Lětnik 82 Budyšin, sobotu 1. septembra 1923 Čisło 202

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 130 000 hr., z pinjesenjom do domu 143 000 hr. Do wukraja za september 800 000 hr. Kóžde čisło płaći 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 1

Hłowny zamolwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 50 000 hriwnow. Wobeńdźenje so stajnje nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Hnjezdownica.

Sobotu. 1. pózdźenca.
Egidija (lilja) abta.

† 1742 Khrystian Leonhardi, farař w Budyšinku, wudawar dźěłow serbskeje biblije.

* 1833 we Worklecach naš wulki serbski sbudźeŕ Michał Hórnik.

Wopomnjeńcu Michała Hórnika.

Pod murju cyrkwje w ruinach,
hdźež bě Twój woltař, Božo.
hdźež klečeše Serb w modlitwach
Tam žarowacych Serbow nas
je nětko jeho ložo.
myslički nětko wodźa —
tam nětk za lěpši, rjeńši čas
so Serbja modlić khodźa . . . .
O, wěm, zo duša Hórnika
te prózdny Serbow nosy
do njebja před trón Zbóžnika —
a sobu za nas prosy . . . .

Adolf Černý.

Jasny Jilj (Egidij) wěšći pěknu nazymu.
Burska kazanja.

Njedźelu. 2. pózdźenca.

Jandźela pěstona; Šćěpana, krala.

† 1837 Njeswačidlski kantor Jurij Wjanak, přełožeŕ nabožnych traktatow.

1756 7lětna wójna so z tym započina, zo pruscy wojacy Budyšin wobsadźa.

Najrjeńše dny w tutym lěće
Wšak minyle so tola su.
Nětk pozdźišo to słónco swěći
Ze swojej milej čoplotu.
Wětr hižo nětko wótry duje
Přez pola a tež přez holu,
Hlaj, wšitko na to pokazuje,
Zo zyma wěsće přińdże tu.
Hlaj, kóžda kwětka, kiž nětk kćeje
Śe tu a tam we zahrodach,
Za krótki čas snadź wjac tu njeje,
Hdyž wótry mróz ju potrjechi.

H. Falka z Bukojny 1887.

Naše žiwjenje zańdże kaž són, štož pak sny za swoju wótčinu skutkowali, to njezańdże. Jozef Jungmann.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěwna Župa „Kocor“. ke kotrejž słušeja towaŕstwa „Radosć“, „Zerja“, „Solobik“, „Nadźija“. Budyšanka a Rakojdźanska a „Swěra“, přeprošuje swojich dirigentow a předsydow k přenjemu posedźenju w Sowrjecach pola bratra Palerja w hosćeńcu na njedźelu 2. septembra pop. w 2 hodź. Hladaj nawěšk a powěstnik tow. „Solobika“. Dirigent Zupy: Kefk.

Přednošk w Serbskim Domje. dźensa, sobotu wječor we 8 hodź. přednošuje k. universitny profesor dr. Peisker wo Čornym a Běłym Bozy na zakładze stawizniskich studijow. Prosymy, zo bychu so poslucharjo w bohatej ličbje zešli. Zastup je darmo,

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow. H. rěčny kurs 5. sept. dop. nic w 9 ale w 10 hodź. w Radwórskej šuli: lekeje knj. w. w. Haněki, Nawki a třećeho knjeza; popołdnju knj. Nawka podawa rěčnicu. Wšitcy serbscy wučerjo so přeprošuja. Prosymy čitarjow, zo bychu druhich na to kedźbliwych činili.

Serbske spěw. tow. „Hromadnik“ w Drježdźanach ma swoje porjadne spěwanje kóždy štwórtk wječor 1/2 9 hodź we hosćeńcu serbskeho krajana Zmija, Christianst. 23 p. Wšitcy spěwarjo su prošeni, dla nazymskeho koncerta w Budyšinje. Hosćo su witani. B. Krawc.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy wobdźěli so njedźelu na ludowym swjedźenju. Zhromadźimy so 3/4 1 hodź. w Hänslec hosćeńcu. Wo prawje bohate wobdźělenje, so prosy. Wosebje spěwarki chcyli so w połnej ličbje wobdźělić. Dyrbimy też aktivnje sobuskutkować.

Serb. tow. Nadźija w Budyšinje změje wot nětka kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Serb. Domje spěwanje. — Přichodnu wutoru je też měsačna zhromadźizna. Wšě sobustawy a hóść hosćo so přeprošuja. Předsydstwo.

Spěw. wotrjad serbs. tow. „Zerja“ změje wutoru 4. septembra t. l. wječor 1/2 9 hodź. pola Jurakee w Hrodźišću spěwanje. Dla předstejaceho Budyšskeho koncerta je winowatosć kóždeho sobustawa spěw. wotrjada, zo zwěstosću přińdże; knižku Zerja sobupřinjesć. Dirigent.

„Ljesada“ w Budyšinje změje přichodnu póndźelu, 3. septembra wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje spěwanje.

Karnikleplahowace towaŕstwo w Pančicach wotměje njedźelu, 2. septembra pop. w 4 hodź. w Nowakee kosćenen w Kukowje swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźowanjow je nuzne, zo wšě sobustawy přińdu. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsyda.

Towaŕstwo pomocy za stud. Serbow. Za serbskich studowacych dari knj. Jan Hajnca we Wjeleńcu 5000 hr. a přez knjeznu stud. jur. Lenku Smolerjec w Budyšinje dosta tow. 2000 000 hr. Daraj mataj so hnydom ke kupjenju knihow rozdźělić. Studowacy njech so tehodla ze swojej prózdnu hnydom na pokładnika k. wuč. Polana na Jurjowej dróży 5, wobroća P.

Swěrne podawki.

Zrjaze rozpadnjenje industrije a wikowanja.

Němšojtatny zwjazk němskeje industrije, Hłowne zhromadźenstwo drobneho wikowaŕstwa a Centralny zwjazk němskeho wulkowikowaŕstwa su zhromadne pisno němskemu hospodaŕskemu ministeriumu zapodale, w kotrymž so praji, je je **na podłožu dźensnjišche němjeje měny (papjerjanoje hriwny) i zwła njemóžno, porjadny ho podaŕšći wobłhad dale wjesć.** Njeje žanoho cźaha wjazy, zo je tutym zjawnom z waha zabrać, **ale ja někotre dny dyrbja so nutne naprawy** pódwześć, jeli je njeńmóž **k dopołnjenju rozpadnjenju** hospodaŕskeho zmjenja domoj. Zwjazk tehodla němske hospodaŕske ministerstwo prosycha, hnydom i nimi we tym jednać, zo tajkej formje wobł ho w blížšich dnjach **wobłhad tłotych kontow a wobłhad tłotych kredituw pśihrotowiśi.**

Wotkrjećze tajneje organizacije.

Königsbergske kriminalne policija je tajnu organizaciju wotkryła, kotraž ju „Stutkra hotowosć“ mjenuje, i młodostnych muźejow wuwjesć schnje wobłeži a wot tych mnohich spomóžnych hr. w ho wojerju wuwuczowaše. Kuł bołał su 52 muźejow sajeli. Wobydlenja přeberuśe ju wobześiwszy material namakali wjes druhim cźełu a łoblu maśinskim cźełbu so patronowymi kaschćemi a je śmuźowanskimi patronami. Nowinišći schef domowinskeho zwjazka, Mosberg, wumuźowanje wobześe. Kóždy, kotryž do zwjazka sastupi, dyrbješe přisahować a dyrbješe po skasanju kjeże živjenje a wožoju sastajeju přichłady skutkneje hotowosće dopjelnić. W přichłjinanjetej formuli dale rěkaše, je je sastupujuzy jeźěłowok pscherady wódowny.

Zakśe knjezerśtwo krajneho biłopa dr. Thmelza nutnje na wotpocźink hicź.

Ludowny zyrkwinišći zwjazk laikow pisne:

„Zakśe statne knjezerśtwo je na prezidenta a městopresidenta krajneho konsistorstwa přeběrajuze zakonja zterobneje mjeńy f 25. meje tuteho lěta nałožito, tak je dyrbitaj ho presidentaj zakśeho konsistorstwa po nuzcźenym wuchinju na wotpocźink přeběrajuźi. Kollegium, kotremuž je je wjedźenje zyrkwineho regimenta přepornjeno, je přeczśiwo tutej naprawje statneho knjezerśtwa protestowal, dokelž wón měnjenje, kotrež je tónle prawny nahlad měrni dawa, njemóže přichipónjacź.

W přeběsjenosći i tutym protestom zyrkwineho regimenta ludowny zyrkwinišći zwjazk laikow tole bjeswobładne zapichimnjenje statneho knjezerśtwa do zyrkwineho zamołjarjadnistwowego prawa, i němšojtatnej wuśtawu zarućenho, wotpokazuje. Tajke zapichimnjenje móże nasćej krajnej zyrkwi, kotraž w nětcźišćim nałowym cźasu njemóże wěste wjedniśtwo parowocź, cźežku schkodu nacźinicź.

Bayerska žo pśheczźiwa nowe dawki suptaczicź.

(Shromadne wojowanje bayerskich klerikalnych a němskich nazionalistow proći pśheczźiwu němskemu knjezerśtwu.)

Puczowanje němskeho kanclera Stresemanna njeje jamožno pśiczźiwjeć bayerskemu ludu pśheczźiwo Barlinej pożtajbicź. Pod pśchdźiwdźiwnom wjednika katholikow dr. Heima je bayerska krajna katarska komora a sostupjerjo bayerskich organizacijow nublamkle, žo je wjsichni frędtami pśheczźiwo nowym bawkam pśheczźiwjeć a wobžegerjow namolwiś, jo cźasu žo na dołkónczne wojowanje pśheczźiwo Barlinskemu socjalno-demokratiskemu (Marxistiskemu) knjezerśtwu pśihotowali.

Sozialdemokratiska „Münchener Post“ k temu pśihipominja, ja je žo swojaŕ mjes separatistiskim dr. Heimom a němskimi nazionalistami we wschej formje wukonjał. — W politiskim najnapanju pytaju němskemu knjezerśtwu wchě możne wobcźežnosće cźiniś. Tak na pśikład rozsajźmjazy wubjerk w tak njenowanym němskim tydźenju wot 25. septembra hacź 2. oktobra błosby wo praschenju wójnskeje winy ja wróścenje němskeho wusinacźa winy sbéracź da. Pśichtym schłukńje widawaju, jo chcze němske knjezerśtwo wusinacźe winy pola ententy wróćicź a Versailleske mérowe śedzenje pśhemeniś. Woprawdźe je němske knjezerśtwo f tajkimi bludnymi planami njesłabera, ale ja pucźom pyta, jo by je f Franzowskej wo wójnskim wotschodźenju, wobžagdźenju Porurskeje a cźasach dorěcźało.

Franzowojo bilijon hriwnow jebrali.

W Düsseldorfje su Franzowojo śejdu bilijona a tśoch miliardow hriwnow městowych pjenjes smozowali. Se sebraćom tuteje njeznaméneje kwanty pjenjes je je pjenježny wobłhad w Düsseldorfje nimale sastajił. Mšchcjanske kapy su placzeniśi wobłhad sastajile. Sastupjerjo industrije, wikowaŕstwa a pśheczźiwa so hnydom swołaju, jo bychu pola wobžegdźenjeje wyschnosće pomoż pytali.

Pušćenje statneho łěka w Trierskim wokrjeżu.

W Trierskim wokrjeżu Franzowojo wobschérne naprawy k pušćenju němskich statnich łěkow cźinja. W blížšich cźasach je žo do Hermesheila franzowiśi wusćehi hajnik a 40 hajnikow pschepokaso. We tu khwilu pjeza hižo 500 italskich łěknych dźełaćerjow łěź pušćeja.

Stejśiśhego wulkomożow. —

Politiske położenje, i italskim ultimatum na Grichiśku nastałe, je w Londonje jako khutne wobkładuje. Nan maju sa pśchekhwatany a pśchewótny akt, kotryž je žo f Musselinowcho duchownoho waschnja wuplodźił, nadźijeja pak žo, jo je konflikt dale njerozscheri. Jendźelske knjezerśtwo howak mjeńsi, na kaźe stejśiśhego je staji a na to pokazuje, jo je Parizjska konferenca swjasaŕskich połłanzow, albanišku nazwisku komnisiju postajiła a fo dyrbi je tale instanza tchodźa f tutej należnosći sabéracź. Jendźelske stejśiśhego k nowemu konflikśi je hiśchcze f tym saschmatane, jo Jendźelska nećzśiśhe grichiske knjezerśtwo hiśchcze njeje pschipóznała. Bjes dwéla dyrbjała je należnosći po jendźelskim měnjenju swojaŕej ludow k rosćuđenju pśheczźiwa podacź.

Jendźelske nowiny pśheczźiwo Mussoliniowemu stejśiśhego wótśe protestuja. Wón by dźaŕ methody fylneho muża nećto też w swonkowacej politiźy sawjeleź a by f tym europiśki měr strachej wustajił. Někotre nowiny bojośej wuprajeja, jo mohł žo, hdy by k wójnskemu sajschmatanju mjes Grichiśku a Italiku doschło, žo wójnśki wobeŕ sapo na zuły Balkan wupśchestreźi. Turkowska njeby tajku ikładnosć njewužiwanu westa-

jita. Potom njeby jednia wotstaniujene Lausannske mérowe sprjećenje žaneje dalschoje hódnoćje mélo.

Liberalny „Star“ zwoje ménjenje je sljedowazymi słowami wupraji: „Njemóžemy lokomotiwu diplomatiji psichihotowacz, kotraž na wobžaromne walchnje na zatrocenje Awstriskeje pscherzíwo Szerbiji we lecze 1914 dopomina. To je wowtridne psichimanje; pschetoż tódy ultimatum zwót zapali. Wobroczamy so na rosmyslnosć italiskeho ljuda. Hdyž won njeżamóže, Mußolinowy njemdry militarizmus jedserjecz, potom njech swjatk ludow zapschimnje. Jeli to so to swjatkej ludow njeschlachcży, potom njech zwoje brémjenschko swjeża a so je zwótcowho jewischcza sjurbi

Konferenca swjatarskich pósłanzow w Parizu pozrédkuje.

Konferenca swjatarskich pósłanzow, kotraž je schnówrt so w Parizu k wuradzenju sschła, je wobsamkła, chrjescheńskemu knjezerstwu jara rozny protestowanski telegramm pósłała. S nim so grichiske knjezerstwo napomina, hnydom sa murdarjomi italiskich offizirow sljedżecz. Telegrammy z Roma potwjerdzeja, so italiske knjezerstwo nochze Grichiskej cżaż k wurezanju wotsiacz. Zadanja Italiskeje su dla zhromnoje podawkow mnine, wo nich so njemóże jednacz, ale wone dyrbja so dopelnicz. Jeli so by so grichiske knjezerstwo kondżilo, hnydom dosczejnjenje sa murdarstwo pschi albanskich mjescach dacz, by italiske knjezerstwo trébne naprawy, k sakhowanju zwoje dostatkownje a nahladnoseje Italiskeje jako walkownjy pschewjedło.

Benesch wo swojim Romskim puczowanju.

Czéskoslowakski swonkowny minister Benesch je redaktorej „Giornale d'Italia“ w rozrécenju rjekł, so Czéskoslowakska wot Madżarskeje nicżo njejada, chiba dopjelnjenje méroweho sprjećenja, a so tym je Mußolini zyle spokojom. S zyka su sajmy Italskeje a Makeje ententy tuhaj krótcy sjena. Wo tym, hacz Polska a Grichiska do Makeje ententy sastupitej, mohe nicżo postajene. Schtož swischtodżenske wrazhenje nósnja, je tuhne, so so Francowska a Nemska bóry dorecżitej, so by so Europe perioda méra a dżéła wrócżiła, tola dże so Maka ententa nunje każ Italska jednanjom Francowskeje, Jendżelskeje, Belgiskeje a Nemskeje dalowacz. Jendżelska, Francowska a Italska njemóża a njesmédża so dżélicz, ale dyrbjeche so w sajmje Carcryy pschczo wuzo mjes sobu swjasacz. S Italskej je Czéskoslowakska dżensa nowe dobytne wikowanjske stuki nawjasała, schtož je z wulkim wupschehom jeho Romskeho puczowanja.

Agencija Stefani jdżeli: Rosrécenje mjes ministerskim predsjedstom Mußolinom a czéskoslowakskim ministrom swonkownych nalezношczow Benéschom je so najprjedzy na praschenja powschitkownje politiki Italskeje a Czéskoslowakskeje poczahowało. Dóndżeschtaj k pschesyndżenju, so dyrbitaj so wobaj krajej dale po sasadach wuwjedżenja mérowych sprjećenjow stołowacz, so by so mér w srjedżnej Europe sakhował.

Dale so praschenja hospodarskeho charaktera rospominachu, z kotrychż so nékotre doskónczenje wupraswichu. Druhe praschenja so pschi jednanju wo tarifowej konwenzije wupraswja, kotraż so po wobsamknjenju wobeju knjezerstwow w prénich dnjach oktobra we Romje wotewri. Wo wukonjenju placzażoje wikowanjskeje konwenzije so hischo noty samenite.

Stónczenje rosrécenje wo czéskoslowakskim dotyk na Italsku a wo potwjerdzenju dojednanja jednasche; kotreż je so w létomaj 1921 a 1922 wotjamkle.

Grichiske wojnotwjerenje so Italskej pschepodało.

Nadzelnik politiskeho wotdżélenja w grichiskim ministerstwje zwonkownych nalezношczow je grichiskim wotnastwjenstwam tomu schiwórt italskemu pósłanzej we Athenje pschepodał. Nota praji, so je grichiske knjezerstwo prajene, w grichiskej wocze wopschijate, njeprawdosine, po kotrymż je grichiske knjezerstwo Italiju czeżko sfichiwdżiło. Grichiskemu knjezerstwu je njemóżna, do hłownych żadanjow italskeje noty swolicz, z kotrymiż so czeżi a njewotmischnosci jsto rani. Niedżiwajo tcho grichiske knjezerstwo rospomina, so je so brosnu attentat na grichiskej jenni pschecziwo mésdzynarodnjemu walkeho spschecżelenego luda knjezi, kotrymż bé zo internazionalnu nadatok dowérił. Italske knjezerstwo tchodża praji, so dże do sledowazeho swolicz:

1. Grichiske knjezerstwo italskemu knjezerstwu we dokładnej hantiskej formje swoje wobžarowanje wupraji. S tutym samym Athenski méstowy kommandant italskeho pósłanza wospjetuje.

2. Grichiske knjezerstwo żarowanliu Bożu służbu za wopory wotmje, pschi kotrejż budże zohusthaw grichiskeho knjezerstwa pschitomny.

3. Ton sam dżeń bychu so italscy khorhoji cżesczowanja na sledowaze waschnje wopokajale: Wotdżelenje Athenskeje garnizony so k italskemu pósłanzstwu podo a italske khorhoji z wopraskanjom swojeznych cżesczowanjow powita.

Napschiwjenje pschecziwo Grickam w Italskej.

S Italskeje so hižo we napschiwjenjach pschecziwo Grickam powé. Psched grichiskim konsulatom w Neapolu so demonstrazija wotmé. Policaji so poradzi, demonstrantow wodżerżecz, so do konsulata dobyez. Grichiski khorhoj z balkona dele storhnychu a do kruchowa rosterhachu. Schlebjerdki po dróhach noschachu, wolajo: „Pscherez z Grichiskej!“ Wschi kontinentowe wokna so z dészczom kamjenjow rosbichu.

Chinezyn banditoju jendżelskich mišionarow morja.

Każ Londowske „Daily News“ powjedża, su chinezyn banditoju 2. augusta diwsju jendżelskim misionarow pola Mien-Czu w Szczesuanskej prowincy zlonżowali.

Nawéški w „Serbskich Nowinach“

Mały rjadk płaći wot dżensa sem 50000 hriwnow.

Z Budyschina a wokolneje.

W Budyschinje, 1. septembra 1923.

— **Wo wjedeje.** Wczera wjeczor we 7 hodż. barometer 738, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +30. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 371, hygrometer + 6, thermometer w nozy +14. Wukładny na njestajne wjedro. — Dréżdżanska wjedrarnja dale rjane wjedro haja. Rad tanischim morjom cżeżki powétr leži a so tam deschczuje a wétr sadhadża. Najskerje so sasa wuczehnje a wunjedri. — Wartinska wjedrarnja po njewobstajnym wunjedri sasa wuwjedrjenje je symnymi nozami haja. Wot wczerawschcheho wjeczora sem dże schkleńża na hrosnje wjedro lezy a bé dżensa rano khétro spadła. — Jutrje, 14. njedżelu po Jurjatej Trojizy błónczko 5,12 khodża a so 6,46 khowa, mezacz khodża wjeczor 10,04 hodż. a so schpitpoldnju khowa.

— **Hrocże** z **wodowym bulom** k lepschemu mjenowanju sjednoczerstwa w Budyschinje mamjadże pluwajske wow. „Neptun“ njedżeln. 2. septembra, pop ½3 hodż. we mésdzynarodnych Sprenwjanych kupjelach.

— **Njedżelski wobihodny cżas za drodutruharjow a friserow.** Budyschiske wotkrjesne hejtmanstwo je za Budyschin dżetanski cżas drodutruharjow a friserow njedżelu a swjate dny na dopoldnja wot 8. hacz 11 hodżin postajiło.

— **Budyschiske haptnki** su wschédne dny hacz do 7 hodż wjeczor wotewrjene, njedżelu pak sankujene. Nózni służbu a njedżelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka z mesdzarjom wotmenjenjom. We septembrje je to „Wertinska haptyka“ pschi Biderich-Augustowym namjescze.

S **Bosanez.** We nozy k schwórtkej pola tudomneho telegrafiskeho dżélacżerja Lehmana padnyki pobuchu a jemu schézki karnikow kradnychu. Za padnychmi njemaju hléda.

S **Delnjeje Kiny.** Pola tudomneho kubleria Schotty w nozy k schtwórtkej padnychi do brożnje salescheho a wot mischczażenje maschinny wschē rjemjenje kradnychu.

S **Plužnikez.** W naschej wosy, kiż Hucżinjanskemu wjesnemu pósstowemu wokrjesej słuschi, je 1. septembra pósstowe pomozne mésto z telegrafiskim wobthodom pschiprawnj.

S **Dobrocżez** pola Plužnikez. Policaji je so poradżili, padnychow, kiż su tudomnemu wobsedżerjej skaty Marczinkej motorske kolo kradnyczej wzuli, dożahnyli. Radrobnische so hischcze wosjewi.

S **Pomorz.** Tudomny pósst je wot 1. septembra sem dop. wot ½9 hodż. hacz do 12 hodż a pop. wot 1 hacz do 6 hodż. wotewrjeny.

S **Nowych Boranez.** We nozy k schtwórtkej su so padnychi do brożnje kubleria Wiederwachcha dobyli. S nieje kradnyczu nékotre zentnarje njecżiscżeneho żita. So tuchu je wotmjesczi mohli, kradnychu tej hischcze mnjany wowżeż. Postrailkebo pisa na cżi farskim. Ta wjedżesch: k Budyschinej a potom so jtuhi — Tež pola Zimnojczerja Grosyj su tajke njepreschcheni hosżo żanu nóz pobrkl S jenym matym wolnjeschkom smuczahachu nékotre schlinzy polesa a tej schkleżna z nakładżenym sjadom. Padnych je wésche mésnosć nadrobnje znal.

S **Rakbiz.** Se so naschi hokolschi ptak też do sjerbskeje hole swoje lschidła rosschérił, to dopokaza sjrmadżisna, kiż bé so sandżeny schtwórtk w Brésanez

Hanka.

Powésć je Sserbowo.

(Pokracżowanje.)

4]

III.

Pschni dżeń w Kruschowjacych minu so Hanzy każ wo junje. Macz mésjesche stajnje na njej nécżicho wuhljecz a njeporécża drje do śmérkow pschez lneho plowdzka. Cżim lubowjeschcho wschak cżinjesche z Hanku tiery nan. Tón so jeje nochzyschce spnschecżecz. Ssnuj swój drjewjany stólz k Hanzynemu tak blizko hacz mógjesche. Bésche j nu wjecżele, hdyż mógjesche so z nuku jeje wosow dóikuwcz, smétchch, mjejschich a hladkich każ żidżanych. Wona z maczerju pjerje dréżesche, schtoż je we wjeżolym towarschnje wjesole dżélo, w tajtim bórzatym wschak nj wjesole a wobożne.

Nimowólnje Hanka pschinuwnowasche Berlin a Kruschowizy. Kajschi to rosdżé!! Tam je w pétnej jstwiczyn bydli a, a stara fnjeni njeby i najlubsche zjonzki njeschcho cżinjej mohła: tak rjenje je ſ uj i wobkhadżowała. A nétko Kruschowizy! Wulka dolerza. Pró dwa a pulia. W ród su sio i hrudje wocżesane blido i roskroczenymi nohami, n.pschecrzo pśd i burjach stare polzy, i talerjemi a wschelakimi pisanj. malowanym sudobym sastajene. S druhcje kromy nescki hobrske kachle, cżorne z cżornym kschlom. Na kachlowej kawzi stoja wschelake hornjczka, hdżez so kruwom polescza khowa. Dawa to dżiwum wsu, a zynowa lampa, w kotrejż so wolii pali — i z runje rjenje njewonja. Sczépy su nédży wobleene byle — nétko wschak su cżorne skoro każ wjerch, a nohe. Jenoż nétchto żwjerzałkow sam widżisch a sakrjerje pot rosbite hladadło.

Hanzy so jesda, so drie so jej w tuwe pustym, knubobnym statoku żenje wjazy njesalibi. Sourowe wjzikanje po'oži so jej do wutrobh.

Cżim wjetsche, dokelż bé tu też hewak wschо hinak, dyżli psched pjecżi létami. Hanka spaminaschе na swojeju sotru Marju, tu dobru Marju, kotraż bé k nuej sama lubosczej była a prém trócz na uju so rosnjewała, hdyż chżyschce ta swjeroa hłowdzka Hanka — do Berlina na służbu. Hanka spominaschе na swojeju bratrow — hordosez a pychu starschcheju, każ Marja. Tżenża njenamata je wschcch tżjoch nikoho. Starschi bratr bésche wudychal na krwawnischczeju w Frankowiscz — nłódschi drie wrócżi so, ale kipry a khory, sa pol léta wumroże jicho żmjercz.

Hdyż pak potom — po wójnach khorosce thodża — jétra do kraja sarczecżchu, dżésche też rjana a kczéjaza Marja, najbohdiscchemu a najbohatschemu hólzej wosżedy njewjesta . . .

Wot nétka Lubochesa nanej a maczeri żłónzo wjazy njeswédżeschche, ptaczik żadym wjazy njeschwasche. To dże bé była Marja, jeju słónzo, a spéwała bésche wot ranja hacz do cżmy, je „żolobikom“ na pschemo.

A pschińdże to pożżednje: nan wosstepi.

Stara Lubochowa, hewak cżicha wosbona, rédczesche hischcze mjenje. Njemédżesche wschak khwile rcż: dżélacz, dżélacz, to bé jeje żiwjenje nétko. Alle kuh'o żada żylnej ranjeni, żada hospoda, kiż ma mozy. Lubochowa bo so cżafczischo dyrbjała polehnyez, kubło cżepjeschche. K Lubochezom thodżesche żnużodżiż Rocho jforo kożdy dżeń. Won bésche njebohy je Marje słubjeny a po Lubochozej nauze gmejnski schołta. Ras wjeczor, hdyż bé jaża pschischot, rjekny: „Nano, tak to dale njeposudże. Hanka dyrbi domoj. Pschajesze po nju!“

Stary Lubochi wjesche j b'own.

„Na tajk. nécżto wschak żym też ja dawno n ujlik; hdyż pak maez njecha . . .“

„A cżehodża mju?“

„Wona méni, Hanka so doma njebudże wjazy znacz chżyez. Wona je mésczanskemu żiwenju pschiwuka. Nó, a jo-li wérnu, schtoż ko praji, je sudzetaj i Matom Nowku do léta swojej — njeje to rez wjazy hódnje. Najradschi wschak bych widżał, bychtaj li so wzaloj a tu do Kruschojz so na statok żydowzy. Ale to Nowka nochze . . .“

„Dokelż je nadutny pachoł“, wotrazi Rocho Rischojz. A wot teho wotemnika njerédżesche jo nicżo wjazy no Nowzy, jenoż hischcze wo Hanzy — a wuczinjne lu jo Rocho i farazym poréżi a tutón ham list dżiwzo do Barlina napische. To że sta, a list njebé podarmo pisany, każ żanu widżeli.

Hanka je nétko doma, ale hacz budże tu laso tak wjesele, każ je tu ta Marje bylo?

Pschni dżeń so tak njesdasche, ani druhi ani sjedżi dżeń nij. Stara macz bé pschecżo jenajka. Njebé to mjecżenje ludżi, „kotrymż je pawé hubu sapschadł“, każ w naschim kraju réka — bé to mjecżenje ſ tajneho hudwanja, a to Hanku cżasto podkl ſ zyłsam. Radży bé druhdy do spaniieje komorki horje cżekła a so wuplakała do zyrotcże — ale nan mésesche pschecżo telko ko praschcheż, a wona pak wotmolwjeczż, pak cżekerpliwje posłuchacż. Wona wschak malo posłuchasche, hludżesche je swojimi myślemi Bóh we hdże.

„Mjeje hischcze wośsom hodżin?“ wopraschа so sljepy nan tas wjeczor. A hdyż stary cżasnik na cżerne żadanu hodżinu wosjewiwschi smérnowuje dale ribjache takasche, hulasche żo stary nan dale njemérnischo.

Hanka bé slużchala, so mlodeho żnużoda wocżakuje, kotryż w schołtowskich nalężnościach dżeń pjecża we Khocżebuzin pschebywa. Rocha Rischojz bésche Lubochi cżasto thwalił, so tróschischcho, pilnischo w zyłych Kruschojzach njeje. Jeho role su najrjeńsche we zyłej wokolnje, nasłepje wobdżełane. Pschi wschém tym ma hischcze pschezo khwile, sljepemu Lubochej wupomhacz a schtoż mnjne je, na jeho kuble farjadowacz. Ssamtżnuy sym njebu lépje mohł ſ nim wobdżełowacz hacz tutón duschny Rocho Rischojz. Tola, też jemu, starenmu Lubochej, tak je wón kożdemu, schtóż radu potrjebuje, ſ rodu. Zyła wjely rjej jeho waży, wón rosdżiwa, hdyż żnużoda je wodża a tchodża je też, hdyż dyrbjesche Lubochi schołcżitowe kożicz, zyła njeje jedyn hłóż była: „Rischa budże naschi schołta“. Schtoż lżta jemu njedawaju, dawa jemu rosmożnosć, mudrosć.

wołeńcu ſeſchka. Cžrjódka njebě drje wulka, kiž tajes wuckeí Hajna mlódſchi powita, ale wſchitzy běchu ſwobu pichinjeßli cžołu wutrobu ſa ſwój tak wobrozeny ſerbſki narod. Wón roswiwaſche we ſwojej rěcži, ſo budże tež tu w belanach ſokolſtwo jednota jara ſpomóžina, dokelž ſokol nochze nicžo druhe, hač mužiſki ſtejeſcž a duſchu, wolu a powahu, wotſcheje nadobnu ma. Ssmy ſamozitatny ſerbſki ſokol. A to nam wſchitzko ma ſwoju wěru ſa ſwoje najdróſcheſche lubło, wot kotrehož wón tak lohy njepuſcheži. Narodnoſcž pak optbi bywa neralele k wěrje. Njedoſtatki, kiž ſnadź na ſo we cžitkim ſokole jahuſlědžili, nimaja ſe ſerbſkim ſokolom nicžo cžinicž. Mjech je naſch ideal, njchzitzy ſhromadnje dželacz ſa tutu bohatu narodnu wěz, duſchowni a wucžerjo, ſtari a mlodſi, ſpódlani a proſcheſi. Na to dada teſ nékotre myſlicžerſki tujes kaplan Métan, kaž ſomuſi ſo wſchitzke nechze prawa w ſokole ſarucžicž, kiž ſo ſ pſchiwótnacžom pichiwſchahu, dokelž mu dnzenu we pſchém ſ naſchimi duchownymi knjeſemi w ruku ruzy dželacz. Wichitzaj běchu ſahorjeni ſa bobru wěz a teſ pſcheſwědczeni, ſo pola nas ſotol bobre plody ponjeſe a krocžachu k ſaſotjenju. Se ſtarostu wuſwoli ſo bratr Brankacž ſ Laika, ja nacželnika bratr Cžemjera ſ Kalbiz. Pſihomne a ponjeſene wězu pſcheſwa bratr Hajna mlódſchi, Kowjeczanſki. Napoſledku pſcheje naſch ſerbſki cžaſopiſar ſ Dubrowſchiz naſchej jednoczy: „Wivat, creſcat, floreat!“ Tuł dha ſerbſti ſokoliſt ſtaro, ſtótnu prawje dolko nad ſerbſkej holu a ſhromadzuj pſchezo wjazy ſrěrmych ſerbſtich ſynow pod ſwoje lichidla pod heſłom: Sotlužcž ſe wſchěmi mocami ſwojemu narodej na podložku liſcheſczanſtich ſajadow.

S **Wochos.** We jenej poſlednich nozow ſu na naſchich polach ſafo khěrzo rubili. Kuhlerjej Mětej ſu pſcheſnjene lidſti wotrjeli. Zimnoczerjej Bjeſdej wuſkadnu wiches 3 zentnarje kukkow (khrnow).

S **Noweje Wſy pola Krjeſcje.** Tónle tydzeń ſo jemu nóz ſyntkeż brózeń wotpali. Brózeń bě ſ Bozjimi daranji napjelnjena, kiž ſtomjenja do 1adnje ſnicžichu. Jenicžki elektriſki motor bě mózno, liſchcže wuthriwacz. Zyle nowa mlócžaca maſchina ſo ſobu ſpati. Najſterje je ſtómniła ruka woſeń ſaložia. K temu ſlúſchne cžorna wutroba, pichi laſkim tradanju Boże darn ſe ſamnyſlom ſnicžeſi.

S **Kulowa.** Jedyn pilny hromadzeſ kolow je naſchemu cžſniſchemu miſchtrej Moramjej zyle nowe kolo ſobu wſak. Koło je ſwoje 140 mil. hr. hódne. Wone powolnuju woſamoczene piched Schdzékpanez hoſcžejzom ſteſeſche a taikenu hromadzerjej do woczow kalny. — Na poſljednich ſtótnych wikach ſavjſchachmy ſelene placžiſny. Jena dejna krowa pſchiſłóže na 695 mil. hr., por proſtatow 30 mil. hr.

S **Kamjenza.** Wjacra pjatk pſchipoſłonju ſo piched jenymi kamani ſ jenym pſchidmiſcže cžrjódy luda ſbožadny. We wydile kamach ſo zigary a zigarety pſche drobo pſchedawachu. Kontrolowazy wuběri ſakrocži a placžiny ſniji. Sa potuiſchene placžiny ſo zigarety a zigary pod dohladowanjom wuběrka cžrje rospſchedachu. — Nékto je ſo we Kamjenzu najbóriſchemu tradaniu na wſche cžaſy wotpomhał. Luba duſcha ma ſwój měr ſo khudy ſezerbik njeje moh nicžo ſaſtužicž.

Se **Stého Komarowa.** Poſljedne krawne njemércy ſu dalſchi wopor ſadale. Mauóžeſtu pjekarſkeho miſchtra Jakubaſcha na Kěžor-Bjedrichowjej drózy kulka do ruki wyſche lohcže trjechi. Kulka bě nékdże wotſkakyła a ruku prěki picherazu. Cžaſto Jakubaſchowu widliſchcža ſajachu. Tele dny je nékto nahle ſeſmrěła. — Straſt hórnikow we delnoluſiſkich wuhlowych jamach ſo njeje poradžił. Wiſchudžom ſo ſajo dżela bjes teho, ſo bychu ſtrajkowazi nékajkeho wuſpita dospěli.

Se **Sakrjowa** pl. Hródża (Spremberg). Khdyž žito do kuježeje brózuje wotkachu, ſo worſchita ſepali. Wone zyle žuż a wjele ratarſk. maſchinow ſniježi. Pſchenica ſ 20 jutrow pola ſo ſobu ſpali. Schkoda do wjele miljardow dże.

Nowoda s. . Zeitung.

Sobotu, 1. ſeptembra 1923.

Kurſy zuſich pjenjes wečera we cžor. Sa dollar 10 300 000 hr., ja ſchwajzarſki frank 1 870 000 hr., ja franz. frank 584 000 hr., cžeſkoſłow. króna 306 000 hr.

Hamtiſke kurſy wečera we Barlinju. Dollar ſa 10 274 250 hr., ſchwajzarſki frank 1 867 325 hr., ja franzowſki frank 582 540 hr., cžeſkoſłowakiſka króna 305 235 hr., tajſama we Drjezdżanach 307 230 hr.

Na **Barlinſkich wikach** ſo pichi burzy ſame znamjenja ſapiſachu, kaž poſljedne dny. Kóždy ſo prózuje, hichdóne němſke pjenjezy tak ruczże hač mózno wotbyć a na nékajku hódnoſcž ſamjenicž. Tehdoła efekty a akzije njemdrje horje bija. Jena akzija na 1000 hr. placži hižo 100—200 a wjazy miljonow. Tole wobmyſłuju, ſo „akzije naſchejo Sſerbſkeje ludoweje banki“ hiſchcže tunje. Wone ſo po 500 000 hr. tukkwitku pſchedawaja. Sſo we tež te wſchédnje horje bija. Wone buchu dżeuża hižo do 100 miljonow ſtate, je-li buchu ſo chzake na burſy pſcheda wacž.

Zuſe pjenjezy běchu pſchi ſpocžatku drobe. Dollar ſ khwilemi hacž na 13 miljonow ſlěži. Njenadżijzy ſtatna banka (Reichsbank) na burſy ſe ſulniſchim wotedawanjom zuſich pjenjes wuſtupi. S tym kurſy zuſich pjenjes ſtłóczi. Tajte nahle wuſtupjenje teleje banki wěſcže naſchemu hoſpodarſtwu njchowi. Po naſchim měnjenju ſo ſ tym jenoż ſpekulazija wuwabi. Schtoż naſche hoſpodarſtwo trjeba, je tola nékajki trnaty ſałoſk. Po wſchém ſdaczu je temu hižo pſchepodże, pſchepodże!

Na **produktowych wikach** ſo ſulniſche khablanje japiſa. Kaž dollar khodżeſche, tak też žitowe placžiny ſo jadżerżachu. Pſchedewſchém bě rożka tajſemu khablanju podczíſtujena. Pſchenza ſo dże tehorunja we placžiſnje pjenjemjenjowaſche, ale mjeſche mérne wiki. Kupzy ſo po ſdaczu wulkeho kupowanja ſdalowachu. Jeczjenzi ſo ſa piwarnje malo kupuje. Cžim wjazy ſo jeho ſa ſłótnu pizu rospſcheda. Wowſ bě drózſchi ale njeporjadnje dżeſche. Tożſame hodzi ſo we wſchěch druhich produktach prajicž.

Na **Barlinſkich produktowych wikach.** Pſchenza 20—19,5, rożka 14,5—16, nałětni jeczjenzi 16,5—17, wowſ 15—15,5, pſchenczna mąka 30—44, rżana mąka 20—24, pſchenczne a rżane wotrubły 8—8,5, rapſ 18—20, rapſowy wołmiſch 10,5—11,5, ſuche trubjanczki 5,5—6, wołuohódne zokorowe 10, pochowa melaża 5,5—6, běrnaze kruſki 15. Wicžo po zentnarjach a miljonach hriwnow.

Sełowa a ſyrowa. Pſchenczna, rżana 350—425, wowſyna 370—380, rżane wokleppy 370—390, jeczna 330—370, ſ łaſtnu 290—300, łyſkanje 1—1,1 mil. hr., ſyrowe 380—500. Wicžo po zentnarjach a tyſzazach hriwnow.

Běrny po zentnarju 2—2,1 mil. hriwnow.

Dżeżdżanſka burſa. Pſchenza 18,5—19,5, rożka 14,5—15,5, nałětni jeczjenzi 16—17, naſypaſi 15 hacž 16, cžerwjeny dżeczel 200—225, rapſ 19—20, kukurica 18—20, ſuche trubjanczki 7—7,2, zokorowe 8,5—10, běrnaze kruſki 18—19, pſchenczne a rżane wotrubły 8—8,5, pſchenczna mąka 31—46, rżana mąka 25—27, wola 15—16, pjelcžuſchki 16—18, hroch 28—30. Wicžo po zentnarjach a miljonach hriwnow.

Słota hriwna wečera we Barlinje. Banka dawa 2 446 250 hr., pſchedawa 2 458 511 hr.

4 **Wiki mużiſtowego ſłotu** wečera pjatk we Barlin-Friedrichſtejeſkeje (Magerviehhof). Dotelž budże żelezniża we wjele dróżſchza, tchodła bě ſo pornjo ſyſdenſkim wikam wjele wjazy ſłotu pichichnało a to 1034 kruwow, 130 wołow., 99 bykow, 96 pródnichow a 37 cželatow. Dollar bě na burſy dróżſchi, tuž też běchu wiki hnydom wot ſpocžatka krute. Dobre dejſtkruwy pſchindżeſchu pichez miljardu. Poſdżiſchu wſchak ſ wikami trochu klagaſche. Kupzam njebě mózno, wyſłote placžiſny pſchiſłowjeſ. Tehodła ſo wſchón ſłót njeroſpſcheda. Njedoſtatki na pjenjeſach ſo też tón tróci njeluże jaczuwaſche. Też woły do cžahanja a próſdnoſti ſu ſo pornjo tydżeńſchim wikam wjele drózo pſchedawale.

Sapiſachu ſo tele placžiny: Dejne a wyſokoſtużene kruwy

	I. rjadowanje	600—900 mil. hr.,
	II. rjadowanje	500—600 mil. hr.,
	III. rjadowanje	400—500 mil. hr.,
jałowy	I. rjadowanje	500—700 mil. hr.,
	II. rjadowanje	300—500 mil. hr.,

woły do pſchcžahanja 90—100 mil. hriwnow, próſdnoſti ſ wjaſanju a ke kormjenju 40—60 mil. hr. a ſłót liſ ho ani ke kormjenju, ani ſ wjaſanju njchodżi 30—60 mil. hr. Wicžo po zentnarju ſiweje wahi.

Na **kwajzowych wikach** bě tón raz boiſcž koni na pſchedań. Tehodła wone mérniſchu dżeżu, ale placžiny běchu ſ nowa wyſchiſche.

Konje	I. rjadowanje	1000—1 500 mil. hr.,
	II. rjadowanje	800—1000 mil. hr.,
	III. rjadowanje	500—800 mil. hr.,
	dobijaſi	200—500 mil. hriwnow.

Platin, ſłota a ſrěbro placži: gramm platina 3,3 mil. hr., ſłota 7,2 mil. hr., a ſrěbro 200 000 hr.

Lpiczanſka maſa je nimo. Wona běſcže jena ſe najthużejſich, kajſež hyn pomuja: Pſchedewſchém Zanyſy kwitrajnych kupzow tam njebě. Placžiſny běchu tak wyſoko, ſo wſchitzy wuſtróżeni roszcžachu. Wutrajna indurtrija dżeiſża tuiſcho dżela.

Při potrebanju zubowych narunanjow,

předźelanju, kónčkowych zubow, plombowanju, zubytorhanju so najlepje poruča

zubna praxis dentist Kielke

sobustaw statneho zwjazka němſkich dentistow

w Budyſinje na Nowoſaleskej dróży 4.

Přiłopk

* **Njekuczomnoſcž jenoho Barlinſkeho paducha.** We najnowſchim cžaſu Barlinſky paduſchi po ſeženach marjenjow horje łażo, ſo do wobydlenjow hórnych poſkhodow dobywaju. Wożobne Barlinſke twarjenja maja wſchelake wutwarki, ſtołpiki a wonſtejaze wnpyſchenja, po kotrychž wukrojmy łażak ſamóże, kaž tócžka horje léżeſ. We jenym tutych wożebnych domow je hoſpoda ſa tych, kotrymž ſo hyſło we hotelu njeſpodoba. We jenej tajtej hoſpodze jena bohata ſtujeni ſ wukraja bydleſche. Dokelž bě cžeſko khora, k ſwojemu wothladanju ſhebi khorych wothladaju ſotru dżerżeſche. Kóżda ſ njeju pak we wożebitej ſtwje ſpaſche. Wóndano w nozy ſtorza wotwcží, kotrejž ſo je njechtón dótku. Jako wczeſi wotewrí, pſched njej mużiſki ſtejeſcž, jej revolwer injes wokoł dżerżo. Jej hrożeſche, ſo ju ſaſtreli, je-li ſawoła. Mużiſki ſo nobajzach khodżeſche a wćjeſche cžornu maſku pſched wocžomaj. Wón ſadaſche, ſo jemu wothladarka wſchěk drohotnoſcže wuda. Wuſtrózana ſónſka ſo cžinjeſche. Potom ju ſ revolwerom hrożo muſnawſche, ſ łáſku wuſlicžiła a do drahowego ſhamora ſtupiła. Też temu tſchepotaza ſónſka poſſhaſche. Wón ju potom do ſhamora ſamkny. Potom poda ſo do ſtwy khoreje. Też tu ſrěbi, ju ſ revolwerom wohrożeju, debjeńſki a drohotnu ypam wumuſowa. Na to cžeſkothoru ſhjſche cžeſe wumozowa. Po tym ju też do drohowego ſhamora k wothladarjy tykny. Narubjene wuży wuſcžiſci po powjaſni na hoſpu, hóſcž jeho towariſchoju ſe wotewſchachu. Zónſtinaj hrożeſche, jeju ſatrělicž, jeli ju ſibnjetej. Wuſtrózanej ſónſtej ſebi hakle po hodżinje jeremiſchtaj, po pomoz wołaju. Mjeſ tom bě dżeń rubjeżniży hižo pſche wſchi hory a doły.

* **Ruſki wójniſki kichžak ho ſbehnył.** W Zinilſkim ſaliwje (ſaliw — Meerbuſen) bě ſo we wójnje ruſki kſchižak (Kreuzer) Roſſija potopił. Nékto je ſo jeho Hamburgſkej firmje poradżił, jón ſaſo ſ morika ho dno ſbehnyć. Kſchižak ſu hižo do Revalſkeho pſchiſtawa pſchiwlekli. Tam ſo tódż każ pſchiprawi, ſo może hacž do Hamburka dopluwacž. Wona je ſo do Němſkeje jako ſtare żelezo pſchedała a ſo nékto rozſekjerje.

* **S Lipſka.** Cžeſke njeſbože ſ automobilom je ſo tu w nowm k ſrjedże ſtało. Jedyn ſchofer bě bjes dowolnoſcže ſwojeho knjeſa ſ jeho automobilom wujeł. Schtyri wozowy bě ſobu wſak. W Khojnjezach (Cousewitz) ſo automobil pſchecžeſnyu. Schofer bě knydom mortwy. Druhy w automobilu ſedżazy ſo cžeſko ſranichu. — Jedyn 22 létny pſchekupik je ſ jenym automobilom cžekmył. Wón bě ſebi po njón ja wobſtedżerja do porjedżenje pſchiſchoł, ſ nim wujeł a ſo wjazy njewróczł.

* **Pjenjezy jako ſtara papjera ſu wjazy hódne.** Hacž to. ſchtoż na nich ſtejí. To jeneho kilograma ſo ſa 2 puntaj, dżeja 1 000 hriwnaſtich papjerkow, 1500 2 hriwnaſtich a 1000 5 a 10 hriwnaſtich. Sa kilogram ſtarele papjery pak 25 000 hr. abo wjazy pinczą. Taſ na kilogramże hriwnaſtich papjerkow 23 000 hr., na 2 hriwnaſtich 22 000 hr., na 5 hriwnaſtich 20 000 hr. a na 10 hriwnaſtich 15 000 hr. ſaſłużiſch. Tak daloko ſmy, ſo někto pjenjezy wo wały do ſtareje papjery ſ mużiſtkom wotedawamy.

* **Njeſbože we Hirſchfelde' miliwarni** (Elektrizitätswerk). Sańdżenu ſchtwórk na wjeczor, nékotre minjeſchiny do 6 hodź. roshbuchny we ſtatnej miliwarni jedyn pſchehibowak (Schalter). Jedna bo we jedyn wolijowh pſchehibowak na 6000 volt. Te ſtrony, kiž pſches tónle pſchehibowak miliwu doſtawaju, běchu na 50 minjeſchinow bjes mozy a ſwużby. S roshuchnjenjom naſta też wohoń, kiž pak ho bórzy ſamjeſjoła a podniſy. Wobydlerjo we njeſbože ſej cžłowjeſke żiwjenje ja wopor ſadało. Maſchinſki miſchtr ho tak ſtraſchnje wopali, ſo we nozy wumrě.

* S **Königsſtaina** pola Sſhorjelza. We bitiſkich ſtatach ſe ſo ſandżenu ſrjedzu ſrudne njeſboże ſtało. Jedyn dżeſaczeſ widżeſche, ſo ho jena nahla ſeżena bórzy wotwali. Hižo ho pěſk a kamjenje wotdrjehjowadu. Wón cžiſtche hiſdże ſwój khabat wukhowacž, kiž by padaza ſeżena hewak pohrjebała. We tym wokomiku ho ſeżena wotwali a jeho ſaraſnwſchi, pohrjeba.

Kamſke wozjewjenja z Budyſina.

Měſchczanſka rada wożewja najmywiſchim placžiny ſa mloko, butru a twaroh. Na ſałożku poſtajenjow ko poradžiſkeho miniſterſtwa ſ 28. auguſta 1923 ho ſa Budyſchin wot 2. ſeptembra ſem ſcžehowaze placžiny we drobnowikowanju poſtajeja: Sa liter dobreho mloka we dworje ratarja 114 000 hr., we pſchedawarnjach 144 000 hr., litr ſesběranego mloka abo butjanki w dworje ratarja 57 000 hr., we pſchedawarnjach 72 000 hr., burſta butru, punt we dworje ratarja 1 130 000 hr., we pſchedawarnjach 1 243 000 hr., mlokarſka butra pak 1 500 000 hr., buriki twaroh punt w dworje ratarja 180 000 hr., we pſchedawarnjach 198 0000 hr., mlokarſki twaroh punt pak 248 000 hr. Pſchi wotedawżu ſawaleneje mlokarſkeje butry na ſajſpoſchedawarnjow może ho placžiſna wo 1 365 000 hr. ſadacž, pſchi cžimż pak ho drobnowikowanje placžiſny pſchekrocžicž njeſmédża. Pſchedawarjo, kiž maja mloko i mléſchczanſkich mlokarnjow, ſmédża ſebi 148 000 hr. ſadacž. Pſchekrocženje placžiſnow ho khloſta.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **kłójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicź. Dale potrjebamy bźnje wšchě druhe drjewa, rźane a njerźane

Telefon Njeźwačidło 24. **Firma P. Rocho w Ssernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeźwačidło 24.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Čežeńcenemu wobydlerjstwu **Hrodźišcźa** a wokolinu dawam k wjedźenju, so **ryn**

kowarńzu šwojeho nana

pšchewšak. Dźakuju šo za dowérjenje, kiž je šo mojemu nanej wopokazało a prošchu, so **by** šo też na mnje pšchenjeśło.

Max Wicźas w Hrodźišcźu.

Strowosć člowjeka

wotpočuje na strowym a dospołnym **kusadle**, tehodla dźerž kóždy na strowe **zuby**!

Jako specialista poruča so

Zubna praxis

E. Werner

w Budyšinje

na šulskej hasy 6.

Nimo teho:

Štwórtk w Njeswačidle wot 10—5 hodź.

w kuježim hosćencu rźěne hodźiny.

Hypothekowe pożćonki

jako tworźe pjenjezy

wobstara na krótki cźaš a też na schwórtcźišćne wupowjedźenje pod pšichódnymi wumjenjenjemi

E. Rauc na Hoidźi hašy 32. Telefon 629.

Pšcheźadźowanje.

Póndźelu, 3. t. m. šo pop. wot 2 hodź. w šali „Tšorh Lipow“ ša hotowe pjenjezy dobrowólne pšcheźadźuja:

1 jara derjeźdź. šofa, 1 mały šofa, 1 łožo ſ matracu (jara dobre), 1 łožo bjez matr., 1 jara dobra šcźitaca maśchina, 1 ručna šcźitaca maśchina, 1 dobre lark. hódło, 1 jasny šhomor, 1 tomada, 1 drohe stowne łyžidło, nekotre dobre ſtołyn, 1 elektr. cźahana lampa, 1 bjeźcźan wos, 1 planu ša sportšli wós, 1 wjetšiši wojjowy wobraz, 1 mała šwina pšchiprawa ſ šwišenju gardinow, 1 ſchodowy ſtoł, 1 maš. dubowe wotnowy pšchiſtawk, 2 šćebe ſ pšk. bludu, 1 kupr. praha, 2 blidze, 2 warjeńtaj kaſchćikaj, 1 nowy blachowy, 3 praškan-anke jelejta ša kramjow 13 hołbjow (ſ dźela ſ mytami wuinam.), 2 dobrej ſtorej. Dźelbu łožowych ſchatow, 9 blidowych rubow, 4 porn rólneho kont. grain, 3 metry wobleſowych rſaninow, 1 ſahrodna lawka ſe blidom, wšelaka drasta a wobuća, 1 dobry czorny wodlek ša krenju w šobu, nětotre dobre jwjeſchćinſti a ulſtra, 1 nowe jonjoze jesne kolo, 1 ſporowa ſchtenźa, 1 mužaźy gumnitowy płaſchcź a wšchelake druhe wěźy.

Wobhladanje wot 1 hodź. šem. Do cźaša šo njeſpšedawa.

E. Raue, pšchiš. a ſtorowe pšchiſt. pšcheźadźowaŕ na Hoidźi hašy 32.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Wicźne płacźiny w Budyšchinje

wot 1. septembra 1923.

Pšchedmjet.		najnišša płacźizna w tyšonach	najwyšša płacźizna w tyšonach
Pšchenźa, ſwonka wotedacźa	50 kilo	17000	17500
Rožla, ſwonka wotedacźa	50 „	12500	13000
Jeczmjeń, ſw. woted.	50 „	14500	15000
„ naſymſki	50 „	—	—
Wowš, ſwonka wotedacźa	50 „	14500	15000
Raps	50 „	17000	17500
Běrny	50 „	2000	2500
Ssyno njewjaſane	50 „	350	400
„	50 „	—	—
Ssłoma, ſ masch. młócź. praš.	50 „	275	325
„ ſ zypami młocźena	50 „	350	400
Pšchenźna muka, pšchemlěta na wotedacźe	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	30000	36000
Rźana muka, na wotedacźe	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	23000	25000
Pšchenźne wotruby, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	8500
na wotedacźe	50 „	—	—
Rźane wotruby, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	8500
na wotedacźe	50 „	—	—
Rźane gris	50 „	—	—
Proſata, 462 ſchtuk	1 ſcht.	13000	26000

We płacźinach ſu wšchě wubawki wikowarja wopſchijate a počahuja ſo na 20 zentnarjow.

Kupuju bźnje łóžbu dźělbu

rožki, pšchenźy wowša, jeczmjenja muki, lanehoſymj.

atd.

po burſowych płacźiznach ša hotowe pjenjezy.

Wo ertne, telefoniſke abo pišmne poſlicźenja proſy

Heinrich Scheinert

w Kulowje

wſchi zurkwi. Telefon 42.

Kupuju

nowiny . . 30000 hr.
knihi, zešiwki, akty . . 30000 hr.
papj. wotp. 20000hr.
lumpy hacź 40000 hr.
ruje-dze(mtale), kośce, żelezo, winowe ośese. po najwyšchich dnjownych płacźiznach

Büttner

pschi žitnych wałkach cź. 12

Telefon 1204 Nječźi Serbſki

Kupuja

Nowiny . . 30000 hr
akty . . . 35000 hr
knihi, jeſchćmki. 30000 hr
p pjerowe wotp. 20000 hr.
lumpy bacź . 40000 hr.
kośce a żelezo po najwyšchich płacźiznach.

Popp

we hornjeſerbſkej hašy — w Budyšchinje — Telefon 1352.

Parne cźiſcźenje pjerja ſ elektriſkim cźerjenjom

Najdospołniſke cźiſcźenje wſcheho poſlejſchcźoweho pjerja. Desinfekcija. Najwěcźiſche morjenje molow a cźerwjow.

na Łukelnſkej hašu 3 **E. Schmoller** Telefon cźo. 1103

Iserbſki wudowz

pyta, dokelź ſnajomſtwa nima, ſtarſchnu ſerbſku hołzu ako wudowu wot 40—45 lětſtaru ſeznaś. Tehdome może też ſ dźěcźonej być. Poſlicź na Jana Ziegenbalga na Wulkej Wjatrowſkej hašy cźo.8

Trjebane

kſchidło

je dla njedoſahanja rumnoſcźe na pšchedań. Hóre preji wud. «Serb. Nowin».

Pšchedam derje idźerjany

kaflojty klavěr

Jurij Nawka w **Nadworju** cźo. 66.

Stare a trjebane

liſtowe znamki wšěch druſtin k wudospołnjenju zběrkikupuje a wumjenjuje

G. Janak w Budyšinje

w Serbskim Domje.

Sdyna

klomowa praša

meter klomowoje ſchćerkotoſcźe ſe porjeſtami k wjaſanju, je na pšchedań w Kanezach cźo. 2 p. Pancźiz.

Warnuju

ſ tutym wſchitkich pšched njewěrnym wunoſchowanjom, hewak ſudniſzy ſakroczu.

Jurij Delank w Rownym Dworje.

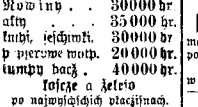

Kašće

jednore a łapše, za najniššu dnjownu płacźizn ma ſtajnje na ſkładze

Josef Leska, blidarnja w Kukowje.

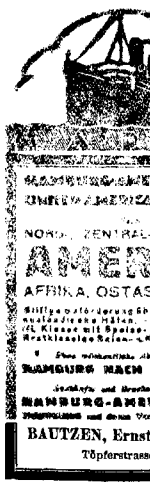

BAUTZEN, Ernst Sembdner,

Töpferstrasse 21.

Chzešch dobre meble kupowaś? dźi k Scholeźiz firmje pohladaś!

Scholta naſzl. měſchćer **Mar Kaſchner** na garbarſkej hašy 8. Telefon 382.

Hänſelez hołcźenz w Hornjej Hórzy,

jutſje njedźelu **reje**

Pšcherźelnje pšcheproſchujetaj Jan Hänſel a mandźelſtwo.

Hołcźenz w Komorowje

pola Kluſchic.

Njedźelu, 2. ſeptembra 1923

wulke turnarſke ſawjeſelenje.

Pšcherźelnje pšcheproſchuja hołcźerjaŕ a turnarſke towarſtwo.

Hofmannez hołcźenz w Pšowjach.

Njedźelu k žnjowemu ſwjedźenjeſ šu

pyſchne reje.

Pšcherźelnje pšcheproſchujetaj P. Hofmann a mandźelſtwo.

Serbske spěwne towarſtwo „Solodik“

wotmeje pšichodnu njedźelu, 2. ſept. 1923 pop. w 3 hodź. pola **Freundec w Sowrjecach**

zhromadźiznu z přednoškom

k wučerja M. Nawki-Radworſkeho.

Wše ſwoje sobuſtawy, towarſtwo „Podčornobóh“, kołojeźdne towarſtwo „Albrechtsbach“, towarſtwo „Radoſć“ a wšěch ſuſedow a pšećelow wutrobnje přeproſuje **Predsydſtwo.**

Dnjaj njezapomničkow

(Vergiſsmeinnicht-Tage).

Nuzowe zjednoćenſtwo proſy hišće raz wšě towarſtwa, wšě šule, wšě rjemjeſlniſke zjednoćenſtwa a organiſacije, zo bychu ſo na ſwjedźeniſku cźahu wobdźelile.

Zaſo chcemy wšitkim pokazać, kak jara Budyſſke wobydleſtwo na wulkim ſkutku lubooſe k wołóženju nuzy dźěl bjerje.

Nuza našich khudych dyrbi naša nuza być, jich cźerpjenje naše cźerpjenje — tehodla ſtejimy hromadźe, hdyž rěka: z wuſpěchom pomhać!

Wo zamolwjenje proſy firma **Paul Rauer** na khěžorſkej drózy — telefon 1043 — a wyšši wuběr **Lehmann** na Moltkowej drózy.

Wot **njedźele, 2. ſeptembra,** pšchipołdnju ſem ſteji

transport

raſchoprusſkich-litwinſkich

dźělanſk. koni

płacźiſny hódny na pšchedań abo k wumjenjenju.

Cźepiza w Budyſchinje.

Telefon 729. Telefon 729.

Schijaze maſchiny

(Naumann) ſu nowe bóſchke.

Poſkicźam je wjele niže dnjowej płacźiſny, kaž też wſchě wěźy ſa koleſa a elektriſke artikle.

P. Horbank w Khróſcźizach.

Warnowanje.

Pšcheźiwo wopacźnym ſrěcźenjam, kiž ſu wot poſłednich zyrobowych demonſtracijiſch dnjow pšcheźiwo nam we wobkhadźe, ſo my **raſnje** wobaramy, a napominamy kóždeho pšched roſnoſchowanjom tajkich wuprajenjow, dokelź pšcheźiwo kóždemu

ſudniſzy ſakroczimy.

Dźěłacźerſtwo tonowych a ſchamotowych dźěłarnjow we Wětrowje.

Wobkhodna rada.

Přiloha k čislu 202 „Serb. Nowin“

Sobotu, 1. september 1923.

Wusudźenja.

§ Wšěstwo 24 lětneho Kitela ſ Nowych Pawlez (to je Neupaulsdorf) we Częſtoſłowakiſkej běchu 8. julija t. l. na cźole jeneje pičhećźmytkaſſeje zwólhy ſajeli. Pičhi nim běchu 495 trónow nadeſchli a ja dalſche 450 trónow, kiž japoložì, běchu jeho ſ jatby puſchczìli. Lawniſki ſud jeho k 3 mješazam a 2 njedźelomaj jaſtwa a k 3 mil. hr. pjenjeżnjeje pokuty ſaſudźi. Wón je pſchećźiwo temule wuſudej hórſchejſche. Alle we jedinaju pſched krajnym ſudom ſwoje powołanje wrócźo wìa.

§ Pinczniża Koogez ſ Drježdżan bě wobſtorżenu, ſo je we jenej korczmje we Kinsbórku, hdżež bluzeſche, ſ dwěmaj wuczobnikomaj ſobu pita a ſ nimaj nje-pożćźiwje wobkhadżowała. Wona prějeſche, ſo je wonu w pinczniża, tìž je to ſawinowała. Tehodła ſo jedna-nje wotſtorczì, ſo bychu ſo dalſchi ſwědzy ſłyſchcźeli.

§ Korczmar Bitterlich we Kinsbórku bě wobſtorżeny, ſo je we ſwojej korczmje ſakſaſanu hru dowolił. Lawniſki ſud jeho wuwinowa, dokelż wón dopokaſa, ſo bě hru ſakſal a hrajazym tharty ſebral. Statny ſudnik pſcheciwo wuwinowanju powołanje ſapoloži. Tola tež krajny ſud Bitterlicha wuwinowa.

§ Pola ſamkarja Powele we Lubiju běchu kolowu wobłuk kradnjenehо koſa namaka,. Lawniſki ſud we Lubiju bě jemu 6 mježazow jaſtwa namérił. Wón je hórſchejſche, wudawajo, ſo je jeho bratr wobłuk nětżże kupił. Tehodła chże ſud dalſchich ſwědkow ſłyſchcź.

Dopis z katholskich Serbow.

(Bjes ſamolwitoſcźe redakcije.)

S wulkej żadoſcźu cźakaja němſcy a ſerbſcy katholikoja na wosjewjenje **dekretow**, kotrejż ſu ſo na ſynodze w Marijnej Hwjeżdże poſtajile. Mětżachu ſu mjes tym ſchſche. Cźehodła ſo duchowna wyſchnoſcź dliji? Boji ſnadź ſo ſjawneje kritiki, kotraż na ſynodze ſamej bjeſe pſcheciwjenja ſo wjcho pſchi-jeſej dyrbjeſche? Ssamo pſcheciwo wołoſtinkim wu-padam mějeſche potrjechenu mjeleczeź, njemóżeſche ſo wuſprawnicź. To je diktatura, kotraż by prjedawſche-mu jarſſenu Knjezeſtſtwu wſchu cźeſcź cźinila, niż pak ludłom, kotříž **in caritate Dei** k wérnym pſchi-hadżeja. Pſched Bożetuej wyſchnoſcźu ſmě ſo łóżdy mukhowacź, pſched duchownej niż, kotraż chże tola „**w lubоſcźi a ſprawnoſcźi**“ ſtużicź a rolepſchicź. Wupady pſcheciwo „Kat. Połoſej“ — cźehodła niż pſcheciwo „Sächſ. Volkszeitung?“ — wo tym njeſłyſchcźa. To jeho laſtupjerjo wujaſnicź a wot-pokaſacź, njeſmědźachu, hewak mohłe wſchitke wo-padcźnoſcźe a njewěrnoſcźe jo wukopacź. To by we-domoſcźi, ſwědomitoſcźi a nahladnoſcźi autorow ſchko-dało.

Wołoſebje ſajimuje naſ tammy dekret, **kotryż je hižo w lěcźe 1921 ſ Romа do Budyſchina doſchoł a ſo pſcheciwo Serbam měri.** Wón ſo ſpěſchnje we łacźańſtej rěcźi ſcźerdża, ſo intereſſentojo njebychu hnydom jeho zyły wobſah do-ſołnje dorozumili. Praſchamy ſo: Schtó je hi-ſo **tehdom na Serbow pola ſwjatehо wótża ſo pſchiſłodżował?** Schtó je k tomu naſtork dał a kajſi ſamér dyrbjeſche tuto njepſcheczeſ-ſe ſmyſłenje měrcź?

Knjes P. Wałł ſapocza ſwoju dźełkawoſcź na tachantſtwje hižo w lěcźe 1920. Mějeſche pódła ſa-rjadowanja archiwa ſo wobſehje ſe ſyrkwinſko-juri-ſtiſkimi praſchenjemi ſaběrać, kaž bebi to pſchihódnu na ſnowapoſtajenje Miſchnjanſkeho biſkoſſtwa ſadacź. Pódła nětżeho duſchiſpaſtyſtwa bě potajkim jeho ſtutkowanje w Sakſku na nalpomnjene dźełko wo-mjeſowane. Ale bórzy poczinaſche ſwój wliw po-ſłudnje też na wołoſbu wuſnoſeneho biſkopa wu-pſchećźiwcźa a tón wukonjeſche wěſo we **wſchо-nёmſkim duchu.** Dodżiwaca ſo mnohy njemó-ſtacź, cźehodła wſchelake **politiſke** wołoſby do **zyle zyrkwinſkeje nałeżnoſcźe** ſo **mješachu.** Stat bż do njeje nicźo wjazy prajicź njemějeſche. A tola widżimy jeneho **pruſkeho miniſtra**, jeneho ſna-tneho **wſchonёmſkeho zentrumſkeho** ſapó-**ſłanza a**, ſo by kollegium polnu był, **adjutan-ta** prjedawſcheho **ſakſkeho krala**, ſwobodneho **Heja O'Byrna**, ſobuſtutkowacź pſchi wuwarjenju

nińſny wo prěnim wobſtadżenju nowehо Miſchnjan-ſkeho biſkopa njeſtronniju a njewotwiſnje piſaju, wu-jaſni. Potom hakle ſhonimy, kajke intrigi ſu ſo pletle, ſo żadyn Sserb njeje na biſkopſki ſtol pſchiſchoł, dyrnjeż hebi to narodne położenje diżeſu ſpranuje ſadało. Nětżzy hebi we wſchěch krajach, hdżež ſu narodna mjeńſchina, wunuſuja, ſo zyrkwiniſki wjerch też jich rěcź roſumi a rěcźi. Tuto żadanje woni **ſpranowaſcź** mjenuja.

W Sserbach je nětko měnjenje: **Pſchiſłodżowanje na nacź pola romſkeho ſtola dyrbjeſche bamžej wocźi wotewricź,** (!) ſo **je żerbſći lud njehódny, kandidata ſa nowe Miſch-njanſke biſkopſtwo ſtajicź. To ſu nałi pſcheciwjenicy** dożpěli. Potajne pucźe njeſhodża ſo tukhwilu hiſchcze wotkryć. Cźaſ ſo wuſwěrli. Ssmy hižo mnohim **němſkim** biſkopam ſłużili a njejſmy pſchi-cźiny měli, ſo na nich hórſchicź. We wſchěm pak widżimy, ſo ſo na wſchich polach pſcheciwo Sserbam dźěła, wſchě frědki nałożuje, ſo bychu nam ſchko-dźili. Mjeca a pjaſcź ſtaj pſcheſtaloj, ja to dyrbi ſo nam ſ politiſkimi a duchownymi ſrědkami wſaczź. Jichtoż hiſchcze ſmy a mamy. Se wſcheho ſpóſnu-wamn, kak dyrbimy ſtrażowacź, wſchě cźinki Němcow napſchecźo nam ſ wěſtej njedowěru wobhladowacź. We ſwojich dotónczenych ſamérach pokaſuje ſo tola ſchkódny wliw pſcheciwno nam. **Pſched tym ſamo bětż rochet njeſchkituje.** Wěſo tajku ſynodu njeſprawnoſcźow **ſerbſći** biſkop wot-mětwal njeby. Nimale powſchitkowne ſpwita tež **we duchownych kruhach**, ſo je prěnja ſynoda wjeſ-**njeſpokojnoſcźe a roſhorjenja** ſawoſtajiła a by lěpſ-bylo, ſo njeby **pod zuſej hwjeżdu** ſo ſcźinowała. Dodżiwacź ſo njemóżemy, ſo ſo hiſchcźe ludżo na-makaja, kotříž jeje „**wuſpěchi**“ ſe ſwojim dobrym mjenom knja.

Přiłopk.

* **Spodźiwne wumoſenje.** W franzowſkich Pyre-nàach je ſo njedawno załoſtne njeſwoże ſtało. We bliſkoſći wſeju Saint-Sapeur padny jenym towaſtiſtwo-wh automobil 85 meterow wyſoko do hłubiny, ka-traż ſo pſchi pucźu cźehnjeſche. Na ſamokhodże chżu-chu ſtej 30 nižoſemſtyj (holłandżaj) puczowarjo, ko-tříž běchu hnadowne město Lourdes wopytali, tammu rjanu krajinu wobhladacź. Dróha wjedżeſche pſchi rěcźy Gave, kotraż we hłubokej dolinje běži a je tam połna ſtałow a zara torhata. Pſchi tutym njeſwożu namakachu wſchitcźy (też ſchofer) ſmjerćź, i wuwra-cźom jeneho jenicźkeho. Tutón cźłowjek, 23 lětnu mużiſti ſ mjenom Thijs Kuypers, ſwoſta na ſwo-bożnve waſchuje pſchi żiwjenju. Wón ſo pſchi hłubo-tim padże ani njeſrani, leži pak tukhwilu w ſchpitalu měſtaczka Luz, ſo by ſo wot ſwojich ſtróżelow wu-lěkował. W khorowni je nětko Parižſći dopiſowacź jeneje Rotterdamſkeje nowiny jeho wopytał a dalſche powěſcźe wo załoſtnym njeſhodu do ſjawnoſcźe pſchi-njeſł. Wón wo tym piſa: Thijs Kuypers je cźiłu a ſo ſda ſo łóżdenu, kiž je měſtno njeſboża wopytał, jako dźiw. Jeho wumożenje je jara wobcźežne było a je na 22 hodżinow trało. Ssamżnju wjecźor ſłyſchbli ſo młoduſchi elektrikaſ Aouocadet ſ Luza, to-trżj je wulowanj alpiniſta, do bjeſdna na powja-ſach ſo puſchcźeć. Tam namaka Kuypera na rěcźnym brjoſu na wulkim kamjenju ſedżażeſho, ale bo hromadu ſuſeſenehо. Skorżeſche, ſo w żiwoce bóli-a njecha ſo ſwjaſacź dacź, ſo bychu jeho horje iczah-nyli. Aouocadet jemu k dobremu rěcźeſche a pſche-pokaſa jeho, ſo ſtrach njeje, ſo mohł ſo wobſu-nycź. Wożo puſchcźicźu k wobrěwanju bleiſchki je runom dele a hwjeżżadżu zyłu nóż tatarnje. Mjes tym tżeſche wón w 4 metrh ſchěrokej kamj. ſkalobje Skała bě na jenej ſtronje 80 meterow, na druhej 120 meterow wyſoka. Jenmu k nohomaj leżachu mjes kamjenjiſkami we wodże jeho ſtjebożowni morni ſo-bupucźowarjo, załoſtny a ſamérowcy wobras. W ſwojej ſchkalobje tżeſche Ku pers hiſchcźe na druhi dżeń powoliduje. Druhi młody alpiniſta ſ mjenom Blavet puſchcźi ſo na ſyłnym powjaſu do hłubin, trocźkawu (Hängematte) ſobu wſtawiſchi. S wulkej łożbuloſcźu ſtuny wón Kuypera do trocźkawy a nětko cźeſnjejcźu młodeho cźłowjeka nad bjeſdnom wiſżażeho horje. Hdyż wumożeny na tromje hłubi-ny leżeſche, hładaſche najprjódy dźiwje wokolo ſo, ani błowcźka njerěcźo. Hdyż bě ſo pſcheſwědcźił, ſo na twjerdu jemju nod ſobu, poczа wótſje płakacź. Nětoſti lěkarjo, kotříž běchu pſchi wumożeńſkim ſtutkowanju pódła, pſchepytachu jeho hnydom a njenamakachu ja-neje ſchłody na nim. Dowjeczechu jeho do bli-

ſo możeſche wo ſebi a ſwojej ſwójbje powjedacź. A tak mójachu jej wo jeho ſpódźiwnym wumożenju powěſcź dacź. Kaž wumożeny ſo hiſchcźe dopomnicź we, dyrbjeſche ſo ſchofer nadoſo jara napinacź, ale wodżiłko japraji, dyrnjeż automobil wuſpinany był a ſwjeſe ſo na ſtromu. Hnydom mějeſche ſacźucźe, kaž by w powětrju ſo ſnoſchował. Wón ruzy wu-pſcheſtrě a bórzy ſacźu, ſo je do wody padnył. Do-pomni ſo, ſo je troſchku popłuwał a do kamjenja ſtorcźił. A potom pſchiłdże hróżbne wotnicźenje a ſpóſnacźe jeho położenja. Po ſawoſtajenych kolt-jach je ſo njeſboże na ſcźeſkowage waſchuje ſtało: Automobil ſtraſy pſchi łohkim wuwinjenju do kamjeni-neho wobłożenja, kotreż bě na tutym měſtnje jenoż meter wyſoke. Runje tu ſpaduje ſtała do hłubokeje rěki. Automobil njeje ſo najſterje pſchećźiſnył, ale runje do hłubiny padnył, hdżež je Gave hłuboka. Tuż jenoż mały dźěl automobila ſ wody tżeſche. Wot dróhi hacź do wody je 85 meterow hłubokoſcźe. Wſchitcźy wobdżělnicźy, ſwuwſacźom Kuypera, ſu dże hnydom mowili były. Kotiż njeſhu ſ automobila pad-nyli, abo je ſtróżeleni wumrěli, ſu ſo we hłubokej tochatej wodże ſatepili. Jenoż dźěl mowych je ſo hacź dotal wuſhowacź mohł. Torhaza rěka je ſnje-ſbożenych pod ſkały njeſła. Ale wukhowani njeſhu ſkoro wjaſy ſpóſnacź, dokelż pſchi padże bu mnohim draſta ſ cźěła wudrěta a też mjeſnowcza běchu wot w rěcźy leżacych kamjenjiſkow tak roſbite, ſo njeběchu ſpóſnacź. Tutón hróżbny padawk, pſchi kotrehż cźi-tanju cźłowjeka ſymiża tſchaſe, nam wotpjet pſched wocźi ſtaja, kak bliſko tola ſmjerćź je. W běhu małych wokomikow je 29 ludżi nahły kónz namakało.

* **Dalſche ſajedźeńcźenje ſ hribami.** S Bartina ſo powe, ſo je tam ſajo 5 wołoſbow ſemrěło, pó tym, ſo běchu hriby pojědli. Mjes ſemrětymi bě jedyn rěſ-niſki miſchtr a jeho dwě dźěćźi. Dalſichich 6 wołſ-bow ſjameje ſwójby je hiſchcźe cźeżko thorneh.

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

Měſchczanſka rada — wotdźělenje ſa hoſpodarſke wěcy — 31. auguſta wozjewja: Saruname ſe cźiſcźe-nje jamow ſo ſa měżaz auguſt 1923 ſa kubikmeter tałe poſtaja: 1 500 000 hr. ſa jamy bjes wopłokowa-nja a 3 000 000 hr. ſa jamy ſ wopłokowanjom. Płacźiſna ſa ſchlawch ſo na 1000 hr. powyſchi.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenca.

Mukow a Fałkowe płacźiſny. Wot 2. ſeptembra płacźi punt łhkeha 68 600 hr., 2 puntowſka pokruta 137 000 hr., 3 puntowſka pokruta 205 800 hr., 1900 grammowſka pokruta 260 000 hr., punt rżaneje muki w drobnowmołowanju 48 000 hr., punt pſchenicźneje muki w drobnowmołowanju 68 000 hr., ſałta (80 gr.) 15 000 hr.

W Brunowje pola Kamjenza ſo wutoru, 4. ſep-tembra, wot. w 4 hodż. w hoſcźenju w Brunowje 170 rm. hluchow a 30 dalſchich hromadow Brunowſkeho hajniſtkeho rewěra ſa hotowe pjenjeſy na pſcheſadżo-wanje pſchedawaja.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

Saruname ſa wuſcźemjerjenje je ſo powyſchiło. Wot 27. auguſta 1923 ma ſo płacźicź: 1. Sa jón-króżne mjerjenje ruſkeho wuhnja ſo ſada a) ſa 1. a druhi poſthod 50 400 hr., b) ſa 3., 4. a 5. poſthod po kóżdym poſthodże 14 400 hr., c) po kóżdym dal-ſchim poſthodże 7200 hr. 2. Sa jónkróżne mjerjenje wuhnja, w kotrymż dyrbi mjerjeſ łaſjeź a) ſa 1. a 2. poſthod po kóżdym poſthodże 57 600 hr., b) ja 3., 4. a 5. poſthod po kóżdym poſthodże 21 600 hr., c) po kóżdym dalſchim poſthodże 7200 hr. 3. Sa jón-króżne mjerjenje wuhnja zentralneho tepjenja 168 000 hr. 4. Sa mjerjenje ruinych abo nawiſnjaſych kanalow po kóżdym metru 14 400 hr. Wyſokoſcź wuhnja pod tſchu (jeli pod tſchu wobydlenja njeſhu) a nad tſchu wobliczża ſo po metrach. Kóżde ſapo-cźane tſi metry płacża ſa poſthod. Trubjele a druhe natwarki (Aufſätze) na wuhnjach ſo ſobu mérja. 6. Wuhnje mérja ſo wot dna hacź do kromy, hdżež tnr wuſtupuje. 7. Wupakenje wuhnja wobliczża ſo ſe 720 000 hr. Załoblo wobſtrdżeſt ſam podawa. 8. Dwarjenja dale 300 metrow wote wóſy płacża po kóżdym wuhnju hiſchcźe wjazy 14 400 hr. 9. Sa mjerjenje w nozu, to je wjecźor wot 6 hacź rano do 7 hodż., ſo ſarunanje podwoji. 10. Wſchelke dalſche dźěła po wołoſbitym wucźinjenju. 11. Zadrittke wuh-nje wobliczża ſo każ kóżdym wuhenk ł łażenju. Mje-cźerjo maja k tymle ſarunanjam hiſchcźe 2% ja wob-

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon čo. 155 a 156 — Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach — Telefon čo. 155 a 156

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjedźuje wšě bankowske dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

měrjećel Arno Lehnert

w **Budyšinje** na serbskej haśy 18

Kóždu njedźelu wot 1/411—3 hodźin wotewrjene.

Towarstw.znamjenja - hozdźe za khorhoje

rjady a medaile — wuporjedźenja

K. Heidig w Budyšinje na butrowych wikach.

G. Schmidt, fotogr. ateljej w Budyšinje

jenoż na Sedanskej dróhi 20

ś napśiećiwo husarskeje kasarnje

poruca so za wšykne fotografowanja, paźowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

Czaśniki a złote tworjy

kupowaca je wěs dowěrjenja!

Wobroćeće so na wěźywustojneho znajerja

Poručam w najlěpšej hódnosći

dyhjacźne cźaśniki, cźaśnik na śćenk budźaki, kaž też wšykne dary.

F. Marschner nasl.

M. Ewald, časnikař.

w Budyšinje, na bohatej hasy čisło 9

— Wuporjedźenja —

Lehmanec khofejownja a konditorńja

w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena

Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnjo a wjećor

Najlěpše w pjećwach a piću

torty - jadźny lód - wino - piwo - likěry

Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach

:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

Konje kŕežu

po najwyšch płaćiznach w kóždym cźasu kupuje

Kurt Kaiser

pśichi mjažowych jědłach a na

Humboldtskej dróhi 782 b

Płaśu sa dobru tworu najwyšśe dnjowe płaćizny.

Telefon 403.

Kupuju stajnje konje k rěsu

po najwyšśich dnjowych płaćiznach

konjazy rěznik Khorla Striegel

we Wurizach Telefon 1343

— Pśichi śinjeboženjach žym ynydom na městnje. —

Platy sa myjne blida

we woprawdźitych marmorowych družinach podawa po najtuńšich płaćiznach.

Martin Adler

rězbar w Njeswačidle.

Nowowe pomniki a wobnowjenja najwušśiskiśicho w najrjeńšich wuwjedźenju.

J. P. Mencel

serbski časnikař

znata dobra **wuporjedźerja**

w Dobrošecach

pola Njeswačidła.

Kupuju kóždu dźělbu

swobodneho žita

po dnjowej płaćizne

Prawočanski młyn.

Słomu

łóžeje dźělby kupuje

Aug. Hepper. Tel 1258

Kedźbu! **Kože** **Kedźbu!**

tu puje stajnje; wšykne łosaze, karnikaze, jajerze, korze, rjornjaze, knotaze, łóśaze koze atd

kaž też **wowču wołmu a włosanki**

po najwyšśich dnjowych płaćiznach

Berger we „Wettinskim dworje" na kamjentnej haśy. Telefon 1243.

Cigary

zigarety a

kurjeński tobak

poruća we wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyšinje

cigarowa a tobak. fabrika

Najlěpše kupowańja za zasopředawarjow.

Lětny śmjertny dźeń

nijebo Leny Augusty, mandźelskeje Ernsta Sturma, źiwnosćerja w Jitku pola Rakez

rodź. Eliz ſ Komorowa, wumrje 2. septembra 1922, stara 22 lět.

Wopomnińće, o cźłowjśke dźěći
Tudyžbycźa njenaśtośćow,
Wšchudźe tu po zymnym śwěći
S pśedawku je sachodnosć,
Śmjertny jańdźel na semi
Cźłowjeka też poblemi,
Hdyž we polnym kćenju śteji
Jako młodna róża w meji.
Hdyž śu lědma saložili
Mile swoje mandźelstwo,
Mandźelska po krótkej khwili
Pśiches śmjercź dźe se źiwjenja,
Kotraž sa tak krótki cźaś,
Woltarny śluŭ śniežiła saś
A pśichesahe rósno dźěła,
Kiž śu tu so lubohi měli.
Tak też loni w Jitku běšche
Druheho septembra,
Śmjertny jańdźel nimo dźěšche,
Mandźelsku pśeća wotwoła,
Kiž we mańdźelstwje tam bě
S Sturmez Ernstom lěcźe dwě.
Wulźy swojownym a rjanym,
S dźowcźičku też Johnowanym.
Božo, kak so sradowasche
Nad tej malej dźowcźičku,
Wutrobuje ju lubowasche
Prěnje dźěćo w mandźelstwu.
Tak we śmjertnej khorośći
Běšche jara cźežko ji,
Hdyž měješche wot njej' cźahnyć
A de śmjercźe rukow padnyć.
Po tym, so tu khora běšche
Jenoż něchto njedźelow,
Tola twjerdźe njeležeše
Haćž pošlednich śydom dnjow
A też tydź do śmjercźe
Božu wjecź žadaše,
Poruči wšitko Božej woli
A do jeho rady śwoli.
Kak je w wośne hać do nozy
Nawoženje bratram tśom
Njetutujo cźaś a próźy
Pśišała wšěm ſ wjeselom,
Rjane listy wutrobne
We nich słowa hnujace,
Kiž, hdyž nětk je pśicźežitacze,
Na nju lubje spominacze.
Husto śu pśichi twojim rowje
Starśichej bratraj, mandźelśi,
We Rakezach na khěchowje

Se śpjatami krjepili,
Now tak rjenje wupyšchili,
W wutrobje cźe wopomnili.
Wam pak, jeje luba macźe,
Nětko jara śtyśno je,
Wam žo žamo twórśe płacźe
Hdyž wy na to spomnicźe,
Kak w jeje źiwjenju
Byli scźe tam we Jitku,
Rady scźe k njej pokhwatali,
Też pśichi śmjertnym ložu stali.
Tebi, mandźelśi a nano,
Kiž žu nětk 'scźece ſ wudowzom,
Pśichiwjedź Bóh cźi bórzy žnano
Druhu mandźelśku saś' dom,
Dobru duschnu pobóžnu,
Kiž tu malu dźowcźičku,
By cźi derje wothladała,
Ju kaž śwoju lubowała.
Luboj śtarśichej, tak dha śtajtaj
Měru śwojej trudobi
A we duchu pohładajtaj
Horje k tamnej wěcźnosći.
Njeměśtaj, ša kelko dnjow
Pśichendźetaj tón śmjertny dol
A tam domoj wotwolanaj
S waju dźowku śjednocźenaj.
Tuž žo pśicźešbźny Wajcha duscha,
Sapomń wšcheje śtyśknosće,
Wam žo žarowacź njeśłuscha
Kaž, kiž žu bjes nadźije,
Wyšche hwězdow śhladujcźe
K domownińe, k wěcźnosći,
Tam, hdźež žu po Božim ślubi
W duchu źiwi naśi luźi.
Tam, hdźež pod palmami wěje
Sbóžny měr, měr ujebjeśći.
Twój duch rjeśišchu radosć źnjeje,
Tam na njebja krajini,
Tam, hdźež je ta wowcźerńja
Sa jeźnjata Jesuša,
Pśiches nju wjedu śłotе haśy
Kiž žo błyścźa pśiches wšykne cźaśy.
Tam žo dźakny widźecź ſ nowa,
Hdźež pśiches pola śmjertnych
Pónidźe truba jandźelowa
K śbudźenju wšěch drěmazych,
Jesu, daj, so śhromadni
S tobu bychmy wotekśili
K rjeśišchom' bycźu, k twojom tołu,
Hdyž žo sbóžni lubo maju.

Se wšelakimi [illegible]

Létnik 82 Budyšin, pónđelu 3. septembra 1923 Číslo 203

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhađeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 130 000 hr., z prinjesenjom do domu 143000 hr. Po wukraju za september 800 000 hr. Kóžde čisło płaći 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 1

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinje. Wudawa a čiła Smolerjec knihiśišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 50 000 hriwnow. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Pónđelu, 3. późnjenca.

Serapije, knjeżny, martrarki.

† 1803 Jan Ponich, kubleŕ w Mješicach, přikładny swěrny Serb.

1869 wotjěđe 55 Serbow z Turja, Mochołca, Duboho, z Rakojd a Barta pod wjednistwom Jana Nowaka z Wjesela do Serbina.

† 1919 Budyšański wučeŕ Adolf Sommer, njepórciniwy narodny dźěłaćeŕ a spisowaćeŕ.

Asterka.

Wšitke kwětki morjwe su,
Wudychałe wón su wšu;
Zymšnich mrózow wěšćerka
Hišće kóđje asterka.
Woko hlada hwězdojte
Na njebjesa sněhojte!
Raz ześe słónco poča hrać,
Potom z wočow dyri płać.
Zymske wuja wichory
Kóđu a směw do womory;
Hłowčka boli asterku,
Pózdnju lěća żeleŕku. —
Serbskich splahow překóđtych
W rowje mrěje wonje dych;
Łužica kaž asterka
Čišinski.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. Nadźija w Budyšinje změje wot nětka kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Serb. Domje spěwanje. — Jutře wutoru je teź mšsačna zhromadźizna. Wšo sobustawy a teź hosćo so přeprošuja. Předsydstwo.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow. II. rěčny kurs 6. sept. dop. nic w 9 ale w 10 hodź. w Radwórskej šuli: lekcije knj. w. w. Hančki, Nawki a třećeho knjeza; popołdnju knj. Nawka podawa rěčnicu. Wšitcy serbscy wučerjo so přeprošuja. Prosymy čitarjow, zo bychu druhich na to kedźbliwych činili.

Sokolske Jednoty z Pančic, z Baćonja, z Komorowa a z Ralbic maja přichodny štwórtk wječor we 8 hodźinach jara ważne posedźenje w Brězanec korčmje w Ralbicach. Nadźijamy so, zo wšitke sobustawy w prawje bohatej ličbu přińdu.

Hłowny starosta.

Jednota „Sokoł“ w Radworju změje štwórtk wječor ¼9 hodź. zhromadźiznu. Zwučowanje wutoru wječor wupadnje. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Małešecach ma jutře wječor zwučowanje, za dźěći ½8 hodź, za wulkich ½9 hodź.

Swětne podawki.

Italčenjo grichiśku kupu Korfu bombardowali a wobhađźili.

Italske knjeżerstwo njeje grichiśe wotmołwjenje na swój ultimatum ja spokojaje spóznało. Italska wjeje šwólniwa, swjatej ludow abo radźe swjatarskich pósłanzow w Parizu wohađźicź dać, kajše sadosćinjenje měła Grichiśka dla štónkowanja italskich offigěrow pśchi grichiśko-albanśkich mjejach dać. We tym śi Italska njeda mjenom pśchedpśimna cźinicź, dokeĺ wěź jako kruce italsko-grichiśku naležnoś wobhłobuje. Italski ministeŕski pśchedsyda Mussolini je pśchejwědčeny, zo i cźakanjom pola Grichiśkeje nicso njedospije a teho dla je pśchikaŕ, najpśidźou kupu Korfu, mjes Grichiśku a Italsku w adriatiśkim morju leżazu, wobhađźicź.

Pśichpołdnju wokoło 3 hodźin kupitan italskeje wójnišeje łódźe w Korfu na kraj stupi a grichiśkemu pśeŕsteŕej wosjewi, zo je dywizija italskeho wójnskeho łódźstwa kupu wobsedźała. Bórzo po tym italiśe wójnśke łódźe do pśchišłowa sajedźechu. Roskazowaŕ wójnskeho łódźstwa źebi zadaśe, zo by ze jenu mětu pśchepodaŕ a zo by ze běła khorhoj horje ześahnuła, kótraž dyrbješe ze posdźišo i italskej khorhoju sameniś. Pśeŕsek wo dowolnosć proshešeše, zo śmeĺ wo tym ze swojim knjeżerstwom pórěcźeć a pśchisłowni, so dyrbjał ze hewak pśeśelźiwiś. Tola pśedy hač i Athena wukśanje kóndźe, poćahu ze italšej wojazy na kraj wobhađźicź. Wobhađźenje ze i italskim wójnskim łódźstwom podpśirunjacźe. Wono nad měśtom do wótarjenja polizajśteje schule tśeleśe, kótreż ze sapali. Někotre wojhoby, kótreż běchu w twarjenju wuceź wytali, ze morichu. S dobom italske létadła nad wjeśtom létachu a tśelachu. Admiral Bedini ma wyšiśe rozkasowaŕstwo. Italcenje źebi žadachu, zo bychcej ze garnisona a žandarmerisa poddałej. Dyrbjeśachcej ze wotbrónicź. Garnisona a wšitkon wójnski meterial dyrbješe ze Italčanam pśchepodaś.

Italski pósłanz w Athenje je grichiskemu knjeżerstwu sdźělił, zo budźe wobhađźenje kupy Korfu jenoj nałtwilne a zo dyrbi zhe měrnu charakter měcź.

Franzowska a wobhađźenje Korfu.

Němśke nowiny swojim cźitacjam barbja, so Franzowska pśchi nětcźišcźej italsko-grichiśkej swađe Grichiśkej polekuje, zo bojo, ze mohła Italska w brjedźoseńkim morju pśchewuliśeje kupcy nabyć. Kaž ze ba, žebi němśke nowinaŕstwo pśchaje, so by Franzowska Italsku sawidźała. We franzowskich nowinach njeje niczo wo tym pytnyć. Tak ze „Petit Parisien“ nadźija, zo ze njebudźe kwe pśchelićowaś a na wulke dowěrjenje do měrnosće italskeho ministerstwa. „Echo de Paris“ praji, zo ze Franzowska njeśmé do italsko-grichiśkeho konfliktа tykaś, kótryž jenoj Grichiśku a Italsku nasłupa. Mjenowane nowiny praja, zo ze jenoj wo muzjace naprawy jedna, kótreż jedyn lub pśheceźiwo druhemu naložuje, kótryž ze dosćinjenje zapowědźiś. Sslowa, „cźasny jebracź dyrbjeć“, kótreż su wšelake telegrafowaŕne nałožśe, njeśmědźa ze wopak srozumiś; pśchetož mjes expediziju Italskeje, kótruż je Italska na žamtune licźbowanje sopośała, a wobhađźenju Korfu, kótreż je Franzowska pśchewjedła, ani najmjeńścheje zapodobnosće njeje. — Parizśi „Matin“ žyła a pośnje italske śeźišćo žadnje. Hewak mjenowane nowiny praja, so je žeńśchne, hdyž grichiśke knjeżerstwo dla Grichan njepśicheźelnych nałožnosćow sadosćeźinjenje žada. Grichiśke knjeżerstwo cźuźiwośeź pokazuje kótreż ho zgłe wopak naložuje.

„Corriere della Sera“ praji: „Dokeĺ ze wo wójnu njejedna, njemóže swjatł ludow je žudnikom bcźeź. Italske pośtupanje je i měrnej naprawu, kótruż swjatł ludow dowoła.

Se žurym dosćeźinjenjom italske nowiny rospomnjanja franzowskich nowin wocźišcźenja, wo kótrychž „Mattino“ praji, so je franzowske swonkowne ministerstwo jim pokiw dało. Franzowske nowiny wšcźo cźinja, so bychu žebi na wuśichne wótnje italske sympathije dobyte. S dobom so italske nowiny rapscheco wšchem njepśicheźelskim wupraśenjam nowin jara njedotśiśne pokazuje.

Jeśiśe wójnśke łódźstwo pśched Athenom?

Pucźowarjo, kótśiž ze i grichiśej parnej łódźu do Brindisi (w Italskej) pśchiśeli, ze italske wójnske łódźstwo hižo pśchez 9 hodź. jasćedom do athenśkeho pśchistawa Pyraom widźeli. Italska pśchistawowa wyšiśnoźej we Brindisi je grichiśkim parnym łódźam dowolika, ba do Grichiśkeje wrócźiś. Wona je jenej italśkej rańšcheskrajnej łódźi porucźiła, zo njeśmé ze Athenej pśchibliźiś, ale so dyrbi w runej měrje do Konstantinopla jeź. —

Spokojenje w Italskej.

Mussolini je w ministeŕskej radźe sdźělił, so je ho **pśchi wobhađźenju kupy Korfu nětkaže 10 Grichow sranilo.** Grichiśka wobhađka je 100 muži a 150 žandarmow śyła. S nich ju 80 wojałow sajeli, śyłni ju wupśeroźili. Žandarmojo ju prošnyli, so śmeli swoju słužbu dale cźiniś. Wojeśk. gouverneur a roskazowaŕ Korfuskich wojałow staj ześełoj. Kaž „Coriera della Sera“ powě, śu ho teź druhe małe kupy wobhađźiśe, do tutnych pak Samos njeńkuśa. Italske namórske létadła nětkole pódlu grichiśkich krjohow létaju.

Sjawne mńenjenje w Italskej je ho ś wobhađźenjom kupy Korfu źiwe spokojiło. Nowiny ho pśchećiwo temu wupraśeja, so by swjatł ludow do konflikta sajpśichinyły. „Popolo d' Italia“ mńeni, so ho wo cźełnu wěź mjes Italskej a Grichiśkej jedna. Swjatł ludow njeje ho teź do druhich europiśkich naležnosćow mješchaś. Franzowśka je žamo hrožyła, so je swjatła ludow wustupi, hdy by swjatł ludow pśchećiwo wobhađźenju Korfu hrožeje protestował. Italska ma prawo na wośchodźenje a na sankzije (pokhóstanje), dokeĺ ju Italčanow skónzowali. Italska je Poincarej ńjak winowata, kótruż je tak dźiwny pśchikład skutkowneje pokasał, hdyž je Porurhrsku wobhađźał, swjatł ludow ho wo radu njepraschawšchi.

Grichiśke knjeżerstwo wróćo stupi.

Po italskich nowinach je Athen w wulkim roshorjenju. W grichiśkim knjeżerstwje je pjeca rozdźěle mńenjenow nastałe. „Secolo“ praji, so je grichiśke knjeżerstwo blišo, wróćo stupiło.

Franzowska ho wróćo dźerži.

Italske pósłanstwo w Parizu na powjeśći dowěruje, so ju wojerstwu powinowaći Italcenjo w Londonje pśchikas dóstali, so bychu ju pjeć dnjow k łuwanju do wójska ho pśchihotowali.

Franzowske nowiny ju ś wuwiśaćom sozialistiskich a kommunistiskich bóle za Italsku dźili a Grichiśku. Tole poćahowanje ma ho runje tak ś hidu pśchećiwo Konstantinśeŕej Grichiśkej, kaž ś njedowěrjenjom k Jendźelskej wutoźej. „Liberte“ na to dopomina, so Jendźelska śrjedźoseńskeje morjo jako swoje wobhładuje. Jendźelska nima prawo, žo dla po žebi wobjaramjeneh łombardementa kupy Korfu roshoreć. Jendźelska dyrbi ho dopomnieć, so ju jendźelske wójnske łódźe teź ras Alexandriju bombardowałe. Hdyž ju Jendźelskej a šnano teź w Franzowskej lubźo, kótśiž do Mussolinowje politiki rypaju, žebi najśerje na to myślał, so Poincarca tśechja. Tole mńenjenje je nadźerźaze. Mussolini je ho pśched nětkrutnymi dnjemi runje nitź pśchećelnje wo poruhrskim wobhađźenju wuprajił. Franzowske knjeżerstwo najśerje cźini, so ho wo zyku naležnosć njestara.

Powjeśeć, so jendźelska eskarda wójnskich łódźow ke Korfu jedźe, po powjeśći „Tempya“ potwierdźi, so nekajki świź mjes Jendźelskej a Grichiśku wobśeźi. Wobłożenje je po tajskim khutne. Powołanje na frjećenje lěta 1864, kótreż mělo ho po jendźelskich nowinach jako podwóžk ke zakrocźenje pśchećiwo Italskej wuźiś, je po prawie ludow, wopaczne. W Laulannešim frjećenju ś julija 1923 ho na nowe dojednanje pocźahuja, ś kótrymž so wšchě rećenja lětow 1832, 1863 a 1864 powala. Duž ju roskłoźenja, kótreż jendźelske nowiny cźinja, wopaczne. Grichiśka budźišće mudriśke cźinitej, hdy budźišće Italskich ś jejnymi žadanjemi na radu swjatarskich pósłanzow wobroćiłoj a hdy by wšchém sankzijam pśchihłosowała. Grichiśke knjeżerstwo po sdaću na podpjeru Jendźelskeje liźi a je Jendźelskej žamo jako pokutu wjazy pośtśiźka dyźi Italskej. Nětkole je źnadź Italska ś ludowym zwiśpjenjom dale storhnjena, hač je žama cźha. Bombardement na Korfu ma ho hłuboko wobžarowaś, jeli so ju jendźelske powjeleje wérno, so je źebi wone cźłowjeske źiwjenje ta wopor žadało. Hdyž ju i granatami tśela, granatowe tśełki naśatkowju. Tohodła je dźe, so ho kóždy twutśeł i kanony najprjedy derje pśchemyśli.

Jendźelska pśchećeźiwo Italskej njesakroći.

Powjeśeć, so Jendźelska wójnske łódźe pśched Korfu pośćele, je by Grichiśku pśched Franzowskimi schkitała, je ho jako njewćrna wopokasała. Jeli so Jendźelska nocźe źiwoje źrjedźoeuropiśke zajimy na hrazźi stajiś, **njebudźe jej možno** na Italsku cźihcźeć. Mussolini by na kóždy jako njepśicheźelnosć wobhładane wustupjenje Jendźelskeje i tym wotmołwił, so by do franzowskeho lśěwa pścheschoł. Potom pak by Jendźelska we žywojim poruhrskim a wośchodźenjśim prašenju niź

jenoj Franzowsku a Belgiju, ale też Italiju pschećiwo žebi mětła.

Prajschenje je, kak žo konferenza swjatskich póžlanzow pocżini. Dokelž słonzowany italiki general Tellini swjatskiřej kommisiji pschiskuschesche, měnja w Londonskej, žo njeje i nadawkom Italiješe, ale swjatskřich mozow, wot Grichiskeje sadosćeżinjenje żadacż. —

Južnoslowjanska a Rumunska mobilisujetej.

S Wina žo powé, žo žu žo južnoslowjanzy offizérojo, kotřž we wukraju pschebywaju, do wójska swolali. Też rumunzy wojazy su porucżnizej dostali, ko dyrbja žo pola wójska samolwiecż.

Mussolini wo poruhrskim praschenju.

Němska je žo pschećo j jebawej nadžju trošchtowała žo wot Jendželskeje jenož hole lubjenje, tola žanerje franzowskim wotschdžatkřim żadanjam naucżka. So ma wot Jendželskeje jenož hole lubjenje, tola žanerje pomozy wocżakacż, na tym wot nětkrych njedżel we Němskej wjazy njedwělinja. Nětko je žo też nadžija iniczjata, kotruż na Italiju stajachu. Italiski minister Mussolini je žo w ministerliskej radże wot stejischeju Italiješe k wotschkodżenjenem praschenju wuprajił. Wón je na slědowaze schitrki dypti żakoji.

1. Němska może a dyrbi jurnnu żapłaczicz, kotraż je žo powschitkownje po dacżu pschijała, a kotraż žadyn wjele stow miljardow wróczo wostawa, wo kotrychž je žo hnydom po pschimérje wěcżało.

2. Italika njemože do żanecho pschewobmjenjenja krajnych mjesow swolicz, kotreż by k politiskemu, hospodarskemu a wojeršskemu nadkmjeżnjowu jeneho kraja dowjedło.

3. Italika je hotowa, dżel swojich żadanjow spuschczicz, kotreż žu muime, lo by žo hospodarske żiwjenje Europy wobnowiło.

4. Italiske kněżerstwo dżenża bóle dyżli hdy pricdy měnjenje zastupuje, so pracheni wotschkodżenja a dołha europiskich wojakrajow mjes sobu swjižujecz a we wjesym smyśle wot żebje wotwižujecz.

Mussolini pschipomni: Schtož prěni dypk nastupa, žu mózmu liczbu, liczbu 50 miljardow, mjenowali, kotraż we wopomnjeńskim pijmje italiskeho knježerstwa stejesche. W nastupanju druheho dypka, kotryż žo na krajne nadkmjeżstwowe plany poczażuje. Poincareowe wuprajenja praja, lo jeho politika za taiskimi planami njeżdże, lo pak je Franzowska prawo měła, Porubiju wobżadżicz, lo by žebi czły braka, dokelž so Němska wotwlakuje, swoje winowatosće dopełnicz.

Saška sozialdemokratija žebi żada, lo by minister němskotatneje wobory wróczo stupił.

Sozialdemokratiski krajny dżeżanki wubjerk a sozialdemokratiska żelnjska frakzija stej tele dny konferenzu měrkej, pschi kotrejž žu fo też Wels a druhy sozialdemokratiski wjednizu i krajow swonka Saksee wobdżelili. W konferenzy krajnydżeżanki wubjerk a żelnjska frakzija wustupanju saksekeho ministerskeho pschedsydy dr. Zeignera pschećiwo ministrej němskotatneje wobory jenonmżlnje pschihłosowoschej. Wobżakuje žo, lo so wumnożenjenja sozialdemokratow, kotreż žu nje-sozialistiske stromy pschi sestajenju nowcho němskeho knježerstwa pschipódpinale, hnydom pschewidżu. Jich njespuschczomne pschedwumknjenje je, so Weżler i knježerstwa wustupi, dokelž jeho dalsche żawostaczenje schkiżej a wobstatkej republiki żiwlnje je strachom hrosy. Też dyrbi so wobstad němskotatneje wobory i njesakonskim monarchistiskim organizazijam hnydom sakazacż a pschestacż.

Strajk katholskich schulow w Žitawskim wokrjeżu žo sastajił.

Starschiży sastupjerjo wósom katholskich schulow w Žitawskim wokrjeżu, pschi schulskim strajku wobdżeżenych, žu posledżenje mělí. We nim žu wobsamknjenje pschijeli, kotreż žo na wschěch katholskich starschich poslednischcze Łużizy wobroczja. Wonon réka:

Na katholskich starschich połodnischcze Łużizy!

Dostawschi pohnu wěsłoseż, wo tym, žo žo nasche schulske naležnoscze pola němskotatnehu hnda wósze rosrisuja, w sasimje dżeżi wot teho wothladanuty, starschiski strajk dale wjesez a hmy pschi tym krucze pschewdżeżeni, lo j tym swoje praskare prawo na wérnuwuznawanisku schulu a schulsku modlitwu na żane waschnje njesprischcziwy. S nowa modlitwowy knukas, kotryż je saske kultuskowe ministerstwo wudało, na najroznischo wotpokasujemy. Nasche stejischcżo je w tymle smyśle za wschón pschichod jażne.

Jednanje wo midże w knihiczischczerstwje.

Pohrdżniji wubjerk, i němskim dżelownym ministerstwom połstajeny, je rosrisał, so ma žo w knihiczischczerstwje w tydżenju wot 1. hacż 8. septembra jako najwietschа mjeda 57 miljonow sapłacżicz. Tżelkodawarjo žu tole rosrisanje wotpokasali.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. septembro 1923.

— **Wo wjedże.** Dżenża rano we 8 hodźinach barometer 743, hygrometer minus 9%, najnižscha nózna temperatura plus 11 C. — Wuhlady: njewobłožne, suche. — Dżeżdżanska wjedrarinja mam dale žuche rjane wjedro stajа. Nozy budża symne a wodnjo žłónczko powétr rjenje sthreże. Czeżt powétr je žo k połnuzy wotżalił. Lohki powétr wupschestrjewa žo nad zyłej wjeczernej Europu. Wczera rano jenoj Swedzkom deschczk powé. London mjeżesche pschi 10 stop. żołoty pschezażowaze mrózesele, we Parisu bé pschi 16 stop. czopłoty rjenje. Hewak bé w Frankfurcze nad M. i 9 stop. najmjenje a we Munichowje i 18 stop. najwóle czopło. Jutrje wutoru žłónczko 5,16 skadża a ho 6,42 khowa, mjażacże skhadża wjeczor 11,23 a ho popołdnju 2,10 khowa.

— **Njany skutk.** Knjez pschekupz Max Hiller, kotryż wikował we Budyschinje, pschewoda nusownemu sjednorżeństwu dżenża 20 porow mużazych poduschow za naschich nasskhudschich. Wjeżelimy žo nad tutym skutkom nadobneje cżłowiskeje lubosże, lo tola podusche na 65 miljonow hr. hódne: trjebamy runje wobucża a pschibłuschki a nadżijamy žo, lo też tuton wopor dalsche worschty pohnuje, naschi żohnowanjapohnuty skutk dżerżecż pomhacż.

— **Dujej njespomnirżtwow** nusowego sjednorżenstwa. Wjednistwo dżélanskeho wubérka prošu wobsedżerjow automobilow wutrobnje, lo bychu k 9. septembrej woju posticzili, dokelž ma žo statna wobora po tónczenju žujedżeństwa cżaha na jeje iwonkowne hrowe mésta dowjesecż. So žo kapała wobdżeli, zeł je k porjenschenju žujedżenja nuzne. Ssmy hižo nékotrych automobilowych wobsedżerjow wo to prošyli, chzemy pak i tutym hischcze jónu za to rérecż.

— **Padnschitwa a jnytane padnschtwa** motorischi jédnych kolow žu žo wnjaknile a paduchow žu żeli. Wobstradnjenym mójachu žo tradnjene tola żaże wróczecż.

— **Dalsche padnschitwa.** 31. auguśta tradnychu u mużaze jédne kolo jnamki Góricze. Cżikło nieże znate.

— W nozy k 30. 8. tradnychu 6 kur, tranych a bélych, 1 cżornecho karnikła, 6 młodych karnikłow, cżornych a bélych lnjakow (Bläßer), 5 karniklow żacżesciérych, 2 karniklow módroscherju, 3 cżorne karnikle, 1 bém a 1 żoltu kokosch.

— **Rozpiznawa polizije.** Wczera tu samkarja żajachu, kotrehož pytachu a kotryż bé i połepschenjeho wusstawa cżekmyl. — Sażo dyrbjesche polizija wjazy tudomnych wobtkodnikow napiśaczk, dokelž njebéchu njedżiwajcy wschěch napomnianjow twory wschěhneje potrjeby i płaczijnami wosmanjenili. — Dale dyrbjesche polizija poślednje dny sażo nékotre wosoby dla żażenja nózneho méra napiśaczk.

— **Warnowanje.** S nowa žo na spomnjenku § 30. 8. 23, schekoweho jebaka nastupaju, pokazuje. Ssu żażo nékotre wopacżne schcżi we wobdżadże nadeschli.

— **Wuplaczenje pschirażnych rentow** (dotal bżine drohotowe pschiražki) na dostawarjow wojeršich rentow, we wójnje cżeżkożranjenych a wójnskich zawostajenych po żakonju pschimérjenja stat. żastarańskeho żakonja że ża mésaz september 1923 na dostawarjow i prénimi pijmikami A—G wutoru, 4. 9. wop. 3—5 hodź., na wschěch druhich w znatym żłużbnym cżasu na méschczańskim hamcże, w krajnej chżéji na hrodowskej haży 10, delka. Rentowy list a mídowe wupotas (titki abo wopijmo wo pensijach) maju žo żohnpschinjeżecż. Wumnożenja na méschczańskim hamcże k wutspołładanju wuleża. — Dostawarjo maju pschemjenjenja wokolnoscżow tajtkich wohowow, kiž rentu dostawaja, wosjewicż (laż powyschenje sażłużby, dożpcże 18. léta abo żmjerzej dżéżeja abo hdyż dat motne sastarane pschirodnych abo sastarańskich dżéżi, każ njemaudżéżelich dżéżi pschestanje, hdyż dżélo nemakaju atd.). Też pschemjenjenje wohrdżenja na žo hnydom wosjewicż. Schtož to wischo njeczini abo

Hanka.

Powésć je Serbow.

5] (Pokraczowanje.)

Hdyż Hanka Krušchowzy wopuschczi, bé Risicha hižo tsecże léto pola gardy. Hanka njewédżesche žo wjazy derje na njeho dopomnicz, telko jenoż wédżesche, lo by pschezo w knihach leżał — a wésče sa dulchu rad studował, hdyż budżische jenoż żmél: njeżmédżesche wschak, dokelž bé jenicżki żyn. Mjes tym, lo je Hanka wotschła, staj Rischowej starschej wunrékoi, a won wjedże wot schtyrjoch lét żem zyle hospodarstwo żam. Hanka myślesche, lo Rocho Rischozy hižo njepóńdże.

Ale hižo tu bésche. Pos na dwurje bé faschczowkał, hnydom wschak sażo wotmjelkrtnył: pschetož to béchu znate stupy.

Bróh pschekrocżujo, dyrbjesche Rischa žo ithlicz — a hdyż žo nétko wo jskaje fruna, sdaleka žo hischcze wjetschi hacż żary Lubosch. Jeho wobliczo brune, wuśnaahnjene, njebé żana żadnosć — ale wokoło hubow bé wuras sprownosże, pschecżełstwo znacż. Bjes dżiwa, so tajki muż žo wschitkim spodobacże.

„Dobry wjecżor wschém hromadże.“ S tymile słowami Rischa zastupi. Jeho wótre mózło Lscheleża hnydom zyku zhromadżinu a sawosta na Hanzu.

„Witaj, żyno, witaj!“ sawoła stary Lubosch wjesele. „Wédżach dże, so na mnje njezabudżesch ... A widżisch dha też, koho tu to dżenża mamy?“

Rocho i Hanki njemóżesche wócżo spuschczicz. Tajka dżiwna bé. A kak wona na njeho hladasche: běsche hnéwna, abo běsche dobra? — Rocho pschistupi k njej a poda jej prawizu.

„Tak, witaj domoj, Hanka! Njemej za sło, lo tak po cżinje dn. Ale mi so njeby spało, hdy bych hischcze dżenża cże njewidżał. To je pola naż tak wobchnje. Schkoda, so njejsżnym mohł do Bukowj po tebje pschijécż! Tuż żym Matija pósłał. Nó, ale derje je, lo cże mamy. A kak ży narostka! Marija — budż jej Bóh hnadny — hdy bych cże njesnał, bych drje cże i cżekka pósnał.“

Hanku tele wutrobne słowa hrejachu. A njepschecżiwschi ho Rochowcje ruki, dżesche pschecżelnje: „Ty wschak też njecżhy, Rocho, kajśi hy bywał. Jenoż wložy żej hischcże cżeżażch, każ tehdom ...“

„Mojedla — twojedla, wložy żu wložy — njewédżi wjazy, mojej Marji żo tajśi spodobach! A kak hy na nju spodobna, Hanka! Wożebje, hdyż żo tak wuśmélwasch. Jenoż nécżhto wjesiche ży a do wocżow bléschcha. Ale Kruschojske słónczko burbu dawa.“

„Daj żej pokoj, Rocho“, rubny stara Lubschowa — „ta a nasscha Marja njtboh, to hischcże hy było. A hdy by żu lét w mésesze była, nascha Marja żo do wésżnjesze njeby tajśa wopisa trojiła.“

Rocho widżesche hnémnu macż z dżowku, kak żo japyri każ w polu makoja. „To njeje rjenje, macśi“, rjekny turci mérnischze, „tajśeho witanja żebi Hanka njesabłudżuje. Wy dże jeże tola hewak rodnuna — a ja wém, so żeże też Hanzy wot wutrobý dobra. Cżehodża żo tak hnéwacż — pschc nicżo za nicżo? Njeje Hanka duschna holza? Pschindże z Barlinc, hdżeż bo jej spodoba, jo by wamaż k pomozy hyła. Njeże to dożeż?“

Stara burowka njeprajiwschi słowa, dżéżesche dale żwoje pjerje. Posłinka żo tż ja trodlanu „tapu“, kotruż mjesesze na hłowje, ichtož bé pschezo znamjo njewjesołeje mużże. Póńa wschak, Hanzy pomognikow pschibywa:

„Bożemje żej ju tukitaj ja schtkenju, tu rjanu Hanku. Ale to wamaż praju, a wérzeż mi — zwla wjesż ju wuśméschci a waju też.“ —

Tajśa njewjesołeta rosmołwa trajesche hischcze zyły cżaż. Rocho żboni wchitko, też to, kak żtaj by Hanka z Matom Nowku roż zdikoj, a kak żo Hanzy po dobrej Barlinc żej żajmenje sastupiże. Lubschowa bé hischcze néschto krócż do rosmołwy sażahnuła, wiesżesicha wschak rosmołwa z tym wélo njebu.

Na tónz żadasche żebi stary Lubosch hischcze „pratkarśke“. „Hewak je mi pschezo Rocho z nich cżitał; dżenża budżesch ty.“

Hanka njeżelżiju postawy, żeżdże k porjeżenje a pschinjeże stare, cżeżażchódne „pratkarśke“. Wotewri staru, do tołtsze toże żwojasanu tnišku, i wuśmalenjenym cżetwjenym wérśom. Samużka papjery, do knihi zapołożena, wosmanjenjesche stromu a méstuu, hdżeż bé żo pschestało cżitacż. Hanka żo dijesche. Wéśche herbkenu pjesnu wotmukła. Wulke krakłate pijmiki pschi dacha żo jej zuże. Błéde wobliczo żo sażo jaczerwjeni, a na cżole sjewidżu żo kapki ledotwego potu. S twitkej prózu a cżeżży wodyhnuju wuczita stónczenje słowa: „Mój lubschi Bożo....“ Dale njemóżesche. Stysse niwje potesche żebi wócżo pomoz.

Rocho némej prósnje frosnuu. „Hanka, ty wschak by sprózna, woczi dżetej żpacż — daj dha knihu mi. Njedy hischcże dżenża ja ras cżitam.“

„Haj, hdy by dżyż....“, Hanka łóże łdychny, a pokhlinschczi zkowu, żluchasche pobożnje każ nan a macż na żwjate słowa.

Rischa cżitasche derje, hdyż też trochu pomału. Barschi lud je pomału. Hdyż na tónz pschinidże, cżitasche z powyschenym hłosom: „Njeżabudżeże dha żenje, schtož nam prajił nasch lubu Kries a Sbóżnik: Pójeże ke mni wschitkży, schtož żprózni a wobcżeżeni jeże. Ja waż nowschowju. Amen.“ „Samjen!“ wospjetowasche żlepy nan, dżowka a macż wospjetowaschtej też.

Hdyż Rocho dżésche, pschimmy jeho Hanka kruczischo za ruku, a pohladawschi jemu żwérżnje do wocżow rjekny z płaczijnym hłosom: „Rocho, mél żżaż ża wschu. A tyżaż krócż żpatacż cże Bóż lubu Kniżeż tej wschu, schtož by naschemu domu dobrow cżinił — léto a dżeń.“

„Sa cżo żo bo dżakujesch, Hanka? To bé moja pschihłuchnjeżż. Njejżmy dha my tu hromadże każ ren a dżéżi, każ bratrja a żotry? Nż, nż — jenoż bo njedżaku — a hdy by cżi hdy żłe było, wéch bé, hdże je pomoz. A njeschudnjo na naschu cżeru. Ta lé wschu hnéwna, lo njeródżeżch. A hnydom jutrje pschindżu — hewak rjekny, lo żu horda pawe i mésta pschischka.“

(Pokraczowanje.)

njewěrnosće wojjewi, ma ſ tym liczić, ſo ſo pſchiſłaſłowe zenty wróćkjeſłahnu.

— **Pſchikaži k lěcadłowym poſtowym poſtykam na powětrowej poſtowej cjarje ſ Königsberga w Pr. do Moſkwy a na cjarje ſ Kölna do Londona.** Wot 1. jeptembra wuczinja pſchikaži do Ruſkeje, Stbirſkeje a Chińſkeje (ſ Königsberga na Moſkwu) ſa dopiſnizy 0,20 ſtoſcho franka, ja liſtu ja ſtóde 20 gramnow 0,30 ſtoſcho franka. **Pſchikaži maju ſo pódła jewaſchich wukrajnych poſtowych ſtacjiſnow ſtaczić.** Pſchikaži na tutym pamětrowoju cjarow ſo ſehodła po ſtotym franku wobliczą, dokelż maju ſo w zuſej hódnoſći ſarunacz.

S **Rancžij.** W uſdomnym hoſcjenzu lepichu młodeho cjłowjeka, kotryż dyſchyſche „ſwoje“ kolo, marke „Diamant“ pſchedacz. Dokelż njemóžeſche ſwójſtwo na nim dopokaſacz, wja jeho polizija ſ króćka k daliſchemu pſchedwoanju do Kanjezna. Tam wudawaſche, ſo je ſebi kolo wot jeneho pſchecjeła w Sejmicach pożcił a dyſchſche jo nětko pſchecjełnje na pjenjeſy ſtajicz. Hacž ſu wudawanja měrne, daliſche pſchepytowanje nujaſni. Njedawno ſu ſo wjazore koleja ſmanki „Diamant“ w Drježdżanach pokradnyle. Wóſzy ſo wupokaſa, hacž jatcjy ſ tuthym padujchiſwom w ſwiſku ſteji.

S **Jaworh.** Proſchertjo a dundakcjo ſu nětko runje won wotmuła czpiła na wjach. Huſto doſcej ſebi tajzu wodnju měſinoſce ſa ſwoje nózne pakoſcjenje a padujchſtwa wobkhaduja. Mamy tola pady, ſo měſchczanizh dżelonjemjerzy po milijonach tydżeniſce podpjerzu doſtawaju, ale po wſach khodża wo żito proſcha a jo drohi pjenjes ſaſzy pſchedawża. Wichelazy wſchoł też wſchemu ſpodobkaja. Pſchińdżeche ſaidżeny tydżeń tiſo tajzy njedobżinkoju do ſoſzy. We jenym dworje bęſchtej dżowka a kuchinika w rańſchich hodżinkach na khwilku ſ ſuhodej woteschłej, ſo bychtej hoſpoſu powrhałej konja na dworiz popadnyć. Mjes tym bęſche ſo nětaſi dundak do domiſcha kradnył. Dżowka mjeſeche hižo wſcheſo a pjenjeſy pſchihotowane, ſo chżyſche k rěrnifej dojeć. Te (běchu to wjele miliſonow) a jédne kolo wotmy padu ſubu. na kotrehoż dwoje pola druheho ſnjeżoda czakachtaj. Jena halza bę drje jeho wódżała do dworа hicz, njeſtaraſche pak ſo dale wo njeho, dokelż chżyſche na polo po pohonczu, ſo by kunja popadnył. Wdyż ſo dżowka wróći, dohlada drje ſo, jo je woboje prjecz. Mjeſto ſo by ſo hnydom ſlédżiło, hacž w bliſkoſcji żane podhladne wobſzeby njeju, bęſzeſche po pólzaju. Tak ſhubi jo czaſ a mjes tym ſu tajzy kunſpakojo pſche wiché hory a doły. Wěſe wobchodnych puczowr ſo pażn. Wlecza ſo po mjeſach a ſchczeſkach dale a ſu prjecz. Wěſta dżeſtaroſczejna njeredżbnoſcj polékuje padujchſtwam ſamo na ſwéktym dniu. Potajſim kóżdy ſtup a kóżdu trocżel tajkich łopatkow wobkdżowacz, doniż njejſu dalſko dojeć wot ſtatoła a wſzy. Naſłédże je, ſo niż ſ nimi nežadżowacz.

S **Budworja.** Tak dołho hacž tamni padujchi ſ Hórkow, ſe Sſernjan, je Sſmochczíż a ſ Radworja ſady ſchwedſkich gardinow ſrdża, ſu padujchſtwa w tutych a dalſchich kónczinach naſcheho ſerbſkeho kraja pſcheſtałe. W mjeńſchej mérje pak ſu naſłédnikow namakali a te poczinaju wokolinu ſaſo domapytacz. Tak ſalěſy pakſoſtnik do jeneje hoſcjenje komory a pokradny tam ſchtyri dobre wobleczenja, kótrež bu ſwój dodżerżanu, ſkaru ſpódne kholowy (kotrež budża ſnadź jenm ſ pſcheradnikom) jim jako bopomnjelki ſawoſtajił a ſo hacž nanaſlépje ham wustrojił (wuholował). Spodżiwnje wſchak je, ſo we komorje ſpjate hólzy wo tym niczo pytli njeſłu. Paduch dyrbjeſche najprjedy ſaſzunjene (dyrnjeż tez troſchu bodżerżane) durje wotpaczicz. Młodżi pſchebudżani ludżo wſchak w prénim ſpanju niczo njeſłyſcha. Tutu cłowjeſtu ſamownoſcj paduchi ſnaja a wutrjebaja. Tak też tu. Paduch je ſo naſtarje hižo na wjeczor pſchi cźmicźky w dworje ſtholwal. Strażowarjo poſ bę thętro njeměrny. Won je domoj-wót cjeladnych wobkedżowal a potom ſwój njeſłutk wukonja. Woni ſu jara ſchtodowali. — Nětchto podobne bę ſo pſched łétom w Kindżſchu poja Halſchtrowa ſtało. Pakoſtnik ſaſłe po rěblu do druheho poiłhoda, hdżež bę wotkno wocżinjene. Dżeſche pſches łéharinu, hdżež doroſczenej hjunaj wobkedżerja ſpaſchtaj, a pſchepyta a pſchery druhe ſtuy a wrócźi ſo je ſwojim popadom po ſamym puczu won, a nichtó njeje wo tom nicźo pytnył. Hak kedżbliwje dyrbjeli w naſchich domach być!

S **Njeſwačzidła.** Sſmjerecź ſebi wſchelaku winu pyta. Tudomna wikowarka Lanjyna pjatk pſchipoſłodnju na luzu wotawu na woju tkadżeſche. Na dobo trawa ſaczahnu. Lanjyna ſ njewuhońkeho woja padny a ſo ſtraſchnje pſcherany. Huydom ſawołany łékaſ dżé padujenje ſa tak ſtraſchnu njemérjeſche. Ale hižo we nozy k ſoboże Lanjyna na ſlemjenje rjapa ſemrě.

S **Neuſtatza-Spremberg.** W nozy k ſchwórtku ſu paduſchi Güttlerez cźaſnikowe tlamy nimale dołkadnje wurubili. Schłoda do wjele milijonow dżeſ. — Doſcjenzarjej Bochnikej, kiż ma hoſcjenz „Zum Riebermartt“ ſe ſparneje komory 2 pjerſchczenjej ſe dejmantami a 3 metry tkaninow kradnychu. Padużchſtwa ſo halke dohladachu, jako paduch w ſamym hoſcjenzu jenemu puczowarjej pſchedacz ſpyta. Jedyn pjerſchczeń bę hižo pſchedał.

S **Wulkeho Wožyka.** Wežera njedżelu ſu dałoko a ſchéroło pſches mjeju ſerbſkeho kraja ſnateho ſerbſkeho hura Gustu Bjarа ſ wežnemu wotwoczinkej powjeſli. Won je 67 lět ſtary ſemrěł. Pſchez nékotrymi létami ſemrěły ſejmiki ſawóſłanz pſchekuwz Bjar w Jwitkawje bę jeho bratr. Bjar bę na wodżażnym měſtnje wſchelakich ratarſkich organiſacijow. Bohużel jemu ważnoſcj organiſazije ſerbſkeho ratarſtwa na ſerbſkim ſakładże jenje ſaſwitała njeje. Byłi to było, by je ſerbſkim burſtwom a je Sſerbowſtwom we wſchelakim naſtupanju wjele lépje ſtało. Bohu budż ſkorżeno, jo runje ſerbſky burzo Wujeſdżanſkeje a Hodżijſkeje wołſady mětachu hacž dotal mało proſumjenja ſa ty, ſo ſwój k ſwojemu ſtuſcha. Wotroſczaza młoda burſka generazija wěſeje to nahwatała, ſchtoż je nékto ſapadowaza w ſpodżiwnym pſchepóſnaczu pſchitomnoſcje a pſchichoda ſakhomdżita. Njebohemu Guſczi Bjarej jako rajeńkej tejleje generazi njech je lohka ſerbſka ſemja, ſ kotrejež ſtaj wón a jeho ſwójba wuſchłoj.

S **Wejerez** (Beyersdorf). W nozy k ſrjedże je ſo tu Maſzej ſumnoſcź wotpalila. Zyle łétuſche ſnć ſu plomjenja ſnicźile.

Jurjej Slodeńkej k jeho 50. narodninam!

W poſłednich 30 létach njeje ſo żadyn narodny ſtuſt w Sſerbach ſtał, pſchi kotrymż ſo Jurij Slodeńk njeje wobdżélił, pak jako ſobuſtuſtowaſ, pak jako ſarjadowaſ, pak jako roſprawjaſ, — ſ njetſcha ſ dobom wſchitko w jenej woſbodże. Dżenża wón ſwjeżeſi ſwoje 50. narodniny, wón dożpjże wjerſchinu

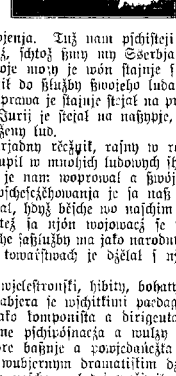

ſwojeho żiwjenja. Tuż nam pſchiſłeji ſ dżakom na to ſpominacz, ſchtoż jimy nu Sſerbja jemu dołżni. Wſchitke ſwoje mozy je wón ſtajnje ſ njezbicźiwej luboſczu ſtajił do ſłużby ſwojeho ludа a jako wojowaſ ſa jeho prawa je ſtajnje ſtejał na prénim měſtnj., tak ſwjatły Jurij je ſtejał na naſſnyje, ſo by ſchkitał naſch wohrożeny ſud.

Jako wurjadny rěczyſ, raſny w rosmołwach, je ſa naſ wuſtupił w mnohich ludowych ſhromadżiſnach, ſwoje nozy je nam woprował a ſwój měr; mnohe ſchiſnoby a pſcheſcźehowanja je ſa naſ cźerpił; jenje njeje ſo bojał, hdyż bęſche wo naſchim prawje pſchepſwędczenym, też ja njón wojowacź je wſchej ſwędża. — Najwjetſche ſaſłużby ma jako narodny organiſator; w ſerbſkich towaſſtwach je dżélał ſ njewjeſtawazej próżu.

Won je wjeleſtronſki, hibity, bohaty duch! Jako wuczeŕ ſo ſabjera je wſchitkimi pardagogiſkimi pracźenjenji; jako komponiſta a dirigenta je ſebi dobył khwalobne pſchiſłoſinacza a wulky cźeſcźaze wuſpěchi. Dobre bażnje a powjedańcźa ſu ſo jemu radżile, we wubjernym dramatiſkim dżéle je Napoleonſku dobu naſchemu ludej wożiwił.

Tetko dżéła to je, ſo dyrbjeli wulki naſtawk we tym piſacź, dżyli to jenoż nékat pohódnoſcźiż. Najwjetſche ſaſłużby ma też wo naſche „Sſerbſke Nowiny“. Sſtuſcha do jejnych najpilniſchich dopiſowarjow. — Hiſchcźe njeje ſo żadyn ſwjedżeńſſeje hażdy, piſa ſwoju roſprawu. — Sſerbſtu rěcź won wuſtajdże wobtinjeſi jako ſtroj ſwojeho ducha, kiż ſo jemu Jenje njeſapowěźi.

Dżenża won ſteji w połnej mozy. Pſchejemy jemu, ſo by hiſchcźe ſtuſtował nuroſe łéta ja ſwój lud. — Wocźakujemy hiſchcźe wjele wot njeho. Hižo dżenża na wurjadnje cźeſcźonne měſtno w naſchim narodu. Njech nětkdy ſo ſwěcźi jako hwězda prénjeje rjadowanje w naſchich ſtawiſnach. Bóſ nam droſcheho Jurja Sſlodeńka dale ſdżerż, mutuj a żołmuj!

Kedżbu! Kedżbu!

Njeſłaczidła a wotkolina!

Schtwórtk wot 10 hacź do 5 hodź. w lejzym hoſcjenzu

rěcźne hodżi.

Żule jubu, pſchedżélarna. wupor, dżaka, ſabotarbanje.

E. Werner

w Budyſchinje na ſchulſkej haſy 6.

Hospodarſki rozkład.

Póndżelu, 3. ſeptembra 1923.

Na **Barlinſkich wikach** ſo hamtſay żane kurſy njeſapiſachu. Dollar pak měſeſche **polkhilenje**, horje bieć. Wón ſo najprjedy ſ 10 005 000 hrivnami mjenowaſche. Poſdżiſcho ſtéži wyſche 12 miliſonow hriwnow.

Na **produktowych wikach** rożka naſłepje dżéſche. Pſchetrż ſtatna żitarnja (Reichsgetreideſtelle) ju ſaſo ſyſtniſcho kupuje. Ranjo ſu hiſchcźe ſa ypatkowne płacźiſny pſchedawaſche. Potom troſchku horje dyri. Pſchenża je ſadna, cźim bóle, dokelż młyny pſchenicźnu muku derje wotbywaju. Wona bę ſ nowa dróżſcha. Też jecźmjeń horje biješche, hyrnjeż jeho wjele na wikach bylo. To ſamo ſo też wo wowſku ſapiſa. Kukuriza bę mérna. Na wikach ſo ſaſo nékóżdy wukrajneho żita pokaſa a kupowaſche. Womjeſchtki, ſkótna piża a ſyrnjenja wołijowych piodow bęchu mérne, ale ſwoje płacźiſny ſaſhowachu.

Pſchenża 19,5, rożka 15,5—16, nałétni jecźmjeń 16, wowſ 15, pſchenicźna muka 30—34, rżana muka 20—24, **pſchenicźne** a rżane wotruby 8—8,5, rapż 18—20, rapſkowy wołſnjcht 10,5—11,5, ſuche truhanczki 5,5—6, **połnohódne** zokorowe 10, pochowa melaſza 30.70 5,5—6 ,bérnaze kruſki 15, wſcho po zentnarju a miliſonach hriwnow.

Sſłoma a ſyno. Pſchenicźna a rżana ſłoma 350 000—425 000, wowſyna ſłoma 340 000—380 000, rżane wokłepy 370 000—390 000, jecźna ſłoma 330 hacź 370 000, t ſaſłanju 290 000—300 000, ſyknjaz: 1 —1,1 mil., ſyno 380 000—500 000, wſcho po zentnarju a hriwnach.

Bérny. Cźeſcźenje a bęle 2—2,1 miliſonow hriwnow po zentnarju.

Zigarety ſu ſ nowa dróżſche. Sa wſchelake druzźiny ſo wot dżenża póndżele ſem 30 000—60 000 hriwnow ſa ſchtuku żada.

Kluż w knižnjſchkupſtwje ſo na 1,6 mil. hr. knižże, kiż do wójny hriwnu płacźeſche, płacźi nětko 1,6 mil. hr.

Wiki rěznehu ſkotu ſaidżenu ſobotu w Berlin-Friedrichsfelde (Zentralviehhof). Skotu bę ſo ſ nowa wjazy pſchiwjeſło a to 2321 howjadłow, 700 cźelatow, 4784 wowzow a 1398 ſwini. Wiki pſchi horjebijazych płacźiſnach derje dżéſche. Jara derje cźelata dżéchu. Tuczne ſkopy pſchińdżechu 100 miliſonow hrwinow po zentnarju żiweje wahi. Sſwinje njeboſahnychu. Zich bę ſo pornjo tydżeńſchemu mjenje pichinyſło. Dokelż ſu na druhich wikach płacźiſny wyſoke a zuje pjenjeſy ſ nowa dróżſche, tak ſo njeje móżno, wutrajne tuki kupowacź, ſrajſchu ſwinje na 170 mil. hr. po zentnarju żiweje wahi. Hamtſay ſapiſachu ſo tele płacźiſny:

Howjadła 40—80 mil. hr.
cźelata 65—130 mil. hr.
wowzy 40—100 mil. hr.
ſwinje 150—170 mil. hr.

Płacźiſny dele njepóndu, **tak dołho hacź tukhwilne** njewěſte politiſke położnje wobſtejowachu. Sa pſchichodne wiki mamy ſaſo dróżſchu żeleznizu.

Płacźiſny tkamarſkich wowow: Krupy 495 000 hacź 520 000 hr., bérnaza muka 365 000—465 000 hr., makaroni 700 000—840 000 hr., mudle 540 000 hacź 630 000 hr., rajſz, łépſchi 425 000—477 000 hr., ſuſchene ſłiwki 566 000—643 000 hr., male **roſſnki** 1 737 000—2 027 000 hr., wulke 1 296 000—1 385000 hr., ſultanſke 1 789 000—2 399 000 hr., mandle, jérke 1 815 000—1 908 000 hr., ſłódke 2 730 000—3004000 hr., zint, zyzły, dobry 4 113 000—4 652 000 hr., ſhejmjelzke 2 722 000—3 218 000 hr., cźorny powjeſ 1 832 000—1 945 000 hr., ſhoſej, njepalemy I. 3 600 hacź 3 800 000 hr., II. 3 460 000—3 592 000 hr., palemy 4 400 000—5 800 000 hr., nowy torjeń 1 154 000 hacź 1 185 000 hr., wſcho po puntach.

Dopis.

K roſcjehnenanu Sſerbſkim Sſokołam.

Wdyż pſchińdżechu mjeſy Waż, to ſamo ſamo ſ radoſcju poſtorjił, kak żebi tu cźile ſapoczinacze. Ale njeſmjeńce na tym, ſchtoż cźinicze, woſtacź. Dyrbicze ſtajnje do prédka. Swuczowanje po ſłowjanſkim wuſcheniu ſmamjenja wupoſtowacź żebi niż jenoż żyłne cźeſto, ale też duſcha dyrbi być na tom wobdżélena, to ſmamjenja: kóżdy Sſokoł dyrbi dyrjeż cźeſtny cźłowjek a wótczinu każ też rěbnu rěcź dyrbi w luboſczi mécź a tutu luboſczi dyrbi też ſjawnje pokaſowacź w ſtutkach. Tehdyła je też nu/ne, ſo bychu intelligenumi Sſerbja, to rěka cźi, koſiſi ſu na ſchulach wědomoſcźow nabyli, do ſwuczowanjow pilnje thodźili a tam i dobrym pſchikładom na woſtatnych ſtutkowali. To je jich ſwjata winowatoſcź!

Na ſdar!

Dědina.

Wuwudżenja.

§ **Krajny ſud.** Domjaza dżowka Ernestina Fuchſez ſ Budyſchina, 16 lět ſtara, bę zigarety a margarinu pałhoſcźiła. Pſched lawniſti ſud ſtajena ſo pſchejpokaja do woczehnjenja ſa ſanjerodżene dżécźi.

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupić. Dale potrjebamy bžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Nocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Ssame sudnišče wudawki šo na statnu pokladnizu pischewsachu. Pischeživno temule wušudej statnu sudnik powolanje sapołoži. Krajny sud ju sašudži, so dyrbi tele wudawki hanta njesej.

§ Jenemu ratarjej w Niederstaina pola Połeznizy běchu ſ pola brony kradnyli. Pola ratarja Freudenberga w Połeznizy je połjaj nadeidże a sašłapi. Na jene dobo běchu brony šo sjubiło. Tola w Freudenbergowej juchowej jamje je sašo nadeidżechu. Freudenbergej 7 mežkažow sašwa namérichu. Pischeživno wušudej šo wón podarmo hórschesche.

Přilopk.

Wulke semjerzjenje w Japanskej.

Reuterowy telegrafowy büro pischinješe ſ Japanskeje powjesćeſ, so je sandženu žołotu cžežke semjerzjenje Japansku domapyttalo. Wono 6 mjenschinow trajesche. Wschě cžasniki sastachu. Telefonowa cžara ſ Osaka (druheho wulkeho města Japanskeje) do Tokio (hłowneho města) je šo rostorhnyła. Popołdnju nimale ½3 hodż. šo nowy storf sapocza. Wulka schkoda je we wschich hłownych městach nacžinjena. Dale šo powe: Pischimórske město Yokohama šo pali. Wjele luda je žiwjenje shubiło. Dalsche powjesće praja, so je město Yokohama zyle saniženo. Mótike zolmy tole město spózerachu. Nad hłownym městom Tokio šo šnjne deschczowe sliwki rospušczechu. Semja bjes pischestacza rzeschi. Bjesgrotne powjesće praja, so šo też tole město pali. Tsarjenja šo sašypnychu. Pischiwodzowanje wody šo pischerothuy. Wschě železniczne cžary w blizkosczi hłowneho města šo japanskich. Někotre cžołi šo duzy po puczu sohubichu. Też khěžorski hród w Tokio šo pali.

Pischipravy sa pischipowjedżenje semjerzjenja we Potsdamje šu tele semjerzjenje jako jara šyłne a wot naš 9000 kilometrow idalene sapisałe. Prěni storf sapiša šo hnydom po 4. hodžinje, dalsche šo w pschestawkach hacž wjeczor do ½8 hodż. sapiżowachu. Podobna pischiprawa pola Heidelberka we šamych cžasach tole semjerzjenje sapiša, jako tak šahdne kaž to, kiž mědo Messina na Sizilskej kupje sanicži.

* W 125. lěrze žiwjenja žiwjenja sémrěł. Wiritkim městačku Edmontan wobydleř w 125. lěrze žiwjenja sémrě. Wón šo sam truhasche a hacž psched dwěmaj lětomaj žiwoju nowinu bjes nawožow cžitasche.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Elsa Erzgräberez a Fritz Knobloch w Budyšinje. — Gertruda Gayez w Hirschfeldze a Willy Sperling w Budyšinje. — Hedwig Pilschez a Arthur Fiedler w Lubiju.

Swěrowani: Ota Wehnert ſ Hilju rodż. Pöthigez w Budyšinje. — Richard Graže ſ rodż. Sonntagez w Lubiju.

Semrěli: Martha Khěžorowa rodż. Schönherrez w Budyšinje. — Helena Langowa rodż. Förstereż w Njeswačidle, 63 lět. — Bjedrich Arnoscht Pilz, zeninar w Budyšinje. — Khrysta Budjškowa rodż. Neugebauerez w Běłej Wodże, 80 lět. — Khrysta Swud. Zimmerowa rodż. Budarjez w Běłej Wodże, 82 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měschczanska rada wozjewja: Wot 1. septembra ma šo wschón popjet a druhe šmjecze sažo na młynskej luki (Müllerwiese) wotpsch. Městnje k tymanju šmjeczow pschi „Heiteren Blick“ a sady brožnjow pschi Mužakowskej drožy šo sawrjetej.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Nastupa nowosarjadowanje rentow ſ invalidowcho sawěsčenja a toho pschistajenych.

2. nastupa žonjace pschilohi k statnemu sastarańskemu jakonjej.

3. Jamnjanski knježi dwór chze tamnischu rěčku pschewołožicz a rěčku do wěsteje wuwokoscze swinacz. Plany k temu na krajnym radżiczelstwje we Rósborku 4 njedżele dołho lowlaža. Schtóż ma k tomu prawo, šmě šo pscherjenju wotpohladanemu pschepołożenju w tymle cžasu hórschicz.

4. nastupa wojsemjenje finanzneho hamta, so je šo šumme teho, na cžož šo dokhodny dawk płacžicz njetrjeba, powyschila.

5. Schtóż do 1. septembra dawki saplacžił njeje, kiž mějachu šo 25. augusta płacžicz, temu šo wone po dyrbjenskim puczu wotwosmu.

6. Kožbyła a šamowutšłaze pschipravy je wupołożił Kinczeř w Brětnje na šwojim běrnischczu.

Drobnowikowanske płacžiny w Budyschinje

1. septembra 1923 po hamtskim postajenju.

Twora		najnisch. płacz. hr.	najw. płacz. hr.
Powjase mjaso ſ kosczemi	1 kg	2 000000	3000000
Cželace mjaso „	1 „	2800000	3200000
Skopjace mjaso „	1 „	—	2800000
Swinjace mjaso „	1 „	3200000	3600000
Tukr. žwinjaczy schmalz	1 „	4400000	4800000
Pschenična muka	1 „	500000	640000
Rjana muka	1 „		380000
Khleb	1 „	55300	200000
Jedżne běrwy, nowe	1 „	60000	74000
Kaša	1 „	500000	800000
Hroch	1 „	700000	800000
Ssoki	1 „	560000	900000
Amerik. žwinjaczy schmalz	1 „	4000000	5000000
Sauschenty połeć	1 „	4600000	4800000
Dobre mloko	1 łt.	79000	100000
Jedżna butra	1 kg	1727000	2080000
„ „ wuttrajna	1 „	5000000	7200000
Jeja	schł.	70000	90000
Jedżne buny	1 kg		300000
Zokor, drobny	1 „	—	800000
Petrolej	1 łt.	—	360000
Kamjentne wuhło (domj. treb.)	100 kg	—	—
Brunjasme brikety	1 ztr.	—	2700000

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w **Kulowje** Telefon 12

Serbjo! Kupujce jenoz pola tych, kiž we wšem w „Serb. Nowinach“ poradeja.

Kupuju pschezo

słote a žlěborne wězy

rjeczaſti, pjerschćenje, drobne pjenjezy a listowe šnamki po najwyschſch. płacžinach

Kupowanika a pschedawanska zentrala

Mar Wenzel w Budyschinje

na **mjažowym torhoschczu cžisto 8.**

25 **999999.** 25

króżna hrimotaza šłowa knjeza **Hermannej Krawzej** w Kortnizy k jeho 25. narodninam, so šo zyła Kortniza rischuše.

25 25

Nimale zyle nowe wukhe wuczbne knihi so ratarišu schulu a nowa cžapka je se samóženjom na šwo na pschedan. Shonisz we wudawarni „Serb. Now.“

Trjebane

mužaze jězdne kolo

je tunjo na pschedań. Hdże, praji wudawarnja „Serb. Now.“

Potam nimale nowy

motor 3 PS

na jedyn **motor** 4 PS

samjenicz.

Jan Kulscha w Rakezach.

Stare a trjebane

listowe znamki wšěch druzin k wudospołnjenju zběrki kupuje a wumjenjuje

G. Janak w Budyšinje,

w Serbskim Domje.

Kedžbu!

Pytamy knihi a spisy wo Čechach, kotrejż su w dobje přeščehanja evangelskich po lěče 1620 hač do lěta 1781 do Łužicy wućahnyli.

Smolerjec knihařnja, zap. dr. z wob. ruk. w **Budyšinje**

Pytamy haydom

žonu k rosnoschenju „Sserb. Now.“

w Budyschinje.

Wudawarnja **„Sserbskich Nowin“.**

Nowe serbske knihi:

Wićaz: **Wutrobine naležco**

Nawka: **Kwasne přednoški**

Lorenc-Zaležki: **Serbscy rjekowje**

Skala: **Skrč**

Literarny štwórtčetnik **Łužica II 1923**

Cesna buńka } Delnoserbskej

Nawkowe skórnje } dźiwadłowej kruchej

Hnadowne swjećo w lěsu } dźiwadł. kruchi

Nanowy zwjefšnik

Wón njesmě pućować

Inkognito, 2. nakl.

Błazeń w přenim poskhodże

Nimo teho poskićamy naš wulki skład **šulskich knihow**

Smolerjec knihařnja

zap. drustwo z wob. ruk.

w Serbskim Domje w Budyšinje

Kedžbu! **Kože** **Kedžbu!**

kupuje stajnje; wschě kosaze, karnikaze, sajecze, kocze, kornjaze, knotaze, tóšlaze koże ab

kaž też **wowču wołmu** a **włosanki**

po najwyschſchich dnjowskich płacžinach

Berger we „Wettinſkim dworje“ na kamjentnej haży. Telefon 1243.

Našemu swěrnemu přećelej a pilnemu sobudźełaćerjej knjezej wučerjej

Jurijej Słodeńkej w Pančicach

k jeho 50. narodninam

najwutrobniše zbožopřeća!

W Budyšinje, 3. septembra 1923.

Redakcija „Serbskich Nowin“.

Ražowe a trjebańske pšy, kaž tež tajte, kiž šo trjebaju njehodźa, kupuje po najwyschſchich płacžinach Schotta na Zlowje čo. 269.

Našemu dirigentej k. wučerjej **Słodeńkej**

najwutrobniše zbožopřeća

k 50. narodninam.

„Lipa Serbska“ w Pančicach.

K Abrahamowym swjedźenjej wěnuje swojemu přećelej k. w. **Słodeńkej**

najwutrobniše zbožopřeća.

„Sokol“ w Pančicach.

Letnik 82 Budyšin, wutoru 4. septembra 1923 Číslo 204

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 130 000 hr., z přinjesenjom do domu 143000 hr. Do wukraja za september 800 000 hr. Kóžde čisło płaći 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamolwity redaktor: Marko Smoler w Budyšinje. Wudawa a čiści Smolerjec knihiličerńja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěsćki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 50 000 hriwnow. Wobčežne so stajace nawěsći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownico.

Wutoru, 4 późnjeńca.

Rozalije Panamitskeje, knjeżny.

* 1873 w Pančicach Jan Jurij Słodeńk, přikładny narodny wojowar, składnik a basnik, spisa hru „Napoleon". —

† 1905 Mjertin Móń, prof. w Eislebenje, serbski spisowaćel.

Hlej, krasnosć pytać hić a ludej twarić,
A hrubosć znjesć, sej cyrkew w myslach tworić,
Złosć čornu wotkrywać a třasć a morić.
To móc a dobrosć dyrbiš z dobom warić.
Leć za krasnosću, leji njechaš starić!
Při hrubych rejach njedaj z jědom khorić
Krwi! Z mocu pak a z khwatom njesměš sporić,
Hdyž złosć a lesć maš čornej z kropom parić.
Stóź móc a dobrosć na tym dźěle spyta,
Ze duše tomu prasnje kužoł myta,
A jeho mjeno złote pisnje Klio.
So njeboj nic a njestoj z hłowu wjo!
Hrabń mječ na złosćow wšěch a lesow sćerby,
A móc a mjeno pyšić budźe Serby.

Jakub Čišinski.

Towarstwowski powěstnik.

Sokolske Jednoty z Pančic, z Baćonja, z Komorowa a z Ralbic maja příchodny štwórtk wječor we 8 hodźinach jara ważne posedźenje w Brěžanec korčmje w Ralbicach. Nadźijamy so, zo wšitke sobustawy w prawje bohatej ličbje přińdu.

Hłowny starosta.

Serbske towarstwo w Čelnom změje příchodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w Kulišec hosćeńcu zhromadźiznu. K. wučeŕ Wićaz je přećelnje přednošk přilubił. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach změje srjedu, 5. septembra, wječor z dypkom ½9 hodź. Spěwanje.

Spěw. tow. „Solobik" w Sowrjecach ma srjedu, 5. septembra, wječor ½9 hodź. spěwanje.

Jednota „Sokoł" w Hrodźišću ma pjatk wječor w 9 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma štwórtk wječor zabawny wječor z małym wokřewjenjom a swjeći z dobom swój druhi założeński swjedźeń. Wše sobustawy z jich přiwuznymi kaž też přeprošeni hosćo so proša, zo bychu prawje z dypkom přišli. Započatk je we 8 hodź. Spěwniki sobu přinjesć. — Knjeża dowěrnicy dyrbja swoje nahromadźene dary najpozdźišo srjedu wječor wotedać. Předsydstwo.

Swětne podawki.

Rěč němskeho kanzlera Stresemanna w Stuttgartu.

Němšti kanzler dr. Stresemann je njedźelu w Stuttgarće přched sajuzpjerjemi wikowaćerjow, industrije, dźěłaćerjećich a dźěłodawarjećich swjazkow rěć wo katastrofowych praschenjach němskeje swonkowneje a sunutskowneje politiki měł. Wón přched wotmyslenjenemi tych warnowaršche, kotśij chcedźa połodnjuchu Němsku wot połnogneje Němskeje dźělić. Wo wójnitich wotschodźenjach wón praji, so je Němska swólniwa, la wójnite wotschodźenje z produktiwnymi zjasami rukowaćz, tola němske železnizy a podkopki w Porhrinstej wona njemóže Franzowskim přichowstajić. Němske może wjetsche sunmy jako wójnite wotschodźenje jenož po puću internazionalnych połoženkow swjesć, za kotrejž dyrbjale němske produktiwne zjaty rukowaćz. Franzowska žedi wot Němskeje wěsćosće za to žada, wona dyrbi z Němskej hatle jednaćz, hdyž ho w Porhrinstej sajo dźěła. Kóždy spratwny człowjek w Porhrinstej a Porheinstej žedi hodźinu přcheje, w kotrejž bychu so tele němske krajiny zamžnej živej hospodarstej dźěławosći wrócźile. S pažiwnym picherećiwjenjom dyrbi so swobodnosć Porhrinskeje sajo dobyć. Němska je k cźežkim materialnym woporam hotowa, tola wona so swobodnosće němskeho kraja ženje njewotrjekuje.

Dr. Stresemann potom na finanzne rjeńzo Němskeje pscheńdże. Wono je s tym nastale, so so wudawoki jenoż s małeho dźěła s dochodami zarunaju. Sto samo rosumi, so so so s cźisćejscym hromadnym bankowkom wone wotlyhowosćile. Wot Rheina a Ruhry so wotcźisćejscawschi zmy do hospodarstwa rospadnjenja pschisćeli, kotrejž je k temu dowjedło, so je nalch **wuwos sa nětotre měsazy je 600 milijonow stotych hriwnow na 105 milijonow stotych hriwnow wrócźo ischoł.** Hdyž so dyrbi pschedstajicźe, so zmy do wójny za 10 milijardow stotych hriwnow twórow wuwjesćli, widźicźe schto je nam s nědbudscheje zyłnosće měra zbytnoho wostało. Pokazuje so, so Němka bjes Porhrinskeje a Porheinskeje njeje zmožna, so njemóże bjes njeje žanoho wójnskeho wotschkodźenja zapłacźeć.

Sćmy mohł tjež w Porhrinskej a Porheinskej we wójnskim stawje. Tehodla trjebamy wobaranišu winowatosćej wobsedźeństwa, tola tej wobaranišu winowatosćej dźěła a sastojnistwa. Wobsedźeństwo njedyrbjało morkotaćz, hdyž wot njeho woporu žadaju, kotrejž so w normalnych cźasach nježdaju. **Budźemy dyrbjeć hluboko pschimaćz.** Měr jenoż bospijemy, hdyž hospodarstwo nam to zarucźa, schtož město produktiwnych cźasow trjebamy. So bydlamy tež znutśa kraja staine hospodarstwo w rjedźe sdźerżeli, **dyrbimy w prénim rjedźe wot wobsedźeństwa zyłe hinašce woporu žadaćz, hacź dołaj.**

Dyrbju napschećcźo temu wo wobaranišu winowatosći dźěła rěcźeć. Na wobsteznoscach w Porhrinskej najwóle wunuisowanu hsesdźeloćcź wobžaruju, kotraž może a dyrbi k domorasijowazym sćeńdnym dowjesć.

Dale je nuśne, so so sastojnizny state podadźa. Se wjsćech końzow a kutow złyschu wobskarźby, so stat do derje sabłużenych prawow sastojnikow pschima. Tam, hdyž technisny a materielnje njeje mózno, derje sabłużene prawa sakhowaćz, dokelž hewak hódnosćz pjenjes do njeporjada pschińdże, dyrbi jenotliwoy so lépschemu stata podrjadowaćz.

Wšem derje, kaž cźežko dawki trjecha, kotrejž je pofłaćzni němšti sjemi skoro jenohłóžnje pschijwolił. Tola teho budźeće žedi wěrźeć, so dyrbja so dawki pschewjesćz. Wšm, so so tele dawki z dochodow njemóža sapłacźeć. Bola někotrych tychle dawkow dyrbi so wot samoženja bracź. —

Jene chcyk hischće je wschej chutnoćzu tjeż: so njchodźi, so so nětdże namolwja, dawki nic sapłacźeć. **Schtóž w tutym cźasu pschecźiwjenje pschecźiwo dawanju dawkow organisuje abo k temu namolwja, po mojim ménjenju do jastwa słuschi.**

K połěpschenju němskeje měny (daluty) je trébne, stajnobdne pjenjezy sawjesćz. Chcemy sajo němšku hriwnu stworićz. Po wudaću stajnobdneje pokładnki njeje žanoho prawa wjazy na wobsedźenje dowjow w němskim ludu. Dewiły słuschcja němskemu statej, kotryž hospodarstwu nuśne dewiły podawa, tola privatna spekulazija z dewizami, kotraž je pomhała němšku hriwnu wothłohnjećzej, dyrbi pschestaćz. Trjebamy dewizy so pschiwos zprohy, so strucźenje hriwny a so dalsemjedźenje wojowanja w Porhrinskej. Stejimy psched wulkej bjesdźełosćeju w Němskej, kotraž budźe nowe finanzne cźeje za sastaranje dźěłonjemjerjow žadaćz.

Sakski ministerski president wo poruhrskim konfliktu.

(Němska a Franzowska dyrbitej so dorěcźeć.)

Sakski ministerski president dr. Zeigner je w zhromadźiznje sozialdemokratiskich sajtonikow wo politiskim połoženju rěcźał a prajił, so dyrbitej so Němska a Franzowska dorěcźeć. Porhrinski konflikt dyrbi so hižo hospodarskich pschicźinow dla bórzy skónczić. Sozialdemokratija dyrbi we wulkej koalizji (sjednocźenju politiskich stronow) wostaćz, so by sajimy niczo wobhrožacych worschtow schikitała. Stresemannowe ministerstwo dyrbi pak so pod stajnym cźišcźom dźerżeć, so so njebyły wot hospodarskeho programma hnuło, kotryž je sozialdemokratiska strona postajiła. Dale dr. Zeigner praji, so dyrbi so zyłe khutnje z mózniowcju liczitć, so Bayerska po swojim samostatnym puću pódźe, to rěka, so so wot połnogneje Němskeje wottorhuje. Po zyłej Němskej najwonkownischa pravdiwa (monarchistiska strona) sypta, jeli so by k njeméram dóschło, z pomozu wobrónjenych tajnych organisazijow niz jenož herjerkarjow, ale też dźěłaćerjow k ležence sćłóczić. Skónčnje žedi dr. Zeigner žałosće, so bychu so poměry němskostatnje wobory k republizy rosjažnjše, a so by so wotschkodźenjske praschenje na khóśty wulkoho wobsedźeństwa rostrałało. Zhromadźizna wobsamknjenje pschija, w kotrymž so žada, so maja so wažne hódnoćenje (wobsedźenstwo) z bankami sebraćz, a so ma so minister němskostatnje wobory Gessler wotstupnyć, dokelž tutón monarchistiskeje stronje połěkuje.

Kappowcho puczjišta Schnitzlera sajeli.

Nědyschcho agitazišteho scheffa Kappowcho knjezstwa bu dla njesaplaćzenja worcźišća w Monichowje sajeli. Tam je wón dwě lěcźe pod zuśnym mjenom žiwy był. Psched policiju bu so je swojim prawym mjenom wuzna. Bayerskemu knjezerstwu je po sdacźu njeluboo, so bu Schnitzlera lapili, kotrehož dyrbi nětko statnemu sudej w Lipsku pschepodaćz. To je bayerskemu knjezerstwu nochze: pschetož Schnitzler dźe k monarchistam sluschaćz, do kotrychž też bayerske knjezerstwo sluscha. Wono sa wupuczom pyta, so by so Schnitzler w Bayerstej wostajił.

Němšti sjezd w Nürnbergu.

Bayerske wótcźinske swjatki zu 1. a 2. septembra w Nürnbergu „němšti sjezd" k wopomnjenuju na Sedanšku a Tannenbergsku bitwu wotmě. Pschi swjedźenju so nimale pol milijona ludźi wobdźeli. General Ludendorf měrcźe w pschepicźelnjenej swjedźenskej zhromadźizni rěcź. Wón němšich wjerchow a wobsedźe Hohenzollernskich słodźejche, pod kotrymiž bě mózna Němska najtała. Wo tym wšěm wón njeleješche, so su Hohenzollernscy swětowu wójnu rosputali a němšti lud do nětcźicźeje nuzy a chudoby storcźili. Najwjetsche namésto we Nürnbergu so sa wulke ludowe zhromadźizny wupokała. Tam katholiscy a evangelscy duchowny k ludej rěcźachaj a jenu pschišpahowcej dalschtaj, so njebudźe směrom, hacź budźe Němska sajo zwolnodna a hacź budźa rubjene kraje sajo wuswobodźene. K Božej słužbje so potom swjedźenscy cźah po městowych drohach pschišłamnyh. Bayerscy prynz Ludwig Ferdinand, general Ludendorff a admiral Scheer so wschi paradze wobdźelichu. Wječor w swjedźenskej zhromadźizni němscy nazionalist Hittler rěcźesche. Wón praji, so może so znutśkowne němske praschenje jenoż z krwju a żelesnej namozu rostrjacź. Sswobodu dyrbja žedi Němzy sami wubědźicź.

Spjecźenza pschecźiwo nowym dowkam.

Barlinski „Vorwärts" w swobodnischim cźišle diskutirisse naprawny pschecźiwo spjecźenym dawkodawarjam monarchistiskich skupinow, wosebje pschecźiwo kapitalej patarjow, žada. Wón pische, so so knjezerstwo njebjerne zas strózicź, tymle ludźom zas diktaturu wustawneje prawnosće mogy sacźuć dacź, hdyž so wo wukhadowanje spjeho luda jedna. Wono budże so cźim mjenje psched mozu kartellow (swjazkow) tulecź, jeli so so wone nuznosći njepodcźinjeju, so ma so swětowe hospodarstwo na nowu exiltenzu formu pschestajicź. Dże někto wo bycźe abo njebycźe. Wocźakujemy wosbudźenje skutki.

Konflikt w Italskej a Grichiskej.

Italska podźełna mobilisazija.

Sobotu stej so dwaj dalschej lětnikaj do wójska swołałoj. We Tarentskim pschistawje so wojacy do łódźow pschesadźuja. Grichiscy wojacy su nadźelu malej grichiskej kupje Pazo a Antipazo wobsadźili. Skaž „Secelo" powě, ma so też kupa Samos wobsadźicź. Druha eskadra wójnskich łódźow je hižo do grichiskich morjow wotjela.

Dalsche naprawy Italske pschecźiwo Grichiskej.

Italski admiral Bellini je wschém swojim łódźom pschecźeł pches Otranšku mórsku wuzinu mjes kupu Korfu a Italskej leżazu, jakasot. Schtyri grichiske łódźe

ło w italskich pschistarach wróćo dżerɨ. Wichś grichiske łóbżnińtwowe towarńtwa ɟu tełdby do Italskje ɟa Italjike. Italske knjeżerstwo pak italskim łódżam bowoła, do grichiskich pschistawow jełdżeć. Jedan italski podmórśći cżołm je grichiśku parnu łódź „Georgios“ we Korfuśkej morśkej wušinje łapił.

Italska rosbudźenje swjatka luda wotpokasuje.

Italśki pólitaŋ je grichiskim knjeżerstwu spodkłit, so ɟo Italska saporwjedźi, rosbudźenje swjatka ludow w swadze ɟ Grichiśkej pschijeczą.

Bogumił Świela. K jeho 50. narodninam

Schto by naścha Delnja Łużiza była bjes Bogumiła Schwjele? Wón ju ɟastupuje. — W Delnjej Łużizy ɟ polnym pscheswědczenjom wustupiczą ɟa šerbśte prawa, to rěka dżeńcej krócź wjazy cżerpicź hacź pola naš. To rěka wopuschczenu a wošamotczenu ɟiwoje žiwenje wjesoł, to rěka ɟo sahe pschekrjebacź dżenja bóle hacź ɟdy prjedy.

Jutśe, 5. septembra, ɟuwjeźi knjes Bogumił Schwjela jako ɟarar w Desknje ɟiwoje 50. narodninu.

Wón śteji nimale ɟam!

Ale myśle wschitkich ɟwěrnych, pschesmědżeńcych Sserbow dżenja k njemu łśicu, wschitcy jemu pschejemy, so by tam delkach dale ɟuerdże stał mjes ɟiwo-

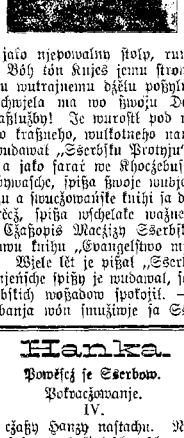

jim ludom, jako njepowalnu śtołu, runja ɟiwojemu nanej, so by Bóh tón Knjes jemu strowosćej skrućził a k dalschemu nutrajnemu dźełu pożwinił. —

Farař Schwjela ma wo ɟiwoju Delnju Łużizu najwjetśe ɟaśłużby! Je wuroślt pod mócnym wotmom ɟiwojeho kraśneho, wulkotneho nana, hižo jako studentu je wudawał „Sserbśku Protyzu“, hdyž běcze wušudował, a jako farař we Khocżebuśu a we Wodojach pschebywaśce, ɟiła ɟiwoje wutajerne rěcźnike dźełu, rěcźniu a śiwcżowańśke knihi ja delnjo- a horɲoserbśku rěcź, śpitja wschelake ważne wědomostne naśtawki ja Cżasopis Macżicy Sserbśkeje a ɟiwoju wulku ɟajimawu knihu „Evangelśtwo mjes Sślowjanami“. — Wjele lět je pisał „Sserbśki ɟahnik“. — Mnohe mjeńśke śpitzy je wudawał, so by nabożne potrjeby ɟerbśtich wožadow ɟpokojił. — We cżaśu ɟerbśkeho hibanja wón śmuśiwje ja Sserbśtwo wustupi a we němśkej broschurzy ɟara měrnje a rosɟomnje ɟastupowaśche. — Dla tutych ɟeho wulkotnych ɟaśłużbow pomjenowa jeho Macżica Sserbśka na ɟiwojim 75 létnym ɟatoženitim ɟwjedżenju ɟa cżesnego ɟobustawa, jeho pocześcżujo ɟ najwjetśej cżeścżu ɟerbśkeho luda.

Schtóž knjesa ɟararja Schwjelu bliże ɟnaje, wě, kajka nadobna, njeɟběrcźiwa wutroba we nim cżepje, pod kóždym horjom, kiž naśch lud potrjepi a kajki je wón ɟwérny pschecżel, kaž wón hłuboko cżerpi a ɟ wutrobu ɟo wjeśeli nad kóždym poɟtupom.

Stajnje je mjes nami k rośeɲaczu wot ɟiwojeho nana placźił jako „młody“ Schwjela! — Dżeńɟa dozpije hižo 50. létu. ɟiwojeho ɟiwjenja. Kak ɟo cżaɟ minje. Ale nimamy pschicźiwy ɟo rudzicź. Naśch drohi wótcźinu Schwjela śmjeje hišcże pschedo ɟobu dołhu cżěr ɟiwjenja. Cżekże nadawki, wjele bdżenja — ale ɟeʼ Boża pomoz a bohate Bože ɟohnowanje, haj to jemu kiwa we bohatej měrje. — Še ɟiwojim nanom bude ɟo ɟtajnje hromadże mjenowacź, jak jeho hódny wulki ɟym! — A Bóh daj, so ɟo jemu dopjelni jeho najnutrownišche pschecże, so ɟo k nimaj bórzy pschidruźi teź jeho ɟym jako łśicźi Schwjelow!

Husto ɟpominam na to, kak hromadże pschekɟwachowoj na Hodźišśej ɟarje, hdźeż mjeśesche teź Ty najhlubśche podcżidźenje ɟwojeho ɟiwjenja, jako Tebje mógna powaha Heɲdricha Imischa na wěcżne ja ɦbije dobu. Schto by wón dżenja Tebi prajił, Ty drohi pschecżelko? Se ɟiwojim najmilšichim wobliczom by Cże wobjimał a wokolnał prajiɟy: „Bóh tón knje. Cże ɟohnuj Ty najɟwěrnišchi bratśe!“

Haj Bóh tón Knjes ɟdżerʒ nam Tebje!

Hdżeż Schwjela budże — tam budże Delnja Łużiza!

Ze Serbowa.

W Budyśchinje, 4. ɟeptembra 1923.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 749, hygrometer — 2%, wo dnjo najcżopliścho 23 ɟtopjenkow Celśius. Dżeńɟa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer — 2%, w nozy najnišicha cżopłota 8 ɟtopjenkow Celśius. Wuhladny: Malo pschemjenjenja. — Drjeżdżanśka wjedrajnja może nam na dżeńɟnišche hišcże rjane wjedro lubicź. Pola kupy Island je ɟo ɟaɟo cżeźi powětr pokaɟał. Tola njeje hišcże ɟpójnacź, do kotreje ɟtrony ɟo winje a hacź naśche wjedro ɟara wohroźo. Wczera je ɟo cżeźi, nad raiśchim morju leżaży powětr wotɟalił. Wuśta Hmuha je naśchu krajinu pschicżahnyła a nam ɟamrócźenje pschinjeśła. Wczera psched wjeczorom ɟo we połnóznej Cżěśkej ɟtabje deśchcżowaśche. Hewak wczera rano jenoż Wien a Stockholm deśchcźił powjeśchtaj. Na horje Zugɨpitze (hora w bayerišich Alpach) wczera rano pschi 1 ɟtopjenku ɟnmy ɟnéh padaśche. We Londonje a Parižu bě rjenje pschi 9 ɟtopjenkach cżopłoty. Najwuɟchišcha kupa Borkum ɟe 14 ɟtopjenkami ɟapiśa. — Jutśe ɟrjedu błónczko 5,17 hodź. ɟtrhadża a ɟo 6,40 hodź. khowa. Mjeźacź je połnozy ɟtrhadża a ɟo popołdnju 3,02 hodź. khowa.

— **Wuplaczenje podpjerɲa na dżełonjemějerjow** tyżdu ɟrjedu a ɟobotu njeje pschichodnje wujazy na mješchczańśkej ɟlownej pokładnizu, ale na ɟamtɟnymaj dujomaj wot 8 hacź 10 hodź. dop. w krajnej khěži na hrodowńkej haɟy (w prjedawšchim wuhlowym hamcże), k prénjemu rajej 5. ɟeptembra 1923.

— **Paduchśtwa.** W Budyśchinje je ɟo 1. 9. 23 hišcże derje dżerʒanu lěcźnu ɟwjerśchnik ɟ cżornych chewiotowych kaninow kradnył. — W Kumwaldźe kradnychu 1. 9. 23 jědne kolo ɟnamki Mestro, cżišło 16 226.

— **W Centralnym dźiwadle** w Budyśchinje bjerʒe ɟo wot wutory hacź do ɟchtwórtka wulka ɟtruchtobra ɟ 1 pjerdyhru a w 5 jednanjach „Zyganjo“. Nimotoho hraje ɟo „Pschimórśka diwa“, kupaŕśka ɟtarina w 3 jednanjach a „Pschiroda w ɟilmje“.

S Lubija. Na wokolnych honach cźi, kiž njewuɟywaja, po nozach žnjeła. Na mnohich běrnischczach ɟu w běrnach pobyli. Někto je ɟo policiji poradźił, někotrych ɟ tychle dobrowólnych žnjenzarjow wuɟlědźeć. Jich dźěło budże thłoɟtaniśi ɟudnił po ɟwojim tarifje mytowacź. — S tolczernje kośći běchu njedawno cźerjeńili rjemjeń kradnyli. Někto ɟu jón pod wowɟnej mjerwu na jenym Starolubiśkim polu nadeschli.

S Lubanja (Laubań). Jena macź bě ɟebi pjatk pschipołodnju do ɟahrodki po nějchto rauścha. W cżěim poitłodże jeje wobydlenja ɟebi jejna tśitanka hołeśka pschi wokuje hrajkaśche. Jako ɟo macź je ɟahrodki wróćeśche wuhladny, to bě ɟo jejna dźowčenzicźka tak jara ɟ wokna nahlśilka, ɟo dyrbjeśche łódżowckomik dele padnycź. Macź ɟtrach ɟpójnawšchi ɟwjedom pod wokno ɟkoči. W tymle wokomiku dźeśche dele padny. ɟ Božim ɟwarnowanjom ɟo macźerɟka poradźi, dźěrʒatko popadnycź a tak wěɟtej ɟaɟoɲej ɟunjerźi wuthowacź.

S Miłorata pola Sśtrepeho. Sślepjanśkemu wólcźej ɟo poradźi, pola naš ɟadneho pśacźła lepicź. Jako ɟebi jeho bliże wobhlada, we nim cżehnjerɟki ɟpójna, kiž bě ɟo ɟ khłostarnje w Jaworje wudobył.

Se Stołpa. Schtwórtk wjeczor je ɟo na tudomnym dwórnischczu jedyn 14 létny wucźobnik cżaɟej pschejěcź dał. Wón bě hrybdom morny.

S Wjeśki (Lugknitz) pola Muźakowa. We ɟnjadnej wuhlowej jamje ɟaɟdżeny ɟchtwórtk wobeń wuhdże. Wón ɟo jara ɟpěśchnje rosɟchérjeśche a mnoho wuɦlanicźi. ɟ wokolnimy wjele woborow na haɟchenje pschikwała. Jim ɟo ɟ wulkim napinanjom poradźi, wobeń podubjeź.

Wusudźenja.

§ Pšched hodami běchu hajnikej Bodenej w Łužlanje 2 poraj ɟtupnjow, trjebanu a dwě nowej gumijowej wobrucźi na kolo kradnyli. Pschipadnje Bodenjowje gumijowej wobrucźi na kole 22 létneho mašchinišeŋ Pawoła Cżernja ɟ Brěźnym wuhladny. Tež te druhe kradnjene wězy pola njeho namakachu. Pschetawnikłim ɟudom wón wudawaśche, ɟo je wšcho wot jeneho njeɟnateho kupił. Tehodła ɟo tehdom nje-winowna. ɟtatny ɟudnik ɟapołożi powołanje. Hišće 1. junija běchu Cżernja k 9 měɟacam a 2 njedźelam łomaj jaɟwa ɟaɟudźili, kiž nětko wotɟedźi. Na tole khłoɟtanje hišcże 4 měɟacy ɟajmu pschidoɟta.

§ We wozu 30. haprleje běɟchtaj 25 létny dźełacźer Richard Domšch a 23 létny Richard Schuster, wobaj ɟ Holeśchowɟkeje: Dubrawy, ɟ Mikliśchez dwora a ɟe-

Hanka.

Powěśćej ze Sserbow.

6] Pokracźowanje.

IV.

Struchle cżaɟy Hanzy naśtachu. Njech cżinjeśche rjenje abo hrožnje, macź cżinjeśche pschežo hrožnje. Pak by ɟ pokhmurjenym cżołom khodźiɟy bórbotała niczo njepraɟiwoɟchi, pak by wupraźnyła. Stara Lubošchowa Hanzynej dracźe nihdy na ɟwěrcże njemóžeśche ɟmukneź — a rjekny-li druhdy Hanka nětnikeʒ hłowo, ɟo macź njerofumjeśche, ɟypaśche ɟo wjerch.

S ljubošče k nanej ɟo Hanka njchórjchejśche. Staje ne njepjchecżeɟłuwo ɟkonczuje teź wotuɟu. Ani wjeśne towaŕśchki ɟo k Hanzy njeɟnajachu. Hdyž nětkdże pschińdże, witachu ju, ale tak, kaž bychu njewitoli. Nihdże jej ɟaɟo njekaɟachu. Na pjatkach w póśtnym cżaɟu, hdy by wjeśna mlodźina na nawšju ɟpěwała, Hanzy ɟobu njekaɟachu, hdyž cźrjóda nimo dwora cżechnjeśche.

Rischojz cżeta dźeśche nějchto ras ɟ njej na pschaɟu. Wjchak wěcźe, schto to je, pschaɟa — wo ɟtarśche ɟ naɲmjeńścha. W Krnchojzach wjerɟejśche ɟo tehdom hišcże w kóždym domje kotworót — a jajɟi ɟpěchne dźěłachu teź. Hdyž wjchak Hanka pschińdże, hy na khwilu wšcha ɟabawe womjelka, jenož kohrory bychu rěcźałe. Hdyž by Hanka ɟo ɟydnyła, tam bychu ɟo jej ɟntɟodźinki pocźałe ɦnjacź a ɦuacź — dowiź Hanka njeby ɟyle wopuschczena będźała. Kotra dźowka Jěwina wjchak by teź wutraka, khwilu ɟmérzeń pohrdźeɟ! Tuž ɟo bórzy ɟchukotanje a ɟichotanje ɟapocża, Hanka ɟłyɟchešche wo „mělčeɟanśkej pryɲezɲe“ ɟchcżebjetacź, twjoɟchc, kaɟ wɟchitko wot ɟtrony na nju hlada, kaɟ ɟo holzy ɟłubaja, ɟ łohczom ɟtorkaja. Hdyž poɟdźiłcho hólzy pschikhadźachu, bě hišcże hórje. Hanka ɟydnyche kaɟ woparjena, pschi kóždym ɟaɦmjeczu ju poddźi, najwjeźeliɟchi ɟpěw ju rosrudże.

Raś bě ɟaɟo ɟwada w domje ɟyła. Macź dźěɟche twjerdże ɟtupaizy ɟe jśiwy, a durje ɟapraɟnuchu, ɟe drobne wotna ɟchcżerkuchu. Hanka ɟo njemóžeɟche dźěje ɟdżerʒcź.

„Nano, daj mi ɟaɟo cżahnycź!“ ɟawoła płakajy. Schtó je na twjchej pschekorje wina? Ja. Hdy by mje tu njebyło, ty njeby ɟe ɟrudobu ɟjeɟadował, a macź ɟo njeby hněwacź tricbała. Ja cżinju, ɟchtoż jenoż móju měra dła, hdyž wjchak ɟo njchodźi — lepje budże, hdyž pódu.“

Stary Luboɟch ɟo ɟtróji. Hrabaśche ɟa dźowku ɟe wobémaj rukomaj a rjekny ɟ ɟchepotazym hłoɦom:

„Daj ɟebi pokoj, Hanka — budź jenoż jeśerɟna, wɟchu ɟo poda. Tebi mam dacź hicź? Nihdy nit! Domiź je twój ɟtary ɟlepy nan ɟiwy, wot njeho njeɟmějch. Abo chcżeɟ mi ɟkradźu cżeɟnucź? To mi tola njeɟcżiniłch. A wěɟch dha, Hanka, tak ɟe to macź njemění. A potom — ow, wɟchu by dowre było, — hdy by jenoż chży'a tu něnńɟu ɟukniu ɟo nauɟleź.“

„Mam ɟnadź druhu, ɟo móhła ɟo woblecź. A wucźiní to wɟcho moja němńka ɟukniu? ɟkym dha tehodła hórɟcha, ɟo ɟym wo tajkej abo hinajɟchej ɟukni?“ Hanka rjekny tole ɟtowa ɦhróble, kaž by měniła: To ɟo ženje njeɟanje.

„Mi wɟchak je wɟcho pravje, mojedła ɟo hotuj, kaž myɟlíɟch. Alle wɟch tola teź, kak zyle Kruɟchojzy too tebi rěcża.“

Hanka ɟo njemóžeɟche roɟbudźicź, ɟwojm mělčeɟanɟki drastu ɟpuɟchcźicź. Kóždy kruch Barlinkeje drastu bě jej mile ɟpominanje. Njedźeɟɟka wulmjana ɟukniu mědreje barby je poɟlednje „Bože dźěcźo“ ɟtareje knjeɲe, tute ɟpekle a rubiɟchcźo ma wot jeje dźěcźi. To mělčeɟche ɟo wɟchcźeho molam podacź a do dna ɦchinje ɟahrjebacź. A jeje włoɟy, te dyrbjachu ɟaɟo pod „lapu“?

„Ach, tón dobry Nocho Rischojz. Tón bě pschecżo jenak dobry pschecźelny. Tón jej ženje ɟchiwwebo ɟłowa njepraji, ani na drastu jej njehładźiɟche. Pschecżo khodźeɟche von hišcże dżeń ka dżeń, powodźeɟche ɟ nanom wo pólnym dźěle, wo hɟpodarɟkich, gmejnɟkich naležnoɟcach. A pschecżo mělčeɟche ɟłowo lubošcże ja Hanku. „Myɦli ɟej, ɟo ɟym twój bratr“, by prajił, kdy by ɟo dźakowała.

W jeho pschitommoɟci njewěrjeɟche ɟebi ani Luboɟchowa tak ɟwaricź. Lubowaɟche jeho, dokiľ hinak njemóžeɟche — bjeɟche pak ɟo jeho teź, dokiľ bě mudrje rosɦladny, a jeho ɟłowo krute.

Khwilki Rischowoje pschitommoɟcze bywachu Hanzy hodźiny ɟpokoja. Hdyž pak wotkhadźeɟche, by ɟo jej ɟdało, ɟo je njɟka, ɟaɟojta dełerja doma ɟoɟo cżmowɟkich pokhmurjenɟicha.

Teź ɟtara Rischowa pschija Hanku pschecżelnje. Tu wɟchak bě ɟamón dom zyle hinaɟchi, ɦladaɟche mile dowoɟu na ɟwojich ɟtarych, ɟmorɟchcźenych ɟuɟobow, wodoły, cżeɲnjeny bety. ɟtara Rischowa bě blize ɟpodobna dżeńcźi, thribjet nakhileny, hłowa wobklena — ale ɟiwej, módrej wocźi běɟchtej do njeje ɟaɟadźnej. Mež Kruɟchojzach ɟłaczeɟche Rischojz cżeta ɟa mudru ɟonu. Kruɟchojzenjo mějachu ju ɟaɟcź, ɟkoro ɟo jeje bojachu. Rischojz cżeta wědźeɟche wulkaɟowacź, a w kajkejkuli naležnoɟcźi radu dawacź. Wona ɟaprajeɟche rózu, ɟimu a wichelku druhu ɟłóɟcź, hotowaɟche dźěwne ɟałby, wo rjeɟche ɟpomożaze kapki. Hdy by dźowka ɟo ɟ ɟoɟu ɟrubaka, abo ɟchtó cżeźiɟy woparił, ɟu Rischojz cżeta wokana a ɟaradźi lipowu ɟkoru, hojaze ɟela. — ɟtara Rischowa bě wɟchak teź ɟchcźiwaɟa, ɟo w dalokej wobkliny njemóžeɟche runjeźa. Tajɟich kapicźkow, cżeɲnjenych pišanych, cżornych a běłych kaž ɟnjeh — w zuɟej krajinje jona njedobonja kaž wona. A kak je wona rjenje ɟe ɟankami wobrubjowaɟche! Kruɟchoffkim a ɟuɟobom holicźam poruɲo njej nichtó njeɟnajeɟche rubiɟkło wo ko'o ɟchije tak do ɟaldow ɟkoźicź. Pschi tym wɟchak bě Rischowa teź hoɟpoɟa wubjerna: kruta bě, ale ɟchwidu ɟo nikomu njeɟta; tuž hólzy a holzy trajachu pola Rischojz cżeźy. (Pokracźowanje.)

knježeje zahrody we Lomiku zchaty kradnyloj. Mišćnej zchatih běchu tehdom 27 000 hrivnowm a ſ knježeje zahrody 339 000 hrivnow hódne. Jeju pak běchu wobkedžbowali a wólzaj ſe jimaj zchaty zaſo wotewſaſ. Pſched lawniſkim ſudom Domſcha k 6 měſazam a 3 njedźelam ſaſtwa zaſudźichu, Schuſtera pak, dokelž je hižo kradnyl, k 1½ lětu ſaſtwa. Pſchećiwo wuſudźej ſo wobaj hórſchejſchtaj. Dokelž chze ſud naleſnoſcź dale pſchewyntacź, ſo wuſudźenje wotſtorcźi.

§ Lawniſki ſud w Poleczinach bě 45 létneho ſekretera Schönu k 100 000 hrivnam pjenježneje pokuty zaſudźił. Schöna bě ſo wot ſwojeje ſony dźělił a pſchi tom jej nješchto jej kluſchazeje nadoby wotewſał. Schöna ſo hórſchejſche a dozpi,, ſo jeho lawniſti ſud wuwinowa.

Hospodarski rezhlad.

Wutoru, 4. ſeptembra 1923.

Kurſy zuſych pjenjes. Dollar 12,75 mil., ſchwajzarſki frank 2,3 mil., franzowſki frank 715 000, czeſkoſlowakiſka króna 378 000 hr.

Hamtiſe kurſy wežera w Barlinje: Dollar 9 675 750, ſchwajzarſki frank 1 745 625, franzowſki frank 548 625, czeſkoſlowakiſka króna 284 287, w ſtama w Drježdźanach 336 160 hr.

Na **Barlinſkich wikach** kurſy zuſych pjenjes jara chabłachu. Dollar bě pſchi ſpoczatku krutny a ſo je 11,75 mil. hr. ſapiſa. Potom ſo powyſeſche, ſo chze ſtatna banka wjele zuſych pjenjes wotedawaſ. Kurs dollara na 9,75 mil. hr. ſpadny. Slónczuje lětſiche ſaſo horje. Na kónzu burhy ſapiſa ſo je 11,25 mil. hr.

Na **produktowe wiki** chablanje hódnoty zuſych pjenjes ſtutkowaſche w tym ſmyſle, ſo běchu kupzy nješchto kedźbliwiſchi. Najlepje rožła dźěſche. Jeje pſchewyſele na wikach njebě. Wona bě pomało ſobotne nješchto drožſcha. Po njej ſo też druhe žita ſložowachu. Muka derje dźe a tehodła minyny pſchenicu kupuja, ale jeje wjele na wikach njeje. Jeczmjeń a wowſ běchetaj pomało ſobotne runataj. Kulturizy ſo ja poſpódſche pſchewjaſche nješchto wjazy poſlicźi. Womjeſchki a ſłóta na piaz ſo ledma pſcheměnichu.

Pſchenica 19,5—19,8, rožła 15,75—16,5, naletni jeczmjeń 16,7—17,5, wowſ 15,3—16,25, pſchenicźna a rjane wotruby 8—8,5, rapſ 18—20, módre lupiny 4—6, žołte lupiny 6—8, rapſowy wołuſchk 12—13, ſuche truhanſcźi 5,5—6, polnohódne zokorowe 10, pochowa melasa 30/70 5,5—6, běrnaze krućki 15,5 hacź 16,5, wſcho po zentnarju a miljonach hrivnow.

Sčoma a ſyno. Pſchenicźna a rjana ſloma 500 000—575 000, wowſna ſloma 450 000—480 000, rjane wołſeny 420 000 hacź 440 000, jeczna ſloma 430 000—470 000, k ſaſtanju 340 000—350 000, ſyno 1 050 000—1 150 000, ſyno 530 000—650 000, wſcho po zentnarju a hriwnach.

Drježdźanſka burſa. Pſchenica 20—21, rožła 15,5 hacź 16,5, naletni jeczmjeń 17—18, najſmuny jeczmjeń 16—17, wowſ 15,5—16,5, cźerwjeny dźeczel 190 hacź 215, rapſ 20—21, lukrizja 19—21, ſuche truhanſcźi 7,5—8,5, zokorowe 9—11, běrnaze krućki 19—20, pſchenicźne a rjane wotruby 8—8,5, pſchenicźna muka 35—48, rjana muka 28—30, woka 15—16, pjeluſchki 16—18, hroch 25—35, wſcho po zentnarju a miljonach hrivnow.

Złota hriwna wežera. Banka kupuje po 2 303 726 hr. a pſchedawa po 2 315 290 hr.

Sa złóbornu hriwnu płaczi ſtatna banka 800 000 hrivnow.

Tukowe wiki ſaſtanu ſobotu w Barlinje. Butra punt 2 400 000 hrivnow.

Palcny khoſej w Hamburku punt 5,3—7,1 mil. hrivnow.

Schokolada płaczi 100 gr. taflicźka 760 000 hacź 800 000 hrivnow.

Dopis z katholskich Serbow.

Bjez ſamolwitoſcźe redakcźije.

Memento! 10. ſeptembra budźe temu lěto, ſo ſo we Khróſcźijach ſhromadźiſna tak wutrohnjeje pſchi-ſłuſchnoſcźi wotmě, ſo je wobdźělnikam ſawěſcźe wſchitki hiſchcźe we najlepſchim dopomnjeczu. Tam ſo wſchitke roſtrubjenja pſchijatchu, kotrež we „Serbſkich Nowinach“ 16. 9. 22. ſchérſchej ſjawnoſcźi pſched wocźi ſtupichu. W nich cźitaſche na pſchikład:

„... ſhromadźiſna proſy Waſchu biſkopſku doſtojnoſcź podwólnje,

1. ſo by ſo ſerbſki ſeminar w Prahy ſ najmjenſcha ſerbſkemu katholſkemu ludej . . . na kóždy pad ſpěrjał na podłožku ſaloženſkeje liſtcźiny . . .“

Schto je ſo ſtało?

Seminar je pſchedaty! Sſerbſcźy ſtudenczi ſu roſpjeſcźeni. Paſtyrjo pſchi roſpjeſcźi!

„3. ſo ſo njeby je Sſerbam njepſchecźelſkim wutſkupowanjom k. P. Watzla ſerbſki lud ſwojemu biſkopej wozuſbił a ſo tutemu ſtrachej ſ tym wotpomhało, ſo ſo naſp. knjes bórſy do ſwojeho klóſchtra wotpóſcźele a jeho dotalne dźěło jedyn ſerbſki duchowny pſchewoſmje.“

Schto je ſo ſtało?

P. Watzl hiſchcźe khroblíſcho wuſtupuje, njepraja, ſo ſakhadźa. To ma najſkerje tak być, hewak wy ſo biſkopſtwo Łypſko. Wopraudźe? Wozuſbnjeny je k. biſkopej hižo mnohi, kotryž ſo k njemu loni hiſchcźe ſnajeſche. Slě, ſo ma ſo to ſjawnje praſicź!

„5. ſo by ſo redakcźija „Katolſkeho Pósła“ mikowała ſ jenym duchownym we hlownym ſaſtwinſtwje a tehodła druhe kapłanſke měſtno pſchi ſerbſkej zyrkwi ſo ſaſo wobſtadźało.“

Schto je ſo ſtało?

Hiſchcźe ſo dreje k. kaplan Juſt po pódlanſku ſa Katolſki Poſoł. Měſto, ſo by ſerbſka woſada 2. kaplana ſaſo dóſtała, bu zyla woſada wotſtronjena. Pjeczam w Budyſchinſce tam prawa nima a błuſcha do Beluczíſtana. Sſnano budźe ſtrózcźanſke tež bórzy ſpěhnjena a Radworſka a Malbicźanſka — potom budźe „ein katholiſcher Biſchof und deutſcher Mann“ za a ceine deutſche Diezöſe tam (abo žana!).

„6. ſo hychu ſo ſerbſkim duchownym te ſame prawa k dźěławorſći ſa jich narod ſpožſkile, jako němſkim.“

Schto je ſo ſtało?

Hižo ſu prědowali ſerbſki a němſki we jenym prědowanju (na pſch. k. tachant Skala na jubileju k. fararja Hejduſchki). Kat. Poſoł a Krajan (protyku) njepowołani rěſaju. Ani k. tachant pſcheczíwo temu horka wotewrić njeſmě. (To wjeſe wo ſjawnoſcźi ani ſnate!)

Tak dałoko ſmě naſ wſchitkich — wſchitkich ſaſtorczíli a podtłóczíli, ſinoſíli. A to ſu nam ſcźinili naſchi „**bratſja w khryſtuſu**“. **Hdyž-li tajke ſkutki wo ſchiſcźanſk. luboſcźi ſwědcźa, potom pórcźnje cźłowjek diwjelowarz, hacź ma wěrcź, ſchto wam wucźa.** „**Luby Boha nade wſcho a ſwojeho blížſcheho jako ſebje ſamcho!**“ **My ju mamy — abo ſmy ju — hižo měli?** Cźłowjeka, kóždeho cźłowjeka pózna-jeſch po jeho ſkutkach. My ſmy — kajzyž Sſerbja bywaju — wěrili, ſo ſo podwółe ne próſtwy wuſłyſchcźa, ale podaramo ſmy proſzyli, podwółnje proſzyli, wſchitzy, kotříž ſu ſoni w Khróſcźijach na ſhromadźinje byli, wucźeni a njewucźeni. A runje nawopak je ſo ſtało. Naſch k. biſkop je nam wotmołwu dał, ſo budźe nam wěcźnje we wuſchomaj klinczecź. Naſch biſkop! Naſch??

Dopiš ſ Bukez.

Saudźeny pjatk ſo Nadoścź ſaſo pręni krócź po dłeſchej pſchestawzy, kotruž na ſnjach mamy, k ſpěwanju ſeidże. Ja a cź mnohy druhy ſo nana ſo ničo dawno wjeſelichmy na to, ſo nóſemy ſo ſaſo khładźowacź we lubym bratrowſkim tole Radoścźe, widźach to cź hnydom pola wſchitkich druhich, kaž ſo ſ wotzebitz radowcźu witachu a cź dozyła ſa zyły wjeczor tuteje-ſche wejſty njedźelſki nadobny duch. Wobſedże ſu pat nje zapſchimnyle a k pſcźanju pohnyle pohonjaze a ſahorjaze powitanſke ſłowa naſcheho lubowanczo dirigenty knjeſa Kerſka. Pod hejłom „Ljudoſcź pſchewinje wſchitko“ wyłowaſche wón nam ſa pſchikład wobraz wo jenym ſłowjanſkim dźěczazym chóru, kotryž ſ zyle jednorymi mozami wopraudźe wyſti ſhodźeſt ſpěwa dozpi. A to jenož ſ tym, ſo dźěczi a jich wucźerjo ſ zyłej wutrobu hromadu ſpěwaja. Dale ſpomni na wobſedże cźeje dźenſnjſcheho thutncho cźłeka, kotryž mnohe ſłoro faſdwełowacź dawaja. Ale wón měſeſche zele prawje, hdyž praješche, ſo jo cźłowjek njeſmě jenoż do materielneje wyſle jahłodźicź, ale dyrbi jedyn ideal měcź, kiž jeho wutrohnje ſ cźeſtich myſłow a jeho wutrow poſdźehuje. Tajſi ideal je naſch ſerbſki narodny ſpěw. Hdyž je ſo nam jedyn ſhérluch abo druhi ſpěw tak prawje derje radźił, dha je to na wſchitkim wołſchewjenje a cźicha ſpokojnoſcź naſchu wutrobu wupjelni. Tute kraſne ducźowne wobſedźenjſtwo nam njemóže ſadyn dollar wot-hódnoſcźicź abo wogromnicź. To je wjaz hacź ſłotohódnoſcź. My w Radoścźi mamy tajſi ideal, to je ſerbſki ſpěw. Ton ſebi njechamy wſacź dacź. Wichak ſebi ſamych pjenjezných woporow njeſzada, dokelž nóſemy na naſchej rjanej wołſadnej ſali ſpěwacź. A hdyž wón ſłónczne kruće napominſche, ſo by łóžby jenotliwo w nat naſ prawe ſwójumjenje pokaſał a ſwoje ſyłe mozy ſa-ſtajił ſa towarſtwo a jeho dźěło, dha ſebi ſ tym naſche dźěło wołóżimy a naſche ſhładźowanki porzeſchimy. K tutym ſłowam naſch luby pſchedźjeda knjes Lubjenſki hiſchcźe wſchelakore boda. Hižo pſchiſłuſnoſcź a ſwědomitoſcź kóždeho ſpěwarja ſebi ſada, hładajo na ſwědomite, ſ wulkej luboſcźu a wopornitoſcźu wukonjane dźěło naſcheho dirigenty, jemu tak wjele hacź mózno dźěła ſa naſ, kaž ſa zyły narod, po naſchich mezach wołóżicź.

J. P.

Přiłopk

Wo zalostnym ſemjerjenju w Japanſkej.

Po najnowiſchich pſchedležazych powjeſcźach wukhadźa, ſo tole ſemjerjenje to tych najhórſchich d naſ-bóle ſahubnych ſ hiſtoriſkeho cźaſa hłuſche. Gouverněr (bohot) w Yokohama je bjeſgrotnu depeſchu pózłał, ſo je tole měſto zyle ſapuſcźene. Wobeh a ſemjerjenje ſtoj jo ſniczíłoj. Na 10 000 ludźi je ſiwjenje ſhubiło. W měſcźe njeje ani wody k picźu ani nicźeho k jedźi. Wiſche dróhi a wobthadne pucźe ſu pſchetorhnjene. Wón proſzy, jo by ſo do měſta hnydom ſiwnoſcź pózłała. W pſchinitótkim měſcźe Oſaka je ſo wójniſke pravo pſchipowjedźiło. (Najſerjeje tehodła, jo bychu rubjeżnikam wobaraki, kiž ſo hnydom potaja, hdyž ludźo ſ njeſbožom potuleni na ſwoje ſamoſcźenje njekedźbuja.)

Po dołſchich powjeſcźach ſu ſo w połodniſchej Japanſkej wiſche wjzy a ſydliſchcźa mjes měſtomaj Tokio a Oſaka ſahubiłe. Na wjele měſtnach ſo roſpadanki hiſchcźe pala. We hlownym měſcźe Tokio je ſo ſ 15 dźělow měſta 10 ſahubiło. Na haſach ležała ſ hromadami leża a ſo dale kopja. Njeje hiſchcźe pſchewidźecź, kelko woporow je ſemjerjenje žadało. Pſches Newyork je do Parisa depeſcha pſchiſchła, ſo měſto Namazu, kiž 130 kilometrow ke krótkemu tamaju Tokia leži, je ſenoż hiſchcźe roſwalnilſchcźo a hromada ſoſpadankow. W tymle měſcźe ſ tżwoilemi japanſki tżłżor żyłi. Wono ma 130 000 wobydleri. Jena Hawajowa depeſcha, kiž je ſ thimkeho měſta Schanghai do Parisa pſchiſchła, powe, ſo we měſtomaj Tokio a Yokohama na 100 000 ludźi ſiwjenje ſhubi. Arienal w Tokio roſbuchny a cźłowjeſke ſiwjenja po łyżazach ſnieźi. Měſto Atami ſo ſahubi. Na 7000 ludźi tam żywoju ſmjerc̀ namaka. Měſto Ito móſſe ſołmy, kiž ſo na krajinu walichu, pocźerjechu a měſto ſ ludom wotpławichu. Tunel pola Saſaki ſo ſahjuny a 600 żwoſobow pohrjeba. Tež w Tokio je ſo wójniſke pravo pſchipowjedźiło, kiž je ſo, kaž poſdźiſche depeſche praja, na żyłu Japanſku wuſpſcheſtrjeło. Na 200 000 ludźi w měſcźe Yokohama nima ani krywa ani jedźe. Neuerowe depeſche ſapiſaja liczbu tych, kiž ſu ſiwjenje ſhubili, na 100 000. Na 350 kóżnych kilometrow kraja je ſemjerjenje ſapuſcźiło. Pſchede wſchém je ſo krajina mjes měſtomaj Tokio a Oſaka potrjechiła. Ta je najſ-łódniſcha, najbohatſcha a tehodła najbóle wobydlena. Wiſche kulturne kraje Japanſkej ſwoje ſobuzdźenje wupraja. Amerikanſke wójniſke łódże, kiž w aſiſkich wodach pſchebywaja, ſu hnydom do Japanſkeje na pomoz wotżełe. Potšdamſka ſwěſdarnje (Sternwarte), kiž ma pſchiprawy ſa wobkedźbowanje ſemjerjenja, je njedźelu na ranje ſ nowa żyłne ſemjerjenje w ſtarej dalokoſcźi ſapiſała. (Prěnje ſtorki ſo hižo ſobotu ſapiſachu.) Taiku żyłnoſcź kaž ſobotu pak doſcźahnyło njeje. Wodźeſ tychle pſchipraworu, tajny radźicźel Kohlſchütter, mẽni, ſo ju podſenſke wohnje ſ pſchicźinu tychle ſahubjazych ſemjerjenjow. Hdyž je podſenſka horzota najwyſche napjata, wona potom na wěſtych měſtnach ſ taiſej ſahubu roſbuchnje a ſemju roſdrěje.

* S Lipſka. Na elektriſkej nadróżnej żelesnizy ſu 1400 mużam dźeło wupowjedźeli. Jězdba na żelesnizy je tak droha, ſo ſenoż malo ludźi hiſchcźe tule żelesnizu wużije.

* S Poſtelwiz pola Drježdźan. Tudomna ſwójba maſchinitſkeho Saſaka doſta ſrudźazu powjeſcź, ſo je nan ſwójſki, kiž w Kielu w twarjerſnjach łódzow dźěła, ſo ſatepił. Tež jeho 8 létny ſynk je ſo ſobu tepił.

* S Muldenhütte pola Freiberka. S jeneho wuhnja, kiž ſo potorhuje, thajnyche jedyn dźěłaczeſ grot wotrěſnjeſ. Pſchi tom kamjeń ſ wulkeje wyſkoſcźe dele padny, jemu runje na hłowu a jeho hnydom ſaraſy.

* Powodżenje pſches wětr. Pſchi poſlednich wulkich wětrach je morjo wſchě barak, kiž dla twara hacźenjow w Dobersdaalet (w jużnej Danſkej) ſo nastawarichu, wotpławiło. Dźełacźerjo a inżeńerjo — na 17 — ſu ſo ſhubili. Woda ſtejeſche na kukach tak wyſoko, każ pſchi wětrownym powodżenju w lěcźe 1909.

* 150 millijardow pokradnjenych. Mandżelſkej jeneho Jendżelcźana, rodźenej Němſkej, ſu na polizajſkim preſidiju w Barlinje, hdyž ſo pały wudawaju, jenu kożanu toſchku pokradnyli, kotraż wjenjeſy a drohotne kamjenje w hódnoſcźi 150 miljardow wopſchiſcźeſche.

* Biblija ſo bóle roſpſcheſtrjewa. Po wotpołożnym ſlicźbowanju biblijeſkeho towarſtwa we Lodonje je pſcheteżk biblije wo 180 dalſchich nakładow ſo roſnoſił. S tym je liczba pſchełożkow biblije na 558 rěcźi poſtupiła. Towarſtwo je ſebi nadawk ſtajiło, biblijn tež tym ludam pſchiſtupnu cźinicź, kotreż na najnicźiſchim ſtchodźenku kultury, ziwiliſacźije a duchownego wumicźa ſteja. Hacź do léta 1923 je ſo 9 miliionow eksemplarow biblije we wſchěch mózných ſ-cźach roſpſchedało.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicz. Dale potrjebamy bžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Wozjewjenje.

Hajnske sarjadnistwo w Hušzy wozjewja: Pjatk, 7. septembra maju šo we hosćenzu „k jandželej" we Bilkowjazach dop. 1/211 hodź. na 300 fm. jehlinowych a 4,14 fm. bukowych sdonkow a klozow (75 a 60 žyln.) 650 krutych žerdžow, 8—14 cm. delnjeje tolstosće a 857 žerdžow, 2—5 cm. delnjeje tolstosće na pschešadžowanje pschedawacz. Drjewo leži na Huješanjko-Trjechowskim a Pochowskim rewěrje a w sarskim lěsu we Hušzy. Sapišty žu do pschešadžowanja dóstacz.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Hilžbjetha Ssorschez w Hornim Kamwaldže a Hans Conrad w Kötheuje w Anhaltskej. — Susanna Georgijez w Budyšchinje a Albert Döring w Shorjelju.

Semrěli: Elfrieda Sswobodźiz w Budyšchinje, 6 lět. — Josef Schweig, fabrikski wobsedźer w Běłej Wodze, 73 lět. — Jakub Janaschk, džělačer we rěsarni w Běłej Wodze, 59 lět. — Max Henczel, piekař w Běłej Wodze, 25 lět.

Hamiske wozjewjenja z Budyšina.

Płaćizny za mitinu a wotnajenišći pjenjes na elektriske motory. (Też za Lubjsći a Kamjenski wokrejš.) **Měšchczanska rada wozjewja:** Po § 9 naschich wumělenjach k poda nanju elektriskeho prudu wučinjeja płaćizny za dalschich powuschchenjow wuhlowych płaćizinow na ličźnistu periodu na julij a august 1923. a) jenoš za šwěžu w měrje za hwb. 670000 hr., na wožach 670000,20 hr. b) hdyž so pódla šwěžy też prud za móz, k warjenju a tepjenju tr eba, w měrje 335000 hr., na wožach 335000 20 hr. Su loh 1.) šwěžu na žehlawk.i:

hač do 2 žehlawkow 505000 hr.
hač do 7 žehlawkow 480000 hr.
hač do 14 žehlawkow 452000 hr.
hač do 24 žehlawkow 430000 hr.
hač do 35 žehlawkow 379000 hr.
přez 35 žehlawkow 328000 hr.

za mnohe šwěžkate (hochcerkoje) žehlawki a take šwěčnički i wjazy žehlawkam za hdyž so 100 wat a měnjaj 708000 hr. 2. móz za hdyž so pschisamknjene k. W. mi so jednadna płaćizna (Grundgebühr) wo 5410000 hr. sapłacźicź.

Płaćizny za měrjenje za měnjaj julij august.

a) za jedyn liczak (Zähler)

hač do 0,5	Kw.	pschijamknjenjowoje	hódn. 330000 hr.
hač do 1	kw	„ „	600000 hr.
hač do 3	kw	„ „	850000 hr.
hač do 5	kw	„ „	1190000 hr.
hač do 10	kw	„ „	1700000 hr.
hač do 20	kw	„ „	2380000 hr.
hač do 30	kw	„ „	3410000 hr.
přches 30	kw	„ „	4260000 hr.

b) za liczaki měrj. pschemění. (Meßwandler) 10220000 hr.

za liczak i pokazarjom maxim (Maximumanzeiger) 2730000 hr. wjazy.

Hamiske wozjewjenja z Lubija.

Hamtske hejtmanstwo wosjewja sćěchowoje nowe płaćizny za mloko, butru a twaroh. 1. **Mloko.** Liter dobreho mloka w dworje wuprodźerja na pschetrjebarja 112000 hr., liter sesběraneho mloka abo butjanki w dworje wuprodźerja na pschetrjebarja 56000 hr., liter dobreho mloka w dworje wuprodźerja na drobnowikowarjow 108000 hr., liter sesběraneho mloka abo butjanki w dworje wuprodźerja na drobnowikowarjow 54000 hr. 2. **Butra.** Punt pola ratarja na pschetrjebarja 1240000 hr., punt sajwalenieje butry w mlokarni na sajoopschedawarjow 1390000 hr., punt w mlokarni na pschetrjebarja 1480000 hr. 3. **Twaroh.** Punt w dworje ratarja na pschetrjebarja 170000 hr., punt w mlokarni na pschetrjebarjow 210000 hr. Tute najwyschsche płaćizny 1. septembra do mozy stupichu.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenca.

Najwyschsche płaćizny za mloko, butru a twaroh. Hamtske hejtmanstwo wosjewja: W drobnowikowanju w mlokarnjach a pola mlokowych wikowarjow płaći litr dobreho mloka 108000 hr., litr sesběraneho mloka abo butjanki 54000 hr., w dworje ratarja hnydom na pschetrjebarja litr dobreho mleka 114000 hr., litr sesběraneho mloka abo butjanki 57000 hr., w dworje ratarja punt butry 1243500 hr., w mlokarnjach 14·5000 hr., punt twaroha płaći w dworje ratarja 198000 hr., w mlokarnjach 248000 hr.

Kamjenska měšchczanska rada wosjewja, so šo pschichodnu sobotu, 8. septembra 1923, pop. wot 3 hodź. šem na rewěrje ryčzekłubla w Nadrólnej Hrabowcy 59 khójnowych dolhich hromadow po prjedy wosjewjenych wumělenjach na pschešadžowanje pschedawa. Kupzy njech so pschi Starym Wyšoczańskim zyhelniczenskim puczu sendu.

Płaćizny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach

30. augusta 1923. Płaćiznu po zentnarju a drjewnach

Skótne gruntna a wotmamjenjenje	Žiwa waga
	wjsche w miljonach
Woły: 20	
Połnowuježne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	84
Młode mjažne, njewukormjene, starsche wukormjene	77
Mjenje wukormjene młode, derje pjazwane starsche	70
Mjenje pjazwane wschěch starobow	59
Byki: 53	
Połnowuježne, wurosćene, najwjetscheje rěsneje hódnosće	84
Połnowuježne, młodsche	77
Mjenje wukormjene młodsche a derje pjazwane starsche	70
Schpatne	59
Jałowje a krowy: 71	
Połnowuježne, wukormjene jałowje najwjetschesće rěsneje hódnosće	84
Połnowuježne, wukormjene krowy najwyschsće rěn. hódnosće hač do 7 lět	77
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młodsche krowy a jałowje	70
Derje pjazwane krowy a mjenje pjazwane jałowje	59
Mjenje a schpatnje pjazwane	45 hač 56
Ćelata: 116	
Najlěpsche wukormjene	134 „ —
Mjenje wukormjene a taste wot zuza	104 „ —
Schpatne	84 „ —
Wowzy: 43	
Młodsche a starsche wukormjene	84 „ —
Starsche wukormjene	69 „ —
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	54 „ —
Swinje. 88	
Połnowuježne, wobsebitych cołowu a jich łichjenjow, hač 1 ½ lět stare	164 „ —
Wukormjene	174 „ —
Mjažne	154 „ —
Schpatne	„ —
Ranzy a kundroby	„ —

Pohonca
sa bobru widu po wucźinjenju hnydom pyta
kubleŕ **Hermann Pětschka**
w Brěžnzu pola Delnjeje Hórki.

Přitom nimale nowy
motor 3 PS
na jedyn **motor** 4 PS
samjenicź.
Jan Kulcha w Rakecach

Składnostna kup.
Žyle nowu zentrifugu najlěpschu znamku, na 150 hr ma na pschedań
Bjarnat Ruchtař, samkar w Delnjej Hórzy.

Maleschanska nalut. a wupoježenja
dosta sa swoje sobustawy:
zement
zementowe wapno (Kalk)
kruchate wapno
40 % kali superfosfat
chlorkali
czeerjenu a běłu žół.

Žony
Poruczam swoji wulki skład
pschepołkow, mježacznych a pschedpadowych powjasow, pozpołožkow
Steju rad k tomu
Wagnerowa w Budyschinje
psched schulerstr. wrotami čo. 9

Kupuju
lumpy, nowiny, šejchtwki knihi, akty, staru papjeru kolcze, železo, metale
po najwyschschich dnjownych płaćizinach
Po wjetsche, hdyž derje płaćizje stajanki, je samknum sapschahom pschijědu.
Josef Schubert
w Budyschinje Börklingk. 7
Telefon 995.

Wumělske wošiwanje.
Wuschiwanje rušowanje a garnérowanje wérowanskich sawzkow, ciašowych klankow, šerš. bantow, rubje chazow, kaj bluzow a drastow w najcisćiwschim a najtuńschim wuwjedźenju. Tam so też we wulschiwanju wuwuczu e.
Frau Else Herrmann na Mollk. drózy 13 w tyjadownej tšěi 1.

Vogelandlegaranty
wory, zanki, pitraje, tosche, prawzkowe šuńje, kojowe pocźechnjenja a kojowe płachty, wjelki rjenja, schórauch, bilbowe a kojowe pichtrnwa, wóškowu šuńo a linoleum porucza wobsebje płaćizny hódno.
K. Erler w Budyschinje
na zinnych wikach 11
znapscheja „Storje Hwězdu".
Rěcźi serbski.

Budźaki

wuporjedźa spěsnje
Fr. Scholze
na seminarskej drózy 10.
Čichi kućik. Telefon 478.

Starec zaščniki
też dźěle kupuje
časnikař Mencel
w Dobrošecach
pola Njeswačidła.

Najwyschsche płaćizny
płaćiu sa kóždeho rěžbneho a njerožbneho pša
Schotta na Zdowje čo. 269
(Schulze, Seidau 259).

Mudri ratarjo
wosjewjeja wschitko, schtož dźedźi pschedawać abo kupicź, w **Serbskich Nowinach.**

Serbscy korčmarjo wozjewjeja
reje a druhe swjedźenje
w „Serbskich Nowinach".

CT Centralne dźiwadło w Budyšinje
Jenoš 3 dny. Wot wutory hač do štwórtka.
Cyganjo
Wulka struchtohra z 1 prjedehru w 5 jednanjach.
We hłownej ról: Hugo Swoboda, Olga Augustowa
a **Přimórska diva**
Kupańska stawizna w 3 jednanjach.
Hłowna rólа: Krümelchen (Neumann-Schüler)
Nimo teho
Přiroda w filmje
W raju žabjaceho krala.

Kedźbu! Kedźbu!
Njeswačidło a wokolina!
Schtwórtk wot 10 hač do 5 hodź. w **luźnym hosćenzu**
ręcźne hodźiny.
Zuke juby, pschedźělanja, wuporjedźenja, substorhanje.
E. Werner
w Budyschinje na schulskej haju 6.

Wokna a durje
we wschědnych wulkosćach a statnych normalnych wulkosćach (Reichsnormengrößen)
ma stajnje na składze
J. G. Hauser w Budyšinje
na Schliebenskej drózy 9. Telefon 91.

Gamasche we wulkim wubjerku porucźa **Lodny** na Bismarck. drózy 7

Nowe serbske knihi:
Wićaz: **Wutrobine naléco**
Nawka: **Kwasne přednoški**
Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje**
Skala: **Škrě**
Literarny štwórtélětnik **Łužica II 1923**
Cesna baňka } Delnoserbskej
Nankowe škórne } dźiwadłowej kruchaj
Hnadowne swjeco w lěsu }
Nanowy zwjeršnik }
Wón njesmě pućować } dźiwadł. kruchi
Inkognito, 2. nakł. }
Błazeń w prěnim poskhodźe }
Nimo teho poskićamy naš wulki skład
šulskich knihow
Smolerjec knihaŕnja
zap. drustwo z wob. ruk.
w Serbskim Domje w Budyšinje

Putamy hnydom
žonu k rosnoschenju „Šserb. Now."
w Budyschinje.
Wudawarnja **„Sserbskich Nowin".**

Hypothekowe pożczonki
jako twarske pjenjezy
wobstara na krótki cźaš a też na schtwórtcźětne wupowjedźenje pod pschihódnymi wumělenjemi
E. Raue na Hoschcźi haju 32. Telefon 629.

Létnik 82 Budyšin, srjedu 5. septembra 1923 Číslo 205

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wuchadźeja wšědne dny a płaca měsačnje: We wudawarni 130 000 hr., z přinjesenjom do domu 143 000 hr. Po wukraju za september 800 000 hr. Kóžde čisło płaci 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 1

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa knihiźernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěsткi, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 50 000 hriwnow. Wobsežnje so stajace nawěsткi a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Srjedu. 5. późnjeńca.

Lawrjenca Justinianskeho, mjenopa.

1920 předstaji so w Budyšskim dźiwadle wulka činohra „Jan Wićaz“, po čěskim spisanu wot Marje Kubašec.

† 1618 Wjaclaw Worjech (Worichius), farař w Hodźiju, wuda 1597 prěni serbski katechismus.

* 1724 Adam B. Šěrach w Nosačicach, sławny serbski spisaćel, khěrlušeř, pčołař. —

* 1873 Bogumil Swjela w Skjarbošću, farař w Dešnom, česny sobustaw Maćicy Serbskeje dla jeho njezachodnych zasługbow wo zdźerženje delnjoługiskeho Serbowstwa.

Hlej, Mójzesej so nabu w hrodźe krala,
Hdyž wuhlada, kak lud wón jeho wała.
Jón z kwakle wupřahnyć, bu jeho žadosć.
Stoź čłowjek chce, to je. — Chcyj zbožo ródne!
Za myto mjeno změješ njezakhódne,
Hdyž Serbam móc sy, česć a trošt a radosć.
Čišinski.
Hdyž Lawrjenc z mróčelow lije, njebudźa na polach myše. Burska kaznja.

Towarstwowski powěstnik.

Sokolske Jednoty z Pančic, z Baćonja, z Komorowa a z Ralbic maja přichodny štwórtk wječor we 8 hodźinach jara ważne posedźenje w Brězanec korčmje w Ralbicach. Nadźijamy so, zo wšitke sobustawy w prawje bohatej ličbje přiňdu. Hłowny starosta.

Serb. tow. „Lužica“ w Hornjej Hórcy ma štwórtk wječor zabawny wječor z małym wokrewjenjom a swječi z dobom swój druhi założeński swjedźeń. Wšě sobustawy z jich přiwuznymi kaž też přeprošeni hosćo so prošu, zo bychu prawje z dypkom přišli. Započatk je wo 8 hodź. Spěwniki sobu přinjesć. — Knježa dowěrnicy dyrbja swoje nahromadźene dary najpozdźišo srjedu wječor wotedać. Předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa“ w Rakecach nima druhu ale kaž hewak, třeću njedźelu měsaca pola Hónča swoju zhromadźiznu.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach. Zhromadźizna njedźelu 10. 9. 1/2 12 hodź. pola Brězanec. Nowe sobustawy so přijimuja. Starosta.

Delanska pčelnica „Wrjós“ zeńdźe so njedźelu 9. t. m. popołdnju w 4 hodź. w Božej stwórbje w Nowej Smjerdźacej (znatej pod mjenom „bušenka“), hdźež nětkle wjele pčołow na wrjósu přebywa. Je-li dešćowe wjedro, zeńdźemy so w Smjerdźačanskej korčmje. Wšitcy njech přiňdu, wosebje tež, stóž chce hišće zastupić. Předsyda.

Sokolki w Budyšinje maja jutře štwórtk w 8 hodź. zwučowanje na hornčerskej hasy. Načolnica.

Jednota „Sokol“ w Porščach ma štwórtk wječor 1/29 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Rukecach ma pjatk wječor we 8. hodź. zwučowanje.

Swětne podawki.

Konflikt
z Italiskej a Grichiskej.

Italska přeje, so z Grichiskej wójnu wjedźe.

Italske połěanizowo w Prahy hamtsu rěsprawu rošěerja, kotraž dyrbi z nowa dopokazać, zo ma wobkładźenje kupy Korfu **jenož njewójnski a nałhwilny charakter.** Tajk wobkładźenje je w internazionalnym prawje falowene, a Grichojo su tam pśihlasnili, so su italskich offizěrow w pśichtownosći wojerskeho wobkładźenja stórnowali, kotrenuž bě zachitanje misije dowěrjene. Na swójskich ludow so wobroćiwši, je wopak, pśechtož rěrčenje swójskich ludow jenož wo swadach mjes swójskowymi sobustawami rěči. Tež § 11 njetrjechi, dokelž Italska njeje wójnu pśihpowjedźiła, ani z wójnu hrožyła, a nětkrute wuměłe makeje kanonu do wojerskich wuarjenjow na kupje Korfu njamóža so bombardement njenowaca. Italske połěanizowo dale na to pokazuje, so je so Italska wojerska, kurychlše pśichistawy wobkładźicy a grichiskich poddanow pod jednowster stajiła. To pak internazionalne prawo Italskej dowola. Połěanizowo na końcu praji, so je jenož Grichiska na nobstórjonej kawje, a so budże Italska sama sudźiś.

Italska chce so na źiwelowy sud powołaś.

Kaž „Agenzia Stefani“ powě, je italske knježerstwo kaž pśiwjedy też nětkole hišćeze rošěerjone, zo bychu stejiśćenu wostaćo, so swójsk ludow njeje pśichiśiuchcy, wo italsko-grichiskim konflikcu rošěerjeć, dokelž so wo nałeżnosći jedna, pśichi kótrejž italska cześć, italska dostojnosć a žiwjenje italskich stacanow w hrackach steji. Sda pak so, so so italske knježerstwo, kótrež by so tórle nahlad w swójskim ludowm wotpokazał, njeby temu pśechcyniło, **so by so nałeżnosći internazionalnemu sudej w Haagu dowěriła.**

W Italskej rozhorjenosć dla stejiśćenja Jendźelskeje pśichilnje.

„Corriere della Sera“ so pśecerjowu khłódnosći wobrocy, kótruž jendźelske knježerstwo pokazuje. Jendźelska budźiśe dyrbjała frédź namakaś, z kótrymž budźiśe Grichiśku pomiła, so by ta italski ultimatum pśichijała. Na druhej stronje pak italske nowiny z Francoziskej jara spokojom.

Grichiska so rozsudej swójskim ludow podcišnje.

„Matinowy“ rozprawnik w Genfu powě, so su sajtupjerjo skandinawiskich krajow (Dankeje, Schwedskeje a Finskeje) runje kaž kraje Malejce ententy (Cześkoslowakskeje, Južnosłowjanskeje a Rumunskeje) hnydom dla postupanja Italskeje w grichisko-italskej swadźe a dla Mussolinowego wotpokazowanego stejiśćenja znapśiwcerja swójskich ludow. Rozprawnikej „Echo de Paris“ grichiski wotpósłanc Politis śédźowaje praji: „Jeli so je Italskemu dowólnośnje zapowjedaju, konflikt swójskich ludow pśichpodpołoźicy, to kóńc swójskich ludow wosnje. Tutón pśichipad daloko pśeches rozbjah jednoreho grichisko-italskeho kwadźenja dźe. Wón je też najwjetšich mózow dóńka, kótrež brześpokojenje morja sajinuje a nětkotre druhe staty.

Skandinawiske kraje su wobsamknyle, so wot swójskich wróćo sćahnuchu, jeli so wón njesamóże, konflikt rozsudźiś. Pocźinjenje Italskeje so jako rjadownistwne wobkładuje, dokelž žeby žadyn stat po rěrčenju swójskich ludow samowólnu wuměnjowaca njejmě. Njedźiwajcy na to maja hišćeze někotre nadźije, so Italska swoje pocźinjenje pśichemeni. Na kóždy pad je Grichiska swójskej ludow pśidełana, so wona do pśedka tózle rozsudźenje swójskich bjes wumeńcenja pśichiwajmje.

Fronta sapowjedźerjow dawkow.

Fronta sapowjedźerjow dawkow w Bayerskej so dźeń wote dnja powjeśicha. Najprjedy su hłowne organizacije industrije, wikowarstwa a rataršwa pśechcyło nowym dawkam protestowale a su z dźěła sapadcenje z frótka wotpokazałe. Na to je sa sobom bayerski pśichemyślowy swójsk **jasne wutśupjenja pśechcyłwo nowym dawkowym sakonjam** pśichipowjedźił. S tym su so wobkładźaze klasy do jenotneje fronty pśechcyłwo němskemu statej sćitupale. Najbóle pśecźiwne so ratarske sastupjerstwo pokazuje. Wono je sejiwjerskich ni wobcežnoscženi hnyw, jeli so so njeby na jeho žadanja dźiwało, prajiwši, so so z nowej dawkowej politiku na schpatnje sascheliwcerowane wajchnje wobkładźenstwo nusujwoja a sozialiśuje. S tym so bayerske ratarske knježe wucźbam a eksperimentam sozialistiskeje fronty wupinje. Pśechcyłwo tutemu sozialistiskemu sanicźenju wojowanju dyrbjeli so bayerscy ratarjo na dośćonczne wojowanje pśichitowacz. Protest ratarskeje fronty, kótruž je jeje wjednik dr. Heim nastrak, je se swojej wótrocźu a sjawnoscźu w Barlinje wustrózał. Dr. Heim ma wulki wliw na bayerske knježerstwo. Tehodła so jeho protest njeźmě pśichenuko powadźeć. Wón wo nowym knježerstwje wěsćich. **Wulka koalicija w Němskej budże znadź sćeńej njedźel traeć. Potom pśichińdże cźisće sozialistiske knježerstwo a s tym dźělenje Bayerskeje wot němskeho stata.**

Mjez tym pytaju protestej pśechcyłwo dawkowym sakonjam sakónsku mózu dacź. Wjednistwo pśichi tym je bayerska ludowa strona pśichistała. Za srjedu, 5. septembra, je wona 65 sobustawow swojeje krajnoježnjeje frakcije z próźdninow na konferency svolała, w kótrejž dyrbi so wo nowych dawkowych sakonjach jednacź. Pódla toho je tuta strona w ježnje namjet sapodała, kótruž knježerstwu poruca, **hnydom pola němskeho knježerstwa na to cźisćeźeć, so bychu so dawkowe sakonje, kótrež ratarstwo, pśichcupitwo, pśichemyślo a rjemjeslo sahubjeja, z zyła zyle hospodarstwo rosbiwaju, na sinjeźitwu měru pśicheměnite.**

Dokelž je bayerska ratarska strona najžywliśicha we bayerskim ježnje, je bjes dwěla, so so tónle namjet w ježnje pśichwośnje. Tuž smjeje spjeczeńza pśechcyłwo nowym němskim sakonjam w bayerskim knježerstwje bórzy offizalny charakter, a spjeczeńza budże so hamtsu organizowaca.

Dawk na ratarstwo.

Po sakonju dawka na hospodarstwo na ratarske, hajmiśe a sahroniśe hospodarstwo sa měź 1. septembra 1923 hacź hromadźe do februara 1924 dawk, prěni króć 1. septembra sapłaćeny, wotdacź. Dawk sa kóžde 2000 hrivnow hódnoseje bróniśistneho kónka, sa leżomnosći postajeneho, 1½ hrivny měsačnje truścinja. Sdyž so dawk z papjerjanymi hrivnami motoda, ma so wón po rosliczeńskej žadźbje, sa dźeń płaczenja postajenej, multiplikowaca. Rosliczeńska žadźba so schiwórk kóždeho tydźenja wosjewi. Dawki, kotrež so so hacź hromadźe do 31. augusta sa leżomnosće wotedate, so po rosliczeńskej žadźbje 372 000 hrivnow sa štotu hrivnu wobliczeja.

Kónc sjatoneho khlébowego sastarania.

Na podkładu sakonja k swésenju khlébowego sastarania je němski minister sa sjawnje a ratarstwo z wukasom z 28. augusta t. l. z pśichilsowanjom němskeje rady postajił, so 15. oktobra sjawne khlébowe sastarianje pśichestanje.

22 746 dźěłoplytarjow w Drježdźanach.

Kaž dołho w Drježdźanach sjawna wukazańca dźěła wobsteji, njeje tołko dźěłonjemějerjow tam było, kaž w tydźenju wot 25. hacź 31 augusta. Nj. pśichestowajcy dźěłoplytarjo pśichchadźachu. Sa pósledni wótpeń jich tam 22 746 pobu. Próźdne městna bu jara porědko pśichpowjedźichu. Jich wobkładźenje bjes wólma na pśichibowanje dźěłoplytarjow wosta. S pohubjenicenja nicje žane powolanje wukrate. Njedołžańanje pjenjes, kótrež je na wšěch puśichczeńskich wobkładźedźenjach jako pśichcina wupowjedźenja mjenowane, dźěło we wšěch powołanjach samjesnje. Połěpśicenje njeje w Lužicach cźasu wocźakacz, dokelž je floro we wšěch dźěłarnjach kótko ako jenoż nětkotre dny wob tydźeń dźěła. Tež je so we wulkim wobkładu dalsche puśichczenje i dźěła pśichipowjedźiło.

Krwawny sjězd w Nürnberku.

Němikonzionalne nowiny su wo „němskim sjězdźe“ w Nürnbergu rosprawu pśichinjekle, je je so na njón pol miliona ludźi sejchło, a so je so porjad njeje nihdźe kaźył. Temu napśechcziwo sozialdemokratiske nowiny pjchu, so je so „němski dźeń“ na krwawne hoźinje kóncził. Wjecjor němskich nazionalistojo w dźelazerskim pśechodnjesće Steinbuhlu do dźělaczerjow frejschu. Pśichi tym jedyn stud. profesor pśichi Nürnbergskej pokrackowanskej schuli i pśikolje fśelesche. Dźělacz Krämer, nan 5 dźěcźi, so zasćeli. Druhi dźělacz, Oberle, cźežko franjeny w khorownej leži. Tež w druhich stronach Nürnberga su němscy nazionalistojo fśeleli, tola žeby tale fśeleńza njeje žanych wopozow začala. Policija ho pasiwna dźerjeśche (!). Wobkładźenje pśichi „němskim dnju“, njeje na žane waśchnje wocźakanje němskich nazionalistow dopjelnilo. Sčamo po wobliczeńju nicjonalistiskich nowin je so narasiwajcy 150 000 wobkładźelnikow je wšow sejchło. Tež tale liczba je hišćeze pśechcyłwoko powažena. Wědma 75 000 wobkładźelnikow je so naliczało.

Ńiz wutracz hacź do sahubjenja.

(Wobydlerstwo w Poruhrśtej sa dorośumjenjom żada.)

„Sćśte ztatne nowiny“ žu naštawk ź Poruhrśkeje dostałe. W nim šo praji, šo žebi wobydlerstwo powschitkownje żada, šo by šo pažiwne pśhecziwnje ztónczjło. Kaž dałeko šo džełło njeje w podkopkach sastajiło, šo njewuzitne dźeło cźini. Sćeho je widźeć, šo šo wobydlerśtwo w Poruhrśtej ź hlowneho dźěła ź wudźěłkami cźśheczna bankowkow žiwi. Katastrofalne pśdawki na burśach žu dopśitacź dałe, so tele wobstejnoscze njemóža wećzne tracź. Milijony wobydlerjow, kotśi na wułku bydła, njezbu šo ź wułkom móhli sastaracź, dokelź njeje wułko dostacź, a runje tak šo njezbu móhli ź bźrnami sastaracź. Dźź je śrośimjeź, šo wobydlerśtwo sa śrośumjenjom żada. Wobydlerśtwo nochze wutracź, hacź do sahubjenja, to wono pśh.wostaja — nimšim nazionalnym w ctappje — ale wono žada sa dorośumjenjom na snjeźlíwym podłožu. Dźélarśerśtwo pśh.dewśchźn sa podłoź prawidła jendźelskeho dźélacźerśkeho wednika Tonra Sharwa wo ńkonczenju portuhrśkeho konflikta wusnjenje. — Wobydlerśtwo nětko wočzakuje, so budze nimśke knježerśtwo na jeho wołu dźiwacź a so žadyn połpyt k dorośumjenju njepśihcjepuśhcźi.

Wožemdnjowa pótśka sawjera w zyłym wobhadzenym nimšim kroju.

Na zyły wobhadzenu nimšti kraj je šo róndźelu wóžmandnjowa pótśka sawjera pśhkazała.

Sa wobhadzenym kraj porheinśkeje Hessenśkeje, ża Kreuznach a sa kraj pśhi rěcy Nahe žu Frauzowśojo wukaš wudali, ź kotrymž šo žada, so dyrbja nimśke wyschnoscze żelesnizu, żelesnicźne pśheckhody a dwórnischcza strazowacź. K temu by wšo nješe strażnikow trěbnych było. Jeli so bychu šo gnuejnu sapowjedźiłe, jim Frauzowśojo ź cźekkinmi khlostanjemi hroża. Tola hacź dotal bjes wuspěcha. General Degoutte je pśhikasał, so ma šo tym, kotśi napokožene pjenjezne khlostanje njesapłaca, hibicźiwe samożenje wjacź a pśheckacź. Njehibicźiwe samożenje ma šo sakwesćiowacź a šo pśhenajenjeśi pjenjes k sapłaczenju khlostanja wuzicź. —

Frauzowśke wuménjenje sa hospodarśku allianzu ź Nimšej.

S pśhicźinu poślednjeje rěcze nimśkeho kanzlera Stresemanna europiśti wudawk „Newyork Herald“ pśihe: Samožemy na to pokasacź, so ma Poincare hospodarśku allianzu ź Nimšej za kóždy pad za musnu, dokelź dyrbitej industriji wobeju krajow jena druhu wudopołnicź, a so by hospodarśta allianza wećze teź k politiśkemu zwjazkej mjes wobėmaj krajomaj dowjedła. We wyšokich franzowśkich kruhach to so zyle możne wobhladnja, hdy by Nimšku frauzowśke žadanje pśhekhapjała. Wobhadzenje Porahrśkeje mohło pśhestacź, kaž bórzy je Nimšku sapłaczała. Frauzowśka žebi ani na to njepomytšli, ani kulka nimśkeho kraja z nuekkowacź. Poincare žo pśhicźinodnemu méra nadźija, kotrymž je na pśhinacźu fakożeny, so by sa Frauzowśku a Nimšku lépje było, ź hospodarśkimi zyłkom byeź, dyžli w tóždej generaziji milijony sa wójny wudacź.

Stresemannowa rěcź w Stuttgarcze žo w Parišu jako pśinja kwcźeł ź Barlina wobhladuje, so žo harmonija mjes Frauzowśku a Nimšku pyta a so maja nimśke pśhecziwnjenje w Poruhrśkej pśhicźodnje sa nimśke sajimy sa runje tak šchkódne, kaž je jo Cunowe knježerśtwo jako patriotitśke wudawało.

Frauzowśke knježerśtwo je dale šwótnitwe, žo wo kastimžułki jedunanu dowérjecź, a Poincare praji, so dyrbi žo wotschodźeńke praschenje na spokojaze waschnje rjśedowacź, wot cźehož nétko tśeźwu Europy wohrožuje. Frauzowśke knježerśtwo pak njeje šwótnitwe, žo j. nekajkim pribatnym jednanjom je Stinnesjom, Thyssenom, Wolsom, Kruppom a druhimi zabjeracź.

Tangerśke prašmenje.

Mjes tym, so italśke zahrocźenje pśhecziwo Grichiśkej napjatu kódźbliwosćej świeta žebi pśhiwobroźa, je we pośledniem cźasu druh. politiśke pašmo strawow ź tym nasbało, so žu nékotśi italiźy wojazy w Tangeru, pśhimórśkim mésce połnócnje Afriki, na kraj žnpili. Woni dyrbja pjecza italśkeho residenta schkitacź, kotrehož žiwjenju pjecza strach hrozy. Wo Tangcr šo hižo dlejchi cźas Frauzowśka a Jenđelska wadźitej. **Jendźelśka by Tangcr rad internazionalizowała, Frauzowśka pak žebi pśheże, so by šo won pod kontrolu Demorédnho ścheicha śtajił,** kotrejž by wéło pod jendźelśkim wliwom ztał. W Londonje šo nétko koja, so je žebi Mussolini wommyślił, ź wutwadźenjom w wójeńśkho wodźělenja w Tangeru žebi žadacź, so by **Italśka pódźeł pśhi kontrolli wo pśhikhódach do śrjedźomnśkeho morja dostała.** S wobhadźenjom kupy Korfu je šo Italśka pśhikhóda do adriatiśkeho morja šwjerzowała, kotrejž je šo djerża italśke morjo ześinka. Wšćech tychle wobstejnoscżow dla žebi Jendźelśka pśheże, so by šo bórzy internazionalne rozśirjanje ztako a nadźija šo, so teź Frauzowśka ztrach pśoźnaje, kotrejž mohł nastacź, hdy by šo cźeześelakonnoseji Italśkeje njewobarało.

Le Sorbow.

W Budyšćinje, 5. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wečera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer = 3%, wo dujo najcźopliścho 27 stopjenkow Celsius. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, w nogu najnižścha cźopłota 12 stopjenkow cźopłoty. Wuhladny: Malo pśhemeńkjenja. — Po wječerawšchej rozprawje Dźeđžanskeje wjedrańnje (Wetterwarte) šuche rjane nastupnje wjedro dale wobkrowany. Cźeśki powětr pola kupy Jsland šo jeślabjuje a šo k ramju wotbatuje. Jenož jeho podlodnišchi wubdźěł nam nakhwilne pomróčenje pśhinjeśi bjes toho, so by nam wjedro jara nakazyło. Wečera rano měśeśche London deschcźił, Paris frujanu, Mnichow tehorunja deschcźik. Druhdy: bź ź dźela jaśno pak pomróčene. London měśeśche 14 stopjenkow cźopłoty, Paris pak jenož 7. — Južśe schtwórtk ma błónicźo 5,19 hodź. schđadza a fo 6,37 hodź. khowa. Měśaczk schđadza w połnogu 12,13 hodź. a fo popołdnju 3,51 hodź. khowa.

— **Dźécźo šo ź automobilom pśhejeźełe a morilo.** Wečera popołdnju wokolo 3 hodź. automóbil 11-létnu dźowku tudomneho na Tuchoŕśkej dróšy 1 bydlaceho pśheknjeza Mühle na Norwoźalśkej dróšy pśheđjeđže. Holcźka bé ź wuczerjom a druhimi schulśkimi towaŕśchkami wulét cźinila a bé na domojpuczu. Dźécźi bźjachu ź dźela na prawej, ź dźela na lěwej stronje dróhi. Holcźka cźajśche ź swojim druhim towaŕśchan na druhej stronje dróhi pśheschpěhowanje a pśhi tym ju do měśta jeđžacy wožobiniśki automobil pśheđjeđže. Wobźjeđžeł automobila dźécźo hnydom do swojeho automobila wja a jo na policaju dowjeze. Jako bé tam dojeł, bé dźécźo hižo wudychało. Sawołany policajśti lékaŕ šwójna, so je jo jemu nop putnył a schija šcemila. — Po wuprajenju wočzitnych świedkow a po policajśtich pśheprowanjach trjechi wina teź automobiloweho wjednika, dokelź bé pśheświeśchnje jeź. Měśtno njeświeja je mjes Heuleinez dwójnjemi a pśeźim żeleznjikim mostom. Signale je schofer dawał. Teź je šwój automobil na pomérazja króttim puczu ź pomozu wšćech pomozanych śrédkow rucźe sastajił. Jeho ztatnemu rěcźnikej k pśheświeśchnju pśheporučachu.

—. **Swata Budyšćiśka wotnowa,** nětdyšcźi fabrikant šeterśkeje wody a ruczańnjow pśhiśitajeny Hof je dźensa nozu wokolo 1 hodź. na domojpuczu w bliźkości wójnišćeho pomnika ź Božej ruczku sajał, na cźwoł bórzy wumŕe.

— Zsobotu wjeczor poređża w Sserbšćim Domje žadny połcźi: kujes unio. prof. Dr. Peiśker je Stymśkoho Hradza. Tutón kujes sabéra bo hižo pśheco 40 lét je ztawišćanmi ślowjanśkich narodow, wobsehje ź mytologiju ztarych Sślowjanow. Wón sałupuje wobźebite ślojnišćeczo, kotrež njeje hacź dotal powschitkownje pśhśihnjene běrło dobrjeź mohło. W lécze 1881 studowaśche w južn. Czechach pola błóchćirna Wyšoŕ. Broda po ztarej lišćajnje mésnu cźaru knježerśtwa nébdušćich bratśjow Rizemberkow. Tam nadeńdże mózne kališća, némzgo „Teufelsmauer“ njenowana, ź rohśchérnym rosbładom. W ztarej cźéśćajnje rékaśche wona „Dwarog“. Twarog wutkadża ź Perśiśkeho „gwarog“, ićhoż tam błyschcźeśaje błónzo wołnamjenja. Mjes horomaj leži błuboki dół, w nim jeśchcźi pśhes mózne ześitka mtoda Wołtawa. Ztara bajka powjeda wo djabole, kotrejž je błóchćir ześitkej chżuł, ześónczuje pak žo ź pśheschahim zaśpéwom honacźa zahna a dyrbjeśche žo zywojeho wotpohlada jdacź. To wschitko rospomnjuwšchi pśhindże mtody wuczeńc na mytej, hacź njejšu ztari Sskowjenjo pśhiwiśworjo Zoroastrowoje wuczby byli. Tutón wucześche wéru do świétłoho dobreho Boha a temu napśheczźiwnu cźmowu móz. Potajśim „Swawantwit“ a „Cźorny Bóh“ pola Sserbow. Bórzy po tym namaka pśhes ześatehu ześitkowacźela Kožmaka druhe zyle podobne měśno pola Brna. Tam leži pola wjeśći Dwarožna hora Bélbog a znapśheża ześa „Straschidło“ pódła wjeśći „Cźernijowje“. Sćejeźe mjes horomaj béži rěcźka w kanjenjatym rěcźnišćeju, kaž na Schmuwanje p. Wyšokeho Broda. Wšéhu dalšćich łét nadeńdże na 15 tajśich abo podobnych mésnow. Pśhi

Hanka.

Powśćej je Sserbow.

71 (Pokrjaczowanje.)

„Aj, aj! To drje je nascha maka ßußodźij Hanka?“ kowoła wjeśele cźeta Rišchoja, wuhladawšchi njenadźiteho hośća. „Bóhśkóbanezy — tajśke holza, hotowa njerozeta. Pśhśi ßamym cźe njebych ßyšnała — ale ty mje hnydom, niźwérno?“ wona dobromyślnje doda. „Mšódźcha njejßym a njeśćcha teź njejßym hacź pśhed pjecź létami .... niź? Haj, haj, to je młodna młoda krjew, ta ßipi a roßże a cźéri kaj ßwójeh brěžuźka — my ßtari ßhnyjomy kaž ßtróchnowe wjerbiśko ßchiwe... Nó haj, my pónźdźamy a wy tu budźeśe.“

Tajśa rěcź ľubośće Hanku wéśo ßkrje hrějśche, hacź macźerna wjerda doma. Tammy pren: wjeczor je ßo jara wjele powędało — ale na Matu Rowźij njeźe rozumni ßo je ßinym ßlowcźkom. Rišchoja cźeta ľéśche rozumna žona. Napośledy bu Hanka po ßyłym dworje wodźena, po domikim a po ßródźach, bróźnjach.

„Drohe je było“, rospramjeśche cźeta, „hdyž dorbjachmy wicho ź nowa twarcź po wohńu. Njeźiły ßłyschała, kak je ßo pola naß paliło? Kak je wuśchło, do dźeńßnjśchego dnja nichtó njeźeł.... Ale nichto jomu rjane dojcź njemóžeśche natwarcź, tomu **Rochej.** Wón dźe ßa njn twarjeśche. SSßmo dobre ßtrjeh, ßaj fararjeju moju, mějeśche Marja męcź — a kaj ßo na nju łapodobna, Hanka! Pśhińdźechu dha cźi muźojo wot Khoćebuśa a łéjśchu hha nékajke rišamy papjeru na ześeńy.... kak tola rékaśche: Ta... Papjeły drje — Papjeły.“

„Papjeły, ľubu cźeśka“, porjedźi ju Hanka.

„Bramje mośch: tapety! W Barlinje drje tajśe węży maju. Kraßne bźchu, to cźi praju: módre kaj nihśto, a bźłe róże na to namolowane. A kóždy tydźeń, łdy by Rochu do měśta jéł, by nékchto nowe pśhilìwał: nowu ßichinju, nowe ßrujeczałko. — Ale tu ßa ßo ßurowy pśhśihad. Marja ßemrě. Bóh wé, ßchto budźeśche **Rocho** hißcheże ßnośyć a ßwóhć — ale Bóh dhźoßche hinak: Marja ßemrě, hrółko pśhed kwaßom! Kajka to łołośći! Wśchitka wjeß bě jeneje myśle. Maria pśhińdźe žebi po Rochu. Rocho ßkodźeśche łaź ześeńa, wocźi błuboko w dółcźakmaj. Tak bé to ześ. schtyri njedźéle. Moje rěcźe nicpomhachu. — Tola tehdom waśch nan wośkipi — a ßuźodowe njeßłoże Rochu ßaßo ßruna. Tehdom rjetnych jomu: Rocho, wuźiwaj rohum. Śłe je, młody wumrěcź — ale hórje: ßtary žiwy bycź dyrbjeć - pśhi tym ßlepy. Rocho, ty ßy łaź Lubośćeze: tebi ßluśha, ßlepeho Lubośća hladacź, jemu dźéłacź. A njeźimšich ßo pśhi tym morśćećich ani ćymarnicź — ale - wjeśelej myślu jeho ßtruchłu wurodu ßchewiź. — A tuto pomhaśche.“

Hanka bé wścha hnuta, dźakuju ßo ź njenym połdom ßłyßłojeju wóczkow: Cźeta, łaź ßy dobra!

Cźeta wścha hißcheże njebé hotowa. Dyh bé ßi jenoź doßchoł, a tohodla bé wopśheßełała. „Mi ßo njedźakuj, Bohu Knjeźej ßo dźakuj“, rjekny a wutrě žebi ź rózßom ßale mokrej wcźi. „Bohu ßo dźakuj, tón je mi prawe ßłowo dał. A ßchto pak žeh: myßlich, ßo je ßo ź Rochowej dobrej ßłuwi ßtało? Rocho njeje jin dał widźał, hacź wón a ja. SSiwa durcka tych kraßnoßćow hewak njeje widźała. Wona je pśhcźo ßankcinja. Wón ma pśhcźo łlucź pśhći ß ti. To ły ßo dźiwała, hdy by ju wohladała. Schó wé, hacź ma Hanka rjeśćßku jśtwu. Ale ichto to wschy Rochej pomha? Horjo jenoź a ßtyk jemu hońße, widźi-li ju. Cźehodła jenoź ßo njeźeni? Wśchudźom mohł na ześitwu, nihdźe njebéły ź hródźbnym ićhoł.... Klamarjej Herta a druhe o druhe: te ßo ßkoro ßa nim wuhladarjej — ale wón: niczo. Bożo pomhaj, tón na ześitwu ani njemyßłi. Ja wóhła ßo dybawa wupowédacź. Wón pak ma pśhcźo ßwoju ßtaru pśhńicźku: Cźeta, pokoj ni dajcź — ubo nóßeçe ni moju Marćin wróćićeź? To ßebi ßpomjatkuj, Hanka: niczo hórje, hacź hdyž cźłowjek ßebi cźłowjeka do błowcźßti ßtaji — hdyž je ßo jemu ßapißał ź wutrobu zyliczkej... Njech ßo potom nśchto wobuli: njeßboje je hotowe. Ale ty łiśo ßnaßech, Hanka, widźu to na tebi, **wschak ßy nashonika.** Bóh wé, nékotru nóź ßym a móju, to wschak hißcheże pórídże. Ale ichtó ma tu ź naß zapißane? Schto potom, hdyž Bóh ľubu Knjeś nic ßebi woźmje. Do ßmjercze tola njebndże ßy dźiwku hośpodarićź. Zonu budźe ßebi tola bracź. Ale Bóh wé, dočzakamßi ßo tehu. Tu bychmy wuhotowali, ło Kruschojcu tajśeje njewjeßty pomniłe njebyhu.“

Hanka pośłuchaśche ßmérom na rěcźe powędacźe cźety, kotraż njebé pśhcźo tak powędała. Mało ľudźi jenoź wuźimaśche jeje dowéry; ale Hanka, pékna, trochu trudna, Hanka bé jej ßpodobanje. Teź Hanzy bésche pśhći cźeczе cźpolißcho — a rad bé je hoßtißchoła, dyž rékaśche: Pśhińdź ßtrowa ßapo, a ßtrujdź bórzy!

Na pśhśahu drje wjazay njeje ź njej ßchła, to ßo jej wujźni hólzy a holzy nochyßchu ľubjeź. Ale ź njeśćeśo ßo by ło ź Rišchoja cźeczе pśhśihnyónuła, tak na rjeczor, pśhśi pjezaku, hdyž wona ßtare cźapy powędaśche ź hißcheże ßtarißche ßerbßke ľudźi. Wona wędźeśche wśchelu rěcź wo ßerbßćech kralach, kak ßu w Bórtkojśtym hródźe jédźi, pili, ßejßrowali a teź drje w Kruśchojcach ßo jśjédźowali. Jedyn ź tutych kralow je Ľubośćo rékał a mésećhe pryńczku Hanku....

Cźeta powędaśche Hanzy wo drobnych ćuźach palcźikach, a cźaßto bo jej wotradźała: Njekhódź dalećo ź Bukowcźanśkim njemam. Tam dobro njeje khodźićź. Tam je hroßne tymjeßćeńcźo a icheri tam. Cźaßto ßu tam ľudźo w nozu plomjo widźeli, kaž by ßo walcźł ßtomy palił: wulke, ßwapze, cźerwjene plomje, kotrež je rejwako ßem a tam. To je pjecźa duśćha ßlóńmeta, kotrehož ßu błudne ßwécźki do tomidy ßewjedle, ło je tam ßahinył. Dokelź pak je tam ßahinył we ßwojich hrěchach, dyrbi nérko błudźićź a po nozach na Bukowśkich pomjeßcach khodźićź — a bźda, ichtó jeho wohlada. Schtóż tón cźerwjeny, kawawy walcźk wohleda, tomu ßo wécźe néschto ßtanje.

A tak by Hanka pśhći kowrocźe ßydała a pośłuchała tak kódźbliwje, ło jej nejdé wérila dychnyć a ło ßakr na wschón ßmét. Tola cźerka nećź ßo druhdy rosterhnu, a Hanka by ßo ße ßwojeho ßonjenja wudopomniła. ło je wścho to — jenoź ßón. (Pokrjaczo.)

swojich studijach trjechi wěso też na nasch Čornobóh a Běloboh a to ſ nastawkom fararja Jenčza, w Čapopišu M. Ss. wosjewjenym. Słónčnje běšche ſ pschiležnosću też k nam pschijeł, so by měſtnicy ſebi ſam wobhladał. Němcka wschitko tak, kaž běšche to wocžakował. Psches wschě swoje nadrobne studije w tutym prašenju je wón nimo jeho hižo 1881 wuprajene pscheswědčenje zyłe kruće ſakorjenjło, ſo ſu mjenujše ſtari Słowjenjo buli pschiwinowarjo perſiſkeje wěry Zoroastra a ſo ſu tohodla też tak krućе swojeje wěry ſo dźerżeli a khcheńczanſtwu — jim wot Němzow ſ mjezjom předowanym — ſu ſmužiżeli ſpjeżowali. — Na druhi dźeń wěcžeše hižo pschi. Peiſker też psched němſkim auditorijom w měſchczanſkej muſejowej ſali, hdźež swoje ſtojnſchczo hiſtoriſke wjeſele nadróbnitſho rozłožowaſche.

— **Zentralne dźiwadło w Budyſchinje** poſtawi swojim wopytowarjam wot nowtreho hacž do pjatka niżdenjahodowy film „Zygan". Filmowu fotografiju ſtarała ſe wſchěmi ſpředkami modernesho filmowesho wumělſtwa cžeſke filmowe towarſtwo La tricolore w Prahy. Pschedbora zawjedźe nas do ſławneho nalik ha města Benedige. Krażne ſtare palaſty a łóže benedike cžołmy cžahnu žiwje nimo naſcheju wocžow. Deſkowaze akty njeſtaju njenjez krażne. Pschedžadża nas do luboſmych horow cžeſkeje domiſny a dawaju nam bohate cžeſke knaty (narodnu draſtu) ſcžinjeć. Pschedſtajerſo hry, ſnaty Hugo Smoboda a Olga Augustowa, wuſmjatſej ſo we wuraſnym pschedſtajenjom. Programm ſo mudopołnja ſ wjeſelohrow „Pschimórſka diwa" a je ſajimawym pschirodnym filmom „W kraju jahjozeho krała".

S **Kamjenza.** Saſdźeny pjatk policija w Drježdźanach ſtilopjeſchkate paſmiczko ſaja. Cži běchu we nozy k wutorje ſaſdźeneho tydżenja w mlinje we Oberſteina a w tamniſchej korczmje draſtu, ſchaty, kola a wſchelaku jědź kradnyli. Dweju druhich hiſchcže nimaja. S njeju je jedyn Němz ſe ſuſtodnych Čzech a jedyn 24 lětny dźełaczer ſ Łóbtawy pola Drježdźan. Cžeſke njewuſchnizy běchu ſo do padawſcheje zwólby ſjednoczili a nětko „dźełachu", donjż jim policija jich dźełko njepſchekaſaſy.

S **Radróżneje Hrabowki.** Jedyn 20 lětny dźełaczeſ dźaniſke wežera rano na naſchim ſaſtaniſchczu ſ cžaha wuſtupicz. Wón pak bě ſebi wuſmyſł a hakle wotucžł, jako ſo cžah hižo hibaſche. Wón ſ njeho wuſkoczł. Pſchi tom pak tak njeſbožkownje padny, ło ſ hłowu wo ſemju praſny. Sſebi mohły ſtſchaſnyſchi wosta bjes wědomja leżo.

S **Komorowa** pola Rakeż. Naſch wjeſny wojnar bě krunje do woſa ſapſchahnył, ſo by po wotamu jěł. S dwora na puć ſajěſchi puſchezi wuſchezi, ło by hiſchcže krućny wóz ſe krunjazemu wojej pſchipowjeſnył. Krunje ſtupaſchtej pat dale a ſtupiſchtoj na wotežku, pſchi cžimž jena krunwa padże. Wona kuli ſo do blizkeho pſchěrowa a ſcžeże zyły ſaſchah ſ pohonczom ſa ſobu do pſchěrowa. Wóz ſo tróchu wobſ.kodźi. Wojnarjej a krunwomaj ſo nitžo njeſta.

S **Kulowa.** Wotoloczańazy wikowarjo ſa jeja 80 000 hriwnow ſbadżeja. — Wikowar Sčalowſki je Kulowza bě pſchi pſchedbadowanju ſada kruſchwinu ſa miljon hriwnow kupił. Jako naſajtra pſchijědże, ło by kruſchwiny ſeſchcžipał, bě jemu nekajſi pſchecžeł ſe ſčednej ſtubu dźeło wotewſał a kruſchwiny hacž na nékaſku kobjel ſeſchcžipał. Sa ſwoju prózu bě ſebi je ſtudom ſtohował.

S **Wojerez.** S dźełom pócžnje jara klazacž. Nichtón wjazy tworicz njemóże. Sapoczańe twary woſtawaju. Zyhlowańcže zyzhele njewotbhwaju. Zyhlowańa „Einigkeit" je hižo palicz pſcheſtała. We blizſchich dnjach pſchestanu zyhlowańcže w Brětnjanſkich a Michałkowſkich honach. Też w ſchkleńczerjach ſu wſchěm dźełaczerjam wupowjedźili. To je cžim hórje, dokelż ſo naſtyna bliži.

Hospodarski rozhlad.

Sſrjedu, 5. ſeptembra 1923.

Kurſy zuſnych pjenjes. Dollar 16 mil., jendźelſki punt 72 mil., ſchwajzarſki frank 2,9 mil., franzowſki frank 895 000. cžeſkoſlowakſka króna 470 000 hr.

Hamtſke kurſy wežera w Barlinje: Dollar 12 967 500, jendźelſki punt 58 353 750, franzowſki frank 738 150, ſchwajzarſki frank 2 344 125, cžeſkoſlowakſka króna 384 537, ta ſamna w Drježdźanach 463 885 hr.

S **Barliniſkich wikow.** Barliniſke nowiny we ſwojich hoſpodarſkich roſhladach wo dźiwnych pſchikrawach ſtatneje banki (Reichsbank) piſaja: Nano ſtejeſche dollar na 13,5 mil. hr., jendźelſki punt (tak ło jendźelſke pjenjezy mjenuja, jedyn punt abo ſterling je 20 ſlotych hriwnow hódny) na 64 mil. hr. Na burſy wocžakowachu, kak pak ſtatna banka wuſtupi. A wona wuſtupi a wotedawſche zuſe pjenjezy. Wona kurs jendźelſkeho punta hacž na 56 mil. hr. ſtlačži. Nětko cži je kupowachu, kiž běchu je pſched pok hodźinki ſa 64 mil. hr. pſchedawali. Jako bě ſtatna banka ſwoje pjenjezy tucže wotbiła, kurs zuſnych pjenjes hnydom ſaſo horje lězyſche. Schtóž bě ſtatnej banzy pjenjezy tunjo wotkupił, je nětko ſaſo broho pſchedawaſche. Roſumni pſchekupzy njewiedźa, ſchto maja do taſkeje politiki ſtatneje banki prajicz. Pſchekleſani ſpekulanczi ſu ſo wě naſjpokojniſchi a maja hjes prózy tucžne wulke ſnź. Lud ſtona pod cžeſu dawkow, ale pſchi ſchkleńczy broheho piwa na patriotiſkich ſwjedźenjach ſpéwa dale ſwój: „Deutſchland über alles". Dollar po pſchiwoſdnju hacž na 14½ a jendźelſki punt na 65 mil. hr. ſlěd. Danſkizy ſo dollar ſ 13 mil. hr. ſapiſa.

Produktowe miki mějachu ſ nowa wyſchiſche płacžiny. Wſchě druzíny żita, wobeſbe pſchenza a rożża ſo pytaja. Statna žitarnja rożku dale ſwinje kupuje. Muka bjez horje. Jerčmjeń, wowſ, womjeſchki a ſłotna piza, wſchě tele produkty běchu drózſche.

Pſchenza 22,5—23,75, rożka 18,5—19, naletni jerčmjeń 18—19,5, wowſ 18—18,5, pſchenčzna muka 35—38,5, rżana muka 23—27, pſchenčzne a rżane wotruby 9—9,5, rapż 20—22, módre łupiny 4 hacž 6, żołte łupiny 6—8i rapżowon wośjuſich 15, ſuche truhaličzki 7, pojnohódne zakorowe 10—10,5, pochowa melaſa 30/70 7—8, běrnaze kruški 17,5 hacž 18,5, wſcho po zentnarju a hriwnach.

Słoma a ſyno. Pſchenčzna a rżana ſłoma 600 000—675 000, wowſina ſłoma 550 000—580000, rżane wołepy 430 000 hacž 440 000, jeczna ſłoma 520 000—540 000, k ſaſtanju 340 000—350 000, ſyno 1 500 000—1 600 000, ſyno 600 000—740 000, wſcho po zentnarju a hriwnach.

Stata hriwna wežera. Banka kupuje ſ 3 087 511 hr. a ſ 3 102 976 hr. pſchedawa.

Sſód je wot 20. auguſta 4 krócz dróżſcha, k 1. ſeptembrej ſo tale płacžiſna ſ nowa podwoſi.

Koże běchu na aukziji w Kaſſelu ſ nowa dróżſche.

Platin, ſloto, ſtébro. Po grammje płacži platin 45 mil. hr., ſloto 8,8 mil. hr., a ſtébro 220 000 hriwnow.

Stótne miki w Khorzębuſu wežera. Rano ſahwiki derje dźěchu. Potom pak wjaſnuchu. Powjadłow a kmi bě ſo malo pſchihnało. Konje běchu powſchitkownje rjane. Pſchihnało ſo bě 115 koni, 81 howjadłow a 1400 proſtatow a 90 běhakow. Kobły a walachi pſchedawachu ſo po 880 miljonowych hacž 5 miljardowych hriwnow. Dejne kruwy 500 hacž 1300 miljonowe hriwnow, wyſoko ſuczelne 800 hacž 1700 miljonowe hriwnow, ſuczelne jałowy 500 hacž 1300 mil. hr., próſdniti 150—500 mil. hr., proſtata małe 8—12 mil. hr., ſrjedże 14—20 mil. hr., wulke 22—30 mil. hr., běhaki, małe 35—50 mil. hr., ſrjedże 35—50 mil. hr., wulke 120—200 mil. hr.

Kaſi je wot 3. ſeptembra wo 115% drózſchi.

Zement płacži waggon 200 zentnarjow w fabrizy 11 738 000 hriwnow. W drobnym wikowanju ſtmě ło hiſchcže hacž do 30% pſchiraſnyež. Tak zentnar w drobnym wikowanju wěſcže 7 mil. hr. płacži.

Při potrjebanju zubowych narunanjow,

předźělanju, kónčkowych zubow, plombowanju, zubytorhanju so najlěpje poruča

zubna praxis dentist Heiske

sobuſtaw ſtatneho zwjazka němſkich dentiſtow

w Budyſinje na Nowosaleskej dróży 4.

Wo žałoſtnym ſemjerjenju w Japanſkej.

Najnowiſche powjeſcže wopiſuja kataſtrofu wjele hórſchu, hacž ſo pſchi prěnich ſdaſche. Jendźelſka nowina „Weſtminſter Gazette" piſche, ło je tole ſemjerjenje to najwjetſche, kiž je ſwětnych ſtawiſnow ſnajemy. Wono je tak wulke, ło Japanſka pſchoſtanje, ło by prěnja politiſka mózy jemje bycž, ſchtóž je hacž dotal była. Japanſka nowina „Mainitſchi" piſche: S tymle ſemjerjenjom je ło Japanſka wo generaziju nazad cžiſta. Nětko wona njeje žana wulkomóz wjazy, ale móz 4. rjadownje. Pſchetož Japanſka nima žanych ſinanznych reſerwow wjazy. Najwjetſche drużſtwa (akzijowe, bankowe atd.) ſ nimi najwjetſche ſawěſcženſke drużſtwa a najwjetſcha banka ſu ło ſaniczite. S hłowneho měſta Khinſkeje, Pekinga, pſchijědże powjeſcž, ło liczba mortwych 2 miljonaj pſchekſahła. S druhich górow ło powě, ło je 250 000 ludźi (150 000 w Tokio a 100 000 we Yokohama) žiwjenje ſhubiło. So njebohym natyknuwſe khoroſcže (mór, cholera atd.) wuporite, cžeła do płomjenjow palazych twarjenjow mjetaja. K temu hiſchcže ło padniſchne zwólby mjes palazymi roſpadankami rubjo ſchcžerja, hyrnjeſ połžija je ſurowej raſnoſcži ſatrocžiła. Też franzowſke, jendźelſke a amerikanſke wupoſtanſtwo je ſemjerjenje ſahubiło. Prěnja naprawa knjeżeſtwa bě, ło wojaſow do zoologiſkeje ſahrody wupoſła, kiž dźiwje ſwěrjata poiſkałachu, ło wone je ſwojich klétkow wupjerchſe njebychu a potom wobydlekſtwo traſcho ſtyſlniwoſcžu hiſcžcže powjeſchile.

Do Parija ſu tele nadrobniſche powjeſcže pſchiſchle: S nadrobnoſcžow, kiž w nozy k wutorje ſo telegrafiſkim puczu dóndżechu, je ſpóſnacž, ło ſo tu wo jenu tych najwjetſcžich kataſtrofow jedna, kiž ſwětne ſtawizny ſe zyła ſnaja.

W lěcže 1902 wubuchny wohenſpluwaza hora Pelée na kupje Martinique (kupa ſtuſcha Franzowſkim a leži we wjeczorno-indiſkim oceanu mjes połodniſchej a palnożnej Ameriki) a ſapuſcži město St. Pierre. Pſchi tom 30 000 ludźi žiwjenje ſhubi. Wulke ſemjerjenje na ſtuſitelej kupje w lěcže 1908 ſahubi město Meſſina a tubi 77 000 cžłowjeſkam žiwjenje. W lěcže 1858 hižo wulke ſemjerjenje Japanſku domawnytſche. Też tehdom w Tokio na 100 000 cžłowjekow ſmjercž poczepi. Tón raz pak ſo hižo nětko liczba woporow pſches 250 000 wowyſchuje. Pódła Yokohama a Tokio ſo hiſchcže wjele mjeniſchich měſtow, wſtow a ſydliſchczow ſanicži. Hódnoſcž janiczenych ſamożenjow njehódaji ſo ſ zyła wuméricz. Hacž dotal pſchedleżuje powjeſcže njeſju hiſchcže dokładne. Tola wone dowoleja, nékat wulkoſcž kataſtrofy pſchemjerzicz. Tokio ſo pſchezo hiſchcže pali. Nékotre ſtiadła mětio pſchelezicžu. Letarjo powjedaja, ło ſu ſ wyſokoſeje do wopraudźiteho pjekła (Göthe) ſhladowali. W żeſkliwoſci ſo cžeſa ſhromadami praża. Wowory ſo takle wobliczeja: 150 000 w Tokio, runje telko w Yokohama, 7000 w Atamy, 4000 w Otawoja, 8000 dźełaczerjow we wulkich fabrikach delka pſchi wohenſpluwazej horje Fudſchijama. Wjele ſponnjenje města ſu ło ſahubile. W měſcže Kaloni hodża ło žiwi liczicz a niż mortvi. Najwjazy wſtow a měſtow ſu móżne żołmy wotpławile. Najpóſledniſche powjeſcže praja, ło ſemja ſ nowa rži. Horu, kiž dawno wjazy wohenſ njeſpluwaſchu, ſ nowa wohenſ pluwaja. S nich kida ło żehliwa lava a wuſtorkuje trubjele żehliwego popjela.

Se ſjawnych twarjenjow hłowneho města Tokio ſu ło ſaniczite: Statna banka, khežoriki muſej, univerſita Meiji, wojeńſka ſchkoła, wójnſki miniſterium, wſchelake dźiwadła, ſrjedźniży, dwórniſchcža a zuſe poſleſtwa. Hacž ſu ſobuſtawy wuhóſ ſwinowane żiwjenje pſchiſhadźili, njeje hiſchcže ſnate. W měſcže Tokio je na 200 000 twarjenjow ło ſanicżiło. Płunowe (Gas) trubjeli ſo pukuchu a tak ło wohenſ pſchezo bóle roſhori. Wohenſ je ſtoro wſchě cžiſtcheżerne nowiny ſnicżił. Najwjazy cžłowjekow na dobo po ſtach, po tyżazych ſwojich ſmjercž nadeidże. Pſchetoż te wulke maſſiwne twarjenja, w kotrychż wuczek pytachu, ſo ſaſhpuchu. Jako ſo dwórniſchcža w Uyero ſnicżi, na 8000 ludźi żiwjenje ſhubi.

Jedyn wocžowy ſwódk ſ Tokio powě: Khěže a twarjenja ło do hromady ſpuchu każ ſtarkowe budki. Jene roſbuchnjenje ſa druhim bě ſlyſchczeż. Styſkniwe ſchkiki běchu ſlyſchczeż każ ſ jeneho erta. Zyle město runaſche ło płomjenjowemu morju. Schtóż ſtónczuje ſemjerjenje njeſahubi, płomjenja njeſanicžu, to mórſke żołmy wotpławiachu. Sſwjata łuba Enoſchima je ło w morju ſhubiła. Wjele wóhnje na wěżach w morju (Leuchtkürme) ſu wuhaſle. Tehodła je jězdba na morju ſtraſchna.

Wusudźenja.

§ **Krajny ſud. Dla kaženja krajneho méra ſtejachu** pſched krajnym ſudom horniczer Meljer, dźełaczer Bergel, ſamkat Kobalz, kowar Polenk, ſkałar Teich, dźełaczer Kóżkar, dźełaczer Herman, ſukelnik Pepold a ſamkat Leuſchner. Wſchitzy bydła w Kamjenzu. Meljer, Bergel, Kobalz, Teich a Polenk ſu w pſchepytowaniſſej ſatbje. Wot ſpočzatka tehole léta we kamjenzu liczba tych pſchiběrſche, kiž ſu bjes dźěła. Woni bębi pſchezo wjazy wobyzery wot města Kamjenza ſadachu. Město jim telko pſchijiwolicz njemóżeſche, dokelż ſtat jim wuloženu pſchiwomoz ſarunał niżeh. Wyrnjeż ło město na wſchelake waſchnje ſa nich ſtarale, jich nepſchijomnoſcž pſchiběrſche. Hižo ſobotu 24. měrza ło woni do radnizy bobuchu a tam hewrjekachu. Po wuplaczenju małeho napłaczenja ſo wotſtalichu. Sſobotu 7. hapreje ło hižo ſaſo pſched radnizu ſhromadźichu. Wubjerk ſ nich ſ měſchczanſkej radu jednaſche. Dokelż běchu jednanja bjes wuſpěcha, ſyła tam tak ſalkadźeſche, rejeſche a wohrożowaſche, ło ſkónczuje kóżdemu ſenjenemu 10 000 a njeſenjenemu 5000 hriwnow wuplaczicżu. Pjenjezy dóſtawiſchi ſo wotſtalichu. Wſchelezay ſwědzy wobſtarożicżu, ło ſu nékotri wuplaczenu podpiſru hnydom pſchepiſli. Sſobotu 14. hapreje woni ſaſo pſched radnizu ſtejachu a njembrje ſalkadźachu. We wotħéſi radnizy dóńdże k wótrej pſchimańży ſ politizitami. Bergelta, kiž najbórje zyzhnowaſche, policija ſaja. Hewrjekaza ſyła ſebi jeho ſaſo wunuſowa. Policajſki inſpektar Zieger ło podarmo prózowaſche, njembrych ſmérowaczy. Też wón dyrbjeſche ło we njembrej pſchimańży pſchecžiwo nim wobaraczy. Schtéredżenje trajeſche hacž do 8 hodź. wjecžor. Policajſkemu inſpektarjej pocża ſle bycž. Wón ło domoj poda a ſamu nóż w polnozy hiſchcže ſemrě. Na nim żaneho ſranjenja njenamakachu. Ssud ſaſtudži Meljerja k 6, Bergela k 8, Kobalza k 7, Polenka a Teicha k 4 mężazam, Leuſchera k 4 mężazam a 2 njedźelomaj a Pepolda k 3 mężazam jaſtwa. Hermanej ło 8 mil. hr. pjenjeżne pokuty napoloži. Kóżkar ło wuwinowna.

Wyšoke provinje.

Pytamy nusnje **kójnowe kuluchowe drjewo** a desti kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Nocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidko 24.

Dopis.

Wot jenoho ſ naſchich cžitarjow bóſtachmy ſežěhowazy dopiſ:

„Wo mojim ſdaczu je njemóžne, ſo mohłe „Sserbſke Nowiny“ ſ nitkim abonnentnym pjenjezom ſa september wuncź. Dokelž nam na ſdžerżenju naſcheho jenicžkeho dźenika wſcho zależi — kelko ludźi je jeno hoſpodźſki roshlad picheđ pjenjezhnej ſchkodu a to druhdy jara wulkej ſwarnował — je tola na cžaſu, ſo ſo pſchinoſchk wo wjele powyſchi. Hladajmy jenoż na Němzow, ſchto woni ſa ſwoje nowinarſtwo cžinja a kaſke wopory pſchinjeſu. Tak płacżi na pſchikład „Frankfurter Zeitung“ na prěnju połoju ſeptembra 3 miljony hriwnow. Też luđiſke nowiny ſtaj „Zittauer Morgenzeitung“ a „Löbauer Poſtillon“ ſu ſwój abonnentny pjenjez na ſwonnjeny cžaſ na 3 reſp. na 2 mil. powyſchilej. Tutej dźenikaj płacżitej na měſaz, — jeli ſo na druhu połoju žane dalſche powyſchenje njeſtanje — potajkim 4—6 mil. hriwnow. Nam ſu tola „Sserbſke Nowiny“ ważniſche, hacž tutaj dźenikaj hromadże a tuž ſym ſa to, ſo nakład ſebi ſnajmjeńſcha 1 miljon hriwnow dopłatki ſa měſaz ſeptember žada, ſchtož kóżdy rożonny cžitar rad daczj budże. To je połpunta mjaſa. Schtóż to paſ ſwojeſcž njemohł, ſa teho ſo wěſce ſtuđożda a wjeſnjenjo nakaſaja a jenu pod paſu pſchimnu. S dotalnym pjenjezom njemóża „Sserb. Nowiny“ nihđże doprěđka. Każ ſłyſchimy, ma ſo k 1. oktobrej format powjetſchicž (na wulkoſcž Budyſchſkich nowinow) a tak je wjele wjacy pjenjez trěbnych. Jenoż jenu próſtwu mamy: Njech ſo wſchě hamtiſke wojſkowenja (to je ſo hižo nětko we wulkej roſměrje ſtało) Budyſchſkeho, Wojerowſkeho, Kamjenſkeho a Lubjſkeho wokrejża dokładuje wojſowja, też ſa měſta (k temu hiſchcže Kulow, Wósbork, a ſnađž Schđrachow), dokelž ſu tež tu mnoży cžitarjo „Sserbſtich Nowinow“ Tak njetrjebali drohe němſke nowiny dżerżeć a tak pſches to ſkerje naſche nowinarſtwo podpjerać. Naſchej ſerbſkej a narodnej wěcy ſkóđcžuje traſchi niczo ſchkođżało njeby, ſdy bychu ſo tute hamtiſke wojſkowenja hnydom we němſkej rěcži podale. Snađź buchu potom tež Němzy tekođa naſche Nowiny dżerżeli. To ſu takle moje myſlicžki. Njech wěſo tedatkija a nakład po wośtejnoſcach a tuchwilnym połoženju cžinitej, ſchtoż ſa lěpſche ſpóznajetej. Myſlu ſebi, ſo ſcže ſa wſchelake połowy ſe ſtrony cžitarjow dźakowni. Też cži maju ſajim ſa wuwicže „Sserb. Nowin“ a k temu ſu hobrſte ſrěđki trěbne a mnohe wopory. Nječajmy ſo naſchim druhorěcžnym ſuſtojnoſtnym wohaňbicž. Njech kóżdy po ſwojich mozach też ſ dopiſowanjom a ſnabżeſchkami „Nowinow“ podpjera. Redaktor njeje wſcheſowědomny a njemóże ſebi ſ porſtow wuzyjacź, ſchto je ſo w ſerbſkim kraju ſtało. A tuž wſchitkich na pomoż w tutej kataſtrofalnej kriſy ſa naſche nowinarſtwo. M. W.

Přihlepka.

* **Żalostne wichory.** Poſlednje dny ſandżeneho tydżenja ſu w połnóżnym morju żalostne wichory ſathađżałe. Hacżenja na łukach a na brjohach Schleswig-Holnſteinſkeje ſo na wjele měſtnych pſchđerżechu. Tak wyſoko ſo żolmy ſ wětrom mjetachu. Żolmy poczřjechu daloke ſtrony ſuchcheho kraja. Na morju je ſo wjele cžołmow podmurilo a też wjetſche łóđże ſo ſahubiše. W jenym cžołmje ſo łóđzink Jakobſen je ſwojim bratrom ſatepi, runje jako ſo knjeżeſtwowy parnik „Bertha“ na pomoż bliżeſche. Jenoż jeho 15 létneho ſyna hiſchcže ſ howrjazych żołmow wunczahnychu. Jakobſen widowa ſ 10 dźeżimi ſawoſtaji. Dwaj cžołmaj, kiž jedyn parnik cžehnjeſche, ſo woſtorżeſchtaj a ſtaj ſo ſe ſwojimaj wjedniſkomaj ſhubiłoj. Wobaj wjedniſkaj ſtaj nanaj wjele dźeżcom. Parnik „Kaiſer“, kiž do mórſkich łupjeſow luđzi wosu, ſhubi picheđ kupu Helgoland kótwicžu (Anker) ſe rjeczażami a njemóżeſche ſilnoho pſchijimacż. Dwaj wumożeriſlaj parnikaj ſtaj pjatk rano do morja wuſjełoj, ſo bychtaj ſe ſo nurjazeje łóđże cžołmjeſow numóhłi. Ta ſ bjeſgroſtnymi depeſchemi wo pomoż wołaſche. Njewjeđża pak hiſchcže, wo kaju łóđ ſo jedna. Wichor je też w krajinach połnóżnje Franzowſkeje ſe ſkamſnej ſahubu ſathađżał. Na morju ſo wjele rybaſſkich cžołmow rozbi a rybaży ſo zo-pichu. Na żeleſnicžnej cžarje do Amiens wětr jeđżazy cžaſ ſ kołijow wuſběhny. Wjele puczowarjow ſo ſrani. Też w Pariſu je wětr na ſwarjenjach wjele ſchkody nacžiniſ. Wón ſpowała wnhnje a wotkry tſchi.

* **Cholera w Maiej Aſiſkej.** S Bagdada ſo powe, ſo je kóńz auguſta w Baſſera 105 woſobow, we Abandenje 48 a w Mohamerach 2 woſobje na cholera ſemrělo. Po ſdaczu ſo ſta khoroſcž dale njeroſſchěrjeſche, dokelž ſo nowe ſtworjenja njeſapiſachu.

Hamtiske wozjewjenja z Budyšina.

Měſchczańſka rada wojſewja: Plun a milina ſa ziwilnych podrużnikow (Zivilcinquartierte). Poczahnjo ſo na wojſewjenje wot 14. meje 1923, wocžiſchczane w cžiſle 110 „Sserbſtich Nowin“ wot 16. meje 1923, ſo tu pſchinaſki ja plun a milinu wojſewja:

Pſchinoſki ſu na połnu hodżinu po plunowej płacżiſnje ſ 220 000 hr. ſa kbm., po milinowej płacżiſnje wo 670 000 hr. ſa kwh. w julija ‘a auguſcze wobliczene.

Sa milinu ma ſo ſa hodżinu płacżicž: Sa 12 wat abo 10 ſwěcžkatu lampu 8040 hr., ſa 20 wat abo 16 ſwěcžkatu lampu 13 400 hr., ſa 30 wat abo 25 ſwěcžk. lampu 20 100 hr., ſa 40 wat abo 32 ſwěcžkatu lampu 26 800 hr., ſa 60 wat abo 50 ſwěcžk. lampu 40 200 hr., ſa 90 wat abo 75 ſwěcžk. lampu 60 300 hr., ſa 75 wat 50 250 hr. a ſa 100 wat 670 000 hr.

Sa plun ma ſo płacżicž na hodżinu ſa ſwěcženje pſchi wiſtatym ſwěcžle ſa Zwerg 55 l. 40 heltolitr. ſwěcžkowoje ſhłnjoſcże 12 100 hr., ſa Liliput 80 l. 90 hl. ſwěcžk. ſhłn. 17 600 hr., ſa Normal 145 l. 120 hl. ſwěcžk. ſhłn. 30 900 hr., ſa łutowanſke żeblidła (Sparſühkörper) 24 200 hr., ſa Mundus I. 20 900 hr. a ſa Mundus 0 12 100 hr. Sa ſtejatu ſwěcžu ma ſo płacżicž na hodżinu ſa Mitro 60 l. 35 hl. ſwěcžk. ſhłn. 13 200 hr., ſa Liliput 125 l. 80 hl. ſwěcžk. ſhłn. 27 500 hr., ſa Normal 165 l. 110 hl. ſwěcžk. ſhłn. 36 300 hr., ſa łutowanſke żeblidła 26 400 hr., k warjenju 1 ſwěża 88 000 hr., łutowańſka ſwěża (Sparflamme) 26 400 hr.

Dary za Pomhaj Bóh.

Hač dotal su darili	1292040 hr.
Dalše dary:	
Přez k fararju Handrika w Klukšu	30000 hr.
H. w Wózborku	2000 hr.
N. N. z Njeswačidlskeje wosady	10000 hr.
Wšo hromadże	1352040 hr.

Dary za „Misionski Posoł“

Hač dotal su darili	828729 hr.
Dalše dary:	
Přez k. fararja Handrika w Klukšu	30000 hr.
K Nowak w Budyšinje	10000 hr.
z Malešanskeje wosady J. w B.	50000 hr.
B. w Br.	100000 hr.
Wšo hromadże	1018729 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihařnja w Budyšinje.

Młódźiha ſpuſchčujemna **holza** ſo na mału żiwnoſcž pyta. Shonicž we wudawarni „Serb. Nowin“.

Kupuju **rad wſchěch druzin** Martin Sauer w Budyſchinje na gerbotſkej hubu 30.

Samėnjam derje ſdżerżane kuchinſke meble ſa pſchećežnu mutu. Bismarckowa hrona 17 III na pr.

Mlokom wuhok žuckelnu **kruwu** dobru dóſtu, pyta kupicž **Bartuſch w Kalojdach** pola Barta.

Kupuju koždu dźělbu **swobodneho žita** po dajowoj płacżiznje **Prawočanski młyn.**

Kóżdy, ſchtóż ma nješchto na pſchedań, ſtoi. grat, wſchelake nowe a trjebane wěcy, abo ſchtoż chże ſebi nješchto kupicž, woſtaw to :: :: ſ nam! :: :: **w Sserbſtich Nowinach** Taſte nawěſchćt ſo w nědże 6000 ſerbſtich domach cžita :: a ma wěſtu wuſpěch ::

Kupuju Nowiny . . 30000 hr. akty . . . 35000 hr. knihi, ſeſchiwki, 30000 hr. p wjerowe wotp. 20000 hr. łumpy hacž . 40000 hr. **kóſcze a żeleſo** po najwyſchſchich płacżiznach. **Popp** na hornjeżerſkej haży — w Budyſchinje — Telefon 1352

Transmisije kóždeje družiny, **wolije atd.** podawa ze ſkłada **Carl Gast** w Budyšinje na drjewowych wikach čo 27

Słomu kóždeje dźělbu kupuje **Aug. Hepper.** Tel 1258.

Shubił je ſo po puczu ſ Barta, Kluſtſcha, Wulkeje Dubr wy, Radworja do Khażowa **wołoki žołty żonaży ſchnórowanſki ſtupień.** Sa myto wotedacž we Luſy čo. 26.

Čžije ſ wopr. howjadseje koje, ſnata dobra twora, ſu ſažo dóſchłe. Wſchě wulkoſcże ma na ſkładzje **Max Wenzel w Budyſchinje** na mieſnowym torhoſchczu 8.

Lehmanec khofejownja a konditernja w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnjo a wjedor —— Najlepše w pjećwach a piću —— torty - jědźny łód - wino - piwo - likéry Wosobitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach :-: Podswsu też zwonka wobkhoda. :-

Hypothekowe pożczonki jako tež tſche pjenjeſe wobſtora na krótki cžaſ a też na ſchwórcžlětne wupowjedżenje p d pſchiſłuſchnymi wumjenjenjemi **E. Raue** na Hornjej haży 32. Telefon 629.

Swobodne měſtno za **Welsec kupny dom** Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Pſchihódne poiticzenje. **Meble a polſtrowane twory** nowe a trjebane, doſpołne wuhotowe, ſpanſkich ſtuwow a kuchinjow też jenotliwe łoża, druſtowe khamory, vertiki kuchinſke khamory, ſofy a ſchezlongi, dobre dźekane, ſchpihle porucża hnidkże wobżebje tunju **Jurij Kichl w Budyſchinje** upomnjeſi a pſchedawanſi dom na ſerbſtej haży čo. 1

Jurij Hänsel w Budyšinje na ſukelniſkej haży 34 Telefon 736. Hłowna pſchedawarnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſtim hamtiſim hejtmannſtwje. **Skład ratařsk. mašinow a gratu wšěch družin**

Serbjo! Kupujcże twory a potrjebu jenoż pola Sserbow. Podpjerajcże ſ tym ſwoju narodnoſcž. Poruczam **nowe a trjebane plyſchowe ſofy, kłaninowe ſofy, druſtowe khamory, vertiki dźelanſte kholowy, łożowe ſchaty, płachty a ſwjerſchniki, wobleki, ułtry, jonżagu druſtu, nowe a trjebane mużaje a jowjaze wobuże, ſchkornje, gramofony, cžaſniki a wſchelake druhe wěży.** Schtóż nimam, ſpěchnje wobſtaram. **Max Wenzel** kupowańſka a pſchedawańſka zentrala w Budyſchinje, mjaſowe torhoſchczo 8 Rěcžu ſerbſtſi! Rěcžu ſerbſtſi!

S pſchihódneho nutſkłupowanja jara pontjene ſtacžiny.

Serbjo! Kupujcże jenoż poła tych, kiž ſo wam w „Serb. Nowinach“ poručeja.

Lětnik 82 Budyšin, štwórtk 6. septembra 1923 Číslo 206

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 130 000 hr., z přinjesenjom do domu 143000 hr. Do wukraja za september 800 000 hr. Kóžde čisło płaći 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 1

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa. Budyšin. Wudawa a čiski Smolerjoc knihiličerňa, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 60 000 hriwnow. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobilěcuja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Štwórtk, 6. póžnjenica.

Albina, biskopa, wuznawarja.

1005 zbije so wójsko Hendricha II. němskeho kněžora přez Serbow.

† 1729 Handrij Smoler, farař w Njeswačidle, wudawař psalmow.

* 1867 w Baćonju Jakub Šewčik, farař w Khrósćicach, pěsnjeř, spisaćel, wótčinc, redaktor „Katholskeho Posola“.

Ha widźu-li ptačata čahnyć,
Hdyž lisćowy žołći so štom,
Chce myslička sobu so kranyć,
We hwězdach pak pyta swój dom.
Ha widźu-li mróčelow čahi
Kaž sony puć poć njebjom jěć,
Hdyž luka je płowa haj nahi,
Chce myslička křidła tež měć.
Hdźe, myslička, statok swój stajiš,
Ty njeměrna podróžnica?
Tam horkach, tam z radosću prajiš:
Nětk, nětk sym ja spokojena!

Handrij Zejleŕ.

Wichory njetraja dołho, ale jich časy.

Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Delanska pčelnica „Wrjós“ zeńdźe so njedźelu 9. t. m. popołdnju w 4 hodź. w Božej stwórbje w Nowej Smjerdźacej (znatej pod mjenom „bušenka“), hdźež nětkle wjele pčołow na wrjósu přebywa. Je-li dešćowe wjedro, zńdźemy so w Smjerdźańskej korčmje. Wšitcy njech přińdu, wosebje też, štóž chce hišće zastupić.

Předsyda.

Jednota „Sokoł“ w Kalkleach. Zhromadźizna njedźelu 10. 9. 1/2 12 hodź. pola Brězanec. Nowe sobustawy so přijimuja.

Starosta.

Serbske towaŕstwo w Delnim zmeje přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w Kulisec hoańcu zhromadźiznu. K. wučeŕ Wićaz je předelnje přednošk přilubił. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow. I. kurs: srjedu 12. sept. 1/2 10 hodź. w kath. sem., pop. w 2 hodź. w Serbskej kofejownje. II. kurs: srjedu 19. sept. w 10 hodź. w Radworskej šuli: lekcije knj. w. w. Hančki a knj w. Hajny mł., popołdnju rěčny kurs knj Nawki. Wšitcy serbske wučerjo so přeprošuja. Čitarjo njech druhich na to kedźbliwych činja.

Serb. tow. „Zahrotka“ w Delnim Wujezdźe. Měsačna zhromadźizna njedźelu, 9. sept. wšetkych přičinow dla wupadnje. Spěwarjo a spěwarki maja wot nětka kóždu wutoru 1/2 9 hodź spěwanje. dla Budyšskeho koncerta. Prosy so, zo bychu so wšitcy pilnje wobdźělili. Předsydstwo.

Malešanske serb. tow. zmeje njedźelu, 9. sept. pop. w 3. hodź. zhromadźiznu pola Lipičce. Wšitke sobustawy a hosćo přeprošuje

předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma dźensa štwórtk zwučowanje. Načolnik.

Swětne podawki.

Konflikt šakšeho ministerskeho pschedsydy dr. Zeignera ſ ministrom němſkostatneje woboty dr. Geßlerom.

We konflikće mjes šakšim ministerskim pschedsydu dr. Zeignerom a ministrom němſkostatneje woboty dr. Geßlerom je „Sächſiſche Staatszeitung“ nadrobnu rozprawu wozjiſchcała. Geßlerej so porokuje, zo je njewěrnowjcy rěcżał. Konflikt mjes šakšim knjezerſtwom a Geßlerom je so ſ Lipšcanſkej rěcżu dr. Zeignera zaporjał, w kotrejž tón němſkostatnej woboze porokowaſche, ſo je wulki dźeł offizjerſkeho korpſa antir. publikanſky smyſlenj. Dr. Zeigner bě w žiwej rěcži rekł, ſo tajne monarchiſtiſke organiſacije bóle abo mjenje ſ němſkostatnej woboru wobchadźeja a ſo wulke brónjowe ſkłady wobſedźa. Dr. Geßler bě jebi na to dopokazał ſa tele poroki žadał. Te ſo jemu pschedpołożiłchu. Wón na to ſakſkemu wokrjeſnemu kommandej němſkostatneje woboty porucił, ſo ſo němſka ſtatna woboza w Sakſej njeběmje pschi žiwjedženju němſkeje wuſtawy wobdźěliła a ſo wokrjeſnej kommando njeběmje ſe ſakſkim knjezerſtwom wobkhadźeła.

Pschećiwo tutemu wukaſej nochzeſche dr. Zeigner pola němſkeho kanzlera dr. Cuna protestowaci, dokelž běſche tón, kaž je ſo pozdźišo wupokaſało, hiſchcze hłubje ſapſchimiage naprawy pschećiwo ſeſtemu knjezerſtwu wotmyſlił. Cuno je pjeża dr. Zeignera ſajeł dźiwi.

Hdyž bě Cuno wróćo ſtupił, běchu ſo tele podawiny nowemu němſkemu kanzlerej dr. Stresemannej ſdźelile. Dale bě dr. Zeigner žadał, ſo by ſo niz jenoż Geßlerowy wukas wróćił, ale ſo by ſo też Geßler ſe knjezerſtwa wujankuył. Schto ſo na to ſta? Geßler ſapſe, ſo je wukas wo wobkhadźe němſkostatneje woboty ſe ſakſkim knjezerſtwom wudał, ale ſo je jenoż namjetej ſakſkeho wokrjeſneho kommanda pschihłoſował, ſo by njeby němſkostatna woboza pschi wuſtawinym žiwjedženju wobkhadźiła. „Sächſiſche Staatszeitung“ praji, je je Geßlerowe wudawanje njewěrne. Sjawnemu měnjenju dyrbi ſo pschewoſtajicz, hacž móže dr. Geßler ſ pohladom na tele pobdźěrkanje dale w ſwojim ſaſtojnſtwje woſtacz. Dokelž ſo nuſne rozſajuſnjenje tchole praſchenja njehodźi po druhim puću dospicz, dyrbi ſo praſchenje ſtajicz: „Kładźe němſke knjezerſtwo waſnoſcz na dowerne hromadudźelanje ſe ſakſkim knjezerſtwom? Dyž temu tak je, kak dźe wono wěſtoſcz dacz pschećiwo kajſim kóžde dowěrjenje podrywazym wudawanjam ministra němſkostatneje woboty?

Drohota w Němſkej

(Powyſchenje płacżiznow bjeskónca — 100 miljonſte bankowki pschindu.)

Na nowy tydźeń ſo 100 miljonſte bankowki do wobtwodu dadźa, kotrejž ſu ſo hižo pjeć nětkotrymi njedźelemi pschipowjedźěle. Wone ſo nuſnje trjebaju k położenju płacżenja. W pośledním tydźenju ſu płacżiny tak nahle horje ſtupale, ſo by we wikowanju po zyſlinach, na burſy, ſtónych wikach atd. bjes 100 miljonſtich bankowkow płacżenje jara porjeſene było. Drohota je mjes tym njewěrjomnje pschiběrała We njetchich měſtach, kaž w Drježdźanach, Lipſku a Barlinje ani ſa najwjetſchu płacżiznu burzu, jeja atd. njedoſtawaju. Němſka je pschekudźena. Wupkody, kotrejž w njej narośtu, ſa jeſuwjenje wobydlerſtwa njedoſahaju. Tuž dyrbi Němſka ſyrowu ſ wukraja pschikupowacz. K temu ſu ſukkrajne pjenjeſy trěbne, dokelž we wukraju němſke papjerjane pjenjeſy dla jich wothódnoſczenja njebjeru. Sukkrajne pjenjeſy (dewiſy) pak ſu w Němſkej dźeń a žadniſche, dokelž je wuwoz němſkich towarow do wukraja mjenſchi dyžli dowoz wukrajnych towarow do Němſkeje. Tak je Němſka mjenje wukrajnych pjenjes dóſtawa, dyžli ſich k nakupjenju wukrajnych towarow trjeba, ſu wone dźeń a cżěžo dóſtacz. Tuž Němſkej njeje móžno, ſo ſ wukrajnej ſyrobu w dołhajſej měrje ſaſtaracz. W Měnjacych ſo na wikach napraſchowanje ſa ſyrobu njehodźi wjacy ſpokojicz, napraſchowanje je wjetſche dyžli poſkiczenje, a tcho dla ſo płacżiny wyſoko honja. W Barlinje płacżeſche pónjdźelu punt butry 2 miljonaj hriwnow, jejo 300 000 hacž 340 000 hr., punt ſchmalza 1¼ miljona, punt ſwinjazeho mjaſa 3¼ hacž 3½ miljona hriwnow.

Kappitſa Schniplera do Lipſka pschewjeſti.

Bayerſke juſtizne ministerſtwo je jatatche kappitſa Schniplera do Lipſka dowjeſcz dało, dokelž bě němſkoſtatny ſud ja nim kojeſiki ſift dla ſdźiwanſkeje wězy wudał, kotrejž Bayerſku njenaſtupa.

Franzowſoſo nowe miljardy ſebrali.

W Bochumje ſu Franzowſoſo poſtdnitkowemu poſelnikej, hdyž na radnizu dźěſche, 15 miljardow a ſaſtarańi dźěkonjemjerjow 17 miljardow wjaſli.

We Weddawje ſu Franzowſoſo żeleſnicznu dźěłarjow wobhadźili a wodżenje wyſchicżemu inżeniurej Riesej pschepodali, kotrejž bě ſ 15 druhimi żeleſnickimi ſaſtojnikami ſwólniwy, po franzowſkim pſchedpiſmje dźěłacz.

Sdźaranje ſakſkeho wobydlerſtwa ſ bérnami.

Sakſke knjezerſtwo je ſo prózowało, ſakſke wobydlerſtwo ſ pomocu pjenjeżnych hrěchow němſkeho ſtata ſ bérnami ſaſtaracz, njeje pak ſ tym wuſpěcha měła. Sakſke knjezerſtwo tchodła nětko je ſakſkim natarjenſ two podawanju bérnow ſa wobydlerſtwo jedna.

Pschidawk němſkeho ſtata ſa duchownych a zyrkwinſkich ſaſtojnikow.

So by ſo muſa duchownych a zyrkwinſkich ſaſtojnikow połožiła, je ſo němſki ſtat na podstawku § 60 finanzneho wurunazeho zakona ſwjaſał, ſo budże na mjeſu duchownych a zyrkwinſkich ſaſtojnikow 75 prozentow pſchidawacz.

Hórnikſi ſtrajk w Czechach.

Hórnizy wuhlowych podkopkow w Czechach hižo ſi njedźeſe ſtrajkuja. Tchodła poczina wuhlo ſadne dyrcz. W Prahy je wyſchnoſcz nuczene wuhlowe hoſpodarſtwo ſatwjedła. Bjes dowolnoſcze wyſchnoſcze njeſmě ſo nikomu wuhlo pſchedacz. Za Prażſki miliarnju (dźěkarnju elektrizitety) ſo wuhlo ſ wukraja kupuje, ſo mohł ſo wobkhad na elektriſtej drohowej żeleſnizy dale wjeſcz, a ſo město njeby bjes elektriſkeho wobſwětlenja a mozy było. Waggon wukrajneho wuhla je wo 1300 krónow drózſchi.

Politiſke mordarſtwo we Parizu.

Italſzy kommunistoju ſu njedźeſu w Parizu pſchiwiſowarja falzifikatorſke ſtrony ſkonzowali. Druheho falzifikata ſu w blišſchcżi jeho wobydlenja cżežko ſranili. S poliſajſkim pſchepytanjom je ſo dopokazało, ſo ſu kommunistoju mordarſtwo ſtucżili, kotrejž je Muſſolinowe knjezerſtwo ſ Italſkeje wuhnało. Parizſki poliſajſki preſident je porucił, twarjenja, w kotrychž ſu italſzy dźěłacżerjo ſamješcżeni, pod wobſtrožite wobkedźowanje ſtajicz, ſo by ſo kommunistiſka organiſazija wuſtrěhnyła, kotraž nadpady pſchihotuje.

Južnoſłowjanſka a Italſka.

Wutoru wječor je južnoſłowjanſke ministerſtwo pośedźenje wotmělo. W nim ſo wo **italſko-grichiſkej ſwadze jednaſche.** Wobſtamtny ſo, hacž na dalſche zmjerom pſchiſtajedowacz, jeli ſo k ſjawnej wójnje njedóńdże.

Jednanje ſ Italſkej wo ſwobodnym pſchiſtorišcu měſcze Rěky (Fiume) je ſaho njewuſpěſchne było. Po ſwuczenym waſchnju ſo Italſka prjedawſkich dorěczenjow njeje dźerżała. Zyle ſjawne je, ſo dże Italſka ſo Rěki ſmjogowacz. W Rěky pódła 30 000 Italſkanow 30 000 Sserbow bydli. Sadni kraj je zyle žerdźi a wikowanſki wobkhad móże ſo jenoż ſ Južnoſłowjanſkej ſtacz. Na Parizſkim měrowym ſjeździe je ſo wobſamſko, ja ma Rěka ſ njewotwisnym ſwobodnym měſtom być. Měſto bě jebi ſwoje knjezerſtwo wuſtworiło, tola bórzy cżerjody italſkich wojakow do města ſ pſchicżahowanju, jeho knjezerſtwo wotkhadźichu a wotſchnachu. Wot tcho cżaſa je wikowanſki wobkhad je ſadnim ſkowjanſkim krajom ſaſtał a město je wothudło. Po dothim jednanju ſ Južnoſłowjanſkej je Italſka k temu pſchihłoſowała, ſo dyrbi knjezerſtwo w Rěky po położiſ italſke a po druhej połozy ſłowjanſke być. Skónczne pak je je Italſka ſapowjedźiła, tole dorěczenje potwjerdźicz. Mało nadźije je, ſo by Italſka ſwoje nětcżiſche ſtejiſchcżo pſcheměnika. Južnoſłowjanſke knjezerſtwo cżehodła ichwajiſkarſkeho preſidenta wo pośredźnjiwo prohwjeż. Wano měnjenje ſaſtupuje, ſo dyrbja ſo poſtajenja Rapalloſkeho ſrěczenja pſchewjeſcz.

Grichiſko-italſka ſwada je kralowiſeju mandźelſtwu pohnuła, ſo do cżaſa ſ lěcżneho pſchebytka do Belgrada wróćicz.

Stejiſchcżo Rumunſkeje ſ napſchecża italſko-grichiſkeje ſwady.

Bukareſtſke nowiny „Adeverul“ ſo ſ italſko-grichiſkim konfliktom ſaběra a piſche, ſo ſtejiſchcżo Rumunſkej w tutym konfliktu jenoż twot jeho ſojimow wotwiſuje. Niedźiwajcy wſcheje luboſcze a ſympathije ſ Italſkej może Rumunſka jenoż na ſtronje tych ſtejicz, kotrejž nażyniſoſcze ſylnych pſchećiwo ſłabym nimaju ſa prawe. Rumunſka mohła do teho ſamoho położenja pſchińcz kaž Grichiſka, wona tchodła njemóże do-

wolicć, so žo swadny mjes makymi a wulkimi staranmi ſ nałožnoſcju wurunaju. Rumunſka pak žo prózowanju pschiſamkuje, kotrež žo naložuje, jo by žo italiſko-grichiſkiſt ſtatoſkiſte ſadoſcyńcinjenje dało, na kotrež ma wona prawo. Rumunſka ſajimuje, ſo by žo pſche-ſelne wurunanje konflikta po możnoſci bórły dozpito, dokelž może wojeſke operacije w ſrjedożemſkim morzu hoſpodarſke žiwjenje na wołudne waſchnje pſcheſtorhnyć, napjatoſć mjes ludami ſbudźić, tódźiſtwo ſnjemóżnić a w datym wokomiku tež rumunſke namórſke ſwjaſki ſ wjeczornymi krajemi zyle ſaſtajić.

Rumunſki ſwonkowny minister wołjewja, ſo žu pomjeſcje Winſtich nowin njewérne, po kotrychž žu ſo rumunſky offizérojo, kotříž we wultraju na dowoleńcy pſchebywaju, bo wójſka ſwołali.

Italſka hrožy, ſe ſwjaſka ludow wuſtupicź.

W italſkej miniſterſkej radże je Muſſolini wo wukrajnym politiſkim połoženju roſprajował. **W Korfu je połoženje zyle normalne.** Wobydlerſtwo je mérne a italſka garniſona ſa wſchě możnoſce dožaha.

Rada ſwjaſta ludow je žo prózowała, italſko-grichiſku ſwadu roſtrěłacź! To žo jemu do zyla njeſałeji. Italiſky ſaſtupjerjo w nim tchodźa pſchipowjedża, ſo je rada ſwjaſta ludow tſjoch ſakładnych pſchicźinow dla zyle njepſchiſłuſchna, tole praſchenje roſhódźeć. **Jeli ſo by rada njedźiwajo teho prajiła, ſo je pſchiſłuſchna, by ſo Italiſka pſched praſchenje ſtajiła, hacź dyrbi w ſwjaſku ludow wotſtacź abo ſ njeho wuſtupicź. Wón, Muſſolini, je ſo hižo ſa druhu możnoſcź roſhódźił.** Wón miniſterſku radu napominaſche, ſo by ſo to hnydom italiſkim ſaſtupjerjam we radże ſwjaſka ludow ſdźelika.

Miniſterſka rada Muſſolinowemu ſtejiſchcźu połnje pſchiſłoſowaſche.

W Parižu maja politiſke połoženje ſa khutne.

Politiſke połoženje ſ italſko-grichiſkim pſchipadom naſtate, maja w franzoſnſkim knježeſtwje hiſchcźe pſchežo ſa jara khutne. Sa njemóżne ſo wobhładnje, ſo budże Jendźelſka pſchitomnoſcź Italſkanow na Korfu hiſchcźe dołho cźerpjeć.

Konferenza ſwjaſkarſkich pósłanzow w Parižu je žo ſrjedu ſ italſko-grichiſkej ſwadu tehorunja ſabérała. Wona je nowe namjety Grichiſkeje, radże ſwjaſka ludow pſchepodate, roſpominała a je ſa mało ſpokojace ſpóſnała.

Z Serbow.

W Budyſchinje, 6. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer + 3%, wo dnjo najcźopliſcho 25 ſtopjenkow Celſius. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer — 2%, w nozy najniſcha cźopłota 10 ſtopjenkow Celſius. Wuhladny: Njewobſtajne, nózne ſmjerſki hroža. — Po roſprawje Drježdźanſkeje wjedrańje žu wubėžki cźežkeho powėtra pola kupy Islanda naſche wjedro trochu nakaſyſte. Tajki wubėžk ſahaſche wczera hacź do Jendźelſkeje ſa je nam pomrócźene wiſoke wjedro pſchinjeſli. We połodniſchej Němſkej je hiſchcźe rjenje. Schkleniza dóſe je něſchto na hrońe ſchła, tola pomérnje hiſchcźe wyſoko ſteji. Tak ſmėmy ſo nadjeć, ſo ſo nam wjedro pſchejara njenakaſy. Wczera rano w Stockholm, Swinemünde a kupa Borkum deſchcźik powėdu. We Londowje ſo mróźele pſchecźahowachu a w Parižu bė rjenje. Na horje Zugſpitze bė hižo 5 ſtopjenkow zymy. W Londowje bė 12 a w Parižu 13 ſtopjenkow cźopłoty. Podobnje bė tež druhdźe. — Jutrje pjatk žłonźcźo 5,20 hodź. ſtudża a ſo 6,35 hodź. khowa. Mėſacźk ſchadża na ranje 1,10 hodź. a ſo popoldnju 4,34 hodź. khowa.

— **Knihikupſki klucź** je wot 5. ſeptembra ſem 2 milijonaj.

— **Nowa wuhlowa płacźizna.** Budyſchiſki wuhlowy hamt wołjewja, ſo wot 3. ſeptembra 1923 zentnar brunizowych briketow na ſkładze wikowarjow 3 460 000 hrivnow płacźi.

— **Zokrowa płacźizna.** Kaž nam měſchczanſka pruhowarnja płacźiznow ſdźěli, muczinja zokrowa płacźizna wot 6. ſeptembra 1923 ja punt drobneho zokora 700 000 hr., ja punt kłozkateho zokora 750 000 hr., a ja punt kompoweho a pudroweho zokora 750 000 hrivnow.

— **Khlébowe ſnamki ſa Zidow** ſo kaž hacź dotal

ſobotu pap. wot 2 hacź do 4 hodź. wudawaju.

— **Dalſchi zokor ſwobodny.** Zokrowa hoſpodarnja je zokor na wotrėſkaj W a X zokoroweje tharty k pſchedawanju dowoliła. Na wotrėſk W ma ſo punt a na wotrėſk X ¾ punta wotedacź. S dobom ma ſo też taſtim, tiž maja na auguſt kolkowane (ſchtempłowane) tharti (Bezugskarten), 5 puntow zokora wotedacź.

— **Na paketach do wobſadźenych krajinow** ma ſo ſawaſena twora woſnamjenicź. Poſtowe pakety do wobſadźenych krajinow dyrbja na adreſy tróſku ſpomnjeńku wo twarje mėcź. Pobrachujeli to, wobſtoji wyſchnoſcźow ſebjeru a wróćo pokaſa; ſ najmjeńſcha ſtrach, ſo pożbyli kontrolowarnje wobſadźeńſkich pak ſapoſdźenja naſtanu.

— **Sumiki wudawk 1923/24 ſtatneje kurſowneje knihi** (Reichskursbuch) wuda ſo najſterje ſapoczatk oktobra. Skazanki kóždy poſt pſchijimuje. Porucźa ſo, ſo by ſebi kóždy knihu jahe ſkaſał, dokelž ju ſnadź hewak njedoſtanje.

S **Komorowa** p. Rakez. Snaty dobry Sserb ſe naſcheje wſy, ſtótny lékař k. Pawoł Schibak, je tónj julija ſwoje doktoratne pruhowanje wobſtał. Pſchejemy jemu wjele ſboża na dalſchi pſchichod.

S **Wuſjanez** pola Kumwalda. W Kalauchez pſchedźerni je jena dźěłaczerka ſtraſchnje ſnjeſdożiła. S poſtom, na kotrymž pjerſchcźenje tcźeſche, pſchiſnże do maſchiny. Maſchina pjerſchcźenje dożahnywſchi jej porſt wutorže.

S **Rakez.** Sandźenu nóż ſu tu ſchewzeli Wernarjej 8 młodych kur kradnyli. Hlowy běchu ſim na měſcźe wotrėſali a leżo woſtajili. Kury běchu Wernarjowe jenicźke ſkorcźatka. Wón je hewak khudy, ale njeſpańbicźiwy zuſy prak njehłada, hacź je ſo hatý abo khudy, kradnje ſchtož jemu do paſorow pſchińdże. Po wońſnje je ſo hromada zuſeho prata do naſcheje Luźizy nawalila a kaſy ſerbſkich lud a młodźinu ſobu. Haj, ſamėjcze wėrno je, ſchtož Wichoněmzy we wójnje do ſwėta trubjachu: Am deutſchen Weſen ſoll die Welt „geneſen“ (lėpje dyrje verweſen).

S **delan.** Naſcha hola cźerwjeni ſo w naſtym błyſchcźu. Wrjóſ je w połnym roſcźeńcu, lać kraſnje, kaž ſ rėdka jónu. Njeliczomne pczołki tu ſnjeco wot raſnjeho ranja hacź do pózdneho wjeczora na bohatej paſtwje pilnje ſlódki mėd hromadża. Wjele pczołow ſu Horjenjo do Noweje Sſmjerdźaſeje — w ludu ſnatej pod mjenom „buſchſchenk“ — pſchiwjeſli, ſo bychu wužili bohate dary, kotrež darmotna Boża ſtwórba darmo poſtlica. Delanſka pczołnja „Wrjóſ“ pówdże pſchichodnu njedźelu popoldnju do „buſchſchenki“, ſo by tam naſtymſke žiwjenje ſebi wobhładała a w Bożej ſtwórbje ſhromadźſtwu wotmėła. Nowe hoſpodſtawy móża pſchi tej ſkładnoſcźi hiſchcźe darmo ſaſtupicź. Witani ſu wſchitcy pczołarjo, kotříž maja ſwoje pczoły na paſtwje, jako hoſcźo. Mėhli ſebi tej pczoły bliže wobhładacź.

S **Wětcźe Wody.** Pſchi kopańcy (Fußballſpiel) je ſandźenu njedźelu wėſty Curt Roberth ſmjerzniſe ſnjeſdożił. Jemu žo moſny ſiſchaſyzchu. Sandźenu wutoru je na to wumrėł.

S **Rakez.** Sandźenu njedźelu wjeczor je žo poradźiło, tu diwju paduchow lepicź. Wonaj běſchtaj ſo do kolow ſahladałoj, kiž korcźmar we ſwojej khėžy ſa kehelekulenje khowaſche. S nich dźiwjichtaj ſ diwėmaj najrjeńſchimaj wujėcź. S cźaſom ma ſo ſpytane paduſchſtwo dożhladachu. Policajſki poſ njedoczinkow w ſahrodze hoſcźenza wucźuſchli. Najprj. ſy ſimaj khribjet tucźnje namaſachu. Potom połaj wobeju do ſwojich wótzowſkich rukow pſchija, ſo by ſo ſa jeju dalſchi pſchebyłk pſchecźeliże poſtarał.

S **Nėmzow.** W Nėzołdez zhłoſowańcźi ſandźenu njedźelu wołen wuńdże. Na pomoz ſamołana wojnjowa wobora woſeń bórły podabju.

S **Lukowa** (Luckau) w Delnjej Łužicy. Do khowańzow tudomneje khloſtarnje je ſpjeczżeń duch ſajél. Hižo ſandźenu ſobotu ſo nėkotři khloſtarſcy ſjawnje ſpjeczżowachu. Sandźenu pónd źelu ſpjeczżnoſcź ſjawnje wuprajiły. Khloſtarſcy we ſwojich ſtrach kaž dźiwk zyzhmowachu. Woni rosbichu wochna a ſwinim rozbu. Kruchi mjetachu ſ wokuſemi won. Pódła kaž njemdwy chojo rejachu. Satwokana policija ſapocze do nich ſtrelecź. Po tym ſo běchu ſo nėkotři ſtamli, ſpjeczerja pſchesta.

S **Tſchepłina** pola Muſjakowa. Mandźelſke hórnika (Bergmann) Schülera bė ſo maſcźe pſchicźiżiny dla ſe ſwojim mużom ſwadźiła. Se ſaſałkoſcźu hrožeſche,

Hanka.

Powėſcź ſe Sserbow.

8] (Pokračowanje.)

V.

Jutrny běchu to lėto poſpe. Mity dych nałécźa, cźopłe ſtónczko běſchcźe datwno ſwoje dźėło dokonjałoj. Selenjachu ſo ſchtomy, pupki ſo pukachu, po brjéżkach ſakcźėwachu kwėtki. Hdyž dha jutrownje hwony ſajwonichu, njebudźachu mortwych: Stawajcze; pſchiroda bė wotcźuſiła a poſtrowi w połnej pyſche kwėtkow a w złonza błyſchcźu ſwojeſkich khcźeſcźanow.

Jutrownicźku bė w Kruſchojach waſchnje, ſo na kerchow dźěchu, rowcźki wopytacź. Złote złonzo ſwjate poło wobſtrėſcźe. Kóżdźiczki row, też puſty a ſanjerodźeny, měſeſche ſwoju pychu: pſchiroda bė jón wudobiła. Trawa, wuſtoka, a prėnje kwėtki naléźa do njeje ſaſgzte, tam a ſem też hieraſchk boſu, kotrež hižo poza wonjecź. W połwėtſje wyſkachu ſchkowronczki, prėnje łaſtojcźki wożachu ſo ſiſolizy we wulkich kołach pod njebjeſ mėdrinu.

Po kerchowje khodźachu ſ cźirkodami kemſcherjo a ſaſtawachu tu a tam. Najwjetſcha cźiſchcźeńcza bė pola rowcźka pſchi ſrėdnej iſcźežy. Tam bė ſpróżnina ruka zyłu ſahrodku wukuſkała, piſanu, hotowu rózowu hrjadku. We złowach měſeſche row na kamjeńtnym podſtawje rjany kſchiż, ſe żeleſa łaty. Prėdku ſtojſche mjeno „Marija Lubochcźez“, ſ dnjom narodza a ſmjerceże; na ſadnjej ſtronje pak cźitachu ſo złowa: „Schtó by pómał, Knjeże, Twoju radu a ſchtó wuſtłodźił Twoje pucźe?“ Pod ſtotym piſmom ſwėcźeſche ſo w ſkoże nalemjena lilija. — —

Tutón pomnik bė Rocho ſwojej njemvjeſceje dał ſtajicź. Ludźo ſnajachu jón dołho hižo, a tola, ſtojachu, tam, kaž bychu jón prėni raz wohladali: cźitachu błyſchcźate piſmo, ſpominachu na tu rjanu, pėknu Marju, ſo je ſe ſwėta dyrbjała tak młodu ſchcźi. Też wo Rochu bė rėcź, cźehodła ſo njeżeni. Wo wėju je tola helzow doſcź: „rėdnych“ a pjenjezmych też, a žana jeho njeby wotpokaſała ....

Mjes tym pſchiińdże Rocho Riſchojż ham, ſ boka dźěſchtej ſtara cźeta a Lubochcźa macź. Sady tuttych tſjoch ſtupałche njewėſcźe a bojanje ſtary Lubosch, ſeſpjerając jo na Hanku.

Kajſki tola roſdźėł mjes tej njebohi Marju — a jeje ſotru, tiž je ſ měſta pſchiſchła. Schukotanje pſchibywa, wocźi wſchėch wobroczeja ſo na jene měſtno, hdźėž wona dże — w němſkiej drafce. So ju tola banda ujeje. Tajka popa měſeczanſka mjes Kruſchojſkimi zowcźemi.

Hdźež Hanka dźěſchc, ſtupachu ludźo napadnje na bok. Hanka wſchak jich njewidźeſche ani njeſłyſcheſche, kak jej ſchukotaja. Na jeje cźiſtym, bėłym cźole wotpocźowaſche cźichomna nutrnoſcź, jeje wutroba bė polna Božeho domu a Božeho ſłowa. To dóſ ju prėdowanje tak hnyjeſche, kotrež bė po pjeczi létach prėni krócź ſaſo ſłyſchała ſerbſke. Niz tak ſadrjewe ſłowa knjeża duchownoho, niz jeho proſta rėcź, kotrejż kóżdy roſumiſche — nė, to bė ſłódki macźerſkeżina ryka, kotraż ſcźini, ſo kóżde ſłowo rėcźniweho na ſo do jeje duſche kładźeſche, kaž na wuwar roża ſchcźipjaża. Hanka ſpóſna, ſo ſu tele ſłowa jeje wutroby, ſo wona bjes tychle ſłódkich ſtowkow njemóże być ſbożowna. Hanka ſpóſna, ſo je Sſerbowka, a ſpóſna ſ hordoſcźu, ſo runjeż léta wo zuſbje była, ſo je jej wucho. jeje krew hiſchcźe ſerbſka. Hanka pſchiluſbja ſebi, ſo Sſerbowka woſtanje do ſmjerceże.

Njenadźiży ſłojeſche Hanka ſ zyłym pichwodom pſched Marijnym rowom. Luboſchowa hlada krucźe, ſ cźoła hroſy mróczeł. Sa to je Riſchojż cźeta polna ſpodźiwanja, tak rjenje je row wupyſchcźeny.

„Biſchcźe rjeniſchi je, hacź loni — to ſahrodnik ſe měſta lépje njeměłoh. Ty ju zyły hóſi, Rocho... A ſ wotkel pak maſch te rjane wulke ſijniki — jenoż tola pomuchajeże, kak rjenje wonjeju.“

„Te je něchto druhi ſadał“, rjekny Rocho, ſkhiſiwſchi ſo ſ ſemi, jo by ſwojeſko travoj wutorhnył, kotrež trochu ſamowalchnje ſ hrjadki hladiſchy. „Wėzera wjecźor tu hiſchcźe njebėchu. Mi ſo ſdo“ — a jeho hłóſ trochu tſchepotaſche, „Hanka je tu ſijakli na ronje domjeſka.“

„Wſcho, ſchtož je pramje“, praji Riſchojż cźeta, „Hanka je dobra, pėkna holcźa, hdyž je ſtoſi: zyły tak dobra.“

„Haj, dobra!“ wuraży Luboſchowa hněwna — „dobra by była, ſo ju ſe wſy wucźeſrimy — tajka pipleta němſka. A ty ſo mi: hórſchiſch“, wobroczi ſo na Rochu, „ſo takſej ruzy pyſchitej tónle row? Stwtorhacź měł, ſchtož je ta nahadźała, ta, taſka ...“

Riſcha ſo ſatorhnyn: „Cźeta, nėtko pak ſtónczmje dajcźe pokoj! Schto ma to rėkacź? Wy dże leże żurowa. Hanka może ſtupicź na prawy bok, na lėwy bok — Wam wutrjechcźej njemóże tak ani hinak. A ſchtož je kwėtki naſtupa — te torhane njebudźa, nawopak, Hanka je dobra, ja ſym wjeſoły, hdyž je row mojeje lubſcheje rjany.

W Riſchi ſo wotrjeſche, a wulki hnėw błyſkaſche jemu ſ wóczka. Chžyſche hiſchcźe wjacy prajicź, ale Hanka jemu ſłowo wſa.

„Mėj dźaſ, Rocho — ty wiſchak wſcho derje měniſch: ale wėſch, ja ſym bjes pomozalka leſ... Ja nikoho njetrjebam.“

Tajkeho dźaka ſo Rocho niebė nadźał. Prėni krócź je ſa nju ſłowo dał, a wona móhł rjeż jeho wotkopła. Chžyſche ſo hnėwacź, ale porok na jaſyku woſta. Dorbe běchu jeje ſłowa, ale jeje wobliczo ſo w tym wokomiku lubołne ſjetwi. S ſžimcźko wócźka ſładoſke ſpodźiwny błyſkeż, cźoło kraſnjeſche kemſchcźa muży, na lizoſłoji ſo cźerwjeń każ krjcźh. S dobom ſaſkincźa jeje błóż, mity a pcźerna, a tela ſ kautej roſkſudneiczu: „Macźi, ja nijchtom wotpadnija, ſym herbſka, każ druhe holcźa. A pſchijſahan cźi tu“ — rjekny ſpſchi-nicźho, „pſchi ſamym Bohu cźi to pſchijſahan, a pſchi drohim wopomnjeciu mojeje ſotry Marje“. Hanka ſapłaka. „A lubý nano, luba macźi. moje ſłyſły woju proſcźa, jenoż tróſchku dobraj ni budźtaj. Ja budu wſcho cźiniez, ſchtož ſamóju. Chcźu wanaj pėtka a poſłuſchna dźowka być, kaž je Marja była.“

Hanka podawaſche macźeri ruku, kaž by ju proſyła. Ale Luboſchowa ſcźeże ſwoju ſ ſebi, kaž by ju hada dojała. (Pokračowanje.)

ho žebi žiwjenje wosmje. Jako cah ſ Běleje Wody ſchichadżeſche, ho pſcheh njon cžitny. Cah ju na pokoju pſcheſedże. Wona bě hnydom morwa.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk, 6. ſeptembra 1923.

Dżenża dopoldnja
Dollar 33 mil. hr.
Jendżelſki punt 150 mil. hr.
Cżeſka króna 1 mil. hr.

Hamtſke kurſy wożera w Barlinje: Dollar 19 950 000, jendżelſki punt 89 775 000, franzowſki frank 1 172 000, ſchwajzarſki frank 3 591 000, cżeſkoſłowakiſka króna 588 525, ta ſtama w Drjezdżanach 665 340 hr.

Na Barlinſkich wikach je wożera kurs zuſnych pjenjes do njerwożakaneje wyſokoſcże ſalěł. Němſka byrhi ſo někto pſcheh ſowjetiſkej Ruſkej ſhubicź. Hobrſke dawki, kiž tele dny ho ſe ſahubjachu wotmachom na němſkeho dawkipłacżerja wotmalichu, njeſamóża wjazy rospadowazu hódnotu němſkeje hriwnu ſadżerżecź. Lud kaž we womorje ſo tepjazy žiwjej hoſpodarſkej ſahubje pſchihladuje. Dollar ſapija ho hamtſky ſ 20 mil. hr. Na wjeczor hacź na 23 mil. hr. ſlěſy. Jendżelſki punt pſchindże pſches 90 mil. hr. Schtó pokaże wupucź ſ tejleje hoſpodarſkeje ſahuby? Wo to ho tu jedna. Ta budże we ſwojich ſcźehwłach bjeſdwělomnje ſto krócź hóricha hacź kataſtrofa w Japanſkej. Powjeſcże wot tam cźitajo ho nam ſeżnje. Ale to, ſchtoż na naſ cźaka, pola naſ malo mnhlażych roſpomina. Lud błepi ho ſ próſdnym ſłowom a je ſ tym ſpokojom.

Na **produktowych wikach** ho poſtkiżenja w żiże wróżo wſachu, widżo, kat hódnota němſkich pjenjes ſpaduje. Nowe płacźiny běchu wo wjele wyſchich ſamcżerawſkich. Schtoż w roży a pſcheżiny ho poſtiſki, młyny a wikowarjo hnydom wokupichu. Pſchetoż muka ma ſtajnje ſwóſlinowych kupzow. Jeżmjeń a wowoß běſchtaz tehorunja wo wjele dróżſchej. Wobrot (Umiaż) pak ſnadny woſta. Kukuriza, wonjeſchći a hymjenje wołjoweho ſorna bijachu ſyżnje hjorje.

Pſchenża 28—30, rożla 24—26,5, naiětni jeczmjeń 26—27, naſymny jeczmjeń 24—25,5, wowß 23 hacź 25, kukuriza (Mais) w Hamburku 30, pſchenżična muka 42,5—48, rżana muka 33,5—37, pſchenżične a rżane wotruby 14—15, rapß 30—32, rapßowy woſuſchć 26, ſuche truhanićzki 12—13, pochowa metaſa 30/70 9—10, běrnaze kruſki 25—26, wſcho po zentnarju a milijonach hriwnow.

Stloma a ſyno. Pſchenżična a rżana ſtloma 700 000—800 000, wowßna ſtloma 600 000—700000, rżane wotſepy 450 000 hacź 475 000, jeczna ſtloma 500 000—600 000, ſ laſtlanju 350 000—360 000, ſyno, żywanje 1 700 000—1 800 000, ſyno 650 000—850 000 wſcho po zentnarju a hriwnach.

Wiki rěſneho ſkotu (Zentralviehhof) wożera ſrjedu w Berlin-Friedrichsfelde. Spěſchne powjeſchowanje zuſnych pjenjes je hižo mjaſowe płacźiny ho wyſokoſcże ſehnało. • Hnydom wot ranja wiki derje dżěchu. Płacźiny bijachu ſkakajo horje. Każ howjaſy ſkót tak też běchu wſchě druhe drużiny ſkotu dróżſche. Pſchede wſchěm bijachu ſwinje horje. Na wikach w Saſkſej ſa zentnar hižo pſches 3 miljony hriwnow hadżeja. S wumjeżacźom ſwini bě ho pornjo poſlednim mikam mjenje ſkotu pſchihnało. Smjerſke mjaſo płacźeſche hižo 1½ miljona hriwnow po puntu. Byrnjeż knjeżerſtwo wikowarjow ſ dewiſami (je zuſnymi pjenjesami) ſaſtaralo, je tola malo wukrajneho tuka na wikach. Tehodła dyrbi tukrajny ſkót wobydlerſtwu ſ tukom ſaſtaracź. Pſchihnało ho bě 1341 howjadłow, 935 cźelatow, 2074 wowzow a 1634 ſwini. Sa nje ho tele płacźiny hadżachu:

Howjadła 70—130 mil. hr.
cźelata 130—250 mil. hr.
wowzy 70—140 mil. hr.
ſwinje 180—220 mil. hr.

po zentnarju żiweje wahi. Namolwja ho, ſkót na wiki dale ſcźehdżinje płacź. Měſta nuſnje mjaſo trjebaja.

Na ſwinjaze wiki (Magerviehhof) bě ho pornjo tydżeńſchim wikam nješchto wjazy ſwini pſchiwjeſu, a to 1274 proſtatow a běhatkow a 218 ſwini. Wiki ſtara derje dżěchu a płacźiny běchu wyſoke. Po punzje płacźachu proſtata 2—2½ mil. hr., a wjetſche běhaki 2½—3 mil. hr.

Tydżeńſka rozprawa wulkoſtymjenjeńcje Męz & Co. w Berlin-Steglitz. Spadowaza hódnota němſkich pjenjes powabi nětkrjeżkuli, ho ſe ſtymjenjom ſaſtaracź. Ale wobrot ſnadny woſta. Wikowarjo ho wotwlakowachu, pſchewjeſe pſchedawacź. — Tukrajneho trawoweho ſtymjenja ho poſdżiſcho wjele wocźakuje. Tuſtwoliu ratarjo khwile nimaja, je młócźicź. Pſchede wſchěm ſtymjenitne ſita, dżerżelowe a trawowe ſtymjenja dżěchu. Tele płacźiny ho ſa- hjadachu:

Cźerwjeny dżerżel 170—200, ſchwedſki 170 hacź 190, hranity 25—40, żolty 38—55, luzerna 65 hacź 95, kólobjij 6—8, wſcho po zentnarju a miljonach hriwnow.

Słota hriwna wożera. Banka bawa 4 750 000 hr., pſchedawa po 4 773 809 hr.

Wuhlo budże wot pſchichodneho pjatka ſem najſterje ſaſo ſ nowa dróżſche.

Margarina ho wot někto po ſłotej hódnoſcźi wobliczi. Punt ſtoja ho wokoło 2 mil. hr.

Mloko, butra, twaroh. W Saſkſej ſtupja wot njedżele, 9. ſeptembra, tele płacźiny do mozy:

dobre mloko	212 000 hr.
ſelděrane mloko	96 000 hr.
tukowy litr prozent	70 665 hr.
burſka butra, punt	2 226 000 hr.
mlokarſka butra, punt	2 544 000 hr.
burſki twaroh, punt	320 000 hr.
mlokarſki twaroh, punt	384 000 hr.

Saſkſa banka nětko też bankowki na 2 miljonaj hriwnow wudawa.

Mjdowe ſchcźi, kiž někotre fabriki wudawaja, njebjeſcże, mjes nimi je wjele falſchowanych.

Wo żałoſtnym ſemjerżenju w Japanſkej.

Parižſke nowiny pſchinjeßu nowe nadrobnoſcże wo tymle żałoſtnym ſemjerżenju. Wono w ſwětnych ſtawiſnach, tak dałoko hacź je ſnajemy, nicźeho podobneho nima. Wſchitkich ſcźe we ſtomym měſcże Tokio praja, ſo liczba woporow poł miljiona pſcheſahża. W Tokio je pſches 200 000 wobydleri morjenych. Twarjenjow a domow je ho tam 350 000 ſahubiło. Pſchedměſto Ohjima je ho zyle ſhubiło. Tak mjenowane Bonſiowe kupy je ſ dżela morjo poczrjelo, ſ někotrych ſu żołmy wicho wotkławile, tak ſo ju każ wumjeżene. Wutoru hiſchcźe ſemja rżeſche. Deſchcźik ho liješche. Torhajo wětr mjetaſche żołmy thěżawyſoko na kraj. Jenoż woheń je ho trochu ſamjeſowal. Drobniſche powjeſcże powjedaja wo żałoſtnych podawkach. Jako dwórniſchcźo Uhero ho palicź ſapocża, thżajo, kiž tam wucźeł pytachu, do bliſkeho parka khwatachu. Jako běchu ho tam wuthowali, plumowe tótło (Gasbehälter) roſbuchny. Cźełtajo dyrbjachu wtrócźo. Sſo hižo palo ſe ſadwělowanjom wo ſwoje żiwjeńcźło wojowachu. Woni ſtejachu někto mjes dwěmaj wohnjomaj. Żony a dżěcźi ho k ſemi potepłachu. Niewurjelliwe bě żałoſcźenje ho palażych. Stónczenje ho wſcho pod roſpadnikami pohrjeba. Naiſrudniſche bě ſahuba wulkeje pſchedżerżenje w Sticonofa. Dżeń prjedy běchu dżěłacżerjo hroſyli ſtrajkowacź. So ho njebnychu ſ njeſpokojnymi ſrěcźeć móhli, wobſtejeſe fabriki 17 500 dżěłacżerjow do fabriki ſamtnh. Se ſemjerżenjom ſo zyła fabrika do hromady ſtyżny. Woheń nuhyri. Pſched wocźomaj ſwojich towariſchow ho tale ſyła dżěłacżerjowa żiwa ſpali. Jenoż někotrym ho poradżi, ho wukhowacź.

S Londowa ho powě: We wokolinje Yokohama a Oiaka je wokoło 500 wukrajnikow żiwjenje ſhubiło. Jena franzowſka ſyrotownja (Waiſenhaus) ho ſapuſcźi. Wſchě ſotry a ſyroty ſrudnu ſmjerċ wumrjechu. Też ſobuſtawy konſulatow ſu ſkoro wſchitkich ſwoje żiwjenje pſchihadżili. Wjednińſtwo ſpomožerſkeje armeje (Heilsarmee) ſe ſwojimi ſwójbami ho mori.

Po 24 hodź. ho poradżi w měſcże Tokio ſahhadżacź woheń ſamjeſowacź. Wojacy wjele ſtow twarjenjow roſtrělachu, ho ho woheń njemohł dale roſcźerjecź. W pſchiſtawach leżaże wójniſke łódże ho ſ wulkeho dżěła ſaniczichu. Na nich leżaza munizija ho ſapali. Roſbuchacźo roſtorha łódże. Nichtóż bjes wobjebiteje bowolnoſcże ani won ani nuts njeſmě. Wojacy na dróhach leżaże cźěła wotſtronjeja. Woni je do palażych twarjenjow mjetaja. Je pohrjebacź je njemożno. Ledma móża ho rubjeżnikow bowobaracź, byrnjeż teho, kiż rubi, hnydom ſatſěla. Sbytnhy lud pod holym njebjom pſchebywa. Knjeżerſtwo wſchě mozy napina, jim żiwnoſcź podawacź. Wjele żiwnoſcże ho ſnicźi. W Tokio ho 7 miljonow tunów (to ſu 140 miljonow zentnarjow) raſyża ſpali. Tu ſchkodu, kiż ma jenoż japanſki ſtat ſarunacź, wobliczа na 20 miljardow ſlotych hriwnow.

Dżenżniſche ranſche Drjezdżanſke nowiny pißaja ſ Amerikſ a Jendżelſkeje, ſo ieſchnoſt tehołe ſemjerżenja po zyłym ſwěcźe ſacźuja. Amerika je we cźichim cźeranu ſwojeho najraſniſcheho pſchecziwnika wotbyła; pſchetoż Japanſka budże nuſnowana, zyku ſwoju kedżbliwoſcź a hoſpodarſku móż nałoſicź, ſo by naſtanu ſchkodu ſterſe a lěpje narunała a ſapuſcźene měſta ſaſo nahwarił. Jendżelſka industrija je we tamnym ſwěcźe ſwojeho naiſtrašniſcheho konkurenta wotbyła. Sapuſcźene kraſiny a měſta běchu zyrdo kcźeżateje japanſkeje industrije. Wſchě poſtrěli, kiż we jendżelſkich pſchiſtawach leżachu, ho ſadżerżachu. Jendżelſzy pchekuzu dżeda najprjedy leżeżnoſt kataſtrofy pſchewidżecź, prjedy hacź dalſche tworu do Japanſkeje ſcźelu. — Do Barisa je wutoru wjeczor telegram doſchoł, ſo ho zyła noporow nimale na 3 miljony cźłowjekow wobliczа. — Jedyn jeſor we kħežorſkim parku je ſ cźełami jonow a dżeżi napjelnjeny. Te ſmjerċ we ſwodże pytachu a namakachu, radſcho hacź ho ſo żiwi ſpalicha.

Přiłopk

* **Nahłoſcź.** Schcźerniſchcźo München-Reuthſkeho knjeżeho dwora leżi hižo w Bayerſkej. W błiſkoſcźi paſtyſ, wěſty Moll, ſa jeneho ſtótneho wikowarja we měſcże Hofu wonzaj paßeſche. Wonzaj druhdy też na knjeże ſchcźerniſchcźo ſtupidu. Na to ho wobſtedżet knjeżeho dwora Heinz v. Feilitzich a jeho inſpektor hněwaſchtaj. Wonaj paſtyrjej to ſakaſaſchtaj. Paſtyſ nimoměry nahły cźłowjek ho tak roſſłobi, ſo Feilitzicha a jeho inſpektora ſ nożom ſakłó. Wobaj běſchtaj bórzy morwaj. Saſtóry Feilitzich ſe ſwojej maczerzu, kiż bě wudowa, na kuble hromadże hoſpodarjeſche. Mrodarja ſu ſajeli.

* **Se ſajedojenej dymku ho ſtónzowat.** Jara bohateho amerikanſkeho bankiſera Supphen tele dny w jeho pißarni we New-Yorka morweho nadendżechu. Nedawno hačle bě 6 miljonom dollarow namrěł (herbował). Jako do jeho ſwoy ſaſtupichu, nadendżechu jeho ſproſtnjene cźełko. Lěkaŕ ſpójna, ſo bě ho jemu ſ ſzankalom ſawdało. Supphen bě hijcźeze ſwdrnemu pſchecźelej telefonował, ſo mrěje. Wuſtrožny wón pſchihhowata. Durje k jeho ſtwi wotpaczichu. We ſproſtnjenej ruzy dżerżeſche dymku (trubku). W nozy bě něchtón końcź dymki ſ tymle ſtrałchnym żdom pomaſał. Supphen ſe ſwojej żonu hromadże ſiwy njebě. Wón ho ſe wſchelakimi cźaplemi naſażdżowaſche. Tehodła měnja, ſo je ho někajſi ſaſwiſtny ſudowaŕ na nim wjeczicź chżył.

* **Se Schcźeżeju** (Steinau) nad **Wódru w Schleſyſku.** Naſch krajny radżicźeſki hamt je ho njedżelu wieczor wotpalił. Horni poſthod ho zyle wupali. Potom ho woboram, kiż běchu ſ zyleje wokoliny pſchihwatali, poradżi, woheń podusnyć.

* **Roſkhodaza hoſeſina.** Po konferenz w Genua piſchu franzowſke nowiny ſcźehowaza żortnu podawiſnu. Poſłedni dżeń ſedża Lloyd George, Barthou, Schober a Cźiczerin pſchi ſabawnej hoſcźinje w jenym hoſcźenzu. Hdyż někto ſ płacźenju dóndże, wucźahnu Lloyd George (Jendżelcźan) ſ łazowejo ſaka mały ſloty pjenjes a poſłu jón na blido. Potom woſtnje Barthou (Franzowſa) ſwoju móſcźeń a doda ſłotemu 50 frankowiku bankowku. Schober (Awſtricźan) hrabny tehorunja do móſchnje, wucźahny papjeru a pſchepoda ju pinczníkej. Tón wobroczа ju na wſchě ſtrony a njewě, ſchto ſ njej ſapoczecź. Stónczńnje ho wopraſcha: „Schto to je, knjeże?“ Schober napiſchecźiwi: „To je wjaſnowy liſt (Kraftbrief). Wóſ ſ pjenjeſami ſteji na dwórniſchcźu.“ Stónczńnje dże też Cźiczerin (Rußa) ſwoju worcźiſnu ſaplaczicź. Se ſwojeje ruczneje toſchki wſa wjetſchi pakcźik a pſchepoda jón biehe wſchěch ſłowom pinczníkej. Tón wotwi bórnizu, wowali papjeru, widżi nětchto a hlada ſplóſchcźiwje na Cźiczerina. Rußa ża ho kuſmja a praji ſ krótka: „To ſu liſchcźe. Nacźiſchcźe ſwebi telko pjenjes, kelkoż trjebacźe!“

Hans Depła: Dżeń dobry, Motßo. Nó kajke dha pak mi dżeńża kißałe mjeſwoczo cźehnjeſch, ſy oha pak pſche wſche kißałych jabłuczkow jédł?

Mots Tunka: Ach, poſłuchaj Motßo, to ßym ſebi tola khětro kißału wolíwku nabrjebił.

Hans Depła: Hap, ſa pak dyrbiſch ſebi też tajſkich hłupych paduchow hromadże ſpytacź.

Mots Tunka: To wſchak maſch prawje, nětk je wſcho podarmo, zyle bancźiſi ßym ſebi roſtſchaßł a zankatu mězu, ſakołkał, ſchleńcźki roſbił a klankaju wojnſkř roſtorhał, wſchźn kłozkaty zokor na ras ſjědł a to tehodła, dokelž mějeſche mjennjay pożcźene rubjeſchćo dżěry.

Hans Depła: Aha, tak, tak, a te dyrbjachu paduſchkoju pokradnycź?

Mots Tunka: Sſo wě, hdy bychu ſebi cźi hłupakoju tole pſchimucźicź dali, měli pak ſtarſchi ſa nich liſtownju cźahacź.

Hans Depła: A byrnjeż ßo twoja żona khora poczinila a ty też po lěkarja póßlał, to cźi też nicźo njepomhaſche!

Mots Tunka: Alle Hanßo, myßlach ſebi tola, ſo hněcź ſ najnjeſchcźa krjepki darmo a dny, kiż dyrbju doma dżěłacź, dam ſebi też hijchcźe derje ſapłacźicź.

Hans Depła: Motßo, Motßo, wulke rózynki wſchat mějeſche we hłowje a te małe pabachu won.

Mots Tunka: Hněwacź mje njetrjebaſch; praj mi radſcho, ſchto bych někto cźinił?

Hans Depła: Haj, ſchto ha cźeſch cźinicź? Alle jene cźi praju, hdyż ſaßo ras paduchow potrjebaſch, njebjeł ſebi wjazy tajſkich małych, woni njemóża bóſ hijſchcźe tak wjele powjedacź a praja pſchcźo jeno: „Nź, ja pak tam njejßym był.“

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deški kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Kedźbu!

S wužitkom kupujeće **trjebane a nowe meble, polstrowane twory,** kaž tež **nowe a trjeb. drastne khamory, komody, loža s matrazami a bjez nich a posłeschcza,** kaž tež wschu **mujazu a jonsjazu drastu. Dołhe a krotke schórnje a stupnje stajnje na składze.**

E. Stelzig

na hrodowskej hasy č. 4,

blisko Pětroweje zerkwje Telefon 1152.

Sym rodźeny Serb!

Směški.

Dundakej Macźi wuhlada swojeho pschećela, Pschekłapanej Bosćijc. trudnje a mérnje mjes žarowazymi pschewodźerjemi pohrjebneho cźaha. Njenadpadnje so swojemu pschećelej pschiwlacźi a schepcznu jemu do wucha: „Bosćijo, to ja tola wjedźał njejšnym, so maješ ty tajke trudne podeńdźenje. Schtó dha je to tola semrěł?“ Bosćij sejałny ł ramjenjomaj a wotmołwi: „Wó, ja žebi myšlu, tón tam we prénim wosu!“

* * *

Druhi raz setkachtaj so Macźi a Bosćij w jenym hosćencu a skałachtaj žebi hromadźe dweju pječenoju jerjow.

„Bosćijo, wjmi žebi jeneho,“ rjekny Macźi. Na to žebi Bosćij najwjetscheho wsa.

„Ale Bosćijo, ty wopraudźe žanu pschistojnosć njesnajesch,“ rjekny Macźi. „Cźłowjek žebi tola žerje jako prěni najwjetscheho jerja njewosmje!“

„Kotreho by dha ty žebi wźał,“ snapschećiwi Bosćij.

„Nó zyle wěsće teho mjeńschcho.“

„Schto žebi potajkim chcześch, Macźijo, teho ty tola wasch!“

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nowe khlěbowe a mukowe płacźiny. Wot 10 septembra płacźa na muku a khlěb nowe nowe płacźiny: **1. Mukowe płacźiny we wulkowikowanju.** Zentnar rżaneje muki hacź do domu 5 884 200 hr., zentnar pschenicźneje muki hacź do domu 6 703 000 hr. **2. Mukowe płacźiny w drobnowikowanju:** Rżana muka 157 500 hr. za 1195 grammowu (jedna 1900 gr. kulěrowa snamka), 65 900 hr. za 500 gr., 41 500 hr. za 315 gr. (puntowka khlěbowa snamka). Pschenicźna muka płacźi 179 400 hr. za 1195 gr. (jena 1900 gr. khlěbowa snamka), 75 100 hr. za 500 gr., 47 300 hr. za 315 gr. (puntowka khlěbowa snamka). **3. Khlěbowe płacźiny.** Połruta (1900 gr.) rżaneho khlěba 350 000 hr., z puntowka połruta 184 200 hr. 400 grammowiki pschenicźny khlěn 100 000 hr., zyta (80 gr.) 20 000 hr. Mjenowane płacźiny su na wusche płacźiny. Kerc. so na to pokazuje, so ma khlěb pohnk wahu měcź, kaž wjacźe, hdyž je 24 hodźin ł pjcy.

Měschcźanska rada wosjewja: Pjatk, 7. septembra 1923, wot 8—2 hodź. so

khlěbowe snamki

wudawaju, ja Židow pop. wot 2—4 hodź. Snamki wudawaju so na 5 njedźel. Sobotu, 8. septembra wostawše snamka wudawańa khlěbowych snamkow we kupnizy (Gewandhaus) samknjena. — Schtóž žebi snamki posdźišcho wotwosmje, ma 20 000 hriwnow sapłacźicź.

Kommunalny swjazk ja Budyschin a wokolina wosjewja: S tuthym so na to pokazuje, so budźe po sdaću nusne, tydźenjsce khlěbowe płacźiny powyschicź. Pječarjo a mukowi drobnowikowarjo dyrjli pschi pschijimanju khlěbowych snamkow na to dźiwacź.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

Mukowe a khlěbowe płacźiny wot 10. septembra: W zyłym po zentnaru w nikuje: Pschenicźna muka 6 300 000 hr., rżana muka 5 000 000 hr., w drobnym po puneze pschenicźna muka 73500 hr., rżana 59 000 hriwnow. Muka płacźi rżana 1400 gr., to je wotrěźł snamki na tydźer 165 000 hr., pschenicźna 206 000 hr., 740 gr. rżaneje muki, wotrěźł snamki na tydźeń za dźěcźi mlódsche lěta 87 000 hr., pschenicźneje 109 000 hr. Rżany khlěb 3,8 punta 307 000 hr., 2 puntaj 162 000 hriwnow, pschenicźny 3,8 punta 349 000 hr., 2 puntaj 184 000 hr., 80 gr. zalta 15 000 hr. To su najwyschsche płacźiny, schtóž je pschesłupi, so khłosta.

Schijeze maschiny

(Naumann) su nowe dóschłe.

Poskićam je wjele nize dnjowej płacźizny, kaž tež wschě wězy sa kolesa a elektriske artikle.

P. Horbank w Khróšcźizach

Elektriske wuparjedźenja

wuwjedujetaj płacźizny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ł wob. ruk.

w Budyschinje na hornjcźerkwi hasy 24.

Starec zaššuki

trjo dźěle ł puje

časnikar Mencel

w Dobrošecach

pola Njeslańcha.

Časniki

wšěch družin

wuporjedźa najspěšnišo

Fr. Scholze

na seminarskej drózy 10.

Cichi kućik, Telefon 478.

Kedźbu!

Hdyž dam swój cźasnik zhotowniciwje, płacźiśm hódno a lubźiwje wuporjedźeca?

We wuporjedźetni cźasnikow

Leona Ginsberga

we Wojerezach na torhošcźu 5.

Pcjolazy wósk

kupujetej běžnje

po najwyschschich dnjowych płacźiznach w małych a wulkich dźełach

dr. Teich & Co.

w Budyschinje

na Bolesławowej hasy 42.

Vogtlandske gegarbene

huru, zonki, pitraje, foschte, prunzejowe łuśnje, łojowe pucźeńdźenja a łojowe płachty, wjerśeli trjenja, schórzuchi, hłudowe a sołowe pschitrowy, wołowu łuśku a linoleum porucźa we dobje płacźiznach hódno.

K. Erler w Budyschinje

na zitnych wikach 11

znapschećiwa „Złotemu Hwězdu“ Měrći Serbskich.

Stare a ćišćane

listowe znamki wšěch družin k wudospołnjenju a zběrki kupuje a wumjenuje

G. Janak w Budyšinje

w Serbskim Domje.

Kupuju a pschedawam wschě

raźowe pšy

Płacźu najwyschsche płacźizny za łójdeho trebneho a njetrebneho pša.

Auerswold w Budyschinje

na šulelnikej hašu 13 II.

Kosaze koże

kaž tež wschě druźiny druhich kójžkow a łojow kupuje

po najwyschschich dnjowych płacźiznach

Paul Schulz

łojowa a cźerjewna witowańa

w Budyschinje

na šulnej hrobarej hašu 13.

Cigary

zigarety a kurjenski tobak

poruča we wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyšinje

cigarowa a tobak fabrika

Najlěpša kupowańa za zasopředawarjow

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornjcźerkwinej hasy 6a poruča **jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi.** Sanzna wuporjedźa

Kedźbu! **Koże** **Kedźbu!**

kupuje stajnje; wschě **łojnje, karnillaje, łajecze, łorke, hornjaze, knotaze, kójtaje koje** ale kaž tež **wowču wołmu a włosanki**

po najwyschschich dnjowych płacźiznach

Berger we „Wettinskim dworje“ na kamjentnej hašu. Telefon 1243.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylne twarjene, lohko běžace

: železna konstrukcija :

z powjestwom wjazace, samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa

: mašina :

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za doprědka a dozady

: wjerćenje walcow. :

Hódny wudźělk I. rjadownje!

Rěpu sykaki

šrótowanske młyny

elektriske motory

} najlěpše wudźělki.

Gustav Wagner

ratarske mašiny :-: **w Korzymju**

Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hlowny skład: w Budyšinje w husarskej kasarni.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Těłanskej drózy 42. Telefon 321.

Jakub Bräuer w Kamjencu

na połnocnej drózy 14

poruča wašim Sserbam swój wulki skład mužazeje a zonjazeje drastu. Najlěpsche wobtrjeźenja za muzow a zony po měrje natruchnišcho po naišich cźischich płacźiznach

Drjewowa awkcija. Sobotu, 12. septembra pschij. w 12 hodź. so w mojim wobydlenju ł tudomnym rewěrje **na 230 rm. khójnowego połneho drjewa** we wjetschich a mjeńschich łoźach sa hotowe pjenjezy na pschebjadźowanje pschedawa

w. ł. Münch, hajnikownja w Koblizach p. Wulkich Sdźarow.

Po dołhej, ł wulkej sćerpliwosći sněsenej khorosći sawoła Bóh tón Knjez na jeho 42. narodninym dnju w jastarańskej khorownji w Drježdźanach mojeho lubeho mandźelskeho, našu žiwcźneho nona

Ernsta Wittenberga

k sebi do swojeho njebjeskeho kralestwa.

S wulkim żarowanjom, tola podate do Bożejźi wole, wosmjewja to

W Brěsowje, 6. septembra 1923. **hłubokosrudźena mandźelska**

Hanaj a druhi pschiwusni.

Khowanje je pschichodnu sobotu pop. w 3 hodź. wot cźěkownje Michalskeho porjedowanischcza w Budyschinje hem.

Po krótkim ale cźežkim khorokoju wumrě 4. septembra nahle moja luba mandźelska a nasche drohe, žiwerna macź

Hana Balzarjowa rodź. Valtinez

w starobje 31 lět.

To wosjewja w hłubokej srudźbje

Jan Balzar a dźěcźi.

W Nowej Luzy pola Wojerez, 5. septembra 1923.

Ach B. Je, sprowna mandźelska, macź šiwerna swojich dźěcźi, je šoše, šiše mumrjelo. Je wjesiska srudźba w šwěcźi? Ju wopušcźiwe mandźelski, ju pytaju je šrotti, kaj ju něit wopuščźene.

Ty wěch, kaš wona w lubosći je šiała hjes pschestrěcźa; wěch, schito ju na njej šhubili, kaj pschec nju šrudne płacźe, kaš mandźelskeho swjeseli, kaš karosche ju so dźěcźi a pjelusche jich łoże.

Shubił

je so po puczu ł Barta, Klukscha, Wulkeje Dubr wy, Radworja do Khróšowa

wołoti zołty zonjazy schnórowanski stupjeń.

Sa myto wotedacź we Lusy cjo. 26.

Lětnik 82 Budyšin, pjatk 7. septembra 1923 Číslo 207

Serbske Nowiny.

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a pjatk měsandje: We wudawarni 130 000 hr., z pśinjasenjom do domu 143 000 hr. Do wukraja za september 800 000 hr. Kóžde cisło pśaji 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach šo. 4

Hlowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjo. Wudawa a cišći Smolerjec kniha cišćerńja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. woteslać, płaći so za mały rjadk 50 000 hriwnow. Wobdźełnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Pjatk, 7. póžnjeńca.

Reginy, knjeżny.

† 1831 serbski biskop Franc Jurij Lok, dobroćel Serbow.

1853 wobzamknje so w Klukšu wudaće Misionskeho Posola.

So zhromadźuja ptačata
Na štomach a na polu
A maja mysle dźělenja,
Haj wopušća a holu.
A we wsy lipa wysoka
So pozbóha na hórcy,
Ju słónčko rano pozłoća
A na njej sedźa škórcy.

Handrij Zejleŕ.

Wšitko spowěšeć na jedyn hóźdź, to rozuma nima. Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Lipa“ w Rakecach nima druhu ale kaž hewak, třešu njedźelu měsaca pola Hónča swoju zhromadźiznu.

Serbske towaŕstwo w Čelnom změje příchodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w Kulišec hosćeńcu zhromadźiznu. K wučeŕ Wićaz je předelnje přednošk přilubił. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Małešanske serb. tow. změje njedźelu, 9. sept. pop. w 3. hodź. zhromadźiznu pola Lipićoe. Wšitke sobustawy a hosćo přeprošuje předsydstwo.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe. Měsacna zhromadźizna njedźelu, 9. sept. wěstych přičinow dla wupadnje. Spěwarjo a spěwarki maja wot nětka kóždu wutoru 1/2 9 hodź. spěwanje. dla Budyšskeho koncerta. Prosy so, zo bychu so wšitcy pilnje wobdźělili. Předsydstwo.

Towaŕstwo pomocy za stud. Serbow. Próstwy wo přidźelenje towaŕstwu darjenych pjenjez k nakupowanju knihow maja so hač do 9. sept. pola pokładnika knj. wuč. Polana, Jurjowa dróha 5, wotedać. Teź serbscy stud. našich wyššich šulow móža so zamołwić. P.

Swětne podawki.

Rada swjasta ludow

je frjedu w Genfu pohnadźenje měła. **Italski wotpósłanc** najprjedźy stejišćeju swojeho knjeźerstwa rozłoži. Italska so temu pósłedźowaca, so je rada swjasta ludow z italsko-grichiskim konfliktom saběra.

Grichiski wotpósłanc Politis znapřećiwi, so je so Grichiska na swjasć ludow wobroćiła po stawonoj 12 a 15 pakta swjasta ludow, kotraž stej dospołnje jadnaj. Hdy by so nahlad Italskeje pyšiał, by to rospad swjasta ludow wojnamało, pyšeroź w pyšichodźe by nětajkemuždy stajej lohko było, prajeć, so je stawaj 12 a 15 njehodźitaj na njón nałožiła.

Po rěči grichiskeho wotpósłanca **jendźelski wotpósłanc lord Robert Cecil** žebi žadajcy, so dyrbja so hnydom stawy 10, 12 a 15 pakta swjasta ludow pyšecyšitaj. To je sta. Lord Robert Cecil pyšipomni, so wšyć měrowe rěšenja te same postajenja wopyšichoja: hdy by so na nje njedźiwało, by je Europa rozcyšała.

Jendźelske wójnske łódźistwo hotowe, wobsamknjenje swjasta ludow wukonjeć.

Jendźelske knježerstwo je swólniwe, swjasć ludow w jeho wobsamknjenju podpjerać a swoje zyte wójnske łódźistwo do jeho wole stajić. To sy dołuimi słowami rěka: jeli so hy swjasć ludow wobsamknuła, so dyrbi Italska Korfu wopuśćeć, by Jendźelski hotowa była, Italcjanow z Korfu wuhnać. Pokazuje so na to, so měło so, hdy by so to stało, cźełoj pał so njenadźa, łódźistwo niz jako jendźelske, ale jako łódźistwo swjasta ludow skutkowało, a w Londonje so wo tym rěcźi, so by znadź so łódźistwo z łódźemi schwedźeho a hollandźeho łódźistwa pohromiło. Jendźelska je so nětko tež wo tym swědčiła, so by Francowska, kaž hdy by so aktiwnje pyšichi demonstrazi njewobdźělita, so wšyćkich njepyšecźelnjećow wostajiła, haj so by kaž so swoje aktiwne sympathije pokazała. W tuchwilu francowska politika mjes dwěmaj nahladomaj tam a sem khabła. Tón jedyn je, wusće styki z Małej entencu zachować, kotraž je tak rozsudne antiitalska, a druhi, Italski wot jendźelskeho wótwa wuswobodźić. Maka entenda je bjezdźełomnje bóle k Francowskej dyšli k Italskej pyšichilena. W Londonje wšak so hyšcźe pyšecźo nadźijeja, so tajke mowy wustupjenje njebudźe trěbne, tola lord Curzon je drje wyšće mjenowane możnosće we wocźomaj měł, hdyž je wón rjekł, so by Jendźelska pyšci wyšćich wobstejnosćach swjasć ludow a jeho politiku podpjerała. Rada swjatkarskich pósłanzow je po mjenju Jendźelskeje dospołnje pyšichłuchna a teź khmane sjednoćenstwo, so by so je sfonzowanjom generała Tellinia a jeho staba saberała, dokeł dźe je tón, hdyž su jeho sfonzowali, w słužbje rady swjatkarskich pósłanzow był. Wobhadźenje kupy Korfu z Italskej je z zyle wobzebitym prascheniom, kotrež ma rada swjatkarskich pósłanzow rosćudźiła, dokeł so tole prascheńe niz jenoż Italskeje a Grichiskeje dótka, ale teź wjele druhich mozow, kotrež maju w frjedźoćelskim morju sajimy. Jeli so by so Italska swjatkej ludow pyšecźiwjała, so tola njetwocźakuje, so budźe wjazy dźeli jeneje łódźistwoweje demonstrazije trjeba, so by so wona nuśowała, zosaćej.

Pyšichi bombardementu na Korfu so 20 wozołow morilo.

„Chicago Tribune“ z Athena powź, so je wodźer amerikańskeje spomožeńje za zyrotow za blišći rańšich kraj pódźelu z Korfu do Athena pyšišći. Wón praji, so je pyšichi bombardementeje na Korfu 20 wozołow śmjerćy pocźepiło, mjes nimi 16 dźećy. Wšchitki mortwi a ranjeni su cźeknjeńcy abo zyrowy z amerikańskich a jendźelskich zyrotowanjow w starej twjerdźiznje na Korfu byłe. W hacźe pyšich twjerdźiznu, hdyž so runje 400 zyrotnych hólzow amerikańskeje pomogneje organizazije kupasche, su schrapnelle rozbuchałe.

Paschicz pola Poincarea.

Južnoslowjanski ministeriski prezident Paschicz je w Pariźu pyšebywajo frjedu z Poincareom prascheńe pyšimóńskeho města Rěki (Fiume) rospominał. Na tole rozrěcźenje je wulka wažnosć kładł. Francowski ministeriski prezident je pjecźa se swojimi wobydlimi wšitkowe Paschicza pohnucź pytał, so by wón w prascheńu města Rěki pyšisłuchenje cźinił. Paschicz na to stejišćeju swojeho knjeźerstwa rozłoži a na wyšćelake pyšihlowkenja dopomni, kotrymž je so wono hižo rozsudźiło. Dale je Paschicz pyšisłuchnył, so Južnoslowjanska njemóže nowych wopornych pyšihlowkow Należnosći města Rěki so w Pariźu jako kritiku wobhladuje.

Parižski „Petit Journal“ pyšeše, so je Paschicz pyšebe wyšćem teho dla do Pariża puśował, so by so za 300 milijonskej pósłonku wobhonił, kotruž je Francowska Južnoslowjanskej słubiła. Paschicz je Poincarea prošnył, so by pożcźonynym plan z najwyšćelej spěchnosću potwordźił. — W nětcźišćim cźasu, hdyž Italska z nałuhnosćemi hrozy, mohła Južnoslowjanska z francowsku pożcźonku derje trjebaca.

W Pariźu so schmatańjow na Balkanje boja.

Italsko-grichiska kriza so dźeń wore dnja bóle jaschmatuje, a tak so, so druhe mrócźele po njebju pyšicźahnu. Kedźbliwosć słuchnje zawodny nastawk Pariźskeho „Tempsa“, w kotrymž so praji: „Njedałako nětcźišćeho njewidźa so druhe mrócźele kopic. Jasne je, so móże so měr jenoż schkować, hdyž entenda bjez porota dźěła a hdyž z ludow, kotrež z njej słuschcetja, jedyn za druheho stej. Njewěmy, hacź jendźelske knježerstwo możnosće do prědka widźi, na kotrež so měrimy. Hdyž hebi na to pomyśli, budźe musne, so wšcheho smikmjeć, schtož nětcźišćeju kriźu po dźacu pohórschi.“

Tele žadny so z tym wuzamja, so so praji, so su **poměry mjes Južnoslowjanskej a Italskej** khětro napjate. Boja so, so budźe Italska w Rěkim (Fiumskim) prascheńu samostatnje postupowaca, mjes tym, so so Južnoslowjanska swojeho stejišćeja dźerži a to teho, so dyrbi pyšimórske město Rěka je swobodnym statom wostaćej. Italske njeježeństwo žebi po dacu na to pomyślił, teź tu žylnu ruku natoźiću a město a swobodny stat Rěku anektowaćej. Južnoslowjanski ministeriski prezident **Paschicz** w tu khwilu w Pariźu pyšebywa a je dźeńja pola Poincarea pobył. Mów swoje pyšebywanje w Pariźu wo nětkotre dny podšišći, hacź runje bě jedi i wopytka wotmyślił, so hižo dźeńza do Belgrada wróćiłej.

Konferenca swjatkarskich pósłanzow je so dźeńza w 11 hodźinach zhromadźika a hacź do 3/4 1 hodźiny wuradźowała. Na kónzu je so kśedowaze zdźelenje wudało: „Konferenca je wotmołwu Grichiske na notu w nastupanju zkónzowanja mjesnypostajazeje kemnišije pruchowała a je wobsedže na wědomje wsała, so Grichiska praji, so zyku samołwitosć pyšewośnje a wšcho wotschodźenje sapłaći ,kotreż śmjeje konferenca za prawe. Konferenca pósłanzow so najposdźišcho sašo pjatk zhromadźi.“

Wopyšichijeće tuteje zdźelenki je so hnydom sekretariat swjatka ludow pyšehpodało.

Na cźaš samjesowana nota Italskeje na Južnoslowjansku.

Italske knježerstwo je 5. septembra Južnoslowjanskej notu pyšipodało, w kotrejž spěšne rozsudźenje wo praschenju města Rěki (Fiume) żada. K wotmołwjenju na notu so južnoslowjanske knježerstwo cźaš hacź k 15. septembrej wostaji. Dokeł ministerstwi pyšchodźuja Paschicz w Pariźu pyšebywa, njeje možno, na notu hnydom wotmołwiś. Winjke nowiny z tyšu, so mjes tym wojerska strona sćadnoćej wujije, so by lud za wójnu pyšecźiwo Italskej sahorita. W Belgradźe pyšitomni ministerja su so za to wuprajili, so by město Rěka z njewotwisnym statom wostała, kaž je so to z měrowym rěšenjom postajiło.

S Belgrada so pyšeše, so je italska nota wo praschenju města Rěki najpozdźe rozsorjenje słubiła. Maja sa najdaterjej, so chże Italska swoje žadanja znapřećeja Južnoslowjanskeje z ultimatum wumnožowaćej. Wšchelake nowiny wo měrkażerjo Italskeje pyšichu a na to łóžblíwe cźinja, so Italska, jeli so swoje stejišćeju njepyšemèni, pyšichi adriatiskim morju wichor rosputa, kotryž by wjele straschnišich był, dyžli pyšichi joniškim morju. —

Belgradska „Politika“ na to pokazuje, so je Južnoslowjanska pyšihotowana.

Pyšesjednosć mjes Jendźelskej a Francowskej.

Po zinym ljudowanju mjes jendźelskim ministerskim pyšedsydu Baldwinom, w francowskich kupjelach Aix les Bains pyšebywazym, z francowskim ministerskim pyšedsydu Poincareom, a na druhej stronje mjes jendźelskim ministerstwom a lordom Cecilom, Jendźelsku w radźe swjatka ludow w Genfje sastupowazym, je swonkowny minister lord Curzon italskemu pósłanzej rjekł, so je jendźelske knježerstwo w połnej pyšesjednosći z Francowskej kruce rosćudźene prawu swjatka ludow w italsko-grichiskej swadźe sakitaca.

Francowsojo a Belgicźenjo so dalšich němšich pjenjez mojuja.

W Mühlheimje w Porurskej je Francowsojo po puczu do němšostatneje banki 500 milijardow njecźišćowanych němšich bankonkow sebrali.

W Hamborngje su Belgicźenjo filialu němšeje banki wobsadźili a ś njeje 30 milijardow ś wjetšcha industrijowych papjerjanych pjenjez wzali.

Nowe powyšenje żelesniskeho tarifa.

Dla dalšeho wotpohódnoćenja němšich pjenjez, ś tym swišowazeho powyšenja mjdow a podrożenja materiala so 11. septembra żeliniske tarify ś nowa powyšcha.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 7. septembra.

— **Wo wjedrje.** Wjeżera wjećor w 7 hodźinach barometer 745, hygrometer plus 3, najwyšćiša dnjowa temperatura plus 16 C. — Dźeńza rano we 8 hodźinach barometer 747, hygrometer minus 1/2, najniźiša nózna temperatura plus 13 C. — Wuhlady: rjewobwjajne. — Po wcźerawšnjej rosprawje Drjež-

džanfeje wjedraćnje śmějemy bóle wiśaće wjedro. Wubějći cźejčeho powětra we połnosy šu nam minne, hdyž a hdyž dešćowate wjedro pichinjeješe. Hižo sa šo nowy cźejši powětr pola kupy Island leži a ma posbilenje, k ranju šo wotšalić. Tehodla nam hischeje stajne wjedro njeckawa. Lokši powětr šo ſ Biskayskeho zaliwa (Meerbusen, morjo mjeſ Franzowskej a Schpanskej) na polońšku Europu wupischestrjewa. Wón pak hischeje nosy ninna šo hacź k nam pischedrěć. Hewak schkleńza sašo na rjane lěty. Wežera šo jenož we Hamburgu deščećka dźěšche. S wjetscha bě samrózene, teź we Londonje. Czopło bě 10—15 stop. Jutſje šobotu je Marije Narod. Sslónczko schadža 5,22 a šo 6,33 chowa. Měšaczk schadža na rauje 2,15 a šo na wjeczor 5,13 khowa. —

— **Sswobodne mjazowne jetki (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu, 8. septembra, wot 9—11 hodź. šo šyre howjaze wjaše, punt po 1 a 1½ milijona hr. wotedawa.

— **Powpschenje želesnišich płaczijnow.** 11. septembra šo khcź wobzobinſkich khartkow a boczałkow na 1 500 000 hriwnow powyšch.

— **K pełsżenju wobthoda pschi pschedawanju jesbnych kharikow** šo hišo 8. 9. a 10. septembra jedne khartki ſ lokom „10. 9.“ pschedawaja. Na nutsch dojach kupjene khartki płaca hacź do 13. 9. 23 w 12 hodź. wjeczor. —

— **Rentudostawarjo!** Póndźelu, 10. 9. dopoldnja wot 8 hodź. šo w prjedawdyschim wuhlownym hamcze w krajnej khěži na hrodowskej haju 10 šegialnym rentnarjam dalsche doprědkapłaczenje na podpjeru na cźaš wot 16. 8. hacź do 15. 9. wuplaczuje. Invalidnm rentnarjo ſ mandźelskej dostanu 12 milijonow, tajsy ſ mandźelskej a ſ 1 dźěšćom 14 milijonow, samotni invalidni rentnarjo dostanu 9 milijonow, wudowsyj rentnarjo 7 milijonow a dostawarjo khyrotoweje renty 5 milijonow. Sbytk, wokało 55 milijonow za invalidnych rentnarjow ſ mandźelskej a dźěšćom, 46 milijonow za samotneho invalidneho rentnarja, 26 milijonow za wudowskich rentnarjow a 22 milijonow za khorotowskich rentnarjow šo póndźelu, 17. 9. 1923 dopoldnja wuplaczuja. — Wschi tym šo rańsze na jeźbowe pokazuje: Wuplaczenje nuſowneje podpjery na šegialnych rentnarjow je w pischichodze stajne w nědźenskich wuhlownym hamcze w krajnej khěži a jenož dopoldnja. Podpjerowe pjenjezy, kiž šo w postajenym wuplaczeńſtim cźaſu njewotwostmu, maju šo na pischichodnym dnju w měšćanſkej khowni pokkadniy, na radnizy w 2. poschodže wotewjacź.

— **W Centralnym dźiwadle** hraje šo wot dźenſa hacź do póndźele **wulki** internationalny film „Bohème“ w 6 jednanjach ſ Marju Jacobini, najwuješchej rjanoseju a pschedstajeńku Italſkeje we khownej róle. W pódlanſkim programmje hraje šo „Parla tworoweho doma“. We khownej róli Chaplin.

— Sa **Towarſtwo Pomozy studowazych Sserbow** dari k. Rudolf Pesta (Cźech na pucźowanju do Ameriki) 5 000 000 hr. a knjes stótny lěkař dr. Schibak w Drježdźanach 1 000 000 hriwnow.

— **Wulki podank** pschichodnych dnjow staj dnjej njesapomnicźowu nuſowneho sjednoczeńſtwa w Budyschinje. Město a wšy, wschitzy šu šo pscheproſnyli, so bychu šobupomhali na rjanymaj woporowymaj dnjomaj k wotpomhanju nuſy naſchich khudych. Wulki ſajim šo wschudże sa to pokasuje. Tudomne hórſke towarſtwo je šamo wulět wotſtorczilo, so mohłe šo wschě šobustawy na njedźelſtim šwjedźenju wobdźělicź. Mataj to bycź dnjej posbožowanja, dnjej, na kotrymajž na nicžo druhe myſlicź njeſmějemy, hacź na nuſu najkhudschich. Sšwjedźeni šo pjatk wjeczor še synfonijownym konzertom sapoczuje, kotrehož program nam najwjetſche nadźije dawa, so šo nam nětchto nadobne poſticzi. Sobotu budże Budyschin w khdekuželi pyſche šlejeź, kaž tehdy w meji. Wschudże Chijakny a khježa kwětki pósćelu a wo wjeſele wopory pro-šyjeź. Pomhaj khódy njedźiwajah cźeſkeho cźaſa je wjeſelej wutrobu k wotpomnjanju nuſy. Ssobotu wjeczor wotmije šo w ſali „Krony“ wulkotny ſportelſt šwjedźeń. Kolojšidny ſport a wumělſtwo budźetej wulke šyły luda hodźiny dołho ſajimowacź a ſ druhimi poſticzenjemi nam wschědnym prózu a ſtaroscź ſapomnicź pomhacź. Pokasujemy zyle wosbeſoje na to. Bližſche šo hischeje wojſewi. Njedźela dyrbi zazy ſtukk krónowacź. Jěšoženje ſ kolešanmi „nuckolo Luſizy“ ma w zyłym wokrejſu pschijowjedacź, kaž ſo Badyſchin napina, so by ſwojim khudym pomhał. Popoldnju budże šwjedźenſki cźaſ po měſeče — nic šwjedźenſki cźaſ we wschědnym ſmyſle —, pschetož šwjedźeńſte cźahi jenož šwjedźenja dla wuhotowacź, k temu je cźaſ pschethutny — ale ſ demonſtraziju ma cźaſ hyeź. Wón dyrbi prajicź: Tu dyrbi šo pomhacź. Ma wſchitzich ſ woporam hotowych cźiniczź, wa naſ dopomnicź na pschedšejazu ſymu, šodźeš je ſa khudych wośebje hubjenje. Njeſmémy rěcźeć wo pscheſtlapjenjach, kiž cźah pschinjeſe, ale jene wěmy, hubjazy dźěrazych nutrobow hižo dźenja wuſkaja a šo wjeſela na wjele nowehe, ſchtož jim pschedstoji. Widźimy to wschědnje na mnohich dźěrcach, kiž šo ſamowlasja. Jich nutroba dyrbi šo ſradowacź a dyrbi teź wjedźeć, k cźemu šo to wſcho ſtanje. — Dobrotu cźiniczź a lubosćź wopakasacź khuoym, to je najkrapnijſche žiwjenje. Pomhajcze wſchitzy ſtónczne pruhi rosſchérjeć, mlodźi a ſtari — khudźi a bohaći — wſchitzy, kiž macze nutrobu ja nuſu. — Wjeſele wopory cźinemy na žnjowym dźakkym šwjedźerju pschichodnu ſobotu a njedźelu hromadźicź ja naſchich khudych.

— **Płaczijna ſa pinu.** So šo bankowy kredit pschejara porjeſeli njeby a šo pinowa płaczijna njepodrožowała a ſo by šo na druhej ſtronje wſchetrjebarjam pinu možnoſcź dała, wotpłaczenje na pinu cźiniczź, kiž maſu wěſtu hódnoſtnu wobſtejnoſcź, k temu ſo najprijózan ſa ſeptember pschipokasanki wudawaju, wo cźimž dźenſtniſche wojſewjerjuje měſchčanſkeje rady dliſiche praji. Pschi ſtajnje postupowazych wuhlownych a pinowych płaczijnach budża to pinowi pschetrjebarjo rad wužicź. Woni ſu potom wěſcźi, ſo jenož hrěnju měſaczniu płaczijnu łapłacza, njes tym, ſo cźi pschetrjebarjo, kiž ſlicźowanje na ſeptember dóſtanu, wjele wjazy łapłacza, dokelž ſo jim po wotbodnoſcźenju pjenjes wobliczi. Dla powyſchenja wuhlownych płaczijnow 27. auguſta a 3. ſeptembra a dla powyſchenja želesniſkich płaczijnow 1. ſeptembra ma ſo ſ wulkim powyſchenjom pinowe płaczijny ſa ſeptember liczicź, tak ſo ſwopſtrona płaczijna na dwjeſcź. Tajſele hadrizſcźo mi pjschiſchla … A hlabajeſe jenož, ſchto ma na hłowje ſtroczę hnědźo. Knjes ſarar — to je hańba zyłym Kruſchojzam — a hdyž ju widżu: najradſchi bych jej ſdrěła klobuk, na pjeńt jón cźiſtła a rosrubała na kuſki.“

„Macźi“, ſawoła dha ſarar, „prajeſe ni, hdźe mace rosum!“

Mjes tym wschak běſche teź Hanka hižo klobuk hrabła, klobuk leżeſche na ſemi, Hanka chžyſche jón po-teptacź.

Tola Rocho ſchili šo w prawu cźaſ — a hněwna hłowizka Hanka zkyſchesche prědowanje. Wona šo pschestrědcźi, ſo móże knjes duchowny kruce hladacź a kruceſſcźo rěcźeć. Kkwalenja bě ſ rosom tónz, na Barlinſku knjeſnicźku rosšywa šo jěry ſwar. S dobom thoni Hanka, ſo šo ani knjes duchowny njchori ſa jeje némſku drašnu a ſeklaty klobuk, ſo jej nichtó njeby ſa ſto měł, hdy by jej ſwoje „rjane włoſy“ zkwawała a khodźiła, kajaž prjedy a kajšeż Kruſchojcjanſke ſowcźa wſchě.

Potom pak dorěcźa šo teź ſe ſtarej Lubošchowej. So by tola wopomnika, hdźe ſtoji, ſo je tu na ſwjatym měſtnje, hdźeż šo njeſkluſcha ſalkadźcź. Knjes ſarar pokaſa, ſo je ſprawny muž, njepomhajſche ani tej ani tamnej, a praji ſtónczenje, o by Lubošchez cźeta ſtónczenje ſwój ſtary hnězv pokhowała.

Ssu dźe jutry….

Hanka ſapłaka ſ hłoſom, a hdyž ſtaruſchki knjes macźerimu ruku wſa a ju do dźowzowneje ruki ſtoſi, njewobaraſche ſo macźerina ruka.

VI.

Druhi dźeń jutrow ſtrojeſcźachu Kruſchojcjanjo zyle hinak byſli preni: preni pschchudźom ſwjata cźſchcina, druhi: hołk a žiwjenje — preni kerchow, druhi korczma. 410 000 hriwnow ja cbm. muczinja. S najmjenſcha ſ turej płaczijnu maju pschetrjebarjo licźicź, hdyž chzedża pjun, kiž mènja, ſo pschetrjebaju, w pschepokasankach ſapłaczicź.

S **Porchowa.** Wospjetnje je šo hižo na to kedźbliwe zinilo, ſo bychu ludźo w nozu wokna wobwdelenjow a hoſpodarſkich mějmoſcźow saczinjeli. Tak kradnychu paduſchi, kotſiž běchu ſ wocźinjenym wokkom nuts ſaběli, ſaubženy tydźeń w naſchej wſy jenemu ſch tych 5 porow ſnuſnjmo.

S **Lubija.** Jena žona bě šo ſe ſwojim muſom ſwadźiła. W prěnim roshorjenju ſwyta ſ wokkom wuſtacźicź. Muž ju ja ſukuju doſahnu. Ta ſo roſtorže. Pſches to žona ſ hłowu dele padny. Na wulke ſboże bo kerka padny a šo ſ najmjenſcha njeſaraju. Tola bě šo tak pſcheraſyła, so dyrbjeſche lěkařſku pomoz pytacź. — S tejle ſaſkatej khoćtu ſměje mandźelſki hiſchcze ſwoju lubu nuju.

S **Wulkeju Dażina.** Ssrjedu popoldnju do naſchcje wſy 30—40 woſobow ſyhlna cźrjoda pischicźeje. Cźi wudawachu, ſo ſu bjes dźěła. Woni wo nſchelaku žiwnoſcź proſchachu a teź dóſtawachu. Mjes tym tſo žandarmoje pſchiňdźechu, kiž jim dalsche zebrjenje ſafaſachu. — Wšy wololo Budyſchina ſo nětkole ſ taſkimi zebrakami mjerwja. Cźi ſ dźěła jara njehańbicźiwje wuſtupuja. Woni cźaſto ſ hrožbjenjom, wośebje hdyž widźa, ſo šu hoſpoſin ſame doma, jeja, poleź, ſorno, muku, butru, mloko atd. ſadaja. Cźaſto doścź je šo wobkedźowało, ſo naproſchenu žiwnoſcź hnydom pſchedaja a dóſtate pjenjeſy pisches krt pſchecźerja. — Polizija dźe widźi, hdyž nětchtoh pſchi ſwojim cźeźitym woſu mjena nima. Na taſke ſjawne a njehańbite pſchieſcźeſkanje wjeſmeno ludźa pak ſo hiſchcze dohladata njeje a pak hiſchcze ſaneho „beſchła“ nima ſatrocźicź, pſchetož ſtajnje „wo ſakonju“.

S **Hornjeho Kamwalda.** Hruba a njecźeſana je dźenžnjiſcha mlodźina. Diwaj taſkaj njewuſchikkaj ſwjataſchtaj pola jeneho naſchich ratarjow ſaſidźenu njedźelu wjeczor pjót powaliczi. Na to ſo ſnjeſod. Kócźka bratraj, dohladachtaj. Taj tychle niechtrjomnych rjeſnikow najmarſchchaj a dalſche kónzowanje ſafaſchtaj. Taj ſo hnydom ſ nożemi do nježu daſchtaj. Jeneho ſkalaſchtaj wſche wóczkow do cźola, druheho do žiwota. Potom mějeſchtaj ſo po waſchinju taſtich hepjelow ſ prócha.

S **Lukawa** (Lucźan) w Delnjej Luſizy. Do tho-dla měnja, ſo nětkaſi ſawiſtiwy lubkowar je ſo na nim pſchiſſwatał. Durje k jeho ſwi wotwaczichu. We ſpróſtnjenej ruzy dźerżeſche dymku Pfeife. W nozu

S **Mužka** pola Mužakowa. Naſchemu wuczerjeſ ſu ſ płokarnje kolo kradnyli. S zuſnym prakom je teź do naſchich hewak měrnych a lubosnych ſerbſkich wjeſkow paduſchiſwo a rubjeżniſtwo ſaczahnyło. Skoro kódu nóz na naſchich honach do běrnow khodźa. Tychle zuſnych pakoſtnikow ſo ſkoro wjazy wobroczi njemóżemy.

S **Muzakowskeje** hole ſo ſkorši, ſo je lětuſche léta naſchim lubym wſoſkam jara hubjenu paſtwu wobradźiło. Jako ſadowe ſchtomy kčźjachu, bě hrozne, ſumne a beſchćowate wjedro. W mejí a juniju je tole wjedro rosmicźo rojow jara ſeſchkodźiło. Wróbł lětſa teź posbże kežeje. Dny ſu hižo kuſche a nozy

---

Hanka.

Powěſcź ſe Sserbow.

(Pokracźowanje.)

9J

Po ſeſežu pſchikhadźiſche ſtaruſchki knjes farař. „Kak šo wam wjedże, nano?“

„Sapłacź Bóh, knjes farař! Kaž dźe šo ſtaremu ſlepemu wjedź wjedże. Wichak budże teź ras hinak. To budże potom, hdyž ſerja wěcźnoſcźe mi ſendu. Te budu widźeć a ſenje mi njchajknu.“

„Schtóž tak ſmój ſtruchły wošuh njeſe, kaž wy, tón ſměje nětkdy pſchekrajne myto. Lubuſcho, toheź Bóh lubuje, toho ſchwika.“

Knjes duchowny dohlada šo na Hanku. „A ja měnju, hdyž macźe taſku pomognizu w domje, njzwérno, to ſo khcźi njeſe cźim radſcho a cźim lóže?“

„Prawje macźe, knjes farař. Dźeń wote dnja dźakuju ſo Bohu lubemu Knjeſej, ſo ju mam, tu Hanku. Hdy bychcźe wědźał, kak je wona wokolo mje — wot ranja do nozu. Jeje jaſne wóczko ſpwěci teź mi, a widźu ſ nim kóžde ſtajelcźko, kak roſcźe — a hdyž ſ jewidźu Boże ſtónczko, Hanka je moje ſtónczko na ſtary dźeń.“

„Hanka, to je rjenje, to po mi lubi. Na taſku khwalbu ſměſch ſebi hdyž ſdacź …“

Hižo ſ rěcźe ſtareho Lubošcha morſchcźeſche ſo ſtarej macźeri cźoło — nětko, hdyž teź knjes duchowny Hanku tak pokhwali, cźim bóle. Tón nóſchał, na to njedźiwajo, wobroczi ſo runjewon ſ njej:

„Njewérno, macźi, wy teź tak prajicźe. to je zyle hinaſche žiwjenje, hdyž maſch dobru dźowku doma. Wy ſcźe ſtara, nan njemóže — mi ſo ſda, Bóh ludy Knjes ſam je nam Hanku wrócził …“

Lubošchowej nabožny hněwna žiłka na cźele: „Mojedla wſchak móże hicź ſašo, ja jeje njebžerżu. Lěpje, dźěcźo ſarowacź — hacź ſo ſa nje hańbowacź dyrbjeć. Tajſele hadrizſcźo mi pjschiſchla … A hlabajeſe jenož, ſchto ma na hłowje ſtroczę hnědźo. Knjes ſarař — to je hańba zyłym Kruſchojzam — a hdyž ju widżu: najradſchi bych jej ſdrěła klobuk, na pjeńt jón cźiſtła a rosrubała na kuſki.“

„Macźi“, ſawoła dha ſarař, „prajeſe ni, hdźe mace rosum!“

Mjes tym wschak běſche teź Hanka hižo klobuk hrabła, klobuk leżeſche na ſemi, Hanka chžyſche jón po-teptacź.

Tola Rocho ſchili šo w prawu cźaſ — a hněwna hłowizka Hanka zkyſchesche prědowanje. Wona šo pschestrědcźi, ſo móże knjes duchowny kruce hladacź a kruceſſcźo rěcźeć. Kkwalenja bě ſ rosom tónz, na Barlinſku knjeſnicźku rosšywa šo jěry ſwar. S dobom thoni Hanka, ſo šo ani knjes duchowny njchori ſa jeje némſku drašnu a ſeklaty klobuk, ſo jej nichtó njeby ſa ſto měł, hdy by jej ſwoje „rjane włoſy“ zkwawała a khodźiła, kajaž prjedy a kajšeż Kruſchojcjanſke ſowcźa wſchě.

Potom pak dorěcźa šo teź ſe ſtarej Lubošchowej. So by tola wopomnika, hdźe ſtoji, ſo je tu na ſwjatym měſtnje, hdźeż šo njeſkluſcha ſalkadźcź. Knjes ſarař pokaſa, ſo je ſprawny muž, njepomhajſche ani tej ani tamnej, a praji ſtónczenje, o by Lubošchez cźeta ſtónczenje ſwój ſtary hnězv pokhowała.

Ssu dźe jutry….

Hanka ſapłaka ſ hłoſom, a hdyž ſtaruſchki knjes macźerimu ruku wſa a ju do dźowzowneje ruki ſtoſi, njewobaraſche ſo macźerina ruka.

VI.

Druhi dźeń jutrow ſtrojeſcźachu Kruſchojcjanjo zyle hinak byſli preni: preni pschchudźom ſwjata cźſchcina, druhi: hołk a žiwjenje — preni kerchow, druhi korczma. Kruſchojſka korczma měſeche mjenſchi ſtwu a wjetſchu, kotrež teź „ludźa“ rěkaſche. W mjenſchej ſtwje, po prawom ſtwje, ſedźachu ſtaruſchi ludźa, ſtari burjo — a woni pschchodźechu wyſoku politiku, mjetachu ſ khartami, pijachu nětkaſe nacźerwjen piwo. Storo pschch kóždym ſtojeſche teź palenzowa fólka — kotrejž wſchak by teź mjenu „mordar naroda“ ſtuſchało, ale naſch narod to njerad ſłyſchi. Huſty kaž napjelnjeſche zyku ſtwu hacź do ſakuſenjeho wſeſche.

Wjele wjeſelſcho bě w ſuſodnej „ſurli“, ſ wulkej khěži wot tych ſtarych burow wotbſkelenej. Tu haromaſche mlodźina — hółzy a ſowcźa w rejach ſeſtrawadźych, kaž ſo rosumi. Herzow mějachu tſjoch: na kóſlo piſkaſche kravz (wuſtojnje, kraźnje) — ſtary, ſkromny invalid Juro hudźeſche. Běchu to ſtare hukle, jeho hukle, w nékotrej bitwje ſmorikane. Wichak bě Juro ſam teź tajſi ſtary wojak. Na bitwiſchcźu dże ſo njeje bił, ſo ma pſchcźerażene koleno, to ma ſ njepſchecźelſkeje pinownje ſchkleńzy. …. Wón bě ſa wojaſkami cźahał — w tej wulkej wójnje — ſ herzami-bundźakami. A kaž dźe to bytwa, bijeniza bě ſo ſebrała, a tež ſo radźi. Pſches to pak ſo Juroj doma njewuhdeſche ſłe. Nawodak: ludźo mějachu jeho w ludoſći, kaž hižo dejo, kiž nětchto powédacź wě. Juro na hubu njebe ſkromny — a bóle by bał, bóle by ſo ſpodubał. Ssamo ſo wě, ſo je Juro pſchezo ſ prawdu rěcźał. A tak ſo žiwjeſche, powedźachu wo wójnſkich cźahach a hukluju na ſmortkane hukle. Juro bě ſ hoſcźom na wſchěch ſwatbach a pſchcźiſnach w Kruſchojcach a wokolinje. Wón by wjeſele bocźinjał.

K Juroj a krawjej druſeſche ſo tſeći towarſch, wjeſmy kowař, ramjenjate muſſko a znamjenity herz-

(Pokracźowanje.)

hymne. Tehodla ho pčołat bohatych žnjow njenadžija.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 7. septembra 1923.

Dźenża dopoldnja:

Dollar 50 mil., jendźelski punt 230 mil., čěska króna 1½ mil.

Kursy zujnych pjenjes w wěrcza. Dollar 45 mil., jendźelski punt 205 mil., schwajzarski frank 8 mil., franzowski frank 2,35 mil., czěskosłowakska króna 1,3 mil., 100 półskich markow 17 000 hr.

Hamtske kursy wěrcza w Barlinje: Dollar 33 117 000, jendźelski punt 149 625 000 hr., schwajzarski frank 5 985 000, franz. frank 1 855 350, czěskosłowakska króna 997 500, tałarna w Dźeńdźanach 1 202 000 hr.

Na Barlinskich wikach jewi so wcześa i nowa hódnota němskich pjenjes — a němsko-holowdarstwa w połnym rospadowanju. Zuje pjenjezy bija skakajo horje. Tu njeje žaneho zadźerżenja. S najchěs hriwnu dźe hłubje a hłubje do bjesdna. Dollar ležy wěrcza wjeczor w Dźeńdźanach hač do 45 miljonow hriwnow, jendźelski punt do 205 miljonow hriwnow a czěskosłowakska króna do 1 300 000 hriwnow. Pschi tom pschezo jaso powjesće pschichadźeja, so dhe — haj chze — knježerstwo zakročiš, dewizy zbrěš, dewizy, so bychu ho spekulantam do pazorow njedźe. Knježerstwo sobu dawki. Bayerska pyta ho temu spječakowcy a pola nan tak mjenowani „hurrapatriocźi“ organisuja pschećiwjenje pschećiwo nowym hospodarstwu wulkofowcam. Hinak nic, hač so lud wschě dawki swolnjenje na so wosmě a placźi a placźi hač do poslednjeho pfennigowcho pjenjezka. Tule njeswolnjowosć luda cźeje na so bracź, je w žylnym swěcze najhubjenschi zacźischcź jawsotajcźa. Wo kmotbit Němscze je so stało. Druhe ludy je zamnowólnje naschkaranej wójnu wurubiłi, tehdom su wschitzy cźi mali a wulzy patriocźi pódła a khwała wótznu kraj. Hdyž pak je wótzny kraj w cźežnje, potom bożemje luba wótcźina. Tuzi lud hischcze wo jenym wulkim pschichodże ńoni, so někajkeho dźiwa nadźeju.

Na **produktowych wikach** drohe zuse pjenjezy žitne placźiny do njeběžnjacheje wuhotowcze storhnychcu. Posticźenjow je malo. Kupzy też malo zita kupuja. Mlyny a witkowarjo muku jenoż na schcźi statneje banki pschedawaja, kiž je statna banka wobstrucźiła. Wobrot (Umsatz) bě w pschenju kaž w rożoju šmadny. Jeczmjeń a wowoš a kukurizo bije horje. Muka, womjesćki a wschě šypkne produkte su we wjele brózsche.

Pschenża 50—60, rożka 44—47, nałetni jeczmjeń 46—48, nahymny jeczmjeń 43—45, wowoš 42—46, pschenicźna muka 75—95, rżana muka 65—75, rżane a pschenicźne wotruby 28—30, žuche truhanczki 20 hač 22, pochowa melasa 30/70 20—22, běrnaze kłuži 38—40, wschо po zentnarju a miljonach hriwnow.

Sšloma a žyno. Pschenicźna a rżana šloma 900 000—1 000 000, wowšina šloma 800 000 hač 900 000, rżane wokleny 475 000—500 000, jeczina šloma 700 000—800 000, žytnicze 2 200 000—2 500 000, žyno 750 000—950 000, wschо po zentnarju a hriwnach.

Wěcerawschie wiki w Kamjenzu. Pschenża 45 hač 50, rożka 40—43, jeczmjeń 40—43, wowoš 38—40, běrny 3,2—3,5 mil., šloma ź ruku młócźena 1000000 ł maschinu młócźena 800 000, žyno 2 000 000, wschо po zentnarju a hriwnach. Butry žaneje njebě, jeja schuka 100 000 hr. Prošata, małe 20 mil. hr., brěnje 30 mil. hr., wulke 40 mil. hr.

Wěcerawschie wiki w Lubiju. Hamtsjy ho žitne placźiny njesapisbachu. Sšloma ź ruku młócźena 700 000—750 000, ł maschinu młócźena 550 000 hač 600 000, žyno 700 000—750 000, pschenicźna muka 45—50 mil., rżana muka 38—42 mil., wschо po zentnarju a hriwnach. Butry a jejow žanych njebě. — Schtož ho na wiki pschinjeschu, ho duzy polnyli. Hriby 250 000—350 000 hr., běrny 25 000 hr., běły kał 100 000—180 000 hr., seleny kał 140 000 hr., cźerwjeny 150 000 hr., špinat 300 000 hr., karoty 140 000—180 000 hr., kołrabi 100 000—150 000 hr., selene bylny 250 000—350 000 hr., zybla 180 000 hač 300 000 hr., górki 350 000—400 000 hr., kwětkaty kał po wulkosći 100 000—300 000 hr., kerćźi połotwje 10 000—25 000 hr., rjetkej 20 000 hač 100 000 hr., jabluka 25 000—50 000 hr., kruschwy 50 000—75 000 hr.

Wěcerawschie wiki w Khwězdyhu. Knuft (pol punta) butry 2 800 000 hr., kokoschi 2—7 mil. hr., jena hubjeza 25 mil. hr., howjaze mjaso 3,6 mil. hr., šwinjaze 4,4—4,8 mil. hr., cźelaze 3—3,6 mil. hr., skopjaze 3—3,6 mil. hr., schcźuka 2 mil. hr., pjerjeli 800 000—1 400 000 hr., jerje 150 000—250 000 hr., mrarozh 310 000 hr., amerikanski schmalź 4,4 mil. hr., łój 4,4 mil. hr., polcź 6,4 mil. hr., margarina 6 mil. hr., selene buny 450 000—600 000, běły kał 200 000 hr., cźerwjeny 300 000 hr., špinat 500 000 hr., kołrabi 150 000—200 000 hr., kwětkaty 800 000 hr., górki 700 000—750 000 hr., mrarozh 80 000 hač 100 000 hr., kerćźi połotwje 50 000 hr., rhabarber 50 000 hr., zybla 400 000 hr., ślowki 150 000 hač 300 000 hr., kruschwy 100 000—250 000 hr., jabluka, jóbrane 40 000—60 000 hr., pschenicźnaki 150 000 hr., wischnje 300 000 hr., tomaty 1 200 000 hr., wschо po puntach.

Wěcerawschie wiki w Shorjelu. Běły kał 100 000 hač 120 000 hr., cźerwjeny 170 000—200 000 hr., selene buny 400 000 hr., tomaty 750 000 hr., górki 400 000—500 000 hr., kruschwy a jabluka 100 000 hač 200 000 hr., wošmužowe (zaltowe) hriby 200 000 hr., prawaki a kurjatka 700 000 hr., prušnizy 700 000 hr., běrny 32 000 hr., šwinjaze mjaso 3,6—4 mil. hr., howjaze 2,2—2,8 mil. hr., a to wschо ša jenicźki punt. Knuft (pol punta butry) 1 800 000 hr.

Stotowy pschiraźt na zlo (Goldzollaufschlag) wuczinja na tydźeń wot 8.—15. septembra 245 359 900 prozentow. (Tónle tydźeń bě 129 019 900 %.)

Słota hriwna wěcerа. Banka dawa 7 885 000 hr., pschedawa 7 924 523 hr.

Witzaty dołh Němskeje je na 1000 biljonow hriwnow wrosti. Nětko dźe ł nami do trilijonow, liczby liž hač dotal jenoż astronomowjo znajachu.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi smjeje 15. njedź. po św. Tr. (žnjowoh dźakny žwjedźeń) rano 1/8 hodź. farar Nädа žerbsku spowjedź a św. wotcźasanje, dop. 1/2 9 hodź. farar Tischer žerbsku a w 10 hodź. němsku Božu słužbu; spěwanje zyrkwinskeho chora. Kolletka za nusnu pomoz zyrkwje. Dop. we 10 hodź. Boża słužba we wokrejšnym wustawje na Zidowje: farar Nädа. — Semrjecźi 30. 8. Elsa Elfrieda, Bjedricha Hermanna Mórika, dźěłacźerja na Ssokołoju, dwójnisła dź., 1 l. 3 mj. 27 d. — 31. 8. morwonarodź. njemandź. dź. we Wurizach. — Wylem Jakub, rentudostawaŕ ł Wurbiza na Zidowje, 72 l. 2 m. 19 d. — 4. 9. Arnošt August Wittenberg, žiwnoscźer w Brěsowje, 42 l. († Dwa wojeńskej sastarnistej khorowni w Dźeńdźanach, po khowanju na Michalskim pohrjebnischcźu w Budyschinje).

15. njedź. po św. Tr. — žnjowoh dźakny žwjedźeń — w **Pětrowskej zyrkwi** rano 1/27 hodź. spowjedź a św. wotkasanje, farar Berg; 1/8 hodź. předowanje, farar Große (zyrkwinski chor: „Kraśna wěs je“, moleta wot Reichhardta); pschipołdnju we 12 hodź. předowanje, farar Berg. Dop. we 11 hodź. Boża słužba ża hłuchoněmych, farar Eder.

W **Marijnej a Marcźinej zyrkwi** dop. we 9 hodź. předowanje, farar Eder (zyrkwinj chor: „Kraśna wěs je“, moleta wot Reichhardta). Dop. we 11 hodź. pop. we 3 hodź. a wjeczor we 8 hodź. zhromadźizny krajnozyrkwinskeho zjednoczeństwa.

Kolletka za naschu cźežko tyschenu gmejnsku diakoniju.

Póndźelu we Marijnej a Marcźinej zyrkwi rano 6,35 hodź. schulska nutrnosć, farar Berg.

Sšrjedźu we Pětrowskej zyrkwi pop. 3/4 hodź. modleźiła hodź. sa njedźelnicźe.

Schtwórtk w towarstwowni wjeczor we 8 hodź. biblisła hodźina sa mužow a młodźenzow.

Tydźenske sastojnstwa we Pětrowskej zyrkwi farar Berg, w Marijnej a Marcźinej zyrkwi farar Große.

Krajnozyrkwinske zhromadźenišwo w Budyschinje na rożowej haľy 31. Njedźelu, 9. a póndźelu 10. septembra nałymna konferenca za rańschu Sakscu. Njedź. pop. w 11 hodź. w Marijnej zyrkwi pschedposchćk. Pop. w 3 hodź. hłowna zhromadźizna we Marcźinej zyrkwi. Wjeczor we 8 hodź. evangelizacźna zhromadźizna w Marcźinej zyrkwi. Wschelazu rěcźnizy. Póndźelu, 10. sept., ža wschě zhromadźizny wot dop. 9 hodź. hač pop. 5 hodź. na rożowej haľy 31. Póndźelu, 10. sept., wjeczor we 8 hodź. tam zhromadźizna ża pschecźelow evang. schulskeho towarstwa.

S **Budestez.** Njedźelu smjeje farar Pojž rano we 7 hodź. žerbsku spowjedź, farar Domaschka dop. we 8 hodź. žerbske a 1/10 hodź. němske předowanje. Kolletka.

S **Budyschinka.** 15. njedź. po św. Tr. rano we 8 hodź. žerbska a 1/10 hodź. němska Boża słužba Kolletka.

S **Bukez.** 15. njedźelu po św. Trojizy rano 1/27 hodź. žerbska spowjedź, we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba (dźakna njedźela). Zyrkwinj chor spěwa „Khwała budź Knjezej wschěch ludom.“ Sdźerka za wobdarnych khorych a khudych.

S **Hodźija.** 15. njedźelu po św. Trojizy je rano 1/27 hodź. žerbska spowjedź, 1/8 hodź. žerbske a dop. we 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodź. Boża słužba ża žerbske a němske dźěći. — Póndźelu, 10. sept., rano we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje předowanje.

S **Hrodźišcźa.** 15. njedź. po św. Trojizy w 7 hodź. žerbska spowjedź, we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje.

S **Worschitz.** 15. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. žerbska šwjata spowjedź, w 8 hodź. žerbske Boża słužba. — Sw. tow. muzšitze a žonšitze miodźiny: wodźelenje na biblisłym zhromadźenju w Budyschinje wot. w 3 hodź. w Marijnej Marcźinej zyrkwi. — Wunoschk „kolekta ża zyrkej w Kittelsdorfe 1 175 000 hr., dźaknaje žnjowoje kolekty 15 700 000 hr.

S **Dulki.** 15. njedź. po św. Trojizy žnjowoh dźakny žwjedźeń. Rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. 3/10 hodź. žerbska Boża słužba. Kolletka ża khudych. Pop. w 2 hodź. dźěćacźemschenje.

S **Malschez.** 15. njedź. po św. Trojizy rano w 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. žerbske kemšenje. — Pop. w 3 hodź. žonšte towarstwo pola Lowkez.

S **Khworcźicy.** 15. njedź. po św. Trojizy je žnjowoh dźakny žwjedźeń. Rano w 7 hodź. žerbska spowjedź, we 8 hodź. žerbske a 1/10 hodź. němske žnjowe dźakne předowanje. — Kolletka ża khudych wosbadu.

S **Nošwicy.** 15. njedź. po św. Trojizy žnjowoh dźakny žwjedźeń. Rano w 7 hodź. žerbska spowjedź, w 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. Žnjowoh ogatny wopor ża Božu dom.

S **Hornjeho Wujezda.** 15. njedź. po św. Trojizy dźakny žnjowoh žwjedźeń. Rano we 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. Boża słužba za dźěći. — Sdźerka ża zaplaczenje dołha zyrkwinjeske kapje.

S **Njeswačidła.** 15. njedź. po św. Trojizy je rano we 7 hodź. žerbska spowjedź, we 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. (Kujes farar Mrózat-Bujnanski.)

S **Hurzina.** 15. njedź. po św. Trojizy rano w 8 hodź. žerbska a 1/10 hodź. němska Boża słužba. Kolletka na žnjowym dźakninym žwjedźenju je wunjesła 11 100 000 hr.

S **Lutoze.** 15. njedź. po św. Trojizy rano w 8 hodź. němska Boża słužba.

S **Klinkicza.** 15. njedź. po św. Trojizy je žnjowoh dźakny žwjedźeń. Rano w 7 hodź. žerbska spowjedź, w 8 hodź. žerbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. — Kolletka ł wobdawanju lěpichemu. — Semrjeczoł: Khorla Heinrich Ošt, wumjelcźar w Popjazach, 70 l. 9 m. 30 d. — Hana Bertha Zahrcźan rodź. Mittagez, Handrija Zahrza, wumjelcźarja we Popjazach mandźelska, 69 l. 6 m. 26 d.

S **Minakału.** 15. njedź. po św. Trojizy rano 1/8 hodź. němska spowjedź, 1/9 hodź. žerbske a dop. we 10 hodź. žerbske kemšenje. — Wutworu pop. 1/2 hodź. w Bjowjanskej schuli žerbska spowjedź a nutrnosć.

S **Barta.** 15. njedź. po św. Trojizy rano w 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske žnjowe dźakne předowanje.

S **Wótšinka.** 15. njedź. po św. Trojizy žnjowoh dźakny žwjedźeń. Rano w 7 hodź. žerbska spowjedź, w 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje. Kolletka.

S **Rakez.** 15. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. žerbska spowjedź, w 8 hodź. žerbske a dop. 1/10 hodź. němske kemšenje.

Přiłopk.

Wulke njesboże na żelesnizy.

Jedyn Barlinski špěšny cźah ł Dźeńdźanskim špěšnikom hromadże jrašy. Toke léto je léto wulkich njesbožow. Sšu hakle někotre njedźele, jo w Hannowerskej na stazji Kreiensen so wulke njesboże sta, kiž blišo do pol sta twaporow žadasche. Hižo sabo ho nam sčasnje wo jenym žałostnym njesboju, kiž je so wczera rano też sabo w Hannowerskej podało. Depesche nam tole powjedaja: Wczera schnórtk rano sajdże mjes sastanischcźomaj Wunstorf a Seelze we Hannowerskej Barlinski špěšnik do Dźeńdźanskeho špěšnika. Wobaj ł połnej mozu jědźeschtaj. Dwaj twoja staj dokładnje rosbitaj. Hač do 10 hodź. dopoldnja ł rospadanšow 18 morwych a 15 sranjenych swiczachachu.

Wo žałostnym semjerzenju w Japanskej.

Po blišćich powjeścach ł wěscźišchich žórłow je semjerzenje 240 000 woporow žadało. Na 450 000 wobšobow je sranjenych. Schkoda na samoženju je hobrska. Japanski stat ma ł tehole semjerzenja 5 krócź njeršu schkodu na samoženju hač je ł rusko-japanskej wójnu mě. Tehdom mějesche 2 miljardze jenow (jen, japanski pjenjez, tak wjele kaž dollar) schkody, tón ras 10 miliardow. Nimale 500 000 kóžnych kilometrow semje je japuščeneje. W tejle krajinje je 70% městow a wobow we rospadanskach. Pódźelu wjeczor ho porađi, woheń w Tokio podusyči. Na wschelakich městnach ho petrolej palesche, kiž bě je želesnych žudow amerikanskich petrolejowych składow wubėzał. W zyrkownej, we kotrejž wczera pschachmy, so je sapuščeneje, pschebywasche 160 žyrotow. Sšyrotownej woda pockrje. Wschelke dźěći a žmilne žotry, kiž je wotkładachu, ho tepichu. Jedyn želesniski cźah, kiž bě ł města Kobe do Yokohama wo puću, ho powrócźi. Też jón woda zaplawi. Na 300 pućowarjow ho zatepi.

* S **Radebeula.** Nasscha gmejnska rada je wobsamkła, wjeczor se žwěczenjom na hatžach pschebywacź. Gmejnska pokładnitza tónle wudawk, kiž by do 5a miljonow schoł, wjazy snjeseła njeby. S nami dźe po pěsnej dani!

* **Wós jeneho wokolocźahajeho kelerja ža spalił.** Na twarowym dwórnischcźu w Lipsku je žo wós jeneho wokolocźahajeho kelerja zapalił a žo do cźista spalił. Najskerje bě žo do kachlicźkow pschenjesle pschipołožiło. We wosu hobrske žonišło (Riesendame) ipache, kiž žo na hermankach abo hewak druhdje pakasuje. S wulkej nuju žo wulkowa. Jenoż we koschli ł palazeho wosa wusłocźi a pyches kolije cźěkajo žo do khěžki špinarja na nětkajkim twarownym wosu sabéża. Tam ju rostschkasenje cźuwow (Nervenchock) sasa. Ju dyrbjachu do thorownije dowjesć.

— W blišłosći městacźa Gamcźa jeneho jěditzera na motorowym kole ł Lipska nabyadźechu. Mjenžo, so je do nich rěłał, jeho ł kola sscźepchu a pschebichu.

* **Smjerstoj.** Na horje Zuglpitze (w bayerskich alpach) stej tele dwaj z žónstej ł Rheinlanda žmjerstej. Dobreje radoby njekedźbujo drapaschtej so na tule wyšoku horu. Tam pschekłapi jeju snežkowy miecźel. W lékanych drascźicźach dyrbjeschtej žmjerznyc.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Nocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

* S Plawena we Vogtlandže. Ssmjerčej žebi nschelaku winu pyta. Jena žónska dla dojcheža a wětra pschebeschčitnit psched žo dżerješche. Tak drohu pschekrocżeju sabješa žo do sapschacha. Woja storczi ju tak straschnje do žiwota, jo žo jej cżrjewo pukny. Ju hnydom do thorownje dowjesechu. Tola hischcze bamy dżeń semrě.

* Se sajedożcżenej dymku słonżował. Jara bohatcho amerikanskcho bankiseja Supphan tele dny we jcho büro we New-Yorku morwecho nadeidżechu. Njeje.

* Se Saalfelda we Thüringskej. S cżahom, kiž s Gera pschijedże, pschijedże trj 9letne hluchoněme dżeczo. S nim žo we nichtón doreczecz njemóżeche. Tehodla njewjedża, s wottal je a cżeje je.

* Njesnate dżiwje swerżo. Jedyn amerikanski honiwjer po afrikanskich honach na honiwu thodżeschce. We potnozy hory Kilimandscharo spodżiwne hischcze njesnate dżiwje swerżo satschi. Tamnischi wobydlerjo je Keket abo Mandischko njedewjedża (Bär) njemuje. Wono je na hyänu podobne. Cżłowjeka nabydnje. s njewurjeschliwej khrobłoticzu. Thlamu ma žylnischu hacz law, runje kaž žuby a ischju. Schiju wobdawaja hriwy. Khribjet k sadnymaj nohomaj wotpaduje. Jeli žo swerżo roscżerczi, jemu kožmy kaž łóczky steja. Hdyž koho nadpadnje, hnidlajo wuje. To swerżo, kiž amerikanski honiwjer satschi, prjedy psched jeho wocżomaj jeneho wola rostorha a žyły puczy we thlamje wleczeschce. S nim też poldrameterisk saracżejnje pschestocżi.

* Każenje krajneho měra. Do Sporbizy pola Drježdżan pschicżahnu njedawno 34 muži žylna zwólba. Pola jeneho ratarja žadachu pschewostajenje tucznego byka. Tón žadanje wotpokaja. Na to i jeho pasnuy tucżneho byka s mozu wsachu. Jeho k wjeschnemu rěsnikej pschihnachu žadajo, jo by jeho hnydom sarěał. Tón rězanje sapowjedżi, doniž wobhladowar była widżat njeje. Wobhladowar pak do druheho ranja pschinicz njemóżeschce. Na to spodżiwne żadacżejso howjaseho mjasa wobsamknychu, byka do nasajtra strażowacz. Mjes tym ratař policżiju sawoła. Ta pschijschedschi wschěch 34 lubowarjow cżerstweho howjaseho mjasa saja. Woni žo jako kažerjo krajneho měra psched žud staja.

* Prózuje žo podarmo, jo by do dżěry pschischoł. K presidentej Kopnigskcho (Köpenik) spomožerskcho hamta schežczedżeżaczłeku cżłowjek pschindże a żedasche, so bychu jemu telko podpjery dali, jo by mohł žo s tym žiwicz. Hewak by nuzowany był, khłostanja hódny njestuk skuczicz, kotryž by jeho do jastwa pschinjeżł, so njeby hłoda wumrjecz dyrbjał. Presidentej jemu wosżewi, so ma też žiwoje pschedpisy, a jo nima runje telko srědkow, so by mohł jemu wjeschu sunu posskczicz. Njemdrje tamny starz hnydom sapocza, wschitko kaž wobna atd. rosbiwacz a tak sa wjele miliżonow schkody nacżini. Sawotani polizajtaży sajtowinjy wschak tuto jathadżenje sa dożahaze k sajeżu njemějachu, ale wotdżerżachu rabiatneho muża jenož wot dalschcho wobschkodżenja. We wschém cżi dżenża hamty wobaraja, też hdyž dżesch do dżěry.

* Papjerjany smij milinu pschetorhnył. W Adlershofu pola Barlina hólz njekeżdżónje a njepschemyślnje sche je smijom wobthadżesche, schtož dyrbjesche cżežko wotpokucżicz. Měšto sa bórnizu bésche smij sa cżežki grót pschiwjasał. Tutón žo groza elektrikskje drohowneje żelesniżu dótrhu, a milina hólza cżežko srani a jeho na prawej ruzy jara wopali, tak so někto bjes nadżije we khorownji leži.

* S kimž žo swoje wojeni! Jedyn dżělacżer we jenym měsce Bayerskeje žo na lawku hndny. Se spróżnoszu bórzy sadrěma. W swizy jemu klobuk s hlowy padny. Jako wotrucżi, nadeidże we klobuku 52 000 hr. Nimo khodżazi bédchu jeho sa (zebrata měli a bohacże dary składowali.

* Pomnik ja Judascha Ischariota! Kaž „La Presse-Asiocie“ wosjewinje, poswjeczischu w měsce Siwiczżu pschi Wolsy w Ruskej bolschewikske wyschnosże pomnik k cżesczi Judascha Ischariota. Pschedstaja kolossalnu postawu. Pschi poswjeczenju měsesche cżerwjenowobłoczaty muż tak mjenowanu żydschensku rěcz, w kotrejž na sapoczatku wojsewi, so je bolschewikske wyschnosczi dołho wuběrała meby Kaimom, Luziferom a Judaschom Ischariotom. Stónżnje je žo sa pschestenego rosżudżila. — Tu žo pokasuje rasse knjeżstwo jako prawe żidowske. Wbohi ruški lud.

Wozjewjenje.

Raschich cżesczenych cżitarjow w Budyschinje, kiž „Sserbske Nowiny“ na měsacz september hischcze sapłaczili njesżu, prošymy, so bychu je we wudawarni „Sserbskich Nowin“ hacz do 10. septembra saplaczili, hewak jim „Sserbske Nowiny“ dale podawacz njemóżemy.

Hamske wozjewjenja z Budyšina.

Měschczanska rada — wotdżělenje sa plunarniu — wosjewja: Wo płaczenju pluna šmy nowe postajenja cżinili.

1. Płaczišna sa plun žo, tak daloko hacz žo s dopředkapłaczenjom s pomocu dobrowólnym njesapłaczi, (hladaj wob 2.) s pschereżkowcje płaczišny w 2. połowju septembra a s pschirażka wothódnoscżenskeho faktora postaji.

2. Schtóž chce lepschinu niskeje plunowcje płaczišny wuzicz, ma składnoscz, žebi hacz k 10. septembru pschipokasanki (Gutscheine) na plun w kruchach po 1, 2, 5 a 10 miljonowu hriwnow pschi měschczanskim płaczerinjach a pokładnizowych posłokow kupicz.

3. Tak daloko, hacz žo pschetrjebany plun s mjenowanymi pschiwokasankami sapłaczi, žo pschereżkowa plunowa płaczišna mjeżoza septembra bjes wothódnoscżenskeho pschirażka na sliczowanje stazi.

4. Wudate pschipokasanki žo jenož pschi sawiacżenju plunowcje sliczowanja w pschichodnym mjeżacu pschijimaju, pschewjele kupjene pschipokasanki žo po mjenowanej hódnoszi (Nennwert) wróczowachu.

5. Kak wjele žebi wotebérał pschipokasankow kupi, žo jemu pschewostaji. Najpomnimy jenož, so plunowa płaczišna sa sapoczatk septembra na 410 000 hr. sa cbm. wuczini.

Płaczišny rěsneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach

6. septembra 1923. Płaczišny po zentnarju a hriwnach

Skótne druzina a wotmanjenjenje	Płaczišna po zentnarju a hriwnach žiwa waga w miljonach
Woły: 3	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschcze rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	139
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	124
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	109
Mjenje pizowane wschěch starobow	—
Byki: 1	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschcze rěsneje hódnoscze	139
Połnomjasne, młódsche	124
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	109
Schpatne	—
Jałowy a krowy: 2.	
Połnomjasne, wukormjene jałowy najwjetschcze rěsneje hódnoscze	139
Połnomjasne, wukormjene krowy najwyschcze rěn. hódnoscze hacz do 7 lět	124
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódsche krowy a jałowy	109
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	—
Mjenje a schpatnje pizowane	— hacz —
Cżelata: 3.	
Najlepsche wukormjene	254 „ —
Mjenje wukormje. e a tajke wot zuza	234 „ —
Schpatne	184 „ —
Mowzy: 28.	
Młódsche a starsche wukormjene	— „ —
Starsche wukormjene	— „ —
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	— „ —
Ssewinje: 6	
Połnomjasne, wosebnych rasow a jich lichtjenjow, hacz 1½ lět stare	234 „ —
Wukormjene	— „ —
Mjasne	— „ —
Schpatne	— „ —
Kanap a kundrow	—

Pječatšk. wuczobnika k 1. oktobrej pyta **R. Brade w Budyschinje** na wulkej bratrowskej haży 16

Kupuju běžnje kožzu dżělbu **rožki, pschenży wowsa, jeczmjenja muki, lanehoßmj.** atd. po burjowych płaczišnach sa hotowe pjenjezy. We ertne, telefonische abo pišmone poschicżenja prošu **Heinrich Scheinert w Kulowje** pschi zyrkwi. Telefon 42.

Kupuju lumpy, nowiny, feschiwki, knihi, okty, staru papjeru, tolcże, żelezo, metale po najwyschschich bojowych płaczišnach Po wjetschche, žo derje płeżoze schkanki, je šamkowym sapjehanym pschijédżu.

Josef Schubert w Budyschinje bórklin cż. 7. Telefon 695.

Žony Poruczam šmój wulki skład **pschepaskow, mežacznych a pschedpadowych powjazow, podpołožkow.** Steju rad k radże **Wagnerowa w Budyschinje** psched schulk. wrotami cżo. 9.

Najwyschsche płaczišny płacżu sa tójdżeho trěbneho a njetrěbneho pha. **Schokta na Zidowje cżo. 259** (Schulze, Seidau 259).

Kasino młodych ratarjow sa Njebjelczicży a wokolinu ma njedżelu, 9. septembra pop. w 5 hodź. w hosczenzu w Njebjelczicżach swój **4. założeńsku zwjedżenj** s dźiwadłom a rejemi, na kotryž žo wschě sobustawy a burzy žurnojo a bjawoł wutrobnje pscheproschuja.

Lětne pscheproschenske lisczki płacża k sastupej.

CT Centralne dźiwadło w Budyšinje

Wot pjatka hač do póndźele: Wulki internationalny monumentalny film

Bohème

Hłuboko rozhorjaca struchlohra z Bohème-žiwjenja wot Montmartre. Po motinach swětaslawneho romava samsneho mjena wot Henry Murgera. **6 jednanjow.** We hlownej róli: **Maria Jakobini.** Wulkotna rjanosć a najwjetša předstajerka Italskeje. Film braje w Parizu wokolo lěta 1840.

W pódlanskim programje: **Parla tworoweho doma** Burleska w 2 jednanjomaj. Hłowna róla: Chaplin.

Wjetschu liczbu nowych

wósnych kołow

(Armeeräder)

124 zentimetrow wuschich a wobkowanych su tunjo na pschedań. Sdonicz we wudawarni „Serb. Now.“

E. Werner

Zubna praxis

w Budyšinje na šulskej hasy 6

Zhotowjenje cuzych zubow, předstajenje, wuporjedzenja spěsnje — plomby — krony — mosty — zubytorhanjeja pohłuboujom

Štwórtk wot 10 hač 5 hodź. rěcna hodzina w Njeswačidle w knjesim hosczencu.

My šmy stajnje prědku!

Njedźiwajcy najwjetschcho njedožahanja swerow posłicżam: Žiłdżane tkaniny, cżisto-wołmjane tkaniny, šmužkate, koschcżate, jenobarbne, mušeliny, koschlowe tkaniny, kožowe tkaniny, wupjerki, welurowy barchent, damasty, gardiny, zanki, kantyze.

Płaczišny w ele niže bnjowej płaczišny. Kruże, sprawne powšitkim nanje. Zone nuczenje le tupowanju. Wotedawam jenoj wěste dźiwy

Welsez kupny dom w Kulowje.

Telefon 12. Założene 1868.

Hosćenc „Bély Kóń“

Hosćenc prěnjeje rjadownje

mějećel Curt Lange

w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy

Poruča so wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěsć a pić po znate tym wurjadnym wašnju.

Wše wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert

Pytamy hnydom

žonu k rosnoschenju „Sserb. Now.“

w Budyschinje.

Wudawakinja **„Sserbskich Nowin“.**

Létnik 82 Budyšin, sobotu 8. septembra 1923 Číslo 208

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 130 000 hr., z přinjesenjom do domu 143000 hr. Do wukraja za september 600 000 hr. Kóžde čisło płaći 2000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smoler. Wudawa a čiści Smolerjec knihiśišćerjoja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 50 000 hriwnow. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 150 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Sobotu, 8. póžnjeńca.

Swj. Marije naroda. Hadriana, martr.

† 1674 Jurij Sèrc, farař w Dubcu, kotrehož Abraham Brancl serbskeho Vergilija mjenuje, dokelž je prěni serbske kherluše do praweho hrona stajił.

* 1721 w Cornecach Michał Jan Wałda, pozdźiši farař w Radworju, wulcy zasłužbny Serb, prěni kath. khěrlušeř.

† 1862 Smilnjanski farař Handrij Palman, wuda časopis „Duchomne rěče a podaća".

Jutře kermuša we Budyšskej kath. wosadźe, Hodźiju, Dobruši a Wownjowje.
Dyrbju runje tudy
Jako cuzbnik być,
Wobčežnoše druhdy
Wšelke přećerpić,
Wětr, dešć, błysk a njewjedra
Mihu, sněh, palace słónco.
Dha ja dun swój puć.

„Wandrowski" khěrluš wot Michała Jana Wałdy, kiž so wšudźom mjez ev. Serbami spěwa.

Hdyž je Marije naroda, Božemje praji łazstojćka. Burska kaznja."

Njedźelu, 9. póžnjeńca.

Swj. Marije mjena.

† 1872 Arnošt Rychtař, 2. předsyda Maćicy Serbskeje, sudniski direktor w Budyšinje.

† 1813 Mato Krygař, farař w Janšojcach, přełožeř traktatow.
Božemje łastojćki.
Ja cahnu prječ tu wot was nětko,
Wšě twarjenja tu połne su;
Hdyž zasy přińdu, wšěsce wšitko
Wšak tehdy budźe prózdne tu.
Mi jenož moje blidko njecha
Wjac dawać, štož je trěbne mi,
Tuž praju Božemje wam a lětam
Do dalokeje Afriki.
H. Falka.

Na dešćiku we póžnjeńcu, burej wjele založi. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje ma kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje spěwanje. Dirigenta.

Spěw. wotrjad tow. „Zerja" zmjeje přichodnu wutoru wječor 1/29 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću spěwanje. Kóždy sobustaw spěw. wotrjada ma z wěstosću přińć. Spěwnik „Zerja" sobu přinjesć Dirigenta.

Serb. tow. Nadźija w Budyšinje. Sobustawam dawamy k wjeselenju zo so towarstwo na čahu jutře njedźelu njewobdźěli, kaž bě so prjedy wobzamknło. Předsyda.

Sobustawy Budyšskeje Bjesady so należnje proša, přichodnu póndźelu wječor 1/29 hodź. k spěwanju w Serbskim Domje zeńć.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach zmjeje sjedu 12. sept. z dypkom 1/29 hodź. spěwanje.

Młodźina, serbska a němska, cyłeje Bukečanskeje wosady přeprošuje so za póndźelu 10. sept. wječor we 8 hodź. na wosadnu zalu dla Gustav Adolfskeho swjedźenja.

Halešanske serb. tow. zmjeje njedźelu, 9. tept. pop. w 3. hodź. zhromadźiznu pola Lipičee. Wšitke sobustawy a hosćo přeprošuje předsydstwo.

Serb. tow. „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe. Měsačna zhromadźizna njedźelu, 9. sept. wěstych přičinow dla wupadnje. Spěwarjo a spěwarki maja wot nětka kóždu wutoru 1/29 hodź. spěwanje. dla Budyšskeho koncerta. Prosy so, zo bychu so wšitcy pilnje wobdźělili. Předsydstwo.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow. I. kurs: srjedu 12. sept. 1/210 hodź. w kath. sem., pop. we 2. hodź w Serbskej kofejownje. II. kurs: srjedu 19. sept. we 10 hodź. w Radworskej šuli: lekceji knj. w. w. Hančki a knj. w. Hajny ml., popołdnju rěčny kurs knj. Nawki. Wšitcy serbske wučerjo so přeprošuja Čitarjo njech druhich na to kedźbliwych činja.

Swětne podawki.

20 štatow w jenotnej fronće ſ Jendźelskej.

Sastupjeŕ Pariźskeje „Unjornatioa" ſ Genfa telegrafuje: Athmosfära je straschna. Rozwitje njehodźi so hišće jasnje pschewidźeć. Belgiska a Mała ententa stej so w Genfje sjawonje wot politiki Franzowskeje dźělitej, mjes tym jo je so Jendźelskej poradźiło, skoro wichž 20 štatow na swoju stronu ćahnyć. Poprědnišće stejišćo Franzowskije njeje so hač dotal sapschijalo. Tyhaju telegrammow je wichčich stronow swěta pschihadźeja, wosebje ſ Ameriki, kotrej žedi žadaju, so dyrbi jwjask ludow konflikt mjes Italiju a Grichiſkej wurunacź. Nerwownosć je tak wulka, so może najhrabnišći pschipad še ześěhnyć měrć. W tuktwilu njeje hišće wuhladow, so by Italska jwjatej ludow prawo pschijapieć chcyła, wo italsko-grichiſkej swadźe rozšěrjacź. Italſki ministerſki pschedsydźa Mussolini je so psched jenym franzowſkim dopisowarjom wo politiſkim połoženju wuprajił. Po „Matinowym" dźělenju je wón rjekł: Nochje žanych pschijatočnych słowow rěčeć. Moje měnjenje wo attentacje a wo prawje Italſkeje je znate. Tola mójemu wo połdanſkich wobſtejnoſćach a wo konfliktowych ześěhnyłach rěčeć. —

Na dopisowarjowe pschispomnjenje, so je we Genfje jara wjele wo prawje małych ludow rěčeł, Mussolini wotmołwi: „Tole prawo njemóže tak daloko hicź, jo dowoli, sastupjerjow wulkich mócnarſtwow stłorcować. Naſche pschepytanje je hižo sajimawe nadróbnoſće wotkryło. Na pschedwjeczorje wordarſtwoweho dnja su grichiſcy offizérojo ſkradu mešniki pschestajecej doli, kotrejž běchu naſchi kommisarjo stajili. Stobjachu je dla nowoho postajenja mjesy, protestowachu pschećiwo pschidźělenju dwoju wšow k Albanſkej a sa tole postajenje generala Tellinia samołwitehe činjachu, kotryž bě jenoš po swojich rozpokasanjach činił. Konferenza swjatſtarſkich pódźěłanjow może pak pschez swoje pschepytanje jamjesć. Tři mójaceje su: Pak su Albanjcy mordarſtwo skućili a nic Grichoje — wěrje jara njepodobna móžnoſć, dokelž žedi Albanjcy myſla, so je Tellini bóle sa nich dušł ha Grichow. Tola dyrbu raš sa to měrć, so su Albanjcy ſ winikami, potom mója so wěrje dźěle mojcho ultimata połožeć a Grichiſka by jenoš sa pschestajene mešnikow samołwita była, schtož by měła konferenza pódźěłanjow postajieć. Druha móžnoſć je, so su Grichoje njeſkutkowali. W tuttym padźe budźe konferenze pódźěłanjow, kaž žedi myſlu, mojim žadanjam dospołne pschihotowacź. Dale je mózno, jo su sa mordarſtwo grichiſcy sastojniscy samołwiceji. W tuttym padźe mam dźiwaju na barbarſtwo nadpad na spolnonóſnjenych mócnarſtwow, sa prawe, so je žadanje pschiwótja a je ſ dalſchimi tkholtanjemi wudospołnja. Tehdyla měnju, je móža jenoš wulkomocny jasne pschepytanje pschewjesej, kotrejž su jwojeje winowatoſće wědome a kotrejž dyrbja zyle jasnje postupowacź, tola niš ſ djesłończnymi debattami, kotrejž nimaju wuspěcha. Sjawne měnjenje Italſkeje je so na poćinjenju jendźelſkich rowin postorčiło a je so ſ nimi do hłowy hrajene cjuło, wosebje ſ hrożenjom, so jendźelſke łódźerstwo Italiku wobłehnje, ſ čimž wſchak so na nikoho njeje zaczijschcja cjinilo. Wěrće mi, nicjo nje njewothnuje zorjacz abo nječto ſ narodnoſće cjeſeje wotpuschczicź. **Njedowolimy, so ſhromadźizna jwjatſka ludow wohanjenje, Italſkej nacjinjene, rospomina a wo nim ſudji. Pomyſlmy žebi, so by Franzowſka na naſchim měſtnje runje tak cjinita.** —

S Mussolinowych słowow je spóznacź, so won temu pschihłoſuje, to konferenza pódźěłanjow pschepytanje pschiwjedźe, jo pak wobdźělenje jwjatſka ludow pschi wichčich wobſtejnoſćach wotpokasuje.

Cjeſka italska wobſtorźba pscheczijwo Grichiſkej.

(Grichiſzy offizérojo a ſastojnizy mordarſtwo nahotowali.)

Agencija Stefani powě: Po dalſchich powjeſćach, kotrejž su ſ Janiny do Roma doſchle, su jwobuſtawy panepirotiſkeje organiſacije, grichiſzy offizérojo a ſastojnizy mordarſtwo naparali. Wyſchi kharis, kotryž je je jwobuſtawom mjeſchwotnykacje kommiſije, a jedyn hišćeje hač dotal njeſnaty offizér, ſtaj do mordarſtwa ſapkećenaj. Tale organiſazija ma ſwoje hłowne ſydło w Janinje a wſchelake pódłanſke ſydliſcza w Sſolunje, Athenje a Korfu.

Grichiſka ſa mordarjemi ſlědźi.

Grichiſke knježerſtwo je myto ſa wuhlědźenje mordarjow italſkich offizérow na 1 miliion drachmow pótſtajiła. Telegramm epiruſkeho generalneho guwerneura rosprawu podprefekta Filiota wopiſchja, kotraž praji, so je krótko do njeſkutka cjjóda 13 Albanſkich, ſ Mauſerſkimi piſtolijemi wobrónjenych, do wſoty Skefari a Smerio po dróſy Filiates—Sagiata pschiſchła a ſo wo wſach ſkhowała. Jedyn muſelman ſ Filiata je wyſchnoſćam łdźělił, ſo je wón albanſku bandu pola Konišpolis widźał, kotraž je mordarſtwo skućiwſchi ſo do Albanſkeje wrócźiła.

Pschepołożenje grichiſkeho wójnſkeho łódźerſtwa. — Italſka nocje wobžadźenje wupschestrěć.

Sastupjerjam Italſkeje, Franzowſkeje a Jendźelſkeje w Athenje je ſo dźěliło, ſo je grichiſka eſkadra wójnſkich łódźow poruczniſcej doſtała, Salamin wupuſchczejcź a do Volosa wotjeć. Grichiſke knježerſtwo je tutym diplomatam prajiło, ſo je wotjěło łódźerſtwa mały dyl, ſo by ſo ſ tym pokaſalo, to je Athen bjes ſakitadźow.

S Roma ſo powě, ſo je powjeſcź ſ Pariſa wo wuprajenjach italſkich ſastupjerjow w konferenzy pódźěłanow na italſke ſjawne měnjenje dobry ſaczijchcź cjinita. Tutón je rozeſtajał, ſo je zyle wěſte, ſo je Grichiſka ſa njeſkutk ſamołwita, dokelž je ſo mordarſtwo w grichiſkim kraju ſtało. Telgeramm ſ Janiny powjedźa, ſo pschi grichiſkich mjeſach wobrónjene grichiſke bandy cjahaju. Mjes druhim je pola Filiates ſmjeſno wjednika bandow Vaſſiliewaſa a njedaloko Kerafſkeho mosta wjednika bandow Stylijarisa widźeli.

Mała ententa jwjatſej ludow hrožy.

Diplomatiſki rosprawnik „Daily Telegrapha" ſhoni, ſo je Mała ententa Franzowſku a wſchitkim jejnym pschećelam ſdźěliła, ſo wona jwjatſe ludow a mjerſchcźi, jeli ſo won njebudźe ſwoju winowatoſćej w naſtupanju wobžadźenja kupy Korfu cjinicź. Wona ſo žnadź we pschichodźe ſapowjedźi, mužudy enterenčnych mozow pschipóſnaeſ; jeli ſo bychu wone dowolile, ſo bychu ſo ſajimy małych ludow woprowałe.

Italcjenje dalſche kupy wobžadźili.

Italcjenjo ſu kupy Merleru, Famu a Mathraki, k połnozy wot Korfu leżaje, wobžadźili.

Miniſterjo Makeje ententy pola Hennotauza.

Franzowſki ſastupjeŕ w jwjatſku ludow, Hannotauz, je w Genfu ſrjedu wjeczor w 9 hodźinach dłěšche rosćerjenje ſe ſostupjerjemi Makeje ententy, miniſtrami dr. Beneſchom, Ninczicźom a Titulescom wěł. Tuczi cjahchu ſo wo franzowſkim ſtejišćeju w praſchenju ſakročenja jwjatſka ludow w grichiſko-italſkim konfliktu a wo praſchenju pschihłuſchnoſće jwjatſka ludow wobhonicź. Hannotauz franzowſke ſtejišćezo rozłoži. Sastupjerjo Makeje ententy njeběchu ſe wſchěmi dyp-

Při potrjebanju zubowych narunanjow,
předźěłanju, kónčkowych zubow, plombowanju, zubytorhanju so najlěpje poruča
zubna praxis dentist Heinke
sobustaw statneho zwjazka němskich dentistow
w Budyšinje na Nowosalskej dróży 4.

kami spokojeni. Woni w nozy hacź do dwanaccich hodźin w njejschitomnoscej franzowskeho sastuperja radu skladowachu.

Postajenje devisoweho kommißara.

Němske knjezerstwo chce wschě devisy a flote a zlěborne pjenjezy, kotrejž su mjes wobydlerstwom, zebracź a je ſ papjerjanymi pjenjezami samenicź. Sa devisoweho kommißara su prjedawscheho pruskeho sezinjerskeho kommißara Swonka ſłužby dr. Petersa postajili. S jeho nadawkom budźe, w privatnych rukach žo nachakaje zuse bankowki, devisy, wukrajne hódnotne papjery, złěbro a skoto, kaž daloko njeje za produktiwne wotmyslby trěbne, zebracź a němskemu statej pschepodacź. Tele wotedajomne devisy dyrbja žo hnydom po dnjowym kursu sapłacźeź a to po wobžedźerjowym žadanju ſ papjerjanymi hriwnami, je statej pożčonku abo ſ kontom twjerdeje hriwny. Na wobeńdźenje wukasa wo zebranju devisow ſu žo ſurowe khłostanja, wobježe samożenjowe khłostanja postajiłe.

Pschihoty za ſawjedzenje ſtoteje hriwny.

Němske knjezerſtwo a wubjerk němskeje hospodarskeje rady wo ſawjedzenju noweje měny (nowych pjenjes) wuradźujetej. Nowa měna ma žo na ſtotym ſatoku ſawjesej.

Bjes ſnamkowa pokruta złěba 2 800 000 hriwnow.

Sjednoczeńſtwo pječarſkich mišchrow Wulkoberlina wosſewja, ſo je dla wulkeho powyschenja płacźiznow za muku a žito w poſlednich 24 hodźinach muſowane, płacźiznu za pokrutu złěba na 2 800 000 hriwnow powyschicź.

Pschiběraza bjesdźełoſcej w Němſkej.

Wjele dźełarjow njemóže po idźeju nowe dawki a wulke mſdy ſnjeſeć. Dla njedoſtatka kapitala pjecza dźeło ſastaja. Sakſke miniſterſtwo ſjawnych dźełow je w auguſcje psches 2000 pschipowjedźenjow wo wotmyſlenym ſastajenju dźeła doſtało. Tak liczba powabowras wo bjesdźełoſcej, kotraž w ſeptembrje nastanje, kaž bórzy žo pschedpiſany czaſ za ſastajenje dźełarnje minje.

Franzowſoſo wjazy němſkeho kraja wobžadźeja.

Schtwórtk rano ſu Franzowſoſo dwórniſchcźo a wjeſ Runkel nad Lahnu wobžadźili. Jedna ſo pjecza wo ſchoſtanje. Kommandowazy franzowſki offiſjer je prajił, ſo ſu Franzowſoſo wjeſ Runkel a Oberſiſchenbach wobžadźili, dokelž je wobydlerſtwo w Tiefenbachu nekotrych ſtótnych wikowarjow, kotſiž běchu złeſniſu, pod franzowſkim ſarjadniſtwom ſtejazu, wuźili, na pol mocnych pſchebili.

Měſtu **Eſſenej** ſu 37 000 frankow pjenjezneje pokuty napołožili, dokelž je žo żelezniczny nadzyp pola njeczorneho Eſſena ſ rosbuchnjenjom wobſchkodźił a dokelž ſu žo w twarjenju wuhlowego ſyndikata rosbuchadła namakałe.

S **Eſſena** žo powě, ſo ſu Franzowſoſo po puczu ſ Giradez cźichcźerjenje k radnizu ſaſtajitelej měſchczańſkeho ſarjadniſtwa 60 miljardow hriwnow wſali a jemu kwitowanku wo zebracu pjenjez dali. — We **Düſſeldorfje** ſu žo Franzowſoſo transporta 32 miljardow hriwn. na dworje ſtarcje radnizy ſmjezowali.

Czeſkoſłowakſke finanze.

Prażſke ratarſke nowiny „Venkov“ czeſkoſłowakſku finanznu politiku rozpominaju na dobre połoženje finanzow pokaſuja. Lětuſche rosſieženje ſtatnych finanzow budźe aktiwne, hacź runje žo ſtatnym ſaſtojnikam mſda njeſwoji. Wuhlowy dawk žo njemóže dale ſnjiżeź, dyžli to możnoſcź wulutowanjow dowoli abo wotewrjenje druhich dołhodowych žórkow. Tuteje pſchicźiny dla njebudźe też możno, żeleznicźne tarify ſnjiżeź. Statne pſchedewſaſcha pſchimenja žo na pſchedewſaſca ſarjadowane po privatno-hoſpodarſkich ſaſadach. Pola tobatoweje rešize je žo tolne proſcź hižo nimale ſkóncził a pola druhich pſchedewſaczow je ſe praſchenjom najbliſcheho pſchichoda. Zyły ſtaw ſtatnych finanzow je tak ſpokojazy, ſo njeje trjeba, we wukraju za drohu dań pjenjezy požčowacź, dokelž móża žo na donjaznych pjenjezjnych wikach dołhożaſne požčonki wotjamknjeź. Stat a zyle naſche hoſpodarſke žiwjenje pſched cźaſom poſtajenja ſtoji. Sa pſchitomnoſcź je najwažniſche, io ſo hórniſki ſtrejk ſkónczi, a ſo ſo wuhlowe płacźiny potuniſcha.

Reforma ratarſkich wobžedźerſtwa w Pólſkej.

Na konferenzy nowinarſtwa we Warſchawje, kotraž je žo w preſidiju miniſterſteje rady wotmeła, je miniſterſki pſchedſydża Witoſ powſchikowany wobraz hoſpodarſkeho a ſamtskownopolitiſkeho połoženja Pólſkeje podał. Mjes druhim praji, io ſo na ſakładze pakta, wotjamknjeneho mjes parlamentnymi ſtronami wjetſchiny, ſejmej w najbliſcźim cźaſu narcźiſk ſakonja pſchedpołoži, ſ kotrymž dyrbi ſo reforma ratarſkeho wobžedźerſtwa poſpěſchicź. Kaž w Cźechach dyrbja ſo też w Pólſkej hnjeze łubka roskuſkowacź a ſo na małych ratarjow rozdźełicź. Miniſterſki pſchedſydża njeſamjelca, ſo je ſinanzne połoženje Pólſkeje wobcźežne. Po Witoſowej rěcźi wukrajny minister Seyda łaſtnjerjam nowinarſtwa wo ważnych praſchenjach pólſkeje ſwonkowneje politiki roſſaſanjenje da. Seydowa roſprawa bě krucze dowěrna.

Jendźelſki podſekretar ſtr Jouny do Pólſkeje pſchindźe.

Po nowinſkich powjeſcźach je miniſterſtwo wukrajnych naležnoſcźow powjeſcź doſtało, io jendźelſki podſekretar ſtanowſtwa ſir Jouny do Warſchawy pſchijedźe. Pólſke knjezerſtwo je jeho do Pólſkeje pſchepročuje, ſo bychu ſ jeho pomozu pólſke ſinanzy ſrjadowali.

Južnoſłowjanſki kronprynz ſo narodźi.

Južnoſłowjanſka kralowa Marja je ſchtwórtk rano we 2 hodźinomaj pryncza porodźiła. Powjeſcź wo tym je žo w Belgradze ſ radoścźu pſchijała. Město je žo ſ khorhojemi wupyſchiło. Rano w 5 hodźinach je ſo je 101 kanonſtim wutrělkom kronprynzowe narodźenje woſjewiło, je wſchěmi ſwonami po ſwonjeſche a powjeſcź ſo po zuſtym kraju roſcheri. Prěni ſwón ſo na manaſtery (pohrjebniſchcźu) ſemſkeho krala Pětra Wulkeho ſaſwoni. Wot 120 lět ſo w Serbiji prěni króc narodźenje kronprynza ſwjeczeſche. Jenn ſu mjeno Schcźepan narjeczli. Lekarſka roſprawa praji, ſo ſtej macź a dźěcźo ſtrowej, hacź runje ſo porod hakle 17. ſeptembra wocźakowaſche. Kralowa praji, ſo cźe dźěcźo ſama cźěſchicź. We 8 hodźinach ſo ſwjedźeńſke poſjedźenje miniſterſteje rady wotmě, w kotrymž ſo ſwjatoczneſche poſtajichu. Wuſchěe w nozy kral woſjewjenje wuda, ſ kotrymž ſo podawk dźěli. Dale kral hiſchcźe pſchikaza, ſo dyrbi ſo tón dźeń wojakam ſtužba ſpuſchcźicź a ſo jim ſwobodny dźeń dacź. Wucźownym poſtaſanjeho lětnika wójniſkeje akademije ſo na kentnantow powyſchichu.

Njeswačidło a wokolina

Za žiwu podpjeru mojeje filialneje praxisy dźakuju so swojim wopytowarjam najwutrobniſo.

Dźeržu też dale

ſtwórtk w Njeswačidle rěčnu hodźinu

wot 10—5 hodź. w knjezim hoſcenču.

Zubna praxis Werner w Budyſinje.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 8. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, wo dnjo najcźopliſcho 18 ſtopjenkow Celſius. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, w nozy najnjižſcha cźopłota 13 ſtopjenkow Celſius. Wuhladny: Njewobſtajne. — Derježdźowſka wjedrarnja ma nadźiju, ſo ſo wjedro ſtaji. Cźežki powětr, kiž ſchtwórtk nad ranſchim morjom leżeſche, je žo ſeſłabił a leži nětko nad Pólſku. Wulki cźežki powětr, kiž pola kupy Island leżeſche, cźehnje w polnozy k ranju. Jedyn wubjeſt (Ausläufer) žahaſche wječera hacź do polnozneho morja. (Dźenſa na ranje je najſterje hacź k nam ſo wupſcheſtrjel a nam deſchcźik pſchinjeſł.) Sněmny ſo nadźerja, ſo lohti powětr nad Biskayſkim ſaliwom ſo hacź k nam pſchecźeže a nam nowjedrjenje pſchinjeſe. — Deſchcźik wſchak bě ſa naſhnme woranje jara dobry. Brózda dźe ſo hiſchcźe pſchemaczala wjeſe, ale troſchtu wotmjatka rola tola je. Też dźeczele na ſchcźerniſchcźach wo deſchcźik proſchachu. — Jutſje 15. njedźelu po ſwjatej trojizy ſlónczko 5,24 hodź. ſtžadża a ſo 6,30 hodź. thowa. Měſacź ſthadża rano 3,26 hodź. a ſo wjeczor 5,47 hodź. thowa. Pórodźelu je mlody měſacź. Pſchedcźenak ſtaja, ſo ſo k rjanemu wjedru wobroczi.

— **Krajnozjurkwinſke ſhromadźenſtwo** wotmeče njedźelu, 9. a pónđelu, 10. ſeptembra ſwoju najſmnu konferenzu w Budyſchinje. Njedźelu dopołdnja w 11 hodź., popołdnju w 3 hodź. a wjeczor we 8 hodź. ſu ſhromadźizny w Marcźinej zyrkwi. Pónđelu wjeczor je ſa pſchecźelow evang. ſchulſkeho towarſtwa na rožowej haſy 31 ſhromadźizna. Wſchitzy ſu wutrobnje pſchecźelcźeni.

— **We dawkach.** W poſlednim cźaſu je ſo na naſ zyły koſch nowych dawkow wukinył. Nichtón njewě po pravom, kak a ſchły ma je płacźicź. Tehodła w tym wulka ſchmjatańa kjeźi. Wſchelake němſke nowiny ſu wo nich wjele piſałe a ſchmjatańu jenoż powjeſchiłe. To je ſo nam a naſchim pſchecźelam ſ finanzueho hamta wobtrucźiło. Tehodła „Cźerbſke Nowiny“ ſo paſu, jenoż ſ němſkich nowin bjes pſchemyſlenja to wocźiſchcźecź, ſchtož tam ſteji. Pſchede wſchěm my naſchim cźitarjam radźimy, ſo ſwěru toho dźerżecź, ſchtož w gmejnje pſchedſtejecźjer kaſacź dawa Budyſchſki finanzny hamt budźe nam nětko po naſchim ſadanju to najnuſnjiſche podawacź. My budźemy ſebi pola njeho też ſtajnje jaſne wuložejnja wuproſyjcź. Schtož wobkhodny dawk (Betriebsabgabe) naſtupa, je nam finanzny hamt tole jódźełił: Tónle dawk dyrbi tódły płacźicź, kiž ma wyſche 4000 hriwnow woborowſkeho dawka (Wehrabgabe). Wón wotpowjeduje w pſcherſtu 2 hektoramaj abo 7 tórzam leżomnoſcźe. Jeli leżomnoſcź ſchpatnieje hódnoſcźi, kaž pſchi, ſtatoki niże 2½ hektara abo 9 tórzow tónle dawk płacźicź njetrjebaja. Jeli je leżomnoſcź wurjadnje płódna (ſtjano Bodentlaſſe I) je tale njeſa tež nijſcha, ſtjano 1½ hektara abo 5—6 tórzow. Rjeniſchlinjy a pſchenjeſchlinjy tónle dawk płacźicź njetrjebaja, jeli ſu kóńz auguſta ſa ſwojich pſchiſtajenych a dźěłacźerjow mjenje hacź ſa 7½ miljona hriwnow dawkow łkpili. Tónle wobkhodny dawk abo krajny dawk wobliczi ſu wot ſoboty, 8. ſeptembra, hacź do pjatka, 14. ſeptembra, po 2 452 000 hriwnow ſa ſtotu hriwnu. K 1. oktoberej ma ſo tónle dawk ſaſo płacźicź. — Hacź do 15. ſeptembra dyrbja ſo wſchě ſtote a zuſe pjenjezy (devisy) wotedacź.

— **Płacźiſny ſa wobhładowanje rěčneho ſkota a mjaſa** wuczinjeja wot 7. ſeptembra 1923 ſa howjadło 3 066 150 hr., ſa ſwinjo 1 703 420 hr., ja cźelo a wowzu 1 226 460 hr., ſa koſu a pša 817 640 hr., ja proſa, tóſto a jehnjo 408 820 hr., ſa konja 5 450 930 hr. Wobhładanje trichinowe płacźi ſoa ſwinjerza 1 022 050 hr., pola pša 681 370 hr., ſa mjaſowne kruchi 408 820 hr.

— **Dvohotny inder łekarjow** ſu w běżnym tydźenju powyſchili, mjenujo ſ 1 300 000 krócźeneho na 2 000 000 krócźene mérowneje hódnoty. Potajkim prjedawſcheho 2 hriwnarſkeho hódnoſcźa wuczinja po tym nětko 4 miljony hriwnow.

— **Boża ſłužba w Drježdźanach.** Sa Serbow ſ Drježdźanſkeje wokolinu bo 3. njedźelu w ſeptembrje, to je 16. ſeptembra, w khcźiżnej zyrkwi popołdnju 1/24 hodź. ſaſo prědowanje a ſwjata ſwjeczerja w herbiſkej macźerńej rěcźi wotdźerżi. Wſchitzy Serbjo ſu wutrobnje do Božich ſłužbow pſchepročeni.

— **S Khwaczicz.** W naſchim Božim domje nětko Serbow prawa pſchezo bóle pſchikrócźeja. Dwaj hakle pſched krótkimi łětami do naſcheje ſtron pſchiſchahujenaj ryczerſkubljerjej ſtaj ſe ſwojim wiwonym muſikkowaloj, ſo je jenu njedźelu němſka a druhu njedźelu herbſka Boża ſłužba. Němſku Bożu ſłužbu ſtoro jenoż Serbjo pjelnja. Mjes Serbami je dla hoſpodarſkich wobſtaranjow nałožk, ſo porjadu kemſki khodza. We Wulkej Dubrawje dźe je nětko Němzow, ale cźi ſo ſ wjetſcha Božemu domej njedźerza. Cźi ſhotki pak radſcho na póſdne khodza. Woni njejſu ratarjo, kotrychž by dowjace wobſtaranje nucźało, na ſaźne kemſche khodźicź. Tole potentanje herbſkich prawow a herbſkeho, ſ burſkeho hoſpodarjenja wuthadźazeho nałożka, je direktnu njepcźejelſki akt pſchecźiwo Serbam. Bjes wſcheho praſchenja wobſahy ſtaj tejle khjeſyczkaj ſamóhloj pſchiſtlócźicź, ſo ſo też naſcha kermuſcha pſcherołoji. S tym ſo też ſonthi tehole ſwjedźenja ſaſpiwa. Kermuſcha je tola ſwjedźeni k dopomnjecźu natwarjenja a poſwjeczenja zyrkwje. Tehodła tónle ſwjedźeń te we wjele ſtronach Němſkeje „Kirchweihfeſt“ rěka. Wſchitzy woſadni ſu tónle Boži dom ſ muſikmi wopyrami a ſ wulkej lubóſcźu twarili. Zyle Serby ſu tehdom bohacze ſa tónle twar ſkładowali. Tehodła je woſadnym, a pſchede wſchěm herbſkim, kermuſchny dźeń, kiž do cźaſa wopraſnowje poſwjeczenja padnje, woſobje luby. Jich tehodła jara boli, ſo tajle dwaj zuſnihaj tole dopomnjecźe takle ſ nohomaj teptaj a wſchěm woſadnym ſwoje ſazpiwanje jaczuwaczi dawataj. Runje kaž Serby, ſo też cźi Němzy, kiž ſu we wutrobnej jednoce ſe Serbami tónle Boži dom natwarili, na tajke nowotarſtwo hnědwaja a ſo je Serbami prójnja, ſtare prawa ſaſo poſtajicź. Hižo ſo pózńnje we woſadze mózniſcho bihacź. Kaž wſchudźom po herbſtich woſadach ſu woſadni, a Serbja pſchede wſchěm, ſa ſwój farſki dom bohacze ſkładowali a jemu cźaſto nékotru ſchcźedrowſcź wopokaſali. Wo tym ſu hewak njeręcźi. Ale pſchi tajkej ſtaſnoſnoſcźi ſo woſadni dodźiwacź njemóża, jo je ſnj.ſ farař ſo žadanjam tejule diweju woſadze a woſadnej tradźiju zuſeju Němzow tak rucze podwolił. Taj dwaj němſkaj ſnjeſchkaj dźe ſtaj zyle japomniłoj, ně kajkim cźaſu ſmy żiwi. Mnohe ſtrachi runje tele worſchty wobrożeja. S tajkim Serbow a dawnu nałožk woſadnych ſazpiwatym poſtupowanjom ſebi nikoho pſchikhilnoſcź njedobudźetaj. Tónle puć, kiž ſtaj wonaj naſtupiłoj, w runej cźaſtj k temu powjedze, jo je naſch ſe ſchcźedrowej ſchcźerſkanſkej lubóſcźu natwarjenj Boži dom, kiž tak lubóſnje do płódneje herbſkeje krajiny ſhladuje, najdźeże ſ Božej cźeſcźi ſłužił. Sſnano tam potom kumminiſcźi ja ſwoje ſhromadźizny bórze domjaze prawo doſtanu. Tole tak je měnjenje woſadnych, kiž dyrbi ſo jóau na ſjawnym mjeſtnje ſjawnje wupraſicź, prjedy hacź by pſchepoſdże było.

S **Hodźja.** Pſchichodnu njedźelu ſwjeczimy tu w naſchej woſadźe kermuſchu. Hodźijka kermuſcha je, każ ſnate, druha, prěuja je Wóſworſka w zyłej wokolinje.

S **Khrósćicz.** Jutſje njedźelu ſa tydźeń, 16. ſeptembra, woſwjeczi tudomne ſkoro ſ łutych Serbow wobſwjecźaje wojerſke towarſtwo ſwoju khorhoj. Tale powjeſcź ſ metropola katholiſkeho Serbowſtwa budźe wjeſce kóżdeho ſajimowacź.

S **Połeźnjch.** Skótne wiki a hermank ſo pódźelu 10. ſeptembra njewotdźerża, ale ſo na 1. oktobra pſchepołoża.

S **Lěpkarjcz** (Lückersdorf) **pola Kamjenza.** Jenz noz tehole tydźenja je paduſchna złěbna hruba we wſchelakich ſtatokach pobyła a ſo ſ butru ſaſtarała.

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 8. sepmbera 1923.

Dźenża dopołdnja:

Dollar 45 000 000. Jendź. punt 210 000 000.

Cźelo króna 1 400 000.

Kursy zuśuch pjenjes wcźera. Dollar 48,5 mil., jendźelśki punt 220 mil., śwajzarśki frank 8,8 mil., franzowśki frank 2,7 mil., cźeśkosłowakśa króna 1,4 mil. hr.

Hamtśke kursy wcźera w Barlinju: Dollar 52 867 500, jendźelśki punt 339 400 000, franzowśki frank 2 942 625, śchwajzarśki frank 9 536 100, cźeśkosłowakśa króna 1 584 037, tažama w Drjezdźanach 1 745 600 hr.

Na **Barlinskich wikach** žołmy wyšoko dźeja. Tam wcźera wichorojta hibitoścź knjeźeśche. S khwilemi dollar hacź na 70 miljonow hrivnow salźy. Womornicź dyrbimy, so dollar do wójny nješchto pśches 4 hrivny płacźeśche. Nitko pak žo sa njón 70 miljonow hrivnow žadaja. S toho je widźeć, do kajźe njehódnoty žu naśche pjenjezy sapadle. Dollar dźi na teźel wyšokośeji njesawośta, ale žo bórźy na 80 miljonow hrivnow wotdrježi. Hamtśy sapiša žo 1 53 mil. hr. Jendźelśki punt 1 khwilemi 270 miljonow hrivnow płacźeśche. Knjeźerśtwo hotuje žo, jo by tajźel śtandalośnej śpekulazji sadźewało 1 wośbetitymi pśchipiśawami wuśtupiće. Wone chźe we dr. Peterju, kiž je žo hižo nźekotre raźy je śwojimi praktiśimi pśchipiśawami wuśnamjenił, diktatora poźejće. Diktator je śaśtojnik, kiž śmź w tymle śmyśle 1 njewobmjesowanej mozu žamowólnje postupowaś. Dźełujeny, hacź w hospodarśkich nuśach, kiž maja śwoje korjenje w pśchirodnych zakonjach, cźłowjeśka mózg, a bytnjeź njewuwjasana była, samoźe, śahubu zdobźerźeć a hódnotu nźemśkich pjenjes pośdźełowaś. Pśchede wśchźem je nuśno, so nźemśki śtat śwoje śtatne hospodarjenje do runowahi pśchinjeśe. Dale dyrbjało žo 1 wubawanjom dałśich papjerjannych kjenjes pśchestaś. Jenož tehdom, hdyž śmźe teź wukraj dowźeru do naścheho hospodarśtwa, móže žo hódnośći naśchich pjenjes porjedźiś. Kurs nźemśkich pjenjes njepostaja žo jenož na Barlinśkej burźy, ale na wulkich śwźetowych burśach. Runje te žu sa hódnotu pjenjes 1 wéru.

Produktowa burśa. Śpadowaca hódnota nźemśkich pjenjes honi žitne płacźiśiny do wyšokośće. Wcźera bijeśche žito 1 nowa śkałażo horje. Jako dollar njewurjeklivuje wyšoko śrjeśche, bź malo posliźenjow na wikach. Rožki žo wjele do pśchimórśkich mźśtow. Bremena a Hamburka kupowaśche a žadźachu žo jara wyšoke płacźiśiny. Pścheniża bź žadna a tehdła droha. Wośbeśe teź tehdła droha, dokźeź muka derje óźe a bytnjeź drožśicha była a dale horje bita.

Pścheniża 71—77, rožka 60—67, nałétni jeczmjeń 62—68, wowśi 60—64, kukuriza (Mais) w Hamburku 75, pścheniczna muka 135—150, rżana muka 95 hacź 115, pścheniczne a rżane wotruby 40—43, wścho bije dale horje, rapśowy wośuśchi 52—55, śuche trubańcźki 45, pochowa melasa 30/70 23—25, bźrnaze kruźi 58—60, wścho po zentnarju a miljonach hrivnow.

Śsłoma a žyno. Pścheniczna a rżana śłoma 1,15—1,25, wowśna śłoma 1—1,1, rżane wośłepy 0,675—0,7, k saśłanju 0,85—0,95, žytanje 2,4 hacź 2,9, žyno 0,95—1,2, wścho po zentnarju a miljonach hrivnow.

Drjezdźańska burśa. Pścheniża 75—78, rožka 54 hacź 56, nałétni jeczmjeń 65—70, naśymny jeczmjeń 63—68, wowš 58—61, cźerwjeny dźesćel 900 hacź 1200, rapš 75—80, kukuriza 75—85, śuche trubańcźki 38—42, žotrowe 45—55, bźrnaze kruźi 58 hacź 60, pścheniczne a rżane wotruby 40—42, rżana muka 95—103, pścheniczna muka 130—185, woka 55 hacź 60, pśeluśicźi 65—70, hrach 100—125, wścho po zentnarju a miljonach hrivnow.

Biki wuźitkowcha śkotu (Magerviehhof) wcźera pjatk w Berlin-Friedrichsfelde. Pśchihnało bź žo nźichto mjenje, hacź na tydźeńśche witi. Witi derje dźěchu. Dokźeź je hrivna tak mało hódna, bźchu płacźiśiny wurjadnje wyšoke. Sa najrjeńśche krowy žo hacź do 3 a pół miljardy hrivnow žadźeśche. Teź hrjebźeneje kaśtośeje bźchu jara drohe. Sa dobrymi dójkami wośbeśe do rheinśkeje krajiny žo jara pśaśhachu. Woły do cźahanja drje tam bźchu, ale žo njetkupowachu. Kupcy nocźnychu pśchewyšoke płacźiśiny nałožowachu. Na pśchedań śtejeśche 637 krowow, 83 wołow, 49 bytow, 75 pródnikow a 27 cźełatow. Sa nje žo tele płacźiśiny dośtachu. Dejśe a wyšokožucześne krowy 1. rjadowniže 2—2½ miljardy hr., 2. rjadowniže 1½—2 miljardze hr., 3. rjadowniže 1¼—1½ miljardy hr., wyšokožucześne jałoźy 1. rjadowniže 1¾—2¼ miljardy hr., 2. rjadowniže 1½—1¾ miljardy hr., woły do cźahanja 200—300 miljonow hr. po zentnarju źiweje wahi, pródniki 150—175 miljonow hr. po zentnarju źiweje wahi. Śtót kiž žo ani k kornjenju ani k wotanju njehodźi 150—250 miljonow hr. po zentnarju źiweje wahi.

Na **konjaze witi** bź žo jara mało koni a to jenoź 83 pśchihnało. Płacźiśiny žu tehorunja horje dyrike. Wośbeśe ja cźežkimi konjemi žo jara pśaśhachu. Tele płacźiśiny žo sapiśachu:

konje 1. rjadownje 1—2 miljardźe hr.
konje 2. rjadownje 1,1—1,5 miljardźe
konje 3. rjadownje 0,75—1,2 miljardy
dobijaki 300—800 miljonow hr.

Nuśe žnź létźa žu po wobliczenju tśi śchwórcźiny tak wulke, kaž bohe śrjeńśe žnź dło wójny. Pornjo lońśchemu je žo 18% wjacy wośbyło.

Śłota hrivna wcźera. Banka dawa 12 587 500 hr., žana 12 650 590 hr.

Žuhłe płacźa w Budyśchśkim a Kamjenśkim hamtśkim hejtmanśtwje wot 27. auguśta śem po 1000 68 500 000 hr., w Lubijśkim a Zitawśkim hamtśkim hejtmanśtwje 78 700 000 hr.

Nawěśiki w „Serbskich Nowinach“

Mały rjadk płaći wot dźensa sem 100 000 hriwnow

Dopis.

Hižo njedźeľe, haj měšaży dołho, posliczeja nam Sserbśke Nowiny nastawki „Dopiš ź katholiśkich Sserbow“. Jako katolik a Sserb žym tehdom kóždy króć je zaspěčom a bološcju cźitał, haj teź pola mnohich lutherśkich Sserbow njeješu tute nastawki pśchipóśnaće a spodobanje namakali.

Schto dha pśchinjeśu tute dopiźy? Hrošne śchćerwanja šu pśchećźiwo naśchej duchownej wyśchnośći, najdostojniśchomu knjezej biśkopej. Mjes druhim šo knjesej biśkopej wótre poroti cźinja, so je Serbśku raru w Budyśchinje śpěchnył. Běch bohu, hdyž cźrjódła Sserbow žeby wot knjeza biśkopa wo tutej naležnośći wuśwětlenje žadaśche. Knjez biśkop nam śwjatośćiwje pśchiśłubi, so me dotalnym porjedźe Božich śłužbow za naš Sserbow šo nicźo njepśechmění. Jeli śvjatoczeł njeśe 1 měšćańśkeje wožadu, nó, Ty dyrje šo hewak teź jara za naśchu Serbśku wogadu starak njeśby, hyš pak 1 naścheje wožadu, dha myślu śebi, so we dalśich jednanjach 1 knjesom biśkopom hišcźe šo hodźi mjele dozběcź, 1 najmjeńścha wjazu, kaž 1 tajźim śjawnym hanjazym pišanjom w Nowinach, kótrež šo po wśćech Sserbach cźitaju, **1 cźinj šo nam katolśkim jenož hańba pśchinjotuje.**

Spišazeł šo dale pśchećźiwo wośobje najdostojniśchoho knjeża biśkopa wupraji, so tutón jako Nźmz 1 žyła pravo na biśkopśći śtół nima, so měł šo tutón 1 jenym Sserbom wośbžadźeć. Ja hižo wjele biśkopow pomnju, kotśiž běchu wichtitaj 1 wunjaczom jenoho, knjeża Luśejańśkeho, Nźmzy. Jenje pak šo pśchećźiwe narodnośći biśkopa niczo pikło njeje, nawopak běchmy kóždy ras wjeśoli, hdyž po žmjerći jenoho biśkopa bu nam šaźo nowy wyśchći paśtyř daty. Hdyž bu knjes Luśejańśki jako biśkop wuśwolany, tehdom žebi žadyn **Nźmz njeśwaži, nźichto pśchećźiwo turej wólbje wuprajeć.** Naśtawśki najdostojniśchomu knjezej biśkopej jenož bolośći, nam katolikam pak hańbu pśchihotnia.

Najhrošniśhe pśchi tym je, so špišarjeł žebi njeśwěri, kaž we poślednimaj dwěmaj dopišomaj, śwoje mjeno podpišaš. To njeje dopokazno hrobśkeje.

Jakub Měrćink w Hrubjelćźjach,
khěbětaŕ pśchi prjedarśkej Sserbśkej zyrkwi.

Přiloh.

* **Lětadło śebrali.** Lětadło, leźaze do Prahi, dyrbjeśche dla motorowego wobśchkadźenja pola Fürtha (blizko Nürnberga w Bayerśkej) k śemi pśchiśtaś, hdyž žu jón nźemźy śaśtupjerjo śebrali.

* **Lětadło do bu hrašiłoj.** Nad Benatkami (Benedigom w Italśkej) lětadle we wyšokośći 700 meterow do šo frašpchtaj a padnyśchtaj rosraźenaj do lagunow. 4 lětarjo šo morichu.

* **Puśchkinowa śtwa.** W Pětrohrodźe wutworichi wośbešitu komitśiju za śarjadowanje jśtwy, w kótrejž běśche Puśchkim žiwy a to w tajkim śtylu, w kajkimž běśche za jeho žiwjenje wuhotowane. Budźe to runjocźaśnje kulturnemu mužej tśiźeśich lét śaźdźeneho létśtoka. — Puśchkin (1799—1837) je jedyn 1 najśławniśchich ruśkich baśnikow 1 podobnym wunamom kaž Schiller abo Goethe w nźemśkej literaturje, pśeni woprawdźitu klaśiśki ruśki baśnik, kotryž pśchedśtaja tak njenowanu romantiku w ruśkej litzeraturje.

Našim česćenym čitarjam!

Drohota je poślednje dny tak posunowała, so šmy nuśowani, žo na naśchich **postrowych abonentom** nobrocźicź a śebi wot nich dopłaczenje na „Sserbśke Nowiny“, 1 najmjeńścha na 300 000 hrivnow, wuprošyć. Schtóž dha nam wjacy pśchiwobrocźiš, teho śchćerdźiwośći khwalo radu wjetśich dar pśchijimamy. Schtóž nocźe žo w pjenjezach wotrumacź, njech nam do expedizije naśchich nowin punctźik rožti pśchinjeśe. Możeźe nam wérićź, radu žo 1 tajźim prośćerśtwom njeźiwimy. Nuśa cźaža pak naš nuźći, žo hišcźeze jónu na naśchich cźitarjow wobrocźićź. Měšaž je dołhi a hłowa naš boli, hdyž njewémy, kak móhli wyšoke mšdy za naśchich pomocznikow śwjeśeć, kaž teź za papjeru a wścho druhe. Papjerjane pjenjezy wśchak móhli cźśiśeźeć nadośći, hacź pak bychmy za nje śchto dostali? Tón ras je poślednź, so dopłaczenje žadamy. Wot 1. oktobra pošt šam płacźiśiny sa nowiny postaja. Śemy žo sa to postarali, so budźa „Sserbśke Nowiny“ teź na dałśe 10 rasow tuńśche nźemśkich a 1. oktoberom wjetśe a rjeńśe. Schtóž nam do tydźenja naśchu nutrnu próśtwu njeodpowjeźi, k temu jane nowiny wjacy podawacź njemóžemy. Jana kokoščka podarmo njehrjeba. Tehodła niczo za śo! Wotewrježe wašchu śchćerźerdźiwu wutrobu a fatśchaśtźeże waśchu móśchniżku. Bóh budźe wam wścho šaźo što króćnje žohnowacź.

To pścheje wam

nakład „Sserbśkich Nowin“.

Z wobkhodneho žiwjenja

Morźenje (Bettnäśen) je cźeśrpjenje, kiž wośebje pola hólzow wot 3 hacź 10 lét, a teź pola dorosćenych nadeńdźemy. Wono pokaźuje na śeźiłabnjene abo khore cźuwy, malokrejnośći atd. S pomocu galvaniśkeho pruda Wohlmuthowego aparata „Gewco“ šo cźeśrpjenje jenoź njepołoži, ale teź po nźekim wotśtroni. Teź cźuwy šo śaźo śeźilnja. Radu podawa darmo Wohlmuthowy inśtitut w Budyśchinje na Mallkowej dróży 31, delka. Nźeži šerbśki.

Dary za „Nowu serbsku šulsku čitanku“

Hač dotal sm darili: 504 500 hr.

Dalše dary ze zhromadźizny
spšw. tow. „Sokołk“ w Sowrjecach
njedźelu, 2. septembra 6 000 000 hr.

Wšo hromadźe: 6 504 500 hr

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec kniharńja w Budyšinje.

Wicźne płacźiśiny w Budyschinje

wot 8. septembra 1923.

Pśchedmjet.			najnižścho płacźiśina w tyśaczach	najwyśch. płacźiśina w tyśaczach
Pścheńża, śwonka wotedacźa	50	kilo	55000	60000
Rožka, śwonka wotedacźa	50	„	40000	45000
Jeczmjeń, św. woted.	50	„	50000	55000
naśymśki	50	„	—	—
Bowš, śwonka wotedacźa	50	„	45000	50000
Raps	50	„	3500	4000
Bźrny	50	„	1500	2000
Sźyno njewjasane	50	„	1200	1500
„	50	„	—	—
Sśłoma, ś masch. młócź. praš.	50	„	1500	2000
„ ź zyppami mlocźena	50	„	—	—
Pścheńczna muka, pśchemlećа				
na wotedacźe	50	„	100000	120000
we śwobodnym wikowanju	50	„	—	—
Rżana muka, na wotedacźe	50	„	80000	90000
we śwobodnym wikowanju	50	„	—	—
Pścheńczne wotruby,				
we śwobodnym wikowanju	50	„	—	30000
na wotedacźe	50	„	—	—
Rżane wotruby, we				
śwobodnym wikowanju	50	„	—	30000
na wotedacźe	50	„	—	—
Rżane gris	50	„	—	—
Prošata, 521 śchtuk	1	ścht.	30000	60000

Najlepśich tworu wyšśe śapiśaneje płacźiśiny. Płacźiśiny śrošymja žo sa wśćemi wikowanśkimi a sa najmeńśiche dźěłby po 1000 kg.

Sźyno (wotawu)

Kupuje tódźa dźěłbu **Składowńja „Waldschlößchen“.** piwarńja w husarśkej kaserne. Telefon 1090.

Wokna a durje

we wšchźednych wulkośćach a statnuch normalnych wulkośćach (Reichsnormengrößen) ma śtajnje na śkładze

J. G. Hauser w Budyšinje

na Schliebenśkej dróży 9. Telefon 91.

Chześch dobre meble kupowacź? dźi k Scholcźij firmje pohladacź!
Scholka našł. mějerjeł **Max Kaschner**
na garbarśkej haju 8. :: Telefon 332.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Nješwačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Nješwačidło 24.

Jenož pola wěcywustojneho

so Wam derje a sprawnje posłužuje, taho dla wobroćće so pěr potrjebje

w zhotowjenju zubow, předźěłanju starych zubowcow, wuporjedźenjow, zuby'orhanju atd. na

Zubnu praxis Werner

w Budyšinje na šulskej hasy 6.

Tworykupowaze towarstwo

w Budyschinie, sap. dr. ſ wobm. ruk.

Dla wokuhonoscźenja pjenjes šmy nuſowani bjes dźiwanja na pišmik wot pondźele šem

drobny zokor ſa 750 000

a klozkaty zokor ſa 800 000 hr.

ſa punt woteda'ecź.

Fabriki žadaju žebi tižo 1 milijon hr. ſa punt a ſlicźbowanja dyrbja ſo dowrěcka ſapłaćiś. Teź my mózemy ſ wothódnoscźenymi pjenjesami ſobuſtawom jenož 8. dźěl ſaſo kupicź. **Pschedstejicźerſtwo.**

Mlokowe centrifugi

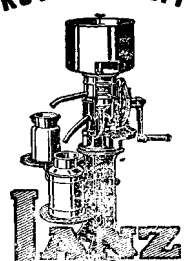

Čornołěsne dźěłarnje

(Schwarzwaldwerke)

LANZ

Verkaufsbüro: **Leipzig,** Ranstädter Steinweg 2.

Wotedawamoj

originalnu Kirschowu rožku

(Original Kirsches Stahlroggen)

a

originalnu uaſymſku pſchenizu

Kirschowu Dicktopfitu cźo. 27

(wobej ſapitanej D. L. G. Hochzucht)

Tworowe akziowe towarſtwo

Katz & Naumann,

filiala w Budyschinje.

Telefon 164 a 165. Telefon 164 a 165.

Hospodarſke kachle

kuchińſke wohnińſchcźa :: hrějaze kachle

porucźa

Martin Teutſcher, hornczeſći miſchtr

w Budyſchinje na kamjeńtnej haſy 33.

wulki ſtład! Najtuńſche płacźińy!

Hdyž chcźeše woprawdźe dobry wobras měcź,

dha dźiše do

fotografiſkeho atelijeja

Rich. Hutha

měſtcźel Arno Lehnert

w **Budyſchinje** na ſerbſkej haſy 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodźin wotewrjene.

Rjany dźěcźazy pomnik

(Kinderdenkmal)

ſ wobhładźenjom je ſa ſamenjenjom na zgrodu

na pſchedań

w Budyſchinje na garbarſkeje

ha. 9 a 11.

Mloda kaſa je na pſchedań w Bremjenju cźo. 27.

Trjb. pólna kowańa

(Feldschmiede)

ſo ſe ſamenjenjom na žito

kupicź pyta.

Sbonicź we wud. Serb. Now.

Schtó pſchedawa derjeſdźerſku

zentrifugu

(Rollenſeparator)?

Horno-Wuſeſdźanſka fara.

Słomu

kóždeje dźěłby kupuje

Aug. Hepper. Tel 1958.

Kupuju

nowiny, knihi,

zešiwki . . 30000 hr.

akty . . . 35000 hr.

papj. wotp. 20000 hr.

tampy hač 40000 hr.

mjeńcze (metale, kosće, żelezo, winowe bjesy

po najwyſchich dnjowych płacźińach

Büttner

pſchi Žitnych wikach cź. 12

Telefon 1204 Měcźu herbſći

Parne cźiſcźenje pjerja ſ elektriſkim cźerjenjom

Najdoſpołniſche cźiſcźenje wſchěcho poſłeſchcźowego pjerja.

Desinfekcija. Najwěſcźiſche morjenje molow a cźerjow.

na ſukeluſkej haſy 3 E. Schmoller Telefon cźo. 1103

Kedźbu! **Kože** **Kedźbu!**

kupuje ſtajnje; wſchě ſoſaze, karniklaze, ſajecze, kocze, ſornjaze, knotaze, kóſtaze koże ab

ſaž też **wowču wołmu a włosanki**

po najwyſchich dnjowych płacźińach

Berger we „Wettinſkim dworje" na komjeńtnej haſy. Telefon 1243.

Wot jutſiſcheje **njedźele** ſteji transport

rańſchopruſk. litwinſk. dźěłańſkich koni a

rańſcho-pruſke wyſokoſobuczelne kruwy

też

Jevelanſke ſapitane byki

ſ papjerami

na pſchedań. Wumeńjam też na rězny ſtót.

Cźepiza w Budyſchinje.

Kupuju

nowiny . . 30000 hr

akty . . . 35000 hr.

knihi, ſeſchiwki. 30000 hr

papjerowe wotp. 20000 hr.

tampy hač . 40000 hr.

kosće a żelezo

po najwyſchich płacźińach.

Popp

na hornczerſkej haſy

w Budyſchinje —

Telefon 1352

Hänſelez hoſcźenz w Hornjej Horzy.

jutſſe njedźelu reje

Pſcheſcźelnje pſcheproſchujetej **Jan Hänſel a mandźelſka.**

Hoſcźenz w Khwacźizach

Jutſſe na znowym ſwjedźenju ſu

pyšne reje

Wutrobnje pſcheproſchujetej

Jan Nowak a mandźelſka.

Ze stareho maće nowe,

hdyž sebi swoje stare zubowcy w Wernerowej zubowej praxisy předźěłać dadźe.

Dentist Werner w Budyšinje

na šulskej hasy 6.

Wotdźerżuju wot pondźele, 9. ſeptembra, ſaſo

ręcźne hodźiny

wot 8—10, 1 1/2 2—3 a 5—1/27 hodź., ſobotu 8—1 hodź.

Dr. Fiſcher,

ſpezialny lěkaŕ ſa kožowe a ſłužne khoroścźe

na Wilhelmińſkej dróży 8.

Telefon 8

Drjewowa awkzija

pſchi Schejchowſko-Koſlowſkim puću pondźelu, 10. ſeptembra, dopołdnja w 10 hodź.:

40 loſſow khójnowych pjeńkow

a něſchto rjanych brjow (wužitkowe drjewa)

ſo na pſchedawanje pſchedawa. — Kupcy njech ſo pſchi Schejchowſkim żeleſnińkim ſaſtanišcźu ſeńu. **Wobſtejeŕ.**

Močenje (Bettnässen) je khorość, kiž často z nervosneje ſłabośe wukhadźa. Wona zhubi ſo z wěcywustojnym lěkowanjom z elektrogalvaniskim ſłaboprudowym aparatom znamki „Geweco" Radu dostanjeźe darmo. Wzmiće posedźenja na pruhu.

Wohlmuthowy inſtitut w Budyšinje

na Moltkowej dróży 31 delka Rěcu ſerbſki.

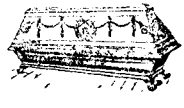

Kašće

jednore a lěpše, za najniżšu dnjowu płaćiznu

ma ſtajnje za ſkładze

Josef Leska, blidarńja w Kukowje.

Elektriſte wuporjedźenja

wuwjedźujetaj płacźińnu hódno a derje

Albinus & Herbſt, dr. ſ wob. ruk.

w Budyſchinje na hornczerſkej haſy **24.**

Kedźbu!

Pytamy knihi a spisy wo Cechach, kotrež su w dobje přeſćěhanja evangelskich po lěće 1620 hač do lěta 1781 do Łužicy wućahnyli.

Smolerjeckuihańńa, zap. dr. z wob. ruk. w Budyšinje

Jabluka Baczońſkeje gmejny

badźa ſo pſchichodnu ſtrjedu pop. w 4 hodź. w domje wjeſnjanſkeho ſtarſcheho na pſchedawanje pſchedawacź.

---

70 rm najlepšcheho

pjeńkowcheho drjewa

lěžaze we wotdźělenjomaj 22 a 23 pola Mikowa je na žito ſameńcź.

Dalſche je ſhonicź we wudawarni „Serb. Nowin".

Sſkanjowa awkzija.

Pondźelu, 10 ſeptembra, dop. w 10 hodź.

ma ſo na maroratſkemu knjejſtwu w Nješwačidle-Koblizach ſtuchozym hajniſkim revěrje we wotdźělenjomaj 1 a 2

200 loſſow lěſneho ſłauja

na měſtnje ſkommo ſo hotowe pjenjeſu na pſchedawanje pſchedawacź. Wumeńjenja ſo do pſchedawanja wotſewje.

Shromadźenje we wotdźělenju 2 pſchi Kobliczanſko — Bělo-Khołmczanſkim puću.

W Kobliczach, 5. ſeptembra 1923.

Hrabniſke revěrſke ſarjadniſtwo.

Sčo wróćiłwſchi wot rowa ſwojeje lubeje mandźelſteje, nałicźeje maczerje, ſotry a bjawki

Marthy Kalichoweje

rodź. Ganez

wuprajamy wſchěm ſa bohatu wěnzowu pychu, ſa wſcho wutrobne ſpómdźenje w khowje a pišmje, ſa pſchewod k poſłednjemu wotpočinkej, kaž teź knjeſej farorjej Meteſej ſa tr ſchtopotne ſłowa w jeje choroścźi a pſchi rowje a Dobreſchanſkim ſonam ſa wopokaſanu luboscź a cźeſć

naſch najwutrobniſchi dźak!

Jan Kalich, dźěcźi, cźeſta

a druhi pſchimuzni.

W Dobreſchezach, 8. ſeptembra 1923.

Sa Tobu pak, luba Mar ha, prajimy wutrobne „Sa-plaćej Boh!" a „Worporjuj w mérje" do Twojeho ſožneho rowa!

Přiloha k čisłu 208 „Serb. Nowin“

Sobotu, 8. september 1923.

Na swjatych dnjach.

(Wobraz se wjsy.)

Poslednje swjate dny — mjenujzy swjatki — su dawno nimo. Pschi thětro symnych lěćnjych dnjach swjeli sebi nětkotžkuli, hjso na hody. Chzu pak cžěsenych cžitarjow do saschtych swjatkownych dnjow wrócžiś a je wopisaś, ale jenoż to, kak je so Piskorjej Hapli seschło. Wschо wschat samo dopisowaś Wobrazowje je wjsy“ tak ruchze njesłoni, druhdy hitz so mětžazch. Kamjeńśli nóž tež nima, so by sam wot so wuczuschtił, schto so w Sserbach stawa. A tuž sazy wrócžo k Piskorjej Hapli.

Na dwanacže tykanzow bě wona k swjatym dnjam napjekła. Rad wschak jej wěrju, hdyž prajeschе, so tute por tykanzow dalako dossahaca njebudza. Wona sama na zhtym swěcže nicko radschо njeje hacz tykanz, wot ranja hacz do wjecžora a sbamo w nozy pschihrěwa sej hornyk khojeja a sjě swój podsěł pschiněcžneho pjecžwa. A jeje Khorla je też sbylny sedak, a to też sazy na tykanz; tu je wuwołany mischtr. K temu hischcže Pětr, jich dwanacželětny wołcžk. Wprawjej hewak wjele na nim njebyło, — je hjso njecžinomny dosch pschi swojej młodosczi — ale pschi tykanzu staja swojeho muza. To też tchodła, dokelž Hapla wopraudzže wubjerne tykanzy pjecže. Ma pschiběrka dosch a na tuto rjemjeślo so derje wutseji, kězje hacz na schicže. Tuž dže bjes dźiwa, so wschitzy jeje tykanz dosch tykaja. Na, pschewrele śnědacz a swacžicz njebudza mózy, tych dwanacže tykanzow budže dóry suk. Hdyž je wschо, dha ma dusicha mér.

Nětchotžkuli ſ waß sebi myślli, schto je było, jeli snadź je so njenadźjaw wopyt pschijmał? Hdże je potom tykanz dossahał? Nó, to móżu wam pschesadźicź, so Piskorjezom hewak nichtó na wopyt njepschindże. Khorla wschak ma 5 bratrow a 4 sotry, a Hapla 4 bratrow a 5 sotrow. Te su wschitke wozenjene a maju kóżdy cžrjódku dźěcži. A chzył snadź dalsche pschećelstwo nałwonnicź, to by so zdyły regiment nalicził. Potajkim, pschećelstwo wschak je wulke dobre, ale pschindu śrědka hromadźe. S wjetschа jenoż, hdyż je nechtó ſ pschećelstwa wumrěł. Ale Piskorjej njeje we posledných dźesacz lět dale nichtó wopytał. Wbdla daloko wot żelesnizy. To ma tóżdy sekotre hodźiny běžeź. Schtóż njeje swoje nohi runje w loterizi dobył, tón je pasze tak daloko snohacz. To Piskorjej Khorla zyle wěcže wjedźeschе, a tehodła je njebojeschе, so mohł nechtó na wopyt pschińcź a jemu tykanz sjeźcź. Nó, to by jemu była rjana kelija. Hewak nicžo rad njeje, ale tykanz chze sebi jeroż ſ Haplu a ſ Pětrom słodźecz dacź.

Ale, to tón dundyr wě, hjso prěni dźeń stezeschе bratr Hendrich je jomu a ſ tsjomi hólzami pschedhěžu. Khorla, tiż sebi w sadnjej jsstwi runje brodu truhaschе, hlysczeschе nekajke teptanje, połoži ruce britej na wotko a skoku won. Na, tole wjeselo! Nano sahe běgu na nohi so stajiti, so mógli pschi mejstrej rožu nałetny dych zrěbacź. Hjso mětžazy dołho běchu sebi pschedewsjali, jwjate dny k Piskorjezom póncz. „Pójcže jeno nuts a pożpódnje so! Hapla, pschinjeś hnydom khojej a tykanz. Njeměrno, waß noh bola a hłódni scže samócže też.“ Nó haj, hłód wschak běchu sebi wubźeli. A nětko jédza a powědaja, powědaja a jédza. „Maczi, kak derje tola tykanz błoźi,“ sawoła Měrczin. „Pschezo jeścže, najeścže so do gwjete wole,“ boda Khorla a rjedźi sebi myślowku we dóriczu. „Haj, najeścže so“ praji Hapla, potraj runje ſ cžerstwym tykanzom ſ pinzu pschińdże. „Nó, tole wjeselе, to scže jónu hacz k nam so namakali!“ Nadobo so do duri klapa. We wudwjernach stejitaj rjanaj młodaj pachołaj, stromschtaj pschistojnje a prajaschtaj so, hacz staj prawje pola Piskorjej. Hdyż k wežu pschińdże, běchtaj to bratrowzaj ſ mesta. Jedyn je samkaŕ, druhi rěsnik. Bóschtaj sebi pschedewsaloj, pschi żywjatych dnjach wulecžeraj a to hnydom troschku dale. Nan bě jimaj radźił, junu wuja Khorlu wopytacź. To zhetaj dźensa tu wostaś, pschenozowacź a nasajtra dale drypotacź. Hłódnaj wšo staj a tykanz jimaj derje błodźi. W nakhribjetniku na wschź padu hischcže nichtо mejschtaj, ale to mózetaj itusje wutrjebacź. Hapla bě mjasso k wobjedu hižo pschiwarił, tuž dźěsche horje a pschinjesze hischcže tiłku kuschenscho. Nasch jedyn moht sebi myślicź, so Hapla, wobjeże pak Khorla, staj żo mjerslaj, so jim tuta cžrjódka ludźi wschón tykanz sjédła. Runje nawopak, wjeselitaj żo, so je njejabzy telko wopyta pschischło, daschtaj sej nechto na to bycź. Tykanz tu, a tykanz tam, dźenż żo wschitko cžełnje k nam.

Khorla ma sbodźiwne sacžucze. Hacz też to wjazy wopyta njepschindże? Réka tola pschezo: Ti wězy żu k wschemu dobre. A prawje ma. Hischcže druhi dóidu a tak bě w donzje wjazy portowo ſ pschećelstwa. Każ bychu żo srěcželi. Wopraudzże sbodźiwny pschipad! To wschо nicžo njepomha. Woni tu żu a dadźa sebi tykanz słodźecz. Tajkale cžłowjeczenza! We thěji steja koleża a wołoczki, kłoduki, beschcžnikи a mantle teża na łožach. A hałke wo sstwje. Ani jabłuko njemóże k semi, schalki a stólzy njedobahaju a blida, bynnjeż na woběmaj kónzomaj wucžesnjenе, je pschetrótke. Njewubywa nicžo dale, hacz porjadu jeścź. Najprjódzay jedyn dźěl, druhi żo tak dołho na dworze pschekhodźuje. Hdyż żu posledni hotowi, su prěni saso błódni.

Hapla kraje dale tykanz, wari khojej a sazy khojej. Górje hacz na kwasu. „Że pak żeru każ tajke wjelki,“ wuzłi pschi sebi. Chzu tola pohladacź, hacz hischcže tykanz dossaha.“ Hdyż takle dwazecžo tózdy po sstibzy sebi wojsmu, to je hnydom taler inwpróhinjeny.

Pschejstobanezy, Hapla njeje posledni tykanz ſ punzy, nakraje, staji jón na blido a waschnja dla kasa jim, prawje jéścź. Jdhdyż budże wschо, pschinjeśe wjazy.“ Haj, a woni jédza a wołtaja jenoż sstizay na talerzu. Bohu dźak, swacžina je nimo. Khorla dże sejowimi bojećemi won do pola. A Hapla hraba sa dychom, trěże sebi pót ſ ałkoła a linje żej zhytny khojej do schulki a sjě posledni kuśaj. „Nětko ma duscha mér. Schzto potom pschedstajicź, hdyż sazy domoj pschińdu? Tu niczo njepomha, to dyrbja zhłeb a butru ześeź. Wjele zhłeba wschak tu njeje, dżu po żywjatych dnjach hnydom pjeź.“ Nó, tajse żywjate dny nona hischcže dożiwiła njeje. Dyrbjała śnadź pola klamarjez tuśk twarożka pschikupicź? Haj, prawje, w hornczku ma hischcže stareho twarożka. To je też nechto kute na wubjerne tykanz.

Po zhwilzy su wschitzy sazy domoj. Mnohy dżedża wotenicź. Tola stary twarożk dadża sebi wschitzy błodźecź, tak dobreho hischcže żenje jédli njejsu. Nětko su hotowi. To je tołk a hołk, cžśischcženza a mjerwjenża! Pschedstajcże sebi tak dom polnych ludźi, kelko rukow stłóczi żo k rossohnowanju. Skónczuje su wschitzy won hacz na bratrowzaj. Chzetaj ośe pschenozowacź.

Na dobo żo Khorli wuzunu: „Na, stara, dźi żo tykanz, chzemy na wjecžor sebi sikku pschikuknyć.“ — „Haj, je żo wutykowanzowało.“ — Khorla cžini dołhe mjeswocžo. Pětr też. „Tuż dźi po khleb a butru.“ Kocże śmorże, hdże bracz a niz kradnucź? Khorlowe mjeswocžo bu hischcže dlésche. Pětrowe też. „Kótz khort, schto nětko?“ Hapla Hapla scžahnu ſ ramjenomaj. Dyrbitaj ſ rosnomu sastacź, dokelž bratrowzaj sastupischtaj. Khorla njemóże to pschewrobu pschenjesicź, dże po tykanz, kotrnż bě sebi wcžera w khamorje khował a wotruje jón powschitkowonosczi. Wjecžor praji Hapli: „Wěsch macźi, su nasz skoro bankrot wuzrali, ale tajke rjane żywjate dny hischcže żenje měli njesżmh.“ Nasajtra pożezi sebi Hapla pola żuśoda kuśk khleba a butru, druhi żywjaty dźeń tola pjeź a butru dźěkacź njechasche.

Hanka.

Powěsć je Sserbow.

10] (Pokrjacžowanje.)

To bésche wjeselo! Wjeselа, teptanja, spěwanja, plaźanja, harz! Dekti żo schibowachu, wokna schezerschachu, tak rejowachu Kruschojsży młodźenzy je swojimi tjankami do loka.

Psched korczmu pod wołknami stojesche wesżipna ludnosć, starschа a młódscha. Starschi spominachu, nekotre stare holczki a wowki dosć frudnje. So by żo frudoba sabyła, thwalachu a hanjachu młodych rejwerjow, hotowachu sławy a dwizy. Młódschi hołay a holczata wschak hładachu żadosczinje ſ niksimi woknami, idzachuzy: Ach, so by tola też ty hižo ſ mětża... Móża wschak dawno. Tajke ważne dźěło dyrbi żo ſ cžasom wuchwjeć. Młoda nózka — spěschna nózka; stary khelpak — rejwak schmjatak. Hładajcże, kak kěbi Kruschojsła najmłódscha młodźina tule wuczbu k radże bjerje! Tajke drobne sworjencžka: lédma wot semje żu niderjez, a hižo żo wucża! — S krótka, wschо, schtoż mózesche, żo wjerzesche, schtoż pak njemózesche, wutwesche — a żudźesche.

Luboschowa, Rischoja cžeta a Hanka hładachu psched dworom. Prěnjej błeżadowachzej, ruzy wotpocžowaschtej na klinje, Hanka pschetykowasche.

Jara żiwa wschat błeżada njebeź. Hdy bě cžety njebyło, budźischе wutka. Luboschej macź rěcžesche malo, tola pschecžełcznje, też hdy by ſ Hanzy rěcžała. Wócžko hładasche sjednane. Knjes faraŕ bě wcžera dobre słowa wolił.

S khwilemi pschistupi ſ żonam młody muż, kotrnż ſ krótej dymku w hubje pomału psched schulu thodźesche, horje a dele. Njekmy druhdy słowo do nich abo pożtuchasche na cžerśine rěcže. Tola to żo món jenoż tak poczinjesche. Wopraudzże wón hładasche — a to na rjanu Hanku. Jeho brune wócžko běsche wulka błudina a wotewrjesche żo schéroko na Hanku. Hanzu pżezahu wożebje też jeho słowa — a runjez by Hanka służe wotmołwiała, młody muczeŕ żo ſ nowa hrusschesche.

Młody „schulaŕ“ bě żiudy, żłabuschki cžłowjek. Drobna postawiczka, wuska a tamnjenju, wobliczo thorobnje żołtożte. Mjes rěcžu by cžasto wotkaschłowak, każ kandidat żuchoczźiny. Jenoż jeho wocži běschtej rjanej: cžischofrudnej a sprawnej, każ je wócžko dźěsceja sprawne. Włożny błyschcej jej pschikrywasche, każ by najnežnischa pawczina żo na njej kładła, ſ drobnej rjożu pokrjejena.

Wot teje doby, jo bě Hanka żo do wžu wróczała, mějesche młody muczeŕ dale cžasczischo pola prjedawschego wjeżnego schkoły wobstaranje. Rěcžesche ſ nim wo hospodarstwje, wo politizy, cžitasche jemu ſ nowin, wuczesche a srudne podawki, praschesche żo wo radu. S wjetscha by Hanka pódła żedzała „a potm śwěcžeschtej żo wuczerjej wocži, a jeho rěcž bu horlówischa, żiowa dźěchu każ adwokatej, na kaschel żo sabu. Hdyż pak żo Hanka dlijesche, hładasche wuczeŕ do duri, a jeho rěcž bě rospjerschena. S sédka hdy pak wuczeŕ dźěsche, njewohladawschi Hanki; dźěsche-li pak tola, dźěsche njerad. — —

Cžesczena cžitarka sbódna, na cžo wucżerjej wyżże dźěchu: sbóda też, schto je Hanka měnita ſ jeho sdwórliwosczam. Pschindże je jenoż żónskim. Wona pschijimasche jeho sdwórliwże, pożłuchasche jeho dale radschi, pózerasche żedżiwje jeho knihi — runjez stradża, powdasche jemu wo Barlinje a wjeżeleschе żo, hdyż wón nutrnje ſ hłowu kiwasche a ju khwalesche. Na kwaſ pak wona njemyślesche, sabywschi hałke na kwaſ ſ tajkim cžłowjekom. Wbohi schulaŕjo, kaŕ żo myliesch.

Też w tymle wotomiku młody wuczeŕ nyżłesche, so jeho żłowa żo Hanzy ſ wutrobje dobywaju a so tam sapaleju. W tu khwilu wschak njeńdżesche jej jeho rěcž ani ſ wuschomaj. Hanka dżeżatemu, schtoż wón sdyżwowasche, ani njeroźumjesche; wona pożłuchasche na hudźbu a reje. Hołk a wyżanje, ſ delmscho kónza wży pschikkhadżaze, ju jimasche. Wócžko hładżesche wot dźěła tam w tu stromu, hdżeż bě młody łud dżenża ſ knjesom.

Rischoja cžeta to bórzy zyny. Jeje drobne pschecžełne wobliczo żo wużmjerkny, a wona że żortom ſ njej dźesche: „A schto pak ſ tobu budże, Hanka! Njepóndżesch dha tam pohladacź?“

„Kotrny też by so mnu rejwak, cžeta? Nichtó...“ wotmołwi Hanka żrudnje, ale měrnizuje.

„Baj wschak, baj, holczka — ty wschak hama wěsch, so sa tobu hladaja, dżiw, so je khori njechladaja. Ale na cžo żu tak horda. Boja żo tebe, w tym tżi schpak Nó, a tak jenoż dżi — rejwacź cži njetsafam. Ale pohladacź tam tola mójsech“ — rjekny stara cžeta horlíwischo. „Schtó pak by dżenża domu wostak a zyły żywjaty dżeń żo ſ pschetykowanjom cžahał. Dyrbi dha nopajza dżenża hotowa bycź? Ja żama tam też pónźu sakoścź, schtó żo njedyrbżał wjeselicź, łdyż młody łud wjeselu widźi. — Niżwérno, macźi Luboschеa, wam je też prawje, so ſ Hanku dżemoj?“ — Cžeta bé pytka, kaŕ Hanka starostliwże na macź pohlada.

„Mojdela bżitaj“, wotmołwi Luboschowa ſ krótka, ale niż njepschecželnje.

Hanka pokoji żwoje dżéło w stromu. Stawajzy pohladny na młodeho wuczerja. Jeju wocži żo scžakachtej.

„Knjes wuczeŕ, wy dże tu wocžakinjeże, doniż żo wróczimoj.“

„Cžeta, schtó to praješ“ wotmołwi Hanka, każ wupótchcana. „Knjes wuczeŕ, tón na nasze njemyślí — a ja niż na njeho! Ani wo żnje niż.“

„Tak... Nó, mi żo jenoż tak sdasche. A prawje maich. Tebi by runje wuschny był muż, kiż stajnje w knihach ryje a raka żuchoczźinow jowle noży“ — a cžeta dótkny żo wutrobna. „Tajkeho muża dostanjesch łóżdy cžas!“ — Rischoja cžeta njemějesche ſ wuczerjej wulkeho respekta.

Hanka mjelczesche. Ju to sabola. Tak béschtaj nahle psched korczmu, a hołga bě żo najtrdschi wróczita. Ale hižo bě w tłoczeżu. Tu a tam żo cžischcžachu: tu burża pschi thartach a pschi bjeżadże, tam rejtarjo a rejwarki. Wjeżny łud ma dobre zżuwy; hdżeż by mějschcžankej dych sapadnył, tam je jemu każ niczo ſ teho. Kóżło bunczesche Jurowe hujle schkrzeżacžu, burżo hawtowachu, młody łud wyskakesche — a wschitko wożesche żo w mróczinje kura, procha, w mějschcžej wónjow ſ palenza a cžopkeho piwa. (Pokrac.)

Přiłopk

* **Mjeńmarodna liga žonow ja měr a ſwobodu.** W Drježdżanach ſo ſkhadźuje mjeńmarodna liga žonow ja měr a ſwobodu. Sakſupjene ſu Jendźelſka, Franzowſka, Belgiſka, Schwedſka, Čěſkoſłowakſka, Wukrajna, Wuherſka, Rakuſka a Němſka. Prěnju ſhromadźiznu wotewri měſtoſchćehowdyda knj. Heymannowa (Němſka). Na to poſtrowi ſjedź miniſterſki pſchedſyda dr. Zeigner w mjenje ſakſeho knježerſtwa.

* **Ssmjertne njeſbuże** wode ſo pola Němſkeho Beneſchowa w Čechach. Burſka žona dźěſche ſ cźěſchnym dźěćźom wo ſhłodze horje. Najſkerje ſo někak wobſunu, padny ſnak a ſwiny ſchěbi ſchiju, tak ſo bě hnydom morwa. Dźěćźo woſta bjeſe ſchłody. Hdyž domſtajny na měſtno njeſboża pſchińdźechu, ſedźeſche dźěćźo pola morweje maćerje a ſchěbi hrajkaſche.

* **Rěčzane — niz pißane a cźiſchćzane nowiny.** Kaž ſo powjeda, ſměja w oktobru t. l. w Pariſu prěnju rěčzanu nowinu. Snaty publiſiſta Leo Poldes budźe ju redigowacź pod titlom „Journal sans fil". Kóždy dźeń budźe tuta nowina a farjadniſtwe Hertzkich žołnow (elektriſkich) 250 000 poſłuchaſarjam w Pariſkim wokrjeſu a 600 000 poſłuchaſarjam we wokolnej Franzowſkej podawacź wſchě najnowiſche powěſće, feuilletony a hewaſchu nowinarſku macźiznu, wěſo teź nawſchěch. W najkrótſchim cźaſu deſawaja wſchitzy abonentoja, jeli wobſedźa radiotelefonſke (telefon bjez grata, podobnje kaž bjezgrotne telegrafowanje) pſchijimanje, kotrež je někto w Franzowſkej hiž runje tak roſchěrjene kaž wſchědny telefon, reſultaty ſportiſkich pſchedwołaćowy, wólbow, parlamentariſkich poſtedźenjow powjeſće ſ burſow atd. Hižo ſo we tym wěźi, ſo ſo konkurrenzna tajka nowina ſaloži pod titlom „Journal parle sans fil". Potajkim ſmějeja naſmu w Pariſu hižo dwě radiotelefoniſkej nowinje. W Němſkej wſchak ani — někto drje bórzy ſtaromódne — cźiſchćzane nowiny ſkoro wjazy wukładźeſcź njemóža, abo ludźo je njemóža wjazy ſapłacźicź.

* **Najnowſchi ruſki exportny artikel.** Huſto wuhrjebaja w Sibiriſkej powoſtanki prahiſtoriſkich elefantow, tak mjenowanych mamutow, kotrež mějachu podobnaj wulkaj ſubaj kaž dźeńźniſchi elefant, jenož ſchěrſo ſhibnjenaj. Dotal njewobhładowachu je jako wulkowiſkowanſku tworu. Někotre pak poczinaju tute mamutſke ſuby w Němſkej pſchedawacź jako wěſte rarunanje ſa elefantowe ſuby. Kóždy ſub je wokolo 3 metry dołhi, a 2—3 ſtyłni mužojo jón ſotma ſběhnu.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Najnowſchiſche płacźiſny ſa mloka a mlokowe wudźěłki. Gmejny polaſuja ſo na wozjewjenje hoſpodarſkeho miniſterſtwa wo najwyſchſich płacźiſnach wot 5. ſeptembra 1923 w „Sächſiſche Staatszeitung", kiž poſtajeja, ſo maju gmejniſke wyſchnoſcźe wobſtejnoſcźam pſchimjerjene mlokowe płacźiſny poſtajicź. Pſchi drobnym pſchedawanju w dworje wupłodźerja njeſmě liter dobreho mloka wjazy hač 224 000 hr. a liter ſeſběraneho mloka niz wjazy hač 101 000 hr. płacźicź. Płacźiſny maju gmejny hnydom wozjewicź a pruhowarni płacźiſnow ſdźěłacź.

Kommunalny ſwjaſt wojſewja: Dla ſtajneho wothłodnoſcźenja pjenjez je kommunalny ſwjaſt nuſowany, płacźeniſti cźaſ ſa podawanje muki wot 10. ſeptembra ſem na 5 dnjow poſtajicź. Schtóž poſtajeny cźaſ pſchetrocźi, dyrbi wot 1. dnja podawanja ſem 2½% danje na dźeń ſapłacźicź.

Hamtſke hejtmanſtwo wojſewja: Hołtwinſki dawk — rejwańſki dawk. 3. dodawk k poſtajenju hołtwinwinſkeho ſakonja wokrjeſneho ſwjaſta ſ 11. julija 1923 a 4. dodawk rejwańſkich poſtajenjow ſ 12. julija je wokrjeſny wubjerk pſchiſwolił. Gmejny maju to wojſewicź. Dodawk k hołtwinſkemu ſakonjej ſtupi 1. ſeptembra, dodawk k rejwańſkim poſtajenjam hnydom do mozy.

Po 5. § rejwańſkich poſtajenjow wucźinja dawk na rejwanje ſa kóžbeho wobdźělnika pſchi jednorych rejach 25% płacźiny, kiž je na rejwańſkej khartzy napiſana, kola ſ najmjeńſcha kóžbocźaſnym porto ſa liſt.

Rejwańſki dawk wucźinja tehodła nětk 75 000 hr.

Kosaze koże

kaž też wſchě druźiny druhich kóžłow a kožow kupuje po najwyſchſich dnjownych płacźiſnach

Paul Schulz

kožowa a cźerjewowa wikowarnja w Budyſchinje na jadnej bohatej haſy 13.

K maſćerowanju

ſo porucźa wſchěbne hnydy a wobſebje njedźelu

maſćerarka Hańja Zuźawa w Kormizy pola Hrodźiſchcźa.

J. P. Mencel

ſerbſki časnikař

znata dobra wuporjedźenja w **Dobrošecach** pola Njeswačidła.

Kupuju kóždu dźělbu **ſwobodneho žita** po dnjowej płacźiznje

Prawočanski młyn.

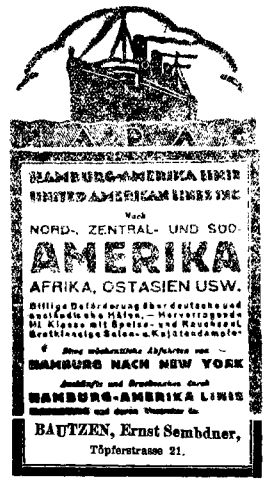

BAUTZEN, Ernst Sembdner,

Töpferstrasse 21.

Cźaſniki a ſlote twory

kupowacź je wěź dowěrjenja!

Wobroczęce ſo na wěźywuſtojneho ſnajerja

Poručam w najlěpſchej hódnoſći **dyhjazne cźaſniki, cźaſniki na ſćenu, budźaki,** kaž też **wſchitke daty.**

F. Marschner nasl.

M. Ewald, časnikař.

w Budyšinje, na bohatej haſy čisło 9

— **Wuporjedźerja** —

Konje k rězu

po najwyſch. płacźiſnach w kóždym cźaſu kupuje

Kurt Kaiser

pſchi mjaſowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 b

Płacźu ſa dobru tworu najwyſchſche dnjowe płacźiſny.

Telefon 403.

Kupuju ſtajnje konje k rězu

po najwyſchſich dnjownych płacźiſnach

konjaju rěznik Khorla Strietzel

we Wurizach Telefon 1343.

— Pſchi inſelbożenjach ſym hnydom na měſtnje. —

Dźensa kupujeće

ſkleńcu, porclin kamjeninu

dla bohateho wubjerka najlěpje pola

Heinricha Bessera

w Kamjencu, Schulplatz 2

Wudźělki prěnjeje rjadownje přihódne płaćizny

Khofejowe servisy

taflowe servisy

kuchinske garnitury

myjne servisy

Wěcy do domjaceho hospodarſtwa

Mniſnjanski porclin.

Hypothekowe pożczonki

jako twarſte pjenjezy

wobſtara na krótki cźaſ a też na ſchtwórtcźělitne wupowjedźenje pod pſchihódnymi wumjenjenjemi

E. Raue na Hoſpicy haſy 32. Telefon 629.

Lehmanec khofejownja a konditorija

w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena

Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnjo a wjećor

Najlěpše w pjećwach a pjću

torty - jědźny lód - wino - piwo - likéry

Wosobitoſć: Torty jako najrjeńſi dar při ſwjatoſnoſeach

:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

Fotografiſki atelijej

Oskara Meiſtera

w **Budyſchinje** na **khěžorſkej droſe 15. Telefon 438**

Njedźelu wotewrjeny. Po ſkasanju ſo też na wſach fotografuje, kelko runja twarſne wobrazy, grupy atd.

Powjetſchenje po kóždym wobrazu.

Maćze-li konja k rěſu?

Sawołajće proſchu hnydom ſ cźiſłom **653**

Pſchi doręſanju hnydom ſ transportiſkim wozom pſchijědu.

Dawam jara pſchiſtojne płacźiſny.

Konjaze rěźniſtwo **Mutſcher,** měſcź. **Karl Kauſchke** w Budyſchinje na hornjeńſerſtej haſy čo. 7. Telefon 653

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon čo. 155 a 156 **Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach** Telefon čo. 155 a 156

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjedźuje wšě bankowske dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Łuże

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźaja wšědne dny a płaćа měsačnje: We wudawarni 320 000 hr., z pěnjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 3000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4.

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćarnja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawěsćki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 100000 hriwnow. Wobsćežnje so stajnje nawěsćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 300000 hr. Rabat po tariffe.

Dnjownica.

Pónježelu. 10. póžnjeńca.

Mikławša Toletinskeho, měšnika.

1884 přehrywa Domaš Masaryk, češki filozof a nětčiši praesident češkoslowakskeje republiki we wobydlenju Michala Hórnika.

1706 ćehnje šwedski kral Khorla XII. přez Budyšin.

Ptačkow hromadźa so črjódy
Na štomach a na trěchach;
Sněhowej so boja khłódy,
K połodnju je čěri strach.

Dźiwnje tak a włóžnje wonja,
Jako ryli bychu row;
Poslednje sej zwóńći zwonja.
Bruk a mjetel pyta skhow.

Cišinski.

Njeje nam zawěsće z hłownym zaměrom, sej swoju rěč zdźerżeć, ale chcemy być dobrych počinkow a zdźělani a tehodla mamy rěč swojich prjedownikow česćić, dokelž za swoje žedźenje nimamy lěpšeho a lubšeho swědka, khiba maćerinu rěč

Domaš Masaryk do pomjatneje knihi Maćicy.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje ma kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje spěwanje. Dirigenta.

Jednota „Sokol“ w Radworju změje wutoru a štwórtk wječor 1/29 hodź. zwučowanje. Kóždy ma přińć. Star.sta.

Spěwne tow. „Sołobik“ ma srjedu wječor 1/49 hodź. spěwanje. Předsydstwo.

Swětne podawki.

Poincare na Strešemanna.

Pjećh połwuježenju wojerskeho pomnika w Dantevillers je ministerski přichodźoła Poincare rěcź měł, we kotrejž njes druhim praji: Bychmy sawěsćź pożłonju wolu tutych padnjenych pśicherdźili, hdy bychmy dźensa wot Němskeje dospołne šarnanje zchłodu njeźadali, kotruž je tu a we wjele druhich gmejnach Franzowskeje nacźinile. Nětko je dźeše dwóji 4 léta, so je ža měr podpisał a **hišće pśicheo cźakamy, ža Němska saptacźi, schoź je nam wona dołžna.** Wona je naš niž jenoź w žiwojimi wutrjećenji jako hubjeny dołžnik mišowała, cźasny jebrać, ale teź jejne počźinanje po naśichim pśichisćejnjenju do Porunrśeje je sa nju wośudne było. Wone je, měšto so by nam na spravne waśchuje podawanja (šiřowanji) pośticźka, kotrejž běchu jej možno, na naš wotwjeźeś, měšto so by ža ł nami dorěcźała, **ław žebi žadamy, njerosumna summy pśicheirjebała, pśicheźišwenje organišowała, kotrejž dyrbjesche, ław ménjesche, naš sejtruchliej, nad kotrymž pat šumy po nětčim dobywali a kotrejž počźina šamo wot žo šahinjeź.**

Hdyž němšći minister j Raumer tbo němšći finanžny minister měnitaj, so mośa němšće finanzy jenoź po skónčenju wojowanja w Porunrśeej wotkhoriś, šmě žo jimaj potajkim wotmołwiś, so maraj notkhyrjenje w žwojej woli, hdyž temu tak je. Dyrbitaj jenoź pśichećaś, milijardy do Porunrśeje ześelaś, so bychu dźěłaćerjow ł strajkej nadpjerałoj. Trjebataj jenoź wo bydleśiwu swobodu daś, so gnuło po žwojich potkhilnośejach cźiniś. **Sałtychu wšchak, so nam nowy němšći kanzler druhe cźasy namjetnje, dyšli Porunrśku a želeźnišy wobšadźencho kraja. Tola mamy ža lépšche, nječhto w ruzy wobłhowaś, dyšli ža nječim běhaś. Rukowanja, wo kotrychž žo rěcźi, njebychu powchitkownej hypothezy na wšcho wobšadźenjstwo němšćich štatow, kotruž Versailleśke śrěźenje žwjaśarjam dawa, nicźo pśichidale. Dawamy cźakam, kotrež mamy w ruzy, lépšchinu a je ża generalne cźasy njespałchejimy, kotrychž wunoćhi pak by žo nam šhubił. Chcemy realnośeje a hałle wotcźehnjemy, hdyž budźmy šapłacźeni.**

Němšći kanzler dr. Stresemann j doraźom praji, so by wušše hromadnubźełanje industrijow Němskeje a Franzowskeje, kotrejž žo wobej wudospołnjatej, wotšchłodnośe na wubjerne waśchnje šawjedźo. Hižo loni w dezembrje bě mi tehdomnišći němšći kanzler dr. Cuno śe žwojim póšłanzom jednanje j němšćkimi industrialnymi pośicźejej dał, jo bychu žo dojednanja j franzowškej industriju pśichitowałe, a wěrno wšchak je, so industrije wobeju krajow, dokelž Němšća wuhło a my jeźelowu rudy wurywamy, junu žo ža to šajimaju, so bychu **žo mjes žobu dorěcźałe.** Tola Franzowšoju, kotrychž tole hoipodarśke rozrěcźenje najbóle šajimuje, žu wopśichijeli, so dyrbja, prjedy hacź je pśichitowaćej pócźatk, franzowšemu kniježerstwu thwile wostajeź, so by w nałmapanju wotpłodźejśkeho prašenja **wěšto cźe a wunoćhi dostało.** Praschenja, kotrejž wšchě druhe wobkhnjeża, praschenje, kotrejž w prěnim rjadźe žebi žydu naśchu šarowiź žada, je woprawdźe praschenje wobnowjenja šapuśeńcho traja. Hdyž budźemy widźeć, so je žo Němska tuž prawje rozšudźiła, tole praschenje wuprawiś a nam ża naśchu wěstoś, nećhto druhe dyźi lubjenja daś, potom bjes pśichodźudow možnoś powažnjeny, hołpodarśke śrěźenja wotšamknjeź. **Tola potom njech Němśta šapožnje, žwoju dobru wolu pokaśaś! Potom njech žo Němśka porokow a dwojampłaśnośejow wotrjekhaj! Potom njech žo Němśka ža wšche pady rozšudźi, khutne napinanja cźiniś, so by žwoj both šapłacźiła!**

Hacź dotal njeźěmy špožnoli, so je žwoje wotpołhady na jara cźežuśowe waśchnje pśicherněła. Jenoź ton je žo pśicheměnił a to je njedźiwajucy wšchemu j pokrokom. Tola hrónźeło je štoro to ža mamo waśtaś. Hdy by žo němśke hnjeźeŕstwo raś ł tym šaběrało, dopiśowanje mjes Thiersom, j hrabju Saint Valierom a Monteuffelom j nowa cźitaćej, potom by wono lépje šepśichiłało, kak móže a dyrbi žo lud počźinjeź, kotruž ma najlépšche wotmyšlenja, žo wot žwojich winowatośejow wuśwobodźiś. Němśka na rozpenju śteji. Dołž dźe ža wuhłowaćej, je hišćhe k temu cźaš. Hdyž dźeše pśichi žwojich methodach wośtawa, wona katastrofy na žo jśehnje, ża kotruž njebudźemy šamołwiźi.

Nowe powjeśeje wo němśko-franzowškim dorěcźenju.

Mjes Němšćej a Franzowškej žo pjeća wo poruhrśkim a wośchkodźenjśkim praśenju j nowa jdma. Londonšći „Daily Mail“ powjeź, so je Němśka Franzowśkej žwoje žiwušwu pośticźka, a so Franzowšoju ménja, so je hoipodarśke hromadźodźełanje j Němšćej njehodźi wobeśiś.

Do Barlina žu powjeśeje doišłe, so **w Porunrśkej štonje paśiwneho pśicheźiwjenja thabła.** Hórnjizy we wšchelakich porunrśkich podkrajšach hižo ża Franzowšku a Belgišku dźełaju. Tła wotpłodnośenja němšćich pjenjes njeje němšćemu kniježerstwu žiwy wjazy možno, pjenjeźne wudawki ża pažiwne pśicheźiwjenje w Porunrśkej dale žwjeźeś. Němšće kniježerstwo je tehdoła k dorośumjenju ł ententy pśišło. Z tejle pśicheźimi je žo wuśchnośeźam Porunrśkeje dźěliło, so žo wośwonanje pśicheźiwo wobšadźenjśkej wušchnośeji nicźo pó dotalnym waśchnju dale wjeźeś. Wone budźe žo po jenotlíwych padach šłušeź wjedźeć. Na nich leźi, puśeś namakaś, so bychu žo ł wośšadźenjśkej wušchnośeji šnjeśe, hacź powšchitkowne rozšrańanje porunrśkeho konflikta doširawi.

Franzowśka ža dale němšćich pjenjez mozuje.

Po powjeśeji ł Düšseldorfa žu Franzowšoju tamnišćimi měšćańšćemi šarjadnišćemi šlibili, so njebudźa wjazy pjenjeźy brać, jeli so měšłowe šarjadniśtwo Franzowšam kóždy tydźeń 175 000 frankow ł wutumanju wobšadźenjśkich thošłow šapłaći. Düšseldorfške měšłowe šaśtupjeśtwo je tónle namjet wotpokałało.

Mjes tym žu Franzowšoju we Wiesbadenje 30 milijardow, 120 milijardow w Ludwigshafenje, 60 milijardow w Eśenje, 60 milijardow w Dortmundźe, 18 milijardow w Düšseldorfje, 11 milijardow w Recklinghauśenje a 5 milijardow we Wittenje šebrali.

Sebracje dewišow w Němskej.

Wukaš wo šebracju dewišow je žo wośjewił. Šo by šebracje možno było, nekotre poitrjenja němšćeje wuśtawy nałkwiźnje žwoju ptaćižnoś thubja, tak łistowe potajuśtwo a prawo na žywóźenu wuchowu a njeśtrantwoźej wobydlenja a njeśtrantwoźej wobšadźeńśtwa. Dewišowy kommišar šmě poruczeź, na pśicźe łiśtu wotemrieź a pśichładowaćej, wobydlenja pśicheźiwaćej a zuśtokrajne pjenjeźy a šłowo a šłébro šebraćej.

Wobłabam, kotreż njeźěźiwaju wukaša dewišy njezwoleźadźa, dźeźeja šurowe khłośtanja nałożiéj, kotreż hacź do dźeśaćej léi khłośtaśiwe dźeja. Najwišše khłośtanje je měšaj jaśtwa. Pódła teho žo wyšoke pjenjeźne khłośtanja napołoja.

Bulka drohota w Barlinje.

Rimo měry wulke wotpóhonśenje němšćich pjenjes je pjaćišmy ża žyrobu na Barlinšćich wikach do njewe rjomneje wyšokośe šehnało. Na jenej štronje wobydleźiwo poš cźišćeźażym njedóstatkom pjenjes cźerpi, dokelž žo mjda tak rucźe njepowyšcha, taj pjaćišmy. Woprawdźaży trudźaju jaćišćej na Barlinšćich wikach pjatk žony cźinjaću, kotreż žo ł nich ł próšdnymi tošćenci a korbami wróćaću, dokelž jim ujebe možno było, ani dźeł žadanych pjaćišmow šapłaćeź. Na druhej štronje žo teź wulki njedóstatk tworow pokałowaśe. Natarjo žebi cźaš bjeru, nowe běrny na wiki pśihinjeśej. Dišćeje hórśche žu wuhłady na šaśtaranje ł tukom. Burta po punće hižo we wulkowótkowanju 4½ milijona, šchmałź ł a margarina 2,5 milijona we wulkowótkowanju płaćiš. Teź šaśtaranje ł mjašom žo pśicheźiwje.

Rošsudźenje rady šwjaśarśkich pošłanzow w Parišu.

Konferenze šwjaśarśkich póšłanzow w Parišu je pjatk wot ranja hacź do wjeczora wo italśko-grichišćim konflikta a wo Rékšim (Fiumšim) praśenju jednała. Dišo pjatk wječor bě šnate, so žu žo wo italśko-grichišćej šwadźe dorěcźeli. Konferenza budźe namjetowaćej, so by žo pśichepytowanja komnitija poštajiła, kotraj na škónźowanje italśkich offizjerow pśichi grichišćo-albanišćej njeju pśicheptała. Pśicheźidźiwe w teźe komitiji šměje šwjaśarśki offizjer, druhe šobuśtawy budźa druhim wulkomocam, w konferenzy póšłazow žo šašnjowazych, pśichišćuchcej. Jeli je komnitija Grichišku ża winowatu špóźnaje, jo jej wośchkodźenja napołoja. Wone budźe powichitkowinje, taśe, kajšej je žebi hižo Italśka žadała. W tu khwiźu Italśka šwjatoźnje šwoje šlubjenje wobnowja, ża kupu Korfu nowinšćeji, taj bórzy je žadana šadośćeźinjenje dóstała. Wona tak dołho wośtanje, hacź Grichiška wośchkodźenje dopjelni, kotreż konferenza póšłanzow poštaji.

W tu khwiźu žo šda, jo žo italśko-grichišća šwada bjes wulkich wobdźeźujośejow wuhładkowaćej hodźi.

W praschenju pśichimóšteho mešta Réki žu žo konferenzne šobuśtawy jara wróćo dźeźeśe. Wěśte je, so Južnošłowjanśka njemóže do žadanjow Italśkeje we naśtupanju Barošchiśkeho pśichiśtawa šwoliéj, na druhej štronje pak njeje dowólne, so Italśka njebudźe šwoje štejiśchcejo špuśchćejcź dźiweź. Jeli so žo Italśka a Južnošłowjanśka njedohódźi dorěcźalej, ma žo ł nětčo-śeju ł tym liéjiść, so Južnošłowjanśka rozšrańanje wuśud namjetnje, kotryż je w Santa Margheritiśkim śrěźenju pśicheźwidźała. Italśka šnadź tónle namjet pśichwóźnje, dokelž je italśki parlament pod fašišćitiśkim kniježerstwom Marrpheritiśke śrěźenje potwjerdźił.

Po wuradźenju konferency póšłanzow šda žo, so je italśko-grichišća šwada šwój hrožny charakter ša eurośpśki měr špušbiła, a so šnadź žo na druhej štrowje Rékšje praschenje ł rozšrańanym šudom rošruna.

Južnošłowjanśka.

Kaž bórzy šo ministerśti pśicheźidźiwa Pešćhicź je Parišа do Belgrada wróćił, je kniježerśtwo wo italśko-grichišćej šwadźe rošsudźił. Wočakuje žo, hacź Grichiška šwoje šlubjenja i dorěcźenja wo šwobodnym južnošłowjanśkim pašnje w Šołunšćim (Šalonikišćim) pśichišławje dopjelni. Ministerśka rada je ža hižo ł dźenšnjišćim politiśkim położenjom šaběraka. Wona na tym wobšława, so žo nětčišćeja runowaha na Balkanje

kanje njeßmě pscheměnicz a budże tole stejilchcżo pschedkonferenzu swjazkarskich póstlanzow a swjazkom ludow zakitowacz. „Rijecz“ pische, to w Južnoslowjanskej njebudże żanych wschelakostcżow, kaz borsy budże po wótczinach zakitacz byrdzecz. Mussolini by pjerza so swojim wuzadanjom jenuż knutskowne sjednoczenje južnoslowjanskeho ludu pospěchił.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 10. augusta 1923.

— **Wo wjedrje.** Dżenża rano w 8 hodź. barometer 744, hygrometer —7, thermometer w nozy +9. Wuhlady na njestajne ßuche wjedro. — Drjeżdżanska wjedrańca ma nasche wjedro ßaßo za wohrożene. We polnoznych morjach ßo ßaßo cżeßke powětrny pokasuja. Jedyn z nich je ßaßo wubeßł wupóßtał a ßo wcżera ßaßo nad Jendżelskej jewił. Tehodła je nasche wjedro ßwona troschku wohrożene. Też schlenża na hrosnje lěty. Wcżera rano ßo nad zylej ßrjedżnej Europu rjane wjedro ßmedwasche. London pak hiży ßaßo pramdrożene njebjo pschi 10 ßtop. cżopłoty powe. W Pariju bě hißcże pschi 12 ßtop. cżopłoty rjenje. SSutle wutoru ßłónczko 5,27 ßkhudża a ßo 6,25 thowa, měßacżk ßkhadża rano 5,58 a ßo wjecżor 6,49 thowa.

— **Nowa prawa policije.** Jedyn tudomny kożowny wikowacz dyrbjesche khlostanje wotpokucżicz a bě ßo tehodła dlańcżi cżaß khował. Dżenża dopoldnja jeho policija wuhlędżi a ßudnißtwu pschepoda. — W běcżu ßandżeneho tydżenja policija we wjazornych padach wobeßoby lepi, hač běchu w nozy na polach běrny kradnyli. Njedżiwajcy na najwjetßicheje kedżbnoßcze policije bywaju ßtórżbow polowicy wobßtrędżerjow pschcżo wjazy. Pokasuje ßo na to, ze ßo takle padußchtwa ßudnijacy khłostaja. — Dale ßo někotři mężicżeßo wobßtrowbow dla żadanja poměrnje pschewyßokich płacżißnow napißachu. Też dla njerwuprowjeßnjenja płacżißnow na tworach ßo někotři napißachu.

— **Nowy wudawk ßtatneje kursowje knihi.** Powjeßczarnja wujeßchcze pßtroweje direktżje nam ßdżeli: Wot ßtatneje kursowje knihi ßo najßerje ßpoczatk oktobra nowy wudawk wuda. Płacżina ßtejcżi ßo ße ßakładnje licżbu 8, hiż ma ßo po kóżdoczaßnej Anczomej licżbje wikowanjeßcho towarßtwa nemßkich khibkupzow wobliczicz. Wuhotowanje a ßpuschczomnoßcz ßtatneje kursowje knihi ßo jako na najwuchcżim ßhodżeńku ßtejaza w ukraju a wukraju pschiwótnow. SSa-SSionki pichiiimuja wßche póßty a pobołjo.

— **Towarßtwo pomozu ßa ßtud. SSerbow w Budyßchinje** desta wuße tydy w cżo. 201 a 207 hiżom wofßewjenych pjenjeżnych darow w pobłednim cżaßu (julij a aug.) wot tow. „Handrij SSeiler“ we Lału 80 000 hr. a 125 000 hr., pßches k. Mertina we Budyßchinje 300 000 hr. a wot tow. „Nadżija“ w Budyßchinje 1 311 000 hrimnow. SSa tute wulkotne dary wuprajі ßo darićzelam wutrobny dżak.

— **Zentralne dźiwadło we Budyßchinje** pokaßuje ßwojim wopytowarjam wulki internationalny film „Bohemе“. SS tutym pßchedßtajenjom direktżja Zentralneho dźiwadła dopokasa, ße ßo pilnje prózuje, ßa woprawdże dobrymi fiłmami. Film „Bohemе“ ßo prěnjokhańnje, kotrżż ße ßwojim dokładnym wyßokowumělßkim wudżełanjom najwjetßichi ßacżißchcż zawołtaji. We hlownej ról ßo nam pschedßtaja Mari Jakobini, najßławnißcha hrajeńka Italßkeje, kotraż ße ßwojim ßnutskowneßcze wukhadżajym, nadobnym pschedßtajenjom kóżdeho hluboko hnuje. Wobstatni hrajerjoi też wschitzy hlawne mozu, ßo jei dośtojnje pschißamkau. Filmowy wobßah, ßłożeny wo ßwětoßławnym romanje „Bohemе“ wot Henny Murgert, pscheładżuje nas do wjeßeleho a wotměnjazeho żiwjenja wumełcżow. Kóßtimy a wobßtatne wuhotowanja ßu we woprawdżitym ßtilu ß cżaßa wokoło 1840. We póßlanißkim programje mózemy najßepßcheho kinohumorißta ßwěta, amerikanßkeho kinohrajerja Chaplina, we jeho njenapodobnowych pryßlach wobdżiwacz.

— **Powyßchenje tarifow na żelesnizu.** Po wobkhódnej licżbje ßo żełba na żelesnizy wot 11. ßeptembra za woßoby wo 1,5 milijonow a za twory wo 4,5 mil. krócz powyßchi. Po tutym wobliczenju ßtaji ßo płacżißne za jedyn kilometer w 1. rjadowni 297 000 hr., we 2. rjad. na 148 500 hr., we 3. rjad. na 49 500 hr. a we 4. rjadowni na 33 000 hr.

SS Hajniz. pola Budeßtez. Bekertez mandżelßkaj ßwjeżeßchtaj tu ßandżenu njedżelu ßloth hwaß. Wobaj ßo polnoze ßtrowoßce ßwjeßelitaj. Zyrkwinßte pożohnowanje wudżełi jimaj knjes farař Domaßchka.

SS **Khwoczyj.** Wcżera naßcha wożada dżakmu njedżelu ßwjeżeßche. Prawy khcheßcżijanßka ratał ßpominaßche, kak je nam Boża miłoßcz też w tymle lěcże dowała mjerjnjenje a cżßoplotu, ßtowo e ßnź w ßwojim cżaßu. Na jene dobo ßo powołdnju po 3 hodź. na nowßchi trubßeche. Njedaloko zyrkwje ßo cżorny kur k módrenmu njebju walesche. We Wjazkez bróßni bě ßo najßerje wotowa japarißa a ßo ßapaliła. Hnydom ßu kawy a ßukodża na pomoz pschikhwatachu. SSßykawy pschijědżachu ß Delnjeje Hórki, Dalicz a ß Margarecznjeje Hóty. Wjele wołow wotamy, hiż ßo hißcże ßpalika njebě, ßo wuwoły a pe něcżim ßo wołeń podubły a zała. Dokelż mężachu we Khwaczicach runje domkhowanku, dha tola tak wjele njenadżijh pschikhwatanych hoßcżi ße khoßcżom a tykanzom wobcżerachu.

SS **Drezdżiżin.** SSandżeny tydżeń pobuchu pola kubleria Peßchta padußchi a kradnyczki ß wßelka wjele butry, jejow atd. Potom dobuchu ßo do bróżnje a kaßchu tam 3 zentnarjam pschenicy a maßchinßkim paßzam w hódnoßczi 200 mil. hr. ßobu hicz. 4

SS **Lubiin** 400 zentnarjow żita, kotreż wokrużni ratarjo darichu, ßo w pschichodnych dnjach w gumejnach rozbżeluja. Po 6 punktach maju i teko dośtawacz ßozialni a mali rentnarjo a dżełonjemdżoju, kiż 15. ßnieńca podpjeru dośtawachu.

SS **Wujeda** pola Lubija. Tu dobuchu ßo padußchi do wjelba knjeża khlerja Nicżki. Běchu ß wokna nuts ßałßli a najprjedy lěßnyu wulamali. Kradnyczki jenoż zyrobu, każ jeja, tak atd.

SS **Wóßwórka.** SSandżenu ßrjedu ßo na naßchim dwórnißchcżu wóß ß briketami ßapali. Żelesnizacżu ruche położu briketow k woßa ßnjetachu a woßeń ßalachu. Tola je ßchkoda hiżo wulka. — We nozy ß ßchwórtkej ßu tudomnemu pschedßtejicżerjej dwórnißchcża Dreßlerjej wßchě khlowczki cżerwjeneho ßatu, w ßahrodzy wurißali a pokradnyli.

SS **Biłopiz** (Biśchdorf ßady Kamjenza). Pówdżelu pßched wjecżorom běchu naßchemu kórczmarjej ß pódlanßkeje ßßwicżki hoßcżeńßkeje ßßwy 16 mil. hr. kradnyli. Tukachu na mandżelßkeju, kiż běschtaj w ßnamom cżaßu tam pschebywałoj. Jeju pa... ßlędżichu a ßajachu.

SS **Kamjenza.** Licżba padußchtwow ßo w nowcżejßim pschcżo hißcżże ponjeßchiluje. Tak dobu... oß padußchi we Wjaßońzy trógzy do domow, tehorunj. w Lěpkarjezach (Lückersdorf) a kradnychu poßcż, mjaßo, jeja, butru. — We Wrócżizach (Rauschwitz) kradnychu pola jeneje dżßkażeńki 5 kokoßchow, kotreż na mężnje ßarßachu. We Wyßchißchim Poßtupowarje (to rěka Oberßtein) kradnychu na jenym mężnje wßchelale drasty, na druhim jene kolo, ßnamki Schladitz cżo. 98 158. W tutym padże tukaja na dżßkażeja Gelferta ß Lóbtawy pola Drjeżdżan.

Hospodarski rozhlad.

Póndżelu, 10. ßeptembra 1923.

Kurßy zuißchi pjenjes ßandżenu ßobotu pschipoßnaju: Dollar 46 mil. hr., jendżelßki punt 210 mil. hr., ßchwajcarßki frank 8½ mil. hr., franz. frank 2½ mil. cżeßkoßłowakßka króna 1½ mil. hrimnow.

Na **Barlinßkich wikach** ßo ßandżenu każ łóżdu ßobotu żadyn kurs zuißchi pjenjes abo dewißow hamtßay njeßapißa. Wßchy kurs pak ßo tola wutworił a ßó bě jara wßchelaki. Pschetoż pjatk bě hiżo wěße, ße tu njeżeřßtwo ßo hornje, krucze pschcżeżiwo ßpekulacżji ß dewißami ßatrocżicz. Wukazy knjeżeßtwa żadaja wotedacze ßłota a wßchěch zuißch pjenjes. We prěnich ßtróżelach nękotryżkuliż ßwoje pjenjeży na pschedaż pschinjeße. Tak mózeße ßo ßtacz, ße hódnoßcz dollara pjatk wjecżor hacż na 20 mil. hr. a jendżelßki punt na 209 mil. hr. ßpadny. To běchu kurzy, ßa kotreż ßo zuße pjenjeży ßwonka burßy poßkicżowachu. Mjeß bankami a we ßpramnym wobßthadże bě kurs hiżo wjele wyßchi. Dollar ßtejeße mjes 45 a 52 mil. hr. Nětko ßo wě ßu trěbne nadrobne poßtajenja, kak maja ßo nowe poßtajenja pschewjeßcz. Po naßchich nahladach pschińdże knjeżeßtwo pschcżopodże je ßwojimi wukazami. oP militjardach je ßo ßamożenje nemßkich bohacżkow po wójnje we wukrazu ßałoßało. Wjele ßamożenja je ßo załoßało w mężto ßłota a we zuißch pjenjesach we druhich hódnoßczach. Tak ßu we wójnje a po wójnje ßbohatnjeni kupowali tżomunoße, twarili domy, kupowali nadobu, maßchiny, automobile, drohotnoßcże we dejmantach, ßléboru a ßlotu. Wßchelaze maja drohotne automobile na wubérk. Woßcże wßchelazy ofizérjo ßu we cżaßu wójnuy ßwój wobßtarß na ßlotych a ßléßbornych ßudobjach jara pschißporili. Jeli chże knjeżeßtwo ßprawne bycz, dyrbi won ße tychle ßamożenjow ße ßylnej ruku żahnycz.

Na **produktowych wikach** bě ßobotu ßama ßchmjatanize. SSpadowacy dollar ßtłóczi też ßitowe płacżißny. Pjatk pßched wjecżorom a ßobotu rano ßo ja ßnijene płacżißny hißcżże wjele żita rozßchcżeha. Jako bě dollar ßobotu wokoło pschipoldnja ßaßo ßtruczene, też żitne płacżißny ßaßo horje łéßchu a błiżachu ße jaßo jara pjatkownym płacżißnam. Pschedawarjo każ też kupzy ßo ß nowa dalßcheho wikowanja ßdalowachu. Pschcżiże pschedewßchém mitym kupowachu. SSa rożu bě ßtatna żitarßka wotebżrać. SSa jecżmjeń a wowß ßo ł wjele ßtron ßajimowachu. Wßchě druhe produkty njemeßkeho porjadnych wikow.

Na **Barlinßkich produktowych wikach.** Pschenicza 73—75, rożla 55—59, nałetni jecżmjeń 60—64, ja wowß 59—62, kukuriza w Barlinje 125—145, rżana

Hanka.

Powěßcż ße SSserbow.

(Pokrazowanje.)

11]

„Hoßcżo du — pußchcżeßcże wßchak naju tróßchku do ważł!“ rjekny Rißchoj cżeta ß błoßom korporala. „Wy ßcże ßo drje naßtali nětko, njech ßě drußy też nęßchto widża!“

To pomhajche. Hdżeż njepomhajche, pomhajche żebi Rißchowa ß tohcżom. Wěbżeßche wßchak jón ßaßlacżicz. Ju mężachu ludżo też ßańcz. Njebě dha wona „mudra żona“? Běda tomu, komuż by nacżinika. Hinak bě ß Hanku. Ta drje bě ßcżeßka na rejwanßku ludyu pßchißchła. A hdyż tu bě, ßłyßchcżeße ßchnikotacz tu a tam: „Ta pryjeża ta, ßchto ta tu chże?“

Hanka hladaßche na pyßchny, pißany wobras, kotryż bě jedne hibanje. Barby ßo měnjachu, ßo do woczow kakaßche. Hanka ß hluboka wodychny, wocżi ßo jej roßcheřichtej, liczko ßo żaczerwjeni. Hólzy běchu ßo dołhe cżorne njedżełße kapy ßnußłacali, ßjerchch ßo w pißanych łazach ße ßwětłymi bubliukami, w rukawach, běłych, pornjo ßnéhej. Też rejwarki běchu wcżera we cżérnowych drastach hyße — dżenża barby ßchcżiczachu. Najßóle běchu w ßukrizach, cżerwjenych, każ w rużzy mak, w cżißtych abo w ßmuhatych ß módrymi, żelenymi, ßijakrowymi kromami dełeńa. Hlowu wyßchachu pißane „łapy“, wokoło paża ßwędżachu ßo żiżdżane ßale, ßchćroke, błyßchcżate żiżdżane ßale. —

Żenje Hanka njeje myßlika, ßo je żerbita drasta tak rjana, tak jara rjana. Nimowólnje hlada na ßo, maßa na ßo, widżi ßebje tak ßhudu, tak wschędomu, tak ßchćru... Kak jeßhrawaju żowczam barby wokoło hłowy, tak kłußcha wyßkaza ßycha jich ßtrowym wjeßołym wobliczam. Hdyż pak ßu Kruschojße żowcża takle — je to dżiw, ßo ßo hółzam ßwodobaja — a Hanka tu ßtoji ßama. Je to dżiw?

Prěni raz je Hanzy żel, ßo njeje wjazy ßchcżeł je ßyła.

Ale żaßo wozneßi w njej ßtare ßebjerzedomje. „Ja ßym tu, każ jwuitorkana, ß cżim je to ßaßtużene? Cżi tu wot boka na mnje hladaju, wija ßu, bjeru ßebi ßukuje a ßalu do horßchcże, ßo bydu ße mje njedótkli — ßym je jedojta?

Hudżba ßaßa, Hanka ßaßßyßcha wokanje: „Nětko, Liża, kedżbuj, nětko pónđu żebi po tu, po tu — tamle. Ta budże reja, niż?“

„Tak, tu... “ wotmołwi holza ßchcżißpajzy. „Jenoż ßo ßpytaj a wocżi cżi wudrapaм“. Hużże ßaßchkrećzachu, kóżło ßaborcża — każ ß wichorom łeczeßchcżej Krtyżarjej Liża ß Mlyńkej wotroczkom nimo Hanki po „żurli“ dele.

W tym wokomiku ßpěni ßo w Hanzy krjeß, młoda wutroba mózße ßabuchawßchi wujża ßo we ßwojej wuißej ßhowanzyn każ wólne ßrébjo. Pßcheczißcża ßa żyle do prędka — a hdyż prěni po nju pschißidże — ßo hnydom poda.

Dobyeż chżyßche, derze njepobu.

Juro wot teje dobu, jo bě do Bukoj na dwórnißchcżo po Hanku pschißčł, jej pßcheczelnecho wobliczа pokaßał njebě. Kak tomu, ßo ßebi nětko po nju dże? Każ je ßchći nadobo rosmyßlił? Hanka bě jedyn womonik kak ßudżiła. Ale ßłě je ßo myßlika, hiżo to pónawa. Jurij jej wodak njeje: ßerje hacż dobra wutroba a łahoda, jemu ß wocżow hlada ßkbodulubßcżej ßa. Ani wßchak to njebě telko ßłóßcże, ale ßterże wuraß njeßlennecho pßch ßwędżenja. Naßch wjeßny lud je mojerdy ßuk. Juro bě ł prawdu wurołł, ßo SSerbowaju kłußcha żerbita drasta, a tehodła ße roßnéwaß na Hanku, hdyż ju w Bukojach ß kłobukom wuhlada. Cżim hórßchi bu jeho hnéw, hdyż ßo Hanki tajka wucżba njepcżimaßche. Khodżi dale po Berlinßkej módże, żamo na reje je żebi tajka pschińcz ßwojiła. Njeje to, każ by kłubu Ša to dyrbi ßo Hanzy błowcżża wunmcż, dokładnje wunmcż, jo budże ßpominacz.

Tajke myßle Hanka Jurej hódaßche a tichepjetaße na zyłym cżełe ł wobjzowym liżcżicżkom. Schto to ßi njej budże? Hudżba je ßaßtała, tółko njebóreżi, hużże njeßchkrećza, klarinetta mjeńcji. W tej rhwili ßo Hanzy ßacżmißchtej wócżzy, młodej wutrobicżzy bu tużno ł ßymno ß bobom; ßmużżły wonémińchu, kóżdy ßaw ßwoje. Hdy budżeßche wędżata, kak drje je w heli: taßa ßnadż hela je.

Najhórje, ßchtoż mózeßche ichtó Kruschojße „żowcżo“ wohańbicz — běßche Juro Hanku pßchißchoł wohańbicz. Pohłuchcżaza hara ßo jebra, mużże hłoßy a ßchkrećzeße żónße Kowo pßcheczelachu dżßkanje herzow — hdyż Hanku „wurezowachu“. Mężina mężeßche dojcż, rejwarjo a rejwarßki ł murju ßtojachu na prawo a na lewo wyßeneje łubje. „A my myßlicże, ße mi wona njeje mjenje pßcheczżowna dyżli wam? Widżecz jeje njemóżu. Żaż bych cżuł jeh, tak mi pßchi njej je. A ł tajkej łych rejwarcz měł...? „Wurezowacz“ ju dżen, tu zußkatku, tu pryjzeßku. Hacż ßa hnuc won chżył ju wurezowacz, hdyż ßi ßłuchca. Njech ßhoni, hdyż jej ßaßchu widżi. Juch hej dha, hółzy — dopręđka, moja pryjzeßka...“

Hanka wurezowana njebu. SStary nan jej pomhacz njemóżeche, tón wbohi, ßlepy a napoł ßłuchi, hdyż ja bjeßadu hędżi w hoßcżerßkej ßtanje. SStara cżeta jej pomhacz njemóże, nuricż jeje ßaßchu widżi. Hróßnje błada, ł cukomaj hroßy wobéwaj — ale dżenża bě też mudra żona mudra — pobyła. Hanzynu ßpomożeř bě Rocho Rißchojz.

(Pokrazow mje.)

105, pšeničné a ržané wotrubu 36 hacj. Lože truhanczki 35—38, pochowa metalka 30/70 —5, běrnaze kružti 58—60 mil. hr. Wšcho po nasonach hrinwow a zentnarach.

Siloma a sjeno. Pšeničžna a ržana 1,3—1,4, wowsena 1,1—1,2, **ržane** wotkepy 725—750 000 hr., k sabłanju 0,95—1,05, sjenkaje 2,9—3,1, sjeno 1,1 hacj 1,3 mil. hr. Wšcho po milijonach hrinwow a zentnarach.

Wiki rěsneho zlotu (Zentralviehhof) sandźenu sobotu we Berlin-Friedrichsfeldze. Wowslakowanje kupzow na poslednich dwoch sobotnych wikach je so jara wjeselilo. Sandźenu sobotu so kupzy wo zlót torhali. K temu zaneje pšičejšiny njebě. Mjaso wjazy tak derje njeběše. Teš z Newyorka so sobotu rano 6dnosta dollara z 33 mil. hr. powě (zhoń be njeje hacj polozja njatkownego kursa na Barlinskej burzy). Dźensa be prenja torhanja minuc, so teš dnja 1876 howjadzow, 550 cjelatow, 3705 wowzow a 1221 cjenkow trochu wordźelschu. Pšichinjachu so bě na zwoni. Sc nje so **ze** tele płaczišnu hadźachu:

Howjadła 1,3—3,5 mil. hrinwow,
cjelata 2,5—4,5 milijon hrinwow,
wowzy 1,2—3,2 mil. hrinwow,
swinje 2,8—3,5 mil. hrinwow.

Wšcho po zentnarju źiweje wahi. Lože možno je, je płaczišnu nješchto spadnu, je-li na witi dale zlót tołsacje pichiwožuje, zhoń pak so we sajinje zeiwjenja mětkow jara picheje.

Khojel palený. Hamburgšy wikowarjo postajichu płaczišnu na 19 800 000—26 400 000 hr. po puncie.

Zokorowa fabrika we Lubiju swojim akcjonaram na sandźene leto 20% dividendy wuplaci. Lońa prjedy dawasche 16%. Akcjowy kapital je wo 41,5 mil. hr. powyschi. — Zokorowa fabrika we Körbisdorf swojich akcjonarow i 300% swjeseli.

Płaczišny klamarskich twarow sandźenu pjatk we Barlinje. Žerjne krupy 1820—1950 000 hr., běrnjaza muka 1421—2208 000 hr., makarony 3 007 000 hacj 6 405 000 hr., nudle 2 668—5 037 000 hr., ja raje tuišchi 2 600—2 750 000 hr., lędyche druzjny pat 2 750—3 650 000 hr., sjuschene sljonki 2 280 000 hacj 2 685 000 hr., male rósnuki 7 280—8 170 000 hr., wulke 4 640—5 480 000 hr., sultanjske 5 870 000 hacj 8 580 000 hr., jerke mandle 7 220—7 500 000 hr., błédke 10 610—11 730 000 hr., zimt 10 090 000 hacj 16 130 000 hr., khemjelezka 10 710—11 640 000 hr., czarny powjer 6 340—7 760 000 hr., žury khojej pat 15 100—18 880 000 hr., (špchi 17 —18 000 000 hr., palony 18—28 000 000 hr., palene žito 1 100 000 hacj 1 300 000 hr., słodowy khojej (Malzkaffee) wot 1 700—2 000 000 hr., błe bunn 2 080—2 150 000, 70 proz. pšeničžna muka 1675—1 900 000 hr., ja łonczach (Nuszug: 1 925—2 500 000 hr., drobny hroch 1 480—1 550 000 hr., wulkokorjatkarty 1883 000—1 980 000 hr., pšeničžny griš 1 900—3 055 000 hr., žerjši 3 700—5 100 000 hr., amerik. schmalz 10 850 hacj 10 870 000 hr., amerik. polcj 9 700—10 000 000, mlokarnika butra 9 570—9 760 000 hr., margarina 8 700—11 080 000 hr., zokorowy měd 1 012 000 hacj 2 025 000 hr., naschi 19 780—19 800 hr., nowy kaseji 4 760—5 120 000, ržana muka 1 200—1 360 000, parna słot 212—268 000 hr., kamjentna 71—217000 hrinwow.

Dopis.

Bjes zamołwitosće redakcje.

Wołmołwa na dopiš w „Kat. Pósle“.

Po žadźu tamnuj poštuschnuj čhěbětar pschi žerbšej zyrkwi w Budyschinje žerbšti cjitacz njemóže, pak cjitane słowo njerozumi. **Hdże a hdy je so pišało, so bě hdy jeho Němcy zanche prawa na biskopski stol nima abo so měl tuton jenoz še Sserbom žo wobhadźeć?** Taše njewérne wumnoschowanje žo z lschešejzuschim z katolšim duchom njesłuscheše. Hdyž dopišowar tełko rozuma nima, rozmołwu zrosumicz, potom njech tola radšcho mjelczi a žiwotu „unudrocé“ sa be zkowa, hacj so bo psched zjawnosczu stupi. S dorasom je žo na to pokazało, so njeschmy biskopscy pschi žanym němskim biskopje tajsebo pschecziwjenja meli. Teš žerbšzy duchownni žu žo z powolanje z stronu jako kandidacži za biskopski stol namjetowali, ale na to Němzy z zyła dźiwali njeschu — se znatych pschiczinow. Potom znjes Jakub Mětrczit w Hrodźeczicach žo domazali njeje, so žo pschi zhěhnjenju žerbšeze fary wo perjad Božich žiwdow njesedna, **ale wo zyrkwinsko-katolske prawo na nju.** To je žo Sserbam wsało a nuž wostanu na tajsebo čhěbětarja hordži buez njetrjebaja. Hlž to njewwobpschinnuje. Schto mamy po biskopskich žlubjenjow dźerżeć, to widźimy — dyzemy to jenoz jedyn pschikład napomnicz — i jeho wuprajenjow ko hrowadźinje duchownych w Radworcu a pschi powschitschenju srenow w Bacźonin. **Tam je žlubił, so njech žu wschě njedorozumjenja a pschecziwjenja zobuje a zarnje. A na hnoze je wschło i nowa wotkryl, njeubosnoscjow a hórkosczow** naczinił, ani wuspraweicz je tam nichtó zmóc njeje. **To knjes** tachant **nalžépje** wé. Temu ma bo napschecziwicz, so w cžasach Samokerja a Hórnika katolšy Sserbja z taškimi pschecziwnoszemi wojewacz njetrjebachu a tehodła tuj pjaczišny njemětachu, so pschecziwo nim sakitowacz. Pod biskopskej zenjuru sjedzjachu „Katolšk Posoł“ rajte wězy pschijecz njeběmě. Dowak pak žaneje unterazu nimamy, wot kotrejž mógli bwiczenjerje naschich prawow werczakowacz. Prošmy na duchownu wuschnoscz zancho wuspěcha nimaja a tuž nam niczo njeschuwa gacz jsowniczki, so tu z najmjenschcha jhoni, schto so z katolšimi Sserbami jtatwa a so nam naschi rowzenstwje perokow njeczinja, so žo njeczinmy pschecziwo niczenju naschich prawow wobarali. To katolšich Sserbow dopišowarjo njemóh, rosschežpjenje a rosdwojenje pschinjeszli njeczu, **ale czi, kotřij chcedja nam naschе prawa wotacz a pschikroczeć.** Tole naschnje też znutskowanemu, zyrkwinskemu žiwjenju a pschesjednoscji jara schkodži. To žane hanjenje duchownje wyschnoscze njeje, hdyž so njestrantnje cžinki jeje stronu w formje a wabłahan pschijatelzkje kritikuja. Njech nam pschiczinu njemóh njedo. So měli katolšu Sserbju wšcho bjeswólnje pschicżecz, to njeby sa ich duchownje niczniczeše z khwalby było. Bychu-li w pojedawschich cžasach — njeczuju pschi rosschežpjenjach zyrkwje na zprawnu kritiku bóle žo dźiwalo, njebuchmy wschelake schkitma měli. Nasch demokratiski cžaš je na kritiku łożemy a tu žeby wšacz njedamy. Na wětajke schcežpjenje zwdyže abo sanjechanje nabożnebo žiwjenja žeby nichtó njezwjelił. **To žu njewuschne poreki, kotrej žo wožobam cžinja, hdyž i wězy žamej žo niczo wjacy na pschecziwicz njeschodzi.** Hacž dotal žeby ani jedyn pschecžiwnik prošy wsel njeje, rosjasnicz, **w cžim ta dopišowarjo njeprawje měli.** Potom hakle mohło bz wo hłuboczim wobžarowanju. Hanjenje, schczimowanje, schchodnoscji, podrwanje, rosdwojenje a bjesbóżnym pišanju rěczeć. **Prjedy nic!**

Bjes zamołwitosće redakcje.

Knjesej tachantej Skali w Budyschinje.

Jeli so mje z knjesom čhěbětarjom Měrczinkom na rumy schodźenje stajiesze, mózu Wajch dwěłowanje rozumicz. Dokiž pak Wajch nastawk njesanó nětajki njeprawdosczi mojeho dopišaja dopokazacz, nimam trjeba pschecziwo tajkemu ranjacemu tukanju so fakitowacz. Mam też jako pschmitlstajcé tełko rosuma, so mózu njeprawdosczje pschecžiwo nam Sserbam rosschežpjenje wacz. Tomu nikohe druzheho njepotrjebam . . .

J. Schojża w Budyschinje.

Njeswačidło a wobclina

Za žiwu podpjeru mojeje filialneje praxisy dźakuju so swojim wopytowarjam najwutrobnišo.

Dźerżu też dale

štwórtk w Njeswačidle rěčnu hodźinu

wot 10—5 hodź. w knježim hosćeńcu.

Zubna praxis Werner w Budyšinje.

Přiłopk.

* K **železnjičnemu njezdoju w Hanowru.** Njezdoża so na cżarze, kotraž na 9ohu najwjetschi jězdny wobkhod w zyłej Němskej. Staj wožera hižo zdźelcžmy, sajźdże nózny spěschnik Barlin-Hamm pola Lohndeschoho błoka na holandski nózny cżaš Drjezdźany-Bentheim). Spěschnik D 10 Berlin-Hamm jězdźi bórzy ja Holandšim cżaschom a wowschcżi Hannover je dypkom 3,39 hodź. Wjeduik njedohłada so najskerje zaslaja;eho signała pjeche Lohndeslim błotom a tak zajźdże spěschnik z połnym notmachom na sajnych raźichich šmerkach na hłschcże srejazy (po druhim wudawanju hižo sahy jedźazy) hollandšti spěschnik. Lokomotiwa rostłóczi jadnaj wowaj, be šlyschczej zalostnu wrjeltot a bolostne wołanje pucżowazych, kotřij buchu tak na zalostne waschnje z nóznego spanja wubudzeni. 18 morowych a 15 zranjenych dotal wukhowachu. — Mětno njesłoża poschczesche w šmerkach deschczonego ranja zalostny napohlad. Barlinski cżah bźsche posledni wos skejazeho cżaha do pschedposledniego šatłóczi, kotrehož jednotliwe wotdźele bźahu so jedyn do druthego šłóczile. We poslednjum wosu pschebywazy iranicha so sahy wožebje je schkleńczanymi ischkłankami a z rosbitym wjerchom. Spodźiwne,, je sadwy dźel posledniego wosa, kotryž mjesesche tola hłonmy stork wudżerżeli, nimale zuły wosta. Puczowarjo tieżeho wosa wotrożczenje se strózelemi a lokomotiwa narażażeho cżaha so jenoż lożay wobschkodźi. Wórzy po 5 hodźinach pschikhwata lekarski wós z Hannowera z lekarjemi a pomocznym muźstwom. Wukhowanje sujesłożenych bźsche w ranschej cżinicżay zara wobczežene. S rosswakinow rostłóczenych wosow wucżahowachu dopołdnja 18 morowych, mjes nimi 6 žonow, wjsche jeho wjese cżežkotranjenych, kotrychž do 1. Hanowerskeje khorownje dowjesechu. — Pschepytowanje wot pschicżiny njezdoża, kotrež Hanowerika, żelesnjika direkcija hnydom sawjedże, hischcże njeje skónczene. Drjezdżanski spěschnik mózesche dale jěcz bjes poslednich tšoch wosow. Barlinski cżah dyrbjesche so do Seelze wróczicz, hdyż na druhu kolinu łaźdże a mózesche tehorunja dale jěcz, dokelž je cżara schtyrikolijata. Tak też z zyła zane pschetworhnjenje żelesnjiskeho wobkhoda njenasta.

* **Wólni padnschi we Sakslej.** S Grimma so pišа: Hdyž je katarstwo dwaj tydźenjej dołho potrajschene mjasko a tunje běrny wobnbderjam wokrejsa podawało, šlubi wone, je dyze dale potrjebnych, kaž dźelonjenjerjow, dźěłacżerjow, wošnjiskich wobschkodźenych, małych a jozialnych rentnarjow a khudych podpjerazy. Krajny šwjajk chze wšém dźělbu khlěbowcje muki darmo podawacz a nadźijeju so, so też industrija a wobkhodnizi žrědki k potuńschenju pschinoschujetej. Tuta njewschědna pomoz je katarjam jlě mytuje. Na njejchanbite waschnje wobkradnu paduschi dale žitne, kalowe a běrnjaze pola. Riž jenoż we noxy, ale hamo na šwětym dnju so tuczi njeboczinkoło je žomu a dźěczjam na pola podadża a žuża, hdyż njeju ani jorujarka wuńnyłali. Tajti ruebježny wupad wobkhladuja jako wjeselej wulčt, kotryž jim nichtó sakasacz nima. Jenomu burej tu na to waschnje hižo na 500 zentnarjow běrnow potradnuchu a druhemu wjazu bórow pschecżežnym šnopam kłóšti wotrěsachu. Šuhodnej wšy Trebšen je stónczuje Sipo doczahnył. Dźiwja schlitzaja organisazja bě šwahliwa, pola wobstrażowacz. Ale tuta zwólba wupotasa so jako najhórschi padnschi. Na to wužadacha šebi wohroženi wobydlerjo policajstki schkit z Worzyna a z Lipika., kotryž krucże šapschinowy a nětko je Luěr. Ssmu w Sakiej dałeko pschischli. Wšcho žo tak zoła, tak šmy hižo w l e c ż e 1919 do cżaša wudżeli a pišali.

* **Dźědźinstwo (serbstwo) 170 miljonow cżěskich krónow.** We Sarajewu je sdźěłali polizajski sastojnik Adam Navratil 170 mil. krónow. Stawišny tuteho dźědźinstwa swišuja z historiskimi podawkami, kotrež žo stachu pjched nětkotrymi stami lětami we staroj Nakulicz, a kotrež žu potajkim jara sajimawe. Po šmjerczi krala Matyaicha Korvina nastupi rakuski trón Ferdinand II. (1618). Cżězy zbožkarjo pod Thurnom njechachu Ferdinanda za krala (cżěskeho, kiž kejžor runjocżasnje běsche) pschipóšmacz. Wuhwolichu (1619) šebi za krala kurwjerha Friedricha V., kotryž wschak jenoż pjches symu knježestwe, dokelž buchu Cżechoho w bitwje na Běłej Horje (pola Prahi) porażeni. Porża tehdom hanitne pschejczżehowanje wotpadnikow, Cżechow, kotřij vschihilinischachu tehdom z wjetscha bé cżěskobratrskej zyrkwi. Dźěł cżekny z kraja, słynuwch jachu, skónzowachu abo jim z najmjenschcha wobžerdżenstwo rubichu. Podobny wošud mějesche też jemjan Tobiasch Schtefka, wobwjedżet wulkich ležownoscżow, kotryž hižo tehdom płaczesche za wjzekrócżneho miljionara. Kubla, Schtefej wotewjsaic, dari kejžor swojim šwérnym, na psch. Lichtenschteinej. Potomnicy Schtefkowi, spytacha w saródżenym lětstoku nabacz z nowa ležownoscżow. Nehdże psched schtyrcżemi lětami zapocża posledniza potomnitza Anna Nevratilowa prozeß, kotryż jeje šyn, polkownik Adam Nevratil, dale wjedżesche. Po zakonju we nowej Cżěskoslowakiskej republizy płaczajym, dyrbja so wschitke ležownoscże, wotewsate po mjenowanym zbožku, zajo prawym wobsedżerjam wrócżicz. Na zakładze tuteho zakona zapocża pschihódżechu Schtefkowi potomnikoju, 2 dźowzy a wnuk polkownika Ad. Nevratila k swojemu prawu a žu tak tšinomerny wulke samoženje zdźěłali.

* **Rekordne leczenje i lékadłom.** Zendźelski minister lékarstwa, Sammel Hoare, wobdżali so cżuje na leczenju, kotrež wschě dotalne pschetrjechi. Lékadło za dźesacz wuzobow, w kotrymž leczesche, pschelecżi na jenym dniu 1600 km. mjes Londonom a Gotenburgom. Wotlecżachu z Gotenburga dopoldnja 1/2 10 hodź. a pschistachu w Croydonu (pola Londona) we 9 hodź. 45 minutow wjeczor.

* **Njedżiwajzy nadosez jědże hloda wumrěł.** We Cżisenje w Porurkrjeż 48 lětneho pósłeho sastojnika we jeho wobydlenju morowcho namakachu. Po žadźu běsche hloda wumrěł. Pschi tom runasche so jeho wobydlenje wulkemu skladej leżiwjesżiskich twarow, połcż, trajne kołbasy, twory wschěch druzin, nechi z tłóstom zrd. běchu tam nahromadżene, z dźěła běchu hižo skażene. Wyschc trjo namakachu 310 hr. we słocże, kaž też złote a złóborne hódnośne wězy w wjele miljardowm hódnie.

* **Njejschadowy hojntwojerści podawk** sta so sandźenu sobotu pola Litovic w Cżechach. Młody ratař, sobuznajenk hontwy, jědżeschc rano do lésa. Na jednym ras wuleczi na nicżo žeby mysłajcżo zjany, wulki šprunk a žraży jeho i wsa dele. Napadnjeny ratař wschak so hnydom sebra a njechajcże khrobłeho nadpadnika tak ložay pusthczesz, wošebje, hdyż běsche zyły tydźeń do jeho na tajkeho kapitalneho karlu podarmo łakał. Mjes ratarjom a sastoženym hontwom nasta na seni krute wojowanje. Wobaj buschtaj pschi tom wot konjow po jemi wlečenaj, ratarja wsa pschejeż, hontwa wschak njewuschczi, hacż jeho tola słónczinje bjes tšěły jabi. Tak wosta i dobnyczerjon, hacżkuljež bu zjam njemało poschkodżeny. So běsche so hontwit tak rosuimenił, so na wós skoczi a so do muża da, hacż jeho i wsa njestorczi, da so i tym wuhwetlicż, so běsche jeho błiske wojerske tšélenje łeschcrilo.

Dopis.

Bjes zamołwitosće redakcje.

Wołmołwa na dopiš w „Kat. Pósle“.

Po žadźu tamnuj poštuschnuj čhěbětar pschi žerbšej zyrkwi w Budyschinje žerbšti cjitacz njemóže, pak cjitane słowo njerozumi. **Hdże a hdy je so pišało, so bě hdy jeho Němcy zanche prawa na biskopski stol nima abo so měl tuton jenoż še Sserbom žo wobhadźeć?** Taše njewérne wumnoschowanje žo z lschešejzuschim z katolšim duchom njesłuscheše. Hdyž dopišowar tełko rozuma nima, rozmołwu zrosumicz, potom njech tola radšcho mjelczi a žiwotu „unudrocé“ sa be zkowa, hacż so bo psched zjawnosczu stupi. S dorasom je žo na to pokazało, so njeschmy biskopscy pschi žanym němskim biskopje tajsebo pschecziwjenja meli. Też žerbšzy duchownni žu žo z powolanje z stronu jako kandidacži za biskopski stol namjetowali, ale na to Němzy z zyła dźiwali njeschu — se znatych pschiczinow. Potom znjes Jakub Mětrczit w Hrodźeczicach žo domazali njeje, so žo pschi zhěhnjenju žerbšeze fary wo perjad Božich žiwdow njesedna, **ale wo zyrkwinsko-katolske prawo na nju.** To je žo Sserbam wsało a nuž wostanu na tajsebo čhěbětarja hordži buez njetrjebaja. Hlž to njewwobpschinnuje. Schto mamy po biskopskich žlubjenjow dźerżeć, to widźimy — dyzemy to jenoż jedyn pschikład napomnicz — i jeho wuprajenjow ko hrowadźinje duchownych w Radworcu a pschi powschitschenju srenow w Bacźonin. **Tam je žlubił, so njech žu wschě njedorozumjenja a pschecziwjenja zobuje a zarnje. A na hnoze je wschło i nowa wotkryl, njeubosnoscjow a hórkosczow** naczinił, ani wuspraweicz je tam nichtó zmóc njeje. **To knjes** tachant **nalžépje** wé. Temu ma bo napschecziwicz, so w cžasach Samokerja a Hórnika katolšy Sserbja z taškimi pschecziwnoszemi wojewacz

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a desti kupicz. Dale potrjebamy běznje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěs.

Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Rocho w Sernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidko 24.

* Dwěsćezym padnycham padžechu na Lěnjanskim dwórnischczu (Liegnitz) hódnoty do pasorow, kotrez do milijardow du. Jónsyz ſ Czech chzyschtej je ypěschnikom w Lěhnizach pisches Drježdźany, Mnichow do Schwizy dojěcz. Pschi czitczesym wotewsa paduch jenej na 7000 czěschich krónow, nětchto frankow a awstrischich krónow. Druhej shubi so puczowanisti paß a wschelake listy, też jědnu lisczik druheje rjadowne a namětne tharki (sa czah). Na dobre zbožo dohladaschtej so bórzy na paduschnow a tak mózachu jeju waczoki, kotrež běchu hižo we nakladowym (Gewäckwagen) smětczene, hischcze wórczo sdyrczecz. Wobroczischtej so hnydom na policijn, ale jeje dźelo wuspěcha njemějesche. Na dalsche puczowanje zónsyz zhebi wěso myslicz njemózeschtej. Jenn toschtu se wschelakimi drohotnymi wězami, kotruż běschtej we wozu lezo wostajilej, dóstaschtej na telegrafiske namolwjenje do Haynauwy sahn wrócze. Po uczischim kurju wuczinja króny 6—7 milijardow hrywnow naschich pjenjes. Wone běchu we ruczkej toschzu, kotraż so lotzy wóczini. Tak bě dolhemu porstakej dźelo wolóżene. Tutón pad ſ nowa wuczi, pschi puczowanju na swoje smachi kedźbowacz a wschо krucze pschi zhebi měcz. Wobzebje chzyle zone na swoje ruczate toschki hladacz. Na te dypsaczne paduschi wosebje swoje wóczko a porsty słoza.

* **Na rozpadunkach Japanskeje.** Stónczenje pschikhadzeja dalsche telegramy ſ kotrychż zhonimy dalsche wěste jednotliwoscze wo zalostnym japanskim njezbožu. Foreign Office dosta dleschi telegram wot jendźelskeho konsula w Kobe, ſ koterhoż sdźelujemy tole: Jendźelczenjo, kotriż ſ Tokia do Kobe wuczekowachu, praja, sniczenje oficielneho schtiworza mésta Tokio njeje tak dospołne, każ najprjedy rětachu. Powěsče wot Tokiowskich wutkrajanow njezbu wjazy tak bjesstroschtne, tola niebě dotal mózno, z Tokiom do telegrafiskeho swiska stupicz. Wobtwjerdźi so, so je japanscenje w Yokohamje hobrze. 400 jendźelskich czeranjezow pschindże wot tam do Kobe. Direkcja Kobe so schahubjezemu sniczenju wukhowachu. Zentrum za wukrajne nakładne łódze su ſ Yokohama do Kobe pschepołożili. Yokohama ſ pschistawom je hyane popjelnischczo a wupalnischczo, ſ kotrehoż ſ czahanimi plomjenja hayaja każ khěże wyschke. Tanki Standard Oil Compagnije a Rißing-Suna rosbuchnychu. Palazy wotij wulriwasche so ſ hobrshej rěku po hasach a wshitka japali, też do pschistawa, hdźež bórzy wschitke łódze w plomjenjach stejachu. Hobrsche nahe mórske zolmy ponurichu w Yokohamje dwě japanskej wójnskej łódzi. Schěcz milijonow je ſ zyka bjes wobydlenja. „Times“ (jendźelska nowina) dosta prěni telegram wot swojeho japanskeho korespondenta. Po nim na pół milijona ludźi zhiwjenje zhubi, njes nimi bě nědźe 3000 wutkrajanow. Jendźelske, amerikanske a italske pósłanstwa su so wotpalile. Po dotalnym oficielnym wobliczenju, kotrež japanske sntskowne ministerstwo 6. sept. wuda, mori so w Yokohamje 100 000, we Tokiu 60 000, na zyłej kupe Handa 200 000 ludźi, franjezych a ludźi bjes wobydlenja je wjele milijonow.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Mjeńczanska rada wosjewja najwyschsche placziny za mloko, butru a twaroh. Na załoźku postajenjow hospodarskeho ministerstwa ſ 5. sept. 1923 so za Budyschin wot 9. septembra sem sczěhowace placziny w drobnowikowanju postajeja: Za liter dobreho mloka w dworje ratarja 224 000 hr., we pschedawarnjach 300 000 hr., litr sebranecho mloka abo butjanki w dworje ratarja 112 000 hr., we pschedawarnjach 150 000 hr., bursta butru, punt we dworje ratarja 2225 000 hr., we pschedawarnjach 2 450 000 hr., mlokarnska butra pak 2 924 000 hr., burski twaroh punt w dworje ratarja 320 000 hr., we pschedawarnjach 350 000 hr., mlokarnski twaroh punt pak 440 000 hr. Pschi wotebaczu sawalenje mlokarnskeje butry na sapopschedawarjow móże so placzitna wo 2 670 000 hr. żadacz, pschi czimż pak so drobnowikowanske placziny pschekrocżicz njesmědża. Pschedawarjo, kiż maja mloko ſ mjeńczanskich mlokarnjow, smědża sebi 308 000 hr. żadacz. Pschekrocżenje placzinow so kłosta.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Kopydła a samowutiłowane pschiprawy su wupołożili na swojich leżownoscżach we Brětnje połenk Jan Narczik, ratar Matij Ssuschko, ratar Wilhelm Donat. Kinczez, wjednik zhłowanicze, paler Arthur Springer, we Rohalnje. Marja swud. Kopczez we Wojerezach, Augusta swud. Zidowa w Narczu, ratarjaj Gusta Wogawa a Kschesczijan Doman.

2. Nastupa tych, kiż rentu dostawaja, kak wyschko ma so renta wuplaczicz po spadowazej hódnoscži nemskich pjenjes.

3. Nastupa pschiraźk na rentu, kiż zony dostawaju.

4. Pschi wobliczenju dokhodneho dawka smě so na mésaz september 15 krócz telko wotczahnycz, każ na mésaz august.

5. Se pschipuschczenje kosola ma so telko płaczicz, kelkoż 2 puntaj wołowa płaczitej.

6. Na drohi ſ Hródka do Drježdźan dyrbi so na czarje, kiż je so nałupowała tak dołho stupajo jěchdźicz, każ dołho tam to pschikasaje tafle steja.

7. Polšenk Matij Kowal we Horach je so sa gmjenscheho pschedstejiczerja wuhwolił a wobtwrdził.

8. Nastupa dawk na mjdu.

9. Semski dank (Landabgabe) wuczini wot 8. hacz 14. septembra 2 452 000 hr. ze tżdom zlotu hrywnu.

10. Mjes żwinjemi ratarja Němza we Zidźenju je świnjacy mór wudyrił.

Drobnowikowanske placziny w Budyschinje

8. septembra 1923 po hamtiskim postanjenju.

Twora		najnich. płacz. hr.	najw. płacz. hr.
Howaze mjaso ſ koscżemi	1 kg	4 000 000	5 000 000
Czelaze mjaso „	1 „	5 600 000	6 000 000
Skopaze mjaso „	1 „	5 600 000	6 000 000
Swinjaze mjaso „	1 „	6 000 000	7 200 000
Tukr. żwinjazy schmalz	1 „	9 600 000	10 400 000
Pschenična muka	1 „	2 000 000	2 400 000
Rjana muka	1 „	—	1 960 000
Khlěb	1 „	136 850	400 000
Jědzne běrny, nowe	1 „	70 000	90 000
Rajß	1 „	2 000 000	4 000 000
Hroch	1 „	2 000 000	2 400 000
Ssoki	1 „	2 400 000	3 600 000
Amerik. żwinjazy schmalz	1 „	14 000 000	20 000 000
Ssuscheny połcz	1 „	9 600 000	10 400 000
Dobre mloko	1 lt.	114 000	140 000
Jědzna butra	1 kg	2 486 000	2 000 000
„ wutrajna	1 „		1 260 000
Jeja	schț.	150 000	200 000
Jědzne kumy	1 kg	400 000	600 000
Bokor, drobny	1 „	—	1 400 000
Petrolej	1 lt.	—	24 000 000
Kamjentne wuhło (domj. tepj.)	100 kg	—	
Brunizowe briketty	1 ztr.	—	3 460 000

Stare a trjebane
listowe znamki wšěch druzin k wudospotnjenju zběrki kupuju a wumjenjuje
G. Janak w Budyšinje
w Serbskim Domje.

Kózdy, schtóż ma
nješchto na pschedaň, stot, grat, wschelake nowe a trjebane wězy, abo schtóż chze sebi nješchto kupicz, wosrjeh to
:: :: ſ nawěschtkom we :: ::
Sserbskich Nowinach
Tuzh nawěschtk so w nědźe 6000 serbskich domach czita
:: a ma wěstu wuspěch ::

5 milijonow hrywnow myta!

Ssmy słyschcheli, so su w Pruskej postowi poseelnizy czitarjam „Sserbskich Nowin“ wotradzeli, na nje dopłaczicz, jako su jim chzyli dopłaczenje pschepodacz. Schtóż moze nam tajkeho poseelnika tak mjenowacz, so mózemy pschecziwo njemu sudnisy a pola postoweje wyschnoscze sakroczicz, dostanje 5 000 000 hr. myta.

Naklad „Sserbskich Nowin“.

P. Feirich
sedłarski mištr
w **Hołbinje** Na Spr.
(Taubenheim).

Komoty
sa woły a kruwy
woru prenjeje rjadowanje; ratarje je rad kupuja; sasmupjerjo abo wobthedy sa powsdatarske tworu je tohto pschedowoju.
Wobtwjerdźa mnoho pisownych pschispóznawazych pismow.
Wustajam komoty tohlu hobotu na prohlad wukach w Bu dyschinje

Wy smy stajnje prědku!
Njedźiwajcy najwjetschepo njedostatka tworow posticzam:
Żidźane tkaniny, czisto-wołmjane tkaniny, smużkate, kosczicżkate, jenobarbne, muszelinu, kowchlowe tkaniny, kozowe tkaniny, wupjerki, velurowy barchent, damasty, gardiny, zanki, bantyze.
Płaczimy w ele nize dajowej płaczitnu. Krucze, sorowne posłuschnoscze. Zone nuczenje ke kupowanju. Wotebawam jenoż wěste dźěły.
Welisez kupny dom w Kulowje.
Telefon 12. Sałoźene 1868.

Suknjowe wobleki
(Gehrock-Anzüge)
ſ najlepschich tkaninow po jara tunich płaczitnach tehorunja **tkaninowe wobleki** w najnowschich formach porucza
Max Wenzel kupowanska a pschedawanska centrala
na mjaßowym torhoschczu czo. 8
Njedźelu hacz do 12 hodź k rěczam.

Pschesadzowanje drjewa
w Schillerowych wukhodźowanischczach je **wutoru**, 11. sept. pschipołdnju w 12 hodź.
Mějeńczanska rada, hłubokotwarski hamt.

Kedźbu! Kedźbu!
Njeßwaczidło a wokolina.
Schtwórtk su **rěczne hodźiny.**
wot 10—5 hodź. w Njeßwaczidle w knjezim hoschczenzu.
Subna praxis Werner w Budyschinje
na schulskej haży 6.

Wotdźerżuju wot póndźele, 9. septembra, sasu
rěczne hodźiny
wot 8—10, 1½—3 a 5—½7 hodź., sobotu 8—1 hodź.
Dr. Fischer,
spezialny lěkar sa nozowe a sylzne thorosce
na Wilhelmskej dróhi 8.
Telefon 1383.

Jakub Bräuer w Kamjencu
na połnócnej dróży 14
porucza wschěm Sserbam swój wulki sklas mużazeje a żonjazeje drasty. Najlepsche wobleczenja sa muzow a żony po mérje natruczischo po najtuńschich placzitnach

Kedźbu!
S wuzitkom kupujesce **trjebane a nowe meble, polstrowane twory,** każ sofy a t. d. nowe a rzeb. **drastne khamory, komody, loża ſ matrazami a bjes nich a pohlescheja,** każ też wschu **mużazu a żonjazu drastu. Dołhe a krótke schłórnje a stupnje stajnje na składzje.**
E. Stelzig
na hrodowskej hasy č. 4,
blizko Pětroweje zyrkwje. Telefon 1152.
Sym rodźeny Serb!

Swójbne powjesće
kóždeho Serba słuseja do „Serbskich Nowin“. Hdyż so wjeseliš, zdźel to druhim, hdyż maš zrudobu, sy sebi :: :: sobudźuća druhich wósty. :: ::

Létnik 82 Budyšin, wutoru 11. septembra 1923 Číslo 210

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płuca měsačnje: We wudawarni 330 000 hr. z přinjesenjom do domu 360000 hr. Po wukraja za september 2000000 hr Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smoler w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 100000 hriwnow. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 300 000 hr. Rabat po taritje

Dnjownica.

Wutoru, 11. póžnjeńca.

Prota a Hyariatha, martrarjow.

1876 swjeći so 800 lětny jubilej Hodźijskeje cyrkwje.

* 1853 Dr. phil. Marćin Rjenč, pozdźišo farar we Wjelećinje, swórny zasłužbny Serb, — stawizmar.

Kak rjenje hišće kóčje
A wóčko zwjesela,
Kak lubje so tu smóje
Tych kwětkow pózdnička!
Njech k swjatokej też zwoni
Khód lěta spěšninje:
Pluh nowu hrózdu honi
Za nowe žiwjenje.
Prječ njewjedrow su zloby
A trašne hrimanja:
Tak też nam do wutroby
Měr Boži přikhadža!

Handrij Zejler.

Wjacy jich je a lěpje słodźi. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma pjatk wječor we 8 hodź. spěwanje. Je-li zo chcemy na Budyšskim koncerće sobu spěwać, dyrbja wšitcy spěwarjo přitomni być. Hač k Budyšskemu koncertej mamy w kóždym druhim a štwórtym tydźenju měsaca porjadne spěwanje.

Předsyda a dirigent.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk wječor we 9 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow. Sobotu 15. sept. popołdnju z dypkom 1/5 hodź. posedźenje w Serbskim Domje Dirigentoju a předsyda jenotl. tow. su z tym lubje přeprošeni tež jenotliwi přećeljo wěcy maju přistup. — Dźeńšni porjad: 1. Nazymski koncert a jeho khory. 2. Wustawki. 3. Wólby. 4. Wšelčiny.

Sobotu 15 sept. 3—1/45 hodź. solistojo—hłosotwor; theorija B. Krawc.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu 16. septembra z dypkom 9 hodź. dop. ważna pruba k nazymskemu koncertej. Wuradowanja. Wšelčizny. Prošu wo bohaty wopyt. Sami noty sobu přinjesć. Bjarnat Krawc.

Meble stajnje dobre a tunje poruča Bjarnat **Walter** mebłowa fabrika

Telefon 531 **Hošće hasa 6 a seminařska hasa 10** Założene 1860

Swětne podawki.

Jendźelska žo dla němsko-francowskich jednanjow do hrozy daw..

Londonjske wulke banki finjerowanu bědźenju němskeje hriwny a jnanjenjam rozpušćenja němskeho pažiwneho pśchećiwjenja a prózowanju Francowjow, w Porheinišcy nowe pjenjezy zawjeźe a staroćzu pśichiladuja. „The Financier“, nawjedowaze bankowe nowiny, pišu: Njeźmėmy žo ś Muśolinowymi wowodźajmi manewrami, kotrejž i Poincarom pod jenym krywom teži, jamuliz dacź Pśichwobrośiwy žo ś wojichdźenišcej wadźenju, kotraž ša naš šć wutrěbiš; pohladajmy do Kelna, i wotkal nam naśchi krajenje wjchdźnje Hindśe powjśiśe ześelu, jo Nėmcy na francowśki bok žadaju. Hdźe wojśawaju naśche śojimy? Schto je žo ś Curzonowej noty śtało, schto budźe ś protestom naśchego hwonkowneho ministerstwa pśchećiwno njewopravnjenjesći wobkładźenja Porurskeje a schto je žadanja ja internazionalnej konferencu, kotraž dyrbi płaćenja hmanosći Nėmdźe pruhowaćź Jendźelske krjeśeńtwo mjeńcji. Tola mrazy jendźelśiju wulkopjśchekupzy, śwjatk jendźelskich industrijow, śjednoćenstwo jendźelskich wikowanskich komorow na wotmolwjenje naśchego krjeśeńtwa cźakaju. **Njeźmėmy śjtaćź, hać němsko-francowśke bliźenje k śrěźenju dowjedźe.** Hdyž halle potom śwoju mjerśatśiśćź na śtawne damy, budźe naš zuły śwėt ćaźerjow inėra mjenowaćź. Dyrbimy ś cźaśkom rěcźeć. Wokomik žeby rozśudźenje žada. Muśolini je mnohi wodźe koji. Wėmy to a žo po tym śloźimy. Stresemann pak je swoje poślednje trumfy na blido połoźił. W Stuttgartśkej rěcźi je rjekł, do kotrejž strony je žo naśadźił. Curzon dyrbi jemu wotmolwiś. Tole wotmolwjenje móže po naśchim mėnjenju jenoź śledowaze rjeź: Wotmolwjenje na rozśěrjenje němśke pośiśeńe.

„Financial News“ žu na wotśchkodźenišću śwadu jara hrėwne. **„To je trudny konź“, wone pi.chu.** Wśchė naśche noty njeźu jamuźła a wuśpěśne mėle. Poincare dobywa. Nowe němśke knjeźerśtwo žo na kapitulaziju pchibtowuje, kotraž k śhromadźenśtwu ćaśimow Nėmśkeje, Francowśkeje a Belgiśkeje bowpeźe. Francowśka cźaśy dostaje, kotrejž žebi pścźeje, a hdyž je to dospiła, naš ś wuśoka pścźeproźu, śu bychmy žo pśchi śrjadowanju wobdźėlili. Wėmy, jo Francowśka ś porheinśtimi źeleźnjazami mózmu cźaśu je rukowaś dźeržeć. Źeleźniźy hospodaźśke wobnowjenje Porheinśkeje wotewrja. Doniź Nėmśka njeje wśchė rukowanje pśchiśwoźiła, kotrejž Poincare žada, Poincare porheinśku industriju wuwjaźe a ju pod śwojej wolu dźeržu. A my dyrbimy temu pśchiśtadowaćź? Jendźelśke wiśowanje śpinje pod podawkami w Porheinśkej a Porurskej cźeŕi. Jenoź malo industrijow ś teho wuźiś dźerje. Budźemy nuśowani, žo k němśko-francowśtemu wobjedźenju jednanju śtónźnje italiś.

Industrija dyrbi pažiwne pśchećiwjenje w Poruhrśkej šaplacźiś.

S napinjomnym „Nowy turs, pśchitajuja hodźiny“ nanowja w śwojim witowanśkim dźeńu „Kölnische Zeitung“ tujźeŕiwo, jo by dorazowy prośćenje pruhowało, hać njeby industriji šamej móžno było, na podlożu nahromadźnych devišowych wobśtatkow wobaranśke wojowanje w Porurskej šaplacźiś, dokelž śtat wuźy njemóže wśchė hobśke wudawki njeśeź. Pódla teho dyrbjaše teź pak a hać do wóśeze mėry wikowarśtwo podźeł wuporow pśchewjaćź. W śwėtu ś tym dyrbjeli dźelaćerjo, pśchiśtajenju a fabrikowanju wudźerjenje pažiwneho pśchećiwjenja połoźeź. Pśchemuźliź ma žo, hać němśki śtat njedyrbjał wot potne dźeśeńśajnych dźeł jich mjedy a formje porheinśkeho a porurśkeho daŕka žadaźź. Skónčnje naśtawk žada, jo by ko ś pśchećiwcźajnym dźełom a mjeńśkej mėri aktivna wikowanjska bilanza dospiła.

„Kölnische Zeitung“ njeby šawěśće tele bludne njeměrnjedźne nanjeźy woźśěhcźała, hdy by pažiwne pśchećiwjenje na połźedźnim wobwjeźnym njeśmijało.

Spěśchne, śnjeźne kónćenje porurśkeho konflikta.

Za pažiwne pśchećiwjenje je žo nowy tonos „porurśkeho konflika“ wuzmakał. Tutón porurśki konflikt, pažiwne pśchećiwjenje jón mjenowaćź, je němśke nowiny haubźa, dyrbi je śpěśnje śtónźcźeź. Barlinśka „Wośśiśke Zeitung“ pišche, jo je teź němśkofranćowu industrijowemu śwjatśki němśkeje industrije jaźne, jo móże žo naśche hospodaźśke połoźenje jenoź wocźakaćź, hdyž je porurśki konflikt cźeźe śkónźi, dokeź bychu wśchė kroćele ja šawjedźenju nowreje mėry (waluty) śtóźcźenje bjeś wuźiśka a wuśpěcha by e, hdyž žo Nėmśka ź entelu njedorěći. Mėru dawaju śaśtupjerjo Porurśkeje a wjednicy dźełaćerśkich towaŕśtwow ku němśkemu kanclerjej hałe połźedźe dny śwoje nahlady w tutym śmyśle pódźeli. Tśamo śaśtupjerjo němśkeje ludowe śtrony ź wobkładźnicho kraja su podobnemu mėnjenja, a ź wėśtośeju ko wė, jo žo hyšnje prózuja, śwojich wuźikow a cźappje wot kluźneje propagandy śkalanja ź kalacźom wotdźerjeć. Pśchede wśchėm su teź němśkonacźionalne hobuśtawy śtatnjeje rady na němśkonacźionalne wjednistwo hyšnje śkutkowale.

Nowy franćowśki śmjerśny wuśud.

Franćowśki wójnśki śud w Düśeldorfu je hobotu němśkeho śtudenta Raaba po pjećhodźinśkim jednanju k śmjerśi śaśudźił. Raaba winowachu, jo je 4. auguśta ruźnu granatu do wotdźělenja franćowśkich pśchich honjerjow cźišnył, kotrejž dyrbjeśe śtraju pśchi worźlowym dworje w Düśseldorfu pśchewjaćź. Hdyž jeho pśchećišyśchachu, je wón praył, jo je wobkładźenje Porurskeje ź naśyłnym cźinom, kotryž žo na žane waśche njeśłodźi wuśprawnjeć.

Franćowśko śpjaju ź pomozu pólśkich hórnikow w porurśkich podlopnych dźełaćerj.

Franćowśko je w Manźelu w Porurskej śpjtaju ź podkopkow Viktor 1, 2, 3, 4 a w Jakobu 1 a 2 ź pomozu pólśkich dźełaćerjow wuhlo wurywaćź. Ź pólśkich hórnikow je žo 400 muźi źamołwiło, kotśiž dźeźa pod franćowśkim wobźenjom dźełaćź.

Pariź ke nowiny Poincarej pśchiśłoźuja.

Poincare je žebi ze śwojej njedźelśkej rěcźu wo rěmśkim wośśkodźenju śpokojnej Pariźiśkich nowin dobył. „Temps“ mjes druhim ju rozpominajo pišch.: Hdyž dźeźa Nėmcy śwojemu hubjenemu połoźenju wotpomhaćź, dyrbja žo na druhi puć najtaśiś. Poincare ża nukowanja, kotrejž Franćowśka w ruzy nima, cźaśy njeruda, kotrejž ma w ruzy. Schtoź jednanje mjes nėmśkimi a franćowśkimi industrialnymi naśtupa, je franćowśki ministerśki president jara ź prawom, rjeśł, śo śmėja jamu industrije wobeju krajow i teho wuźiś, hdyž žo dorěźa, žo pak dyrbi franćowśke knjeźerśtwo w naśtupanju wośśkodźenja a wėśtośow najwjśšoźu wunośchi dozpieź. Ź franćowśkeje śtrony śo śodomi śrěźenju zamych śadźěwkow njeźini. Khód podawkow wot Nėmśkeje wukazuje. Poincare je na to pokazał, jo je žo ton nėmśkeho knjeźerśtwa pśchemėnił, tola teź nėmśke namjety dyrbjaće žo pśchemėniś.

Nėmśke mėśta žebi šamužne dokhody žadaju.

Finanzne wubjerki śjźdża nėmśkich a pruśkich mėśtow w Barlinje źo žo tele dny do poźedźenja śeźeźe. Žadachu žebi, jo by žo nėtźśijchi nėmśki finanzny śakoń pśchemėnił, ź kotrymż žu nimale wśchė dawkowe dochody na nėmśki śtat pścheśłe. Mėśta žebi śaśo šamužne dawkowe žórła žadaju. Śtejśichcźu nėmśkeho finanznego ministra pśchitkotowachu, jo žo kaśtrować pśchichodnje mjśa njeźmė tśi mėźazy ale jenoź jedyn mėźaz do pródka wupkaćź.

Śhromadźizna śeparatistow w Bonnje.

Porheinśjy separatistśo, kotśiž dyrdża Porheinišku wot Nėmśkeje wotdźěliś a ju jako śamośtatny republiku wuwołaś, žu njedźelu w Bonnje śjźd mėli. Na njón bu žo nėhdże 1500 muźi śjeźeło. Po wuradźenju w Beethowenśkej śhromadźeŕni žo śjawna demonstracźija pod holym njebjom wotmė. Teź pśchimiśowarjo Nėmśkeje bėchu žo śeźdli, kotśiž pścźeśiwo rěcźam śeparatistiśkich rěcźnikow protestowaćź śpytachu. Policija nażyłnośćam wobaraśche.

Mėśto Rathenow pśched śwreśchejenjom.

Magiśtrat pruśkeho mėśta Rathenowa je w poślednjej śhromadźiźnje mėśćańśkich śaśtupjerjow śdźělił, **śo wón 1. oktobra njeśamóže śaśtojnkom mśdn wupkaćź.** Mėśto śteji pśched finanznym śwreśchejenjom. Wśchė źónśke w mėśtowej śłužbje dyrbje žo hnydom puśchcźeć.

Pólśki rjad běłeho worjoła ża Muśolina.

Po italśkej knjeźerśtwowej powjeśći je pólśki pósłanc w Romje po porneźnjeśći śwojeho knjeźerśtwa Muśolinej naśrjowśchiśki pólśki rjad, rjad běłeho worjoła śpoźěśił. Pśchiźcźina k tutomu wuźnamjenjeniu žo njeźnaje.

Attentat na Witoša.

Na pólśkeho ministerśkeho pśchedśydu Witoša je žo pjeśa napadł śłuźiśej śpytał. Hdyž je Witoš śobotu wjeźor do Warśchawy jéł, jemu cźeśdża ludśi puć śaśtupi. Witoš da śwojemu automobilej ź dźiwnik śpěchom jéćź, tuź wón njeźranjeny wośta. Śekkedwogy automobil jeho śekretara pak žo ź kamjenjom trjechi, kotryż wokno rozbi. Knjeźerśtwowa rozprawa praji, žo žo jenoź wo źort kamjenjemjetarjom jedna.

Južnoślowjanska italśke namjety wotpokasuje.

Dopjašowar Parišćskeho „Matina“ ſ Belgrada powě, ſo je južnoślowjanske knježerſtwo w nastupanju Rěćkeho (Fiumſkeho) prodsedanja idźelilo, ſo Južnoślowjanſka jenze wuprawjenje njepſchiwoſnje, kotrejž Baroſchſki pſchiſtaw a Delku Južnoślowjanſkej njepſchirjekuje.

Londonſki „Daily Telegraph“ piſche, ſo Italſka po 15. ſeptembrje, hač do kotrehož dnja durbjeſche Južnoślowjanſka na italſki ultimatum wotmołwiła, Rěku je ſwojim wójſkom wobhađaſi a ſwojemu knježerſtwu podſtaji. Italſka ſa to wulke wojerſke pſchihoty ežini.

Grichiſka ſo podeźišnje.

Po powjeſći Havaſkeje telegrafowańje Grichiſka roſbudźenje konferency ſwjaſkarſkich póſtanzow w Pariſu pſchipóſnaje a ſo jenu podeźišnje.

Po wobſamknjenju konferency wjaſkarjow dyrbi komunizija mordarſtwow pſchi grichiſko-albanſkich mjeſach pſchepytać. Wona ſo ſe konferenzownych zobuſtawow wutwori.

Teſ wo ſadoſćeźinjenju je ſo hižo wobſamkło, kotrež ſmjeje Grichiſka dać, jeli ſo bychu ju ſa winowatu ſpóſnali. Eſkadra italſkich wójnſkich łódźow dyrbi ſo w Piräu, w Athenſkim pſchiſtawje, ſ wutſelenjemi kanonow ſwjatoežnje powitać. Pſchi tym ſo franzowſka a jendźelſka łódź wobdźělitej, tak ſo by grichiſke powitanje niż jenoż Italſkej, ale też kžeſ entencu płaćiło, ſ čimž ſo weź Grichiſkej połoži.

Někotre druhe pſchedwídźenja ſaronanſku ſłužbu a pſcherwjeſenje ežełow italſkich offiźěrow naſtupaju. Italſka chże pjeza Korfu hnydom wopuſchćiéć, kaž bórſy Grichiſka wobſamknjene doleźeźinjenje dopjelni.

So by Grichiſka ſo we woli, ſo wobſamknjenjeſam konferenzy póſtanzow podeźišnjeć, nieſakhabała, ſu Italeženje ſ techniſkimi wojakami łupu Korfu wobtwjerdźili. 40 ežełich wjerdźiſnſkich kanonow ſu tam ſatwarili a měſtno ſa ſtarſke wotdźełenje pſchiprawili.

Grichiſka ſwólnivje płaći.

Na dobrej woli Grichiſkeje, ſo chże ſadane ſadoſćeźinjenje ſpěſchnje dopjelnić, ſo po ſdaźu njetrjeba dwěłowaćGrichiſke knježerſtwo je pjeza 50 mil. lirow, kotrejž žebi Italſka jako pokutu žada, hižo do ſchwajzarſkeje narodneje banki ſatoſika.

Popuſchćenje napjatoſcje.

W radže ſwjatka ludowu je ſ nowu konferenzu póſtanzow, kaž ſo ſ Genfa powě, napjatoſcej widźomnje popuſchćiła. Italſko-grichiſki konflikt je ruežiſko wuhładkuje, hač je ſo hiſchcze pſched někotrymi dnjemi wočekało. **Italſka je ſ wobſamknjenjom konferency póſtanzow połnje ſpokojena.** Muſſolini je ſ nowa ſłubił, ſo Italſka łupu Korfu Grichiſkej pſchepoda, kaž bórzy Grichiſka wſchě dypki ſadoſćeźinjenja dopjelni.

Nowy grichiſko-italſki pſchipad.

Romſke nowiny ſ Korfu powjedza: Namórniſy ſ Pairaa powjedża, ſo ſu Grichoju pſchi Italſkej njepſchećeſelſej demonſtrazyji wuprawenje tamniſcheho italſkeho konſulata ſapalili. Italſka kolonija je ſo wobaraka, pſchi čimž ſtej wobej ſtronje ſkhodowanje poſćeſpiłej. Grichiſka polizija italſku kolonizu ſtražuje a ſakituje.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 11. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wečera wječor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer we dnjo 24. Dźenja rano w 8 hodź. barometer 743, hygrometer +5, thermometer w nozy +8. Wuhladny na mało ſo pſcheměnjaze wjedro. — Drježdźanſka wjedratnja nam jenoż na krótki čaſ rjane wjedro ſtaja. Lohki powětr wupſcheſcheża ſo nad zyłej Europu. Jeho jadro nětko nad Čornym morjom leži. Jenoż wuſke pažmo ežełeho powětra ežełnje ſo ſ połnozy k Biskajſkemu ſkliwej. Je-li ſo tele pažmo k ranju hiba, móže rjane naſtupne wjedro trošku nakaſnješ. Pola kupy Island je ſo ſ nowa ežełi powětr pokaſał, kiž moh jutſije abo ſajutſiſchim nam wjedro nakaſnješ, je-li ſnano we połnozy nimo njepoježełnje. Wečera rano zyła ſrjedźna Europa rjane wjedro ſapiša. London měſeſche pſchi 12 ſtop. ežełoty kurſawu. Paris pſchi 15 ſtop. bieſmróžne njebjo. Podobna ežełota wſchuſ-dźom knježeſche. Jutſije ſrjedu błóżežo ſo 5,29 ſkhadża a ſo 6,23 thowa, měſaczk ſkhadża rano 7,18 a ſo wječor 7,18 thowa.

— **Paduſchſtwa.** W nozy k 27. auguſtej ſu we wokolinje wojerſke jězdne koło kradnyli. Snamka a ežiſło njeſtaj ſnataj. Koło ma ćornej ſwjenje a pěſcze, w prědnjum mantle na boku dźěru. — 5. ſeptembra kradnychu muſaze jězdne koło ſnamki „National“. Ežiſło njeje ſnate. Wono ma žołtej ſwjenje ſ ćornymi ſmuſłami. — 31. auguſta kradnychu žonjaze jězdne koło ſnamki „Crescendo“. Ežiſło njeſnate, bjes vjeczaſa ſ ćornym woblukom, runym wodźiłom atd. — 1. ſeptembra kradnychu muſaze jězdne koło ſnamki „Carona“, ežo. 331 2225. — W měſeſe kradnychu w nozy k 6. ſeptembrej jězdne koło ſnamki „Fuchs“, ežiſło njeje ſnate. — Dale je ſo 3. ſeptembra ſłoty wuſki medajſon (ſwutroba) ſhubił. Wón ma žydowmróžkatu krónu a monogramm „M. P.“, waži 75—78 gramimow, 14 kar. ſłota wyſokeje hódnoſcje. Na ſaſopjeſchinjeſenje je ſchłodował 5 milijonow hrwinow myta wuſtajił. — Dale kradnychu tu 7. ſeptembra muſaze jězdne koło „National“. — W nozy k 6. ſeptembrej ſu we wokolinje dwě nowej žonjazej jězdnej koſe ſnamki „Original-Schladitz“, ežo. 283 657 a 383 654, kradnyli. Wo zdźělenje proſyj kriminalna polizija. S wotheže kupnizy (Gewandhaus) ſu 11. ſeptembra jězdne koło kradnyli. Je to ſtare Fuchſez koło ſ ćornym woblukom.

— W **Zentralnym dźiwadle** hraje ſo wot wutory hač do ſchtwórtka wulki dwójny ſenſazijſi porjeźiſti program w 10 jednanjach a 2 dźělomaj. Prěni dźěł: „Dźowka ſolmow“, wulka ſenſazijſka ſtruchlohra we 5 jednanjach, druhi dźěł: „Mordarſtwo na małej X“, hrajeriſki film w 5 jednanjach.

— **Pożedženje dźěłanſkeho wubjerka nuſowneho ſjednoczenſtwa w Budyſchinje** dźenjſ wutoru wječor 7:8 hodź. w bohotowni (Landhaus)

Njeswačidło a wobalina

Za žiwu podpjeru moje filialneje praxiſy dźakuju ſo ſwojim wopytowarjam najwutrobniſo.

Dźerżu też dale

ſtwórtk w Njeswačidle

rěčnu hodźinu

wot 10—5 hodź. w knježim hoſćeńcu.

Zubna praxis Werner w Budyšinje.

— **Pożedženje wokrjeſnjeneho wubjerka** je póndźelu, 17. ſeptembra 1923 dop. 1/2 10 hodź. w pożedženſkej ſali hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckowej dróży 21. Dnjowy porjad: 1. Wotrjeżenje ſinanzy. 2. Rufowe pjenjezy. 3. Hoſpodarſke pſchiprawy. 4. Pſchihłoſowanje k wotpiſanju dźěleńſkich kruchow ſ łopjena 552 ſa Židow, kiž ſo prawa leżomnoſcjowſkeho ſłužbniſtwa dótkaju. 5. Powyſchenje ſtaranſkich ſadźbow ſaſtarańje w Reuſalza-Spremberg a pożedy w Bigłopiſach. 6. Wólba dankowneho wubjerka. 7. Sarunanje ſa wobkedžbowanje pjeża we Delnjej Hórzy. 8. Sdźělenje ſjawneho puczża ſ Truppina do Kockžiny na Truppinſanſkich leżomnoſcjach. 9. Pſchidaeże leżomnoſcjow łopj. 88 ſa Motydła. 10. Rozdźělenje pſchipomoſcy ſa uwarjenje puczow. 11. Dowolenje k poſtajanju towarſkeho hamora kowarſkeho miſchtra Mäckera we Wjeleſcheżinje. 12. Próſtwa Artura Pieſchmanna w Baldrijanezach wo dowolenje wikowanja ſ pjwom. 13. Próſtwa ludowej Marje Waldźineez w Njeſdaržezach wo dowolenje korčmarſtwa. 14. Powolanoſcej gmejnſkeho pſchódſtejerja a wjeſnekho ſtnžownika w Motydle wot 1. hapryle 1923. 15. Próſtwa ſadarſkeho tow. w Budyſchinje wo wuſtajenje ežeſtneho myta ſa wuſtajenju ſada a ſeleniny. 16. Próſtwa wo pomjeſchenje korčmarſtwa Oswalda Thomaża w Motydle ežo. 31. 17. Mſcheležinu. 18. (Njeſjawne) Wobkedžbowanje wežy.

— **Wólkhmane pruhowanje na krajnoſtawſkim ſeminerje.** Wot 3.—6. pożnjeża wotuměrowanu ſo na krajnoſtawſkim ſeminarje lětuſche wólkhmane pruhowanja (druhe ſtatne pruhowanje). Wotpołoży je 20 wuczerjow. We wědomoſtnych wotrjadach dóſahu ſchtyrjo zenjuru 1, ſchtyrjo 1b, pjeċe 2a, ſchtyrjo 2, tśi 2b, we wumuczowarſkej wuſtojnoſcji ſcheſcho 1b, pjeċo 2a, wośmjo 2, jedyn 3a.

— **Wuſtajenja ſadu a ſeleniny.** Programm wuſtajenju, kiž ſo wot 29. ſeptembra hač do 1. oktobra 1923 we wojerſkej ſwuczowańi (Exerzierhall:) pſchi Lubijſkej dróży wotmeje, je wuſchol a mója žebi jón wſchitkim, kiž ſo ſa wuſtajenju ſajimuja, we juſtizjnym twarjenju wo ſtwje ežo. 330 darmo wotewjeſcheż. S toho widźimy, kak bohata a wobſchérna wuſtajenja budże. Zyły rjad nadarkow je ſo pod myta ſtajił, tak ſo ma kóždy wobſtejeſt ſahrody a kóždy ratař ſkładnoſcej, ſo wuſpeſchnje na wuſtajenju wobdźělić. Mnoho hódnych ežeſtnych mytow ſo roſdźěli. S dźiwanjom na ſłabe jabłukowe ſnź ſu ſo wuſtajenſke nadawki tak wolile, ſo móża ſo lohka dopjelnić. Nimo mytow ſo wopytowarjam wuſtajenjzy trěbne wudźěłki induſtrije ſe wſchěmi techniſkimi wudoſpołnjenjemi pokaſuja. Pſchiſpomnjeć ma ſo, ſo wuſtajerjo njetrjebaju zobuſtawy jeneho towarſtwa, kiž wuſtajenjzu ſarjaduja, bjež, też njetrjebaju w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje bydlić. Kóždy może ſwoje wuprody na wuſtajenju dać. Wſcha dalſche podpjera truteje wulkotneje, ſ wulkej próżu a njeſbožeźinym dźělom ſjednoczeneje wuſtajenjzy je jara nuſna. Samoholujenja ſa potrjebanje błidow atd., ſa wuſtajenje ežeſtnych mytow, kaž też wſchě naprajſchowanja pſchiſłuſnje ratařſki radźiżeł Umhauer w Budyſchinje na Sedanſkej dróży 5.

S **Habrachcżiż.** (Pſchežnymkwarjow lepili.) Wobjeni ſ wyſokej hódnoſcju ežełeje krony, ſpytachu we pożlednich dnjach ſaſo wſchelake wokroby, wuwry do Cżeſkoſłowakiſkeje pſchežnymkowacej. Někotrych pak ſajachu. Dwě wokroże ſ Drježdźan mężeſchtej ża 50 milijonow hr. lekarſtwa ſobu, pola druheje wokroby namakachu ża wjazy hač 100 mil. hr tekſtilnych towarow.

S **Poležnizy.** Tudomne ſtóne wiſi, kotrež mějachu ſo 10. ſeptembra wotmeżowaċ, pſchi-pokaża ſo na pón-

Hanka.

Powěſć ſe Serbow.

12] (Pokračowanje.)

Sſylna pjaſcź Jura ſtaja, a ſ towarſchom, kotryż bě jemu na puczu był, na ſemi leżeſche. Hanzy pak bě, kaž bychu ſo żeleſne puta byłe ſpuſchċiłe. Tola jenoż wotkmit ſo żiwobudna czjuſcha, a prędy hač padny, to ſo ji wokolo paża połoji żylna ruka. S dobom ſahrima błóſ: „Hańba waż nje, hólczíſka wy! Tak wy jutry doſtwjeczijeże! Schto je wam tuta hołża ċinika. Powědżejże dha, hórſchi ſeże hač njemudre hólczíſka. A wy hołzy, njeje Hanka waſcha towarſchka, każ Krnſchojſka łóżda. Njeje wona pětna a pózċiwa knježna, każ Krnſchojſka łóżda. Njeje wona pětna a pózċiwa knježna, każ ſ waż wſchitkich ležom hdże żana? A ſo je wona w nėnikej ſukni a nig każ wy we ſerbſkej — pſcheto ju tamaeże... A tchodła ſłuchajże. Schtóż by hiſchcze raś ſo ſpytał, Hanki Lubojſchojż ſo dótknyć, na nju ſo pſchiſłodżeċ a hrċſchiċ — teho ſaſahnje tak muja pjaſcź...“

Runje każ ſwęża, je ſwojej wyſokej poſtawu pſchehahujo wſchón łud, tu Krnſchojſchki ſchołta ſtojeſche każ bóh Pjerun, a jeho wocźi mjetaſchtej błyſki. „To mje ſnajeże. Hódż ja ſo roſhněwam, je po żortach. A też to mje ſnajeże, ſo ſo hołzy pſchibliżiſ njebych, łdy by też jenoż nėſchto na nju ſo powědaċ muhło. S Hanku pak rejwaċ budu, to wam pokażu, ſo ſem ſłuſche każ twy a ja — a ſchtóż chżyż mi wobaraċ, tón njech ſo ſtupi. Tuż“ — a jcho hłóß ſu nahle njeſchi a nėżny — „jeli ſo tebi prawje, Hanka — pój do kola!“

Tak roſhorjeneho Krnſchojſchenjo ſjwojeho ſcholtu hiſchcze widżeli njeběchu. To bě, każ by njenjeđro dyrkło. Hołzy jenoż hiſchcze njeżeſo bórzċicho, najhórſchi ſo ſ lubje ſminychu. Dołċaſta njewědżachu, ſchto je ſo jim ſtało; po ſmėchach bě a po lichotanju. Hladachu ſ ſemi a pſchimachu a njeżeſchu ſo ſ rożkami ſchórzow a bantow. Hdyż pak ſo wopraudże ſta, ċjehoż ſo nichtó njeběł nadżał a Rocho Riſchoſij prėni króċej, ſo bě jeho njemjeſta w ſemi, ſaſo rejwadże, a to ſ wubidżenej Lubſchojſkej Hanku, ſamſiċejuje ſa nimaj hladachu. Schtóż pak bżchu naſad, ſo na porſty ſtupachu a ſchije naċżahowachu.

Hanzy pak ſdaſche ſo wſcho byeż każ ſżón — ach, ſbóżny ſżón. Tatle, haj tatle, to by do ſmjerċe ſ wutrała. S jeho żylnej ruku wodżena, na jeho żyluju ruku ſeprėna, by rejwała hač na ſmėta końċinu. Tu jej nichtó na ſpwėċe niżżo njemóżeſche ċiniċ, to bě ſhowana. Wſcha ſbóżna Hanka rejwaċhe, njedóżważy na to, ſo ſ Rochom w żylej żurli rejwa jenież.

Riſchi wſchak ſo tak njeſpodobaſche. Wyżoke ċżoło ſo jemu ſmorſchiło. A na khwilku poſaſa.

„Wſchċeżo njerejwaċże? Rocho wam njeje wjazy w hódż. Abo ſym wam lichiwdon ċżiniż żamo? Tuż budżże wjeſeli, każ ſże byli prędy — ale pſchiſtojnje ſo mi ſadżerżże!“

Spodżiwani hołzy a hołzy na ſo hłodachu. Schokotowe ſłowa widomnje ſkutkowachu: Schto pak je ſo ſtało? Nima ſchołta wopraudże prawje? Worakowi ſu pobyli — a pſchiſtojni ſaſo budża. Khwilu hiſchcze ſtojachu, każ by jich dżerżała ſmola. Ale potom hóry ſa hołzom hižo dżeſche k ſwojej hołzy. Prėnjej a druhej ſo pſchimmyſchtaj, łubja ſo pjelnjeſche, ſpėw a ſchpot a wyſkot dale ſjawniſcho poſtawaſche — a ſa krótko bě ſaſo każ pſched poł hodżimi.

„Tak, tatle ma bżeċ“, poſchepiny nėżku Riſcha Hanzy, ſchiliwſchi ſo k njej. „A nėżko ċji wjeſmy, pſcheżo ſym ċże prędy pytał.“ A mjeſżo boda: „Mato tu je“.

Rocho ċżujeſche, kak jeho rejwarka jatſchepjeta, jeje wobliċżo pak ſo ſdėli nad bėły żneh.

„Hdże je, hdże?“ ſtyſkże wſchdyżnu.

„S nanom ſa błidom ſedżi“.

Hanka ſ hłuboka wodżyżny. „Ach, ſo bych wotſał była!“

Riſcha pokiwny ſ hłowu. „Budu ċże pſchewodżeċ. Ty jenoż budź w mėrje. Niċżeho ſo njeboj.“

VII.

W durjach ſetkachtaj ſo ſ ċżetu. Tej ſo ſ hnėwom a ſ radoſċu wėſo hiſchcze żyſły kulachu po liżowaj każ hróſchotka. „Hanka chże domoj; macżi, pónżeże ſ nami? “ rjekny Rocho, tak, ſo wſchitkży rohnjachu.

„Wėſo, mój żynko, tady póndu“, wotmołwi ſtara ċżeta, a ſ wożow bė jej widżeċ, kak je na ſinja horda. A majkaży Hanzy ruku, poł khněwnje, na poł ſobużelnivje pokraczowaſche: „To ċji wėrżu, ſo ċże tu donohow pali. Jenoż ſo njebnėwaj na mnje, lubi Hanka. Schtó bė ſo toho nadżał, ſo tu ſachadża taſk njeċżmaniſki łnd..... Ale hodżina hižo pſchiniże“.

Tu bu ċżeta — młodaj ċżłowjeſaj ſo pſcheb njej pſches ċżrjódły ludu tłoczeſchtaj, we ſwojej pokojazej rėċži mylena.

(Pokračowanje.)

dňetu 10. oktobra. W pichichodźe maja so julijowe a septembrowe flótne wiki kóždy krótš kromadźe na sutej tak mjenowanej wikowanišcy póndźeli wotmětowaš.

Se Schreibersdorfa pola Lubanja. Ptak wjeczor w 9 hodź. wuhladachu na pischeńcznym polu tuwonišcheho rucžerkubla paduchow, kotriž pšenicu „domorowachu". Robocženzio šo do nich dachu a nasa prawidlowne wojowanje, pichi kotrymiž šo pohonej Jeschka ſ wuttšelemi ſrani. Jedneho paducha ſajachu, mjes tym so ſo druhi ezekuchu. Zajaty wuprošu ſebi, so ſmě wuttupiš, a bohdź so njewrócži, pytachu jeho a namakachu jeho we tuži krewje i pichetřijetym tekom. Sranjenych dowjesechu do ſorowinje.

S Borkowow w Błotach. W ſtužbowej Bělej Gorje ſu ſo cžeške njesboże pichi transporcže i drjewom. Tamnišchi wobſedžeř Budarik běše ſa jenu wudowu po drjewo ſel. Na dompuczu posiatachu trochu w korcžmje w Bělej Gorje. Mjes tym ſo jedyn i pischewodnikow, kotryž běše na kole, hišcže w korcžmje powoſta, ſydowischtaj ſo Budarik a druhi pischewodžeř na wos a wotjedžeschtaj. Ale hnydom po wotjedžu ſo konjej ſplokdrichtaj a cžerjeichtaj po dróſy. Muſej padnyſchtaj i woſa, a Budarikej dźišche koło runje pisches hlowu, tak ſo bě hnydom morwy. Też druhi ſo cžežko rani.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 11. ſeptembra 1923.

Kurſy zuſoch pjenjes: Dollar 55 mil. hr., jendželſki punt 255 mil. hr., ſchwajzarſki frank 9,925 000 franzowſki frank 3,100 000, cžeſkoſł. króna 1 700 000, 100 polſtich markow 18 000 hr.

Hamtſke kurſy wežera we Barlinje: Dollar płaczejche 50 573 250 hr., jendželſki punt 229 425 000, ſchwajzarſki frank 9 077 250, franzowſki frank 2 843 850 hr., cžeſkoſłowakiſka króna 1 516 250 hr., wažama we Drježdžanach 1 610 900 hr.

Na Barlinſkej burſy ſo hódnota nemſkich pjenjes ſedma poſběhny, bytnjej też ſo kujeżerſtwo prójowało, ſ wukajami dalſchenim rospadowanim nemſkich pjenjes ſadźewaš. Po najnowiſchich powjeſcžach je k temu hiſcheže dołha noha, pjedy hacž ſo we Nemſkej druha mjena (Währung) hacž dotalna papjerna kawjedže. Je-li dyrbli tajka pichipirawa ſamcho wuſpěcha měcž, je k temu trěbne wopraworažny podtoł. Kujeżerſtwo ſo drje hotuje, ſloto, ſlěboro a zuje pjenjesy ſebrać, tak dałoko, hacž je doſahujucz ſamóže. Po naſchich nahladach budže wunoſchk tutoje pſchiprawy jara ſnadny. Kujeżerſtwo dyrbi ſo tež wſcheſch druhich hódnoticzom, haj zyleho prinatneho wobſedžeiſtwa ſmjezowacz. K temu je trěbno, ſo ſo kóždeho jenotliwca ſamoženje ſapiſche. Na wſcheſe lezomnoſcze měła ſo dyrbjenika hypotheka (to rěka nowa wyſoka renta) położiš. S dyrbjenſkich hypothekow by ſo dań ſa rukowanje nowoje měni wuzita. Tónle abo podobny pucz kujeżerſtwo wěſce pódźe, ſo by nětkajka krutoſcz abo porjad do nemſkich pjenjes pichinjeſło. Pſchedewſchěm pak dyrbi ſo ruhrſka naležnoſcz na nětkaju ſtronu rosrihacz. Zyle paſiwne pſchecžiwjenje ſo jako wulki ſmylk wupokaſuje. Statny kanzler dr. Streſemann hižo na ſpichczenzie tehole pſchecžiwjenja pichihotuje. Wežerawſche nemſke nowiny, jo wě na potaj kujeżerſtwa, ſapoczatu hižo we tymle ſmyſle piſaz. Mu, kiž njejimny ruhrſku politiku wot wſcheho ſpoczatka na ſbožownu mězi, bu praſchamy, hacž njeby mudriſcho było, hdy budźiſche kujeżerſtwo wot wſcheho ſpoczatka na radu juraſchnych ludźi ledźowało, kiž jenoż na wuraczowitoſcz hladaja. We měſto teho je kujeżerſtwo pſchewjele dawało na radu tych, kiž ſu jeno ſwoje ſobiczne ſajimy mjeli. Zyły lud pak ſu zlewili ſ hurahpatriotiſtiſkimi próſdnymi ſłowami. Nětko pſchiňidże hórke żelo worſtrózenja. Njeſbożowna ruhrſka politika je ſa Nemſki wuplodźiła hoſpodarſku ſahubu. Jejne ſežěhnki wuſa ſu zyły ſtat ſahubne byłi. Na tym też krewjeżerwjene płakaty: „Rettet Deutſchland", tak na wſche kóżki haſowe łepja, nicžo wjazy njepſchemeńja. Wſcho je bohužeł: Pſchewodźe! Dollar ſo hamtiſy ſapiſha ſi 50 700 000 hr. Wjetſchi ſajim ſo jendželſkemu puntej pſchiwobroczja. Tón hižo ſaſo hacž na 2400 mil. hrivnow ſtéły, mjes tym, jo dollar ſi 53 mil. kupowachu.

S produktowych wikow ſo hnydom ſpita poſlicžerjow ſhubi, jako ſo wupokaja, ſo dollar ſaſo hórje bije. Sa žitom ſo wſchak jara prajſcheja. Wobroſt pſche wyſoki niſche. Kupzy niſebežku iwoſniwi, pſchewyſoke ſadanja pſchiſiwolecz. Sa rožku bě ſtatna žitarnja ſaſo ſwólniwa kupowačka. Jeſchnjen ſo bół ſa ſtót kupowaſche. Piwarnjam njeje tohło, te hodźe ſe kapitalije ſwjeſcz, ſo mohli ſo ſ nim do doſahajeje měry ſaſtaracz. Wowſ ſo mjenje ſadaſche. Kukuriza mějeſche krute płaczišny. Muka ſo pſchi kórjebijazych płaczišnach derje kupowaſche, bytnjej kupzam cžežko bě, ſ hotowymi pjenjesami płaczecz. Wonjeſchti a ſtótna piza maja twjerde płaczišny.

Na Barlinſkich produktowych wikach. Pſchenica 76—77, rožka 64—67, naležni jeczmjeń 64—68, ſa ſalamſki 62—65, wowſ 60—65, pſchenicžna muka 130—150, rżana muka 95—110, pſchenicžne a rżane wotruby 38—40, rapſ 85—90, rapſowy wołnikſ 50—52, ſuche truhanicžki 38, pochowa melaſa 30/70 23—25, běrnaze kruſki 63—65. Wſcho po milijonach hrivnow a zentnarju.

Ssloma a ſyno. Pſchenicžna a rżana 1,5—1,6, wowſyna 1,3—1,4, rżane wołkepy 0,925—0,950, ſa jecžmu 1,1—1,2, ſytkanje 3,5—3,8, ſyno 1,3—1,7. Wſcho po milijonach hrivnow a po zentnarju.

Drježdżanſka burſa. Pſchenica 77—80, rožka wot 64—67, naležni jeczmjeń 73—78, naſmuny 70—75, wowſ 62—65, cžerwjeny djecžel 900—1 200, rapſ 85—90, kukuriza 75—80, ſuche truhanicžki 38—42, zolorowe 45—55, běrnaze kruſki 63—65, pſchenicžne a rżne wotruby 38—40, pſchenicžna muka 140—195, rżana 110—120, woka 60—65, pjelušchki 70—75, hroch 110—135. Wſcho po milijonach hrivnow a po zentnarju.

Sloła hrivna wežera. Banka dawa 12 041 250 hr., wſchedawa po 12 101 607 hr.

Sseſkorna hrivna płaczi nětko 2 300 000 hrivnow.

Rybowe wiki we Geeſtemünde. Rybałſke cžołny jara njepotjadanje pſchikhadżeja. Wſchě wjele nałoženych rybow pſchiwoſaja. Tehodła ſu dny, hdyż je wjele rybow na wikach a płaczišny ſu pomérnje niſke. Je-li pak ſu cžołny nékotre dny wumoſtałe, bija płaczišny horje. Se ſwojim nałoženym ſu rybaſy hnewak jara ſpokojom.

Wusudźenja.

§ Krajan ſud. Wikowař Franz Glaſer ſ Hliny bě 14. haprcze t. l. libjata ſa 11 000 hr. pſchedawał, kiž bě pſchedy Zimmermannej ſ Lemiſchowa ſa 8 200 hr. wotkupił. Lawniſki ſud jeho wunjeſnowa. Statny ſudnik powołanje ſapołoži. Jednanje ſo wotſtorcži, dokelž dyrbja ſo dalſchi ſwědzy pſchesłyſchicz.

§ Lewniſki ſud w Budyſchinje bě 28 ſežnjeho Winarja ſ Hory k 400 000 hr. khłostanja abo k 2 mježacznej jastwa a jeho macž a ſotru kóždu k 80 000 hr. pjenježneje pokuty abo k 2 njedźelomaj jastwa ſaſudźił. Winař bě jenemu njeſnałemu 3 zentnarje pſchenicy a 3 zentnarje rožki wotkazał a we nozy te 9. febr. t. l. pſchewjał. Zito bě ſo na knježim dworje we Dobroſchezach pola Njeſwačzidła kradnyło. Jeho macž a ſotra pak běchtaj žito we ſwinjazym khłéwje pſchethowałoſi. Statny ſudnik powołanje ſapoži. Pjenježnu pokutu krajny ſud na 20 mil hr. znowjſchi.

§ Lawniſki ſud we Kamjenzu bě dźełaczerja Marx Kadnerja a pohonicža Pawoła Kadnerja a tež dźełaczerja Borowſkeho, wſchitkich tżi we Brěžnje pola Kamjenza bydła, jaſudźił. Prěnjej 2 běſchtaj tonjazu wizu kradnyłoſi a Borowſkemu, ja teho ſłoł dawałoſi. Woni ſo pſchecžiwo wuſudej podarmo hórſchachu.

§ Lawniſki ſud bě 25 ſežnjeho dźełaczerja Pawoła Kreibiſcha ſ Budyſchina wunjeſnował, jo je pohonicžer Grundej we Budyſchinje 2 poraj ſchtórnjoru a khołowu kradnył. Tež krajny ſud jeho wunjeſnowa, pſched kotryż bě ſtatny ſudnik naležnoſcz ſ nowa pſchinjeſł. Pſched ſudom Kreibiſcha ſajaſka njeumdrozcż ſaja, jeho pak bórzy ſmjerzowachu.

§ Hoſſmuttha Roberta Külza, ſyna nědhuſchcžeho wyſchſcheho měſchczanoſtu Külza we Zitawju, kiž je nětko ſ wyſchſchim měſchczanoſtu we Drježdżanach, bě lawniſki ſud we Zitawje k 2 mježacznej jastwa ſajaſudźił. Pola měſchczanoſtu ſłużaza 17 létna Lejna Dominikez dośta mježacz jastwa. Tam ſ jenej 19 létnej pomocnizu ſtwy njedźo, namakaſchtej w jenej ſtwje pſchi wokniže ſtejo tżełbu. Wobej hołzy ſo ſ njej paraſchtej. Dominikez ſo ſ tżełbu do Neumanez jamóri. Wutżeł wrjeſny. Neumanez do wutrobna trjechena bórſy na ſwoje rany ſemrě. Młody Külz ſ ſwojeho nana rolebranu tżełbu nadeſchoł. Ju bjes wjedźenja ſwojeho nana hromadże ſchtajawſchi, do mjeje dwě ſchrotowej patronje tyknył. Potom bě wón tżełbu pola pišaka (Schreibtiſch) ſwojeho nana pſchiwokniže ſadu gardiny ſtajił. Stary Külz praji, ſo wo tym nicžo wjedźał njeje, ſo tam tżełba ſteji. Tam hołzy tżełbu nadeńdźeſchtej a njeſbože ſo ſta. Młody Külz ſo pſchecžiwo wuſudej hórſchežeſche a tak naležnoſcz pſched krajny ſud pſchiſłoże, kiž cžaſ hiſcheže dalſchich ſwědkow pſchesłyſchowaczy.

§ Wěſty Tauber, Sicžz, a Stolka wſchitkich nałkwiſnje we Budyſchinje bydlaſi, běchu ſožowe porjadowanja pſchedawałi, kiž bě wěſty Zimmerman tradnył. Lawniſki ſud naměri Zimmermanej 5/4 léta, Tauberej 6 mježacznu, Sicžej 5 mježacznu a Stolzy 3 mježazy jastwa. Zimmerman ſo hórſcheſche, wudawajo, jo je ſo ſ nuju pſchecžiwił. Ssud dže pſchepytacz, hacž ſo na njeho njedawno wuprajene wobhnadżenje njepoczahuje. Tehodła jeho hnydom ſ jatwu pojſche cžiſtaſ.

Přiłopk

* Ruſa němſkich rdaktorow. S Frankenberga ſo powe: Redaktor Karl Liegert, kotryż wot l. 1919 „Frankenberger Tageblatt" redźuje, wot ſwojeho wołania wróżo ſtupi a ſebi druhe dźeło ſyna dla nuſy w nowinarſtwje, kotraż też pod ruunnoſtnym wobmjeſowanjom jara cžetpi. Pſchezo wjetſcha je licža ba redaktorow, kotriż ſo tuteho też w normalnych cžaſach jara wobcžežneho a napinażeho powołanja ſdawaja.

Swójbne powjeſće.

Sſtužbeni: Anni Barthełeż w Budyſchinje a inżenér Arthur Hennig w Dobruſchi. — Elſa Szymaczkeż w Kamjenzu a Richard Budař w Ottendorfje.

Swěrowani: Willy Mühlpfort w Huſzu ſ Hanku rodź. Jägerej w Budyſchinje. — Max Hoffmann w Trjebjenzu ſ Margareta rodź. Belkeż w Brěſy pola Hodźija. — Waltar Zeichardt w Rjeſu ſe Doru rodź. Arjeſznarjez w Budyſchinje. — Albert Rychtař w Tſchanach ſ Floru rodź. Jokuſchez we Hajnizach. — Alfred Günther ſ Hanżu rodź. Wagjarjez w Lubiju.

Swěrchi: Auguſta Erneſtina Hanczowa rodź. Schołejſy w Hornjej Kinje. — Berta Taffeltowa we Lubiju. — Auguſta Lona Braderowa w Lubiju. — Frieda Ramſchowa rodżena Rjenczez we Barcze, 24 lét. — Arnoſcht Jakub Groſa, fabrikant zotrowych twarow w Budyſchinje, 64 lét. — Helena Raſchowa rodź. Burez w Kamjenzu, 59 lét.

Naſchim cżeſcżenym cżitarjam w Panczizach a wokolinje.

Wſchitkim cži, kiž hiſcheže „Sserbſke Nowiny" na ſeptember we wudawarni abo pſches pošt dopłacżili njeſu, moja je też k. wucżerjej Sſodowitkej w Panczizach ſapłaczecz a w cži ſe wſom: Panczizi, Kukowa, Swinarnize, Jawory, Kanez, Mikeczij, Wětczicy a Noweho Dwora. Sa Wotrow, Jurizu, Kaſchezu a Krſcžejezy pſchijimnje dopłacżenja na „Sserbſke Nowiny" k. Nowotnej we Wotrowje. Proſżnyny wſchitch, ſo bychu to bórſy cžinili. Dopłacżenje je ſo na 300 000 hrivnow poſtajilo. Kóżdy wjeſchi dar ſ wutrobnym dżakom pſchijimujemy.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Hamtſke hejſ: anſtwo powjeſcz: Póndźelu, 17. ſeptembra 1923, dop. 1/4 10 hodź. je **poſbožnje wokrjeſnicho wubjerka** w poſbožnjiſkej ſali hamtiſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckowej dróży 21.

Mjeſchczanſka rada wojſewja: Kóżdy wobſedżeř lezomnoſcze mu po naſchim wojſewjenju 17. měrza 1922 pſchiſłuſchnoſcz, pſched ſwojej lezomnoſczu dróhu hacž do pokoja kóżdy cžaſ cžiſtu dżerżeżeż. Cżiſczenje je ſtrowu měſta njewuſwobodźi wot drohowego cżiſczenja. Pſchecżiwjenja ſo pokłoſtaju.

Mjeſchczanſka rada wojſewja: Sa lezomnoſcze 194, 194 a, 194 b, 195 a 196 pſchi żitnych wikach a pſchi kotoliſej haſbu ma ſo nowy twarſki plan poſtajiš. Napſchecżiwne poſtajenja mjeſchczanſkeho ſakonja we ſatwarjenju lezomnoſcze pſchi żitnych wikach mjes ſchuliſkej haſbu, prjedy hacž a kotoliſkej haſbu ſ 8. januara 1909 a wotkluſne poſtajenja pſchiſłuſchneho ſatwarjeńſkeho plana B. pł. V. 1908 tchorunja wotkluſne poſtajenja plana wo twarſkej fronczje cżo. III. 19 a wo theaterſkej haſbu pſchi lezomnoſczi 194 ſo ſ tutym łóhkim. Plan ſ mjeſchczanſkim ſakonjom wot 6. ſeptembra ſem 4 njedźele na żitnych wikach 31. ſjawnje wuſeži. Pſchecżiwne ménjenja maju ſo w poſtajenym cżaſu ſapodacz.

Mjeſchczanſka rada wojſewja płahowanje koſow natſtupaju: Swobodrane koſoły dżerża k. D. Mieth na tajchbercku 4 dełka, k. Joſef Kautz na Zidowiz, na Wjeſ kowſtej dr. Zóży 165, k. Mikł. Balla na Zichtowej dróży 5, k. Arnoſcht Janſchka na rózowej haſbu 16, tajes Pawoł Schneider na Wjeleczańſkej dróży 36 (wot 1. 11. 23.) Po § 16 wubjerkaſkeho ſakonja ſ 31. 7. 1916 ſ dodawkom 7. 3. 23. ma ſo ſa kóżdu koſu hr. 600 000 ſa běżne hoſpod. léto ſapłacżiš. We bliżſchich dnjach ho tutón dawk ſbérje. Schtóż njepłacži, tam ſo ſ nuczenjom dawk ſběhnje.

Budyſchtka rada wojſewja natſtupajo napłacżenja na milimu (Abſchlagszahlungen für elektriſchen Strom) płacži ſa Budyſchkle, Lubijſke a Kamjenſke hamtiſke bejtmanſtwo:

Schtóż je w mježacu auguſcze na milimu 8000 a 70 000 hr. napłacżił, temu ſo tele napłacżenja pſchi dopłacżenju na milimu ſa mježacz julij a auguſt takle wobliczja:

8000 hr. tak wjele każ 100 000 hr.
70000 hr. tak wjele każ 200 000 hr.

Bewoſk ſo milima wobliczi, każ je ſo njedawno wojſerikło. Dotowe pjenjeſy ani naſchi pobjelnizy ani naſcha pokładnizа ſa ſponnjenje napłacżenje njewotpłacża.

Hamtſke wozjewjenja z Kamjenca.

Mukowe a khłébowe płaczišny. Wot 9. ſeptembra płaczi punt khłéba 92 200 hr., 2 puntowſka pokruta 184 400 hr., 3 puntowſka pokruta 276 600 hr., 1900 gramowſka pokruta 350 000 hr., punt rżaneje muki w drobnowikowanju 66 000 hr., punt pſchenicžneje muki w drobnowikowanju 86 000 hr., ſałta (80 gr.) 20 000 hr.

Wyšoke provizije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicz. Dale potrjebamy běžnje wischė druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidko 24.

Hamtske wozjewjenja z Ludija.

Hamtske hejtmanstwo wosjewja: Nowe mukowe a khlěbowe placžiny. 1. Muka we wulkowikowanju: Wokreižne mlyny maju pjekarjam a drobnowikowacjam muku w mlynišchi měchach ja tele placžiny wotedawacz: zentnar rjaneje muki po 5 786 025 hr., zentnar pschenčžneje muki po 7 712 750 hr. 2. Muka w drobnowikowanju: Pjekarjo, drobnowikowarjo a mlyny maju muku ja tele placžiny wotedacz: Rjana muka po 42 000 hr. ja 330 gr. (1 khlěbowa jnamka), rjana po 159 100 hr. ja 1250 gr. (1900 gr. khlěbowa jnamka), pschenčžna muka po 56 000 hr. ja 330 gr. (1 khlěbowa jnamka), pschenčžna muka po 212 000 hr. ja 1250 gr. (1900 gr. khlěbowa jnamka). 3. Khlěbowe placžiny. Punt khlěba 92 100 hr., 1900 grammowska pokruta 350 000 hr., 1 zalta (70 gr.) 22 000 hr., pschenčžny khlěb (400 gr.) 125 700 hr. Placžiny stupja 10. septembra do mozy.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Sarunanje ja wuješenjeczenje je jo powyschilo. Wot 1. septembra 1923 ma jo placžicz: 1. Sa jónkrócžne mjeczenje ruskeho wuhnja jo žada a) ja 1. a druhi poschoh 84 000 hr., b) ja 3., 4. a 5. poschoh po kóždym poschodže 24 000 hr., c) po kóždym dalschim poschodže 12 000 hr. 2. Sa jónkrócžne mjeczenje wuhnja, w kotrymž dyrbi mjeczerj tajsch a) ja 1. a 2. poschoh po kóždym poschodže 96 000 hr., b) ja 3., 4. a 5. poschoh po kóždym poschodže 36 000 hr., c) po kóždym dalschim poschodže 12 000 hr. 3. Sa jónkrócžne mjeczenje wuhnja zentralneho tepjenja 288 000 hr. 4. Sa mjeczenje runnych abo nawišajzych kanalow po kóždym metru 24 000 hr. Wyschokoscž wuhnja pod tšchu (jeli pod tšchu wobydlenja njejsu) a nad tšchu wobliczja jo po metrach. Kóždze započane tši metry placža za poschod. Trubjel a druhe natwarki (Aufsätze) na wuhnjach jo hobu mérja. 6. Wuhnje mérja jo wot dna hacž do kromy, hdyž kut wustupuje. 7. Wuwalenje wuhnja wobliczja jo je 120 000 hr. Palidlo wobhedžer sam podawa. 8. Twarjenja dale 300 metrow wote wšy placža po kóždym wuhnju hischcze wjazy 24 000 hr. 9. Sa mjeczenje w nozy, to je wjeczor wot 6 hacž rano do 7 hodž., jo sarunanje podwoji. 10. Wschė dalsche dželo po wobešitym wuczinjenju. 11. Fabrikske wuhnje wobliczeja jo kaž kóždy wuheń k łaženju. Mjeczerjo maja k tymle sarunanjam hischcze 2% za wobchodny abo wobrotny dawk (Umsatzsteuer) pschirazyc.

2. Nastupa namołwjenje na gmejnitich pschedstejczerjow, wunoschi ludow. wothłosowanja sapodacz.

3. Nastupa nsdowe rjadowanje (Lohnklassen) sawješczenja psche invalidnosczi.

4. Sarunanje za wuběranje buka a kundrow wuczinja telko, kelkož 5 puntow wowsa placži, so kajsch kelkož 2 puntaj wowsa placžitej. Schtóž j wonka porjada wuběracz dawa, dyrbi wschė wopraudže nastate wudawki mjeczerj.

5. Schtóž do 12. sep.t dawk na automobile njesaplacži, dyrbi 5 rasow telko placzicz a so hischcze tež czasa.

6. Nastupa, kak wyšoko so hódnosez deputatowy wobliczi, je-li so pschi postajenju dokhodneho dawka wolliczi.

7. Mjes šwinjemi Jana Welschki we Wojerezach na jahrodkowej haży czo. 11 a Oswalda Neumana na šamej haży czo. 3 je šwinjazy mór wudyril.

8. Schtwórtk 13. sept. wopołdnju we 4 hodž. so we nčhdushej Neumanez a Schieblichez holi pschi Hródkowskej dróży nčkotre łožy hłanja na pschesłaždowanje pschedadża.

9. Polizija we Wojerezach wojjewja, so je so Hłowoza namakała a wotedała.

10. Šwinjaty mór je łajschol we stanokach Krjeczmarja, Horna, Boswanga, Hauptmana a Rothy.

11. Kožuszka a hamowitklaze pschiprawy su wupołožili na šwojich ležownjosczach: ratař Matij Semisch we Zidźinom, ratař H. Schmidt we Kinajchczu, ratař Matij Köhler w Welkej Nydej, czahowy wjednik Bruno Rimpler we Wojerezach, ratař Handrij Hoyzmař we Spalach, šwudowjena Marta Keller w Małej Nydej, kjeżař Matij Bórk we Lejnom a kubler Matij Šmolet we Błaczejach.

12. Nastupa nowe pschedpisanja pschi wudželenju dowolnosczje za wikowanje je šežiwjenskej potrjeba.

13. Nowe postajenja podpjerow sa tych, kiž su łjes dželа.

14. Schtóž chze šemrjeho j Połskeje domoj wjacz, dyni sa to placzeze postajenja na krajnym radžicželstwje (Landratsamt).

Nawěstki prinjesu wužitk!

Kupuju běžnje tóždu dželbu

rožki, pschenizy wowsa, jeczmjenja muki, tanehožnmj.

atd.

po burlowych płaczišnach sa hotowe pjenjesy.

Wo ertne, telefonike abo pišmone poličenja pruhu

Heinrich Scheinert

w Kulowie

pschi zrukwi. Telefon 42.

Budžaki

wuporjedża spěšnje

Fr. Scholze

na seminar-kej dróży 10.

Či.hi kučik. Telefon 478.

Starec zaszuiki

trjo dželе kupuje

časnikař Mencel

w Dobrošecach

pola Njeslačidła.

Jony

Porucžam šwojej multi stład

pschedawkow, mješaczkuch a pschedpodawych powjazow, podpołožkow

Steju rad k radze

Wagnerowa w Budyschinje

psched schtat. wrotami čo. 9

Najwyschsche płaczišny

płaczu za kóždeho trěbneho a njetrěbneho pša.

Schotta na Židowje čo 259

(Schulze Seidau 259).

Pytam k borsomnemu sastupej sprawnu a porjadnu

holzu do domu

pichi chałej pschimjerjenej mšacz.

Mandželska haptykarja Leidlera w Budyschinje

„Hrodowska haptyka" na Hoschcz hora.

Derjesejerjany

czorny woblek

(Gehrock-Anzug)

je na pschedań

na drjewowych wilach 5 II.

Nowy bufett

(dubowy) ma na pschedań

Schulze w Budyschinje

na Fiingowej dróży 2.

Vogtlandskegardinen

story, zanki, virraże, łoschle, prunzeżowe łuńnje, łožowe poczehnjenja a łožowe płachty, wjelki rjenja, schórzuchi, blidowe a łožowe pschikrywy, wólkowa łuńna a linolejowe porucža wušeżje płaczišny hódno.

K. Erler w Budyschinje

na zjunich wilach 11

(napschecza „Złoteje Hwězdy" Werži Serbski)

Kupuju

lumpy, nowiny, feichiwki, tmihi, altu, staru papjeru, kojcze, żelezo, metale

po najwyschitschich dnjowych płaczišnach

Wo wjetche, so derje płeżoze stajanki, je šamožnym sapschahom pschirjeda.

Josef Schubert

w Budyschinje bórklin čj. 7.

Telefon 695.

Wumělske wošiwanje.

Wulschiwanje, rjehowanje a garnerowanje werowanskich sawołkow, cjahowych łankow, że.b. bantow, rubjeschczow, taj bluzow a drastow w najezasowschitschim a najmužschim wumjenjenju. Tam so tež we wuschiwanju wumuzku e.

Frau Else Heremann na Mettk. dróży 13 w schtwórtej thěi 1.

Mały nawěstk

w Serbskich Nowinach

ma dobry wuspěch!

Płaczizny rejneho złota na Drjezdżanskim złotnych wikach

10. septembra 1923.	Płaczizna po zentnarju a hriwnach	
Złotne družiny a wołmawjenjenje		złoto waha
		wscho w miljonach
Woły: 39.		
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschiche rěneje hódnosče hacž do 6 lět		354
Młode mjasne, njewukormjene starsche wukormjene		284
Mjenje wukormjene młode, derje pjezwane starsche		254
Mjenje pjezwane wschich starobow		204
Bytki: 54		
Połnomjasne, wurostschene, najwjetschiche rěneje hódnosče		354
Połnomjasne, młodsche		284
Mjenje wukormjene młodsche a derje pjezwane starsche		254
Schpatne		204
Jałowzy a krowy: 102.		
Połnomjasne, wukormjene jałowzy najwjetschiche rěneje hódnosče		354
Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetschiche rěn. hódnosče hacž do 7 lět		284
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młodsche krowy a jałowzy		254
Derje pjezwane krowy a mjenje pjezwane jałowzy		204
Mjenje a schpatnje pjezwane		— hacž —
Cjelata: 105.		
Najlepsche wukormjene	454	„ —
Mjenje wukormje.e a taste wot zuza	424	„ —
Schpatne	854	„ —
Wowzy: 38.		
Młodsche a starsche wukormjene	324	„ —
Starsche wukormjene	254	„ —
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	174	„ —
Šwinje: 146.		
Połnomjasne, wožebitych rasow a jich tschinjenjom, hacž 1½ lět stare	324	„ —
Wukormjene	354	„ —
Mjasne	304	„ —
Schpatne	—	„ —
Nanzy a kundrowy		

Po puczu je Schesnowa na Njeswačidle do Khelna je jo

bruna łojana aktowa tošcha

j wošhkodnymi papjerami a j wobałku j hjo wobliczenymi schekami šhubika Cjžki schekom šu šchło noze: 047 887 na Drježdżansku banku w Budyschin e, 12 963 a 0.6 111 na kommerzijalna a priwatna banku, akc. tow., filiala we Kamjenzu w Sch., 16 148 na Serbsku ludowu banku, akc. tow. w Budyschinje. 9848 na naiutowcžnu we Wojerezach, 1309 na Sserbsku ludowu banku akc. tow. filial w Wo erezach, 110 706 na natutowcžnju a wupowjedženju w Njeswačidłach. 68 866 na natutowcžnju a wupowjedženja w Khrózerzach. Mjenowane schekt su ja urjene. Sprawny nam kaž jo wrozu, so by toschu j papjerami sa wuzkoje mjto wrócžił.

W Małeschach, 11. septembra 1923.

Gustav Schmidt, installazijski wobhod.

CT Centralne dziwadło

w Budyšinje

Jenoż 4 dny! Wot wutory hač do štwórtka

Wulki sensacionalki dwójny porjadowski programm

10 jednanjow 10 jednanjow

1. Džowka žolna w.

(Podnórjenje oceanskeho parnika „Olympia")

Wulka sensacionalska strukchórka w 5 jednanjach.

Hłowna rólla: Marcella Albani

2. Mord z čłowjeskeho mjasa X.

(Čłowjekmj w mazy). Sensacionalski brjadowski film w 5 jednanjach Hłowne r le: Helga Molandare, Maxim. Roberty. G. A. Semmler a Elsa Karovac.

Pschedawanje palneho drjewa.

Pjatk 14 septembra 1923

jo na Lubhojcanskim reverje

7 rm. bžk. ych a

8 rm. khójnowych palnych kuluchow,

3 rm. brjosnowych a

29 rm. khójnowych žrjdzkow a

20 rm. khójnowych dol i h hr madow

ja hotowe pjenjesy na pschesk dżowanje pschedawaju.

Kupzo s.dla so p wokn.u w 3 hodž. w pschepuschczanym drjewje pschi Ssulichowzanskej mjesy.

Ruczerstwo w Lubhojcu pola Kulowa.

Do nowehjo podrjenja kupujerze nčkole hischcze j pschi hódnymi wumčnjenjemi

nowe drastowe khamory

khaninowe zofy (zyle nowe)

łoža, matrazy, złoty a wscho druhe po jara tunich płaczišnach porucža

Max Wenzel, tapowanska a pschedawanska centrala na mjazowym torhoschczu 8.

Njedželu hacž do 12 hodzin k rěczam.

Šulerske a aktowe toše we wulkim wubjerku porucža

Lodny na Bismarckowej dróży 7.

Zement a kalk

stej doschtoj.

Sjednoczene mlyny w Kinsbórku wotnožka w Pancžizach.

Hypothekowe pożczonki

jako tworjene pjenjesy

wobstara na krótki czaš a tež na schtwórtczlětne wupowjedženje p.d pschihodnymi wumčnjenjemi

E. Naue na Hoschcz haży 32. Telefon 629.

Wuprajamy s tutom k. ryczerskubkowemu najeńkej Mawzy nasch

najwutrobnischi djak

sa rjany žnjowy swjedž ń, kiž je nam wuhotowak. Dale so džakujemy k. fararjej sa rjanu rěcž a hospoš sa wschu prózu.

Djełacžerjo Minakalskeho knjezeho dwora.

Létnik 82 Budyšin, srjedu 12. septembra 1923 Číslo 211

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Po wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinje. Wudawa a čiści Smolerjec knihiskiźerja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 100000 hriwnow. Wobčežnje so stajnje nawěški a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 300 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Srjedu, 12. póžnjeńca.

Guida, wuznawarja.

† 1884 w Serbinje w Texasu serbski farař, kěrlušeř a nabožnje zbudženy duchomny Jan Kilian.

† 1866 serbski swěrny kubleř Handrij Smoła w Lešawje.

Chcemy kaž dźěći so za ruku wjesć,
Jedyn druheho wobčežnosć njesć;
Přemoc chcedźa nas helske wrota,
Přěhrače naše je njejednota.
Ale ze słowom so wobrońmy,
Hładajmy swojeje twjerdźizny,
Zo my, hdyž njepřećel na nas so wali,
Rycerscy bychmy so wobarali.
Twarjenje tuto bdže powjedać,
Hdyž my budźemy w rowach spać,
Što smy my chcyli a dokonjeli,
Kajku smy čěř sej wuzwolili.
Kak smy we bitwach so dźerželi.

Jan Kilian při poswjećenju serbskeje cyrkwje we Äwericy.

W tutych dnjach wopytaše nas hódny serb wysokodost. knjez duchomny Jan Kilian. Naša radosć je wulka, je-li zo móžemy z tajkim horliwym Serbom wo naležnošcach Serbowstwa rěćeć. To je mohł rjec tajke wokřewjenje, kaž hdyž Bóh tón Kujez mi-ty deščik na wuhorjenu rolu pósćele.

J. E. Smoleŕ 1844 po wopyće Kiliana.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma jutře štwórtk wječor wo 8 hodź. w Serbskim Domje zhromadźiznu. Starosta.

Łužo.-serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk ma přichodnu njedźelu 16. sept. dop. 1/211 hodź. w Serb. Domje posedźenje. Kóžda jednota dyrbi zastupjena być. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach ma pjatk wječor 14. sept. zwučowanje.

Jednota „Sokoł“ w Baćonju ma štwórtk zwučowanje. Wšitcy maju přińć. Načolnik.

Załoženski wubjerk za zwjazk serbskich młodych ratarjow změje přichodnu sobotu 15. septembra dop. w 10 hodź. w Serbskej khofejowni wažne posedźenje. Njech wšitcy ći, kiž su so do wubjerka zamołwili, chcyli cyle wěsće přińć. Dotalne zarjadnistwo.

Serbske tow. „Statok“ w Minakale změje njedźelu 16. septembra pop. w 5 hodź. pola sobustawa Knoty we Wjeselu hłownu zhromadźiznu dla nowych wólbow. Dla ważnych wuradźowanjow chcyli wšitcy cyle wěsće přińć.

Jurij Zarjeńk, městopředsyda.

Serbske tow. ratarskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma pjatk 14. septembra wječor 1/28 hodź. pola Natušee w Kukowje zhromadźiznu.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma pjatk wječor 1/29 hodź. w hosćeńcu zwučowanje. Načolnik.

Zwjazk serbskich spěw. towaŕstwow. Sobotu 15. sept. popołdnju z dypkom 1/25 hodź. posedźenje w Serbskim Domje. Dirigentojo a předsydza jenoti. tow. su z tym lubje přeprošeni, też jenotliwi přećeljo wěcy maju přistup. — Dźeński porjad: 1. Nazymski koncert a jeho khory. 2. Wustawki. 3. Wólby. 4. Wšelčizny.

Sobotu 15. sept. 3—1/25 hodź. solistojo—hłosotwor; theorija. B. Krawc.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu 16. septembra z dypkom 9 hodź. dop. ważna pruha k nazymskemu koncertej. Wuradźowanja. Wšelčizny. Prošu wo bohaty wopyt. Sami noty sobu přinjeso. Bjarnat Krawc.

Swětne podawki.

Franzowske wumjenjenja sa jednanje f Nimsku.

Nětotre jendźelske nowiny powjedźeja tosćěrycja, so je nimske knjezerstwo Franzowsku namjetu činiło a so je so teho dla na franzowsko-belgijanza w Barsinje wobroćiło. Tele powjesće njejsu ho hač dotal w Parizu jako wěrne potwjerdźile. Tam so praji, so we tajkich kročelach nicze njewjedźa. W knjezerstwowych kruhach na to pokazuja, so może Franzowska se Nimsku we wuprawjenju nimskich finanzow a wotschodźenskim praschenju ho hakle wosrjedźeja, hdyž je so nimske pažiwne pscheziwjenje w Porurskej zastajiło.

Za Nimsku budźe wulke pschewinjenje trjeba, so wot pažiwneho pschezjiwjenja w Porurskej wotrjeć. Nimski kanzler tehodła pyta po druhim puću Franzowsku zadane cejaj podaś. Won je ze swojimi wotmysłił, w blizschim czasu takowe wudaś, z kotrymż ma so pribatne hospodarstwo k lepschemu nimskeho stata zastajiś. Tónle zakoń ma pschede wschim z wotpohłudom wuda, so bychu so rukowanja, kotrež Poincare žada, we njetschej mérje pschiwołowali.

Krwawne njeméry dźělonjemjerjow w Drježdźanach.

Wutoru pschipołdnju su so dźělonjemjerjo we Drježdźanach sobu k nałožnjescam storhnyć dali. Dźělonjemjerjo běchu so shromadźili a k radnizy cschnjechu, so bychu tam je swojimi zadanjemi wuslupowali. Schkitanske policija pak bě městno psched radnizu wobsadźiła. S tym so rozsmjendźiwschi demonstrantojo do policijstow kamjenje mjetachu. Někotři so z latami, żelezmymi żerdźemi a tsjemi do policijstow dawachu. Tuchi spytachu so najprjedźo z gummijowymi klumpachami nadwadnikow wobrózć a jich wotechnaś. Hdyž pak so to njeporadźi, a mjetanja z kamjenjemi njeschestaja, policijstwo swoje rewolwry wuzjichu. Najprjedy do powětra, tola potom do njemdeje czrjódy sfelachu. Kelko njemdemikow je so morjito abo je so zranjiło, njeje hischcze znate. Pschichładowarjo su widźeli, so schěśe mornych a nehdźe tym zranjenych wotnjesechu.

Pschipołdnju w 1 hodźinje je policijstwo z městna psched radnizu wućo wschahu, dźerżachu jenož hischcze hłowne wrota wobsadźene. Tam so rozhorjeny tłud bórzy zaso sbeża a zadałsche sebi, so bychu haj je jemu policajstaj offiśeraj, kotrajž běschtaj pjecza prěnjej tśełaj, wudakaj. Mjes tym so dźesaćsitawata kommisija dźělonjemjerjow do radnizy puschesi, kotraž na pschihłuschnym městnje pschehowschesche, so by so dźělonjemjerjam podpjera powyschiła.

Generalna wobhladanja dźěłaćerskeho žiwjeschkita w Drježdźanach.

Barlinski „Lokalanzeiger“ z Drježdźan powe, so su sozialistiske a kommunistiske žiwjeschkitowe zwjazki njedźelu na Drježdźanskej Ptaćej łuzy w pschitomnosći ministerskeho pschedsydy swoju generalnu wobhladanju meli. Rosćazowar swjazka, městowy twarski radźićel Sterks, je po dwohodźinskim znjeczowanju rěcź meł, w kotrejž praji: „Sćamy tu, so bychmy diktaturu lewizny schkitali. Mjetkole je nas bohużel jenož 8000 muži. Jeli so pak so k nam bórzy dźěłaćerjo njepschidadźa, žiwi po nich do jich wobydlenjow pódźemy a žiwi jich, je-li budźe trjeba, z nałožnjoseju pschinjedźemy. Lěpje je, so je ja pschinjedu dyšli Hitlerowa banda.

Satśiły sozialdemokratojo pschećiwo presidentej Eberjej.

Pschi swadźe mjes satśitim ministerstwom pschedsydu dr. Zeignerom a ministrom nimskostatneje wobory dr. Geßlerom je Ebert Geßlera pschećiwo Zeignerowym wobstorźbam schkitał. S tym je žiwi satśitich sozialdemokratow snjepschećiwećeli. Pschi hobnstawiśe shromadźiznje sjednoćeneje sozialdemokratiskeje strony we Waldkirchenje pola Lengenfelda su wobsamknjenje pschijeli, w kotrymż so mjes druhim praji: „Pschede wschim shromadźizna nimskemu presidentej, towaŕschej Ebertej, prawo wotrjekuje, se hobustawom sjednoćeneje sozialdemokratiskeje strony być. Schtóż je jako sozialdemokrat schkitajo psched reakcionarneho ministra nimskostatneje woboty stajił, nima žanchu prawa wjazy na njenu towaŕschi.“

Dźenża žrjedu je sozialdemokratiska žejmska frakcija w žejmje shromadźiła, so by material dr. Zeignera pschećiwo ministrej nimskostatneje woboty dr. Geßlerej pschijała a je rozsudźiła, hacź dyrbi je žejm swołaś abo nic

Finanzna nuza města Lipska.

Lipsk, kotryż bě pryedy jene z najmócnjišchich nimskich městow, je do pjenježneho cźěsna schoł. Wón njemóże wjazy městowym sastojnikam, pschichtajenzam a dźěłaćerjam połne mzdu wuplaćeś. Kaž wyschi schi městcźanosta Rotha w shromadźiznje městowych sastupjerjow sdźeli, móża woni jenoż tśi schtwórcźiny dostaś, pošłednju schtwórcźinu dyrbi město nachwilnje dołhe wostaś. Pódła teho njemóże město sa městowe dźěłarnje pschidawki dawaś. Płunarnja, milarnja, elektrika dróhowa żelesnica a hnojowe hospodarstwo dyrbja so twjerdźiznu wotdźěś a so jasne saplaćeś. Milijardy pschidawkow, kotrež je město ja nje wudawało, dyrbja wone jenu bórzy wućiś. Jenož ja spomnjeśe wustawy, wulkich rentnarjow a dźělonjemjerjow dha město pschećiwo płaćiś. Sa to dyrbi Lipsk ja kulturne nadawki cźim bóle lutowaś. Městowi sastupjerjo su wobsamknyli, hnydom dopytaśiju k nimskemu knjezerstwu pómoc, kotraž dyrbi městowe hrudne wobstejnjeśe rozśišcź a wo bonolnosći k wudawanju nuzowych pjenjes a wo wuplaćenje pjenježnje pomocy prosyć.

Satśita žehi sawjedźenje nuzneneho hospodarstwa žada.

Satśite sozialistiske knjezerstwo je pola nimskeho knjezerstwa namjetowało, hnydom žledowace napawy pschewjesć:

1. Nuzene wotedaće žita ma ja w tej samej wyschokosći kaž w pryedawschim hospodarstwie lećje dale wjesć, pschi cźimž měła ja płaćiśna ja wotedate žito khětro pod žiwotowej płaćiśnu dźeržeć.

2. **Nuzene wotedaće bérnowe** we wyschokosći z najmjeńscha 4 miljonow tunow mého ja wobnowiś.

3. Trěbne mloko za cźěrchne dźěći, cźěrchaće macźerje, khorych a starych ludźi ma ja po sniżnych płaćiśnach swěśeć ja jeli by nuzne było, je sawjedźenjom najwyschschejeje płaćiśny za mloko, butru a druhe mlokarśiwowe wudźěłki.

4. Sławne hospodarstwo za hubiny zokor dyrbi ja wobkhowaś.

5. S wutrałaja dyrbi ja wjele tuka nakupiś a ja sastaraś z mjasom pod statnej kontrolu swěśeć.

Nimske knjezerstwo je tele namjety wotpokazało, dokelż nuzene hospodarstwo wuplodźenju ratarskich plodow sadźiwa.

Winowatosć pschipowjedźenja sa drohotne metalle.

Tele dny nimske knjezerstwo nukas wuda, po kotrymż ja kóždy, kotryż złote abo złećerne pjenjezy abo tale złoto a złećro wobsedźi, napomina, so by je we nimskostatnej banzy pschedał abo je finanznej wyschnosći pschipowjedźił. Nimskostatna banka njejsmé ja tym praschećeś, z kotrejž ju je złote a złećerne pjenjezy pschinjeśe a komu ju schuschaśe.

Nimske knjezerstwo wobsamknjo, banku złotych bankowkow sałožiś.

Pódźelu popołdnju je nimske knjezerstwo wobsamknyło, hnydom banku za złote bankowki sałožiś. Banka złotych bankowkow dyrbi snajpschecza nimskich finanzow zyle njewotwisnja być, tola we městnym organiśmje swjazku z nimskostatnej banku być. Nadźijeja ju, so budźe po sałoženju banki mózno, so ju pschi njej też wukraj wobdźeli. W blizschich dnjach ju dalsche rozrjeźenja z bankownym zwjetom wotmjeja.

Franzowske pośrjednistwo dla Rěki (Fiume).

Pschi składnosći rozrjeźenja južnoslowjanskeho ministerskeho pschedsydy Paschića z franzowskim ministerskim pschedsydu Poincarem w Parizu je so, kaž Belgradske nowiny powjedaja, wo sastajenju wuradźenjow mjes južnoslowjanskimi a italskimi sastupjerjemi

wo Rěčkim praščenju jednało. So by so njepscheczelnoščam mjes Južnoślowjanšcu a Italšcu zadźěwało, je Poincare Paščiščej swoje pohrěbnistwo w Rěčkim praščenju poščiłł, je pak bě wumělł, so Južnoślowjanska do jeho pohrěbowanja zanych kročelow w tezle należnoščej njeczini. Paščicz je tole poličenje pschijat a je ſ bobom rjekł, so južnoślowjanſk. knjeżerſtwo njemóże dwě zadani ſpuſchcjicz, mjenujcy wobnowjenje ſwobodneho Rěčkeho ſtata a pschipóſnjacze južnoślowjanſkeho knjeżiwa nad Baroličkim a Deltakim pschiſtawom. Južnoślowjanſka wunoſchk Poincareowcho ſakrocżenja wocżakuje. Jeli ſo wono bjes wulpěcha wotſtanje, budże ſebi južnoślowjanſke knjeżerſtwo hnydom rozſrěwanje ſchwajzarſkeho preſidenta żadacz.

Pondźelu je Paſchicz ſ pſchewodom franzowſkeho marſchalla d'Eſperaia ſ Parſa do Južnoślowjanſkeje wotjeł. Jeju ſhromadne puczowanje dyrbi drje Italſkej potrjebne dacz, ſo budże Franzowſka wopraunjene ſajmy Južnoślowjanſeje ſchkitacz pytacz. Marſchall d'Eſperai chże po zylej Južnoślowjanſkej puczowacz a w Mazedoniſkej rowy franzowſkich wojałow, ſa czaſ ſwětoweje wójny tam padłych, wopytacz.

Italſka mazedonſke bandy pſchecziwo Južnoślowjanſkej wobronje.

Każ Belgradſka „Politika“ ſhoni, je italſka ſtóła do Warny, bolharſkeho měſta pſchi Czornym morju, pſchiſeła. Italſke knjeżerſtwo je ju ſ bróńjemi a pjenjesami ſa bolharſkich Mazedonzow wotpóſłało. Tuczi dyrbja ſo do połodnjiſcheje Serbije nawalecz, jeli ſo by k wójnſkim ſapletkam mjes Južnoślowjanſkej a Italſkej dóſchła. Južnoślowjanſka by pak nuſowana była, dźeł ſwojeho wójſka k połodnju pſcheczivo mazedonſkim bandam pózłacz a njemoźna je zyke pſcheczivo Italſkej ſtajicz. Južnoślowjanſke knjeżerſtwo je hnydom pſchiprawy k wotražnju mazedonſkich bandow czinilo. Hiſchcze tón tydźeń naſtoł mazedonſkich czrjódow wocżakuje.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 12. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Nježera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +1, thermometer +24. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0 a thermometer w nozy +17. — Po wježeraſchnjej roſtrawnje ma Drježdżanſka wjedrarnja naſche wjedro ſa jara wohrożene. Sſobotu cżekti powětr pola kupy Jsland ſo ſ mozu k ranju bobywa. Tehodła ſo rjane wjedro najſterje bórzy a lohże możno, ſ njewjedrami do hroſneho a khłodniſcheho da. — Też wježera rano zyła ſrjedźna Europa rjane wjedro ſapiſa. Paris mějeſche bjesmróczne njebjo. Cżopło bě (rano) 11 (Wien) hacz 15 ſtop. (Warſchawa, Mnichow, Paris 14). Jutſje ſchtwórtk ſłónczko 5,31 ſkhadza a ſo 6,21 khowa, mježaczk ſkhadża dopołdnja 8,37 a ſo wjeczor 7,48 khowa.

— **Wopytowarjam Zentralneho dźiwadła** poſkicz ſo hacz do ſchtwórtka nimoměry bohaty program, wobſtejazy ſ dweju wulkeju ſenſazijeju filmow. Prěni film „Mordarſtwo na małej X“ dźerży pſchihladowarjow w ſtajnej napjatoſcżi. Sſlědowaza ſenſazijſa ſtruchłohra „Dźowka ſołnmow“ je amerikanſki wuhotżk. W tutym filmu ſpóſnawamy najpokrocżniſchu filmowu techniku ſwěta. Jednanje hraje ſ dźela na wulkim ſo podmurjazym ezeanſkim parniku, a ſ dźela naj ſamjedze do dźiwieje južnoamerikanſkeje panpaß a ſaſo wrócżo do Europy, do ſtareho ſwjateho Roma. Kóżdemu, kotryż na ſmyſł na ſemjepiß, ſo należnje poruczja, pſchedhajenje wopytacz.

— **Nowa wulkowa płacżiſna!** Wot 10. ſeptembra 1923 płacżi zentnaŕ brunizowych briketow na ſkładze wikowarjow 6 590 000 hr.

Mordarſtwo!

— **Spytane mordarſtwo a hanomordarſtwo.** Dźeńſa rano wokoło ½6 hodź. ſpyta hórniſki dźěłacżer Conrad Leopold, kiż tu wot 23. auguſta pſchebywaſcz, we ſamſnym twarjenju bydłaju Johannu Zichowowu rodź. Gaußangez, kiż bě wot muża dźělena, ſatſelicz, jako wona runje na pſchedſtwě tydźenſke. Wón na jónſku ſe ſchćesz kulkami natuknjeneho revolwera jónkrócz wutżeli a ju do prawcho ſpanja trjechi. Zichowowa hiſchcze nekotre krocżele cżełkache a ſo potom na pſchedſtwě hromadu ſuje. Mjes tym dźěſche Leopold do bydlenja a ſo ſ nutrjelom do prawcho ſpanja mori. Na wołanje cżełkoſranjeneje Bußodża pſchikwatachu a ju do jejneho bydlenja donjeſechu, hdźež jej ſawołany lekaŕ k. dr. Pfuhl prěnju pomoz poſkicz. Potom ju do mězhcżanſkeje khorownje dowjeſechu. Po ſdaczu ſmjerczny ſtrach njewobſteji. Pſchicżina k njeſkutkej je żeleſowoſcż.

— **Kedźbu!** Nuſowe ſchcżi (niz nuſowe pjenjezy) płacża jenoż hiſchcze hacz do 14. ſeptembra 1923 a może tóżdy, kiż hiſchcze żane wobſtejdź, je hnydom na banku wrócżicz, kiż je ze wupiſała.

— **Knihikupiti kluč** je ſo wot 11. ſeptembra poſtajił na 6 000 000 hr.

— **Zidowſke ſwjate dny.** Naſchi židża ſwjeczachu wczera wutoru, 11. ſept. ſwoje nowe lěto. Lěto 5684 po ſwojim wobliczenju cżaſom. 20. ſeptembra ſwjeczża ſwjedżeń ſjednanja.

— **Jenoż hiſchcze miliony ſ pitzmikami.** Póſtowe ſarjadnistwo je poſtajilo, ſo maja ſo nětkole jenoż miliony we pitzmikach pitzacz, ſto-, dźeſacz- a jednotliwe tyſacy, ſta, dźeſatki a jenotki ſej pſchi wotpiſowanju jenoż w liczbach, każ prjedy zjenjeſki. Potajkim ſumy niże miliona hrimowoh ſo ſ zyła wjazy w pitzmikach njepomjenuja, ale jenoż we liczbach.

— **Sſerbſka Boża ſłużba w Drježdżanach.** Pſchichodnu njedźelu ſmjeſe k. farar Mičkoła ſ Maleſchcz popołdnju ¼4 hodź. w khćiżnez zyrkwi ſerbſke prědowanje ſ wudźělenjom Bożeho wotkazanja. Wſchitzy lubi Sſerbja ſ Drježdżan a ſ wokolinу ſo do tuteje Bożeje ſłużby hacz nanajbutrowniſcho pſcheproſchuja. Hacz dotal ſu ſo khćerluſche ſa Drježdżanſke ſerbſke Boże ſłużby ſtajiſe wobeſhe cżiſchcżałe. To wjazy wulkich wudawkow dla możno njeje. Duż je zyle nuſne, ſo ſebi ſa bliżiſchu Bożu ſłużbu kóżdy ſwoje ſerbſke ſpěwarſke ſobu pſchinjeſe. Hdyż je pſchichodna njedźela ſaſchła, potom je ſo Drježdżanſkim Sſerbam 300 ſerbſkich kemſchenjow ſ faſkim hłownym mězcż dźerżała. Tehodła budże lětża w adwentiſkej Bożej ſłużbje ſo ſu bilej kemſchenjow ſwjeczicz a ſo na wiſcho ſohnowanje ſpominacz, kiż je naſch lud a wobeſhe naſchi Sſerbja w zuſtbe pſches tuto ſwjate dźěło dóſtawaſ.

— **Cżeſke nowiny „Narodni Politika“** ſpominaja ſ krótka we ſwojim 247. cżiſle (8. ſept.) na jubilejej naſchich wótczińſkich k. wucżerja J. Jakubenka a knjeza ſararja B. Schwjely, wo kotrymaż ſo w naſchich nowinach ſ krótka roſpiſachmy.

— **Cżeſke mjeſchchinowe ſchkuliſtwo w Cżeſkoſłowakſkej.** Wondano wotewrichu nowu cżeſku mjeſchchinowu ſchkulu (cżeſka ſchkula w ſyzlnje ponemczenym kraju) we Nuczjowje. Pſchi tutej ſkładnoſcżi ſdźeli mjeſchchinowy ſchkuliſki inſpektor Schilawanez, ſo je w Cżeſkoſłowakſkej nětko pjeć 800 taſkich ſchkulow, na kotrychż je ſapiſbano na 50 000 ſchkuliſchich dźeci. Te ſu nětko pomenczenju wuſhowane. — Sbožowini Cżechejo!

— **S Delnjeje Hórki.** Knjez Ota Jurak, naſch pomocny wucżeŕ, je ſandżenу tydźeń na krajnoſtawſkem ſeminarje pruhowanje **wólbokhmanoſce** (2. Lehrerprüfung) ſ khwalbu wobſtał. Nadźijamy ſo, ſo budże ſo też dale ſa naſch ludy narod proſowacz.

— **S Pitkopic.** Amerikanſky kwekarjo (nabożnoſtno ſpomožerſke ſjednoczenſtwo) ſu w tudomniſchich ſchkulach ſajm kuchinje ſa nałpożenje ſchkuliſkich dźeci wotewrili. Wot kóżdeho dźeſeza ſadaja na tydźeń jenoż 30 000 hr.

— **S Lubnjowa** w Delnjej Luſicy. Sabz ſ wotewrjenym wokнom ſaleſchcu paduſchi do domu, tón krócz w Lubnjowje. Kradnyczku ſu wobleki a deſchczowy płaſchcz. — Pola wulkopſchekuzje Schołty, kotryż běſche ſebi pjatk ſwinjo ſarěſał, ſo w nozy nutſtamachu a kradnychu wſcho mjaſo, też ſlěbornu nadobu a pożleſchcża. Pożleſchcża wołtajichu potom wonka leżo, dokelż běſche paducham rubżeńſtwo nuſſerje pſchewulke.

Hospodarſki rozhlad.

Sſrjedu, 12. ſeptembra 1923.

Dźeńſa dopołdnja w 11 hodź.:

Dollar 90—100 mil. hrimowoh.

Cżeſkoſłowakſka króna 2,9—3 mil. hrimowoh.

Jendżelſki punt 500 miljonow hrimowoh.

Na **Barlinſkich wikach** lěſchcu zuſe njenjeſy dale horje do njeſtyſchanje wyſokoſcże. Sda ſo, każ by rjekł, ſo pſchipowjedźene pſchipiſowy naſcheho knjeżerſtwa pſcheczivo ſpekulazijі bjeſe wiſoko ſaczińcża a wuſpěchu wołtanu. Dollar ſtěhy ſ khwilemi hacz na 77 mil. hr. a jendżelſki punt hacz na 350 mil. hr. Staroa banka wczera njeſakrocżi.

Produktowe miki ſapiſbachu, ſo wě, tehorunja wyſoke płacżiſny. Poſtżczenjow na wikach pſchi wjele njebě. Ale kupzow bjła bě jara ſnadna. Pſchenicz

Hanka.

Powjeſć ſe Sserbow.

13] (Pokraczowanje.)

„Hejda, ſtojeże dha! To ſym ja!“ ſawoła ſo ſe khłoſom, ſ palenzom a ſ pjuwom dyhawym, njes ym ſo Hanka na ramjenju ſacżu cżiſchcz cżeżeze ruki.

Derje bě Rocho ſwoju ſchkitanku pſchihotował, ſo je Mato w Kruſchojzach. Hanka ſo ſtróji, ale hnydom ſwoje pohnucże podubjwſchi, ſo wotwobroczi, każ niczo ſ toho. Ale ſórnſka wežipnoſcż ſo njedaiwa tak wotbycz. Wot boka Hanka na ſtareho ſlubjeneho ihladny. Kak bě ſo pſcheměnił. Sſlědy njeporjadneho, dźiwjeho żiwjenja běchu na nim póſtacz. Jeho wobliczo ſo ſ męſtami pyrjeſche, każ njemyty njedźany kachkont. Mato Roka je ſo do picża dał. Też jeho draſta pſchewadżeſche njeroſdnetu wobżedżerja. Kornaŕ bě ſo powotpinył, a do boka wiſajeſche, prawy rukaw ſa roſlatym pjuwom cżehnjeſche.

Nowka ſo pażeſche khwilu na jeje wobliczu, kak bě ju pſchekwapił. Sſnadź ſebi myſlješche, ſo je ſ radoścżu wonemika.

„Njedźerno Hanka, to je ſkerje“, ſawoła, każ by runje bitwu dobył. „Haj, njeſłyſym jo żane widżenje, ale ſym to wopraudże ja, kiż ſtary luby e ſ tobu ſarejwacz ſym ſebi pſchiſchoł. Nj'je to rjenje, tajſi daloki pucz wažicz, ſjwojej lubej k woli? Haj, wjeſołaj dha budźemoj — ale prjedy mi hubłu daſch, pój, moja holczka!“

S tym dżyſche holczku k ſebi pſchiwinycz, ale wuſpěſchnje ſo jemu mawniwy. „Ty mi dźi, ſ workeſł ſy pſchiſchoł“, wotrěcża jemu ſ krótka a raſnje. „A rejwacz ſ tobu njebudźn. Ty běſi rejwaj, ſ ſimż cżi lubo.“

„Schto, hordźicz ſo budźeſch?“ Nowka wuprażnjy, ale hiſzo ſo měrnjeſche a każ bědny proſchcz żebrjeſche dale: „Danka, njepoczinjej ſo tola. Ja wſcho derje twěm. Tebi wſchoł też we to je, ſo by ſyło wſcho, każ było. Stara lubojcz njeſerſawi. A hlej dha, tak ſym ja myſlił — a wutroba mi pokoja dała wicze, dokiż njeſym pohladnycz ſchoł ſa ſjwojej Hanku, hacż je ſaſze — ſerbika. A tu widźu, ſo njeſłyſ. Ach“ — a jeho hłoſ wożiwjeſche dale bóle — „niczo ni powědacz njetrjebaſch, ja wſcho derje ſnaju. Hanik a ſmješchili, każ ſym cżi wośchcżił. Ale ty ſy ſe ſerżała, mi ſ twoi ſy cżerpiła. A dobra mi dotal ſy — a myſł je cżi tak rěcżała, a wutroba k tomu, ſo mój ſyrbimoj byczſ ſtrojej... a tuż cżeże proſchu ...“

„Nicżo njeproſch, lhaŕ ſy, ty łżiſch“ — a Hanka ſo ſapyri, każ makoja ye poln. Wſcho, ſchtoż ſy bał, je baſka a łża. Nihdy a nihdy na żeże hiżo njeſłyſym myſlika. A nij mojedła, ale dokelż ſama tak dyzu, tehodła ſhodźu nemika.“

„Ale moja tola ſy, a wostanjeſch moja“. Bóle ſo Hanka drożeſche, rjeńſcha jemu bě. Sa to bě ſaſo wón jej czim pſchecżeżniwiſchi. Paleſchcz ju jeże kalatej woczi, ſ kotrymaż chżyſche ju każ pożrěcz.

„Ně, a to nihdy na nihdy niz!“ ſawoła, ſo ſkoro „mutvoſta“.

„Ta—ak?“ Nowka ſ njendroſcżu ſhlédny. „Tak, ty njeroſdźiſch? Ty drje maſch druheho? Ty drje myſlijſch“ — a jédowjcze a ſaſpżewaja na Rocha Riſchojz puhladny — „ſo najbohatſchebo Kruſchojſkeho bura ſłudaſch a ſchołtn ..... Aj, aj, ty nopiza ...“

Danka bě ſapaſzy woheń Jej bu, każ by ſo do ſenje pſchepadnyczż měła. Nětchto ſo kłeżny, każ by konnu na liżu było — a Hanka ſo mimy.

„Ale Nowka ſa njej. „Cżakaj, khodojża, łoczżiſto njedułchne!“

Tola Riſcha jemu pucz ſaſtupi. „Ani wo krocżel dale. Tu pliſtu ſy żej ſaſtukjił dohnje.“

Mato ſa teżakom maſaſche. „Puſchcz — abo dyrju!“ ſarcji. „Tebje moje węży nicżo njeſtaraju. Hołża je moja a — baſta“.

„Była haj, tworja!“ Matowej ruzy běſchtej każ ſe żelezom ſpjatej. „Kunje je Hanka rjeſka, ſo cże nochze A nucżicz jeje njenużeſch, njebudźeſch. Nowka, daj ſebi rěcżecz!“

„A ja ſebi rěcżecz njedam; pſchetuż ſy liczka a jebaſch. Ja hiżo wem, ſchto ju tak „ſtrażeh“ (Mato tute ſłowa ſe ſamphżom „cżehnjeſche“) — ſam ju chżeſch, ſam chżeſch ju měcż, njekhmaniko ty“.

„Směrom budźeſch!“ Rochej bě ſrjeżnuſcż wubyła. Cżornjeń ſo jemu po wobliczu voſła, cżemna cżernjeń, ſmjedł hnéwa. „To cżi wodam, ſo hanſch mje — ale Hanku mi woſtajiſch na pokoj! Wěſch też, ſo ſy cże njeboju? Sſtrażno mi budże, cże ſmjajeſ, ſo cżi łoſcże ſapiſkotaju — ale dokelż ſy w kwalowym łobaſze, ſo cże njerad dótkam. Ale jenoż, jelikо wotprożiſch. A bórſy! Tuż, Mato: wotprożiſch!“

W Matu Nowaju wożnicżeſche ſtrowy rohum. Rad by ju bił a torhał a walał, ale jeho pſchecżiwu nje njebě ſ njicżeho drjewna. K tomu by bórzy zyła ſhromadźiſna na Rochowej ſtronje ſtała. A łdy by ju jemu tak jeho teżak wźał, ſnadź na kruchi voſtamał, ſchtó to naprawi. Wón ſam to wotżeżdźi. S palenzom běchu jeho moſny wobkadżene, ale tute jerja jemu ſcżmiwoſchu. A taſkeże twjerdeje hłowicżki dła ſo do ſtracha podacz, pſchecżo to? Mato proſchcżeſche.

„Tjaż to wſak wſcho, Rocho, jenoż mje njedaj. Tak ſłe wſchak to njemyſlach. Njeroſumiſch dha żortam wjazy? Cżłowjek, wobſi cżłowjek je ſo do bolczki ſarhladał a rad by ju wſak — a łdyż wobohemu cżłowjeki potom tajka holczka rjekuje: njeroſdźu cże — nó, to wſchak ſo cżłowjek wobohi njebohyjał roſbicz. A ſyn-li ſchłeńczku wjazy ſa laz limpk hacz trjeba bě — ſchtó pak budże wſche ſłowa na ſtotu wohu kłaſcż....“

„Derje, Mato, wuſnawaſch dha — ſo ſy khory a ſo je pjanoſcż ſ tobu ſakhadżała. Tuż cżi wodam, Mato. Ale pſchichodnje ſo hladaj. Hladaj ſjwój ſaſy!.... A nětko dźi a ſo ſwuſpi. S ſyła buđżeſch mudry, hdyż nětko na khwilu prawje pěknje do dźery ſaleſeſch. Dźi ſaſo do ſjwojich wojałow. Snadź ſam ſkłudnicżch a ſmudnicżh.“ —

Potom Rocho do hoſcżeńſkeje ſjwoj dźeſche, a ſ maczerju a ſe ſtarym Lubuſchom dźěchu pomału domoj. Lubuſchcżoj nan, wot Mata pohonjeny, bě derje trochu wjazy pił, hacż bě jemu ſkuſchtło a ſo wjeſcż dawaſche, każ dźěſcżo, kotreż nima wole. Jenoż wo Hanku ſo nan bojeſche. „Danka wſchak je doma hižo, nano. Pój domi!“

(Pokraczowanje.)

jenoż, kaj hewak, młynu kupuja. Starna žitarnja po sdacju wječera ſ kupzom njebě. We jeczjunjeniu bě znadny wobrot. Wowsha žo nječsto posticzowasche, ale njemječsche kupzow. Kukurika je bjes žiwjenja. Muka je saso wjele drožsicha. Womjesichi a ſkótna pyza dźerża na płaczišnu, pornjo žitu žu pak w płaczišnje wróčo.

Na **Barlinſich produktowych witach.** Pšenica 83—85, rožka 70—73, nałětni jeczmjeń 78—80, ſa wowsu 70—72, pšenična muka 142,5—165, ržana muka 107,5—117,5, pšenične a ržane kotruby wot 44—47, mil. hr. Wicho po milijonach hriwnow a po zentnarju.

Stolowa a žyna. Pšenična a ržana 1,7—1,8, wowsna 1,5—1,6, ržane wokleny 1,1 1,2, jeczna 1,3—1,4, žytanje 4—4,3, žyno 1,5—1,9 mil. hr.

Wérny, cjerwjene a běle 6—7 milijonow hriwnow po zentnarju.

Kali je žo saso wot 109,74 proz. powyschil. Dla je možno, hischcze na tute płaczišnu 22 proz. rabata dostacz, je-li je skasanki na kali hacz do 17. sept. po poldniu 1/2 5 hodź. zapodadźa. Sa tónle tunšchi kali žu je 400 000 dwójnach zentnarjow postajili.

Nowe petrolejowe žórła we Rukej. We potnozu Kaspiſkeho morja su nowe petrolejowe žórła namakali. Sahonu nowych žórłow su 100 rusſich deſjatinow abo po naſchej mérje 350 körzow wulku pſchestrjeni.

Stotowu poklad czěſkoſłowakſkeho ſtata je na nimale 2½ milijardy ſrošli. Němſka ma hischcze pol milijardy taſeje reſerwy.

Konto marka, tak ma žo nowa němſka ſtotowa mena (Währung) mjenowacz. Dźeſacz konto marow je tak wjele kaj jedyn dollar winoſtnych. Pšchi spočatku žo konta na konto mark jenoż pſchi ſtatnej banzy (Reichsbank) we Barlinje ſaloža. Posdźiſcho je možno, też we druhich městach pſchi ſtatnej banzy taſe konta ſaložiš. Schtóż chce žeby taſi konto wustajicz dacz, dyrbi hódnoſcz we 100 000 konto mark, potajkim pak 10 000 dollarow a pak žanu hódnoſcz we druhich zuſnych pjenjesach pſchinjeſcz.

Połſke žně lětſa. Połſki ſtatiſtiſki ham wobliczа lětuſche žně we Połſkej: 65,5 milijon pudow rožki, 14,5 mil. pudow pſchenicžu, 17,75 mil. pudow jeczmjenja, 37,75 mil. pudow wowsa a 244 mil. pudow bérnow. Wunoſchk rožki je lětſa wo 29 proz. a pſchenicžu wo 25 proz. wjetſchi. Połſka może lětſa žiwoje płody ſ hromadami wuwožowacz. Jedyn pud žu nimale 33 puntow abo tſeczina zentnarja.

Margarina płaci punt naſtuniſcha 8 192 000 hr. a najdróſcha 10 650 000 hr.

Němſke papjerſane pjenjeſy žo nětko też we Wiſnje ſčitſcheja. Statna banka je tam 5- a 10 mil. bankowki ſkasała. Stónczenje budźa po zylym ſpuſczu ſa Němſku pjenjeſy dźełacz. 4

Stota hriwna wječera. Banka dawa 15 746 362 hr., pſchedawa po 15 801 303 hr.

Platin, ſloto, złoboro. Jedyn gramm płaczi platina 160 mil. hr., ſlota 35 mil. hr., ſłóbora 900 000 hriwnow.

Kurſy zuſnych pjenjes wječera: Dollar 93,5 mil. hr., jendźelſki punt 425 mil. hr., ſchwajzarſki frank 16,8 mil. hr., franzowſki frank 5,39 mil. hr., czěſkoſłowakſka króna 2,75 mil. hr., 100 połſkich markow 23 000 hr.

Hamtiſke kurſy wječera we Barlinje: Dollar 66 034 500 hr., jendźelſki punt 299 250 000 hr., ſchwajzarſki frank 11 970 000 hr., franz. frank 3 790 500 hr., czěſkoſłowakſka króna 1 975 050 hr., ta ſama we Drježdźanach 2 379 040 hr.

Dopis.

Hróſbne połoženje lěkarjow.

Hoſpodarſke połoženje tak mjenowanych ſwobodnych powołanjow na pſch. lěkarjow, haptyſkarjow, juriſtow, ſpihowacjelow atd., poczina kataſtrofalne bycz a je hižo ſ dźěła. A to zehodła, dokelž — kaj pola lěkarjow — tyorbne kažy a też priwatni ſich dźěło hnydom njeſaplacza. Mnohy dyrbi tydźenje, haj měſacy dołho czakacz, priedy hacz ſwoju czěſto ſaſłužbnu mjedu dóſtanu a ſo kotruż žeby potom nječo kupicz njemóża, dyrbi tuku ſapałkow, kaž to mnohe padu wucza. Tuto njetſcheſczanſke waſchnje je nětko organiſaciju Drježdźanſkich lěkarjow pohnuło, pſched najſchérſchu ſſowmoſcju wězu wotkrycz, kaj leża a ſteja. Wſchelaſy ſ nich — a to lěkarjo kažow — njejſu ani na prěnje ani na druhe ſchtwórczſtło 1923 ſaplaczeni a we wſchěch khorohnych kažach czakaja wſchitcy lěkarjo na ſaplaczenje ſa julij a augnſt. Wjeſnym ſo runje tak dźe. To rěka: Pſchi wothódnoſczenju pjenjes ſu tuczi žyle darmo dźełali a ſu wo ſwoju ſprawnu mżdu ſebjani. Schto pomha potom poplatka, hdyž ſu pſaczſiny mjes tym 100, ſamo tyſaz krócz wokupike? To dopomha, ſo lěkarjo hižo ſwoju dómazu nadobu pſchedawaja jenoż ſ ſdźerżenju dołcheho žiwjenja. Tak dołho je potajtim dobło pola ſdźełaneje worſchty, kotraż ſo we dnju a we nozy ſa lěpſche człowjeſtwo wopruje. Do tajkeho materialneho hubjenſtwa žu mnohy pſchichili ſ cżakanjom. Bjes dźiwa, ſo jim pſchi tajkich frudnych, do njebjeſ wołajcych wobſtejnoſczach łóchet a luboſcz k dźełu a ſaſtojnſtwu jaidże a tuž žu hižo wichelake organiſazije thorobnym kažam wupowjedźili a ſe ſwojim dźełom w nich ſaſtali, khiba ſa hotowe pjenjeſy. Truhe bórſh jeſchbuja a tak kroſny ſtrach, ſo ſkónczenje wſchitcy lěkarjo ſtawkuja k wulkej ſchkodźe cżerpjazeho człowjeſtwa. Dźiwacz ſo jim nichtó njemóże, hdyž na druhej ſtronje žaneho ſchcheſczanſkeho cżuca a dorosumjenja nimaju. Tuž je zyle prawje, ſo ſebi lěkarjo pſchi ſapodźenym płaczenju dwójzu, ſamo trójzy pſchipósłane ſliczbowanje po dnju łapiaczicz dadża. Jenoż tak ſo hodźi wothódnoſczenju jich ſaſłužby wotpomhacz. Hewak pſchińdu na proſcheriſki ſtij, ſchtoż cżi njeſcheſczuwaju, kotrjż naſtarnje pſchi rownych egiptowſkich hornjacach żydaju. Tak móżeſche ſebi wjeſny lěkar ſa ſwoju ſaſłužbu w julitju (wot jeneje kažy) 50 zentnarjow wuhla kupicz, dźenża niż ani 3, hdy by jeho ſapłacżiła. Wéſo ſu mnohe kažy też we nuſy. Temu by tydźeniſk **iberanje pſchinoſchkow**, cżaſej pſchimérjene, hnydom wotpomhało. Tak możeſche ſo potom lěkarjo ſ hotowymi pjenjesami ſaplaczicz. Haptyki też niczo wjazy na wożeſonku njewotedawaja. Nječiho dyrbi ſo ſtacz, ſo ſo poſledna krocżel lěkarjow, mejmjazy powſchitkowne ſtawotwanje, wotwobroczi. S tym też dalſche wobſtacze kažow do ſtracha pſchińdże. Potom bychu ſ dźěłodawarjo lěkowanje ſwojich dźełaczerjow a cżeladnych na ſwoju kapſu dyrbjeli wjacz. To hakle by ſo pola nětkorožkuli domjazu etat hróſbnje powyſchiło. S khſcheſczanſkim ſmyſłjenjom ſo njeſmyſże, lěkarjam jich ſaſłužbnu mſdu pod taſimi wobſtejnoſczenjami japonoſczicz, a to ludźom, kotrjż ſtajnje wjazy hacz 8 hodźin dźełaja. Kóżdy dźełaczeſ je ſwojeje mjdu hódny, cżehodła niż lěkarſ? Też priwatni ſo namołwjeja, hnydom ſo ſaplaczicz. To ſebi naſch zyły dźeſunſliſchi wobkhod w ratarſtwje, induſtrji a pſchekupſtwje żada. Wjazy luboſcze k bliſchemu a ſobuczuczа ſ nim! Potom budże ſa lěkarjow lépje, a ja druhich też.

Vulkany a zemjerženja w Japanſkej.

Japanſka je klaſſiſka ſemja ſemjerżenjow. W pſchesrěſku ſtawa ſo w Japanſkej lětnje nic mjenje hacz 1300 ſemjerżenjow. Potajtim naſ njedźiwa, ſo je ſo lud na nje ſwjecził a ſo twarjenje wobſtejenjow po tym ſłożuje. Wſchak tak ſtraſchna każ wobſtejna kataſtrofa, njeje hiſchcze żana hiſtoriſcy ſapiſana. Njeſbože wſchak dyrbi ſo bóle wobnja ſe ſemjerżenjom zwiſowacym pſchipiſowacz, hacz ſemjerżenju ſamomu. Kataſtrofa ſ lěta 1855 bě tehorunja mózna; w ſamym Tokio pohrjeba ſo pod ſaſpjerowazymi tżeſemi 6700 ludźi. Hiſchcze hórſche we ſwojich ſcżěhowſach bě rjenje, kotrež w lěcże 1891 měſeże Nino a Drani domapytaſche, ſkónczinje hróſbny ſtork w lěcże 1896, ſ kotrymż w Saurifu 9247 człowjekow żiwjenje ſhubi. Poſlednje móżne ſemjerżenje ſta ſo loni. Snieżi wulki liczbu najrjeńſchich Tokioſkich khežow, a wobežkе thineſiſki ſchtwórcz cżežko domapytaſche.

Japonez, bydlazy tak wobſrjedź vulkanow (wobſcheliwowazych horow) a ſaczjiwacz tak huſto ſich hróſbnje móż, poſtrjeżi jim pobożny kultus (nabożiſke wobrjedniſtwo), kotryż ſo wukonja w templach belka pſchi ſtojze wobſcheliwowazych horow. Tajtich pſchibójſtich domow je ſich zyła żyła w blíſkoſczi Fujijamy, najſnaczíſcheho japanſkeho vulkana, ſ kotrymż poſledźna kataſtrofa najſterje w prénim rjedźe ſwitnje, dale horow Wtake, Takachicho, Daiſen, Ohama a wjele druhich. Wulka żyła tajtich vulkanow je po zrynym kraju roſcelana. Obſervatorium ſ pomozu jara dóſtłowjch a wumělcżych aparatow a wódomoſtnego wobtedźowanja a pſchepowjedanja wjedźena wobkedźowarnja) w Tokio ſleži 165 mjes hobu njewotwizjnych vulkaniſkich ſtupinow a komunikuje ja ſemjerżenje ſdźěluje wobydlerjam wokolinu, hdyž wo jich wobtedźowanju ſyſtliſchi wubuch hroſy.

12 000 ſtopow wyſoki Fujijama wuzijuje jako ſwjata hora ſenje najwjetſcheje nahladnoſcze a jeho wobeżbita charakteriſtiſka forma płaczi tak rjez jako znamjo Japanſkeje. Wjetſcha hróſba wuthadża wſchoſ wot vulkana Aſjana, kotryż po kóżdych nékotrych njedźelach ſ wubuchom hroſy. Najhróſbniſchu kataſtrofu ſawinowa w lěcże 1783: ſpali wulke łiſy, inuſwaiche réki, nawopak bježeſ a pſchitkru wjele wjow ſ tolſtej lawu (roſeſchkjena kamjenina maſa).

Najwulkotniſchi rjeczas vulkanow we wyſokoſczi 8000 ſtopow namakamy na kupje Nikko. K tutej kraſnej krajinje naſte w Japanſkej prajidmo: „Njeżiſy-li Nikko widżał, njepraj, ſo ſy nječsto wulkotniſcho widżał.“ K połnozy kupy Nikko namakaſch Naſunganiſke ciopte żórła, kotrež ju hižo wot 7. lětſtotka ſnate. Hlowe ſ tutych żórłow ſnieżi vulkanowy wubuch we lěcże 1888. Tehdy woteri ſo tam hróſbne bjesdno, w kotrymż ſo żórło a wſcho, ſ

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a desti kwicej. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

* **Semjerźenje** też we Indiskej. Do Londona je pondźelu telegrafiska powjesć pschischła, so je so tež we jendźelskej Indiskej saudźenu pondźelu jenja jetschasta. Liczba mortwych a ranjenych je so na 50 powyschila.

* **Kholera w Hołohamie.** Rosschěrjenje kholery dyrbjesche so storo wočakowacź, po tym, so běchu hyły hłodu mrěžowych po wjazowych dujach rěčnu wodu, z cźěłami slazenu pili. Wobydlerstwo też tuto domapytanje rjekowaše njeje. Nowiny rosprawjeja, so policajstaj jastojnizu, słužobnizu a wothladarjo khorych službu dale wukonjeja, hač sami khorja a sahinu. Namołwjenja noweho ministerstwa pschesegły Jamamota podawaju franzowske nowiny jako pschikład dostojneje rěcze. Wón praji mjes druhim: „Dyrbimy hyrtkej pokazacź, so też we cźasu najwjetschego njesboża a najhórschego schdźěłowanja lud so we žeble wobkhowacźej z tym, so kóždy cźichi, schtož ma cźinicź, poštuschny pschikazam k powschitkownemu lepschemu we dwórnej lubosći k wołcźerjej."

Po wołcźerjnym hamtiskim wobliczerju je so we Jokkamy 24 07 ludźi morilo a 40 000 so zranilo. W Tokio je so 71 proz. khěžow zničiło. Dotal zjawi 1 350 000 mortwych zapschihadu. Sničenych twarjenjow je wokoło 316 000.

* **Najwjetschje semjerźenje a wubuch wohenpluwazych horow.** We lěcze 79 po Khrystusu pohrjeba wohenpluwaza Wesuw je swojim wubuchom tři romiske města: Pompeji, Herkulanum a Stabiź. Tehdom sahiny 30 000 wołowom. W srjedźnowěku (Mittelalter) njebě žanych tak wulkich pschirodnych katastrofow. Hakle w lěcze 1631 bě to Wesuw, kotryž pohrjeba na 20 000 ludźi. W samsnym lětstotku sta so wulke semjerźenja na Kawkazu (mjes Cźornym a Kaspiskim morjom) w lěcze 1667, kotreż sebi wuzada 80 000 mortwych. Wórsy na to, we lěcze 1669, wubuchny wohenpluwaza hora Aetna (na wulkej Sizilskej kupje pschi połodnjischej Italskej), pohrjeba 12 gmejnow a 25 000 ludźi žiwjenje sshubi. Niz zyle po schtwórcźe lětstotku so Sizilia sašo z wulkim semjerźenjom domapytasche. Naličźi so tehdom, so pschi tom 100 000 ludźi sahinu. Po dewjećej lětach (1703) bě to Japanska, wočzerpi podobne wulke semjerźenje kaž nětkole, jenož so tón tehdy potrjechi nawjeźorny dźěl mózarstwa. Sničźi so kupa Jeddo a po sawiskach sahiny wokoło 200 000 ludźi. W lěcze 1731 wočzerpi też žiwjodna Rhina wulke semjerźenje, kotreż wokoło 100 000 cźłowiskich žiwjenjow sničźi. W Europje cźerpjesche po Italskej najwjacy Portugalska. Pschi semjerźenju w lěcze 1755 w Lišabonje 50 000 ludźi žiwjenje sshubi, w italskim kraju Kalabriji w lěcze 1783 dróży tyło. We Ameriźy bě 1707 wulke semjerźenje w Panamje (w Sjerjednjej Ameriźy, 140 000 mortwych), we lěcze 1868 w Peru (w južnej Ameriźy, 20 000 mortwych). W powjatku starschich ludźi je wubuch wohenpluwazeje horu Krakatoa na kupje Jawje (w holłandskej Indiji) w lěcze 1883, hdyž 40 000 domjazych sahiny, dale semjerźenje w Japanskej we lěcze 1895 z 20 000 mortwymi a wubuch hory Mont Pelé na kupje Martiniku w srjedźnej Ameriźy z 32 000 woporami. W najschim lětstotku běchu najwjetsche semjerźenje w St. Franziśko 1905 (500 sabitych), w Kalabriji a Sizilji 1908 (wokoło 80 000 mortwych), w srjedźnej Italiji 1915 (25 000 mortwych) a psched tsjomi lětami w Khinje, hdyž na Schanghajskej 189 000 ludźi sahiny. Se wschěch podobnych katastrofow, tak daloko hač pomjatk cźłowjeka sahaja, wostawa najwjetsche a najhroznischje pobledźenje semjerźenje w Japanskej.

Naschim cźesćenym cźitarjam w Budyschinje!

Kaž smy hižo wojewili, maju so „Serbske Nowiny" sa měsaz september dopłaćeć. Prošymy nětko naschich cźesćenych cźitarjow, o bychu je nam bórzy we wudawarni dopołožili, tak daloko hač to hischcze cźinili njeje, dokelž so pjenjezy z kóždym dnjom bóle wothódnoćeja.

Naschim dowérnikam!

Wschěch naschich dowérnikow prošymy, so bychu wot nas cźitarjow dopłacźenje na měsaz september sesběrali. Kwitowanki jim z Nowinami sobu posćelemy. Prošymy wschěch, so bychu to po móznosći bórzy cźinili.

Do Nałeż!

Naschich cźesćenych cźitarjow, kiž „Serbske Nowiny" pschez k. Schwurcźa dóstawaju, chcyli je pola njeho hač do pjatk wjeczora dopłacźeć.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měšćanska rada — pschemyšlowy hamt — wosjewja:

Njedźelski wotpočźink we wikowanju a pschemyśle we Budyschinje.

1. Njedźelu a žwjate dny je wikowanje z wokoloczahanjom, wot khěže do khěže, na sjawnych puczach, drohach, městach abo na druhich sjawnych městnoscach sakazane. Jenoż z dwołom směje so wikowacź.

2. Njedźelu a žwjate dny we wikowarskim pschemyśle, tak daloko hacź pod 3 a 4 wuwjacza dowolene njesłuža, pomocnizy, wuczobni a dźěłacźerjo dźěłacź njesmědźa dźěłacź a pschedawanje, wschitko jene, hacź tam pomocnizy dźěłaja abo niz, maju sawrjene być.

3. Dźěłacź smědźa pomocnizy, wuczobnizy a dźěłacźerjo a pschedawarnje smědźa wotewrjene być

a) sa pschedawanje mloka kóždu njedźelu a žwjaty dźeń wot ½11—½1 hodź.,

b) sa pschedawanje žiwego lodu kóždu njedźelu a žwjaty dźeń wot 7—9 hodź. dop.,

c) sa pschedawanje pjekarskich a konditorskich twarow a nowinow kóždu njedźelu a žwjaty dźeń z wuwjacźom druheho žwjedź. jutrow, žwjatkow a hodow wot ½11—½1 hodź.,

d) sa pschedawanje cźerstwych kwětkow kaž pola c), na njedźelu semrětych pat ½11—½4 hodź.,

e) sa pschedawanje cźerstwje selenin, cźerstweho ćadu, cźerstwehe mjasa, cźerstwych a žuschenych rybow jenoż wot 1. haprleje hacź do 30. septembra kóždu njedźelu a žwjaty dźeń z wuwjacźom druheho jutrownego a žwjatkownego žwjateho dnja 7—9 hodź, dopołdnja,

f) sa pschedawanje cźerstweho ćadu w titach, pola ćadowych wotnajerjow njedźelu a žwjate dny w kóždym ćadowym cźasu ½11—½1 a 2—5 hodź.

4. Se zyle wikowarske pschemyślo smědźa pomocnizy, wuczobni a dźěłacźerjo dźěłacź a pschedawarnje smědźa wotewrjene měcź

na 3 hermanskich njedźelach,
pošłednju njedźelu do žwjatkow,
prěnju njedźelu městneho tšelenja,
prěnju njedźelu w oktobrje,
druhu, tśeću a schtwórtu njedźelu adventa

wot 11—12 hodź. a ½2—6 hodź.

5. Sa pschemyślowe wobkhody płaća sćeńhowazy wuwjacza njedźelskeho wotpočźinka:

a) sa wjasarjnje kwětkow płaćeć cźas, kiž je sa wikowanje pod 3 b) a 4 postajeny cźas, na njedźeli semrětych pat kaž do 4 hodź.,

b) sa špedizijske pschemyślo a druhe wobkhody, kiž so je żelesnischim twarowym wobkhodom saběraju we wołoseže mišnych padach 2 hodźinje po stónczenej dopołdnischej Božej słužbje,

c) sa rěźnikow sa mišne dźěła 2 hodźinje do dopołdnischeje Božeje słužby.

6. Se pjekarjow a konditarinje płaća dźěłowobmjesowaze postajenja, kiž je statne knježerstwo 23. 11. 1918 wudało.

7. Pschedwidźiwma §§ 105 c a 105 i pschemyślowych pschedpisow (dźěłanje w mišnych padach, w sjawnym sajimje, k pschenjedźenju k sakonjaj pschedpisanej inwenturje, w hoscźencach a korcźmach, sa dźiwadła atd.) so njedótknu. W khěžkach sa pjeze njesmědźa so w cźasu njedźelskeho wotpočźinka žane sakłasane pjeca pschedawacź.

8. Brodutrharjo a frišerjo smědźa swoje dźěło wukonjeć a pschedawanje wschě njedźele a žwjate dny wot 8—11 hodź. wotewrjene měcź, jenož niz druhi žwjedźeni jutrow, žwjatkow a hodow.

9. W fotografiskim pschemyśle ma so kóždu njedźelu a žwjaty dźeń dźěłanje za pomocnikow atd. na fotografowanje samjesowacź a wot 1. haprleje hacź do 30. septembra wot 11—5 hodź., hewak wot 11—3 hodź.

Nimo teho smědźa pošłednje 4 njedźele do hód wot 11—6 hodź. wschitcy dźěłacźerjo, kiž z tutym pschemyślom špitaja, w atelierach, w klamach a druhich městnoscach dźěłacź.

Sakłasane je njedźelu a žwjate dny fotografowanje we wokoloczahanju, w khěžu wot khěže, na sjawnych puczach, drohach, městach abo druhich sjawnych městnoscach.

Pokazujemy na wojjewjenje wo njedźelskim wotpočźinku za wikowarstwo a pschemyślo w Budyschinje. Nowy je 3. dypt, na kotryž so tu wobežje pokazuje. Hewak je tute hamtske wojjewjenje jeno wopschijeźe dotalnych postajenjow.

Dary za „Nowu serbsku šulsku čitanku"

Hač dotal su darili:	6504500 hr.
Dale dari	
k. A. Hładki w Brězowje	1 000000 hr.
Wšo hromadźe:	7 504 500 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihařnja w Budyšinje.

Jurij Hänsel

w Budyschinje
na **Łuźeńskej haży 34**
Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka z Lipšta w Budyschińskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratařsk. mašinow a gratu wšěch družin

Hypothekowe pożczonki

jako twórske pjenjezo
wobstara na krótki cźas o też na schtwórćźlětne wupowjedźenje pod pschikłobnymi wumjenjenjemi
E. Raue na Hochiźi haży 32. Telefon 629.

Lehmanec khofejownja a konditorija
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena
Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnjo a wjećor
——— Najlěpše w pjećwach a picu ———
torty - jedźny łód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach
:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

My smy stajnje prědku!

Njedźiwajcy najwjetschemu njedobožanju twarowy policajam:
Žiđźane tkaniny, cźisto-wołmjane tkaniny, žmuźkate, kschećjate, jenobarbne, muselmy, kschićowe tkaniny, łožowe tkaniny, wupjerki, delurowy barchent, damasty, gardiny, zanki, bantyze.
Wjacźiznu we ete nije dotjenej placźiznu. Krucźe, sorawne poskuło wranje. Jone nurcźenje je tupowanju. Wotedawam jenoż wěste dźěłby
Welšez kupny dom w Kulowje.
Telefon 12. Sałożene 1868.

Sserbjo!

Kupujcze twory a potrjebu jenož pola Sserbow. Podpjerajcze i tym swoju narodnosć.

Porucźam

nowe a trjebane plyschowe sošy, tkaninowe sošy, drastowe khamory, vertiki dźěłanske kholowy, łožowe schaty, płachty a šwjerschniki, wobleki, ulstry, žonjazu drastu, nowe a trjebane mužaze a žonjaze wobucźe, schkórnje, gramofony, cźašniki a wschelake druhe wěcy.

——— Schtož nimam, spěchnje wobstaram. ———

Max Wenzel

kupowanska a pschedawanska zentrala
w Budyschinje, mjažowe torhoschcźo 8
Rěcźu serbšći! Rěcźu serbšći!

S pschichłódnocźu nutsknupowanja jara ponjene płaćiźiny.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Słomu
lězheje dźěłby kupuje
Aug. Hepper. Tel 1258.

Transmisije
kóždeje družiny,
wolije atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27

Mały nawěštk
w Serbskich Nowinach
ma dobry wuspěch!

Kupuju

Nowiny . .	35000 hr.
akty . . .	40000 hr.
knihi, šejchiwki.	35000 hr.
papjerowe wotp.	25000 hr.
tumpy bacź .	**150000 hr.**

kaścze a żelezo
po najwyschschich płaćiźinach.

Popp
na hornjecerkwi haży
— w Budyschinje —
Telefon 1352.

Pczołazy wósk
kupujetaj běžnje
po najwyschschich dnjownych płaćiźinach w małych a wulkich dźělbach
dr. Teich & Co.
w Budyschinje
na Hochiźi haży 42.

Létnik 82 Budyšin, štwórtk 13. septembra 1923 Číslo 212

Serbske Domje

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaćo měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Po wukrjaju za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smoleń w Budyšinje. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 100000 hriwnow. Wobchodnje so stajnce nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 300000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Štwórtk. 13. póžnjeńca.

Materna, wuznawarja.

1864 wotjědźe farař Jan Kilian z Budyšina do Ameriki.

† 1812 Arnošt Bémař, farař w Klěčnom, spisaćel nabožnych knihi.

Ty moja drasta najrjeńša.
A moja pycha swjata;
Mi jako suknja žiźana
Je twoja prawdosć data.
Tuž daj, zo rjanosć zachodnu,
Kiž swětowi so lubi tu,
Sa njerjad dźerźeć wuknu.
Ty sy mój hród a khowanka,
Na wěčne założena,
Tu njeboju so satana,
Tu hela njeje žana.
Ach, daj, mój luby Zbóžniko,
Zo twojich sa stajnje khowal so
We twojich swjatych ranach.

Jan Kilian.

Wumoženje wjetši wopor žada, hač zahubjenje. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske tow. ratarskeho dorosta za Khrósćicy a wokolinu ma pjatk 14. septembra wječor ½8 hodź. pola Natušec w Kukowje zhromadźiznu.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow. Sobotu 15. sept. popołdnju z dypkom ½5 hodź. posedźenje w Serbskim Domje. Dirigentojo a předsydźa jenotl. tow. su z tym lubje přeprošeni, też jenotliwi přećeljo wšěcy maju přistup. — Dźensći porjad: 1. Nazymski koncert a jeho khory. 2. Wustawki. 3. Wólby. 4. Wšelěziny.

Sobotu 15. sept. 3—½5 hodź. solistojo—hłosotwor; theorija. B. Krawc.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu 16. septembra z dypkom 9 hodź. dop. ważna pruha k nazymskemu koncertej. Wuraźowanja. Wšelěziny. Prošu wo bohaty wopyt. Sami noty sobu přinjesć. Bjarnat Krawc.

Załožeński wubjerk za zwjazk serbskich młodych ratarjow změje příchodnu sobotu 15. septembra dop. w 10 hodź. w Serbskej khořejowni ważne posedźenje. Njech wšitcy čłonojo, kiž su so do wubjerka zamołwili, cheyli cyle wěsće přińdu. Dotalne zarjadnistwo.

Jednota Sokol w Bukecach zwučowanje pjatk 14. septembra wupadnje, dokelž je načolnik zadźěłany.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy nima jutře pjatk, wječor, ale hižo dźens wječor we 8 hodź. spěwanje. Je-li zo chcemy so na Budyšskim koncerće wobdźělić, dyrbja wšitcy k spěwanju přińć a to prawje z dypkom. Dirigent.

Swětne podawki.

Pschibywazy wójnski strach na Balkanje.

Na wobstejnosće na Balkanje jendźelske knježerstwo j dźeń a wjetšichim njemérom zhladuje. Boja so, so je ćebi Musolini wotmyślił, z pomocu Bołgarskeje njemóry w Mazedonskej zwadźiś, so by na tajke waschnje Južnosłowjanjku pschi jejnej połoženskej mjeńšej swjatał, pak zwobodnu luft w Rěcy (Fiumje) dostał. Italske łódźe pa pjeća do Warny wróćo sa mazedonske bandy pschiwjesće. Tale je słyšeschcej, so je Franzowska w Sofiji źiwjenja dała, so njebudźe zdźerpjeć, ju by so Neuilłyjske mérowe rěšenje tranilo, a to by wona, hdy by trjeba było, kraje Makeje ententy i wróćo-ni podpjerała. Južnosłowjanske knježerstwo je so swojeje strony w Sofiji pschipowjedźeć dało, so wójnu mazedonskich bandow ze swjećemi źiwdźakami potłóči a so budźe mazedonskich banditow też psches bołgarske mjeńšy pschećeśehowaćz dać. W Južnosłowjanjkej wobźeje j njemérom wobstejonźo, je so Italska na kupje Korfu kaž na wulku wójnu wróm. To je wobźelo na wobkrućenje a na pschiprawjenje jepjerjanskeje a wójnske łódźiwo pocjahnje. Dotuž taste bronjenje pschećiwo zjadej Grichiskej žanchu njuzsta nima, we Londonje na to tukaju, so je Mussolini, prjedy hač je kupu wobhadźiej dał, wot wschoho spočatka wotpohlad měł, ju so **wójnske wotmyślił pschećiwo Južnosłowjanjej wuźicz.** Tohodla na jendźelske knježerstwo so mysle, so Italska Korfu bórzy wopuśćeźi. Doniž so to njestanje, wójnsće stuaci na Balkanje njepschejetanje.

Musolini je drje słubił, so italske wójsko Korfu jaźo wopuśćeźi, tola niz prjedy, doniž so njeje pschejanje wo mordarstwje słonćiźo a doniž mordarjow njejsu wotprawili. Jendźelske wobźenje, je dyž Musolini wopuśćenje kupy po możnosći daloko wotstorčeźi, so z tym potwjerdźi. Londonske „Times“ j prawom na to kedźbliwe cźinja, so gnadź so morderjo najjikrje ženje njewuśledźa, a so so potom wobhadźenje kupy ženje njeby słónźeło. Jendźelske fajimanje sa zuku wěź je so i tym j nowa hudźiło, a rěcź knježerstwowych nowin pschi cźiwo Musolinei bywa wótrisća. Wobźeje so j nowa je saplahowanjenom potwjerdźenje zhromadźiźnu swjatka ludowy hrošy. Położenje je sa Jendźelsku nětkole pschidhodniśe, dokelž je j pschinóśejom Měšćeho konflikta też Franzowska nusowana, we fajmje Južnosłowjanjesje na słónźenje wobźenja cźikcźeć. Jendźelska hama wudawa, so ju Rěcźi konflikt wobźehje njesajimnje.

Wójnske pschihoty Italskeje.

Londonski „Daily Chronicle“ w rosprawje se Athena fajimanje nadrobnjoweje we italskich wójnskich pschihotach cźini. W Trjeśe a Pola je wjele wójska zhromadźene. S Bari je so 3000 muzi i łodźemi do njeznateje strony wotwjesło. „Times“ powjeda, so ju tele wojerske pschihoty zuły Balkan rosbórić.

Belgrad žebi pscheće, jo by je italili ultimatum podšćichł.

Južnosłowjanske knježerstwo je so wo to prózowało, by by je italili ultimatum podšćichł. Podšćeschuje je mólwe ja dalsche jednanje, jo mohło by Rěcźi praśiwne schwajarśenu pa idźenjej k rosrićenju pschepołožeźi. Kaž Mailandski „Secolo“ powź, chze Južnosłowjanska łóźdy nowy porjad ja Rěcu wotpakaćz, dokelž wono anneźiju Bawórska a Delty wopschija.

Italcejo hišchcze jenu grichisku kupu wobhadźili.

S Korfu je powź, je su italšyj wojazy kupu Laro wobhadźili.

Mordarjo italiskich offizjérow hu pjecza Albanizy.

Grichiske knježerstwo wudawa, so njejsu Grichojo, ale Albanzyj italiskich offizérow mjesu wotmyślaceje kommissije morili. Albanske knježerstwo je so zapowjedźiło, ja morderjenji śledźeźi. Grichiske knježerstwo je nětko ultimatum albanskemu knježerstwu pósłało, we kotrymž so žada, jo dyrbja so morderjo sa tři dny wudaći.

Grichiske wyschnoseje su pschećiwodźene, so su hobustawy albanskeje tajnej organizazije „Saturn“ morderstwo słuźiłe, kotreż na swoje śudźe w Skadaru w Albanskej.

Němsko-franzowske jednanje.

Powjeśeź je jako wěrna potwjerdźa, so je so němski kanzler z franzowskim pósłanzom wo wójnskim wotschkodźenju rosrěźowak. Franzowski pósłanz pak njeje žanchu poćiśenja pschijał. Jenoc je so porucził, so njećmje we němskim wotschkodźenju prjedy jednaćz, dokelž je němske pažiune pschećiwjenje nje wobhadźenym kraju njeje sajtajiło a doniž je němske pósłanstwo we Paríšu njeje słowa wobhadźiło.

Němski kanzler je i wopśedka chcył wschitkich wobhadźerjow pschećiwstajeow pohnaćz, jo buchu kóždy 30 proz. nowych akśijow wudali a je kwalifikowanej wotschkodźenej kommitśiji pschepodali. Sapjatarja dyrbjeli potom nowy wubjerk sestajeźi. Tuton by nadawk měł internazionalnu pożeźonku la Němsku jwisećz, sa kotruž bychu pschepodate němske akzije rukowale.

Franzowojo žo němskich pjenjes mozuja.

W Gelsenkirchenje franzowskij offizérojo j pschewodom franzowskich wojakow do radnizy pschihnźechu a nuźowachu tyle pschełstajenych sastojnikow, pjenjezy tłamor wotcźinić. S njeho Franzowojo 42 miliardow hriwnow wdachu.

W Germersheimje žu Franzowojo 25 miliardow hriwnow a tśom sastojnikam 10 Eśenje 30 miliardow mjdowych pjenjes wsali.

200 miliardow mjdowych pjenjes rubili.

Khrobłe rubježnistwo je so w podlopkach Wilhelmine Viktor w Gelsenkirchenje słuźiło. Ssobotu bě so podkopkam nimale 200 miliardow mjdowych pjenjes póstało. Wone bě w wosbuchadowej tomorje khowachu. Wóndźelu rano bě dohladachu, so bě so zyła summa zhubiła. Połizajśe śledźenje ja paduchami njeje hač dotal wulpěcha mělo.

Ssrjedu dopołdnja wotdźelenje Belgiźanow na radnizu w Bueru pschinjeźe, wobhadźi měšćeźanku hłownu pokładnizu a j njeje wschě pjenjezy, nehdźe 60—70 miliardow wsa, bokelž dyrbjachu so tele pjenjezy k wotplaćenju njedźěłarjow wuźeź, kotřiž so zapowjedaju pod franzowskim a belgiskim dohladom dźěłaćź.

Krwawne fražeńza w Drjezdźanach.

Pschi demonstrazijach dźěłonjemějerjow póndźelu we Drjezdźanach je drje so krej pschełała, tola mórił so nichtó njeje, taž prénje pomjeźeje prajichu. Dokelž je jakajane, zo sjawnje zhromadźeźa a wokolo cźahaćz, połizija cźahej rewolucionarnych dźełonjemějerjow psched radnizu puć sawrje a jich hač k reformirtšej zyrkwi wróćo cźišćeźschje. Tu k łuśeńzu dóńdźe. Małych pschijimnow dla, hišchcze njeje wujaśnjene. Mjes tym je połizija praji, so fu dźełonjemějerjo do njeje j kamjenjemi a pinowymi błeschemi mjetali, tak je je fu dyrbjała wobaraćz. Dźełonjemějerjo wudawaju, so je połizija bjes dożnahaźeje pschićinyw słelała. Wěśte je, so fu je schtyrjo demonstrantoju tranili a so hnydom j automobilom do khorownje dowjezli. Hačź fu lohko abo cźežko tranjeni byli, njeje słonicź, tuńje tak małe, hačź je ko nćhtó j wuślełeni abo gummiwojnym kumpachom tranił.

Teź hišchcze po 1 hodźinje pschipołdnju roshorjeny łud radnizu wobkrućowaschje.

Połizija we podawkach sćehowaze jźdźeli: Po zhromadźiźnje, kotruź rada rewolucionarnych dźełonjemějerjow unterm dopołdnju w hojźenju Tivoli wotmě, sestaja so demonstrazijeźi cźah z nowej radnej khěźi. Dokelž nětkole ja rewolucionarnych dźełonjemějerjow hišchcze sakajange zhromadźiźnow pod holym njebjom wobsteji, dyrbjesche połizija tutemu zdźe; nawschcezo słuźiwcź. Demonstrantowjo na połizajśi komandu, na kschiźnej drośy pschećiwnu demonstraziju postajeny, je kamjenjemi a błeschemi mjetachu. Tutón tak do wuśkojejow pschijiźde a nětkotre kaje na zatrachenje wutśeli, pschi cźimž je nětkotre wosbuhy tranichu.

Kaž połizija wujeźeni, wobstejesche pschi demonstraziji cźah j njeorganizowanych dźełonjemějerjow.

Wjeczor dobu je zwólba do cźišćeźerje „Dresdner Neueste Nachrichten“, tehorunja do redakzije a žadasche pod žiwnym wohrožowanjom, jo by je rosprawa na jatkadze połizajśich powěźcźow wudata. Sajo wróćo wjała, dokelž njeje wěrno, je je so je strony demonstrantow pschećiwno połizaji wuśleźe.

Wjeczor wotmětwaschje so teź wulki zhromadźiźna dźełowych radow, kotruź zwóła pod nawjedowanjom wósteho Kenneete rosćeha. Pschi wjerchanju so wjele nadoby rosbi a jednoho nawjedowarja cźežko tranichu. Kenneete wojźewi, jo demonstrazije jenoź wokomik wotpoczńu, a jo ko bórzy sajo sapoczńu, jo dźełonjemějerjo japoczńu boj j połizini. Połizija ma so wotbronićz a proletariat so wobroniéź.

* * *

Dla sakroćenje połizje pschećiwno rewolucionarnym dźełonjemějerjam wobstajeje sakitkeho sozialdemokratiskeho knježerstwa do strachа pschihódźe. Kralne pschedbydźiwo kommunistiskeje strony je sakke knježerstwo nemołwiko, so dyrbi wukas wo sakaźanju zhromadźiźnow pod holym njebjom a wokoločasahanju po dróh

bach hnydom wróćićej a najpozdźišcho harć do 15. septembra offizěrow, kotřiž su krejpschelecje pschikalali, a zafsalitfich wužadarjow w policiji se službu puschćiću. Jeli so knježeństwo to njeńimi, njebudże komunistiska strona sozialdemokratiske stronu w žejmje dale podpjerać. — Sozialdemokratiske knježeństwo drje pryedy wróću stupi, harć do zadanjow kommunistowy sproti.

Bjesdźelosćej we wschěch powołanjach w Sakskej pschiběra.

Bjesdźelosćej je so tež we rospramyenišim tydženju wot 2. harć 8. septembra fhórschika. Dla njewotwćesa tworow, dla njedostatka žyrisnow a dla žadnosće pjenjes je so we wjele dźěłarnjach dźěło sasajiło a dźěłacerjo su so ś dźěła puschćili. Też w pschichodnym tydženju njesće žanych wuhladow, so muchte so wobstejnosće polěpschiś. Staniło w ratarstwje je srědka hdy něhdże złužba próstna.

Sozialdemokratija pscheczitwo dr. Geßlerej.

„Sächsische Staatszeitung" pische: W někotrych nowinach so praji, so je postupanje sakskeho ministerskeho presidenta dr. Zeignera pschećiwo Geßlerej je wołožbinskeje šwady wuchadża, a so by lepje było, hdy by dr. Zeigner, dźiwajo na wohrožene žiwjenjowe sajmy němskeje republiki radsche mjelcał. Tale kritika so na zule wopačne pschedpołhady załožuje.

Zadanje sa Geßlerowym wotkazanjom je wjele wjazy dyźi ł wołožbinskim wojowanjom. S nim žo njepožrědnje sa wobstacje republiki wojuje, kotraž njeśmě dleje pschihladowaś, kaž so němskostatna wobora schkit sa tajne organisazije prawizy sćini, kotrež móża republiku schiju swinyć. Sapschěmjenjenje němskeho presidenta Eberta ł lěpschemu Geßlera — kotrež pschi wschěch wobstejnosćach republikanam a sozialdemokratam njesfrohmilwe wostawa — je so po sakroczenju generalow, potajim skhadźuche wojerskeho pódlanskeho knježeństwa, stał.

Durinske knježeństwo wróćo stupiło.

W Durinskim (Thüringiskim) šejuje so kommunistojo a njesozialisćijo knježeństwu njedowerjenje wuprajiš. To je tehodła wróćo stupiło. W tym žanym pożegnanju njesozialisćijo nanjetnuchu, so by to žejm rospuschćeśił. Wo tymle nanjece budże so w bliščim pożegnanju jednaś.

W Durinskej su powěry hylnosće jenotliwych politiskich stronow podobne kaž w saksim žejmje. Sozialdemokratojo su ł najšpiłnišej stronu, tola woni nimaju wjerschinu. Tuž su nujowanu, so ł kommunistami abo ł jenej druhej politiskej stronu swjazaś. Njesozialisćijo sapóśtarsu su namjet sapodali, žejm rospuschćeśi, so nadźeju, so njesozialistojo pschi notwowólbach wjerschinu dostanu.

Pschićej wo wunoschku žwojeho pucowanja.

Hnydom po žwojim pschijeśe do Belgrada je žo ministeriki pschedsydża Paschić pola krala pschijał. Kral žeše pschejeche hnydom rosprawu wo wunoschku Paschićoweho pucowanja do Parisa žwjescheć.

W želesniczným cźahu Paschić redaktora Belgradskeje „Politik" pschija, kotryž jemu na pschećo pschijźe. Wo žwojim rosrěkženju ł Poincareom, kotrež podra hodźiny traješe, žo Paschić wuprajił, so je žo pschi tejle składnosći jara podrobnje Rěkše prascheńje rospominało. Dale Paschić praji, so francowšky pjenježnizy Serbiji k nakupjenju wójnskeho materiala 300 milijonow frankow požcza. Tónle material sapoczńu hišće tón mjeza ł Francowskeje do Južnoslowjanskeje ćaca. Paschić je teš ł italskim pósłanzom baronom Avezzanom nadrobnje rosrěkženje měł. Tutón je jemu ześ, so žo Rěkła należnosći mjes woběmaj staćomaj na jpokojage waschnje rosrěża.

Tajne šerjenje Turkowskeje ł Boharśej.

Mjes Turkowskej a Bolharśej žo w bliščich dnjach tajne wojerske rěrženje podpiša. Bolharska so ł nim pschi njepschećelskim nadwadź diplomatiśy, finanzuje a wojerśy swdźeji.

Turkowska so wschěch žadanjow na Mazedonsku wotrjetnje, a Bolharska so ša to prózowanjow na pschistaw Karagacź.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 13. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer + 1, najwyschicha dnjowa cypotra 27 stup. po C. Dźenża waro we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0, najnišcha cypotra we nozy 17 stop. — Wjeźeraršcha wjeczorna rosprawa Drježdźanskeje wjedrarnje nam hišćeze hrosnje njedro śaja. (Może być, so je hižo po dešćeschu, pschetož ischezja hižo sašo na rjane ješe). Wjedrarnja praji, so cźešći powěrr pola kupy Island ł ranju cźehnje. Wichory a dešćeśik šakhadźeja hižo w wolinowym morju. Może być, so je lóhki powětr w pokadnju tak hybny, a je cźešći kóle ł polnozy stócził. Wjeźera rano bě po zyłej Ewjedźenej Europje rjane a wo dnju wurjadnje cźopłe wjedro. W Londonje bě rjenje pschi 10 stop. cźopłoty, Paris měješe pschi 14 stop. kurjawu. Jutrje pjatk klóńczko 5,32 škhadża a žo 6,18 hwona. Měsaczk škhadża dopoldnja 9,57 a žo wjeczor 8,21 hwona.

— **Kola pschcza dale kradnu.** W Budyschinje kradnychu 12. septembra žonjace jśdne kolo, na kotrehoż wodźiłu bě schery nakhribietnik pschihotowany. — Dale kradnychu nuzjace jśdne kolo a we wokolinje 7. septembra tehorunja nuzjace jśdne kolo šnamki Seidel u. Naumann.

— **Zokrotwe placźiny.** Kaž nam měschćanska pruhowarnja placźinow dźěli, je žo placźił na ša cźaš wot 12.—14. septembra 1923 ša punt mlěcheho zokora na 1 200 000 hr., ša punt lompoweho na 1 300 000 hr., ša punt kloskateho na 1 400 000 hr., ša punt pudroweho na 1 400 000 hr. a ša punt kandiźowego zokora na 1 500 000 hr. postajiła.

— **Nowe powyschenje želesniskich tarifow.** Kluč ša wołožbiniski wobkhad žo ł 11. septembrom na 1,5 mil. powyschi. S teho wukhadźeja šźělowoge placźiny ša jedyn kilometer. Sa 4. rjadowniu 33 000 hr., ša 3 rjad. 49 500 hr., ša 2. rjad. 148 500 hr., ša 1. rjad. 279 000 hr. Khartki 10. sept. kupjene ša staru placźiznu placza schtyri dny, to je hacź do 13. sept. Jśba pak dyrbi žo w wotnozy wot 13. ł 14. sept. skónczyć, hewak ma so pschikrajć placźicź.

S **Hornjeje Hórki.** Nasche herbske towaršstwo „Luža" žwjescheśe schwórkt tydženja žwój druhi ša- wołožeńi žwjedżen. So by žo rjenje wotwjecził, bě žo nahladna liczba žobuskanow a hosći sešła. Po nadrobnej hymnje „Hišćeze Sserbstwo nje(s)hubjene" ławi nasch pschedsydża Jakub Frenzel žwjedżeń ł mutrobnymi słowami powitanja. S rěcźu połneho ja- pala wjedżeśe naš wróćo do saschiću 2 lét, mu- jibéhujo, kak je towarstwo dźěłało a śpěwało. Se- jchtomita je wurosti rjany zchtom. Schtom pak nje- hišćeze dosch ł truśenju. Hdyž a hdyž hišćeze khibi. Druhdy teš lońscheha powjescha. Pak leš wuška, ju- cha wotmojka wotlećił. Sa to pak druhe cźim cźerst- wišcho wubiwaja. Se sahorjazymi słowami pohonjo- wasche nas, so hychmy pschichodnje wschitku cźim kru- cźišcho stali ł žiwjenju herbskemu towarstwu a k zna- schemu lubemu herbskemu narodej. Po wjasornych shromadnych śpěwach a někotrych deklamazijach kujeśe pschedsydżeh, kiž wuśtojnje pschedujeśu, wotschewschmy žo nasche- žerinišcho na khośeju a cźakanju. Knjezna Freyschlagez a knjes wucźer Rauschendorf pschedsje- žeschtaj nam schtyrinuzkinje někotre hudźbne truchi jara wuśtojnje na kschidle. Naši měschanoj thor sanjeżny nam wjazy rjanych śpěwow. Stónźnje žwjeżeliche naš naschi wuśkoźni dźiwadźelniźy i derje poradźe- nym žmješchom. Dźakne pschihladowarjow jim ich próżu še schumnjazym pschikleskom znamowasche. Knjes pschekwpź Schmidt ł Mnišchonza někotre jadrine žłowa porěcźa. Nimowerny wulku wažnosć herbskeje rěcźe wusběhnywschi dopomni naš na žwoje naihoa- njenja. Nimale po połožju Europy puczujo bě žo wschudżom jako Sserb wuznawował. Tak je zhonił, kak žo teš we dalokej zalsce ja naschi maty ludźi sa- jimuja a kak nuinje budżemy naschu mačerinu rěcź hišćeze trjebać (pschedewschźim nasche dźěcźi pschihp. red.). Też druhy knjeża porěcźachu žłowa wolneho sa- hjorjenja a napomninanja. Knjes dirigent pohonja- wasche, žwérnje a wutrajnje ju na śpěwanju wobdźe- łowacź. Totalne žlabe wobdźělenje ja dirigentu žana radosć njeźe. Se śpěwom „Dźe statok mój", śonźi žo rjenje poradźeny žwjedżeń. Khórn bě dawno hižo wotśpěwał, jako žo na dompucź hotowachmy.

S **Cźelnego.** Bóchmy jenoż mała cźłużba, kotrejž žo sańdżenu njedźelu popołdnju pola Kalicheż šendżechu. Njany błónczny dźeń dźe wabjesche won do Bo- jcze šwórby. Knjes Pawlo shromadźišcu nawjedo- wasche. Pośleźi žo nam pschednoschć we Hendrichu Jordanu. Tutón je žo narodźił 1841 w naschej wju. Jako bě 8 lét starý, hižom žwojeho nana, kiž běsche tu wucźer, thubi. S wulkimi woporami jeho macź dozpě, jo won teš wucźerźtwo dośtudowa. Boleślawški seminar wukhodźiwschi, běsche najprjódzu někotre lěta w Hornjej Łužicy a potom někotro lětdźešatkow w Po- pojach w Delnjej Łužicy ł wucźerjom a kantorom. Won je wjele herbskich knihi spisał, wosebje delnjo- herbskich, ale też někotre hornjoherbske, kaž schulsku cźitanku, kotraž bo hišćeze psched 50 lětami w pruskich herbskich schulach trjebała. Wokoło léta 1880 pak ła- poczinasche pruska wyschnosć po šnatych sakładach tak njenjewnagje „Osmarkenpolitik" nasche herbske schule i namozu pschenjewnjeźowazi. Sserbska wucźba a herbske knihe potom wjeło w schuli wjazy městna njemějachu a bohužel teš někto i wjetschich hišćeze nimaja. Jordan

Hanka.

Powěsć ze Sserbow.

14] (Pokrjećowanje.)

XIII.

Hanka wschak doma njebě. Sadwělujuy bě cźekhyła. Ale hdże měješe cźekaz, tak njeśmérnje pokorjena bywschi? K macźeri. Ta je ju njerozumi, jej je wona zuła a Němka. K nanej? Tón w borcznje hedši, njeby teź jeje žyslotnju wocźow widżał, njeby jej ironunił. Hdż. měješe cźekaz? Kaž schcejuwana horna šadźa ja na drobne wjesne pobrjebnischcźo.

Sawjate měźmo bě puste a próżne. Tam a žem posapsywa ptacźk, hewak bě cźišcźinko po žywjatym polu. Wjeczorny wětřiśk druhdy do lipow šadunu, kotrež kolowokoł stojachu, a šdawasche žo, so ł tehole wjeczornego wětřika hromadże rěcźa dusche wje- lebohich.

Stónżo dałoko do šapada njeměješe. Zehlíwe pruhi cźelesniche na selene brjóžki, stoty łschij na bělej, wyšokej zyrkwinej wěži žo w jich purpurje kupaschе, słote pižmiki na Měrcźinym pomniku žo šwécźachu se schkrobnym cźerwjenym žlotom, a w jaknym błyschcźu žo šybolische hlonbicźka holiźa, kotreż bě tu žmoj horze, rospalene bě e cźołko pomuriło hłuboko, hłuboko do kwětkow, kotrež nad rowom jeje kotřiśći wukrěźewajo, dawachu lubožim, wopojazym wóń. Kaž by žo do žywja- teje ž nje sorjeż chcźała, žo dorjeż ł žwoje lubowanej kotřiśći Marji.

Nichdże na žwěsće Hanka dusche njeměješe, kotrejž by žo mohła dowěrieź, kotrejž by mohła teź poschepetacź jenoż wo nj šmérnej bóli, kotraž je cźežinješe. Ale tu bě žama. Nichtó jeje njewidżeśe, nichtó njeślyscheśe. Mortwy nicźo njeschćeradźi. Cźim mjenje je horzo- lubowana kotřiśća Marja, kotraž tu dréma pod dor- nom.

Ach, tej móhło žo šawidżeć. Mloduschka je wu- mrěła, njepschećelśela měła njeje, w bliščeżu žwojich młodych lét a w rjanosći je wotžał jśła — a dźenża hišćeze jeje nowożenja ptaka wo aju. Ach, pschećezo měło Marischki Bóh je je njeje k hrobi wsał? Schto je jej rjanosći, schto tu jej młode lěta a kwětki a róże, hdyž je šwuschorana je šwěta, hdyž hdźežkuli schtó na nju žo schcźeri, ju šmješchi a hani... Może wona ł žyła takle w Kruchowjach na dalsche wostacź? Nje- budże tuž tón jeniczki, kotrehoż tu ma hišćeze, wot něhła hinak na nju hladaczy? Šemé Rochej Rischojz hdy šašo na wocźi? Ach, šnadź je tomu hišćeze pschidnu wopačne myśle: to njeje wortwej šotśe, ale jcho njewjeśe k wośi šadźała te cźerstwe kwětki....

Hanka šama njebě, runjez tak myślesche. Wona žo njebě, so ł wjeczornymi šmérkami anuj šastrózem, we šrasche łptóschnjeze wocźi na nju złożowasche.

Schto dnje młodeho wjesnego schatka šem wjedżeśe ł tym wokomikom? Hacź bě jeho nékaśe cźemne psched- cźucze žem pohoniło? Hacź jo nadżeśeschć, tu na polu pokoja, nad rowom njewjeśelinym, jo žo jemu tu ros- horjena dusche šk ze sašo šmérni?

Najprjedy na Hanku pohlada. Wokomik njepo- hnuny šasta, kaž by łpostajnje był. Potom pak rośnje posunpi a ł tśjoni krocźelemi bě ša Hanku. Rěko hakle žo jeho dohlada, kaž by šjewjenje žo se šenje wumuliło — tak tu łstojesche won, kotrehoż widżeć, w tymle wo- komiku ł najmjeńšicha nejdże chżyła ša žiwy šwét nic.

Němje na njeho pohladny a šadyrkny, kaž hdyž šcheri. Schcźerjaza teź bźsche błędosć, kotraž jeho lisy pokrywasche, hewak štrachcej cźerwjenej. A znjy bě teź pohlad jeho wocźow, tak pschećezelneju pschcze. Nje- hladaschtej jeho módrej wocźi šnadź hněwnje, ani poro- kujuy, jenoż bolośćej a hłuboki štyk bě jej šawodżeł. Tehdom želnoścźowa ból je wutrobu napełni, a ruzy žo jej šwjeschćehtej łaź nimowólnje. Nachle, łaź po něłaj- kim roskalu, dźiwsche Hanka pośleźiej a cźekaz, ale nohy njedowolischtej. Wbohe štworjenje žo do hromadki šwjese.

Tak wonaj khwilku njeśećeschtaj wobaj.

Wopraschdże teź Rischo njebě hišćeze ša cźaš žiwjenja widżał tajkeho horja a teje bolośće na cźłowjeśkim wobliczu. Schto je ta cźerpita a ischto hišćeze cźerpi.

Rischa ł mozu žwoje šahorjenje potłóczowaśe. Jenoż wocźi a ruzy łkożiwschi ł wutorhnym łijałkam, wopraschda žo šmérom a pschećezelniwje: „Cźehodła to cźinischi?... Je to prawje, Hanka? Je cźi ta schto cźinika, hdyž žu cźi khćiwdu cźinili śli ludźo"

Wón njebě žwaril, ale Hanka šacźu, so to powoł bě a — šahłuzeny.

Wona dźiwsche jemu wotmolwicź, tola ert po njeźwotewri. A hdyž potom cźinnej wocźi pośběhny, wonej njeźmałośćetnej šnjeśej truchleho pokładnjenje jcho wocźow. Stuchtinje a khoroblinje wobwichnišy wobliczo pschihny ł rukomaj.

Dobremu nikodźenzej bě Hanki wutrobnje žel, a nakhilnwschi žo k njej, dótkny žo jeje šapaczeho cźoka a rjekny hnuty a šaty: „Wboha dźowka! Schtó by to myślił! Schtó by to teho nadżał! Ach, ja hych ja tola pryedy pschilichol! Tola njewědżach dźe, jo tu na rejach šy... Tuž njebnhdy dźiwna, wschak žo to šente wjazy nještanje. Wo to žo postaramy. Wichak hižo naš Hórschich šchkarakow wém... Juro mi Hischeże djensa ł dwora pódże, a druhich teź wottschaku, so budża spo- minacź."

Še mysłe wopytachu Hanku. „Myślisch drje, Rischa, so šu dokonjak schtó kajši šnuk! A nětko žo žo ša mnu pschihwacził, so by mój dźak žnjał. Ja teh dźaka dołha njejšym. Šaym cźe prošyła?"

S hněvom žo Rischa šaćerwjeni. Ale hnydom šašo wodawasche, šhładnywschi Hanku, tschepotaju kaž lisiczko. Kajši dźiwa: hdyž šu je takle wohanili, so žo nikomu wjazy njedowěrja. (Pokrjećowanje.)

niczenju zgwojeho ludu z hórkej bolosću pichtiladowasche. Món je husto napominak k spódze k macserskej réći a k ródnym nałožkam. 1910 semrje Vola nałe je jeho wopomnjeneje hischcje w mnohich wutrobach żiwe a my możemy wulkemu żyrnej naschcje wóży też mały pomnik stajić, hdyż nałe miode towarstwo po nim pomjenujemy.

o

Dopis.

S Kukowa. W Lipju — to je wobschérna klóschterska zahroda mjes klóschtrom a Swinarnju — wotmuwasche so njedżelu wulkí turnarski zwjedżeń zyłeho Kamjenskeho wokrejża. Pansczijanske turnarske towarstwo je k temu nastork dało. Pod nadzjebowanjom Porakoweho sekretara Falmeta we Budworju su so někotsi němscy a rjemjeślniczy loni jewischnje salozili, hdyż mjesćzk tu Sserbow k sebi najskerje wuhladu. Se salożenjom němskeho towarstwa dyrbjesche so jemu sadżiwacz, znajmjenischa wěz poczeżicz. So by so mjes Sserbami prawje zakuwało, wuhotowa wono leżsa w mesi wjetschi sseń němskich towarstwow w Janschich Kupjelach. Tehdom so hižo wobsamknu, wulki swjatkowy swjedżeń 9. septembra na klóschterskej łuży w Lipju wotnjeć, k czemuż bé klóschterske knjezstwo haydom swólniwe. Po strach nawalischu so někto zuby turnarjo (muzżjay a żónske) do wósy k wosbjenjenju wjesnjeho Němzowstwa. Jim pschijschłachu Němzy a narodnje hotowi Sserbja, kajchżdy je tu nadobcz. Hdyż so pobożni wobadni k nyschporu zhwatachu, wukonjachu domjazy a zusy harowate hry na klóncznitej łuzy. Telko cześcziwowjesche psched Bożej służbu mółi z najmjenischa katolske bobustany z wjetscha Sserbja; mérz a żebi na pol hodzinki méra wuzadarej. Ale to jich hižo wjazy njemyli. Na Ssokolach by duchowna kritika wschо widżała a wo njemorałnym wliwje pisała. Tola na Sserbach w swjatu i njenabożnymi Němzami — pschicześczych hižo na dopołdnischich kemschach z wulkim hołkom a harn do wósy — nichtó nicżo wustajcz mima a njeżmé. To je wschо dobre, hdyż je jeno Němste. Kak prawje wobhladniwi Sserbja loni mésachu, hdyż w salożenju turnarskeho towarstwa żełnjujenje Němzowstwa na klóschterskich stronach dopredka wschczakchu, widżimy też z wuprajenjow rézkow na swjedżenju zamym. Jedyn — wosebje dr. Thiemer z Budusichina — thwalesche Pansczanskich turnarjow jako pschedstrażu na hranizu — potajim pschczeżiwo Sserbam, wukhwalowasche nawjednikow jako njebojazniwej muży. Njedawno je halle jedyn z nich — rjemjeślnik z Kukowa — Sserbow njebaibicżiwje krajnych zschcradnikow mjenował a pod żeho komando żo potom hischcze Sserbja stupja! Rimacze wy wjazy narodnjeje cżerje a żebjewodowja? Nize stoło njeżdże!) Dale wuznawasche tónzamy réczník, so su zuzy turnarjo jako zahrodniczy pschilhwatali, so buchu tu zahażdże nuroztintu (mjenujcz turnarske towarstwo) plahowali a schkitali. Potom so pschilhodowasche, so su domorodni towarstwa cżełotu cżinili. (A runje nawopak je. Njechamy tu pschecżiwnosće znatelo Pansczanskeho rjemjeślnika a druhich pschecżiwo Sserbam dale rosponntnacz. Sswadżi smérjeny w pschichodże pschicżiwnosće k temu.) Mérzni posłezi nadomnem towarstwam wjschu němsku podperu a wudawasche sportnu tuhu (w Lipju) jako němsku zemju. Stónczenje napomnjasche wschéch pschitomnych (pojatym też Sserbow), němsku wèz cżełesowacz. Tak rleczécem bo wschonémike idesi pyches jeho zymi récz a bohu najlepschi a najzajmischi bopołas za němzowaty samér towarstwa, ke kotremuż so hischcze pschihadnje pohonjowacsche. Tuchowni gratarjo su swoju mału pschcschili a Sserbam pokajali, hdyż pucz wjedże. To dobre ma ſ najmjenischa inión swjedżeń. A to by so „swjata wéż“ wobtrnczała, pschijschahasche sekretar Felgner na w Mirchowitz powżeżecznu khorhoj w mjenje towarstwa, so chżeda a tu krucze znacz — potajim Němzowstwo mjes Sserbami „schkitacz“ a hajicz. K dobremu němskemu wuschinju drje też słuscha, so „młodożina cita“ Pansczanskeho turnarskeho towarstwa po wósy hwidasche a bubmuje rauschi mér tajsnjche. Schtóż je za turnowanjomi jenoż cżełowuczowanje rytal, je mélo lepschcha powuczenja, a wschelakim Sserbam, kotiż njejsu bé hacż do kwize hischcze stażeni, żeri je wocżi wotewrjeli. Jenoż k wuhodowlnjenju rosprawy chżemy nasamnicz, so mamy wulkoimenitrielny we Budowzu swój automobil k podpjerje żarjeżej nje haji. Wón ma wulki sajim a wosebitu sympatiju za tu o němzowate towarstwo. Hewak rozjemy Cżech, nima pak wróscicza słowjanskeho cżłowcza. To też jeho napraw wschonémuże rozitije żrejmischcze wuznanje. Tajki schtódomy njenaradomy wliw njeby mógny być, bychu-li wdomni Sserbja wjazy rjapa, wjazy cżełczowjesche k swojemu namérnemu narodnemu lubu wéli. Naschi njewischcerżicżo hižo wédża, so so wschczlazy klóschterlży Sserbja na wschė njeżerzeże boki słubuja, łaż chcejch je runje mécz. To jim jich dżéło wołożuje. Tak je serdżiki burschi howpodarski pomoznik towarstwam hnuczowanskich mésznosć z naprawami na swoju ruku pschiprawił. Wsjawnoscki, wzyrkwi a schuli — wschudże dyrbja Sserbjo pjate koło być. A to w swojim kraju! Hdyż młodosć to njedowidżi a njerosumi, dha dyrbjeli tola starschi a dowoscżeni mudrischi być a jich roswuczicżej, jeli maja hischcze próschtu narodneho cżuczja!

Hospodarski rozhlad.

Schtwortk, 13. septembra 1923.

Kursy dżensa dopołdnja

Dollar w 10 hodź. 115 miljón hriwnow.
Dollar w 11 hodź. 93 miljón hriwnow.

Jendżelski punt w 10 hodź. 505 mil. hr.
Jendż. punt w 11 hodź. 470—490 mil. hr.
Cżeskosłow. króna w 10 hodź. 3,4 mil. hr.
Cżeskosł. króna w 11 hodź. 3,— mil. hr.

Na Barlinskich wikach bé wczera jasso wichorozyły dżeń. Kursy effektow (akzijow) so podwoziłu, haj potrojichu (verdrifachi). Mózny hlada za swoje němske pjenjezy tak ruczże hacż mózno wotbudże a we nałajtej hódnoscżi załoji. Też zule pjenjezy bédu jasso wo wjele drószche. Dollar dozpi jasno 130 mil. hr. Potom někotre wulkowankí fakrocżichu a kursy trochu stłoczichu.

Produktowe wiki stejachu zyle pod fachcżichżoma katastrofalneho rospadowanja hódnoscże němskich pjenjez. Zita zkoro zaneho na wikach njebé. Schtóż so poschcżi, so tez hwydom za najwysche placżiny pohrada. Pschetoż kózdy hlada, so za němske papjerjane pjenjezy radscho żito dostanje. Pschenjan jenoż mlynu kupowachu. Za rożku so je wschetkatkich stron rosplahowachu. Jerżmjeń a wowsy so runje tak pytachu a béschtaj żadnaj. Placżiny skakajo horje bjez jachu. Za muku sebi mlynjy njeżmérnje wyschoke placżiny żadachu a dostachu. Womjeschi, skónu piza a druhe produkty bédu drohe. Tola njeměżachu pschewjele wobrota.

Na Barlinskich produktowych wikach. Rożka 110 hacż 115 mil. hr., nałéni jeczmjeń 110—120, wowsa 96—103, pschenicżna muka 240—255, rżana muka 175—190, pschenicżne a rżane wotruby 75—78 mil. hr., bórnaze knżi 90 mil. hr. Wschо po milijonach hriwnow a po ze zentnarju.

Stolowa a żyno. Pschenicżna a rżana 1,9—2 mil. hr., wowsjna 1,7—1,8, rżane wokleny 1,3—1,5 mil., jeczjna 1,5—1,6, sykanje 4,3—4,6, żyno 1,7—2,1. Wschо po milijonach hriwnow a po zentnarju.

Wiki réznebo zkotu we Barlin-Friedrichsfeldz (Wiehzentrale) wczera hrjedu. Na nje bé so poruczo poslednim wikam nejchto wjazy howjadłow ale mjeze zjelatowu, wowzow a swini pschihnatu. Wutrajne pjenjezy su drohe a placżiny na Hamburskich wikach wyschoke. Tehdoła też tu placżiny wo 100 proz. hoze dyrjachu, po taksim so podwoziłu. Wiki we howjadłach, zjelatach, a wowzach dla pschewyschokich placżinow mérnje dżéchu. Pola żwini bé na 600 hacż 750 mil. hr. po zentnarju żiwoze wahi dojednachu. Tuczżnych żwini (pyches 3 zentnarjow placżiny so njespojitachu. Sswinje so wdżeu rospschedachu. Pschihnało so bé 1461 howjadłow, 756 zjelatow, 2041 wowzow, 1202 żwini. Sa nje so schżéhowaze placżiny zapiskachu:

Howjadła 250—630 mil. hr.,
zjelata 500 mil. hacż 1 miljardu hr.,
wowzy 300—700 mil. hr.,
żwinje 600—750 mil. hr.

Wschо po zentnarju żiwoze wahi.

Na żwinjanze wiki (Magerviehhof) bé so pschiwożło 792 prosjatow a béchaku a 177 żwini, pornja poslednim wikam wjele mjenje. Wiki pschi jara powyschenych placżijnach mérnje dżéchu. Punt proszatow pschiwoże 5—6 mil. hr., béchaku 4,5 hacż 5,5 mil. hriwnow.

Tudżenska rosprawa wulkożmjenjenjej: Metz & Co. we Barlin-Steglitz. Njane wjedro żnjam na Cżirkwjach żymjenjom kowi. Truchelo dżeczela wjele wjazy hacż hewak je żynjo wostajo. Tehdoła je jara wjele żwini z tukrajnym żymjenjomy jastara. Wschо dżeczela żynjo njeje hischcze dosłacż. Cżiste żynje je tak drohe, so so njekupuje. Njanchu a srénjecko żymjenja kottelko dżeczela je doscż na wikach. Tramowcho żymjenja so hižo wjele poschczuje, ale malo so kupnje. Najmjenjej wott, a mésczerzuju janstaje rożti a woki hižo wjele na wiki pschinżże a so też rospschedża. Szżéhowaze placżijny so japiskachu:

Cżeżkowjenu dżeczel 700—850, inkarnatowuy 150 mil. hacż 175 mil. hr., żołty 180—220, luzerna 700 hacż 820, jendżelska a italska rajgras-trawa 150—180 mil. hr., kotowżi 40—50, żonoy 125—160 mil. hr. Wschо po milijonach hriwnow a zentnarju.

Siedu hriwna wczera. Banka dawa 22 704 785 hr. a pjdżerawa za 22 914 285 hr.

Sodł, kamjenna je wot 10. sept. 200 proz., to je je 2 króc drószicha.

Sa mloko, butru a mazoh stupaja njedżelu 16. septembra t. l. nowe placżijny do mozy.

Dobre mloko 950 000 hr. liter,
sebérane mloko 420 000 hr. liter,
tukowy litr prozent 300 000 hr.,
burska butra 9 450 000 hr.,
mlokarnika 10 800 000 hr.,
burski twaroh (330 000 hr.,
mlokarnski 1 600 000 hr.

Limit w pjenjezu nusu. We wurjadnym posedżenju mésczanskeje rady rospromjowasche pschni mésczanosta wo pjenjezownym położenju a wojerni, so mésto njemóże wjazy swojim sastojnikam, pschihstajenym a dżélacżerjam potnu mséu placżicz. Rada wobsamknu, so wotpósczele deputaziju k némskej wyschnosći, so by jej wo powoałiwym pjenjezownym położenju mésta rospromjowała a wo nowolnosć żadała, so smélo mésto mitowe pjenjezy cżiscżeżcz. Też ma wo podyjeru ſ némskostatneje wopytjery żadacz.

Kursy zujoch pjenjes wczera: Dollar 96 mil. hr., jendżelski punt 440 mil. hr., schwajzarski frank 17,36 mil. hr., franzowski frank 5,62 mil. hr., cżeskoslowakiska króna 2,40, 100 polskich markow 30 000 hr.

Hamske kursy wczera w Barlinje: Dollar placżesche 95 760 000, jendżelski punt 438 900 000, schwajzarski frank 17 316 600 hr., franzowski frank placżesche 5 605 980 hr., cżeskosł. króna 2 895 720 hr., ta Banna we Drjezdżanach 3 261 800 hr.

Přiłopk

* Nasymske Prajske wulkowiki (maza) skónczene. Poslednjej dwaj dnjej Prażiskich najmyschich wulkowikow znamjenjachu rozjeżdżenje jich wuwjescżowanje taż we nastupanju wopyta tak zeż wojawrjenych wobthodnow. Wopyt wosebje na poslednjej njedżeli bé skoro pschewulki dla wulkeje liczby sażéhowanych wobthodnikow se wschéch stron kraja. Hacż do połdnjowych powodinschich hodżin trajesche wobthodne hibanje we njemjeschernej mérje. Hlowuje jabłonska bihzatarija, schkleżaza, porzżin, hrażk, elektrotechnita błidarżiza nadoba, zotrowinki, litery adr. hnjeżelachu so znanjemitelho wotbjerza, tónkróż zkoro nawjedżacje do tukraja. We zyłkowym wotbjerżenju naiymnyzh wulkowikow mója so ſ pohwjeleżenjom konstatowacż, so su njewożekowanu wobthodny a moralny wuspéch méże. Wschе to żej hlowuje wukraj, kotryż ſ wulkimi wobthodnymi wojawrjenjenjemi pobéhny wobthodny wuspéch. Wustajerjo łwokojeni ſ dobytkom tutnych wulkowikow, su so ſ dwójzy powjeżichenymi stanami sa nałéne wulkowiki zamowili. Hlownje su to jendżelzkeju wustajerjo, kotiż su żebi pjecz krócz tak wulke ruunnoscże skażali. Tehdoła zarjadnikowe Prażskich wobthodnikow na to kożdżiwje cżakni, so bychu żo pschipowjedżenja sa nałéne wulkowiki hnydom zapósłale, dokeż hndże pod wlowom tutnych posledních wulkowikow wulke naprascżowanje sa méstnami.

** Zorty ſ Winskich wulkowikow. Mjeży Winskimi wobthodnikami letuschich wulkowikow powjedaja żebi sczéhowaze njewinowate razuawe zorty, kotrejż najzkerje też w Lipju poroumjazzy pożmérk wulóndżeja: Frisczozo sin tarify wo 50% powyschili, dokeż njechżadża „dolhe wobliczża“ wustajerjow wjazy ja ſtary tarif tuthacż.

** Wustajerjow chżedża wjecza do zyrkwje pschemenicż. Prénju „cżichu mschu“ su hižo cżitali.

** We wikowanischim palatsu bé jedyn rabiatny schef swojemu pschischajenemu, kotryż bé jeho rosthorti, jelenu plisu tyknył. Wustrózany so wobsladny: „Dżakowany Bohu, so njejsym zadnych swódkow mél!“

* Nowy zwétowy rekord za wyzoke letanje. Każ so ſ Parisa telegrafuje, je franzowzki létar Ladi Lenvine nowy zwétowy rekord (najwyschschze dospéte tonkonjenje) we wyzokoletanju postajił ſ tym, so wyzokoleż 10 741 metrow dospé.

* Djabelowe (czertowe) narodzenje. Wotlezaza wokolina w Pinjazynej w Pólsku ſo wosbur se sensazijej powieżcu wo narodzenju djabola. Narodzi ſo tam konjaza njewora, kotraż wupadasche takle: hlowa bé che dospolnje konjej podobna, predkne wobi pobrachowacu, czelesnu (Rimnbaden) bésche zwinte a do predka wuszunjene, horne nichż zule wonite a wuhorjene. Méżto czola bésche wilke woko. Njetwora ſ che żiwa, ale ſatkach ju. Lud ſo ſ tutej powieżcu tak nastróji, so tam pweżowasche na prozeżion, so by „czerta“ wobkadał, podobnucze człowjeke. Polizija napiza wo wéży protokol.

* Hrimna traduje. Nascha hrivna je hischcze 10-jowżetiskich rublow winozita, to reka, wona jenoż 20 krócz telko placżi, każ ruzki pjenjes. Naschi wuczni mudraczżoło, kotiż żito rojeż ſ lżischa, wészczacu do czakza, so je njemózno, na rusze położenje pschihcż. Dalokeżo pucza k njemu wjazy nimamy. S thwalkom dże do bjesdna. Wyiche teho profesczarjow, so slowjanske kraje każ Czżeżka, Pólska, Jużnoslowjanska, Rusa ſo jako staty ižscżerjeż niemóża, dokeż ſo wot Sslowjanow nawjednja. Jenoż Němzy na wuschiſhnosć, ke kotżenju a na to da żebi wżelcżo bjez „Bordżicha wyschicka — njeczżu ſo wowżaz!“ Stejimy hluboko nize Pólskeje, na kotruż nemzki politPtikaż je sobuzkelnoscżu ſhlabowjacze. A „hluwy Polak“ ſo nemzkim filosofam wuzmeje. Haj, kolo tych czżasow ſo wjerczi!

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24 **Firma P. Nocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

** K sadwělowanemu wustajerjej pschinjůdze stary wobkhodny pscherzel. Wobkhladuje schei stan, ake njecha niczo kupicź. Hdyž jeho wustajeŕ nusuje a jeho njecha puschczicź, so tamny rosthněwany wottworjnje: „Wy mózeze mi . . . .!" „Skónczuje! Prénja sfasanka na wulkowikach!"

* **Njesboże w amerikanskim tódźstwje.** Kaž „Hasvas" se San Franzjiska powě, je syndom amerikanskich torpedowych sanicźakow blizo San Barbara w tolstej kurjawje na skały sajeło a so rosbilo. S nich 22 muži lischeze njeju namakali, 10 ju do hospitala dowjesli. Wschitke sanicźarki ju zhubjene. Najprjedy mjenjachu, so ju z woparami mórskeho rjenja.

* **K semjerjenju w Japanskej.** Cźekmjenzy, kotrjž njerbožu wucźerjnywschi do Tangkanja pschinjůdzechu, powjedachu wo semjerjenju w Yokohamje: Wobkhodnizy chjachu runje pitaŕnje wopuschczicź, hdyž na nas hobrsti hołk sabzhyschachu. Semja so sběhasche a to z městami 1,2—1,5 metra, so by so potom sabo sabypała. Tschasenje trajesche 30 sekundow. Wschitke wutkajne khěže (dokelž su wjetsche a maßiwnische, mjes tym so su niske domjaze z wjesicha jenoż z drjewa, bambuza a papjery) so sparalachu. Rospadanki khěžow z wyschschich dźěłow města walachu so do nižschich. Semja so sběhasche a spadowasche kaž žolmy rosbarjenego n orja, nastachu hobrske rospukliny, kotrež cźekajom ludźom puć saracźichu. Wohnjo, kotrež hnydom wudyri, so z wětrom spěchnje rosschěri, tak so bóle hač połojca města zanje pkomjenicźachu. Kosta z milijonami tónow petroleja rosbuchachu. Palazy petroleja cźekajesche do kanala a sapali nasne pkawidła, na korunzki wjele stow ludźi wucźekachu, so by na nich druhi bjezdźeli. Kanal běsche sdonczuje połny cźełow. Dwójzy by dźeł pschistawa dwěsta cźetrow wyšoko wusbehnu a skónczuje so we wodze sbudi.

Swójbne powjesće.

Semrěł: Bjedrich Pomhajsbóh Peschel, rězbaŕ a kamjenje hadźerski mischtr w Kamjenzu.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Hamtski sud wozjewja: Do sapika mandźelskeho prawa (Güterrechtsregister) so sapisha, so mechanik Gustav Richard Panther we Delnych Kundraczicach (Niederkunnersdorf) nima prawa na samoženju swojeje žony Hedwigi rodźenje Faracz.

Do wukowanskeho sapiska (Handelsregister) na łopjento 72 so nastupaca firma Hohlfeld a Witte we Lubiju sapisha, so je referendar Dr. Jurij Witte we Lubiju prokuru dostał.

Schulske wokrejšny Kettlizy, Lawocźizy, Rosaczizy, Rózany a Wujesd su so sjednoczile k wubjerjenju a wobstaranju hólczazeje a holczazeje potraczowanskeje schule do jedneho schulskeho swjazka z sydlenom

Kettlizanski swjazk pokraczowanskich schulow
(Fortbildungsschulverband Kittlitz.)

Swjazkowe zydło su Kettlizy. Wustawki swjazka su so dobrowrajile.

W Lubiju, 10. septembra 1923.

Wokrejšny schulski hamt.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Sobotu 15. sept., dopołdnja ½9 hodź. je we posedźerni wokrejšownje (Kreishaus) posedźenje **wokrejšneho wubjerka.**

2. Wospjet pokaže so na sawěsčenje **pohrjebnych naddawkow** (Beitattungskostenversicherung) p. Schlesiskim žiwjenjosawěsčazym družstwje.

3. Mózi pisches wulku Schprjewju pola Schprjezjn so sbot 13.—16. septembra t. l. sawrjeje, dokelž so wuporjedźa.

4. Do Pólskeje chze wucźahnjecź Lidija Sellowa rodź. Kanierez i jeje Erika.

5. Se **zkotom** wukowarz so dowoli Michałej Krawzej we Nowej Wsy (Klöschterlej), Josefej Rehorkej też tam a Hugej Heiselpetzej we Hamorach (jako łódlaŕska dowoleńza k hłownej dowoleńzy rěmieslskeho mischtra Alwina Wawerza we Delnym Wujesdźe).

6. Sjawna pschistajeńza (Öffentlicher Arbeitsnachweis) we Wojerezach pyta jenu 16—18 létnu podperu na wšy, jenu 20—25 létnu holzu, kiž woricź może do Wojercz. Pschi woběmaj so mjda wucźini.

7. Nastupa I nowa powyschenu pschinoš za cźatsku komoru.

8. Nowe sarunanja za wobhladowanje pschi rězanju: a) 1. konjow 3 500 000 hr., 2. howjadłow 3,6 mil. hr., 3. kwinje też na trichiny 2,2 mil. hr., I wunjaczom trichinow 1,5 mil. hr., jenoż na trichiny 1,1 mil. hr., 4. cźelata, wowzy, kosy 1,1 mil. hr., 4. prošo, tóšto, jehnjatko 360 000 hr. S tehole sarunanja ma so do pudospolnjazej pokladniży wotedacź 60—600 000 hr. b) Wudospolnjaze wobhladowanje: Sa kóžby kilometer puća 3,5 mil. hr., a skomdźenjo 175 000 hr.

9. Nastupa wuběranje kundrosow.

10. Wschě samjesowanja sjamnych zhromadźiznow pod hołym njebjom a wotwolezźowanje we samknjenych cźełach so sběhnu. Jenoż na sjednoczeństwa nětdźischich wojakow so wone jenoż hišcźeze natoženja. W

11. Byli, kundrosy a kosoty so wuběraja:

We 3. wokrejšnu pódźelu, 17. septembra 1923.
we Hory rano w 7 hodź.,
„ Nowej Luzy rano ⅛8 hodź.,
„ Narcźu rano ½8 hodź.,
„ Labuńchu rano w 8 hodź.,
„ Lejnom rano ½9 hodź.,
„ Ptacźezach rano ¾9 hodź.,
„ Cźornym Kholmzu dop. 1/4 10 hodź.,
„ Brětnju dop. ¾10 hodź.,
„ Wulkej Nydej dop. w 10 hodź.,
„ Wojerezach dop. 1/4 11 hodź.,
„ Cźišnowje dop. ½11 hodź.,
„ Spalach dop. ¾11 hodź.

We 4. wokrejšnu pjatk, 21. septembra 1923:
we Muczowje rano ½9 hodź.,
„ Koblizach rano ½9 hodź.,
„ Wulkich Sdźarach rano ¾9 hodź.,
„ Strójži dop. w 9 hodź.,
„ Nachłowje dop. 1/4 10 hodź.,
„ Hoźzu dop. ½10 hodź.,
„ Kocźinje dop. ¾10 hodź.,
„ Salowje dop. w 10 hodź.,
„ Ssulschezu dop. 1/4 11 hodź.,
„ Dóbrinku dop. ½11 hodź.,
„ Cźišlowje dop. ¾11 hodź.,
„ Nowej Wjeßzu dop. ½12 h.dź.,
„ Kulowje ½12 hodź.,
„ Kulowzu pschipołdnju w 12 hodź.,
„ Němczach popołdnju 1/4 1 hodź.

Časniki

wšěch družin
wuporjedźa najpěšnišo
Fr. Scholze
na seminarskej dróze 10.
Cichi kuńik. Telefon 478.

Kosaze kože
kaž też wschě družiny druhich kóžkow a kožow kupuje
po najwyschschich dnjowych placźinach
Paul Schulz
kožowa a cźerjewowa witowarnja
w Budyschinje
na sadnjej bohatej haśy 13.

Kupuju a pschedawam wschě
rażowe pśy
Płacźu najwyschsche placźizny za kóžedyo trchowe a njetrchowe pśo.
Auerswald w Budyschinje
na šulelnjej haśy 13 II.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornjeserskej hasy čo. 10 poruča **jězdnokolo, šijace mašiny, mandle a šlawchi.** Samsna wuporjedź

Stare a trjebane
11stowe znamki wšěch družin k wudospołnjenju zbérki kupuje a wumjenjuje
G. Janak w Budyšinje
w Serbskim Domje.

Kedźbu! **Koże** **Kedźbu!**
kupuje stajnje; wschě kosaze, karmikaze, sajerze, korze, hornjaze, knotaze, tóšlaze kože atd. kaž też **wowču wołmu a włosanki**
po najwyschschich dnjowych placźinach
Berger we „Wettinskim dworje" na kamjenitej haśy. Telefon 1243.

2 mužazej wobiekaj,
nimale nowaj
1 mužazy symski swjerschnik
šu na zarubu samtnicź
w Budyschinje
na Mottlowej dróze 20 delka.

Starec zaśnuki
też dźele kupuje
časnikaŕ Mencel
w Dobrošecach
pola Njeswačidła.

Kedźbu!
Hdźe bam swój cźasnik zhotnik šwdomicźiwje, placźizny hódno a spěchnje wuporjedźeny?
We wuporjedźerni cźasnikow
Leona Ginsberga
we Wojerezach na torhošcźu 5

Vogtlandskegardinen
tiere, zanki, vitraże, toschle, prunzesowe šatnje, tojowe potcźehnjenja a kožowe blachy, impelli rjenja, schorzuchi, bildowe a tofowe pschikrywy, wóškowa šatna a linoleum poruča wobsedze placźizny hódno.
K. Erler w Budyschinje
na zinnych wikach 11
inawschcźa „Stoteje Hwězdy"
Nowi Serbski

Mudri ratarjo
wse cźitaju wschjo, schtož chzedźa wjedacź abo kupicź
Elektriske wuporjedźenja
wumjedujetaj placźizny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. ł wob. ruk.
w Budyschinje na hornjeserskej haśy **24.**

Serbscy korčmarjo wozjewjeja
reje a druhe swjedźenje
w „Serbskich Nowinach".

Wagnerowe šatwarjomne :: mlócźarne maschiny ::
Wotrjad šam za šebje. — Wubjerny łohki a měrny thód, cźiste wumłócźenje a wubjerne cźišcźenje
Schéroki a šubkaty šystem.
Gustav Wagner
ratarske mašiny :-: w Korzymju
Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hłowny skład: w Budyšinje w husarskej kasarnji
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třelanskej dróze 42. :: Telefon 321.

Jakub Bräuer w Kamjencu
na połnocnej dróze 14
poruca swójchm Sserbam swój wulki skład mužazeje a žonjazeje drasty. Najlepsche wobleczenja za mužow a žony po mjerze natruczlischo po najtuńschich placźizny

Kedźbu!
S wužitkom kupujesce **trjebane a nowe meble, polstrowane twory,** kaž šofy a t. d. nowe a trjeb. **drastne khamory, komody, loža ł matrazami a bjes nich a poźleschcza,** kaž też wschu **mužazu a žonjazu drastu. Dołhe a krótke schórnje a stupnje stajnje na składze.**
E. Stelzig
na hrodowskej hasy č. 4,
blizko Pětroweje zyrkwje. Telefon 1152.
Sym rodźeny Serb!

Mój sastupnik, k. dr. Thill, wotmiewa wschitkne (i wuwjazkom njedźelu) wot 1—2 hodź. rěčne hodźiny w Jankich kupjelach.
Dr. Rachel w Jankich.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo predawaće, Ja čitach Waš nawěšk w Serbskich Nowinach."

Swójbne powjesće
kóždeho Serba słušeja do „Serbskich Nowin". Hdyž so wjeseliš, zdźel to druhim, hdyž maš zrudobu, sy sobi :: :: sobuczuśa druhich wšety. :: ::

Lětnik 82 Budyšin, pjatk 14. septembra 1923 Číslo 213

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z pinjesenjom do domu 360000 hr. Po wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na tawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa kniha, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěsткi, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 100000 hriwnow. Wobčežnje so stajnce nawěsткi a tabele so wyše wobłožuja. Za reklamowy rjadk płaći so 300 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Pjatk, 14. póžnjeńca.

Powyšenje swj. kśiža.

† 1892 w Cornecach kubleŕ Jakub Rjenč-Wałda, załožeŕ serbskich burskich towarstwow.

† 1763 Jan Bohuwěr Kühn, farař w Klukšu; wubjerny zbudźeny předaŕ, załožeŕ serb. wučerskeho seminara w Klukšu a wudawaŕ biblije a druhich knihi.

Pola papjernika na Židowje běži Sprjewja nimo skałojteho brjoha. Tole městno mjenuje so „Kólpa“. Židowańske hólcata so tam rade kupaja, dokeľ je tam hłuboko a baja sebi, zo tam we hłubokosći do skały dołhe a wulke pincy wjedu, w kotrychž na wódny muz swoje wydło. Ludźo su jeho teź na brjozy widźeli: małeho muzika w čerwjenym kabaće. A kóždy króć, hdyž so wón tam pokaza, zatepi so bórzy nječtó w Sprjewi.

Powódal Jan Kral.

Wyšk teź wo swoje žiwjenje rodźi. Přisł.

Towaŕstwowski powěstnik.

Łuž. serbski Sokolski Zwjazk. Na příchodnu njedźelu, 16. 9. postajena zhromadźizna so ważnych winow dla přepołoži na njedźelu, 23 sept. Starosta.

Serbske tow. „Stutok“ w Minaknle změje njedźelu 16. septembra pop. w 5 hodź. pola sobustawa Knoty we Wjeselu hłownu zhromadźiznu dla nowych wólbow. Dla ważnych wuradźowanjow chcyli wšitcy cyle wěsće přiś.

Jurij Zarjeńk, městopředsyda.

Załožeński wubjeŕk za zwjazk serbskich młodych ratarjow změje příchodnu sobotu 15 septembra dop. w 10 hodź. w Serbskej khořejowni ważne posedźenje. Njech wšitcy ći, kiž su so do wubjerka zamołwili, chcyli cyle wěsće přiś. Dotalne zarjadnistwo.

Swětne podawki.

Nowa rěcz němskeho kanzlera dr. Stresemanna.

Němšći kanzler je pjerjedu wjeczor w Barlinje přched sajtupjerjami nowinaŕstwa němšću finanznu, hospodaŕsku a wotchadźenišku politiku j dźěłčec rěcju rozjasnił. Němšće finanzy su w tych wobstejenjach. Němšće hospodaŕstwo sćehnuło wotsamtnjenja Porurskeje wot Němskeje jasnjwa. Nowe dawki su je dyrbjałe zasajcić. Tele dawki su w słym cźasu sběrali, a wjele wobježnjowjerjow i teho nastawa. Bayerske knježeŕstwo je němske knježeŕstwo prosyło, so bychu so połoženja přichiwolile. Po tutym přicheću budźe so cźinić. Finanznym hamtam je so pschikazało, so bychu so njespjetne krutosće wotstronile. Tola jene dyrbi nam jasne być, dyrbimy staŕej dawaś, schtož staŕej ćežko. Podła teho dyrbi so **khód dźěła powjesćichcić.** Dyrbi so wjazy nadźěłaś a so teź dźěše dźěłaś. Bližšche dny wudźe so knježeŕstwo i prašenjom labeŕacu, na kajke pschinje mohł so wunoscić hórnišćowy dźěła powjesćiciś. Snjeźej so njehodźi, hdyž so w 17 podobnych njewobdźeławenje Němšćeje wunoscą wumytcho kamjentcho wuhla pomjenschuje, taŕ so ćmy naswani, i zuloćrajnymi pjenjesami jendźelske wuhlo kupowaś. Nichtó nima prawo, mjenje dźěłaco staŕej schodźiś. Wopory, kotrej dyrbi staŕ je swonkownopolitiskeho stejiśnjeńca a wobsowe hospodaŕstwo žadaś, njemóža so pschinjeś, dokeľ so wjazy njenadźěła.

Rospadnjenje němskeje měny (wotnóhdnoćenja papjerjanych pjenjes) je daloko dóschło swišnuje i pomjenami němskich staŕnych finanzow. Njeśmy so bojeli, i wobpschenju měny kute naprawy cźiniś. Tola to bjšcheje njedožaha. Za někotre njedźele dyrbi so **prawjene stajnohódnych pjenjes** rostrišaś. Wězmuwstojni su wschelakeho měnjenja, kajki je sa te prawy puć. Pschi wschej cźiščejazej nuzy pschitommnosće dyrbimy so teho bjerjeś, so prawnosć njeschkoduje je spěchnosću.

Załoženje banki złotych bankowow je so po cźiśe wěspotnych stejiśnjach stało. Ale zyle wopak by by'o, tule naprawu taŕ sćolmiciś, jako by někto němske knježeŕstwo papjerjanej hriwnje spadnjcź dało. Papjerjana hriwna dyrbi j płacźidłom wostaś. Wiśe naprawy, kotrejž so stawaju, wuthadźeja je stejiśnjach, so dyrbi so i tym hriwnina hódnosć ikrucźiś. Tola teź positiwne kšeći, kaj załoženje banki złotych bankowkow, njemóža snicźenje hriwny zadźerjeć. Stawnosć je lěpsche dyźi iluzija. Tuj sjawite prajmy:

Bjes wojstronjenja swonkownopolitiskeho konflikta njehodźi so finanzne prašenje rjadowaś a so hospodaŕske wotchorjenje dozpjeć. Sastojnjstwe nastupnych je jeno nětcźišche knježeŕstwo sa dréni nadawk postajiło **poruhrski konflikt rozrisaś.**

Jašne bě, so so to s dalewjedźenjom pašiwneho pschećiwjenja njehodźi dospjeć. S politiku mogy njehodźeśche so tole prašenje wuprawiś. S pašiwnym pschećiwjenjom dyrbjeśche so Porurskeje wuswobodźiś. Sa naš je rozsudźaze prašenje knježitwa nad Porheinšći a sahodobeje swobody Porurskeje. Sa to ńmy my **swólnilí realne rukowanje daś.**

Franzowšći ministerski pschedsyda je njedawno rjekł, so wón positiwnym wětšiśćam, kotrejž ma Franzowska w rugy, lěpšchimu dawa pšched najrjeńšchimi rěcźemi. Wón nochce cźasy sa powschitkowne rukowanja samčniś. Tale je won rjekł, so rukowanja, kotrejž ńym poskiśi, k hypothekam šluscheja, kotrejž je Versailleske frećenje smjalarjam na zhromadne wobsedźenjstwo Němskeje a jejnch krajow dało. Tónle nahlad frosumjenja Poincarea je wopaźny. Po Versailleskim frećenju sa dołh Němskeje samotnjenje Němskeje a jejnch krajow rukuje. Schtož tym namjetowaŕ, **je njepośrědne poćźenje privatneho wobsedźeństwa** i hypotheku a w tymle dyrbu pšches Versailleske frećenje dźe. Runje tak poćźenje privatneho wobsedźenstwa i hypotheku jako cźasa rukuje. Tale hypotheka je j banku jarjaduje, w kotrejž móža so cźi swjasarjo zastupowaś. Wona ma tworiś faklad sa bojazonku, kotrejž dań ma k šaplanjenju wotchodźenja šluźiś. Tak je Franzowšći thežka wotschkodźenska summa swješći. Franzowska na tajke wałchnje rukowanje dostanje, kotrej ma je wyšše powaźeś, dyźi cźasy w Porurskeje. Tuta jenoš k rospadnjenju němskeho hospodaŕstwa a němšćich finanzow dowjedu.

Němšći kanzler w swojej rěcźi wšitkne praji, so Němska pažitne pschećiwjenje njesajaŕa, doniž Franzowsojo a Belgiscźenjo njejsu Porurskeje wopuschćiłi. Dokle bdwjł budźe Porurskeje swobodna, budźe Němska móc wotschkodźenje płaćeś. Franzowsojo na druhim fcźišchcu stoja. Němšći pschiwołaja: „Saplaćeje raś najprjedy, potom i Porurskeje pošchijemy“. Stresemann je je próznował, Franzowskam dopokaźaś, so je hypotheki němskeje industrije, kotrejž wón k šaplanjenju wotschkodźenja postrjeża, i lěpšchim rukowanjom dyźi cźasy w Porurskeje, kotrejž fu hač dotal Franzowšći jara mało wunjeśe. Franzowsojo pak maja po sdaću jara mało dowěrjenja do němskeho posćiśenja a nochźeja tchodła porurskeje cźasy i rukł puschćiś.

Wupschestrjenje franzowskeho wobsadźenja?

Barlinšći nowinaŕ so f Münchna powe, so je njepschestawajuy franzowske wójsko k renšchim nijsam swój. Wobwdźerstwo so tchodła boji, so dźeja Franzowsojo hišchcze wjazy němšćeho kraja wobsadźiś.

Baldwin a Poincare so 21. septembra setkataj.

Setkanje mjes franzowskim ministeriskim pschedsydu Poincarcom a jendźelskim ministeriskim pschedsydu Baldwinom, kotrejž so w tu khwilu w franzowskich tu pjelach Aix les Bains lěkuje, je so na pjatk 21. septembra postajiło.

Němska hriwna so na Wjeselskej burhy wumaka.

Po pośledńim katastrofalnym spadnjenju němskeje hriwny, so wona na burhy w Wjeselu (w Schwajzarskej) wjazy njesapśipuje.

Swjasarjo Dardanelskeje mórske wuzinły wopuschćejo.

Swjasarjo su pondźelu Turkam město Cźanak je wschěmi wobtwjerdźenjemi pschepodali.

Pschiwótśjenje Rěkśkeho konflikta.

W Jendźelskej maja nětcźišche poměry mjes Južnoslowjanjerjami a Italjerjami jako jara stracźne za europšći měr. Diplomatiski sastupjeŕ Londowskeje „Daily Telegrapha“ pische: W diplomatiskich kruhach je mjenjenje pschewahu mało, so połoženje w krótkorańskej Europje bywa j fódźej hodźinu khutniše. — Londowski „Daily Expreß“ pische, so italski ultimatum na Južnoslowjanjku w Rěkśkim prašenju fobom 15. septembra wotběhnje. S kwajnowy j polnozy Rěk (Fiume) so powje, so so tam wójsko shromadźuje. Jeli so Italska swoje žadanje, so dyrbi Južnoslowjanjse swoje prawa na Rěku špuschćejej, njepschemeni, bórzy k wojnje dóńdże.

S **Londona** so 12. septembra powe: Jendźelske knježeŕstwo je so f powjesćenjom f italsko-južnoslowjanskeje mjesy do wurjadneho njeměra dało. Wobaj staŕaj staj pjecźa wjele wójska blišo mjesy nahromadźiłoj. — Sastupjeŕ za polodnišku Afriku w swjatku ludow je do Londona telegrafował, so maja so hižo 16. septembra wójnjse sapletki na Balkanje wocźakaś, jeli so so konflikt dla Rěki w poślednjej hodźinje psched swjatk ludow njepschinjeśe. Do wójnu bychu so pšbla Južnoslowjanjerjeje a Italjese Grichišća, Both ruska a Madźarska sapletle. Wojeśke plany balkanskich statow su dospołnje hotowe, a wuwjedźenje tychle planow njehodźi so na njewěsty cźaś wottorźiś.

Hišchcze žaneje pschesjenoseje w konferency póśśanzow wo kupje Korfu.

Konferenza póśśanzow w Parišu njeje so hišchcze wo praischenju dorěčała, hdy ma italske wójsko Korfu wopuschćejcź. Italski póśśanz bě na konferency 7. septembra prajił, so Italcjenjo Korfu wopuschcźa, taž bórzy je Grichišća wotpokicźenski programm, we konferency wudźěłany, pschijała. Musiolini pak tutomu postajenju njeschchitkoju. Wón je 9. septembra a pośdźišo prajił, so dha Korfu halle potom wopuschćejcź, hdyž je Grichišća wschě sankcije a wotschkodźenja dopjelniła. Tole žadanje może rěkaś, so dyrbja so winikojo najprjedy wotprawiś, taŕ so by so wobsadźenje na njewěsty cźaś podlěchiło. Jendźelska je tomu pschećiwoja a žada sebi, so by so wěsty dźeń sa skónčenje wobsadźenja postajił.

Swjask ludow wo wotbronjenju wójskow jedna.

Tjeśi wuhjerk shromadźiznu swjatka ludow we Genfje je po dźěšchim wurěčowanju programma prěnj staw trěcźenjowego nacźiła wsajomnuche podpjeranja pschijaŕ. Staw 1 rěka: Stšcźenje wotiamkaze staty praja, so je kóžda nadpadowanska wójna f internacionalnym njeschkotkom a žo swjasaja, so taŕi njeschkit njeschcźa.

Dalsche demonstrazije w Drježdźanach.

Sćriedu dopołdnja ½11 hodźin wótkdy 2000 dźěłanjemějerjow pšched ministerstwo inutškownych naležnošcow pschicźeże. Deputazija dźěłanjemějerjow dźěławemu ministrej swoje žadanja pschedowrješe. Potom je demonstrantojo do starcho města wrócźiłoj a so tam popołdnju ½3 hodźin rozešłoj.

Wjeczor wokoło ½7 hodźin nětkdże 20 młodych pachołow po Wilsdruffskej, hrodowskej a Pražskej dróhy cźahaschche. Demonstrantojo mjeśeźelkom klamom nuzowachu, je samfinčź. K najwjetšnosćam a rubježnistwam njeje dóschło. S jeneje khěže pschi Schižnej zurkwi na demonstrantow wodu kłužnychu. Demonstrantojo tehodla khěžne durje rozbichu a chowchu so do khěže dowjeź. Tehodla so policija zawoła. S jeneje druheje khěže so 4. abo 5. pośłkoda do policijstwow piwowa blešcha cźišny. To bě j pschicźinu, so so wjele ludu na tutym městnje zběża. Policija tóńcźnje cźišdku j gummijowymi klumpachami rozbina.

Placźizowa měschcźina w Barlinje.

Na Barlinskich zyrobowych wikach dowpkna njewěstłosć a měschcźina knježi. Žadyn pschetrjebaŕ njewě, schto smjeje w bližšich hodźinach šaptacźeć, dokeľ we měšterowych wikowańšach a w klamach płacźišnj pjecź abo schćelcź króć, haj hišcheje huščiśicko so pschemerjeja, to rěka, so powyschcja. We wikowańi je drobne wikowanje kursow złotu pschiprawiło, pschećiwo

kotrejj pschetrjebarja jiwje protestuja. Kupowarjowo so sadwělowanje jima, a wschěnje so rosporjacje wustupowanja wotměwaju. Barlinski policajski presidium je dopohnał, so dyrbi so tutemu počzinjenju razsnje kónc činicz. Schwórrk je wón nowe wulkaze wudał, kotrejž dyrbi so kruce pschez jeje. S hłownej sahadu je, so ma so drobne wikowanje 24 hodźin ras postajeneje płacźiny dźerżecz.

Wuhlowe płaczźiny po złotej mènje.

Nèmsłotatny wuhlowy swjazk a wulki wubjerk nèmsłotatneje wuhloweje rady staj wobjamkoj, wot 14. septembra wuhlowe płaczźiny po złotej hriwnje postajeczej. Wobliczenje wuhlotowych płaczźinow po złotej hriwnje ma so na podkoźu pschereschnoho kursa punta sterlinga tych pryedawschich dnjow stacz. Płaczźiny so kóżdy tydzeń pjatk postajeja a wot pschichodnjej pónđele płacza.

Snamkowa pokruta khlèba w Drjezdżanach
3½ miljonyj hriwnow wot njedżele.

Wobhdelstwo je so w posłednim czasu na nimo měry wulke podrożenje kuscziło. W Drjezdżanach je so tuaje złowa khlèbowa płaczźina postajiła, kotraż tak wyssoko stupi, so na prèni wokomik wustrója. Wot 16. septembra płaczi 1900 grammowo czeźka pokruta khlèba 3½ miljona hriwnow (hacź dotal 550 000 hr.), 75 grammowska zalta 175 000 hr. (hacź dotal 34 000 hriwnow).

K temu gmejnski swjask pschipomina: Wurjadne powyschenje snamkoweho khlèba nje je đa powyschenja mukowych płaczźinow nèmsłeje żitarnje wobeńcz hodźiło. Nèmsła je i powschitkownym płaczźinowym pomèram na żitnych wikach nusowana, khlèbowu płaczźinu do tuteje wyssokosce postajicz. Pódła powyschenja mukowych płaczźinow je dale khètre powschitkoje wuhla a pjekarskeje midy a wschěch druhich wudawkow k postajenej wyssokosci dowjedło.

Spjeczenja w schpanisskim wójsku pschećiwo wójnje w Marokkowskej.

W schpanisskim wójsku so spjeczerske hibanje pschećiwo wójnje w Marokkowskej pokazuje. Na czole hibanja general Primo de Rivara w Barcelonje stejí. Wón pschećiwo knjeżerstwowej marokkowskej politiki rahuje wustupuje. Każ so j Melille (w Marokkowskej) powě, je mjes schpan. wójskom w Marokkowskej mór wudyrił.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 13. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer + 1°/o, wo dnjo najcźoplischo 25 stopjenkow Celsius. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 1°/o, w nozy najnjeźischa czopłota 16 stopjenkow Celsius. Wuhlady: Mało pschemènjenja. — Drjezdżańska wjedratnja może nam hischcze dżensa rjane wjedro stajeez. Schto nam sobota pschinjeże, so hischcze prajiez njehodźi. Pschetoż nad Jendżelskej je so eźezki powětr roslehnył, kiż mohł nasche wjedro nakasnyez. — Wczera wjeczor hyła na kóry wjedro cźišcejsche. W Cźěskej su wěsce njewjedra nèli. Pósdne njewjedra nam hewak rjany cźaż lubja. Też wczera rano zyła srjedźna Europa rjane wjedro powě. Cźopło we 11—18 stopjenkow. — Jutsje sobotu słónczko 5,39 hodź. skhaja a so 6,16 hodź. khowa. Mèsacź skhađa dop. 11,14 hodź. a so wjeczor w 9 hodź. khowa.

— **W Centralnym đźiwadle** běźi wot dżensa hacź do póndźele wulkotnje wuhotowany film „Ji Marje a Injes j Marana“ w 6 jednanjach a na pódlanskim programmje stej wjeselowka w 3 jednanjach „Mytowana hrajerska wulka myscz“ j Eriku Gläßnerej we hłownej ról.

— **Pabuschtwje.** Tu ju 13. septembra jèdne koło snamki „Mönchswalde cźo. 7“ kradnyli. Koło na mjeno Max Träger w Małych Bobolsach. — Dale kradnychu żonjaze jèdne koło snamki W.K.C. cźo. 1990.

— **Hantisch je nam psche:** Pschi wotcźehnjenju dawka wot mjeńy hnił so wot 16. sept. powschitkownje dwójzy tak wjele, każ hacź dotal wot dawka źiwobnoje (steuerfrei) wostajicz, też đadźiby ja dostacze zyroby atd. śmèdża so podwojicz. Wobliczenje ja đydlenje żenjenych dostawarjow deputat na wšach wostanje dale to same.

— **Sswobodne mjazowe jèki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu, 15. septembra wot 9—11 hodź. dop. wudawaz je źyrc howjaze mjazko, punt po 5,5 a 4 miljonach, njeselene kwinjaze mjazke po jenoj na cźišta 2821 hacź 2882 a 1—140.

— **Rusne sjednoczenjestwo w Budyschinje.** Dżensiši wubjerk mèjesche 11. septembra wjeczor w bohotowni (Landhaus) swoje pohedżenje. Pschedsyda poda krótku rosprawu wo njesapomniczkownym dnjonaj, kiż bèschtaj tak rjenje a derje wotbèhaloj a wunoschk we 4 miljardach a hischcze nèschto wjazy mèrjo. Wudawkow sforo zanych njeje, dokelż je wobydlerstwo wospjetnje wopornjowosci wopokasało. K. Rauer spóminasche wosebje na rjany dar Budyschkich sahrodkarjow, kiż wosebje je źiwnoscejow wobstejesche a bè sam na nalożnaju hódnu. Zyroba so hnydom njedżelu po słónczenju źiwjedżeńskeho czasa na 200 najkhudschich rosdżěli. Sjednoczerstwu budź wutrobny đźak za wopor luboscze. Pschedsyda đźakowasche so też wschěm sobudźěłacźerjam đźěłacźerskeho wubjerka, kiż njeschrónjnuje na kóżde waschnje wschudźom pomhachu a wschěm sastojnikam, kiż wobaj dnjej źiwój źiwobudny cźaż woprowachu a hromady papjerjanych pjenjes wobdźěłachu. Pschi składnosczi dwěłkoweju dnjow, kiż wschudźom wulku wopornjowosć sbudźichu, kiż źebi wschè pschihótnjace sahłuźi a ze źiwojim wunoschkom wyssoko w zyłej Němskej steji, su hischcze nètołi pschercześo naschego đźěła wosebite dary woprowali, każ firma Munsky měch rajsza, k. pjekarski mischtr Hausmann 15 puntow rudłow a 6 snamkowych khlèbow, k. pjekarski wischtr Jannasch 100 bjes snamkow, k. pschekupc Philipp 36 wotrězkow wo pol punta rudłow, sa. Preißer jun. 50 puntow polneho raisza, k. pschekupc Locke na theaterskej haju 10 puntow kakao a knjes Kühnberg na lawischi hrjebjach 3 porn pódulschow a pjenkow. Dali dari k pschekupcej Bennewitz bérny, kiż so njedżelu sbohu rosdźělichu, a měch źele, firma Paroł Schołta nasli. ak. tow. 10 měchow źele, Schwerdtnerez paket tkanin. Dźěłališi wubjerk wobjamtny, khłeb najthudschim rosdźělacj. Tamne dary so pschi bliżschej sładnosczi rosdźěla. Pódunjche so hakle w mokrischim cźasu rosdźěla. Wo dalschich darach so po pożedżenju rosprawja. Dokelż mózno njedź, domjazu sbérka dokładnje pschercześcz a na druhej stronje źebi wjele to źadaja, ma so to pschichodnu sobotu psches schulerjow stacz. Dźěłanšti wubjerk tak pschecze wobydlerstwa dowjelni a to też pokaże, i łajkim wobdźelenjom so wschudże za to dźěka. Powschitkowne dokładne wuprajenje njenjes dla cźini so nuzne a ma so pschichodnu pónđelu we wjeczornym pożedżenju stacz K. Jungnickel rosprawjesche hischcze wo brjołowje womozu, kotraż so jara wużije a słuscha dla dipl. opt. Schmidtej na khèjzorskej dróży a Leuzej na seminarskej hrèbu. Skónczrje wuprajì pschedsyda swoje wjesele nad tym, so je, hacźrunjez nuzowe sjednoczenstwo lèto wobsteji, tak wopornjowosć wobydlerstwa stajnje źiwa a hotowa. Pschichodne pożedżenje je pónđelu wjeczor 1/2 8 hodź. w bohotowni (Landhaus).

— **K wotstronjenju nusy wuwuczowańskich srédkow w ludowych a pokracźowańskich schulach** je ministerstwo za ludowe đźěłanje w pschesejenjosci s finanznym ministerstwom seschiwki k wótnanju (Schreibzeile) a pisańsku papjeru wokrejsnym schulskim radźiczelam pschipósłało. Sèrdki k temu su pschinoschowali se runymi pożdźelami nèmske knjeżerstwo, sakske knjeżerstwo a schulske wokrejsy. Seschiwki a listna maja so j rozbrednistwom schulskich wokrejsow wotedawacz wosebje potrébnym schulerjam ludowoje a pokracźowańskeje schule.

— **Paduchow sajeli.** Sastojnizy tudomneje kriminalneje policije sajachu 4 wozoby, kiż su w posłednich 5 njedżelach we wokolnosczi Budyschina se nutslamanjom cźajcźischo pjerjenu a żito kradnyli. Mjes paduchami staj diwaj, kiż staj j jenoho spomóżerskeho wuslawa cźeklaj a jena wozboa, kiż be j jasnwa cźekła a kotruż j lojerskim listom pytachu.

S **Hornjeje Hórki.** Pola naschego hosćencarja Hańcela su tón tydzeń dwójzy padulschi wobyli. Pórdżelu w nozu běchu pysches 20 blidowych rubow bohu łasali a w nozy wot wutory k brjezdże běchu kuchinški khamor wurumowali. Na cźišcim mjesce nadeńdżechu rano rosbite talerje a w Debżezach njedałoko Jurakez mjima namakachu schulske dźěcźi zyły retemaß taleri skhowanych. Każ je źiwjecz, su paduchom na cźěri.

S **Rakoeł.** Pschichodnu njedżelu, 16. septembra, powołdnju 1/3 hodźin śmèje nascha hojpodarska banka tudy w Sendźišu hosćencarju wurjadnu generalnu źhromadźiznu. Na njej pschińdu jara ważne wèzy k rosćuđej. Wobkhodne wudawki wschudnje hobrjazy rostu, tak ko banzy wjazy mózno njeje, je źiwojeje famśneje mozy wobstacź. Lubišśka źitniza chże jej nèšt pod pażu pschimnuncź, ale hacź bo i tym wschè hrożaze strachi wotstronja, bo jara praścha. Tehodła so źhromadźiznje praschenje pschehopołoži, hacź ma nasche druźstwo dale wobstacź abo so rospuścźecź. Pożlednje by wschcze jara k wobžarowanju było, ale śnano ta schkoda tak wulka sa naschu wokolinu njebudże. Wichał chże Sserbśka ludowa banka w Barcje tak ruce hacź mózno, agenturu salożicź. Kóżdy bohustaw, kiż ma hischcze kuik sajima sa nasche druźstwo, kotreż je 20 lèt se žohnowanjom sa powschitkonnosć dźěłało, nadźijomnje na źhromadźiznu też pschińdże.

Hanka.

Powědźcj se Sserbow.

15] (Pokračowanje.)

„Skoro myślu“, rjekny śmérom ale j dorafom, „so tak njemyślisch wo mni, kaj by powědała. Jara šé cźi je, to je to. Sswjm žnadj ja nèšcźo wulka huba, abo žym ja Wětrnikarjez? Wěš dha mi, so njejšym sbonił, hdyž by bźała. A wohladawschi cźe tu — tu myślach, so njeżmèm mjelczecź, so tak njeżmilnje torhasch twérki njawiny!“

„Wschak žym sjatki žadźała“, sórbutasche Hanka se źprózným hłosom, „už ju też moje. Tych druhich tu žo dóitkuja njejšym...“

„Tola ani twoje sjatki njejšu twoje. Sstotje by je žadźała — wostaj je žotje.“

„Đaj, wschat — žotje, wscho žotje, tej bych wscho móhła wostajicź... Njebudu tuž wjazy torhacź. Njech po twojej woli je. Ale tebje proschu, đži sašo, wostaj žotje — też mje.“

„Njepóidu bjes tebje, Hanka“, Rocho krucze wotmołwi. „Budy proschena, pój žobu. Sstónzo je hotuje wo boji domeź — khłódna nóz ku mìji k nam — nan a macź so staratej.“

„Macź so staratej?“ Hanka so wušmja. To be njepékny, njeschcźerzanki jédojty źmèch. Tej drje by lubšcho było, hdy by so hižo „staratej“ njetrjebało. Schto na źwécze j zyła staroscź wo nanje ma?...“

„Njebješi Bożo“, satwoła nahle, kaj by so jej wutroba dréka, „k źebi mje wjesni, źmil so nade mnu, sastorczenej! Bożo, pschecźo mje njesły radšcho powolat — mésto tuteje tu!“

„Pšches to niz, so je cźi dobry, Hanka, a so chże cźe na semi žhožownu mèzź“ — wotmołwi — njeprajschcha ny Rišcha. Wón be žo mjes tym poklaknył pódła njeje, a žpytowaschе ju muśbehnyez. Ale podarmo: tak be žo karyła j wobliczom do tych dwérkow. „Hanka, njchněwaj Boha!“ So žo nichtó wo tebje njestara? Pomyšli na staretho nanka. Wbohi, wón šlepy stajnje na tebje myšli, a na žmjerez myšli, a potom hižo na nikoho dale, hacź na tebje, Hanka! Ani macź tak ita njeje, kaj žudźiších. A drušy? Njezawischnym, njemudrym hółczijkam k woli by ha tajchita, rudźita? A tich słóież — je źnadź žo jim porodźiła? Tebi dha žo žadneje hanby dostało njeje, a žmèch chodźicz, pychnje hłowu pozdźehowschi, kaj towarischti wjdże. Pschetoż też to druhe — derje drje snaju, ichto cźe boli. Tola Rawkowa wutroba wo tym njewé, ichtož hudże rèczałoj. Wón be žo napił, a tak dże je źebi wjele wuwarodźił, cźehož budże žo kacź, a traż hižo žo kaje. Wón cźi pjschcze wotprožu...“ Rišcha žo dale bóle rosholi. „Zawérno, jenož wohladacź bych dżyż twoje prawe źmyślenje a pohladacź do twojeje hordeje a zawrénjeje wutroby: ja žo boiu, so žo hischcze poda wscho mjes nim a mjes tobu. Tehodła cźe nutrnje proschu, luba Hanka“, a wón jej ruku na ramjo słoji: „dowěř žo mi... Njejšym ja tebi j bratrom, se žawrnym towarischom? Tuž też ju budź dobre kotra moja a...

Rischowa rèczał běsche Hanzu j wopréđka rèczała j próżnym, hołym źmukom. Hakle potom, hdyž wopomni Rowku, žo postróži, źpytujuc, ichto to powéda. Wón wopraudźe wéri, so jeje wutroba hischcze njchđónenu žlužbu, njekrańnjej Matej? We wutrobnje žo jej sawari, a hdyž đha Rischowa ruku na ramjenju jacźu — ju j wotmechom wotstorczi. A wot žemje postantnyschi, i wobliczom bléđym kaj žněh a cźerwjenym, kaj woheń, se žapaznmaj wocźomaj — dsesche j duchenym hłosom: „Ja bratra njerodźu... Ja twoja žotra być nochzu ani nihdy njebudu...“

Rocho zyły cźaż njepohnuty na Marijnym rowje wuttra.

„Wèpje budże, je ju wotmałcźił, wona je pschenjemérna dżensa“, to be jeho wozuż. Sepżerschi pżózny, rosbolanu hłowu do dłónjow. Rišcha njebé pytnył, kak běchu so wschè jeho myślenja kał njejasno pschewjesće j mortwoje lubeje na jeje — horgotrejnu, hordu a njepoddajnu žotru. Hdyž pak tamy, jo by wotešchol — žo jemu šeida, so njsele njepokójnej schi j pola pokoja wotkhadża, hacź be žem njepokójny pschischol.

IX.

Wječžorny šwónczk be ju dopomnił — a Hanka, schtoż šprózneji nohy samóžschéhej, prèšk pśches pola běžesche domoj. Nikoho njeséka. Też doma be, kaj by wumrèł zyły dwór. Hródź be wobstarana, wo jtiwjenan špasche, macź drje žo pohibnu, hdyž dźowka mjeleżan šcźitaj, ale wocźi njewotwerzi. Sswatha tuj Hanka durje pschińdżejini a hnydom do źwojeje komork cźechu, do źwojich stujkow a bolow mjeleżjetge źmjatnigy.

Wona be dosez dołha, ale wuška a khètro mjko, tak so žo Hanka w njej njemóżesche trunacź, so by we hrjadu we wjeršche njeskałożła. Ale be wona jeje źmjatnigze tola. To njeje by wucźeka, hdy by jej cźęsto a tuźno było. Macź žem njsethodżeschе jenje. Jej po pschecźiwjesche Hanzyna šama, po měšchcjanku. hładka, na bruno barbjena khčiži, kotraż be jenoš j teje pschicźiny j deleżaju žem horje dyrbjata zošacź — cźim bóle halle nèktore podobijny a druhe rjenje šaramowane źmjeczatka, kotreż be Hanka po icźénach rozwědźała. Pod wokonom pak we dvèčkowych stojachu a i miłej, wohnjej wónju dychachu basalki, nalikł a topjenata źerčepły, kotraż be hižo wyssoko sprośika, wobwiroschi žo wokolo źyłeho wokniescheka, a i horka a wot boka lubošnje strowjachu jeje šomoczane cźemnojolte kjenja.

(Pokračowanje.)

S Nowych Bóścisz poła Nieświaczidła. Nam so pyche: Sandźenu póndźelu poła nasćeho khežtarja Rjeka storo wohoń wundże. Kak je nastał, nichtón njewé. Może bycź, so žu khačle rosbuchle. Widźachmy tola, so čzorny kur z twarjenja skupa. Kaž so ſtuſchna, my ſtuſnodża na pomoz khwatachmy. Ale tu wobychmy. S dwora naš wuhnachu. Ménjachu, jo je nak wóčzinosł žem hnata. To chženy žebi pjomiattomacz. Nichtón njewé, hdy pak saſo ſtuſnoda rzjeba.

S Kulowa. Schto so tola wschitko njesabywa. Hdyž sandźenu póndźelu pohrjebny cząh ſ jeneje wuby nascheje wošady na pohrjebnischczo pschiwdże, ſpolnacha ſ ſwojemu ſpodźiwanju, jo row hischcze wuryty njebé. Njedźiwajcz teho wschak pohrjebne ſwjatoczkoſnoſcze wukonjachu. Spěchnje ſlaſany rowar potom ſwoje dźélo pschewjedże. — S Klétki ſo poſledniu njedźelu wosſewi, ſo je nascha katolſka farna zyrkej we wulkej nuſy. Njemóže pomognych duchownych a wschelake zyrkwinſke potrébnoſcze wjazy zaſtaczicz. Njewotrowmbaja-li wošadni ſ milymi darami na dobzahaze waſchnje, dyrbi ſo wſetſche ſamjelowanje Bożich ſłużbow woczakowacz. — Wučerjerj w Kocžinje kradnychu w nozy pjecz huſy, kotrez w khlěwje ſaczachu. — W Skaſkowje kradny paduch wjecžor w 9 hodź. zentnar czężke ſwinju. Paduchej dźěchu na kožu a tutón dyrbjeſche ſwojim pschejczelowarjam ſwoje koło pschewoſtajicz. Tak je ſo wobkradnjenemu ſchkoda wjacz ſarunała.

S Wóſzlinka. Pſchichodnu wutoru 18. t. m. popołdnju w 2 hodź. ſo maczerſke a jich czéſchnym dźęczom ſkłarſka rada na ſarſe darmo podawa. Wěſcz budże pſchitomny.

S Nikeje. Wotkrjeżna ſynoda Rosbórſkeho wotkrjeża mějeſche ſandźenu póndźelu ſwoje Rime pohrjebenje. Rosponinachu ju wſchelake ruſy nascheho cząża a evangelſkeje zyrkwje a jeje ſpomožnikich wuſtawom twožebje. Spomožerſke wuſtawy najbole pod nuſu cząża cjerpja. Pſchitomni duchowni ſamu ſkotliczu njamy dopokaz woporniwoſcze. Woni wotpokłajachu farmarje ſa pucz a druhe wudawki, tiž maja prawo ſadacz. Woni ſo teho ſdachu ſ khěſchenu ſynodalneje poſkadnizu, tiž je nimale wuſtawka. S pſchedźěwjezeje rospravny pak njewuſkhadża, ſo ſu ſo je duchownymi poſtrjebnojczam Sserbow tehole wotrjeża ſabrali, kotryž je rysjy ſerbſki. We wjelkelatkich ſchulach tehole wotrjeża wucžer, po wukazu pruſkeje ſchulſkeje wyſchnoſcze hiſchcze dźenja dźęczi bije, jeli ſo mjez ſobu ſerbſky rěcza. Tuni njeboſzjatkam nabożne ſpiſy w jich macžerſnej rěczi pſchiſtajene njeczja, dokelž w njej ani cžitacz njenawukmu. A wy knjeza duchowni, tiž macze pěſtowacz wěczne ſboże njeſmjertnych duſchow też Sserbow w tamnych wobſadach, wy ſ komu mjeſcziſce?! Jeli ſo macze hiſchcze ſchkrěczeſ wěry do zíweho Boha a jeho ſwjatych, nihdy njeſmuſkli kajſiwo dyrbjeli dawno ſakrocžicz! Wy ſeje žebi dali ſa tymle pohrjebenju mišionarej ſ dalokich afrikanſkich krajow pſchednoſchecz a rosprawjecz. Sóami pak ſajſkuwſchi ruzy pſchihladujeſce, haj cząſto ſpěchujeſce pſchiſtórnju nowocžaſnjeho pokanſtwa mjes Sserbami pſches germanizaziju. Tehodła maja Waſ ſa germanizatorow z nij ſa paſtyrjow njeſmjertnych duſchow. Sa nje budźeſce wy pſched ſudnym ſtołom wěcznoho Boha nihdy ſamolwicži. Wy lubnjeſce waſche Nimzowinwo wyſche wſchitko. Njeſtoſce ſo wy teho hiſchcze domaſali, ſo na tutym Nimzowſtwje wotwocženje ſakleczeſ ſ teho cząża, hacz je k temu pſchiſcžiko, jenoż macžernu rěcz a narodnoſcz druhich ludow podtłocžowacz, tiž cząſto njewědomnje pod jeho brutalnoſcze ſkiwła. Dohladajeſce ſo pſredy hacz ſchcžepoſpe budże! Njewidźeſce kaž błeda ruka na běłu jeſenu hižo wyſche plomjenite „Mene tekel!“

Hospodarski rozhlad.

Pjatk. 14. ſeptembra 1923.

Dźenſa pſchipodobnja wo 12 hodź.:

Dollar 90—92 miljonow hrivnow.

Czéſchſki króna 2500—2700 000 hr.

Kurſy zuſnych pjenjes wežera. Dollar 92.45 mil., jendźelſki punt 420 mil., ſchwajczarſki frank 16.4 mil., franzowſki frank 5.32 mil., czéſchſkoſłowakſka króna 2,8 mil., 100 pólſkich markow 26 450 hr.

Pamtſke kurſy wežera we Barlinje. Dollar 92 269 000, jendźelſki punt 418 950 000, ſchwajczarſki frank 16 359 000, franzowſki frank 5 306 700, czéſchſkoſłowakſka króna 2 793 000, tałamna w Drjezdźanach 2 842 850 hr.

Na Barlinſkich wikach ſo wežera wěſte ſmérowanje ſpóſna. Dewiſy (zuje pjenjezy) dale horje njebjazhu. Sterje ſo ſnadne wotdreibjowanje ſapyſa. Dollar ſo hantrja na 92,4 mil. ſtaji. Dopołdnja ſo hiſchcze je 99 mil. hr. mjenowaſche. Jendźelſki punt wječzeſche wſchelake placzińy 490—430 mil. hr.

Produktowe wiki běchu wežera wobſeže mérne z leſkabjene. Popwiſchcene zuſnych pjenjes pohnu kupcow, ſo kupowanja wotmlakowacz, hyrnjez płaczińy trochu niže byle. We pſchenicžu běchu wiki jara njeporjadne. Pſchenica woſtanje žadna a tehodła tež wobrot ſnadny. Tež muka je ſeſtadźene a tak derje wjazy njeběše. Druha ruka bě ſaſo tuniſche mlynowe. Najźiwiſcho ſo jeczmjeń ſa pivowarnje wytaſche. Placziſiny woſtachu krute. Tež wowiž njepowuſchczi. Sa Rheinſke krajiny ſo ſa rapſiom žadaſche. Womjeſchki a druha ſtótna piza mějachu mérne wiki.

Na Barlinſkich produktowych wikach. Pſchenicza 128—135 mil. hr., rožka 103—105, nałetni jeczmjeń 110—120, najzmiſi 100—110, pſchenicžna muka wot 240—255, rżana muka 175—190, pſchenicžne a rżne wotruby 75—70, rapſowu woſuſchk 80, běrnaze kruzki 95—100 mil. hr. Wſcho ro miljonach hrivnow a po zentnarju.

Sſoma a ſyno. Pſchenicžna a rżana 2,9—3 mil. hr., wowſina 2,7—2,8, rżane wołeny 1 8—2, jeczmjeń 2,5—2,6, ſyknaſe 5,5—6, ſyno 2,4—3,1. Wſcho po miljonach hrivnow a po zentnarju.

Wicžne placziſiny we Kamjenzu. Pſchenica 112 hacz 115 mil. hr., rožka 90—95, jeczmjeń 90—95, wowſ 90—95, běrny 10—12, ſſoma ſ ruk. młócz. 8 mil., ſ maſchinu 7 mil., ſyno 10—12, jeja ſchtuka 450 000, proſzata mała 80, hrubje 90 mil. hr., wulke 120 mil. hr. Hdyž niczo najwomniejſe, wſcho po miljiſon hrivnach a po zentnarju.

Złota hrivna wežera. Banka dawa 21 945 000, pſchedawa 22 050 000 hr.

Złoty zlonn pſchiſtrażk (Goldzollaufgeld) wot 15. hacz 18. ſeptembra poſtaji ſo na 1 389 999 000 hr.

Kurs ſa jenaju dalwk (Landabgabe) ſo nětko tydźeniſcy poſtaji a płaczi wot ſoboty ſ twórje a wot pjatk ſ pjatku. Wot jutſiſcheje ſoboty hacz do pſchichodneje wutory poſtaji ſo na 13 900 000 ſa ſtoru hrivnu.

Wiki wežera ſchtwórk w Khorzežuju. Butra 24 mil. hr., jeja 700 000 hr., howjaze mjaſo 10—14 mil. hr., ſwinjaze 14—16 mil. hr., czelaze 10 mil. hr., ſkopjaze 12—14 mil. hr., ſchmalz 22 mil. hr., margarina 12 mil. hr., amerikanſki łój 15 mil. hr., ſchmalz 18½ mil. hr., połcz 20 mil. hr., jerje 900 000 hacz mil. hr., tórki mil. hr., ſelene buny ½—1 mil. hr., kwótkaty kał 1—1,5 mil. hr., tomaty 1,5 mil. hr., zhbla 1 mil. hr. a hriby 1—1¼ mil. hr., bély kał 300 000 hr., czerwjeny a wirſiſnowy 400 000 hacz 600 000 hr., kotrabi 600 000 hr., morchej 150 000 hacz 200 000 hr., ſbrane jabłuka a pſchewiczniaki 200 000 hr., ſłonki 500 000—800 000 hr., kruſchwy ½—1 mil. hr., wſcho po punicze.

Swinjaze wiki wežera w Khorzežuju. Pſchihnało ſo bé 1000 proſzatow a 30 běhakow. Proſzata płaczachu male 25—40 mil. hr., hrubje 50—65 mil. hr., wulke 70—90 mil. hr., běhaki male 120—150 mil. hr., hrubje 175—250 mil. hr., wulke 300 hacz 400 mil. hr.

Wiki wežera ſchtwórk w Shorjelzu. Běrny punt 60 000 hr., jeja 300 000 hr., hriby ½—1 mil. hr., prawaki 1,2 mil. hr., kruſchwy a jabłuka 300 000 hacz 400 000 hr., bély kał 200 000—250 000 hr., czerwjeny 350 000—400 000 hr., włóſki 300 000 hr., ſelene buny 550 000—800 000 hr., tomaty 1,4 mil. hr., howjaze mjaſo 6—8 mil. hr., ſwinjaze 10 mil. hrivnow.

Butrowe wiki ſandźenu hrjedu w Barlinje 25 mil. hr., margarina 10 190 000—13 277 000 hr.

Zement. Waggon = 200 zentnarjow w fabrizy a ſpes mécžom 2 811 000 000 hrivnow. W drobnym witowanju ſo hiſchcze 15—30% pſchiraża. Zentnar tak na 18 mil. hrivnow płaczi.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyſchina. W Michalſkej zyrkwi ſmjeſe 16. njedź. po ſwj. Tr. rano wót ½8 hodź. ſarar Tiſcher němſku ſpowjedź a ſwj. wotkaſanje, dop. ½9 hodź. ſarar Mańa němſku Bożu ſłużbu a w 10 hodź. mišionſki inſpektar Jasper ſ Drjezdźan mišionſke ſwjedźenſke dźěrżiſchczenſche, pop. w 3 hodź. ſarar P. Mrósak ſ Kelliz ſerbſku mišionsku ſwjedźenſku ſłużbu. Sobwanje zyrkwinſkeho khora. Kolekta ſa mišionſtwo mjes pohanami. — Sewrjeczi: 5. 9. Hana Wicžaſej ſ Rosnodej na Zidowje, 66 l. 8 m. 4 d. — Gertrud Helena, Bjedricha Hermanna Mjónka, dźělaczerja na Ssokołzu, dwójnika dźowka, 1 l. 4 m. 2 d. — 6. 9. njetichczeny žyn Guſtava Adolfa Cžeza, dźělaczerja na Zidowje, ½ hodź. ſtary. — 7. 9. Arnoſcht Wilem Kandler, maſchiniſta w Bórku, 53 l. 24 d. — 8. 9. Auguſta Ernestina rodź. Schoiczij, Arnoſchta Emila Hancže, wyſchiſcheho żeleſniſkeho ſtražnika w Hornjej Kinje, mandźelſta, 59 l. 6 m. — 9. 9. Ruth Marianna, ſchulſka hołza, Eduarda Pawoła Jurija Kelina, ſamkarja w Dobruſchi, dźowka, 12 l. 1 m. 28 d.

S Budyſchinka. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłużba.

S Porſchiz. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano w 7 hodź. ſerbſka ſwj. ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſka a ¾10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Ev. towarſtwo muſſeje a ſónſkeje młodźiny wobdźělnje ſo na mišionſkim ſwjedźenju w Budyſchinje (w 3 hodź. ſerbſke předowanje w Michalſkej zyrkwi, w 5 hodź. němſke předowanje w Pětrowſkej zyrkwi wot biſkopa Ihmelſa).

S Budeſtez. 16. njedź. po ſwj. Tr. ſmjeſe farar Bojź rano w 7 hodź. němſku ſpowjedź, farar Domaſchka dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodź. ſerbſke předowanje. Dop. ½12 hodź. dźerżi farar Bojź dźěcžazu Bożu ſłużbu. — Sérjedu wječzor ½8 hodź. dźerżi mišionar Jasper němſku mišioniku Bożu ſłużbu. — Schtwórtk pop. ½6 hodź. dźerżi farar Rjenez ſ Wjeležina němſku ſpowjedź.

S Nakez. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje.

S Minakała. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 5 hodź. we Wiesełu pola Brodźicz ſerbſka nutrnoſcz a ſpowjedź.

S Klukſcha. 16. njedź. po ſwj. Tr. budźe rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłużba, ½10 hodź. němſkowe ſa dźěcži.

S Hodźija. 16. njedź. po ſwj. Tr. je rano ½7 hodź. němſka ſpowjedź, ½8 hodź. němſke kemſchenje je ſapokajanjom farara Gerharda Bolza po prěnjeho faſtſeho mišina pſches tutoje ſuperintendentu dr. Hebera ſ Radeberca. W 9 hodź. ſerbſke kemſchenje ſ rěcžu kniſeja farara Mańcza ſ Wjeležina.

S Bukez. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano ½7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka a ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba.

S Wjeležina. 16. njedź. po ſwj. Tr. dop. we 10 hodź. ſwjedźenſki farar Bodenſtein-Schönchowſki němſku Bożu ſłużbu. Kolekta ſo ſbéra ſa ſtudentowe mišionſtwo. — Sérjedu, 19. ſept., pop. w 2 hodź. dźerżi ſiſchna Frenkez ſ Drjezdźan mišionſke kemſchenje ſa dźěcži a mjeſcze we 8 hodź. biblišku a mišionſtu hodźinu we Bożim domje. Kolekta ſa pohanſke mišionſtwo.

S Wóſzlinka. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodź. němſke kemſchenje. W 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcži.

S Malſchez. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Semjeſoł: Jan Jul. Jakuſch, wunjemſak we Delnjej Hórzy, 80 l. 2 m. 4 d. — Marja Martha, mandź. krawſt. mſchtra Kaſcha, w Dobroſchezach, 30 l. 2 m. 28 d.

S Udwezicz. 16. njedź. po ſwj. Tr. dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje.

S Hrodźiſchcza. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S Lupoje. 16. njedź. po ſwj. Tr. dop. we 8 hodź. ſerbſke Boże ſłużbu, ½10 hodź. poſwjedźenje zyrkwinego priedźiſtejſtwa.

S Dučzinu. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano we 8 hodź. ſerbſka a ½10 hodź. němſka Boża ſłużba.

S Nježwarźiza. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano we 8 hodź. ſerbſka a ½10 hodź. němſka Boża ſłużba (ſ. kud. boh. Bartło-Njeżwarźidſtſi). Pop. w 3 hodź. ſerbſka a w 4 hodź. němſka Boża ſłużba w Sstrażu. — Witoru, 18. ſept. dźerżi mišionarka Frankel ſ Jendźelſe pop. w 4 hodź. Bożu ſłużbu w Kotmarſkich wjeczor we 8 hodź. předowiſch w ſónſkim towarſtwje pola Klanez, je ſotrejnuj ſu wſchitke ſtawy zyrkwinſkeje wošady wutrobnje ſydowſkoczene.

S Huſki. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſke a ¾10 hodź. němſka Boża ſłużba.

S Nožarſki. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſke a ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba. Pop. w 2 a w 7 hodź. ſchromadnje ſo młodźina na ſarje.

S Warta. 16. njedź. po ſwj. Tr. rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbſke a ¼10 hodź. němſke kemſchenje.

Wusudźenja.

§ Krajny ſud. Wiedniſkej wobſchodu Pawołej Friedrichej ſ Budyſchinje bě ſo 30 000 hrivn. khłoſtanja napołožiło, dokelž bě w januaru litr mloka we městu po 116 hr. po 150 hr. pſchedawał. Wón ſo hórſchcheſche a lawniſki ſud poſtaji pokutu na 20 000 hrivnow. Na to ſtatny ſudnik powoſanje ſapołoži. Krajny ſud pokutu na 50 000 hrivnow wotmėri. Friedrichs bě mułnje mloko dźeń pſredy dróżo pſchedawał, hacz powyſchene płaczińy do mozy ſtupichu. Swojeje ſumpki ſo dohladawſchi, bě tr. pſchewjele žadanych pjenjes kupowarjam wróżo dał. Jena wotebrárka pak jeho pſcheradźi.

Přłopk

* K ſemjerżenju w Japanſkej. Japanſka jako namótſka wulkomóż ſmjerżena. We kruhach jendźelſkeje marinu wjele rozſtominaja, kak je ſo ſ japanſkim njebożkom poměr ſylnioczje łódźaſtwom Wulkeho Dżeana zyle pſchemjenił. Najnowiſche jendźelſke powěſce ſ Japanſkeje ſdźěluja, ſo hobrike nichże ſolmy wulkej japanſkej wójnſkej łódźi „Aki“ a „Nikaja“, kaž nicžo wuſpěchnychu a daloko na kraj wjerchnychu, hdyž nětko dołpołnje rospuſchcžeſtej leżitej. Wójnſtej łódźi ſamjenje wulkoſcze „Katſuma“ a „Aſaki“ ſo telorunja w Yokohamſkim ſalinu rosbišchcež a potepiſchcej. Mójcżej ſo jenoż ſ kwalkej próżu ſcžy ſdźěmcz a porjedżecz. Wulki ſchcžiſkaj „Amadi“, tehorunja dwaj druhaj nowej ſchcžiſkaj „Moko“ a „Kinoyſa“ ſo ſnicžichu. Hiſchcze wjerſchcžeho wuſnama ma ſo menjerżu jendźelſkich wězowutrjohnych ſnicženje pſchikładneje łódźerjne w Yokohamje, dokelž je ſ tym Japanſkej rjemjózne, w pſchichodnych létach wójnſke łódźe prěnjeje rjadowniže doma namarićz, jeje finanjne połoženje pak ji njedowoli, bębi tajke we wukraju ſkaſcz.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidko 24.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nowe khlěbowe a mukowe ptaczišny. Wot 17. septembra płaczja za muku a khlěb wuchowane na we płaczišny: **1. Mukowe ptaczišny we wulkowikowanju.** Zenmar rženeje muk hacz do domu 54 695000 hr., zentnar pschenicžneje muki hacz do domu 6144 0000 hr. **2. Mukowe ptaczišny w drobnowikowanju:** Rjan muka 1 464000 hr. sa 1195 grammow (jenu 1900 gr. khlěbowa smamka), 613000 hr. sa 500 gr., 386000 hr. sa 315 gr. (puntowska khlěbowa smamka). Pschicznja muka płaczi 1 645000 hr. sa 1195 gr. (jena 1900 gr. khlěbowa smamka), 688000 hr. sa 500 gr., 434000 hr. sa 315 gr. (puntowska khlěbowa smamka). **3. Khlěbowe ptaczišny.** Pokruta (1900 gr.) rženeho khleba 1 900000 hr., 2 puntowska pokruta 1 000000 hr. 400 grammowski pschicžny khlěb 500 000 hr., zolta (80 gr.) 100 000 hr. Mjenowane ptaczišny su najwuschische ptaczišny. Kreucže so na to pokazuje, so ma khlěb pobnu wahu měcz, tož pschicze hdyž je 24 hodzin s piwarni.

Měšczanska rada — sawěsczenski hamt — wozjewja: S nowa postajene, wot 3. septembra 1923 płaczaze městowe msdy a letne sasłužby w pschereiku sa dźěłaczerjow w ratarstwje a hajnistwje, wuwiwaja w radnizy na czornej dešy.

Měšczanska rada wozjewja: Wot 1. 9. 23 wuczinja měšczany schulski pjenjes na wyschschej wotzy a wyschischej schuli sa dźowki a na wikowanskej schuli sa tudomnych schulerjow 100 000 hr., sa zwonkownych 150 000 hr., sa wukrajnych 500 000 hr. Wyschische wotdźelenje a wuczobnische wotdźelenje 50 000 hr. a holczaza wikowanska schula 1. letnik sa tudomnych schulerjow 100 000 hr., sa zwonkownych 150 000 hr. a sa wukrajnikow 500 000 hr., 2. letnik sa tudomnych schulerjow 30 000 hr., sa zwonkownych 45 000 hr. a sa wukrajnikow 150 000 hr. Schulski pjenjes ma so měšczanje dopředka saplaczicz. Septembrski pjenjes ma so najpozdźischo hacz do 20. septembra saplaczicz. Schtóž hacz do tuteho dnja njesaplaczi, ma wothodnoscenje pjenjes sobu płaczicz.

Hamtske wozjewjenja z Ludiša.

Wuhaška je pokhroma mjes khotom kublerjowm Gustu Thielu a Hermana Belgerja we Hornych Kundrocźicach (Oberkunnersdorf).

Hamtski ſud wozjewja: Do wikowanskeho sapiska města Ludiša na lopjeno 421 so sapisa, so je firma Friedrich Wagener, barbjerńa a chemiska plokarńa a czisczerńa s. dr. s tw. r. we Ludiši, s słownym zydłom we Rychbachu swój sakadny kapital na 500000 hr. powyschila.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenca.

Pschemyslowy ſud (Gewerbegericht) sa Kamjenz a zyle Kamjenske hamtske hejtmanstwo a město Połcznizu 15. septembra t. l. je swojej dźěławojcu sapoczenje. — Stórźby njech so po możnosczi pitzne sapodadża a to 1. pola pschemysloweho ſuda Kamjenc (na hamtskim hejtmanstwje), 2. pola měšczanskeje rady we połcznizy a 3. pola měšczanskeju (Bürgermeister) we Kinsbórtu.

Najwyschiche ptaczišny za mloko, butru a twaroh. Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Wot 16. septembra 1923 płaczi litr dobreho mloka w dwoju wupłodźerja 950 000 hr., w drobnowikowanju w mlokarńach a pola wikowarjow 1 100 000 hr., litr selbčaneho mloka abo butsanki pola wupłodźerja 450 000 hr. w mlokarńach a pola wikowarjow 500 000 hr. Punt butry płaczi pola wupłodźerja 10 395 000 hr. a w mlokarńach a pola wikowarjow 12 420 000 hr. Punt twaroha płaczi w dworje wupłodźerja 1 463 000 hr., w mlokarńach a pola wikowarjow 1 800 000 hr.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

Mukowe a khlěbowe ptaczišny wot 17. septembra: W zytym po zentnarju w młynje: Pschenicžna muka 56 000 000 hr., rżana muka 50 000 000 hr., w drobnym po puncze pschenicžna muka 635 000 hr., rżana 570 000 hr. Muka płaczi rżana 1400 gr., to je wotrěsk šnamki na tydzeń 1 596 000 hr., pschenicžna 1 778 000 hr., 740 gr. rżaneje muki, wotrěsk šnamki na tydzeń sa dźěći mlódsche lěta 844 000 hr., pschenicžneje 940 000 hr. Rżany khlěb 3,8 punta 1 880 000 2 puntaj 990 000 hr., pschenicžny 3,8 punta 2 070 000 hr., 2 puntaj 1 090 000 hr., 80 gr. žałta 90 000 hr. To su najwyschische ptaczišny, schtóž je pschestupi, so khłosta.

Wschitzy naschi czitarjo, kiž „Sserbske Nowiny“ ſ połtom dostawaju, maju je hacz do 20. septembra saplaczicz, hewak jim zaneje wjazy njeczelemy.

Ptaczišny rěsneho skotu na Drjezdzanskich skótnych wikach

13. septembra 1923 — Ptaczišny po zentnarju a hriwnach

Stotne druzina a wotmamjenjenje	Zywa waha
Woły; 1	wscho w miljonach
Połnomjasne, wukormjene, najwyschcze rěsneje hódnoscze hacz do 6 let	650
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	580
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	330
Mjenje pizowane wschelo starobow	470
Byki; 1	
Połnomjasne, wurosczene, najwyschcze rěsneje hódnoscze	650
Połnomjasne, młodsche	540
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	520
Schpatne	470
Jałowzy a krumy; 29	
Połnomjasne, wukormjene jałowzy najwyschcze rěsneje hódnoscze	650
Połnomjasne, wukormjene krumy najwyschcze rěs. hódnoscze hacz do 7 let	580
Starsche wukormjene krumy a derje wuwite młódsche krumy a jałowzy	520
Derje pizowane krumy a mjenje pizowane jałowzy	470
Mjenje a schpatne pizowane	— hacz —
Cjelata; 92.	
Najlěpsche wukormjene	600 „ —
Mjenje wukormje e a tasche wot zyza	500 „ —
Schpatne	400 „ —
Wowzy; 1	
Młódsche a starsche wukormjene	— „ —
Starsche wukormjene	— „ —
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	— „ —
Swinje; 10.	
Połnomjasne, wobsebitych rasow a jich kschiżenjow, hacz 1 ½ let stare	750 „ —
Wukormjene	800 „ —
Mjasne	710 „ —
Schpatne	— „ —
Nanar a kundrosu	— „ —

Kedźbu!

S wuzitkom kupujesze **trjebane a nowe meble, połstrowane twory,** taż sofy a t. d. nowe a trjeb. **drastne khamory, komody, koża ſ matrazami a bjes nich a połschelschcza,** taż też wschu **muzazu a jonjazu drastu. Dołhe a krótke schkórnje a stupnje stajnje na składze.**

E. Stelzig

na hrodowskej hasy č. 4,

blisko Pětroweje zyrkwje. Telefon 1152.

Sym rodźeny Serb!

Kupuju

lumpy bacz 160000 hr. nowiny, schichiwki, knihi, akty 50000 hr, staru papjeru 30000 hr, łoscžepo najwyschischich dnjownych płaczišnach. **Żelezo a metale** jenoż na wupokas.

Po wjeschce, so derje płaczaze skałanki, se žamknym sapischanym pischijebu.

- Josef Schubert

w Budyschinje bórklin cź. 7.

Telefon 695.

Kupuju běžnje tóžbu dźělbu

rožki, pschenzy wowsa, ječmjenja muki, lanehoßnmj. atd.

po burkowych płaczišnach ja hotowe pjenjesu.

We ertne, telefonisze abo pišmne poschiczenja proßu

Heinrich Scheinert

w Kulowje

pschi zyrkwi. Telefon 42.

Najwyschische płaczišny

płaczu ja tóžbu trěbneho a njetrěbneho pža.

Schokta na Zydowje čo. 259

(Schulze, Seidau 259).

Jabluka k praßowanju

Kóždu dźělbu kupuje

Paul Richter w Budyschinje

na Hoschcźi haży 20.

Žony

Poruczam swój wulki skład **pschepaikow, měšczanych a pschedpadawych powjasow, podpołožkow.**

Steju rad k radze

Wagnerowa w Budyschinje

psched schulik. wrotami čo. 9.

Kedźbu! Wjetscha liczba nowych Rotarjo!

wóſnych kołow

(Armeeräder)

124 zentimetrow wuſokich a wobkowanych je tunjo na pschedań. Shonicź we wudawarni „Serb. Now.“

CT Centralne dźiwadło w Budyšinje

Wot pjatka hač do póndźele:

Wulkotnje wuhotowany film

Tři Marje a knjez z Marana

Wulka filmowa struchožohra w 6 jednanjach wot Reinh. Schünzela.

W pódlanskim programje:

Mytowana hrajeska wulka myš

Filmowa wjeselohra w 3 jednanjach

Hłowna rólа: Erika Glässnerec.

Suknjowe wobleki

(Gebrock-Anzüge)

ſ najlěpšich tkanjnow po jara tunich płaczišnach, tehorunja **tkanjnowe wobleki** w najnowšich formach poruczja

Max Wenzel tupowanska a pschedawanska zentrala

na mjatzowym torhoschczu čo. 8

Njedźelu hacz do 12 hodź ſ rěčzam.

My žmy stajnje prědku!

Njedźiwajcy najwjetschcho njedobałanja tworow poschicjam: Żidźane tkaniny, cźišto-wokmjane tkaniny, šmuźkate, łoschczerkate, jenobarbne, mušelinty, koichlowe tkaniny, łožowe tkaniny, wo pjerki, velurowy barchent, damasity, gardiny, zanki, banty rc.

Płaczišny w ele nize dnjowej płaczišny. Kreucze, forawne poštuke a anje. Zane nuczenje ke tupowanju. Woteodawam jenoż wěste dźěły

Welšez łupny dom w Kulowje.

Telefon 12. Założene 1868.

Hoscenc „Běły Kóń“

Hoscenc prěnjeje rjadownje

mějeśel Curt Lange

w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy

Poruča so wšěm Serbam a předelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěść a pić po znamym wurjadnym wašnju.

Wšě wina w najwětšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert

Nawěštki přinjesu wužitk!

Česćenemu wobydlerstwu Ralbic a wokoliny wozjewjam, zo sym w **Ralbicach čo. 19**

kowarńju

přewzał. Budu so stajnje prócować, wšě mi dowěrjene dźěła najswědomišo wuwjesć.

Z pocesćowanjom

Jurij Ließner

statnje pruhowany kowarski mištr

Létnik 82 Budyšin, sobotu 15. septembra 1923 Číslo 214

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr. z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukrsja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec kniha tiskarnja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 200000 hriwnow. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 600 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Sobotu, 15. póžnjeńca.
Nikomedesa, martrarja.
1004 khěžor Hendrich II. nadpadnje Budyšin.
1885 wuzwoli so Michał Kokla-Lisak w Khróścicach prěni króć do sakskeho sejma.
We Sulšecach je wódny muž był. Hdyž su tam ludźo přez rěku šli, je na lawcy wódny muž sedźał. Raz je chcył jedyn muž přez tu ławku hić, a tam je sej tón wódny muž sedźo wši česał. Tón muž je měł łopać w rukomaj a je z łopaču wódneho muža na rić prasnył. Wódny muž je do rěki skočił a česak na ławcy ležo wostajił a muž je tón česak jemu wzał. Hdyž je tón muž zasy nimo šoł, wołaše nykus stajnje z rěki na njeho: „Knjez Wjeselo, daj mi te moje česelo!“
Powěda! Arnošt Muka.
Wysoke mróčele njewoža deška. Přist.

Njedźelu, 16. póžnjeńca.
Swj. Marije 7 bolosćow.
1885 załoži so w Khróścicach konferenca kath. serbskich wučerjow.
Jedna njedźelnica běše na polu a měješe swoje dźěćo we wozyčku sobu. Tu přińdże Pripoldnica, hrabny dźěćo a połoži tam swoje. To widźeše susodka, kotraž připódla dźěłaše. Potom započa to cuze dźěćo we wozyčku jara płakać, tuž chcyše je ta mać wozyć, ale ta susodka jej to zakaza, prajicy, zo je to cuze. Ta mać njeje to dźěćo brała, a dała mu płakać. Ale potom, hdyž bóše ta hodźina nimo, je ta připołdnica zasy přišła a je to dźěćo cěšiła a je to prawe tam zasy połožiła.
Powědaše Nagorcyna z Jabłońca.
Wutroba ma husto čežšo njesć, hač khribjet. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadź ja“ w Budyšinje ma kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje spěwanje. Dirigenta.

Spěw. wotrjad tow. „Zerja“ změje tutón tydźeń wutoru wječor 1/2 9 hodź. pola Jurakeę w Hrodźišću spěwanje; dla important spěwow dyrbi kóždy sobustaw spěw. wotrjada přitomny być. Dirigent.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma sobotu 15. 9. w 8 hodź. pola Waldźic zwučowanje. Přińdźe wšitcy. Načolnik.

Swětne podawki.

Franzowske nowiny wo Stresemannowej rěcži.

Parižšti „Temps“, organ franzowskeho knjezerstwa, pósudźuje Stresemannowu rěcž kritiluje pjenje: Čłi, kotříž ju z Barlina rozsudźenje hłowo wotkazachu, ju je Stresemannowej rěcži wotrostwili. Němšti kanzler je wječera wječor rěčał, **tola wón njeje přichipowjedźił, jo je pažiwne přicheńcziwjenje w Poruhrskej zastaji.** Jednanje pak je tehodła njeutónje zapoczęło. Kaž daloko z tel. grafiskich wuczahow rozsudzenje němskeho kanzlera znajemy, wono dwoj zajimawaj dypkaj wopschija. Tola we woběmaj je so němski kanzler na to zamjeławał, na přichepokładzenje pokazaj, tola je so wostajił rjez, schto ma so z nim wotwodźić. Wón je spóznał, je Němska njemože ani swoju měnju (vjenjesu) ani swoje hospodarstwo pokhpschicz, kaž dołho poruhrski konflikt traje. Wón budźiše dyrbjał z tym wotwodźić, so žebi zajimy Němskeje žane žadaju, so by so konflikt hnydom skóncził, to rěka, jo by so pažiwne přichicziwjenje zastajiło. Tola nic. Spóznawschi, so dyrbi so wojowanje zastajicz, je wón wumjenjenje cjinił, je wón žadał, so žmeli so wupokazani wróczicz, kotříž Porhrinzitu a Poruhrstu swoju domišlnu njemuju. Mjes tutymi wupokazanymi su bjes dwěla praschiwe wozwy. Je rozumne, nawrót dobrych sadźerzecz, žebi žadaju, so žmeli so sli wróczicz?

Dr. Stresemann je po słaczu też spóznał, so może zuse wójsko z Poruhrskeje jenoż po zapłaczenju wotschodzenja wuczahnyc. Wón budźiše dyrbjał z tym wotwodźicz, so dyrbi knjezerstwo němskeho kanzlera dacz, po kotrychž nóże je wójnske wotschodzenje z wuspěchom zapłaczicz. Rozrěczenje by so potom na druhim podłožu stało. Stresemann zwjazarjam namjetuje, so bychu so akzionarozja banki zejmili, kotraj by sa dołhody z hypothekow němskeje industrije rutowała. Dale je němski kanzler w nastupanju němskeje hypotheki, kotraj dyrbi sa zapłaczenje wotschodzenja rutowacz, rjekł, so Němska dale winowatosczow dże, kotrez Versailleske mérowe zrěczenje wopschima. Po jeho měnjenju so privilegije zwjazarjow na wobsedzenstwo němskeho stata poczahuja, a Princzare ma njepravo, hdyž rjekuje, so Němska nicjo wobsedźeteho njeposlisa, hdyž też privatne wobsedzenstwo załtaji. Hdy by Stresemann pschidawk II. dźěła 8 měrowego zrěczenja cziłacz chcył, by wón spóznał, so dyrbja so dawkidawarjo němskeho stata też tak jara poczeżicz, kaž dawkidawarjo zwjazarskich krajow a wschě dołhody Němskeje dyrbja so po privilegu za zapłaczenje wotschodzenja nałożicz. Hdyž so tele postajenja privilegijam stawa 248 pschidadża dyrbjałe so nowe dołhody němskeho stata a wobsehe te, kotrez so z hypothe ku na privatne wobsedzenjimo zarucza, za zapłaczenje wotschodzenja wuzicz.

Bjesdźelcz w Němskej.

Němskostatna rada so schtwórtk z praschenjom zastaranja dźěłowjenjerjow zaberasche. Jich liczbe je z 185 000 1. julija na 300 000 1. septembra zrostła. S dalschim pschiběranjom ma so liczicz. W Sakst je so pjecza w połozaju dźěłarjow dźěło zastajiło. **Wudawki za dźełowjenjerjow su tónle tydźeń na schelez bilijonow hriwnow wschędnje stupile.** Knjezerstwo dyrbi spytacz, dźełowjenjerjam wunoschne dźěło wobstarac a zastajenju dźěła w dźěłarnjach na pschecze stupicz.

Njemcery dla drohoty w Bytomi w němskej Hornjej Schlezyji.

Dla wurjadneho powyschenja placzijnow su so schtwórtk w Bytomi wulke demonstrezije wotmeke. Lud wschelakich pschikupow mjasowskich, twory po posnjesenych placzijnach wotedacz. Někotrym su twory też bjes zapłaczenja zebrali. Policija samo, mér nakhwilnje zaso postajicz. Popoldnju demonstrezije wjerschich rosmérow nabudźa. Lud so na wschelakich mětnach do klamow dobywasche a zpyta kradnycz. Pschi tym też wulkadne wojna rozbichu. Na torhowischczu lud spyta, policiju do radnizy sczischczecz a jej bronje zebracz. Hdyž běchu so do někotrych policijstow dali, tuczi so wobaranjo nětdźe 50 wutrjebanych do luda rozdachu. Hacz runje policijstajo i wjerschcu do powdka tiskachu, so pschi tym jedyn dźěłacjer i knifu do hłowy cżežko zrani. Dwě druhej wobsobje lóżiche zranjenje poczeżpyschtej. Potom so dróhi zawjercheu. Někotre dźěłacze wobsobow zarachu. Krótko po 7 hodźinach so z nowa hriedy města tżeżeche. Po dźe wjeczor dże so město sahe imerowadu, hdyż dże so je slepej spěchnej tżeżeiju z panzerowanych automobilow lud z dróhoru wuhnał. Na wschelakich mětnach běchu so wjeczor wulkadne wojna rozbiłe, z kradnyc nju pak njedóńdże.

Italiske wobsforzbu pschecziwo grichistemu knjezerstwu.

„Giornale d'Italia“ nowpschijenja swojo ho rezprawnika wo kónzowanju italiskich offizerow mjesy posłaizeje komunistiske wojewja. Wjednik grichisk je wotpółłanstwa, wyschi Bocaris je niz jenoż grichiskemu knjezerstwu, ale też epiratiskim kontrakcznym, kotříž ju w dwěmaj pohedżenjomaj italiskich offizerow słónzowacz wobjamicki, porozjesz wo njepowolnosczi generała Tellina dek. Rosprawnik praji, so ju mjena mordarjow znate. Jich bě žydom muži, a to wojakow a zivilistow. Wojazy běchu do nadpada wojnamjenja swojeho regimenta wottorhnyli. Rosprawnik wjeru i nich znaje, wonaj staj prjedy pschecziwo Albanskim wojowałoj. Wyschi Bocaris je pschihoty znał; pschetoż wón 26. augusta z nimi w Janinje wobkhadźeše. Na dnju nadpada, 27. augusta, njeda Bocaris italiskich offizerow z grichiskimi wojakami pschewodźecz. Grichiscy offizerojo na mětnje nadpada trótri cżaż pola stawischi so potom do Janiny wróczichu, ko wo albanskim mjezju njepostarawschi, kotrez grichiskim namjetnym straznikam 10 hodźin dołho wobaraschc, italskej mjezju na pomoz pschichi.

Žadyn wójnski strach na Balkanje.

Italiska telegrafowarnja a Agencja Stefani, prěje, so je Italska na wójnu pschecziwo Južnoslowjanskej pschihotuje. Też bo Južnoslowjanskej njeje ultimatum pschepodał. W Ronije a w Belgrodźe je so jenoż postajiło, so ma so hacz do 15. septembra kóżda strona wo Rékiim praschenju rosshudźicz. Tale termija może so wšo podlěchicz. Dale je njewěrno, so Italska rosrjadz wuzud schwajarskeho presidenta wotpokasuje, dokelż južnoslowjanska tajši wuzud i zyla hischcze njeje namjetowała. Mjes Italskej a Južnoslowjanskej so dale jedna, a žaneje pschicżiny njeje, kotrejež dla njedyrbjało k dorečenju dóńcz.

Rosshudzenje Korfuskeho konflikta.

Konferenca swjatarskich pósłanzow w Barilu je so schtwórtk z nowa z Korfuskej należnosczu zabrała, kotraž bo z tym z kheż hodźinu pohórschcze. Konferenca bě so popoldnju w 5 hodźinach sejdała a hacz do nozu trajesche. Italski pósłanz, baron Aczezano, zdźěli, so je jemu Mussolini nowe rosshudzenje pósłał. Mussolini do prajicz, so je wón swore žadanja w sajinje měra sestajał, žebi pschicjo, so by so konfliktej zdźěławało. **Sastupjer Zjednoczinje, lord Creve, pschecziwo Mussolinowym wumjenjenjam protestowasche.** Dóńdże z żywemu wurěczowanju mjes zjednoczinim a italskim pósłanzom, kotrez pschez dwě hodźinje trajesche. Konferenca z dźěła Mussolinowym namjetam pschihłosowasche a **wobsmnkny, so dyrbi italske wójsko 27. septembra kupu Korfu wopuschczicz,** to rěka, hdyż je podkommisija swoje dźěła skónczik. Jeli so to winikojo njebudu sajeli, a jeli je by so wukapało, to je to se sanjechanjom Grichiskeje stawa, dyrbi Grichiska 50 miljonowe tirow chłostanja zapłaczicz. Też nadawki za wobsadzenje kupu Korfu po Italiski napołoża. Summu tutych wobsadzenjiskich wudawkow Haagski rosrihżacy sud postaji. Wubjanmkrjenje konferency pósłanzow je so jako nota napisała. Jeje wotpiż je so jako rosphokasanka swjatskej ludowu pschepoda.

Wojerska revolužija w Schpanisku.

Po powjesczach je Schpanisku je w katalonskej prowinzy pod wjedniscwom Barcelonskeho gouvernanta, Primera Derivera, a naczelnika tamnischcho wójska, generała Losady, wojerska revolužija pschecziwo knjezerstwu wudyrila. Primero Derivera je proklamaziju wudał, z kotrejž knjezerstwo minuje, so wono kraj do zahuby wjedże. Tehodła je wojerska strona wobjamika, knjezerstwo jamu pschewjacz a wobkhwjenjenski staw na kraj pokhcz.

Po dalschich powjesczach njeżbu revolužionarojo w Katalonskej žanehu pschecziwjenja nadeschli, a wójsko w krjedźnej Schpanskej je so z dźěła k revoluziji pschistamku.

Primero Derivera w swojej proklamaziji ministram a parlamentej porokuja, so ju njekhmani a złożeni. Ministerjo kralowu wolu połóżuja. Da tutych kraj zahubjazych wobstejnoszow duze wójsko wjednistwo kraja pschewjacz. Wojerżcy wjednicy chzedża pak jami knjezerstwo wjesez a po muzam swojeje wólby dowerjez. Wojerża diktatura wobkhwjenski staw wrjesiwi, zivilne wyschnosze wotstajdži a krajne jarjadnistwo jamu pschewostwje. Z telsniwy, pósta, telegraf, telefon a wodowody su so wojerżej mozy podstajiłe. Wobkhad na dróhach je najprjedzy zakazany, każ dołho won njeje minuy. Shromadżenje sozialistow a komunistow so wobkhadża. Wobydlerstwo so napomina,

so by směrom było a k nowemu knježeństwu dowěrjenje měło.

Druha wepescha dwě hodźinje posdźicho z Barcelony dóńdźe. Wona powě, so je so wobležnjenski staw hižo popołnu w 3 hodźinach wojsewił. Za depesche je so jenjura sawjedła. Na čole nowcho knježeństwa stoja generala Primero Deriwera, marquis D'Estella a generał Losada. Poslednischi je so za Barcelonskeho gouwerneura pomjenował. Dotalni ministerjo so pschi hud staja. Powjesćej dě rosdźerjena, so hu swonkowneho ministra w San Sebastiange sajeli. Po tychle privatnych powjesćach běchu **generalojo dotalnemu knježeństwu ultimatum pschepodali, a kral dě so do Madrida wróćił.**

Popołdnju nowe privatne powjesće dóńdźechu, so so wojerska rewolucija rozšěrja, a so so jej w kraju napschećo njestajeja.

Wojsewjenje dotalneho schpanskeho ministerstwa.

Dotalne knježeństwo je sledowace wojsewjenje wudato:

Barcelonski generalny kapitan je z hamtnje mozy **wójnski** staw wojsewił a so posty, telegrafa a telefona zmozował. Wón je generalnych kapitanow druhich schpanskich krajnych dźelow namołwił, so bychu so jemu pschikamkli a jeho podpjerali. W proklamaciji, sa kraj wudatej, wón praji, so **žeby wójsko wot kralo žada, so by so wón wot dotalnych ministrow dźělił,** so **mohła so Schpanilka wutworjacz. Wojerska mózy nětkrótnych krajnych dźelow je po znaczu pschichilena, na tón zmy puczi spjeciiwosće stupicz.** Dotalne knježeństwo budże swoje wumowatosće dale dopjelnjecz a na swojim městnje wostanje.

Wojerska revolucija w Schpanilkej dobywa.

Barcelonski wojeński revolucijer, hu so garaisany Katalonskeje, Nowokastillskeje, Tarragkeje a Madrida pschisamkle. Barcelonski generalny hejtman, hrabja d'Estella, je sastupjerjej Hawańskeje telegrafowatnje wo pschicżinach revolucije rjekł: Revolucija so na wuczińcżenje politiki měri. Wona chze dozpicz, so so sakonje kruczińcho pschewjeduja, so so dźěło schkita a so so po możnosći cżi wuhlědża, kotrež hu rospadnjenje schwanilkeho knježitwa w Marokowskej sawinowali. Stónczenje hu žada, so so wójnske **pschihoty** sa Marokkowsku **pschemjenja.**

Serbske burske molowanje.

W Budyschinje so mjes Serbami nětko wjele na wumělitim polu dźěta. W Smolerjec knihiwarstwje je rjany wubjerk molowanych talerjow za wupyschenje scżonow z jenož serbstimi motiwami, kiž nam pokazuju serbsku drastu, kaž tež wobrazy k serbsłim pěsnjam. Shotowjene hu w błyschczajogich pisanych barbach a krutych wobrysach, schtož so burske molowanje mjenuje. Hacż dotal hu wuschte nětkore jara rjane wobrazy drastow, tež pěsnjow wobrazy i tekstom a dr.

Wožebje sajimawe je, so molowanjke dźěło w serbskich rukach leži. Mischtr, kiž motiwy rysuje, je nasch znaty pschecżeł Nowak-Niechornšći, porzlinowy molerj, kiž te talerje dźěła a pali, je tež Serb.

Sapoczatki tuteho serbskeho molowanja hu so hižo dawno cżinile. Prěni knježeński talerj bě hižo pschi hlownej shromadźisnje Macżizy Serbskeje jutry 1923 widżecz. Najprěnschu krocżel w tutej myšli je knjes Schtrympa hižo w lecze 1920 cżinił, i tym, so je sčežeński talerj se Sejferjowym wobrasom wudżěłacz dał, kotryž je so lětża do pschedawanja dał. Jenu je so nětko poradźiło, wschě sadżewki wotstronicz a keramiske druzstwo „Lusatia" sałožicz, kotrež ma swoju samtnu dźěłarnju i pjecu sa palenje porzlina.

Pschcże so, so by tuto pschedewsacże w naschim ludu pschecżelnu podpjeru namałało. Pschi kupowanju narodninskich, kwasnych a hodownych darow dyrbjał kóżdy najprjedy sa tutymi pěknymi talerjami pschimacz, čiž su pycha sa kóżdu swou a naju pódła teho tež wyschoku domowinsku a wumělsku hódnosć. Tež wězu k wschědnemu trjebanju se žerbstimi motiwami abo i pschiprawnym wudebjenjom dudża so dźělacz. Tute dźěła dyrbja so po zyłej Łužicy rozsdźerjecz.

Zubna praxis Werner

:: w **Budyšinje** na šulskej hasy 6 ::

Zhotowjenje cuzych zubow :-: předźěłanje wupurjedźenja - plombowanje - zubytorhanje

Dobre wuwjedźenje :-: Pomérne płaćiny

Ze Serbow.

W Budyschinje, 15. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wjeżera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, thygrometer 0, najwjetschicha dnjowa cżopłota + 27. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 729, thygrometer — 2, najnischcha cżopłota w nocy 18 stop. — Drjezdżanjska wjedrarnja nam njewjedra sțaja, dale cżopłoty, kiž znano mestna njewjedra trochu pomjenjescha. Cżisti powětr, kiž schtwórtk pola kupy Jsland leżeshe, so k ranju wotkalnje a na swojim puczu nam znano njewjedra wutwori. Wjeżera rano zyła srjedźna Europa rjane wjedro powě. Jenoż we Wilfingen so deschczowasche. Cżopło bě swjetsche 13 hacż 17 stop., w Stockholmje 9 stop. W Londonje so pschi 16 stop. mróżcżele pschecżahowachu. — Jutrje, 16. njedźelu po swjatej Trojizy, klónczo so 5,36 shodźa a so 6,14 thowa. Mježacż shodźa pschipołdnju a so wjeczor 9,43 thowa.

— **Sprewnjene kupjele su sajo wotewrjene.** So by so po wichelakich pscheczach cżinilo, wotewrja so meschczanske Sprewne kupjele dźensa (sobotu) pschipołdnju w 12 hodź. hacż na dalsche. Sałtup płaczi za dorosćenych 500 000 hr., sa dźěcži 100 000 hr. Letne kharti njepłacza. — Pschi tutym septemberskim wjedrje je wóse jara witana wěz, so je so meschczanska rada njedźiwajo wudawkow k temu swólnika pokasała.

— **Zentralne dźiwadło w Budyschinje** pokasuje swojim wopytowarjam hacż do pónđźele wulku sajimawu struchlohru i napisimom „Tži Marje a knjes i Morana". Jedanje pschebadaji pschihladowarja do srjedźneho wika, hdźež snapschecżnosće mjes khudymi a bohatymi njeběchu se srěnim stawom pósłasbjene. Wjerchojo a knježa mějachu absolutne prawo nad zywjenjom swojich poddanow, jich dla kóżdu maliczkosć pa nanajhrubischim waschnju thłostachu.

Hrace filma leži we najnubjerschich rukach. Wuhotowanje a drasta je nanajbohatscho a fantastiżny sfajana. Wjeżeloh... „Mytowana hraikaza wulka myscz" dopjelni program.

— **Wuspěchi pisches Sserbske Nowiny.** Knjes Schmidt z Rakez nam potno wjesela zdźěluje, so je swoju toschu i 1½ miliardy hódnoscżemi satso dośtał. Sprawni namakarjo w **Sserbskich Nowinach** jeho nawschtkich cżitawschi jemu toschu se wschemi hódnoscżemi wrócżichu. Jedyn druhi rjemjeślnik nam praji, so so kupzow wobrocż móhł njeje, jako je zywoje tworjy we Serbskich Nowinach wojserjak. Hat, „Sserbske Nowiny" su dźensa w kóżdym domje!

— **Knihikupiski kluczj postaji** so wot 14. septembra sem na 12 miliionow hrownow.

— **Wuplaczenje na małych rentnarjow** je wutoru a srjedu 18. a 19. septembra każ hacż dotal we měschczańskej hlownej pokładnizy.

S **Delnjeje Hórki.** W Sserbach leżaze fabriki drje wokolnemu ludej dźěło dawachu. S dobom pak tež wjele zuseho luda pschicżachmy, kiž po prawom moralnje jara nisko stej. Tale nisła moralnosć, dobry poczink a nabożenstwo smjuschkenosć zyleje wokolinu widomnje podrywa. Tak dołho hacż bě w fabrikach tak dobra sastužba, so mějesche dźěłacżer swoje sejinjenje swésczene, wschak to dźěsche. Nětko pak sastupuja kriży. Dźěła njeje. Nasyma bo bliži a drohota rosce. Nětko pschińdże to, cżehoż hmu žo dawno bojeli. Młody na naschich polach žo na njechcżiczonne waschnje pokradnu. Hižo pschenżu, hischcże na smjetschach, swotrešowachu kłoski, kradnychu zyke pupy. Nětko khodża do bérnow, do kalu a sahrodkow. Storo jana nóz njesandże, jo njebychu po sprózninni catarjo i mjerjanjom dohladali, so by ju jich bérnischcżo pschebórkali, kakowe hlowy wurešali, žad je schtomowo dźěli. S wjesicha p'ody hischcże dorosżene njeiżu. „S tym žo powschitkownemu sejinjenju žadanwe sesłoża. Schto prascha žo paduch wo powschitkownosć. Jeno so wón ma, druhi njech sawrutka. Tu dyrbi statna moż rasnje sakrocżicz, hewak powschitkowne sejinjenje hischcże bóle wjasnje. W gnżednych Malešezach wschelaky fulerjo žancho talu wjazy žadjecz nechcżedźa. Kóżdoletnje jim wschón kat i pola pokradnu. We nozy k pjatkej wurešachu zjwnoscżerjej Weikertej we gnżednej Brěžnym wschě kakowe hlowy a tule nóz kublerjej Pjerjejej, tež we tejle wsy. Kradnjenje bérnow je nětko nejschto zoże powschitkowne.

S **Minakala.** Njedostatk na mworach je dźeń a wjerschi. Klamarjo su i dźěla hižo nujsmam, swoje wobkhody dny dołho njewocżinjecz, dokelż kupzam niczo wjazy posłiczecz njemóża. Tež nasch pschekupzy su nusowani, zwoje wobkhody jenoż hischcże wéste hodźiny wod dźeń wotewrjene dżerjecz a to nschdene dny wot 7—1 hodź. a wot 3—7 hodź., njedźelu pak jenoż rano wot ½8—½9 hodź. Klamarjo su mjes swoju wobsamkli, so mwische postajeneho cżasa niczo njepschedawaja. — Nasche žerbske towarstwo, čiż ma w tu khwilu cżejku krizu pschecżiwicz, smeje jutrje njedźelu 16. sept. popołdnju w 5 hodź. pola hobustawa Knoty we Wjeżelu wažne pożedżenje, we kotrymż maja jo tež wółby pschewjecz. Nsch tola wschitke zobustawy, wosche tež spěwarki, wésce pschińdu. Chzemy tež wo tym

Hanka.

Powěsć se Sserbow.

16] (Pokraczowanje.)

Tónkrócz na próżdno wonjachu a hłowczki thichachu nězne kwětki. Tónkrócz bě so Hanka zyle dospolnje pschedała wutrobje. A ta tak njemérnje dźěłasche. Se wuzy hischcże harowasche, wrěschczesche, bórczesche hudźba, Hanka sapražnu z woknom, spuschczi nad selenite, połzlepe schklenzy hnoži běłuschk. Barlinski sawěschk. Nicżo nochzischcże błyschczeż, widżecz, — jenoż młoda wutroba, a wona porokowasche hórzy.

Swjese žo na ložo, sapłakawschi hórzy. Sshlysow pak njebě kónza, a bóle žo ronjachu i palazej žahu, bóle to tajesche w hnéwnewej wutrobje lód, sjewichu žo wodzy: želniwa ból. Jenicżkeho pschecżela bě wotehnała! Njeje to njedźał a sprostota była! Takle je dźensa za nju sastupił, za žiwjenje jemu dołżi i dźakom, takle je płacżiła. Hdże by była a tak nohawibjena, khdy njebudźischcże było jeho? Ach pschi to žobu jeho widżesche, młodżenża mużneho z płomjenjom sapazymaj wocżomaj. Juro jimaj je strachom cżeka a zyła jeho cżrjoda, tak stej jeho wocżi žapłoj. Hanka žo dźiwno, dźiwno we wutrobje hnu; nowa truna, kiž bě w njej wozuczała: ta bě lubosez. Hnu žo w njej hdyż Rischa ju do: kola wsawschi, i njej dobywežerju pschetrocżi Kruschojiki sal, tak mile a pschitulno jej běsche . . .

A teho bě wot žebje wotehnała! Sznadź tola niż tehodła, so bě dżaył jej i bratrom bycż? Haj, tehodła nocżge wschak jenoż jeho žotra bycż: kón chze wjazy . . .

Tehdom Lubošchojż Hanka, dźiwje i loża wostaczinschi, wokno wotrany a rospalenu hlowu do wokna położi.

* * *

Herzy žu wusłali, po cżinje leži krajina, wschcżo žiwjenje je haklo, Kruschojiż spja. Jenoż napreki na schuli hischcże świeżza, młody wucżeł tam husłuje, jenicżki wobydler domu. Wón to cżasto cżini. Hacż żadyn a wdychi, kotrež dowerja trunam swérnym, njeżju podobne tym, i kotrymiż žo hori Hanzyne wutrobno? Schtó by to wjedżał? Hwdżdy i mórdrych nóznych njebjesa tak spodżiwno a tajomnje shladuja. Mózno, so wone to wědża.

X.

Hanka w tej nozy wócżko njesandżeli, rjenschi dżél nógki potepi w żyłach. A na ranje bu jej dźiwno, so wstawa dżeń, zyle podobny druhim dnjam. Jej bě tak, każ so smjetsez smjenjene wobliczo njebjo a zemja. We tu khwilu wschak bě dźensa wschcżo, każ wczera a prjedy. Lubje žo i jasnych njebjesh změ wasche słónzo a hrejesche, ptaczata wjesele spéwachu, wynikazy po nawóh hanjachu dżéżi.

Wo wczerawschich podankach pola Krygarjej we żurli žo zoły dżeń njepikny słowa. Sznadno běschtaj starschej žo tak srěczałoj, znadź bě tež Rischa žo do teho położił. So wschak wobożnu wěz tola na myśli mějeschtaj, Hanka pójna, hdyż by njenadżiżoj do jstwu stupiła. Potom by rěcż, nahle žo sabacżinschi, druhe rěcżnischcże nasturowała. Niebě to wschak teho dła żadyn hnéw. Nawopak: starenu Lubošchej bě dżonżi każ żel, wosżewjesche jej nežnoscż ja nježnoscżu, a hama khutna macż i khwilemi, i wo wczżinna, i pol starostliwje na nju skradżu pohladn..

Rocha žo Hanka bojesche. Pschińdże je smérkanti, każ by wschędnje thodżił. Teho žo ani Hanka bojała njebě, so by znadź njewschitschkoł. Snajesche jeho nadobnu, spranwnu wutrobu, kotraż žo jeje dła njewotthili błyżemnu, pomozy potrébnemu nanej. Ale wón też jej pschecżelnje a wjesele, każ hewak, ruku dawasche. Se żdobnym słowom ani pohladnjenjom so njepschekradżi.

Je Rischa żabył, je wodał? Podarmo žo mała buschka prózowasche, k tomu wotmołwicż. Abo jedna w nim jaspéwaza myśl, każ by rjekł: Ty żiżany banczżito, ty mytżitsch, so by mje ranita, mje Kruschojiskeho schołtu? — Nicżo i teho we schołowej duschi njebésche. Jeho jednanje wobżesche sprawna a rozumna myśl. Teje pod hrubej burikej koschulu bywa dość cżasto wjazy, dyżli pod hamanom.

S żyłk bésche Rischa też wo Matu derje wésch. cżił. Wórsh wot njeho dóńdże list, kotryż w kr. wych żłyschach słowasche wschón. Njebeża a wi-bé hwésbna njebjeske žo sjewichu jako hwézdy Matorese mérneje lubosece. Sa wotmołwu su list rostorkan. na kopu kuskow. Na cżeczi dżeń bě nowy list tu. Tónkrócz wschak hwézdcżeske starenu Lubošchej, a nje pschinjeshe jeho listownik, ale w podobje brajchi jedyn i Nonkowych pschecżelow, burski pachol se wsy Hanka bě w dźeczelu.

„Najradscho bych Wam hnydom pschecżitał, schtopischte," dźesche pachol.

Lubašch pokiwny a pożłuchasche. Hdyż bě wscho hotowe, rjekny: „Tón drje je so samyłił. Zyle pitwanje dże tola jenoż naschej Hanzy płaczit." A nadsejmnywschi kohmatu cżapku, schedżiny je skrónjow se starej ruku pod nju żuny.

„Ale wujo, wéż je wažna a Wasche słowo we njej najwjazy waži. A sto toleż bam," brałchka procżasowasche, „so by so Wascha njewjesta i wobewoj rukomaj hrabała, żdy by wotżał mohła. Nicżo sa sło, wujo Lubušchoj, w Kruschojach jej niczo njezżeże hižo. Wschak wésce — wónđanjo pola Krygarjez . . . Tuż dha, je-li Hanka mudra . . ."

„Waż sawérno njetrjeba, a do waschcże rady bywohlada," starż krucże wotrany, i pjaicżu wo błibodrinschi. „Hanka wostanje doma pschi nanje a pschi macżeri — a ż tym basta."

(Pokraczowanje.)

rěčecej, hač budźemy bórzy sašo se spěwanjom zapoječ.

Do Khrósćanskeje wožady. Dla dopołoženja swonow rozsćěrkuja so po wšěch wsěchelake wopačnosće. Porokuje so hrjeśej Schejnje w Kamjenzu, so je na tym wina. Tola wón je wjcéé i firmu Gainder a Synu we Wrótźanskeje wucińjene postajenja dopjelnił, wožbu schtož dopłaczenje tamnych słowjazowych 100 miljonow hrywnow najtupa. Tute dyrdźachu so hač do 20. julija sapłaczéć. S pijonirskeho wosjewjenja — te je teź do Khrósćeju na saru dośchło — móże dopołožaś, so je firma pjenjezy (ideé) hižo 18. julija méła. Po wupiśmje wona niczo wjazoh zadaczi cina, doteź je so na wucińjenju płaczińu bjeze wjsćich wumeńenjonow piśonnje swjasała. To wona derje wé a tehdoła na dobru wolu wožadnych appeluje. Wěso je so strajkowanjom a wotchodnosćenjom pjenjes fśerro schłodowała. A tuž traś je pśichódne, so je jej nješto dopłaczi. Ale nusowacz wona k temu nikoho njemóże a njeźmé. Sśo pśi naležnje proźby, pśichilubjene źito bórzy wotedaczi. Sśo pśi wšěm teź wulke połdarśe wudawki.

a.

S Drježdźija. Na njeźniežonne wašenje su mdomnego źinownosćerja Peschela wobkradnuli. Hačle fandźeny wjsćeń w nozy k ischtwórtkej kradnychu z jeho brójnje 2 cźerjejśkaj rjemjenjej, 2 zennarskej pśiceńgy, jaz a butru. Wokno do brójnje Pejchel je žyniej żelśnej źerdku zawrć. W nozy k fandźenemu schtwórtkej su so sašo do jcho brójnje dobyli. Żelśnu zawźeru wupocźichu je kyłnym kólkom. S brójnje kradnychu 4½ zentnarja pśiceńgy. Połizajśki puś po źlédźe hač k Rakołaham béżeśe. Potom źléd śubi. Schłoda bo wjese stow miljionow dół. Pejchel temu, fšé njebe jemu na cźer paduchow dopomhaczi, wuzoke myto łubi.

Hospodarski rozhlad.

Sesobotu, 15. septembra 1923.

Kursu zuńch pjenjez wežera: Sa dollar 110 mil. hr., jendźelski punt 500 mil. hr., sa schwajzarski frank 19,6 mil. hr., franzowski frank 6,4 mil. hr., sa cźěskośl. krónu 3,3 mil. hr., 100 pólskich marku 26 450 hr.

Hamtśe kursu wežera we Barlinje: Dollar 90 174 000, jendźelski punt 408 975 000 hr., schwajzarski frank 15 960 000 hr., franzowski frank sa 5 226 900 hr., cźěskośl. króna 2 693 250 hr., ta ganza **we** Drježdźanach 2 892 750 hr.

Na **Barlinskej** burźy sašmoj wežera wésta wocźichnjenje po wichorach pośledních dnjowu. Efekty (akzije) bo trochu wotdrjebichu. Teź dewizy (zuje pjenjezy) popušćejcźichu. Dollar drje hač na 105 mil hr. stupi, potom pak sašo hač na 95 mil. hr. śpadny. Najwóle bo dollar se 97 mil. hr. pschedawasche, jendźelski punt se 440 mil. hr. Popołnuju sastupi pschewrót. Hamtśaj bo dollar i 90,4 mil. hr. pomjenota.

Na **produktowych wikach** bo tehorunja schtwórtk popołnuju wešte fśiśabjenje jewi. Ale wežera rano bo wiki hižo i nowa kruceźicha. Pscheńca bo w rjanej kafkoeźi postśeżowasche. Mtyny ju sa schtwórtkownu płaczińu kupowachu. Rožku statna źinarinja kupowaśe pschi tehorunja njepschemėnjenych płaczińach. Jeczmjeń pjuanje pytachu, ale wyšoke płaczińy njerad pschihlowolowachu. Wowoš mėjesche śwasebne krute płaczińy, bytnjeź proviantne hamty jón po śdaczu njefupowake. Muka, womjesch'i a druha źkota na piza pschi mėrnych wikach śwoje płaczińy nimale zachowachu.

Na **Barlinskich produktowych wikach.** Pscheńca 125—135, rožka 102—106, naletni jeczmjeń 124 hač 130, wowoš 106—109, pscheńcźna muka 240—255, rźana muka 170—190, pscheńcźne wotrubky 65—70, rapš 150—160, rapšowy wošuśchk 80—85, śuche truhańcźki 60—61, wochowa melasa 30 70 50—55, běrnaze kruźki 95—100. Wšcho po milijonach hrywnow a po zentnarju.

Sšloma a śyno. Pscheńcźna a rźana 2,9—3,5 mil. hr., wowośna 2,7—3,3 mil. hr., rźane wokleny 1,8 hač 2,5 mil. hr., jeczna 2,5—3,1 mil. hr., łuźanje 7,5—8,5 mil. hr., śyno 2,4—3,5 mil. hr. po zentnarju.

Běrny, cźerwjene a běłe 9—11 milijonow hrywnow po zentnarju.

Drježdźanska burźa. Pscheńca 133—138, rožka 130—108, naletni jeczmjeń 130—136, najmjeny wot 115—120, wowoš 100—105, cźerwjeny dźěcźel 1400 hač 1800, rapš 160—165, śuche truhańcźki 68—72, jokrowe 80—90, běrnaze kruźki 105—110, pscheńcźne a rźane wotrubky 68—70, pscheńcźna muka 250 hač 360, rźana 200—210, woka 115—120, pjetuchi 110—120, hroch 180—200. Wšcho po milijonach hrywnow a po zentnarju.

Wiki wuźitkowego śkotu wežera pjatk we Barlin-Friedrichsfeldźe (Magerviehhof). Na wiki bé bo sašo mjenje śkotu pschihnało. Po śdaczu wyšoke wudawki kupowacź. Drožźicha żelśnina a njedostatk na pjenjezach pschinoschuja k temu, so na wiki pschezo mjenje śkotu pschihnadźa. Pschihnało bo bé 409 krumow, 40 cźehnitych wołow, 72 bykow a 65 próśdnikow. Pschi powschitkownej drohoźe a prózowanju, teź se śkotom po ślotej hódnoćiki nikowacź, su portrjo tydźeńschim wikam płaczińu hóbrźu porce śléśe. Wone bźchu wo 100% drožśche, to rěka, fo podniojichu. Sa wubrane rjane krumy a dobre boki hač do 12 miljardow hodźachu. Sśerjenje méjachu po ramśnej mėrje płaczińu. Woły do cźahanja schpatnje dźěchu, doteź su płaczińy pschenowoše. Dejne a wyšokoćuzelne krumy płaczachu:

I. rjadownje 7—9 miljardow hr.
II. rjadownje 5—7 miljardow hr.
III. rjadownje 4—5 miljardow hr.
Jałozy I. rjadownje 6—7½ miljard. hr.
Jałozy II. rjadownje 4—6 miljardow hr.
Woły do cźahanja 6—800 mil. hrywnow.
Próśdniki k mjasanju 500—600 mil. hr.

Stót, fiž bo ani ke kromjenju a k mjasanju njehodźi, 400—700 miljonow hrywnow. Wšcho po zentnarju źiweje wabi.

Na **konjaze wiki** bé śo mało a to 135 koni pschihnało. Płaczińy bźchu pornjo tydźeńschim wikam teź wo 100% drožśche. Sa konje

I rjadownje 4—8 miljardow hr.
II. rjadownje 3—4 miljardow hr.
III. rjadownje 2—3 miljardow hr.
Dobijaki 1,5—2 miljardow hr.

Len njetrjeny śnadny 1—1,90, śrėni 2—3, sa rjany 3,10—3,75 śloteje hrywny po zentnarju. — Pschedźeno II. 1,84, III. 1,37 śloteje hrywny po kilo abo dwėmaj puntomaj, dźěło 0,36—0,65 ślotej hr., śrėbjo 0,20—0,35 śloteje hrywny po kilogramje.

Wuhlo bndże we bliźchich dnjach i nowa drožśche. Płaczińa bo wosjewi.

Jésha na elektrikel żelesnizy płaczi we Lipšku 800 000 hr. Barlinje 600 000 hr.

Słota hrywna wežera. Banka dawa 21 470 000 hr. pschedawa sa 21 577 619 hr.

Wschitzy naschi cźitarjo, kiž „Serbske Nowiny“ ſ połtom dostawaju, maju je hač do 20. septembra sapłaczéć, hewak jim žaneje wjazy njeſejelemy.

Cyrkwinske powjesće.

W **Pětrowskej zyrkwi** 16. njedź. po śwj. Tr. rano ½8 hodź. pśedowanje, farař Berg.

W **Marijnej a Marczińej zyrkwi** rano we 8 hodź. śpowjedź a śwj. wottajanje, duch. prim. Haebler, we 9 hodź. pśedowanje, farař Berg.

Kollekta sa naschu zyrkej.

Na to **104. lětny śwjedźeń sakiſkeho hłowneho** mišijonskeho towarstwa. W Pětrowskej zyrkwi dop. w 11 hodź. dźěcźikemschenje, miš. inſp. Jasper je Drježdźan, pop. w 5 hodź. śwjedźeńska Boża słužba, pśedowanje krajneho biſkop D. Ihmels ſ Drježdźan. Zyrkw. chor: „Słejśe, kajka lubosć je Wócźej nam wopokasał,“ noteta wot Alberta Beckera.

W Marijnej a Marczińej zyrkwi dop. w 11 hodź. dźěcźikemschenje, knježna Frenkelez ſ Lipska (ſ Indije); wjeczor we 8 hodź. śjawna mišijonska śhromadźizna. Pschedniošchi mišijonskeho direktora proſ. D. Paulsa ſ Lipska a knježny Frenkelez ſ Lipska. Zyrkw. chor: „Ty jsy tola Knjes“. Duchowny śpěw ſ pschewodom pschiśpěwom, śpěwa knj. Lorenzowa.) Kollekta sa mišijonſtwo.

Póndźelu, 17. sept., rano 6,35 hodź. w Marijnej a Marczińej zyrkwi mišijonſka schulska nutrnosć, mišijonſki inſp. Jasper. Dop. w 10 hodź. w schulſkej jali gymnazija mišijonſka hłowna śhromadźizna jobuśtawow. Pop. w 3 hodź. Budyſchſka diözezanska śhromadźizna w Marijnej a Marczińej zyrkwi ſ pschedneoschkomaj k. Jaspera a biſkopa Henniga ſ Herrenhuta. Wjeczor we 8 hodź. w towarſchownej mišijonſkej wjeczor je śwětłowobrašowanym pschednoschkom wo Indiji, knj. Frenkelez. Wjeczor we 8 hodź. w krajnoſtawſkim ſeminarje śwětłowobrašowaný pschednoschk ja schulerjow a schulerki wuſchiſchich wuczerjow, knjes P. Jasper.

Sśobotu pśejdu wjeczor w 6 hodź. w towarſchownej śwětłowobrašowanym pschednoschk ja dźěcźi ſ dźěcźikemschenja, knj. Frenkelez.

Póndźelu pop. w 3 hodź. Wośadne ſónſke towarſtwo w „Naturheimje“.

Sśerjedu w Pětrowskej zyrkwi pop. ¾3 hodź. nutrnosć ja njedźelniju.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźizna wſchěch pomocznikow a pomocznicow zyrkwinskeho nuſowego ſjednoćenſtwa w ſotrowni na ſeminarſkej haſy 19.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w towarſchownej bibliſka hodźina ja muſowe a młodźencow.

Tydźenſke ſaſtojnſke dźeła ma w Pětrowskej zyrkwi duch. prim. Haebler, w Marijnej a Marczińej zyrkwi farař Berg.

Nawěſki w „Serbskich Nowinach“

Mały rjadk płaći wot dźensa sem 200000 hriwnow

Krajnozyrkwinſke ſhromadźeństwo w Budyſchinje na rózowej haſy 31. Njedź. dop. ½11 hodź. njedźeliſka ſchula. Wjeczor wobdźělimy ſom a mišijonſkim ſwjedźenju w Marijneja a Marczińej zyrkwi. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa rošćuju ſchlebjeſeſ, ja młodźencow a hrjedu ja młode holcy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblifka hodźina. K. ſhromadźeńſkowoju wothładaŕ Zimmermann ſ Budyſchina dźerži piatk wjeczor we 8 hodź. biblifku hodźinu.

Přehlad

* **Němſke ſamožitſtwo.** Snamjo němſkeho ſamožitſtwa jerwja ſo w tym, ſo bo dźeń a wjazy konjazeho mjaſa wuźiwa, ſ cźimž bu wſchelazy ludźo na tyſuš ſhorjeli. Sśuwarjo a lichowniſy a druhe „wuźitne“ ſtawy cźłowjeſkeho towarſtwa ſu ſtrowi hač do koſce. Woni ſu lépſcheho ſnuźeni.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Franz Jan Preſcher, pjekarſki miſchtr w Njeſwačidle, 73 lět. — Arnoſcht Heinrich Smitra w Budyſchinje, 69 lět. — Emil Hantſche w Hornjej Kinje. — Erika Schindlerez w Kamjenzu, 19 lět. — Alfred Schiegel w Brěſnje pola Kamjenza. 24 lět. — Hedwig Houdowjena Klingerowa rodź. Senngez w Lubiju, 73 lět. — Marijana Balzarjowa rodź. Kuppermanez w Bělej Wodźe, 38 lět. —

Hamtśe wozjewjenja z Budyšina.

Mėjſchćanſka rada wosjewja: Najwyſchiſke płaczińy za mloko, butru a twaroh. Na ſ.-ſotku poſtajenja bofudoráſkeho mini eźtwa te 12. ſeptembra 1923 ſo ja Budyſchin wot 16. ſeptembra ſem ſcźěhowoze płaczińy w drobnowikowanju poſtajeja: Sa liter dobreho mloka w dwoje ratarja 900 000 hr., w pſchedawarńach 1200 000 hr., liter je běrnaceho mloka a butnarſi w dwoje ratarja 420 000 hr., w pſchedawarńach 520 000 hr., burſka butra punt w dwoje ratarja 9 550 000 hr., w pſchedawarńach 10 400 000 hr., mloſkarſka butra pak 3 140 000 hr., burſki tw rob, punt w dwoje ratarja 1 330 000 hr., we pſchedawarńach 1 460 000 hr., mlok inſki twaroh, ja punt 1800 000 hr. P cźi wotedaczu ſawalneje mloſkarſkeje butry na ſaſtupſchedawarjow móże ſo płaczińa wo 11 340 000 hr. žadaczi, pſchi cźimž pak ſo drobne wikowanſke płaczińy pſchekro śéci njeſmědźa. Pſchedawarjo, kiž maja mloko ſ wšěch žanſkich mloſkarjowu, ſmědźa ſebi 1 230 200 hr. žadaczi. P cźetrożenje płaczińow bo zkłoſta.

Hamtśe wozjewjenja z Kamjenca.

Mukowe a khlébowe płaczińy. Wot 16. ſeptembra płaczi punt ſýłéba 495 000 hr., 2 puntowiſka pokruta 990 000 hr., 3 puntowiſka pokruta 1 485 000 hr., 1900 grammowiſka pokruta 1 850 000 hr., punt rźaneje muki w drobnowikowanju 590 000 hr., punt pſchenicźneje muki w drobnowikowanju 650 000 hr., zalta (80 gr.) 100 000 hr.

Hamtśe powjeſcje ſe Saſkeje.

Wot 13. ſeptembra płaczi ſtatne ſawěſcźenje rěſneho ſkotu:

10 mil. hr. ja wołu a byki a wokoły.
25 mil. hr. ja krumy a jałozy.
6 mil. hr. ja ſwinje ſa rěſnika bo drobneho pſchedawanja.
15 mil. hr. ja ſwinje bo domjazeho rěſanja.

Wiczne płaczińy w Budyſchinje

wot 15. ſeptembra 1923.

Pschedmjet.		najwyſchiſke płaczińy w tyſuchach	najwyſch. płaczińa w tyſuchach
Pscheńcźa, ſwonka wotedacźa	50 kilo	120 000	130000
Rožka, ſwonka wotedacźa	50 „	95000	100000
Jeczmjeń, ſw. woted.	50 „	110000	120000
„ nasymſki	50 „	—	—
Kowš, ſwonka wotedacźa	50 „	95000	100000
Kraps	50 „	—	—
Běrny	50 „	80	10000
Ssyno njewjasane	50 „	3000	3500
„	50 „	—	—
Sšloma, ſ maſch. młócź. praſ.	50 „	2500	3000
ſ zypami młocźena	50 „	3000	3500
Pscheńcźna muka, pschemėkta na wotedacźe	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	280000	320000
Rźana muka, na wotedacźe	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	180000	200000
Pscheńcźne wotrubky, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	70000
na wotedacźe	50 „	—	—
Rźane wotrubky, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	70000
na wotedacźe	50 „	—	—
Rźane gris	50 „	—	—
Proſata, 560 ſchtuk	1 ſcht.	70000	120000

Najlépſchim towarjo wyſche ſapiſkaneje płaczińy. Płaczińy ſrošumja ſo ja wſchěmi wikowanſkemi a ſa najmjeńſche dźěły po 1000 kg.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kuwicj. Dale potrjebamy běžnje wšchě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24 **Firma P. Rocko w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Žane wysoke železniske rjadčizny!

Najtuńše płačizny! Přihódne wotwožonje!

Wjedrokrute tonowe třešne cyhele

w rjanych njezańdźitych barbach

Přirodowe barby módre koprowe barby

klinkarnička Tři Hwězdy Paul Arnold

dźěrkate cyhele - plestrowanske platy - murjerske cyhele

Telefon: Hamt Budyšin čo. 11.

Kedźbu!

Pytamy knihi a spisy wo Cechach, kotřiž su w dobje přesćěhanja evangelskich po lěće 1620 hač do lěta 1781 do Łužicy wućahnyli. Smolerjeckniharnja, zap. dr. z wob. ruk. w Budyšinje

---

Jabluka k praßowanju

kupuje kóždu dźělbu po najwyšchich dnjowych płaćizn. ch

Hornjołužiska ßadowa tołčeńnja

(Oberlausitzer Obstkelterei)

Königswall 10. Königswall 10.

Mlokowe centrifugi

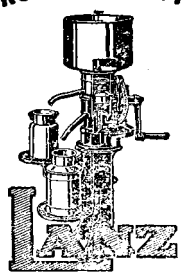

Čornoleśne dźěłarnje

(Schwarzwaldwerke)

LANZ

Verkaufsbüro: **Leipzig.** Ranstädter Steinweg 2.

Pšchińdźeće! Pšcheßwědźe ßo!

Płaczu najwyšchsche płaćizny ßa koże wšcheje druźiny.

Sćym śrjedu a ßobotu w Miłej na wikach; **schtwórtk** hač do 12 hodź. pschipołdnju w Lubiju we **Wenzlez kuchini** na Janiśej haßy čo. 9; **pjatk** w Kulowje w hoscheńcu „K słotemu jehnjeću“ na torhoschću.

Pawoł Helbig w Nowej Wódrjeńzy pola Njiseje.

Transport

Jevelandskich ßapißanych

bjikow ſ papjerami

jutśje dóndże a śteji po wotběžnej kwarantenje na pschedań

Cjepiza w Budyschinje

na hornjeńcerskej haßy 29. Wumjenjam też na rěsny ſłót

Chześch dobre meble kupowacj? dźi k Scholcjiz firmje pohladacj!

Scholta naßl. měrcjel **Max Kaschner**

na garbarskej haßy 8. Telefon 382.

Jan Petschka we Wojerezach

sch wßki mischtr Mitte Straße čo. 1

Bankowy konto: G. E. Heydemann w Budyschinje, Lubiju, Žitawje a Sćěcachowje.

Nowoczaßna schewzowańa po měrje a wuporjedźerńja

Sbotowenje p i měrje wot najjednoraschego bacj k najwobśernischemu wuwoźedźenju.

Wšchě wuporjedźenja wobućow p duschowanje, prenki atd. ßo ſolidnje a cźišće we najkrótschim cźaßu wowe u; najlěpscha loja ßo trjeba.

Bałpat wjedźe k trajnemu wotběrańu!

Na wšchě pschcha po móźnoscźi dáwam.

Na ſtładze mam schnórowanje, kremu a wšchě potrjebne wěźy po najtuńschich płaćizn ach.

Kruschwy a ſłowki

ma na pschedań

Mießner w Hatku

pola Minakała.

---

2 mužaj wobletaj, nimale nowaj

1 mužy ſymski ſwjeřschnik

ßu na zyrobu ſoměnicy w Budyschinje na Mollnowej drohi 20 delka.

Kupuju

nowiny, knihi, zešitki . . 35000 hr.

akty . . . 40000 hr.

papj. wotp. 25000 hr.

tampy hač 15000 hr.

mjedź, mesing, metale, kosće, železo, winowe tiesy

po najwyschich dnjowych płaćizn ach

Büttner

pschi Žitnich wikach cź. 12

Telefon 1204 Rěču kerbšći

Słomu

kóždze cźełbu kupuje

Aug. Hepper. Tel 1958.

J. P. Mencel

serbski časnikař

znata dobra wuporjedźerńja

w **Dobrošecach**

pola Njeswačidła

Vogtlandšegardiny

ſtory, zanki, witraże, koschle prenzlowe kuſaje, łožowe pocźehnjenja a tołerowe płachty, twjelki trjenja, schórcauch, błibowe a łožowe pschikrywa, wóſkowa ſuchna a linoleum poruča wobjebje płaćizny hódna.

K. Erler w Budyschinje

na Žitnych wikach 11

ſnapschrěcźo „Stoteje Hwězdy“.

Rěčeć kerbšći

Kuſaze koże

kaj też wšchě druźiny druhich łóžkow a łožow kupuje po najwyschich dnjowych płaćizn ach

Paul Schulz

łožowa a cźerjowa wikowańa w Budyschinje

na ſabnej bohatej haßy 13.

Cigary

zigarety a kurjenski tobak

poruča we wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyšinje

cigarowa a tobak. fabrika

Najlěpša kupowańa za zasoł pedawarjow.

Kedźbu!

Hódźam ſwój cźaßnik ſwu domacnjinu, płaćizny hódne a ſpěšchnje wuporjedźeća?

We wuporjedźerni cźaßnikow

Leona Ginsberga

we Wojerezach na torhoschću 5.

Hänſelez hoſcźenz w Hornjej Hórzy.

jutſje njedźelu reje

Pschećelnje pscheproſchujetaj **Jan Hänſel a mandźelſka.**

Hoſcźeńz w Delnim Wujesdźe.

Njedźelu, 16. ſeptembra ßu **pyšne rele.**

P chećelnje pscheproſchuje M Hančka.

Lehmanec khofejownja a konditernja

w Budyšinje na serbskej haay :: Před krótkim ponowjena

Najwjetša khofejownja za přebywanje wodanjo a wjedor

——— Najlěpše w pjećwach a piću ———

torty - jědźany łód - wino - piwo - likéry

Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach

:-: Podźiwam też zwonka wobkhoda. :-:

Kedźbu! Kedźbu!

Njeßwačidło a wokolina.

Kóždy ſchtwórtk wot 10—5 hodź.

ręcźne hodźiny

w Njeßwačidle w knježim hoscźenzu

Subna praxis Werner w Budyschinje

na ſchulskej haßy 6

Hdyž chcźeće Walche pjenjezy wěsće japołožić, nakupcźe ßebi **murjerſke zyhele.**

Poruča Wam dźenja ſchtó 1000 zyhelow

50 milijonow tuńſcho

hač moj?

Sostup erjoj ſa zyku Hornju Łužizu ſa Lutowſke fabrik

Ernſt Cjech a ßyn w Rakezach.

Kedźbu! Kedźbu!

Koże

kupuje ſtajnje; wšchě ſoiaze, karnitlaze, ſajeńcze, koźe, ßornjaze, knotaze, łóſlaze koże atd. kaj też **wowču wołmu a włosanki**

po najwyschich dnjowych płaćizn ach

Berger we „Wettinſkim dworje“ na kamjeńtnej haßy. Telefon 1243.

Arnošt Lorenc

Marta Lorencowa

rodź. Wjeńkec.

ſtrowitaj jako zwěrowanaj

Sowrjecy / Budyšin Bukecy

16. septembra 1923

Łany wolij

a też

druhe wolije b je kóždy dźeń

młyn w Hermanezach

pola Rakez.

Nowy wós,

ſa jenu krutwu ſo hodźaza, je na pschedań

w Jenjezach čo. 5.

Kupim

Nowiny . . 35000 hr

akty . . . 40000 hr.

knihi, ſeſchiwki. 35000 hr

papjerowe wotp. 25000 hr

łumpy ba ž . 150000 hr.

kołcze a żelezo

po najwyschich płaćizn ach.

Popp

na hornjeńcerskej haßy

— w Budyschinje —

Telefon 1362.

Našemu česćenemu a wo naše towarſtwo wjelezaſłužbnemu 1. předsydźe knjezej bankownikej

Arnoštej Lorencej w Budyšinje

a jeho młodej mandźelskej knjenje **Marće** rodź. **Wjeńkec**

přejemy k jeju kwasnemu swjedźenju

wutrobnje wjele zboża!

W Sowrjecach, 16. septembra 1923

Spěwne towarſtwo „Sokoblk“.

Při jeho zastupje do mandźelſtwa přejemy našemu bratrej

Arnoštej Lorencej a jeho **mandźelskej**

najwutrobniše zboże!

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 214 „Serb. Nowin“

Sobotu, 15. september 1923.

Přeprošenje.

(Wobraz je wołny.)

W towarišnje młodźinowy je žo wobjamtko, žebi na Čornobóh nadeńdźeć a to přichodnemu njedźelu. A tójto ma ješi jenu hólzu bohu přichwijeć — tak je wuczinjene a postajene. Přejsłuchanezu, nětko je nach Mote we wulkich wuznjesnych. Bóle bliži je njedźela, tóle rychepose wutrobu. Haj, druhi pachołu mója derje rěčeć, to ma tójdy „swoju“. Ale tak mohł Mots k jenej přichiłć. Na reje njetkodźił, po wjesołnach a wosach wokoło njedunda, j wjesnicha tójdej palatej j puća daš je wot cjaha, hač je w jahli nawukmył, jo je přichs Jónšta (Jeju) zuły źiwet bo njesłuża přichiłć a satamany. Tak žo wopraudźe połzow bół — dóły wrobł mjes muźźikim šplahom.

Ale Přeczałez Leńtu ma tola rad. Njeje hischcze jenje j njej hromadze přichiłć, ani ślowješka j njej porěčał. Hdyž ju wuhladа, bije špelanische jeho wutrobu, ale pahladacz jeho na nju njeswěri. Tu by žebi šmjerej radu pischeprošył. Wopraudźe, nadoba bohu tajku nětkajku kuražu, tajkuj hewak hdy przedy měł njeje. Hižo nekotre wjeczory je žo na nohi naštajił a wszazy króej přichi płoče jaštał. Ale hdyž ho nětkaže pokała, dha žo j bojoršcej jady stareje lipy šhowa.

Pjak tam šaže šteji. Wot drjewjanzneho płota drapa — dokelj je jemu cjaj dołhi — j nohczem jemu tschćeła po druhaj. Lehnjeż wona hischcze być njemóże, wenj pojże wjeczerjeja. Telko je hižo po wjeczarach wuczuchłił. Potajkim, tak bě žebi přichi hnojenju mężku wumyłkił? Haj, tałle: dyž wona, kaj hacj dotal tójdy wjeczor, w šjrowej jśtnickzy žiołu šajowała a potom j wołnom pohlada, to dhże ircšćan do jrjedy puća stupicj a žebi zigarettu šapałcj, so ju na njeho dohlada. Chże tak cjinicj, kaj by přichipadnje nimo schoł a ju we wołnje wuhladał. A potom dhże ko k płoej wróćicj a na nju šahwiłdacj. „Lenka“, tak dhże šawołacj, „hrěbaš našmikł powětr? Kak by było, hdy by jo nimu njedźelu na Čornobóh go kramoscjła. Pomanił njertzebach šej šobu přichwijeć, naša maš wošuschć a plinzu napjeże.“ Daj, tak je šebi přichi hnojukdanju ju wołku pschekładł. A tak dhże ju złe wšeże pschewjesć, dokelj dźenża je pošledni wjeczor.

Mots šo jrótši a na zhtym cźele šatschepota, dokelj nadobo bo horjeka šajowežu. Nětko rucże kušt na pucj. Hižo hłada j wołnom dele. Wutrobu dumpa, ślawy hraja, rychepotajo pyta ruka japałkowa tyłki w šaku. Dyrbju ako njedyrbju? Šmutkowny hłóž da žo we mim złojcheej: Motšo, dźenża je pošledni dźeń. Nětko do dźeła! Wopraudźe, pschihotuje zigaretu a šopałku. Je rosworjenj, taj by wo žiwjenje a šmjerej schło. Ach, wschtej žo! Najšhmanischo, je wschu wostajisch a dj šch šem na wulet abo j zyła nij. Haj, wona hischcze dele hłada. Hacj teš jeho widźi? Dyrbi ako njedyrbi? Mała ihwiłka dhże hischcze dočzakacj. Nadała šmčchi hólzow abo holzow. Njemóże j wołjoch ja rozesnawacj. Dhże žo tšerje šhowacj. Špěchnje k ptorej šady tolsieje lipy. Khóts jene wjedro, hacj je nětko jeho wiššała? Hanbicznje šhladuje horje. Nć, Bohu djakowano, jeje mužźe du na mlodu mch, liž po puću cźehnje. Tuj na hischcze nechto mjenischinow cjaha, šebi to wobjpetowacj, ichtoj je šebi přichi hnojuškdanju po złowje nawukmył. Mladźina je žo trólchu rozbéhała a tuj je nahłap. Ale wutrobu j rowna bije a doch ho jemu šałcha. Ach, tak cźežko jemu je. Stupa a šteji, hižo ma hubu j złowje wocźinjenu, ale w posledním wokomiku ho jatorhnje a ho nahoji. To dalsche nuts ho hańbuje. Stónczuje postawy Leńka a dhże wokno jaworjecz. Motšej dže pjches zyłe itawy. Nětko réka, pak — pak. Zajaty wudźera borje, kaj by chżył ja j wocźemaj dele šejahnycj. „Lenka — Lenka!“ Haj, runje je dožłyschała a fhżila ho naitrójana j wokom won. „Schtó dha tu je?“ Motšej je, kaj by zyła jemja j wschemi plotami, łapamt a j thżemi ho nejcźała. Stejí tam taj famjerinny stop. Ach, hdy by tola tyhaš mił šady Čornobohba był. „Dej“, prašcha ho Leńka wospjet, ichtó je dełeka?“ — — „Je — ftym — je — ty — ftyich jenoż — by m — dźeich ty — nowschch je napjecka — nihm, kak by było?“ Bohu dźak a thwała, nětko bě won.

Leńka wešo njewědźeschce, ichto ma to rěkacz. Ale na hłožu jeho špósna. W tajkim małym hnězdże ho wschitkuj ludźo na hłožu šeinja. „Motšo, ty ty?“ — „Nó haj. Kak by było?“ — „Schto ho bołe?“ — „Nó, ichtoj cji prajach.“ — „Ta wošuschka? Hdże dha jón wasch?“ Motša to šamjerja. Tyrbiał ho hischcze ša šaniku měcź dacj? „Motšo?“ — „Schto dha?“ — „Šay tu hischcze.“ — „Nó haj, ale łdyż njechach, dha mojedła wosrej.“ — „Ty by wešše jenicho šejcźeba šchlapnył. Hdyż nicžo bale njechach, hacj lo unu šebi žorty cźinicj, to cźin, lo domoj pschindźeich'“ — „Ja tola pjany njejšym. Njechcam nicžo dale, hacj jeno prawu wotmołwu.“ — „Juž mi tola praj, ichto po prawom dyrbi?“ — „Chżu jeno wědźeć, hacj ćobu pojšedźeich abo niz.“ — „Hdże dha je?“ — „Kelko raſow dujech to žiwjeneej: na Čornobóh.“

Leńka by najradscho j wjeselošcźi do wjercha skocźila. Njeje šebi janhżene dny mcźo druhe pschała, hacj so by Mots — tón ho jej runje lubšche — po nju pschichłot a na wulet pschepročył. Netko jej žel cźinjeche, jo je jemu tak kyrohle wotmołwiła. To twoja njemójesche cźuecj, hdyż tak kotwrótnje žujesche. „Motšo.“ — Mhm.“ — „Sły tu hischcze?“ — Mhm“ — „Počzakaj wołomik, pschihdu hnydom wele. Dyrbiu?“ — „Mhm.“ — A hižo je Leńka deleka. Ach, tak žo wjeseli. A Mots žo hańbuje a njewě, štho prajicj. S zyła potom, hdyż žo jeho prajche, cjehdała je runje po nju pschichot. „Motšo?“ — „Mhm.“ — „Spjch ty“ — „Hdże teš to?“ — „Motšo.“ — „Mhm.“ — „Chżemoj kuſt hromadze hicź?“ — Mhm.“ — A dejtaj zyle blišło pschi šebi. Ale ša ruku ju njerowsmje. Tuj wona to cźini. „Motšo.“ — „Mhm.“ — „Powědaj mi tola nješchto.“ — „Schto dha?“ — „To je loschoje.“ — „Motšo!“ — „Mhm.“ — „To pał dyrbiich njedełat bo mnje pschińcź.“ — „Tał?“ — „Sšo wě, to je tola ſtnjeć.“

Tak dyrbi Leńka kójde złowo j njeho wutłóczicj. Skónczenje je tola nješchto wuhłedźiła, to Mots hubu wocźinja. Hdyż žo jeho ša hróbju, ſkotom, domjazym dźiłom ard. praſcha, pocźina rěcźeć. Wo tym šebi dołho rosmołwjarej. Wo wołomaj, wo wożenju hnoja a druhim wón powěda, ale nicžo wo tym, kaj je jemu wokoło wutrobu. Hdyż jeho Leńka wokoło schije wja a ja pschepročzenje j wokolcom ho podźakuje, to Mots njewě, ichto žo jemu ſta. Słeji tam kaj polaty pop. Tajke nješchto ho jemu w zyłym žiwjenju hischcze ſiało njeje. „Njewěrna, mój Motšo, hmój šebi hižo dawno dobrej. Ale ty by ho nje dopał. Je temu tak?“ — „Dała j“, — a k wokhadu! je bojaſtliwje wokolchi. Njedźelu ho ſaže widźitaj.

Dopis.

Ksnjesej Měrczinkej na dopiš čšišla 208 „Serbſkich Nowin“ 15 praſchenjow:

Wy macje prawje, so my katholizy Sserbja jano spodobanje na podobnych dopišach nimamy. To pat ho katolizy Sserbja wobaraju, to je jich winowatosć.

1. Je prawje, so ſo wulki knjes na ſhromadźinje katolikow w Budyšchinje wupraji: „Ich bin katolik, Bischof und ein deutscher Mann?“
2. Rješe-li wěrno, so je deutſcher Mann šerbšći jenimar přichedał?
3. Je šnadź nam to wschitko natžane?
4. Rješe wěrno, so je šerbſka farа w Budyšchinje zběhnjena?
5. Schto je Wałł pohnuło, so ſo němſkeho muža dla šerbſkeje fary napraſchowaſchcze?
6. Sće dha žanu pišomnu wotmołwu dostali?
7. Abo jenoż torbik?
8. We cźim wobſtrejſche ſwjatočzne ſlubjenje?
9. Schtó je katolſtim hanbu pschichotował?
10. Snadź cźi, liž ſo wobaraju?
11. Snadź, bychcźe nam ſdźełacj móhli, schtó je nam nowcho biſkopa wobſtaral?
12. So ſo na žanehо biſkopa nicžo pikło njeje, — njeješi wſchak to na tym, ſo kóždemu to ſwoje wostajichu?
13. Abo łaſ ſo Wam ta wěſta ſba? Knjeſa Luſczanſkeho ſeje drje wola, hdyż macje tajke dopomnjenjo, ſa muža bjes porota mě?“ — Niz?
14. Nékomu bolosć cźinicź my njeſmémy! Ale nam ſmidźa? A Wam? — Wobaraczy w ſjawnoſci je prawy puć, dokelj ſu ſtutki teš ſjawne. Abo niz??
15. Hladajcze, kak my Wam pěknje „Wy“ rékamy!!! Wy nam „Ty“. Cźehodła to, pschećelo?

Jedyn, liž je ſtarſchi hacj Wy.

Cźeſcźena redakcija.

Mam wam dwaj podawkaj i naſcheje wjeſki ſobudźělicź:

Bóh daj rosum, hdyż jedyn njeje, mohło bo pschcźeo jaſyn praticź, hdyż nasch jedyn naſch małk wjeſnym ľud wołkedźhuje. — Běſche tu ſanđźenu njedźelu trawowa ankzija. ſtnjeſi dwór we Jaſyzach pola Njeſmarzidła ma wſchitke łubje polne žyna, a nima tak ruma ſa wotawu. S dobroczinjowej wutrobu na małych ľudźi myſlo, da ryeſelſkubleriſi nasjenk nětkaže 20 tórzow do 32 łoſkow wottwtacj, ſo bn ſo wotawa na pſchešadźowanje pſchedawała. Bě ſo mnoho khżłkarjow a małych ratarjow ſeſchło, ſo bychu ſebi ſa łoju abo krunicźku nješchto tunjeje wotkupili. O hlej! bohužel, na prěni łóſ šadźi jedyn khżłkar, ale industrijowy dźłaczer, njeſtróżcźe ſo, 10 miljonow hriwnow. Wunoſchi budże šnano 200 puntow wotawy, ale k tomu ma ſo dźełu pſchidacź. Kupzy honjachu ſo tak wólborni. Kněhdże połtóżowiſe łoſy pſchindźechu hacj na 24 miljonow hriwnow. We pſchereńku płaczeſche kóždy łóſ nětkaže 15 mil. hr. Tak ſu te 20 tórzow nětkaže pol miljardy wunjeſe. Rjany njenjes najenkej nimale bjeſe njeſcheje próży do klina cźiſnjeny! Ale kedyżkuleſe! Bóſche tu teš tajſi maly, radowiſi muż. Połaſa ſchekorne knihi je ſała, wołojnik mějeſche ja wonſchomaj. Tutón honjeſche płaczíſnu hacj na 24 miljonow hriwnow ſa łóſ. Šnano je wczera dobru wieczer ſa to dońtał, abo pólku ſchcźipaka! —

Ze ſherbſkim poſtrowom **B. M. we N. W.**

Porjedźeńka. Knjes dr. Thiemer, kotryż na němſkim turnarſkim ſwjedźenju w Panczizach (w Lipu na klóſchtrſkej luzy) po ſwojim wuſnaczu žanu politiſku rěcź dyrżeczy nochcyſche — a tola žo na tuto polo ſabludźi — njeje i Budyſchina, kaž wczera mylnje pišachmy, ale i Drježdżan. Je wotkrejſnu ſaſtupjeł Saſkſke a dyrbjeſche ſe ſwojej pſchitomnoſcźu ſwjedźenju wožebity raš dacź. Tutón ſuſy idaleny knjes narodne wobſkedźnoſcźe klóſchtrſkeje wokolizny najlépje znaje a tuž proſmjenſche wobjarowaze położenje tudomnych Němzow mjes Sserbami teš karakteriſowacź. A tehodła wo „cźeſporach“ rěcźeſche. Tola je pojabył rjek, ſchtó je cźini a ſchto je jemu tajke nješchto narećźał. S tym ſawješče jenoż na Sserbow tuka. Lódy wobſtejaze towaríſtwo dżyſche i tajkim wjeſelſkim ſwjedźenjom Němzow ſtwa k mozy dopomhacź a jo ſkrućźicź. Temu dyrbjeſche idaleny rěcźnik ſtužicź. Je ſwój nadawk prawje ſapſchimnył. Jeho hiſtoriſka wědomoſcź wo naſ pak jara wulka njeje, hewak njeby klóſchtrſku krajinu němſku jemu mjenował. So je klóſchtr němſki, to ma zyłe hinaſche pſchicźiny. Hdże by žo na pſch. jedyn ſherbſki klóſchtr, zyłe ſe Němzami wobdaty, narodnje cźiſty idźerżał?

Přiłoph.

* **Kupa žo ſ nowa wunurſa.** Kupa Dnſchima bęſche žo pſchi ſemjerżenju w morju thubiſa. Nětkole je žo ſaſy j morſa wunurſa ſ nowym wulkenom, kotryż ſtajnje wobeſ pluwa.

* **Sšam ſo ſhebał.** Jedyn bur blišło Nacźibora w Schleſnjſej žadaſche žebi ſa 18 zentnarjow cźeſkeho wola wot kupa 50 puntow 1000 hriwnarí. Tola kupz žadźi jemu dobrowólnje zentnaŕ. Bur dosta teš ſwój zentnaŕ 1000 hriwnarí, ale njemała bo ſtróżi, ſo tute jenoż 36 miljonow wucźinjachu. Po prawym měł 10 zentnarjow žebi žadacź.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Hamtſke hejtmanſtwo wojſerja najwuſchiſche płaczíſny ſa mlóko a mlokowe wudźełki. Po wojſewjenju hoſpodarſkeho miniſterſtwa wot 12. ſeptembra 1923 w cźiſle 213 „Sächſiſche Staatszeitung“ je ſo ja pſchedawanje mloka w drobnym pola wuplodźerja hnydom na pſchetrjebarja najwuſchiſcha płaczíſna na 950 000 hr. ja litr dobreho mloka a 420 000 hr. ſa litr ſcźěrowaneho mloka abo butſanki wot 16. ſeptembra 1923 poſtajiła. Butra płaczi we dworje wuplodźerja hnydom na pſchetrjebarja 10 395 000 hr. a w mlotarnjach 12 420 000 hr. ſa punt. Tute najwuſchiſche płaczíſny njeſmědźa ſo pſchekročzicź.

Měſchczanſka rada — policajſki hamt — wojſerja: Dla ſnowaplefrowanja Nowoſalzkeje dróhi — mjes Schulſerowymi wukhodźowanjſchczemi a dwórniſchczowej dróhu ſo wyſche mjenowaneho drohowego dźeła, jěhdny nohhad teš mjes ſwonkownej lowſkej haſu a Drježdżanſkej dróhu ſamrje, tak dołho hacj płeſtrowanjſe dźeła traja. Pſchecźiwjenja ſo thkoſtaja.

Hamtſke hejtmanſtwo wojſerja: 23. dodawk k regulatiwej ſa wuhnjenjeczeſtwo w Budyſchſim hamtſkim hejtmanſtwje wot 1. auguſta 1906: Hamtſke hejtmanſtwo je po ſaſadach, liž bě ſ wokrejſnym wubjerkom wobſamkło, mjedy a ſarunanja ja mjeczenje wuhnjowe wot 14. ſeptembra 1923 ſem na 29 100 tróczinu płaczíſnu poſtajiło, liž je w 16. dodawku (28. 6. 23) wojſewjena. Wobſoby, liž pjenjezy ſběraja, maju wupokas hamtſkeho hejtmanſtwa, liž maju na ſadanje pſchedpokładacź.

Měſchczanſka rada — ſawěſczenjſi hamt — wojſerja: Wſchedenſkaczelzo (Unternehmer) ratatſkich a jahrodniſkich wobthodow maju ſako napłaczenje ſa pſchinoſnjki k ratatſtemu powołanſtwu ſjednoczenſtwu (ſandw. Berufsgenoſſenſchaft) ja 1923 20 000 trócź tak wjele, kaj łoſſki pſchinoſnjk wucźinjeſche, hacź do 28. ſeptembra na měſchczanſku ſkonnu pokładnju ſaplaczicź.

Nowy postfki tarif.

Sa pótowy a fchekowy wobkhod ptacji nowy tarif wot 20. feptembra a fa telefonifki a telegrammowy wobkhod wot 16. feptembra fem.

	Wfcho w tyßazach hriwnow
Dopißnizа (Postkarte):	
w poftowym wokrjeßu	30 tyß.
dale poftoweho wokrjeßa	100 „
Liſty:	
do 20 grm. w poftowym wokrjeßu	100 „
„ 100 grm. w poftowym wokrjeßu	150 „
„ 250 grm. w poftowym wokrjeßu	250 „
„ 500 grm. w poftowym wokrjeßu	300 „
„ 20 grm. dale poftoweho wokrjeßa	250 „
„ 100 grm. dale poftoweho wokrjeßa	350 „
„ 250 grm. dale poftoweho wokrjeßa	400 „
„ 500 grm. dale poftoweho wokrjeßa	450 „

Sa dopißnizy abo liſty, kiž njeßu na boßahaze waſchnje frankowane, ma ſo poldra pobrachowazeje ſummy fhkoſtanja płacžicž, pſchi čžinj ſo ſumma na jenu pſches 1000 dželownu wurunna.

Czišchčežeſke poßylki:	
do 25 grm.	50 tyß
„ 50 „	100 „
„ 100 „	150 „
„ 250 „	250 „
„ 500 „	300 „
„ 1000 „	375 „
ſa 2- hacž 4puntowſke czišchčežeſke wězy	450 „
Wobkhodne papjery:	
do 250 grm.	250 tyß.
„ 500 „	300 „
„ 1000 „	375 „
Tworowe pokaſki (Warenproben):	
do 100 grm.	150 tyß.
„ 250 „	250 „
„ 500 „	300 „

Czišchčežeſke wězy, wobkhodne papjery atd. bjez ſnamlow ſo njepſchijimaju. Na njedoßahaze waſchnje frankowane ma ſo poldra pobrachowazeje ſummy ſ wurunanjom na jenu pſches 1000 dželownu ſummu doplačžicž.

Palczjki:

do 1 kg (2 puntaj)	500 tyß.

Poßylki (Pakete):

	1. zona do 75 km	2. zona do 375 km	3. zona dale 375 km
do 3 filogr.	600 tyß.	1200 tyß.	1200 tyß.
„ 5 „	900 „	1800 „	1800 „
„ 6 „	1000 „	2000 „	3000 „
„ 7 „	1100 „	2200 „	3300 „
„ 8 „	1200 „	2400 „	3600 „
„ 9 „	1400 „	2800 „	4200 „
„ 10 „	1600 „	3200 „	4800 „
„ 11 „	1800 „	3600 „	5400 „
„ 12 „	2000 „	4000 „	6000 „
„ 13 „	2200 „	4400 „	6600 „
„ 14 „	2400 „	4800 „	7200 „
„ 15 „	2600 „	5200 „	7800 „
„ 16 „	2800 „	5600 „	8400 „
„ 17 „	3000 „	6000 „	9000 „
„ 18 „	3200 „	6400 „	9600 „
„ 19 „	3400 „	6800 „	10200 „
„ 20 „	3600 „	7200 „	10800 „
nowinſte poßylki hacž 5 kg	400 „	900 „	900 „

Sapißanje (Einſchreiben) ſaſyglowane liſty abo poßylki płacža kožde 100000 hr. abo ſapoczaty džěl wot 100000 2000 hr.; njeſaſyglowane liſty (dowolene hacž do 50 milljonow hr.) 1000 hr.

Pſchipokaſanki pjenjes (Poſtanweiſung):

ſ do 2 milijonow hr.	100 tyßaz
„ 5 „ „	150 „
„ 10 „ „	200 „
„ 30 „ „	250 „
„ 50 „ „	300 „
„ 100 „ „	400 „
„ 200 „ „	550 „
„ 300 „ „	700 „
„ 400 „ „	850 „
„ 500 „ „	1 mill. hr.

Sa płaczeńſke kharty (Zahlkarte) ma ſo płaczicž:

hacž do 2 milijonow hr.	20 tyßaz
„ 5 „ „	30 „
„ 10 „ „	40 „
„ 30 „ „	50 „
„ 50 „ „	60 „
„ 100 „ „	80 „
„ 200 „ „	120 „
„ 300 „ „	160 „
„ 400 „ „	200 „
„ 500 „ „	240 „

ſa wjacy hacž 500 milijonow (njewobm.) 300 tyßaz hr.

Spěchny poßył (Eilbeſtellung) je dopředka ſapłaczicž. we wokr. poſt. agentury liſt 500000 hr., dale 1,5 mil. hr.

paket do 20 puntow 750000 „ „ 2 „ „

Telegramy:

w poſtowym wokrjeßu ſakładna ßadžba	200 tyßaz
tóžde ſłowo	100 „
dale póſtoweho wokrjeßa ſakładna ßadžba	400 „
tóžde ſłowo	200 „
Do wukraja:	
dopißnizy	450 tyßaz
liſty do 20 grm.	750 „
tóžby 20 grm. czežſchi 375000 hr. wjazy, hacž do 2 kg.	
do Wuherſkeje a Czežkoſłowakſeje:	
dopißnizy	350 tyßaz
liſty do 20 grm.	600 „
tóžby 20 grm. czežſchi 375000 hr. wjazy.	
czišchčežeſke wězy ſa kožde 50 gr	150 „

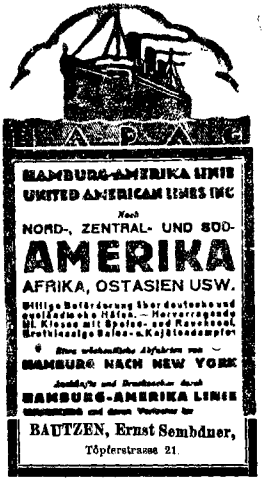

Czaſzniki a ſlote twory
kupowacž je wež dowěrjenja!

Wobroczče ſo na wězymuſlojneho ſnajerja
Poručam w najlěpſchej hódnoſci
dyhſzne czaſzniki, czaſzniki na ſeženu budžaki, kaž też **wſchelake dary.**
F. Marschner nasl.
M. Ewald, ſtamikaſ.
w Budyšinje, na bohatej hasy čisło 9
— Wuporjedžernja —

Hypothekowe pożczonki
jako twarſke pjenjesy
wobſtara na krótki czaſ a też na ſchtwórtczělne wupowjedženje pod pſchihódnymi wumĕnjenjemi
E. Raue na Hoſchtž hasy 32. Telefon 629.

Hdyž chcesče wyprawdže dobry wobraz měcž,
dha dźicže do
fotografiſkeho ateljeja
Rich. Hutha
měſcžel Arno Lehnert
w Budyſchinje na ſerbſkej hasy 13
Kóždu njedželu wot ½11—3 hodźin wotewrjene.

G. Schmidt, fotogr. ateljej **w Budyšinje**
jenoż na Sedanſkej drózy 20
ſ napiſchecza huſarſkeje kaſarnje
poruča ſo ſa wſchĕ **fotografowanja, ſkupowe a grupowe wobrazy, powjetſchenja a. t. d.**

Hospodarſke kachle
kuchińſke wóhnifchcza :: hrĕjaze kachle
poruča
Martin Teutſcher, hornčerſki mijſtr
w Budyſchinje na kamjeńtnej hasy 33.
wulki ſklad! Najtuńſche płacžińy!

Pſchihódne poſtkĕženje.
Meble a polſtrowane twory
nowe a trjebane,
doſtotne muhotow. ſpanſkich ſtuwow a kuchinjow, też jenotliwe łoża, **drohowe khamory, vertikl, kuchińſke khamory, ſofy a ſchezlongi,** dobre dźĕkane, **ſchpihele** poruča hiſchcze wožebje tunjo
Jurij Kiehl w Budyſchinje
upowańſki a pſchedawańſki dom na ſerbſkej haſy čſo. 1

Kupuju ſtajnje konje k rĕſu
po najwyſchſchich dnjowych płacžinach
konjazy rĕſnik Khorla Strietzel
we Wurizach Telefon 1343.
— Wſchi ſnjeſłożenjach ſwym hnydom na mĕtnje. —

Konje krežu
po najwyſchſch płacžinach w kóždym czaſu kupuje
Kurt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldtſkej drózy 782 b
Płaczu ſa dobru tworu najwyſchſchе dnjowe płacžińy.
Telefon 403.

Serbjo! Kupujće jenoż pola tych, kiž ſe wam w „Serb. Nowinach“ poručeja.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon čo. 155 a 156 — Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach — Telefon čo. 155 a 156

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjedźuje wšě bankowske dźĕła. Bjerje pjenjezy za najlĕpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlĕpje.

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Letnik 82 Budyšin, pónd'elu 17. septembra 1923 Číslo 215

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaca měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smoler w Budyšinje. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 200000 hriwnow. Wobsteje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 600 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Pónd'elu, 17. póžnjońca.

Začišćenja bluznow s. Francej Assiskemu.

† 1921 nahle w Budyšinje Dr. theol Filip Kěžak, wudawar wulkeho słownika, za słužbny spisaćel wšelakich knihi „Naša wowka“ a dr.

† 1893 Michał Rostok, serbski slawny přirodospytnik, wučer w Drjećnje.

† 1624 slawny mysleŕ Jakub Čech ze Zhorjelca — w Drježdźanach.

Raz sedźeše hóle při wodźe a sebi česaše. Wódny muž nimo dźóše, šwipny jeho z halžku a rjekny: Dźi dom a budź doma, hewak so tepiš. Hóle khwatajcy domoj běžeše a wosta potom cyle sydom lět doma. Po sedmich lětach pak chcyše zaso raz před wjes won pohladać hić, při tom so před dworom wobsuše, hdyž bě so bow wody rozlał, padźe na wóći a tepi so tam w konjacym kopyće.

Powěda! Dr. Pful.

Za čerta kermuš, hdyž so zwjednicy bodu. Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Spěw. tow. „Radość“ w Bukecach ma srjedu, 19. septembra, wječor z dypkom 1/29 hodź. spěwanje.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje ma kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje spěwanje. Dirigenta.

„Bjesada“ w Budyšinje ma dźensa, pónd'elu, wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje spěwanje.

Drježdźanske spěw. tow. „Hromadnik“ změje sobotu 22. septembra wječor w 7 hodź. w sali Wójwoda Albrecht (Albrechtstr.) zabawny wječor z přednoškami a rejemi. Hošćo su nam lubje witani. B. Krawc.

Wšě serbske spěwanske towaŕstwa w Sakskej a Pruskej su prošene, pilnje spěwać a dźěłać za nazymski koncert (17. nov.) w Budyšinje. Na programje steja sćědowace khory:

1. Reja w meji; 2. Přadła je Marja; 3. Luby jako přosaŕ (Zerja čo. 1, 13 a 16); 4. Stup dale! po Pilkowym wobdźěłanju; 5. Syrotka, wot Kocora; 7. Wjelika lubosć; 7. Chcemoj mój; 8. Zhubjeny pjerśćeńk; 9. Husarjowa njewjesta; čisła 6—9 steja w rjanej knižcy autografěrowanej a su dostać přez knjeza wučerja Pawoła Kerka w Bukecach. Čo. 4. a 5. budźe bórzy hotowe a so tež tam wudawaju. Rjenje by było, hdy by so po możnosći „Rjana Łužica“ 4 hłósnje nastudowała (autogr. knižka čo. 1); w notach pak ma so porjedźić w alće takle: 3. takt = d, d, f, f, f, a 4. takt poslednja nota nie f, ale šěstnatki a, g.

Noty su dosteć přez knjeza Lubjenskeho w Bukecach. Jednotliwi spěwarjo móža so tež wobdźělić a njech su wo to ztym prošeni. Wšě wujasnjenja dawa rady teź knjez Wowčeŕk w Serb. Nowinach. B. Krawc.

Swětne podawki.

Pašiwne pschećiwjenje w Poruhrskej psched bliskim kónzom.

Minjale tři schtwórćeńca je němske knježerstwo pašiwne pschećiwjenje pschećiwo Franzojskim a Belgiskim wudźerźałe. Ludźo khłódneho rozumna a pschemyślenja, kotřiž j němskim hurapatriotiskim njejsu wopojeni, tchdy njesamjelećachu so je j najmjeńšim njerozumom, hdyž jich zbi, khuda a njesbrónita Němska wjerš, so dobywaćerske wojeršej Francozskej we wobsadźenym kraju spjećowaćej. Hinaschejho mjenjenja bě němske knježerstwo. Wono bě pschehwdźene, so Francozojo so nabywschi němskeho pschećiwjenja bóry j Porurschkeje wućahnu. Němski kanzler Cuno a druhi němscy ministerjo do Porurskeje puśowachu a sastojnikow, tamnischich wulkoindustrialnych, dźełaćerjow a wschu druhe wobydlerstwo namolwjachu, so by so kóždy zusmu wojšu pschećiwował a jemu žiwjenje po możnosći wobšidźił. S cyłkim zhołtanom so sakaja, Francozowjam a Belgiscanam dawki płaćiś a w jich słužbje dźełaćeju. So by so porurschkemu wobydlerstwu pašiwne pschećiwjenje njeswušudźiło, němske knježerstwo kóždemu sastojnikej, dźełaćerjej a schtwu hewak ho pschi njepscejnym wobdźělu, dwójnu mjdu płaćił. Němska je nimale cyłe schtwórcź lěta skoro zyle porurskeje wobydlerstwo sežiwjała a jemu dwójnu mjdu płaćiła. Kóżdyž twójeń su so bilijony tak a pašiwne pschećiwjenje wudawałe, do'ły Němšćanje je so do njewěrjomneje wušpikowjeje skopił a hódnosć němskeje papjerjaneje hriwny so tak pomjeńšiła, je so wona někotre we wukraju jako płaćidło wjacy njebjerje. Wobydlerjo Němskeje, kotřiž nimaju chlěwow a sežonjaćerjow su nadoso wokhubli. Jedyn przedawschi milijonar może ći bydźenja za swoje samoženje lědma jenu kupiś. Nowinowy wschěch němskich politiskich stron su pomjeńšenje němskich ludow j pašiwnym pschećiwjenjom w bludźe [illegible]ćerj, teź zwrkej so njeje j teho wuznamiła.

Někto je Němska na kónzu swojich rozumow, wona njesamóže pašiwne pschećiwjenje dale wjeść. Němski finanzny minister dr. **Hilferding** je 12. septembra we finanznym politiskim wubjerku němskeje sposadźeje radu skandalosne wobstejnosće w Porurskej a jich fachubnu wiinu na němsku mónu a finanznu politiku Němskeje bjeswobhladne wotkhył. Kóždy němske knježerstwo jeho ręcź někotre dny pocakawschi do zjawnosći da, so by so tuchi, so knježerstwo nima sa dobre, so bychu so tute leśbywši porurskeho pašiweho pschećiwjenja potajiś.

Finanzny minister mjes druhim praji, **so němski stat nimale zyle wobydlerstwo wobsadźenscho kraja żiwja, mjes tym so so w Porurskej nicjo njedźeła.** Němśi stat dyrbi pak niz jenoź dźełaćerjow a sastojnikow, ale teź pschisłuschnikow swobodnych powołanjow facharaćej a wikowaŕstwo j wulkimi pjenjezami pedpjeraćej. Tole dyrbi wudawki so Porurskim w nuzschej formiji kontrollowaćej. Němske finanzy njemóža wotthorićź, kaž dołho wudawki za Porurskim w nětrejschej wyšokosći traja, wosebje pschi nětrejschim stawje dewisowych wikow; pschetuj je so špekulanća, so so na dewisowe witi za němsku hriwnu lochčeńy wikow wukonja runje j pomocu tamnych wulkich fumnow, kotrej němski stat do Porurskeje dawa. Sy zyła tyrbi so wjele fluktuiwiscko hospodarićź. Wš tymle nasłupanju so knježerstwo j planami sabéra, kotrej so hakle wudźěłaju. Ke jich pschewjedenju je fyłna ruka trebna, ale tole energija budże so dyrbjeć nałoženy, dokeł so hewak stajne wudawki za Porurskim njchodźa samolwicj.

Jedyn znaćer porurskich wobstejnosćow prajił, so je pašiwne pschećiwjenje tam na wjele městnech pschetrjene. Wjerschi dźeł dźełaćerjow by radschc dźensa dyšił tuchi sapoćał dźełaćeć. Pjenjezy porurskeje pomocy su kwalenjoscj njewobzałanych tysmerow nacjinile, kotrej so njchodźi dowopjaćaś. Niz jenoź wulkoindustrialni, teź wjele drobnych ludźi su so z tymile pjenjezami wobohaćili, a tamno sastojnzu kotřiž j pašiwnym pschećiwjenjom j zyła njerjsu ekerpili, wojerni duchowni, wobsedźerjo łpěwarniow, drobni rataro ju so z tutym njesaprahnjazym žórtom wochcejeli. Wdyž so tuto dla wothodnoscjenja papjerjanych pjenjes kłabschjo górjesche, so hakle najbórscse wukutlenje zapocza. Wulkoindustrialni bóchu hižo pschdy k temu pschischli, so wot bankowskow němskostatneje banki wuswobodźiś, wudawajo tsamtjne nuzowe pjenjezy, njeswym, so wone prěnjetne porurskeje pjenjezy j rukowanjom pola sjawnych kasow położichu a tak dołnate pjenjezy k hobrischim špekulazijam w dewisach wuzichu. Wobdźěj bankowskow, j wudawanjom nuzowych pjenjes trebny, je so wo někdźe 150 bilijonow hriwnow powyschił.

Němśe smykły w Porurskej.

Barlinske nowiny „Vossische Zeitung“ wo politiskej khromadźišnje němskeje ludoweje strony w Magdeburgu rosprawjeja, w kotrejž je sapósłanka Ohcimowa j Pocheinskeje wo porurskim wojowanju rěkała. Wona na němśi šmuźeny smykł pokasa, politiske wóžnosće pschepospdje spójnaćj, a njesamojenje, rozwiźe, kotrejž je jo njemóżne sćinić, j cyłsym wottwarićź. **Wojowanje w Poruhrskej njechodźi so w dotalnej formje dale wjesć. Sa nju je Němska wschędnje 40 milijonow stotych hriwnow wuprowała.** Podła teho je wošomnjeńaćne njedźeło w Porurskej k złożenju wobydlerstwa dowjedło, j kotrehoż może wulki strach sa powschitkownosć naćaś.

Pašidne pschećiwjenje w Porurskej je kama.

Město Dortmund je do teho jwolilo, 300 milijardow hriwnow sa potrebnosće wošłabościnskeho wójska zaplaćiś.

Cjeschelakomne plany nehdyschcho bayerskeho kronprynza Rupprechta.

(Sa dźelenje Bayer,ksje wot Němskeje. Ludendorff jako Rupprechtowy pschećiwnik.)

„Frankfurter Zeitung“ wo rozdwojenym mjes prjedawschim kronprynzom Rupprechtom a Ludendorffom sajimawu spdźelenku j politikeje strony pschinjesche. Napschećiwnoscje mes wobéma ju hižo pschdy dawnym czasom naśtałe. Wš naležu je wyšoki bayerski sastojnik, kotryż je na wustawnu republiki pschijaŕał, k Ludendorffej pschischoł, so by pozdeńi pozdrjeschi pokpyt mjes wobéma cjinił a Ludendorffa sa Rupprechta dubył. Wón Ludendorffej namjetowoschc, so by do teho jwolił, so by jo Rupprecht bayerski kral zejmił. Podła teho chcyschce so Rupprecht na cjło zyłeho „swobodnjskeho hibanja“ stajiś. Pomorskich monarchistow je jo tón hižo podótkał. Nałkwilnje dyrjała je Bayerska wot Němskeje dźełiś. Franzowska je za tón pad politiśe a pjenjezne podpjeranje k.ubiła. Ludendorff pak je to s krótka wotpokazał. Wot teho czasa staj jo wona zyle wozjubniłoj, a je njedowěrjenje mjes separatistikami a wulkonjemskimi organizazjemi nastało, schtoż je j pschicjinu było, so by hižo husto pschipowjedźene „statne pschewroty“ wuwostałe. Teź pohrěbowaje pospyty, kotrejž su so we nowschim czasu wotpisć stałe, njejsu wuspěcha mełe.

Němska hornjiska msda

(W Porurskej wschędnu msda w pschercišu 56 milijonow hriwnow. — Pschesłejaje powydźenje wuhlowych placjiznow).

S rosdźělazym wuhlodom rosdźělazeho wubjerka, kotryż je němske dźełowe ministerjowo postajiło, je so wschędna msda w pschercišu w porurskim wokrjesu na 50 milijonow, sa Hornjoschlesjisku na 45 milijonow a sa šyrj dźesatnjske brunizowe rewéry na 40 milijonow hriwnow powyschiła, z cjimž je so dotalna msda potrojiła. Wo praschenju wuhlowego placjiznu organy wuhlowego hospodaŕstwa wobsahnu.

Wschěch bolhaŕskich komunistiskich wjednikow sajeli.

W Bolhaŕskej su wschěch komunistiskich wjednikow a padwjednikow sajeli. Wo zyłej Bolhaŕskej je nětdźe 400 muži do jaswa tyli. W komunistiskich towaŕstwach ku so wschě pišma zebrake. Komunistojo, kotrychž j łozow muczajachu, so njepschećiwjachu. Jenoź někotři komunistojo su wupjerchli abo we wukraju pschebywaju. Knježerstwo je komunistow tajało, shonjwschi, so ja 17. septembra statny pschewrót pschihotuja a so cjezdża j Moskwu po frěcźanschi statnu móz na zo storhnjeć. Stajnnosć je je sajecjom pschejkapi. W Sofiji a w provincach je wschę zmérom.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 17 septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer + 3%, w nozy najnišcha cjopłota 16 stopjow Celsius. Wuhladny: Rjenowobstajne. — Drježdźanska wjedrańca mèni, so rjane a ćuche najsmjne wjedro dale sachowamy. Wona rěkli teź wo tym, so by Schwajzarska, kraje pschi Dunawju a teź nascha Sakša (najsterje wjesćorna) zyhne deschcje mèle. Pola nas tola žanehu njemèjachmy, jenoź dźensa rano bo troschku pschekapny. Po rosprawje Prażskeje wjedrarnje je bo sobotu rano we Schwajzarskej a polodnjschej Cźěchej hižo deschcjowało. Pjatk ju mèli w rańschich Cźechach njewjedra, ale žadyn deschcźik. Někto saho lohli powěrk wot wjeczora bo pschibližuje a nam wucźehnjenje lubi. Wjeźera rano

ło se žanych stron beschćik njepowě. Paris měsesche kurjanu. Čopło bě 13—19 stopnjow. — Justje wutoru štónčło 6,39 hodź. khadźa a ło 6,09 hodź. khowa. Měsačk sthadźa popołdnju 2,29 hodź. a ło w nozy 11,29 hodź. khowa.

— **Płaćenje pluna a wody.** Pschipokasanki (Gutscheinc), kiž su ło w auguscze na pschetrjebanje wody wudawate, pschi traśnym wothódnoćenju pjenjes dawno njedośahaju, so bychu ło wudawki hacź k sbéranju pjenjes w oktobrje krjcź mohłe. Teź w septembrje su wotpłaćowanja nusne, a to teź ła pschipokasankam, kotrež ło pschi pschedpołoženju wodoweho śleźbowanja sa 3. schtwórćeńe hromadźa s pschipokasankom, kiž su ło w auguscze wudałe, po mjenowej hódnoći ło płaćenja twoźmu. Tehodła dyrbja ło wodej družinje pschipokasankow derje skhowaćeź. Wobźeje ło wusdźehuje, so ło tute pschipokasanki jenož po měnowej hódnoći wobliczeja. Njebě možno, pschipokasankam wěsku hódnotnu wobstajnosć spožćiź, kaž ło to pola pluna rźe w tutym měsazu něsto stanje, dokelž durbjałe ło herwat augustka a septemberske pschipokasanki pschi płaćenju w oktobrje po pscheměnjenej hódnoći wobliczeja, schtož nichto k smylkam dowjesća. Wotpłaćenja na wodu, kiž maja ło něsto płaćiś a kiž su ło w auguscze płaćiśe, budźa něsto skerje smóžnjeć, so ło njeby bankowy kredit pschejara pschimał a ł tym ło wodowa płaćiśna tak njeprodrója. — Schtož pschipokasanki nakupa, kiž su ło sa pschetrjebanje pluna w auguscze wudałe, ma ło k wotstronjenju dwělowanjow wubźehnjeź: Pschipokasanki ło pschi sapkaćenju plunoweho śleźowanja jenož po měnowej hódnoći pschijimaju, dokelž ło teź w plunowej płaćiźnje sa august wothódnoćenje pjenjes kobulicźo njcze. Hinak je wěs něsto ł pschipokasankami, kiž su ło sa pschetrjebanje pluna sa měsazk september wudałe. Tute maja, kaž je ło hižo wusswědoliło wěstu traśnu hódnosć. Sa to pak cźi pschetrjebarjo, kiž žane pschipokasanki kupili njejźu, teź wjetschu plunowu płaćiźnu płaća, kiž je wothódnoćenju pjenjes pschimérjena. — Stónčnje ma ło pschipomnjeć, so su ło 10. t. m. wuhłowe płaćiźny wo 85 % a 11. t. m. żeleźniśe płaćiźny wo 150 % powyschśe. Tak móże ło ł wětkoseju ł tym licźeć, so budźe płaćiźna sa plun na kóždy pad wopschcho dyźli 410 000 hr., kaž bě ma spočatk septembra pesłapene.

— **Rozprawa polizije.** W pogledninm cźasu je so cźasto wobkedźowało, so ło zhubjene wězy zyle nahladnych hódnoćow njejźu namakanśej pižarni wotedale a tak wobźedźerjo njemóžachu ł jasn k swojenu pschiśeź. Pokasujemy na to, so ło pschefschitowanjenje namakanych wězow budniśy khłosta. — Wobźedźerjo ležownistwow pschi Sprjewinej haźy su ło cźasto ł potnym prawom wobcežežowali, so su ł kamjenjemjetanjom schkodowali a samo do straca pschiśeli. Po wobkedźowanju su njetsche dźeći njedocźinjwa źkuźiśe. Wone su ł bliskeje skały do twarjenjow dele njetałe. Tute dźeći budźa ł poliziju cźinicź dołtacź. Sobom ło na to kdźbno cźini, so ju starschi a wocźehnjerjo sa swoje dźeći samolwiéi. — Sandźenu sobotu na wikach hribetnu pschedawarku źiabosćez saja; ju dyrbjachu ł thorobnym wosom do thorownje dowjesć, tehorunja jeneho pucźowarja na żeleźnizy, kotrehož běchu widliśdźeja sajałe.

— **Dla powyschenja porta maju so późśe pożniki ł cźasom wotedacź.** Powjescźenja wyschicheje póstoweje direkzije nam sdźeli: Dokelž ło 20. septembra porto powyschi, a schtóž chze hischcze po starym tarifje wjazaj pożnikow źtacź, jedna ł swojenu wuźitkej, dyž ł nimi hacź k poslednjemu dnjej njeckaśe (19. 9.) W pischekhodnych dnjach wot stareho ł nowemu portowemu tarifej ma ło ł wulkim bacźenjom wobkhodacź licźeź, tak so ło sakomdźenja woberacź njehodźa.

S **Minakala.** Hakle tele dny su ło dohladali, so su w naschim knježim hrodźe paduschi pobyli. Pisches rěčnu hrjebju (kanal) běchu śebi paduschi mosćźi natwarili. Po nim hacź k hrodej pschiźidźechu. Tam wutłoćźichu jene wokno a salězhychu do hrodu. Kaž ło powjeda, su jenu sa hojeśi postajenu stwu dohladnje wurubili. — Nasch najeńk knježeho dwora je nimale 10 kórzow pola ł zyblu wobśadźał. Wischeho straźowanja njedźiwajo njeprošćeni źnjenźarjo ł jeho zyblowniśkeja zyblu domoj bjeru. Jeli njebańbźiwi paduschi ło swojeho żurkowanja njewostaja, tukłowu, najeńk wulkeje starosteje njesmě, so mohła jemu zyble śmicź.

S **Drěnzow.** Pschichodnu njedźelu, 23. septembra 1923, pop. ł dypkom ½4 hodź. wotmě nasche śerbske towarstwo „Sserbowyźwěra" swoju měsačnu zhromadźiznu. Na tutu zhromadźiznu ło wschě sobustawy se swojimi żonami a pschiwusnymi nałcźnje pscheproschuja. Teź wschitkich cźi, kiž sobustawy njejźu, su nam kutrobnje witani. Pscheproschujemy teź hosći naschich sthudownych towarstwow, dokelž naš knjez kantor Leinert ł Delnjeho Wujeźda se swojim wopytom pocześeźi. Hischcze jónu ło nałcźnje wo powschitkowne wobdźělenje proźu. Sapoczeńmy pak ł dypkom ½4 hodź. a stónčnjmy ł dypkom ½6 hodź. Pschinjeśe śebi sdźiwniki dobu!

S **Wósserka.** Pschichodnu pónd źelu 24. septembra ł in konjaze wiki.

S **Kósserka.** Młodostni njedocźinkoju spytachu njedawno w nozy do jeneho tudomneho hoscźenja sastupicź. Psched tajkimi njeknicźomnymi pak korcźmar durje sawrě. Na to tale njecźeńana zwólba wolna rośbi. Jako hoscźenaŕ wumdźe, so by dalschim njeknicźomnosćom wobarał, ło na njeho walichu a jeho trwawneho sabichu. Nětko je ło wotdźělenje schitaliśeje policije do kwosserka połoźiło, so by tajtim njeknicźomnosćam sadźěwało. — Haj, to su snamjenja wyschoke kultury, kotraž ma nadawk, wěhdy śwět wuhojicź.

S **Korjeń pola Lubija.** W nozy ł hoboce su tudomnemu twarśkemu mischtrej Wendlerej někotre huźy kradnyli.

S **Lubija.** Ssobotu popołdnja jena holcźa psched jenymi łamami stejeśe we horschcźi papjerjane pjenjezy dźerżo. Na jene dobo žyłny wětr sadunu a holcźaju papjery ł ruki wutorknu a je schtó we bźe wotnjeśe. Tola wschelazy nimoduju pomhachu holcźaju papjery słojicź.

S **Kamjenca.** W naschej wokolinje mamy někto cźasto wojakow w kwartérach, kiž su na pucźu na Kunsbórśke śwuczowanischcźo a pak ło wot tam do swojich městow wrócźeja. To wschitko dopomina nas na błyschcźate cźasy Wilhelma pobožneho, ł kotrychž je nam nětcźischi lubośmy cźasy sesthadźał.

S **Łukowa** w Delnjej Łužicy. Sandźenu źrjedu popołdnju je cźah na cźarje ł Grabina (Finsterwalde) do Łukowa ł kolijowu wusstoscź. Wóźka jeneho wuhlowcho wosa so stama a tak njesboże samtnowa. S Božim swarnowanjom žadyn cźłowjek wo žiwjenje njepschinidźe. Kolije so seschibowachu a někotre wosy so rozbichu.

Zwjazkej serbskich spěwanskich towarstwow a wšém zajimcam a přećelam.

Načisk wustawkow

k rozpomnjenju podawa Bjarnat Krawc.

Zwjazk wobsteji tukhwilu ze 4 župow: naranša Kocor, južna Budař, nawjećorna Cišinski a sewjerna Zejleŕ.

Zamĕr zwjazka je, wšo serb. spěw. tow. zjednoćiś k wulkemu, imposantnemu cyłkej a **mjez sobustawami** pěstować bratrowsku zajimnosć.

Towarstwa mjez sobu a teź župy dyrbja zarjadowaś zjězdy (wopyty), měrnicy (Wettgesänge) a koncerty narodneho raza, teź predźowski wo spěwn. należnošćach; dyrbja rozsěrić serbski nar. spěw a maja so starać wo spěwnosć luda w powšitkownym. Zwjazk ma so teź wo to starać, zo serbski dorost hižom w kurzy wotdźeržeź, kiž hłosotwor a methodu spěwa nawoćnje poskićeja.

Zamoženje.

Wóste zamoženje dyrbi zwjazk měć; so twori z přinoškami. Tute su:

a) porjadne (měsačne), kiž so płaća kóždy 15. IV. a 15. X. na poł lěta doprědka; towarstwowy pokladnik wotedawa dawki župinemu a tutón hłownemu (centralnemu).

Nowopřijate towarstwa płaća za cyłe běžne lěto.

b) dobrowólne přinoški (dary horliwych narodowcow).

c) wurjadne, kiž so zběraja z wunoškow tow. a žup. koncertow a druhich zarjadowanjow (10%). Wosebity konto zwjazka so při serbskej banecy założi.

Hanka.

Powjesć se Sserbow.

(Pokračowanje.)

17]

Wo dobrocźinowym brajschcźenju bě dosć diplomatiskeho dara, so teź wo blido njedyri. Wjesełe ło, wjesełe — njewotthadźicźo prjedy, doniž njesmeje sluba pod paźu: Seźe-li Hanka Nowku, nan budźe pschesjedne.

Schkoda wschak wo dobre słowo! Hanku Nowkowa njewotbytnosć roshori.

„Schto mje cźłowlujecźe, nano? Njesjcźe žiwubit, so budźe kónź ł tym hólcźiskom? A njech by zyła wjeś a wošada pschischła prošnycź ła njeho, ha, swojej mój tola nihdźe njesubźemoj. Ja jeho njesmaju. Na jeho listy rósbrěju. Njech póscźele listow zyle sto, wschitke rosbrěju njecźitane. To je moje poslednje słowo a moje „wjele dobreho" Nowkju.

Krucźe stary Luboschi dźowzynu ruku wopschimny.

„Lubowane dźěcźo moje, moja duscha, moja jenicźka Hanka — derje wěsch, kak dobry cźi žnm", dyscheše něsto staruch, ł pohnutym žłabym słosom słowa hadźejo, „njemyślisch ło tola? Praj mi ł prawdu, Hanka, žy-li ło na Nowku wopraudźe rośhnewala, tak so jemu ženje hižo njebudźesch dobra? Nimasch, wusmaj ło nanej, teź trochu swoju słowcźicźku?"

W policźu dobra wutroba bydleschе, kotraž lubowaschе. S horźym sacźuźom nana hrabny woło, schije a: spuchny: „Nauło, luby nauło, budźcze proschcny, njemyślcźe, so žym Nowki dla srudna. Sžym jeho lubowała, njeźu, ale dawno je po wschźm. Tebi dźe to powědam, a wusmawam spraunje, so jemu tak tola ženje njebéch dobra, so bych mohła ł nim k woltarjej hicź."

XI.

Sstónzo stawaschе a thodźeschе w boži domcźk — pomału, lěnje ło pschedźechu dny.

Krašny kraj, prawy Boži raj je nascha Błótowska jemja. Tam Sprjewja, šerbska reka, wupschicźerа swoje ramjenja a kupy a kupki twori, na kotreż je lubośna hładacź a lubośna bywa, na nich bydlicź mózy. S cźrjódami tam teź naléto a w léczu zuły pschikhadźeja, so bychu na cźerśwym powětśje a we strowej pschirodze trochu powołcźewśli mozu.

Krušchoje leźachu daloko nasdal kraja, w kotrymž ło krěn a górki we wulkim pěsnju, w kotrymž ło w symje po łmykanjach, w léczе w cźołmach kemšchi kaž k rejam, a k „łakopowanju" (khowanju) woža najrjeńsche šerbśke dźowcźa a pachołjo kaž jédle, najšrótšnischi łužiśeje jemje: Sprjewja, dobra Sserbow macź, so tu je Sserbami žohnuje, a wukuśiwschi tu na mjesach šerbskeho jazyka lubośne „błóta", léży a błótka, tu žiwi naroda najrjeńsche dźěcźi.

Krušchoje maju mésrno daloko Błóschańskich buchowych hajow a wonjatnych łukow a tucźneje pjerschcźicź; wone leźachu w stronu šwěta.

Krušchojźy leźachu w pěsfojtej ruminje, kotruž lědom druhdy rjemjeslnikli abo prošcheŕ ł wopytom pocźeśeźi, so by šebi krošch wotnjeśi. Khiba so mějesche druhdy stary knjes duchownу hoscźa, ale tón teź se žuźobstwa bywaschе a nasch. Na wiki brje ło do mésta dóidźe abo dojéźe, a potom by jedyn hospodaŕ jejow a cźełoj hewak wuda khudobna póda, rad ja druhich pschekupi a ło ł khwatłom, dźělo wobstarawschi, do Krušchojź wrócźi. Młody wucźeŕ bésche samotaŕ, šnadź šam blišich pschiwuźnych njemjeschе. Sšnadź jemu teź towarschowaŕ ł pucźa khodźachu, dokelž stroweje barby njemjeschе. Młody lud mdioa horzu krej a instinktiwnje njelubośći sacźuwa pschecźiwo wschemu, schtož njekipi se žiwjenjom, schtož nima temperamenta. Krušchojźenzo drje běchu se cźežkim dźełom ikhileni, a rychle wjadnjeschе młodźina, ale hewak běchu po swojim waschnju wjeselу narod, kotryž ło za cźaš kermuschow a twašow łetu roswohni a drje teź ł wolnoscźu — nabi. Jenož pschesćno zuble běchu njedowěrni. Jim jich drobna wješ a wošada dohaschaschе, a hdyž ło tola ł běłej wróńu ł cźašami pschelupšli ł mésta pola Krygarjej do nich wušuchny, wot boka na njeho šhladowachu dokho pokhmurni. A ł cźicha šydachu, doniž někotry šušod se žortom němnych jazykow njeroswijaŕa. Tutón namĕrk dawnych katastrofow je do dźensa typiski za nasch ród w skupej holi.

njesłyš dźerżo. Na jene dobo žyłny wětr sadunu a holcźaju papjery ł ruki wutorknu a je schtó we bźe wotnjeśe. Tola wschelazy nimoduju pomhachu holcźaju papjery słojicź.

S **Kamjenca.** W naschej wokolinje mamy někto cźasto wojakow w kwartérach, kiž su na pucźu na Kunsbórśke śwuczowanischcźo a pak ło wot tam do swojich městow wrócźeja. To wschо dopomina nas na błyschcźate cźasy Wilhelma pobožneho, ł kotrychž je nam nětcźischi lubośmy cźasy sesthadźał.

S **Łukowa** w Delnjej Łužicy. Sandźenu źrjedu popołdnju je cźah na cźarje ł Grabina (Finsterwalde) do Łukowa ł kolijowu wusstoscź. Wóźka jeneho wuhlowcho wosa so stama a tak njesboże samtnowa. S Božim swarnowanjom žadyn cźłowjek wo žiwjenje njepschinidźe. Kolije so seschibowachu a někotre wosy so rozbichu.

Zwjazkej serbskich spěwanskich towarstwow a wšém zajimcam a přećelam.

Načisk wustawkow

k rozpomnjenju podawa Bjarnat Krawc.

Zwjazk wobsteji tukhwilu ze 4 župow: naranša Kocor, južna Budař, nawjećorna Cišinski a sewjerna Zejleŕ.

Zamĕr zwjazka je, wšo serb. spěw. tow. zjednoćiś k wulkemu, imposantnemu cyłkej a **mjez sobustawami** pěstować bratrowsku zajimnosć.

Towarstwa mjez sobu a teź župy dyrbja zarjadowaś zjězdy (wopyty), měrnicy (Wettgesänge) a koncerty narodneho raza, teź predźowski wo spěwn. należnošćach; dyrbja rozsěrić serbski nar. spěw a maja so starać wo spěwnosć luda w powšitkownym. Zwjazk ma so teź wo to starać, zo serbski dorost hižom w kurzy wotdźeržeź, kiž hłosotwor a methodu spěwa nawoćnje poskićeja.

Zamoženje.

Wóste zamoženje dyrbi zwjazk měć; so twori z přinoškami. Tute su:

a) porjadne (měsačne), kiž so płaća kóždy 15. IV. a 15. X. na poł lěta doprědka; towarstwowy pokladnik wotedawa dawki župinemu a tutón hłownemu (centralnemu).

Nowopřijate towarstwa płaća za cyłe běžne lěto.

b) dobrowólne přinoški (dary horliwych narodowcow).

c) wurjadne, kiž so zběraja z wunoškow tow. a žup. koncertow a druhich zarjadowanjow (10%). Wosebity konto zwjazka so při serbskej banecy założi.

Tehodła teź w Krušchojźach maly jběźk wupražny, hdyž bo njedaloko wšy šatanischcźo wumĕrjowasche. Wo pobožnej żelesnizy, kotraž by krajinu ł městom sjednoćiła, bě dawno schukotane — ale mohł rjez do wšěch stajicź chcźeł, to je samérno Ršichowy słutk . . . Ršicha wschak je němzowaŕ wot spočatka a bjesbóžny nowotaŕ. Ale hižo „staŕi" šu jeho tajkeho mucźili, šu žynka na schule štali, štoro tak dołho, kaž njebohi wucźeŕ žiwjeju žynkow, wonaj staj dawno wulkaj knjesaj, ale ł tym burrikim hólzam bo hischcze postrowjujetaj ł dowérnym „pscheczelo" a „ty". Wschak won teź wschźdnje nowiny cźita. Bjes dźiwa, so ju jemu hłowu sawjercźałe. S hróźbu wocźakowachu Krušchojźe wonki wokomiki, hdyž ju žnami prěni krótcź saschumi śe njedobrze: śmijźa se žehlíwymaj wocźomaj prědku pod helśtim cźołom a ztónz njesłónczniewje wopuśche sadu.

Sběźk wšo bjes straschnych sćěžnykow wosta. By schtó měnił, so Ršichu wotžadźichu, bo myli. Ssami najstarschi Staro-Krušchojeńjo derje snajachu, so we wšy, haj daloko schéroko njeje nikoho, kiž by ł podobnej rosthladnivolcźu, mudrosczu a šwědomicźe važne schołcźiźtwo mohł sastaraćź, kaž stareje cźeźiny lubuschi. Wobźeje w léczе, hdyž žnjowu dla Irygarjowo pušnjeschе, a nichtó njemějesche khwile tam ł mudrej rěcźu wjeźnu diplomatiju wodźicź, bě to witana wěź, hdyž jedyn mnjeschе sa wschěch.

Teź Hanka ło ł njenahla na wjeźnu idyllu nałoźi. S wopródka ło jej stujkasche, samota młodu duschu cźěźinjeschе, kotraž bě wodnychowała w holku a tolku wulkomésta. Ale wschźo ło poda, hdyž běła doma a w polu pschibywasche. A ł pschibywasche jeho žiwjenje, cźim horźejsche pschiźidźechu dny a cźim dłéjsche wjeczorny psched nozu, śpierchowazej kaž błódki žnn. Hanka pak bésche njeprózninka dźěcźaćerka a dźěcźaćerka sa dweju — derje mójno, so teź ł teje pschicźinu: pohłuschicź hłuboko we wutrobje dźěźazu bół. Wschora wšło, kaźiš bě ł njej howrił w tamnej jutrownej nozy, hižo njenadeńdźe. Na to prošcźe cźałej sły. Pschetož wjeczor, hdyž ło wupróznjena łehasche, ju wobja cźichi śpar, a śpar wokschewnje.

(Pokračowanje.)

Sobustawy.

a) Towarstwa maja přisłušnosć, serbsk. spěw. zwjazkej přisłušeć. Hłowny (centralny) wubjerk zwjazkowny wobzamknje přijeća. Kóžde spěw. tow. ma při žadanju wo přijeće zapołožić rozprawu wo swojich zasadach, wo času założenja a nadróbnu lisćinu sobustawow (mjeno, powołanje a hłós).

b) Jednotliwcy, spěwlubowacy na. owodowcy móža so pola zwjazkoweho wubjerka k sobustawstwu zamołwjeć.

Hłowny wubjerk.

a) Šěrši wopřima 14 wosobow: 4 župi nych dirigentow, 4 župinych předsydow, 4 sobustawy župow (zastupjerjo), hłowneho předsydu a hłowneho dirigentu zwjazka. (Předsyda župy njetrjeba předsyda jeneho towarstwa być.) Zastupjerjo móža so přizwolić.

b) Wužši so ze šěršeho wuzwoli. K njemu přisłušeja: 1. hłowny dirigenta, 2. hłowny předsyda (starosta), 3. hłowny pokładnik, 4. hłowny knihownik, 5. hłowny zapisowař, 6. dwaj přisydnikaj (7 wosobow).

Wólby do wubjerkow płaća na 3 lěta. Přiwólby su dowolene.

Šěrší wubjerk ma za lěto štyri posedźenja w Budyšinje a to w januaru, w haprleji, w juliju a w oktobrje. K posedźenju w januaru přizamknje so hłowna (generalna) zhromadźizna; po jeje skónčenju móža sledować měrnicy (Wettsingen) župow abo jednotl. tow. Na hłow. zhromadźiznje postaji wubjerk program za cyłe lěto (namjety za program měsac přiedy wubjerkej připósłać), podawa so rozprawa wo dźěle w zańdź. lěće a hł. pokładnik rozprawja wo pjenježnych poměrach. Wob lěto ma so 6 nawdatych khorow we wšěch tow. derje nawukнyć. Hłowna zhrom. ma so w „Serb. Now." 14 dnjow přiedy trójcy wozwieć.

Wužši wubjerk skhadźuje so po potrěbnosći husto.

Přisłušnosća.

a) Kóžda župa, kóžde tow. a jednotliwe dyrbi so jako k zwjazkej přisłušny čuć a zaměry swědomiće zastupować, podpjerać a spěchować.

b) Kóžda župa a kóžde tow. ma wo swojim lětownym skutkowanju pisomnu rozprawu (folio do aktow) podać (započatk januara).

Prawa.

a) Kóždy jednotliwc, kóžde tow. a kóžda župa smě swoje přeća, namjety abo wobcéžowanje na wubjerk pisomnje podać, kiž wo wěcy rozsudźi.

b) Wubjerk móže wuzamknyć ze zwjazka tych, kiž swoje přisłušnosće njedopjelnjeja.

Wubjerk ma założić jasny přehlad wšěch spěwarjow po hłosach a jich kwalitešo (najlěpši, dobri atd.).

Zarjadowanje.

Hłowna zhromadźizna zestaja so

a) z centralneho wubjerka.

b) Kóžde tow. hač do 25 sobustawow posćele 1 zastupnika, za dalšich 25 runjeż tak; tuci maja wólboprawo.

c) Jako hosć móže kóždy spěwař přitomny być.

Zhromadźiznu wodźi starosta abo jedyn z jeho 2 zastupjerjow.

Hłowna zhromadźizna wuzwoli centralny wubjerk a jednotliwe sobustawy do wubjerka. Tu su wšě wólby tajne. Za płaćiwosć wólby je stajnje trjeba $^3/_5$ přitomnych.

Wšelakosće.

Archiv = knihownja zwjazka wobkhowa wšě rukopisy (part. a hłosy) a ćišćane noty (texty, progr.), wědomostno-theor. knihe atd. Swědomity zapisk dyrbi być přistupny (snano rozmnoženy autogr.).

Noty móža so wupožčować, ale wupožčowar ma dać a) garantiju (pjenježny zapołožk hač do ½ płaćiny), a b) wupožčowański dawk, za měsac 10% płaćiny knihe. Rukopisy smědźa w knihowni so wotpisać; originale so njewupožčuja!

Hospodarski rozhlad.

Pórídźelu, 17. septembra 1923.

Kurs zujnych pjenjes sandźenu sobotu hač do pśihpołdnja w Drježdźanach.

Dollar 120 mil., engelšći punt 550 mil., śwajcarski frank 21,75 mil., franzoski frank 7 mil., cześkoslowaśka króna 3 mil. hr.

Na Barlinskich wikach so kurs zujnych pjenjes jenoź w swobodnym wobchadźe wutworichu. Na burzy žanoho wobchoda njebě, tohodla so tež hamtźo jadyn kurs njeznapiša. Zuje pjenjezy běchu sajo wjemalo drohe. Wone pak khětro kabłachu. Dollar stejšy z khwilemi hač na 129 miljonow hriwnow, pak so sajo hač na 116 miljonow hriwnow wotdrjebi. Jendźelski punt měsečne wischelaku płaćiznu. Wón so sa 585 miljonow hriwnow mjenowasće ale bě tež z khwilemu sa 530 miljonow hriwnow dostaćy.

Na **produktowych wikach** hižo pjatk na wjeczor drohe zuje pjenjezy płaćiźny horje tłóčachu. Poskićenja běchu ženadne. Ale sprawni kupcy maja wobužnosće, so z tołko pjenjesami sastarać, kiž su trěbne, so bychu mohli žito nakupić. Pśichcyn mlyny dale žiwje kupuja, dyrnjež stajnje tołko njeźadźake, kołko trěbi za nju dźerźachu. Rožta sa powniśtene płaćiźny do stśadow stajnje žitanje dźěšeše. Rožki a jećmjenja wjele do Bramena dźe. Jećmjeń so w Holsteinskej a Oldenburskej za kormjenje świnji pśichetrjebaja, pśichetoš kukurizo skoro wjazy saptaćicy njeje. Wowoš je wjele drožśi. Jón sajo pśipiantiśe hamty kupuja. Muka biśeśe žiwje horje. Womjezdźki a jatśna piza běchu drožśe, tola tełe so tak wjele njerospušćeła.

Pśicheźa 145—155, rožta 125—132, nałetni jećmjeń 148—153, wowoš 128—135, pśicheźna muka 260—280, rźana muka 200—220, pśicheźne a rźane wotrubY 80, rapš 185—200, rapšowy wošmjerk 125, šuche trawjańcki 70, běrnaze hrušli 130—135, wšyko za zentnarju a miljonach hriwnow.

Sćłoma a syno. Pśicheźna a rźana sćłoma 4—5, wowšna sćłoma 3,5—4,5, rźane wolkepy 2,5 hač 3,5, žitkanje 9—11, syno 3—4,5, wšyko po zentnarju a miljonach hriwnow.

S Pólšcźe. Wumoršći pólskich zakorowych žujow so létšja na 2 042 000 tunow (jena tuna 20 zentnarjow) powažuje. To je pornjo lońskemu 14% wjazy. — W oktobrje póńdźe 100 waggonow jejow do wutraja.

Wiki rśenoho stotu sobotu 15. septembra 1923 (Zentralviehhof, rozprawa stśonje zentrale w Berlin-Friedrichsfelde). Pśichśinało bě po mało stotu a to 1710 howjadłow, 645 śelatow, 3874 wowzow a 872 świnji. Dokelž bě wutrajne mjaso drohe, bě tež wukrajny stót we wšyšich družinach drožśichi. Knapzow dźe bě jo wjele šeršo, ale njedostatk sa pjenjesach bě hišće wjetšeh, tak so jim možno njebě, žadane płaćiźny dawaś. Wiki počachu tłaćeć, jako bě so najrjeńšich stót rozpśedał. Niz jenoź sa żeleźnizu, tež sa wšyko druhe žiu widawki pornjo sandźenemu tydźenju pśichśibrałe. Sapśihadu so tele płaćiźny

howjadła 350—900 miljonow hriwnow,
śelata 500—1200 miljonow hriwnow,
wowzy 300—900 miljonow hriwnow,
hołst. wowzy 700—1200 miljonow hriwnow,
świnje 850—1100 miljonow hriwnow,

wšyko za zentnarju žiweje wahi.

Klamarśe twory w zyłym wikowanju sandźenu sobotu w Barlinje. Jeźne kupy 3,618—3,647 mil. hr., běrnaza muka 3,070—4,070 mil. hr., makarони 8,276—14,225 mil. hr., nuble 6,010—9,930 mil. hr., rajš jednory 4,860—5,300 mil. hr., łśipiśi 5,150 hač 7,082 mil. hr., žuśkene śiłowki 3,889—4,600 mil. hr., make róśnuti 11,325—12,260 mil. hr., wulke róśnuti 6,640—8,110 mil. hr., juttanske 10,900 hač 15,425 mil. hr., jerke mandle 14—14,225 mil. hr., śłóbke 20,850—23,125 mil. hr., zimt (taneel) 25,680 hač 30,460 mil. hr., khojemjeśeta 19,200—23,775 mil. hr., cźorny popjer 9,150—10,700 mil. hr., łhojeł I., žuty 35,600—37 mil hr., łhojeł II, žuty 33,800 hač 35,300 mil. hr., łhojeł, paleny 36—58 mil. hr., bum, bóle 3,611—3,712 mil. hr., pśicheźna muka 3,315—3,550 mil. hr., wurśaty 3,604—4,136 mil. hr., hrody, maty 4,105—4,322 mil. hr., hobrśi 4,450 hač 4,726 mil. hr., pśicheźny griš 4,283—4,516 mil. hr. jočki (Linsen) 5,722—7,974 mil. hr., amerik. šchmalz 18,500—18,700 mil. hr., amerik. połcej 16,900—17 100 mil. hr., młokarnśita butra 32,850 hač 33,500 mil. hr., margarina 13,955—18,142 mil. hr., marmelada II 6,834—8,818 mil. hr., marmelada I 7,750—13,380 mil. hr., zokorowy měd 4,860—5,074 mil. hr., drobny zokor (meliš) 1,603 mil. hr., zimt (kassia lignea) 9,535—10,425 mil. hr., natiki 33,700—34,500 mil. hr., piment (nory korjeń) 4,790—5,440 mil. hr., rźana muka 2,553 hač 2,574 mil. hr., kamjentna ńół 0,293—0,387 mil. hr., wuparjena ńół (Dürrenbertika) 0,440—0,570 mil. hr., wšyko po puntach.

Do Dreźdźan. Schtóž ś našich cześćenych cytarjow w Dreźdźach „Serbšće Nowiny" na měsac September dopłaćił njeśe, może to hnydom pola knjesa Handrija Hajnka cytnjeź. Teź we wšich druhich naležnoscach, kotrež „Serbšće Nowiny" nasmjeraju, może so kóždy na mjenowanych knjesa wobroćeźi, na pśichśichoź chce nawšěchi abo dopiš na „Serbske Nowiny" sapodaci. K. Hajnk Wam wšyko radłubje wobśitara.

Kedźbu! Bulke Sdźary!
Nasch dowěrnik sa Bulke Sdźary je wot nětka knjes Kuhn we Bulkich Sdźarach.
Nakład „Serbskich Nowin".

Dopis.

(Bjez samolwitosće redakcije.)

W žobotnym cźišće 208 „Serbskich Nowin" namaka so dopiš ś Khwaczicy, na kotruž dyrbi so tudy woimołwicź, dokelž so wěsy ś dźěła hinak maju, hač je tam rospišane. Spomnjeny dopiš pśichima najpśiwjacy wobsahmknjenje nasćeho zyrkwinskeho pśisłuchjeśeństwa, po kotrymž ma wot nětka němske kemšowanje pśiedy hišći nic jenoź kaž hač dotal tśiźu 1. njedź. w měsacu, ale teź tśiźu 3. njedź. w měsacu. Tójšcho němskich wobsadnych žadasće sebi hižo dawno, so by wjacy němskich kemšojenjow sajnych było. Tutomu žadanju njemožachmy so dźeše jaricu, hačrunjeź budźichmy radšeho pśichi starym porjedze wostaći. Dyž Nimcy so powołasa na swoju rozsajsu liczbu a na rune prawo w zyrkwinskim žiwjenju rajnje sebi to žadachu, dyrbjeśe so to sdobnośće a prawdosće dla zim pśichiwolicź, a wo „pśikhćroženju" abo „potepjanju herbśich prawow" pśichi tym jana réczi być njemóže. Kniš hinak na so ś pśichepołożenjom kermušcheho. Kermuscha słeżowaśe so hač dotal po wopśiwjeśeńsk. dnju nasćeho Bożeho domu a měseće so śpeczark 2. połojsy oktobra žiwjeśicź. To pak je hišćeze cźaš nusnoho ratarskeho dźěła ź napmjeńśicha za wjesne kubła. Sdy by so jenoź we kermuschanu pódźełu, tuśin jedyn dźeń, jednalo, nichtó drje wjeźe prajił njeby. Ale kermuscha, hdyž pśicheźełso na wopyt pśichkładaja, dyž w domje a na dworje pśichitowowana być, a ša tute pśichitowań rjeśa so wjacy dujow. K wšyšemu měsáchmy runje w tutym cźasu wjacy kóćej prenje žyłne šmjerśi, pod kotrymiž pólne płody, tśi hišćeze so njebędu pśichiwesć mohłe dom khowaś, jara cźežkjach. Sdyž nětk naši wjerśi wobsedźerjo — niz jeno dwaj cyczerkluśerjej, kaž dopiš praji, ale ź najmjeńśicha teź 6 nasćich wulkich kubleŕjow a ź nimi druhu wobsadni — na swoje hospodarske cźežnosće pokazuju wośpjet namjetowańch, kermušcheh na składnišći cźaš pśichepołożeć, dyrbjachmy a mózachmy po temu pśicheźo šajo pśicheźiwiś? Sdy budźišće tutón namjet był wumyłkjenje abo pśicheźiwo nasćej łubjeźi k Bożemu domej šo měrił, budźišće wjetšchina w zyrkwinym pśiódkteji cźeśtiwje jón wotpokazowała. Nětk pako so łubjeźi k Bożemu domej nicje njewotstana ani měr a šboże dusche wot tcho njewotwiśuje, hač kermuschu na to abo na mózy nosći woprawnjmym duju žiwjeśinu abo nekotre njedźele podźišćo. Cźehodła njedyrbjeli a njemuhli my pśicheźejšo stareho kermuschneho duja nasćim žobuwobadnym, kotrymž na pśichepołożenju telko wjele je ležane, w bratrowskej łubjeźi k woli być? Teź je šo loni tuto zyłe praśchenje wobsadnej zhromadźiśnje pśichedpołožiło; ale ta bě tak śabje wopytana, so šo na njej njechodźeśe wjele wucźinić. Napośledku mamy so pśicheźiwo temu wobroćeźicź, so šo sararjej mohł rjeś porakuje, so wón njeje wobsamknjenjam, we kotrychž je réczi, dowobarał. Farař na kaž łóždy druhi šobustaw zyrkwinchoho pśiódkteji cźeśtiwa tež jenoź 1 hłós a jeho hłóś jenoź tehdy rosšudźiśe, hdyž je jenak wjele hłosow za namjet a pśicheźiwo namjetej. W dopiśu šo praji, „so šu ša swój farśki dom składowali"? To njetrjebchi. Sbérki ša farśki dom pola naš žaneje łyże njeje, sbérki šo ša składowańe ša zyrkej abo łépje prajene: ša nasći zyrkwinsku pokładnizu. To pak je rozdźěł: Ša farśki dom abo ša zyrkwinsku pokładnizu! S zyrkwinskeje pokładnizy ma šo wšyko płaćeć, schtož k dźerżenju jenotliweje zyrkwje a zyrkwinskeje wukady šłuścha: mša ša wšyšitkich, kotśiž maja pśichi zyrkwi šłużbu, ale teź wšchitko druhe, wino, wobkładła, šwježy, milina, grat, hamtśe nowiny, knihe, litty atd., wošebje teź twarśe wudawki. A ša pośledńiche wošebje ša wupotjedźenje tśěchi nasćeje zyrkwinskeje wóże, je nasćeh zyrkwinska pokładniza nětk ša 1 méšaz wjazy wupłaćiła méša, hač wšchitke druhe wudawki hromadźe ša wjazy méšazow wuńišanych. My šmy nasćim lubym wobadnym a kóždemu jenotliwemu ź zyłej mutrobu dźakowni ša jich rjane pśichinoschi ź dźerżenju nasćeho zyrkwinskeho žiwjenja. Boža šmilnosć požohnuj jich! So dyrbmy nětk teź w horkach spomnjenych pśicheńenych wschitkim w jenej mysłi a we mutrobnej pśicheźenoścj hromadźe žiwi boći mohli!

Z wobkhodneho žiwjenja.

Strowotnistwo.

Sacźekanje maudlow a nośtacźe połypow (šacźekliśtuw) w nošu je cźasto ź pśicheźinu, jo dźeći cźežko kutnu abo šo ša njekedźbliwe. Tajte dźeći śpia cźasto ź wotewrjenej hubu. Dychaja a śrkbaja powětr tež wonkach ź hrbu a niž ź nošom, a nahromja šo rożebje w wolktnem a nafunnym cźašu, ź cźehoš cźasto šahorjenje płuzow (Lungenentzündung) naštanje. Sahnaceše maudlow a połypow je po njekrotnym pucźu je šmutšownym łékowanjom mózne. Sładaj nawěšchi w dźenšnišchim cźišće. —

Wusnadźenje.

§ Barbjeŕ Emil Praśše ź Wermsdorfa cźišće 14. julija 28 puntow truśkazow do Cźeškoslowafskeje pśichewjeśeńa. Teź jeho lepichu. Krajny hud šahudźi jeho ŕ 2 méšazomaj jaštwa a napołoji jenu 20 miljonowu hriwnow pjenježneje pokuty.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicj. Dale potrjebamy bźnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24 **Firma B. Nacho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měšćiańska rada — ješuwjeńši hamt wojjewja:

K twješćenju mlokowcho sastaranja bo sa město Budyšin na sakładze statneho postajenja wot 30. haprleje 1921 wo wobkhadże z mlokom z dodawkami sakich postajenjow wot 23. meje 1921 sćěhowaze rozdźelenisse pschipramy za dobre mloko postaja.

1. **Wot 1. oktobra maju jenoj měrjenemu měšćiańskich mlokowych khartkow prawo na dobre mloko.**

2. Mlokowe khartki bo sa sarunanje shotowjenskich płaćijnow wudawaja

a) sa dźěći hacź do 2 lět a sa cźěhacze żony na 1 litr,

b) sa khorych hacź na 1 liter,

c) sa dźěći w 3. a 4. lěcze, hamodruhe żony hacź 3 měsacy do poroda pśches ¾ litra,

d) sa dźěći w 5. a 6. lěcze a sa wosoby wysche 65 lět pśches ½ litra.

Wulky pschetrjebarjo dostanu na żadanje wopismo ke kupowanju mloka (Milchbezugsschein).

3. Mlokowe khartki płaca jenoj wot **oktobra 1923 hacź do haprleje 1924.** Wone maja so pola jenoho wikowarja abo pschedawarja pschijimowiś a so na druhu wosobu pschenjesesć njehodźa. Hdyž so shubja, so njesarunaja.

4. Khartki so po wokrejschach wudawaju. Wupokaz khlěbowych znamkow ma so pschedpołožiś. Wudawaju so w kupnizy (Gewandhaus) w postajenych cźasach. Sa poldźisće wotewjasće ma so 50 000 hrinnow płaćiś.

5. Khorym so mlokowe khartki jenoj na lěkarske wopismo, hdyž je nuznosć k dostaću mloka wobswědcźena, wudawaju, a to na 2 měsacy.

6. Mlokowi wikowarjo a pschedawarjo dyrbja najpriedy pola nich samolwjenym wozłobam mloko podawaś, druhim jenoj potom, hdyž tamnym dosahło. Po 11 hodź. smědźa potom też druhim pschedawaś.

7. Njewobkedźbowanja so khłostaja.

Porjad wudawanjow khartkow.

Schtwórtk, 20. 9. wudawański wokrejš kupniza (Gewandhaus): 8—½1 hodź.

Pjatk, 21. 9. wudawański wokrejš kronprynz. kasarny ¼3—½5 hodź.

Sobotu, 22. 9. wudawański wokrejš tachantska schpula 8—½1 hodź.

Póndźelu, 24. 9. wudawański wokrejš syrotownja (Waisenhaus) 8—½1 hodź.

Wutoru, 25. 9. wudawański wokrejš „Albertsgarten" ½3—½5 hodź.

Sšrjedu, 26. 9. wudawański wokrejš „Lusatia" 8 hacź ½1 hodź.

Schtwórtk, 27. 9. wudawański wokrejš Zidow ½3 hacź ½5 hodź.

Měšćiańska rada — pschemyšlowy hamt — wojjewja: Nasche wojjerowenje wot 6. septembra so pod pśimikom 3a tak pschemieni, so śmě so kóždu njedźelu a swjaty dźeń mloko wot 8—½11 hodź. pschedawaś.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Hamtske hrjimanstwo wojjewja: **Nowe mukowe a khlěbowe płaćijny.** 1. Muka we wulkowikowanju: Wokrejšne młyny maju pjekarjam a drobnowikowarjam muku w młynskich měchach sa tele płaćijny wotedawaś: zeznaś rjaneje muki po 54 695 000 hr., zeznaś pschenicznje muki po 64 660 500 hr. 2. Muka w drobnowikowanju: Pjekarjo, drobnowikowarjo a młyny maju muku sa tele płaćijny wotedaś: Rjanu muku po 398 000 hr. sa 330 gr. (1 khlěbowa znamka), rjanu po 1 504 000 hr. sa 1250 gr. (1900 gr. khlěbowa znamka), pschenicznu muku po 469 500 hr. sa 330 gr. (1 khlěbowa znamka), pschenicznu muku po 1 778 000 hr. sa 1250 gr. (1900 gr. khlěbowa znamka). 3. **Khlěbowe płaćijny.** Punt khlěba 500 000 hr., 1900 gr. pokruta 1 900 000 hr., zalta (70 gr.) 100 000 hr., pschenicźny khlěb (400 gr.) 541 000 hr. Płaćijny sunja 16. septembra do mozy.

Hamtske hejtmanstwo wojjewja sćěhowaze nowe płaćijny sa mloko, butru a twaroh. 1. **Mloko.** Liter dobreho mloka w dworje wuplodźerja na pschetrjebarja 950 000 hr., liter sebźěraneho mloka abo butjanki w dworje wuplodźerja na pschetrjebarja 420 000 hr., liter dobreho mloka w dworje wuplodźerja na drobnowikowarjow 900 000 hr., liter sebźeraneho mloka abo butjanki w dworje wuplodźerja na drobnowikowarjow 400 000 hr. 2. **Butra.** Punt pola ratarja na pschetrjebarja 10 000 000 hr., punt sawaleneje butry w mlokarni na sajopschedawarjow 10 800 000 hr., punt w mlokarni na pschetrjebarja 12 000 000 hr. 3. **Twaroh.** Punt w dworje ratarja na pschetrjebarja 1 400 000 hr., punt w mlokarni na pschetrjebarjow 1 750 000 hr. Tute najwyschiche płaćijny 16. septembra do mozy stupichu.

Do wikowańskeho sapisła (Handelsregister) na kopjenco 419 města Lubija so sapisa, so družstwo młynow (Handelsmühlengesellschaft) s. dr. ſ w. r. w Lubiju je swój składny kapital na 2 miliardźe 600 milijonow hrinnow powyschiło.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Nastupa nowe msdowe rjadowanje pschistajnych.

2. Statne hudnistwo sdźěluje, so je so we Wojerowskim wokrejšu dla lichowanja 9 wozłobow wobsorźiło.

3. Nastupa nowe postajenja podpjery sa tych, kiž ha bjes dźěla.

4. So bo we Budyschinje wot 29. sept. hacź do 1. okt. t. ſ. hadowa wustajenja a ta sahrodniskich plodow wotmeje.

5. Ratarske hospodarstwa dyrbja so pschehladowarjej hacź ha wschě pschipravny doshajaze, kiž dyrbja snjesłożenju sadźiwaś. Hdyž njejsu, tam so njerozmenmu hacź do 300 000 hr. pjenježne pokuty napołoži.

6. We septembru so smilne bary sa ev. pomozne towarstwo a sa družstwo (Orden) smilnych bratrow we Wróćišławju sběraju.

7. Sswitnjeny stót dyrbi so sa to postajenym wutitkowarjam pschepodaś.

8 Nowe postajenja nastupaje pschipowjedźenja tu pschicźahowazych, pschedewschěm dla dothodneho dawka

9. Kóžde sawěźenje pola schlesiskeho sawěźenja psche schkodu wohnja dyrbi snajmjenischa lětnje milijon hrinnow pschinoschka wunjesć a to sa měschćańske sawěźenje a mobilijarne, we ratarstwje dyrbi pschinoschk snajmjenischa 5 mil. hr. wuczinić. Tele postajenje nastupa pschedewschěm nowe sawěźenja.

10. Krajny dawk (Landabgabe) wobliči so wot 15.—18. t. m. po 13 900 000 hr. sa storu hrinnu.

11. Sswinjazy mór je wudyril mjes swinjemi ratarja Pětrika we Spalach.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Maria Hedušcyz w Cźichońzach a Richard Eichler we Wulkim Wjelkowje. — Gertrud Brylej a Paweł Lehmann na Zidowje. — Margareta Stáglichez a Khorla Kilitinez w Kamjenzu. — Gertruda Krukez a Max Schramm we Lubiju.

Swěrowanaj: Fryz Dietrich ſ Hilžbjetu rodź. Brandtez w Kamjenzu. —

Semrěł: Jan Marschner, pschekupz w Budyschinje.

Dary za Pomhaj Bóh.

Hač dotal su darili	1352040 hr.
Dalše dary:	
W Delnjej Hórcy pśez k. w. wuźerja Sperlinga:	
K. Koban	30 000 hr.
k. Schmidt	30 000 hr.
k. Jurk	10 000 hr.
k. Cok	10 000 hr.
k. Schröter	20 000 hr.
W Hrjebzynoy: k. Schneider	40 000 hr.
k. Liška	20 000 hr.
Z Dobrošesoach: k. Krjeńo	30 000 hr.
N. N.	20 000 hr.
Za čitarjo z Malešanskeje wosady a	375 000 hr.
N. N. z Konjec	50 000 hr.
Ze Zdźarowskeje wosady pśez k. fararja Šoltu	140 000 hr.
Z Hućinjanskeje wosady pśez k. fararja Wićaza	500 000 hr.
Z Bukečanskeje wosady pśez k. fararja Mjeńwu	150 000 hr.
K. Rjekowa w Droždźiju	1940 hr.
Z Hodźijskeje wosady pśez k. duchowneho Voigta	50 000 hr.
Wšo hromadże	3174980 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec kniharnja w Budyšinje.

Dary za „Misionski Posol"

Hač dotal su darili	1018729 hr.
Dalše dary:	
Pśez k. duchowneho Vogta w Hodźiju	350000 hr.
Pśez k. fararja Wićaza w Hućinje	500000 hr
Pśez k. fararja Šoltu we Walkich Zdźarach	140000 hr.
N. N.	100000 hr.
Wšo hromadże	2108729 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihańja w Budyšinje.

Drobnowikowanske płaćijny w Budyschinje

15 septembra 1923 wo bamtikim postajenju.

Wschě płaćijny bo po tyšazach rošnuja.

Twora		najmjenj. płaćij. hr.	najwjac płaćij. hr.
Dom ase njasko ſ loścjenu	1 kg	16000	20000
Ześlaze mjaso	„ „ 1 „	18000	20000
Sfopjaze mjaso	„ „ 1 „	18000	24000
Swinjaze ześaske	„ „ 1 „	—	24000
Łukr. swinjazy schmalz	„ „ 1 „	40000	48000
Bschen. žna muka	„ „ 1 „	40000	70000
Rjana muka	„ „ 1 „	—	4000
Khlěb	„ „ 1 „	184	240
Khjine bźrnu, nowe	„ „ 1 „	200	220
Kaša	„ „ 1 „	5600	12000
Prowa	„ „ 1 „	6000	6800
Smoł	„ „ 1 „	6400	1000
Amerik. swinjazy schmalz	„ „ 1 „	36000	5200
Swarschony połcź	„ „ 1 „	36000	40000
Dobre mloko	„ „ 1 lt.	224	308
Khójzne butra	1 kg	4900	5848
„ „ wuhrzena	„ „ 1 „		3800
Jeja	1 schč.	400	600
Khjine bumy	1 kg	—	400
Zykor, drobny	„ „ 1 „	—	4000
Petrolej	1 lt.	—	8000
Kamjentne wothlo (dowj. tepj.)	100 kg	—	—
Arumjaowe brikety	1 zn.	—	6590

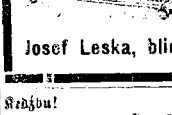

Kašće

jednore a lěpše, za najnizšu dujowu płaćizu ma stajnje na składže

Josef Leska, blidarnja w Kukowje.

Kšdźou! Kšdźou!

Njeswačidło a wokolina.

Kóždy schtwórtk wot 10—5 hodź.

ręczne hodźiny

w Njeswačidle w knježim hospjenzu

Subna praxis Werner w Budyschinje

na schulskej haśy 6.

Nawěški w „Serbskich Nowinach"

Małe rjadk płaći wot dźensa sem 200000 hrinnow.

Chron khorošcje

lětuje bjes jeda
ſ bopokazowanym wuspěchom
Max Thomas
wušitejna na telowanje.
Bydlenje: Wotewjasće sahrodnje 4 pschi Lubijskej broźy
wschědnje, tež niedźelu dopołdnja na seminarskej haśy 15 hrjadu a spodom wot 9—½2 h.
Schtwórtk njeje žana ręczna hodźina.

Visitne khartki
zhotuje spěsnje a tunjo
Smolerjec knihi'ćišćerńa

Jabluka k praženju
Kóždu dźělbu kupuje
Paul Richter w Budyschinje
na Hošćiša haśy 20.

Łany wolij
a tež
druhe wolije b je kóždy dźeń
młyn w Hermanezach
pola Rakez.

Pisane wuschiwanja

(Buntstickereien)

na drasty, bluzy, mantle, shotowjenje khorhojow, bantow a towarstwowych znamjenjow wschěch družinow wumjenje w najkrótšim cźasu po kóždej rjadowanje.

Wumělska a drastowa wuschiwarnja
Khorla Jähnichen
w Budyschinje na hrodowskej haśy 2.

My smy stajnje prědku!

Njedźiwajcy najwjeschcheho njedostatka tworow pokazuja:

Žiłdźane tkaniny, cźisto-wołnjane tkaniny, žmurkate łóschcha, jednobarbne, muželiny, koschlowe tkaniny, kózowe tkaniny, wupjecki, velurowy barchent, damasty, gardiny, zanki, bantry.

Płaćijny w tele nikt drjewjej płaćijnu. Krucze, soraxne podmjenjowanje. Zane nuzkanje ke kupowanju. Wotedawam jenoj wěste dźěrbjenje.

Welsez kupny dom w Kukowje.

Telefon 12. Założene 1868.

Létnik 82 Budyšin, wutoru 18. septembra 1923 Číslo 216

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360 000 hr. Do wukraja za september 2000 000 hr. Kóžde čisło płaći 15 000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec knihićišćerńja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 200000 hriwnow. Wobdźěnje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobkedźa. Za reklamowy rjadk płaći so 600 000 hr. Rabat po tarifu.

Dnjownica.

Wutoru, 18. póžnjeńca.

Jozefa Kupertskeho, wuznawarja.

† 1872 khorwatski ludowy pěsnjer P. Preradović, kotrehož pěsnje su so też z dźěla do Serbšćiny přełožowałe.

Sta syrotka je k holi,
Tam pada wołmina,
Tuž wutroha ju boli
A rjekny zrudnuška:
„Ty jědła w lěsu rjana,
Praj, hdźe maš wołminu?“
„Mich hladaj, hač njej' žana
Na mojim korušku!“
„O žołta wotpadana
Wot jědle wołmina,
Ja sym też měła nana.
Ja khuda syrotka!“

Handrij Zejler.

Wulcy knježa — wulke hrěchi. Přisł.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske towarstwo „Serbowsměca w Drěwcach ma přichodnu njedźelu pop. z dypkom 1/4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšě sobustawy z jich přiwuznymi kaž też hosćo a sobustawy susodnych towarstwow so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću ma pjatk wječor w 9 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Swětne podawki.

Dwě Poincarowej rěcži.

Přichi poćrjećenju wojerišćow pomnita w Dunjur-Meuse je Poincare sobotu dopoldnja two němšćim worjole rěcžał, kotruž w měrje hišćeje njeje šmučenja wotpołožił, kotrež je we wójnje pokazował. Nadźijomnje dyrbi won je swojimi wulkuhubatymi šmučkami swoje wostrótšbjenje jatwodźeć. „Wopschimam“, Poincare praji, „jo ludy, kotrež němšći nawał njejsu sajsće, hdyž nejmóža cźerpjenja mytlicź, kotrež jtej Belgišća a Francojowša wucźerpiłej. Jana i prjedawšćich wójnow njeje ani pschiblížnje pschedstajenje wo tym daeź mohła, schto njeschćeschće wobstadźenje wojnamjenja. **Pschi podpjaznju měra žu hyšće wschitky swjatorjo žlubili — a sbita Němša je na to pschisahała — so tłucźene njeskutki njeźmědźa njekhłostone wostaeź**, a so to wschě schkody na wožebach a wěsach, i napadom vaćinjene, tarunaju. Schkody žu so sapisałe, a w sapjeach steja niź jenož hibite a njehibite wěsy, ale też penźije fa wojowarjow a jich šmójby, też njespokojaze mjdu ja sdźe, kotrež je fa jim pschinuczilo. Sa nětrehožkuli pak žu tele sapisy dźensa morwe pišmiki, **dokelž žu Němcy swoje winowatosće sapréli a my jich tehodła na nje dopominamy, naš wešeli ludjo kritikuja a naš tamaju.** Cźehodła, tak so wonì praschcja, swoje njeczasne zadanja nźejpuschćimu, cźehodła so tak kruce sdźerźenjow dźerźimy? Cźehodła nochcemy swoje žadanja lndam pruthowaeź daeź, kotrež so njejsu pschi wójnje wodźełałe? Ndyž janoje kommisije njepschijimamy, kotraž Němšku wot sapłaćenja jejneho dołha wukhwalbodźi, potom naš knjeźiwalakomcnikow w nastupanju naschich žadanjow mjenuja a nam nacźelchcnjosć porokuja. Wschq, schtož je Němška sapoćzała, schtož k temu šmjšćene, Francojowšku jabukoć, po jich měnjenju do sandźenosće šłuchu, a w dźěn podawkow sandźenosći wjazy njepłaći. Tola też wo naschich žadanjach wochźeja wjazy rěcźeć, kotrež su tola hišćeje pschitomnosći, maja je fa pschěhnate a wostudte, hdyž jako cźi, kotjiž su najcźejo cźerpili, mamy fa nušne, so fo nam schkoda najprjedy zarana.

Jara wopak bychmy buli, hdy bychmy sebi myślili, so dyrbja naschi pschcźelja a nij my naiche sajimy sabłaeź, kaž by wopak było, hdy bychmy so bojeli, so mohli někomu seschkodźiź, hdyž swoje prawo hladamy. **Ani jenej neutralnej kommisiji, ani internasionalnym wěźwuzłoźnym, ani internasionalnej sidelkommisiji, ani swjatej ludow, kotrehož nadawki su wulke, je Versailleste srěźene nadało, wyšotojej němšćeho dołha postajiźi abo wumeńenja postajiźi, po kotrychž dyrbjał so won saptaeźiź.**

Poincarowa druha rěcź.

Druhi króćź je Poincare zwonka wjeźor we Bruxelles fur Meuse wo wotschkodźowanjskej winowatosći Němjeźe rěcźał. „Ndy by Němška sa sapuscźenje“, won praji, „kotrejž je wona naczinika, a kotrejž su wojaskarjo wuwjesć dyrbjeli, so bychu nawalnikow i Franzowskeje wuhnali, niczo abo skoro niczo njeskabała saptaeźiźi, bychu prjedy abo pozdźišcho młodźi Němzy staroje schule žebi myślili, so mohli sa tule płaćźinu nawał wospjetowaeź. Duž dyrbimy swoje wotschkodźenje žadaeź a hladaeź, so je nam najcźa bjesstrachowjesć sakhowa. We wobémaj praschenjomaj wróblika w tuzy sa hołbja na tśesće njespuschćimy. Němška je wot nětrotrych měsazow łuzjakarśej kontrollowaeej kommisiji dźěłaeź znjemóznita. Němška, kotraž móje dźensa i hromadami kanony, kćodła a munizija dał doma pak w zuzich krajach dźěłaeź, kotraž móje ja nekotre łeta k wucźenju hotowa sajo psched naš stupiźi, nam dźensa lubjenja je słowami dawa, kotrež žu jara wabjaze a wot korunchi dźiwy wucźakuja.“

Poincare runje kaž hypotheku němskeje industrije też rukowanske dorećenje wschich porthinskich statow wotpotakuje.

S wotrjenjom swjatka ludow je Versailleste měrowe srěźenje sahadn postajiło, so wšěć ludy, kotrejž jenu pschihłuschcja, žebi lubja, so krajne mjeły mjes sobu njstranja.

Na dniu, na kotrymž Němška sdźerźnje winowatosće, kotrejž je podpisała, dopjelni, budźe jej dowolene, žebi žadaeź, so by so do swjatka ludow pschijała, a hdyž budźe jenu pschihłuschcheć, so Franzowska a Němška wsajimnje psched nadpadom swěźeźiej. Wobsćitny pakt fa Rheinowu mjeźu njeby srěźenjowemu wopschijeźu niczo pschidatało. We tym by žamo najwetschcha njepschihódnosć ko šworika, i kotrejž by so powschitkowny pakt poślabił; pschetoś ndyž by won na njeju Cźeśko-Słowakskeje a Pólskeje njepocźahnuje, by so Němšcej w ranju a pyłodnju wjazy swobodu wostajiło, dyjli w wjeźoru. **Sso žamo rośumi, so Němška, ndyž sajo wojerśki wjeźeźi hłod sacźuje, swój nadběh dołoko wot Rheina sapocźnje a so pschcźeźiwo nam wobrocźi,** ndyž chcemy swojich swjatarjow schćitaeź. To šym loni Loudez Georgej rjekł, ndyž won we rukowanskim pakcu rećźeche, kotrejž durbjeźche jenoź nekotre łeta za Rheiu płaeźiź a hewak je žanej wojerśkej djesłowalbšnosći njeźe schkitanu. Cźim bóle darbimy Němzam to šame wotmołwjenje daeź, ndyž nam dźensa tule jebanu pawećinu pofkićeja. Rukowanske pakty so, ndyž so poddźitaju, wschudźe symbol mira njemja, a nam buchu prajili, so so njetrjebamy wićźeźo wjazy bojeeź a durbimy někto swoje wójsko wobronicź. Złóncźnje pak by naš so liczbje kulnitchi a łdje wobránjeny njepschcźeeźi nadpadnyk. Ně, dźakuju so!“

Geßlerowy wunuwsowany wukas.

Po cźeśkich wobjstórjbach sakkeho ministerskeho pschidźibydły dr. Zeignera pschcźeźiwo offizjarom němskostamoje woborow dla jich wobkhadła i monarchistiskimi organisazijeni a pschcźeźiwo ministrej dr. Geßlerej dla jeho cźerpjenja taiskich sa wobstarze republiki strafcźnych elementow we wójsku, je tutón sa wuźitne mék, so i wukasom na wójsko wuprawnieć. We tym wón praji: Sso žamo rośumi, so w rosdźerjenym cźasu wschelake dźiwje powjedanje pschez šławne nénjenje dźe. Wono so też i němskostatnej woboru jabłca sajo poślednim średkom němskeho stata k rukowanju wotšławy, prawa a porjada. Wustawje njepschcźeeźiwe organisajije husto wudawaju, so maja swjatki i němskostatnej woboru i pschewidźownym wotmyślom, wustawje šwérnych ludźi sa šiwje cźinnje wotpohladny dowjeć.

W jajinje wótcźiny a wójska dyrbju tejle schkarańy napschcźeźo stupiźeź. Tajke swjatki šym hižo dawno i jasnymi pschikasami sakasał. Sšym to wopjet šławnje w němšćim šejmje wuprajił, hdyž šu tajke swjatki w jenotlinych padach woprawdźe wobstałe, šu so wone rospuschćiłe. Pschcźeńdźenja jenotlinych wosobow, kotrejž šu so pschi składnosći tu a tam injewujicź dałe a šu so ja to kucze khłostałe, njemóža na tym nicźo pschemeńeź.

Njedowćerjenje, ſ kotrymž šu pschiwiźowarjo republikt pschcźeźiwo dr. Geßlerej napjelnjeni, **njehodźi so** ſ tutym wukasom šmérowaeź. Dr. Geßler šnadź je, hdyž je k temu nujowany był a hdyž šu offizjerojo a muzijstwo pschejšławje w pschitomnosći bayerskich a pruskich pryncow pschi paradach atd. ja monarchiju wupinyli, najtahodnischo pschcźeźiwe temu sapschinnył. To pak je šo jenoź stało, hdyž je k temu ſ republikanskeje strony nuczemy był; husto dosći pak šo won njeje ani hibnył, hdyž je néništa statna woboru khćeżorskim a kralowskim prynzam pschi šwjedźenskich paradach holdowała. Hačke pózdźenje dny je šo k rańej twaeźeli šhrabał, won je kommandeura němskostatneje woboru w Bayerskej, generała se Eppa, dla jeho wustupowanja za monarchistiskom na wotpoczink pósłał.

Němška hriwna šo na Newyorskiej burśi wjazy njesapinjuje.

Kaž hižo na Basejskej, tak šo też na Newyorskiej burśi němška papjerjana hriwna dla jejneje nistaje hódnosće wjazy njesapinjuje.

Liberalni politikojo budźa šo nowemu knjeźerstwu pschcźeźiwjeeź.

Liberalni politikojo šu so pschi šranjzowske, njesły sdźeli. Pschi twarzenju je šo wo stejišćicźu liberalnych šmapschcźa wojerśkeho regimenta wobjamkło. Hrabja Romanones je dopjšowarjej Pariśkeho „Fournala“ rjekł, so žebi nichtó njemóże myślieź, kak šrasłne je nětrjšće połoženje.

Napjatosć Rešlkeho praschenja popujschśila.

Termija italiskeho ultimata na Južnogłowjenjo na podtožku nowych italiskich namjetow jednaju, kotrychž charakter pak njeje šnaty.

We Belgrodze šo nadźijeja, so šo Rešlke praschenje hišćeje na spokojage wašnje sfónczi.

Njemcźy w Dortmundze.

Sšobotu pschipołdnju šu so 4000 dźěłaeerjow do sarjadnischwolcho twarjenja „Unionu“ dobrej šputali, jo bychu šebi wuplaeźenje mjdy wunuwołali, hacźrunje je ho hižo wobšamkło, so ma so mjda pónđelu wuplaeźiźi. Polizijstwo, do kotrychž ſ zamjerjemi njetachu, so hjšeju wobarachu. Jena wožowa bu morjena, nékotre so šranichu.

Wuhłowa płaeźizna po šłotej hriwnje.

Němskostatny wuhłowy šwjatk je wobšamknył, wot nétka wuhłowe płaeźizny po dollaru abo šłotej hriwnje wobšiežeź. Dollar ma hódnosć 4 šłotych hriwnow 20 šłotych pjenjezkow.

Bayerski general Epp dyrbi na wotpoczink hicź.

Rosskazował brigadły němskostatneje wobory we Mnichowje, general ſ Epp, w nuchwili na wójskowym šwuczowanischczu w Grafenwirthu w horńej Pfalzy, je powjeśi dóstał, so dyrbi na wotpoczink hicź. Won pschejchara na monarchistiiźu stronu wiźa. Sakki ministerski pschidźibydła Zeigner je pjeća w Barlinje do skutkował, so šu generała ſ Eppa še službby puschcźili.

Nétcźiske żelesniczne tarify šo žaso powyscha.

Nétcźiske żelesniczne tarify šo wot 18. septembra pojschcźerjora, to reka, so šo wo šchésć króć podrasa.

Statny pschewrót w Schpanijeł.

Schpanijski kral je dotalne ministerstwo namołwił, wrócźoźinpicź a je generała Derivere porućił, nowe knjeźerstwo sstajeź. Nowe knjeźerstwo ſ direktorija wóžom generałow wobstejł. Primo Derivera prajł, so budźe direktorij tak dołho knjeźerstwo sastawaeź, hacź so tymani mużoje nadeńdu, kotrjž knjeźerstwo potwjedu. Dotalny šwonkowny minister Alba je cźahnył. General Derivera je dopjšowarjej Pariśkeho „Matina“ w Madridze rjekł, so wón Albu sajeeź da. Jeli so je wón psches mjeju cźerpył, žebi wón po njeho pódźe. Alba je šo do Franzowskeje wukhował.

Namjelna šawjera padła.

Namjelna šawjera mjes wobhadźenej a njewobhadźenej Němšćej je 16. septembra špadła. Po jeleźni-

zach a elektrifikich drohowych żelesnizach żo po prjedawschim waschnju jědži.

Schwedske lokomotivy sa Rusku.

Do Pětrohródskeho pschistawa je żo do 1. septembra se Schwedskeje 500 lokomotiwow pschiwjezło, kotrež je ruska żelesnika kommisija w lěce 1921 kupita. Do konza 1923 żo hischcze 55 lokomotiwow pschiwjese.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 18. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, wo dnju najcżoplischo 20 stopnjow Celsius. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer + 1% w nozy najnischa cżopłota 12 stopnjow Celsius. Wuhladny: Njewobstajne. — Drjeżdżanska wjedrarnja ma nasche wjedro sa wohrożene. Cżaki powětr leži mjes Jrišej a Jendżelišej. Nimo cżehnjo może nam se swojimi wuběrkami deschcżik pschinjesch. — Schtelenża je jara niko spadła. Dżenża w nozy żo na południ wjedro cżischcżeiche. Tele runcżki piżajo, sběha żo wětřik, kiż wjele żadany deschcżik, każ to w żuchim cżasu bywa, najskerje żażo rozecżěri. Wežera zyła krjeżdżena Europa rjane wjedro a 10--16 stopenkow cżopłoty sapiża, London 12 a rjenje, Paris 11 a pschecżahowale mróżele. — Jutsje stónczko 5,41 hodź. schadża a żo 6,06 hodź. khowa. Měsacżk schadża popoldnu 3,18 hodź. a żo w połnozy khowa. Jutsje żavocżnje żo kwatember abo żuche dny.

— **Nosprawa polizije.** Tu żu 17. septembra mużaze jědne kolo znamki „Raumanns Germania“ a jědne kolo znamki „Stabil“, cżo. 10 895, kradnuli.

— Nam żo pische: Na Mitlawschtu (pohrjebnischcżu katholskeje żerbskeje wožbady) stejeschcżej dwě tassi. Na jenej cżitachmy pohrjebnischcżowy porjad w żerbskej, na druhej w němskej rěcži. Nětko je tassa se żerbstim porjadom żo shubiła. Wěcże ju někajki njedocżink jako palne drjewo kradny. Pschetoż nětkaka němska instanza we swojej pschikladnej, po zylnje swěcże wuhrowalenej tolerantnosczi żo wešcze na tejltassli żerbskeho napisma dla pschepschimnyła nj-by. — Nó haj!

— **W Centralnym dżiwadle** hraje żo wot dżenża hacż do schtwórtka wulki senżazijski film w 6 jednanjach, „Tšinaty pschi blidże“ a wulka filmowa struchlohra w 6 jednanjach „**Wopor luboscże**“.

— Ssobotu wjeczor běchu żo wjednizy wohnjowych woborow Budyschcżeho hamtskeho hejtmanstwa w „Lužazji“ w Budyschinje sejchi, to bychu ważne dnjowe praschenja rossrjadli. Pschedbydża swjatka, kiż jasne komornik Reicha, poda rozprawu wo dżele saschcżeho Lěta. Dale żo jenohlóżne wobsaunku, na běżne lěto hischcże wot kóżdeho żobustawa woborow a swjatka 10 slotych pjenjeżkow hnydom sběracż dacż, dokaż żu wschitke wudawki swjatka żo nimomerny powyschiche. Wot wjeżnych woborow żo namjetowasche, niż 10 slotych „fenikow“, ale dwaj puntaj żita dacż, dokelż tuto żwoju hódnosczż sakhowa. Po dlešcżej rosprawje żo tutón namjet jenohlóżnje pschijmwa. Wż Nitke woborty naschebo wokrejża żo prošcha, po możnosczi hnydom tuto żito na Pawola Schołtu nażl. w Budyschinje wotedacż. Natarjo żo prošcha, so bychu te sornjeschcżka nawdali, dokelż też woborn wożbeże na to kedżbuja, so żo burże statoki njebychu psches wohnjowu nuzu sniczże. Tehodła njekomdż żo nichtón, hdyż pożelnik wjeżnege woborny do duri klapa, tutu dobru wež podvjeracż. Dale żo rasnje wupraji, so je gmejnow najzernischa pschijżluschnosczż, so żo sa wobstacże dotalnych a założenje nowych woborów staraja a wschitke i toho nastaważe wudawki swólnowje na żo wošmu. Bohużel hischcże żamo we wjetschich wżach a wożadach ż tym jara klaza, a někotrymżkuli strowy młody muż, Sserb a Němz, żo hanibuje, sa dżeło a smuczowanje, kotreż je nuzne, dyrbi-li dżeło pschi wudyrjenju wohnja wušpech mécż. S hlupymi a nuzrymi wurečżemi a dobrymi radami żu drje cżile kujeschkojo hnydom k ruzy, ale potom je ruczże wschjo. A pschi nětkotrym wóhnju żnuy pschiležnosczż měli, wobkedżbowacż, kak hórżżo żo drubdu thlosta, so żo nichtón sa wohnjowou wobóru póstarał njese. Dale rosnowninachu żo hischcże wschelake dopki, każ pschemenjenje wustawkow krajnebo swjatka na skadżowanjay w Jlaha, kotraż żo pschichodnu njedżelu wotmeje a pschi kotrejż żo też sastupjerjo naschebo rodźwjasta sa Budyschcże hantike hejtmanstwo wobdżela. W dżeżatej hodżinje skónczi żo derje wopytana shromadżizna.

Ss.

S **Wulkeje Dubrawy.** Wežera pónd żelu rano nózżeche pola naż bjes mała żahubjacy woheń nastacż. Wokolo 10. hodź. nasta wolanja, so żo w starej korcżnje pali. Kur waleiche żo ż rżażaju jeneho pódlanskeho zwarjenja. Tam żo żyno a wotawa rałeschtej. Bórzy wohnjowa wobora ż Margarecżineje Hětty że żukawu pschijhna a woheń podużu. To je cżim bóle pschipódmacża hódne, dokelż bě malo wodży. Schkódżiża żtudżeń bě bórzy wucżerpana a woda dyrbjeche żo ż delnjeho hatka bracż. Nběhon mężjachmy blisko korcżmy mały hatk, w kotrymż żo woda hromadżeche. Jak rosumni żu tola nětdy naschi prjedowniży byli, to mężachu we wohnjowej nuzy ża horżuy dżeł wży wodu k ruzy. Psched nětdże 15 letami je żo hatk zawojił. Wohenj je pjeża ż nékajkej njekedżbliwosczju nastał. Pod rżażaju je konjenz. Tam żu, każ praja, muchi że żapalenym wšěchnym słomu wukadżowali a pschi tom je żo żyno na rżażaju żarowało.

S **Porschiz.** Jedyn njehańbicżiny njekniczonnik je żandżenu nżedżelu dopoldnja jenu 11 letnu hólcżku nadpadnył a wumnożował. Hólcżka bě wokolo 11 hódź. ż jenym 10 lět. hólczkom po puczu ż Porschiz do Skanez. Jeju kolojédnu sela. Tón żo je puczom do Matzschcż praschesche. Sa khwiltu żo wrócżi, ż tola słéży a hólczku nadpadże a wumnożowa. Hólczż cżetny. Po lékarskim wuprajenju hólczka na swojej strowosczi ischkodowata njeje. Po puczu do Skanez żo njedocżink městeho Schneidera je Skanez za puczom do Sploška praschesche. Njehańbicżiny njeknicżonnik je 170 zentimetrow wulki a żnano 20 lět stary. Mieżowco ma spadnjene, ale strowe. Na schżji mężesche jěschcżka. Mluży (Schnurrbart) njemężesche. Żana nam njebě. Wobleczeny bě schżru wotnoschenu wojesenje ż schnórowanju. Na hlowje bě w spiażnjenej nażołcż cżapzyp. Kolo bě starsche mużaze, je żoltymi żwjenami a horje żhibnjenym wodżiłom (Gentkange). Schtóż może ż temu dopomhacż, so njeznischnika dożahnu, njech żwoje naschonjenju policiji wosżewi.

S **Warschiz.** Sandżenu njedżelu mężesche nascha wohnjowa wobora żwoje hlowne schuzżowanje, kiż żo je żwożbnym njeczażom skónczi. K tutej żtadnosczi běchmy Porschiscy a Lětonjanischi burowe wo mała pschipomoz prošnyli. Nascha prošwa njebě żodarmo była. Bohate dary běchu naschi burżo nawdali, sorna, ż kotrychż pomozu możachmy żebi rjany żwożbny wjeczor wuhotowacż. Wschěm nadobnym dariczelam też na tutym mésinje wurrobny dżak!

S **Lubija.** Tu żu jebaka zajeli. Tón w Lubiju a we wokolinje někto brudżeżche. Wobleczeny bě uniformu matrosy. Jako tajfi ulodnych ludźi a żtużbu na morju pschitażesche. Młodym pschitażenym hischcże pjenjesy wuwjeschcżi. Khoż je wobschudżił, njech to poliziji wosżewi. Narodżeny je w Königsteinje, je żamkar a rěka Erich Müller. — Dale je Lubijska policija żandżenu żobotu wěscheho Urbichara ż Königsberka w rańschej Pruskej zajała. Wón je wikowarż se żkotom. W Lubiju je wschelake wosżody wo 60 milijonow hriwnow wobschudżił. Pschi nim też falschowane schcżeki nadenżechu. Policija na njeho tuka, so je żnano też we wokolinje wošody wobschudżował.

S **Różenta** (Rosenthain) pola Shorjelza. Na żelesniskej cżarje cżeło 18 létneho Wilhelma Schuberta ż Wrótżławja nadenżechu. Cżaż bě jemu hlowu wotjeł. Hacż je śnjeżbołit, abo żnam śrudnu żmjercż pytał, ż powżeżce, kiż nam pschedleži, njewukhadża.

S **Lutow.** W nozy k wutorje żandżeneho tydżenja żu żo padnżki do Kólez korcżmy dobyli. Schkleżu jenej żo żalowcho wokna wutlócżiwschi, pschinżdżachu do zwarjenja. Tu żebrachu nowe kolo, scharu, palenz, zigary a zigaretn. Schłoda żo na polżeża wilijarow krienow wobliczża.

S **Kóttkowu** (Kirchhain) w Delnjej Lużicy. Na żahubne pryżle bě jedyn tudomny wuczżobnik pschischoł. Sswojim towarżschom dżyżche pokajacż, kak bołbłżta. Wón wutorthnu że jemże powjas, kiż w żawinjenju schcżežor (mašt) żpina, na kotrymż żu elektrifke groty pschinwjażane. S tym nawjażnocż grotow powjaschcżi. Nětko ża żponnjeny powjas torhasche. Pschi tom żo groty żatschażowachu a bijachu hromadże. Pschi hromadżeprażnjenju ż grotow błyści żapachu. Ale ześchmki běchu żahubne. Tži groty żo rospalichu a na żemju padnychu. W khéżży transformatorow żo drohotne aparaty sniczichu. Schłoda do wjele miljardow dże.

Hanka.

Powěsćej ze Sserbow.

18] (Pokrazowanje.)

Wěsche na żynowych żujach. Dżeń bě jesthadżat, ale wot ranja tużny, **so żo hižo rano ramjeni** pocżesichtej a nosy pornykowaschtej. Tehdom Hanka te marżeri pschistupiwschi żmérnje rjekuje: „Dowolischcżi macżi, bych żpytała, hacż mi ż Marijnych żunkuow njeje jedna prawa.“

S rosschérjenymaj, żdżiwanymaj wocżomaj stara Sserbowka pohladny na żwoju dżowku. Tak bésche tola wona wuhrała! Jenoż i cżežka podtócżi w żebi tuto dobyczelske żacżucże a — żwoju wjeselosczż, a njemało żo nuczesche, żyle żmużje wotmolwjeżay: „Tak żtónczenje wuczżu k żebi bjerjeschż? Haj, haj, jenoż dżi a wumi, schtoż żo cżi hodżi.“

Sa jedyn wokomik wušóbowasche Hanka hižo wěsto stareje, i cżežiwjemi pschetoczenieje kchinje. W tej żo njebożeje żotżina nadoba thowasche, wscha we najerjeńschim ydże: tu dobre żwjatorżne żunkuje, tam wschżednje. W pschilopku běchu we wulkej mnohoréżi żkładżene żidżane a wolmjane rubischka wokolo schżje — a we wošebitej thży wotwocżowasche Marijna njeweżeżinka pycha, w kotrejż bě wjele Risschowych żidżanych daro„. Tak żo żdasche, każ by hakle wcżera żtarożczina ruka wschżo żrjadowała.

Tżinno drje Hanzy bu, hdyż kruch po kruchu że tichepowatej ruku ż kchinje bjerjeschże. Skónczinże żebi najwschżednischżu żunkuu wubra a żo żwoblecka. —

Je dżenżnischcenu żkutkej bě żo Hanka dawno pschihotowała. Dawno bě ji bołha némżka drasta w dżele żadżewała. Wżyniżej żo bóle wunjażowała, tak wół to ji tola njebě, każ Kruschojiskim towarżschkam w króżich żerbskich żunkżkach. Tute běchu żo jej po cżażu ż żula żchibliżile, a druhdy drje też thwilku ż njej postachu, dokelż bě Hanka żprawna. Ale prawje dowżery njeżastawasche. A kak też by było: njeby Hanzy derje pschistejało, hdy by żo nécżżto podała? Cżim bóle, so bě tuta prosta wjeżna drasta tak pschihódna! Tak bě Hanka dołho mużlila a wojowała. Ale na pożled strowy rozum dobu. Budże żażo w domjazej drasce khodżicż — dokelż żama dże; njech żo też ji ludżo bóle żmeja, wschat je żama chżyła a żo njeje ruczież dała.

Młoda Sserbowka tu żtojesche. Njepożyłany pak do schżhile, ale żcżażnywschi żebi bére rubischko doscż hluboko do wocżow, do żahrody wubéhny. Bażnik by rjekł, so wulcżi, a trawicżki, kotrychż żtej żo bohży nożżu jenoż dótknyloj, żu żo żtoku żażo żrunale. We żahrodże bě tulkow nażadżanych — hewak bě żahroda żama luczina, tu a tam wokhłódnjowasche ju żadowny żchlom.

Pod tajkim ichtomom Lubuschowa dżowku cżakasche. A hdyż wona pschibéża, żo jej żkoro wércż wodżyche, so je to jej Hanka. Jenoż żkadżu żażo a żażo k niej pohladowasche — a prěni krócż po dołżej, dołhej dobje żo ż macżeżiskej pychu a luboscżu żmorschcżene cżoło ujażni. Starej Sserbowcżu bu we wutrobje, jako by żo jeje dżowka hakle dżeńża ż mésta wrócżiła.

Hanka żnjeżesche wocżi njepożébnjuż. Se schżikom po tuczżnej trawje létasche blyschcżaty żerp, a bórzy żo żnjeżecżka k żuhożdżej płoczżicżi dożnja.

Po mjeży pschithadżeschże Rischa. Tż wón bě je żwojimi ludżimi na żynach byl a nětko, hdyż bě cżaż wobjedowacż, mjeżeche żo dwě hodżinje wodychnucż. Hacż bě w horżoce wojżróżnił, — na żeżmahnjennym cżole wischat żwécżacżu żo jemu ż paczerjemi karti potu — abo żchto bě jemu żwadżiło, so tak pomalu dżéżche? Luboschożu żahroda bě to nacżinił. Stedżbinuje wótrej wócżay po njej żcżelesche, a njewjeżese żo ikhmuri . . . Tola hnydom żo żażo wjeżela mysl wrócżi, a pschecżelnje postrowi hižo wot nasdala: „Wóh żohnuj! wobjed, cżeta!“

Ale nichtó njewotmolwi. Njeże żo żnjeżerka dospożnichała!

Ach běsche! Hanka, żo ztróżiwschi, żdyrknu każ liscżiczko. Tajkele żosanje! Cżehodża mężesche żo wón prěni na nju dohladacż? Njewużmeże żo jej? Ale hischcże jeje njeżnaje, hnadż śmérwom dale wótóże. Hanka żkiti żo hischcże nike a hischcże horliwischo żnjeżesche, runjeż ruzy tischerwotaschtej.

Tola Rischa żasta, a po żytej dołhożcżi lehnu żo żchéroti żcżin jeżo ramjeniteje pożtawy runje psched Hanku do trawy. „Cżeta, Wóh żohnuj wobjed! Njeżeże żo hischcże nadżéżała, wošeżeże w tej horżoce?... Boże ślónczko derje ż nami méni, njewérno macżi?“

Wotmolwa nétko dóiżże, tola Hanka jenoż nécżto njeżrozumliwcho żapowéda. Rocżho żo dżiwasche, ale tu Hanka ż hlowu do kerka żatoży, a rubischka żo powniżebnyn. Spéżchnje drje je ruka żruna, ale cżežwjene wobliczko bě żo pschecżadżiło.

„Schto to widżiż? Hanka, to ży ty!“ Rischa wjeżeły żawola, mjes tym, żo żo jemu we wocżomaj żablyschnu. „Schtó by żo teho nadżał? Njebudżéch tola hnéwna, so żnym cże żo twoju macż pomél?“

„Njeżtaraj żo! To by żmélchno było,“ ż krótka żnapischeżiwi, każ prjedy pilnje dale żnjerjeżn.

Rischa pytnu, że je njewitany pschihtadował. Sawola tuż hischcże ż khwatkom: „Wóh żohnuj!“ a żo woitżali.

Tola łédom wokroczżiwschi żasta. Njemérna mysl bě jemu pschipadła, a hnydom żo żawróczi.

Hanka bě w tu thwilu żtanyła, so by k wobjedu żchła, hdyż ji Rocho kiwny, so by cżakała.

„Njechudż hnéwna, Hanka, so żo wécżinje prażcham,“ rjekny że żpranwnym, wutrobnym hłożom, pokajużo na jeje żukuju, „żtej żo traschi ż macżu tuju żażo pohndwaloj, ży to jeże dla tajka?“

„A ty myślischi, so bych żebi w tym dała roskażowacż?“ hołża wótrje wotmolwi, cżżżnywschi hłowu throhle na żnak. „To je moja żwobodna wola . . . dokelż żo mi tak kéjże dżéła.“

Hanka hischcże ż łżéła postrowi, a hižo że żady hnurow minu; a hižo też Luboschowa kwobjeou wolasche.

„Haj wéżo: dokelż żo ji lépje dżéła tak . . . Schto też hewak . . .“ Młodżeżuż ż hłuboka winchnuwschi, żebi ż thribjetom ruki horzu pót ż cżoła wutrż. — Tola hižo pokhilenu hłowu żruna, a wschitke żle myśle wottschaicżi, każ też wojak k krutym żtopom do dwora krocżeżche. Tak běchu we wży hnuczżni jeho widżicż.

(Pokracżowanje.)

S Drježdżan. Sandźenu njedźelu běšche tu saso w Kischinez zyrkwi Serbska Boža słužba se Božim wotkazanjom a to runje 300. króć wot saloženja tychle kemšenkowom. Pod mišnym stolopruhatym nalmikim błónzom bu derje radźena a saso tkerru hyšu serbskich pischerzelow pod klétku k Božemu stołu a — wokolo 60 — k jowjedźenemu blidu shromadźi kaž tež někotrehožkuli se dawnoznatym towaršschom w tymle tak rosdźelazym hótkim czażu we wjeselu nad nadzejenej rěču a serbskej narodnosću wot wobliczа k wobliczu sjednoći. Farař Mikeln z Malejschez hnjawažnosć wodźerža. Towaršstwo „Czornoboh“ běšche sobu z dźakahodnej horliwosću za nju zkutkowało kaj z druhimi darnimi Serbami tu pjenježne wopory pischinjeło, bjes kotrychž so ńkónczenje tele Boże słužby wotmjewacz njemohše. My jimy wšěcži, jo wostanu. Njech runje pischichodna Boža słužba, 2. adwenta, k dopomnjenju na 75lětne wobstacze, tych žanych starych a nowych pischerzelow w nowej luboszi we wurjadnej liczbje w zyrkwi swoj. šichiža shromadźi.

Se Žitawy. Hodźisa bórna, 1¼ punta cżežka, je w labrowje Reinharda Schröera narosła — Wbohi muj a to hischcze na wulki iwón powyschcza.

Hospodarski rozhlad.

Budyšin, 18. septembra 1923.

Dźenja dopodźenja mjes 10—11 hodź.:

Dollar 220 mil. hr. Czéšla krona 6,6 mil. hr.
Jendźelski punt 1000 mil. hr.

Kurśu zuńch pjenjes tuhi do wczera wjecz**or 6 hodź. w Drježdżanach.** Dollar 221 mil., jendźelski punt 1000 mil., schwajzarski frank 39 mil., franzowski frank 12,8 mil., czéškosłowakiska króna 6,6 mil., 100 polskich markow 45 000 hr.

Hamtiske kurśy wczera w Barlinje: Dollar 131 869 500, jendźelski punt 591 500 000 hr., schwajzarski frank 28 551 000 hr., franzowski frank 7 581 000, czéškosłowakiska króna 3 990 000, wotkama w Drježdżanach 4 508 700 hr.

Na Barlinskej burśy bu wczera fyrne požadanje za zuńmi pjenjezami. Dollar saleśu hacz na 140 miljonow hriwnow a hischcze wyše. Jendźelski punt płaczesche 620 hacz 640 miljonow hriwnow. Hamtiźy so dollar je 132 000 000 hr. zapiša.

Produktowe wiki mešanchu tehorunja ženje wocžakane płaczišiny. Żelesnica budże z nowa drózicha a tto mnohich rohow, so hischcze rucże je žitom zastaraci. Wichi tom je žito na wikach jara žadne. Njedostatk na njenjesach bacźi wobkhad. Wschednowar žada pjenjezy dopredka. Pischeraju wikowarjo a młynjo jenak jara pytachu. Pischeraja jara korje traju. Runje tak rucże je rožka potrjebi. Jenjesnich a wowš bohschtaj wo wjele drózschej. Runje tak je muka wo wiele korje dyrila. Sšmnjo wolijowoho fonta só jara pytasche.

Pischeraja 200—215, rožka 165—175, wowš 170 haca 180, pischenična muka 325—350, rżana muka 250—275, pischenične a rżane wotrubny 100—115, rapšowu wošnjsnik 150—160, žuche trukawiski 90 haca 100, pochowa melasa 30-70 60, běrnaze truśli 160—170, wisko wo zentnarju a miljonach hriwnow.

Słoma a syna. Pischenična a rżana słoma 5—6, wowšna słoma 4,5—5,5, rżane wokleyn 3—4, jeczna słoma 4—6, syntanje 12—14, syno 4—5,5, wisko wo zentnarju a miljonach hriwnow.

Trježdżanjta burśa. Pischenza 205—220, rožka 170—180, nałetni jeczmjeń 175—190, nasunny jeczmjeń 170—180, wowš 170—180, cżerwjeny bjeresel 2000—2500, rapš 220—240, tukurica 220—240, žuche trukawiski 105—110, zotorowe 120—140, běrnaze truśli 170—180, pischenične a rżane wotrubny 110—115, pischenična muka 400—550, rżana muka 300—350, woka 170—180, pjetuschki 170—180, hroch 240—280, wisko wo zentnarju a miljonach hriwnow.

Złota hriwna wjerza. Banka dawa 31 397 000 hr. a pischedawa po 31 554 488 hr.

Stotrowy pschiwóźt na zto (Goldzollaufschlag) wuczinja wot 19. haca 21. septembra 2 179 999 900 hr. (drjedy 1 389 999 900 hr.).

Krajny dawk (Landabgabe) za rataršwo, sahrodnistwo a lésarstwo. Wot jutrje jtrjedy 19. haca do pjatka 21. septembra so złota hriwna z 21 800 000 hr. (haca do ezejnjschego z 13 960 000 hr.) wobliczа.

20 šelmawiski złoty płaczi 414 700 000 hriwnow, šléborna hriwna płaczi 5 500 000 hriwnow, haca dotal 2 400 000 hriwnow.

5 jowjetiskich rublow běchu tele dny tak wjele hodny kaž jena nemška hriwna. Dźenja budźetaj nimale jenak wjele hódnaj.

Tuśowe wiki šandźenu sobotu w Barlinje. Bytra 27 miljonow hriwnow, margarina 13 955 000 haca 18 262 000 hriwnow.

Palcny kofej płaczi w Hamburku punt 45 haca 60 miljonow hriwnow. Dra, schewejcej barby bruna juschka!

Kamjenska p.wawnja na akzije. Wurjadna generalna shromadźizna wotpokaza z 2349 hłosami pischenzwo 2030 hłosami sjednoczenje z Drježdżanskej pi-

warnju k skalowej pinzu. Dale so sakładny kapital se 6 na 12 miljonow hriwnow powyschi. Stari akzionarojo dostanu sa 3 stare nowu akziju, kóžda po pol zentnarju jeczmjenja.

Serbska ludowa banka wotmě sandźenu sobotu wurjadnu generalnu shromadźiznu. Jenohłósnje so wobsanknu, sakładny kapital na 200 miljonow hriwnow powyschicz. Haca do soboty bě jena akzija hischcze za 10 miljonow hriwnow dostacz. Potakim sa zentnar rožki możesche hischcze 10 akzijow dostacz. Wjednistwo so zmérzu prózuje, zwojim akzijonaram nominalnu hódnosć, to sm 1000 hriwnow, zakhowacz. Potakim może kóždy serbski ratar dźensa swój zentnar rožki na 10 000 hriwnow na wurjadnym šatcz. Reserwy banki w twarjenzach, nadobje, dewisach atd. sa to garantuja.

Zmjele płaczа w Budyschkim a Kamjenskim hamtiskim hejtmanstwje wot 30. augusta 112 mil. hr., wot 6. septembra 122 mil. hr., wot 10. septembra 178 mil. hr., w Lubijskim a Zitawskim hamtiskim hejtmanstwje 126, 135 a 190 mil. hr., po 1000 schtut we zyhlowanjach.

Dopis do katholskich Serbow.

„Khróšczanjte jmowy šu so we prawym czażu jaspražiše a tohodla njenowana firma niczo wjazy žadacz nima!“

Cżohodla so potom dale sa tuńzanu hromadźi? We czażu saplacżenja njebédżu pjenjezy hischcze tak worhodnowżezene. My Serbja tola ja to njemóżemy, hdyž němške papjerki pschezo mjenje płacża. Schtó dha sa naš hromadźi, a nam néschto da, zhaj šmy my tej psches to bleśi? Nimam niczo pscheziwo tomu, so bu rožka hromadźi, so bychu so pódlanike wežy saplacżile, wjazy pak niz. Nasche hésło budź: „Zéwój k zwojemu a zwój za zwoje ho!“ Slajmy tola najpredy mužu, zatosmu nuju naschich zobuteworow! Mnóju serbskich katholskich duchownych! Tu mamy najwjetschu a zwjatu witowatosć, so tomu trochu we nich postarać. Schtóž ma zwoje wschédnje potrébu, tón to njewé a njeczuje a jara i rédża žebi na to pomuzil. Zadyn i nich njewé, hdże krojczkow nabracz, hdyž šlicżowanja pschinidu abo hdyž ma druhich wschédnych wudawkow. Zsebi nowe wéżu tupicz, kaj draśu, czisle, bribe atd., na to žebi dozule léto dosho wjazy wuzicz njemóże. A to je mschu tež tak nuzne, kaj wschédnu chléb. Zyma ticzi psched durjami, i czim ma wuhlo saplacżicz?

Powjeda so wjele wo jich muhi, tam a sem traj jich tež někotrymżiuli trochu podpjera, ale to njeco dożcha. Tu réka schczedrowu mužu wotewrjecz a pomhacz. **Nécże jim njepomhaja, ale zkuśi.** Za nich by najmuśtischo było, zito hromadźicz. Zsorbjo, hdyż pod telko dawkami krwawicze, potom drje by so tež hischcze hodźiło, zentnar zita za naschich serbskich duchownych dariczi! A to samóże zich wjele, wjele. Byli tu dobra wola była.

Za ruhrischich a rheinischich wobwjelerjow cże hromadźili, hromadźicze tež za dźiskonejnczerjow a druhich, i najmjeńscha žu to drje tež waschi sanuznuju pschiwoliti, hromadźicze tež za naschich serbskich duchownych! Njebudże wascha schtoda, ale Bóh budże wam to zohnowacz, waš a wasche zhróżby a waschе płody. Duchownym mamy wschu pschežiwu dźiskonu bycz, woni zu nam najšlepsche dali a dadża, wérn a z tym fakkad dusche zbożа, a tón dar je najwyschischi za wéżnosć! We tej méńze kaj cżejeschownosć k dobrym dušownym zpaduje, we tej méńze zpaduje tej wéra k Bohu! Wopomnjejce to, budźeże dźakowu, dawajcże a najwjetschе dobre jmjenjeże zami.

Najkhmanischo drje by było, bychu-li so zyrkwinzju zajmujerjo do rukow wzali. Njech postawa we kóždej wżu jedneho, kiž by te zito hromadźił. Njech so nahromadżene shromadźe pschcża, wuzkuńi njech so pschcżepoda zhromadżenjowm kat. serbzkich duchownych a tam njech so rosdźeli za wschédny zenak. Potrébny je tódy. Potom by žebi kóždy najmuśtiche płaczi mohł wobżeje we zyhym. A to by so kóżde léto zlacż mohło.

Bydź so wutrobnje zwjeselił, buli nechtó znedź druh, a lépsche pokhwy dacz mohł a najbóle tuch so zwjeselił, hdy by tutón dopiś mél wuspéch.

Zserbjo dopomnicże so na zwoju znamu a zlawjenu hospodźitwosć a zejedrźiwosć a to czim prędy czim lépje.

Jedyn njeduchownyn,
kiž pck me wutrobu le nich.

Dżjo w rosprawje nurnarskeho zwjedźenja w Pankezjach pišaschе so wo jenym njemjenowanym, kotryż je **Sserbow krajnych pischeradnikow mjenoweł.** To je był **keraž ki mischtr Reise w Kulowje.** Z teho njeharbliteho wurasa rěczi hłuboka hida pschi cżinu Sserbam. Tuczi so nadźijesa, so wot nich někto dale dźéła a zafiśiżby njehlada a pcheradne pjenjezy wot nich nje-

Kedźbu! Wulke Sdźary!
Naschi dowérnik sa Wulke Sdźary je wot nétka tuzes Kuhn we Wulkich Sdźarach.
Naklad „Esserbiskich Nowin“.

Wusudźenja.

§ Dźélaczerjej Werner a Stahl běschtaj platinowe kónczki z błyschkowodom kradnuloj. Wběhy Neuman jeju pscheradźił. Psched šud stajenaj wonaj wudawschtaj, je je też Neuman na padnschtwje wobdóżeny. Tehodla je wschém tšom, kóždemu po hr. 200000 pjenjezjowe pokuty napołožichu. Neuman je bórschesche. Lawništi šud jeho rokuje na 49 000 hr. šniži, dokelž bé po wudawanju Wernerja a Stahla jenoj strażowcat, jako wonaj tradnuschtaj. Neuman je i nowa hórschesche a psched krajnym šudom na tym wobsta, so wonaj jeho jenoj i wjeczinowczu wupał nenujetaj, dokelž je jeju pscheradźił. Tehodla chcze šud dalschich swédkow šlyschecz.

§ Inwalidu Gustu Tschabera bé lawništi šud k 5 mežaznu jastwa sasudźił, dokelž mjesesche jeho za winowatcha, so je je we hapreji t. l. zamkarskemu wuczobnikej Tauertej 5 puntow polcza kradnył. Wběhy Nónig bé to widźał. Tschaber je dla padnschtwa hižo thjostany. Wón pał je hórschesche, a dozpi, so krajny šud jeho winowinowa.

§ Na duju 30. julija sasudźi mužili du Mohrez wobuczowanych kamow w Budyschinje a praschesche so za stupnjenu. Mlody Mohr pschedłożi jemu por stupnjow, za kotrež žebi pozlesca miljona hriwnow žadasche. Za lépsche bogcawstwo žebi połpjata miljona dżerżesche. Jako bé-li stupnje zusemu mužskemu pschedrabje, stary Mohr pschisłuwi, zuseho za ratarja mėju, dżesche, so ratar žiwoje žito też po dollaru drózo pschedawa a drohe płaczišiny kóżenjesnu jenoj za schewzow. Na to so zuzy jako policajski méschczanski radźeżel dr. Förster pschedstaji. Stupnjow njekuwiwschi ho wotjaši. Mohr a jeho žyn pschindźeschtaj psched šud, tiž kóždemu po 300 miljonach hriwnow k pjenjezjej pokuże sasudźi. Ssudnik ménjesche, so jeju nachże hischcze k jasnym sasudźeż. Zimaj šud pschijźi, so traj mėniłoj, **so mataj ratarja psched sobu a mójerarj dobry „g'schäft“ iczinicz.** Tole wuprajenje šudnika je jara spodźiwne a może jo tak rosumicz, so wulschowanje zeneho ratarja (šmano žerbskeho) njeje tak wulke pscherdżenje, kaj wulschowanje nékolhóstajtkrj druzeho Pschecżiwo tajemu wuzudej dyrbjale naschе ratarske organizacije pola jastizneho ministerstwa protestowacz. My mėniwy, so justizar zaneho rosdźela znacj njejsmé, schtó je pschedmjet sobjetej wulschowanja, haca ratar abo mésczerjan. Jedyn je psched zakonjom tak wjele hódny kaž druhi, chiba-li so žerbili ratar nit? Schewske organizacije ho pscherzewo temule wuzudej hižo zbehaja, ale druhich pschicżinow dla.)

§ Wikowar Grunewald we Wósbórku ma dowolnojeż, i butru we drobnym witowaczi, niż pak w zyhym. Tola bé butru w zyhym pschedawal a mésesche tehole pscherdżenja dla 750 000 hriwnow pjenjezjeze pokaty zaplaczicz. Wón bo hórschesche a dozpi, so jeho krajny šud winowinowa.

§ K. Ajny šud. Pawol Sieg je Sofiando dżiwyche 10. junija 1923 stradźu pod dżéżazym šmymicżkom a 3 metry wupjerka pisches mjezy bo Czéšłoslowakiseje wschenjesicz. Pschi tom jeho lepicha a wory zebrachu. Krajny šud jenak hischcze 5 miljonow hriwnow pjenjezneje pokuty napołoži.

§ Lichemništi šud. Dla lichowanja i kognakom šesiche 31 lětnu pschetupiti Grohmann z Mnijchonza psched šudom. Wón bé fóuz julija 1923 wikowarjej Kubserej w Budyschinje 112 literow kognaka liter po 60 000 hr. wotkupił a hnydom liter po 110 000 hr. dale pschedał. Kognak pak njebé wotedacz mohł, dokelž bé jón pschekuzy Kischtanek w Budestzach sajtłapicz dał, kotremuż bé Grohmann tehorunja zżiwju kognaka liter po 68 000 hr. pschedał, dokelž hewak žaneho dostał njebé. Ssud należnosć lamnikemu šudej pschepokaja.

Wyšoke provizije.

Bytamy nusnje **kłojnowe kuluchowe jorjewo** a desti kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Přiłopk.

Wo semjerjenju w Japanskej.

W Pariiu japanska nowina s mjenom „Mainitschi“ wuchadza. Wona je s Japanskeje přenje powjesće swojich dopisowarjow dostała. Přeni stork bě sobotu něchto mjenischinow do 12 hodź. Wón dźe bě hižo hyšny dosch, ale s tymi, kiž nětko sljedowachu, so wschitkomaš njehodźi. Po 10 storkach so dosche, so je so semja sadco smědrowała. Tola to bě jenož wodychnjenjeczko. Pschetoż nětko stork njewurjekliwe symptomy pschidźe. Khěže so kaž tharkowe budki spowalachu. Wulke, tak mjenowane mróczelowe schkrabaki (twarjenska, kiž hacz do mróczelow dobjahaja a so poslednje lěta po amerikanskim pschikładze natwarichu), běchu sa někotre mjenischiny (minuty) hromady rozpadankow. Pod nimi schicz achu sadźynjeni. Mózno njebě, wobojany lud někak srjadowaczi. Wón do wschěch rózkow czekacz spytasche. Stysk a sadwělowanje pschezo bóle pschiběraschtej.

Zalostne běchu podawki w statnych wobkhodach. Pod jich rozpadankami so dźelaczerjo a dźelaczerki po stach pohrjebachu. Rozpadanki so bórzy sapalichu. W Juji na tole wajchnje 500 mlodych holzow kónz wsa pod najzadkwischimi chwilemi. Dopisowar praji: Cžaš mojeho žiwjenja tón napohlad njesabudu, kiž so mojimaj wocžomaj posticzi. Bě sobotu popoldnju wokoło 3 hodź. Tyhaze spóšischnych ludźi tam a sem běhasche, njewjedźo, hdźe wucžekowacz. Druhi pod hromadami czełow pschiwuwšnych abo pscheczela putajo, so z horzotu a dymami k semi swjesychu. Bórzy jich so pschiwalowaca wohnjowa zolma spožera. W khodźez haży hromady czełow wuhladach. Ruzy mějachu sthripjene, mjeswocza wobukle.

* Sso žiwi spalili. We wulkej brózni jenoho knjeseho dwora w Pomorskej mlócžachu. Motor mlócžeczeje maschiny stejesche w delnim dźele brózneje. S nětkajej pschiczinu z motora plomjescheho žapny a worschtu sapali. Bórzy zyła brózeń w plomjenjach stejesche. Cži, kiž pod tschu z worschtu podawachu a pschi kładzenju do maschiny pomhachu, njemóžachu plomjenjam wucžekowacz. Schyrjo z nich so žiwi spalichu. Jenož jedyn dźelaczer tschu pscheraz a na nju salěty. Sa nim so jenož hischcze jena holza po žamnym puczu mutkowa. Wobaj z wuložeje tschi skoczischtaj a so czežko sranischtaj.

Swójbne powjesće.

Swěrowanaj: Ota Zestermann z Marju rodź. Breitkopfej w Budyschinje.

Semrěli: Heinrich Hoy, klampnarski mischtr we Halschtrowje. — Richard Barth, pohoncz w Kamjenzu. — Ida swud. Opizowa rodź. Twupakej w Lubiju, 32 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měschczanska rada — wotdźělenje plunarnje a wodarnje — wosjewja: Dla wotpohódnoscenja pjenjes sberaju so, kaž w auguscze, wotplaczowanje placzenja sa pschetrjebanje wody a to na kóžde 2 kbm. sličzbowanja na 2. schtwórczělěto 400 000 hr. Pokładnizny posoljo wudawaju na placzenje zwitowanja wo 2 a 5 milijonow hrimnow, kiž staj pokladnik a posoł podpisałoj. Też placzerjnje (Zahlstellen) taste pschipokasanki wudawaju, kiž maju 2 podpismje, hdyž so tam wodowe sličzbowanje wot 2. schtwórczělěta pschipoloži. Je so w 2. schtwórczělěcze mjenje hacz 10 kbm. pschetrjebało, so k placzenju njenusuje. Placzi pak po tydźeń po namołwjenju, ma so pschirážk wo 100% sapłaczicz. Pschipokasanki (Gutscheine) so runje kaž te wot augusta, pschi oktoberstim sličzbowanju sa 3. schtwórczělěto sa połnopłaczaze pschijimaju.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenca.

Pschedbyda ratarskeho powolańskeho družstwa (Landwirtschaftliche Berufsgenossenschaft) je wobjamknył, 20 000 krócz telko kaž w lěcze 1922 jako dalschi pschinoż na lěto 1923 sberacz.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Hojerske wustawy w Schtejnskej zadaja wschednemu sarunanja 276 000 krwinow. Gmejny maja su swojich w nich pomjeszczenych khudych polozu płaczicz.

2. Rjemjeslniska komora (Handwerkerkammer) we Lžnizy (Liegnitz) dopłaczenje na pschijimoschi zada.

3. W nastupanju sawěsczenja pschi invalidnoscej wosjewjeja so nowe mjdowe kłaży.

4. nastupa nowe powyschene płaczijny sa wutajenje paša.

5. nastupa schulske gmejny, kiž schule twarja a pschitwarjuja.

6. Monarchistiske wotsnamjenja na hamtskich twarjenjach dyrbja so wotstronicz.

7. wosjewja so, kelko z nowa powyschenje podpiery cži dostanu, kiž su bjez dźela.

8. Wospjet pokasuje so na sawěsczenje pohrjebnych wudawkow pschi schkejschim žiwjenjosawěsczazym družstwje.

9. Móschnicžka z pjenjesami je so namakała a pola policije we Wojerezach wotedała.

10. Sswinjazy mór je wudyrił mjes zwitymi Lebera na Měschkańskej haży a ratarja Gana na dwórnischczowej haży we Wojerezach.

11. Puczi do Brězkow je so na tydźeń sawrěł, dokelž so móst porjeda. Tak dołho ma so na Kulowz nimo khěžki transformatorow jěsdźicz.

Płaczijny rejneho skotu na Drjezdźanskich skotnych wikach

17. septembra 1923 — Płaczijny po zentnarju a hriwnach

Skótne druzstwa a wobsamjatenje	Zywa waha
Woły: 46.	wschitko w miljonach
Połnomjasne, wukormjene, najwjetschese rěnje hódnosce hacz do 6 lět	950
Mlode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	800
Mjenje wukormjene mlode, derje pizowane starsche	700
Mjenje pizowane wschelki starobow	600
Byki: 53	
Połnomjasne, wurosczene, najwjetschese rěnje hódnosce	950
Połnomjasne, mlódsche	800
Mjenje wukormjene mlódsche a derje pizowane starsche	700
Schpatne	600
Jałojzy a krowy: 65.	
Połnomjasne, wukormjene jałojzy najwjetschene rěnje hódnosce	950
Połnomjasne, wukormjene krowy najwschese rěn. hódnosce hacz do 7 lět	800
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite mlódsche krowy a jałojzy	700
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałojzy	600
Mjenje a schpatnje pizowane	500 hacz —
Cželata: 127.	
Najlepsche wukormjene	1200 „ —
Mjenje wukormje. e a tajle wot zyna	1000 „ —
Schpatne	800 „ —
Bowzy: 76.	
Mlódsche a starsche wukormjene	900 „ —
Starsche wukormjene	750 „ —
Mjenje wukormjene (Mersischafe)	500 „ —
Sswinje: 74.	
Połnomjasne, wožebitych zašow a jich lichtijenjow, hacz 1½ lět stare	1200 „ —
Wukormjene	1000 „ —
Mjasne	900 „ —
Schpatne	— „ —
Ranzy a lundrošy	— „ —

Kupuju

Nowiny kg po **105 000 hr.** knihi, schejmowki, akty **105000** „ papjerowe wotp. **55 000** „ **lumpy** kg hacz **800000** „ **kosczе, blesche** atd. po najwyschischich płaczijnach

Popp

na hornczerschej haży 18 Telefon 1352.

Wikowarnja je starym zelesom a je starym metalenym.

Metale jenoj kupuju, hdyž so wupraschi wot wyschesze sobu pschijineschze. Wot tajich, kiž dutnaleini njejsu, njekupuju.

Hypothekowe

sarjadowanje kóždeje druzjiny, wupowjedzenja, wuschmórnjenja, wotsjupjenja, statnohódnotne zapołożenje kapitala w Kotzebohn. hypothekach, wobstaranje pjenjes za hypothekowe zadanki. Tak też wschě wuczinjenja tejomnoscenowych wjesow, prošmy w dowkowych wjezach adr. wobdźěła E. Naue na Hoschcz haży 32.

Najwyschsche płaczijny

płaczu za kóždebo trěbnego a njetrěbnego pša.

Schkoła za Zidowje zjo. 259 (Schulze, Seidau 259).

Shubi so

pódsełu po puczu z Khrósčez na Barjan-Strójischczo do Radowerta na sejt (nowum schamlom a lolbahn. Prošchu wotedacz **Nawlezym w Radworju** na schuli.

Vogtlandostegardiny

storn, zanti, witraże, łoschcze, prunajewowe łuhnje, łojowe pocžesbenja a łojowe płachty, twjetki trjenja, schczuchi, schdowe a solowe pschikrywy, wosłowe łuhno a tinoleum porucza wobjezje płaczijny hódna.

K. Erler w Budyschinje

na jatnych wikach 11 znajschcza „Stozeje Swjedło“. Nocz Serbšt.

Wuschojny rěsnik

porucza so k rězanju w domje w Budyschinje, pschi Michałskej zbrkwi 3

Nowa

juchowa plumpa

je na pschedań w Minakale cjo. 19.

Wumělske wuživanje.

Wuschiwanje, rubowanje a garnerowanje wětrowanskich sawczkow, cžołowych tkanow, herd. bantow, rubischczow, kaž błusow a drostow w najezischczischim a najtuncžischim wuwjedzenju. Tam so też we wuschiwarnju wuwuje Frau Else Herrmann na Mokit. dróży 13 w sahradnej khěži I.

Starе cžaſniki

też dźěle kupuje

časnikař Mencel

w Dobroščecach

pola Njeswačidła.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjee knihćišćernja

CT Centralne dźiwadło w Budyšinje

Wot wutory hač do šiwórtka: Jenoż 3 dny.

Wulki sensacziski poražak

Tfinaty při blidże

Po romanje wot Fergusa Humy.

Struchłohra w 6 jednanjach a

Wopor luboscze

Wulka filmowa struchłohra w 6 jednanjach wot Alfreda Schirrkauera.

Hłowne róle Lucy Doraine, Charlotta Krügerec, Alfons Fryland a Hermann Pfang.

Kedźbu! Kedźbu!

Njeswačidło a wokolina.

Kóždy schtwórtk wot 10—5 hodź.

ręczne hodźiny

w Njeswačidle w knjezim hoscenju

Subna praxis Werner w Budyschinje

na schulskej haży 6.

Nakhribjetniki we wulkim wubjerku porucza **Lodny** na Bismarck. dr. 7

Kupuju

lumpy hacz 160000 hr. **nowiny, schejmowki, knihi, akty** 50000 hr. **staru papjeru** 30000 hr. **kosczе** po najwyschischich dnjowych płaczijnach. **Zelezo a metale** jenoj na wupokas.

Po wjesche, so derje płaczaze klasanki, je žamnym sapschahom pschijdźu.

Josef Schubert

w Budyschinje bórklin cž. 7.

Telefon 695.

Pczolazy wósk

kupujetaj běžnje po najwyschischich dnjowych płaczijnach w motach a wulkich dźělach

dr. Teich & Co.

w Budyschinje na Schichcz haży 42.

Budźaki

wuporjedża spěšnje

Fr. Scholze

na seminarskej dróży 10.

Cichi kucik. Telefon 478.

Stare a trjebane

listowe znamki wšech družin k wudospołnjenju zbórki kupuje a wumjenjuje

G. Janak w Budyšinje

w Serbskim Domje.

Žony

Poruczam swój wulki skład **pischepastow, mězarznych a pischedpadowych powjasow, podpołožkow.**

Sleju rad k radze

Wagnerowa w Budyschinje

psched schkalk. wrotami cjo. 9.

Kupuju běžnje kóždu dźělbu

rožki, pschenizy wowsa, jeczmjenja muki, lanehošymj. atd.

po burskowych płaczijnach sa połowe pjenjezy.

Wo ertne, telefonnische abo pišmone poschicženja prošu

Heinrich Scheinert

w Kulowje

pschi zyrkwi. Telefon 42.

Kedźbu! **Kože** Kedźbu!

kupuje stajnje; wschě łojaze, karnikłaze, sajecze, žornjaze, knotaze, kocze, tółłaze kože atd.

kaž też **wowču wołmu a włosanki**

po najwyschischich dnjowych płaczijnach

Berger we „Wettinskim dworje“

na kamjentnej haży. Telefon 1243.

Dopomnjenje

na swoju tutu macžerku

Madlenu Schubertez we Mikowje

na jeje narodninym dnju, 18. septembra 1923.

Dźenj, tuha macži, Tebje wita
dźen wažny, kiž Cži festhadża:
Bwdł hnady Božeje jón
schicha

Bóh wožny dźeń Cži wobradża
Tuža nascha wutroba z njech zaspiewa
a Boha czesci a khwalbu da.

Lět tydźenbydźacz purcžowała
sy žiwenje w Twojim žiwjenju,
psches Boju milosczi dotzakała
saš' taksu sbožnu hodźinku.

Tuž nascha wutroba njech zaspiewa
a Boju czesci a khwalbu da.
Hacž jeno je Bóh Cže wodżił
ji hnadu

po puczu prózy, bedźenja,
a trjechchu psches jeho radu

W dźěcžazej luboscži Twój syn Gusta.

cje druhdy czeste podaczo,
dźenż spiewa nascha wutroba:
Bóh tajes je tuta bobrota.

Bóh zohnuj Cžel we jeho
zmjeni
swój dalschi pucz nětk nahup Ty!
Won pohnuł Cže, dokaż twobczejemi
do wyschkich lět stupich Ty.

Njech jeho milosczi pschetrošenje
Cži wjecžor Twojoš' zimjenja.

Tak wupsta Tebi žydom Twojich
kiž nošula na wutrobje sdaczi,
a sdźěhała sy kruczje w modlitwje
je k Bohu Knjesej na njebju.

Dźenż „jelu wone twoje modlitwy
nětk k Bohu Knjesej sa Tebje.

Létnik 82 Budyšin, srjedu 19. septembra 1923 Číslo 217

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Po wukraju za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa. Wudawa a čisći Smolerjowa knihićišćarnja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nowěšći, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 200000 hrivnow. Wobchodnje so stajace nowěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 600 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Srjedu, 19. póžnjeńca.

1849 zhromadźa so evangelscy serbscy duchowni po 14 lětnjej přestawcy na přeprošenju fararja Jakuba w Budyšinje zaso k serbskej konferency.

1919 založi so w Budyšinje Serbska ludowa banka.

Srjedź Prahi a Lutyjec we dole wjedźe přez rěku Čornicu wysoka kamjeńtna ława. Ludźo powědaju, zo tam wo dnjo a w nocy šeri. Raz je tam jedyn muž připoldnju w dwanaćich přez ławu šoł a je widźał we wodźe staru žónku skhilenu sudobje wopłokować a je na nju zawołał: „Žónska, što dha ty tudy tola činiš?“ A tuž je so ta žónska zhubiła.

Powědała knjeni Mucyna z Wulkeho Wosyka.

Wusywej najrjeńšo tyje, hdyž słyši paćerje spěwać. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Sokolki w Budyšinje maja jutře w 8 hodź. zwučowanje na hornčerśej hasy. Načolnica

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma sobotu wječor z dypkom 1/28 hodź. posedźenje a spěwanje we Wotrowje pola Jurśec. Wšitcy njech přińdu. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk wječor 1/29 hodź. w hosćeńcu zwučowanje. Načolnik.

Serb. tow. „Lužica“ w Hornjej Hórcy ma přichodny pjatk wječor w 8 hodź spěwanje. Dokelž za tydźeń spěwanje wupadne, dyrbja tónkróć wšitcy spěwarjo z wěstosću přińć. Dirigent.

Swětne podawki.

Krwawne njeměry dla drohoty.

Krwawne strašenje w Lörrachu.

Dla wobjezdnjowu wo mjdu je so pónjedźu we wjele industrijowych wokach Wiesjentala a w Lörrachu w Badenskej dźěło sastajiło. Wobjezdnosće su wichudźe naprawy k zaswahowanju měra činiłe. W Lörrachu strajkowacy dźěłaćerjo direktorowu fabriku nuzowachu, w demonstrazijstim czahu jeho czahnyć.

Přeća wotkrjejnym hantom strajkowazy dźěłaćerjo do schkitanskeje policije strašachu. Policijstojo sebi wužiwachu. Jedyn dźěłaćer du morjenu a nětkli druhi so granichu. Strašenje so sta, hdyž dźěłaćerjo sypjachu, jatych wuswobodźeć a so pschi tym psches groćane saraćenje, z kotrymž bě policija wotkrjejne twarjenje wobdała, dobywachu. Pschi strašenju mjes demonstrantami a schkitanskej policiju je so wósom wozbow granilo, jako mortwa je so jena wožowa sapisała.

S Karlsruhe so dale 18. septembra pische: Psched Baselom ležeje badiske namjesne město Lörrach bě wojerna i jewiscźejom nahnuwnosćenom mlodych kommunistow, kotrymž schkitanska policija i wopredka njewobarasche. Jednachu wo mjdu, a dojednachu so na mjdu na hodźinu 60 stotych pjenjezkow za twarkich dźěłaćerjow a rjemjeslnikow wuczinić a so na so jim jenokróćina pschiwonosć 50 schwajzarskich frankow wuplaćeć. So dyrbu jednanje pospěšnili, kommunistiju demonstrantow hantmana a knjeześtwowemu radźićela dr. Greicra w czahu psches město do jedwarnje wjedźechu.

Schwajzarska so njemérow boji.

Kommunistiske hibanje w badiskim Wiesjentalu je so dale wupschestrěło. Strajkej su so chmjelje sokrili a druhe dźěłaćerje pschijsamkle. W Rheinfeldenskej milinarni su dźěłaćerjo elektrizitu móh za zyły wokrjeh wotstajili. Kommunistojo su na torjeschcu w Lörrachu wojewili, so su Franzowsow na pomoz zawołali, dokelž w neutralnym pazmje wojaze němšćosamneje wobory stej. Smuhjenje dźěłaćerjow w městje Lörrachu je jara hrožaze. Mjes dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi so z nowa wo mjdźe jedna. W Schwajzarskej na kommunistiske hibanje pschi mjesach z wulkej kedźbliwosću hladaju, dokelž so boja, so mohło so wono na Schwajzarsku wupschestrěć. Schwajzarscy namjestni straźnizy su so pohotowili.

Krwawne njeměry dla drohoty w Jarowje.

W Jarowje w Schlezyskej je pjatk na tydźenskich wikach drohoty dla k njemćeram dochło. Ludowa czerjoda je potom do klamow dobywaschе a sebi tam zyrobu po khětro ponižených placźinach wumuwowa. Na to je so sobotu rano kommando schkitanskeje policije z khorjejbnja sawoła. Hacź runje policija lud napominaschе, so by so rozschoł, so pscheso sako czerjodu na torgowschczu sběchu. Powodźiju policija da czěsna pschińdże. Jejnemu přeńjenu rjadej strachy brosche, je jón wotczěłschcźo. W najsylnischej nuzy so policijstoje z pistolijowym hłołcu wobarachu. Sapiłsało je so 12 mortwych a 12 ranjenych, kotrychž do khorownjow donjesechu. Hdyž bě schkitanska policija pobyłnjenje dostała, je so měr saso poskazył. Wjele ranjenych so doma khowa, so bychu so khłostanja sminyli.

Wopory njemérow w Jarowje (Sorau w Schlezyskej.)

Pschi njemérach, kotrež su so wulkeje drohoty dla w Jarowje měłe, je so 12 wobsedny z luda moriło a 65 so ranilo. Pódla toho je so wjele ranjenych domoj podało. Zich ličba je njeznata.

Jarowske wobydlerstwo z nětčišcich bjesdźěłaćerjow a z pschichrózenym dźěłom cźežki. Nětčišcha dźěłowa krila je z pschicźinu njeměrow. Hdyž so dźěło njeje do zyła sastajiło, so jenož tři dny dźěła. Sa tydźeń je mjda w pschepokrěsu 9 abo 15 miljonow hriwnow wuczinjła. Tuž wobydlerstwo njeje mózne, so z zyrobu sastarać, wono hłodu mrje a bjes dźiwa je, so so hłódny lud k nałožnosćam storhnje.

Parada němšćich nazionalistow w Hofu.

Njedźelu a pónjedźelu so w Hofu w Bayerskej „němšći fjeśe“ wotmě, kotrejž bě z pobjerjenjom němšćich chorhowow sjednoczeny. Sjeźd mjesčiske wojerski charakter; na njón bě so wjele němšćich nazionalistiskich sastupjerjow a stotnjow z polnózneje Bayerskeje, Sakskeje a Thüringiskeje sćehło. Admiral Scheer a Hitler paradu wotewrjeschtaj. Njemórjenjenje wojerskeju sjeztajaneho czaha pod wjednistwom offizerow a sastupjerjow namórstwa w uniformje nimale hdźiwu trajesche. W czahu bu psches 100 wodobrělych a czorno-běło-czerwjenych a 50 chorhojow z hołatym schćipom njeseschе. Wschitcy rěčnizo parolu k wojowanju wudachu! Najprjedy wuda a wuczitenje smutka a potom pschezwónc swankowenmu njepschećelej a lichowinstwu.

Němšći nazionalistojo z Plauena w V., kotrjž běchu so pschi nazionalistiskim sjeźdu w Hofu wobdźělili, chyzachu i dźěła wobrónjeni njedźelu wjecźor do czaha bo jestupiwschi psches Plawno czahnyć. Hdyž jich proletarišta wobarancka organizazija namołwjeschе, czahu rospuschczeju, woni znamjo k nadpadej dachu. Nazionalistojo rěkachu a bijachu z kijemi do proletarišcych wobory. Hacź runje je nětkosi pschiběłuschnjo proletarišcych wobory franichu, woni poskupnjo nazionalistow k dwórnischczu wróżo sejnachu. S pomocu krajneje policije je nazionalistoju jah rónjem: pschepychtachu a so po něčim do města puschczichu. Na dwórnischczowy pjaty rósć běchu nazionalistojo kolarje, gumijowe klumpachi, żelezne bijaki a znamješchka Oberlandskeho jwjazka smjetali, so je policija pola nich njeby namakała.

Dźěłaćerske komory w Sakskej.

Dźěłaćerjo w Sakskej dyrbja powołarske sastupjerstwo dostać, kotrež je wikowarstwo, pschemysło, industrija a rataršwo hižo dawno maju. Na to so pozchowawszy sakonjowny nacźišk so sakkemu žurnej pschedpoloži. Dźěłaćerske komory smědja so je sakonjemi a wukasami k schkitanju žiwjenja, strowjesća, a pozćinkow dźěłaćerjow, z dźěłaćerskim srěczenstwom, samožerjenjom dźěłaćerjow, z wukasanjom dźěła, wuczobnistwom, wotrjadowym schulstwom, kupowanjom a rozdźělenjom zyrobu, nytowanjom dźěłow, sabjdźenstwom, wobydlenstwom, zjawnym strowotnistwom, bajenjom młodźiny atd. sabčerjeć.

Miliardske bankowki.

Kaž Barlinske nowiny pischu, so dźenja 500 miliardske a bliške dny miliardske bankowki do wobchoda dadża. Knjeześtwo so wo to stara, so za wotschčinimi placźinami ruce wotschčne bankowki śleduja. Penježny wobchad so z tym połoži.

W Drjezdźanach jědna po dróhowej żelezniju 2 miljonaj hriwnow placźi. Zemnak brěttow so w Drjezdźanach po 29 miljonach hriwnow wot sčada pschedawa.

Schkarakoju pscheczjwo dawkidawanju a wrócźobjerjerjom zyrobu so khłostaja.

Wukas němšćeho presidenta Eberta hrozy schkarakam pschećzjwo dawkidawanju a wrócźobjerjerjam zyrobu abo tym, kotrjž k temu namołwjeja, z jastwom nic nje 1 měsaza, pjenjezným khłostanjom a z notrjekjenjom cźestnych prawow.

Franzowsko němšće papjerjane pjenjezy dale bjeru.

Franzowsko su w Essenje bilijon hriwnow, we Bochumje 20 miliardow, w Mühlheimje 44 miliardow hriwnow sebrali. Wjele wozay dyli žama papjera tele pjenjezy njesu hódne.

Kommunistiske nowiny w Poruhrskej so zakasuje.

Franzowski general Degoutte je wschě kommunistiske nowiny w Poruhrskej zakasał.

Němšće lětadło w Belgiskej w ruby k semi sleźiło.

W belgiskich mórskich kupjelach w Knokka je němšće lětadło nuzowane było, k semi dele sleźiło. W nim su pjeza wulke summy němšćich papjerjanych pjenjez namakali. Rosprawa z Brüssela wo 3½ trilijona pische. Tjo lětarjo w nim, kotrjž k internazionalnej Barlinsko-Londonskej lětalskej słužbje pschiwlušchcźeja, pjeza wudawaja, so njeběchu na tutych pjenjezach niczo njewjedźeli, so žebi myślili, so pakny jenoj pósłku słužbu a Barlinske nowiny wopschimeju. Pschepytowanski sudnik je porucźił, so dyrbja Němcy wo zajcź. Pjenjezy su so nazionalnej banzu w Brüsselu pschepodate.

Ruske plany za revoluziju w Němskej.

Ruzy bolschewikojo měnja, so so nětčišne wobsteźenosće w Němskej za sbudźenje rewolucije pschihodźa, kotraž so hacź dotal njeje psches ruske mjezy wupschestrěła. Kaž so z wěrnohódnje strony powě, je bolschewiske knjeześtwo w pósledním czasu wjazy dyli 10 miljonow stotych hriwnow do Němskeje z porucźenjom pósłało, so bychu so proletariske stotnizy wobtonile a so pschihoty za revoluziju po zyłej Němskej činiłe. Też su so wulke pobyłki pistolijow a rjelkow, kotrež so w Ruskej dla pomjeńschenja czerwjenjeho wójska njetrjebaju, z furěrišnimi brěmjenjemi, kotrež su pschi mjesach njepschehladuja, do Němskeje pósłała a so nahwilnilje w zwarjenjach ruskeho wikowa rjadowacho sastupjerstwa khowaju. Ruzy bolschewiskeju diktatorjo so nadźeja, so katastrofalny pad němskeje hriwny a so bliže rospuschczenje holpodatkeho žiwjenja Stresemannowe knjeześtwo bórzy wotwinowitej, na kotrehož městno kommunistiske dźěłaćerske knjeześtwo stupi. —

Tele powjesće sdadźa so wěrnypodobne być; pschetož ruske sastupjerstwo w Barlinje je posledne dny wopraudźe wulke hromady žiwnosće nakupiło, kotrež so po sdaću hotowe dyrcza, so bychu so pschi wozrokujomnej revoluziji pschiwiłowarjo kommunistiskeje strony z nimi sastarali.

Napjatosć mjes Bołharskej a Južnosłowjanskej.

(Wschitkomu nawalowu bołharskich bankow. — Južnosłowjanske napschećzne naprawy. — Sapischi nanje wulkomocnow.)

Parišći „Temps“ je pónjedźu khěrne alarmowacy nastawk wo połoženju bołharsko-južnosłowjanskeje mjezy pschinjeńsł. Južnosłowjanske knjeześtwo je zhromiło, so so wjele bołharskich bankow pschihotuje, so do Južnosłowjanskeje nawalicź. Nadpad, kotrjž bě na 10. september postajeny, dyrbi so 20. septembra stacź. So by so kóždemu konfliktej zadźěwało, je južnosłowjanske knjeześtwo notu do Sofije pósłało. W njej dźeli, so, jeli so bychu so bołharske bandy do Južnosłowjanskeje

wjanſteje nawalitz, **bychu ſo južnoſłowjanſkej wojſy ſa nimi pſches bohariſke mjeſy puſchćili.** Bołharſka je pſcheczíwo ſtejiſchczu Južnoſłowjanſkeje proteſtowała a bołharſky ſaſtupjerjo ſu ſamo krocžele we ſtowonych enteneczinych mjeſtach czinili. „Temps“ na jara **njepokojaze połoženje w Bołharſkej** pokaſuje. Bołharſka je pjeza jara zhyne mozy pſchi zherbſtej mjeſy ſhromadźila. Tele bandy ſu derje wobrónjene a wójnſki material ſu wukrała dóſtawaju.

S Athena ſo powé: Bołharſky banditoju, kotſiž ſu hižo zerbiſke mjeſy pſchekrocžili, ſo na 800 muži liczа. Južnoſłowjanſky wojazy ſo w Ruſchu ſhromadźeja a pſchi jeleſnicznej czarje k Zaribrodej poſtupuja. Eſerbſke lećadło, kotrež nad bołharſkim krajom lećaſche, je ſo pola Athumis wotſtrélilo.

Parižſki „Temps“ 18. ſeptembra powé, ſo je amerikanſke knjeżerſtwo we Waſhingtonje powjeſeć dóſtało, ſo ſo we wélkich zherdżoſerniſkich pſchiſtawach wſchelake bróńe ja Bołharſku na łodje nakładuju, kotrež ſo pſches Czorne morjo do Bołharſkeje pſcheſmykuja. Hacž dotal ſu do Bołharſkeje wutwjeſli: munizaju, 250 000 ſtrélbow, 600 kanonow, mjes nimi 50 czéſkich barterijow, 4000 maſchinſkich ſtrélbow a 20 000 maſchinſkich piſtolijow, hacž runje dyrbi po Neuilłyſkim mérowym ſrjeczenju wobronjenje bołharſkeho wójſka na wéſu méru wobmjeſowane być. General Lugarow, nacželnik bołharſkeho wójſka, zajnje ſ italiſkimi agentami wobtwańa, kotſiž jeho zadanja w dalokej mérje dopjelnjeja. General njebudże ſ wupadom pſcheczíwo Eſerbiji dołho wójazy czakaz dacz, dokelż je italiſki miniſterſki pſchedſydża Muſſolini dla jeho njeczinjenjeſe hnéwny a jeho nochze dale podpjerac, jeli ſo bórzy néſchto njeſapoczinje.

Italiſki wojeriſi regiment w Rėzy (Fiume).

S wjazyłétnej ſchkarańzu italiſcheho knjeżerſtwa pſcheczíwo ſamoſtatnemu pſchimórſkemu méſtu Rėzy je Rėſke wobydlerſtwo wotkhudło a do napjetſcheje mjery pſchiſchło. Méſto wobžahowańſki béchu pſched nékotrymi létami italiſky dobrowólnizy méſtowe knjeżerſtwo wotechnali. Létża w mérzu béchu Italiżenjo nowu wojſchmojeſ poſtajili. Jeje pſchedſydża Depoli je njedżelu ſwoje ſaſtojniſtwo ſtożił a italiſkemu knjeżerſtwu wo tym powjeſeż dał, wo to proſchu, ſo by wono méſto ſ zyrobu ſaſtarało. Italiſke knjeżerſtwo je na to generała Giardina ſa méſtowcho gouvernenra poſtajiło.

Wojerſka diktatura w Schpaniſkej.

General Primo Derivera je w direktoriju generałow, kotſiž nėtkole w Schpaniſkej knjeżerſtwo wjedu, ſ jenicžkim ſamoſtwitym miniſtrom a jeho wobſamtnjenja ſnydom ſakoniſku mózy dopjerowaju. Parlament ſo roſpuſchczi, a direktorij ſkrolu bjes njeho knjeżerſtwo powjedże. Nowotwólby dyrbje ſo mottiſorſczicz, doniż ſo nėtcziſke wobſtejnoſcze njepſchemėnija. Pódla wobleſhnjenſkeho ſtawa pſches zyłu Schpaniſku ſo ſa liberalne nowiny zenſura zawjedże.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 19. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 8 hodź. barometer 736, hygrometer — 2%, wo dnju najzapliſcha 22 ſtopnjow Celſius. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer — 2%, w nozu napiſčcha czopłota 11 ſtopnjow Celſius. Wuhladny: Njewobſtajne. — Trjeżdżanſka wjedrańnja ma ſo pſcheczahowaze mrócžele a kónczenje wuczekanjenje ſa mózne. Też néſchto thłódniſcho budże. Czekti powétr je w polnozy k ranju ninu czahnył. S jenym wubjeżkom ſinu deſchczik dóſtali. Wczera wjeczor ſo pola nałrjenje podeſchczowa. Wczera rano ſo w Gdanſku deſchczowaſche. Henak bé po zyłej ſrjedżnej Europie pak ſamrózenje njebjo pak ſo mrócžele pſcheczahowachu. London powé pſchi 12 ſtop. czopłoty rjane wjedro. Druhdże bé 11—16 ſtopnjow czopło. — Jutſje ſchtwórtk klónczżo 5,42 hodź. ſtżadża a bo 6,04 hodź. ſkowa. Mėſacžk ſtżadża popoldnju w 4 hodź. a ſo w polnozy ſkowa.

— **Naſch ſtawny moler knjes Ludwik Kuba hotuje ſo, ſwoje ſerbiſke wobraży, tiż je po Eſerbach puczujo molowat, wuſtajicz. Wuſtajenja ſo pſchichodnu njedżelu, 23. t. m. ſaſo w Eſerbſkim Domje wotewrì.** (Jutſje wo tym wjazy!)

— **Potuſchene dobre mloko.** Mėſchczanſka pſchiſpomoz je ſo wot 16. ſeptembra ſem wot 36 000 hriwnow na 300 000 hriwnow ſa liter powyſchila.

— **Wupad ſpėſchnych czahow.** Dla ſlabeho wobſtażenja jėdża k poſledniemu raſej 19. ſeptembra D 180/185 ſ Reichenbacha do Cgera a w nozy k 20. ſeptembrej D 24 ſ Lipſka do Plawena, 20. ſeptembra D 25 ſ Plawena do Lipſka. Wot 20. a 21. ſeptembra wupadnu potajkim tute czahi. Po wupadże pſchiſchneju czahow D 24/25 mataj ſo czahaj D 120/103 hacž do Plawena a wrócžo pſchewjeſcz.

— **Dopłaczenje na pſchirażkowe renty** (Zuſatzrenten) **ſa wojerſkich rentnarjow.** Na pſchirażkowe renty, kiż ſu ſo na mėjzaj ſeptember wójnſkim wobſchłodżenym a wójnſkim ſawoſtajenym płaczile, ſo ſchtwórtk, 20. ſeptembra, pop. wot 3—5 hodź. dóſtawarjam ſ pſchnim piſmikom A hacž G a njżdżem druhim pjatk, 21. a ſobotu, 22. ſeptembra w ſnatym wobſkhodnym czaſu na mėſchczanſkim hamcże na hrodowiſkej haży 10, delka, wupłaczuje. Dopłaczenje dóſtanu jenoż wobſchłodżeni a ſawoſtajeni, kiż mėjazhu prawo na pſchirażkowu rentu ſa mėjaz ſeptember.

— **Njedóſtawanje ſnamkow na poſtach** je k porakam pſchecżelow ſarjadnińſtwa ſtatneje poſty dowjedło. Skakowazemu wothódnoſcżenju pjenjes we angaſiże mėſzachu ſo portowe płaczińy pſchimėricz. Dwaj puczej ſo poſticzejſchtaj: Pak jo ſo ponyſchcze porta wopſtorczi, doniż doſcż ſnamkow k ruzy njeje, pak jo ſo hnydom powyſchi a ſo ſ teho naſtawaze njeluboſnoſcże ſa lubo bjeru. Wėż ſo hiſchcże ſ tym ſhóſchi, jo ſo wyſokohódnoſtne ſnamki hnydom pſchetrjebachu, haj ſ zyła njedóſtawachu a dyrbjachu ſo wſchem poſtam nowe ſnamki podacz. Hdyż ſo njedżiwajż teho druhi pucz wuſwoli, ſta ſo to woſbeſe dla wulkeje ſtatneje zjenjeżneje nuzy, dokelż ſtat poſtowe dochody parowacz njemóżeſche. K wołożenju wobſtejnoſczom pſchewjedże ſo pſchijimanje wopſłuhow bjes ſnamkow. So tutón pomozny hrėſk hinaſche njelubje wobſtejnoſcże ſłudżi, dyrbjeſche ſo ro położenju wėż ſobu ſa lubo wjacz. Poſtowe ſaradnińſtwo czėrpi jara pod nėtcziſchimi wobſtejnoſcżemi. Wono wſchė ſwoje mozy napina, ſo by ſaſo porjadne ſaſtaranje ſe ſnamkami dozpėło a je ſtatnu czińſchenju napominało, ſo by ſe wiſchemi mozami na ſhotowenju ſnamkow dżełała. Nėtcziſchi njedoſtatk ſmėł ſo w bliżſchim czaſu ſbėhnycz, hdyż zane techniſke pſcheczinnoſcże njenaſtanu. Tuhwuilu pak dyrbi ſo jako nuſna ſlóſcz czaſa injecz. — Njeſtatk ſnamkow ſa dokhodny dawk, ſa ſmėnkowy dawk, ſa wrócżopłaczenja (Nachgerzahlungen) ſa nowinarſkow ma ſamſne pſchicziny. Wyſchnoſcże, kiż ſu k woſtaranju tuthch ſnamkow pſchiſtajonne — poſta je jenoż ſa nje pſchedawa — njemóżazu pſchi nahłym wothódnoſczenju wjenjes tak ruczże ſnamki pola ſtarneje czińſchczerńje do czińſchcża dacz, ſo bychu mohłe hotowe być, hdyż bé potrébnoſcz tu. S podawanjom nowych ſnamkow wyſokich hódnoſcżow je ſo pak hižo ſapoczało.

— **„Ha, widżu-li ptarzata czahnycz . . .“** S wjeſcha ſu laſtojzki hižo 8. ſeptembra na ſwjedżenju porowa ſwjateje Marije — tak ſo w ludu powjeda — na dalokí ſtėt pſches hory, doły a morjo k juhu hotuja a ſhromadźuja. W ſaſchłych dnjach je kóżdy wėrnoſcz tuteho prajidma wobkedżbowacz mohł. Po ſtach a tyżazach ſedża na grotach telegrafiſkich ſchczażorow a czakaja na poruczńoſcz wjednika. Najprjedy zo rowjedaju ſebi wo wotmyſlennym puczowanju, wo jeho czėczach a ſtrachach. Rjane naiymne dny ſadżerżachu wſchelakich hiſchcże tu. Wuczaſ czehnje ſo hacž do prénich dnjow oktobra. Njerad widżimy je wotſtal czahnycz. Dowominaju naß na ſachodnoſcż czaſa. Saſny je ninno jene léczo. Naſchi domjazy njerjate pſchiſcżelſo wopuſchczja naß na pół léta, ſnadź hiſchcże dėże, jeli dołha ſyma ſkuczi kraj a wėtr. Pſchebywaju w južnych europſkich krajach, pak naſtaja ſo pſches ſrjedżne morjo do ſzewjerneje Afriki, ſ wjerſcha do Egiptowſkeje. Mohłe nam mnoho powdacz pſchi ſwojim nałétnym nawróże, też wo ſtych ludżoch, kotſiž jich loja a ſebi je błodżecz dadża, wo zuſtym kraju a hinaſchim wobjedu hacž w ſwojej europſkej domiinje. Wjele namaka wſchat ſruchneho konza. Njewróżża ſo wjazy k nam. Hdyż wocżahnu, je błido hiſchcże derje pſchikrnyte, wróżiwſchi ſu ſ wjerſcha proſone. Tola wſchėch ſyczi a drażeſi jedyn mily Bóh, bjes kotreho dowuſchczenja ani wróblik ſ tėchi njepadnje.

S **Rakez.** Eſerbſke towarſtwo „Lipa“ mėſeſche ſandżenu njedżelu ſwoju mėżaczniu ſhromadżiznu. Tokelż ſu picza a druhe wėzy nėtko hobrizy drohe, je

Hanka.

Powėſcż ſe Eſerbow.

19] (Pokraczowanje.)

XII.

„Dżenja budże hrimanje. Bóh naß ſchkodże wuchowaj!“ Tak praji ſtara czeta, ſtaroſtliwe ſ nuzdrymaj wocżomaj k njebju ſhladnywſchi. „Budżeſch ſkoro hotowy, Rocho?“

„Hnydom budu, czeta.“

Czeta bé mjes tym pſches dwór pſchidrynotała, runje k Rochej, kotryż ſlamane wojo wrojedżeſche.

„Rocho, na wſcho ſo ty tola wuſtojiſch. A kak rjenje czi wſcho wot rukow dże, każ by na to wucżeny byl!“

„To też ſym wuknył, czeta. A niczo wożebne wſchak to njeje. To by ſchpatny rólnik był, kiż njerofumi ſe ſekerzom a ſ klapakom rubacz a bicz, a hdyż je nuſa, czėſku a też kowarja njeſnaje we domje ſaſtacz.“

„Wėrno wſchak je,“ ſtaruſchka kwaſche, „ale chże k temu tola wumjedna ruka być, a to, każ tebi,“ boda ſ maczeriſkej pychu, „tóżdemu date njeje.“

„Jej, jej, czeta — njeſapleneczże ſebi mje tola!“ ſmėjeſche ſo Rocho, ſaſtajiwſchi drjewjany klin, a ſ mózným wuſkom jón ſarażnywſchi.

„Tebje ſapleneczżiż? Hdy by ſo to chżył dacz, to by dawno był. Ja pak widżu, a wſchitzy ludżo powdaju, ſo masch we wſchem ſbożo, czehoż by ſo dótknył. A ſ tomu ſtuſchatej dobra khowa a wuſtojnej ruzy.“

Rocho njerozumjeſche, ſchto ma tajke khwaleniże ſnamjenczeć, a ſabórczawſchi néſchto, womjelknu.

Hiſchcże ſtara czeta khwilu ſe ſpodobanjom na miſchtra hladaſche. Tola naras ſdėhny ſo wichor, hałoły ſakuchaſchu, wot ſahrody pſchiidże ſchumjenje, na dworje wjerczeſche ſo proch. Sinadała pak ſe binkim ſnukom ſahrima.

„Nó, hižo czehnje. Nėtko je najdléje traſo, a njemjedro budże horje. Wėtr je ſ namozu czėri. Wſchak ſym też,“ porokomaſche czeta, ſydnywſchi ſo ſpróżnje na ſchėroki pjenk drjewa — „to wot ranja czuła, ja néſchto w powėtrje wiſa. Sſtónżo ſwėczeſche każ ſa mutno-czėrwjenej baru, pjerina hłowczki ſa kſchidła khowaſche, naſch ſylaz trawu łuſaſche. Cżłowjek je wſchón każ pſchebitn, nosy każ ſ wołoża.“

„Nad wam wėrzu, czeta, to je duſchata tużnota. Ale cżaſto ſebi tez myſlu: je pak wam trjeba, ſo tak napinacż? Wy ſcże dżiwama dojcż a mózeczże derje wotpocżowacż. Nimamy dżowki?“

„Nėczżiſch każ rozumiſch, mój hólczżo,“ a ſtara macż ſebi żiwiſcho ſwėdżeſche. — „S Khryſtu drje ſo cżini — ale hdyż ju do wſcheho honiſch. Pſchżeo mohła prėdku a ſadu być. Niech jenoż by dżeń ſama była, — to by ſa dżeń wſcho na hłowje ſtawało. Haj, hdy by cżłowjek mohł, każ by chżył! Ale léta ſu tu, a dżeń wote dnja ſtawy ſtarnu a nozy ſlabnu. Ach, ſo by ſo cżłowjek tak mohł wrócżicz a hiſchcże jónu młody pobycz! Nė, najdléje je traſo — a je-li ty ſo bórzy njewożenitſch — njewėm, njewėm, kajke to potom budże na Riſchoj ſ dworje. A tola bych tak rada widżała, tak budże ſo młoda hoſpoſa wotekżow jimacż — ach, ſchtó by teho dożiwił, Rocho?“

„Wſchat dżż tu buſchcże ſaſo ſe ſwojej ſtarej ſebnicżku,“ ſmėjeſche ſo Rocho, ale wot wutrohy ſmėch njebė.

„Tebi drje ſo ſmėje. A wėſch, naſtajnje bych tu pėſnicżku hudżiła — jenoż ſo by ty trochu pożłuchał, a ſtónżnje tola do ſo ſchoł. Ach, wy młody, njedżałny lud! Hódni teho njeſłeſe, ſo ſo wo waſ ſtaramy a rėżimy. Ale ſchto moje powėdanje pomha? Ty ſo mi wuſmėjeſch druhi trócż ſajzo a dale. — A hdy by jenoż wo tebje było, ale tu hiſchcże druha ſtaroſcż pſchiſkadża“ — a ſtara czeta nimo wole, hłoż ſmiżiwſchi ſchpeżnu — „wo tu wbohu Hanku.“

„Wo Hanku? . . . czeta,“ Rocho pſchekwapjeny wurażi, „ſchto pak ſ Hanku chżeeże?“

„Sſam drje ſty zlepy, ſo njewidżiſch? Wſchėdnje ſ njej tėżiſch a ju widżiſch. Njeſłyſ jej to żenje hiſchcże do wocżow pohladaſ? Smilny Bożo, kak ſo na te ſtworjeńcżo hlada! Wot ranja hacž do nozy bėha, a léta a hraba, a wócżko ſo wjeſeli, tak ſi bżeło dże. A kajſa ta wboha Hanka je! Mėſto teho, ſo by ja-kżeła każ róża a ſmałynka a wjeſeła była każ jehnjatko na paſtwje, chodżi każ ſamylena ſ pokhilenej hłowczku, a wobliczko dale cżeriſche bywa a mjeniſche. Zyła hołza je tak żiżana każ pawuczinka, każ by ſtalle wożera ſ mėſta pſchijėła. Schtoż paſ ſo mi najbóle njeſubi, — njeżiby widżał: kak ſo jej mózke kola wokoło wocżow cżinja? A mjeſnowcži, kak ſtach to prajiła, je ſo jej każ ſtruchkota a ſpróżnoſcż ſalehnyła, każ by jej na niczim njeſaležało a niczo jej wjeſela njedawało . . . Kak to,“ ſtaruſchka horſiwje pokraczuje, ſ powyſchenym hłoſom dżeſche, „kak to jónu ſtónżu? Sawėrno, to je cżeriw ſo do rożiczku ſakuhnył, a tajſa rożiczka wjadnje a mrje. To je moje ſłowo a ja ſym kuż ſwėta naſhonika. Wbohi nana-Luboſchoj, — hacż też wėſch, kak twoje wożlednje dżeczo ſtruchle hiniże . . .?“

Stara czeta wuſtawſchi pſcheſta, wutrė ſebi je rózkom ſale pſchepocżena ſ czoła pót, a potom ſpódżiwana na Rocha hladaſche, kotryż ſ klapakom dale biješche, njepytnywſchi, ſo ſ wjeſcha nimo bije . . . Po króttej khwili wona ſ nowa, — trochu hnėwnje rjekny: „Ty dżeń niczo njeprajiſch. To ſebi njeſłym mnyſlila, ſo by ty tajki drjewjany!“

Riſcha ani néſko wocżow njepoſbėhny, hdyż ſ duchenym hłoſom, każ by jemu w krku néſchto wjaznyło, rjekny: „Ja, czeta, drjewjany? To ſo mylieże. Mi ſo ſ zyła ſża, ſo ſcże ſo pſchejara dała naſchericż, a ja to njeje tak ſlé, Schtó wė, ſchto je, ſnadź je pſchi tom cżehżo, kotryż w nich tocżi! K tomu ma hołza jaſnej, wotewrjenej wocżi, a tej derje widżitej, jo wóſ ſ hórki dele béżi a ſo je najdléje traſo. A tu ju wbohu tyſchi a bolż.“

(Pokraczowanje.)

wschelakim sobustawam njemóžno, shromadźeny we kwesnje wopytacj. Tohodla běchmy nuzowani, so so druhim shromadźenskim nastrowm rozhladowacj. Wjch rozsrjedzowanju politicji nam knjes cjestny pschedsyda Mieža swoju sylnu ja shromadźenju, schtož s mulkim dakom sa jeho luboscj k narodej pschinwschamy. So njebychmy njertrjebawschi wjecjor drohu swozu palicj trjebali, smy wobsamkli, pschichodne shromadźeny hižo w 3 hodź. popoldnju japoczecj. Jedyn nabodny wobsiwam, kotryž nje je jenotlinki kubłami bohacje zohnotwarny, pschepoda towarschtwu dar we hódnoscji nimale 7 miljonow hriwnow, wón wenuje tej herwat swoje mozy za towarschwo a serbski narod, njebładajo za to zaneho dźaka. A Ty, tš ty zohnotwarny se sylnikami lubiamy, kotryž ty jebi nahrn nadźi schazu, kotrejž serjsowy o mole jeru, schto sy Ty cjinił a schto cjinisch Ty za swoju serbsku narodnoscj?

S Jitka pola Rakez. Psched někotrymi dnjemi su tej nachu wjes paduschi wopytali. Pola zymnocjerjow Janzy a Sejdanki běchu woni so pinzy salessli a wschelaku zymnoscj, tej zmjetanu kradmyli, chcedźe wěcje butru sami dźěłacj. Smy někto ja paduchow žol pschihotowali, so móhli jebi butru wosrelicj, hdyž sažo pschijidu. —

S Habrachcańz. Jene Drježdźanske nowiny rizaja, so je policija w Habrachcańzach elektriski motor a elektrike jelejka (Bügeleisen) sebrala. Te bě jedyn tudomny wikowar do Cjeskoslowakiskeje pschedała a dyrbjachu so tam skadu pschenjesecj. Wo tym policija sadrć. Wona skład wikowarja pschekhlada a je tworty tam nadeńdże. Wone su wjele milijardow hriwnow hódne.

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu, 19. septembra 1923.

Kurs sužych pjenjes hacj do wczera wjecz. 6 hodź. w Drježdźanach. Dollar 165 mil., jendźelski punt 750 mil., schwajzarski frank 29 mil., franzowski frank 9,6 mil., cjeskoslowakska króna 5 mil., 100 polskich marlow 50 000 hr.

Hamtske kurizy wczera w Barlinje. Dollar 149 625 000, jendźelski punt 678 300 000, schwajz. frank 26 334 000, franzowski frank 8 578 500, cjeskoslowakska króna 4 488 750, tałama w Drježdźanach 5 885 250 hr.

Na Barlinskich wikach bě wczera woprawdźite rozdwojenje. Wschi spočatku zuze pjenjesh hacj njemdr. horje bijachu. Dollar slězy hacj na 370 miljonow hriwnow. Jendźelski punt na 1,7 miljardow. Na jene dobo statna banka z mulkim wotmachom zapschimny. Wona zuze pjenjesy z hromadami na wiki mjetesche. Kurizy poczachu popschicźowacj a někto bjes sadźerjenja spadowachu. Dollar spadny na 280, 220, 175 a 150 miljonow hriwnow. Posdźischo pak sažo hacj na 200 miljonow slězy. Jendźelski punt cjihny so na 800, 740 a 680 miljonow hriwnow. Skónczenje pak sažo hacj na 900 miljonow hriwnow postupi. Réka, so chzyschc z tejle kroczki statneje banki knjeserstwo swój wukas, nowu měnu (Währung) nastajo, z wobsebitym hrimotom ludej posdźischo. Po mjenjenju nasponitych wózwuscjowjch może so někajki trajny podłoh sa strucjenje mjenu jenoż dozpjcj, jeli knjeserstwo sastanje papjerjane pjenjezy cjichcjcj. Wschě druhe prózowanja sa strucjenje najchich pjenjes su podarmo. Potom dyrbi so dotalna farbna cuhrika politika wotstronicj. Po wschém sdacju so knjeserstwu k temu hotuje. Jeno so njebychu tajke krocjele naschego knjeserstwa pschepodje byle. Někta knjeserstwo so hotuje, tej tych k scjenje pschipschecj, tij najbole knjeserstwo a lud do sahubneho ruhrskego konflikta honjachu. To su pschede wschém druzy knjeserjoje. Ruhrski konflikt je nasch stat do hlubokeho dołha, do bjesdna storczil. Jeli dyrbi so nasch stat z njeho wudrapacj, dyrbi hobrisce, staznje wotcjesce banki sbéracj. To teho so tymle patentpatriotam njecha. S pomozu zwonkich organizajizow spjuja wosebje ratarjow naschczuwacj, so njebychu banki pracjili. Nasche knjeserstwo je so někto słónczenje sbrabało a pschcerstwe tejle hurrahpatriotiskej zwolni su je wschej rajnozcju wustupnje. Bojimy so, so budże hižo pschepozdźe, pschepozdźe!

Na produktowych wikach sapjeża so wczera dohadna schmatarja. Pódźelu a wczera wot ranja bozpschcu zuze pjenjezy jenu runje, wón sanicżazu wobsebu do bjesdna. Zyle położenje na žobu horje. Potom, jako statna banka sakrocji, dźesche z nimi bobu do bjesdna. Zyle położenje na wikach je njeskrowe a jenoż wulka schmatarja.

Pschenica 270—300, rojka 220—230, nalětni jeczmjen 245—260, wowsk 220—240, pschenicżne muka 375—425, rżana muka 300—350, pschenicżne a rżane wotruby 190—175, ćuche truhanicżki 130—150, pochowa melasa 30/70 100—110, běrnaze krukli 220 hacj 210, wschu po zentnarju a miljonach hriwnow.

Ssitowa a žyto. Pschenicżna a rżana žitowa 6—7, wowsena žitowa 5,5—6,5, rżane wotkeny 4 hacj 5, jeczna žitowa 5—6, žytanje 18—22, žyto 5—6,5, wschu po zentnarju a miljonach hriwnow.

Dopalna pokladnja w Sakšej saruna schkody po 17. septembrom 5 mil. krócz tak wyschko kaž do wójny.

Slota hriwna wczera. Banka dawa 35 625 000 hr. a pschedawa po 35 803 571 hr.

Buhlo. Zentnar briketow placzi w Barlinje na sładje wikowarja 47,620 mil. hr.

Sswinjaze wiki sandźenu sobotu we Wrotschowje. Pschihmalo žo bě 200 prošatow, 25 běchalow a nekotre wulke swinje. Prošata placzachu 50—130 mil. hr., běchali 200—800 mil. hr. Wiki tłazachu.

Wusudźenja.

§ Wjeleletnu swadu ma gmejnišći pschedsyezjer a jnwonšcjer Kito je swojim šulsodnym žiwnoscjerjom Pawołom Bjarom we Wjeseli a hižo z teho wyjedownikom Mobel„. Pucź do Bjarowego dwora pisches Pleitez dwóř wjedze. Bjarowe krumy žu tak njesdźelane, so hdyž pisches Kitez dwóř dźesa, druhdy nješchto zhubja a jeżo wostaja. To je wsdcje mjerjaaga wez. S rosćinschenej czinzju hnójnizu wozo, bě Bjar we Kitez dworje cjéř sarwostajił, tij wón šulsojnych fijalkow njedyhachsche. Ale tej Bjarowym furom žane plotu pschewinschze njeběchu, so to Kitez sahrody dobycź a tam njepożadano wlócjcź. Bjar bě swojim furom khdidło pschistitshal a je tej k jasnym sażudźił, so njebychu dale po sakasanych puczach khodźite. Jim bě to tej i leżnju wocżesił, i kotrejž pucź do Kitez dwora sawjeđ. Na pucź pisches Kitez dwóř pak ma sapisane pravo. Tuchle njelubojnoscjow dla so Bjarej 50 000 a 10 000 hr. pjenjezne pokuty napołożichu. Bjar je hórschesche, a dozpi, so sawinisi sini pokutu na 20 000 hr. šuji. Tej i tym wušudom wón swokojom njebě a pschinjese nalężnoscj psched krajny šud a i tym na wulki swón. Krajny šud Bjara wuwinowa, so tym, so bě jeho prawisnik rajnje sa njeho wustupił. Rosprawa wo prozesu pschihódze někto da nowin a jt ym do schérschcje sjawnoscje. Němske nowiny nalężnoscji sacżink pschidawaja, kij dźiwnje jestłodźeje.

§ Snaty pschesynykar (Pascher) je 20 létny pjekarki Finzel z Lipšta. Wón bě sam a tej z wsym Dejmu, kotrehož hischcze nimaja, wjazy raslow wschelake twory do Cjeskoslowakskeje pschesynykowat. Pschi tom jeho jómu lepschu. Jemu krajny šud pot léta jastwa a 20 miljonow hriwnow pjenjesneje pokuty naměri.

§ Sie nasponjenje mjesnche fabrikant kněłko Herbert Thomas w Sebnizu je swojim pohonczom Bachschusterom, kij je so w Bayerskej narodźił. Na wschi 33 raslow bě hijo thokstanu. Wdima z jastwa puschczenu pola Thomasa słužbu namata. Jeho a druhich pschi wschelakich składnoscjach žadlawje wobschudźi. Ssud jemu 2 lecze jastwa naměri a cjestne prawo jemu na 5 lét wotrjesnu.

§ Wésta Ulrichowa z Neugersdorfa chzyschc 7. julija wjecjor wschelake twory skradu pisches njeju do Cjeskoslowakskeje pschewesecj. Pschi tym ju lepschu a twory sebrachu. Ssud jej 5 miljonow hriwnow pjenjesneje pokuty naměri.

Po žnjach.

J. S.-L. Znź žu cżaš Božeho žohnowanja cżłowjeskeje prózu a dźiwru wukonjaneho dźěła, bjez kotrehož ani ratař ani druhi dźěławy wuspech a a spokojnoscje nima a mócj njemože. Znź žu cżaš, tij wo Božeje pak bura k spómnaczu wjedu, so mamy we poczu žiwosebje wobliczja khléb jecź, we kotrýž wschédnje prošymy: nasch wschédny khléb daj nam dźensy. Tuta harmonija, pschesjednosoj njes dźełom a poniżnej prošnow je, schtož wosebje Jerbskeho cżłowjeka kóždeho, zyle wócjcje pak i burskeho stawa, wusnamjena. Wšimy derje dosć a njechamy Jebi saprócj, jo wschudże a pola kóždeho Ssorba tak njeje, jo mnohi žo jenoż modli a we mnoho wjazy jenoż dźełaja bjes teho, jo bychu wocji himak wot tutoho dźěła žohnyli, hacj je strachom psched hrożazej žuchotu abo sniczazej motrotu. To schroż takle rospominam, hdyma bych nékajke moralisowanje, predowanje ale troschtu nastorča k rosmyślowanju, schto je a kak mamy žo k temu stajecź.

Cżaš žu sle, mohło žo i pschetrjebanej fraju prajicź. Njeje trjeba tuteje fraje: cżaš žu krutne. Wschu, schtož spokojnosoj na wukonjanym dźěle twori, wusjpech a płód tuteho dźěła, drjebi a roscżaščuje žo a snjedóndonóczuje žo pod pomérami dźensnjscheho hospodarskeho połoženja Němskeje. Ani narodnohbladnuwinschi hospodar njeje psched tym sawsecżeny, so płody swojeho dźěła, durhhy pyches zyte žiwjenje spróżnje wukonjaneho, pod rukomaj šlubi a to bjes swojeje winy. A ani jedneho stawa dźensa — tej mjes Sserbami — njeje, kij by wosbé i wopraconjenej wósnoscju do pschichoda hladacj. Schto i jeho scżehu je? So žu, bóle, kaž hdy prjedy wsché stawy jednoho naroda na žo sapokajane, a to schkoda bura je schkoda dźełacjerja a narodnak. Rusa zyłeho ludu je abo méta bych swjasajowanje zyłeho naroda k zhromadnemu dźełu, hospodarżjom pschedeusthém, ale tej duschownje. A bylo by potajkim na kóždym i naš, so wo to staracź, kajka je jeho winowatosć i sebi samemu a le swojemu bližschemu. Wotmlowa pschihódze sama wot žo: prawda a sprawnosć a smilnosć njech žo sapoczina we naschim žamžnym domje, we serbstim sozialnym dźele. Njepraju tu nicżo pschecżiwo temu, so na pisch. sa khndych ludźi i ruhrskeho kraja žo hromadźi je serbskich brożnow. Mé, nicżo. Ale proschu wschédy: njedajcże tym swojim serbstim khudym po schcżernischcżach wotbite kłoży ibżacź, hdyž žo zusym i wolneho mécha žypa. Ssmilnosć sapoczinaj žo we twojim žamžnym domje!

Božedła, zane predowanje! Ale pschezy troschku tosponiminanja, cżitacj w Nowinje, so žo dźełacjerjo pschecżiwo wunoschowanjam je sandźenych tyzkenjow wobaraja. Schtož je žo w serbstim kraju stało, je stromy wschelakich dźełacjerjow, je njeprawda, nic jenoż po jatonju, ale tej po stronym cżłowjeskim rumnom. Hdyž stat wot bura wosžlednje sorno žadacj prawo ma, wonjselknje prawo jednotliwza, burej do hornza nuchacź. Sserbšti dźełacjer w pschemnike — a byrnjez sozialista był — k tajkim srédkam njesahna, thiba so je najschcżuwany abo provokowanu. Pschecżiwo schcżuwanym mózemy bo wobaracź z tym, so jako burja dźełacjerjam danu pschespodcjenje dobjecź, so smy wscho po prawdźe wotcdali a so smy swóbtimi pomhacj, hdyżkuli je to temu abo druhemu jednotliwcjej mózno. Ale wschu a na wobéma stronomaj po prawdźe a bjes kuzedźjow. A schto i provokaterami mjes burikim stawom? Ssym pschespodcjenj, so ani jedyn Ssserb, ani jedyn serbšti bur tuto pschinjuseno njesahłuji. Schtož mjes nami we Luzizy tajke wustupuje, je i wjetsche lezomnoscjerstwo brannta, tij je so nam na strowe serbske cżłowjahnjedźiła a kotruž meli my wschitkim, hromadze je dźełacjerjemi kontrolowacź a jej pajory pschitschacź. Budża dźełacjerjo, so we serbšim dźełacjerjo, widzecź, so jich serbšim bratša — burja — po prawdźe z nimi jednaja, potom imeja serbšiny burja dobru sejseru na nich a tak lohko zanemu zusemu pakostnikej bo njeporadźi, wobu pola naš samuczkeż a swoje karpy w njej lojicź. Sewoł k swojemu!

A ptónczinje: naš wschech, tij smy tu abo druhdyże w pomérnje lepschich wobstejnoscjach žiwi, je bolesć, so dyrbimy pschihladowacź, tak tón abo druhi serbšti duchownh dźełacjer nimale thżeha trada. Njepajesże, serbšiny burja, jim jenoż wotbite kłoży ibżacź! Ssmilnosć a prawda njech žo sapoczina we naschim žamžnym domje! Jich dźélo žo jenje a nihdy placżiło njeje a woni toho je swojej bohatej wowornjowej duschu njezadachu. Maja runje woni dżenża po proschenju thodźicź? To je nalężnosć cżjesce zyłeho serbskeho burstwa: njetnicżomny tón lud, tij njesastaji wschno sa swoju cżjesć, praji němscki basnik. To serbšti ratař njebudże sa sebje placżicź dacź a tehodła: znź žu cżaš Božeho žohnowanja cżłowjeskeje prózy a dźiwru wukonjaneho dźěła a wo nasch wschédny khléb prosch wschitkich druhy runje tak kaž wy, serbšiny burja! Doma žo sapoczina winowatosć i sprawnosći, prawdże a smilnosći!

Přilopk.

* S Freiburka w Schlesiskej. W žušodnej Wosleschnizy bě dźěcżazy žwjedżen. Dźěcżi dźiwchu wjecżor je sasbwécżenymi papjerjanymi latarnjemi po wšy cżahnycź. Jenezho ratarza schtyrilétny žynk bo brożnje žiwjeho nana seidże, so by tam žwoju latarnju sasbwécżił. Pschi tym tam žo jo khowaze žne sapali. Někto žo njemóżesche i palazeje brożnje namakacź a so tam žiwy spali.

* Korczmarjo strajkuja. W Hirschberku w Schlesiskej žo korczmarjo sapowjedźichu, piwarinam piwo wotkupowacź. Piwarinje sandźenu sobotu placżiny podwoisichu, po tym, so běchu dowaj dnjej prjedy placżiny powwschili. — Někto smy na tónzu žiwotnych słowinowu.

* Sajko nowe njebože nad Japanskej. Pisches Nerwyork je do Parisa powjesej pschischła, so je hobrsti wichor (tak mjenowany taifun) mesto Tittori we Japanskej sapuścił. Mérke žohnu poczzechu mésta a krajinu a wjazy hacj 3000 wosbowom so satepi. Też wody rjoch rékow wulke pschesrijene kraju powodźichu. We tychle stronach leżaze wšy žo sapuścichu.

* Stoty cżahnik. Njedawno dźesche Bożeji pisches najwosebnischi thojej w mésce a wuhlada tam žwojeho pschecżela Tmiku mjes wulkajnikami žedźo. Bě jara nohi sdrajczany a srébanche drohi moka a jedźesche k temu najlépsche pjerżwa. Pschijhdyny žo k njemu. „Praj mi tola,“ wopraschа žo Bożischcź po khwilźy, „kak žo to ż Twojimi małymi dokhodami jnješe?“ — pschi tym na rjanu drastu, tolsu zigaru atd. pokasujo. „Wésch, to je zyle jednorje. Loni pscheproschu nje bratr do mórišeje kupiele, a dokelż trébnych pjenjes njemějach, žebi noweje drasty nakupicź, pschebadźich žwój sloty cżahnik a rjecżas. Ydyż žo wrócżich, mójach jón pschi wothodnoscjenju pjenjes žaho samélnicź. Potom jón sažy sastajich a to dźešche tak dale. To žym žebi po cżahu wschо trébne nakupił. Wobżera žym jón sažy sastajił a dokelż zaneho nowcho wobleczenja wjazy njetrjebam, wosmu žebi wot juttischeho dowol, pojédu pschi tajkich cżanych nażymskich dnjach do kupiele a žym tón krócż žwojeho bratra k temu pscheproschu. Basta!“

Wyšoke provisije.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deški kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

* **Spodźiwne njewjedro.** S Bóleslawa (Bunzlau) w Schlesiskeje šo pische: Pjatk popołdnju šo tu njewjedro hromady sćahny. Blyski šwachu ſ wuskeho pasma mróčelow. Hewak bě njebjo zyke jasne. Słónčko šo šmějwasche ſ módreho njebja. Jedyn blyst sajedže w Thomendorfje do jeneho ratarskeho statoka a šapali. Zyły statok ſ domiskim, ſ brózdami, hródźemi a kórnjemi woheń šnitźi.

* **Kaž w kinowje.** 50 khinskich rubježnikow bě žebi na łódźi „Tschingschang“, kotraž mjes Kantonom a Hongkongom jědźi, měšina wobstarało. W nozy pschestłapichu kapitana a šbytkne muzstwo a sawrjechu jich. S murudšinu w hódnoscźi wjazu hač 20 000 dollarow cźekachu. Też wšachu dweju muzowej ſ muzstwa a 9 khinskich pažažerow šobu, jo bychu žebi wukupjenje wunuzowali.

* **Rubježnikaj pjetwow.** W Deliczu muzitaj młodu holzu nadpadnyschtaj. Jedyn jej ſ rubischkom mjeswoczo pschikry, druhi jej wložowe pletwo wotrěsny. Holza ſwoje wložy tak krucze dźerżesche, so muzitaj bjes nich cźekuschtaj.

* **Njesahojomny.** Wěsche ras muž. Hdyž ſwětowa wójna wudyri, roshorichu jeho hrózbne podawki tak, so to jeho žłaby duch njesmjese. Pschindże do wustawa khoromyślnych. Tam wosta někotre lěta. Pomalu šo jeho pschepjate mosby sahju ſmérowachu. Bu wustrowjeny. Dźenża mějesche khorownju wopuschcźicź. Wjeczor wuzmy ſ wožkotich murjow do šwobody a pokiwny nimojedźazemu automobilej, so by jeho do města dowjesł. Tam na wulkim namješcze wuzmupiwschi, praschesche šo wjedźerja, schto ma šaplacźicź. „Wošomdźesacź milijonow hrivnow“, praji tutón. — „Schto?“ štonasche muž. „Schto? Ja Wam njesahju rosumi.“ — „Wošomdźesacź milijonow hrivnow!“ wotpjetowasche wjeczer automobila hrubje. „Je to ſwuczena taksa. Schtóž chce jěcź, dyrbi to wjedźeć!“ — Muž pytasche a rypsche we wschěch ſwojich kapsach. Słónczuje něhdże w łazu nětkajki tam hišchcze ſkowany dwacźesćhrivnarski pjenjes. „Tu!“ praji ſ njewěsta. „Tu macze! Wodajecze, wjazy nimam . . .“ — Na ras běsche wjedźer jara ſdwórliwy, ſejmny cźapku: „Ale prošchu — praji — „wocźakuje wotomit — to dostanjecze hišchcze schtyri ta milijonow wróćo . . .“ — „Schto=o=o?“ sawoła muž a pohladny na njeho zyle ſprostnjeny a sadmělowany. „Schto=o=o?“ — „Schtyri sta milijonow“ wospjetowasche wjedźer automobila. — Tu žebi muž ša hlowu pschimny, wottorhny automobilowe durje a sawoła bjesnadźijnje: „Khětrje, spěchnje! Wróćo do wustawa khoromyślnych!“

* **Ssudniska komedija w bolschewiskim Pětrohrodźe.** Klubowa plachtarja łódź „Peter von Danzig“ šo wóndano do Gdanska wróćił ſ dalschoje jěchy, kotraž ju wjedźeschе hač do ſowjetiskeje Ruskeje. W Pětrohrodźe Gdanzy dźiwne najhonjenja sežinjachu. Pschistawowe wyschnoscze w Kronstacze (pschistawje psched Pětrohrodom) pschipósnachu łódźe papjery jako prawe a w porjedźe. W Pětrohrodźe běchu wyschnoscze sašo měnjerja, so papjery njedawaju prawo ſ pschistawanju we ſowjetiskich pschistawach. Požadawschi žebi dalsche rošaju ſ Moskwy, pschinjeżechu wobšadnu łódźe pšched ſud, wobsteji ſ komisara, pschisydy a pschisydkow. Ssud sašudźi jich k 4 njedźelskemu jatkow, powali wschak nuzuš hnydom, dźiwaju na dobre porjadki mjes ſowjetiskej (= židowskej) Ruskej a Němskej. Po tutym wukónzu wobskorženym wěšo jara pschi jomnym, błědowasche hnydom pscheproschenje k bohatej hosćinje ſe strony žony, kotraž běsche pschi ſudu jako pschisydka fungowała. Hosćina wuhotowa šo na ſudnistwje samym. — Tak je we bólschewiskej Ruskej wschitko možno, a sastojnisy šu po sdaču zyle njewobmjesowani we ſwojim poczinanju.

Swójbne powjesce.

Swěrowanaj: Herbert Bernhardt w Budyschinje ſ Hilźu rodź. Nikolanšcz w Kamjenzu. —
Semrěł: Waltaŕ Nitzsch w Budyschinje, 19 lět.

Wozjewjenje.

Do Khrózćij. Na napraschenje ša rosprawu wo poštwjeczenju khorhoje wojeršeho towarišwa wojšewiny: Nasch sastupjeŕ nam pische, so jemu njeby móžno było, objektiwnje (wězownje) wo ſwjedźenju rosprawjecź dźiwajo na to, schtož je tam njenarodźeho, njeżerbšeho widźał a ſtydźał a skónčei ſwój dopiš ſ Juvenalowej sentenzu: „Difficile est satiram non scribere“ t. r.: Cźežko je, janeje satiru (schpitowacze pišma) pišacź. Tuž drje je ša wobej ſtronje lěpje, jo wo ſwjedźenju dalscheje rosprawy njepodamy.

Pschedadžowanje koni. Ssobotu, 22. septembra, dop. w 9 hodź. šo na dworje Barbara-kasarny 13 wumuštrowanych šłužbnych koni ſjawnje pschedadźuja. Hlowozjy maju šo šobu pschinjesecź. Požeżonki a ſwonkowne bankowske schcźi šo jako płacźenje njepschijimuja.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. **Sarunanje ša wubenmjeczenje** je šo powyschiło. Wot 17. septembra 1923 ma šo płacźicź: 1. Sa jónkróczne mjeczenje ruskeho wuhnja šo žada a) ša 1. a 2. poschod 301 000 hr., b) ša 3., 4. a 5. poschod po kóždym poschodze 86 000 hr., c) po kóždym dalschim poschodze 43 000 hr. 2. Sa jónkróczne mjeczenje wuhnja, w kotrymž dyrbi mjeczeć tašucź a) ša 1. a 2. poschod po kóždym poschodze 344 000 hr., b) ša 3., 4. a 5. poschod po kóždym poschodze 129 000 hr., c) po kóždym dalschim poschodze 43 000 hr. 3. Sa jónkróczne mjeczenje wuhnja zentralneho typu hr., c) po kóždym dalschim poschodze 43 000 hr. 4. Sa mjeczenje runych abo nawiwažnych kanalow po kóždym metru 86 000 hr. Wyšokosći wuhnja pod tšěchu (jeli pod tšěchu wobhdlenja njejsu) a nad tšěchu, wobliczа šo po metrach. Kóžde zawołane tři metry płacźa ša poschod. Trubjele a druhe natwarki (Aufsätze) na wuhnjach šo šobu měrja 6. Wuhnje měrja šo wot dna hač do troniy, hdyž kut wušmupuje. 7. Wupalenje wuhnja wobliczа šo ſe 4 300 000 hr. Paldźo wobsedźer ham podawa. 8. Twarjenja dale 300 metrow wote wuh płacźa po kóždym wuhnju hišchcze wjazy 86 000 hr. 9. Sa mjeczenje w nozy, to je wjeczer wot 6 hač rano do 7 hodź. šo sarunanje podwoji. 10. Wšitke dalsche dźela po wošebitnym wukónzinjenju. 11. Fabrikiske wuhnje wobliczeja šo kaž kóždy wuheń k łažnju. Mjeczerjo ńaja k tymle sarunanjom hišchcze 2 proz. ša wobkhodny abo wobrótny dawk pschirażujo.

Dźensa kupujeće

šklenču, porclin kamjeninu

dla bohateho wubjerka najlěpje pola

Heinricha Bessera

w Kamjencu, Schulplatz 2

Wudźělki prěnjeje rjadowneje přihódne płaćizny

Khojeſowe servisy
taflowe servisy
kuchinske garnitury
myjne servisy

Wěcy do domjaceho hospodarstwa
Mnišnjanski porclin.

Wapno (kalt)

je dóschoł

Siednoczene mlyny w Pančizach.

Słomu

kóždeje dźěłby kupuje

Aug. Hepper. Tel 1958.

Transmisije

kóždeje družiny,

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27

Jabluka k prażowanju

Kóždu dźěłbu kupuje

Paul Richter w Budyschinje

na Hoschcź hažy 20.

Hypothekowe

sarjadowanje kóždeje družiny, wupowjedźenja, wuschmórnjenja, wotstupjenja, stajnohódnotne zapołožnje kapitola w Slotołóch. hypothekach, wobstaranje pjenjes ša hypothekowe žadanti kaž tež wschě wuzejmjenja rešomnoscowych wěcow prošimy w dowkowych wěcach atd. wobdźěła

E. Naue na Hoschcź hažy 32.

Kedźbu! Wjetscha liczba nowych Ratarjo!

wósnych kolow

(Armeeräder)

124 zentimetrow wuzokich a wobkowanych je tunjo na pschedań. Sdonicź we wudawarni „Serb. Now.“

Sserbjo!

Kupujeze twory a potrjebu jenoj pola Sserbow Podjeracze ſ tym ſwoju narodnoscź.

Poručam

nowe a trjebane plyschowe soſy, tkaninowe soſy, drastowe khamory, vertiki, džełanske khołowy, kožowe schaty, płachty a ſwjerschniki, wobleki, ulstry, jonjazy drastu, nowe a trjebane muzaje a žonjaze wobuce, schórnje, gramofony, czaſniki a wschelake druhe wězy.

— Schtož nimam, spěschnje wobſtaram. —

Max Wenzel

kupowanka a pschedawanka zentrala

w Budyschinje, mjazowe torhoschcźo 8

Rěcźu serbſki! Rěcźu serbſki!

S dźichlubacho untskupowanja sara poniżene płaczizny.

Pišane wuschiwanja

(Buntstickereien)

na drasty, bluzy, mantle, ſhotowjenje khorhojow, bankow a towarſtwowych ſnamjenjow wschěze družiny wupiſeje w najſtrótšim cźašu po łódźi złaczišnje.

Wumělska a drastowa wuschiwarnja

Khorla Jähnichen

w Budyschinje na hrodowſkej hažy 2.

Jurij Hänsel

w Budyschinje

na ſukelnisej hažy 34

Telefon 736.

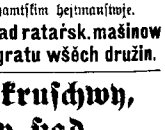

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka ſ Lipska w Budyschiskim hamtiskim hejtmanstwje.

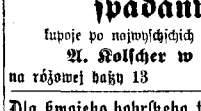

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin.

Jabluka, kruschwy, spadany ſad

kupuje po najwyschschich dnjowych płaczišnach

A. Kolscher w Budyschinje

na rózowej hažy 13 Telefon 1037.

Dla ſwojeho hobrskeho woroweho wobwrota

(Warenumſatz)

a dla dobrych kupiwowych wotſtamjenjow poruczam

wjele nize dnjowoje płaczišny:

mantlowe tkaniny, drastowe žiły, garbarding, ſmužkate a kałchcźkate wołnjane tkaniny, jenobarbne tkaniny, połwolnjane tkaniny, velourowe barchenty, ſoſchtowe barchenty, wupjetły, pišane kožowe pocźehnjenja, schorzuchowe tkaniny, ſatiny we wschěch barbach, muſelino, banto, zenſi, ſmužke tritolowe wězy ša žonu, muzowe a dźěcźi. žonjoze schaty, muzaje schaty, schaty ša małe dźěcźi, barty, khołowe šerwiže, muzaje kłobuki, schórnjowane jaki ša žonu a dźěcźi, jumpery, wotmuzane a žiłdjane muzaje fabrikowane łazy, ſportiſe czapki we najnowšich formach.

Wopyt bo łapiacźi.

Kniże ſpiſowne poſłużenje.

Welſez kupny dom w Kulowje.

Telefon 12. Założene 1868.

Lehmanec khofejownja a konditornja

w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena

Najwjetša khofejownja za přebywanje wodnjo a wjedor.

Najlěpše w pjećwach a piću

torty - jědźny łód - wino - piwo - likéry

Wosebitosći: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach

:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

Letnik 82 Budyšin, štwórtk 20. septembra 1923 Číslo 218

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 15000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa Budyšinje. Wudawa a čisći Smolerjec knihiličerja, sap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni haš do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 200000 hrivnow. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 600000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Štwórtk, 20. póžnjeńca.

Eustachija a towaršow, martrarjow.

* 1747 w Golkojcach Jan Bjedrich Fryco, farař, přełožer stareho testamenta.

Hdyž k tomu dopěješ, zo je tebi zrudoba słódka a witana Khrystusa dla, potom měj za to, zo ma so z tobu derje, dokelž sy namakał raj na zemi. Doniž je tebi čerpjenje čežke, a ty hładaš jemu čeknyć, tak dołho změješ so złe a wšudźom budźe tebje přesćěhać čěkanje před zrudobu.

Kročenje za Khrystusom přeł. Jurij Libš.

Biblija je boža studźeń. Přisłowo.

Pjatk, 21. póžnjeńca.

Mateja, japoštoła, ewangelista.

1853 swjeći Handrij Zejleŕ swój kwas z Hanu Krawcec ze Zidźineho.

Ha dźěše to holčo puć do cyrkwički,
Kaž słěboro zwony su zabrinčeli,
Piščele zaklinča,
Kemšerjo posłchaja —
Tón kěrluš su jandźelojo přewodźeli.
Tuž stupaše holčo před woltař Boži,
Wěnc zeleny błyšći na hłowje so ji,
Zawdawa ručičku
Młodźenčej čestnemu —
Tu fijałku z rózu su wórowali.

Handrij Zejleŕ.

Wutroba wutrobu pyta. Přisł.

Towaŕstwowski powěstnik.

Łuž.-serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk ma přichodnu njedźelu, 23 IX, dop. z dypkom 1/2 11 hodź. w Serb. Domje posedźenje. Kóžda jednota dyrbi zastupjena być.

Starosta.

Jednota „Sokol“ w Bukecach. Zwučowanje jutře pjatk wupadnje, dla hobrskeho přihotowanskeho dźěła za Gustav-Adolfski-swjedźeń. Bliže zwučowanje so zaso wozjewi. Načolnik.

Drježdźanske spěw. tow. „Hromadnik“ změje sobotu 22. septembra wječor w 7 hodź. w sali Wójwoda Albrecht (Albrechtstr.) zabawny wječor z přednoškami a rejemi. Hosćo su nam lubje witani. B. Krawc.

Wšě serbske spěwanske towaršstwa w Saksej a Pruskej su prošene, pilnje spěwać a dźěłać za nazymski koncert (17. nov.) w Budyšinje. Na programje steja słědowace khory:

1. Reja w meji; 2. Přadła je Marja; 3. Luby jako přosaŕ (Žerja čo. 1, 13 a 16); 4. Stup dale! po Pilkowym wobdźěłanju; 5. Syrotka, wot Kocora; 7. Wjelika luboseć; 7. Chcemoj mój; 8. Zhubjeny pjerščenk; 9. Husarjowa njewjesta; čisła 6—9 steja w rjanej knižy autografěrowanej a su dostać přez knjeza wučerja Pawoła Kefka w Bukecach. Čo. 4. a 5. budźe bórzy hotowe a so też tam wudawa. Rjenje by było, hdy by so po możnosći „Rjana Łužica“ 4 hłósnje nastudowała (autogr. knižka čo. 1); w notach pak ma so porjedźić w alće takle: 3. takt = d, d, f, f, f, a 4. takt posledna nota nic f, ale šesnatki a, g.

Noty su dostać přez knjeza Lubjenskeho w Bukecach. Jednotliwi spěwarjo móža so też wobdźělić a njech su wo to z tym prošeni. Wšě wujasnjenja dawa rady też knjez Wowčerk w Serb. Nowinach. B. Krawc.

Serbske towaŕstwo „Serbowsměca w Drježdźanach ma přichodnu njedźelu pop. z dypkom 1/4 4 hodź swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšě sobustawy z jich přiwuznymi kaž też hosćo a sobustawy susodnych towaŕstwow so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma sobotu wječor z dypkom 1/2 8 hodź. posedźenje a spěwanje we Wotrowje pola Jurśec. Wšitcy njech přińdu. Předsydstwo.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma přichodny pjatk wječor w 8 hodź. spěwanje. Dokelž za tydźeń spěwanje wupadnje, dyrbja tónkróć wšitcy spěwarjo z wěstošću přińć. Dirigent.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma dźensa štwórtk zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma njedźelu, 23. septembra w 12 hodź. zwučowanje pola Brězanec. Načolnik.

Swětne podawki.

Kapitulazija Němskeje w Poruhrskej?

Němske knjeježerstwo je zjadnu jara ważne pohłedźenje wo praćenju pažiwneho pischeńiwjenja we wobkhadźenym kraju wotmě1o, wo kotrymž je so hižo prjedy se zastupjerjemi zastoŕnišćiskich organizazijow a dźěłaćerskich swjazkow jednało. Ministerstwowe wuradźenje bě dowěrliwe.

W Barlinje je wot někotrych dnjow powjeda, zo je němske knjeježerstwo pschikazało, zo wyschnosće njeźmědźa wukazy, kotrejž zakazuja, na pschikazy wobkhadźenich wyschnosćow poćłuchować a kotrejž pažiwne pschećiwjenje rjaduja, w Poruhrskej wjazy nałožić, tola wo tym mjenujcej, dokelž knjeježerstwo njeje mózno, tele wukazy zjawnje wróćić.

Němski šnutskowny minister Sollmann wo politiskim położenju.

Němski šnutskowny minister Sollmann je zjadnu demokratiskim nowinam „Rheinische Zeitung“ we Kólnje špitz wo „šnutskownym politiskim położenju a wo wotmyślach němskeho knjeježerstwa“ k wuwinanju pschawotstajit. W tutym špitzu je wón mjez druhim praji: Najnowischa Poincareowa rěć je zjadnu někotru illusiju fintzila, kotraž bě pożladnje njedźele — pola němskeho knjeježerstwa wschak nić — nastała. Njewěrju pak, zo ta rěć wulke rozsudźenje we wjeczernej Europje wotstorći. Za krótki czaj budźe so dyrbjeć ważne rozsudźenje stacj. Ministerstwo je se Stresemannowym šnutskownopolitiskim wjednistwom dopołnje sjena. Nacj dotal je njeje zadyn rozsudł měnjenjom pokazał. Wdźeš je wocži i wosu njesjaczinjaŕej abo hdźež je stronitkeje politiki dla se samyślom čěł njerozsudźerja, budźe tej mjes ludom jatne, **je może je so wujowenje w Poruhrskej jenoj i měrom, za Němšku jara kruthm, stónczi. Se sapoczatkom jednanjow su pschedołhu czakali. (!)** Němšće knjeježerstwo budźe jenoj we wulkim wjatku a w połnej pschesjenosći i wobkhadźenym krajom jednacz. We njedołhazhazym trosunjenju sa Poruhrju njemóże so pola tuteho knjeježerstwa rěčeć.

Schtyri ministerjo je nim žu i wobkhadźeneho kraja. Tola tej pola Rheino budźa wjedźeć, so žo i Barlina, hdźež ho bjestrochne położenje Němšće psched nami njepożrědnje jewi, wězy druhdy hinak wobhladaja dyšli we wjeczernej Němšej. Straschne by było, hdy by znadź žeby Porbernika myślila, so je žo se skónczenjom poruhrskeho spodźinanja a se sapoczatkom jednanja žiło hłowna wěc dokonjaka. Tej wobešeńe jednanja naš a wobpolerstwo psched dalokožadaze woskhadźenja staja. Mi je zda, kaž dołho žo wo realnu politiku jedna, so pschesjenosć pschejinskich politiskich stronow a hospodarskich organizacijow njeje jenoz tak nujna była, kaž w pschichodnych tydźenjach. **Schtóž tule frontu rozstorhnje, la franzowskich imperialistow dźěła.**

Bjesdźěłoćej na hrožaze wóschnje pschihbywa. Wona nij jenoz j hospodarskeje kriży wuchada, kotraž žo po sdaczu hischcze powjerschi, **ale tej wěsta spjeczenja někotrych pschedstajczelow žo njehodźi sapręć.** Němšće knjeježerstwo žo hotuje, wukaz wo sastajenju dźěła pscheměnić, so by žo kromadnemu puschczenju i dźěła sadźewało. Dźěłonjmjeježerjam dyrbi žo wunoschcze dźěło hacj. Wulku starosć nam cżini praschnje, kak mohże so žnź ruczę na wiki pschinjoscż. Njewěrju, so žo w nětczischim czażu rozwicża i mczenym hospodarstwom a furowym khłostanjom lichowanja něschto dowpicż hodźi. **Dyrbimy hischcze w tutym mężazu stajnohdne płaczidło (pjenjes) sawjeczć,** kotrejž nam dźiwy, žito a tuk na wiki wabi. Pschejo žo naš praschcza, hacj moje knjeježerstwo cżežke stocki sinutskownych njemérow wubjerjeczi. Naschcza politika žo na to méri, **jo dyhmy žo tajtich njemérow sminyli.** Chczemy naschu němšćostatnu woboru a naschu schkitanschu policiju psched twojownanjom wobarnowarcż, do kotrehoż žadyn cżežny wojak a žadyn dobry policajski sajtcznik rad njeidże. Ódyż trochu zyroka dożaha, lud sméram wostanje. Kdy by chu pak desperadoja i najtwórkownischcze prawizu a i najtwórkownischcze słowizy (němšeju nazionalistoju a kommunistoju) swoje hrożenja sktutk sczinili a „bicj“ sapoczeli, njebychmy psched nimi zostali. **Njepschecżeljo republiki budża žo mylicż. Naschcza wojerska a policajska móż je zhlnischcza, dyžli kdy j czaża revolucżje.** Jeli so budże nujne, němšće knjeježerstwo wschć srédki swojeje mocy k schkitanju republiki nałoži. W tymle smyśle žmy j jeno j knjeježerstwami wschćich němskich krajow“.

W nastupanju **dźěłanskeho czaża** minister na wopraschenje praji: Wostajenmy pschi swojim stejischczu, so dyrbi žo wóžomhodźinski dżeń sakhowacż, so pak dyrbi žo tam pschi s czaż dźěłacż, hdźež hebi to powschitkowne hospodarstwo żada. Sa to ma tej wjetschina dźěłaczerjow frosumjenje.

Sebracze dewisow w Barlinje.

Po poruczenjoczi kommissara sa sebracze dewisow je policija psche lichowanjmwo kromadź: je sastojnikami sutzbnitzkeje policije wutoru popoldnju někotre wjetsche khojowenje Bjedrichowskeho města a wjeczernego Barlina pschipytała. Mjes tym so žo zjwilni sastojnizy njenadpadnje do khojowenjowe podachu, schkitanska policija sakhody a wukhody wobžedźi. **Hosćo a** personal žo na to pokasachu, so je sakonne, nutrcżne pjenjezy kupiwacż. Każ dołko so pschepytani njemózachu wupokasacż, so žu po sakonnim puczu znokrajne pjenjezy kupili, **žo jim wone na kwitowanku wotcżitschu.** Zyła wež žo w pschitomnosći dewisowego kommissara, tajneho radźićela Fellingera, pschewjedże. Wušpech žo hischcze njeda pschewidźeć.

Kontrolla je žo na to wosschnje stała, so sastojnizy wožoby, w khojeżowni pschitomne, na dźwólżiwe wasschnje namołwjachu, so bychu swoje kitowanje pschehladacż dali, kotrež žo potom pschepytachu. Po cżele žo njeje nichtó pschepytał.

Nowe stajnohdne němske pjenjezy.

Němskostatne finanze ministerstwo wojjawja, so je nacżisł za sawjedżenje stajnohodnych němskich pjenjez potrowny. Němskostatna banka žo wot němskostatnych finanzow zyle wotdźěli. S tym žo zmóżni, dżeło banki stotych bankowskow ja hospodarstwe żiwjenje w połnym wobsahu dokonjecż. Němskostatne bankowki žo pola němskostatnje banki wjazy njedźiwkownja, tak so žo njepschikrutje rosmnożenje papjerjunych pjenjez wjazy njestanje. Stote bankowki budża je jakonitkim płaczidłom. Papjerjane hriwny budża žo jako drobne pjenjezy pschi płaczenju se stotymi bankowkami we wobmjesowanej mérje wużiżć. S dobom žo wudawki statneho hospodarstwa we mnitej mérje samjesuja.

Rosschérjenje strajkowcho hibanja w Badenskej.

Njeméry w Badenskej žo pschejo bóle rosschérjeja. Strajkowazym dżełaczerjam w Lörrachu žu žo w Hornjej Badenskej dżełaczerjo chemiskich fabrikow a druhich dżełaczerjow, tak w Branscdenje, Weilu, Leopoldshöhe, Niedlingenje, Wielinje a w druhich wsach pschistamtli. Strajkowanjska żołma je žo hacż do Waldshuta wuschcerkła. We Waldshutu żulne wotdźěłenje schkitanskeje policije žo bliżazych strajkowazych dżełaczerjow i Lörracha i maschinistkimi twélbami powita a jich pomuczi, žo hnydom sawóżeżeć. Tżélesż žo njetrjebasche. Dżełaczerjo w Rheinfeldenje žu w kamnischczi miliarni elektriziu móż a wokrjeż wottarili, tak so bé Lörrach zyle bjes wobżiwtelenja. W Grenzbachu je žo wo mału jednako, pschi czimż je žo 11 miljonow mšdy na hodźinu dojednało. Tež w Schopfheimje je dla żadaneje wjeschcze mšdy k generalnemu strojżej dóschło.

Położenje je njejaßne. Hačž runje ßu ßo ßadanja dźěłacerjowe pśihotowite, ßu někotrych dźěłodawarjowe ßkrudowali a ßo dźěła jako ßaßtajenzow do Lörracha ßodu wjali. Pśichi prußowarni puczowanßkich pßowow ßu ßo kommunißtißy kontrollowazy ßtražnicy poßtajili, ßo by ßo fabrikantam ßadźewało, do Schwanzarßkeje wupśerchnyś.

Dla podawarkow w Lörrachu badeńßka kommunißtißka ßtrona **k generalnemu ßtrajkej w zyłej Badeńßkej napomina.** Kommunißtejo ßu bźi jadajn, ßo by ßo ßchitanßka policija hnydom ße ßtrajkowanßkeje krajiny wótcźo wótała, ßo jaßcźi ßo jatby puśeßcźili a ßo mjda po dolvójińßkej wuzkoßoßći płacźiła.

W Mannheimße dyrbjeßche ßo na torhoßcźu kommunißtißka ßhromadźißna wotmeś, na kotruž ßo dźěłacerjo ßo lětkami pśeßpośeßachu. W ßhromadźißnje ßo wobßankuju, ßo dyrbjeßche ßo nałaźiła **w dźěłanjach wo generalnym ßtrajku wothłoßowaś.** Pśichi demonßtrazji njeje k njemźeram dośłoh. **Pśichiśtajeny we Mannheimße ßu pśeßed wotkrejźnym hamt pśichiźahnyli a źeby wjeßnu mßu zadali.** Pśichi tym dyrbjeßche poliźija ßabroćiś a demonßtrantow z druhi kuhnaś. Dźeßaś wośobow ßu ßajeli. Na podłožu mu*owcźo wukaza ße 7. auguśta je Mannheimßka poliźajßa direkźija kommunißtißke „Dźěłacerßke nowiny" dla nastanka ßakaßa: SStóńzowanje dźěłacerjowe w Lörrachu. Badeńßke knjeźerßtwo dawa khěźatradajcym dźěłacerjom ßatśeleś.

Buwjacźny ßtaw w Hornjej Badeńßkej.

Dla kommunißtißkich njemćerow w Hornjej Badeńßkej je ßo w Lörrachßkim, Schopfheimßkim, Schönaußkim a Säckingßkim hamtßkim wobzerßu buwjacźny ßtaw pßihlowjedźił. Na podłožu muwacźcźeho ßtawa ßo ßakaße, je źěłowom pißmom abo druhim śrědkom ßa to ßkutkowaś, ßo by ßo dźěło w ßinjejßajwažnyßich dźěłarńcach ßaßtajiło. Dale ßo ßakaßaja wßitke ßhromadźißny w ßamknjenych mźěßnoßćach abo pod holym njebjom, wßitko śěźenje ludźi a wobkoćcźahanje, wobkolniśi a ruczne zedule njejmźeja ßo roßćěrjeś, nowiny ßo njejmźeja na dróhach a nameßtnach pßchedawaś, bróńze a rosbuchadła njejmźeja ßo kupowaś a źiwilißtojo je njejmźeja pśaj śebi nośyś. Poliźajße hońźina ßo na wjećor w 9 hodź. poßtaji. Wobßtajo po drohowej żeleźnizy je ßo wot wjećor 10 hać do ranja 5 hodźin ßakaja.

Seßijonßki dikataor w Bayerßkej.

Bayerßke knjeźerßtwo chce ßeßijonßkeho diktatora poßtajiś. Tutemu dyrbi ßo polnomócy daś, ßo ßmě ßamoßtatnje naprawy cźiniś, kotrejž ßu nuźne, ßo bychu zyrobowe płacźiny w Bayerßkej ßuśne byłe.

Franzowßoju nźmßke pjenźe ßu bjeru.

SSćrjedu ßu Franzowßoju w Elßaße bilijon hriwnow ßebrali. Dźěłowarjerjam njeje ßo tehodła podpjera wupłaćiś mohła. W Mühlhausrje je ßo wobßadźiła wyßchnoßć ßchtyrjoch bilijonow hrivnow ßmoßowała.

Franzowßoju wßchě filiale nźmßkoßtatnjeje banki a druhich bankow wobßedźowarcy dawaju. Kóždeho, kotryž ßi nich ßpaketom abo ßaktowej toßchu w ruzy ßtupi, ßadźerja a pjenjezy, kotrejž poła njeho namakaju, ßebjeru, ßo ßo njemohłe ßnadź k podpjeranju njedźěłazych żeleźnizarjow abo nźmßkich ßaßtojnikow nałoźiś.

Baldwin do Pariża pśichi.

Jendźelßki ministerßki pßchedßyda Baldwin je źrjedu do Pariża pśichi. Parißke nowiny jeho witaju, ßo nadźeju, ßo ßo ßjeho ßetkanjom z ministerßkim pßchedßydu Poincareom Jendźelßka jaßo z Franzowßkej bóle ßbliži. Pśedawße dowźerjenje dyrbi ßo po śrěźenju mjes wodźerjomaj jendźelßkeje a franzowßkeje politiki wróćiś. Ani nźtkole ani pśichodnje nje móże Jendźelßka na europißke twarjenje źamoßtatnje wuśinowaś, ßbyś to hromadźe z Franzowßkej njeźini. Tejele wźrnoßće dyrbjeli ßo jendźelßcy ßtatnizy nźtkole ßłóńcznje wuźinaś. Franzowßke dyrbi ßo ßwojeje politiki, wot wóßom mźězacych ßo wjedźeje, dale dźěrjeś. Na druhej ßtronje paŕ ßo njejmźe njećeho wotßtajiś, ßo by ßo ßłóńcznje k dorozumjenju z Jendźelßkej doßchło.

Nazpćezna revolucija we Bolharßkej.

Po pśeßcźełach z Belgrada je w Bolharßkej nazpćezna revolucija wudyrila. Sjednoćeni rataŕjo a kommunißtojo ßu we wjele mźěßtach mót do ßtwojich rukow wzali. We wokolnoßći Sofije a Filippopla je k wulkim njeměram dośchło. Knjeźerßtwo je naprawy cźiniło, ßo by ßo revolucionarne hibanje połoźiło. Krwawe wojowanje dale dźe a revolucionarna ßtrona dobywa.

Revolucija w ßajordańßkim kraju.

Telegramm z Jerußalema powźe, ßo je w ßajordańßkim kraju revolucija wudyriła. Wßelonjene arabßke ßplahi ßu wojakow emira Abdullaha nadpadźe. Śěźk ßo pßcherßkemu Jendźelßkjanam a źidam méri. Pśehedowańćeni chze tamniße wobhbdleśtwo w ßajordańßkim kraju zyle njeźowstrójniś arabßki ßtat zaloźiś.

Newyork bjes nowinow.

W Newyorku njeje źrjedu rano żanych nowin wuźcko. Knihißcißcerßke ßtrajkaju, dokeľ jim nochzedża po jich zadanjm mźbu powyßcźi. Natkadnikoßo nowin praja, ßo je knihißcißcerßki ßtrajk njeßkónčniś a ßo tehodła je ßaßtupjerjeni ßtrajkowarjow njeźerdanja. SSßu pak ßwóńnwi, ßo offiźialnymi ßaßtupjerjeni połnóżnomerikańßkeho knihißcißcerßkeho ßiednoćeńßtwa jednacz.

Ze Serbow.

W Budyßchinje, 20. ßeptembra 1923.

— **Wo mźedrje.** Wćera wjećor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, wo dnjo najcźopliścho 19 ßtopnjow Celßius. Dźeńßa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, w nozy najnjißcha cźopłota 9 ßtopjenkow Celßius. Wuhlady: Njewobßtajne. — Po roßrawnje Dźěłdźańßkeje wjedrańße ßmśerny pßchemjenjate wjedro ßpchećaßhowazymi mróćežkami. Cźeßki powětr ßahaße wćera rano ßjalanda hać do Schwedßkeje. Se ßwojimi wubśěłkami nam wćera ßtwórnje deßcźeje pßchinjeße. Pola kupy Island je hišće ßaßo nowy cźeßki powětr ßpóńnacy. Wćera rano mźjachu njewjedra: hora Brocken, Wißingen a Warßchawa. Deßcźićik ßo dźeßche w Frankfurcźe nad M. a w SStockholmje. W Londonje bě 9 ßtopnjow cźopłoty a rjenje, w Parißu pśeś 10 ßtopnjow ßamróćeńe. Newoak bě powßchitkownje 9—14 ßtopnjow cźopło. Na horje Jungfrajze w Bayerßkich alpach ßo śnjeg dźeßche. — Julije piatk ßłónczko 5,44 hodź. ßtwadźa a ßo 6,02 hodź. khowa. Mźećaćk ßtwadźa popoldnju 4,45 hodź. a ßo na ranje 1,34 hodź. khowa.

— **Rozpraŕa poliźije.** Poliźija dyrbjeßche poßlednje dny pßcheźiwo mnoho kolojeźdnym ßakrocźićam, dokeľž njemóżachu njedźiwaju cźmy kolo wobßtwórkene. — SSanźdźenu nóż wokolo 2 hodź. Friceju firma w Korjumju dla wudyrjenja wulkeho wobnja Budyßchim motorowu ßykawu ßabaße. Po poßtajenju wopatrjeneje direkźije wotdźeje na to z mećßchanßka motorißta ßnkawa, kaž źeż ßykawje Weigangża a waggonoweje fabriki. Wißße wo wobnju njeje hißchće ßnate.

— **Hamißke hejtmanßtwo nam pśiche:** Dyrbi ßo na to pokaßaś, ßo tudomni wukrajni dźěłacerjo, kiž maja ßwoje wobydleńe w Cźeßkoßłowakßkej ale w jakßich namjejnych wjach dźěłaja (Grenzgänger), bjes dowolnoßće krajneho hamta tu dźěłaś njeßmźeja, ale ßo pßchedpißmna wot 2. januara 1923 (wojßejowne w cźißle 15. wot 18. januara 1923) rźe ßa wukrajnikow płaća. Wo dowolnoßći k dźěłu na ßo ßmydom, tak daloko hać ßo hißchće ßtaw njeje, proßwjeś. Pßośtwy maju ßo na pßchedßtajonnu dźěłowu wupokaß (Arbeitsnachweis) japodaś. Położenje pßchi wobkhodźe pßches njeßu maju wećeje cźi dźěłacerjo, kiž maju wupokaßanßku Chartu pßchi ßebi.

— **Ludwik Kuba, akad. molet z Prahi, kotryž je, kaž cźi hižo loni, ßchtwórcej léta dołho po zyłej Łužicy puczował a druźiny naßchich krajow, tak daloko kaž ßo hißchće noßcha, molował, je ßo tele dny wróćił z nowej ßběrku (25 wobraßow) do Budyßchina, hdźej ju na zdanje Maćicy SSßerbßkeje wußtajі w ßali SSßerbßkeho Doma. Wußtajenja ßo hižo pśichodnu njedźelu, 23. t. m., wotewri. Ludwik Kuba, kotryž ßo pał tele dny na krótki cźaß wróćі domoj do Cźech, pśichćeße k hotowej ßhromadźißnje Maćicy SSßerbßkeje ßaßo, ßo by ße wußtajenju wobraßy ßam ßawßtał a wotwjeś. — Jeho łońßka ßbérka ßo lětußchej ßjednoćena pokazowa nam wopraßowje dośpoły wobraß Horneje a Delneje Łužicy we ßłowńcych twarh, kajkiž je ßo mołerjej a wobraßowarjej wumóżej Ludwikej Kubje ßwoji. Wćeny, ßo Kuba ßo njewußtajeju prózuje, wudaćj ße polne dźěło ßerbßkeho źiwjenja wobeju Łužicow we wobraßach. Łońßke wobraźy ßu hižo reprodukowane, lětußke ßo budźa reprodukowaś w ßjenje, a na pßchichodne lěto zyłe dźěło wunźe. Reprodukcźiju łońßkeje ßbérki pßche-*

Hanka.

Powěść ze SSserbow.

20] (Pokraczowanje.)

Ńißchowa poibźhnjena ruka ßo ßobom ßłapkom jako bjes mozy ßwjese, kaž nimo wole ßo wón na wojo źiwdny, a wucźahnjowßchi rubißchko a trźjo śebi cźoło, nźßchto wo njeßnjeßłinwej tuźnoźe powźdaße a potom nźtkaŕ ßpróńnje doda: „Koho paŕ . . . budźeße proßchena maćі, to na myßlach maće . . ."

„Ńißcha . . ., ty njewößch?" — ßo ßtarußchka dźiwaße, „wßchak by tola hewak tak mudry, a tu njewidźißch? Koho też bych mźnila, hać tam tam teho pßches pucź prźi?"

Rochej ßo hißchće wźrieś nochzyße, a dwźlujo wijeßće ßłonu: „Schto, teho drobneho khoreho wucźerja? — To móżno njeje, cźeta!"

„A tola tak je, na to ßo ßpußchcź! Njeje ßwón dźeń wote dnja pola Luboßchoju, njeßtupa ji runjewon na pjaty, hdźežkuli móże ßo ßetkać ß njej? Njepowźda jej rjane rźcźe, njeczita jej wßchelake nźmße bajti a baßnicźki? Wßchitcy ßlepi widźa, ßo je ji dobry, a wona . . . Pśedy by ßo ßmjała, hdyž ßym ji wo wuczerju ßpomnila, wóndy wßchak ßo ßacźerwjeni kaž Janßka róża a proßchełße, ßo tola njebnych żortowaka ßajźimi wźzami. A wćera wjećor . . . Wź hižo posdźe, ale hißchće mźjach k ßuśodej doßtaćcź. Tu Hanka pod wokńami pßchi płoće ßtejeße a w ßylßach ßo ßupaße . . . a pßche cźo? Dokeľ k. wuczerjej na pśeći tak jimanje, nźżnje a kraßnje na hußlach hudźeße. Wźßo, wuhladawßchi mje, ßkoku wwochmy, drje tola ßam widźißch, ßo ßym prawje widźała, a ja, ale ja nźtko wźm, na cźim ßmy. Niz Rocho? Nźtk ja ßo praßcham, ßmź tak wośtaćі, ßchto ßo teho budźe? SStoße to Hanży żane niebudźe. Teho khoreho cźłowjeka, kotryž wßadnje kaž nalemjena kwćita na ßłónzu, tajkeho cźłowjeka ßebi bracź njemóże. Nan a macź budźe ßi cźeßka dźiwaćі, wona ma hłowcźku. Hdyž by paŕ ßo nźchtó, kohož ma ßańcź, do teho połoźił, tak **by to było? Nź . . . a tu ßym pomyßlіła . . .** Hdyž by takle ty . . . haj Rocho, to je twoja khcheßcźanßka pßchißlußchnoßć. A ty ßy Luboßchowy muž! Hdyž by ty takle raś ß Hanku vorećźał a ji dorźećał . . ."

„Ja?" Ńißcha poßtićź, „ja, cźeta? Wi to nźkdy njeßłußcha, ja bych wześe ßchto wot njeje ßhonił?"

SStara cźeta wudźiwana na młodeho muża poßhlada. Tajkeho jeho hißchće widźała njebě. Wón wßchak bě tola hewak tajći mźrny, a nicźo ßo jeho pßchimało njeby. „Tak, tak," dźeßche ßtara cźeta, „praj dźeń mi, Rocho, ßchto ßo mjes wamaj podawa?"

„Mjeß namaj?", praßchany cźeźy wodychujo wuraßy, „ßchto paŕ powźdaćе. Mój ßo njeßnajemoj; jenoź wźm, ßo ßym jej pßcheźiwinu, hdźežkuli jej pßcheßkoćzuju pucź."

„Ale, Rocho, wźßch to też wześe? Njemnlißch ßo ßnadź?" cźeta dale ßpodźiwnißcha . . .

„Wßchak ßo wßchędnje pßcheßwędźuju, wßchudźom ßym jej na pucźu. Saßtupich-li k nim do ßtwy, Hanka ßo ßawźeße bórßy miny ße ßtwy. Podawam-li jej rućku, wonа cźini, kaž by njewędźała. A ßenje mi ßłowcźka njeprospśa poßlednje njedźele. Hdyž runjewon ßo wopraßchach, mźjach ßłowa kupowaćі. Wßchudźom ßo mje hlada, ßo mi njeby pßches pucź pßcheßcźła. Cźuju-li jej ßchto k woli cźiniś, wona njerodźi. Wóndy", a mlodźeńc ß hłuboka wodychnywßchi, ßebi cźoło trźeßche; „ach, tajka tuźnota, ßo ßo wßcho duźy — wóndy, ßjatk to bźše, a wowß wjaßaße. S najdala hołkaße njewidźero, jenoź wźtßik trjebał ßo ßłchwaćі, a deßcźeź tu budźe. Dokeľ mźjeße hißchće dwaj ýadaj, dnjch jej pomhaćі, ale wona mje wotßtorcźi: „Daj ßebi bnyć, ßama dokonjam" . . . Tuź ßo ßmuźich, a pßchißtupiwßchi k njej, rźekнuch pßcheźiwźiju: „Hanka, budź proßchena, praj mi ß prawdu, ßchto ßym tebi cźinił, ßo ßo hnźwaśch, a ßo ßym tebi na pucźu?" A wećeje, ßchto je wotmołwiła" — a Rochej ßadrhcźnyj hłóß a wocźi ßo muczeßchtej — „nicźo, ani ßmała! Ale wobliczko ßo jej ßběli kaž jeje rubißchko — a ßkoku na mnje pohladnywßchi, a ßaßo ßo wokwobroczіwißchi —ßadeża ße na druhi kónz a ßaßo ßnowy wjaßaße, **kaž by mje tam njebyło** . . . Wróćіch ßo a półdach ji Kita, a hlej, tón ji ßmźdźeße pomhaćі, haj ßchećeńcje ßnowy ßnowadaße — ßym to ßłyßchał, tak pßcheźeknje, kajkaż je napßcheźiwo wßchźm ludźom, jenoź napßcheźiwo mi niz . . ."

A hrabnuwßchi ßaßo klapak, ß wulkim wußkom rokßedni hółdź do woja ßadyri, ßo do wźzu ßarza.

Cźeta ßo ßamphli. SSe ßpoczatka ßo pohnjeła na holzu, kotraž bě tak ułiferda a horda, a Rocho bě jenoź dobrotu cźinił jeje domej. Wona bě pßchezo mjele do Harki dźerźała, ale nźtko, hdyž bě Ńißchu tak trudźiła a ranika, bě po wßchźm. Wón bě pßchezo jeje najtuńßchi Rocho. A ß tym dobrym pachołom ßebi holza wźri hrońje jednacź, kaž by ßkupe hółcźißłeho byłkak ßrudny je. Tak kraßeneho a w ßtyßku ßtara cźeta ßawźrno Rocha hißchće widźała njeběcźe, hdyž bě pßchi Marijinym ßmjertnym łożu ßtał . . .

W tym wokomiku ßo ßablyßkny, a nimowólnje ßtarußchka wocźi ßaidźeli, kaž ßlejena ß nahłym płomjenjom. Ale hnydom ßaßo wócźi wotewri a ßłoki jej na Rocha, ß wótrym pohladom ßcźehujuju kóžde jeho pohibnjenje. Nźtko ßo ßhraba, nowu mhłićku bě ßapßchijała, a pośmźwtnywßchi ßo trochu ßchibałe, dźeße, kaž by ßnźwna była: „To ßu kraßne hißtorije! A ja ßchcźo mźnjach, ßo je Hanka ßchtó wé ßajźe ßwjezco! Nźkdy na ßwźcźe ßo teho njebnych domyßliła, cźakaj, cźakaj — tjenje by mje jebała, njebźskowne ßtworjenje ty!"

„Cźeta, dajće ßej bnyć, to ßu próßdne wźzy, njepowźdajmoj dale wo tym," rźekny Rocho, machaju ß ruku, kaž by wośtudlu muchu honił.

„Nź, nź," wotmołwi wßchak raßnje cźeta, „tak bórßy to njeßabudu. Hanżnna woraknwońcź mi je mßłoły njeńdźe. A ßlónczнje, ßchtó mohł wjedźeś — hać też ßo ßa tym nźchtó druhe taji? . SSdwół je dźiwny a dźiwnje ßo wjereźi. Zyle dźiwne mßłe ßu mje takle wopytałe. Hlej jenoź — ale njebudź njeßkerpny, ßo cźi nźchtó ß błudnych młodych lět wa*rodźu — pßchetoź dołho tomu je, ßo mźjach też ja ßwój cźaß, hdźež ßo pyßchna poczinach a ßo hordach — a tak ja ßwojeho lubeho — ßurowje lubowach!"

„Cźeta?!" Ńißcha ßo japyri a wobłędny.

(Pokraczowanje.)

wjedženu trojobarbnu, šmy widżeli. Wupada jara derje a fo tej wuśtaji. Lětuca wuśtajenja budże wobhašowaćj hłownu wuśtkuk wobeju puczowanjow, lětuschebo a loniſcheho a ihudźi ſ tym hiſchcze wjetſchi ſ'jim, hacj loniſche wuſtajenja. Na wuſtajenju ſu ſtubili pchińeć niż jenoż Delnoluſicjenjo a Sserbjo ſ Wojerez a Mukałowa, hdjež je Kuba Leiża molował, ale tej cźrjoda ſdjelanych Nemzow ſ Wojerez, kotſiž ſu Kubowu dźełarnowu w tamniſchej kraſinje ſ wulkim ſajimom ſćeńkowali a w „Hoyerswerdaer Kreisblatt" na jeho dźěła we wulzy wukhwalazym naſtawku ſpominali.

— Wuſtajenja ſadu a ſeleniny. Doponinamy ſ nowa na ſadowu wuſtajenju, kiž ſo wot 29. ſeptembra hacź do 1. oktobra 1923 w ſwjerzewarni pſchikaſtſkich kaſarnow w Budyſchinje na Lubiſkiſe dróży wotmeje. Wuſtajacej ſmě tóżdy katar a wobjedźer jahrodow, też bźuź njeje ſobuſtawu wuhotowarjow. Dyrbi ſo tu pokaſaćj, kak wulku hódnoſć ma płahowanje ſadu a ſeleniny ſa ſeźiwjenje luda a ludowe hoſpodarſtwo a kaſi wupłod może też najnjeſadniſcha ſahrodka pſchi pilnym wobdźełanju pſchinjeſeć. Mnoho, hódnoſnych a ćeſtnych nagrow, mjes nimi 2 ſlebrnej medaille, je wuſtajenych. Po dotalchi ſamu ſkuſenjach ſmějmy wożakaćj, ſo budźe wobdźełerje ſyhnuć. Dla mnohich ratarſkich dźełow je ſamohrowenja hacź do 24. ſeptembra pchijimnja. Zamohwenja pchijimuja: kk. ratarſkuwowy radźezeł Unthmer w Budyſchinje na Sedanſkej dróży 5, dale w juſtizinym wuarſenju wó ſtwje cźo. 350, ſa ſobuſtawu Budyſchſkeho ſahrodkarſkeho druſtwa (Schreibergärtner) k. Khorla Friedrich w Budyſchinje na Wettinſkej dróży 27. Pola njenowanych knjeſow może kóżdy dalſche wobſjenjenje wo wuſtajenju dóſtaćj.

— Sałaranje ſ mlokom. Měſchczańſki ſeźiwjeńſki hamt nam pſche: Dobreho mloka ſo pſchejo mjenje pchińoſuje, tak ſo ſałaranju dźěći, thorych nadgrach hroźy. Tehodła je nuſno, ſo ſo dobre mloko ſako na khartki wudawa. Pokaſujemy na wobſjenjenje wot 16. ſeptembra. Mlokowe khartki ſo wot dźenſa ſem wudawaju. Sa jenu khartku ma ſo 150 000 hriwnow ſaplaćiéć.

— Knihtupiſi kłuź je ſo na 30 milijonow powyſchił.

— Sa nowu herbiſku ſchulſku cźitanku nawda ſo pſchi kwaſu k. Arnoſchta Lorenza w Sſowjerjach 75 000 000 hr. (pjerźaſtodwadcźeſacź milijonow). To je wulkotna ſbérka. Wutrobny dźak darićelſkam teź na tutym městnje. Njech dźeiu dobry pſchikład ſćěhowa.

— Kedźbu! Gmejniſki hamt we Wulkich Rödrjezach (Groß-Röhrsdorf) pola Kamjenza wobſjewja, ſo ſu mjes ſchekami na 50 000, 100 000, 200 000 300 000, 500 000 a 600 000 hriwnow, kiž je tale gmejna wudawała, nékotre falſchowane. Tehodła tale gmejna hacź do 30. ſeptembra ſwoje ſcheki nutſcźehnje. Poſdźiſcho je wjazy njeſaruna.

— Nuſowe ſcheki wyſchiſch'i poſtrowje pokładnizy. Wonjeſeźerſka wyſchſcheje poſtowoje direkzije nam ſdźeli: Nuſowe ſcheki, kiž je wyſchſcha poſtowa pokładniza w Drjezdźanach wudała a kiž ſu na poſtowy ſchekowy hamt cźehnjene, wo 1, 2 a 5 milijonow hriwnow, ſo k nutſcźehnjenju ſwolaju. Hacź k 15. oktobrej 1923 je wyſchė wokreſjene poſtowe pokładnizy pſchijimaja.

S Korſunſa. Telefoniſzy ſhoniny, ſo je ſo dźenſa w nozy ſkładowniu Frieſez fabriki wotpalila. Tohodla zyłeſ fabrizy ſtrach hroźeſche, ſhdi też Budyſchſke motorowe ſtukawy na pomoz wuprošnichu. S jich pomozu a tych wobſjenjowych woborow ſe ſtuſadźenu, kiž běchu na pomoz pchikhwatali, ſo poradźi, wobeju na ſkładownizu ſamjeſenjowaćj.

Se Zahorja (Sohra) w Sſorjeſkim wokreſiu. Sandźenu pjatk popoldnu pſches naſchu kraſinu cźorna mróčel cźehnjeſche. Hewak pak ſlúnczko ſwjeſcźeſche. S mróčela ſtawny njenadźijny błyſk. Se wojeſkotom ſajedże do ſwjeſłow domiſkeho Berthołdez kubła. Wón hnydom ſapali. Berthołdez ſtatok a twarjenja ſu hiſchcze ſe ſłomu kryte. Tehodła ſo zyły ſtatok bórſy ſ płomjenjom palеſche. Jenoż ſtót a nékotre nadobny mózachu ſnicźenju wutorhnyć.

S Kringlez pola Klétnicho. Do domiſkeho naſchoho gmejniſkeho pchedſtojićerja Rieka ſu ſo w nozy k wutorje paduſchi dobyli. Woni tam wſchė pjenjeſy poſkradnychu. Też pokruce khlěba a nékotrym pak-cźikam tobaka ſobu kaſachu. Sa paduchami ſlědu nimaja.

S Hanczig. Hrubý a njehańbity je tola nékteſchi młodſchi doroſt. Tak wupraſchichu tajzy njedoczinkoju ſjatk w nozy w ſahrodze k. dr. Rachela burje, wotmjebechu je a rubichu jemu ſad ſe ſchiomow. Połtajta je njekniczomny zwótku wujſłědźiła. Ssu to tjo wukzbonizy A., F. a Sch. — poſłednji je wulowany njedoczink — a cźeladnik R. ſ Kukowa a ſtarſchi cźeladnik Sch. ſ Milocźiz. Starſcha dźowka jim tu ſ wotnom porokowaſche, ale tej wotmołwichu: „Dźerž ſt . . .!" Sa taſtich njedoczinkow njeplacza wjazy ani Boże kaſnje, ani ſwětne ſakonje. Nadźijomnje jim wyſchnoſcź dopomnjeńu da. Wſchelazy ſ tutej zwólby cźakaja na wuwuczowańſkich wjeźorach Sſokoła w hoſcźenju a ſłuſchesa ſ wjeſtſha němſkemu turnaríſkemu towaríſtwu. Chodża rad ſwadu ſe Sokolami pytaćź. Se wſchěch kutow Němſkeje naſhódrany praſkot naſich nasiwjerni młodźinu a tak ſpaduje moralnoſcź młódſchebo horoſta dźeń a bóle. Najlépje by było, hdy buchu wjeſni tjemjeſliniſzy taſtich njeſkmankow ſo ſminyć mózhli.

S Wuſkoſeje. Tu bě ſo paduch do Rodakez khlěwa dobył. Durćźka ke khlěwej maja pſchipiwanu ſa elektriſki ſwónćaſ, kiž ſafwoni, hdyž ſo wocźinja. Tak ſo Rodakez nózny wopyt pſcheradźi. Jeho w khlěwje ſaſtajichu. Wón wudawaſche, ſo je chyl jenoż ſtót farſaje ſo na Rodaku wjećźeł. Nóznemu hawronej pak dopołnaſachu, ſo je wjele cźornićhi. Pſchetož we ſtuſodnym kſchidole bě njedawno pakoſćźił. Tehodła jeho ſandarmej pſchepodachu, kiž jeho pſchećźelnje do ſwojeje wěſteje hoſpody pchepročiu.

Se Skaſkowa pola Kamjenza. Njedawno ſo ſi jenoho khlěwa zentnarſke ſwinjo kradny. Sa paduchom ſo hnydom puſchećźichu. Wón wostajiwſchi intimale nowcho kola cźełaſche. S nim wobhjedźer ſwoju ſchkodnu naruna. Cźiſto kola wěſće na ſlěd paducha nowjedźe.

S Lubnjowa w Błotach (Lübbenau im Spreewald). Kraſne wjedro poſłednji njedźeł je wotawam howiło. S tak lohkej prózu a tak rjanu ſmy wotawu ſi nědka lidu rothowali kaž lětſa. Wotawa bě też nadrjadnje rjana. Kraſnje wuſuſchena wonja kaž najcźerſtwiſchi ſelo. Jenu cźwilu pak ſe nam rjane wjedro pchińeſło. Na naſchich katuliſchach ſo ſ huſanzami mjerwi. Mjetele ſu je nażadźale a je ſłónczkowe wjedrom ſo wutamchu. Symmy deſchcźik abo mróz by je bórſy ſnicźił.

S Komorowa (Mückenberg) ſadu Rólanow (Ruhland) ſo Pſiche: S industriju klaza. We wulkich Lauchhammerſkich fabrikach jenoź 4 dny dźełaja. Dwary leża. Twarjaz dźełaczerjo ſu bjes dźela. Dobrěj ſu frajtowali, wſchelake wuhlowe jamy wſele ſtow dźełaczerjow wjazy pchijimachu, hdyž je ſwój ſtyndu napiſchezjo.

S Noweje Wěſy nad Cźigenom. W naſchej wěſy ſo ſaſo paduſchi ſchcźerjeja. Kluberjej Bohmarjej tradnychu kolo, wobucźe a khabat. Zinnoſcźerjej Dinnymiſej wjachu ſ kola pluh. Na wſchelakich polach pokradnychu kal a bérny. Zinnoſcźerjej Jähnje tradnychu ſ khlěwa ganjora a jeho na pola ſarſchachu.

Se Zitawy. Luźiſzy korcźmarjo ſo hibaja. Jich powołanje ſteji pſched ſaſhubu. Piwárnje pſaczijmy ja piwo ſa tydźeń wotkrite rady powmſchuja. Hiſch nětko karanćź piwa 4 milijony hriwnow płaczi. Tele płaczijmy wſchón wobtkad w korcźmach podwiſajaja. Korcźmarjo běchu ſo tele dny w Zitawje ſeſchli, a radu ſkładowachu, kak móhli ſo hrożazeje ſahubu zminjeć. Po wothudnjenjach nětkuſchich rentnarjow hraba nuſa je ſwojimi koſcźojtnymi pajorami ſi ſrědnim ſtawom.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk, 20. ſeptembra 1923.

Dźenſa dopołdnja:

Dollar 175 mil. Jendźelſki punt 750 mil.

Cźeſkoſłowakiſka króna 5 mil.

Hamtiſke kurſy wežera w Barlinje.

Dollar 181 545 000, jendźelſki punt 822 937 500, ſchwinzarſki frank 31 920 000 hr., franzoſowſki frank 10 573 500, cźeſkoſłowakiſka króna 5 446 850, tyſawa w Drjezdźanach 6 483 750 hr.

Na Barlinſkej burſy wežera rano kurſy zuſych pjenjeſy ſ wuprědka horje bijachu. Dollar pchińidże hacź na 200 milijonow hriwnow. Potom pak ſ nim ſaſo hacź na 160 milijonow hriwnow dele dźeſche. Jendźelſki punt bě na 900 milijonow hriwnow ſtejł. Potom pak ſo hacź na 720 milijonow hriwnow wotdrjebi. Hamtiſki ſo kurs dollara ſe 182 000 000 hriwnami ſapiſa.

Na produktowych wikach płaczijmy kabłachu. Wiki běchu hewak mérne. Wutoru popoldnu ſo hiſchcze wjele rožki rospſcheda. Tu najſterje ſtatna žitarnja dołtanje. Wićeńca mjeſeze ſnadny wobrot. Płaczijmy ſo ſedma pſchemėnichu. Jeczmjenja a wowſa ſo wjele njerospſcheda. Kóżdy pſchihładnje, kak ſo hołpodarźe położenje dale roswije. Też je wulki njedoſtatk na pjenjeſach. Tehodła ſo też malo muki rospſcheda. Wompjeſchi a ſłónna piza ſo ſedma pſchemėnichu.

Pſchenża 270—300, rožka 230—240, nałetni jeczmjeń 270—300, najmjeńſy jeczmjeń 260—270, wowſa 240—250, pſchenċźna muka 425—475, rżana muka 350—425, pſchenċźne a rżane wotrubły 165—170, rapſ 320—350, rapſowy wołuſchi 220—230, ſuche truſanſcźki 130—140, běrnaze kruſki 240—250, wſcho po zentnarju a miljonach hriwnow.

Tſſoma a ſyno. Pſchenċźna a rżana ſłoma 10 hacź 11, wowſina ſłoma 9,5—10,5, rżane wołkowy 7—8, jeczna ſłoma 9—10, ſyknaze 22—26, ſyno 9 hacź 14, wſcho po zentnarju a miljonach hriwnow.

Słota hriwna wežera. Banka dawa 43 225 000 hr., pſchedawa po 44 632 143 hr.

Koże běchu na poſłednjej aukzijji ſaſo hobrſzu drobne. Wone běchu pornjo poſłednjemu mrěſazej 40 hacź 50 krócź drożiſche. Koże płaczachu wołaze 21/29 puntow 39,2 (38,7), bycze 42,1—43,7 (43,7), krunzaze 21/29 puntow 40 (40), jałoźce 45,1—46,1 (45,1—41,7). To je po punczze a w miljonach hriwnow. W ſwinſkach ſu płaczijny wobſchkodźenych kożow.

Zement ſo nékło po ſłotrej hódnoſći pſchedawa. Jedyn waggon, to je 10 tunow abo 200 zentnarjow, płaczi w fabrizy 441,20 ſłotych hriwnow. To by minjałe 20 miljardow było.

Wiki rěſneho ſkotu wežera ſrjedu w zentralnej ſkotaini (Zentralviehhof), rosprawa ſkótneje zentrale w Berlin-Friedrichsfelde. Pſchihnało bě ſo pornjo tydźeńſchim wikam ſ muwfacjom ſwini a cźełatow nėſchto mjenje rěſneho ſkotu. Wiki porjadnje njeſdźechu, dokelž na burſy kurſy zuſych pjenjes jow a tam khodźachu. Ale tehodła rjany ſtót jara derje a cźeſche a bě wſchón drożiſchi. Njedoſtatk na pjenjeſach ſo njeſlubje ſaćźuwaſche. Byrnjez nowe hobrſte powyſchenje żeleſnicy pſched durjemi ſtało, wiki na kónzu troſchku wſtajnichu. Sa najlépſche howjadła ſo po zentnarju ſiwjeż wahi pſches 1 miljardu a 300 miljonow hriwnow ſadźeſche. Cźełata troſchku mérniſcho dźěchu a płaczachu pſches 2 miljardźe. Wonjezy rornjo tydźeńſchim wikam wjele lépje dźěchu. Najlépſche pſches 1 miljardu a 600 miljonow hriwnow płaczachu. Na ſwinjazych wikach ſo wežera ſako bjes ſamjeſenjowazych wichedpiſmow wikowaſche. Płaczijny běchu pornjo poſłednim wikam 50—60% wyſche. Pſchihnało bo bě 1371 howjadłow, 800 cźełatow, 1996 wonzow a 1643 ſwini. Te ſo po tuchle płaczijnach pſchedawachu

Howjadła 650—1300 miljonow hriwnow,
cźełata 900—2000 miljonow hriwnow,
wonzy 500—1400 miljonow hriwnow,
ſwinje 1500—2000 miljonow hriwnow.

po zentnarju ſiwjeże wahi. Pſches tſi zentnarje cźeſće tuczne ſwinje ſo njeſaprijachu.

Na ſwinjazych wiki (Magerviehhof) bě ſo pornjo tydźeńſchim wikam nėſchto wjazy proſtarow a běhałow a 112 ſwini. Dokelž běchu ſo płaczijny wo tſi krócź powyſchiłe, wiki płaczachu a wſche proſtata ſo njerospſchedachu. Po waſy płaczeſche punt proſjeża 13—16 miljonow hriwnow a běhała 15—18 miljonow hriwnow.

Kali budże ſ nowa drożiſchi. Wot wóndźele ſem ſo 268,78% powyſchuje. Kaliſowe industrija ſebi płaczijny po ſłotej hódnoſći ſada.

Sſoł je wot 17. ſeptembra wo 75% drożiſcha.

Sa ſłoty 20 hriwnakiſi ſtatna banka 688 155 000 hriwnow dawa.

Mloko, butra a twaroh na wot pſchihodnheje njedźele, 23. ſeptembra, tele płaczijny:

dobre mloko, liter	2 500 000 hr.
ſełdźane mloko, liter	1 100 000 hr.
tukowy liter prozent	833 340 hr.
burika butra	26 250 000 hr.
mloſakiniſka butra	30 000 000 hr.
burſki twaroh	3 670 000 hr.
mlokakiniſki twaroh	4 400 000 hr.

Zukor powyſchi ſo punt na 7 360 000—7 560 000 hriwnow po puncze w drobnym pſchedawanju, tak ſo nam ſ zukoroweje ſaſtaraćnje (Zuckergeſchäftsſtelle) w Barlinje piſche.

Briefkowe płaczijny je wuhlomy hamt na 32 400 000 hriwnow poſtajił.

Přilopk.

* Wožud womlodźenych. W Londonje ſemrě wónhano prěni ſtarz, kotryż bě ſo Parizźkemu prof.-horej Vor'Ponowej womlodźeł dał. Arthur Liardet, wobſydźeć hotela w Londonje, ſo jako 74 lětny ſtarz pſched dwěmaj lětoma womlodźeć da. Każ jeho pſchiwuſni a pſchećeźelo wobjwědźa, jenjeſche po operaziji wo-ſbehtim cźerpjwſcź a cźiłoſći. „Daily Expreſ" jendźelſka nowina) pichtiamkuje k tutej roſprawje mėnjenje ſnamjenitcheho chiruga, kotryż praji: „Womlodźowanje operazije ſu źiwjenju ſtraſchne, je to tak, każ by cźłowjek do wottrjebanehо automobila dał nowy motor ſtajicź. Dali ſo muż mjeſy 50—60 lětami womlodźicź, dobudże drje nowy łóicht k źiwjenju a też nowe mozy, ale wutroba a pluza ſu hižo wottrjebane a njemóża ſo womlodźicź każ źeły a njemóża dołhaćź wobjwjenjenemu napinanju. Womlodźeny muż może wjeſce hrazź kopanzu (Fußballſpiel) taż dwanaſcźełenu, tola cźełne napinanje je pſchecźeźe ſa jeho wutrobu, kotraż hižo dźeła 50—60 lět, tak ſo nałe wupowjedźi ſtłušbu. Muż, kotryż poſłednjej dwě cźe-źe ſwojeho źiwjenja wopruje, ſo by po ſdaću na nékotre lěta wuźiwał młodoſće, runa ſo doktorej Fauſtej, kotryż pſcheda ſwoju duſchu djabołej, ſo by doſtał młodoſće.

* 100 lět ſtara. Najſtarſicha wobydlerka wo wſy Wulko-Nehmo blizo Wódrý w Dolnjej Schleſiſkej je wumjeſkańka a wudowa Elſa Hartwigowa rodź. Habermannez a mački tamneho korcźmarja. Spočatk ſeptembra ſwjeſcźeſche ſwoje ſtote narodniny a to pſchi najlépſchej a cźiłoſći a ſtrowoſći. K jeje cźeſći ſobu woſebiti ſwjedźeń wuhotowa, na kotrymż hiſchcze ſobu rejowaſche. Cźujeſche ſo ja ſaſy „młoda". Je 18 dźeći mėła, ſ kotrychż je hiſchcze 6 źiwych. Licźba wnukow a prawnukow je pſchimérjenje wulka.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe** | **drjewo** a desti kupicź. Dale potrjebamy bèžnje wschě druhe drjewa, rèšane a njerèšane
Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

* Semjerženje. Po wulkim semjerženju spočatk tehole měsboza w Japanskej je so tam poslednje dny sandženeho tydženja semja s nowa satschabla. Někto pschińdże też s kupy Malta powjesćź, so su tam wutoru dopoldnja 1/8 hodź. semjerženje měli. Byrnjež bě stork khětro zhlny, njeje tola wulkeje schkody nazniił. Lud pak je so tola do hrosy podał. (Kupa Malta leži 100 kilometrow k połodnju Sizilisfeje. Wona je 275 kóhnych kilometrow wulka a ma nimale 170 000 wobydlerjow. Wona k Jendźelskej pschisluscha. W lèrje 56 po naschim Sbóžniku so tam lódź roslama, na kotrejž japoschtol Pawoł puczowaschе. Wón so na tule kupu wukhowa a někotrych wobydlerjow sa wèru do naschego Sbóžnika dobu.)

Swójbne powjesće.

Swěrowanaj: Ewald Kratschmann s Fridu rodź. Strümpfez we Wojerezach, 74 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měšćerjanska rada wosjewja w nastupanju płaćišny milíny — Elektrizität — (**telodła tale wojźwjenje też sa Kamjenźi a Lubijźi wotkrejźe płaćì**): Po tym, so je wuhło wot 10. a 17. septembra s nowa dróšsche (nimale 700%), je so milina sa šwèdzu na

4 500 000 hriwnow sa kwh.

powpschila. Dotelž so nam milina, kiž w septembrje a oktobrje podawamy, halle w novembrje saplacźi, dyrbimy telko, schtož hódnosćź pjenjes spadnje, hynjomy k płaćišnje pschirasćź a to dyrbimy telko pschirasćź, kelkož je hacź dotal w pschewróšu spadowała. Ale płaćišny mohle so też sniźić, jeli hódnota pjenjes so powyschuje. So bychmy naschim wotebèrarjam trajnje płacźaze wobliczenje podali, smy trajne hódnotki (wertbeständige Gutschcheine) sa milinu jawjeli. Hódnotki płacźa sa 1, 2, 5, 10, 20 a 50 kwh. Wone móža so sa tu płaćišnu kupicź, kiž je na nju saplacźenja postajena. Dźensa potajtim po 4 500 000 hr. sa kwh. Namèschane pschetrjebańje może tele trajne hódnotki jenoź sa dźełło (Arbeitsgebühr), nic pak sa wukonjenje (Leistungsgebühr) kupowacź. Sa móź płacźi hódnotka na 1 kwh. sa 2 kwh. pschetrjebaneje mozy. Hódnotki pschedawaja nasche wokładnizy a naschi posłelnizy. S nimi hodźi so pschetrjebanje harć na novembr/dezember saplacźicź. Hotowe pjenjesy so ja nje njesarunaja. Wone hodźa so jenoź sa saplacźenje milíny trjebacź. Te na nich nasponmnjene kilowatthodźiny so s nimi saplacźa. Njemóžemy žaneho samolwjenja sa njewobstajnosćź a njemèstosćź milinowych płaćišnow pschewjacź. Wone složuja so po wuhlowych płaćišnach. Na tych postajenje žaneho wliwa nimamy.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Nastupa wosjewjenja, kak ma wikowar je skotom kuhe wjesćź.

2. nastupa wukas kněžerstwa, jeli nowiny a cźasopišy pschećiwo naprawam kněžerstwa schćěwaja.

3. nastupa, pschi kajkich dokhodach o wumènjenjach so 10% dawka na dołhody sniża.

4. Krajny dawk (Landabgabe) wucźinja hacź do piatka, 21. septembra 21 800 000 hriwnow na kóždu slotu hrwinu.

5. Kožyola a šamowutšelaze pschiprawny je wupołožił wotkrježiny šahrodnik Krjeźmar na šwojej leżownosći pschi Narćźowskim puczu.

6. Wyst, kundrosy a kołoły so wuběraja pónjdźelu, 24. septembra 1923 w Schiboji dop. 1/8 hodź., w Tyhelku 1/8 hodź., w Bělym Khołmzu 3/8 hodź., we Tjoch Žonach we 8 hodź., w Nydej 1/9 hodź., we Łasu 3/9 hodź., w Mortkowje w 9 hodź., w Schćežicy 1/10 hodź., w Bjedrichćach 1/10 hodź., we Stježicy 3/10 hodź., w Dřewjach w 10 hodź., w Lipinach 1/11 hodź. w Trawjowje 1/12 hodź., w Delnim Wujźdże 3/11 hodź., w Sserujezach we 11 hodź., we Łuczu 1/12 hodź., w Bjerwałdze 1/12 hodź. Piatk, 28. septembra 1923, w Bjehdolnej dopoldnja 1/10 hodź., w Bunju 1/10 hodź., w Sabrodźe w 10 hodź., we Bórkhamorach 1/11 hodź., w Nowej Wsy 3/11 hodź., w Drětwi w 11 hodź., w Nowym Mějcze 1/12 hodź.

Mukowe a khlěbowe płacźiny wot 24. septembra: W zyłym po zentnarju w młynje: Pschenčna muka 76 600 000 hr., ržana muka 70 000 000 hr., w drobnym po puncze pschenčna muka 890 000 hr., ržana 825 000 hr. Muka płacźi ržana 1400 gr., to je wotrěbł šnamki na tydźeń 2 310 000 hr., pschenčna 2 490 000 hr., 740 gr. rženje muki, wotrěbł šnamki na tydźeń sa dźěcźi mlódsche lěta 1 220 000 hr., pschenčnje 1 320 000 hr. Rżany khlěb 3,8 punta 3 100 000 hr., 2 puntaj 1 630 000 hr., pschenčny 3,8 punta 3 300 000 hr., 2 puntaj 1 740 000 hr., žałka 140 000 hr. To su najwyschschе płacźiny, schtož je pschestupi, so khłosta.

Symske klobuki
so pschepražuja a barbja.
Kožane, gumijowe a zlidźane klobuki nowe a pschedźełane.
Stare pschibawili so rad wužija.
J. Heidig, khěžorska dróha 22 III. Žane klamy.

Jabluka, kruschwy, špadany šad
kupuje po najwyschschich dnjownych płacźišnach
A. Kolscher w Budyschinje
na rózowej haźy 13 Telefon 1037.
Sobotu, 22 sept nalloduju na dwórnischczu w Kubschizach.

Stare list. znamki
wšeje druźiny, tukrajne a wukrajne, kupuje k wudospołnjenju swojeje zběrki
Knihikupc G. Janak
w Budyšinje w Serb. Domje

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornjosakskej hasy čo. 10 poruča **jèzdne kola, šijace mašiny, mantle a slawchi.** Samans wuporjedź

Časniki

wšěch druźin
wuporjeduja najepšnišo
Fr. Scholze
na seminarskej drózy 10.
Cichi kućik, Telefon 478.

Starec̆aszniki
tež dźěło kupuje
časnikař Mencel
w Dobrošecach
pola Njeswačidła.

Visitne khartki
zbotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihtišćerjo.

Cigary
zigarety a
kurjeński tobak
poruča we wulk. wubjerku
Hermann Gerlich
w Budyšinje
zigarowa a tobak. fabrika
Najlepša kupowarnja
za zasopředawarjow.

Wustojny rěsnik
porucźa so k rěsanju w domje w Budyšinskim, pschi Michałskej zjerkwi 5

Derježdżerjacym
kuchin. wuhotowanje
(w 9 dźělach) s garnitury wot šoborty šeu a mlodaj notlubschaj pówdźataj (Affenpinscher) staj hnydom na pschedań
w Budyšinje na sukelnistej haźy 13 II.

Strowe
drjew. pjenki
su na rožku šaměnicź.
Naprajschowanja na
Mara Petrika w Mikowje.

Bogtlandske gardiny
moru, zanki, bitraze, koschle oranzeowe šutnje, łožowe po cźehnjenja a łožowe płachty, twjerdi rjenja, schćerjuchi, blakowe o łožowe pschikrywy, wósłowe šukna a linoleum porucźa wobsedje płacźišnu hódnu.
K. Erler w Budyschinje
na šitnych wótach 11
znajschcźa „Złoteje Šwědu“
Rěcźi serbšk

Kosaze koże
kaž tež wschě druźiny druhich
łožlow a łožow kupuje
po najwyschschich dnjownych
płacźišnach
Paul Schulz
łožowa a cźerjerowa wiłowarnja
w Budyšinje
na šahnej bohatej haźy 13.

Kupuju a pschedawam wschě
rażowe pžy
Płacźu najwyschschе płacźišnu sa
łožeho trěbneho a njetrěbneho
pža.
Auerswald w Budyschinje
na šukelnistej haźy 13 II.

Kedźbu!
Hdźe dam swój cźahnik
šwedomicźinje,
płacźišny hódno a spěchnje
wuporjedźeći?
We wuporjedźerni cźahnikow
Leona Ginsberga
we Wojerezach na torhoschcźu 5.

Nowe
dolhe schkórnje
nitke cźrije
a dźełanske štupnje.
pschedawa
Herm. Falkenberger
schewitli we chěrze
w Kamjenzu
na theaterskej haźy 22

Kupuju łožbu dźěłbu
kruschwow, jabłukow
a šlowkow
po najwyschschich dnjownych płacźišnje. Pschinbu też na wózy.
Dopjelnja dožoha.
Thomaš na Mojałowi lejbróh. 17.

Kedźbu!
S wužitkom kupujeće **trjebane a nowe meble, polstrowane twory,** kaž šofu a t. d. nowe a trjeb. **drastne khamory, komody, łoža s matrazami a bjes nich a poslèschcza,** kaž też wschu **mužazu a jonjazu drastu. Dołhe a krótke schkórnje a štupnje štajnje na skladu**
E. Stelzig
na hrodowskej haźy č. 4.
blisko Pětroweje zjerkwje Telefon 1152
Sym rodźeny Serb!

Jakub Bräuer w Kamjenzu
na połnocnej drózy 14
porucźa wjcźem Sserdam žiwój wulki skład mužazeje a jonjazeje drastu. Najlepsche wobtcźenja sa muzow a žony po mjerje natruchtschio po natruńskich płacźišnach

Wagnerowe

słomowe prasy
su znate a so rady kupuja,
sylne twarjene, lohko bè?ace
: **żelezna konstrukcija** :
z powrjestwom wjazace, samowjazace.
Wagnerowa
sykanjowa
: **mašina** :
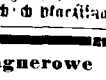
za ruku a móc, ze zwèsčenjom za doprědka a dozady
: wjerčenje walcow. :
Hódny wudźěłk I. rjadownje!
Répu sykaki
šrótowanske młyny } najlepše wudźěłki.
elektriske motory
Gustav Wagner
ratarske mašiny :-: **w Korzymju**
Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hlowny sklad: w Budyšinje w husarskej kasarnje.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Tšělanskej drózy 42. Telefon 321.

Kedźbu! Koże Kedźbu!
kupuje stajnje; wšitke łoźaze, karnitlaze, sajeze, hornjaze, rukaze, łorze, łóšlaze łoże atd.
kaž też **wowču wołmu a włosanki**
po najwyschschich dnjownych płacźišnach
Berger we „Wettinskim dworje“
na kamjentnej haźy. Telefon 1243.

Elektriske wuporjedźenja
wumjedźetaj płacźišny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. s wob. ruk.
w Budyšinje na hornjcźerkwi haźy 24.

Nětko, hdyž je so naju wšědne mandźelske žiwjenje započało a naju kwasny, tak rjany swjedźeń minył, leži namaj na wu robje, **wšitkim susodam a lubym přećelam,** wosebje pak mojemu lubemu **spěw. tow. „Sołobik“** za wulkotny dar a krasne spěwy, dale też bratrowskemu **tow. „Radosć“** a **cyrkwinskemu khorej w Bukecach** za wutrobuhnjacej spěwaj w cyrkwi, tehorunja też lubemu **tow. „Nadźija“** w Budyšinje a mojim lubym **bankowskim sobudźełacźerjam** za krasne dary, dale pak wosebje lubemu **k. far. Mjerwje** za hłubokohnjacu wěrowansku rěč a też **lubym towaršskam** we Bukecach za krasnu pychu na woltarju a lubej **Sowrjećanskej młodźinje** za čestne wrota naju

najwutrobniši dźak a Zapłać Bóh

wuprajić.

W Budyšinje, dnja 20. sept. 1923.
Tšělanska dróha čo. 11 II.

Arnošt Lorenc a mandźelska
rodź. Wjenkec.

Letnik 82 Rudyšin, pjatk 21. septembra 1923 Číslo 219

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 16000 hr. Wudawarnja a w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa knihićišćerjaja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za malu rjadku 200000 hrivnow. Wobdźěwja so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 600 000 hr. Rabat po tarifje.

Towarstwowski powěstnik.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu, 23. septembra, dop. w 9 hodź. pruha za wšě sobustawy, kiž běchu sobu we Wujezdźe. Knjezaj Permich a Dwórnik njech přezpola a khorale sobu přinjesetaj. Wěc je nuzna. Wšitcy maju přińć. Strnad.

Serbske towarstwo „Serbowsměca w Drěwcach ma přichodnu njedźelu pop. z dypkom 1/4 hodź swoju měšanu zhromadźiznu. Wšě sobustawy ze swojimi přiwuznymi kaž tež hosćo a sobustawy susodnych towarstwow so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma sobotu wječor z dypkom 1/8 hodź. posedźenje a spěwanje we Wotrowje pola Juršec. Wšitcy njech přińdu. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma njedźelu, 23. septembra, w 12 hodź. zwučowanje pola Bržzanec. Načolnik.

Swětne podawki.

W Barlinje so komunistiske njeměry wočakuja.

Barlinska kommunistiska „Čerwjena khorhoj“ traschaju powjeśej přichinješe, so žu so wulkajne kampfowerske zrjadowanja w Barlinje w poslednich dnjach j němskeje politiskeje strowy prawizy na možne přichodne bórzomne wulke wojowanje w Barlinje kedźbliwe cźinješe. Wone žu žebi tehdała wotmyslile, hdyžby diplomatiskich jatkowerjow do wobkhadźenje Němskeje abo j zyła Němskeje pótłačeć. Na jendźelskim a amerikanskim pótłanstwje so wo tym rěkli, so žu w němskotatnej woborje přichiprawy k zakroczenju j wobrónjenej mozu cźinja.

Přichiżiny dźělaczeńskich njeměrow.

Krwawne podawki w Zarowje a rosnjace wobstejnoćzow w dźělu Badenskeje a Heisenskeje žu j přichkadom za jeźehnki nětcźišćego hospodarskeje nuzy a wothódnoćzenja němskich pjenjez. Njepomjery njes drohotu a nidu, p'chede wjchém pak njerwoprawnjene zastajenje dźěła, z cźimž tyšazy zastupžu zhubja, wobdźelerjow k zadźiwowanju cźeri.

S podawkow poslednich dnjow dorěi němske knjezerstwo pohubźić, schto ma žo w znanstwowej politiji stać. Wono žo wěcej přichpředbeži, jo i hospodarskimi njepomjerami wobstejnoćzje nastawaju, kotrej žo njepodźa se schkitanskej politiji wobkrućzeć. Se njchej mozu dyrbi žo na to dźěłać, že žo žiješ mnjenje přichcinu dźěło w fabrikach njestajaja a to žo j tym ljeźbdźělskeć njepohórichći, so žo wobdźelerstwo j trěbnej zyrobu zastajene a so dźěłaceńo mjda dostawaju, katruž k sežiwjenju trjebaju.

Generalny straik w Freiburgu so zastajił.

W podźěženju dźěłowych radow a karteliowych wotpósłanzow w Freiburgu je so j 196 přcheźerwo 156 hłabam wobjamko, generalny straik zastajeć a tako dźěłacz zapoczeć.

Po powjeścach, kotrejž su j Lörracha doschł, je so w hornjobadenskich straikowych stronach wołożenje dale połepschiło. Městam so zaso pjun, woda a elektrika mózaj podawaju. Strach, to by so wobudźerstwo j zyrobu njezastarało, je wotstronjeny.

Němsku nazionalistiku stronu w Braunschweigskej rospuśchcźili.

Braunschweigske ministerstwo snutskownych należnoscźow je na podstołu sakonja za schkitanje republiki němsku nazionalistisku organizaziju w Braunschweigskej rospuśchcźiło.

Franzowoja Mannheimski hród wosbadźili.

Franzowosko su schtwórć Mannheimski hród se schmurjonej kompagnijeni a maschinskimi stźelbami wobsadźili.

Němski sjeźd w Neuburgu w Bayerskej.

Njeběžschcane hrubosće su němsku nazionalistoju přchi składnosći němskeho sjeźda w Neuburgu nad Donajom stućili. Hakenkreuzlerja su přchikładowarjow, kotsiž přchi wotspěwanju němskeho spěwa njejžu klobuk sejmnyli, s kjeni a gummijowymi klumpachami pocałyli, a j cźitjódanni žo do wobydlenjow jogialistiskich wjednikow dobyli, kotrychž su najcźežo kcźudowali a jim hrožili, so jich zaśeła.

Swołanje němskeho žejma.

Président němskeho žejma je na žrjedu 26. septembra němski žejm swołał. Wocźakuje žo, so němski kanzler hižo prěnje dny pożdyšnjeje periody, snadź hižo 26. septembra rozprawu wo połoženju smutkowanje a swonkowneje politiki poda.

Saksi žejm so zeńdże.

Sakske knjezerstwo namjetuje, so dy so žejm bórzo sejchał. Prěnje pożedźenje budże 5. abo 6. oktobra. Wopraschenje sozialdemokratiskeje a kommunistiskeje frakcije wo stykach němskostatnje wobory k njeschońskim organizazijam so na dnjowy porjad staji.

Powołschenje němskich zlow.

Němske knjezerstwo je sakonjowy naczisć wudźěłacź dało, po kotrymž žo wschelake zła chěrzo powysza, so by so dowoz luxusowych towarow pomjerschił.

Sjeźd cźeskoslowakskich evangelskow w Cźeskoslowakskej.

W Prasy wotmjeźe žo 27., 28., 29. a 30. septembra na „Slowjanskej kupje“ sjeźd cźeskoslowakskich evangelikow. Stschórtk, 27. septembra, wjeczor we 6 hodźinach budźa zhromadźizny we wschěch evangelskich zyrkwjach a modleńnjach. Evangelizy wschěch słowjanskich ludow, też łužiskich Serbow, žu so na sjeźd přchpročeny.

Přjedawscha franzowsko-jendźelska pschesćenosć so wobnowiła.

Jendźelski ministerski pschedsyda Baldwin je žrjedu w Paryzu j franzowskim ministerskim pschedsydu Poincareom a j franzowskim presidentom Millerandom rozrěcźenje měł. Franzowske nowiny powjedźa, so tuj žo přchi tym přjedawscha franzowsko-jendźelska pschesćenosć a wsajonne dowěrjenje mjes wobmaj knjezerstwomaj wobnowjeli. Jendźelska je pjerwa žiwoje pschecźiwjenje pschecźiwo franzowskej wotschodnjeskej politiji spuśchcźiła. Baldwinowy wopyt so w Parizkich nowinach jako Poincareowe dobyzće towrchnje. Poincareowe stejiščcźo j Clemenceauowym 11. septembra 1918 po wobsamknjenju přchimjerja pschinmja. Poincarej je so poradźiło, khabłazeje pschecźela sažo k žebi scźahnyć, dokelž Němska kapituluje. Baldwin je pjerwa rozsudźił, so j wobsadźenjom Porurskeje j jako holowym podawkom spokojeći.

Jendźelski pósłanc w Parizu je sledowazu rozprawu wo rozrěcźenju mjes Baldwinom a Poincareom podał: Dźensa popoldnju staj so ministerskaj pschedsydźe Franzowskeje a Jendźelskeje setkałoj a po wo powschitkownym połoženju rozrěcźałoj. Njemóže so wocźakać, že je so j tutym jenicźkim rozrěcźenjom dotchnuće rozrisanje doszło. Tola wobaj staj zhromadnje mjenjenje rozsudźej a zhromadnje, a to zanym jenicźkim prascheńju wschelaki nahlad wo faměrach a sadźenje rozdźele njewobsteja, kotrejž buchu hromadźe sćeńanje wobeju krajow a khrućenje žiwotnoweho měra poczźe.

Italsko-belgiski žlub.

Italski kronprynz Jo j belgiskej prynzesnu Marija 4. novembra, lětny dźeń bitwy Vittorio Veneti, žlubi.

Italska pozdina kupa Korfu wopuśchcźeje.

Italski generalny konsul w Korfu je tamnišchemu jendźelskemu konsulej wosjewił, so italiske wójnowe wotdźelenja pschihotuja cźinja, so bychu 27. septembra poczźale Korfu wopuśchcźeć.

Kommunistiski sjeźd w Bolharskej.

Južnoslowjanski pósłanz w Sofiji je do Belgrada powjeścź pósłał, so žu powsešće we revolaziji w Bolharskej pschěhnate. Jenoż tu a tam su kommunistowje se žandarmami wojowali.

Pólska a Awstriska.

Awstriski swjatskowy kanzler dr. Seipel a swonkowny minister dr. Grünberger staj tele dny do Warschawy pschijěkłoj, so bychtaj wschelake awstrisko-pólske należnosće rjadowałoj. Mjes druhim je bo dojednało, so ma pschi sawadźenych praschenjach rozrisanj hub rozsudźić, dale je so konsularska konwenzija wotsamkła. Skónčnje je so wo podarwanju pólskeho kamjentneho wuhla do Awstriskeje jednało.

Swołanje južnoslowjansko-bolharskeje kommisije.

Bolharske knjezerstwo prěje, so ma nětkajši swój z mazedonskimi bandami, kotrejž dźedźa so do Serbije nawalieź. Po namjerze bolharskeho knjez. ministra je so 1. oktobra w Nišchu južnoslowjansko-bolharska kommisija sešdże, kotraž ma wo naprawach pschezyłwo mazedonskim bandam jednaś.

Wilson sažo j presidentstwowym kandidatom.

Do Parizja je pomjeśi dośchła, so je by Wilson rozsudźił, jako kandidat demokratiskeje strony pschi wólbje presidentstwa wustupiś. We Washingtonje kaž tež we Parizu je tale powjeść wulke spodźiwanje budźiła. Wilson je njedźiwajcy žiwoich 67 lět dosć žywy cźuje, so žeńe so nadźeju, so žiwoju kandidaturu tež pschetłócźi.

Schpanjska wojerska diktatura.

W Schpanjskej žu so wschitcy zivilni gouvernerojo wotsadźili a so sarjadnistwo provinzow wojerskim gouverneuram pschepodało. Pschecźiwo wojerskemu knjezerstwu so mjes ludom pschecźiwjenje sdźiła. Schpanjska revoluzija napschecźo dźe.

Islam wotucja.

Nowiny „Al Ahram“, kotrež w Kairu (w Egiptowskej) wuchodźeja, su wopschichjeźe proklamowzije generalneho sława riffskeho ludu wojjewske, kotryž we Marokkowskej pschecźiwo Schpanjskim wojuje. We proklamazijt so praji: „Dokelž žu nas Schpanjcźenjo wo měr prošyli, smy j nimi pschiměr scźinili. Schpanjcźenjo žu pschiměr wuzijo nad nadpadli. W tutym wojowanju pał je dobycźe na stronje riffskeho ludu wostało. Schpanjcźenjo žu na bitwischcźu 73/4 mortwych wostajili. Liczba franjenych bě tak wulka, so žu dyrbjeli dwaj dnjej swojich franjenych wotwjeźeć. Ssmy nimo měry wjele wójnskeho materiala Schpanjcźanam wotewsali.“

General Abdul Krim, wjednik riffskeho wójska, w dnjownym wukasu šledowaze praji: Riffi lud może swój kraj sam sarjadować. Se Schpanjcźanami nadajo je wón dopokazał, so je wón k temu kmany. Sšwoju žiwobudu žebi tak dobudźemy, kaž su to Turkojo pschecźiwo europiskim dobyczerjam cźinili. Jeli so Schpanjcźenjo swojej proklamazji lět 1920 žwérni wostanu a samostatnosć riffskeho kenza pschipóznaju, wójnu skónčnimy.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 21. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer + 2%, wo dnjo najcźoplischo 11 stopnjow cźoploty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer — 2%, w nozy najnišcźa cźopłota 8 stopnjow Celsius. Wuhlady: Njewobstajne.

— Dźeńdźanska wjedrajnja nam chłódne wjedro a wunjeźenje ztaja. Cźežki powětr w połnozy bo pomałku roscźahuje. Jeho wubjeźi nam j thwilemi dešcźe pschinjeschechu. Wječera rano bo jenoż je Zürricha dešchcźik powě. S dalschich wjedrajnjow, wosebje nětkschich, zanych powjeścźow njedóńdźe. London měješche pschi 10 stop. cźopłoty na pot samrócźene njebo, Paris pschi 12 stop. bo pschecźahowaze mrócźele. — Jutjsc sobotu błónczko 5,46 hodź. schkadża a so 5,59 hodź. thowa. Měsačk schkadża na wjeczor 5,05 hodź. a so na ranje 2,40 hodź. thowa.

— **Kolo kradnyli.** Tu su 19. 9. 1923 jěchne kolo znamti C. W. R. cźišło 162 941 kradnyli.

— **Wukjerk za ludowe schule** (Volksschulausschuß) ma pónđelu, 24. septembra, pop. w 4 hodź. zjawne posedźenje w sali bohotownje (Landhaus) na hrodowstej hasy 10 I. Dnjowy porjad: Pschijimanje namjetow atd., prošnyh dla schulskeho wopytanja, pschijimanje do schulskeho wokrejsa, schulski njenjes za zymski, wólby schulskich wodźerjow. Tajne posedźenje (1 bypk).

— **W Centralnym dźiwadle** hraje so wot dźensa siem wulki jenzazitki film „Zyrkuš Gray“ w 6 epizodach a 36 jednanjach. Hač bo pódźele hrajetaj so prěnjej epizodje „Potajnostny wutřeł“ a „Zaty we

móśśej hłubinje", wśicko hromadźe 12 jednanjow je Eddie Polow we hłownej ról.

— **Śćowobodne mjaśowe jśtki (Freibank) w Budyśinje.** Ssobotu, 22. septembra, wot 9—10 hodź. dop., wotedawa śo śyre howjaśe mjaśo, punt po 10 miljonach hriwnow.

S **Kundraćźij** (Cunnersdorf) pola Kamjenza. We nozy k wutorje śu śo w naśich wśy paduśći do 7 statokow dobywali. W 5 statokach śu śaśo 5 fśóśnomaj rukomaj woteśći. W jenym statoku pak 5 kur hradnychu a w druhim pak butru a jeja. Schleńźy ł nakładźenymi płodami worźinichu a na dwór śnośowu.

S **Mikowa.** Na śpodźiwne waśchnje je 7 létna dźowćeńćka tudomneho młynka Ristawa śnjeśkožka. Jene rosbuchadło (Sprengkapsel) na dróźy namaka a jo w ruću domoj njeśeśće. Pśched khěju starśiśćeho doma namakanka rosbuchnu. Holźaj śo lěwa ruka wottorhny a ś praweje 2 porśtaj. Też na ćełe śo śtrašnje śrani. Ju hnydom ś automobilom do kłorownje dowjeśechu. Byrnjej je njeboźatko śtraśchnje śranjene, śo tola nadźijeja, jo wśiśi źiwjenju śdźerźćeć.

S **Bejerc** (Beiersdorf) pola Kumwalda. Słónćenje je śo tola naśchim wjeśnjanjam poradźiło, śtrašnego śapalerja dośahnyć. S jeho njekniežomnoścu je śo hižo jena źiwność a thójka khabeje wudowny wotpalila. Wobydlerjo derje wjedźachu, so śu tu wo śałoženje njeknižnego śapalerja jdoha. Tchodźa po nozach śkradu a poriadu śtražowachu. Njedź tu wokolo połnocy jeho lepichu. Wón runje nowy wóheń w jenym statoku śałoženośe. Jedyn pśekaśiśi mischtr naśchej wśy jeho śaśłapi. Njewuśchnik dźe ćźekaśke Tola w jenym bérnišćeńu fo śakowny a padże. Tak jeho ś lehśej próźu wupśchimachu. Wulka wotanźa źylu wśeh wubudźi. S ćźrjódami wjeśnjenjo pśichkwatachu a śapalerja na pol morwcho pśichébichu. Potom pśchepodachu jeho polizíji. Śapaler rěka Hohlfeld a je hałe 19 lét śtary.

Se **Zyhelnje** śady Muźakowa. W śuśodnej wśy Seerbśkich Mośtach śo na 80 ludźi na bélym dnju do knježich bérnow da. Sawołana źandarmerija śe wokolnych wśow bé- pścheźłaba, khrobichu paduchow ś pola wuhnaćź. Woni śebi ś dobrej khwili śwoje méchi nakopachu a potom śaśo wotźédźechu. Bérnyśćerazo śu pjećźa ś Wéleje Wody byli.

S **Hródka.** Wutoru śu śo paduśći na hórśtej haśu najśterje pśchipołdnju do jeneje ville dobyli. Tam khadnychu śłote cźaśnik, rjećźaśti, drohotne dejmantowe pjerśćenje a druge dębjenki. Źyle rubjeńśtwo je po dźeńśnišćich pjenjeśach pśches 10 miliardow hriwnow hódne. — We wokolnych wśach śu ćiśko po stach ludźo bjes dźéła. Dokelž śu śtrajfowali, jich wuhlowe jamy wjaźy pśchiśtajile njeśu. Byrnjež njedośtatk na wuhlu wulki byl, śapoćźnu w naśich jamach mjenje dźélaćź. W nékotrych wob tydźeń jenoź 4 dny dźélaja. Ruśa rośeźe. Wotkreśli je 1270 miljonow hriwnow śa wotpomhanje nuśy pśchepokaśał.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 21. septembra 1923.
Dźeńża dopołdnja:

Dollar 100 mil. **Jendźelśki punt 500 mil.**
Ćźéśka króna 3,3 mil.

Kurśy zuśych pjenjes wobera wjeźor hacź **do 6 hodź. w Drježdźanach. Dollar 143 mil. hr., jendźelśki punt 650 mil. hr., śchwajzarśki frank 25,25 mil. hr., franzowśki frank 8,45 mil. hr., ćźéśkoślowakśka króna 4,3 mil. hr., 100 pólśkich markow 50 000 hriwnow.**

Hamtśke kurśy wobera w Barlinje. Dollar 181 545 000 hr., jendźelśki punt 822 937 500 hr., śchwajzarśki frank 32 119 500 hr., franzowśki frank 10 733 000 hr., ćźéśkoślowakśka króna 5 446 350 hr.

Na **Barlinśkich wikach** běchu pśchi śpoćzatku burźy zuśe pjenjezy broże a lěhśu horje. Dollar pśchińdże hacź na 230 miljonow hriwnow a jendźelśki punt pśches miljardu. Na jene dobo śtatna hanka burźu pścheśłapi. Wona zuśych pjenjez telko wotedawaśe, kelkož tóžby pożadaśche. Woćakanjo, so jenoź dźeś rożdanych pjenjes dośtanje, bě nekotruždkuliš wjele wjazy źadał. S tym, so wśicho dośtanje, pśchińdźe do wésteje wuśtośće, dokelž njeběše na to pśchitotowan tak wjele śaplaćźeć dyrbjeł. Zuśe pjenjezy bijachu jaśo dele. Dollar śo hantizn śe 182 miil. hr. śapiśa.

Na **produktowych wikach** bě malo źiwjenja. Nje-dośtatk pjenjes hacźi wikowanje. Śśrjedu popołdnju běchu śo płaćźiśny hižo śtrućźile a wośtachu też wobera na teśle wobśtojeśći. Pśchenża bě źadna a ma we młynach śtajnje kupzom. Nožki śo na śtatnu źitarinu wjele rośpścheda. Jećźmjeń bě drohi. Piwarnje jón kupuja. Wowoś śa drohe pjenjeśh do wjeczornoje Rěmśkeje dźe. Sa kukuricu śo śaśo śajimuja. Womjeśchi a śkotna piza tróśchki śchpatniśćo dźéchu.

Pśchenża 290—300, roźka 240, naśtmi jećźmjeń 270—300, naśymny jećźmjeń 260—270, wowoś 240 hacź 250, pśchenćźna muka 425—475, rźana muka 350—425, pśchenćźne a rźane wotruby 165—170, rapś 320—330, rapśowy wośuśćk 200—210, ßuche trubańźći 130—140, bérnaze kruźki 240—250, wśchy po zentnarju a miljonach hriwnow.

Śśoma a śyno. Wśchenćźna a rźana śloma 13 hacź 15, wowśjna śloma 12—13, rźane wośkevy 9 hacź 11, jećźna śloma 11—12, śynkange 25—29, śyno 13—18, wśicko po zentnarju a miljonach hriwnow.

Wobeźarśke wiki w Lubiju. Pśchenża 260—280, roźka 200—220, jećźmjeń 220—263, wowoś 200 hacź 220, śloma ś rufu wótcźena 9—10, ś maśchinu mlócźena 8—9, śyno 9—10, pśchenćźne a rźane wotruby 140—150, pśchenćźna muka 475—525, rźana muka 400—480, wśicko po zentnarju a miljonach hriwnow. — Truki 1,5, karoty 0,9—1, śpinat 0,5—1,7, kwětkaty kał 1—1,5, kórki 3—3,4, zyhła 1,2, tomaty 3, hriby 3—5, kruśchwy 0,3—0,8, bośanki 0,2, wśicko po punće a miljonach hriwnow, ćerćźi kołotwje 100 hacź 200 000 hr., hłoibeźka ćźerwjeneho kału 1—2 mil. hr.

Wobeźarśke wiki w Kamjenzu. Pśchenża 250 hacź 270, roźka 200—210, jećźmjeń 220—240, wowoś 200—210, běrny 18—20, śloma ś rufu mlócźena 16, ś maśchinu mlócźena 15, śyno 20, wśicko po zentnarju a miljonach hriwnow. Prośata, małe 150 mil. hr., hrěnje 200 mil. hr., wulke 250 mil. hr.

Wiki w Khoćebuśu wobera śchtwórk. Butra, punt 40—43 mil. hr., jeja 1,2—1,5 mil. hr., młody kapoun 40 mil. hr., śtarśchi 60 mil. hr., hołb 8 mil. hr., twaroh, punt 3—3,5 mil. hr., śchćuka 18 mil. hr., kharpy 12 mil. hr. po punće, jerje, śchuka 1—2 mil. hr., howśaze mjaśo 20—30 mil. hr., świnjaze 30 hacź 36 mil. hr., ćźelaze 20—26 mil. hr., kozyaze 26 hacź 28 mil. hr., margarina 30 mil. hr., łój 38 mil. hr., wólcź 44 mil. hr., śchmalź 44—46 mil. hr., wśicko po punće, śelene buny 1—2 mil. hr., kolrabi 600 000 hacź 800 000 hr., morchej 400 000—500 000 hr., bély kał 650 000—700 000 hr., wirśinkowy 800 000 hr., ćźerwjeny 1 mil. hr., kwětkaty 1½—3 mil. hr., śpinat 1½ mil. hr., kórki 1½ mil. hr., ibźeraze jabłuka 300 hacź 700 000 hr., lěpśche 700 000—1 000 000 hr., kruśchwy 0,5—1,5 mil. hr., błonki 400 000—700 000 hriwnow.

Śświnjaze wiki wobera w Khoćebuśu. Pśchihnało śo bé 1300 prośataow a 35 béhakow. Prośata, małe 80—120 mil. hr., hrěnje 130—175 mil. hr., wulke 180—250 mil. hr., béhaki, małe 300—450 mil. hr., hrěnje 500—800 mil. hr., wulke 900—1600 mil. hriwnow.

Butra śaśtajenu śrjedu w Barlinje wunt 40 mil. hriwnow.

Tydźeńśka rosprawa wulkośśwjetnjenjeńje Meź & Co w Berlin-Śteglitz. W dźeśećeśnym śymjenju śo małe pśchemjeni. Nowe śymjo je rjane a ma rjanu barbu. Doniž wośte njebuźe, tak śo młódźi, njebudźi śo wo bliźśchich płaćźiśnach niczo prajeć. Wśelen dźeśećelowe śymjo je hiśchće źadne. Zoltcho śo kupuje a je nékchto dróźśche. Jendźelśka a Tanśka mataj w krawowym śymjenju rjane źné.

Ćźerwjeny dźeśećel 1—1,5, śchwedźiśi 0,8—1,25, zoty 0,5—0,6, inkarnatowy 0,4, luźerna 1,25—1,5, jendźelśka a italśka rajowa trawa 0,4—0,5, kolowaji 40—60 mil., ząnoj (Senf) 0,4—0,5, wśicko po zentnarju a ś wunuśaćźom kołodźija po miljardach hr.

Kóśe. Konjaze kóże pśchińdźechu do njeźbłyśchćeńśke wobśtośće. Jena płaćźeśke hacź do 850 miljonow hriwnow. Wołaze 39—45 (38—39,6), bynźe 30—43

Hanka.

Powěźeć ze Seerbow.

(Pokrjećowanje.)

21]

„Haj, haj, tak je bylo," śtara ćeta rěćźeśche, kaž by rjekł, śo niczo njewidźi. „Haj, tak je bylo. A pśchećo pak? Dokelž śmy pśchećo myślili: bohatśchi, fróśtny, rjany Juro śej ćźe njerwośmje, tón ma druhu hinaśchu njewjeśtu, a ś tobu źebi jenoź hroje. Tak śmy pścheśćěźbała jeho a źebje, a na wlóśtu bu moje śhoźe rośteptane a jeho! Ale Bohu budź źjakowano — mój Juro bé rośumny . . . moje ćźinki jeho niesmyślichu — a tak, hdyž jeho śprawnu myśl hakle dopóśnach, bo wśchitko poda, a wjeśeły kwaj bu źiwérneho łubowanja króna. Rišćko łuby," dobra śtara mać ś pohnućom śaplakny, „hdy by pak mjes namaj . . ."

„Sźe wy khora, ćeta?", Rišća ś wulkej prozu wuprajі, w śchiji śo jemu głowa haćźachu. „Hanka ma dawno druheho, njewěźeźe pak niczo, hdźe pśchego khodźi? . . . Dale njemóźeśche.

„Ach, ja nétke derje wém, śchto śo njeźkni. Stara ćeta je śo rjenje krašnje dala nablaśniś. Nétko wém, pśche ćźo a wo koho Hanka wuplakana khodźi. A bo śchule rjana Hanka nihdy njepoćźehnje, to mi wéź, to nétko śnaju . . . Nó — ale śo by wścheje wéźy śo wśtośćś dobyła, — kak by było: njebyh śo śmél ras wopraśeć, tak iwot naśdała?

„To śo, ćeta, njeśtarajće, a to śa wśchón pśchichod płaćźi. S zyła śeźe na wopaźnej ćźéri — a tuž źebi dajće bożemje być. Ja pak nochźu śwoja wjaźy wo tej naśleźnośći wjedźeć."

Stara ćeta wódźeśche, śo je śa dźeńśnišćhe a teź śnadź śa zyły tydźeń a dléje dopowédane. Śmajeśche je, knježíśi hłóś. Porźdko śo błyśchećź dawaśche, ale potom wałeśche . . .

Rocho pak śhladny k njebjeśam, ćźmowe murje na nich śtejachu a hrody, a błuke śwéćko ś nich ßapaśche. „Njeje to kaž na krupy? Bóh nam śchkodźe wulkowaj dom a pola!"

XIII.

„Nétko śym borźćaś. Schtož śym dawno we wutrobje nośył, śym wupowédał. Bohudźak, mi śo dźaśyśhe wutroba roskoćźiś." S tymi śłowami Kruśchojśki śchulaŕ śwoje wuśnaćźe śtónći. A tak wón je źadośću a hłubogy wodyhnjo na nju pohladny, Hanka pak śo śapyri haćź pod śtrónje, a śo hiśchće niże nad śwoje śchićźe ikhili. —

Wona wśchak dawno wućerźowu wutrobu śnaješche a jeho horźe ćuća. Dośćj jej to łahodźeśchi, pśchetoź tóžej źónśtej wutrobje łahodźi a łubi śo, je-li łubowana — ale ś bobom ju ćźérnjeśche a jara boleśche wédomje, śo śo to — njeśtanje nihdy. Tehdła bé śo jeho śdałowała a kóżdej pśchileźnośći śe puća thodźila, hdźeź by ś nim hama była. A dźeńża bé wokomik nadeśchol.

To bé pośledniu njedźelu augusta. Nétośi burja a śtari pścheśelśo njedźeśelśko popołdnja wuźichu, pryedyśchelo wjeśnego ścholtu woprtaćź, wjazy kruśchojśkich hośpośow śo pśchida a Lubośchowa nawjeśche khośeja. Mužjo rośprawjachu, powédachu wo wotbynych źnjach, żony tołkachu śo do kule, a bunćźeśche ś nich, ćaś w pćźólniju. Hanka wéźo do nich niczo prajeć njewédźeśche, a wjawiśi śebi ś śchinje śchića śobu, śo śtradźu śe jśhuy wušnuju. Telefiza dźé śo też wścha kurjeśhe ś khośeja a hiśchće bóle ś tobakowego śmjerdźatego kadu. Ach, ićhto ćźi muźojo ćźinja! Ach, w śahrodźe bé jeńśko! To jaśhrody śo Hanka śydmy pod śtaru, rośśuchatu jablon.

Ach, kak rjenje tu je! Słote błóźco ś halufami błada, pśśane, błyśchćeźate mjetele śo k njej śtelnja, kaž ke kralowej. Płaćźata ju wobtélkuja, pćźoły bunćźa, śchwjerźe gnrćźa, w jaźnych pruhach śybolate próśchi ći hraja.

Tele khwili Hanzy bywachu najkraśnišća, śbóźna bodźina. Do ludźi njekhodźeśche, ani towaŕśchi po wśy njemjeźeśche — runjeź bé mlodźina wéźeźe pśch. ćźelna a dobra k njej, wośebje, hdyž śo po śerbśku draśćeśche. Ale Hanka njebé ś tuch, śchróž rychle — śapominaju. Śśamo Rišćhoj ćźeźe by jenoź ifu-pje wotmolwjała, a byrnjeź jeńśko pśchi-proschowana bywała, ś kuśbodźiźom poredśko khodźeźhe, dyžli hdy. Najrjeńśćho bé ji takke, a teź dźeńża, hdyž pilne, njeśpróśnjwe, wumjedne poŕśty nad śchićźom śo mikachu, bé ji tak lubośno, pśchitulno, a śaśo śo ji, kaž ćźaśto teź ruzy do klina śwjeśeśchej, wocźi śo śhladaśchej do njeśnajoma, doniž śo njeśaćźmiśchtej a hiźo pśche śtyły njenvidźitśchej, do njebjeśkich módrych pól.

Tola nadobo dźeńża ś halusami śapiknu, nécht́o thorje śakaśchlowa a bojaśliwje pośtrowi. To wjeźmy śchulaŕ śtrowjeśche, a Hanka śo hižo wuwinyć njeśwéri kaž ćewak. Nékaś ćwjatoćźnje thutny je tónkrócź młody śchulaŕ pśchiśchol, a kaž by jemu w śchiji wjaźowało najwaźnišće śłowo, tak śo jeho wotmolwam a praśchenjam pośłuchu. Też wjeź źadnje tuthi śobu pśchinjeśł, ś njeje ćźitaćź, ale śam je śe bje rěćźi. A ś raśom, kaž by śo nićź jadźerenyła, pośaśtawiśchi nahle, njejapaj młodźenź wuraźi śłowo: łubośćź. Schto ma jemu wotmolwićź?

Dźéje śo njewjeśta dlijeśche, hórje śo jemu wutroba horśeśche. Wona niczo njerěćźi, ale tak ś ryćhla wona bychą, haćź njewudźhnyńje źaneho: haj? Storhnjeny ś pśchiwałom rośbudźeneje krwje, ju wokośći. Rubiśćko bé śo jej ś ćźola śwjeśło, a śłote śo jej wébi błyśchćeźachu, a tute jej wokośći.

Wona pak śo śatorhny, kaž by hadźiźa ju ťukła . . . „Knjes wućźeŕ!" A rjeńśćha bu jeju młódźeju liźkow rjanośćź, łubośnišćho śo jej śaćźerwjenišćhej hubźy, kruće śawrśenej.

„A to je wśicho, moja Hanka? Wjazy prajićź njewśićh? Wjazy njewotmolwjeśch wutrobje, ydyž ju dźiwje prośu? A pśchećo na mnje ani njepohładaśh, Hanka?" A wopśchimnywśchi jeje prawizu, kotraž ćźaśto śo wuproićźićź a tak dźélaśche, pśchećo horźyśćho a śtyśtnišćho źadaśche: „Mój Bożo, ty mi dobra njeźby? Wopraméźe, próźdne śu moje nadźije a njewuhlyśchane moje źady? Ale ně, Hanka, to by pśchećahałośtno było, to njeje możno . . . Pśchehnapiś ćźe śym, njewérno? . . . — Ach, wśchak dźé njeźadam, to by ini wotmolwiła hnydom, rośmyśl śej, pśchetwrćźich, wuśtrośćach ćźe, wobaj . . . Hiśchće jónu pak śo dopomń źiwérnje na kóźde łóśćiźće śłowo, kotreź ći śydchnych — a potom hižo budźeśch moja jeniźka Hanka a rjeńśejśch mi śtóźne śłowcźko: haj. A budźeśch moja njewjeśta, moja łnjeni budźeśch a rośbudźiśch, wośtanjemoj-li w Kruśchojźach abo pośćehnjemoj ś kraja do mésta . . . Tam budźeśch śo botewaćź śmćeć, kaj budźe twoja wola, a nichtó wot boha na tebje njeśhładnje . . . Malo mam — śchtoź pak mam, wśchitko ći dam . . ."

(Pokrjećowanje.)

(30—38), jałowjcze 40—48,7 (39—43,6), cełaje bo 9 puntow 50,8 (48,3), pyches 9 puntow 51,1 (49,5), wowcze, polnowolmjane 26,5 (20,1), hrubeje wolmy 26,6 (20,1), rolwolmjane 32,5—35 (21,1—24,2), kuscheje wolmy (27,5—28), wyscho po puntach a mitijonach hriwnow. Płacżiny w swintach poczahuja so na wobschodzene koże. Konjaze koże jena 361 hacż 850 mitijonow hriwnow.

Złota hriwna wežera. Banka dawa 43 225 000 hr., pyschdawa po 43 441 666 hr.

Stotowy pschiraż na zło (Goldzollaufschlag). Wot jutsje sobothy hacż do wutory po tónle pschiraż na 3 359 999 900 hriwnow powyschi. Dżenża je pyschcza 2 179 999 900 hriwnow.

Krajny dawł (Landabgabe) za ratarstwo, lčežerstwo a sahrodnistwo powyschi po wot jutsje sobothy, 22. hacż do wutory, 25. septembra na 33 600 000 hriwnow se kždom stotu hriwna.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi smjeje 17. njedź. po św. Tr. rano 1/28, hodź. farar Tischer herbsku spowjedź a św. wotkasanje, dop. 1/29 hodź. farar Räda herbsku Božu słužbu a w 10 hodź. rosrečenje z konfirmowanej herbskej a němskej mjeńzinu, dop. 1/210 hodź. we wotrjesnjenym wuntawje na Zydowje farar Tischer Božu słužbu. — Semjeczki: 15. 9. Madlena rodź. Schusterec, njebohi Jana Gustava Schlagi, berowsko dohladowarja we Wuttim Wjelkowje, jawostajena wudowa tam, 59 l. 8 m. 10 d. — 14. 9. Kurt Rolf, kurta Maxa Wattarja, samkarja w Tšelawach, 8 l. 8 d. — 19. 9. Hana Klara rodź. Bergerec, Jakuba Rjelki, fabrikskeho dźěłacerja pod hrodom, mandźelska, 62 l. 2 m. 10 d.

W **Pětrowskej zyrkwi** 17. njedź. po św. Tr. rano 1/27 hodź. spowjedź a św. wotkasanje, farar Berg. 1/28 hodź. předowanje, farar Eder, dop. 3/411 hodź. dźěćerčiskemjenje, farar Eder, pschiw. we 12 hodź. předowanje, duch. prim. Haebler.

W **Marijnej a Marczinej zyrkwi** dop. we 9 hodź. předowanje, duch. prim. Haebler, dźěćerčiskemjenje mužadnje.

W **Marijnej a Marczinej zyrkwi** pónđelu rano 6,35 hodź. schulska nutrnosć, farar Eder.

Sčrjedu w Pětrowskej zyrkwi pop. 3/43 hodź. modlerska hodźina za njedźelnicže.

Schwórčk w towarščhowni biblisla hodźina za muzow a młodzencow.

Tydźenske sastojnistwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Eder, w Marijnej a Marczinej zyrkwi farar Berg.

Krajnozyrkwinske shromadźenstwo w Budyschinje na rožowej haju 31. Njedź. dop. 1/211 hodź. njedźelska schula (k. mišionar Fabrigius). Wječor 1/49 hodź. evangelisziska shromadźizna. Wutoru wječor we 8 hodź. swjasł młodź. za rosšudź. hicheicz. za młodźenzow a hrjedu za młode holzo. Schtwórt wječor biblisla hodźina — k. shromadźenskemu wothladaćerjej Zimmermann i Budyschina dźerži biblisku hodźinu wječor we 8 hodź. pónđelu w Běłej Horje pola św. Měrzinowje, hrjedu w Hornjej Hórzy pola k. mitnysk. wobsł. Mäßlinga a pjatk w Dobrušcy pola k. Schleinitz.

S **Budyschinka.** 17. njedź. po św. Tr. rano we 8 hodź. herbska cźitanska Boża słužba.

S **Porschicz.** 17. njedź. po św. Tr. rano we 7 hodź. němska św. spowjedź, we 8 hodź. němska mišionska Boża słužba, mišionski inspektor duchownej Jasper, 3/410 hodź. němske mišionske dźěćerčiskemjenje duch. Jasper. Pop. we 3 hodź. mišionska shromadźizna w zyrkwi. Pschichodnjoscht duch. Jasper: Kak stoji rěčk i naschim mišionskim? We wschěch so sa mišionstwo kolleńta spěra.

S **Pakšicz.** 17. njedźelu po św. Tr. rano na žnjownym dźakanym spowjedźenju je rano w 1/27 hodź. herbska spowjedź, 1/28 hodź herbske a w 9 hodź. pop. němske kemšenje. Kolleńta: 1/211 hodź. Boża słužba za herbske a němske dźěći.

S **Duški.** 17 njedźelu po św. Tr. rano w 7 hodź. němska spowjedź, w 8 hodź. němska Boża słužba. Kolleńta za šmitskowne mišionjowe. Pop. 1/210 hodź. zyrkwina wosbadna shromadźizna, 1/211 hodź. dźěćerčiskemjenje. Wječor mišionske kwartalowe.

S **Bnjez.** 17. njedźelu po św. Tr. rano 1/27 hodź. herbska spowjedź, w 8 hodź. herbska a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba. Sbórka za šmitskowne mišionstwo. — Wječor w 7 hodź. wosbadna shromadźizna na jali.

S **Budyšcu.** Na 17. njedź. po św. Tr. smě farar Boja rano w 7 hodź. herbsku spowjedź, we 8 hodź. herbske a dop. 1/210 hodź. němske předowanje. Wječor zyrkowinym dźěćom kollekta za zentralny wubjerk šmitskowneho mišionstwa so sběra. — Wutoru pop. 1/26 hodź. farar Boja w Kubanicy domje w Čornych Noščicach herbsku spowjedź. — Sčrjedu wječor we 8 hodź. biblisla hodźina k. chěželiańskeho towarščhowa mužaršeje młodźiny.

S **Porschicz.** 17. njedź. po św. Tr. rano němska spowjedź a mišionska njedźela.

S **Hrodźišcza.** 17. njedź. po św. Tr. rano w 7 hodź. herbska spowjedź, w 8 hodź. herbska a dop. 1/210 hodź. němske kemšenje. Sbórka za šmitskowne wubjerk šmitskowneho mišionstwa; zuleje evangelistke zyrkwje. — Semjeczki: Pawol Herbert, syn dźěłacerja Pawoła Großa we Wišnjach, 2 m. 9 d. — Martha Gertrud, dź. wobsčitšeho dźesacerja F. Faerbera w Njechorniu, 1 l. 3 m. 27 d. — Hanna Kristina rodź. Ramkec, mandź. dźěłacerja Hermanna Pawoła Jänki w Hrodźišczu, 31 l. 10 m. 4 d.

S **Wjetšzina.** 17. njedźelu po św. Tr. rano w žnjownym dźakanym spowjedźenju je rano w 7 hodź. herbska spowjedź, we 8 hodź. herbska Boża słužba, dop. w 1/10 hodź. němska Boża słužba. — Kolleńta za wobadnu diakoniju. — Schäwórt, 27. sept. smě wječor 1/26 hodź. knjes farar Domaschke a Bubelez němska spowjedź.

S **Wotrjesach.** 17. njedź. po św. Tr. rano we 7 hodź. herbska spowjedź, w 8 hodź. herbska a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba. — Kolleńta za ljudowy wotrjad za šmitskowne mišionstwo.

S **Njeswačidła.** 17. njedź. po św. Tr. rano w 7 hodź. herbska spowjedź, w 8 hodź. herbske a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba. — Popołdnju w 3 hodź. herbska a we 4 hodź. němska Boża słužba w Sarečzu; farar Mrósat-knjanski.

S **Wotrjesach.** 17. njedźelu po św. Tr. rano w 8 hodź. herbska a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba. Kand. theol Kenz. — Kolleńta za šmitskowne mišionstwo.

S **Khrowčzij.** 17. njedź. po św. Tr. rano w 8 hodź. herbske a dop. 1/210 hodź. němske kemšenje, wobeje z kolleńtu za zentralny wubjerk za šmitskowne mišionstwo. Dop. w 11 hodź. dźěćerčiskemjenje.

S **Minakale.** 17. njedźelu po św. Tr. rano w 9 hodź. herbske kemšenje.

S **Lnjeze.** 17. njedź. po św. Tr. rano w 8 hodź. němske a dop. 1/210 hodź. herbska Boża słužba, 1/211 hodź. Boża słužba za dźěći. — Semjeczki: Jan Lešahwa, rentnohospodar we Lupoji, 72 l. 2 m. 14 d.

S **Klukšcu.** 17. njedźelu po św. Tr. rano we 7 hodź. herbska spowjedź, w 8 hodź. herbska a dop. 1/210 hodź. němska Boża słužba. — Pop. 1/23 hodź. shromadźizna młodych holcow na farje.

S **Wóšlinka.** 17. njedź. po św. Tr. rano w 7 hodź. herbska spowjedź, we 8 hodź. herbske a dop. 1/210 hodź. němske kemšenje (Insec stud. theol Bartko z Mješmačidła). Kollekta.

S **Barta.** 17 njedź po św. Tr. rano w 8 hodź. herbske a dop. 1/210 hodź. němske kemšenje. — Semjeczka: Fridr. Rämschowa, rodź. Renčźa, stónca wiowarja we Barće mandźelska, 24 l. 9 m.

S **Rnjez.** 17. njedź. po św. Tr. rano w 8 hodź. herbska spowjedź, w 9 hodź. dop. herbske a 1/211 hodź. němske kemšenje. — Kolleńta za šmitskowne mišionstwo. Pónđelu wječor w 8 hodź. Zonste towarščhowo.

Staruškaj.

(Wobraz se wšyh.)

Swoje zyle žiwjenje staj na knjezi dwór na dźěło chodźiłoj, njemnijzy Jakub a khata. Khata wostanje tam a žeen někotre dny doma, kaž so po knjezim dźěle farjadowacz hodźi. Potom žebi w domje a zahrodzy nješchto dźěła. Ale Jakub thodźi porjadnje dźeń wote dnja, šeto wot léta a to hižo 61 lét. Sčitajtaju: ktom pschińdże na dwór a hdyž bu malu schulu wuthodźił, pschińdżaji so jako wołaju. Podźišcu bu pohonczk, a to jamo, knjezili na 40 lét. Wn wjazy krócz wuminanjenjeny sa šweru a dźělaniozki. Ale někto je stary, dhże swoje dny doživiczi, hdyž je — mohi rjec — zapokasan. Khata je tam tež pryedy dolhe léta słužiła. Tu staj so sesnałoj a so wsaloj.

Pschipoidnju a wjecźor krocźi Jakub po wšy dele, herskim pizy pod paju sa swoje karnitle. Czapku i wulkej schpotka na hłowje, nasełeh khabat, w módrej jali a dothich schčerich schtórnjach — tak jeho znajach hižo jako hólcza, jenož khodźi trochu schkielemy a wložy so bła.

Khudnischzyn so žiwitaj. We młodych létach njeztaj žebi niczo ropyschaloj, ale kždy krotschik lutowaloj, so dyschtaj na stary dźeń něchto méloj. Husto staj huchk thlěb a bérny jédloj. Cźim wjetscha bě potom radosćz, hdyž mošescheaj staj pschiležnosczu hromanka někotre hriwny na měschczanskim nalutowanju dowjesć. Wjesnje tehdom hischcze njeběchu. Ale, nětko pschińdże tuta njetrarschna wójna se swojim hofpodarskim hubjenschtwom. Sa swoje cźežzy nalutowanyjenjesy dostanu łehdy někajke pakczki sapałkow. Nětko, hdyż staj sestariloj, dyrbitaj hakle jaby dźělaczej zapoczinacz, jeli nochczetaj i hłodom sahinycz. Knjez inspektar wschak je rosumny muż, dawa jimaj tohże dźěła a druhdy wóczko sacźini. Ale to jeju hacż to nutroby boli, hdyż widżitaj, kak druhy cźinja, a njemóżetaj wjazy każ pryedy. Lěnjeho paścz nochczetej, njeschtaj to smuczenaj, ale njechcztaj też darmaczki jěcz. A tuž so pyche hwoje mozy druhdy wudraczowataj, so niebyschtaj hejtman abo inspektar smjarioloj. Jakub wischak so njecha z tym wubacz, ale na wjecźor łeży domoj lčie, tak jeho stawy bola. Khata njemó, na kotrym boku bu leżała, tak je hrjebła cźischcza. A hola so i wjecźornym pacźerjom sa wšcho dobre Bohu dźakujetaj.

Schto mataj wbohuschkaj wot zyleho žiwjenja. Wot kóebki hacż do rowa so dréez, dréez, a sajzo dréez. Niczo dalsche njeinajetaj. We wulkim Božim žiwjeze niczo njeweditaj. Ke jich widżeschtaj dźeń wote dnja lnjšche horcy i Cźornobohom a i Prašicźan. We wulkich městach, rékach, morjach a wowrunjach staj fijuschcholoj, ale to je wschko horje a dele. Tón žiwót, kotryż znajetaj, bu i wjetscha jenoż wokolne wšy a městno, hdyż staj wjele krócz na hermanku pobyloj. We nowischim kulturnym postupje mało abo niczo njewjeschtaj. Jeje znjelczke knihe su biblija, spéwarške a Wichdeńenak. Nowiny a Pomhaj Bóh dźerži jimaj i schczedrinvy žuflod. Do dźiwadła a hudźbny njeychcztaj dźetaj, khiba so žuflodne herbske towarščhowo herbšći wjecźor we wšy wuhotuje. Potom staj sahy zyleż žiwaj. To je po jeju mysli. Staj po pschezo dobrym herbskim pocźinkam méloj. Jónu pschińdże Bukczanske klanko-dźiwadło do wšy. Tehdom so i pokrej wutrobu žmežeschtaj, so so žuflo ronjachu. Khata so njemóżeschze dodźiwacz, so móża taske klanki też wérczerj, a to kždu hinak. Ssušoboj měnjeschze, so je so ikoro je žmečhami pukka. Bukeczanski pak je też dundrski khadła.

Na hrodże su wschak husto zusy knjeza. Knjez hrabja je jara pschczeżeliny muż a ma rad wopyt wekolo so. Tuczi prósdnizy pak nicźo dale njecźinja, hacż so nobi thotowicź, w sahrodze so pschechodźowacz abo z automobilom jeti wujeżą. Na tym so staruschkaj dodźiwacz njemóżeschtaj, to taski wós šam jéżdżi, też so druhy w powétrje létaja abo spodły wody jéżdża. To so jimaj po prawym bycź njesdasche a měnjeschtaj, so cźert pschi tym šoba dżela. Po wójnje je žebi hakle automobil kupił, dokelż ma lépsche dokhody hacż pryedy. Też druhy na kraju to cźinja. Hdyż Jakub dwórstich knjezi fotkuje, fejmuje pokornje cźapku. A hdyż i tutych wuhotich knjesow jedyn po druhim a i nim popowéda, to je «Jakub wschón thożowny. Tajki knjezyk ma tola stotu wutrobu, so je mnu prostym dźěłacerjom rěczi.

Każ hižo prajach, tutaj wbohej cźłowjekaj nicźo dale na žwjeze njesmajeschtaj, hacż dźěłacz. A staj jowkownaj. Spokojnaj je swojej khudobu, je swojim dómom. Pschi zyłym swojim hubjenschtwje myślitaj, kak bohacze je jim Bóh luby Knjez žohnował. Njedyrbjałoj so jenm zkakowacz, je jimaj tóżde ranje nowe mozy k dźěłu a k žiwjenju dawa, so luźzim telo dobrocźiwosze dari. Kak by bylo, hdyż by hnadnym knjez junn prajił: „Z wamaj nicźo wjazy njeje, njemóżetaj dosć nadźělacz a tuž waju dale trjebacz njemóżu.“ Njebuschtaj potom dyrbjałoj i hłodom wumrjecz!? Po prošchenju tola běhacz njemężetaj, kaž to nětko někotrykuli duchowny dźěłacźer dyrbi. We swjchém widżitaj porst Boji a stajetaj dale swoju nadźiju na njeho. Sacźuwataj jako winowatosez, hnadnemu knjezjownu a Bóhu lubemu Knjezej dźakowanaj wucź. To sebi dźenża na njedźelskim dnju wospjet pschedewsjachtaj. Ssedźitaj hromadźe pschi studni a wjeselitaj so na rjanym dnju. Pschipołdnju pa nowe bérny derje hłodzałe a k temu wot žuflodna buttanku. Ptarczatko jedźi na plotowym kolíku a spewa, kchacze lčże po saplatanej fali jelemy brunczk a Boże słónczko hmeże po pyches hłódkotym jabłuczźinu. Sbožownaj so ja ruku dźerżitaj a zpominataj i dźakuej wutrobu na wyschi Boże dobrotu. So stej dźenża nano zjowoju sajšuženu mšu za rólku zwonia wudałoj, njeztaj hischcze sabyloj, ale mataj to sa Boże dopuschczenje, so je hischcze tak daloko dożahałe.

Wusudźenja.

§ **Krajny žud.** Lawnisti žud w Stolpnje je rěsnikeljo mischtra Arnolda w Oberholmsdorfje dla wopacznjeho winowanja k 2 měsazowaj zastwa sasudźił. Wón so hórschesche a dozpi, so jeho krajny žud winowna.

§ **Drogista Kurt Peter w Eibawje** je hižo dwójzy khlostany. Loni wot februara hacż do septembra bě wschelake lékarstwa na sklad kupował, so by je podźišcu i wjetschim wuzitkom sasu pschedawał. Lawnisti žud w Habrachczijach jeho k 100 000 hriwnam khlostanja abo 4 njedźelam zastwa sasudźi, ale njebě nakupjene lékarstwo sebracz posłajił. Tehdola so statny žudnik hórschesche. Krajny žud też wuzusdi, so ma so lékarstwo sebracz. To je nětko milijardny hódne.

§ Wot Sebnicz je hižo jeja do Czejschołowakskeje sdražu wosła. Na tajtink pschepěmytanju so też schulske dźěći wobdźělachu. Lohzy sasłužene pjenjezy pschekhłóschczichu. Tola też w korczmach je rosbrojichu. Pola korczmarja Gaita w Sebnicz hewak wschelcaki prak wobkhadżesche. Gaita też schulskim dźěćom žadane alkoholiste napitki porjedżesche. Druhdy bo wone wopichu. Tehdola jemu lawnisti žud w Sebnicz 2 njedźeli zastwa naměri. Gaita so pschezźiwo khlostanju podarmo hórschesche.

Přiłopk.

* **Pólzaj sa paduchu.** S pschiležnosczu jenoje zkakowanki w Drježdżanach bě jena tamnischa firma też drohotnu pyšnaršku nabobu wustajiła. W nozy ju do polizajskeje straże pschepodawaschze. We nozy k pondźeli 3. septembra běchu so paduschi do pólzajskeje straże dobrili a tam drohotnu tehdom hižo 6 milijardow hódnu pyšnaršku nabobu kradnyli. Paduscha pak w Lipšku sajachu a jemu ruhżeništwo wotsewzachu. Sajaty paduch so wusna, so je wyschischi pólzaj Erich Calow w Drježdżanach jeho k paduschtwu nadpjerał. Wón je jemu prajił, w kotrej hodźinje w straži žanecho sastojnika njebudże. Wyschischo pólzaja hnydom cyłnyschu. Jako konzerny kčežacho, wón pólzajstku słužbu wopuschczi a za nje dźěłasche. Jako jedyn po druhim swérzschczi, wón sasu słužbu we polizji dosta. S nim so koša do kalu staji.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupić. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewo, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Nocho w Sserbskich Pazlach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

* **Tuzne myto.** W Běčzejach pola Gubina (Guben) běchu žo do knježeho hrodu paduschi dobyli. Dokelž w knježich hrodach jenož wulzy patriocki bydla a tam klěboro sa lubowany wótzny kraj khowaja, nadeńdżechu tam bohate rubjenistwo na wjelekněborne nadobje. Wobsedżer lubi temu 100 dollarow, kiž jemu k rubjenym wězam sašo dopomuha. Sto dollarow je dżensa psches 20 milijardow hrimnow hódnych. Tak ma finanzny hamt ważny pokim, hdże šmě dżensa klěboro a zuse pjenjesy pytacź.

* **Krał a lěkař.** Pruskeho krała Bjedricha, mjenowaneho Wulkeho (drje wošebje dla wschelakich rubježnistich nadpadow, kotrež je psches wjedł), pichi jeho posledniej khorosći hanoverski lěkař Zimmermann lěkowasche. Wón je swoje spomnjenki na krała žiwje napisał. Jónkróć woprasche žo jeho stary Fritza: „Je wón hižo wjele do druheho žiwjenja wótkał?" Na to wotmolwi Zimmermann: „Niž tak wjele kaž Wascha Majestoja, a niž s tajkej zławu." — To mějesche jara prawje.

Dary za Pomhaj Bóh.

Hač dotal su darili	3174980 hr.
Dalše dary:	
Z Nosačičanskeje wosady přez k. fararja Wyrgača	101000 hr.
K. Smola w Bošecach	2000000 hr.
Z Bukečanskeje wosady přez k. fararja Mjerwu	70000 hr.
Knjeni Hana Hoffmanka přez k. far. em. Urbana w Khróstawje	500000 hr.
N. N. ze Žornosyk	300000 hr.
k. Šołta w Kumšicach	100000 hr.
B. z Plusnikec	50000 hr.
M. z Plusnikec	20000 hr.
N. N. z Krakec	1000000 hr.
Wšo hromadźe	7315980 hr

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihańa w Budyšinje.

Dary za „Misionski Posoł"

Hač dotal su darili	2108729 hr.
Dalše dary:	
N. N. z Krakec	1000000 hr.
Knj. Hana Hoffmanka (přez k. far. Urbana) w Khróstawje	300000 hr.
Z Minakałskeje wosady přez k. fararja Sykoru	50000 hr.
Z Nosačičanskeje wosady přez k. fararja Wyrgača	112000 hr.
Wšo hromadźe	3560029 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihańa w Budyšinje.

Dary za „Nowu serbsku šulsku čitanku"

Hač dotal su darili:	7504500 hr.
Dale dari	
Zběrka na kwasu k. Lorenca w Sowrjecach	75000000 hr.
N. N. z Krakec	1000000 hr.
Wšo hromadźe:	83504500 hr.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje
Smolerjec knihańa w Budyšinje.

Swójbne powjesće.

Swěrowanaj: Kurt Mauer, cžašnikař s Fridlu rodź. Alperstaedtez w Budyšichinje.

Semrěła: Klara Rjelkowa rodź. Bergerez na Zibowje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měšchczanska rada — podružniki hamt — wozjewja 8. dodawk k podružnišim postajenjam sa Budyšchin wot 26. septembra 1922.

K jakonšćemu wotnajeńšemu pjenjesej žo sa měsaz oktober 1923 sćěhowaze pschirażki postaja:

2 jakładn. wotn. pj. (Grundmieten) sa dań,
200400 jakładn. wotn. pj. sa wobkhodne wudawki ke 5000 jakładn. wotn. pj. sa domownika (wobličenju,
4000 jakładn. wotn. pj. sa jarjadnistwo doma,
290400 jakładn. wotn. pj. sa běžne wuporjedźenja,
9180 jakładn. wotn. pj. sa wulke wuporjedźenja;

508982 jakładnych wotnajeńskich pjenjes (Grundmieten) hromadźe.

Pschirażk sa wobkhodne wudawki šnij žo na 175350 jakładne podružniške pjenjesy sa wuarjenja, kiž njeńju k Staro-Budyšchinskemu wodowodej pschijamk njene a wodu bjes měrjaka płaca.

Saruanje sa šwěžu we wothěži, na šhodach atd. ma žo s podružnikami šamymi wuczinić.

Sa podružnikow (Untermieter) su žo nowe postajenja widale. Wone su na wotnajeńskim hamcze na šinych wikach 3, wo jsriwje cžo. 15 dowidźeć. Drohotowa liczba je žo sa september na 200000 a sa oktober na 1200000 postajila.

Dowěrnizy „Sserbskich Nowin".

Sa **Kamjenz** pola Radworja: knjes **Winak.**
„ **Kopor3y:** knjes **Pawol Grosa.**
„ **Khelin** pola Radworja: knjes **Buk.**
„ **Radwoł:** knjes wuczer **Nawka.**
„ **Měrkow a Lutobeż:** knjes **Mikławsch Mješcher**
„ **Lomst a Minakał:** knjes **A. Wacker.**
„ **Brěšow:** knjes **Mar Seka.**
„ **Wulku Dubrawu:** knjes **Henka.**
„ **Lupoj:** k. **Rud. Krał we Lupoji cžo. 13.**
„ **Khwacžizy:** knjes nóżny stražnik **Žur.**
„ **Porschizy:** knjes **Bawrik.**
„ **Hornju Hórku:** knjes **Frenzel.**
„ **Butežu a Pomorzu:** k. **Matthes w Butezach.**
„ **Sdžer** pola **Klukischa:** knjes **Schmarander.**
„ **Delnju Hórku:** k. krawiki mischtr **Hillmann**
„ **Matrichczu:** knjes schewski mischtr **Sskora.**
„ **Klukich a Lichań:** knjes **Hobrak w Klukschu**
„ **Zidow:** knjes **pischekupz Měrich.**
„ **Dobroschczu:** knjes krawiki mischtr **Kalich.**
„ **Pluschnikezy:** knjes **Pawol Maiwald.**
„ **Kratczu:** knjes **Schöbel.**
„ **Kubischizy:** knjes **Garbat.**
„ **Nachlow** pola **Kubischiz:** knjes **Sterzek.**
„ **Němczy** p. **Wojerez:** knjes **Jakub Wawrik.**
„ **Hóił a Nachlow:** knjes **M. Hanto w Hóiku.**
„ **Wulke Sdżary, Bukojnu a Kobliży:** knjes **Kuhn we Wulkich Sdżarach.**
„ **Komorow** p. **Ratez:** knjes **pjekařski mischtr Nakonz.**
„ **Ratczy:** knjes **Schwurak cžo. 18.**
„ **Wojerezy:** knjes **Nali.** na **Zidżinskim** pucžu pola knjesa **Köhlera.**
„ **Schejschow:** knjes **Jan Mittasch.**
„ **Dolejschow:** knjes **Handrij Pětschka.**
„ **Khańow:** knjes **Mikławsch Kubasch.**
„ **Njeswačidło a Nowu Wjeż:** knjes **Armašche Kunath.**
„ **Budyšczy:** knjes **Sewora.**
„ **Kulow:** knjes **Michał Kolla,** fahrodnik.
„ **Hurźinu:** knjes **Janka.**
„ **Dahlow:** knjes **Rebisch.**
„ **Nakolsy:** knjes **Bartusch.**
„ **Kortnizu:** knjes **gmejnski pschedstejicžer Nóża.**

Na tuthych naschich dowěrnikow žo wobroczujže, hdyž macze nawěschk abo dopisch sa „Sserbske Nowiny" abo hdyž chcežče sobi, „Sserbske Nowiny" sasacź, a hdyž chcežče je psches naschebo wobsola na žamjanym dniu wjecžor hischcže dostacź.

Płaczišny rěsnehs skota na Drježdżanskich skótnych wikach.

29. september:

1 byk, 3 krowy 91 cželatow, 16 žwinl.

Byli, wukmrnjene 60 milź, punt 13 milź. Krowy: wukmrnjene 11 milź., stawsche wukmrnene 9.5 milj. Cželata: wukmrnjene 15 milj., mrenje wukmrnq. 13 milj. schwatne 10 milj. Sswinje: p kwomjožne 25 milj., wukmrnjene 28 milj., m asne 23 milj.

Hoscénc „Bělý Kóń"

Hoscénc přenjeje rjadownje
mějeći Curt Lange
w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy

Poruča so wšém Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěsć a pić po znate tym wurjadnym wašnju.
Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert

CT Centralne dźiwadło w Budyšinje

Wot pjatka hač do póndźele:
Walki podawk za Budyšin:
Eddie Polo
w phänomenalnym americ. episedowym filmje
Cyrkus Gry
Wulki cyrkusowy sensacniski film w 6 episodach
36 jednanjow. 36 jednanjow.
I. episoda:
Potajnostny wutrěł
a
12 jednanjow II. episoda: 12 jednanjow
Jaty w wórskej klubinje.

Jabluka, kruschwy, spadany szad

kupuje po najwyschschich dnjownych płaczišnach
A. Kolscher w Budyšchinje
na rózowej hasy 13 Telefon 1037.
Sobotu, 22. sept. nakładuju na dwórnišcze w Kubschicach.

Pjenježne khamory

trjebane, za přiwatnych a ratarjow hnadom pobamam.
Sćežnske pjenježne khamory s pomjerowanju.
Wuwjedźenje wschěch samkatstich dźěłow.
O. Strakburger
w Budyschinje na gorbatšeje hoho 34.

Dla swojeho hobrskeho tworoweho wobwrota

(Warenumsatz)
a dla dobrych kupowich wotsamknjenjow pomham
wjele nize Swojowe płaczišnu:
mantlowe tkanu, drapowe žoby, garderobiny, šmukote a kaschizkote wolnjawe tkaniny, senodarne tkaniny, wolnowolnjane tkaniny, velo rowe barchenty, kaschlowe barchenty, wuzwerfi, pjatne lozowe perzelnjenja, scherzuchowe tkanu, satiny we wšelkich barbach, muselinu, bunte, z nili, trwiste trikotowe wezu su žom, muzkow a dźesi. jenizke chaty nuzjace khaze, schany sa male bjezy sary, khojezowe krewiža, mužace kobuli, latrakowane jiki za jano a bdże zi, jumpery, wolmowe a zibjane muzjace schorzowane tazy, jsperiste caschke wo najwuschich formach.
Zane nuczenje te kupowanja. Wu-pyt žo saplacži.
Krutze sjrowne poslužnje.
Welisez kupny dom w Kulowje.
Telefon 12. Salożene 1864.

Žony

Pomham swój wulki sklad
pschepaikow, mežkazkich a pschepadownych powjazow, podpołožkow.
Sleju rad k radże
Wagnerowa w Budyschinje
psches schalk. mostowi cžo. 9.

Najwuschiche płaczišny

płaczu sa ložbeho trěbnego a njetrěbnego pjka.
Schalta na Zibowje cžo. 259
(Schulze Seidou 2.9).

Jabluka k praßowanju

Kóždu dźělbu kupuje
Paul Richter w Budyschinje
na Poschtej hasy 20.

Kupuju běžnje kóždu dźělbu
rožki, pschenizy wowßa, jeczmjenja muki, lanchoßmj. atd.
po burkowych płaczišnach sa hotowe pjenjesy.
Wo ertne, telefonike abo pišmne wotsamknjenja prošu
Heinrich Scheinert w Kulowje
rschi zwrkwi. Telefon 42.

Kupuju

tumpy, hač 1000000 kg.
nowiny, sešiwki,
knihi, akty 105000 kg.
staru papjeru 40000 kg.
toleńsko najwuschich dnjownych płaczišnach. Želslo a mašale jenoi na wupołak.
Na wjetšich, hač derje płaczeja žadanki, je žamanym japkownym pschihotow.
Josef Schubert
w Budyschinje bórkim cž. 7.
Telefon 695.

Kupuju
jabluka kisłasene a dobre
a **kruschwy**
po najwuschich płaczišnach
Hendrik w Dobroschczach
pola Njeswačadła.

Kóždu dźělbu
butry, twaroha a jeji
kupuje
po najwyschich płaczišnach
Fritz M. Schwann
w Budyschinje
on smolskowej kamjeri hońu 5.

Trjebany
piano abo harmonium
to kupicz pyta.
Boskiczenje pod „A 73" na wud. „Serb. Nowin."

Pschihódna składnostna kuj.

Mimale nowy cžorny wobleć (Gehrockanzug) je na pschedaj abo na jito samenicz w Budyschinje na drjewowych wikach 5 II na prawo.

Letnik 82 Budyšin, sobotu 22. septembra 1923 Číslo 220

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr. z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 50000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjo w Budyšinje. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 600000 hrivnow. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobiłuja. Za rekłamowy rjadk płaći so 1800000 hr. Rabat po tariji.

Dnjownica.

Sobotu, 22. póžnjeńca.

Mauricija a towaršow, martrarjow.

† 1922 kubler Miklawš Čemjera w Wotrowje, horliwy a přeswědčeny Serb a Słowjan, dari wjele pjenjez za Wotrowsku cyrkej a serbski seminar.

1862 jedna ruski statny radźićel Papłońskí we Budyšinje z Michałom Hórnikom dla jeho postajenja jako profesora při universitee we Waršawje.

1704 započa so w Žitawje prěni dźeł serbskeho Noweho Testamenta.

Jutře kermuša w Palowje, Wojerecach, Bórkhamorach, Sepiku.

Sotře naše Kowarjowoje, kiž běše we Bójowecach zenjena. so husto zjewjenja stachu . . . Junu na polu dźełajo, widźeše, kak před jej znatym mužom, kiž so jej bliźeše, małe cyle běłe dźěćo dźěše, kotreż so potom blizko před njej w hustym kerćku zlubi. Muž wumrě za nješto dnjow.

Powdał Arnošt Muka.

W žanych skórnjach so lepje njekhodźi, hač w nawoženskich. Přisłowo.

Njedźelu, 23. póžnjeńca.

Thekle, knjeżny, martrarki.

1814 zeńdźe so na Lubijskej radnicy posledni króć zwjazk łužiskich štyrjoch městow.

Ha liščička, łopjeńka padaja,
Kaž pyšne a lube też běchu,
Kaž wysoko meja je zesadźa
Na halžki pod njebjesku třěchu,
Jich pohrjebne zwony su wichory,
Te hoźnje jim howrite zwonja
A khowaje je khwata sněh moškojty
A halžki tak zrudne so klonja.

Handrij Zejler.

Wšo ma swój kóńc, — šewc a kopyło. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Kedźbu! Dokelž sym wutoru zapućowany, budźe so přichodna špěwanska hodźina **pjatk** (nic wutoru) w Serb. Domje wotmeje. Wowčeŕk.

„Bjesada“ w Budyšinje ma přichodnu pónđeľu wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje spěwanje.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu, 23. septembra, dop. w 9 hodź. pruha za wše sobustawy, kiž běchu sobu we Wujezdźe. Knjezaj Berrnich a Dwórnik njech přezpola a khorale sobu přinjesetaj. Wšec je nuzna. Wšitcy maju přińć. Strnad.

Spěw. wotrjad tow. „Zerja“ zmeje přichodnu wutoru, 25. septembera wječor 1/2 9 hodź. spěwanje pola Jurakec w Hrodźišću. Dla přilubjeneho wopyta wysocy waženeho čestneho sobustawa našeho tow. na tutu spěw. hodźinu, kaž też wšelake zdźelenja wot strony Sokoła, so wutrobnje prosy, zo chcyli so wšitcy sobustawy spěw. tow. z wěstosću zeńć, też hosćo su wutrobnje witani. Předsydstwo a dirigent.

Kołojezdne towarstwo „Błysk“ w Hasłowje ma jutře njedźelu pop. w 4 hodź. zbromadźiznu dla přichodneho swjedźenja. Wšitcy chcyli wššće přińć.

„Sokoł“ w Pančicach ma wutoru wječor we 8 hodź. zbromadźiznu. Wšitcy přećelo a popřewaćelo Sokołow su wutrobnje witani. Sobustawy chcyli so wše zeńć.

Swětne podawki.

Kapitulazija Němskeje w Poruhrskej.

Parišće nowiny powjedaja, zo němski kanzler dr. Stresemann nowe wopomnjenješe pišmo wo wobkładźenju Poruhrskeje a wotstchodźenju nastajenja. Najprjedy je belgiskemu knježerstwu přichodne. Wopomnjenješe pišmo tři hłowne dypki wopisuje:

1. Němska je hotowa, pažiwe pschećiwjenje spuschćeć, jeli so je w Poruhrskej sajatym Nězam swobodu da a je wupokazanym Poruhrskim dowoli, so do Poruhrskeje wróćeć.

2. Němska chce spytać, so by k saptkaženju wójnskeho wotschkodźenja wjerschu sumnu dyźi 30 miliardow złotych hrivnow swjedła, kotreż je předewschi kanzler dr. Cuno entencje poskići.

3. Němska je swólniła, w Němskej internazionalne finanzne towarstwo załožić, dale generalnu hypotheku na němsku industriju położyć a swojskarskej wotschkodźenstej komunizmiji podźele na wóchć němske industrijowe pschedewsaća pschedawać.

Franzowska Radio-agentura, kotreż je nowinam tule powjeźe pósłała, k njej pschisponi, so by tuton plan němskeho knježerstwa, jeli so by tajki był, wulku krosć do předka pomjo pośledním Stresemannowym namjetam sćinił.

Němskonazionalna strona pscheciwo założenju pažiwcho pschećiwjenja w Poruhrskej.

Němskonazionalna strona dże pažiwne pschećiwjenje w Poruhrskej, kotreż je Němska do najhórscheho hospodarsk ho cźěrpna dowjedło a jejne statne finanzy zahubiło, dale wjeseć. Němski je za twórjenje pažiwcho pschećiwjenja hrubje wopory pschinjeńć. Tele wopory su wjetšcy, dyźi wójnske wotschkodźenje, kotreż jeho ententa wot Němskeje žada. Njedźiwajo wschcho tcho jeho němskonazionalna strona žada, so by je Němska k woli pažiwcho pschećiwjenja do cźita wukrawniła. Němski ćejm, kotryż je na nowy tydźeń ćichi, tole hłube žadanje zaćišnje. Se špiegelowjcim pschećiwjenju mérowemu rěčezenju, kotreż je Němska podpiśała, je wona bóle schkodowała, dyźi je swětowej wójnu. To spóznawschi je nětčiśe knježerstwo ho rozsudźiło, w prěnim rjadźe z Franzowskej rěkoźe rosrumanje nastajeć. Němska je k temu z najwjetschej pjenjeznej a hospodarskej nuzu ponuci.

Baldwin Franzowsku hišće raz wopyta.

Jendźelski ministerski president Baldwin je pjatk dopołdnja z Parisa wotjeł a je wjecor do Londona pschijeł. „Petit Parisien“ powe, je jeho za dwě nedźeli z nowa w Pariźu wočakuja. Mjes tym budźe je franzowske knježerstwo prajowaś, so by je wo Poruhrskej z Němskej dorěčało.

Na němskostatne hospodarstwo je nowe trilijony pschijmowja.

Němskostatna rada je dowolila, so by je na 6500 bilijonow nowych bankowkow naćišćeć dało, kotreż je na němskostatne hospodarstwo trěbne.

Hindenburg jako pozrědnik.

Hindenburg je knjezu z bayerskeho horow je wróćejo do Minichowa pschijeł. K jeho powitanju běchu na dwórnischcje pódła druhich pschischli general Ludendorff, z Kahr a kabinetny schef prjedawschcheho kronprinza Rupprechta, hrabja ze Soden. Presidenta wórćejnstich swjazkow, profesora Bauera, Hindenburg napominaschc, je je Bayerska njeźmě wot Němskeje dźělićej, też niz nachwoitnje.

Bauer je, daj je znate, w jenej Barlinskej rěcźi pschipowjedźił, so Bayerska swoje gambaze pucze pódła. Wótcźinske swjazki na Barlin poćahnu, jeli so by kěwiza ko knježerstwa smozwała.

Dale je Hindenburg składnosć wuził, so by mjes Ludendorffom a kronprinzom Rupprechtom pożrědkował. —

W Barlinje 70 němskich nazionalistow sajeli.

Wotdźelenje Barlinskeje polizije bź schwórki wjecźor skhadźowanju mkodostnjeje němskonazionalistiskeje organizazije „prynz Louis Ferdinand“ w Moabitu wobstupiło a pschistomnych 70 hosudarow z nakładnym wojom na polizajski presidium dowjesło. Pola nětčorych sajatych pistolje a druhe bróńje namakachu. Pschi pschepytanju jich wodźelenjow ho hischće wjacy bróńow wuhlédachu. Po pschełóżenju najwjacy je sajatych puschćischu. Mlodostna organizazija pjedy němskonazionalnej Bismarchiskej mładźinje pschiśiśuschcheschke, kotruż je knjezerstwo psched krótkim dla agitazije pschećiwo wobstatcu republiki rospuschćiło. Pschepytanje ho dale wjedźe.

Nowe sjadowanje sastaranja z khlěbom.

Lětusche žitne žně su wjele lepsche dyźli loństche; jich wunoschk ho na 10 milijonow tunow nobliza. Njedźiwajcy teho je strach, so budźe, hdyž 15. oktobra sastaranje z khlěbom w Němskej sastanje, so žito w dosahajcej měrje na wiki njepschińdźe. Boja ho, so budźa rozorjo dla njewobstajnych płaćijnow žito wróćo dźerżeć. Tehodla ma ho němskemu ćejnej sakonjowa pschedloha pschedpotožić, **po kotrejž ma ho sastaranje z khlěbowym žitom w tych stronach dale wobkhować, hdźež ћebi to hospodarske a politiske połoženje žada.** Sjawne podawanje w tych stronach sastanje, w kotrychž je po sdaju sastaranje z khlěbom se šamnych žnjow zmjeńšene. Po nanjece kommunalnych swjazkow ma knježerstwo mlynam žito po dnjowych płaćijnach direktnje podawać. Po tajkich namjetach dyrbja mlyny khlěbowe žito hacź do tśioch schtwórcźinow dotalnje dźělbu dostawać. S direktnym podawanjom žita na mlyny dyrbi ho pschede wschém finanzny rizik kommunalnych swjazkow wuzamknjeć. Žito dyrbi potom po normalnym puću pśiches pjekarjow k pschterjebarjam doćeć, **po tajkim bjes rozdźělenja na khlěbowe šamki.**

Sa sastaranje z běrnami ho běrnowa kreditna banka załoži, kotraž z pomocu němskostatnej banki běrny pschetrjebarjam podawa. Wuhladny na wunoschk najwjetschi běrnow su dobre.

Schmalza a połcźa je hižo dosć w Němskej. Jedne ho jenož wo wobstaranje pjenjez, so mohł ho tuk pschetrjebarśtwu pschepodać. Po nanjece rěmskeho ratakskeho ministerstwa ho margarinowym fabrikam połcźowa pschisłoli. Pódła teho margarinowym fabrikam dewiźy pschipokasaju.

Podawanje butry a mloka njedołhahaze wostawa, dokelž ho dla wothódnoscenja němskich pjenjez mutrajna butra njchodźi kupować. Sa ponuschcheje mloka je ho měźaczinje 13½ milijardy hrivnow rosdźělilo.

Sa **nowe zokrowe hospodarske lěto** ho swobodne hospodarstwo łahwjeje, tola ma ho hubru zakor sa wobydlerstwo swěźeć.

Dollar špadnje, tola płaćijny ho do wyšoka honja. — Pobźedne dny je dollar khěrko špadnył. Pschedawarnje zyrobny pał ho wo to njestarają, ale płaćijny měźo ho buchu je snijźe, dale powyschnja. W Barlinje je tehodła k ropotnym wustupowanjam mjes pschetrjebarjemi a pschedawarjemi dochło. Wobydlerstwo ћebi ћada, so ho płaćijny runje tak ruće snija, kaj ho wone powyschńe, hewak strach hrosy, so njemóry wudyrja.

Protestowanske hibanje pschećiwo wuhlowym płaćijnam po słotej hrivnje.

Wobźedźerjo wuhlowych jamow ju, kaj je znate, wobjamkle, wuhlowe płaćijny wot nětka po słotej hrivnje wobliczeć. Tule płaćijny ћebi woni wot wuhlowych wikowarjow ћadaju, pschedy hacź wuhli wotpošelu. Tale napraswa je k temu dowjedła, so wuhlowi wikowarjo najpschódy wuhlo wjazy njeśa-jeja. Shromadźizna swjazła wodowych a mozowych wěźwuschtojnych Němskeje, kotraž je wo w Eisenachu wotmeła, je ho tehorunja z tejle naležnoscźu zaběrała. Wona je ho wuprajiła, so płaćijenske wumenjenja wuhlowych jamow k najwórschim hospodarskim kwsam dowjedu. Němske hospodarske ministerstwo je ho nětko z tymi wězami blize zaběrało a ćze mjes wuhlowymi wikowarjemi a wuhlowymi jamami pożrědkować. Sśmě ho wołakać, je wuhlowe jamy swoje pschedawańske wumenjenja pschenjeńa.

Jednanje mjes Italiskej a Južnoslowjanskej wo Rěźu.

Wustupowy južnoslowjanski politik je dopiśarjej Parišskeho „Matina“ rjekł, to podłožił, na kotrychž je mjes Romom a Belgradom jedna, zo hłedowaze:

1. Italska Rěku wobhrěźi, mjes tym so pschistawaj Barošch a Delta pod južnoslowjanskim knježerstwom wostajetej.

2. Mjesy Sslowinskeje ßo k lépschinje Južnoßlowjanskeje wupratvja, a w Rěčkim pschistawje Južnoßlowjanska zwobodny paß (zonu) dostanje.

3. Mjes Italšej a Južnoßlowjanskej ßo hmydom wikowanske sdźerżenje wotßankuje.

4. Italßka wotßankuje ſ Južnoßlowjanskej politiße a wojeßke sdźerżenje wo hromadźebdźankju Italßeje a Južnoßlowjanskeje na Balkanje a w źrjedźnej Europje, tak ſo ßebi Južnoßlowjanßka njetrjebatka na adriatißkim morju wójnße łódźßtwo pschiprawjeć.

Pschicź a Mussolini ßo sendźetaj.

Po Begiradßkich powjeßejach ßo japrezdźe oktobra Pa'chićej a Mußolini pak w Benedigu pak w Abbazii ßetkataj. Chcetaj ßo wo proßchenju pschimórßkeho mésta Réki dorěčeć. Réßka krajina ma ßo pjeza mjes Italßej a Južnoßlowjanßkej rozdźělić. Pschi ßchadźenju wobeju ßtatnikow ma ßo pjeza też wo wopwjeze južnoßlowjanßkeho kraja Alexandera w Romje a wo napschećźnym wopwjeze italßkeho kraja Viktora Emanuela w Belgradze porěčeć.

Schwórtk popoldnju je ßo nałonmße pośedźenje ßkupschtiny (ßejma) japorzało. Demokratojo budźa ßebi wot knjeźerßtwa rośßadźenje wo połoženju we Rěźy žadać. Praja, ſo po pomjenowanju italßkeho wojeráßkeho gouverneura w Rěźy Napoliowße trećźene, mjes Južnoßlowjanßkej a Italßej wotßankjene, wjazy njepłaćí.

Rewolucija w Bolharßkej.

Powjeßeje ſ Bolharßkeje dyrdża ßo ſ wulkej wobhładnitwoßcu pschijećź. S jenaje ßtrony ßo wudawa, ßo ßu ratarjo, pśchiwobwarjo ßkónzowanego miniſterßkeho pschedßydy Stambolißkeho, pschećiwo nětčißchemu knjeźerßtwu poßtanuli. Rewolucija, ſ kótrejž je ßo nětčißke knjeźerßtwo knjeźowa ßanozowało, bě jich pschekhwatała. Njemějachu tehdy bróniju a njemóžachu ju tehdźa jemu napschećo ßtajiś. Mjes tym pak ßu ßo ſ bróniju ßaßtarali a nětkí liberalne knjeźerßtwo powróćiś ſpytaja. Mjes knjeźerßtwom wójßkom a ratarjemi ßo pjeza k połodniu a k ſrótkemu wjeczorej wot hłownego mésta Sofije kuće wojuje. Wobej ßtronje cź ßo ßchodźujetej, dokelž ßo pardon njedawa. Ratarßki ßbéž je Jankowemu knjeźerßtwu zyle njenadźijny pschißchoł. Wjednikow ratarßkeje ßtrony morißchći, wono ménjßche, ſo je ßo ratarßka ßtrona njeßchłódna ßćinika. Tuž je jo ratarßki ßbéž zyle njepschihotowane pschełkapił. Sbéžkarjo ratarjo ßu pjeza w Radomiru nałhwilne knjeźerßtwo ſ ßchi prawile. Jeli ſo by Jankowe knjeźerßtwo podležało, potom bźda jemu. Ratarjo bychu jemu jeho mordarßtwo ßurowje wotplaćili. Ratarßki ßbéž je Bolharßkej też do wulkeje europißkeje politiki pschinka. Nětčißke bo harße knjeźerßtwo ßo ſ njepschećelemi Malcje ententy, wobsebje je ßtrony Italßkeje podpjeruje. Italßka ßkładźu bróniju do Bolharßkeje jćźele a nětčißke knj ßerßtwo k wójnße pśchećiwo Južnoßlowjanßkej ßchćiwa. Italčenjo Južnoßlowjanßku w pschichodźe jako ßtrßchnu konkurrentiku w adriatißkim morju wobhładuja. Teho dla ßu ßebi wotmyßlili, Južnoßlowjanßku ßnićiś. Italßka Albanßku, Madźarßku, Němzow a Boharaw ßa ßwoje plany pśchećiwo Južnoßlowjanßkej wužićź hłada. Stónzowany Stambolißki bě ßpóznał, ſo móża ßo Bolharßkej ćenaj w ſtrjehu ſ Južnoßlowjanßkej a Cźěßkoßlowakßkej cźěße rany zahojićź, kótrejž ßu jej poßlednje wójny nadźe. Ratarßka ßtrona ßo tehodła njeda za italßke plany na Balkanje ſnjewužićź. Ebdy by Jankowe knjeźerßtwo padło, by ßo italßkemu knjeźerßtwu pocźežiło, w Bolharßkej pśchećiwo Južnoßlowjanßkej ſchkaraćź.

Bolharßke knjeźerßtwo je ſpódowanju powjeźej wuđało: Kommunißtojo méßtow Starcje Sagory, Nowcje Sagory a Cźirpana a dwoje wßow ßu policajßki komißariat a kaźarny nadpadli, ſo bychu ßwojich towarßchow, pśched nětkótrymi dnjemi ßajatych, wuſwobodźili. Wojazy dryhćichu ßo na pomoc ßawołowaćź, ſo by ßo nadpadnikam wobaraćo. Mnohy ßu bo murili abo ßo ſtrełili. Tola je ßo poradźiło, ßbéžarße hibanje po krutym wojowanju w mésće podtłóčiś.

Pokuta Grichißkeje.

W Athenje je ßo źrjedźu rano ſwjatoczna Boża ßłužba k cześći ſtónzowanych italßkich offizjerow w katholßkej kathedralßkej zyrkwi w pschitomnoßći wßćich hohußtamowow grichißkeho knjeźerßtwa a diplomatißkeho korpßa wotmeła. W tym ßamym cźaßu ßwjatarße eßkadry do Phaleronßkeho ßaliwa ßajśdźechu. Łódźßtwo wobßtejße ſ dwoju italßkeju hißchjakow, ſ lohkeho jendźelßkeho hßchjaka a lohkeho ſtanzowßkeho hßchjaka. Grichißke łódźßtwo łódźe ſ 21 kanonßkimi wuſelkemi powita. —

Ze Serbow.

W Budyßchinje, 22. ßeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer -|- 3%, wo dnju najcźopłißcho 15 ſtopnjow Celßius. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer — 3%, w nozy najnißchi cźopłota 10 ſtopnjow Celßius. Wuhladу: Malo pschemjenjenja. — Drjeźdźanßka wjedrarnja nam njewobßtajne wjedro ſtaja. Wubéžći cźěßkeho powětra we połnozy pschihotuja nam njewobßtajne wjedro. Dokelž je pola kupy Island ßajo pschibliżowanje cźěßkeho powětra ſpóznała, tehodła njewobßtajne wjedro wobkhowanу. Barlinßka wjedrarnja podobnje ßudźi a ſtaja nam ſymne nozy a nic pschećźopłe dny. Wczera rano Frankfurt nad M. a Miſſingen deßcźiłe powěchu. Cźopło bě w ſrjedźnej Europje 9—10 ſtopnjow. Na horje Brocken bě jenoż ſtopjenk cźopła a kurjawa. Hora Zugſpitze (w Bayerßich alpach) mějeße kurjawu pschi 6 ſtopjenkach ſymy. — Jutrje 17. njedźelu po ßwjatej Trojizy ßłónczko 5,47 hodź. ßthadźa a ßo 5,57 hodź. khowa. Mjeßacź ßthadźa na wjecźor 5,31 hodź. a ßo na ranje 3,51 hodź. khowa.

— **Padußchißtwo.** Tu ßu ſaußdźenu nóż cźerjeńßi rjemjeń, 10,40 m. dołhi, 20 cm. ßcherßki a 7 mm tołßty, tradwnyi. Na 5 abo 6 méßtnach bě ßkjeny, a ßchity. Wo wbżyßłużobne ßdźělenje proßby kriminalna policija.

— **Zenitralne dźiwodło w Budyßchinje.** Schtóż ßo rady napjatnu, akrobatißkim pßchodźatejßam dźiwa, móże ßwoju ßalubu ja tajke khróbołaje wéży w Zentralnym dźiwadle ſpokojeś. Wopramdźite wjeßele ßo w ludu ßtudźi, hdyż Eddie Polo, najßławnißchi amerikanßki filmowy akrobat ße ßwojej njetkabłakaj ſtrełboßću a ſ njepodobłóźomnej mozu wßćitkich jeho wobdawajućh njepschećelow pschewinje a ßo ße wßćich pałzow dołoźownje wuwlećźe. Film je amerikanßki wulkofilm w 6 epißodach ſ 36 jednanjemi. Dać do pónđźele widźimy prénjej epißadźe. Kóżdy, kótrejž tutej prénjej dźělaj widźi, ſ napjatoßću wocźakuje pokaczowanje, kótrejž ßo wot tutoho pschedstaja.

— **Rada pschi pschedbawanju hdonośnych wjezow.** Bohužeł je dźeńßnißchi dźeń nekótry pśches cźěße hojwobarße wobßtejnoße nuczeny, hdonośki, pśchu, meble atd. pschedbaćź. Tehodła ßo powita, ßo mésćańßka rada méßtno ſa radu pschihotowi, hdyż ßo wßchém, kiž dyrbja nésćto pschedbaćź, rada dawa. Méßtno je na hrodowßkej haßy cźo. 10 w ſtarej hobotowni a je wo tydźeń dwójaj, póndźelu a ßchwórtk, wot 10—12 hodź. ſa ludźi wotewrjene. K. tarator na wotp. Weigelt, je ßłużbu na ßo wßał a ma winowatoßćź, kruce wo wßach mjeßećach. Rada ßo darmo podawa. K. Weigelt ma też prawo, ludźom ſ pośrědnikom pschi pschedbawanju bpćź. W tutym padźe maja ßo wudawki ſarunaćź. Méßćańßka rada ſarunańßu płaćijßnu płaćźi. SSśmé ßo wocźakaćź, ſo potrjebni tutu nowu naprawu rad wuźija.

— **Rada dźélonjemějerjow w Budyßchinje** ſcźele nam ſcźěhowanju rosprawu: Ratarßtwu, pschemyßłu a wikowarßtwu! Dla na wohrożaze wajchnje roscźiażeje liczby dźélonjemějerjow je zyle nujne, ſo w ſajinje porjadu a měra ratarßtwo, pschemyßłu a wikowarßtwu naßchu mizu dowiźi a teherunje dźélberje na wopomady błodo, łi dźélonjemějerjo pschinoßeju. Shromadźizna tych, kiž ßu dośpołnje bjes dźěła, kiž ßo 19. 9. wotmě a kiž bě wożeße ſyłnje wopytana ßo wupraji, ſo ma ßo hromadźenju a proßchenju na wßach padźećź, dokelž je to ſyła njeczeßna weź ſa dźélonjemějerjow, ßebi ſnowu ßłuźbu khodźo wuproßyć. Ratarjo njeßmědźa jenoßlowym abo cźrjodam nicźo dać. Darу dyrbja ßo hynjdom na nałon dźélonjemějerjow w Budyßchinje pośłaćź. Wßćhe darу w naturaliach maja ßo w ho'podarßtwim dworje na ſwonkownej ſamßkej haßy wotedaćź ſ napißmom „Nur für den Erwerbslosenrat Bautzen“.

Mordaćźtwo!

S Nowcje Wßy pola Mikowa. Schwórtk popoldnju wokoło 6 hodź. je dźélaczej Buichmann ßwoju mandźelßku ſaraßił a na to ſa ſchórtowy powjaz wobwißaßił. Món w Shorcźju dźéła a pschikhodźeße hewak jenoż njedźelu domoj. Mésećße ſam lisćk ſ Barlina. So by ßwój njeſtuk zyle njemyleny wuwißeć mohł, pschińdźe tón króćej w tydźenju. Dźéćźi, 5 a 9 lét ſtareju hólčkow, bě mjes tym do hribow pośłał. Mandźelßka bě 29 lét ſtara a pschiſtojna a lubowana żona. Mordaćźa ßu bórßy na to ſajeli.

S Porßchiz. Na tudomnym knjeźim dworje je mjeß ſkotom pokhroma wudyrła.

S Lubija. S jeneje leśowniße na hatowej dróhy ßu ſaußdźenu póndźelu dwě konjazej wodźeźi kradnyli.

Hanka.

Powjeść ſe Serbow.

22] (Pokračowanje.)

Schulaŕ bě druhi cźłowjek. S młodźenźa bě naroßtł muž, ſ němuſchka ſpólcźiweho wohlawy rěcźnik. S błéhowu wobliczu w wej khwili ßapaße cźerwjeń a krej, wocźi ßo błyßcźejeßchej ſpodźiwnje, a ſe ſchkrěnym ſłotom ßo ſe ria lijachu płomjenite wuimaća.

Tajkeho něcźeho Hanka hißchcźe ßaßłyßchała njebź. To běchu hrona ſ nadjeńßkich honow, hdyż njemaja ßwójźi a jandźelßo ßtaroßcźowe, bole — ale lubośćo, jenoż lubośćo a njeßłónczite ßboże. Wjes dźiwa, ßo tajke hrono dźowcźo je wßy protße pohlućhi. S dobom bě w tych ßłowach ſpomnjenje wo jeje draßcźenje a wo ſłym ludu, kotryż bě ſa to ju wohanił . . .

Hižo dhźiße Hanka ſarećźeju, ale nowy wobtras jeje duchowne wócźko ſaja ſ cźěmnym a ſ wyßłaßnym błyßcźenjom. Tu: pśched njej ſtejeße jeje ſtary, błedy, khory nan — a ſe ſtrony: ſ njeſtkańej muzuej mozu kipjaca postawa — Rocho Rißchoj. A wón — wón bě tak khudußchleju ramjenjoju a kipry . . .

Hanibowaße ße Hanka, ſo je ßama myßł: ßudu ßnjeni wuczerjowa — ju mózła wuwabieć ſ raja — njepóßnateho, ale wědźeße, ſo cźaka na nju, — a hyndom dhźiße ßuk roswjaſaćź, ſo njeby wokomika dwéſowaćź wołtało — ale ſaho ßo ji rěcź ſaßaćźi, hdyż widźeße wobliczo, w ßbóżnej nadźiji ßo błyßchcźaße.

„Knjes wuczeŕ,“ ſwaha ſaloźi, „Wy . . .“

„Niż tak, niż tak, Hanka: Wy“ — rjekny ßpěchonje, „ale rěkaj mi: Frnzo, a: ty!“

„Knjes wuczeŕ, to njemóżu,“ wona ſ waha doda — „Wy wßchak njeweßeße, ßchto mam Wam rjeź: jara żel mi je, ale Waßcha mandźelßka tola bycź njemóżu.“

„SSchto rěcźiśch, Hanka?“ — a jeho ßiły wobßednychtej kaj je ßcźěna běła, a kaj ſ widliśicźemi ßajatej, jeho ruży Hanzyne porßty wobjeßchtej . . . „tola ně, ja ßo prawje dopoßłuchał njeßłyßm . . . ty mje lubuješch, Hanka, niż wérno, dobra mi ßy — moja wutroba, wona tak khćichi a wona mje njemyli, niż wérno, Hanka; tola trochu dobra mi ßy?“

To pak bě tak ždźiwe, tak jara ſtruchle a proßchaje pohladnjenje, ſo ßo młoda duſchka kupaiche w ſeliniwośći a w palazych ßyłaſch. A wocźi ßo jej nutrnjeßchtej, błóß jej tśchepjetajche, hdyż wotbłoni: „Ach, ja dźé nicźo na Waß nimam, tnjeś wuczeŕ, ja ßym wam dobra, ale . . .“

„Niż tak, Hanka: ale!“ wuczeŕ ßchnje ſnapßchećźiwi. Ja wßchak ßym ſpokojom, hdyż ßo jenoż na mnje njehnéwaßch. Po cźaßu ßo też wichitko poda. Póßnajemoj ßo a budźemoj ßebi dale łépßchej. Njebudu wjaza do tebje rěcźeć, ale Bohu wßcho poruczu. Pschećoj wéjo — widźu, tak ßym cźe wuſtrójił. Ale njeboj ßo, ßadnych ßłubjenjow wot tebje njeßadam. Sćźerpnje, łyże ßcźerpnje budu cźakaćź a trjebaj wo tebje — kaj Jakub wo Rahelu — ßłužićź ßydom lět. „Jenoż“ — a na jeho wobliczu ſjewichu ßo nadpadnje cźerwjene (ludźo je mjenuja tčrchowne) rózе — „jenoż nadźiju mi wostaj, moja Hanka! Haj, rosnuńßi ßrbi to, dźeńßchi-li, lětko a dźeń! To pak żenje njeſapomni, ßo majśch ty w rukomaj mój pschichod, moje żiwjenje!“

Dawno běśche njeczakamy hójcź ßo ſ rotowowym płotom ße ßahrody a do połow a do wßy minył, ale Hanka hißchcźe ſ němej łołoćźu płakaśche. Tu bohry mlodźeź a jeho horze wuimaćze a hjesnadźenа lubośćo, kotraż budźe bórßy we rowje ponurjena — a tamle: mlodyh muż kaj jédła a pschezo bóle wón a jeho wobras jej na myßle thadźi. Ach, wón je tak dobry! „Hanka, praj mi, ßchto ßym ſkuſił, ßo ßym cźi tak pschećźiwny?„ Tak je ßo Rißcha tehdy praſchał, a pschezo ßaßo Hanka na tu dobrotu ſpomina . . . SSśnadno ßo cźitał domyßli, ßo bě tuźno njeweßeße, a wběźe jej wßchitkżo pschećeźe ronjene łyßły, pschetoż we ßyłach tevi ßo bół, kaj woheń ſ wobami. — Jena żadoßć pak bě w Hanzy zyle wuśnyła: njepéłne żadanje: Bożo, wumrěć mi daj!

To dźé bě njepschedłożene ſdychowanje młodośće było, a kaj wo wßeće, jara druhdy młodźena, młodźiża khoritaj, wobsebje je-li we wutrobje rana. Hanzyna ßiłeße. — 34

XIV.

Nasyma, cźaß hinoty a wumérańja, je najſtruchliſcha doba léta. Njech też we nałéćźu wichor drěł a torhał a w łéźu hrimot łakhadźał a ſ ſnudbyjerinow ißéhał pschirodu: nałymne wětry ſemi njeßu ſmjerć. — Pschećoj pschećźiwo njeżwedram je wobory, a dub a hjeraßchć, njech też ßtej roßzochanej, ßo namozny ßlatajej, ſmjerći wßchak nihdy. Na cźaß ſ najmjeńßcha też wonej ſtojitej, kaj bystrej ſiwjenja poßłuſaj. A to je to najſtruchliſche, w nałymje, ſo bjerje ſiwjenje.

Tónkróć ſo njewjeßeły cźaß njewßchédnje łahe pschißjewi. Saże dyßli hewak mokre wětry pschiłećźachu a pjerjeńi ſ łodownymi kapkami. Naſch ratarßki lud wjazy na ßo podobny njebéśche. Dźeń wote dnja ßo to brodźeśche w mokrej pśeśiśći a we dóńcźach. Strowa barba wuśmahnjenych rukow a wobliczow cźěßche a ßo ſcherjeśche, kaj wołojane mrózna, kotrejž ßo wjeßchkow dótłachu. W augußtißkich horzych ſlinkach bźchu ßo nam bérny ſapadle a ſaparße, a rjana nałymna bě naßcha nadźija. Nětko dyrbjachny drohne, trupowe, ſajśdmjene, rédke bérny ſ błóta wurwaćź, a pod łóżdym pjeńłom nimale ſ porßtami dyßnilinę ſaloźichmy. Pschichodne boże ßnéh pak ßo ſłoro ſawlóżećź njehodźachu. Konjom a bowjadam ſhrubnychu ßrdźcźate pleza a khribjety, a do pośledńeje nitti ſmoknywßchi hoſpodaŕ ſe ßwojim ludom domoj khodźeśche, dyrkotajuc ßo doma k wohnißchcźu cźißcźachu — a pschemjerinjenym ſtawam, ach, kak jim mila cźopłota łakhodźeśche. Jenoż kwekanje na bolazych porßtach tak palachu. Ach, kaj potom połivka ßeßłodźi. S wulkeje ßchłé ßo ſ mrócźelu łur wuwali, a ro zyłym cźéłe ßo cźopłota roßprozmjerjeć. Podobne ßacźucze mésećße po hródźach ßtót, hdyż poßeśe ßowonja a nohi naßtupichu na ſuchu błóßtnu. (Pokračowanje).

Mowej ſkj na jenej ſtronje żołtej ſ cźerwjenymi ſmuhami a na druhej ſtronje ſe ſurowym platom podſchitej. Tutoja na 20 ſtrnchu njeſmjetcho. Teho ſu wodżeli, kak wodżerzi do natkrihdſtnika tykeſche.

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 22. ſeptembra 1923.

Djenſa dopoldnja w 11 hodź.

Dollar 160 mil. Jendźelſki punt 750 mil.

Cźeſka kruna 4,5 mil.

Kurſy zuſych pjenjez wcźera wjecźor hacź do 6 hodź. w Drježdźanach. Dollar 175 mil., jendźelſki punt 800 mil., ſchwajzarſki frank 31 mil., franzowſki frank 10,4 mil., cźeſkoſlowakſka kruna 5,3 mil., 100 pólſkich markow 43 100 hr.

Hamtſke kurſy wcźera w Barlinje. Dollar 109 725 000 hr., jendźelſki punt 498 750 000 hr., ſchwajzarſki frank 19 351 500 hr., franzowſki frank 6 163 800 hr., cźeſkoſlowakſka kruna 3 291 750 hr., tałsama w Drježdźanach 3 990 000 hr.

Na **Barlinſkich** wikach płacźiny zuſych pjenjez dale ſpadowachu. Dwělujemy, hacź ſo tu wo trajne ſtruckenje naſcheje hriwny jedna. K tomu je naſch hoſpodarſke a politiſke połoženje jara ſaſchmatane. Po prawom mějachu zuſe pjenjezy tendenzu (pothjenje) horje bicź. Dollar ſlěſy hižo ſaho na 150 miljonow hriwnow a jendźelſki punt na 630 miljonow hriwnow. Statne banka ſ nowa jatrowcźa a zuſe pjenjezy w tak ſkjutnym wobſahu wotedawaſche, ſo ſo ſe kuny zuſych pjenjez ſtłócźichu. Po ſdaczu ſo tu jenoź tola wo manevrach ſtatneje banki jedna. Take manevry pak jenoź ſpekulanty połěkuja, w měſto teho, ſo bychu jej ſadźiwale. Naſche hoſpodarſtwo pak tejeba nětkaj ſolidne a trajaze podłožki, na kotrejž móhło wutricź. Sprawnym pſchekupcam a induſtriſkym njeje móżno, ſo ani niż na jutriſchi dźeń pſchinjeſe. Take hoſpodarſke poměry, taź ſkthwiſu mamy, ſu jenoź rai ſpekulantow, ſmjarjowu a ſabakow. Tele elementy hiſchcźe ſenje ſa ſadnym ſtat ſpuſchcźomni wobydźerjo buli njeſłu. Jeli ſo hnjezźeńſtwo ſprawnje próżuje, ſtat w ſwonkownej politiku do hinaſchich kolijow pſchewjeſcź a njeſłožownu konſkift dla ruhrſkeje krajiny ſkónczeć, wěſcze jemu kóżdy ſprawny hoſpodar pſchihłoſuje. Njech tež by tónle puć pſches hobrite dawki a wulku thudobu ſchoł. To ſu ſtajnje ſcźěhnyli ſo njeſłożownje ſkónczenych wótmach. To je po prawom tež kóżdy cźłowjek po teile dołhej a krwawnej wójnje wocźakował. Tchodża měſcźe kóżdy ſkutny ludowy hoſpodar ſcźěhu induſtrije a pſchemyſłu w lětach po wójnje w Němſkej jenoź ſa ſcźěh. Prjedy abo podźiſchu ſo tónle ſcźěh ſłubi a na jeho měſto ſtupi ſrudna ſchěra worawdźitoſcź. Němſka je na puczu, ſo Franzowſkej dla Ruhra na hnadu a njehnadu poddacź. Lud, kiž je ſo měźazy dołho ſ kuhladom na wuſpěch w tymle wojowanju ſe ſtrony woſtſupjenecho knjeźerſtwa kormił, dyrbi tole podwoſenje pod wolu Franzowſkeje porafcź. Może bycź, ſo dyrbja manevry ſtatneje banki tele ſtruchle dny trochu ſ nowymi nadźijemi na popuſcźenje ſkoro njeſmjeſcźliwoje drohoty wobwěſcźowacź. Pſchitoż naſche ſmutkowne połoženje je tuż nimowerny napjate. Schórote worſchtny łuda, widźo ſo na ſywojich nadźijach ſjebane, ſłeduja cźaſto hłoſam tych, kiž dźensa tajſe cźahy ſa ſywoje politiſke durdomdźe ſnjewuźicź. Djenſa może naſcha „Sſerbſka Nowina“ ſe ſpokojenjom wrócźo pohladnyć, ſo njeje k temu ſo mutrjebacź dała, we ſywojich cźitarjach tajſe próżdne nadźije ſnjewicź. Sſmy wot wſchcźo ſpocźatka ruhrſkim politiku woſtajeneho knjeźerſtwa ſa woprawdźiu mělí. Sſmy pſchećo na to pokaſowali, ſo porażenju njeſmuźerknjeny. Wójmy ſo, ſo budża ſcźěhnyli ſa naſche hoſpodarſtwo a ſa naſch ſtat runjewon ſahubne. Sahubniſche hacź wójniſke porażenje. Wyrnjeć dołher ſo wcźera hamtſky ſe 110 miljonami hriwnami ſaſyſkał, njewidźimy na ſanej ſtronje, ſo by ſtrohota wopuſchcźicź chcźała. Spóſnamawamy jenoź ſaſtrójenje a ſchmatanźu. Wutorni ſtejeſche dollar na 370 miljonach hriwnow a wcźera niże 100 miljonow hriwnow. Tajſi roſdźěł niczo po dobrym njeje. To ſlepy widźi. To ſu ſnamjenja ſmjertnjeje ſymnicźy (Fieber) ſa naſche hoſpodarſtwo!

Na **produktowe wiki** wobtykkuja podeńdźenja na pjenjezźnej burſy. S rospramy, kiż pſched nami leżi, wucźitamy, kak tele wiki pod tymle jaſzíſchcźom ſteja. Ratař ſaſtaji hnydom podawanje na wiki. Spekulanta hlada, ſo by nakupjene ſito tak wotbył, ſo njeby pſchewjele koſtnow wołtajił. W pſchećeju ſkoro ſanecho wohrożi njeḃ. Rożku ſtatna ſitarińa dale kupuje. Jećmjeń ſo we wjele tuńſcho poſtićzowańſche. Wowoß ſpekulanći we 100 miljionow hriwnow tuńſcho ſawżeranſcheho dnja poſtićzowachu. Tež muki ſo wjele a tuńſcho poſtićzowaſche.

Barlinſke produktowe wiki. Pſchenża 240—225, rożka 200—190, nałetni jećmjeń 240—225, naſymny jećmjeń 225—220, wowoß 195—175, pſchenićzna muka 400—325, rżana muka 325—250, pſchenićzne wotrubu 110—120, rżane wotrubu 120, rarſzowu wołſuch 150, ſuche truhańcźi 90—100, bźrnaze kruźi 200 hacź 210, wſcho po zentnarju a miljionach hriwnow.

Sſłoma a ſyno. Pſchenżna a rżana ſłoma 15 hacź 17, wowoſyna ſłoma 14—15, rżane wołkepy 11 hacź 13, jećzna ſłoma 13—14, ſyńazne 27—31, ſyno 15—20, wſcho po zentnarju a miljionach hriwnow.

Bźrny. Cźerwjene a bźle 30—35 miljonow hriwnow po zentnarju.

Drježdźanſka burſa. Pſchenża 250—235, rożka 215—200, nałetni jećmjeń 235—220, naſymny jećmjeń 215—200, wowoß 190—180, cźerwjeny dźeſcźk 2000—2500, rapß 260—250, kukuriza 220—240, ſuche truhańcźi 115—125, zokorowe 140—160, bźrnaze kruźi 210—220, pſchenićzne a rżane wotrubu 120—130, pſchenićzna muka 500—600, rżana muka 400—500, wota 210—230, pjeluſchki 210—230, hroch 300—400, wſcho po zentnarju a miljionach hriwnow.

Wiki wuzitkowcho ſłotu (Magerviehhof) wcźera pjatk, roſprawa zentrale w Berlin-Friedrichſfelde. Pſchiſłnało bź ſo jara mało ſłotu. Każ dollar ſkje blaſche, tak tež bźchu wiki njepórjadne. Pſchi ſpocźatku ſa rjane trumy hiſchcźe wyſoke płacźiny ſa dźachu. Potom ſo wiki pſchecźežiſnuchu. Kuzy ſo tuńcźowańu wotwołakowachu, cźim bóle, dokelż ſu njeſu njeſu ſadne. Też ſaſchmatane politiſke połoženje kupzow wotdźerżowaſche. Płacźiny ſtónczenje trochu poraſchcźowachu. Wjećhón ſtóſ ſo njeroſpiſcheda. Pſchiſłnało bź bź 453 krowow, 49 wołow do pſchahańa, 63 bulow a 40 próſdnikow. Tele płacźiny ſo ſapiſachu: Dejne a wyſokoſuńcźne krowy 1. rjadowuje 14—18 miljardow hr., 2. rjadowuje 10—14 miljardow hr., 3. rjadowuje 8—10 miljardow hr., jałoziy 1 rjadowuje 12—15 miljardow hr., 2. rjadowuje 8—12 miljardow hr., Woły do pſchahańa 1200—1600 miljonow hr., próſdniki k wjaſanju 1000 hacź 1200 miljonow hr., ſtót, kiż ſo ani k wjaſanju ani ke korunjenju njeſchodźi 800—1400 miljonow hr., wſcho po zentnarju ſiwjeje wahi.

Na **konjaze wiki** bź ſo 158 koni pſchihnało, kiż ſo po tychle płacźiznach pſchedmowachu:

1. rjadowuje 12—15 miljardow hriwnow,
2. rjadowuje 10—12 miljardow hriwnow,
3. rjadowuje 8—10 miljardow hriwnow,
dobirſchi 4—8 miljardow hriwnow.

W arźiſchi w Drježdźanſkich wikowiſchćach (Markthallen). Jabłuka 0,9—1,4, kruſchwy 0,25—1,4, banani 0,65—0,7, błowki 0,7—0,85, kury, ſtare a młode 15—20, ſołbje, ſchuła 8—10, zitrony, ſchtuka 0,4 hacź 0,6, bźrny 0,45—0,48, karoty 0,32—0,65, zybła 0,7—0,9, ſellerij, ſchtuka 1—1,5, cźerwjeny kał 2, bźły kał 0,45—0,5, ſelene bumy 2,4—3, wjótſi kał 0,75, ſołotej, kerćźł 0,15—0,2, ſikały kał 1,6 hacź 2,2, ſikate kórſi, ſchtuka 1,5—2, prawaſi 2,7 hacź 3, njeſakika butra 52—56, margarina 24—26, krupy 7,5, raſſi 7,5, łuźeb 0,12, wſcho po puncźe, jeli niczo druhe pſchiſpowmnjene njeje, a po miljonach hriwnow.

Słota hriwna wcźera. Banka dawa 26 125 000 hr., pſchedawa po 26 255 952 hr.

Kedźbu! Kedźbu!

Nježwarźidła a wokolina!

Subna praxis Werner

Kóżdy ſchwórtk wot 10 5-hodź.

rěcźne hodźiny

w knježim hańcźenzu w Rakwarźidle.

Doma.

(Wobras je wżyty.)

Pawlikej mać dha djenſa najradſcho ſ wjeſołoſcźu ſ thźeli wujeźi. Je źe wcźera wjecźor njenadźiju jeje luby Jank ſo domoj wrócźił. Smyſlom po wójniſe bě ſo na pruſjowanje naſtajił, hacź do Hamburka. Ale ton zyły cźaſ njeſ. wjedrontſti ſo ſ domoj pſchiſchoł. Wonka je ſo jemu pſchederje ſchło a tak na ſywoju ludu macźerku zabył, kaj mnoh. Wcźera wjecźor dyrbjeſche Pawlikowa ruńe na kćěchowu krzejcźej bicź. Tu ſeſiedſche nadobo tajſi nobi pachoł w durjach. A hdyž ſtebi Bóh Knjes ſchtodu wobhłada, bź to — kaho by ſej na to nowmyſlił — jeje Jank. Nó, tale radoſcź, tole wjeſełe! A to dyrbjeſche wóſom dowa dowa woſtacź. Każ ſym hižo prajił, Pawlikej mać je zyła ſ thźeli.

Ale hižo nałajtna ſej do wložowu ſajédźeſchtaj. Niż tehodła, każ w prjedawſchich cźaſach, hdyž Jan wſche ſaſtuźene troſchli ſabi a pjeńezźini, macźeri mjerſanje nacźini a domjazym wudawkam niczo njeſpichida. Ně, Jan je wotroſił a nětko je rożumny pachoł. A pjeńezźny napiſcźeſcźo ſwojej macźi ri, kaj jenże hdy prjedy. Stwada pſchihódże ſ teho, ſo mać w błidowym kaſchezźiku ſa pjenjeſami pytaſche a cźyſche k rěnikej po mjazo a kołbaſu bicź. Jan pak to na żadyn pad njepſchida a dże, tak dołho hacź tu je, wſcźeſ wudawki ſam njeſeł. Tola wonka na tej ſywoju hłowu a na tym wobſteji. Skónczne zoła a da ſebi rěcźeź. Ně, tajſile duſchmy pſchiſtaznu hólź! Wón woprawdźe derje měni. —

Kak wupiſany a modern je ſhotowany. Ale jene ſhupikoite woſchenje je ſo nanje dźędźił. Hdyž bě hiſchcźe ſiwy, wiſzaſche jemu naſtajne ſchamko (ſmorſanſke rubiſchko) ſ hołowow. A pola Jana też won ſtuła, ale horjeka ſ ropra. „Hólźe, tyhi tola ſchantto hłubje do ſaka!“ — „Macźi, to je nětcźiſcha móda.“ Macź to njerozhłpſchimnje. A ſchto ma na pſchedſtokſchit ſawiſcź? Runje taſke rubiſchka każ prjedy njeboh dźěd, jenož bóle ſmorſchcźene. A ſhołowy ma też wuhorniene, kaj bźrd, hdyž ſe mjchi dźeſche a nawóh a na ſchcźežkach tuźicźi wody ſtejachu. „Hólźe, cźehodła ſy ſebi ſhołowy tak dołhe ſchicź dał?“ — „Kak to, macźi?“ — „Nó, dokelż maſch je ſwnhornjene.“ — „Macźi, to je nětku móda.“ Wona ſo wuſmja, wije ſ hłowu a dże k rěnikej.

Jan ſydny ſo njeſ tym do ſtoła. Ach, jemu je ſyſe hinak wokoło wutrobu, njemóże wupraſicź. Kak derje ſtódźachu wcźera wjecźor nowe bźrny ſ tworahom! A kak ſpodźiwnje jemu bě, hdyž macźerka ſuſti khleba do koſejowcho hornicźka drjebješche, je ſtarym nożom podr mrjeſeke a je namaczańe ſacho łoſcźe. Runje tak, kaj pſched létom. Jan ſedźi a myſli. Tomle w kuźe ſtary cźaſnik ſ dołhej machawiku, kak pomahi thodźi a paſtajne cźka. A na kachlowej żerdźi noh ujzy, trénje a rub. Cźiſcźe każ prjedy. Jan myſli pſchi ſebi, to je hiſchcźe wſcho, kaj bych hatle wcźera wotſtorčił. Wěſo je we wulkim ſwěcźe rjenje. Ale ſa tutej ſmwicźku, byrnjcź thudużcźka a mała hyża, je dawno hižo ſedźił. Po prawom njechaſche wjaſy domoj pſchincź. Macź jemu tola jenoź prędownaſche dla jeho njerodnoho ſawjenja a porokowaſche jemu to a tamne. Wona jemu njeſadźiwaſche, wotſał cźahnyć. A tak ſtaj nimale hnéwnaj ſo roſſoſnowałoj. „Pytaj ſrj nětcźto ſmnamſke. Hladaj, hacź bndźeſch hóźe lépje trjechicź kaj doma.“ — „Cźyle bérny a wnaroh njebudża mi druhdźe pſchedlińcźeſ.“ To bźchu jeho poſlednje ſłowa. Mjſcźne prawje. Zyłe lěta w ſuźbje njeje to k jédźi doſtał. Prěni cźaſ ſo jemu derje njeſdźeſche Wołdſiſche měſcźeſche ſboże a dě pſchi tym na macź a ſtarſicźki dom połabył. Domoj po prawom wjaſy nochcźeſche. A tola, runje poſlednjej dwě lékje dźěchu jemu mýſle ſtajnje na ſubu domiſnu. Jedźeſche ſa njej. Njechaſche dale nicźo, hacź ſe ſywojej lubej macźerku tróſchku ſpowiedacź a ſyłuch bźrnow a twaroha do ſtnjeje wołe ſo najdźeź. Też ſywoju ſiſwerźiſt a takotak chźyſche ſacho widźeć.

A ſtary cźaſnik ſchmyſa a ſchmyſa a dopomina Jana na ſaſchłe cźaſy, na cźaſy ſbożowneje młodoſcźe. Może ſo hiſchcźe dopomnicź, kak luba macźerka jeho jako małuſchke dźećo pěſtowješche. Na drjewjanym ſtółcźku ſ wutrobiſcźu je nětkaſy raſ jeho na kolenomaj ſonźhała a wot Bożich ſandźelkow a njebjeſach powědała, hdyž ſłyſo mały bratřik a mink pſchedwitaſ. Potom wja to'tſej ruźaſy a płazſche jeju hromadźe po tałcźe. K temu ſpěwaſche — kak jeno hě?

Haj tu mam:

Baje, baje bachu,
Schtyri koty hnachu ...

A hdyž mać ſo domoj wrócźi, widźi ſe ſpodźiwał njom Jana w ſtole ſedźo a trěje ſebi ſyſły. „Hólźe, cźemu ſo dreješch. Sſy ſnadź thorny?“ Ale Jan wobſtima k prěnjej mu raſej ſywoju macźerku. „Macźi, moja luba macźi, njewěrſch, kak jenoenu je, hdyž ſy ſacho doma. Macźi, njebudź hnéwna, piſam wot nětka porjadnje a pſchihódu kóżde łéto jónu domoj. S mozu je mje domoj cźahnyło. Też njenjeſu budu cźi ſłacź, ſo mójcźeh bjes ſtaroſcźe ſima bdeź. Macźi, njewěrſch wjaſy, kak ſy mje na ſtółcźku ſedźo na kolenomaj ko-ſkała?“ — „Otw haj, to hiſchcźe derje wóm. Sſym ſ tobu hraſkała a cźe plenczíſe. Poddźiſche ſym nětkoru kóſeſ ſyſły roniſa, njemóżach w nozy ſpocź a ſym njeſiešeſe Bótza proſyła, ſo mi tebje ſacho ras domoj pócźeſele. Haj, macźerna wutroba wjeſeli ſo a ſaruje ſe ſywojim dźećkom. Wjele ſym tebje dła wutrała.“ „Wot nětka méſeſch jeno wjeſełe na mni.“ —

S ſalu trójeſche ſebi macź wjeſoli. Nadoho praſi: „Jano, njechaſch ſebi mojej koły wobhładacź. Pój, cźu cźi je pokaſacź.“ Kóżdy kuźik na njeho lubośnje ſo ſmeje.

A Jan je ſłowo dźerźał. Piſa huſciſcho domoj w lub ſ macźerſcheſnje. W ſdalenej ſuźbje njeje na nju ſabył. We wulkim měſcźe nima nikoho, ſo mchk ſo w njej roſmo'wjeć. Hdyž pijomnje ſ lubej macźerku rěcźi, cźuje ſo kaj doma. Haj, doma, doma rjenje je!

Přihopk.

* **Na ſkżejenoſcź ſemrěła.** We lěcźe 1921 w Marienbergſkim wokrjſu ſkżejeny poſ holcźu ſkuſa. Jej podarmo radźachu, ſo p che ſkżejenoſcź lékowcź dacź. Nětko'e po dwěmaj létomaj ſkżejenoſcź nuđyri. Wboha hoża po ſkuſkarſkich boloścźach wumrě.

* **Sſrudźazy podmok.** We Neuhauſenje pola Waldheima jedyn kubler ſwoje 50 létne narodniny a ſ dobom domkhowanka ſwjeſcźeſche. Jeho 24 létny ſyn ſo ſ revolwerom paraſche. Kulka pſcheraſy podołku (ſchpundowanje) a trjechi 41 létnu cźeku njeſbożownoſcźu, kiż we ſpódnym runje pſchebywaſche. Cźeka bórſy wudycha.

* **S Plawena we Vogtlandſke.** Do jeneje fabriki drohotnych wuſchiwanjow ſo paduſchi bobuchu. Wuni tam ſa 71 miljardow hriwnow tworow pokradnychu.

Pytamy nusnje **khólnowe kuluchowe drjewo** a desti kupicj. Dale potrjebamy bežnje wischě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24 **Firma P. Rocho w Sserujanach** pola Kamjenza. Telefon Njeswačidło 24.

Z wobchodneho živjenja.

Je wopriwodźita wěrnosć, so pichi akutnym nusklowym rheumatismje jenotskowne lěkarstwa a masanja ſ najwopicha jeruž natkwilne położenje bolisczow pischinjesu. Jako ſpuschczomnje pomhaju srědk je ko pak, kaž wjele stow dopišnow dźakujych wustrowjenych wobšwědcza, elektrogalvanitſki zkaboprud Wohlmuthowho aparata znamki „Geweco“ wopokasuje. Kóždy, kiž na rheumatismus ezerpi, ſachowa hižo po nekotrych pozedźenjach wusnanine skutkowanje galvanisſeho zkabopruda. Se ſamolěkowanjom ſ Wohlmuthowym aparatom móže so bospolnje wuswobodźicz. Cjischczane wězy dostanjesce darmo we Wohlmuthowym instituce w Budyšinje na Moltkowej drohi 31 delka. Rěczi ſerbſki.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Hamtske hejtmanſtwo wojſewja: Mjes ſkotom rycekſkubleria Zimmermanna w Porſchizach je pokhroma wudyrila. Pokasuje so na wobaranſke naprawy, kiž ſu so 15. 2. 1922 w „Sserbſkich Nowinach“ wojſewile.

Nowe khlěbowe a mukowe placžiny. Wot 24 ſeptembra placa na muku a khlěb ſ khowoze nowe placžiny: **1. Mukowe placžiny we wulkowikowanju.** Zentnar rjaneje muki hacž do dnu 85476000 hr., zentnar pschenicznje muki hacž do dnu 87300 000 hr. **2. Mukowe placžiny w drobnowikowanju:** Rjana muka 2 277000 hr. ſa 1195 grommow (je u 1900 gr. khlěbowu ſnamku) 953000 hr. ſa 500 gr., 600000 hr. ſa 315 gr. (puntowka khlěbowa ſnamka). Pschicznja muka placži 2 375000 hr. ſa 1195 gr. (wona 1900 gr. khlěbowa ſnamka). 994000 hr. ſa 500 gr., 626000 hr. ſa 315 gr. (puntowka khlěbowa ſnamka) **3. Khlěbowe placžiny.** Pokruta (1900 gr.) rjaneho khleba 4 600000 hr., 2 puntowka pokruta 2 421000 hr. 400 grammowich pschicznych khlěb 1250000 hr., zolta (80 gr.) 250000 hr. Mjenowane ceny cžinja so na wulkich placžinach. Krucze so na to pokazuje, so ma khlěb pokaz wahu měcz, tola hischcze hodź je 24 h dale ſ pjezy.

Meischczanſka rada wojſewja: Najwyschiche placžiny za mloko, butru a twaroh. Na ſtorku potajenja hospodarſkeho mini eſtwa ze 19. ſeptembra 1923 so ſa Budyſchin wot 23. ſeptembra ſem ſcezhowoze placžiny w drobnowikowanju w nasledowne: Sa liter dobreho mloka w dworje rataja 2 830 000 hr., w pſchedawarnjach 3300 000 hr., liter ſe ber neho mloka a butſanki w dworje rataja 1 100 000 hr., w pichowarnjach 1 500 000 hr., burſta butra, punt w dworje rataja 26250000 hr., w pſchedawarnjach 29000 000 hr., w ofe ſtarka butra pak 34 500 000 hr., burſt twaroh, punt w dworje rataja 3 670 000 hr., we pſchedawarnjach 4 000 000 hr., mlokarſki twaroh, ſa punt 5 000 000 hr. Pichi wotcaciu ſawaneje mlokarſkeje butru na ſoſopichcza arjow móže ſo placž na wo 31 500 000 hr. ſadacž, pichi cžimž pak ſo drobnowikowanſke placžiny pia ekro ſcenja. Pſchedawarjo, kiž maja mloko ſ měcži ſanſkich mlokarjow, ſnadźja ſebi 3400 000 hr. ſadacž. Pſ ewjerowanje placžinow ſo khlosta.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenca.

Najwyschiche placžiny ſa mloko, butru a twaroh. Hamtſke hejtmanſtwo wojſewja: Wot 23. ſeptembra 1923 placži litr dobreho mloka w dworje wupłodźerja 2 630 000 hr., w drobnowikowanju w mlokarnjach a pola wikowarjow 3 190 000 hr., litr. ſeſberaneho mloka abo butſanki pola wupłodźerja 1 160 000 hr., w mlokarnjach a pola wikowarjow 1 250 000 hr. Punt butry placži pola wupłodźerja 28 875 000 hr. a w mlokarnjach a pola wikowarjow 34 560 000 hr. Punt twaroha placži w dworje wupłodźerja 4 037 000 hr., w mlokarnjach a pola wikowarjow 5 060 000 hr.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Hamtske hejtmanſtwo wojſewja: Nowe mukowe a khlěbowe placžiny. 1. Muka we wulkowikowanju: Wokrejſne mlyny maju pjekarjam a drobnowikowarjam muku w mlynſkich měchach ſa tele placžiny wotedawacz: zentnar rjaneje muki po 98 209 000 hr., zentnar pschenicznje muki po 105 210 000 hr. 2. Muka w drobnowikowanju: Pjekarjo, drobnowikowarjo a mlyny maju muku ſa tele placžiny wotedacz: Rjanu muku po 713 000 hr. ſa 330 gr. (1 khlěbowa ſnamka), rjanu po 2 700 800 hr. ſa 1250 gr. (1900 gr. khlěbowa ſnamka), pschenicznu muku po 763 800 hr. ſa 330 gr. (1 khlěbowa ſnamka), pschenicznu muku po 2 894 000 hr. ſa 1250 gr. (1900 gr. khlěbowa ſnamka). 3. **Khlěbowa ſnamka.** Punt khlěba 1 210 500 hr., 1900 gr. pokruta 4 600 000 hr., zalta (70 gr.) 250 000 hr., pschenicznu khlěb (400 gr.) 1 428 500 hr. Placžiny ſtupja 24. ſeptembra do mocy.

— Pytamy cžišla 10, 32 a 149 „Sserbſkich Nowin“ ſ leta 1923. Proſymy naſchich cžesczenych cžitarjow, kiž je hischcze maju, ſo bychu je nam ſa ſanſunje wrócžili.

Wudawarſtwo „Sserbſkich Nowin“.

Wicžne placžiny w Budyſchinje

wot 22. ſeptembra 1923.

Pschedmjet.		najnischo placžizna po milijon.	najwyſch placžizna po milijon.
Bschenza, ſwonka wotedacza	50 kilo	120	235
Rožka, ſwonka wotedacza	50 „	190	200
Jeczmjeń, ſw. woted.	50 „	200	210
„ nasymſti	50 „	—	—
Wowš, ſwonka wotedacza	50 „	180	190
Raps	50 „	—	—
Bčrny	50 „	28	32
Sosno njewjasane	50 „	12	14
„	50 „	—	—
Sšoma, ſ maſch. mlócž. pražk.	50 „	12	14
„ ſ zypami mlocžena	50 „	16	18
Pschenicžna muka, pschemlěta na woteda cze	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	500	600
Rjana muka, na woteda cze	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	400	500
Pschenicžne wotruby, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	130
na woteda cze	50 „	—	—
Rjane wotruby, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	130
na woteda cze	50 „	—	—
Rjane grys	50 „	—	—
Proſana. 439 ſchtuk	1 ſch.	170	330

Najlepſche twory wyſche ſopiſane placžiny.

Placžiny ſroſmjja ſo ſa wſchěmi wikowanſkimi a ſa najmenſche dželby po 1000 kg.

Kupuju nowiny, knihi, zešiwki . . 105000 hr.
akty . . . 105000 hr.
papj. wotp. 55000 hr.
lumpy hacž 800000 hr.
mjedze (metale), koseče, železo, winowe blese po najwyſchich dnjownych placžiznach

Büttner
pichi žitnych wikach čź. 12
Telefon 1204 Rěczu ſerbſki

Kupuju
Nowiny, kg po 105000 hr
knihi, ſeſchiwki atk. 105000 „
papjerowe wotp. 55000 „
lumpy kg hacž 800000 „
koſcze, blesche atd. po najwyſchiſchich placžiznach

Popp
na hornjecžerſkej haži 18
Telefon 1352

Wikowanja ſe ſtarym zelesom a ſe ſtarymi metalemi.
Metale jenoj kupuju, hdyž ſo wupokaz wot wyſchnjeje ſudbu pischnjese. Wot tutich, kiž dolnoletni njejsu, njekupuju.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihičišćerňa

K ſwinjerſtwu
poruczam wſchě korjenja, kaž
pópječ
nowe korjenja
hejduſchku atd.
Arno Rauchfuß
w Budyſchinje
na žitnych wikach **9**
Kupuju khimjelzu a
czerwjenu dželzel.

Hnójny kalk
poruczá
Willy Mader w Budyſchinje
wuhlowa wikowarnja.
Telefon 107.

Trjebane
zonjaze jesdne koło
poła ſo na derjeſchezanje łoža ſ matrazu ſamenicz Hdže, pjatl wudawarnja „Serb. Nowin“.

Pasionska hra

w Braunerec hosčeńcu w Kulowje
Na 100 sobuskutkowacych pod wjednistwom wumělskich mocow z Mulchowa.
Samsne swjedźeńſke jewiſchcza a samsne dospolne wuhotowanje.
Hraš budže so:
Sobotu, 29. sept., pop. w 4 hodź. za dźěći,
„ „ wječor „ 8 hodź. „ dorosčenych,
Njedźelu, 30. sept., pop. „ 4 hodź. „ „
„ „ wječor „ 8 hodź. „ „
Pónd źelu, 1. okt., pop. „ 4 hodź. „ dźěći,
„ „ wječor „ 8 hodź. „ dorosčenych,
Wutoru, 2. okt., wječor „ 8 hodź. „ „
Srjedu, 3. okt., wječor „ 8 hodź. „ „
Hra traje 2½ hodźiny.
Nichtó njezakomdź sebi tutu wulkotnu nabožnu po přikładze Oberammergauskich złożenu hru wobhladać. Kóždy wotwjesé sebi zawěsče trajace wopomnjeće.
Zastupne lisčiki so za kóždy dźeń wosobje wot wutory 25. septembra we Welsac překupskim domje a w Kindermannec knihičišćerni předpředawaja. Dale so předawaja hodźinu do kóždeho předstajenja w hosčeńcu.
Přihotowacy wubjerk.

Při rheumatismje
wići, ischiasu, zlomjenjach, hłowubolenju su so naše orig. Wohlmuthowe hojeńſke aparaty wulkotnje wupokazale.
Rozjasnjace pisma a radu podawam darmo
Wohlmuthowy institut w Budyšinje
Rěču serbſki. na Moltkowej drohi 31 delka.

Pscheżadźowanja tež jenotliwych wjesow pischeiwolnje
E. Rane,
pscheżadźowaš a schowoscheł na Hosczi haži 32.

Hänſelez hosczenz w Hornjej Hórzy.
Jutſje njedźelu reje
Pschecželnje pscheproſchuje Jan Hänſel a mandźelſka.

Jabluka, kruſchwy, ſpadany ſzad
kupuje po najwyſchiſchich dnjownych placžiznach
A. Kolſcher w Budyſchinje
na rózowej haži 13 Telefon 1037.
Sčrjedu 26. ſeptembra nakładuju na dwórniſchczu w Njeswačidle.

Pjenježne khamory
trjebane, ſa priwatnych a ratarjow hrubom podawam.
Ježenſke pjenježne khamory ſamarjowanja.
Wumjedzenje wſchich ſamtarſkich dźěłow
O. Straßburger
w Budyſchinje na garbarſkej haži 34.

2 zentnarjej běrnow myta
dam temu, kiž móže mi teho abo tych paduchow, kiž na ſtajnoſczi moje běrny kradnu, tak njenowacz, ſo mohł jich ſudniſzy pokhlostjacz dacz.
Richard Urban, zwonoſczeł w Hornjej Borſchczi pola Žiczenja.

Kupuju ſtajne
rěsne a dójne kosy
po najwyſchiſchich placžiznach
w Budyſchinje na hrodowſkej haži 7. Dopjelnja dohoda.

Módry mak
kóžde dźělby kupuje
Lehmannez konditorija
w Budyſchinje
na ſerbſkej haži.

Trjebany
piano abo harmonium
ſo kupicz wola.
Poſtajenja pod „A 73“ na wud „Serb. Nowin.“

Lubka!
Pschidźcze njedźelu do
Wulkeho Cjiſſa na termuſchu!

Bruna kozana toſcha
je ſo po puclu ſ Nowych do Starych Porſchez ſhubiła. Sa mpu wotedacz w **Korczmje w Nowych Porſchizach**

Zubna praxis Werner

w Budyšinje na šulskej hasy 6
poruča so
k zhotowanju wumělskich zubow, předzěłanju, wuporjedženjam, zubytorhanju, plombowanju.

Přiloha k čislu 220 „Serb. Nowin“

Sobotu, 22. septembra 1923.

Spomnjeńki na pućowanje w Južnosłowjanskej

(k južnosłowjansko-italiskej rostorji wo Rěku).

Jako serbšći Sokoł salećach ljeći do Ljubłana, słowneho města Słowinjelje, wjeznorneho dźěła nowoho mózneho stata S. H. S. (= Serbow, Chrowatow a Słowinjanow). Južnosłowjanski Sokoł wothotowa tam 13.—16. junjena wulki wšeslowjanski ślet, na kotrymž pśidźe(ć) pśiwes wuńdu: Alpy teź na 3000 cyłšćich Sokołow.

Rjeja tu mój wowrohład, wopiśaś krašnu jěźbu pśiwes hobrśe Alpy, kaulotne pśichodowjedźenja Ljubłjańskich wišchošotolišich gławnoćěrjow, teź niż śpśiśne pućowanje z Ljubłjana pśiwes Khorwatiju, Bosniju, Herzogowinu (po żeliznju) a po Dalmatiśi(ej (na Łódźi). Chcu tu idźeliś jenož śpomnjeńku, kotruž wubudźi we mni nowa italisko-južnosłowjanska rostora we pśiśihtawne město Rěku (Fiume), a kotraž spadnje do wukónza najpomnjeneho pućowanja.

Wone prěnje tśi dalokte kraje, ś wjetšiwa dźiwje horate, jara sajimawe, pśichećich wo běhu 3 dnjow a 5 nozow, śoroo kaž w tinematografje, wobhładawšći śebi błomne měśa tutnych krajow: Zagreb, Sarajewo, Mostar., Nozy pśichebywach we żałostnje pśichepśeńnjenych śpśiśnikach w nětajkim kuśe na schwamdowanju khłoóby cźapajo a pobobnje. Pśichijomne tajke pućowanje njeje, a njemjach cźaśa, dołho rosprawjowaś śebi do śwojeho pućowańskeho dźenika japijaś. Sa to wśchak bywaju tajke króśe jarśiśi cźim rajniśke a njeprědniśke. Po pjatej nozy mojeho pućowanja bliśśeje ga nasch jedźichnił w jazmach ranjśich hodźinach ke kromje wusokich, strašnje dźiwich rostorhanych herzogowinskich horow, kotreż potom nahle z adnja hłuboko dele do krašnje módreho Jadeńśkeho (Adriatiśeho) morja. „Śśym łaž zyrkan, ně łaž prosto“ śapijach (wśo jenoż ja mutje, niż ja sjawnosći) něhdźe w 5 hodź. rano do śwojich knihow, a na jśe(e wonjezej rjadzy śapijach něhdźe hodźinu pośdźiśo: „Adria! — bóśśta, njeśtónźejna módrina! — woda, woda!“ Dopołdnja w starośławnem Dubrownniku (Ragusy). Studowach tkarju. Tu njedaloko k juhu (połodnju) Kotor (Cattaro). Bože — jenož hiśśeze haćj do Kotora! Ale ně, pućowarjeli pjenźe(ć) bźiśe bjes teho hižo na pośledni dinar wobliczeny. Tuž pśichwołach śebi krute bokośiśe: „stuj!“ a „Sawrźe(ś! we saměru ś śewjerej, domoj, pokhodź!“ Rośkas wśchak śo njechodźeśe zyłe raźnje wukonjecź, dokeľž wjeśe(e nětkole puć po wobźe, pśichi dalmadźijśim brjohu k śewjeru (połnozy). Pśiśeh wjeczorom wusjedźeśi ś Gruže (pśichśiśawa pola Dubrownika) na wulkej łódźi južnosłowjanskeje Jadrańskeje cźary, kotraž jśe(eśe po zyłym južnosłowjanskim jaderśim brjohu wot Kotora na juhu haćj k pośledńjemu najśe(eršim(emu južnosłowjanskemu pśichśiśawej — do Bakara. Wottam mějach śo saſyn na żeleśnizu pśiśehnuwjeć, do Ljubłanja a dale pśiśes Alpy k połnozy, pśiśeny dale k połnozy.

Bakar — hm — pśichemyślowach, hdyž śedźach na łódźi a mějach(i wnuc khwile — zyły dźeń a dwě nozy. Bakar —? Na śkuli njeběch w geografiji najhlupśiśi, ale Bakar, tutón pśichśiśaw Jadrańskeho morja běśe mi zyle zuny. Nó, łódź jeśśeśe k śewjerej do južnosłowjańskeho pśichśiśawa a tuž śebi jane starośe njeczinjach. Namakach pśichśiśaw ikśeźe(e teź na karće. Njeśiawomnita jěźba po Adriji, kotraž trajeśe mjnale dwaj dujej a dwě nozy, a na kotreż rśichśiśachmy na trśiśi cźeń w Śpitu (Spalato) a Śibeńku, by była sama rjany kapitał sa śebje. Tola dale — ke kóńcej. Na druhe ranje wokoło 6 hodź. śo wśchitko pśichitowawše, běchmy bórzy na měśtnje. Wyśkoke hory wokoło nas a na boku ś morja kaž ikoro po zyłym dalmatiśim a khorwatiśim brjohu. Ale tam pśédku, hiśśeze daloko, jśe(eśe: śo ś morja wjetšiśe pśichśiśawy: měśto, pśichśiśujene ke mjenje horate ś sadnej krajiny. Tam śo potajźim krašna jěźba śtónći? haj wottam móże teź żeleźnica

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon čo. 155 a 156 — Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach — Telefon čo. 155 a 156

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjedźuje wšě bankowske dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hdyž chcecze woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźicje do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Hutha

mějeceł Arno Lehnert

w **Budyšinje** na serbskej haśy 18

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodźin wotewrjene.

Kedźbu!

Pytamy knihi a spisy wo Cechach, kotřiž su w dobje přeswědčenja evangelskich po lěće 1620 hač do lěta 1781 do Łužicy wučahnyli.

Smolerjec knihařnja, zap. dr. z wob. ruk. w Budyšinje

Konje křežu

po najwyšch. płaćiznach w kóždym času kupuje

Kurt Kaiser

pichi mjažowych jědkach a na Humboldtskej dróhi 782 b

Płaću za dobru tworu najwyšsche dujowe płaćizny.

Telefon 403.

Mlokowe centrifugi

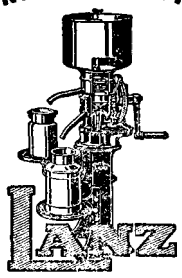

Čornalěsne dźěłańnje

(Schwarzwaldwerke)

LANZ

Verkaufsbüro: **Leipzig,** Ranstädter Steinweg 2.

Kedźbu! **Kože** **Kedźbu!**

kupuje stajnje; wichě kowze, karnikłaze, sajecze, hornjaze, kwotaze, kocze, kóńłaze kože atd.

Kaž też **wowču wołmu** a **włosanki** po najwyšších dujowych płaćiznach

Berger we „Wettinskim dworje“ na kamjentnej haśy. Telefon 1243.

Lehmanec khofejownja a konditorńja

w Budyšinje na serbskej haśy :: Před krótkim ponowjena Najwjeśa khofejownja za přebywanje wodnjo a wjeczor

Najlěpše w pječiwach a picu

torty - jědźny lód - wino - piwo - likšry

Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach

:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

Hdyž chcecze Wasche pjenjesy wěsće sapołožić, nakupcze žebi **murjeńske zyhele.**

Porucza Wam bźenža schtó 1000 zyhelow

50 milijonow tuńscho

hač moj?

Sastupjerjoj sa zytu Hornju Łužicu sa Lutowske fabriki

Ernst Cžech a žyn w Rakezach.

Fotografiski atelijej Oskara Meistera

w **Budyšinje na khěžorskej drasy 15 Telefon 438**

Njedźelu wotewrjeny. Po skasanju žo też na wsach foto grafuje, teho runja kwažne wobrasy, grupy atd.

Powjetschenje po kóždym wobrasu.

Hospodańske kachle kuchińske wóhnischcza :: hrějaze kachle porucza

Martin Teutscher, hornjerčetski mischtr w Budyšinje na kamjentnej haśy 33.

Wulki skład! Najtuńsche płaćizny!

Maćeli konja k rěsu?

Sawołajcze proschu hnydom čišło **653**

Pschi doreśanju hnydom s transportskim wosom pschijedu.

Dawam jara pschikładne płaćizny.

Konjace rěsnistwo **Mutscher,** mějeca **Karl Kauschke** w Budyšinje na hornjerčetskej haśy čo. 7. Telefon 653

Bogtlandskegardiny norty, zanki, witraże, kolsche, prunzechowe šuńke, kózowe pocžehnjenja a kózowe płachty, wjelki rjenja, schórzuchi, blidowe a sofowe pschikrywy, wósfowa šuńka a linoleum porucza wobsedźe płaćizny hódno.

K. Erler w Budyšinje na jitnych wikach 11 (naprjeczo „Stoteje Swódby“. Rěkaj serbsce.

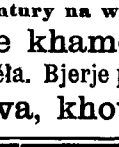

J. P. Mencel

serbski časnikar

znata dobra **wuporjedźenja** w **Dobrošecach** pola Njeswačidła.

Słomu

kóždeje dźěłby kupuje,

Aug. Hepper. Tel. 1268.

Kosaze kože

kaž też wschě druzźiny druhich kózow a kózow kupuje po najwyšších dujowych płaćiznach

Paul Schulz

kózowa a cžerjewowa wikowańnja w Budyšinje na sadnjej bohatej haśy 13.

Wustojny rěsnik

porucza žo k rězanju w domje w Budyšinje, pschi Michałskej zyrkwi 3.

Czaśniki a złote twory

kupowaca je wěz dowěrjenja!

Wobroćcze žo na wězywustojneho znajerja

Poručam w najlěpšej połnosći dyhajcze czaśniki, czaśniki na sćěnu, budźaki, kaž też wschelake dary.

F. Marschner nasl.

M. Ewald, časnikar,

w Budyšinje, na bohatej haśy čisło 9

— Wuporjedźernja —

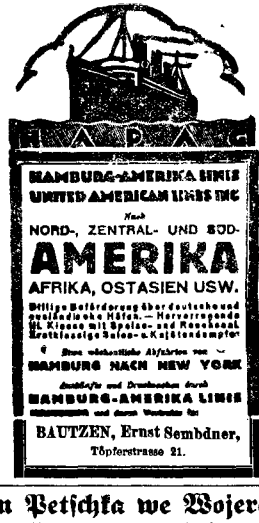

Jan Petschka we Wojerezach

schewski mischtr — Mittelstraße čo. 1

Bankowy konto: G. E. Heydemann w Budyšinje, Lubiju, Žitawje a Schěrachowje.

Nowoczažna schewzowańna po měrje a wuporjedźernja

Shotowjenje po měrje wot najjednorischeho hač k najwobšernischemu wuwjedźenju.

Wschě wuporjedźenja wobuwcow, pódušchowanje, pjeńki atd. žo solidnje a cžišce we najkrótschim cžasu wuwjedu; najlěpscha koja žo trjeba.

Pospyt wjedźe k trajnemu wotedźerjanju!

Na wschě pschecza po możnosći bźiwam.

Na składzu mam schórowanja, kremu a wschě potrjebne wěcy po najtuńschich płaćiznach.

Kupuju stajnje konje k rěsu

po najwyšších dujowych płaćiznach

konjazu rěsnik **Khorla Strietzel**

we **Wurizach** Telefon 1348.

— Pschi sjesdoženjach žym hnydom na městnje. —

Kašće

jednore a lěpše, za najtuńšu dujowu płaćiznu ma stajnje na składze

Josef Leska, blidarnja w Kukowje.

Letnik 82 Budyšin, pónjdželu 24. septembra 1923 Číslo 221

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z pósłjenjesom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 50000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjeŵ Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćerńja, zap. druźstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wot dnja, płaći so za mały rjadk 600000 hriwnow. Wobčešnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za rekłamowy rjadk płaći so 1800000 hr. Rabat po tarifje

Dnjownica.

Pónjdželu, 24. póžnjeńca.

Swj. Marije wukupenja jatych.

1862 w Nosačicach Franc Moric Domaška, farař w Budestecach, zasłužbny předsyda předpadskeje konferency.

1893 prěni serbski koncert w Bórkowach.

† 1839 Poršiski farař Jan Bjedrich Mička, sćěchowar našeho basnika Handrija Zejlerja.

Hdyž nazymje so přibliži,
Dha ptak pod njebjesami
Też swoje křidła rozšěri
A čehnje z mróčelemi.
Tak bačon, žeraw, tujawka
A sobu z nimi łastojčka,
Wšě podadźa so na puć.
Jerusalemje njebjeski,
Kak duša žada po tebi,
Ty wótcene město naše,
Hdyž swět ju přezsćěhaše.
Ty, ty sy naša nadźija.
Hdyž zmóje kónc pak cuzoba,
Nam wotewrě swoje wrota!

Towarstwowski powěstnik.

Spěwne tow. „Radosć“ w Bukecach. Muzski khor zmóje srjedu 26 septembra wječor we 8 hodź. spěwanje. — Měšany khor wupadnje.

Kubowa wustajeńca w Serb. Domje wotewrjena wšědnje 1/2—3 hodź. sobotu a njedźelu pak 10—12 hodź. Přistup darmo.

Jednota „Sokoł“ w Rałbicach ma srjedu 26. sept. z dypkom 1/2 9 hodź. pola Waldźic ważnu zhromadźiznu. Kóždy ma wěsće přińć. Starosta.

„Sokoł“ w Pančicach ma wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Wšitcy přećeljo a popřewadźeljo S kołow su wutrobnje witani. Sobustawy chcyli so wšě zeńć.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Kedźbu! Dokelž sym wutoru zapućowany, so přichodna spěwanska hodźina **pjatk** (nic wutoru) w Serb Domje wotměje. Wowčeŕk.

Swětne podawki.

Paźiwne pśiśeśiwjenje w Poruhrskej popuśiśowje.

Wyširšcha póstita direkcija w Koblenzu wozjewja, ja je pod nazdźiśicym wobsedźerstwom w Koblenzu, wikowańskeje komory, kaž też měšćanskeho jarjadnistwa, i druheje strowy pod cyłkownym swójastarstwje porhenskeje kommisije i tutej wo wobnowjenju pósłjeje błuźby dojednało. Telegrafowy a telefonowy wobchad ma pod rozpokazowanjom a kontrolu porhenskeje komisije powjedźe. Schtyrjo njewobkrjenjeni wojerjo telegrafistwo budźa jón dohladowaś, jo by ma słowjańskemu kaźenju wobarało.

Poincare je swólniwy wojerske wobsadźenje Poruhrskeje do hospodarskeho wobsadźenja pśemeńśiś.

S jendźelskeho knježerstwa ma wo rozrěśenju mjes Poincarejom a jendźelskim ministerskim pśedsyźerjom Baldwinom pišeše, so je Baldwin zapoćatk cuguśta w rěći w delnim Kjamje na to pokazał, so Francowzojo z wobsadźenjom Poruhrskeje za druhimi sankcami dyrbjeli so dostaćom wobsćěhowenja du. Pśicyj poślednim rozrěśenjam je ma wuzjawniło, so tale dojeźe ninka podłoža a z teho optimistiske nahlady Parišćich nowin wukhadźeja. To rěka: **Baldwin je ma w Pariju pśiwěźił**, so Francowzojo nimaju myślo, **Poruhrsku trajnje wobsadźiś.** Sadny tutoho wuraźenja po zdaju nježo druhe njekhowa, dyžli to, so je Poincare śwólniwy był, wojerske wobsadźenje po śtónjenju paźiwneho pśiśeśiwjenja **do hospodarskeho wobsadźenja** pśiwenowaś. Dale ma w knježerstwowej zdźeleńy praji, so ma po prěnim rozrěśenju ministerskeju pśedsyźydowa **druhe sejkanje pśichitowaje.** Skoro sa wěste maju, so ma mjes tym němśke pśiśeśiwjenje sćelmi, so ma potajkim nowe położenje śiwori.

Reuterez telegrafowarnja powe, je je zyke jendźelske knježerstwo jara spokojom i pśichmjenjenym tonom Parišćich nowin, so pak je wulka wobkładnitosć trěbna, tak daloko hač dalšne naorodnosće njeźiwa znaje.

Poincare ma so tśi króśi njedźelu rěśaś.

Francowski ministerski pśedsyźyda Poincare je wczera ma so tśi rěśe w sapušćenej rańšnej Francowskej mět. W nich wón na podawki pokazowaše wójny spominaśe a Němsku wobskorźowaśe, so njeje wiš kusa dobreje wole pokazała, ja by wójnske wotškodźenje zapłaćiła.

Nemska je so podała a śiwoje porazenje pśichipóśnała.

W Měšćańskim lěsu je Poincare njedźelu śiwoju śeću rěć mět. Wón w njej rozłoži, so ju Němcy kapitulowali a śiwoje porazenje pśichipóśnali. Woni podarmo śpytaju, Francowskej płody jeźineho dobyća wudrěć. Cźaš je, so Němcy śiwoje winowatosće dopjelnja, so bychu francowske wójny zaso se śiwojich rozpadankow postajyle. Francowska je śmatka mjesowu měrowneho śrěźenja po śpóźmaću wotškodźeńskeje komisije napšawy cźiniła. Francowscy wojacy, kotśiž ju kontrollowaju a zdźiwaju anśiju dopjelnili, ju wšěch němśke manewry inicjali a w Porhrskej porjad zachowali. Němska je so nadźała, so je śiwojim pśiśeśiwjenjom w Porhrskej krwawe konflikty zbudźi. Spóźnatwidźi, so je wone njeźudźo dozpěć, a so je porhrske wobydlerstwo zapoćało so bjesnóžneho pśiśeśiwjenja nabyć, je wono pola swójastarjow schertejśiło, so by je pohnuła, so bychu śebi wot Francowskeje pśichilwjenje žadali. Francowska je njekhabłazy wudźerźała. Sa to ju so w Němsku nuzowała taktika pśiśemeńili. Nowe němśke knježerstwo je so wuchikniśe a spramnische pokazało, tola nima žanoho łośumjenja za francowske stejiśćecźo. Swójastarja su dobyli, tola su i wopraudźitymi wójnitymi woporami wostałe. Tejśe napśiśeźnjesći dyrbi so ńonz cźiniś. Němska dyrbi wolu měś, śebi śiwoju njespramnosć wonwiźiś.

Sa nekotre njedźele njebudźe Němśka pśiśeśiwjenje wjazy sapłaćaś nóź, a ńamo hdy by ju wono dełe podpjerało, ja wono tola śemi. Tuź ma ju jenoź na to pokazaś, so pśiśeśiwjenje njeje wjazy po woli wobydlerstwa, a so dyrbja cźi, kotśiž ju pśichilwjałi, ju wróćiś. **Teź wuhlad na anarchiju we wutrobje Europy njemóże Francowskim satrachaś.** W Francowskej pak śebi pśeśa, so by Němśka tajke cźinowe dopśedpokazanje wróćiła. Wona je śiaru dźiwjaliła, sachowała a je śwojej wobdarjenosći za hospodarske organizasije derje samóże, ba sašo zbrachała. Francowska śebi wjazy njezada, dyžli prawne dopśeśiwjenje měrowneho śrěźenja. Ju wupraunjenje bóle sajimuje, dyžli někoho druheho, tola nima nocze chosty sa to njeśeś.

Francowska je hotowa, k ńonzej dóńcś, runje kaž swójastarjo. Němśka pak dyrbi najpśedy pałśinenu pśiśeśiwjenju ńonz cźiniś, pśichetoź Francowska zanych wumjerźenjow njepśichiśimna. Francowska ju Brüsselskich protokollow, śiwoje żołtoje knihi a śiwojich sjawnych wupraujenjow dźerži. K temu nima nicze pśichitajśeź a wot teho nima nicźo pśiecź wsaś.

Rozbuchanski attentat w Eśenje.

W Eśenje je ju 20. septembra na żelesnju blisko kolonije Margaretcejineje Wyšichimy rozbuchanski attentat śtśeśił. S jenoho mosta ju jenoź wobłožeńe wobśchodźi. Kolije ju na nekotre metry wutorhnychu. Pódła teho ju telegrafowe groty wobwalodźichu. Se rozbuchanjenjom ju so teź wokolne śkjeże wobśchodźiłe. Wjele wokonowych śchlelizowo je ju i wubuchom rozpuklo, kotrejž bźěśe po zymym Eśenje błyśćeć.

Wuradźenja němśkich ministerskich presidentow wo Poruhrśej.

Dźenja so w Barlinje ministerskeju presidentojo němśkich krajow śeidu, so bychu wo poruhrskim konflikje wuradźili. Jedna ju wo pśiśinjy najwažnjejśe wobsamknjenja. Prózowanja němśkeho knježerstwa, poruhrśi konflikt śtónczeź, njeźiwa pola Poincarea hač dotal pśichipójmace namakaśe. Wón je němśkemu knježerstwu śdźeliś dał, so je wón k jednanju jenoź i wumjenjenjom śwólniwy, so ju Němśka najpjerjoju pałźinoho pśiśeśiwjenja wotrjeknje. S tym je wón krocźele pśicheśiśił, kotreź ju so cźinile. Njedźiwajo teho so njeźiwu rozrěśenja sastajśe.

Schczuwanja němśkich nazionalnych pśicejiwo němśkemu kanzlerej.

Barlinśki polizajśi presidium wojerna: Němsko-nazionalistiśki „Deutsches Tageblatt“ w śwojim pjatkownym cźisle nasćawk: „Poruhrska so śłuby“ wozjewja. Tu ju němśkemu kanzlerej dr. Stresemannej, kotrehož „kwótku parlamentarisku hodźinu“ njemaja, njeźeśime pśichekupowaśe njeswuprajne niśte pśicheda-ce Poruhrśke porokuje, i dobom ju nadźija wuprajo, so politika „śleńy ljubjeńcy dopjelnjenje němśkeho kanzlera śwojich wjerćerjow namała. Dokelž tele wuprajenja „Deutsches Tageblatt“ wobanjenje wustawneje parlamentariśeje formy němśkeho stata se ekśtrawdźenjom a pśichiśtodźenjom na němśkeho kanzlera wopśicha, je Barlinśki polizajśi presidium na podłožku zakonja k zdźiwanju republiki „Deutsches Tageblatt“ na cźaś dwěju njedźeli zakaźoł.

Dewisowy kommisar Feiling w Mnichowje.

Nowopomjenowany dewisowy kommisar je do Mnichowa pśichiśeł, so by bayerskeho ministerskoho pśesidenta wopytał.

Revoluzija w Bołharśkej.

Pjatk wječor ju po Belgradze powjeśeź rozcheri, so w połnocu strajk bołharskich żelesnicznych zastojnikow wudyri, k kótremuž ju so teź pózdźe pśichiśtojenzy pśichiamknu. Jśeźenje mjes Sofiju a Burgaźom je ju hižo zastajiło. Kaž je ju słonico, je ju nježdyśi tatarśki minister w ministerstwje Stambołijskeho, Obow, do Sofije wócźił, so by wojowanje tatarjow pśicećiwo nětcźiśkemu knježerstwu nowjedowak. Pśejedawśi póstanz Zwanow je zastupjerjam nowin rjekł, so njeźeże wo zbójk kommunistow, ale wo zbójk tatarjow, pśichi kotrymž ju teź kommunistojo wobdźěla. Po powjeśeźach je Sofije ninka knježerstwo wójśka sa dowerjenja hódne. Ministerski pśedsyźyda Cankow je pórucźił, offizjerske mjeńna i wjedniśkami makedonskich bandow wobsadźiś. Tele powjeśeże ju njeźiu mohle na wěrnosć pruhowaś.

Se Sofije ju 20. septembra powe: Wczera wjeczor we 9 hodźinach ju anarchista Ljubcza Sujbarewa sajeli, hdyž anarchistiśke namokwjenja pśichiśtojowaśe. Wón ju pśicejiwo sajeću i revolwrom wobaraśe, a policajt jeho i mjeńom i semi poraźe. Wón w khorownni wumrje. Dewak je w mjeźe śmjerom. Někotrych kommunistow, mjes nimi dr. Sśakarowa, su i jatby wupśeśowali.

Rosprawa Belgradskeho knježerstwa wo Nězy.

W pójedźenju śtupśtyny je justizny minister Perićej jako zastupjer śwonkownjeho ministra Ninczieża na woprašenje demokratiskich zapósłankow śłedowaze wotmołwił: Dotalne jednanje mjes Južnosłowjanskej a Italskej je bjez wuspěcha wostało. Tchodźa je ju Napolitśe śrěźenje pola swójska ludow zapiśało. Mjes tym je italske knježerstwo w Nězy za wudźerźenje měra a porjada za wozjewjeho generalneho generala Giarina pomjenowało, je pak i dokom južnosłowjanskemu knježerstwu śdźeliło, so ju i tejśe krocźelu zawadne praśdenje njepśećerpi. Knježerstwo je tole śdźelenje na wědomje wzało, a dokelž ju jednanje njeje pśichetorhło, njeje knježerstwo, měrne wurunanje zawadneho pśeśchenja wobzamknyło, za nuśne měło, někajke krocźele cźiniś, kotreź mohle zajimam wobeju statowu śeśchodźiś. Knježerśtwo je wjerje pśicheźwědźene, so tajśe postupanje śpomoži zajmy stata a luda a nadźija ju so, so budźetaj wobaj śuśodnaj stataj płody měra wužiwaś, kotreź ju so i tajkimi wopormi dobyśe.

Sapóśłanscy demokratiśkeje strony knježerśtwowu rosprawu wótśe zawołaju pśichetorhowachu. Pośedźenje ju na to z wulkim hołkom śtónczi.

Schpanifki kral Alfonso a wojeńki puć.

Parižźka „Ere Nouvelle“ wobšěrna rosprawa z Madrida wojsewja, kotraž najwjerš. spodžiwanje sbudźuje a schpanifki wojeńki puć w zyle nowym swětle pokasuje. Po njej je statny pschewrót wotrećzana hra mjes kralom Alfonsom a generalemi.

Tole wudawanje so z wjazornym nadrobnosćemi potwjerdźa, kotrež woprawdźe na jeho wěrnosći ležma dwěłowaćz dawaju. Po nim je so Alfonso z wotpaładom do San Sebastiana a wot tam do Biarritz do franzoskeho kraja podał. Tam je wón wostał, hać runje je knježeństwo jeho wospjet namolwiło, so by so do Madrida wrócił, dokelž so w Barcelonje wojeńki puć pschihotuje. Dokle po statnym pschewróće je so wón do Madrida wrócił a je mudom generala Munoza Coboja, Madridskeho gouwernura, z wojeńskeju ruku radźiło, do aubijenzy pschijšł, so wo wustawnych ministrow i zyła njestarało.

Primo de Rivera, kotryž je z kralowym wulkim wobołbinskim pscheczełom je kralej k woli statny pschewrót skućił. Kral, kotrohož stejiščnjo dla wojeńskich poroženjow w najwjetšim strasche. njeje druheho wuputa wjedźał, hdźa wojeńske diktatury a wobołbinskeho regimenta, so by zwój trón sachował.

Hakle něšto poćzinaju w Schpanišce; wubjerne pschedwjedźenje komödiju pschewidźeć. Nowa wulka offensiwa dyrbi so něšto w Marokkowskej jenicźay se wotmyhźenjom sapoćeć, so by so nasladnosćej kralowskeho doma sało posbožnyła.

Japan'ka ruśku pomoc wotpokazuje.

Ruske knježeństwo je Japanskej politiji, sanitetne pomozne kolonny pózłać, so by so wospjetnjenju khorošowu wobarało. Na to je do Moskwy z japanskeho knježeństwa wotmolwjenje doschło, so by posliczene źrědki rad pschijsało, so pak kolonny z dźalom wotpokazuje, dokelž so tola z wobydlerskowym njemóža srěczeć. S woprawnej pschiczinu, kotrejež dla Japanska two ruśku pomoc njerozdźi, je, so by wona bolschewikiske agitazije boji. Tehodła je rusitej parnej łódźi „Lenin“, kotraž je 18. septembra z nakładom zrobły do Nokohamy pschijela, pschikazało, so dyrbi hać do 21. septembra pschistaw wopuscheźić. Pschiłoz so na to łakoži, je je parna łódź kommunistiske pišme sobu pschinjesła. Wobstadźo druheje ruskeje łódźe, kotraž dźensche pomoz pschinjesła, je so sakazało, so na kraj wuładźić.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 24. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano w 8 hodź. barometer 739. hygrometer + 6, thermometer +11. Wuhladowanje na njestajne wjedro. — Wežerawscha rosprawa Drježdźanskeje wjedrarnje nam hischcze njepschchdeli. Ssudźo po druhich pschedležazych powjeścach ihkluha na nasche wjedro pschezo hischcze wubjerli cžežkeho ponětra w polnozy. Nad połnocnjej a stokopołnocnej Europu pak so lohki powětr rospschesćeza. Dokelž pornjo wežerawschim schkleuza dźenża rano na rjane lětesche. žnjenu wocžakowarcz, so wjedro pschewihuy. Ratař, ko wě, hischcze Boži deschczik trjeba. Byrnjež je so w nozy rjenje najschko, brósda hischcze pschemacžana njeje. Pósdne njemjedra, kiž sandźeny tydźeń měłachmy, lubja nam hischcze rjany cžas. Jutrje wutoru žlónczko 5,51 sthadźa a so 5,52 thowa. Měžacžk sthadźa wjecžor 6,19 a so rano 5,56 thowa. Jutrje je połny měsacžk. Pschedzenak staja deschczik.

— **Rosprawa polizije.** Wežera popoldnju so sdacžu duchachora žona w Budyschinje wokoło bludźeńcze. Ju do khorownje dowjedźechu. Zona je žnadź 60 hacž 65 lět stara. Jeje mjeno hischcze znate njeje. Wona je cžornu bluzu, cžorny schawl, cžemny schórzuch a sylzowe tolse wobleczena. Na schórzuchu je cžišło 608 wuschite. Měnja, so je žona z jeneho wustawa cžeła. Wo sdźelenje wežyhłuzobnych naihonjenjow so prosu. — Polizija sandźene dny sasso wjazy wožobowu dla kradnjenja połnych plodow sasłapi a napiša. Dale dyrbjesche polizija we wjazy padach dla kajenja nóžneho méra wožobu sajeć.

— **Padnischtwa.** W nozy k 10. septembrej su we wokolinje Budyschina sležowe nože a widlički je slotym wupyschenjom, sloty rjeczas zonjazeho cžłanika, podobnjotu slotu broschu i nekotrymi malymi kanuschkami, zor sloteju nanuschnizkow i cžežwjenymi kanuschkami a sloty łschiž pokradnyli. Wsche tute nežy su ruskeho pokhoda a maju ruski kolk. — 20. septembra kradnychu muzaze jedne kolo snamki „Mühlbachs Adria“ cžo. 1814. — W nozy k 22. septembrej kradnychu z nutskamanjom muzaze jedne kolo snamki „Pfännermen“. Wo wežuhłuzobne sdźelenja prosy kriminalna polizija w Budyschinje.

— **Wežera dowolnja wotewri** so w zurli Sserbskeho Domu **Kubowa wustajenza**. Hižo zsama na sobu rjana rumnosć polizije we blyschcym wulkich krasnych wobrasow mišicha Kuby wobšerhowazu „apohlad. We Blunju a Zidźinom p. Wojerez, we Trjebinju we Muzakowskej holi, we Borkowach w serbskich Błótach je knjes Ludwik Kuba pschi dnjerzy sa swoje wumjelstwo pytał a namakał. Schtož njeje wulkotnu mnohosć naschich serbskich drastow tu widźał, njebě wěrił, so mały serbski ludźik take bohatstwo wobsedźi. Pój a pohladaj a pischeswědź so sam, hacž so njebudźesch. Wustajenja je pschistupna wschednje wot ½2 hacž 3 hodź. popoldnju, zobotu a njedźelu pak dopoldnja wot 10—12 hodź. Sastup so njeseba, tola so wocžakuje, so kóždy wopytowar dobrowólnje sa dohlad atd. nješchto wopruje.

— **Dalsche powyschenje żeleznikich tarifow.** Wutoru, 25. septembra, so żelesniše płacżiny z nowa powyschcza. Kluczowa liczba k wobliczenju tworoweho tarifa wuczinja potom 36 milijonow a kluczowa liczba za ludźazy wobtkad 20 milijonow. S dobom so najnizše jedne płacżiny se 6 fm. (dotal 9 fm. wobliczenja. Najnizša płacżiny w 4. rjadowni sniži so wot 20 na 15 njenjeżkow. Khorty płacża każ dotal 4 dny.

— **Knihtikupzi kluczowa wuczinja 35 000 000**

— **Sarunanje sa wobhladanje rźinego stotu a tež** mjasa wot 21. septembra sem: a) wobhladanje stotu: howjasy stót 22 627 000, swinje 12 571 000, cželata a wowzy 9 051 000, kóły a pły 6 034 000, prošata, sóslata a jehnjata 3017 000, konje 40 226 000 hr., b) wobhladanje trichinow: swinje 7 543 000, sa pły 5 029 000 hr., mjasowe truchi 3 017 000 hr., Drohotowny kluczowa wuczinja 10 056 255.

— **Wuhlowe syndikaty** zadaju sa wuhlowe podawanje saplaczenje po stotych hrywnach. Tehodła so teži pschedbawańska płacżiny po stotej hrywnje wobliczi. Każ je i dźesatnischeho hamtskeho wosjewjenja dondźeczy, wuczini płacżiny wot 17. t. m. 1,23 stoteje hr. sa zentnar na składze. Tuta płacżiny so po dollarowym kursu dnja, na kotrymž so płacżi (1 dollar = 4,20 stoteje hrywny) Wobliczenisti kurs tak njejsmě nižschi byc, hacž najnižschi kurs, kiž syndikat postaja. Nowe płaczenišče wumenjenja pschinjesu żobu, so móża wikowarjo potom hakle wuhlo pschedawacz, hdyž su se syndikatom wotklicżili a saplaczili. Bychu-li wikowarjo briefety po dnjonej płacżiny pschedawali, dyrbjeli w tožnym jenotlinym padże dowolenicżcz, schtož by pische wobczežne było.

— **Dalsche wupłaczenje** na małych rentnarjow je wutoru a srjedu, 25. a 26. septembra 1923, dopołdnja hać dotal w měschczanskej błownej pokładnizy.

S **Hnaschcz.** S tudomneje Nyczej tocżenje we njehdyschnim połwerniku su cžerjeniki paż kradnyli. Wón je wołjednata metra dołhi, 20 cm. schroki a 7 mm. tołsty.

S **Hodźja.** We nozy k žobocże sahłapi patrulija zandarmow muża na Drježdźanskej dróży. Wón we wosyczku 18 hłowzkow běłeho a 30 cžerwjenego łapu nješesche. Wón wudawanje, so su jeho starschi jemu kal darili. Jeho wudawanju pak so jako wopaczne wupokasachu. Tehodła kal sebrachu. Komuž je so spomnjenu nóz kal kradnył, njech so pola swojeho zandarma samolwi. — Jelsi by zandarmerija kózu nóz do wschich stron take patrulije wupósłała, bychmy dźiwne wzaki nasłonili.

S **Lubija.** Sandźenu srjedu popołdnju je wjednik wobkhoda Lubijskich wikowańskich mlynow Paul Strajchnje sajesłožił. Na swojim motorowym kole z Lehnicza pschijędże. We nahłym sawinjenju pola hasćenza „Zum heiteren Blick“ pak padże. Wón je strajchnje wobodrje a žebi mošny stschażu. Jeho dyrbjachu do khoronmje pschewjesć.

S **Kamjenza.** We nusnicku tudomneho dwórnitschca su cžełu jeneho hakle narodźeneho dźesca nadeschli. Polizija sa tym hlédaj, hacž so tu wo njeskutk jedna.

S **Mužakowa.** Tudomna katolska wosada swjeczesche wežera njedźelu 50 lětny jubilej swojeho wobstacza. S tejle pschilenjnoscżu bě Bóži dom z pjerwami a wénzami krasnje wupyscheny. Dla khutnosće nasłeho cžasa wuwostachu wschi žiwdźenje bóle žiwoł neho rasu.

S **Lubnjowa** we Błótach (Lübbenau im Spreewald) so wosjewja, so so tam błowki lětża poradźile. Wo-

Kedźbu! Kedźbu!

Nježwacžidło a wokolina!

Subna praxis Werner

Kóżdy schtwórtk wot 10 – 5 hodź.

rěczne hodźiny

w knježim horcżenzu w Nježwacžidle.

Hanka.

Powěsć se Sserbow.

23] (Pokracžowanje.)

Tola jenož hyšne a mózne postawy w tajkich njehodach bjes schkody wutrachu. Wjele ludźi khorjeschcze, a „stara cžeta“ w Kruschczojzach njemóžeschce srědźowanwulasowacz, załbow dowaricz a kapkow dodawacz sa schót a ludźi. A jeje lékarjenje pomhasche, wscha wokolnosć bě jeje khwały polna. Jenož i knjeiom wuczerjom so njeczinjeschce.

Tón dale bóle bědnjesche. Mokra a symna nasymna bě jeho dorajhła. Zakostna jymnisa jeho wutischasche, a hdyž bě po njej a po sdacžu lepje — bolosći i wutrobje postupi, a žuchi kaschel wobohho cžłowjeka nadpadowasche, so je sylno bywały posłuchacz. Njedźiwnajzy tehdy chanjche Fryzo stronły rékacz. Se wschémi mozami duschje a cžła so sunjerczi stajesche, kotraž so pichiblizowasche a jeho dyrbjeschce morieć. Ale po něcžim so zeleznemu sakonjej zakłoni a so podda. Pschi predku nélotre hodźinki spnichczi, bórsy pak wschikito. Młody „schulat“ bě bjes schule, a wuczomz i Wětschowa sa njeho wunuzowasche.

Struchle pschedżesche so schulatjowe posthadnje podlecże. K połdnju by wstawał a na śmértach so hižo sasso lékał, so by wažił a licżił njesłónczne hodźiny dołhich bjeżsparnych nozow. Ale runje tak ile bědnidny, kotrež we dźěbownym stole pschebywasche, kiž bě stary knjes sarał jemu swojcził. Bolosćezow njemóżesche, njepschecżel kaschel jeho mjenje krjudowa che a tak so młodźenz we błódłej nadźiji kolebasche, so budże bórsy sasso lepje.

K temu jeho husto stara cžeta wopytowasche, kiž běsche wubjerna pětnicża khorych. Ssam wukrejżnu knjes syšit i Khrožebuja by žebi ju thwalił, i njej sajortowal a jej też drje se žortom: knjeni kollegowa cžekat. Wón njebě hordy a rad wužitnosć jeje prostych srědkow pschipósnawasche a jeje rozumne rady. Też wědżesche, so „knjeni kollegowa“ hnydom pschestanje, lékarcz, hdyžkuli ju pożada. Tak so wobaj jara wobnjesčesčej, a wobsdje rola wobuzuschczeneho wuczerja ju knjes syšit rad widżesche. Knjes wuczerž bě sam, nikoho njemějo, młody bě wospjetrocżił, bratrja a sotry, je-li zanych měł, so k njemu njesnajachu. A dobrej žonje bě jeho żel.

A Ritscha jej njewobarasche, dokelž też we nim bydleschce žobużelniwa duscha. Nawopak: też sam by wob dźeń druhdy k łuhodej sa kocżił, a wjecžor tam pschecżo pschebywasche. Potom by so z nim rosmowjał, jemu nowiny cżitał, abo, mějesch-li khory mozow dosć k temu, jeho hušlowanju pschipósłuchał. Tak lubosnje nichtó hudźicz njesnajesche, każ knjes wuczeř.

* * *

„Witajcze, cžeta! To su k nam zadni hosćo. Wy drje sće so zyle na naš rosnjewdała, so so naš kat dalujesće.“

„I, nć wschak, nano!“ žušobdźina Luboschojz nanej khwatnje wotmolwi. „Kaž dźe to pola burow žnywa: pschego maju cžłowjek pomjel ruzy a dyrbiesch do cžola, byrnjež stare łosze žobu njechcze. A nětko hischcze mamy teho młodeho knjesa tež! Wón je, thudźina tak sam — a wěsće, wot njeho žnym wschat też k Wam półana — ale jenož na wokomik. Wjele dobreho Wam wot njeho njesu, a wosjebje Hanzy. A wón maš nutrnje prosnycż da, so hischcze tola dowolić, a Ha nkana khwatku so mnu k njemu smjeła pschinicż. Wón ma zara wutku zadocżi sa njej!“

„Tak? Haj mojedla, dźe-li Hanka, cžehodła niz?“ šlepy nan špodźiwany wothroni. „A tak so Waschemu thoremu wjedźa?“

„Luby Wóžo, hórje hacž sam nyšli. Kak rad by jasno mjes młody lud so wrócił, a kak so k dowéru, każ dźěcžo, po zyłych hodźinach wo strowotu modli. Ale hdyž posłeduje lisce swotpada, drje jeho šwérza haśnje.“

„Ja žym hotowa, cžeta,“ rjekny Hanka, kotraž bě, rósmolwu błyschawschi, žebi jenož rubischko na hłowu cžišła, wonka so lisesche.

„Hanka, to žy pékno. Młody knjes dawno njeschcżynje hlada.“

Mjelczżejo schérsku drohu pscheběhnyschcżej. Hižo cžeta durje wocžinjesche, hdyž ju Hanka sa rukaw šhrabny: „Hischcże nic, cžeta. Wokomik wocžakicże.“ Wjerzorne žmérkanje bowolowasche jej bo wobliczo šhladnjecż. Bléda bésche każ scżéna. „Cžeta, mi je tak tužno — hiba so žboh so wrócżita?“

„Schto to? Schto je tebi swadźiło? — Ale pschego wój! Wohlédaj so na judźi. Derje wém, schto cže rakschi. Drjewa drje žu na zeli rubali hižo dosć — ale njestaraj so! Nětko, hdyž ma žmjercz pol na jasnu — a wosżebje žym-li žama pschi wamaj — bu nicżeji masany jasyk wo tebje njewótrèje. Hischcżejanski fkut je, khorych wopytowacż. A tuž dże pój, dléje cžakacż njeżmé. Pryedy pak žebi žyšły wótri, a też pschi nim nutska so kruta cžiń. Budź pschecżelna, pschewnik so, rěcż i nim wjeselc, so so žam jasno roswjeselí.“

Tak bédneho žebi Hanka wuczerja mysłiła njebě. Hotowe hubjerstwo. Każ cžélo, tak wobohschk we luju pol žedżesche, leżesche. Tajkeholc jeho bo zaschepa położicż a z rubom sawobdżeż . . . Jenož wocżi so bluboko i dólczżohu šmédżeschcżitej każ někoho, cżišłó hižo nadsemiske krajiny widźi. Wótrje dżyšche so Hanzy šolaknycż. Ale cžeta srosumlinje sakaschkowa, a Hanka krucże porsty do dlónje stłócżi.

„Hanka, hižo dźecże?“ so khorh struchlinje woprascha, hdyž ja hodźinku šnadź wstawasche. „Ach, wopytajcże mje tola bórsy sasso. Traschy jutrje . . . Hanka, saplacż Wam Bóh, a njesabudźcże! Proschu, slub'cże mi to!“

(Pokracžowanje.)

ne tak huste na šchtomach wišaju, so jenož čžišlay módrja a sranja. Tež wjele čžerwjych mješ nimi njeje. Hewak žu tež mjašne a błódke. Jabłukow a kruschkow je lětša pola naš mało.

Hospodarski rozhlad.

Pondželu, 24. septembra 1923.

Kursy dženza dopotdnja:

Dollar 175 mil. hr. Jendź. punt 700—800 mil. hr. Čžeškošt. króna 5 mil. hr.

Tendenza njepsrjadna.

Na **Barlinskich wikach** sobotu žaneje burzy njeje. Tež kursy so hantlsy njesapiwaja. Schtož i wobkhada zusłych njenjes so ponź, bź dalsche sktrucženje płaczijnow. Dollar sašo na 170 mil. hr. słóžy. Wokolo wschipoldnja so kursy trochu wotdrjebichu a płaczijny dollara so na 160 mil. hr. wotdrjebichu.

Na **produktowych wikach** bź sandźenu sobotu hižo po spodowazných płaczijnach. Hižo płakt na wjeczor so žitne płaczijny z nowa sktrucžichu. Sobotu wone hižo sašo tžetro horje srasuchu. Rožlu statne žitarinja dale kupuje. Wona dże žiwój skład rožki na 2,5 mil. tunow, to by było 50 **mil.** zentnarjow powwschicź. **Se wjsow nětko** malo **žita na wiki** pschikhadža. Natar ma ruzy polne dźła. Jenož k symam so nětcho młócźi. Na pschedań pschicze mało. Pschenica, jeczmjeń a wowjš běchu tehorunja drózsche. Muka, womjeschi a skótne wizowadła powyschowachu swoje płaczijny.

Na **Barlinskich produktowych wikach.** Pschenica 260—275, rožka 230, nalčni jeczmjeń 260—275, ša wowjš 220—225, pschenična muka 450—487,5, ša rżanu mułu 350—387,5, pschenične a rżane wotruby 140—150, rapš 350, rapšowy wošmik 170—190, žuche truhanzki 110—120, pochowa melasa 30.70 90—100, běrnjace kruzki 220—230. Wschо po milijonach hrywnow a po zentnarju.

Stloma a symo. Pschenična a rżana 15—17, ša wowsinu 14—15, rżane wokleny 11—13, jeczna 13 hacź 14, symanje 27—31, symo 15—20. Wschо po milijonach hrywnow a po zentnarju.

Wuhlo dyrbi so j nowa wo 30 proz. powyschicź. Kaž słyschimy, so Hospodarska rada temu spjeczuje.

Duhnykowe (Stickstoff) **płaczijny** wobłicza so wot dźensnišnscheho po słotowej hódnoscźi. Jedyn kilogramm = 2 punzaj duhnyka we schmahlokhlatym amonijaku wobłicza so po 10,05 słoteje hrywny, we žnidženym a mlétym 1,07 słoteje hrywny. Kilo natronsalpetra 1,17 słoteje hrywny. Wapnowy duhnyk (kalkstickstoff) 1 słotu hrywnu. Duhnykowy syndikat twdźeń na płaczenje dochadanje a pschijimna tež słotowu pożčonku a ne tymle czasnu ša nominalnu hódnotu. Je-li so we papjerjanych hrywnach płaczi, wobłicza so kurs na dnju, na kotrymž mjesesche so płaczicź.

Kali pomži so 21. t. m. wo 39,56 proz., dźeń pschedy bź hakle so płaczijna wo 22,76 proz. powmschila.

Wiki rěsneho słotu sobotu, 22. t. m. na zentralnych wikach (Zentralviehhof) we Barlinje. (Rosprawa skótneje zentrale we Barlin-Friedrichsfelde). Kupzow bź so jara wjele seschło, hdyžnjež mjasso dso pschewschokich płaczijnow posplednje dny tak njeschło. Porno tydźeńskim wikam bź so nětcho wjazy skotu pschihnało. Płaczijny su dale horje bile, hdyžnjež jenož njerad wyhoke žadanki pschisswolowali. Wichšu słót so njerospscheda. Porno tydźeńskim wikam bź słót 100 proz. porno brjedźinym 20 proz. drózschi. Pschihnało so bź 1748 howjadłow, 760 cźelatow, a 4289 wowzow a 1098 swinj. Za nje so sźeźowaze płaczijny dopuschu:

Howjadła 0,7—1,6 milijardow hrywnow,
cźelata 1—2 milijardow hrywnow,
wowzy 0,4—1,4 milijardow hrywnow,
swinje 2,1—2,5 milijardow hrywnow,
holnsteinske wowzy i pasmy 1,2—1,8
milijardow hrywnow. Tuczne swinje psches 3 zentnarje so hamtsay njesapiwachu.

Zuwjele płaca ša Kamjenski a Budyschini wokrejsi wot 13. septembra t. l. 495 milijonow hrywnow, wot 17. septembra t. l. 904 milijonow hrywnow. **Sa Lubijši a Kitawiši wokrejš** wot 13. sept. 576 mil. hr., wot 17. sept. 1175 mil. hr. po 1900 schtrikach a we zyblowanczi.

Płaczijny tlamatiskich zworow sandźenu sobotu we Barlinje we wikow. zylinach: Krupy 7,180—7,300, běrnjaca muka 5,571—5,6.5, matatoni 14,55—18,165, nudle 11,99—14,55, rajš jednory 6,648—7,250, ja Lipschi 7,350—9,752, šuichene zlowki 7,805—9,090, małe rósynki 20,235—42,611, semike 15,400 hacź do 19,075, sultanite 19,450—30,135 mandle jźike wot 22,850—23,055, šłódźe 36,550—38 620, zimt 4—3 haź 51,730, thémiańska 41.680—50,300 zloty poper 16.800—17,995, klowcej symy 1. 54—57, II. wot 51—53,9, palcny 60—96, ša obowy zhojej 10—13,94, palene žito 4,6—6, běłe buny 6,43—7,69 płaczicźa. palena muka 70% 5,563—6, wucšah (Auszug) 6,1—7,80, drobny hroch 8,44—8,465, hobrski hroch 10,548 hacź 11,075, pschenična grih 6,568—7,165 šoczki wot 11,077—13,545, mlokarnika butra 49,33—50,3, margarina 11,707—13,545, amerik. schmalz 32,5—33, połcź 31—32, namešchana marmelada 11,820 hacź 17,850, ſ jenicźkeho ploda 18,9—20,57 zokorowy méd 9,9—11,347, cźaj 100—150, zimt (kaßia lignea) wot 17,032—18,745, nalki 56,535—57,150, nowy korjeń (Piment) 8,705—13, rżana muka 4,512—4,738, ša kamjentnu šół 0,74—0,921, parjena (Dürrenbecka) 0,79—1,013, wschо po puncze a we milijo.i hrywnach.

Wusudźenja.

§ Agentu Heinzmanna w Drježdźanach běchu 30. meje 1923 w jeho wobydlenju wurubili. Wón powjedasche, so je jeho jónska wopytała, kiž bo jako Martha Kleinez ſ Biskowiz wudawasche. Hižo 24. meje běchu jeho jónu wopytali. S njej je hromadźo wino a liker pił. Na to je do hłubokeho spanja zapadnył. Jako je ſ njeho wotnuzźił, je so dohladał, so je jónska jeho zadźanje wobskadnyła. Policija wuhladki, so je hyła jónska 32 lětna Hana Scholczjina ſ Banczja. Psched kanzlišom sudom wona přesjesche, so je wona to skuzźita a tón ju zumwinowa. Statne rěčnistwo pak powolanje sapołožił. Krajny sud ju po tisdnjowym jednanju ſ 2 lětoma jastwa sasudźi a jej cźesine prawa na 3 lěta wotcźesnyu.

§ Wšěty Dittrich, 58 lět stary, ſ Delneho Einsiedela we Cźeškoslowakiskej na dla wschelakich njeskutkow lěto a tydźeń khlostarnje wotwjedźecź. Nětko sašo psched krajnym sudom stejesche. Wikowarjej sa konjeni Max Geißler ſ Pěschna pola Drježdźan a Abraham Grosch ſ Drježdźan jeho winowarichaj, so je Dittrich symaj 6 konjow wurěčał a wot Sebnizy skradźu do Cźech pschedał. Psched sudom pak je winowatsa, so staj Geißler a Grosch konje zamaj psches mjesu wobzišoj, Dittrich pak je pschipomhał. Tehodła Dittrich hišicze 5/4 léta khlostarnje pschidosta, Geißlerja a Groschu pak sud hnydom saja a sadźi.

Čehodla Khata do Ameriki njećehnješe.

(Wobras se wšy.)

Se schěžnatym léton jastupi Khata do sararjej słužby. Nětko je 43 lět stara a pschezo tam hišicze je. Sswérnje sluzi potajkim psches 25 lět. Po prawym dyrbjała nětajke sjawne wujnamjenjenje, pak žlebornu medaillu abo diplom dóstacź. Ale niczo nima, niczo dźe do cźesće a tuj so sa tajšimi nězami njetorha. Njewdź dźe, hdże by so wobrozźała a wyschnjesej tež wodźecej njemóże, so we Nětdźezach tuzi dobra dusha teži. —

Sararjez njemóża bjes Khaty wjazy byecź. Ju sbudiecź, to by sa nich katastrofa była, hórje hacź hdy by žebi dollar na milijardu salećł. Na to, so mohło to móżno byecź, žebi wani ſ zyła njemyšli. Sdu žebi wěsceji, so jich Khata zenje njewopuschcźi, khiba zmjerzej jich dźeli, kotraž na swjatši luboseže a zwéry njedźiwa. Ale, cźłowjek njesmě w niczim žebi pschewdsty byecź. Njeudźiwaju pschichodne nětchto napraw, kanne njesboże, druhdy pische nóz. Taste nětchto sta so pola sararjez. Olejeze, Khata chzyše wotcźahnuecź. A to mějsche so tafle:

Kóždej dwé njedźeli wopytowasche swoje pschecźelejnyo — starschezju wjazy njemjesche. Temu so derje dźesche, dokelž mějachu w Ameriju idalnuch pschimuwnych a cźi pótłachu druhdy wjetše dollary a to mějachu kóždy nas pschibytk po milliardach. To Khatkowjaschce tež na Khatu. Pola njeje wundyr dollarowa khorosez — wona dyrbjesche tež amerikanske pjenjesy mécź, kotrež mětko po zwym sbérsze telko płaczia a hódnosez naschich tłócźa. Dokelž pak jej nichtó žane njeseklesche, tuž dyrbjesche tam cźahnyecź, bdźeš ju delary ſ domom, a žebi je sasthzujecź. Khata wumyšli žebi nadobo, do Ameriki na służbu hicź. Tajka dobra służobna — to je so jej prajiło — bótżanje tam wjazy hacź 100 thrichow nadobo.

Se sjasnemi we wocźomaj sdźeli Khata swoje pschedsmysasche knjeni sararjez. Tej ta so do płaczkow da. Mulka srudoba w domje. Khata tróschtowasche ju ſ tym, so dollary pócźesce, dokelž je sbe tak derje mětko a jej so tež jara lubiło.

Knjeni sararka temu nicźo njepschihpomni. Sacźa hórje, to wotmyšl, tuj sim dollary płacź, jeje plan hišicze tżeeźi. Potom wschak su taške starsche khutżomni cźłowjeza swojeje hłowy. A hdy by knjeni sararka prajiła: „Ja je khutżomi, to chzeze do Ameriki cźi swjeci, za tamim dźél swéta so wobgadźeze!“ — tehodła bo tola ješće. A tamo, hdy bu wša amerikanka wšbo do wody padnyła, pola sararjez bo wona mi w posłužbi niehdy hańbo dła.

Knjeni sararka sdonda Khaceje ruku a prajesche: „Luba Khata, je mi jara žel, so traš thužbu, ale widźu, so budże to ſ wašchemi khcźerkami. Dyrdom wschak njepodźesche. Sdźo hišicze tam sapo-tinaka, hdyž tola niczo jenakselli njeje. Pommišle sebi, hdy bychcźeš dyrbjała pola amerikanskich knjesich k pschezwjesi bicź — to bira jendželskiše rěcze njeumdźe“.

Na to wschak žebi Khata pomyšli a njeje. Ale wona wopschimnu, so ma knjeni sararka prawje, kaž pschezo. „Haj, to budu dyrbjecź tróschcu jendželski nawuknyecź, to drje hišicze do mojeje wjesnje heje póndże.“ —

„Sdo wé, Khata, za nětorre měsaju so wjele nawuknje. Ale pola koho? Na priwatne hódźiny do města jesdźiecź, je pschedrohe, te sapłacźeš i jemdźecze. Wésesce, žnym ſ Wami pschezyu spokojna była — ja budu waš jendželski nauczicź.“

Khacźe bé mjeńy wokolo wutroby dla tuzne lubosce. W cźichim žebi wotmyšli, sa to prawje husto dollary płacź. Wjecźor pschichódze w cźišej bdźej sali a hłowu połnuje žadosce za wukinjenym. Hodźina so sapocźina.

„Potajkim, Khata, najprjedy maeze wurěcź nawuknyecź, dokelž jendželske słowa so ſ wjetscha hinak wupraja hacź so pišaja“.

To hižo Khata wědsesche wot słowa „Corned Beef“ wot swojeje měschcźanskeje towarischki.

„Derje, Khata. Nětko wam rostoju, kak so jenotlinje pišmiki w jendželskim wupraja. Stej dwé druzinje“. Khata so dźiwasche — 34 kaž w žerbiczinje žebi myšlesche.

„Kedźbujeze, mamy wokale a konsonanty“ (po žerbskim samohłosnki a sobuzynki). Na słowoje „Buduschim“ jej rosdźél rospowéda. „Potajkim, Khata, schto ßu u, y, i?“

„Wokale!“ wotmołwi wona. To słowo bé prjedy huczźischo słyschała, hdyž dźéchtaj sarrjetej hólzaj hischeze mjeńschej a na gymnasiji khodźeschtaj. „A schto je B?“

„Jedyn konsument!“ dodo Khata. Sstowo, kotrež so w naschim cźasu jara husto trjeba.

Knjeni sararka na tajke wopaczneze nicźo dale njeda. „Wožnichadźeze! Wokale so w jendželskim wschelasko wupraja. Chzemy ſ pišmikom „a“ sapocźecź. Hdyž ma wone swuk, wupraji so kaž žerbšte „e“. A tola jako nij zyle „e“ — je też tróschku „i“ pschipódoła. Prajeze 12 krócź sa sobu: „Pschebita hy bara“. Khata cźinjesche to, ale jenoż 10 krócź, šmužkow dla wjazy dale njemóżesche. Sdnuczne ménjesche: jendželczina je po prawom thžtro kopolata rěcź. „Tola niz, Khata. Kedźbujeze! Podobnje kaž po „Pschebita“ „e“ a „i“ hromadże klinczijez, kak dyrbicze „a“ wupraji. Hladajeze jow, napischu słowo: came. Kak to wupraji-cźe —“

„Came“, wotmołwi Khata ſ wěstoscźu.

Knjeni sararka so tchodła njerosshori. Dalsche schtwórcź hodźiny so ſ njej sabérachu, doniž Khata słónczinje wobpschimmy. Potom napisa hischcźe na duzent słowow ſ „a“ a ſ wotwirjenymi khošćami: late, take, gave atd. Takle, Khata, nětko dźicze do wascheje jstwicźi a wutkicze tute słowa a potom dźicze spacź. Jutsje jesźbuje druha lekzija.

Nasajtra rano njebé — to prěni ras pschi Khacźi-nej dolhej służbje — šnédanje w prawym cźasu hotowe. S njeczesźanymi wlosami a sajpana jsorsesche pische hłowmbolenje. Zyły dźeń kelzaiche njewésese po domje wokolo. K wjecźornemu wucźbje so thžtro dlijesche.

„Thžemy hladacź, schto hischcźe mójeeze?“ Potajkim, schto réka kame?“

„Came“, wotmołwi Khata zakoscźujo.

„Ale, Khata, to tola tak cźesźe njeje. Dyrbieze nawukmycź, to wschо nicźo njepomha. To je hakle jaopoczatk, cźesźiche hischcźe pschihdże. Diejeze, tu žnym wam njetomaj jedźow napišała, kotrež dyrbicze jako kucharka w Ameriji wédźecź, to hinak njeidże. Prajeze tute słowa po mni: bacon — potcź, potatoes — bérny, veal — cźelace mjaso, haddok — ryba, poached egg — žadźite jeho, mulligatawny — to je mjeno wobzebiteje amerikanskeje polinki. —

Rosharjena postany Khata a prajesche: „Nź, knjeni sararka, — dźakuju ko wulzyschnje za prózu, ale to je mi wscho tak sawjercźane a kokworótne. Tam njemóżu hicź, hdźež ludźo tak rěcźa a bynujež 1000 dollarow na dźeń dostała. To žebi jatok slamam a hłowa žo mi rospaczi. Wostanu tudy!“

„Schkoda, žnym so hižo na dollary wjeselita“, prajesche knjeni sararka. Ale pischi žebi žo wjeseleschze, so žnowju Khatu sdźerzi.

Přilopk.

* **Połšzy żelesnizarjo na wopyeze w Praby.** Wezera njedźelu 45 połšzich żelesnizowych fatorjarkow ſ Póznanja do Prahi pschijědże. Se snatej wuzbunej pschecźelnosću a pytachu cźežzy żelesnizarja snatych słowjanskich krajow. Wezera wjecźor pschilubichu jim ſnyj djenšku hospżinu we wobzebnym „Obezinym Domje“. Wezera Starowuschezanskich radnizy a hejmowninu wopytachu. Dźensa pondźelu žebi Prahu wobhladaja. Jutsje wuleeza žebi do Pilsna.

* **Wosenje djecźi.** Estonske (Estland) ministerstwo schule je postajilo — tak pische „Revalsti Pošot“ — jo swédża wosenjene schuslske djecźi jenoż potom dale w schuli swobodź, jeli so wucźesźita konferenza tuteje schule to sa dobre pósnaje. Potom pak ma hischcźe ministerstwo pospledne słowo. — Tajke „djecźi“ njech na prjedźy nécźto nawukmu, prjedy hacź žebi žeittrnu a podobne wézy do hłowy staja.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a desti kwiecj. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24 **Firma P. Rocho w Sšernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

* **Zakotne podkoplowe njesbože w Dombrowje w Galiziji.** Pjatk, najhersje popołdnju, w jenych podkopkach se dymy rosbuchnychu. Tam ryja kamjentne wuhlo. Rosbuchnjenje wjele horniков mori. Hač dotal hu 50 zwuhčenych cžełow namakali. Kelke hu na žiwenje pschischli, pschěcze njewěsta. Podkopki so pala.

* **Botharska studijsta expedizija w Cžechach.** Do Morawskeje Ostrawy je sobotu kyła Botharjowa pschijela. Wona su pschijeli, zo bychu so z hospodarskowom swojich słowjanskich bratrow sesnali. Se zahoritosczu khwala wulkotnu cžesku hospodarsku organisaziju a rosskeržowazu industriju. Wjeršu su do Prahi wotjeli. Wot tam pojedu do Pilsna a Karlowych Warow. Pisches Bratislawu wrócza so sahso do swojeje botharskeje dominy. S radosczu spóznawamy, kak Cžechojo so njemylnje prózuja, so buchu so słowjanske splohi pschez lepje sesnałe.

* **We Kalifornisce so lišy pala.** Se San Franzisko, hłownego města Kalifornisce powjesch pschikhadza, so so tam wjele tysac górzow lešow pali. Tež wjele we lešach leżazych wšow a městow su plomjenja zobu snieżile. Mjes nimi su też městi Johannisburg a Boyselpring.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Meta Junifez a Wartař Loka w Lejnje p. Pomorz. — Marta Sahrodnikez w Budyschinje a Alfred Müller w Hornjej Wjasowizy. — Hedwiga Nowotnez a Willy Kloße w Budyschinje. — Gertruda Ludwigez na Zidowje a Max Stachowski w Małym Wjelkowje. — Elsa Kunzez w Neusalza-Sprembergu a Jurij Schenk, wucžer w Budyschinje.

Swěrowani: Pawol Mühle ſ Hilžbjetu rodſ. Hažez w Kamjenzu. — Marczin Neumann we Brěnje p. Kamjenza ſ Malky rodſ. Hohnez w Eibawje. — Jan Baumann ſ Ellu ſwnd. Schczepanez w Kamjenzu. — Marczin Gramer we Waltersdorfje ſ Martu rodſ. Noiſez w Kamjenzu.

Semrěła: Ida Mina Petzerowa rodſ. Johnez w Jelenjowje p. Kamjenza, 36 lět. — Khorla Wylem Prika w Gabrachczizach p. Lubija, 90 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Hamtske heftmanstwo wotſ.wja najwyschische płaczišny za mloko a mlokowe wudželki. Po wozjewjenju hospodarskeho ministerstwa wot 19. septembra 1923 w cžisle 219 „Sächsische Staatszeitung“ je so za pschedawanje mloka w drobnym pola wuplodžerja hyndom na pschetrjebarja najwyschischa płaczišna na 2 630 000 hr. za liter dobreho mloka a 1 160 000 hr. za liter sesběraneho mloka abo butjanki wot 23. septembra 1923 postajila. Butra płaczi w dworje wuplodžerja hyndom na pschetrjebarja 29 150 000 hr. a w mlokarnjach 34 500 000 hr. za punt. Tute najwyschische płaczišny njesmědža so pschekroczicz.

Słažencz pjwow.

Na nastróżaze waschnje pschiběraza liczba słażenych pjwow a njesamolwite sadžerženje dźěła pjwowych wobhedžerjow a też njerowobhedźowanje sawjerańskich pschedpisow nucža nas k wótrischim naprawam:

S pschihłosowanjom wotkreschneho wubjerka so za nasch wokrejš tole postaji:

1. kóždy swobodnje wokoloběhacy wos dyrbi so moricz.
2. Wón ma so moricz
   a) na postajenje policije (gmejnskeho pschedstejicžerja) pisches wuſolnu wožobu,
   b) pisches žandarmariju, kiž mo prawo, psa na městnje moricz, hdyž swobodnje wokoloběha,
   c) pisches za wotkreschi postajeneho pjuczeho lóserja Eiserta we Wiednarjezach cžo. 199, kiž ma prawo, kóždeho swobodnje běhajcego psa lójicz.

Liczenje skotu. Wot 1. oktobra 1923 ma so skót (howjazy skót, wowzu, koty a swinje) liczicz. Wobsedžerjo skotu maju wožobam, kiž sapisuja, swobodnicžiwe wuprajenja cžinicz. Skót, kiž so hacz do 5. oktobra pisches liczerja sapisat njeje, na hyndom na policajsku straż, na hłownym torhoschczu 1, samolwicz.

Schtož ſ wotpohładom wopaczne wuprajenja cžini abo samjelecz, so ſ jastwom hacz do 6 měsazow abo hacz do 10 milijonow pjenježneho khłostanja khłosta. Też może so samjelecemu skót wuswojicz.

Wuhlowy hamt wozjewja:

Płaczišna za brunizowe brikety wuczinja wot 17. t. m. sem 1,23 stoteje hriwnu za zentnar na składže wikowarjow. Wobliczenje po papjerjanych hriwnach stanje so po hamtskim dolarowym kursu na dnju płaczenja (1 dollar = 4,20 stoteje hriwnu), snajmjenscha pak ma so wot syndikata posajeny najnischi kurs saplaczicz. Wikowar trjeba hakle potom wuhlo wodawacz, hdyž je so ſ prjedawschim podawarjom wotkliczało. Dnjowe płaczišny po papjerjanych hriwnach ničzednje pola wikowarjow wuwiesaju.

Hamtske wozjewjenja z Kamjenca.

Hamtski žurnd wozjewja 1. wikowař Arthur Kuno Garten we Delnjej Seczeńzy (Niederseitna) pola Poleczniczy sašudži so ł 20 mil. hr. pokuty dla honjenja płaczišnow. 2. Tehorunja ł 20 mil. hr. pjenježneje pokuty w městu 5 dnjow jastwa mandżelska kublerja Rychtarja, Frieda Wilhelmina Hanža rodż. Gerikez we Krakowje dla lichowanja. Też so wulichowany dobygt sebjere.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Nastupa liczenje skotu 1. okt. t. l.

2. Pjeczatowy dawk (Stempelsteuer) wobliczuje so někto po tym, keltož su pjenjezy mjenje hódne. Zo tym płaczi:

Domowinske wopisimo (Heimatschein)	3 mil. hr.
Wopisimo statneho pschisłuschenja (Staatsangehörigkeitsausweis)	3 mil. hr.
Wopisimo wo dostacze prawa statneho pschisłuschenja (Einbürgerungsurkunde)	150 mil. hr.
Hońtwinske wopisimo	7,5 mil. hr.
Puczowański paß	3 mil. hr.
Wožerowe wopisimo (Personalausweis)	3 mil. hr.
Cžełowy paß (Leichenpaß)	3 mil. hr.

3. Pschipuschczenje bnka a kundrosa płaczi kelko, kelkoż 5 puntow wonyża płacza.

4. Wobhładanje rěnecho skotu płaczi

I. Porjadne wobhładanje.

1. Sa konje	15 mil. hr.
2. sa howjadła	15 mil. hr.
3. sa swinje też na trichiny	9 mil. hr.
4. sa swinje ſ wuwjacžom trichiny	6 mil. hr.
5. sa swinje jenoż na trichiny	4,5 mil. hr.
6. sa drobne skót (cželo, wowzu, koły)	4,5 mil. hr.
7. sa proso, kósło, jehnjatko	1,5 mil. hr.

S teho ma wobhładowar 0,25 hacz 2,5 mil hr. do wudospolnjazeje pokładnizy wotwjesecz.

II. Wudospolnjaze wobhładowanje.
(Ergänzungsbeschau.)

Sarunanje	15 mil. hr.
Sa skombženje a sa pucz ſ kolom, pěschi a pak na żelesnizy sa kóždy tkm.	0,75 mil. hr.

4. S dawka wot luzow leżomnoscžow dostanje wot 1. 4. t. l. kraj 4 proz.

5. Krajny dawk (Landabgabe) wobliczi so wot 22. hacz 25. t. m. ſ 33 600 000 hr. sa kóždu skotu hriwnu.

6. Wojerowski magistrat namołwja ratarjow na ſobotne wiki prawje schczedrobne běrny, seleninu, had jerje, butru a wschě druhe ratarske wuplody pschiwožowacz.

7. Koſydła a ſamowutiſiżace pschiprawy je na ſwojej leżomnoscži wupołożił kubler Jan Mětan we Malej Nydzi.

Drobnowikowanske płaczišny w Budyschinje

22. septembra 1923 po hamtskim postajenju.

W chě płaczišny so po milijonach frošmja.

Twora		najnjch płacz. hr.	najw. płacz. hr.
Howjaze mjaso ſ loscžemi	1 kg	44	56
Cželace mjaso	1 „	48	56
Słopjaze mjaso	1 „	56	60
Swinjaze mjaso	1 „	—	48
Tukt. swinjazy schmalz	1 „	—	96
Pschenična muka	1 „	12	13
Rjana muka	1 „	—	8
Khléb	1 „	1	8
Jedne běrny, nowe	1 „	0,400	0,600
Kaſa	1 „	14	32
Hroch	1 „	16	20
Sssoki	1 „	20	44
Amerik. swinjazy schmalz	1 „	76	100
Sšuschcheny połcz	1 „	—	96
Dobre mloko	1 lt.	0,950	1,230
Jedzna butra	1 kg	10,400	13,140
„ „ wukrajna	1 „		180
Jeja	schk.	1	1,500
Jedzne buny	1 kg	0,800	1,200
Hokor, drobny	1 „	—	16
Petrolej	1 lt.	—	16
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	100 kg	—	—
Brunizowe brikety	1 ztr.	32,226	48,400

Dla swojeho hobrskeho tworowho wodwrota
(Warenumlegg)
a dla dobrych twojowych wotkupnjenjow poruczam
wjele nje dnjowoje płaczišny:
montlowe khamy, drastowe żiby, g.rbarding, kamiſolate a kakerſkate wokasjane khamine, tenobarbne khamuy, połwolnjane khamuy, welo rowe barchenty, łoschtowe barchenty, wupjerki, pišane łojowe pocžešenjenja, schorzuchowe ſ n nu, ſaniny we wschelej barbach, muſselinu, bontu, z nti, wunſke trikotowe wězo ſa żonu, mužow a dźeći, żonjaze chaty mužaze khoże, schosy ſo make dźeći dary, khoſowe żerwiſka, mužaze khobuki, tentekowane ſ ſi ſa żonu a dźeći, jumpery, molmone a żidżane mužaze ſchorzukowane łapy, ſportiſe czapki w najnowischich formach.

Zane nuczenje te łupowanju. Wu pyt so ſaplaczi.
Krutke ſo wone poſtajenje.

Welicz kupny dom w Kulowje.
Telefon 12. Założene 1884.

Sserbjo!

Kupujcze twory a potrjebuj jenoż pola Sserbow Podjerjacze ſ tym ſwojim narodnoſcz.

Poručam
nowe a trjebane płyschowe łohy, tkaninowe łohy, drastowe khamory, wertiki dźełanske khołowu łojowe ſchaty, płachty a ſwjerſchniki, wobleki, ałtry, jonjazu drastu, nowe a trjebane mužaze a żonjaze wobucze, ſchkornje, gramofony, czaſniki a wſchelake druhe wězy.

Schtož nimam, spěchnje wobſtaram.

Max Wenzel
kupowanka a pschedawanka centrala
w Budyschinje, mjazowe torhoschczo 8
Rěcžu żerbſki! Rěcžu żerbſki!

S pschihłoſowanja nutſkupowanja jara ponizene płaczišny.

Fotografiski atelijej
Oskara Meistera
w **Budyschinje na khěžorjecej drohi lč. Telefon 438**
Njedźelu wotewrjeny. Po skazanju so też na wjach fotogratuje, teho runja kwaſne wobrazy, grupy atd.
Powjetschenje po kóždym wobrazu.

Hypothekowe wězy
kóždeje dźělby kupuje
E. Raue na Poſchcz hašy 32.

Módry mak
kóždeje dźělby kupuje
Lehmannez konditorna
w Budyschinje
na żerbſtej hašy.

Dobre
schewska maschina
je na pschedań
w Jožerjez 21 p Njeswačidle.

Jabluka
k prażowanju
Kóždu dźělbu kupuje
Paul Richter w Budyschinje
na Poſchczi hašy 20.

Pczolazy wósk
łupujetej běžnje
po najwyschischich dnjowych płaczišnach w małoch a wulkich dźělach
dr. Teich & Co.
w Budyschinje
na Poſchczi hašy 42.

Kedźbu! Wjetſcha liczba nowych Ratarjo!
wósnych kołow
(Armeeräder)
124 zentimetrow wuſokich a wobkowanych je tunjo na pschedań. Shonicz we wudawarni „Serb. Now.“

Swójbne powjesće
kóždeho Serba słuseja do „Serbskich Nowin“. Hdyž so wjeselis, zdźel to druhim, hdyž maš zrudobu, sy sobi
:: :: sobuúdaſ druhich wěsty. :: ::

Letnik 82 Budyšin, wutoru 25. septembra 1923 Číslo 222

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360 000 hr. Do wukraja za september 2 000 000 hr. Kóžde čisło płaći 60 000 hr. Wudawarnja w Budyšinju na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec w Budyšinju. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. druźstwo z wobm. ruk., w Serbskim Domje w Budyšinju. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. w otdań, płaći so za mały rjadk 600 000 hriwnow. Wobšerńše so stajnje nawěstki a tabele so wyše wohlěceja. Za reklamowy rjadk płaći so 1 800 000 hr. Rabat po tarifje.

Meble stajnje dobre a tunje poruča Bjarnat Walter mjebłowa fabrika
Telefon 531 Hošle hasa 6 a seminarska hasa 10 Założene 1890

Dnjownica.

Wutoru, 25. pózńjenca.

Domaša, Villanowskeho, biskopa.

† 1915 Franc Kral, horliwy narodowc, wučeŕ w Kamjencu, we swětowej wójnje pola Lensa.

* 1841 w Ralbicach Michał Róla, redaktor Kath. Posoła, pilny a wubjerny spisaćel, kapłan w Budyšinje.

So złoći hižo nazymje
Na płodach bohate,
Tuž wocuć khwalba, wjesele
A čuće dźakowne.
Hlej, kak so błyšći zahroda
Ze sadom ličkatym
Pój, wola skalna winica,
Pój, bohata ja sym.

Handrij Zejleŕ.

Dobra naprawa — połoja zdźełanja. Přisł.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Kedźbu! Dokelž sym dźensa zapućowany, so přichodna spěwanska hodźina **pjatk** (nic wutoru) we Serb Domje wotmeje. Wowčeŕk.

Kubowa wustajeńca w Serb. Domje wotewrjena wšědnje 1/2—3 hodź. sobotu a njedźelu pak 10—12 hodź. Přistup darmo.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma srjedu 26. sept. z dypkom 1/4 9 hodź. pola Waldźic ważnu zhromadźiznu. Kóždy ma wěsće přińć. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk wječor w 9 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Wšě serbske spěwanske towarstwa w Sakskej a Pruskej su prošene, pilnje spěwać a dźełać za nazymski koncert (17. nov.) w Budyšinje. Na programje steja slědowace khory:

1. Reja w meji; 2. Přadła je Marja; 3. Luby jako přosaŕ (Zerja čo. 1, 13 a 16); 4. Stup dale! po Pilkowym wobdźełanju; 5. Syrotka, wot Kocora; 7. Wjelika lubosć; 7. Chcemoj mój; 8. Zhubjeny pjerščenk; 9. Husarjowa njewjesta; čisła 6—9 steja w rjanej knižcy autografěrowanej a su dostać přez knjeza wučerja Pawoła Kerka w Bukecach, Čo. 4 a 5. budźe bórzy hotowe a so też tam wudawa. Rjenje by było, hdy by so po możnosći „Rjana Łužica“ 4 hłósnje nastudowała (autogr. knižka čo. 1); w notach pak ma so porjedźić w alće takle: 3. takt — d, d, f, f, f, a 4. takt poslednja nota nic f, ale šěstnatki a, g.

Noty su dostać přez knjeza Lubjenskeho w Bukecach. Jednotliwi spěwarjo móža so też wobdźělić a njech su wo to z tym proseni. Wšě wujasnjenja dawa rady też knjez Wowčeŕk w Serb. Nowinach. B. Krawc.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu 30. septembra dop. z dypkom w 10 hodź. w Bukecach. Wysoki kłobuk stajić. Dyrbimy z kolesami jěć, z čahom je přejězdże. Wotjědźemy z Budyšina w 9 hodź. róžk Lubijskeje dróhi. Strnad, Telefon 693.

Jednota „Sokoł“ w Baćonju ma kóžde štwórtk zwučowanje.

Swětne podawki.

Ropoty w Drježdźanach.

Hižo poslednje dny so w Drježdźanach jasno wjarti. Wječera pondźelu wěsmnu wubudźichu wjele hołcow po dźełonjenjerjow w mjenowanych a wjetšich cyrkwjach na hołcach pokazachu. Potom so pyšeh sjemnej pyšnistajerinju (Arbeitsnachweis) ićidźechu a cyahnychu w sanknjenym cyahu do smutšownjeho města. Woni žebi žadachu, so maja so wshelake klamy zacinić. Wobsedźerjo to teŕ hnydom cinjachu. Pyšihpołdnju rozpuchu na „Swědnym nameśe“ (Sternplatz) do policije. Tam so do policijoweho tšeleiche. Jako cyhyšche policija wešteho Kenneka, kotrehoż dla wjacelakich njesrutkow pytałche, zajeća, so z cyrjódy wuteći. Kulki policijstej ruku pscherayo a Kenneku do wutrobna trjechi. Wón bě bórzy mjerwy. Popołdnju wokoło 2 hodź. sahe cyrjóda po Hamnej dróhy do smutšowneho města pyšnicjeże. Na pojtowym nameśe demonstrantojo tych, fiž we wojach elektrikeje żelesnjey jedźachu, muśowachu, pyšchi dale hnaś. Wozy potom próżdne wotjědźechu. Na jesorstej dróhy jedyn meblowy wós powróćechu. W blišśejsej hinowneho dwórnišćeha z hromadże jeśtorkanymi ruśnymi wozyćkami wobkład zahrazichu. Policija zahrazenja wertroni. S teho wšcheho tola wukhadźa, so tu nic demonstrazije jenoż lohnjstwo njestrachy hołcežiłowe byše wšeho wotrawneho samera.

Krwawne srażenja pyšchi prusko-jaśiśej mjeśy.

Pyšchi składnosći pohrjebjenja khorhoje Lipšćanskeho fojaśka wotzelowneho helma we Wiederitzschu bliško prušteje mjeśy k krwawnym srażenjam se hobustawami cjeŕowanych stotnjech dóńdże. Policija bě hobustawam wotzelowneho helma khromadźiznu w samknjenej mjeśnosći dowolita, tuńi dźiwadła pad do Podelwitz cahnuć. Pyšchi tym k krwawnym pukam dóńdże S Lipška krajnu policiju a samostny personal do Wiederitzschu pósłachu. Na pruśej stronje tehorunja puki padachu. Do Jurjoweje khorownje jedwaŕe sranjenych pyšninjesechu. S nich ju tśi cjeżko sranjeni. Dwaj hobustawaj wotzelowneho helma staj pjeża na swoje sranjenje wumrjeli.

Srażenja a śelenje w Barlinje a Mnichowje.

W **Barlinje** bu njedźelu po khromadźiznje kommunistiśeje młodźiny cjah nětko 3000 młodostnych wutwori, kotśiž po Rojenthalskej dróhy cjahnychu. Policistow, kotśiž demonstrantam kasachu, bu rusnicj, wobrožachu a do nich pjerjechu, tak so dyrbjachu jo z tejkom wobaraćj. Jedyn policist, kotremuż dźiwku tejkaŕ wjaceć, z pistolje wustśeli, tola nikoho njesrani.

W **Mnichowje** so njedźelu pyšchi śiśinskich lewizny ch stronow do hobustawow Oberlandskeje organisazije z pukami dachu, hdyż dźiwku tuńi z wulkeja bu wrócejo, z cjyrjódami do města cjahnuć. Na Mariahilfskim nameśe śelenja nasta, jedyn njewobdźeleny samkaŕ jo cjeżko srani. Policija hnydom zakrozi a nětorke wobjedy saja.

Krwawne srażenja se separatistami w Trieru.

Separatistojo, kotśiž dźensa Porjenina wot Němskeje wotdźeliśi, běchu do Trjera na njedźelu słowny khromadźiznu zwołali. Khromadźizna dyrbjeśe po na namešće wotmeć, kotrež bě z francowskimi wojakami wobsadźena. W tamnischich wulkodźnischich jach bě jo kompagnija francowskich śelcow khromadźiła, kotraż mejśe nětorke maschinske śelby sobu pyšchi śebi. Separatistojo pak jo na namešće njepokajachu, ale jo w jenej sali sadu samknjenych durjow shromadźichu. Jich bě jo nětdźe 800 sejśało. S němskeje strony bě jo namołwjenje wudało, so z hromadami na dróhach khromadźeja. Hižo 1/2 hodźin bě frjedźene město z Trierskimi mešćanami wobsadźene. Wokoło 1/4 hodźin nětdźe 50 němskich policistow pyšninjesechu, so bychu porjad satkowali. Separatistojo so wokoło 1/6 hodźin do cjaha sesupachu. Na jeho cjele khorhojnik krocjeśe, w pranej ruce khorhoj, w lewej ruce revolwer dźerjo. Za nim dźeśe luxemburgiska kapała a nětdźe 800 separatistow. Mešćanstwo cjah herjetajcy powitachu. Bórzy k wjeraceju dóńdże. Trierscy mešćenjenjo so do cjeha dawachu a z fijemi a pśedebeśećemi kamjenami do jeho wobdźelnikow wjerćachu. Po wokolopuśach cjah paśem na dwórnišćo dóńdże. Lud jón sahe nadpadowaśe a k puśćo dóńdże, pyšchi kotrychž so z cjeha nětdźe 30 wutśeloweho woteda. Nětorki druhi ludźe so z fijemi a gummiowymi klumpachami krwawi sbichu. Tśi Trierscy mešćenjenjo so franichu, jedyn z nich cjeżko słónćenje w nim porjedźe k dwórnišćeju dóńdże a so dalšim nadpadam wulkowa. Lud so bórzy rozbeža.

Pyšched pyšhipowjedźenjom wuwjacznehno stawa?

W němskim knjeŕstwje su so pyšedběžne dźěła za pyšhipowjedźenje wuwjaznehno stawa słónźiłe.

Sozialdemokratiska parlamentska śłužba k temu pyšhipomina:

Ministerjum pyšedbyždża němskich krajow dyrbja wutoru w Barlinje z knjeŕstwom wo wšćeh naprawach wuradźeć a jenu samołwjenje za pyšhichodne dny njeśej pomhaś. Nusne je, so so samołwitosć rozsołźi. Sćeśiwši njesamołwitoje politiki Cunowcho knjeŕstwa, kotreż w prénim rjedźe podrjeże statnje nuchladnješe spěchowaśe, a lědma wopšijownemu janjerodźenju durje wotewri, so hakle w poźnej wulkosći sjerja, hdyż je so praktiśy pytało, pažiwne pyšeśiwjenje we wobšadźenej Němśej wottwarićź. Potom so japaćazy pyšhichodny cjah z anormalnych k normalnym wobstejnosćam Němšku pyšed nowe cjeśke sćelne rozšihanja stajiś, kotreż snadź budźa horiše dyšli powójnišće njemery 1918—1919. Hižo so pućistiśe mogy wšćeh stronow žiwje hibaju, so bychu kritiki wokomik, kotryż so za nasch lud bliži, za swoju stronu wuwuśe. W Bayerskej wótcejnje swjatk sjawnje sa wobydleŕšku wójnu dźěłaju a też radikalni najwonkowniśeje prawizy a lewizy w druhich němskich krajach so na wobydleŕšku wójnu pyšhipotuju. Sbéraju bróńe a załožuju bróńowe składy. Lo wšcho němske knjeŕstwo wé.

Němske knjeŕstwo kóždy powróćeŕski pospyt pokhlosta.

Němske knjeŕstwo śledowaze wojjewja:

W sjawnosći su so w poślednim cjasu powjeśeśe wo bibanjach rosćerśe, kotreż so pyšeśiwo statnej mocy měrja a pyšewrót pyšhibotuja. Se wšchelakich stron su so w tymle nastupanju hroženja wukrajśe. Wo stejśiśeju němskeho knjeŕstwa pyšeśerzo rajkim powspytam njemože žaneho dwěla byś. Pod pyšedbyždźowom němskostatneho presidenta je so dźeńża wuradźenje wotmeło, pyšhi kotrymż su so němšti kanzler, němšti minister znutkownych naležnosćow, minister němskostatneje woboty a načolnik wójskowho wjedźenistwa, general je Seekt, wobdźělili. We wuradźenju su so wšće naprawy rospominałe, kotreż mója nusne byś, so bychu so tajte bibanja njeśedźiwe śginile. Mjes samołwitymi cjinićelemi němskeho knjeŕstwa polna pyšesiwjenosć knježi, so so pyšeśiwo tódźenu pospytej, statnu moż śtyšaś, njech je ju kajserźkali strony, hnydom trjebne naprawy sćinja. A so so mogone prjedki stata nałoża, kotreż su němštemu knjeŕstwu w dobaźnjej měrje do wole date.

Gegler so we wubjerku demokratiśeje strony wupraśi.

Wubjerk němśeje demokratiśeje strony bě so njedźelu w němśim śejmje śjbanju pyšedběžnje sćinił. Wšći rozsrjeźenju so też minister němskostatneje woboty Klowa jimaśe. Wón na to pokaza, so so jeho rukow hišće je žana frej njeléepi, tola hdyż jeho sawołaju, budźe wón jeśnje pyšhkasowaś a jaśnje budźe so dźeśaś a wón do wrešteho wuspěcha weŕi. Wón warnowaśe pyšed tym, strach znutskowneje politiki pyšećenjso wažiś, kotryż bliźiśe njedźele pyšhińdże. Se swojim njenom a je swojej cjeśeji sa to śtoji, so budźe němskostatna wobora wuśtawne němśe knjeŕstwo pyšećerźowa kóžbernu nadběhej sćhitaćj, njech ś kajśerźkali strony pyšhińdże.

W Bayerskej statny pyšewrót pyšhipowjedaju.

Na „němśim wjeśorje“ w Mnichowje, pyšhi kotrymż bo general Ludendorff wobdźeli, je hejtman Heiß, wyšśiśki roskasowaŕ „němśeje khorhoje“ rěcj měł. Pyšhi jimym pyšhikleśu von praji: Němska revolucija ha nawali, byrnjež ju wyšchnosć nadyzyła.

Nimamy wjazy wjele khwile. Cžaš ujeje sa naš, ale pšchecžiwo nam. Němške žwobodnike hibanje ſ Bayerſkeje wuthadža. Bayerſke pjaſče němške praſchenje w Barlinje rosrikaju. Němške praſchenje móže žo jenoš ſ tym rucže rosrikać. Praji žo pšcheža, my ſ naſchimi nětkotrymi ſtělbami, maſchinſkimi ſtělbami a knonami. Njetajimy žo, žo dzenž nazionalnu revolužiju pod „cžorno-běło-cžerwjenej khorhoju, a ſ tutym ſnamjenjom dobudžemy.

Powješcže wo wotmyhlenym ſtatnym pšchewrócže w Pólſkej.

Hižo wot nětkotrych dnjow je we Warſchawje ſtyſchecź, žo žu žebi ſtrony ližiwy wotmyhlile, nětcžiſke knježerſtwo powróccźiła. Knježerſtwo tehodła wójſko pšchipoložicź dawa, ſchtoš ſ politiker ſchkarańu ſwituje. Tak Warſchawa diwiſiju ſ nazionaldemokratiſkich wojakow dosta, kotrymž móže žo knježerſtwo dowěricź, mješ tym ſo žu žo podhladne wójſkowe džele k wjecžorej pšchepołožte.

Wobkhnjeńſki ſtaw w Bolharſkej.

Powjeſcže ſ Bolharſkeje žebi napiſchecžo rěcža, ſo je cžežko, wěrne wot njewěrneho rozſmjecź. Wěſte žo žu byecź, ſo je knježerſtwo na zyku Bolharſku wobkhnjeńſki ſtaw położiło a wſchitkich oſtžerow a podoſtžerow reſerwy mobiliſowało. Dale žo praji, ſo bórnižy w Pariku ſtrajkuja. Hibanje tatarjow žo pšchecziwo kralej Borišej něri. Po powróccźenju Stambulſkjeho knježerſtwa je Boriž jeho pſchiwižowarjow pšcheſeſchaž a potróccźiž pſchikaſał. Se ſpěcžarjow 85 prozentow ſ pſchiwižowarjow Stambolijſkeho wobſtoji.

Italſkich oſtžerow pola Janiny ſ wjerzjiwoſcžu moriłi.

Pšchepytowanſka kommiſija, kotruž na po poruczenoſci konferency ſwjatſkarſkich pódłanjow ſtónzowanje italſkich oſtžerow pola Janiny pšchepytaš, je žwoju rosprawu ſtatowita. S Prevezy je telegrafiſtžu powjeſcź doſchła, ſo je ſo rosprawa wotpóčžała. Pšchepytowanſka kommiſija je ſpóčnała, to je Grichiſka direktnje na ſtónzowanju italſkich oſtžerow bješ winy. Wona je jenoš w tym naſtupanju winowata, ſo ſo njeje wo bjeſtraſchnoſci italſkich oſtžerow poſtarała a ſo njeje doſcź pilnje ſa mordarjemi ſlědžicź dała. Italſka njeje pječa ſ tejle rosprawu ſpokojom a je ſama rosprawu naſtajała, w kotrejž puta winu na Grichiſku waržeš. Wotpóčłanzo Franzowſkeje. Jendželſkeje a Japaniſkeje ſu pšchešwědcženje wuprajili, ſo ſo ſ zyła wo politiſke mordarſtwo njejedna, ale jenoš wo wjeczeſiti ſtutk.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 25. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wječzor wjecžor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —2, thermometer wo dnjo + 16. Dźeńa rano w 8 hodź. barometer 745, hygrometer —1, thermometer w nozy +7. Wuhlady na malo ſo pšchemjenjaje wjedro. — Drježdžanſka wjedratnja nima ſama žanych nadrobnych powjeſcźow. Tola móže nam rjane wjedro ſtajecź, dokelž ſo lohki powětr wot wjecžora k ranju roſchěrja. Też ſchkleńca dže pomałku ale bjes pšcheſtaca na rjane lěty. Jutſe rjedu ſlónzko 5,52 ſtžada a ſo 5,50 thowa. Měſacź ſtžada wjecžor 6,42 a ſo rano 6,59 thowa.

— **Rosprawa poliſje.** Wječzera dopołdnja porcźdi ſo poliſiji, tu 19 létneho pachoła pſch. kradnjenju jězdneho kola lepicź. Won bě žebi kolo wſtał, kiž na póſtowym namjeſcže ſtrjeſche, ſo by ſ nim wotjeł. Wobjedžer kola pak to widžeſche, ſo ſa paduchom puſcźi a jeho rózt waſſkeje dróhi ſadžerža a pšchidźenemu poliſtej pšchepoda. Kak daloko paduch ſe druhimi kradnjenymi kołow ſwituje, dyrbi hakle pšchepytowanje dopokazacź.

— **W Centralnym dźiwadle** pšchedſtrja ſo wot dźeńa hacź do ſchtwórtka pokračowanje wulkotneho filma „Eddie Polo“. Hrajetej ſo 3. a 4. epiſoda we 12 jednanjach.

— **Rentudojtawarjo!** Pjatk, 28. 9. 1923 ſo na rjedawſchim wuhotowym hamcže (we bohotowni na hrodowſkej haſy 10) dostarjam renty ſ invalidneho a pšchiſtajeneſkeho ſawěžcźenja pšchedpłacźenje na unſowu podpjeru (Noſtandsunterſtützung) wuplacźuje. Tuta podpjera měła ſo ſa cžaš wot 16. hacź do 30. ſeptembra 1923 po ſtatnym indexu ja ſwadawki ſa ſežiwjenje wot 17. 9. 1923 po ſežehowacych najwyſchich ſadžbach płacźiecź. Dotacź maju žamotni invalidni rentnarjo 213 654 000 hr., invalidni rentnarjo ſ mandželſkimi, kiž džěcacź njemoža, tak daloko hacź je jim mandželſka pſchiloha pſchiſtwolena abo ſ džěcźimi nje 15 lět dostanu 256 385 000 hr., wudowinſkich rentnarjo 128 193 000 hr. a ſyrotni rentnarja 106 827 000 hr. Pſchedpłacźenja ſo wěſo pſchichodny pjatk pſchi ſlowenym płacźenju wotcźahnu. Słyſk ſo najſkerje w běhu pſchichodneho tydženja wuplacźuje, jeli ſo nimo njenjeſu wot džełoweho miniſterſtwa dóńdu.

— **S Pozkowow.** Njedźelu tydženja běchu pola naš nětkuž 30 lět ſtaru, troſchku duchaſłabu holcu ſe mjinſteho hata morwu wucźahnyli. Jejne pſchirodne macź je pječa ſ njej hrubje „obkhadžała. Tehodła

Kedźbu! Kedźbu!

Nježwažidło a wokolina!

Subna praxis Werner

Kóždy ſchtwórtk wot **10 – 5 hodź.**

rěcžne hodźiny

w knježim hoſcženzu w Nježwažidle.

+ 16. Dźeńa rano w 8 hodź. barometer 745, hygrometer —1, thermometer w nozy +7. Wuhlady na malo ſo pšchemjenjaje wjedro. — Drježdžanſka wjedratnja nima ſama žanych nadrobnych powjeſcźow. Tola móže nam rjane wjedro ſtajecź, dokelž ſo lohki powětr wot wjecžora k ranju roſchěrja. Też ſchkleńca dže pomałku ale bjes pšcheſtaca na rjane lěty. Jutſe rjedu ſlónzko 5,52 ſtžada a ſo 5,50 thowa. Měſacź ſtžada wjecžor 6,42 a ſo rano 6,59 thowa.

— **Rosprawa poliſje.** Wječzera dopołdnja porcźdi ſo poliſiji, tu 19 létneho pachoła pſch. kradnjenju jězdneho kola lepicź. Won bě žebi kolo wſtał, kiž na póſtowym namjeſcže ſtrjeſche, ſo by ſ nim wotjeł. Wobjedžer kola pak to widžeſche, ſo ſa paduchom puſcźi a jeho rózt waſſkeje dróhi ſadžerža a pšchidźenemu poliſtej pšchepoda. Kak daloko paduch ſe druhimi kradnjenymi kołow ſwituje, dyrbi hakle pšchepytowanje dopokazacź.

— **W Centralnym dźiwadle** pšchedſtrja ſo wot dźeńa hacź do ſchtwórtka pokračowanje wulkotneho filma „Eddie Polo“. Hrajetej ſo 3. a 4. epiſoda we 12 jednanjach.

— **Rentudojtawarjo!** Pjatk, 28. 9. 1923 ſo na rjedawſchim wuhotowym hamcže (we bohotowni na hrodowſkej haſy 10) dostarjam renty ſ invalidneho a pšchiſtajeneſkeho ſawěžcźenja pšchedpłacźenje na unſowu podpjeru (Noſtandsunterſtützung) wuplacźuje. Tuta podpjera měła ſo ſa cžaš wot 16. hacź do 30. ſeptembra 1923 po ſtatnym indexu ja ſwadawki ſa ſežiwjenje wot 17. 9. 1923 po ſežehowacych najwyſchich ſadžbach płacźiecź. Dotacź maju žamotni invalidni rentnarjo 213 654 000 hr., invalidni rentnarjo ſ mandželſkimi, kiž džěcacź njemoža, tak daloko hacź je jim mandželſka pſchiloha pſchiſtwolena abo ſ džěcźimi nje 15 lět dostanu 256 385 000 hr., wudowinſkich rentnarjo 128 193 000 hr. a ſyrotni rentnarja 106 827 000 hr. Pſchedpłacźenja ſo wěſo pſchichodny pjatk pſchi ſlowenym płacźenju wotcźahnu. Słyſk ſo najſkerje w běhu pſchichodneho tydženja wuplacźuje, jeli ſo nimo njenjeſu wot džełoweho miniſterſtwa dóńdu.

— **S Pozkowow.** Njedźelu tydženja běchu pola naš nětkuž 30 lět ſtaru, troſchku duchaſłabu holcu ſe mjinſteho hata morwu wucźahnyli. Jejne pſchirodne macź je pječa ſ njej hrubje „obkhadžała. Tehodła

Kedźbu! Kedźbu!

Nježwažidło a wokolina!

Subna praxis Werner

Kóždy ſchtwórtk wot **10 – 5 hodź.**

rěcžne hodźiny

w knježim hoſcženzu w Nježwažidle.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 25. ſeptembra 1923.

Dźeńa dopołdnja wokoło 11 hodźin:

Dollar 153 miljonow hrimnow.

Jendželſki punt 700 miljonow hr.

Cžeſkoſł. króna 4,4 mil. hrimnow.

Hamtiſke kurſy wežera we Barlinje. Dollar płacźeſche 146 632 500 hr., jendželſki punt 673 312 500 hr., ſchwajzarſki frank 26 433 750 hr., franzowſki frank pak 9 097 200 hr., cžeſkoſł. króna 4 428 900 hr., ta ſama we Dźeždžanach 4 289 250 hr.

Na **Barlinſkich wikach** dopołdnja kurſy zuſtych pjenjes horje bijachu. Wjele žiwjenja wſchak na burſy njebě. Naſche położenje ſmutskownieje a ſwonkownje politiki je pšchejara faſchinjatane a njewěſte. Kuhrika należnoſcź honi do nětkajkeho roſtžudženja. Dźeſjecź měžazow dołoh je tamniſche 10 miliſónike wobhdželſtwo lenika pałło, wot ſtata zyzało. Schtóž je dźěkał, je ſo thloſtał. Schtóž je próſdny thodźił, je dwójne dołhody měł. Takſe poměry ſo we ſu tamne zyłe wobhdželſtwo demoraliſowałe. Tehodła ſroſumimy, ſo wiſchoneńſke nowiny ſ ruhrſkeje krajiny pišaja, ſo je tamne wobhdželſtwo ſa ſathowanje paſiwneho pšcheczíwjenja. Naſche nětcžiſke knježerſtwo pak je teho

Hanka.

Powjeſcź ſe Serbow.

24] (Pokračowanje.)

Jeje wopyty ſo wotpjetowachu. Wiſchednje wucźer proſchesche, a wiſchednje ſwój cžaš Hanka khodźeſche. We ſymje dźěło njehonjeſche, tuž by ſaže pšchikhadžała — a cžaſto ſe ſlepym nanom do nozy pšchi khornym ſydała. Starej cžecže ſo ſ tym wěſo wołóji a khoremu nic mjenje. Jenje wſchak jemu ſyłnjaza polinka lěpje njeſłodźeſche, jenje ſo wjeſelicho njenapi, hacź ſydź Hanka jemu podawaſche. A ſydź ſe wona jemu ſlowat porjedžała, kak ſłódzy dremaſche! Kak nětnje a nutrnje ſo jej ſ wocžomaj a ſe ſłowami dźakowaſche!

Riſcha, kotruž be też cžaſto tu, ſo na Hanku nahladacź njemóžeſche. Niz, ſo by khoremu ſawidźał, na njeho žarłił, — ně, luboſcź, ſ kotrejž holcźka hladaſche wucźerja, jeje wuſtojnoſcź a jandźelſka dobrota pohnuwaſche jeho dobru wutrobu. W tucźiku ſydźaſo, by tak zyłu khwilu Hanku a kóžde pohibnjenje jeju pilnjeju rukow ſcźěhował, do ſłódkich ſnowow ſo nurjo. S zyła ſtaroſcź wo hinjaze žiwjenje, želniwe cžuce ſ bédnym cžłowjekom, móſt twarſeſche mjes dwěmaj wutrobomaj. Wſcha wótroſcź a pšchejdycha jěroſcź ſo ſ Hanzynych waſchnjow pominy, ſ džakom ſ khwilemi też Rochowu pomoz pšchijimaſche, ſydź jej cžeho poda a druhdy ſo ſamo ſ wocžomaj ſelkaſchtaj — a tu hlej, wonaj běſchtaj ſo ſnytaloj, tchodła ſo jeju wocži tak rychle k ſemi ſnjeſeſchtej. A munoheje hodźinki woſtuda ſo ſahna, ſydź tak cžitaſche w duſchi duſcha.

XV.

Mudra ſtara cžeta to derje ſnajeſche. Staroſcź wocži běſchtej wjele hladałoj, a tuž wjele widźeſchtej. Widźeſchtej, kak ſjumjeſch'o ſo pšchimmywſchi ſo roſwija roſtlinka, kotraž ma wjele lubjaze pupi. Stare ſpominanja ſ dawnych lět ſo do pomjatka wrócźachu; ſydź bě ſama, žebi dobra ſtaruſchka ſamo jednu taſpěwa ſ dawnych lět.

Ras Rochę pſchidźiſcho domoj pſchiźidźe, hacź bě jeho waſchnje. Pſchiźidźe w ſwjatocznej drafeze, a w měcźe bě pobył. A kaž w prěnim pſchedkwaſnym cžaſu cžaſto, nětchto wjetſche pod paju pſchiniješe.

„Schto žebi tola ty dźeńa njeběſch?“ wopraſcha ſo cžeta wecźerjnje, ydyž jemu do ſtwy ſwěcźeſche.

„Schto njeſu? To cźi hnydom pokaſam, cžeta! Hladaj! Damno ſym nyſłił, cžehoſdla by měła tamle ta ſcźěna tak ſchěricź! Cžeta, njeje to rjany wobraz?“

A Rocha powſtny mjes wokmje rjenje ſaramowanu měſacźkowu krajinu, ſejor to w lěſach ſ cžołmikom.

„A tuto: je ſchwadliſke blidko. Te by możło tule ſtacź.“

Schwadliſke blidko bě ſ drěſoweho drjewa, a dołho doſcź trajeſche, hacź jo Rocho ſe ſłomjaneho wobala wotmuwowbali. Nětko pak ſo ſwěcźeſche a błyſcźeſche kaž ſchkleńca.

„Ai, ai, aj,“ cžeta ſpodźiwana ſawoła, „ſchto ſo to tole njeczíni! Tajkele rjanoſcže naſch hoſpodaſ do naſcheho ſtareho ſtatoła noſyu! A ja ſo cže praſcham, k cžemu to wſchitko? Praj ſenoš mi, hólcže, ſchtó budźe ſa tymle blidkom ſydacź a ſchicź? Sznadź tola niz ty ſam?“

„Cžeta, to druhdy wſchelako bywa, hólcže,“ troſchu roſpjerſchenu, njewědźo, ſchto by woimolwił, rjetny a hiſchcže to a to na ſwojej měſacźkowej krajinje porjedžeſche. „Ke wjeſelu žebi to kupich — a ſłónzce nje, cžeta, budźeže tak dobra, a njerěcźmoj wo tym wjele!“

„I, hdże pak, daj žej pokoj. Ja budu ſmérom kaž ryba.“ ſtara doda a ſchibałe ſo wuſmja. „Ja dźe derje roſumju a budu cži poſłuſchna. — Ale Riſchka, poſłuchaj!“ pokračowaſche, „njeby derje było, ſo bychu ſo, ydyž wſcho tak pyſchiſch, wokna powotewrile a ſo trochu potrejlo w tej ſtwicźy, ſo by cžerſtweho powětra ſem nacźahnyło? A hiſchcže ſo dopominam: ſchto ſ dolhimi pleczenymi ſawěſchkami budźe, kotrež w kſchini leža? Tam namaj na poſłedk ſpléšnivja. Hnydom je ſwucźahamy a do woknow ſwěſchamy. Wobwdlenje to potom budźe, ſo ſo pryuzeſa ſa njo hanibowacź njeſměła. Tola,“ a cžeta ſ trajom k druhemu pſchedmjetej pſchejkoči, ſo by Rochej, kotremuž bě jara tužno . . ., wołóžita — „bjło nózny na dźeſatu trubi, a bjesmała ſym ſabyła, ſo mam Hanku na ſtaroſcźi. Wbohemu dźěſcźu, wona tam ſedźo pěſtoni, wěſcže ſ próżnej wocźzy ſapadujetej.“

„Je tam Hanka ſama pſchi nim, cžeta?“ praſcheſche ſo Rocho, ſwiżyzne durje ſawěrajo a cžecže ſwrzuj ſ tuſkow bjerjo. Jeho hłóſ bě ſatſchepetał.

„To ſo njeboj! Nan a macź Luboſchoj, wobaj tam też ſtaj a na mnje ſ Hanku cžakataj.“ —

Potajnſtwa ſo njederje khowaju. Wožeſche jónſkemu ſpłahej to ſnamjenja martraiſke cžełe. Skažbže jónſke ſu. Ani ſtara cžeta ſo ſdźerżeczej njemóžeſche. Ydyž a ydyž, ſem a tam by ſ kowcžo cžiſła, ſuſłodźinkam a Hanzy by prajila, a Hanzy ſo ſchcžo ſaſſniſche dyrbjeſche ſjewicź, ſo nječchto wulke ſo pſchihotuje, wulki możny podawk, kotryž ſ zyłymi Kruſchcžozami ſpohiba bo ſakładow.

Hanka pak, kaž rodźena diplomatka, ſo ſ niczim njepſcźerdaſi, niczo ſo njenaprašchowaſche, nekajeżbo wujaſnjowanja tajomnych rěcžow nježdaſche. Ale ſpodźiwnje ſabarbjeny cžeczíny hłóſ, jeje ſamtnjcź liczjy, kotrejž ſo tak nahle ſaliwaſchtej ſ krwju, jeje nutrabo, ydyž wětſje ſapukota, ju pominaſche, ſo bźe „wulki możny podawk, kotruž ſpohiba ſ zyłymi Kruſchcžozami do ſakładow“, naſtupa ju ſamu.

XVI.

Ani Luboſchoj nanej, macźeri, ani khoremu wucźerjej ſo njewuſda, ſo bliſko njeju a nich roſcźej a ſo roſwija w mlodźnaj wutrobomaj nežna kwětka luboſcże.

Sa wboheho khoreho bě to prawe ſbože. Jeho budźeſche taſke pójnacze do duſche ſtraniło, ſnadź morilo. Tak pak ſo polnje do ſłódkich ſnowow ſakotżeha. A pſchezo ból: ſbóżna nadźeja w nim ſtrawjeſche, haj pſchežwědcźenje ſo w nim ſakorjenjowaſche, ſo nětko na Hanzynu luboſcź. Staroſtliwoſcź, ſ kotrejž jeho hladaſche, njeſpokoicźnje, wopornivje — luboſcźiwoſcź, ſ kotrejž by wſcho cžiniła, ſchtož jemu ſ wocžow wuwidźa, běſchtej jemu ſe ſawdawkom jeje lubowanja. Sa ſbóżnym pſchichodom jeho mužle dźěchu, a we njedołdnych tónczinach ſbóżne błuby błudźačnu! Ach, kak jej wotrylacźi, wotruna, ydyž ſo wuſtrowi, a hydy budźetaj ſwojej! . . .

„Nětko wam ſarunacź njemóžu, Hanka, ſchtož mi cžiniczje,“ jedneho wjecžora rjekny, ydyž jemu bawſche dobru nóz, a won jeje ruku ſ lodownymi porſtami wobja; „ale poſdźiſcho, nětdy, ydyž . . . . Ach, njeſładaj tola do bóka,“ ſ proſchacym błoſom pokračowaſche, „ale ty ſo cžertwjenſch, a to rěka, ſo mi roſumiſch a ta taj dobraj cžłowjekaj“ — Rocho a cžeta běſchtaj tu — „njech ſej błyſchitaj, kak ſmój ſebi dobraj. Haj, Riſchka, a wy, cžeta, błyſchitaj, ſo ſmój łubjenaj, a waju ſa ſwědkow bjeru, ſo dobrej, luboj Hanzy nadobnje wotpłacźu, ſchtož mi cžini . . .“

mènjenja, so tak dale hicź njemóże. Nasche zyle hospodarstwo je rostchadżene.. S hobrikimi dawkami dyrdi so nastaty dolh sazo wurunacź. To teho so pschedewschém prustim knjesyczkam njecha. Dawki płacźi je tola pschezo jich blahuschka strona była. Tehodła woni nětko wohni skobow pschecźiwo nětcźischemu knjezerstwu schcźiwaju. Wot wócźerawschoho sem knjezerstwo je sejmskimi sastupjerjemi a wobjerjemi krajow radu skladuje. Rosshudżenje w blizkich hodźinach padnje. Knjezerstwo pschihotuje so na wótre pschecźiwjenje je strony nèmskich nazionalnych. Sadny tuch, kaž je snate, skaja prusay knjesyczkojo, naschi ryczerstuklerjo a jich lakajojo, wosheje mjes nèmskimi burami. Po wschém sdaeju je knjezerstwo rosshudżene, je wojerstej mozu wschè pschecźiwjenja slomicź. Kaž dsenjshnische Drjezdżanske rańsche nowiny pisaja, so knjezerstwo hotuje, wunosacźne staw (Ausnahmezustand) na zyły stat pschipowjedźicź. Take czasu, so wè, ludowanje hospodarjenju njehoja. Tehodła kursy zussych pjenjes, bhrnjez na burzy Lanego Zowjenja njebnlo, wezera horje bijachu. Statna banka s nowa zatrocźi. S wotedawanjom wjele pjenjes wona kursy stłoczi. Dollar, kiż dopoldnja nimale na 200 mil hr. stejesche, spadny hacź na 150 mil. hr. a hischcze niże. Hamtsay zapisha so ſ 147 a jendżelski punt ſ 750—800 mil. hriwnami. Posdźischo 650 mil. hr.

Na **produktowych wikach** bè same njewèste położenje. Tež tu żito rano horje bijesche. Wokolo pschipoldnja pak popuschcźi. Njedostatk na pjenjesach a wuskota dań poczèsnje zara wikowanje. Płacźiwy so jara njeseblabichu. Ale wobrot tola sinadny wosta. Pornjo sboboże mlynu pschenizu ja wusch. płacźiwy kupowachu. Tež rozka mèjesche wysch. płacźiwy, tak tehorunja jecźmjeń a wowoß. Wobeju so wjazy kuricź pyta, hacź so poskicźuje. Muka bè sajo drohscha. To same so we womjesschkach a stótnych pizowadlach powè.

Na **Barlinskich produktowych wikach**. Pschenza 257—300, rozka 240—245, nałètni jecźmjeń 290—310, nasymski 275—300, wowoß 235—255, pschenczna muka 450—500, rzana muka 375—437,5, pschenczne a rzane wotruby 160, rapsi 375—400, rapsowy wossuschk 170—180, suche truhanicźki 145—160, wochowa melasa 100—105, bèrnaze kruźki 235—240.

Stłoma a syno. Pschenczna a rzana 15—17 mil., wowsina 14—15, rzane wotkeny 11—13, jecźna 13 hacź 14, syskanje 27—31, syno 15—20. Wschо po miljonach hriwnow a po zentnarju.

Bèrny cźerwjene a bèle 38—43 miljonow hriwnow po zentnarju.

Drjezdżanska burza. Pschenza 300—315 mil. hr., rozka 235—245, nałètni jecźmjeń 290—300, nasymski 260—270, wowoß 240—250, cźerwjeny dźerzel wot 2 500—3 300, rapß 350—360, kukurisa 300—315, suche truhanicźki 145—160, zokorowe 180—200, sa bèrnjazze kruźki 250—260, pschenczne a rzane wotruby 150—160, pschenczna muka 625—775, rzana 475—575, woka 240—260, pjasuschki 240—260, hroch 400—500. Wschо po miljonach hriwnow a po zentnarju.

Zokorowa płacźizna so na 14 mil. hr. sa punt we drobnym wikowanju postaji.

Stotu hriwna wcźera. Banka dawa 34 912 500 hr., pschedawa 34 087 500 hr.

Stóstowa hriwna płacźi 10 miljonow hriwnow.

Stotowy pschiraźk na zło wuczini wot jutrischcźi brjehy hacź do pschichodneho pjatka 2 479 999 900 hriwnow.

Krajny dawk (Landabgabe) na sanny czaß 34800000 hr. sa kóżdu stotu hriwnu.

Tukowe wiki sandżenu sobotu we Barlinje. Butra punt 40 mil. hriwnow.

Rybowe wiki we Geestemünde. Sandżeny tydzeń bè dowos na rybach wulki. Rybazy bèchu wjele rybow natójili. Pschi spodzatku tydzenja bijachu płacźiny stakajo horje, na kónzu tydzenja trochu popuschcźichu.

Wuhło. Zentnaŕ briketow płacźi w Drjezdżanach na składze wikowarja 85 500 000 hr., w Khodzebuzu 36 410 000 hr.

Stoty 20 hriwnarski płacźi 504 625 000 hriwnow. **Lètański** kluź bè wot 21. 9. 240 000 hr., wot 22. 9. pak jenoż 200 000.

Litr dobreho miska płacźi we Barlinje 7 600 000 hr., sebźeraneho 3 000 000 hr.

Porjedźenka. We wèzerawschich cźišle bè pod klamaćiskej wworu so sa margarinu zyle wopaczna płacźizna sahlubźiła. Wona płacźeschi sobotu we zyłym po puncze 23 350—36 387 000 hr.

Cźemny dypk.

(Wobras se wóżu.)

Pschi ſrwojim lètnym bycźu na wóżu — bè to we cźaßu dowola — wotmyślich sebi, cźeciczenym cźitarjam tež junu wobras ſ mèsta podacź, hdyż ſu je sajne sloro derzynsane a dorzerpane. Po sdaeju. Pschipad mi to smóśni, hdyż dlóhich cźaß nóß do mèsta tykneh. Sesnach bo tam ſ mlodym wjesnym hólzom, kaj nuz to na wóżu prajimy. Je se źrźerjeho stawa, ale na najlèpschim pucźu, so ſ dźowku bohateho wobsedżerja tworniz sejnacź, zlubi a wożenicź. To rèka, sejnace a zlub bèschtej hižo nimo. Sbožo bhschcźesche so ſ jeho wocźow. Njewdźischcze sam, hdyż bè telko smujitoseze a kuraze nabył, wo tuku tajkeho „klotcźeho pracźka“ so prózowacź. Dotho njechcźichtaj ſ tuhym cźakacź. Handrij — to je jeho mjeno — dźiwasche so, zebi samemu. Wón, ton bojaslivy, stracźowschowy młodźenz, mèjesche bohatu njewèstu. Hdyż wy so jemu jeno poradźiło, tutu wótrnu bojosez wotpołożicź. To bè jemu ſ druhej naturje Myślesche nastanje, so jeho nas nèwtón nadpadnje. Se źwiżnym kjesichom — chzische po modernym być — wobrónjeny, nastaji so kóżdy ras ſ ſwojej njewjesejce na pucź.

Njebèsche wschak runje psche dalołu do mèsta, ale dyrbjesche psches cźemny lès, w kotrymż schersesche a kź mózesche tež być ſ thowanku rudźerjach cźłowjekow. Pòdła teho tworniz sama, hdyż jeho pschichodny nan bydlesche, ſ boka mèsta lesesche w tónczinje, kotraż bè pola ludźi jako straschna wuwolana. Tež doma satyka maty dwor a dźesi, cźaßnik a mósceń wośchesche na zyłnym rjeczaju.

Sawojemu ludźnjchej wón zenje niczo wo tutej bojosezi njepraji. S mozu dźiwsche tutón nuzźki njedostatk pschawinuzź a nakładowusche zebi zehodła wschelake pruchowanja. S wjeselosezu sacźakowasche, so strachowitwosez dsen a bóle zofa a tehodła wobsamknuz, wo tutym „cźemnym dypku“ swojej njewèsce so wuspowèdacź. —

Dsenja bè so potajkim smużiż. Ale lèdy bèchu prenje słowa wo nim ſ certa, Irma — tak jeho nazlubjicha rèdasche — so strachom sajdoż. A potom mèjesche Handrij sajo muzu, ju smèrowacź, so je to jenaj holy żort. Jeje dwèl poduży so słódkimi słowami. Mjerjasche so, so je ſ zyła wo tym zapozsimał, zenje njechcźasche na to wróco pschinez.

Dsèje hacź hewak bè wo donzje ſwojich pschichodnoju starschezu wostał. Krapnu stojaty cźaßnik sijesche hižo dwanatu hodźinu. Handrij stany k wotkhodej. „Hižo poknozu, dyrbju domoj“. Hischcze mjeleźu Irmu jemu do twicha schepnu: „Odnj saży pschindżeźu, lubuschko, rèczimoj dale a nadrobnischo wo cźemnym dypku. Wostanu zyle mèrna“. „Mòn wschak tat cźemny njeje, njeje dale niczo sleha, schtoż trasch sebi wuzźicź. Jenoż tajsi maliczki charakterowy smykł. A tuj na sajowidżenje.“

Nastaji so domoj. Tola każ so stróźi, hdyż na drohu wuskupi. Tołsta cźina, ani mèjszcź, ani hwèzda. Tež tatarnje — njebèchu jich tam wonka wjele — źiwdcźachu mhłokuje. Stara strachocźiwosez jeho pschemża. Wschudże widźi scherjenja. Nèrdże zamle jedyn muż napschecźo? Nieteźi tu jedyn druhi, wjetschi hacź Goliath? Ach nè, to bè jenoż lichtomilko.

Stup po stupje dże po prédku, wosta ſ cźaßami stejo a wohladowasche so. Jadyn cźłowjek daloko a schiroko. — Ale tamle ſ boka so nèchto mimy, nètko stupa se schesześi na drohu. Woprawdźite cźłowjek. Każ pschinje khwata — runu mèru na njeho. — Handrijej so tołste krsepjese po cźole kuiadun. Schto sa porcźecź? Bróńe njentejesche, a ſ cźicźkim kjesichom so nadpada wobruczi njemóżesche. Dsèsche na nażypy — to su stare powostanki nèhdusheje zwjerdźinny —, tamniy tež. Nadoho wosta stejo, tamniy tež. Handrij dsèsche na drohu dele, njestnaty winy so runje tak. To waschnje bè sa njeho dopołkała dosez. Nadpadnyez jeho chze. Abo je ſnadź pjany? Jusy cźumpasche so tam a sem.

Schto so w pschichodnych wokomikach sta, njebè Handrijej wjazy zyle jasne. Cźujesche, każ dwè ruzy jeho pschinnmyschcźi, cźeźe cźeło nadpadnika wali so na njeho, Handrij so podkowasche a padny ſ nim na drohu. Sacźuwasche, każ jeho zuby wobmakuje — kónczenje pobèhny so tamniy sazo a tež Handrij so na nohi staji. —

Zyklmuio stejesche nèkotre wokomiki, sebra klobuk a kij a maßasche na swoje wutrobno, hdyż w kabaze pjenjeza mòsheh trjesche. Boso pomhaz. Hdyż je jeho stoty cźaßnik ſ dwojimaj wèskomaj? Njebèmanik je kradynk. Tamle dże. Runie stejі pod latarnju. Najskerje wobhladuje swoje rubjesnstwo.

Pod Handrijowej ſkamanej kóschli warjesche so wutroba. Lawiaza smużitoseź wotwcźi w nim. Nètko dwschske „cźemny dypk“ se swojeho żiwjenja na wschè cźasy wuschmórnyez. Se smużitym cźinkom dwschske swoje rjekowstwo dopołkaiacź. A hyrujez frej bèżała — wschо jene! Posdèhny strój kiel ſ kl. cźerjesche sa paduchom a reiesche każ law na njeho: „Mój cźaßnik!“ — Mój cźaßnik!. — Abo — Wasche żiwjenje!“

„Cźłowjeke!“

„Mój cźaßnik!“ — Sakólu Waß — dajeze mi cźaßnik!“

A hlej, nadpadnik dalche so zatraschicź. Wróceźi sloty cźaßnik ſ dwojim wóckom. Odnj mèjesche źrdźerstwo talke w rutu. Bè ſ jeho smużitoseźu saży nimo. Wèsesche, nè, cźerjesche po dróhy dele ſ mèsta won. Halle hdyż mèjesche wschè mèrcźanske łókke sa źhribiżom, wodwchny Bojasnje wlezesche po psches lèſt a pschepocźeny, na zyłym cźele dyrkotajo dozpè domoj.

Tam hižo wscho w słódkim mèrje spricze. Derje — hewak bychu bèdeho, na żmjercź wuitróżaneho cźłowjeka wuhladali. Tscźepotajo so wutleka, w tużny bórsy, ale mèjesche dźiwje żony.

Na ranje bè so sajo smèrował. Sómèjesche so tydomb. Ale a mezsebe so nad swojim „bogbycźom“. Pschinasche sa laj. Sswój stoty cźaßnik hischcze ma. Ale na blizke leźi hischcze jedyn. Wudżerasche na njón — pschima so sa słowu a wutrobu — wuwala wocźi junu na tón, junu na tamny cźaßnik. A jaży stupaja jemu symne krsepjele na cźoło każ w rozy. S rosdźerattymaj wocźomaj wohladowasche cźaßnik. — Hnadny Bożo, to dże njebè jeho źrdźiżstwo!

Nasajtra popoldnju poda so sajo do mèsta k swojej lubej ſ kamjeń cźeźkej wutrobu. Wo wèzerawschim podsdènju njemèjesche nichtó nicźo słowicź. Na poliziji dhajesche „namalany“ cźaßnik wotedacź! To bè potajkim wukónz jeho ryczerstwa! . .

„Knjezistwo njeje doma!“ S tutymi słowami wotpokasa jeho służobna. Handrij stejesche psched hudanczkom. Wrócźi so domoj. Macź jemu list ſ mèsta poda — wot jeho njewèsty.

„Cźesczeny knjeże! Hanbuju so hacź do schije, so ſym hdy Wascha njewesta była. Wot wobsiórzby dźensny wothkdacź, so njeby nasche dobre njeno do błota so cźahało. Mój bratr, kotruż wèzera tróschku we wjeselosez myślі nosy domoj dźesche, prosy Waß, hdyż bè jeho pokradnjeny cźaßnik wrócźeł. Wasche thanje niczo njepomha. Pschi Waschim nadradże je Wam sapiżnik wuprajdnył. Tón bu ſ pschederdnikom. „Cźemny dypk“, wo kotrymż rèczeschcźe, njeje di pcźik, ale hrosny wopłusk a tuż praju Wam to jene: punktum!“

Trojzy dźysche Handrij smykł źwojej njewjesesze rosjasnicź. Jeho listy bu njewotewrjene wrócźichu. Tuż dalscheje nadźije spuschcźi. Macź jeho tróchtowrcźiche: „Tajku mè chcźankiu ſ nu mój kóżdy cźaß dóstansczich. A nèmska tež je. Mjmi zebi rodźicho sherkhi se wsy. To budźischi sbożowny.“ Handrijej źwischasche, kajku hłupvcź bè skoro swórak. „Cźemny dypk“ jeho powahi bè ſ wumoźerjom. Ale źwjatocźanje pschihaschaschе, jenje wjazy nèkajke rjekowstwo wukonjecź.

Přilopk.

* **Wot jenoho wikowarja wotwjedżena.** 18 lèt staru Lotu Crnu ſ Trepiowe, jenicźe dźeco źwojeju starschezyn, je po sdaeju jedyn wikowar ſ holzami wotwjedł. Hdyż na lèto Barlin wopuzu, lesesa bo wosbeje tróstna a rzana hołza pjecza ſ Amerikzanom Bjarnatom Gomollom, kotruż tehdom 4 mèjazy dołho pola krawsk.ho mischtra Tschora (Kochowu tróhu cźo. 73) bydlesche. „Gomoll“, swonkownje pschisłojny a bohaty Amerikzan, nabledźi njewinowatej boiyu, so dźze so ſ njej wożenicź a pschijèdże ſ njej tež ſ jeje starschimaj. Tam źo słubischtaj. „Nawożenja“ dożdże źebi saży do Barlina, njemèsta domu wosta a cźinische pschihoty sa tważ. 6. junija dosta wot Gomolla list, so by tej do Barlina dla kupowanja wèsow a wobstaranja papjerjow k wujeżdej do wukraja pschijźża, dokelż thajschtej bórsy po kwaju do Amerikі so pschewjesesi. Holza bèsche jemu k woli a dźysche najajtra saży domoj pschijèsi, je pat so wot teho cźaża b j e ſ e w s c h e o h ź ł ė d a ſ h u b i ł a. Najskerje je jenemu jebasez do hożydłow salesta, kiż je ju k njschwarnym samèram do zusby wotwjedł. To je waschnje, ſ kotrymż tajzy njedocźinkoju lidi źlepja. Polizija za nimaj śledźi, ale hacź dotal bjes wuspècha. Gomoll njeje zenje na amerikanskim konsulacźe pobył — ſe dże źebi wupacźne mjeno pschipołożił) — a je tam zyle njestnaty. Tajzy wikowarja ſ holzami njewukupuja wjazy tak njeèkeje każ prjedy — so holzy źradźu wotwjedżechu — ale wustupuja jeko nawożenje abo sarjadowarjo nèkajeje artiftikeje kenzlize a wotwjedu psches to zyle cźrjódy holzow do wukraja. Bjenjesty wabja, ale wukónz je ſtruchły a sadwólewacź.

* **Wulki wożeń we Wróśtkawje.** Ssobotu wjeczor je we jenej zichoriowej fabrizy wożeń wudyrił. Won ho ſ wulkej spèchnosezu na wschè twarjenja rosscheri. Hischcze njedoła rano wożeń ſ njeslemjenej źylnosezu sakhadżesche.

* **Kłramoczak go sarasył.** We Sakscej Schwizy je so 22 lètny student Baumann ſ Kötschenbroda pola Drjezdżan sarasył. Na nahlu skalu so khramoscźo, padny dele a pschesahy źebi rjap. Won bè hnydom mortwy.

Swójbne powjesće.

Sslubjeni: Elsa Schidlej a Jurij Müller we Wojerezach. — Marta Wagnerez w Lubiju je Arnoschtom Münchom, diplomowym ratarjom we Darmstadtu.

Semrèli: Emilija swud. Wehnerowa rodź. Scisertez, wumjesikarka w Gersdorfje p. Kamjenza, 72 lèt. — Marja Kowarjowa rodź. Sahrodnikez we Wojerezach, 82 lèt.

Pytamy nusnje **kłójnowe kuluchowe drjewo** a desti kwicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane
Telefon Njeswačidło 24 **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo wojjewja 25. dodawk k regulatiwej ja wuhujenjeczerstwo w Budyschskim hamtskim hejtmanstwje wot 1. augusta 1906. Hamtske hejtmanstwo je po sakadach, kiž bě j wotkrejnym wubjerkom wobsamkło, mšdy a sarunanja sa mjeczenje wuhnjow wot 25. sept. 1923 šem 150 000 krocznu płaczišnu postajiło, kiž je w 16. dodawku wojjewjena (pschiruna hamtske wojj. z. 28. 7. 1923). Wožoby, kiž jenjesły sběraja, byrbja wupokas hamtskeho hejtmanstwa, na žadanje pschepołożiczi.

Měschczańska rada — spomóžeńki hamt — wojjewja: Dank na plahowańske kosy so dla wotbódnoscenja pjenjes sa kóždu kofu wot 600 000 hr. na 1 000 000 hr. powyschschi. (Pschiruna wojjewjenje 8. 9. 1923.)

Hamtske wozjewjenja z Ludija.

Hamtske hejtmanstwo wojjewja jeschowaze nowe **płaczišny** sa mloko, butru a twaroh. 1. **Mloko.** Liter dobreho mloka w dworje wuplodźerja na pschetrjebarja 2 630 000 hr., liter jesběraneho mloka abo butjanki w dworje wuplodźerja na pschetrjebarja 1 160 000 hr., liter dobreho mloka w dworje wuplodźerja na drobnowikowarjow 2 500 000 hr., liter jesběraneho mloka abo butjanki w dworje wuplodźerja na drobnowikowarjow 1 100 000 hr. 2. **Butra.** Punt pola ratarja na pschetrjebarja 27 600 000 hr., punt samaleneje butry w mlokarni na sokopschedawarjow 30 090 000, punt w mlokarni na pscheirjebarja 34 000 000 hr. 3. **Twaroh.** Punt w dworje ratarja na pschetrjebarja 3 800 000 hr., punt w mlokarni na pschetrjebarjow 4 600 000 hr. Tute najwyschsche płaczišny 23. septembra do mozy stupichu.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Nastupa pschiprawjenje ludoweje kuchiny we Wojerezach.

2. Nastupa ruhrske dźěcži, hacž tu wostanu abo so domoj powróčetu.

3. Nastupa powyschenje podpjery sa tych, kiž su bjes dźěła.

4. Nastupa skótne sawěščenje schlesyskeho sawěščerskeho družstwa.

5. Wospjet so na to pokaže, so so njeby we holi a we twarjenjach wokoł samischtrił a so je kóždy winowaty, je-li je nastał, jón pomhacž haschecź. Wschě pschedźenja so mótrje kontrolowaja.

6. Gmejnske wyschnoscze maju na to kedźbowacź, so by khleb na pschedań pranu wahu měł.

7. Sarunanje sa dowolnosći, s drohotnymi metalemi a kamjenjemi wikowacź, so powyschi.

8. Sjawne wokoloczahanja a shromadźizny pod holym njebjom su sakajane. Toja pschiwodźenja, jeli so jako demonstrazija njejewja, pod tónle wukas njespuschcheja.

9. **Dowolnosć**, so šmědża pólsku mjesu pschekroczi, dostanu jenož te wožoby, kiž wot mjesow dale 10 kilometrow njebydla a tam s najmjenischa hižo 3 wběhaju pschebywaju.

10. Hacž dotal mjes kamjenjomaj 32,3—32,8 šawrjena Hródkowsko-Drježdźanska droha je sako wotewrjena. Na nowo nałożowane czarje šmě so jenoz po stupje jěchacź, tak dołho, hacž tam to postajaza tafla wojjewi.

Hamtske wozjewjenje sakskeho knjeżerstwa

Schto boby bojowaja?! To, schtož wone dostawaju, je 10 krócz tak wjele kaž porto za 20 grammowy list płaczi, po błędowazym sakładnym sapisku potatkim 1 hrywna = 2 500 000 hrywnow, 6 hrywnow = 15 milijonow hrywnow atd. Tajki list płaczi dźenja 250 000 hrywnow. Tak je klucz sa sarunanje sa babu 2 500 000 hrywnow.

1. Pomoz sa porjadny porod do 12 hodźin 6 hacž 20 hrywnow, psches 12 hodź. 8—30 hrywnow.

2. Sa porod s wjacy dźěczatkami (dwójniki, tróji-niki) do 12 hodź. 7—25 hrywnow, psches 12 hodź 9—35 hr.

3. Jeli so jich stanje 6—10 hrywnow.

4. Sa kóždy pschedpisany a sa kóždy wysche tehjo žadany wopyt pola njedźelnicze j wobstaranjom maczerje a dźěcza wo dnjo 0,60—2 hrywnje.

5. Sa pschebywanje pschi njedźelnicze wo dnjo 2—5 hrywnow, w nozy 4—10 hrywnow.

6. Sa naložanje katheđra, klisteŕa a wuplokanje s wumjeńcom poroda 0,50—2 hrywnje.

7. Pschepytanje s podawanjom rady a wustajenjom wopisma we wobydlenju baby 1—3 hrywny, w domje so pschepytowazeje 2—5 hrywnow.

8. Sa wopisma, so njedźelnicza cźěschi, a sa pschepytanje 0,50—1 hrywnu.

Płaczišny rejcha skotu na Drježdźanskich skotnych wikach

24. septembra 1923 Płaczišny po zentnarju a hrywnach

Skotne druźiny a wobmjenjenje	Stwa wado
Woły: 67.	wjsoko w miljonach
Bołnomjasne, wukormjene, najwetscheje rěsneje hódnoscze hacž do 6 lět	1700
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	1500
Mjenje wukormjene młodsche, derje pjezowane starsche	1300
Mjenje pjezowane wschěch starobow	900
Bykł: 62	
Bołnomjasne, wurosćene, najwetscheje rěsneje hódnoscze	1700
Bołnomjasne, młodsche	1500
Mjenje wukormjene młodsche a derje pjezowane starsche	1300
Schpatne	1100
Jałowizny a krowy: 75.	
Bołnomjasne, wukormjene jałowizy najwetschese rěsneje hódnoscze	1700
Bołnomjasne, wukormjene krowy najwyschese rěsn. hódnoscze hacž do 7 lět	1500
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młodsche krowy a jałowizy	1300
Derje pjezowane krowy a mjenje pjezowane jałowizy	1100
Mjenje a schpatnje pjezowane	900 hacž —
Cźelata: 169.	
Najlepsche wukormjene	2000 „ —
Mjenje wukormjene a taste wot zuza	1800 „ —
Schpatne	1600 „ —
Bowcy: 83.	
Młodsche a starsche wukormjene	1800 „ —
Starsche wukormjene	1600 „ —
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	1400 „ —
Swinje: 52	
Bołnomjasne wožebitych rasow a jich lichtsenjow, hacž tśi lět stare	2800 „ —
Wukormjene	3000 „ —
Mjasne	2500 „ —
Schpatne	— „ —
Kanje a lundrowy	—

20 zentnarjow briketow
je na běrny sameńcź.
Słonicy we wud. „Sorb. Now.'

Nimate nowe **pośkleschczo**
je na pschedań w Budyschinje na šulelskej haży 13 II.

Młody
Dobermann (poš)
so kwicz pa Poschcesenja pod „A 74" na wud. „Sorb. Now."

Módry mak
kóždeje dźěłby kupuje
Lehmannez konditorna
w Budyschinje
na šerbskej haży.

Starec zaszniki
kž dźěle k puje
časnikař Mencel
w Dobrošecach
pola Njeswačidła.

Vogtlandiske gardiny
nory, zanki, witraże, koschle, prunježowe kuńcje, kožowe pocźehnjenja a kožowe płachty, wjeselli rejenja, schórzuchi, błidowe a kožowe pschikrywy, wołkowa guzka a linoleum porucza wobjedje płaczinu wódno.
K. Erler w Budyschinje
na žitnych wikach 11
(napschecziwo „Stoteje Hwězdy").
Rěcźi šerbsći.

Kupuju
lumpy bacź 1 000 000 hr.
nowiny, schtwórki,
tmihi, akty 105 000 hr.
staru papjeru 60 000 hr.
toicźeho najwyschschich dnjowych płaczišnach. Żelezo a metale jenoż na wupokas.
Po wjetsche, so derje płaczoje stajanki, je šamtnym sapschahowem pschijźeju.
Josef Schubert
w Budyschinje borklin cź. 7.
Telefon 695.

Budźaki

wuporjedźa spěšnje
Fr. Scholze
na seminarskej dróży 10.
Čichi kućik. Telefon 478.

Kupuju běžnje kóždu dźěłbu
rožki, pschenizy wowsa, jeczmjenja muki, lanchoh ymj.
atd.
po burlowych płaczišnach sa hotowe pjenjesy.
Wo ertne, telefonisce abo pišomne wopschcenja proša
Heinrich Scheinert
w Kulowje
pschi zwrikwi. Telefon 42.

Wumělske wušiwanje.
Wuschiwanje, ruhowanje a garnowanje wjerowanskich sawěskow, cź-jowych flonkow, šerb. bantow, rubjeschcow, kaž tkanje a dostkow w najeschcheischim a najluschim wuwjedźenju. Tam so tež we wuschiwanju wowesźuje.
Frau Else Herrmann na Rotkł. dróży 13 w suhrodnej khěži I.

Žony
Poruczam swój mutli skład **pschepasow, mežaczných a pschedpadowych powjasow, podpołożkow.**
Steju rad k radje
Wagnerowa w Budyschinje
psched schulsk. wrotami cźo. 9.

Najwyschsche płaczišny
płaczu sa kóždebo trěbneho a njetrěbneho pša.
Schulta na Židowje cźo 269
(Schulze, Seidau 269).

Schtwórtk, 27. septembra je
pschijomna składnosć k wroczopschiwjesenju.
(Mäklaneagelegenheit)
na 15 zentnarjow s Budowchina do Sšmjec kez abo do druhich pschi dróży leżazych wjsow.
Pschiwjesel hacź do 12 hodź pschipołożuju do hordźenja „Lutzsja" na Ludwjkej hoźy.
Emil Sperling „Bad Heil" pola Sšmjeccheje.

CT Centraine dziwadło w Budyšinje
Jenoż 3 dny Wot wutory haš do stwórtka
Eddie Polo
kral cyrkusa
III. epizoda
Z njepřećelemi wobdaty
IV. epizoda
Zjebani jebacy
12 jednanjow 12 jednanjow

Katarzo-Hjednoczenstwa
schtikujcze ko pschi njemérach!
Pjenjesy, hódne klune papjery, pychu sućicze hebi
s pjenjezným khamorom
Mam wulki skład
s dźěła trjeh wuch pjenjezných khamorow pschihódnje na pschedań.
Willy Hoppe w Budyschinje
na kamjenźnej hoźy.

Pschihódne pośćenje.
Meble a polstrowane twory
nowe a trjebane,
dospołne wuhotow. španiskich sstwow a kuchinjow
też jenotlíwe toja, druhowe khamory, vertiki, kuchinske khamory, sofy a schezlongi, bodrze dźěłane, **schpihele** poruczą ćinicze wobkedje tunjo
Jurij Kiehl w Budyschinje
upowanich a pschedowanich dom na šerbskej hażu cźo 1

Hypothekowe wězy kóždeje druźiny wobdźěła **Ernst Rue** na Hochcź haży 32.

Do nowcho podrjeżenja kupujecze nětkole hischcze s pschihódnymi wumělenjemi
nowe drastowe khamory
tkaninowe zofy (zyle nowe)
toja, matrazy, płoty a wschitko druhe po jara tunich płaczišnach porucza
Max Wenzel, kupowanika a pschedawanska zentrala na mjazkowym torhoschczu 8.
Njedźelu hacź do 12 hodźin k rěcźam.

Nakhribjetniki we wulkim wubjerku porucza **Lodny** na Bismarck. dr. 7

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!
Rjekńce stajuje, hdyž kupujeće abo předawaśe, Ja čitach Waš nawěšk w Serbskich Nowinach."

Kupuju
Nowiny kg po 105 000 hr
tmihi, feschwki, akty 105 000 „
papjerowe wotp. 55 000 „
lumpy kg hacź 800 000 „
kosce, blesche atd. po naj wyschschich płaczišnach
Popp
na hornczerskej haży 18
Telefon 1352
Wikowarnja se starym żelezom a se starymi metalemi.
Metale jenoż kupuju hdyž so wupokas wot wyschnoscze hodu pschinjesze. Wot tośtich, kiž polnoćemi njejdu, njekupuju.

Słomu
kóždeje dźěłby kupuje
Aug. Hepper. Tel 1958.

Kóždy, schtóž ma
něschto na pschedań, s'ot. grat, wschelake nowe a trjebane wěcy, abo schtóž chce hebi něschto kupicź, wotjewi to
:: :: s nawěschtkom we :: ::
Sserbskich Nowinach
Tajki nawěschtk so w nědźe 6000 šerbskich domach čita :: a ma wěsty wuspech ::

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 50000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjec. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, zap. družstwo z wobmjezowanej ruku., w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 667.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotdaś, płaći so za mały rjadk 600000 hrivnow. Wobsedźe so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za rekłamowy rjadk płaći so 1800000 hr. Rabat po tarifje

Dnjownica.

Srjedu, 26. póžnjeńca.

Cypriana a Justiny, martrarjow.

1904 poswjeći so Maćičny Dom w Budyšinje.

1896 serbski koncert w Drježdźanach.

Bóh dał, zo by Maćičnym dom był južiskoserbskim bratram, našim lubym susodam, stajny a drohi kryw a wojmidło słowjanskeje wzajomnosće, zo by Maćica Serbska była płódne wohniščo narodnosće a literatury serbskeje! — Duch Smolerjowy a Hórnikowy budź z wami!

Zbožopřeće morawskeje Maćicy 1904.

Stoip za naš lud najmjeńša tež je khežka
A pólko, na kotrež so žito syje. —
Hdyž zemju bjeru nam, so row nam ryje,
A było-li tež, wjeleź dže do měska.

Jakub Čišinski 1904.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske tow. za Wulke Zdźary a wokolnosć. Měsačna zhromadźizna tutón měsac dla wšetkych přičinow wupadnje. Wotmeje so potajkim posledni pjatk njedźelu oktobra.

Kubowa wustajeńca w Serb. Domje wotewrjena wšědnje 1/2—3 hodź. sobotu a njedźelu pak 10—12 hodź. Přistup darmo.

Jednota „Sokoł“ w Radworju zmeje přichodny štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Swětne podawki.

Němska paźivne pschećiwjenje we wobšadzenym kraju sastajı.

Pónjeźu pschipołdnju je němske knježerstwo se sastupjerjemi wšěch politiskich stronow k wobšadźenje Němskeje k rosrěźenju mělo. Miništi kanzler finanzne położenje Němskeje rozłoži. Němska je dźensniej měšazow dołho wšědnje 40 miljonow šćerjich hrivnow za wudźerjenje paźivneho pschećiwjenja we wobšadźenej Němskej wuprowała. Pósledni tydźeń je paźivne pschećiwjenje 3000 bilijonow papjerjanych hrivnow płacźiło, suma, kotraž by nicze dźeń wote dnja pschibywała. Pódła teho pa je wulke sumy za nakupjenje jendźelskeho wuhla a wšelakich wutrajnych produktow spožadowała, kotrejž je Němska hewak z wobšadźenego kraja dóstawała. S najwjetšej bjezgwědomitosću a khłostanja hódnej lohkomyślnosću je Cunowe knježerstwo politiku paźivneho pschećiwjenja nimale dźensniej měšazow pschewjedło. S tuteje njesbožownej bludnej politiki su bo hospodarske mogu Němskeje bóle wurjerpnyle, dyžli je zwónowej wójnu. Nětko je Němska na konzu swojich mogow, wona je so wulrowała. Jej nje móžno, dale 9 miljonow wobhdźerjow Porurskeje a sdźela tež Porheinskeje dale ležiwjeć. Němska je swólniwa, paźiwne pschećiwjenje stónčiś, zola niz bjes munjenjenjow. Wona žełbi žada, so śmeli bo wupokalani wobhdźerjo do wobšadźenje Němskeje wróćiś, so bychu so sašudźeni z jasiwa puschćiłi, a so bychu bo Němšcy knježerstwowe prawa w Porurskej a Porheinskej wróćiłe.

Pšěd rosrěźenju, kotrež bo kanslerowemu rozkošenju pschisamknu, bo sastupjerjo wšěch politiskich stronow z wuwłačom němskonazionalnych sa to wuprajichu, so by bo Němska sahubnemu paźiwnemu pschećiwjenja wotrjekła. Woni su swólniwi, knježerstwu pšěd wottwarjenju paźiwneho pschećiwjenja pomozni być.

Popołdnju bo w domje němskeho kanslera sastupjerjo hospodarskich skupinow a powołaniow wobšadźeneho kraja seńdźechu. Němski kanzler zhromadźenym rjekła, so ma němske knježerstwo za nuzne, paźiwne pschećiwjenje sastajiś. Temu wšitkim pschitomni pschihłosowachu. S jena běchu w tym, so dyrbi bo dźełko zhromadnje po jenotnych prawidłach sal ocjeś a so jenotliwe skupiny (gruppy) njeśmědźa kwojowólnje postupowaś.

Wo paźivnym pschećiwjenju bo hakle po rosrěźenju z wjednikami politiskich stronow dóstaśnje rozhudźi.

Po wuradźenju němskich ministerskich pschedsydźerjow a po rosrěźenju je sastupjerjemi z Porheinskeje a Porurskeje sa bo też wjednizy politiskich stronow wo spnischenju paźiwneho pschećiwjenja pra'chełi. Woni wo tymle praschenju dołkónčenje rozhudźa. Pschi tich wuradźenju je němski kanzler praił, so bo paźiwne pschećiwjenje dla nimo měry wulkich finanznych cježow njechodźi dale twórdźerjeć. Po wobdźerjenju němskeho finanzneho ministra budźe žełbi paźiwne pschećiwjenje blizšich tydźeń 800 bilijonow papjerjanych hrivnow žadaś.

Žadanja porheinskich separatistow.

Kaž w druhich městach Porheinskeje je bo też we Wiesbadenje sandźenu nidźelu zhromadźizny porheinskich separatistow wotmeła. W njej su bo źledowace žadanja wuprajile:

W Porheinskej dyrbi bo nowa samostatna měna (pjenjezy) samjeśe. Kraj dyrbi bo se źiwnosću na dołhanje waschnje sastaraś.

Dawki a bjenje dyrbja w Porheinskej wostaś.

Porheinska hospodarska rada dyrbi bo satoźeć. Sastojnstwa w Porheinskej šmědźa bo jenaź z Porheinskimi wobšadźerjej, železnica a pósta šmětej jenoź porheinskej byś.

Stónčenje wjednik porheinskeho hibanja dr. Dorten na mušnosć sjednanja z Franzowskej a Belgiskej pokaza. Hdyž wobdźerjenje zhromadźiznu k dwórnischeju dźěchu, wobydlerja jich nadpadowachu a bo do nich z pukami dachu. We Wilhelmskej dróży młodeho człowjeka kwoahu sbichu. W khěžorskej dróży bo wospjet tšelesche, pschi čimž bo młody człowjek zranj. Wjele wošobow je bo sajało.

Wobšadźena Němska bo z nowa wot njewobšadźeneje wosłamknje.

Franzowska wobšadźeńska wyschnosć je wojerwika, so bo pónjeźu 1. oktobra źwobodny wobkhad mjes wobšadźenej a njewobšadźenej Němskej z nowa zawrje.

W Düsseldorfu dwoju polizistow zastrěli.

Njedźelu w nozy su w Düsseldorfu polizajskeju wachtmišćhtrowu Kühnena a Motza z wutšelkami ze rewolwerow zastrělili. Mordar je zběhnu dranu źwobłanu był.

Němska ludowa strona bo w Bayerskej rozsćěpiła.

W němskej ludowej stronje, z kotrejež wjednikom je němski kanzler dr. Stresemann, bo w Bayerskej pschećiwo jeho porurskej politiji pschećiwjenje zbě a. Pschiwišowarjo němskeje ludoweje strony w południowej Bayerskej su niedźelu na zhromadźiznje w Nürnbergu wobšamknli, z němskeje ludoweje strony wustupiś a bo wot nětka sajo pod prjedawšim mjenom jako nazionaliberalna strona organisowaś.

Ludendorfowa zbójna.

Sozialistiske nowiny „Münchener Post“ běchu we jenym nastawku Ludendorffa podšćerchu wójny mjenowale. Ludendorff wobdla samolwitego redaktora mjenowanych nowin dla zbichwdźenja wobstorži. Samtski sud njemjeńskeje sa nusne, spodźiwne, kotryžž bě wobstorženy mjenował, k wuhudźenju zbójacy a wobstorženeho winowinowa, dokelž njemóžeše we wutšu „podšćešcej wójny“ zbichwdźenje spóznaś.

Njeměry w Drježdźanach dale traja.

Pónjeźu demonstrowachu zyły dźeń dale trajacu Ludowa zbójna na jězorskej dróży mjeblowy wós a na rózku žyrotowmineje a Prajšeje drohi žynjerjowy wós powróći a z tym wobkhad w nutrnjej najwažnišchimaj drohomaj smutskownego města na khwilu zahaći. Potom wulke wułkadne wokno rosbichu a **hłowne dwórnischcjo nadběhowachu.** Dokelž běchu durje na boku z Bismarckfrej dróży sawrjene, zkjóda tr'ché wokowe schkleńzy wubi a jene durje wubrachi. pschi čimž jej wot nutska dwórnischcja pomhachu. Potom na Bismarckfrej dróży barikadu natwarichu, powróćiwschi tam stejoze kary dwórnischcjowych zbójnikow a prěki pisches dróhu położiwschi. Policija mócjeschе jenoź někotrych z nich sajeć a na policajski presidium dowjeść. Komunista Kennacku, kotrehož bu jeho towarschojo zatšělili, je policija dla wjazanych pschestupjerjow hižo dawno pytała. Se źwědkami je jaśnje dopokazane, so je morjazy wutšěł z ludowje cjrkwje pschijschoł.

Wotolny telegramm němskeho knježerstwa.

Němske knježerstwo je źledowazy wotolny telegramm wudało:

Jeli so bychu snutkowne njeměry twudrikle, maju wschitzy němskostatni sastojnizy a wschě němskostatne wy chnoscje jeniczky na pschikłaty němskeho knježerstwa pozwuchcaś. Trěbne nusowe wukazy wo złužbnych pschikłuschnosćejach knjes němski president wuda.

Tónle wukas je bo chodła wojerwił, dokelž je strach, so němskonazionalni spytaju, bo k rewoluciju knježerstwa smogowaś. Němskostatnych sastojnikow w Bayerskej su hižo namołwili, so bychu, hdy by k statnemu pschewrótej w Bayerskej dochło, bo po pschikazach tuteho nowego knježerstwa złožili.

Wuźlźenje ruskich brónjowych składow w Barlinje.

Póslednje dny je Barlinska politika wjele brónjowej składaj wuźlźiła. Kaž je bo słowiło, bu jej sastojniznje ruskeho pódšłužnistwa w Barlinje za komunistiski źěćeł sałožili. Brónje bo w dwěmaj kólnjomaj tamšnjeho Barlina khowachu. W jenym składowiznu policija pjerj kaschczowe brónjowe zebra, kotrež bě sastupjeł ruskeho pódtanzistwa w Barlinje, Petow, za 1500 dollarow pola jeneje Barlinskeje brónjowneje firmy kupił. Kaschcze wopschijachu 13 łoptich. 7 cjeźkich maschinskich tšelbow, 1 minnymjetak, 600 pjenjeźskich pažow a bubenow za pištolje maschinskich tšelbow a hromadu narunanskich dźelow. Pódła teho matku cjišćernju z nacźišćami za namotkowanje Barlinsko-Braniborskeje kommunistiskeje strony nadeńdźechu. Teź tši wožowy bo sajachu, a to Otta Gaerecke, kotrejž je kólnju w rauschim Barlinje wo nocy a mjetnika Kliemchena a jeho žonu, kotrejž bě dnes bróńe po porucznoscji ruskeho wikowanskeho sastojnizstwa do składnischcza swohłoj. Młody Kliemchen je pjerjał z wjednikom cjerwjeneje stotnje. Hłowneho winika, Petrowa, njemóže policija sajeć, dokelž je wón jako pschistojenz ruskeho pódšłužnistwa njetrankliwy. Sdźe Němska z bolschewiskej Ruskej politiku a hospodarśe sdźeźenje wotsamknje, potom dyrbi bychi teź lubicź dacź, so bolschewiskaju kommunistiku rewolucaju w Němskej pschihotuja. Schtóź cjertej mołnicki poda, do stracha pschidźe, so bo cjert zyłeho cźěła zwoźe.

Wobšamknjenje němskeje sozialdemokratije.

Wotkrjejny sjěd Barlinskeje sozialdemokratiskeje strony je 23. septembra mjes druhim wobstarnył, so dyrbi bo hospodarstwo z khłóbowym žitom pschez 15. oktobra dale wjeść.

Němska měna, na złotowu hódnosć załožena, dyrbi bo sawjeść, pschi tym ma knježerstwowe prawo němskeho stata na monopol bankowkow daśe wobšacź.

Prjedawšchi němski kanzler Cuno ma bo pola statneho šuda dla rosbrojenja sjawnych pjenjez wobstarjiźcź.

Dowěrjenje dźełacjerstwa k němskostatnej wobrje je bo do zyła tschahło a njemóže bo bjes pschemjenjenja wošobow a systema wobnowiś. Wotkrjejny sjěd žełbi tehodła wot wodźenja strony žada, so by pschećiwo tutym wošobam bjeswohladaje wojerwało.

Slej'chezo Jendźelskeje.

Barlinske telegrammy dostawschi wschi jendźelske nowiny mjenja, so je w Němskej nowy puć pschihotowje.

Jeli je bychu w Němšć i njeměry wudyrbiłe, budźe Jendźelska francowsku politiku z mjelzom podpjerowaś. Radikalni na lewej a prawej stronje njeźiwjeja bo w tym mysleć, so bo z nowymi njeměrami w Němskej jenoź francowskej politiji do rukow dźeła.

Dale ma bo z tym liśiś, so jendźelske knježerstwo nowy němski wotschkodźeńśi plan wudźełuje, po kotrymž měła Němska 40 miljardow złotych hrivnow

entencje šaplaczicą. Jendželsſka chze Němsku se zarabjenjom internazionalneje pojčonki podpjerać.

Revoluzija w Bołharſkej.

Londonſka „Morningpoſt“ ſ Belgrada pewdź, ſo je Bołharſka w rukach sbězkarjow. Wobkhad je ſo pschetorhnył. Hłowne město Sofija je wobkhelnjene. Wołożenje je khutne, dokelž je město hjes dołhajsaje zyrobły. Sbězkarjo ſ wjazorych stron k Sofiji cžahnu. Kral je wojſewił, ſo ſo trona wotrjetnje, knjeżerſtwo pak njeje wotrjekknjenje pschijało. Wonaj je ſo ſ pschisłupom Alexandrowcho strony pożwolniło Alexandrow je ſ połiſajſkim ministrom a wojeſkim diktatorom.

Rosprawa bołharſkeho knjeżerſtwa. W nozy k 23. ſeptembrej ſo njehdże 400 bolſchewikow k městu Burgaßej pschibliži, tola ſo wotehnachu, ſ wołstajiwſchi 18 jatych a 4 mortwych na wojowniſchcu. Sbězkarſke hibanje ſo w połnócnej Bołharſkej rozſchérja. Bolſchewikow, kotſiž dyžchu ſo w Dupnicy ſabydlicź, tam wobſtupichu. We wžy Stataricy w Tirnowſkim wokrjeſu bolſchewiſko bolſchawiſke knjeżerſtwo wutwolachu, tola roscžěkachu, hdyž wojazy pschindžechu a ſtżelcź poczachu.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 26. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +2, thermometer we dnju +17. Dźeńſa rano w 8 hodź. barometer 743, hygrometer —2, thermometer w nozy +10. Wuhladny na malo ſo pschemeńjaze wjedro. — Drježdżańſka wjedrarnja ſtaja dale rjane wjedro. Lohki powětr je ſo nad Europu ſpěſchnje roſſchěrił a nam nuwjedrjenje pschinjeſł. We ruhnych horach (Erzgebirge) mjazachu w nozy hižo mróz. Pola Jritſeje je hižo ſaſo cžeſći powětr ſpódnacź, kiž ſo hotuje, ſo k dołhemu ranju wotſtalicź a dźe ſo tež roscžahnjeć. Wežera rano ſo we Wiſſingen a Parizu beſchcžowaſche. Mnohe města mějachu kurjawu. S wjetſcha bě zamróženje. Cžapło bě 6 (Mnichow — Hamburk — Zürich) hacź 15 ſtop. (Paris —London 14). Na horje Zugſpitze bě 5 ſtop. ſpmy. S Londona ſo nam poſamróčenje njebjo pomě. Jutſje ſchtworkt hłonczo 5,54 ſtyrbża a ſo 5,47 hkowa. Měſacź ſchadża wjeczor 7,07 a ſo 8,02 hkowa.

— **Cžiſſkoluzijſki Wěſtnik.** 7. cžiſła je dóſchło. Wuzběrarjo móża jo ſebi w Smolerjcu kniharni wotzewjacź abo ſa ſarunanje porta pschipóſłacź dacź.

— **Kommuniſtiſke demonſtrazije.** Wutoru popołdnju a wjeczor dwaj cžahaj kommuniſtow ſ cžerwjenymi chorhojemi po měſcze ſpěwajo cžahnjechaj. Měſchczenjo ſo hižo wudyrjenja njemčerow bojachu. K ſměrowanju wobydlerſtwa w tym ſamym cžaſu němſkoſtatna wobora ſ kanonami a maſchinſkimi pjelbami po měſchczanſkich dróhach cžehnjeſche.

— **Měſchczanſki radźiczel Buthheim**, wobſydźer fabriki, je ſ měſchczanſkeje rady wuſtupił. Wón dyrbi ſo zyle ſwojemu wobkhodej wěnowacź. Jeho ſkutkowanje wołtanje we dobrym wopomnjeczu wſchěch, kiž jeho ſnaja.

S **Njeſwačidła.** Tež we naſchim hrodże ſu wóndanjo paduſchi pobyli. S oranżerije ſaleſchcu do hrodu. Woni durje tak ſeſamkachu, ſo jich nichtóż njemohł pſchepěſłapicź. Potom ſ jedżetnje wſchelaku nadobu a ſudobja rubichu.

S **Móſborka.** Naſcha wołmjowa wobora ſandżenu njedźelu ſwoju nowonatwarjenu wěžu (Steigerturm) poſwjeći. K temu pſchijědźechu jako hoſcžo **mnohe ſuſodne wobory.** We 12 hodź. bě ſwuczowanje. Pſchedmjet teho bě brózeń pschekupza Anderja. Wono ſo derje poradźi. Shorjeſſka hudźba wot 1 hodź. na torhoſchczu hrajeſche. We 2 hodź. ſo dołhi cžaſ jeſtuja a po měſcze cžahajſche. Hajcherſki miſchtr (Brandmeiſter) Bjedrich měſeſche pschi wěži rjanu rěcź. Po nim měſchczanſki farař rěczeſche a wěžu poſwjeći. Muzike ſpěwne towarſtwo nekotre ſpěwy wuſpěwa. Měſchczanoſta Jencź wežu do měſchczańſkeho wobhedźeńſtwa pſchewſa. Wſchelaka jabawa derje poradźeny ſwjedźeń ſtónczi.

S **Bukojnu** pola Wulkich Sdżar. Pola tudomneho wuczerja Arnhta ſu paduſchi ſandżenu ſobotu we nozy wſchěch jednacze kur we hróbži ſarěłali a kradnyli. Njehańbiciwi paduſchi ſu k durjam ſamki wotwacžili a ſamki ſobu wſali. Rubježna zwólna naſcheho cžaſa nima žaneje ſmilnoſcze a bjerje cžłowjeſkej wſcho, a njech je to też jeho male a poſledne ſamożenje. — Pola tudomneho žiwnoſcžerja Jana Gudy je ſandżenu pónđelu popołdnju woſeń wudyril. Nucże pſchiklinowazy wjeſnu lud je woheń, kotryż bě w plokarni wudyril, hnydom ſalał. Wjetſchejſchkody Guda njepocžerpi.

S **Habrachcźu.** Sobotu popołdnju pola naſ ke ſadławnym pukam dóńdże. Wěſty Schindler je jako hrubý cžłowjek ſnaty. Tón ſo do tſjoch młodych cžłowjeſkow ſ pukami da, dokelž měnjeſche, ſo ſu jeho duzy mimo hanili. Jeho dwaj ſynaj jemu pomhachu tai. Jedyn tjerźi, wěſty Schöjael dźahyſche jednacź. Teho cžaſ tſjo njemdruchojo tak pſchebichu, ſo ſa mortwe jeko wołta. Pólaj tiſkopjeſchſkate paſmiczko ſa ja. Lědma mājeſche roſhorjenych ludźi wotdźerżeć, ſo tych tſjoch njembruchow pſchebichu. — Lubołne **poměry** we naſchim kraju wyſokeje kulturu.

S **Shorjelza.** W nozy k ſobocze je wěſty Klobetanz ſwoju lubku Marthu Brückmarjej ſadajił. Wona we wón njeko wjedżeſ nodźahyſche, dokelž bě ſhonila, ſo ma hižo ſ druhej dźěcźo. Na to bě cžeknył. We Magdeburku pak bě jeho wottuczaze ſwjedomnje pohnuło, ſo połizíji ſwojemu njeſtutka wuſnacź. Ta je jeho ſaja.

S **Kruſchwizu** pola Mužakowa. Njeproſcheni hoſcžo běchu wóndano na jedyn kwaſ pſchiſchli. Kwaſ ſo we tudomnym hoſcžeńſu ſwjeſcžeſche. Njeproſcheni, kwaſarjo běchu ſ Wěleje Wody. We měſto teho, ſo bychu jich ſpody blida ſtukali, ſo woni do kwaſnych hoſcži ſ ſukami dachu. We ſurli, hdyž ſo kwaſowaſche, ſanjeſchu lubosny ſpěwcžk wo „Rožeńcu Luxemburkez.“ S tym wuſnachu, ſo komuniſtam pschi hłuſchcza. Najſkerje jim kwaſni hoſcžo njepschiſleſchachu. Tehodla ſo ſ pukami do nich dachu. Jedyn kwaſarja ſe ſtołom tak ſtraſchnje do hłowy mortwy, ſo trewi wupraſny. Jeho dyrbjachu hnydom ſawobalecź. Kwaſny nan do ſurle ſtupi, ſo by pohladnył, ſchto ſo tu njeczini. Teho pschecželni njeproſcheni hoſcžo krawego ibichu. Wón dyrbjeſche psched nimi ſ wokmom won cžekunycź. Dokelž wopraſnu. Kwaſarjam žaneho powołoja njewoſtajichu, dyrbjachu cži po žanym puczu, mjenujcze ſ wokmom na cžerſtwy powětr podacź. — Cžiſche a łubosne běchu tola nětkdy naſche hołanſke ſerſke wjeſći, prjedy hacź tale wuſſoka kultura do hołanſkeje krajiny ſacžahny. A tale kultura dźe hiſchcze zrły ſwět wuhoſicź. Mjes Sserbami ſu Sſerboje, kiž maja tym ſa ſło, kiž na tym hiſchcze dwěłuja.

Hospodarski rozhlad.

Sſrjedu, 26. ſeptembra 1923.

Kurſy dźenſa dopołdnja:
Dollar 120 miljonow hriwnow.
Jendželſki punt 504—602 mil. hriwnow.
Cžeſkoſłowakiſka króna 3,4—3,6 mil. hr.

Na Barlinſkich witkach wežera kurs zuſych pjenjes dele hiješche. Dollar bě rano a dopołdnja 155 a jendželſki punt 700 mil. hr. Potom pak kurſy ſpadowachu. Dollar ſjědže hacź na 115 mil. hr. Pschicžinu k temu ſu wſchelake. Knjeżerſtwo je wcžera wobſamkło, ſo pažione pschecžiwjenje je kužoi němſkeje kuſy ſpuſchcźi. Tole pschecžiwjenje je kužoi němſkeje kuſy a hubjerſtwa. Wono je tydżeńſy 8000 biljonow papjerjanych hriwnow ſpożeralo, lud a kraj do njeſkónczneho hubjerſtwa ſtorcžiwſchi. Tola tež ſtatna banka ſo prózowaſche, kurſy zuſych pjenjes ſnižicź. Naſche knjeżerſtwo a naſch ſtat pak nětko pſched nacžeżſchimi nadawkami ſtejitaj. Hobrſke ſtrachi jeho baſchinu kroczelam hroża.

Na **produktowych witach** ſo tehorunja ſeſłabjene žitne płacžiſny ſapiſchachu. Žita ſo wjele poſticžowaſche. Kupzy ſo kupowanja wotwlakowachu. Jenoż ſa khětro ſnižene płacžiſny bě hiſchcze mózno, rożku wotbucź. Statna žitarńſach je we poſlednich dnjach na wſach wjele žita pokupicź dawa. Też mlyny wežera pſchenzu njekupowachu. Wyrnjeż piwarńje ſo ſa jeczmjenjom ſajimowache, płacžiſny ſpadowachu. Wowcź bě tehorunja turiſchi. Wežera hiſchcze proviantny hamt wjele wowſa pokupi. Wulke powyſchenje żeleſniſkich tarifow wobkhad jara poczežuje. Mnka ſpaduje. Wſchě druhe produkty běchu we wjele ſeſłabjene.

Na **Barlinſkich produktowych witach.** Pſchenża 240—250, rożka 210—215, nałětni jeczmjeń 230 hacź 240, wowſ 200—220, pſchenczna muka 375—425, rjana muka 300—362,5, pſchenczne wotruby 125—130, rżane wotruby 125—135, rapſ 375—400, ſa

Hanka.

Powěſcź ſe Sserbow.

25] (Pokrazowanje.)

Hacź khory bludźeſche? . . . Rocho a Hanka, wobaj ſhlědnyſchtaj jako ſcžěna. Wožebje Hanzy ſtarwy ſehrachu ſe ſymizu, a njewěrjeſche ſebi, do kotrejż ſtrony by pohladła. Jenoż na cžetu ſplóſchinje ſhladny, kaž by chzyła prajicź: „Cžeta, tuła cžeta, wupomhaj tola ty mi!“

Cžeta też hnydom do ſkutka ſapahny. „Pomału, knjes wuczeř, pomału: prjedy budźeczе ſtrowy, a potom wo kwaſu porěčimy, a braſchka pſchinóże.“

„Ale njerozumjeſche dźe jo wo też ſo mnu, cžeta?“ dźeſche khory njeſcžerpliwje.

„I wěſo, wěſo — ale nawjeſelimy ſo potom cžaſa doſcź. Nětko je hłowna wěc, ſo ſo knjeſ wuczeř lěkuje a dołěkuje. Proſchu, knjes wuczeř, ſlehnjeże ſo do ſahliwka a wotpocžińe trochu. Wy ſo pſches měru napinacże. Hewak waß ſaſo tón ſurowy kaichl hrabnje. — A mój, Hanka, na khwilu ſe jſtwy pódźemoj, ſo by knjeſ wuczeř měra wuzłit.“ —

Wonka cžeta Hanku ſa ruzy wſa a woprajcha ſo jeje khutnje a poważnje: „Hanka, je to ſchto wěrno, ſchtoż rěczeſche? Hanka, ſ prawdu rěcź!“

„Ale cžeta, Bożo pomhaj, to wſchak ſu jenoż jeho myſle . . .“ Hanka placžiży wotmołwi. „Zel mi jeho je . . ., ale tuto wſchak ſu jenoż jeho myſle.“

„Wbohi cžłowjek! Khudźinka! Ja ſym też tak myſlíła“ — cžeta ſ hłowu pſchikiwny, ſpokojena a ſ dobom ſe żelnoſcžu.

„Haj . . ., ale ſchto ſ teho budże? Budźeże proſchena, cžeta, poradźeże mi! — Hdyž je tafle, to ta tola njeſmém wjazy hicź?“

„To by ſurowoſcź była, moje dźěcźo, to by khoremu była kaž morjazy jěd. Nawopak, Hančička luba, ty ſem khodź, kaž ty khodźiła, wjeſela, pſchecželna budź, powědaj a cžiń, każ by je wſchěm pſchesłodne była. Trochu cže w tym budże, ale Bóh cži to woda, moje dźěcźo — khoreho knjeſa ſchularia dła. S tym ſporjeniſchich jeho poſlednje dny. Wěſ dźe mi, oobkhuja jemu!“

Schtoż bě cžeta prajiła, to bě tak w měrje prajiła, a tak jaſne to bě, ſo ſo njehodźeſche niczo pſchiſtajicź. Hanka wſdychny a wobroczi ſo, ſo by wotcžiſchła. Ale hiſchcze ſo wrócži a ſ khwatkom rjekny a je ſtrachom:

„Cžeta, njebyſchcże tola — haj, rjekńcże tola Rochej, ſo njeby ſchwatnje wo mni myſlił. Budźe tak dobra.“

„Njeboj ſo, moja duſchka. Wſchitko derje wobſtaram.“

„Saplacź wam Bóh luby Knjes, tuła cžeta!“ — Hanka pſches pucź k Lubolchojzam pſchebehny, njepytnyſchi, kak běſchtej, ſ radoſcžu a ſ pohnuczom ſo ſaſmježcžiwſchi, wocži ſtareje cžety ſa njej ſhladlej. Też Hanzy ſjaſnjiſchtej ſo wócžaſ.

XVII.

„Ach, dźeńſa je mi rjenje! Niczo mje njeboli, kaſchel je wuſtał . . . A mi je tak wólno, a kak ſ lohka ſo mi dycha! Sawěſcže, bórzy budże lépje. Njemyſlitej też wój mojej ſwěrnej, dobrej duſchi? Haj, ſawěrno, dołho ſtej mje pěſtowiloj, ale bórzy budże po ſtaroſcži a wotbudźetej mje.“

Khory wuczeř womjelkny. Ale jeho wocži, ſ hłuboheju dółcžkow tak wulkej ſo błyſchcžejej, tak radoſcžiwje, žadoſcžiwje hladajej, tej wſchak wokraſnjeſchtej jeho pſchebłędże ſtorhane wobliczo. A ſłote hrody ſłota nadźija ſomu bědnemu młodźenjej mwarjeſche, to bě ſ jeho wulkeju jaſneju woczow widżeć.

„A wěſtej też, kak mi dźeńſa je?“ po khwili poča: „Tak kraſnje a ſwjatoczńje, jako by dźeńſa mělo boże dźěcźo wobradżeć . . . A niż wěrno, to budu bórzy hižo zyle, doſpołnje ſtrowy . . . A tu hlej, tam dóſ moje huſle wiſaju! Skoro każ bychu mi porozlowale, widżu to na nich. Ach, wy moje lube, dobre huſličži, dołho doſcź ſcže ſwjeſcže, a dźeńſa ſebi na waß ſahraju . . . Hanka, luba Hanka, njebyſchcże mi je podała?“ —

S wulkej žadoſcžu khory mſchitr do truhow ſahny. Hanka wotrabżeſche, ale wuczeř ſahra. „Ach, mi je dźeńſa tak derje, tak rjenje — dowoł!“ A le khorej wutrobje je pſchitłóčži, te huſle lubowane. A hudźeńż ſo po trunach pſchewożowaſche, a ſwuki, tak radoſtne a tak bólne a tak polne nadźije, a błódka a żeńżne ſo ſ trunow wuronichu, ſo bu cžěſno a, ach ſtyſkno — Hanzy a cžeſe. Měſchto wuſchiwacź bě ſebi Hanka pschinjeſła, ale wuſchiwanje ſo jej ſ rukow ſwjeſe. Stara cžeta pak, ruzy ſtyknywſchi, ſtaru hłowu ithilihcži, żeluje rozpomínaſche. Ach, kak knjes ſchulaŕ dźeńſa pſchekraſnje hrajeſche! Pſchekraſnje! Tak jimanje, każ dotal żenje! A na poſledł knjes wuczeř ſam ſaſpěwa. To knjes wuczeř ſpěwaſche, to rżeſche wutroba poſłuchařkow a — jeho. To wſchak bě jeho poſledni khérlusch

Po prěnim hrónczku khoreho wopuſchczichu mozy. S dyrkotom hudźeńż hiſchcze raz po trunach pſcheběhny, wumněrachu ſwuki każ bólne błódke ſaſtorżeńje, a khora hłowa ſo na ſnak połoži. A wuczeř rjowej wocži, kotrejż běſchtej hakle błyſtotałej, ſo ſpróżnej ſawrěſchtej. Lězow cžerwjeń hażny. Pobnuły wokomik ſe ſmjatym ſahorjenjom bě ju do wobliczа ſkuſłał. Nětko bě po wſchém. Płowa ſchěr wupiteje pjerſchcže ſtorhane ryby pſchikiry, w kotrychž bě pokhowana wulka móz łubowanja a kuß truchłowy cžłowjeſkeho ſplaha. Sa poſledním jednanjom ſaſwěſchł ſapadowaſche. Wuczeř wumrě.

Mała ſtwiczka wocžichny. Każ ſtrach pſched nječim njeſnatnym, a tola tak hobrſkim pſchitomnej ſónſkej ſaja. Jimaj ſo ſeſda, jako byſchtej ſ tam, hdeż łoże ſtejeſche, ſaſtyſchałoj duſcheny ſton. Wuczeř je dobédźił. Zaſo je cžicho. Majeſtoſcź ſmjerczе je pſchiſchła.

Hanka pak ſo nahle ſatorhny, a wótſje ſakſchinywſchi, padny do noſowo pſchecžeſłoweho łoża: „Wón je wumrěł?!“

W tutym wokomiku wichor ſtorczi a mózne ſo ſaprędrſchi wotrahy wokno, a cžerſtwa żiwa żołma ſymſłeho ponkera ſo do bydła pſchewali, kotrejż bě ſmjercži ſ hojſodu pobyła. A ſe wóſy ſawuſchcź pſchaj.

A ſtara cžeta běſche derje wěſchcžiła.

(Pokrazowanje.)

rapšowy wošuschk 165—175. Wschо po milijonach hrivnow a po zentnarju.

Sstoma a hyno. Pšicheična a rzana 15—17 mil. wowsina 14—15, rzane wokleny 11—13, jeczna 13 hacz 14, hykanje 27—31, hyno 15—20. Wschо po milijonach hrivnow a po zentnarju.

Slota hrivna wezera. Banka dawa 28 737 000 hr., pschedawa 28 881 548 hr.

Wuhtlo. Zentnar briketow dyrbi 19,08 sloteje hr. płaczicz. To by bylo wokolo 85 mil. papjerjanych hrivnow.

Kak budze wo tak wjele drózschi, kaj wschо druhe, schtoz i Kalijowej industriju hwiżuje, horje bije.

Zement. Waggon = 200 zentnarjow pschindze we sabrizu a hjes mechow 525 sjotych hriw.,ow. To by mech 75—80 mil. hr. pschischol. Ke jemu bo we drohnym wikowanju hischcze hacz do 30 proz. pschiraże.

Kursy zujych pjenjez. Dollar 121 mil. hr., zendželski punt 550 mil. hr., schwajzarski frank 21,660, franzowski frank 7,68 mil. hr., cześkoślowakska króna 3,63 mil. hr., 100 polskich martow 38 000 hr.

Hamtske kursy wezera we Barlinje. Dollar wiaczeske 120 697 500 hr., zendž. punt 548 629 000 hr., schwajzarski frank 21 605,850 hr., franzowski frank 7 660 800 hr., cześkosł. króna 3 620 925 hr., tażsama we Drježdżanach 3 341 125 hr.

Dopis z Khrósče.

Cześcjena redakzija!

Je ! wulkej schkodu, jo Wasch sastupjer wo postajeczenju khorhoje tudomneho wojerskeho towarischa zanu wospravnu podal njeje. Werju wschak, so je jemu nemski zwjedżeri lóścht k temu mjal. To jene znajmjerischa be połschkowace, so je knjes farar we zurkwi żerbski predowal. To po mużli Nemzow njebe, tej nij wschelakich tak njenarownanych Serbow. Na to je żo dopischowar w Kamenzer Tageblatt hórschli. Po jeho menjenju to do nemskeho programmo njeżłuschesche. Tón mesachu jenoż Nemzy postajeczi. S zyla be tehdom Nemzonstwo „Trumpi" a we „żerbstej metropoli" — je to najdżele bula — żo Nemzy jako knjezi czujachu. Sserbstwo dyrbjesche we wschem wrócżo stupicz. Kelko Sserbow je tola wchdom swoju nemsku nutrobu jako namalako a wuzhpaka? Wschudże witachu nemske napitmna a zuty żebi myślachu, so żu w Halschtrowje, niż w rusy żerbstej wsy. Nekotsi powedachu wo luchy franzowskich khorhojach, dokelż żerbske barby njesnaja. Nemskich wesze sarjadnistwo dojeż swjesez njemożesche. Też żerbske bolizy dyrbjachu nemski zwjedżeri porjenschicz a wospżerjeżicz pomhacz. Jena pschedatjesche nemsku schtuczku, za to żo jej wschelazy nemsky pschipoślucharja wuzmjanchu a swoje żorty cżinjachu. Nekotsi sastupjerjo żerbskich towarischow drje zwój dar je żerbskimi żlowami pschepodachu, njemożachu pak i tym nemski ras podnikcz, tej nij Jednota je żwojim żerbskim spewom. Najhórschcha be porom swjedżenska rec wot Jażeczjanskeho wuczerja Brownoda.

Swojeho nemskeho ducha dla bu w Kamjenskim dżenniku wocżischczana. Pschihodnje pschindże mi do rukow, dokelż jón żuzod dżerżi. Wczink tam na nandl rafow nemsku żwónu wukhwaluje, khwali Nemzow na wschě strony a boki a wo Sserbach ani z jenym żlowom wihnyl njeje. Tutón Wschonkmij nasWerje njetwó, so je w żerbskim kraju. Tu ! nowa widżimy schkodny wósmy nemskich wuczerjow mjes Sserbami. Wón je też prajil, so je wojerske towarischtwo założene k pżitowanju nemskich nalożow a wuczinjow. To widżimy ! tżho, so pschedżyda pschi rowje żemrętych żobustawow nemski wótczenzach spewa, bytnjez luczi Sserbja pschipódża byli. Tak żo żerje Nemzowstwo dżen wote dnja do nalschich wożow a statokow, do żwójbow a wutrobow. A Sserbja żami żu jemu pożłuchni wotrocżkowe. To je srudnje, ale wérno. Wobedże schkodne żu także nemske zwórkstwa mjes Sserbami. We wéczi stej, so żu 34 nemsky zmyśleni mużoju (luczi Sserbja) tute towarischtwa założili. To njeje wérno. Snaju też wschelakich, czi żu żerbszy zmyśleni a żu jeno waschnja dla w towarischtwje. Też żerbske żony a holży żu po rećzniku nemsku żwérni we żebi socżuwali. (?) Nemska a sakska żwérz żu po nim pschiżikowne. Kajka dha potom żerbska je? Nimaja Sserbja żaneje. Jedyn znajer nemskich stawiznow mi hinaschi wobras wo nemskej żwérzje pschecżiwo żwójim rodnym a potom hakle napischeczo Sslowjanam potredasche. To bychu fo ludżo dżiwali, kdy bychu to nedżeli. Nechtóżkuli fo dodżiwacz njemóże, fo Sserbjo tajkele wézy sobu cżinja. S tym żhudżujemy jenoż żwoju cżesez a nahladnosez, kdyż Nemzy widża, so lud żaneho narodnoho rjada nima. Kak dże nas potom wukraj cżesczowacz, kdyż w kraju samym swoje Sserbstwo zaprewaju. To je srudny was cżaża, kdyż Sserbstwo ! nowa ! procha stawa. Najprjedy w khlóschtrje tajki wschonemnski żwiedżeń a nétko żażo w Khrósczijach. Schto budża druhi wo nas prajicz? Skoro dyrbimy żo za żwoje żerbske njeno hanbowacz.

Wusudżenja.

§ Fabrikant Gotthelf Burscha we Polczinizu bé we żwojej sabrizy ! dżelom sastat, 29 dżelaczerjow je dżela puschczinschi. Dokelż nebe to dżelowemu ministerstwu wosjewil, żo wobstorżi a pjched sawnisti żud staji. Tón jemu 100 000 hr. pjenjeżneje pokuty napoloży. To bé statnemu żudnikej pjsche nitko. Won sapoloży powolanje a krajny żud khtostanje na 3 milijony hrivnow powpschi.

§ Hoschenzarja Waltera, mjeżecżela hoschenża „k tijom lipam" we Zitawje, bé tamny sawnisti żud k 14 dnjam jastwa abo 140 000 hr. pjenjeżneje pokuty zasudżił. Jeho winowachu, so je ! jeneho pjched jeho hoschenzom klejazeho automobila nowu automobilowu wobruez je starej samérnil. Won żo hórischcze a dożpi, so jeho krajny żud wurwinowa.

Přilopk.

* We Czéśkoślowakskej je ! cżatżami wschо tuńsche wacz pola naż. Saudżenu żoboru, jako nemske pjenjezy trachu lépje srejachu, na sakske stronje bydżaju do Czech po zwoty khodżachu. Howjase a cżelaze mjasko bé wjele tuńsche, hacz pola naż. Kusk burry bé nekotre miljony tuńschi. Mutka je na tamnej stronje wjele lépscha a niżo drózschcha, hacz pola naż. A luby Bożi dar halke. Tón je jadrinwy, béży a klódny a nétko temu hischcze tuńschi. Khdyż cżésze mjesy pschekroczischi, cżi knydom wésty mér a spokojnosez na wobliczach tamnych wobydleri nadpadnje. Khdyż Boże słónczko najsmne hona postoczinje a widżischi, kak wżdy a mésta porjad, wschoscz a słoty słódki mér dychaja, potom ménischi, so żu do raja sastupil. Haj, to żu cżi Cżechoślowakojo, cżi ! jasnym rosumom a żylnej ruku na żboża swojich wobydleri twarja, bytnjez Wschonémcy bóle na nich żuby ischinjeli.

* Powétrown (Luftballon) snjeżbożeli. Saudżenu njedżelu dyrbjesche żo wot Brüsżela we Belgiskej żem pschemoshżiba powétronow wotmécz. S dolheho ranja dujesche żylny torhany wétr, Njebjo pschikrywachu tolsce cżorne mróczele. K jédżbje béchu żo 21 pschipowjedżeli. Ale jenoż 15 żebi swérichu, pschi tajkim hrożazym wjedrje żo do powétra puschczicz. S nich pak je też wjele snjeżbożito. Szamo wjecżor dóndże do Brüsżela powjeżcz, so je do spanjeskeho powétrona „Polar" błyst dyrił. Sso japalwischi powétron ke swojim padże a żo rostrafy. Wjednik żebi nohu slemi. Jedyn bobujedżaży żo morí. Też schwajzarski powétron „Gens" we njewjedrje snjeżbożi a żo rostrafy. Wobaj bobujedżażej żo sarafyschtej. Jedyn amerikanski a jedyn belgiski powétron we wulkim wétrje do żo sarafyschtaj. Pożledni żo rozbré a plun ! njeho wustupi. Ale też amerikanski powétron pschi hollandskich mjesach we cżésżkim njewjedrje snjeżbożi. Na jemu padnywschi, żo rozbi. Też teho wjednikaj pschi tom żwojim żmjercz nadeżbżeschtaj. Wjednik rozbiteho schpanjiskeho powétrona „Polar" ! mjenom Gomez, kiż żebi pschi tom noży slemi, hródżnu żébu takle wopisuje: Powoldnju, krótko do 5 hodż. wotjedżechmy. Lédma béchmy dale Malines (Mecheln, méstacko nedaleko Antwerpena w Belgiskej), ko njebjo zaczémni. Cżekże njewjedro pschicżażnyc. Deschczit żo tżesche. Ssylny wétr nas jow a tam mjetasche. Ja radżach, żo na semju puschczicz, bytnjez też to polno strachow bolu. Mój towarischi nodżyżche. Ja pak chżnch tola dele. Tehodża pschipravjachmy żo na puschczenje k żemi a wumjetachmy pész. Bżchmoj jenoż hischcze 100 metrow wot semje. Dżo jedyn ratat ja porsjas pschimny. Bohużel pak bé żam a tehodża psche żłaby, powétron sodżerżeczi. Schto żo potom sta, samożu żo ledma dopowmnicz. Najsterze żo méschki ! pésrom swottorhachu. S desczczikom béchu żo tak wotcżażite, so żo powjasu, sa kotrej wiżachu, pschetorżechu. Bżchmoj na jene dobo w 1200 meterskej wyżokoscz. Potom pschindże njesboże. Mój towarischi żo bjes wédomnja do kuta korba swjesy. Powétron stejesche w plomjenjach a hnydom padasche. Ja ménjach, żo je mój towarischi jenoż we womorze a żo prożowach, naju pschedo żahubu wuthowacz. Plomjenja wuhasnychu a mój padachmoj. Mi żo padanje wékżnoscz żdasche, ale tola jenoż dwé mjesnischinje trajesche. Leżach żpodu korba a cżujach, so żym żebi wobej nohy żlamal. Pschiłhwatagezmu ratarjej pschiwolach, so by mojeho towarischa najprjedy wumnohi. Ménjach, so mohł żo pod korbom zadusnycz. Jako pak jeho wucżahnu, be hżiw mortwn. — Ratarj, kiż be na pomoz pschikhwatal, njesboże ! żile wopisuje. Wjecżor ½6 hodż. powétron nisto psches naschu wjeż lecżesche. Potom pak w runej mérje wyłoko a śpéschnje do powétra stupasche. Błyst dyrí do powétrona. Won żo hnydom ż plomjenjom polesche. K semi padajo pscherały tśchu niskeje khżki. Hnydom pak żażo bale lecżą. Halke na polu leżo wosta. Jedyn ż teju w korbje żedżazeju na mnje żawoła, so je żebi wobej nohi żlamal, so pak dyrbju najprjedy jeho towarischa wumnoz, kiż je we womorze. Jako teho wucżahnychmy, żwónachmy, so je jeho błyst morił. Plomjenja, kiż béchu powétron żapalile, béchu jeho drastu żpalile a jeho cżélo wopalile.

* Wobjedżet khżżow jako prosżet. W Parizu policzija prosżeria żaja. Won we tym dżéle mésta prascheschche, we kotrymż wjele Amerikanow bydli. Na policzi wupokaża żo ż wobżedżerjom diweju khżżow. W nimaj pak bydla jenoż maki pschekupzy. Cżi żu ż wójnu tak wothudli, so najenżi pjenjes żapłaczicz njemóża. Dwarjeni pak rospabujetej. Tak wobżedżerjej niczo wysche njewosta, hacz prośnycz. Dotżi żu Amerikanojo jara schczedrilwi, mjesche wschédny 50 frankow dohodown, po naschich pjenjesach dżenja 400—500 mil. hr. — Wójna je na wschę kraje wożebje na dobyczerske wjele nuży pschinżebła. Jenoż we Nemskej bédżu ża nekotre worschty po wójnje słote cżażby. To pak niczo po dobrym njeje, a żo bórży żo żalożeje pschewobrocżi.

* Paduch żo żam żmjertnje pokłoskał. W Rothenbachu pola Landshuta we Schlesyskej jedyn 22 létny dżélaczeń na tym dżélasche, jedyn drohotny elektritski apparat kradnycz. Jako że żwojim padnschnym dżélom żapocża, bédżu pschiptrany bjes milimy. Njenadżijy pak żo ż milimi napjachu. Milima mlodożtneho paducha na méżce mori.

* Wulki wożeń w Grabinje (Finsterwalde). We mozy k wintorje je żo tudomny parny młyn wotpalił. Mjelenja sniczicżu 6000 zentnarjow żita a mutki. Grabinskej wohnjowej woborże żo poradzi mjelenju a domsse wukhowacz. Nimo żpalenebo młyna wjedże telżżonowa cżara ż Barlina na Drježdżany do Prahi. Tu je wobeń pschetorhnyl.

* We żadwelowanju. Se Scharlottenburka pola Barlina żo powe: Wikowarja ż domizej nadobu wésteho Abrahama Lippmana w jeho wobydlenju morwehо nadżdżechu. Tola tej jeho 48 létna żona a 18-létna dżowka bésczej morwej. Lippman ke najprjedy żwoju żonu a dżowku a potom żam żo żaścélił. Wysche teho bésche honacz k pluwej trotemrjeny Sso bojo, jo njemohli hnydom morwi byez, je hischcze pluwej do żiwy żtupacz dal. Ménja, je je żtarjosez wo pschichodu żwójbu do żmjercza hnala.

* Wyschiczi policzaj jako pokłokował paduchow. Wowne méżto Sakśkeje Drježdżany móże na żwojich policzajow horde bycz. Njedawno halle wo policzajskim wyschku pżihacznym, kiż bé w Drježdżanach paduchej pokłokował. Nétko jedyn tajki policzajski wyschk, dla żameho słósnistwa wobżtorżeny, psched żudom żtejesche. Won réka Jurij Winzer a je żo w lecże 1886 w Gohlizu pola Lipżka narodził. Won bé wésteho Schanzela żowjedk, so by kradnył. Schanzel bé ż kucharjom we żmaczi konditorni „Rumpelmaier" na żtarym torhoschczu w Starych Drježdżanach. Tón tam mloko we tyjach, żokor, czaj, lékery a żlóborne ślżży kradnyschе, kiż jemu Winzar wotbérasche. Schanzlej namérí żud 2 méżażaj jastwa a Winzarjej 6 méżażow. — Drježdżanzki policzaj by trébnischo był, żo wo żpranowiczej żwojich wyschkow żtaraez, hacz wo to, schto Drježdżanzju Sserbji żebi mjes żobu powjedża.

* Żpodżiwny podawk. Jedyn jendżelżi wyschk że żwétowoje wójny tónle podawk powjeda. Won nozowasche w tżelnych hrjebjach pod jenżju. Jónu w nozy począ jemu nékat bżiwno bycz. Wonczewschki żo njemało wustrożi, jako mnischki (Nonne) w klóschterskej drajsze pjched żobu wuhlada. Sadżiwany żo żu wopraschka, kak je żem pschischka. Tu jemu njeprajі, ale ż tuppym hłożkom ż njemu bżische, so je żwót je żwojej hrożnoscżu a bżesbożnoscżu tule wójnu żażtużił. Milżony cżłowjekow dyrbja to że żmjercżu, ż cżerpjenjom a że żtyłknywoscżu wotpokucżicz. Słónczne jendżelka a Franzoszka dobudżetej. Tole dobycze pak żana radoscż njebudże. Potom żo nadobu w cżémnoscżi thubi. Khdyż bé żo wyschk że żwojcże żpodżiwanja thrabał, żo hnydom ża njej puschczi. Won hrjebje pschebeha, ale nihdże jeje żlédu njenadenże. Rosmjerjany a rosbudżeny won wobżamknu, ża tejle wéżu żledżicz. W blischcżi je mnischczi klóschtr. W transchim żwitanju żo tam poda a prożischcze wo rosmótru ż abtżbmu. Jej wo podatku powjedajo żebi żadasche, żo by krucże ża tym ischta, kotra mnischka po nozach do tżelnych hrjebjow khodżi. Abtżbżna temu powjedanju njewérżeschche. Tola żludi hnydom, wej pschepytacz. Wyschka pschepróży do pódlanjeje żwoy. Jako tam sastupi, sawota: „Tule je", na wobras na żcżenje pokasujo, „tale je w naschich hrjebjach kyla." Abatżbyna pak wotmolwi, so je ta mnischka hižo pjched 20 létami żemrétka. Jako 16 létna je do klóschtra sastupila. Tu pak je w lecże 1905 22 lét stara żemrétka. Wona be pod mjenom „Petite fleur" (mała kwétka) znata a mózesche djiwy cżinicz. Jako żo wyschk do żwojich hriebjow wrócżi, żhoni, so je létarska bomba jeho podżiwnje wobydlenje żapuścżiła.

* Létża je żo tobak radżił tż Amerikі pżiżaja. Runje każ wino żo też tobak wschelako radżi. Sa tym, hacz je léto. We tymle lécże je żo tobak radżił. Won ma wjele lopjenow najlépscheje kajżoże. We Virginiskej lédma żobu pomnja, żo żu byłe tak bohate tobakowe żnż, każ létża. Lopjena żu kraśneje barby a najlépscheje kajżoże. Tónle tobak żo pódla turkowskeho najbóle do zigaretow ztnka. We tymle kraju je wunoscżi żnjow pornjo druhim létam wo 30 mil. puntow wjetschi. To żo wschо żo jara tżenje posthа, ale my khwalimy żebi dale bérnjaze żelo, dokelż bohate zuże tobaki ż naschimi żubjenymi monetami żapłaczicz njemóżemy.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a desti kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane
Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Rocko w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Nieswačidko 24.

* **Pschekleparty žudnik.** K boharišmu žudnikej pschindže burik jemu sforžo, so žu jemu pczoty tradnyli. Sšudnik kajsche jemu najsyra w postajenej hodžinje sašo pschinicz. Jako tam pschindže, bě žudnik hižo zyku wješ hromadžił. Jako wokradnjeny pschindže, žudnik na njeho sareji: „Kak mójesch žebi swericz, zyku wješ hromadže shonicz a na žywotich czestnych žuzodow tukacz, so žu paduschi? Njerdžiwisch, so na cžapzy paducha hischcze telko pczokkow žedži?" Jako to twopraji, žebi jedyn se serdženych nimotwólnje sa swoju czapku pschimny. A hlaj, to bě tón paduch a žo hnydom swojeho njesiatka wusna.

* **Wjedza žebi pomjacz.** We Jendželskej staj Kampmarjej. S njeju je kóždy we wójnje tuku shubit, jebyn prawu, druhi lewu. Tej staj žo sjednoczilej a nětko te dźěła wobstarataj i lohkej prózu, kotrymž stej wobej ruzy nusnej.

* **Muž nima njeprawje.** Na wobydleniši hamt w Mohuczu pschindže hischcze mlody muž a prajesche: „Chzu swojeho žyma za jene wobydlenje samolwicz." Wotmolwa: „Wy jeze tola žam hischcze jara mlody (nětchto psches 20). Macže dha hižo žyma?" „Haj, je žo mi wczera narodził. Dakuj dyrbi f wjetscha tózdy do'ho czakacz, prjedy hacz jene wobydlenje dostanje, žym hižo pschischol jeho samolwicz." — Jara staroscžiwy nan!

* **Spěschna wotmolwa.** Wuwolany němski hudžbnik běsche znaty dla swojich scheżitwatych pschispomnjenjow a wotmolwow. Na jenez prusiy pschiwoza stajnje rěczazym spěwarkam: „Moje knjeżny, cžinu waš na to kedžbnych, so je Kapitol hižo wumozeny." (To běsche w starym Romje twjerdžina wožrjedž města, hdžez jónu hužbu je swojim gigotom strazu na pschikhad njepschecželom kedžbnu sežinichu.) — Jónu storcži na skhodže f jenym zuzym knjezom hromadže. Hudžbnik sareji na njeho: „Wokole!" Bülow sejmwasche dwórlinje klobuk a prajesche: „Mje swjeżeli. Rekam Bülow."

Swójbne powjesće.

Swěrowanaj: Waltar Schubert w Budestezach se Waleschu rodž. Hohliedez w Drježdžanach.

Semrěł: Arnoscht Fuchs, privatěr w Cžětowje pola Wósboŕka, 73 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Měschczanska rada — pschemytkowy hamt — wozjewja. Mjeczerišče mody wokrejžnych wuhnjemjeczerskich mischtrow žo sa 3. schtwórcžlěto 1923 na 4 164 000 króczny liczbu sakladneje taksy wot léta 1901 powyschscha.

Měschczanska rada wozjewja. Hódnotki (Gutschcine) placza wot 25. sept. t. l. sa 1kwh. swěży abo 2 kwh. mozy 12 mil. hr. Tole wozjewjenje počahuje žo na Budyschki a Lubijski a Kamjenski wokrejž.

Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Firma August Pelz a C. W. Paul f. dr. f w. r. w Korsynju je wo dowolenje k wotpuschczenju wody f barbjerinje psches ležomnosez cžo. 109—110 do Sprewje prošyła. To žo po § 33 wodowoho sakonja wozjewja, schtož ma schto pschecžiwo temu, ma to w běhu 2 njedžel mot wozjewjenja tym pola hamtischo hejtmanstwa, hdžež žu tež podlohi dowidžecz, sapodacz. Wobdželnizy, kiž žo w postajenym cžasu njesamolwja, shubja wschě prawa na hórschenje.

Hdyž chzeze woprawdže dobry wobras měcz,
dha dźicze do
fotografiskeho ateljeja
Rich. Hutha
měrcžeł Arno Lehnert
w **Budyšinje** na serbskej haży 18
Kóždu njedželu wot 9—11—3 hodžin woteworjene

Jakub Bräuer w Kamjenc
na połnócnej dróży 14
porucza wschěm Serbam swój wulki skład mužazeze a zonjazeze drasty. Najlepsche wobleczenja sa muzow a žony po měrje najrucžischo po najtuńschich placžiznach

Kupuju
Nowiny kg po 260 000 M
knihi, seschiwki, atu 260 000 „
papjerowe wotp. 160 000 „
lumpy kg nad 1 000 000 „
twicze, blesche atd. po naj wyschich placžiznach
Popp
na hornczerskej haży 18
Telefon 1362
Wikowanja se farmu zelenom a se farmi mealemi
Met se jenoż kupuju, hdyž žo wuwolas wot wyschnosze žadu pschinjeze. Wot t jich, kiž połnoletni njejsu, njekupuju.

Transmisije
kóždeje druzyny,
wolije atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo 27

Młoda wudowa f dźesjcom je wjom pyta mjano jako
hospoza
w pschi zelenam domjazym kolowadu stwe pschi dobrym wobtydnje f 15. abo 1. nowembrej. Pschikazanje pod „A 75" na wudawatelu „Serb. Now."

Schijaze maschiny schewske a krawske maschiny
nowe a tzeba ne, poruczja pschitódnje
J. Klemm w Budyšinje
na serb ter haży 11.

Maleschanska malut. a wupožczenja
Dóschło je:
wapno (kalk)
a Leuna-salpiter.

Słomu
łódeje dyžby kupu e
Aug. Hepper. Tel 1258.

Serbscy korčmarjo wozjewjeja
reje a druhe swjedżenje
w „Serbskich Nowinach".

Jan Petschka we Wojerezach
schwišt miischtr Mitre strože čo. 1
Bankowy konto: G. E. Heydemann w Budyschinje, Ludiju, Zitawje a Schčechowje.

Nowožałna schemzowarnja po měrje a wuporjedżernja
Shotowjenje po měrje wot najjednorischcho back k najwožebnischemu wuwjedżenju.
Wschě wupor edżenja wubucžow pdluschowanje, pienk atd. žo solidnje a cžiscze we najkrotschim cžasu wuwjedu; najlepscha koja žo tzeba.
Pospit wjedże k trajnemu wotebdranju!
Na wschě pschesoja po możnosczi dźiwam.
Na składze mam schnórowanja, kremu a wschě potrjebne wězy po noitunschich placžiznach.

Hosćenc „Bély Kóń"
Hosćenc přeńujeje rjadownje
mějeczel Curt Lange
w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy

Poruča so wšém Serbam a precelan Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěsć a pić po znje- tym wurjadnym wašnju. Wša wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedželu koncert

Tworykupowaze towaŕstwo
w Budyschinje f. dr. f w. r.

K schim cžłonjenom kobstawam da wamy k wjedżenju so naluto wusče p enjesty wot 1. oktobra tałke sadanjamy:

Konto A f 20 prozentami,
konto B f 25 prozentami.

Prošymy, so bychcze tutu pschihódnu dań wobhladžbo wali.

Pschedstejeczerstwo.

Lehmanec khofejownja a konditornja
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim powotwjena
Najwjetscha khofejownja za přebywanje wudnju a wjedor
Najlepse w pjeczwach a pitu
torty jedżny lód wino piwo likéry
Wuznamjenitosći: Torty jako najrjeńši dar při zwjatočnosćach
Podawam też zwonka wobkhoda

Jurij Hänsel
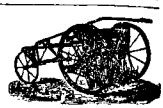
w Budyschinje
na Łukašinej haży 34
Telefon 736.
Hłowna přechodawarnja Rud. Sack f Lipsku w Budyschinskim hamtiscim hejtmanstwje.

Skład ratařsk. mašinow a gratu wšěch družin

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 **w Kulowje** Telefon 12

Pjenježne khamory
trjebane za privatnych a ratarjow hn. dom podawam.
Sčženske pjenježne khamory f samurjowanju.
Wumjeżenje wschěch tamtiscim dźěłow.
O. Strakburg r
w Budyschinje na gorbarskej haży 34.

Sserbjo!
Kupujeze tworty a potrjebu jenoż pola Sserbow Podpjerajeze f tym swoju narodnosć.
Poruczam
nowe a trjebane pljschowe šofy, tkaninowe šofy, drastowe chamory, vertifi djelanke khołowy, łožowe schaty płachty a twjerschniki, wobleki, ulitry, jonjaze drastu, nowe a trjebane muzaze a jonjaze wobuze, schkornje, gramofony, cžaźniki a wschelake druhe wězy.
Schtož nimam, spěschnje wobstaram.
Měr Wenzel
kupowanka a pschedawanka centrale
w Budyschinje, mjažowe torhoschcžo 8
Měcžu herbik! Měcžu herbik!
S dischkhodneho wutskupowanje jara poniżene sterčinu.

Prószwy w dowkow ch a katastaliskich należne cžasy wobdżelowje
Ernst Raue na Hołdiji haży 32.

Serbjo! Kupujce jenoż pola tych, kiż se wam w „Serb. Nowinach" poruczeja.

Lětnik 82 Budyšin. štwórtk 27. septembra 1923 Číslo 224

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 50000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawkach hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smoler w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 600000 hriwnow. Wobsteječe so stajace nawětki a tabele so wyše wobkhěcja. Za rekłamowy rjadk płaći so 1800000 hr. Rabat po tarifu.

Dnjownica.

Štwórtk, 27.·późnjeńca.

Kosmasa a Damiana, martrarjow.

† 1719 Wustrowski farař Krescijan Hennig, jenički drjewjanopołobski spisaćel.

† 1867 wyšši farař w Zlym Komorowje Jurij Libuša, wědomny Serb a wudawař knihi „Skythica“ wo serbskich bohach.

1727 zeńdźe so posledni (45.) króć komisija k wudaću serbskeje biblije. (Langa-Minakalski, Jokuš-Hbjelsčanski. Běmar-Budestečanski, Wawjer-Rukečanski).

Niže słónčko Boże khodźi,
Lišćo žołtnje, čerwjenja,
Lěto stari, wětr wodźi
Khłódniše dny do kraja.
Hejsa, won, wy čeladni,
Wobstarać syw nazymski.

Handrij Zejler.

Dawki su kusate pawki. Přisłowo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Kubowa wustajeńca w Serb. Domje wotewrjena wšědnje 1/2—3 hodź. sobotu a njedźelu pak 10—12 hodź. Přistup darmo.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu 30. septembra dop. z dypkom w 10 hodź. w Bukecach. Wysoki klobuk stajić. Dyrbimy z kolesami jěć, z dahom je přepozdźe. Wotjědźemy z Budyšina w 9 hodź rožk Lubijskeje dróhi. Strnad, Telefon 693.

Tow. khat. młodźenceow w Róžeńcu wo swjeći swój założeński swjedźeń njedźelu 30. 9. w Benšec hościencu w Sernjanach. Wšěch Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje ma pjatk 27. 9. wječor 1/29 hodź. ważnu zhromadźiznu. Kóždy dyrbi wěsće přińć. Starosta.

Sokołki w Budyšinje maja dźensa štwórtk wječor w 8 hodź. na hornčerskej hasy zwučowanje. Wšě maja přitomne być. Načolnica.

Serb. tow. „Zahrodka“ zmjeje njedź. pop. 3ty. sept. (žnjowy swjedźeń) kehele kulenje. Wo bohate wobdźělenje so wšitcy přeprošuja.

Předsydstwo.

Swětne podawki.

Franzowska pschedbježne wumĕnjenja diktuje.

Diplomatiski rozprawnik Londonskeho „Daily Maila“ powě, so je Franzowska wjelmoža, pod hłowanym wumĕnjenjemi z Němskej pschimĕr wotsamknyła:

1. Němske knjezerstwo w Porurskej a Porheinskej porjad a měr wobnowi. Wšěch wukazy wo pazivdnym pschećwinjenju žo wrócza.

2. Statne a polizajske sarjadnistwa kaž tež němske magistratne wyschnosće pod kontrolu Franzowskim dźěłacej zapołoži.

3. Němscy żelesniarjo žo, kaž daloko swjatkarjo žehi to žadaju, do žłužby swjatkarskeho żelesniczneho sarjadnistwa staja.

4. Wunoschi wšěsteje liczby hórnistwow žo jenicźe za wotschkodźenišće samery naloži.

5. Němske podłopki, kotrež wuhlo do wukraja podawaju, 40 prezentow wuhlowego dawka wobsahdźenim wyschnosćam k lĕpschemu wotschkodźenišću komisije wotedawaju.

6. Sa wukraj postajene worzłowe a druhe žo wuwožaje wĕzy maja 20 prezentow wumowjoweho dawka wuwozowemu hamtej w Emrichi kupjelach wotedaś.

7. Franzowska lubi, so swój cźišćej w Porurskej po wuwjedźenju tychle napraxowu a po dalšich dopałakach sprawnosće němskeje dopjelnjazeje politiki połoži.

8. Jeli to trjeba, žo dohladowanje żelesniskeho sarjadnistwa na kommisiju pschenješe, w kotrejž dyrbja žo też němscy dźěłacerjo sastupowaś.

9. Sarjadnistwo němskich podkopkow žo na swjatkarsku kommisiju pschenješe, w kotrejž to runje tak swjatkarja kaž Němcy sastupuja.

Diplomatiski zhobudźełaczeŕ mjenowanych jendźelskich nowin praji, so móža postajenja pschedstejaceho sprĕcźenje jenož wobmjeśowany cźaš płaćiś. Zyte sprĕcźenje płaćiwosć słubi, hdyž Franzowska, Belgiska, Jendźelska a Italska žo wo doskónčnym wutworjenju wotschkodźenišćeho praschenja dorěcźa.

Franzowske nowiny wo sćěhowach sastajenja pažiwneho pschećwinjenja.

„Petit Parisien“ wo Stresemannowym wobsamknjenju praji, so słónčenje pažiwneho pschećwinjenja Franzowskej a Belgiiscej dowoli, z Němskej z nowa jednaś. S dowom budźa wosrĕcźenja mjes swjatkarjemi nusne, kotrejž z powschitkownej a nadźijomnje doskónčnej wuprawje wotschkodźenišćeho praschenja dowjedu.

„Figaro“ pischo, so je njemóžno, nĕschto w nastupanju wole Němšćeje k płaćenju do wróćka prajiś; pschetož pažiwne pschećwinjenje je žo jenicźe teho dla sastajiło, dokelž Němska njesamóže, poruhrje wobdźelerstwo dale sćěrpjeć. Franzowska njeje žehi wotmyślła, Němšći ponižiś, tole tak huźo wospjetowane prajenje je njerozumne, jenož wobstejnosće, kotrejž je Němska žama stworiła, žu jejnych dźěłacerjow nuśowałe, jako dźěłacej sapołožeć.

Franzowsko žu bilijony żebrali.

Franzowšći žu zkónci sastojnišća žu w Brachelenje je nakładnego automobila 118 trilijonow a 560 milijardow hriwnow wsali, kotrejž běchu ja Dortmundzku filialu němskostatneje banki postajene. W automobilu pódla teho papjeru sa cźišćej bankowkow namałachu.

W **Bochumje** žu žo Franzowsko w mĕšćańskej nalutowarni 440 milijardow hriwnow imitowali. Dale žu w Rheinawje pjenjeżnemu poboćnikej tamnišćeje zapołkoweje fabriki mamu še 17 milijardami hriwnow żebrali. W Nowym Mĕśe še žu Franzowsko pjenjeżny transport wo 5 bilijonow, kotrejž dyrbjachu žo z filiale němskostatneje banki do Kaiserslauterna pschewjeźeć, saśapili.

Wuwołanje porheinskeje republiki.

Kölnske nowiny pischu, so chcedźa porheinscy separatistowje pschichodnu njedźelu njewotwisnu porheinsku republiku wuwołaś.

Hitler jako wjednik němskeho wojowanskeho swjatka.

We wjednjej sjhromadźiznje němskeho wojowanskeho swjatka je žo wobsamknuło, Hitlerej, wjednikej bayerskich nazionalistow, wyschsche wjednistwo dowĕriś. Bayerska nazionalistiska strona je na schwórtk 27. sept. do Münchowa 14 hromadnych sjhromadźiznow swołała. W tychle sjhromadźiznach dyrbi žo sastajenje pažiwneho pschećwinjenja we wobhadźanej Němskej rospominaś. Hitler je wosjetwił, je je wjednistwo němskeho wojowanskeho swjatka pschewsał. Mój pschimnjowanjow napomina, so bychu še wschich wojerskich towaŕstwow, kotrež wojowanikemn swjatkej njepschichilnuschcheja, wujtupili a do rjadow wudyneho wobdźelenja sastupili. Schtóž ta dźeńcaš dnjow po tymle napominanju njerjini, bo je strony wusamknjony.

Wobstarjenje pschećiwo towaŕstwu bayerskich wobdźelnych sastojnikow dla krajneje pscheraźy.

Wjednistwo swjatka bayerskich wobdźelnadnych sastojnikow je tśe dny wokolnik wudało, w kotrumž swoje bohustawy napomina, so bychu pschi staśnym pschewobrośe, niż na wukazy němskeho knjezerstwa pohlušchale. To je druhimi słowami rjekło, so dyrbja, jeli so by w Bayerskej monarchistiska revolucija wudyrjła, bayerskemu a nic němskemu knjezerstwu pohłuchaś. Němske knjezerstwo w tymle namołwjenju krajnu pscheraźu widźi a tchodła wjednistwo swjatka bayerskich sastojnikow krajneje pscheraźy dla wobstorži.

Pischkadanje zusobnikow w Barlinje.

W Barlinskim wjeczornym pschedwótśeśe Wilmersdorfje je wobydlerska wyschnosć hromadźe z kriminalnej policiju wobydlenja sa zusobnikami pschepytaś data. Policija domy wotcamknjenej da a wobydlenja pschepyta. Wjele zusobnikow nadeńdźechu, kotrež njemĕjachu legitimacijow, a wjele wobydlow, kotrychž dowolnosć k pschebywanju je hižo dawno wotbźała.

Swjatkarska kontrollowaca kommisija a namakanje kommunistiskich bronjow.

S derje wobhonitejce strony žo źiwe, so maja žo dla namakanja kommunistiskich bronjow w Barlinje krocźeje wojerske kontrollowaceje kommisije pola němskeho knjezerstwa wožłakaś. Wojerska kontrollowaca kommisija je žo do njemĕra dała z powjesću, so może ruske knjezerstwo w Němskej bróniše kupowaś. Wojerska kontrollowaca kommisija chce w tym famanje Versailleskeho frjedźenja widźeś, kotrejž sakasuje, z Němskeje bronje pschedawaś.

Ludowe jědźernje w Prusku.

Pruske ministerstwo je wobsamknuło, kaž za cźaš wójny z pomocu gmejnskich a privatnych organizacijow a z podpjeru statnych pjenjes ludowe jědźernje w nowjetschim wobsahu pschiwjesć. S tym by žo musa, kotraž z pschiběracej bjesobźełoscju hrosy, troschu wołóźiła.

Njeměry w Žitawje.

Wutoru popołdnju bě žo na torhoschću w Žitawje z nowa 600 hač 800 demonstrantow sjhromadźiło. Demonstrantow wotdźelenje policije, kotrejž bě žo k schitanju radniźy skazało, nadpadowachu. Ludowa cźerjoda bě je sabijakami, gummiwojowymi klumpachami a kamjenjemi wobtronjena. Wobźeše demonstrantow do policijstwa i zyhelemi mjetachu, kotrejž běchu z jeneho naklądneho woza wsali. Też běchu nĕkotre demonstrantow Heinzez bróniowu pschedawarnju wurubili. S ludoweje cźerjody bu też tři wutśele z rewolwrow do policajstwa strašowarnje wotedachu. Zdyž demonstrantow pschećiwnu radniźy postupowachu, woni do policistow, kotřiž radniźne wrota zawjerachu, i hromadami kamjenje mjetachu. Wschi tym žo schtyrjo policistow z ranidłu, mjes nimi jedyn cźežko. W zjmjerznym strašnje policistow pschikazanju k stśelenju njewocźakawschi z revolwrow stśeli žo wobarachu. Hač dotal žu 14 zranjenych a 2 mortwoju na stronje demonstrantow naliczili. Wokoło 9 hodźin wjeczor žo še demonstrantami dorěcźachu. Jednasche žo wobźeše wo zapiśanje mortwych a zranjenych a wo pschikazenje sćatych, kaž daloko njeběchu khłostajonne cźiny stśelili. Wokoło 11 hodźin bě žo po namołwjenju wjednikow politiskich stronow torhoschcźo wuprózniło. Demonstrantow běchu wschě wokna prěnjeho a druheho radniźnych poschkoda roskili.

Krowne podawki pola Wiederišćicha.

Njedźelu wjeczor žu w Lipšćanskich stronach pola Wiederišćich zyle njewobdźĕlenjeho sankarja Fuchja sastśelili. Do Fuchja a jeho towaŕschow žu žo z nimo jědźazeho automobila, kotryž bě najźerje še zbrojnistwami „worzłowego helma“ wobhajeny, na dróhi sady Hajnowa tři kulki zwintśałe.

Sa jenosć Němśeje.

Wutoru dopołdnja je žo zhromadne rozrĕcźenje ministerskich pschedsydowow němskich krajow z němskim ministerstwom wo prajschenju sastajenja pažiwneho pschećiwnjenja wotmě. Po rozłoženju němskeho kanzlera sastupjerjo krajow zjawje zjmjenjenja wuprajschu. Wschitcy běchu z jenu wo tym, so dyrbi žo pažiwne pschećiwjenje zmutkowanych politikow a finanznych pschićinow dla słónčiś.

Pschećiwnu nużnym pospytam, žo na jenosći Němskeje pschepschimarź, wschitcy zamołwitsi wobjerjo němskich krajow zjawju krutu wolu wobsahdźiś, jenośc Němśeje jako njesfranliwe wobsahdźenistwo Němśeje zachowaś a zakitaś. — Poslednja hada ko pschećiwno němśim nazionalistam w Bayerskej měri.

Cankow cźeknył abo skonzownan?

Belgradske wjeczorne nowiny žu wutoru powjesć pschinjesłe, so žu pondźelu popołdnju sbĕžkarju k Sofiji postupali. So njeby sbĕžkarjam do rukow padnył, je ministeriki president Cankow cźeknył. Sbĕžkarju pak

ju jeho automobil pola hory Murgoscha sadżerżeli a Cantowa a jeho pscherwodżerja skonżorvalt. Zyla poknózna Bolharsha je w rukach sbeżarjow. Tele powjescje ju puczowarjo sobu pschinjeżli, kotsij ju do Caribroda s Bolharskeje pschischli. Wone so s wulkim dwelowanjom pschijimaju, dokelż su powjescje s Bolharskeje powschitkownje jara pschehnate.

S Belgrada so 25. septembra dale powe: S Bolharskeje powjescje pschihthadżeja, so so njepschestawaju dale wojuje, a so so napschezyna revoluzija rosschérja. W Sajeczarje su w nozy hrimot kanonow s Bolharskeje slyschali. Wojazy su so se Sofije do snutskownego kraja pótkali, a tež namjesni wojazy su so do Sofije sawolali. Tu su so ruzny monarchistowje pod generalom Wistrowskim a Turku k schkitanju hlawneho mésta najeli. Mazedonske organisazije su so pschi tom sbeżarjam pótkali. Wobkhad po żeleznizach je so sastajił, tež expreżny zjah do Konstantinopla wjazy njejeżdżi. Generala Mikowa su za diktatora pomjenowali. Po privatnych powjescach su Tedora Alexandrowa, wjednika mazedonskich bandow, na kotrehoż sajerje je južnoslowjanske knjeżerstwo 250 000 dinarow myta wustajiło, sa bolharskeho ministra snutskownych nalężnoscow pomjenowali.

Italiski so podliwaju Korfu, wopuschczicz.

Konferenza swjatkarskich pótlanzow w Parisu je rosprawu swjatkarskeje kommisije wo skonżorwarju italiskich offizérow pruhowała. Rosprawa praji, so so hacz dotal żadyn sled sobuwiny grichiskeho knjeżerstwa njeje namakał, dale rosprawa pschipótnawa, so su grichiske wjednoscze swjatkarskej kommisiji na kóżde waschnje napschecjo pschischli. Njedżiwajo tcho su po ménjenju kommisije méstne wyschnoscze nékotre sanjechanja pokazale. Rosdwojenje mjes italiskimi sobustawami kommisije a druhimi swjatkarskimi offizérami je so po sdacju też na konferenzu pólanzow pschenjeżło. Italska na tym wobstawa, so so offizialnje spótnaje, so je Grichiska za skonżowanje offizérow samolwita, a tzehi żada, so by so 50 milijonow lirow kanzije Italskej wupłaczilo. Jendżelski pólanz so s wótrymi slowami tutemu żadanju napschecjo staji a na to pokasa, so sobuwina grichiskeho knjeżerstwa njeje na żane waschnje dopokasana.

Italska stejischcjo sastupuje, so njetrjeba Korfu wopuschczicz, każ dolho w tutym dypku njeje dosczehnjenje dostała. Dokelż so njedorecżachu, so pospeż nje na jutsje wotstorcz, so by so jendżelskemu pólanzej smóżnito, że giwojim knjeżerstwom wéz doiednacz.

Tuż ka tomu, so je w poslednjej hodżinje dwélne, hacz Italiski w postajenej termiji, 27. septembra Korfu wopuschczeja.

Kritiske położenje Franzowskich w Syrilkej.

Po powjescach s Konstantinopla żehi wobydlerstwo w Aleppo żada, so by so pod turkowske knjeżerstwo wrócziło. Aleppowska krajina pod franzowskej kontrollu stejí. Wojerska rada pod pschedsydstwom generala Weyganda je wobsamkła, Aleppo spuschczicz, hdy by strach krowy a nowu fakitanisku cżaru pschiprawicz.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 27. septembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor w 7 hodż. barometer 744, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +22. Dżensa rano w 8 hodż. barometer 747, hygrometer —½, thermometer w nozy +11. Wuhlady na malo so pschemenjacze wjedro. — Drjezdżanska wjednarnja nam hischcze tzane wjedro staja. Tez schkleńza je dale na tzane slélla. Pasmo lohkeho powétra cżehnje s krótkeho polodnja k polnozu. Cżezi powétr poła Jendżelskeje so wuczahuje. Lódże na dalokich morjach su se schkrowymi depeschami powjesczą dala, jo pola kupy Selenskeje (Grönland) nowy cżezki powétr leży. Wjednarnje wczera swoje wobkedżowanja wumenjowacz njemóżachu. Pschczoż schkrowe stazije steja zyle we służbje politiskich powjescjow. (To je snamjo, so dnny we cżasu najważnischich politiskich rosstudżenjow.) Jutsje wjak blónczka to 5,56 khdża a so 5,45 khowa, mészaczk khdża wjecżor 7,30 a so dopoldnja 9,04 khowa.

— **Nazyma tu je.** Michalski wurun (runonóżnosc) paduje létsa na 24. pożnjenza. Nano w tsjoch hodżinach pschestupi blónzo se giwojim grjezdżicżkom sabo aequator a stupi do snamja wahi. Na pol léta budże wono sabo na južnej polkuli pschebywacz. Pscho nasz pschikhadża pomalu syma a dżenny so nadżecz, so budże létsa hnadna każ loni. Wuhlady njejsu schparne. Khłódnemu lécżu scżehuje i wjetscha mila symy. Herwak je nawopak, schtoż mózachmy w symje 1921—1922 wobsledżowacz. S cżopktou njeje nasz létsa sopleneżło. Na żadyn pad njemózemy je do cżopktych lécżow liczicz, dyrbnjez nam nékotre symy tlaze dny pschinjeżło, kaschi dżeschi cżaż wjazy dożiwili njejsmy. Ale jich liczba bé jara wobmjesowana. Cżopktota trajesche jenoż 10 dnjow (wot 6.—15. julija), sa to pak bé w podlécżu a lécżu na dwaj mészaczaj symne, mjtkowe a njewjesołe wjedro. Létuschka mila a junki staj wésche hischcze w dobrym pomjatku. Wo krótkich cżopktych nalétnych dnjach pschida so tóna prénjeho mésseho tydżenja syma. Podobnje bé w lécze 1913. Hižo w poslednim tydżenju haprleje dospé cżopktota wyschkosez, każ w prażniku, runje tak w meji 1907, hdżez mészaczny tehdom najwjetscha cżopktota zyleho léta. Stawsihim wo wjedru wuczą, so so podobne pomery po wésstych dobach wospjetuja. Jedyn njemyschdenje cżopty dżeń bé létsa 14. julij. Na tutym dnju bé w jerwjenez Němcźej, wobsebje w Barlinje, horzota najwjetscha. Tajki wjedrowy wusnam bé runje tutón dżeń w lécze 1868. Widżimy s teho, kak so njedawnsche jerwjenja w stwórbje sabo pokasuja a bywaju po lédżekatkach bylo. Potajkim cżopte dny njetrjebaja so po cżopktych lécżach słażowacz.

Kóżdy dżesacżdnjowske cżopcje periody w julisu pschemény so wjedro s nowa. A tutón kharakter je wono hacz do dżesatstschetho dnja wobkhowało, khdy so budża nasymske dny bóle wuóstajne. S bérnami trjebamy rjany cżas. Prażnik pschinjeże nam rédko cżopte dny, hatle druhi tydżeń w pożnjenzu dopomni so na giwoje rjane wobliczko wobkhowała. Trjebamy ju k jeseu a twéju. Njedy hischcze cżopty pocżaja nékotre tydżenje knjeżi. To je sa tych i wujitkow, kotsij njejsu i dożahanym wuhlom dla jeho drohoty sastarani. Njedy pschemenjacze symne lécze milu symu mnuwabi k lépschemu sylcho kraja. Hruba syma s lodom a smjerkom ponjesscha jenoż hubjenstwo. A to je tak mulke dosé. Njedy Boże błónczko giwoje wobrjezuje pruhi wuhywa a cżaż nam tajki dżerżi, so mohli i pżejnjerjom spéwacz:

Tez w pżorych barbach hischcze kraßna
A s kwétku pósnej debjena,
Ty naschа radosć jako kwaßna,
Mi witaj, pilna nasyma,
Ty wuhywarka, jnżejetka,
Mi witaj, dżowka bohata!

S **Wulkeje Dubrawy.** Jako knjes Handrik sandżenu sobotu se giwojim motorowym kolesom pachotazo domoj jédżesche, so motor na jene bobo sapali. Knjes Handrik giwoje kolesto powtórcżi. Ssapatscho pomjenja njedżabujo, da benzinej wubżeczą. Tak wón giwoje kolesto psched sahubu wulkhowa. Jenoż posrjo żebi troschku wopali. Kolesko żamo so malo wobschoł dżi.

S **Hnachcz.** Paduchow, kiż bécźu we Nyczkéz tocżerni drohotny cżerjerstwi pak kradnyli, su w Suschlepili. Paß, kiż je 13 milijardow hr. hódny, bécźu hižo rosrésali a kruchi do Drjezdżan pschedali. Wésta cżémna wosłoba we Hornjej górzy je paduchom polészkowała. Paduchow pak bé z tym truhnyła, so jim nuczinjene njenjesły wuptaczika njeje. Zyze paduschne wabjnicżko su tukli. Dżélacżerjo Nyczkéz tocżernje dyrbjachu nékotre dny smjecżicz.

S **Biskopiz.** Tak schpatneho nasymskeho hermanka każ létsa hischcze njewonmimy. Budow wjele njeje. Pschetoż sa postajenje jeneje budy żebi 50—80 mil. hr. żadachu. Jenoż konjaze kolbatki, zakle s rybitkami a poprjanzy su pschedawaja. Zaita s rybitkami placzi poltsecza mil. hr., konjaza kolbażka (druhdy też haw, haw?) placzi 5 mil hr. Pakzik ro-

Hanka.

Powjescz se Serbow.

26) (Pokraczowanje.)

XVIII.

Dobry mlody wuczer bé w Kruschojach jara lubowany, do wutrobow bolesche wschéch jeho hinjenje a smjercz a zyła wjesz jeho pschewodżesche a drje też splakny, hdyż swiadże cżélo pschepodawachu chłódnej pomjerschej pjerschczi na Kruschojskim drobnym giwjatym pólku. Mlodżina spéwasche żałobny „żarlitch“ po puczu, nad rowom — a wona jenicżka drje najspéschnischo sabu, hdyż ju sa bidło seßadżachu a khoj sawonja a zalty so sabéchu . . .

Hanzu bé najtuschnischo, ż mozu so jej żyły do wócżkow dobywachu a ż mozu je połócżowasche, pschetoż sle su słotne jasyki. Ssamo hdyż knjes farar sc khwalbu ju a cżeta naspomni a żwérnymaj pétnacżomaj sa lubosć so dżakowasche, njejpłakny — ani hdyż po słónczennych spéwach a réczach też jeje prawiza ja hrustom żahasche a wéko kasżeza s blukim hłosom wotmolwi. Hischcze Rischi a cżecze ruku poda, a mjelcżiaz sa maczerju pomału domoj dżésche.

Na dworze stejesche derje snaty lozki wójsk knjesa syslka s khrozebusa. To pak nicżo nowe njebé. Hdyż dże mózesche żebi khwilku pschidacz, tak se starym Luboschom posta a so rosmolwjesche, wobdżiwajo s dobom scżerpnoscz, s kotrejż bé so do twjerdeho wożuda błezpy starz podał.

Tónkrócz wéjo récże jenoż wobohemu mlodeho „schularja“ nastupachu, kotremuż swonjacżu swony. Też tehdom hdyż macz s dżonku sastupischtej, bé hischcze wo nim récż. A wobżehje so lékar też Hanzy żakowasche, so je dobry skutk cżinila . . .

A nékto so Hanka njedodżerża. Wótsije sapiaka, a żnisły so jej s tétomaj lijadu, hdyż powédasche wo poslednjej hodżinzu mlodżenza, kotraż budże jej njezapomnita pjerza cżaż żiwjenja. Pobnuty lékar na holczku hladasche a nécżto w mysłach sydżowasche. Hacz też so mloda wutroba njeje wuzisko khoremu pschipuscała, dyżli bé jej spomóżno? Pokojesche ju. Tola staraj béschtaj so mjes tym roschkuskotaloj, cż muż lékar njerozumjesche. Knjes syslk żerbski njerozumjesche.

„Nó, a wój,“ dżesche, hotujo so dale, „knjeni Luboschowa drje ma hischcze nécżto na wutrobu, kożanu cżapku i hrucha na wucho żuwajo.

„Schto njewésche?“ lékar pohonjowasche, „jenoż so njebojsce a prajsce, schto dżeesche.“

„Knjes lékar, nascha macz wschak powédasche, to by dobre pschileżnosc ża naschu Hanku do Stschadowa była, hdyż hischcze dżyż tak dobry bycz a ju żobu wsacz.“ — —

Tak żo sta, so ża malu khwilku Hanka w małym wójsku pschi knjesu syslku żedżesche; wona dże dżysche pschi pohonczu żedżecz, ale pschecżełny knjes to njedowoli.

Haj, psches nóż bé syma do kraja pschischła. Polodnjo drje bé, a słote śwécżachu so błónczne pruhi po wulkich wichorach a symnych desczach minyłych dnjow; ale mortwu wokoschesche dobre Boże błónczko semju, s wulkim mrójom sprostrjenu. Béły „żokor“ pschikrywasche pola, łekki, schtominu, a każ wyżaz błyschczatych brillantow so syboleschе haj a hono. Powétr bé czisty a żajny każ schkleńza. Po smjerschej dróży pak widomnje wjeżesle zahrabowasche cżerstwy kón — sedża so Hanzy, so njejédże ż wojom, ale leczi, ż nétrom njesena. Knjes syslk wot boka na nju żhladny a ż radoscżu spólna, so so jeje błédej liczży cżerwjenitej, so módrej wocży, hdyż wós so nima pohriebnischcza mikny ż jeho nowym rowom, so liczémnjwschi, żaże so żwétlitej, a so pschinarodżena mlodosna wjeżesla myśl i nowa so wrócża do kulojeho wobliczka. Jedyn ras so żamo wótsije śmjejesche, hdyż lékar po giwojim żażortowa.

„Takle, holczża, so mi lubisch,“ lékar rjekny, spokojnje so pożmerkuja. „Jenoż pschecżo wjeżesle do módrych njebjes hladacz a ludżom do wocżow, to so tajkim mlodym srworjenjam słuschna. Cżiste cżola, śmjeh a spéw, to żebi na waschich létach khwalu. Bórzcżeck, so mórschcżicz, na to je cżaża dosć na starу dżeń. A hdyż so domoj wrócżischi, tej toho mortwoho i myślow wupuschcz. Wbohi mlody wuczer je bé’s toho dawno k śmjerczi srawił — njejsy jemu kuż bobra była . . .?“

„Ja?“ Hanka pschekwapjena wotmolwi.

„Nó haj, ja dże tak myślach, so staj żebi dobraj byłoj? S najmjenischa wuczer tebi!“

„To żaym derje snała,“ Hanka prosche a spramnje dżesche: „ale ja żebi jeho brała njebuch.“

„Wopraudże? To so samérno wjeżelu twojedła, so by mudra holczka. Ale, schtó pak je nékto sawinył, so takle srudnje hladasche? Kotry rjany Kruschojski pachot je dże Luboschowi Hanzy naczinił?“

Hanka so żyłnje sapyri, ale to bu hischcze dale hórje. Hacż na mlodeho wjeßneho schoktu knjes syslk wschć tajnosze sdowuhoda. W śmjertnych stuhach pschescżahana ducha Stschadowom wocżakowasche, a wscha ż śmjewom kiżejsche dobreho żłowa dla, kotrejż bé doma macż sa nju dała. Dyndom w prénich khżłach wjsż knjesa syslka pożada, so by bal sastacz. Tam bydlesche tkalz, ke kotremuż nékotre „mandle“ njeżesche, kotrejż bé żama napichadła. Tam dżysche najprjedy pobjecż

„Ja żebi pschesu, so by hižo bórzy domoj dóschła, Hanka Hladaj, każ so tamle cżmi. To so wscho cżini, każ by so cżuzło śmeha na naß rossjwacz.“ — Njebjo bé so pothmurito, tajke schére mróczne murje żo na nim twarzachu a słónzo so sdasche bluke bjesbarbne kolo bycz.

„To drje je możno,“ Hanka bjesstarostnje wotmolwi. „Ale mosedła so tola njestaracje, knjes lékar. To hižo budu ja dawno do śmeha w Kruschojach.“

S dobom świžnje a spéschnje każ horna ż wosa sesłocki, pohonczi poda jej i kóślika brémżo, a hischcze ras i ruku knjesej syslkej so podżakowawschi, so jemu i wocżow minu. Tutón je swodżinwanjom za prużnej postawu syblabowasche. „Dundyr-bolza,“ pschi żebi praji, „tu takle pschewoblecż do méschczanskich drastow a do salona staj, a nékotru knjeżnicżku sa sceżini.“

Potom pak so hlubje do giwojeho kożucha sawali, a stulwschi so do kuta, wocżi wotsandżeli. Pschedż sa Khorzebusom hladacz dolho njetrjebasche. Do khocżebusa bé hischcze daleko. Jéry, wótry wétsik sa bycha.

Hanzyne dżelo pak tak bórzy wobdżatane njebé. Smsdala so śmérkasche, hdyż dróhu sasso nasłuchu. Norembrowe dny su króśke. (Pokracz.)

pśsanzow 20 mil. hr. Smy žiwi we cźišach milijonow a miljardow.

S Kubiha. Polizija wosjewja, so je so wowcežerši pos pschidał!

S Kulowa. Wot 29. sept. hacź do 3. oktobra t. l. wotmeja so w sali tudomneho Brauncrez hoscenza Meichowske pośtne hry. To su wohladanja hodne pschistajenja wumjelskeje hódnoty prenjeje rjadowanje. Niech nichtón njekomdźi tule wotanu składnosć, njschto wopruwdźe rjanscho wohladacź a na so skutkowacź dacź. Hdy so wotmeja: Ssobotu 29. sept. pop. we 4 hodź. za dźeći, wjecźor we 8 hodź. za dorosćenych, njedźelu, 30. 9. pop. w 4 hodź. a wjecźor we 8 hodź. za dorosćenych, pónźelu, 1. okt. pop. w 4 hodź. za dźeći, wjecźor we 8 hodź. za dorosćenych a wutoru 2. 10. a śrjedu 3. 10. wjecźor we 8 hodź. za dorosćenych. Zelesnica je so prośyła, wjecźor cźahan mjez Chornym Khotmzom a Kulowom a Nakejami a Kulowom jédźicy dacź. Dalsche so na stajicach najhoni.

S Wojerez. Ssobotu, 15. sept., pschijédźechu z nascheho mésta do Werminghofa nékotri tam pschistajeni sastojnizy se swojimi žónkimi. We Werminghofie z wosa wacźokow 5 kaschcźikow margarinu wuklabowachu. Jedyn z tychle hewak nobl muzikich, jedyn taiki kaschcźik psches pśot cźišany. Potom dźesche njemuleno pśches sawjeru. Se swojimi kumpanami śebi po kaschcźik dowdze. Domoj pschicźehdźechi so do tuneje margarinu kschejcźijanjan rosdźelichu a zynjdom wulchtrechu. Dobri pschecźeljo a śwérni ljudowja! njeje tež dostachu. Tat daloko njschto derje wotbéża. Jako żelesniczny pschedstejcźeri za kaschcźikom klédźesche, a jón njenamaka, dowéri so kulowskemu pólzasej. Taj bórzy na śled sdubjenje margarinu pschindźechtaj. Sa tii dny dyrbjachu wuźiwarjo tuneje margarinu ju do pożlednjeho pjenjeza drogo zaplacźicź. Nétko pschindu hischcźe pśched sudnika, kiž jich na cźuczijwe waschnje rozwuczi, kaiki rosdźél je mjes mojim a twojim.

S Dreiwzow. Sandźena njedźela bésche wurjadny dźeń za naische śerbske towarstwo. W śhromadźijnje mésachnoj cźelesi, jako wobsebitnych hosczi knjeza kantora Leinerta z Delnjeho Wujésda, knjeza Hajescha z Lasa a knjeza Wakera, natwrtnjeho sekretara Domowiny, w naischej śrjedźijnje powitacź. Też bédźu so hischcźe dalsche hosczo z druhich towarstwow sesdźi, kat so możachmy spósnacź, kak kwój k swojemu dźerzi. Bohużel njebé naischa „Serbowsnjdwéza“ tak sastupjena, kaj by to tym cźelesczenym hosczam wuzota byla, kiž śebi pucź do naischeje wotlesanje wjesli pschedchodny byczi njedachu. Na prénim méstnje śhromadźijny, kotrajž so wotwoła 4 hodź. wotewri, stejesche naisch župny dźakan śwjedźeń. My Serbjo so śimy z pschirodu frosczeni a tak so też wjeselimy a fradujemy nad rjanymi honami a śimy dźakowni, njech je to ratat abo druhi, hdyž ju źné derje domoj pschijéche. „Serbowsnjdwéza“ jaspéwa śebi tehodla dźakny rjerkanich: „Wjech Bohu dźakuje so wutroba wschich ludźi“ a słónczi i tutym prénj dypk śhromadźijny. Jako druhi dypk poda so k. kantorej Leinertej śiowo a schtož tu ślyschachmy, nihdy njesapomnimy. Schtó njemoże so hischcźe na jeho śiowa pschi pożwjeczenju khorhoje w Delnim Wujésdże dopomnicź? Nimomérny wulka lubjowcź récźi z erta serbskeho wuczerja, kiž steji nimale sam na pruskej semi, hdyž so jenoż tón sa praweho muża pschidźiwa, kiž z wotmachom prje, so je Serb. Jeho réc bésche tak wulkotna, so so njehodźi tak chétrje wotpołożicź. Wona ślusche do serbskich stawiznow a k. Leinert je dopiśowarjez tej pschilubił, so móże ju w „Serbskich Nowinach“ wosjewicź, tak so by była mnohim pschistupna. Tehodla récź dale wopschasej nochżu. Djat, tuhaj krócź djat a śiowa pak jemu. Horzo ma wojowacź napschecźiwo fanatiskim némzowarstwu, tola wón steji njepowalnu kaž kamjenina skala w roshorjenym morju. Hdyž bé wurécźał, boda k. Wakez-Lomscźanski k temu hischcźe néschto ślowcźkow. Wopisa naischu tuhkwilne stejnischcźo a schto je so k wotwonhanju srudnych położenjow se strony knjeżerstwa hižo stało a schto mamy hischcźe wocźakacź. W Pruskej dozyła nicźo (pschirunaj Krónert atd.). Dale rospisa rosnicźe naischeho nowinarstwa, w kotrymž so we króttim cźasu wulkotne pscheménjenje stanje, dokelž mamy zule nowe techniske naprawy. Dale da powjesćeź wo dalschim roswicźu serbskeje banki a prošyu, so by tola tódy Serb dowéru k njej mél a ju podpjeral, so by so hischcźe dale mohła roswicź k wuzitku a k žiwoju naischeho hospodarstwa. Jako śiecźi récźnik wustupi k. Hajesch-Lajowski. Wón, tón duchowny wjednik Sserbow w pruskej Hornjej Luźicy, dźéła bjes pschestacźa. Njesnaju žanu śhromadźijnu serbskich towarstwow w tamnych stronach, kdźež njebuch jeho nadeschol. S wótczinskej wutrobu stara so we nje kaž pata wo kurjatka. Jeho sprawna mušel dawa radu w mnohich saschmjatanych padach a jeho rada so njeje hischcźe jako njeprawa sjewila. Wón doda k śiowam k. Leinerta hischcźe tak rékotre dobre pokrowy a napominasche wschitkich, so buchu so strudźili a so buchu wjazy narodneje cźesće méli a so so njebychu swojeho naroda hanibowali. Cźaš so hladajzy minu, tak so so njehodźesche wschо wumjesćź, schtoż béchmy źebi pryjódhosjali a dyrbjesche so na pschichodny ras wotstorcźicź. Mlode holzy samoiwjachu so też k śpéwanju w braktrowskim towarstwe we Wujesdźi a jim z tutym pscheju też dobry wuspéch a mużitk. Pschedsjada podjakowa so na tónzu wschém récźnikam wutrobnje a wosjebje pak k. kantorej Leinertej. Nowa nadźija je sasjo we wutrobach wschitkich, kiž su jeho śiowa słyscheli. Wokolo 7 hodź. wuklinecza rjana śhromadźizna je śpéwom „Hdźe statoł mój“ a „Naische Sserbstwo i procha stawa“.

S Waldowa we Delnjej Luźicy. Jena krumva bé so duzy z pśstwy spłóschiła. Ta jenu dźéłacźerku tak straschnje śbodże, so jónsta bórzy wumrje.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 27. septembra 1923.

Dźenża dopołdnja w 11 hodź.:

Dollar 135 mil. hriwnow.

Jendźelski punt 650 miljonow hriwnow.

Cźeska króna 3,5 mil. hriwnow.

Namtske kurjy wcźera w Barlinje. Dollar płacźesche 125 685 000 hr., jendźelski punt 573 562 500 hr., schwajzarski frank 22 543 500 hr., franzowski frank 7 780 500 hr., cźeskotśl. króna 3 750 500 hr., tašama we Drjezdźanach 4 010 000 hr.

Na Barlinskich wikach njebé we wikowanju z zuzynmi pjenjesami ikoro zaneho žiwjenja. Zuzyny pjenjes so ikoro zanych wjazy njewoždasche. Se sastajenjom paźiwneho pschecźiwjenja we ruhrskej krajinje śteji nasche hospodarstwo pśched zyle nowym położenjom. Dźenża na pschikład njewémy, kak ś płacźišnami za żelezo a żelezne wudźéłki budźe. We ruhrskej krajinje su wschė śtłady z wudźéłkami je żeleza pschepelnjene. Na poldra milijony tunow takich twocźow, to je 30 mil. zentnarjow, je so tam nakopiło. Te pschindu nétko sasso na nasche wiki. S teho móżemy wotczakacź, so budźa wschė żelezne twory na nasich wikach tunische. Hacź też wulilo, so hischcźe prascha. Te je tak hižo drósche wukrajnepho. Picźes to pak, so dowoja ś wukraja we wschelakich twarach wjazy trjeba njeje, njeje też wożadanje za zuzynmi pjenjesami wjazy tak wulke. Dollar wcźera hacź na 120 mil hr. spadny, posdźišcźo so sasso hacź na 150 mil. hr. ikruczi.

Na produktowych wikach je źama njewésćosć. Dokelž su zuze pjenjesy tunische, je ź khmiłemi wukrajne źito tunische nascheho. Wobsebje je wukrajna muka pola wikowarja tunscha. Tehodla mlynjo sa pschenżu wjazy żadane płacźišny dawacź njemóża. Tehodla też pschenża wo nécźto spadny. Rożża śwoju płacźišnu nimale wobtkowa a jeje so też wjele rospscheda. Jeckmjeń ma mérne wiki. Wowoš njeźdże a bé tunischi. Womjeschki a śtónu piza a śymjenja wolijowych jornow méiachu mérne wiki.

Na Barlinskich produktowych wikach. Pschenża 230—240, rokża 212—215, nałéni jeckmjeń 225 hacź 230, wowoš 205—215, pschecźična muka 375—412,5, rźana muka 300—362,5, pschecźične wotruby 115 hacź 120, rźane wotruby 120—125, rapš 325—350 mil., rapšowy wopschik 150—160, pochowa melasa 30/70 90—100, běrneze krupki 225. Wschо po miliionach hriwnow a zentnarju.

Ssoma a śyno. Pschecźična a rźana 15—17 mil. hr., wowośina 14—15, rźane wotkepy 11—13, jecźna 13—14, śykanje 27—31, śyno 15—20 mil. hr.

Bérny, cźerwjene a béle 40—43 miliionow hriwnow.

Wiki rźnecho skotu (Zentralviehhof) wcźera śrjedu. Rosprawa skótneje zentrale we Barlin-Friedrichsfelde. Skotu bé so dosć pschihnało. Dokelž so wutoru żeleznica ponuschi, so pózdźelu hischcźe wjele skotu wotpośła, so buchu so tunje tarify hischcźe wusike. Powschitkownje bécźu wiki mérne. Pornjo posledním wikam so płacźišny mało pschemjenichu. Rjany skót pak tola hischcźe néschto wjazy płacźesche. Dla njedostatka pjenjes pak wiki klazachu. Kupzy so tupowanja wotwolakowachu. Tehodla so wschón skót njerospscheda. We cźelatach a wowzach bécźu mérne wiki. Pornjo posledním wikam bécźu wowzy néschto tunische. Sświni bé néschto wjazy hacź hewak. Bynjejź sacźink jara żadny bé, so wo nje wjazy tak njetorbachu kaj poslednje cźasu. Bynjejź płacźišny hischcźe trochu horje śléśe, su wone pornjo Magdeburskim a Frankfurtskim wikam pschezo hischcźe 5—800 mil. hr. po zentnarju tunische. S tym, so je so ruhrske pschecźiwjenje sastajiło, so położenja na wikach najsterje trochu pschemjeni Tamnym stronam njebudże mózno, wjazy telko kaž hacź dotal kupowacź. Tehodla śtół, kiž je na tamnische wiki schoł, wot nétka na druhe póndże. Tehodla śtół z rajiscźeje Prusseje a Pomorskeje njeje na Barlinske, ale na Magdeburskе a Frankfurtskе wiki schoł. Dokelž tam sa śtót wjazy żadacźu. Kak budże nowe położenje na wiki skutkowacź, so hischcźe praicź njebodži. Najsterje mjasso ischpatnischo póndże. Tuž śimé so sterje wotczakowacź, so budże śtót tunischi, bynjejź też żeleniza drózischa bya. Nasmu też wjazy śtotu na wiki pschindże. Pschihnalo so bé 1719 howjadłow, 950 cźelatow, 3089 wowzow a 1871 świni. Te płacźachu:

Howjadła 600—1500 mil. hriwnow,
cźelata 1000—2200 mil. hriwnow,
wowzy 500—1300 mil. hriwnow,
świnje 2000—2800 mil. hriwnow,

po zentnarju živeje wahi. Płacźišny tucźnych świni cźežšichich 3 zentnarjow so njesaviśacźu.

Na świnjaze wiki (Magerviehhof) so pschiwjese 1203 prošatow a béhakow a 164 świni. Wiki mérnje dźechu, ale prošata bécźu wjele drósźiche. Punt pschindże prošatow 24—28 a wjetschich béhakow 25—30 mil. hr. — Wot prénjeho oktobra so śrjedu świnjaze a zjatk howjadłowe wiki rano we 8 hodź. sapocźinaju.

Tydźeńska rosprawa wulkoh.mjenjetnje Metz & Co. w Barlin-Steglitz. Wiki bécźu posledni tydźeń mérne. S Jendźelskeje dostachmy pokaźi śiwnjenja cźerwjeneho a žołteho dźecźela. To bé wurjadnje rjane. Sa trawnowym śiwnjenjom so mało praschacha. Sśymjenja sa nasymnu wuśyu so hischcźe kupuja. Dokelž wiki a płacźišny jara khablaja, so tónle tydźeń žadyn sapisł płacźišnow njenjewida.

Mloko, butra, twarog. Sa Sakśku su so wot pschichodnje njedźele tele płacźišny postajile:

Dobre mloko, litr	3 600 000 hr.
sćehdźane mloko, litr	1 600 000 hr.
tukowy litr prozent	1 200 000 hr.
burita butra	36 000 000 hr.
mlokarnska butra	40 000 000 hr.
burski twaroh	5 300 000 hr.
mlokarski twaroh	6 400 000 hr.

K temu pschindu hischcźe wschelake pschikraži, kiž wotrejsne a méschcźanske wyschnosće hischcźe pschikrachu.

Zokor płacźi wot dźenża 27. t. m. punt drobneho 15 500 000 hr. a klozkateho 16 200 000 hr.

Ssół so nétko też po stotej hrównje woblicźi.

Piwowy dawk so i nowa powyschi a to minsale wo 100 proz.

Stota hriwna wcźera. Banka dawa 29 925 060, hr., pschedawa 30 075 000 hr.

Żelesnicźerjna a maschinowa fabrika, druzstwo na akzije we Budyschinje dawa swojim akzionaram 500 proz. dijidentu na łonsche léto.

Pólska mésachnje we prénim połlecźe 606,2 mil stotych frankow wuwoša a sa 572,9 mil. stotych frankow dowoša. Pokaźim je wuwos wo 34 mil. hr. wjetschi. To je dobre znamja, sa pólsku valutu.

Kursy zuzych pjenjes bard bo wcźera wjecźor we 6 hodź. Dollar 126 mil. hr., jendź. punt 575 mil. hr., schwajzarski frank 22,6 mil hr., franzowski frank 7,8 mil. hr., cźeskotśl. króna 3,76 mil. hr., 100 pólskich markow 42 000 hr.

Přiłoh.

* Kradnjenu automobil namakali. Na dróży ź Wulkeje Wośuhla (Großenhain) do Witkowa (Elsterwerda) jedyn automobil nadeńdźechu. Bórzy so spóźina, so bé so we Drjezdźanach kradnył. We blischich kerczłach tež dwaj kožuchaj nadeńdźechu. Taj béschtaj so tehorunja kradnyłoj.

* Zarski mordaŕ w Barlinje. We dobrym pomjatku je hrosne murdarstwo na zarskej žwódże pschez słóstnikow, kotrez bé kowjet-knjeżerstwo najsło. Hlowa tuteje zwólby, wsétý Jakowleff, bé pschedy technikar w enej urzadliej tworni. Tutón dobu so ź pomozu letschich cźežobow do zarskeho wobydlenja a śmišli na zadźawe wosichnje wjazy cźłowjeschich žiwjenjow. Hižo pschez pół léta pschebywa tutón mordaŕ ź dowolnošcźu krajnych a statnych wyschnosćow w Barlinje. We tu khwilu je w jenej klinizy, dokelž je ź cźaka tamneho njeschtuka na cźakach bludny. Cźert ma jeho nasiśerje tu na śwécźe hižo w paborach. Se śwédomje jemu méra njeda. Ale kowjet-knjeżerstwo podpjera jeho nadobnje ź pjenjesami, tej automobil jemu k wschédnemu trjebanju poskeći. Chcźedźa jemu krótke žiwjenjecźko trószku wołožicź. Po śmjerći tej jich móż pschi stanje. Po najnowschich powdźecźach chce knjeżerstwo tuteho mordarja jako wobuźnego wukrajnika ź kraja wupokazacź.

* Dobrsle wobnje na połonschich brjohach Franzowskeje. Tele stromy su pod mjenosom „Riviera“ po swym śwécźe śławnje znate. Wot módrych wodow połonschcźeho morja pośébuja so pschezo wysche a wysche śkałoite horiźonca. Te su pokrute ź kraśnymi kśami. Tele léży po nétko pala. Wobeń je so na 15 tydźenych mil rosćeri. Wobydleźerstwo cźeta. Mojaju jemu ź cźežnymi automobilemi na pomoz pschichwatachu. Tych, kiž pschi morju wuzeź kytachu, ź małymi motorowymi cźołnikami wotwołschu. Po stach su cźeknjenju do méstow Toulon a Cannes pschichcźi. Nétko je so poradźiło na ławdźisowe wosichnje woheń podusnyć. S śétadkow zypachu wschelake chemiske średźk ź powétra do wobnja. S tym ślemichu móż pomjenjowo a wobnja. To dreje je ź prénjemu rasej, so su léżiny woheń na tajke waschnje podusnyli.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a desći kupicź. Dale potrjebamy bèžnje wichć druhe drjewa, rèšane a njerèšane
Telefon Njeswačidko 24. **Firma P. Nocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Nješwačidko 24.

* Wošud hórnikow (Bergarbeiter). S Jendželsteje šo powdź, šo je šo do jenych podkopkow we blišćejcźi Glasgowa woda pschedrèla. Pschi tom šo 40 hórnikow pod semju tepi. Hakle 20 cźołow šu wuzjahnyli. We bóšu pošlednich 10 lèt je tute njesbože we podkopkach w Jendželsteji najwjetšche.

Wozjewjenje.

Awkcija wužitkowcho a palnecho drjewa na Budeščanskim rewèrje wutoru, 2. oktobra 1923, dop. ½10 hodź. w „Radnej pinzy" w Budeščezach: 69 jehl. sdonkow 12—26 cm. hrènjeje žylnosće, 17 jehl. klozow, 14—26 cm. hornjeje a hrènj. žyln., 800 schmrèkowych krutnych žerdźow, 8—15 cm. delnjeje žylnosće, 5 schkowronczich krutnych žerdźow, 8—15 cm. delnjeje žyln., 14,60 stotkow schmrèkow. žerdkow, 3 hacź 7 cm. delnj. žyln. Wot 12. hodź. hem 48,5 rm. mješkich palnych kuluchow, 13 rm. tworjedje paln. walczinu, 2 rm. mješkeje paln. walczinu, 170 rm. jehl. pjenkow k šamokopanju. Mjenowane drjewa lèža w revèrowych dźèlach na Zmorzu, Lubinje a we Wótdeščanskim drjewje we wotdźělenjach 58, 62 hacź 64, 66, 67, 69—72. Drjewo pschedawa šo w malych dźělbach sa hotowe pjenježy.

Hajnišće farjadnišćo we Wujeźku.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

1. Mjes stotom knjeżeho dwora we Krakezach je **pothrona** wudyrila.

2. Wobždźeržeć krajerne Leberecht Seifert we Budeščezach chże pschi swojim waru puschczadła hacź na dno satwarić a brjóh swojeje lóžnomnoješe cźo. 294 ležomnostnych knihow sa Budeščezu podmurjowaci dacź. Schtóž ma prawo šo pschećiwo wotpohladanym pschetworjenju hórschcź, dyrbi to do 2 njedźel pola hamtskeho hejtmanstwa cźinić.

Měšćanska rada wosjewja. We wójnje wobschkodźeni a sawoštajeni we wójnje padnjenych dostanu na pschirażk k renezu na september hi chże jene doplaćenje. To wuplaczi šo pjatk 28. a sobotu 29. t. m. we hamtskich hodźinach we měšćanskim hamcze na hrodowskej zahy cźo. 10 we delnych sinach. Jenož cźi tole doplaćenje dostanu, tiž šu na september pschirażk k renezu dostali.

Měšćanska rada — wuhlowy hamt — wosjewja:

Płaczijny brunjawowych briketow

wuczinja wot 24. septembra 1,56 sloteje hrywny sa zentnar se sklada wikowarjow. Pschećiwjenje bo papjerjanych hrywnow stanje šo po kursu (1 dollar = 4,20 slot. hr.), tiž šo šo pschesrała poślednich 3 hamtskich dollarowych kursow psched dnjom płaczenja wuliczi, sy najmjenšcha wak po najnižšchim kursu, tiž wuhlowy syndikat postaja. Wikowarjo smjeja hakle potom wuhlo podawacź, hdyž je sy swojim podawanczelom (Vorlieferer) wotliczili. Wuhlowe dnjowe płaczii su pola wikowarjow inwišczene.

Měšćanska rada — wobydleński hamt — wosjewja:

Premije sa wot-dacze bydlenjow abo pschewostajenje bydleńskich městnosćow.

Premije sa pschewostajenje šamostatneho wobydlenjow s kuchiniu šo pschichodnje na stajnohódnostnym składze wobliczi a to po mjdze sa hódźinu zjenjeho gmejnskeho dźěłaczerja s 2 dźěłczomaj. Nimo teho **móža** šo hišćze pschećiwo wuške wubawki sarunacź. Dalsche wukaiuje wobydleńsći hamt na žitnych wikach 31, na kotrejž maju šo wschć pišonne wèzy sapodacź.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Hamtske hejtmanstwo wósjewja: Dokelž šu dyrbjeli skažene pšy w Schönbachu, Wujeźku pod Cžornym Bohom a Mjeschizach moricź, maja šo pšy hacź do 19. dezembra sajweracź. (Tónle wukaz płaczi bjes wumjacza sa wschć šerbšće wšy wokreża.)

Nejwuńši dawk powyschi šo wot 1. oktobra sa sjawne reje na 500 000 hriwnow, sa njesjawne reje na 300 000 hriwnow.

Sjawne pohrjebjenje wokrejžneho wubjerka je pónjdźelu, 1. oktobra, dop. w 9 hodź.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Nastupe pschiprawjenje ludoweje kuchnje we Wojerezach.

2. Nastupa płaczijny a hódźotu deputatow.

3. Namolwja šo, někotre holczki s ruhrjeje kraiiny, 10, 11 a 13 lèt stare, pschewjacź.

4. Nastupa płaczijnu hoitwinšteho wopišmo (t. r. Jagdschein).

5. Krajny dawk (Landabgabe) wobliczi šo sa słotu hriwnu hacź do julijskeho 34,800 000 hr.

6. Policija we Wojerezach wosjewja, je je šo dźeczaza czapka namakala a wotedała.

Nazymska hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budże **srjedu, 3. oktobra,** popołdnju we 2 hodź. **w Serbskim Domje w Budyšinje.**

Porjad: Přednošk, namjety a wustajenca wobrazow k. prof. Kuby.

Wšitke sobustawy přeprošuje

předsydstwo.

Lane šymjo

wumènuje na

lany wolij a lane wošuschki

wot žoboty dop. 11 hodź. hem **na wikach.**

Wolenja w Koporzach.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujeraj płaczijnu hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. s wob. ruk.

w Budyšinje na hornjeršeńskej hasy **24.**

Jakub Bräuer w Kamjenc

na połnócnej dróży 14

porucza swójim Sserbam šwój wulki skład mužazeje a zonjazeje drasty. Najlepšich wobleczenja sa mužow a žony po mérnu natruczišcho po najtuńšich płaczijnach

Wjelscha zimnosć

wo 40—50 górzow wotnajcź o tam, wo wójnosći w Sserb. ch. je-li trjeba, dom swoju zimnosć s we 12 korcow na napischezowanuje e

Poščeženja pod „A 76" na wud. „Serb. Now."

Vogtlandškegardiny

nory, zanki, witraże, łoschcie, prunzejowe šnurje, łojowe po czehnjenja a łojowe płachty, wupelstrjenja, schórzuch, šlibowe a łojowe pschikrywy, wóškowa šnurka a linoleum porucza wušejbe płaczijnu hódno.

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11

mawschezka „Stoteje Hwězda" Měcźi Serbiń

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornjeršeńskej hasy čo. 10 poruča **jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi.** Samsna wuporjedź

Kupuja a pschedawam wschć

raźowe pšy

Płacźu najwjschische płaczišny sa łójdzbo trednebo a njetrednebo pša.

Auerswald w Budyšinje

na šutelnišej hasy 13 II.

Kójdy, schtój ma

nèchtu na pschedeń, t'ot, grat, wschelake nowe a trjebane wèzy, abo schtóž chże žebi nèschto kupicź, wosjewi to :: :: s nawèdźitom we :: ::

Sserbšćich Nowinach

Taiši nawèschći šo w nèhdze 6000 šerdźichch domach cźita :: a ma wèrtu wulkich ::

Časniki

wšèch druźin

wuporjeda najspódnišo

Fr. Scholze

na seminarskej dróży 10.

Cichi kuńik, Telefon 478.

Kedźbu!

Hdźe dam swój ciaßnik šwobodnischiwje, płaczijny hódno a šrèdnje wuporjedźeca?

We wuporjeżenji ciaßnikow

Leona Ginsberga

we Wojerezach na torhoschczu 5

Starecźaßniki

też dźèle kupuje

časnikař Mencel

w Dobrošecach

pola Njeswačidła.

Nowe

dołhe schkórnje

ntile cźrije

a dźełanske stupnje.

pschedawa

Herm. Falkenberger

schewelli mi chże

w Kamjenzu

na theaterskej hasy 22.

Hypothekowe wèzy kótdeje druźiny

wobdźěła **Ernst Rue** na Hodźiz hasy 32.

Do nowebo podrežena kupujecże nèkole hischcże s pschihódnymi wumènjenjemi

nowe drastowe khamory

tkaninowe zofy (zyle nowe)

łoža, matrazy, stoły a wšcho druhe po jara tunich płaczijnach porucza

Max Wenzel, kupowanika a pschedawanska zentrala na mjatkowym torhoschczu 8.

Njedźelu hacź do 12 hodźin k rèczam.

K wuńtajenju šadu a schtomy

wot 29. septembra hacź do 1. oktobra w Budyschinje

cźinju pódła wuńtajenych skodow na

wuńtajenju šadowych schtomow atd.

w šahrodźe „Luisatja" na Paulowej dróšy

wošebje šerdźitych Skotanli šadowych schtomow šo tam pschiliwuja, i dobom šo wuńtajene schtomy pschedawaja. Porucźam so najlepje.

Emil Sperling, schtom wo a rózowa schula

w kupjelach „Heil" pola Sdmjeczkeż

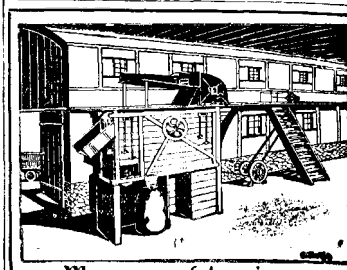

Wagnerowe šatwarjomne :: mlócźaze maschiny ::

Wotrjad šam sa sebje. — Wubjerny łohši a mérny chód, cźiste wumłócźenje a wubjerne cźiščenje

Schèroti a šubkaty šystem.

Gustav Wagner

ratařske mašiny :-: w Korzymju

Telefon: Haunt Wjeloćin 71

Hłowny skład: w Budyšinje w husarskej kasarnje

Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje

na Třěłanskej dróży 42. :: Telefon 321.

Originalna Šwalóššowa panzerowa pschenża.

Panzerowa pschenża mješ najtšidšimi pschenjami najtšoje dawa. Wona pschinješe na hektaru (= 3½ górzy abo 4 jutru) we pschewrócu 54 dwojnych zentnarjow. We pschedpołsebnej krutej šymje je panzerowa pschenża najmjenje wumjerła. Wona je warjadnje kruta a bjes hnjeza.

Wumènjam zentnar originalneje Šwalóššowje panzerowje pschenży na 1½ zentnarja druheje pschenży.

Gustav Bombach w Kamjenzu w Sa.

Telefon 91.

Kedźbu!

S wužitkom kupujece **trjebane a nowe meble, polstrowane twory,** kaž šofy a t. d. nowe a trjeb. **drastne khamory, komody, łoža s matrazami a bjes nich** [illegible] **flejschcza,** kaž też wschu **muža**[illegible] **jazu drastu. Dołhe a króte schkórnje a stupnje staznje na składze.**

E. Steizig

na hrodowskej hasy č. 4,

blišo Pětroweje zyrkwje. Telefon 1152.

Sym rodźeny Serb!

Kedźbu! **Kože** **Kedźbu!**

kupuje stajnje; wschć kožaze, karnikłaze, sajecze, hornjaze, knotaze, kocze, kóńaze kože atd.

kaž też **wowču wolmu a włosanki**

po najwyschischich dnjownych płaczijnach

Berger we „Wettinskim dworje"

na kamjenzkej hasy. Telefon 1243.

Kedźbu!

Trjebany šofa, stoł k lèhanju (Chaiselongue) **a łoža** wschć kaž nowe tunjo na pschedań w Budyschinje na Drježdźanskej dróšy čo. 2.

Symske klobuki

šo pschepražuja a barbja.

Kožane, gumijowe a židžane klobuki nowe a pschedźełane.

Stare pschidawali šo rad wužija.

J. Heidig, khèjzorska dróha 22 III. Žane klamy.

Létnik 82 Budyšin, pjatk 28. septembra 1923 Číslo 225

Serbske Nowiny

„Serbske Nowiny“ wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 1 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 60000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich hrjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjowa knihiličerňarnja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. w wotedań, płaći so za mały rjadk 600000 hrivnow. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 1800000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Pjatk, 28. póžnjeńca.

Wjaceława, martrarja.

1856 swjeći Michał Hórnik w Khrósćicach prěnju Božu mšu.

† 935 Swjaty Wjaceław zaraženy w Bólesławi.

1043 serbski kral Racibor padnje w bitwje z 8 synami a 15 000 mužemi.

Božo, naš syw požohnuj,
Zo so wšo nam derje radźi!
Tak nam z nowa přihotuj
Wšědny khlěb po twojej hnadźi.
Daj nam dešć a słónco jasne,
Zo wšć płody zrostu krasne.
Knježe, to my wěrimy,
Zo budźeš nas, swoje dźěći,
Z wjacy hač my trjebamy,
Hnadnje zastarać na swěći,
Hač te duše junu maju
Lěpše dary w twojim raju.

Handrij Lubjeński.

Radlica, kotraž najhusćišo wora, so najbóle swěći. Přisłowo.

Towarstwowski powěstnik.

Kubowa wustajeńca w Serb. Domje wotewrjena wšědnje 1/2—3 hodź. sobotu a njedźelu pak 10—12 hodź. Přistup darmo.

Serb. tow. „Zahrodka“ zmjeja njedź. pop. 30. sept. (žnjowy swjedźeń) kehelekulenje. Wo bohate wobdźělenje so wšitcy přeprošuja.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Statok“ w Minakale. Zhromadźizna předsydstwa je wotpadła, zo maju so naše sobustawy na swjedźenju wosadneho spěwneho towarstwa njedźelu, 30. sept., wječor 1/28 hodź. wobdźělić. Předsydstwo.

Swětne podawki.

Wuwjaczny staw sa zyłu Němsku.

Geßler sa diktatora pomjenowany.

Hdyž bě powjeršej wo poskalenju generalneho statneho kommišara (diktatora) w Bayerskej krjedu podźe wječor do Barlina doschła, po hnydom zhromadźichu Knježerstwo wobjamknu, sa zyłu Němsku wuwjaczny staw přichipowjedźić. Po 2. stawje němskeje wustawy je so na ministra němskostatneje woborty dr. Geßlera přechodnjeńcza móc přichenjeńła.

Kommunistiske wojowanske přichoty.

Kommunistiska strona w Saksku je pišownje wjednistwo socialdemokratije namołwjała, so by je kommunistami hromadźe sa wotbrónjenje reakcije wojowała. Nětkole wo to dźe, wězne hódnoty zbrjeć. Wjednistwo kommunistiskeje strony zhromadźi žadu, so by je hromadnu skutkowazu wubjerk organisaciji generalneho štaba postajił. Hač do 27. septembra zhromadźi kommunistoju bjes wurěčzow a hołych hłowow jasne wotmołwjenje žadachu. Schto je socialdemokratiska strona wotmołwiła, njeje znate. Wona je pódla teho namołwjenje sa swojich přichiwšiwarjow wudała, we kotrymž zo mjes druhim praji: „Jeli so bychu kontrerewoluzionarioju (kommunistoju a nazionalistoju) znamja k wojowanju dali, budźa socialdemokratiska strona a dźěłaćerske swjatki wjedźeć, hnydom zo napschećo stajiću, wschě přichipty zo by hižo cyniłe. Napominamy naše zhromadźizny a wjednistwa organisacijow, so bychu załoženje skutkowanskich wubjerkow a srěčenje z kommunistami wotstorkowali, hač poruča wot přechadźiwšeho wuńdźe.

Diktatura w Bayerskej.

Bayerske statne knježerstwo je krjedu po skónčenju pohódźenja ministerskeje rady napowiedźenje na wobydlerstwo wudało. W nim swoje stejiskowe we pruskenju pažiwneho přichrjawjenja rozkładuje. Wono je sastajenju pažiwneho přichrjawjenja přichilowało, tola žadało, so Versaillesske mérowe srěčenje njeby za Němsku wjazy płaćiło.

W tymle namołwjenju so dale na strach politiskich sćichażenjow pokazuje. W Bayerskej je strach, so so sjawny porjad skaty. Tohodla je knježerstwo přijedawšcheho ministerskeho přichodnika **Kahra za generalneho statneho kommišara za sjawny porjad z wobzběrnej potnomocu postajiło.**

Dalsche wosjewjenje praji, so su so prawo, mjenjenje swobodnje wupraješ, nutřnišća swobodu, towarstwowe a shromadźenišće prawo, listowne pósłanje potajnstwo sćehnyće. Wukonjenja móc je na generalneho statneho kommišara přichešła, kotremuž su wschě wyschnosće z wuwzaćom sudnišćich a wojerskich wyschnosćow podstajene. Wukazy generalneho statneho kommišara přeco wukazami druhich wyschnosćow do předka du.

Tónle wukaz bayerskeho statneho knježerstwa hnydom do mozu stupi.

Bayerska ludowa strona přechcéźiwo Ludendorffskej revoluziji.

Pod napisjmom „Ludendorffska revolucija“ pišeše „Korrespondenza bayerskeje ludoweje strony“: Položenje je lětža podobne, kaž w nowembrje 1918. Francozowka je nowe dobyće jeńcika a rěka na to cźaka. So němski lud tole nowe dobyće z nowej revoluziju twidźenje. **Hač revoluzija z prawizu abo lěwizu přichidźe, je wschitko jene.** Hdyž Ludendorff je swojimi přeradnikami w Bayerskej revoluziju cźini, wón nadźju Francozowsow dopołnu. Niczo njemóže połoženje we Němsku bóle pohódźiłej, dyžli wojerski puć w połodnišej Němskej. Hitlerowa revolizija w Mnichowje wotnamjenja separaziju, Ludendorffska revolizija njepřechcéźa do kraja přichwalće.

Kónz pažiwneho přechcéźiwjenja we wobhodźenej Němskej.

Němske knježerstwo je z proklamaziju němskemu ludej wosjewiło, so je Němska mjerowana, pažiwne přechcéźiwjenje we wobhodźenej Němskej sańcujcej dla hodnišich pjenježnych waporow, kotrejž trjebi, wona žada. Sandźeny tydźeń je so do wobhodźeneho kraja 3500 bilijonow hriwnow pósłało, a tón tydźeń bu wndajnji na 7 trilijonow hr. wobličeja. Tajke znamny njemóže Němska smjesć. Se samomordarstwom by tyło, hdy by Němska dźała dale z pažiwnym přechcéźiwjenjom přechcéźiwo wobhodźenju Porubrskeje wojowaceź.

Stresemannowe knježerstwo je khrobłoćej k samolwitosći měło, tule bodźenju sastajeć, dokelž wona politiju zanjeho wuspěcha za Němsku njeliubješe. Němšej njebě móžno tole wojowanje dale wjesć, kotrejž by zyłe jeno hospodarske a finanzne mozy sćerało. Němšti lud dyrbi nětčišchemu knježerstwu za to dźakowny być, so je so rozhinuło, hjeńnadźijnej wobarańcy kónc cźinić. Wulka wjetšina němskeho ludu knježerstwowemu rozhinjenju w poruhrskej politiji přichilkuje. Jenož kommunistoju a němsko-nazionalni so knježerstwu napschećiwo stajeja. Jich politiskim sameram dotalne wobsteječe nowjadnu S powschitkownego přechcéwróta w Němšej žeby wobej stronje lubješej, so swoje politiske samery, kotrejž su najwótřišcho napschećo steja, do skutka stajić. Kommunistoju a němsko nazionalistoju mjenjachu, so je cźaj k skutkam doschoł. Po zyłej Němšej so połbrom, wokojom a bombami wonješe. Najwjetšich cźaj bě, so knježerstwo rafnje přechcéźiwo ludźom sakroći, kotříž chcéźa Němsku do kriwonoze wobydlerskeje wójny sćahnyć.

Franzowska žeby žłubjenje Němskeje žada, so chce wotschkodźenje zapłaćeć.

Wosjewjenje němskeho presidenta wo sastajenju pažiwneho přechcéźiwjenja franzowske nowiny wótro pohódźeja. „Matin“ pišeše: Tale proklamazija pyta mjenjenje zhromadźicej, kaž so by Němska z wowerom była a so je wona jenoż nažywnosći podwola. **Hač dotal franzowske knježerstwo njeje wot Němskeje žaneje powjeseje dojało.** Němska je Franzowsku wójnu pod druhej formu přichipowędźiła. Franzowska je w tejle wójnje dobyła. **Wona žeby rosmyślił, hač přichimér přichiłwoli, ako hač je nusne, Barlin wobenecj abo je direktnje z wobydlerstwom wobhadźeneho kraja wo wobnowjenju normalneho połoženja dorěčeri.** Tónle přichimér je něschto zyle druhe dyžli trajny měr, to rěka, dyžli z wuprawu wotschkodźenjeho prascharja, kotrejž Franzowska mi jenoż z Belgiskej, ale je wschěmi swjasarjemi wuprawi. Hdyž němšti kanzler wobhadźenskim mozam starosći přichewostaji, wobnowjenje industrije a wikowarstwa w Porubrskej a Porheinskej wuprawjeja, so přechchód z bjezdźěłoscze k normalnemu dźěłu woliži.

Njeměry w Barlinje.

Hačkuruje je polizija shromadźizny pod holym njebjom a wotkołocźahanje po drohach sakała, žu so wutoru na dróhach twichelake demonstrazije wotměte, přechcéźiwo kotrymž je polizija dyrbjała zakroćić. Wokoło 11 hodźin dopołdnja něhdźe 400 wozbowom po Frankfurtskej aleji cźahnjesche. Na rózku radnizmeje dróhi jim polizistojo na přechcéźo stupichu a jich rozehnachu. Demonstrantojo pak so bórzy zaso shromadźichu, a tón króć bě jich něhdźe 3000 wozbowom, kotrejž přched Lichtenbergsku radnizu cźejachu. Tam jich polizija rozehna. Deputazaja so k wyschcźelnemu měschcanjcje poda a žeby žadaše, so by so wrócźo po dźerżaja zwroba a drasta wudała a sebrała. Tyeża shromadźizna so teho runja rozehna. W 12 hodźinach pschipołdnju něhdźe 2000 dźěłonjeměrjerjow k Schönebergskej radnizu přichcéźe. Dźěł demonstrantow so do radnizy dobu a žeby žadaše, so bychu so wjenjesli z městowje kaby wuplaczile. Polizija pak nakrocźi a njeměrnikow z radnizy wuhna.

Radikalni z lěwizy a prawizy w Annabergu.

W Annabergu je krjedu w nozy k krwawnym srażenjam mjes nazionalistami a dźěłacerjemi doschło. Přchi tym je so 1 wozboża morila; 5 wozbowom so cźejko a 20 lohko sranjko. Shromadźizny nazionalistow bě 23. septembra w nozy w 11 hodźinach dźěłacerjow zyłnje rozhorjiła. To so wotpjetowaśche, hdyž so nazionalistojo z nowa shromadźowachu a dźěłacerjow wohrožichu. Rada shromadźiznu sakała. Njeje dźiwaju teho nazionalistoju na torhoschcźo přichcéźechu, hdźež jim dźěłacerjo na přechcéźo stupichu. Přchitomny knježerstwowy kommišar samo, so wobej stronje torhoschcźo wopuschcźichu. S wonka města pak wonej wotpjet do so srażichu a rěkachu.

Wobhladanja socialdemokratiskich stotnjow.

W Kamjenicy (Chemnitz) su so krjedu socialdemokratiske stotnje shromadźile a po měsce cźahnje. S tym su so nazionalistojo satrachcźej dyrbjeli.

Nowe powyschenje wozbobowego tarifa na němskich železnicach.

Wot 2. oktobra zo wozbobowy a brěmjenjowy tarif na němskich železnicach wo dalschich 50 procentow powyšchi. W schtyridnjowej płaćiwosći jědnych charikow so niczo njepschemèni.

Dohra Scheidemannowcho prozeja.

W Lipšku je statny žud k schkitanju republiki krjedu studenta Gerhardta Cahna je Shorjelza žudźił. Wobkorjenjeho winowachu, so je po atientacje na Scheidemanna zwjatki sondźeneho léta nadpadnik Oehlschlägera pola žeby hospodował, jemu pjenjesy dał a podźiłcho za nim jeho koffry półlał. Oehlschläger, kotrejž jako žwědka z jastwa přechdwjedechu, bě podźiłcho mjes zobustawami hornjoschlezyskeho željezschkita nadrobnoscze nadpada powjedał a so z nim jako zobukutkowar khwalił. Statny žud je jeho podźiłcho k khłostarni na 5 lět sažudźił. Cahn dosta pjeć mježazow jastwa.

Jrafske wójsko Korfu wopuschcźiło.

Jrafske wójsko je 27. septembra grichiski kupu Korfu wopuschcźiło. Hižo dźeń przedy běchu so

italſkym wojazy na ſödźi pchesehdźći. Schiwórik rano ſo italſka khorhoj pod ſalwami ſjowa, wómiſkich ſödźow dele puſcheći, a kupa ſo Grichom wrócći. Sa ſi dny je ſo nehdy 10 000 muži ſ artillerizu a materialom ſ kupy na ſödze ſwjeſło. Wobhdleſtwo je ſmérom wroſtalo. Pſchikhad grichiſkeje wójnſkeje ſödze ſo we bliſchim czaſu wočakuje.

Bolharſki pucj ſo ſ Moſkwy naſchkarał.

Se Sofije dopiſowaŕ „Prager Preſſe“ 26. ſeptembra powe: Po powpeſczach nowin bě ſo kommunistiſki pucj po Moſkowſkich wospjedſtajerach na to waſchnje womyſlił, ſo dyrbjachu ſo w pjecź wſchelakich ſtrjedźiſchczach Bolharſkeje armeje cźerwjenych gardiſtow ſhromadźić, kotrejž pod roskaſom kommunistiſkich wjednikow Dimitrowa, Lukanowa, Kolarowa, Minkowowa a Jankowa ſtejachu. Generalny ſtab ſ nětkuſchich offizjerow wutworjeny, jim k boku ſtejeſche. Po planje dyrbjeſche ſběź w bolharſkich městach Filippopolu, Starej Gorje a Tatarbadarſkiku wuddrić, ſo bychu ſo knjeżerſtwowi wojazy ſe Sofije a pelnóżneje Bolharſkeje wuwabili. Na taſe waſchnje dyrbjeſche ſo ſ hlownyeho města wójſko wjacź. We Sofiji dyrbjachu ſo potom nekotre wulke ſwarjenja ſapalicź, a ſo na taſe waſtarje naſtata ſchmatańza ſ wobhdźenju pósły, telegrafa a knjeżerſtwowych inwarjenjow wuźicź.

Po poradźenym puczu dyrbjachu ſo hnydom ſejeczi wjednizy ratarſkeje ſtrony ſ jatwu wukwobdźicź. Tuczi dyrbjachu pſchi organiſazji jběźkarſkeho hibanja w provinzach pomozni być. W nekotrych wuſach, w kotrychž bě ſo kommunistiſka republika radow (ſowjetow) wuwołała, ſu ſo nowe rutke ſtilinſke tźělby namałake. Wone znadź ſu ſo pjeſe pſchiměrne měſto Warnu ſ Ruſkeje pſchepjunkale, podobnje kaž 14 kaſchczow maſcharſkich tźělbow, kotrež ſu ſo w junizu w Plawnje ſaſtajile. Kommunistiſo běchu te jako żeleſne hodźe wudawale. Kedźžoliwoſcź policije a rażnemu ſakroczenju, kotrež wobhdlejſtwo wſchudźe ſwóliwje podyjeraſche, ma ſo dźakowaŕ, ſe mózheſche ſo kommunistiſki pucj ſ cźaſkom wotkrycź a ſo Bolharſka bolſchewiſtowu wukhowaŕ. Dźenża móże ſo kommunistiſki pucj ſa njeporadźeny a kóżde ſběźkarſke hibanje jako njeuſpěſchne wobhladaŕ.

Ze Serbow.

W Budyſchinie, 28. ſeptembra 1923.

— We wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0, thermometer we dnju +15. Dźenża rano w 8 hodź. barometer 748, hygrometer +1, thermometer w nozy +11. Wuhladu na malo pſchemeńinje wjedro. — Drjeźdźanſka wjedrarnja nam dale rjane wjedro lubi. Wot wczera ſo lohſi powětr pſchibliżuje. Je-li ſo zyle wuczekmje, budźe w nozy ſnano ſmja. Na horach ſmeja ſnano mróz. Wjedrarnja měni, ſo rjane naſtupne wjedro dłużſchi cźaſ wobkhowamy. Cźežki powětr pola kupy Island ſo k lodowemu morju wotſtaluje. Wczera rano ſo we Wiſſingen a Stockholmje (hlowne město Schwedſkeje) beſchczowaſche. Hewak bě we ſrjedźnej Europze ſwjetſcha kurjawa, a pak też ſamrócźeno. Jenoż w Pariſu bě pſchi 9 ſtop. rjenje. Cźopto bě 9—13 ſtop. Jutſi, ſobotu je Michala. Sſtórićźko ſtudża 5,58 a ſo 5,43 thowa. Mjeźacź ſtudża wjeczor 8,03 a ſo dopoldnja 10,05 thowa.

— W Centralnym dźiwadle hrajetej ſo wot dźenża hacź do pónđelſkeje poſlednjej epiſodźe filma „Eddie Polo, kral zyrkuża „Mjes njebjeſami a ſemju“ a „Kupa ſtrózlow“ w 12 jednanjach.

— Swobodne mjaſowe jěźi (Freibank) w Budyſchinje. Sſobotu, 29. ſept. dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaze mjaſo, punt 20 miliyonow hr., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt 35 miliyonow hr. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cźiſtu 141 hacź 350.

— Połni paduſchi. Polizija ſażo 3 wozowe lepi, kiž běchu kat a rěpn ſ połowu kradnyli. Woni ſo wobſtorża.

— Płunowe rosbuchnjenje. Sańdźenu nóz ſta ſo w 2. poſtwódze hoſpeńza „Zur guten Quelle“ na ſwonkownej lawſkej haży ſyrjne płunowe rosbuchnjenje. Mandźelka a ſyn hoſpeńarja dźiwdźechu płunowu lampu pſchiſchrubowaċ. Tola płunowa rołka njebě dołkanje doſcź wotſamknjena była a tak bě ſo wotewrjenjom kłowneho honacża płun do ſjowy wuſtupowała. Sawn bě ſo na ſſhodźik ſtupił ſwězu we ruży dźerżo. Mjacź bě jemu pomozna. Nadobo ſta ſo ſ wulkim wjeſkom ſyrjne rosbuchnjenje. Żyła ſjowa je płomjenjach ſtejeſche. Wokna ſo wulóżiſchu a ſo na dróhu ſinjetachu. Hóſć ſo wożeſche we wobliczu ſtrašnje wopali. Na pſchehdźeli ſo ſ rosbuchnjenjom ſcźěna do pódłanjeſe ſjetwy ſtołcźi. Padaze kruchi pſchiſkrychu pódła ſtejaze kożo, we kotrymž jenu holza ſpaſche. Na ſbeże ſe ſtróżelemi wotewrjeże. Też mandźelſkej ſo nicżo njeſta. — Polizija k temu rozprawja: Sańdźenu nóz wokoło 12 hodź. ſta ſo w 2. poſtwódze khěże na ſwonkownej lawſkej haży 12 płunowe rosbuchnjenje. Po pſcheptanjach je pſchicźina tale: Pſched nehdy 3 njedźelemi wuprózdni wobſtejeſć jenu bydleńku měſtnoſcź. Sſwojemu 10 lětnemu ſynej da wón wiſtatu lampu wotſtronicź. Sſyn njeſe ſ pſchehladowanjom płunowu rołku prawje ſatkał. Wczera wjeczor ſaſtupi w mjenowanym cźaſu 16 lětny ſyn wobhdźerja do ſjowy. Nakoło tam ja płunom ſmjerdźeſche, ſcawo'a ſwoju maceŕ, ſo by ſ njej dźěru ſe ſmołu ſamaſał. Wonej pſchiſtóbżeſchtaj ſe ſo palazej lampu płunej pſchebliſku. ſ cźimż ſo rosbuchnjenje ſta. Powětr młodeho padwola ſe ſjowy wjerhny, wón ſo ſtrašnje wopali. Maceŕ ſi nicżo njeſta. Rosbuchnjenje bě tak ſyrjne, ſo ſu ſcźěna wutłoczi a dźowła, kiž ſadu njeje ſpaſche, ſo ſ dźela ſ kruchami ſażyła. Holza ſo dale njeſrani. Też ſtranjeny ſyn njeje we ſmjertnym ſtrašche. Pódła zivilnych wożobow wobdźělichu ſo też wojazy pſchi haſchenju wohnja a pſchi druhej pomozy. Sſchoda na twarjenju je wulka. Sawobachni wohnjowu woboru, wona pak njeriječbaſche do ſtutka ſtupicź, dokelž běchu woheń hižo haſcheli.

Hospodarſki rozhlad.

Pjatk, 28. ſeptembra 1923.

Kurſy dźenża dopoldnja w 11 hodź.:
Dollar 180 mil. hriwnow.
Jendź. punt 750—820 mil. hriwnow.
Cźeſka króna 5 mil. hriwnow.

Kurſy zuſchich pjenjes hacź do wjeczora wjeczor we 6 hodź.: Dollar 185, jendźelſki punt 850, ſchwajcarſki frank 33, franzouſki frank 12, cźeſkoſł. króna 5,53, 100 pólſkich markow 45 000.

Hamtſke kurſy wczera we Barklinje: Dollar płaczeſche 141,944,000 hr., jendźelſki punt 648 375 000 hr., ſchwajcarſki frank 25 336 500 hr., franzouſki frank 8 675 250 hr., cźeſkoſł. króna 4 269 300 hr., taſama w Drjeźdźanach 4 337 375 hr.

Na Barklinſkich wikach pokaża ſo wczera nowa kurtoſcź zuſych pjenjes. Nadźija, ſo mohła napjatoſcź w naſchim hoſpodarſtwje popuſchcźicź, wochże ſo hiſchcźe dopjelnicź. To je ſnamjo, ſo ma burſa naſche położenje hiſchcźe ſa jara khatne. Dollar wczera wowſchikkowuje horje bjeſche. Won ſtójeſ hacź na 160 mil. hr. Jendźelſki punt pſchińdże hacź na 725 mil. Slatna banka ſapiſchimny a ſtłoczi kurjy hacź na 142 mil. hr. ſa dollar. Też effekty (akzije) woſtachu krute. Knjeżerſtwo je wowſaczny ſtaw (Belagerungszuſtand) na zyły ſtat pſchipowjedźiło. Hacź bě to trjeba, dyrbi knjeżerſtwo ſamo najlepje poſtupicź. Sſo we je lepje ſ cźaſom, hacź pſchepoſdże. Taſta pſchiſchła pak je wótra bróń na dwě ſtronje. Je-li njeje trjeba była, a tym nahladam ſo my hſtlanu, dha taſta wſchitkim naſche hoſpodarſtwo nimomerny njepokoji. Wona njeſu nerwoſnoſcź do induſtrije a do wótkowanja. We taſtich cźaſach dyrbi kóżdy na ſwojim měſtnje ke imérowanju wobſojanego wobhdleſtwa pſchiſpinoſchowaċ. Wukraj pak hdónotu naſchich pjenjes ſ pſchiſkeżnoſcźi taſtich naprawow niżo wyſchiſche njepoważuje. Na fónżu fónżow wutrajne hoſpodarſtwo hdónotu naſchich pjenjes poſtaja. To pak ſudźi po tym, kelko kredita a dowěrу ſmy hódni. Wobhdleſtwo njeſmi wěri do ſtatneje mozy ale ſtat a knjeżerſtwo mataj wſchu winowatoſcź, ſo taſeje dowěrу hódnaj wopokazaċ.

Produktowy wiki běchu wczera w zyłym ſaſo ſkrucźene. Njeſaſnoſcź politiſkeho położenja ſawinuje, ſo wobrot ſnadny woſta. Płacźiſmy nětčźo horje hacź ſyche. Wone ſo hižo ſwětowym runaja. Pſchetoż mnoho wutrajeneje pſchenzu, rożki, kukurizy a muki ſo roſpſcheda. Tutrajna rożka ſa wyſchiſche płacźiſmy jara derje dźěſche. Jeczmjeń ma porjadnych wotebjerarjow a bě dróżſchi. Wowſa ſo mjenje roſpſcheda, ale dźerżeſche na płacźiſnu. Muku wukrajna ſ druheje ruki cźěſni. We wózku ſo ſa 85 proz. wumleżeom praſchcja. Hdyż na ſnamki dale żaneho khłeba nje-

Hanka.

Powěſcź ſe Sſerbow.

27] (Pokračowanje.)

K temu pſchidża ſo ſnéh. Dołho jeho Hanka kedźbu njeměješche a ſpěſchnje ſtupaſche; pſchetoż wjeſeleſche ho, ſo je wſchitko derje wobſtarała. Sażo bě ſebi wſcho w pomjatku ſwojpjetowała — a hlej niczo ſabyła njebě. Hacź do kromy horje je karb nawjeſenjeny. Na ſpódku w nim ſeſeżeſche rjane dobre ſukno, to bě nanej nowy laz a macźeri něſchto k hodam. Nad tym pak leżachu jehły, nicże, bancźiki, żołor, ſpół a ſchtó wě ſchto hiſchcźe wjaży. Na ſwjerchu běchu żalty naſtładżene a tołſta rola tobaka.

Poſajkim to njebě pjerje, ale Hanka njeđźiwaſche. Po cźaſu wſchak ſo cźeſa wobcźeži. Cźim bóle, ſo bu pucź, dale wobcźeżniſchi.

Dale bóle ſo naſcha Hanka pſcheſmědźi, ſo je do ſnurowneho ſněhowego mjeczela trjechila. Wětſik hwiſdaſche, druhdy wróna ſakrała, ſněhowe mróżele ſo hladaju k ſemi nižacym. A ta bě jako ſ hobrikej ſnéhowej cźělowej płachtu wobżeta. Dźiwnje ſněh hrajeſche a dźiwne, dźiwje wobżeſche reje.

Bliże a bliże nižachu ſo ſněhowe mróżele k ſ-mi. Hanzy ſo ſdawaſche, ſo ſtama w tajkej bělej mróżeli krocźi. Tuta mróżel wſak dale bóle huſtnjeſche, dale cźěſnjiſcho ju wobdawaſche, a cźěſnjiſcho ho holczaŋ wobdychowaſche. Też wocźi ſtej ji wuſprózlej, a njech ſněhowa ſwětlina ſwěcźiła, ſdóm do druheje krocźele widźitej. Każ ſlepjaſch ſaweſcźi ſo ſnurowy mjeczel do njeju lěha, ſ wótrej jehliny drobne krupicźki kałaju. A po ſemi ſo ſtupy cźežo cźahnu. W tu khwilu zyle wobſleſchcza ſpiches pucź leża, dźiwnje jich rożki ſcźa a ſo wija, a ſchwatnje ſo noſy ſpiches ſepje brodźitej. Ruzy byſchtej tehorunja wotwocźnyłej! Po rjadu Hanka brěmjo ſ prawizu na lěwizu pſchewěſchuje, abo ſ woběmaj rukomaj po pſcheb ſobu njeſe.

Kak dałoko ſmy, kak dołho du? Ach, to drje je dołho, ſnadź dwě, tſi hodźiny. A ſtawy ſu ſo mi tak wobcźeżile! Hacź ſo njeſmy khwilku pożdnuła, jenoż khwilku, wokomik? — Ně, radſcho niz! Tak je hižo wjele ludźi ſahinyło. Wótſchojſka Wenzkowa je też tak ſmjerſła. A kajka bě wona żona! Ale poda ſo ſlabośći, pożdny ſo do ſněha — a ſněhi ju ſawdźhu . . .

Tole Hanka rosponinaja, ſwoje poſlednje mozy ſebra a ſ mozu ſtupaſche, ſo by w tym ſtraſchnym wucźu wětrow ſwój ſtup ſtſchćała, ale ſněh ſy hórje nabkrażche, ſtupow ſlyſchcźeſ njebě. Tola na borbrym puczu hiſchcźe běżeſche. Hiſchcźe po bokomaj wjerby kiwajaz ſtejachu, ſtruchloty to ſchtomy, ale dobre měnichi. Sſu wone ſcherjate ſchtomy, ſchtóż wjerby ſnajeże. Niſki, roſeżrany ſbonk, a ſaſo ſ njeho dołhe, ſahate hałoły roſtu, ſ wjechelemi ſněha pſchikhrycze. Porunjo ſcherjenjam ſo ſjewjuja, ſmějcźkanje drobnuſchke, a bórſy ſ hobra wulke a wyſoke — a ſaſo je po nich. Hanku wjerby njeſcherja, wſchak ſo ſ nimi ſnaje; ani ſdóż wróna wuleczinſchi ſtruchle krała, ju njeſcheri. Nawopak: jej je lubo w ſamocźu, ſo wſchak njeje zyle ſama w njej.

Tuż dáż w ſkoku dale! Daloko do Kruſchoja nětko njeměješe bucź. Kak by Hanka ſo ſwjeſeliła, wſhladnywſchi prěnje Kruſchoſſke ſwětło! Ale na wſchě ſtrony bě cźma a mihowina bjes dna. W tym wokomiku ſo nětčźo ſta, ſchtož pucźowatku podyri każ błyſk. Nadobo widźeſche, ſo je błudźiła. „Miloſćiwy Bożo!“ bjes hłoſa ſawola, „hdże ſmy ſebi ſeſchła?“ Na prawo, na lěwo, nihdże njebě ſchtoma, ani krka. Njeſajazy bě Hanka ſ pucźa ſeſchła.

Na khwilku poſaſta. Hacź je daloko ſ pucźa? Hdże też Kruſchojzu ſu? Hdże by ſchła, runje dale abo naſpjeż? Nimo wole ſe ſtrachom po pomozy ſawola. A — njewotmołwi to nětčźo? Njeſwonja tamle ſe ſwonami? Lacźna kloni ſo poſtawa do prédła, żahlej wocźi ſo do dalinу wupinatej, jako byſchtej chżyłej ſkóżne poſeżſnoe ſrěbacź.

To wſchak Wětrez njembri hółzy ſakhadźachu, a hornjeſche Hanzyna ſtama roſbudźena krej, kotraż w żilach buchaſche a ſo ſpichewałowaſche . . . Ssama ſtym w muſcźinje, a wostacź tu nochzu, ně, njeſmém, ſtym młoda. Tuż dale, dale — hdżej mje noſy ponjeſetej a ponjeżde miloſćiwny Bóh. Nježdże na kónz ſwéta dóndu . . .

Ale dołho, to wbohe ſtworjenje cźujeſche, hižo njepóndże. Do ſmjerce bě ſo wubędźiła a wotprawdże padaſche. A k tomu: hdy by tola cźłowjek mógł druhdy jenoż hoły naſtroj byczź a myſlow ſo ſwjeż. Tak pak ſo Hanzy ſcherjenje do ſchije ſydnu, kotreż jej poſlednjeho ducha wja.

Sa Krnſchojanami na ranje bě wobojane baſmo. Njedawno je ſebi tam ſ korczmy duzy trochu napity wotrocźk ſaſchol a miſnynwſchi lawki na hacźenjach, je do twnjeſchcza padnywſchi, bědnje ſo ſabuđnył.

Ta myſl Hanzy doda. Jako ſtoły bě ſproſtnywſchi ſaſtała, do pródna hładajzy.

Ruzy a noſy jej ſatſchepjetaſchtej. W mutnej hłowje ſmutnywſchtaj wocźi, ſmutnuchnu ſmyſle. Taſte bożźiwne poſtawy w dołhich, dołhich běłych draſtach mihotachu ſo němje, a do wuſchow bjeſche ſo njeſmilnje płacź a ſkiwłot bożeho bědſchcza a tutych běłych, běłych żonow. Běda, běda! Wone, komuż ſo ſjewicźu, njeſboże wěſchcza a ſahubjenje wja. Běda, běda — ſchkoda mojich młodych łét . . .

Sawdźhu bě popuſchcźił, nowa krajina ſo wotwali.

A ſchto to? Schtó ke mni krocźi? Bjeſe ſmuła krocźi, ale wocźi ma frjećinwe. A ruzy ſu mnu roſpchahuje a wjeſe ſo ke mni po bělej płoninje, każ by mje ſobu brał. Je to ſnadź duch nékotreho ſ wſchitkich ſahinyłych w bahnje? Ně, to je naſch ſchulaŕ, kotremuż ſo po mni ſtyſka ſamotnemu, a tak ſběź po mnje dże . . .

Hanku ſmija hrabny. Symny pót ju pola, ſuby jej ſaklepotachu, a jenoż jene żadaſche: „Cźekaj, cźekaj — pſchetoż ſmjercź ſi tebje jima . . .“ A do jeje wobjeſca wona njecha, horza hori ſo w hrudźi żiwjenja żadoſcź! A tola je po wſchém. Hiſchcze dwě, tſi krocźele ſo do prédła mota, noſy ſej ſo pókmuſej, ſmyſły wuſtawaju, we wocźomaj je cźma, hiſchcze jedyn ſ hłubin dobywſchi ſo ſichk a hłubiny ſcherwnaſy — a wſchudźom — mortwa cźiſchina.

(Pſchichodnje ſłónczejm.)

budže, chzedža wjekarjo ſ tajkeje muki khlěb něchto tuńſcho wotedawaćz.

Na Barlinſkich produktowych wikach. Pšeńca 240—255, rožka 220—225, nałetni jačmjeń 235—250, wowſ 200—220, pšeńična muka 400—450, ržana muka 350—387,5, rapšowe wošuſchk 150 hacź 160, pschowa melasa 100—110, hórnaze truſki wot 225 mil. hr. Wſcho po miljionach hriwnow a po zentnarjo.

Sſoloma a ſyno. Pšeńczna a ržana 23—25 mil. hr., wowſyna 22—23, ržane wotkepy 19—21, jeczna 21—22, ſinkanje 35—39, ſyny wot 20—25 mil. hr.

Stota hriwna wjeza. Banka danna 33 810 478, pschedawne 33 987 193 hr.

Krajny dawć (Landabgabe) postaji ſo wot jutſi ſoboty, 29. t. m. hacź do wutory 2. okt. na 31 900 000 (hacź dotal 34 800 000).

Wiczne płaczińy w Lubiju. Pšeńca 210—230, rožka 180—200, jeczmjeń 190—220, wowſ 180 hacź 200, hórnu 25—30, ſitoma ſ rnk. młócź. 12—14, ſ maſchinu 10—12, ſyno 12—14, pšeńczne a ržane wotrubu 120—130, pšeńczna muka 400—500, ržana muka 350—400. Wſcho po miljonach hriwnow a po zentnarjo.

Wiki wczera we Knoczyńſu. Butry bź dojcź, punt 45—50, ſmitanu ſchmalź 32, wolcź 48—50, lój 28—34, margarina 24, howjaze mjaſo 34—44, ſkopjaze 30—40, ſwinjaze 48—50, wſcho po puncze a we miljonach hriwnow. Khapoh ako mjedlicźka 35 hacź 40, jerje ſchtuka 2—2,5, kwětkaty kał 4—5, lěty 1,4, wirſinkowy 1,5—1,8, czeſnjowy 2,5, rožowy 1,5, kótrabi 1,5, morchej 1, ſelene buny 2—3, kórti 3, ſpinat 2, zybłe 3, hriby 6, tomaty 2,5—3, ſlowki 1, ſběrane jabłuka 1, kruſchny 0,8—4. Wſcho po puncze a tehorunja we miljonach hriwnow. Jeja ſchtuka 2,5—3 mil. hr.

Na ſwinjazy wiki bź ſo 950 proſjatkow a 40 běłkowu pſchiwjeſło. Płaczińy běchu te ſame kaž we Pónjezu.

Wiki wczera we Lubiju. Sarěſane huſy 45, ſa hriby 12—15, běły kał 1,6—2, czeſnjowy 2,5—2,8, morchej 1,5—2,2, ſpinat 4,5, kórki 5,5, tomaty 3,5. Jabłuka 0,5—2, kruſchny 0,6—1, ſlowki 1,5, ſa made 1, boſanki 1, běrnu 0,25, ſolotej ſerejſ 0,5—1, kwětkoty kał 0,6—4,5. Hdźez nicźo naſpomnjene, wſcho po puncze a miljonach hriwnow.

Poſt a telefon budžetaj wot 1. okt. t. l. ſaſo dróſchej. Liſt 2 mil. hr., dopiſnjiza (fkartka) 800 000, Nječźenje ſ telefonom 4 mil. hr. Nadrobny ſawiſ wojſewinſky hiſchcze kaž hwat.

Jelezniczne tarify ſo wot 2. okt. ſaſo we 50 proz. powyſchcza. Mluck bź hacź dotal 20 000 króćimy, wot 2. okt. pak 30 000 króćimi. Jedyn kilometer ptacźi po ſtotej hódnoſći I. rjad. 19,8, II. rjad. 9,9, III. rjad. 3,5 a IV. 2,2 np. Tak pſchichodnje jena jězba do Drježdżan 4. rjadownje 2,2×60×30 000=39600 000 hr. abo 40 mil. hr. Schtóž chze 2. okt. abo poſdźiſcho ſawiczowacź, może ſebi jězbnu khartku hacź do pónđzele dopołdnja kupicź. Ta placźi 4 dny. Potajkim by ſchwótka wjeczera pſchichodnjcho njdźenja płaczińa. Jeleſniza na nju njeczat 1. okt. dyri.

Leteſći fluck 32 000 000 hr.

Pokruta kłóſba. 1900 gr. cźeſta budže ſo we Drježdżanach wot 30. t. m. ſa 19 mil. hr. pſchedawacź.

Dokhednuty dawka powyſchenje bź na połjedni 2. kwartał 400 króćime, pſchichodny 3., kiž dwrbi ſo hacź do 5. okt. ſaplacźicź, pak 30 000 króćimu.

Cyrkwinske powjeſe.

W Michałſkej zyrkwi w Budyſchinje ſmjeſe 18. njedźelu po ſwj. Trojizy rano 1/8 hodź. ſarat Năda němſku ſpowjedź a ſwj. wottakanje, dop. 1/2 hodź. farat Tyſcher němſku a we 10 hodź. herbſku Boſu ſłužbu — Sſrjedu pop. 1/2 hodź. jónſke towarſtwo na ſarje, na jerjowej haſzy 15. — Sſemrjeći: 21. 9. Marje rodź. Bůdarjez, njeboh Jana Bohuměra Pětſcha, młynowcho najeńka a młynowarza we Frankenthalu, ſawoſtajena wudowa w Małym Wjeſkowje, 71 l. 7 m. 14 d. — 22. 9. Bohuměr Auguſt Klótzka, privatuſ ſe Sohlanda nad Sprjo. na Zidowje, 79 l. 4 m. 16 d. — 23. 9. Khorla Bjedrich Eduard Aptet, bětnar ſ Biſſkopic, na Zidowje 81 l. 4 m. 14 d.

W Petrowſkej zyrkwi 18. njedź. po ſwj. Trojizy rano 1/8 hodź. predowanje, farat Berg, pſchipołdnju w 12 hodź predowanje, farat Eder.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi rano w 8 hodź. ſpowjedź a ſwj. wottakanje, duchowny prin. Haehler, dop. w 9 hodź. predowanje farat Eder. Zyrkwinſka hudźba (wojerſka kapała): „Njewopuſchcej nas!“ modlitwa wot Kůtera.

Kollekta k ſdźerżenju Tuchońſkeho pohrjebniſchcza. Schuliſka nutrnoſcź dla próſdninow wupadnje.

Wutoru wjeczor we 8 hodź. pobožny pſchedneſchk w towarſchowni.

Sdrjedu pop. 3/4 w Petrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelnicźe.

Schtwórtk wjeczor w 8 hodź. w towarſchowni biblińſka hodźina ſa mužow a młodźenjcow.

Pjatk pop. 1/2 4 hodź. Guſtav-Adolfſke ſónſke tom. w Sozietät.

Pjatk pop. w 4 hodź. towarſtwo wowkow w ſonjazym hoſpitalu.

Tydźenſke ſaſtojińſke dźěła ma w Petrowſkej zyrkwi ſarat Berg, w Marijnej-Marczinej zyrkwi prin. Haehler.

Krajnozyrkwinſke ſhromadźeńſtwo we Budyſchinje, na rožowej haſzy 31. Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. njedźelſka ſchula. **Pop. w 3 hodź. ſpowjedźeń ſa ſtarkow a wowki.** Wjeczor 1/2 9 hodź. evangeliſkatjinſka ſhromadźizna. Wutoru wjeczor w 8 hodź. ſwjaſ ſa rosſuſk. khěſcheſ. ſa młodźenjcow a ſrjedu ſa młode holſcy. Schtwórt wjeczor biblińſka hodźina. — Knjes ſhromadźeńſtwowy wotſtladar Zimmermann ſ Budyſchina dźerži biblińſke hodźiny: pónđzelu wjeczor 1/2 9 hodź. we Kumwaldźe, wutoru wjeczor 1/2 9 hodź. pola knjeſa pjekarſkeho inſpektora Hulcźa we Hornjej Wjaſowizy, a ſrjedu wjeczor 1/2 8 hodź. pola ſahrodnikſkeho wobſedźerja Zimmermanna w Nowych Porſchizach, pjatk wjeczor 1/2 8 hodź. pola kubłerſki ſwob. Löhnertowej w Zokowje.

S Budyſchinka. 18. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 8 hodź. němſka a dop. 1/2 10 hodź. herbſka Boża ſłužba. (Němſka ſpowjedź wupadnje.)

S Poſchitz. 18. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź herbſka ſpowjedź, dow. w 9 hodź herbſka Boża ſłužba. — Ev. tow. jónſkeje młodźiny wjeczor 1/2 8 hodź. ſpěwanka hodźina pola wobſadneje ſkotny. — Sojedn wjeczor 1/2 8 hodź. biblińſka hodźina we Nowych Porſchizach, bratr Zimmermann ſ Budyſchina. — Wunoſchi miſijonſkeje kollekty 201600000 hriwnow. — Sſemrjeć: Wunuſchtar Jan Guſtav Wetſka ſ Kubſchitz, 71 l. 2 d.

S Hodźizu. 18. njedź. po ſwj. Tr. ſmjeſe knjes farar Pawoł Mrózat, prěni farar w Kretſzach, tu rano 1/27 hodź. herbſki ſpowjedź, 1/28 hodź. herbſke a w 9 hodź. němſke predowanje. Kollekta ſa ſtutkowane miſſionſtwo.

S Budeſez. Na 18. njedź. po ſwj. Tr. ſmjeſe farar Domaſchka rano we 8 hodź. němſke a dop. 1/10 hodź. herbſke predowanje. Na poſdźiſu ſmjeſe farar P. Mrózat ſ Kelſez rano we 8 hodź herbſke a 1/10 hodź. němſke kemuſchenſke predowanje. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. na tſchezańſke mužke tewaſtwo ſwoju ſhromadźiznu.

S Wjeleczina. 18. njedź. po ſwj. Tr. rano 1/28 hodź. němſka ſpowjedź, 1/21 hodź. němſka Boża ſłužba, 1/11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěći.

S Bukez. 18 njedź po ſwj. Tr. Guſtav Adolfſki ſwjedźeń. Pop. w 2 hodź. herbſka ſwjedźeńſka Boża herbſka ſpowjedź, we 3 hodź herbſka a 1/10 hodź. němſka ſwjedźeńſke Boża ſłužba, knjes farar Schtamm ſ Wóſtorka. Sbérka ſa Guſtav Adolfſke towarſtwo.

S Njeſwaczidła. 18. njedź po ſwj. Tr. rano w 7 hodź. herbſka ſpowjedź, we 8 hodź herbſka a 1/10 hodź. němſka Boża ſłužba. W 2 hodź. kemuſchenje ſa dźěći.

S Kłmaczich. 18. njedź. po ſwoj. Tr. dop. we 8 hodź. herbſke a 1/10 hodź. němſke kemuſchenje, na němſkim budże ſo cźitacź Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſónſke towarſtwo w Khmaczich. — Wumrjeli: Jana Khriſtiana rodź. Kehnert, Jana Auguſta Brauck we Wulkej Dubrawje, mandželſka, 62 l. 5 m. 19 d.

S Dyſſli. 18. njedź po ſwoj. Tr. rano 1/28 hodź. herbſka ſpowjedź, 1/29 hodź herbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S Roſaczizy. 18. njedź po ſwoj. Tr. rano we 8 hodź. němſka a 1/10 hodź. herbſka Boża ſłužba. — Wěrowanaj: Karl Ernſt Lehmann, ſynowſkeſt we Wyſokej pola Katez ſ Juſtu. Bertu Kucharjez ſ Truſez. — Sſemrjeli: Heinz Richard, trojnik dźěłaczerja Kriſta w Roſaczizach, 18 nj.

S Hrodźiſchcza. 18. njedź. po ſwj. Tr. rano we 8 hodź herbſke a 1/10 hodź němſke kemuſchenje.

S Malſchicz. 18. njedź. po ſwoj. Tr. rano we 8 hodź. herbſke a 1/10 hodź. němſke kemuſchenje, w 11 hodź. dźěczańkemuſchenje. Pop. w 3 hodź. towarſchiſcze młodź. holſkow.

S Duſchinu. 18. njedź po ſwoj. Tr. rano we 8 hodź. herbſka Boża ſłužba, 1/10 hodź. kemuſchenje ſa dźěći.

S Minakala. 18 njedź. po ſwoj. Tr. rano 1/8 hodź. herbſka ſpowjedź, 1/9 hodź. herbſke a w 10 hodź. němſke kemuſchenje.

S Lupoje. 18. njedź. po ſwoj Tr. dop. we 8 hodź. herbſka a 1/10 hodź. němſka Boża ſłužba. Kollekta ſa Luſiſki ſtuk bibleje. Knjes ſtud. theol. Bartſa ſ Njeſwaczidła.

S Wótpinka. 18. njedź po ſwoj. Tr. rano w 7 hodź. herbſka ſpowjedź, we 8 hodź herbſke a 1/10 hodź. němſke kemuſchenje. W 11 hodź. kemuſchenje ſa dźěći. Pop. 1/4 hodź. Boża ſłužba w Lěſci.

S Nakez. 18. njedź po ſwoj. Tr. rano we 8 hodź herbſka ſpowjedź, w 9 hodź. herbſke a 1/11 hodź. němſke kemuſchenje.

S Barta. 18 njedź. po ſwoj Tr. rano w 7 hodź herbſka ſpowjedź, we 8 hodź herbſke a 1/10 hodź. němſke kemuſchenje. Kollekta ſa zentralny wubjerk ſmuſkowneho miſionſtwa.

Skhadźowanka Kostnicźeje Jednoty w Prazy.

Kostnicźa Jednota wotmějowa wot 27. hacź do 30. ſpetembra ſwoju ſkhadźowanku w Prahy. Kostnicźa Jednota dopomina na reformatora Jana Huſa. Tehdy ſu we Kostnicźy (Konſtanz) žiwoho ſpalili. Wón nochajnſche to ſapřeć, ſchtož bě ſa prawo ſpóinal. Wuſtupjenje Jana Huſa bě ſpočatka reformacźje we ſrjedźiſnej Europje. Cźechowje a Sſlowakojo jako cźuchownje najſwjeſchi njes wſchěmi ſłowjanſkimi ludźmi běchu ſaſtorjeni pſchiwiſowarja Jana Huſa. Jeho martrarſtwo ſmjerce cźěſći ſu hłuboko roſhori. Dóńdże ke krawnym tak mjenowanym huſitſkim wójnam. Cźechojo pod ſwojim khrobjtym nawjedowarjom Ziſku kał lawy a dobyczerjzy wojowachu. Sſ dobyczerjemi woſtachu tež pod nawjedowanjom wobeju Prokopowu Pſchiwiſowarjo evangeliſkeje wěry ſo nimale 200 lět dołho ſwobodu ſwojich naboženſkich nałožkow radowachu. Po někźim wot ſo njepſcheczelam Cźechow poradźi, jich roſcheſchpicź. W njeſbožomnej bitwje na Běłej Horje pola Prahy, 8. nov. 1620 ſwubichu Cźechojo ſwoju politiſku a naboženſku ſwobodu. Někźo po 300 lětach ſu Cźechojo a Sſlowakojo ſnowa ſwoju ſwobodu wubdźěli. Dźeńa po 300 létach na proſy wulkeje ſłowjanſkeje doby we Europje ſteja Cźechojo a Sſlowakojo na cźole prózowanjow ſa ſłowjanſku wſajomnoſcź (ſolidarnoſcź). Dźeńa we cźeſkich ſwobodnjiſchich nahladow njeſmataja ſich mjeńſkotne pſchedſudki. Wiſoke wěrowuſnoſnjacźa, politiſke nahlady a narodnoſcźe maja dźeńa w Cźeſkoſłowakiſkej dokładnu ſwobodu. Na 150 evangeliſkich duchownych je ſo we ſtotej ſtowſatej maczerjzy Prahy ſeſchło. Mjes nimi je tež herbſki duchowny ſ naiſchcze Łužizy. Wſeſelimy ſo woſchěhe teho, ſo naſchi evangeliſcy duchownjo pytaja iſkóźcźne wuſjcźe ſwojeju ſe ſwojimi tratrami we nutrkaju. Měſchćanoſta ſłowjeneho města Prahi dr. Baza powita duchownych we hiſtoriſkich ruinach ſtaroměſchćańſkeje radnizy. Na ſtaroměſćańſkim namjeſcźe napiſcheźe radnizy ſteji ponnit Jana Huſa ſ cźeſkeho ſornowza. Na ſtarnym měſnje hnědy 110 hyroſtych ſemjanow martrarſkich ſumjerćź ſa ſwoje wěrowuſnaće poczerpi. Jutſje ſoboty wopyta ſkhadźowanka ſa cźeſke ſtawiznu ſławnu horu Rźip pola Roudnizy a njedźelu měſtacźko Tabor. Tež my evangelſcy Łužiſcy Sſerbjo poſtrowjamy tuke ſkhadźowarkn. Bóh žohnuj jeje dźěło.

Dopis katholskeho Serba.

Po prawo: **dopiſ katolſkeho Sſerba ſ katolſkich Sſerbow**, ſo by zjawnje njedorſumjenja njenaſtałe. Pſchetoż radſchi ſłowo wjazu, hyrnjež ſa rad wjele njepjgał. Ma to być něſchto k pjſmu k. tachanta Ścale, k pjſmu w cźiſle 36 Kat. Poſoła 1923. Pěpje ſnadź: pſchecźiwo pjſmu. Wón ſebi ſamwěſze njemyſli, ſo je ſ nim dopiſowarjow ſpokojił. Spotajcź je cźeſko ſaraſpjeć.

Knjes tachant ſam pſchiſnamja, ſo je w katolſkich Sſerbach nješchto, na cźimž muhł ſo duch (wón piſche: kritiſki duch) wótſtaſcź; pſchetoż ſam cźitaſch: „Mohło ſo ſdacź, jakoż...by druhdźe nicźo njebyło“ (ſa „kritiſke“ pjerw). Ale „dopiſy“ njejſu wſchě „kritiki“. Haj, ani jedyn njemuje ſo „kritika ſ kat. Sſerbow“.

Dopiſy ſu tež praſchenja, namoſwjenja, próſtwy, ſadanja, ſſpowjenja bolješe, ſchtož ſkerpjazych atd. A tute dopiſy njejſu ſ tuſi jeneho abo dweju, ale wot ſchtyrjoch (a wſchě maja ſkhwalbu k. tachanta, ſo ſu ſwobrotneho pjera — hewat mohł to tež porok być!)

Duch dopiſow je k. tachantej njeſerbſki. Sſerbſki rěkaſche do pſchevrota: duch podwolenja, duch robocźanſtwa, duch pžbjeże ſcźerpliwoſcźe, duch bojoſeje pſched ludźimi. Tón duch je něhdźiſkuli wucźahnył! (Skhoda, ſo nij wſchudże!) „Nowy duch wſcho wſaſłabjene žiwnje poſběha“, tak ſpěwamy. (Tehdła nam k. Měrcźink „błěkatſtwo“ wumjetnje).

„Tajke něſchto“, — k. tachant piſche, — „ja Hornika a Smolerja ſen. mózno njebě.“ Cźehodła njebě? Dokelž tehdy mózno njebě, ſo ſo na pjſch. ſerbſki ſeminat w Prahy pſchedha, ſo ſo herbſka wożiwa wutrě ſ wobliczja ſemje, mózno njebě, ſo byſchtaj kk. pater Wagl a biſkop nam telko hórkoſcźow naczińiloj, a knjes tachant ſebi telko lubicź dał. Nam ſo dźe podobnje, jako Polakam pod wjerchbiſkopom Kapponu; tehdy ſu ſo kat. duchowni ſamo hórſchili — rěź w nowinach. Sda ſo, jako by něchtóžkuli pola naſ do njemyſlnoſcźe biłkapa wěrił a ke wſchemu haj a hamjeń prajił!

K. tachant „njecha (!) dwělowacź, ſo dże(dża) dopiſowarſjo) ſerbſki myſlicź, nałchemu narodej ſłuſcźi“. Ale ſo pak ſ dopiſkami „hłuboke ſchkoda“. „Schtoż piſa(ja), je ſ wulkeho dźěła hižo ſjawne a ſnate“. Potajkim — njeje hiſchcze wſcho ſnate a ſjawne. Cźehodła njeje? Boja ſo powěſcźe ſjawnoſcźe. Ma katolſka wyſchnoſcź něſchto potajneho měcź? „W cźinowej khowanizy?“ (we kotrejž pjeca po myſli k. tachanta dopiſowarjo „ſkoti rěſaja a wuſſěluja. Nawopak: woni ſebi ſcźěła a duſche kloſi cźahaja, kotrež jim jich bratſja ſ njeſerbſkeho łěhwa ſcźelu. Tute kloſi bolješe kładu do nowin. Njewěrno, k. Měrcźinko, maſcha bolješ je tež jich. Khiba ſo Waž to — njeboh!?) **Schtoż ma rany, tón je wobſchkodźeny!**

Jenoż „wobrotne“ pjero naſchich pſcheczińnikow móże ſ naſchich dopiſkow pjkacź, ſo něchtó ſ naſ **roſwojenje** do kat. Sſerbow njeſe. Njeherbſtu duchowni, teſ nětkoſi ſerbſtu, naſ ſnjemértuja, a tež tón njeje bjes winy, kiž ſ dopiſkom wonych ſchkite. kryje. To je bjes dwěła wěrno! Wſchu cźeſcźowitoſcź pak „k dobrym duchownym“, kaž 18. ſept. njedźuchowny w Sſerbſkich Nowinach pſchihe!

Schto to rěka, ſo dopiſowacź „bjeſ informacźije a ſ połojcźnej a pſchedwjedźatoſcźu“ kritiki twari, kiž ſu njekritiſke, kaž po jeho měnjenju to, na cźimž wón ſwoju kritiku twari? Schto potajſim je njekritiſke? (Próſtwa!) Khiba ſo „nowiny njejſu forum (torſchcźe), na kotrymž maja takſe naležnoſcźe ſo ros-

Pytamy nusnje **kójnowe kulachowe drjewo** a deski kupicź. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rězane a njerězane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sserujanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

rišowarjej"? Ja dźe žym žiwschał, so by žwj. japoschtok Pawoł žam do nowinarjow schoł, hdy by dźensa žiwy był?! Nalěwajeze čzište wino! Njerjeddźeze naš do spytowanja a dźiwowanja. Będa tomu, pschós kotrehož pohórschi pschikładza! Je duchownej wyschnosczi wscho jene, hacź tu katolikowje duchownje czerpja abo nic? My njejžimy tak fnjerschni, so bychmy žebi nad niczim žiwoje myslje njeczinili. A hdyž w žiwojej duchownej cziwili wołoženje pytamy, wucźižnje žo nam žamo — bjesbožnosczź. To je žiwy tobak — tajke žudźenje. Wo wěžy my pisamy, wy sa wožobami dźeze. **Pischeze wo wězy!**

Na měrno, „hdyžź duchowna naležnosczź žluschca", žo njerwobrocźimy, dokelž podarmo pobudźemy. To je to, schtož je k. Měrczink na pisch. nasbonik! Wopuschczemy by — kaž kruschcź w polu.

S naš nichtó katolikim Sserbam schizima njepischeze. Wy pischecze: „Wón žam (to r. czi schtyrjo) wotžaluje žo wot prědnji katolikeje wuczby a katolikeho žiwjenja". Proschu, napischeze nas nastawk wo tom, **schto je podleha kat. wuczby a žiwjenja!** To budźe tola możno! Potom dalsche wohladamy; tež najdze mjena njetrjebaja žo sjawnosczje bojecź, ale wězy dla je a bě traź lepje, žo žo njerwoješcja. Pschetož dźe Wam wopraudźe bóle wo to, chtó je schto pišał hacź schto je schtó pišał? Dołoj k Měrczinka na rěk njebu žo hewak nihdy tak luboczźiw je wuprajił, so je „slepjowrjske waschnje a hotowe „bóžkarstwo" nasche dopisowanje. A wón, kiž je dopišy „je žapěczom" czitał, njewě, z kajkim „zapřečzom" žmy je my pišali. Haj — tu wjele faluje! Mumoženje by Sserbam derje czinio —, mumoženje, rohumicke? Niz — wupadły, wumjetowranja! **S zwjel khutnosczu žednamy!**

Přiłopk.

* **Hróžbne njewjedro w Japanskej.** Tokio a Yokohama žu tele dny z nowa słuchkosze njewjedru potricznje. Ludźo, kiž nakhwilnje w lohkich barakach bydla, dyrbjachu czękacź, so žo njebychu tepili. Po dolczu ležeze krajiny a dźele městow woda pócźrje.

Swójbne powjesće.

Swěrowani: Khorla Hegewald, muczeŕ z Erna rodź. Wóhmez w Budyšinje. — Erich Kappler ze Torna rodź. Elperez w Budyšinje.

Semrěł: Arnoschi Emil Seifert, žudniski sekretaŕ na wotp. w Budyšinje, 67 lět.

Wozjewjenje.

Do Luha.

Naschim czesczenym czitarjam we Lusy wossewjamy, so móža „Sserbske Nowiny" hischcze na dalu wudawcu dostacź. K. Kubasch z Khažowa tele dny pjenjesy sběrasch pschinidźe a žo potom sa rosnoschenje Nowin w prawym czažu posćora.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wowšź, žynu (teź wotmaw), **žlomu**

kupuje po najwyschschich dnjownych placźiznach

Wójskowy sastaraniski hamt w Budyšinje

(Heeresverpflegungsamt). Telefon 1020.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

Mukowe a khlěbowe placźiny wot 1. oktobra: W zhlynu po zentnarju w mlynje: Pschenična muka 390 000 000 hr., ržana muka 350 000 000 hr., we drobnym po puneze pschenična muka 4 500 000 hr., ržana 4 050 000 hr. Muka placźi ržana 1400 gr., to je wotrěsk znamki na tydźeń 11 340 000 hr., pschenična 12 600 000 hr., 740 gr. ržanje muki, wotrěsk znamki na tydźeń za dźesći młodsche lěta 6 000 000 hr., pschenične 6 660 000 hr. Ržany khlěb 3,8 punta 13 600 000 hr., 2 puntaj 7 200 000 hr., pschenicźny 3,8 punta 14 800 000 hr. 2 punta 7 800 000 hr., zalta 650 000 hr. To žu najwyschschse placźiny, schtóž je pschesinuli, žo khłosta.

Sarunanje sa wuhotnimjeczenje je žo powschiko. Wot 24. septembra 1923 ma žo placźicź: 1. Sa jónkrócźne mjeczenje ruskeho wuhnja žo žada a) sa 1. a 2. poskhod 1 281 000 hr., b) sa 3., 4. a 5. poskhod po kóždym poskhodźe 386 000 hr., c) po kóždym dalschim poskhodźe 188 000 hr. 2. Sa jónkrócźne mjeczenje wuhnja, w kotrymž dyrbi mjeczeŕ kałjeź a) sa 1. a 2. poskhod po kóždym poskhodźe 1 464 000 hr., b) sa 3., 4. a 5. poskhod po kóždym poskhodźe 515 000 hr., c) po kóždym dalschim poskhodźe 143 000 hr. 3. Sa jónkrócźne mjeczenje wuhnja zentralneho tepjenja 4 392 000 hr. 4. Sa mjeczenje runych abo nawišanych kanalow po kóždym metru 386 000 hr. Wyschokosczi wuhnja pod rjechu (jeli pod rjechu wobydlenja njejsu) a nad rjechu, wobliczja žo po metrach. Kóžde zapoczane tši metry placza za poschod. Trubjelo a druhe nałwarki (Aufsätze) na wuhnjach žo žobu měrja 6. Wuhnje měrja žo wot dna hacź do kromy, hdyž kur wustupuje. 7. Wupalenje wuhnja wobliczja žo je 18 300 000 hr. Palidło wobhbdźeŕ žami podawa. 8. Twarjenja dale 300 metrow wote wěži placza po kóždym wuhnju hischcze wjazy 366 000 hr. 9. Sa mjeczenje w nozy, to je wjeczor wot 6 hacź rano do 7 hodź. žo sarunanje podwoji. 10. Wsche dalsche dźela po wobjedbitym wuczinjenju. 11. Fabrikske wuhnje wobliczeja žo kaž kóždy wuheŕ z kažnju. Mjeczerjo maja z tymle sarunanjom hischcze 2 proz. sa wobhbdnu abo wobłotny dawk pschiraschcź.

Placźišny rěsneho skotu na Drjejdźanskich skótnych wikach.

27. september:

3 woły, 23 bykow, 6 krumow 129 czelatow, 2 wowzu, 78 žwini.

Placźišny sa woły, byki, jałowzu a krowy koź póndźelu Cź. lota: wukormjene 20 milj., mjenje wukormj. 18 milj., schoatne 16 milj. Swinje: z knomjezne 28 milj., wukormjene 30 milj., mjezne 25 milj.

Wowzy kaž póndźelu.

Žony

Poručam swój wulki skład pschepaškow, měšačznich a pschedpadowych powjazow, podpołožkow.

Steju rad k radze

Wagnerowa w Budyšinje

psched schulu. wrotowi čzo. 9.

K swinjerěsanju

poručam wschě korjenja, kaž

pópjer

nowe korjenja

hejduschku atd.

Arno Rauchfuß

w Budyšinje na žitnych wikach **9**

Kupuju khimizlzu a czerwjeny dźeczeŕ.

Kóždu dźelbu

bukry, twaroha a jeji

kupuje po najwyschich placźišnach

Kupuju dale pschenicźu, rožku, wowšź, žynu a žlomu a placźu najwyschsche dnjowne placźiny.

Fritz M Schwann

w Budyšinje

on šmulstownej lawiśej haźy 5.

Tel. 1178.

Kupuju běžnje kóždu dźelbu

rožki, pschenicźu wowša, jeczmjenja muki, lanehoržmj. atd.

po burlowych placźišnach sa hotowe pjenjesy.

Wo ertne, telefonske abo pisomne wotpokazenja prošu

Heinrich Scheinert

w Kulowje

pschi zwikoi. Telefon 42.

Kupuju

kumpy bacź 1 200 000 hr.

nowiny, schichtki,

knihi, akty 260 000 hr.

staru papjeru 160 000 hr.

koicze po najwyschschich dnjownych placźišnach. **Želeso a metale** jenoż na wupokas.

Po wjeschce, ho derje placźaze stajanki, je žamtnym sapschahom pschijedu.

Josef Schubert

w Budyšinje bórklin cź. 7.

Telefon 695.

Najwyschschе placźišny

placźu sa kóždeho trěbneho a njetrěbneho pža.

Schalta na Židowje čzo 259

(Schulze, Seidau 259).

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Wot žobotu steji transport

litwinskich koni

tehorunja

Jevelandskich plahowanskich bykow

płaczišny hódno na pschedań.

Czepiza w Budyschinje.

Suknjowe wobleki

(Gehrock-Anzüge)

z najlepschich khaninow po jara tunich placźišnach, tehorunja **tkaninowe wobleki** w najnowschich formach poruczo

Max Wenzel kupowanska a pschedawanska zentrala

na mjazowym torhoschczu čzo. 8

Njedźelu bacź do 12 hodź k rěczam.

Originalna

Žvalöffsowa panzerowa pschenża.

Panzerowa pschenża mies najlepschimi pschenżami najlepje dawa. Wona pschinjese na hektaru (= 3½ morga abo 4 jutry) we pschenicźu 54 dwójnych zentnarjow. We pschedpołožlenej krutej žymje je panzerowa pschenża najmjenje wumjerjeła. Wona je wurjadnje kruta a bjes žnjeczaŕ.

Wumenjam zentnaŕ originalneje Žvalöffsoweje panzeroweje pschenży na 1½ zentnarja druheje pschenży.

Gustav Bombach w Kamjenzu w Sa.

Telefon 91.

K wustajenży radu a seleniny

wot 29. septembra hacź do 1. oktobra w Budyšinje

čzinju pódla wustajenych płodow na

wustajenżu radowych schtomow atd.

w zahrodze „Luiazija" na Paulowej dróze

wobsebje lětnišnych. Stajanki radowych schtomow je tam pschijimnje, z bodom žo wustajene schtomy pschedawaja. Poručam žo najteże.

Emil Sperling, schtomowa a rózowa schula

w kupjelach „Hrit" pola Sémjeczkeju.

CT Centralne dźiwadło w Budyšinje

Wot pjatka haš do póndźele:

Eddie Polo

kral cyrkusa

V. episoda:

Mjez njebjesami a zemju.

VI. a poslednja episoda:

Kupa stróżelow.

12 jednanjow 12 jednanjow

Kedźbu!

Trjebany sofa, stoł k lehanju (Chaiselongue) **a łožo** wscho kaž nowe tunjo na pschedań w Budyschinje na Drjezdźanskej dróze čzo. 20.

Hoscźenc „Bely Kóń"

Hoscźenc prěnjeje rjadownje

mějećel Curt Lange

w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy

Poruča so wašim Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěsć a pić po snadnych tym wurjadnym wašnju.

Wše wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće: „Ja čitach Waš nawóstk w Serbskich Nowinach."

Létnik 82 Budyšin, sobotu 29. septembra 1923 Číslo 226

Serbske Nowiny

»Serbske Nowiny« wukhadźeja wšědne dny a płaća měsačnje: We wudawarni 330 000 hr., z přinjesenjom do domu 360000 hr. Do wukraja za september 2000000 hr. Kóžde čisło płaći 50000 hr. Wudawarnja w Budyšinje na lawskich brjebjach čo. 4

Hłowny zamołwity redaktor: Marko Smolerjo w Budyšinje. Wudawa a čišći Smolerjoc knihiličišćernja, zap. družstwo z wobm. ruk., w Serbsk. Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nowošćiki, kiž maja so we wudawarni hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 600000 hriwnow. Wobchodnje so stajnje nawoški a tabele so wyše wobłoži. Za reklamowy rjadk płaći so 1800 000 hr. Rabat po tarifje.

Dnjownica.

Sobotu. 29. póžnjeńca.
Michała, arcjandźela.

1852 so Khwaćicy wotpala.
1848 w Barće prěni serbski misionski swjedźeń, předar faraŕ Konik z Klukša.
Burske kaznje wo dnju swj. Michała.
Wokoło Michała, kermuša najrjeńša.
Pšeńcu syja w nazymu suche dny a rožku tři dny do Michała a tři dny po Michale.
Po Michale hrimanje — wjertnu zymu přiwleče.
Michał lětsa syje, — Jakub k lětu žnječe.
Michał khodźo w deščiku, lubi mjekku zymičku.
Swjaty Michał wšitko z polow spěchał.
Padaja-li před swjatym Michałom žołdže, budże bórzy kruta zyma.
Chceš wjedźeć, kajke cyle lěto budże, dha kedźbuj na Michała na žołdže:
Maja-li pawki — to zle lěto znamjenja,
maja-li muchi — to sporosć znać dawa,
maja čerwy, — budże lěto dobre,
su-li prózdne — smjerć k nam wósće přińdże,
budże jich jara wjele — přińdże do hód wjele sněha,
su-li nutrka rjane, čiste — budże lěto dobre. Burske kaznje.

Njedźelu, 30. póžnjeńca.
Hironyma, mjenika, wučerja.
1868 serbski spěwański swjedźeń we Wojerecach pod předsydstwom superintendenty Karrasa, wuhotowany wot 30 pruskich wučerjow.
1880 bamž Leo XIII. wudawa wokolny list „Grande unudus" wo česćowanju Kyrilla a Methoda, słowjanskeju japostołow.
Kermuša w Budestecach, Hóznicy, Mužakowje.
Žohnuj, luby Božo ty,
Žohnuj wšak po twojej hnadźi,
Symjo, kiž nět syjemy,
Zo so wšitko derje radźi
A nam płody bohate
Z noweho na nadźiju
W prawem času přinjese.
Nětk to symjo wusywamy
A sej z prózstwu, — z modlitwu
Žohnowanje wuprošamy.
Ničo rjane njezrosće.
Dokelž bjez njoh' wo prawdźe
Pětr Mlónk.
Słaby je bity. Přisł.

Towaŕstwowski powěstnik.

Zwjazk serb. stud. Srjedu 3 oktobra dop. z dypkom w 11 hodź. w Serbskim Domje posedźenje předsydstwa a wubjerka. Je wosebita winowatosć kóždeho wubjerkownika, na tuto posedźenje wšósće přińć! Ma so hišće raz wo měsće, hdyž dyrbi so hod. skh. wotměć, wuradźić, dokelž su so při wuwjedźenju poslednjeho wobkamknjenja wjetše zadźěwki pokładowałe. Riota, tuđ. hł. st.

Serb. tow. „Statok" w Mlnakale. Zhromadźizna předsydstwa je wotzamkła, zo maju so naše sobustawy na swjedźenju wosadneho spěwneho towaŕstwa njedźelu, 30. sept., wječor 1/8 hodź. wobdźělić. Předsydstwo.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu 30. septembra dop. z dypkom w 10 hodź. w Bukecach. Wysoki klobuk stajiš. Dyrbimy z kolesami jěć, z čahom je přepozdźe. Wotjědźemy z Budyšina w 9 hodź rózk Lubijskeje dróhi. Strnad, Telefon 693.

Serbske tow. za Wulke Zdźary a wokolnosć. Měsačna zhromadźizna tutón měsac dla wěstych přičinow wupadnje. Wotmeje so potajkim poslednju njedźelu oktobra.

Tow. kath. młodźenceow w Róžeńće woswěći swój **założeński swjedźeń njedźelu 30. 9. w Benšec** hosćencu w Sernjanach. Wšěch Serbow z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Serbske tow. „Nadźija" w Budyšinje ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje měsačnu zhromadźiznu a spěwanje. Wažne sobustawy chyłe cyle wósće přińć. **Předsydstwo.**

Towaŕstwo „Serbowka". Hłowna zhromadźizna w tutych prózdninach je 2. winowca w 2 hodź w „Herbskej grychće" we Wudworju. **Staršl.**

Sobustawy Maćicy Serbskeje so proša, zo bychu sebi jako přihotowanje na nazymsku zhromadźiznu, 3. 10., přečitali nastawk: „K prašenju wo pohanskich kultnych městnach Hornjeje Łužicy Čorny Bóh abo Čornobóh", Časopis M.S. z lěta 1910. Přednošk budże so z tutej maćiznu zaběrać.

Swětne podawki.

Hrozenje němšćich nazionalistow w Bayerskej.

W němšćonazionalistiskich nowinach „Völkischer Beobachter" swobodny korps „Roßbach" nazionalistow napomina, zo bychu s hromadami do zhromadźiznu přišli, kotraž drje je sakasana, pak wo tola wotmeje. W njej ma wo wobjamknjenju, zo dyrbi wo Roßbach, sajaty wjednik swobodneho korpša, s jatby wuswobodźić. „Völkischer Beobachter" pišne, zo dyrbi wo bayerska ludowa strona s tym wotmamakać, zo, hdyž budża sozialdemokratoju w Bayerskej wotbyći, hakenkreuzlerjo do połnóžneje Němskeje pozběhnu. Sćerdźenjenistiskimaj wojchowistiskimaj republikonaj — (mjenjenej stej Sakssa a Braunschweigska) — wo wšěch ultimatum i tintu a pjerom njepósćele, ale s kanonami a maśchinistiskimi ćełbami. — Bayerscy nazionalistojo wo jara žyłni cźuja, tola jich móz je po dźaću hižo slemjena. Strach s cźakom spóznawschi je němske knjeześtwo bayerskich wojakow do połnóžneje Němskeje přepołožiło a do Bayerskeje wojakow a Sakskeje. Württembergiske a Badenske pólčko. Cźi bo ani bayerskim monarchistam ani němskim nazionalistam sawjesć njedadźa, ale nadźijomnje němskemu republikanskemu knjeześtwu źiwerni wostanu.

Njebayerska němšćostatna wobora w Mnichowje.

Do Mnichowa a do zyłeje Bayerskeje su zyłne wodźelenja njebayerskeje němšćostatneje wobory přischodźiłe, wosebje z Württembergskeje, badenske a sakske wojaze, mjes tym so je su we Bayerskej narodźeli wojazy do połnóžneje Němskeje pósłali. Němske knjeześtwo so po Dazu boji, zo mohli bayerscy wojazy hromadźe s němšćinimi nazionalistami hić. Němske knjeześtwo bayerskemu statnemu kommisarej Kahrej njewěri. Wón je s wjednikom bayerskej monarchistiskeje strony. Tuž so boja, zo pschi prěnjej skladnosći lyta, w Bayerskej monarchiju s nowa posajić. Po woborownym zakonju gmeć s Kahr jako statny kommisar ńebi žadaćz, zo by so němska wobora pod jeho kommando stajiła. S tym pak by so po prawom ministra němšćostatneje wobory Geßlera sapschimiło. Tohodla je němske knjeześtwo s pschiwowjedźenjom wuwjazneho ława za zyłu Němsku Kahrej prawo wjało, němšćostatnej woboru roskazowaś.

Wuwjazny porjad sa 4. (sakski) woborny wokrjeś.

Na podkładu wukaza němskeho presidenta se 26. septembra 1923 minister němšćostatneje wobory **wukonjazu mój w 4. (sakšim) wobornym wokrjeju na generalneho leutnanta Müllera pschenjeje.** Tutón je schtwórtk 27. septembra sledowazy wukas wudał:

1.

Wukonjaza mój je wo wot 27. septembra na mnje pschenjeńa. Knjeześtwo a wyschnosće w skutkowanju wostanu.

2.

Offiźeram a offiźersku sćužbu cźinjazym němšćostatneje wobory prawa policajskich sastojnikow a pomocnych sastojnikow statneho rěcznistwa spožcźuju.

3.

Sa cźišćenj a rosschérjenje lětakow, kotrejž je s politiskimi naležnosćemi sakźeraju a sa wudawanje nowych nowinow a cźasopisow je moja dowolnosć trěbna.

Namjetu maja je pola pschisłuschnych policajskich wyschnosćow sapodaś.

4.

Wokloscźowanje a shromadźizny pod holym njebjom su sakasane.

Sa politiske shromadźizny w samknjenych městnosćach je moja dowolnosć trěbna.

5.

Sakasane je, na to dźełacź, zo by so žiwjenja wažne dźeło je stowom, pismom abo s druhim srědkami sastajiło. Tako žiwjenja wažne dźełanischća placza, wosebje sjawne wobchadźidła, a wschě twary pschitrawjenja k dźełanju pitna, wody, elektrizitety, wschě podkopki, na pschikład wuhlowe a kalijowe podkopki a s nimi swisowace twary, dale duźikowe dźełarnje, ćełbowne, cźełstowe a zotrowe fabriki.

6.

Wschě shromadźizny w pazmach kasarnow a sjawnych słužbnych twarjenjow, wot kommandanturow a městnych starschich postajonmych, zo s tym sakalaja.

7.

Schtóž tutym wukasam napschećo dźeła, pschećiwo nim namołwja a nadyjeruje, zo po wukasach němskeho presidenta pokłosta.

W Drježdźanach, 27. septembra 1923.

Roskasowar.

podpiš: Müller, generalny leutnant.

Sakšta žebi wožebitcho zivilneho kommišara žada.

Sozialdemokratiske wjednistwo Sakskeje je schtwórtk so za to wuprajiło, so njeje trjeba było, na Sakšku wuwjazacny staw położiś. Wobmyślenja pschećiwo temu so hišće pożwilnja, so je so wukonjaza mój jenicźy na němšćostatnu woboru pschenjeła. Sozialdemokratiski krajny wubjerk a hejmowa frakcija žebi žadatej, so by so teź sa Sakšku zivilny kommišar postajił a so by so za to jedyn minister sakskeho knjeześtwa pomjenował.

Němsko-nazionalna a kommunistiska opposicija w němskim žiwjenju.

Němski žiwjenj je so schtwórtk po swojich próstninach sabo jeschoł. Pobožnje bě wurjadnje žiwje wopytane. Němšćonazionalni a kommunistojo žebi lubjom mjelki politiku debattu a knjeześtwowu rozprawu wo smutkownej a swonkownej politiky zadachu. Mjes pschićiwnikami, na kotrejž žiwoje žadanja sakožowachu, bě powjeźeć, zo dźensa separatistojo njedźelu Porheinsku jako njerowotwiznu republiku wuwołaś. Wulka žiwjenja wjetschina pak namjet, zo by by wo tym smutkownja a swonkowna politika rozpominała, wotpokasa. Wo tym budże žiwjenj hakle blišču wuworu jednaś.

Kommunistiska schtarańza we wobžadźenej Němskej.

We wschěch porubrskich městach su so schtwórtk lětaši kommunistiske stronu rozdźělile, w kotrychž je k demonstracijam a 24 hodźinskemu protestowanskemu strajkej napomnina. Lětaši žebi dźełacźerje a tatarske knjeześtwo a swobodnu njedźelenu dźełacźerju Němskeje žadaju.

W Eisenje kommunistiscy ręcznicy psched tyšacami dźełacźerjow pschećiwo sastajenju pažiwneho pschećiwjenja wustupuja. W Bueru a Basselu su kommunistojo měrcźelom klamow ponuźili, je samknyś.

Sabjudźeni Němcy w francowskej jatbje.

W prozesu pschećiwo Schlageterej běchu Němcow Sadowskeho, Zimmermanna, Becker, Pullmanna, Wipinga a Wernera k wjelećetnemu jastwu sabudźili. Po powjesći, kotraž je do Barlina dochła, su jich do francowskeje fihlostranskeje kolonije Cajenne w połnocnišej Ameriźy dowjeli.

Swjatkarscy diplomatojo pola němskeho kanclera.

Diplomatiscy sastupjerjo swjatkarskich mozow, teź Ameriki, běchu schtwórtk pola němskeho kanclera, zo bychu so wo smutkownopolitiskim połoženju Němskeje wobhonili. Wobchodźe běchu so po dźaću dla pomje-

nowanja knježerſkeho presidenta ſ Kahra ſa ſtatneho kommišara w Bayerſku do njemera dali. Němſkemu kanzlerej je dyrje mózno było, jich wo tym ſmérowacʃ. Němſki kanzler je pſchi tejle ſtkadnoſcʃi póſtlanzam offizielnje ſdźelił, ſo je němſke knježerſtwo poruczilo, pakibne pſchecʃiwjenje wottwaricʃ.

Hacʃ němſke knježerſtwo blížſche dny offizialne poſtiſcenje wo wuprawjenju wotſchkodźerſkeho praſchenja ſcʃini, wo tym ſo miniſterjo hakle rosſudźa. Po ménjenju ſozialdemokratow by jara muſne było, ſo bychtaj ſo němſkeſ póſtlanzaj ſa Brüſſel a Paris po móżnoſcʃi bórſy pomjenowałoj.

Wukazy wo paźidnym pſchecʃiwjenju w Porurſkej ſu ſo wrócźile.

Němſki president woſjenja, ſo ſu ſo wſchě wukazy wrócźe wſale, po kotrychž bě wobydlerjow Porurſkeje ſakaſane, ſa Franzowſkow a Belgiſcanow dźěłacʃ a ſtuźbu cźiniʃ.

S dobom je němſki miniſter ſa wobſtadźenje němſkeho kraj, Fuchs, wobydlerjow wobſtadźenych krajow napominał, ſo bychu ſo k dźelu wrócźili. Němſke knježerſtwo dha jim pſchi ſpocʃatku k dźetu dopomnjacʃ, kaž dałoko ſamóże. Saſtopinjzy w najtróſchim cźaſu roſpokaſanje doſtanu.

Baldwin ſa jendźelſko-franzowſke pſchecʃelſtwo.

Jendźelſki miniſterſki pſchedſyda Baldwin je ſchtwórtk w Overſtone pola Northamptona w ſjawnej rěcźi rjekł, ſo **jemu pſchejſe wſcho dże, wón ſałkowacʃ.** W tutym duchu pyta wón wo położenju Europy jednacʃ. W pośedźenjach konferenzy jendźelſkeho knježſtwa, kotraž ſo blížſchi tydźeń wotmeje, dyrbi ſo wo wſchěch praſchenjach tukhwilnych europiſkich a źrětcowych praſchenjach jednacʃ. Dóſy je nětcźiſke knježerſtwo do ſaſtojnjſtwa pichſchło, je atmoſfera wrócźodźerſenja, ſkoro njedowěrjenja mjes Jendźelſkej a Franzowſkej była. **Jemu je ſo poradźiło, w roſrěcźenju,** kotreż je poſledni tydźeń ſ Poincareom w Pariſu měł, atmoſferu dowěrjenja ſaſo wobnowiʃcʃ, kotreż bě ſo wot nětkotreho cźaſa ſtudiło. Po jeho ménjenju nětkole w Pariſu runje kaʃ w Londonje **ważnoſcʃ** ententy ſpóſnawaju, bjes kotrejež by wjele cźeſo było, europiſke wobſtejnoſcźe wupraſnicʃ. Podawki poſlednich dnjoch njedźeł ſu to wſchitkim tym pokaſałe, kotſiž maju wóczi, ſo bychu widźeli. S pikkleſkanjom pſchitomnych Baldwin praji, ſo najlépſche rukowanje ſa **wuprawjenje we nutrnych ſtykach mjes Franzowſkej a Jendźelſkej leji,** a hdy by ſo něſchtoſkuliʃ ſtało, ſchtoſkuli by tutaj krajej dźěłało, potom bychu, kaʃ ſo wón boji, wſchě te nadawki, ſ kotrymiž ſo nětkole ſaběraju, wjele cźeſcźe byłe dyźił dźenſa.

Srożenje mjes policiju a dźełonjemějerjemi w Londonje.

W Londonje je ſchtwórtk k cźeźkemu ſrażenju mjeſ dźełonjemějerjemi a ſaſtojnikami ſjawneho ſpomożerſtwa doſchło. Wotpóſtanzy dźełonjemějerjow a ſaſtojnikow ſjawneho ſpomożerſtwa mějachu mjes ſobu roſrěcźenje. Mjes tym ſo pſched tym nětkóſe 500 dźełacʃerjow zbeża, kotſiž ſo bórzy po tym do ſhromadźernje dobuchu a durje ſady zebje ſamknychu. Pſchihdne wrota ſaracźiwſchi ſaſtojnikam prajachu, ſo jim prjedy ſ domu wuńcʃ njedadźa, doniž njeſju jich żadanja dopjelnili. Stónčnje policija ſapſchinuwſy, a krutej wjergarzy na bróły dóndże. Wjazy dyźi 50 dźełonjemějerjow ſo ſrani, mjes nimi jedyn jara cźeźko. Schtyrnacʃe do ſhorownje pſchinjeſechu. Dwaju dźełonjemějerjow ſajachu.

Pſchedſtejacy wuwotanje turkowſkeje republiki.

S Angory ſo powdʃe: Turkowſka narodna ſhromadźizna w blížſchich dnjach Turkowſku ſako republiku wuzwoła. Sa preſidenta Muſtafu Kemala paſchu wuſzwoła.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 29. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wjeſera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer + 2, najwyſchſcha dnjowa cźopłota 17 ſtop. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer + 1, najniſcha cźopłota w nozy 13 ſtop. — Dryeźdźenſka wjedrarinja ma ſa móżne, ſo rjany ras (charakter) wjedwa dale wobkſtowanu. Naſcha krajina leji pſched ſylnym łohkim powdrtom, kiž ſo we wjeczoru roſpſchiſcʃera. Młożne wětry ſ wjeczora ſu nam wihu pſchinjeſłe. Ta ſo ſ khwilemi ſ deſcźom wuńdże. (Wobźedje dźenſa w nozy.) Cźeſti powětr pola Lubý Iſland je k połnoźnemu morſci wotcźahnył. Wjezera rano ſo ſ wjele méſtow kurjawa potrě, hewak bě pomročne. Stockholm powě rjane wjedro. (Paris kurjawu 11 ſtop., London 12 ſtop. pomročcźene.) Hewak bě 8 (Stockholm) hacʃ 14 ſtop. (Aachen) cźopło. Hora Zugſpitze mějeſche 3 ſtop. ſnyw. — Juttje, 18. nidźela po ſwj. Trojizy, ſłónčko rano 5,9 ſhodźa a ſo 5,40 thowa. Mějacʃ ſkhodźa wjeczor 8,37, a ſo dopołdnja w 10 hodź. khowa.

— **Sserbow najſpěrniſchi pſchecʃeſel,** knjes profesor Dr. Pata, podawa na cźeſtej univerſicźe w Prahy lekſije wo waſchej ſerbſkej rěcźi. Wjeſelimy ſo, ſo ma naſcha ſerbſka ſyrotka tola nětkóſe macʃerſki, kiž ſo ſa nju ſtara.

— **Statiſtiſke wotdźelenje** pſchi policajſkim hamcźe w Budyſchinje ſdźěli nam: Statna indegowa liczba ſa ſežinjenſke wudawki wucźinja ſa tydźeń wot 24. hacʃ do 30. ſeptembra t. l. 28 000 000 (1913/14 = 1).

— **Powyſchenje drohotnych pſchilohow** k rentam ſ invalidneho a pſchiſłužajerſkeho ſawěſcźenja. Drohotowa pſchilohowa wucźinja wot 1. oktobra ſa wotpocźinſki pjenjes, ſa invalidnu, ſtarobnu, khorobnu a wudowinſku rentu měſacźnje 250 000 hr. — ſa ſeptembra 40 000 hr., — ſa ſyrotnu rentu měſacźnje 125 000 hr. — ſa ſeptember 20 000 hr. Rentowe kwitowanje ſa oktober maja tehodła rěcʃacʃ na 250 100 abo 250 200 hr. ſa tódyn wotpocźinſki pjenjes abo ſa tódyn invalidnu, ſtarobnu, khorobnu a wudowinſku rentu (měſto na 40 100 abo 40 200 hr. w ſeptembru), na 125 100 hr. ſa tódyn ſyrotſku rentu (měſto na 20 100 hr. w ſeptembrje).

— **Pſchihoty ſa ſpadowu wuſtajeńzu,** kiž ſu wot 29. ſeptembra hacʃ do 1. oktobra we wojerſkej ſwuczowarni na Lubijſcźi bróły wotmeje, ſpěchnje dopředka du, ſo móże nam wuſtajeńza njedźiwajzy hubene wrota ſaracźiwſchi ſaſtojnikam prajachu, ſo jim prjedy ſ domu wuńcʃ njedadźa, doniž njeſju jich żadanja dopjelnili. Stónčnje policija ſapſchinuwſy, a krutej wjergarzy na bróły dóndże. Wjazy dyźi 50 dźełonjemějerjow ſo ſrani, mjes nimi jedyn jara cźeźko. Schtyrnacʃe do ſhorownje pſchinjeſechu. Dwaju dźełonjemějerjow ſajachu.

Pſchedſtejacy wuwotanje turkowſkeje republiki.

S Angory ſo powdʃe: Turkowſka narodna ſhromadźizna w blížſchich dnjach Turkowſku ſako republiku wuzwoła. Sa preſidenta Muſtafu Kemala paſchu wuſzwoła.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 29. ſeptembra 1923.

— **Wo wjedrje.** Wjeſera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer + 2, najwyſchſcha dnjowa cźopłota 17 ſtop. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer + 1, najniſcha cźopłota w nozy 13 ſtop. — Dryeźdźenſka wjedrarinja ma ſa móżne, ſo rjany ras (charakter) wjedwa dale wobkſtowanu. Naſcha krajina leji pſched ſylnym łohkim powdrtom, kiž ſo we wjeczoru roſpſchiſcʃera. Młożne wětry ſ wjeczora ſu nam wihu pſchinjeſłe. Ta ſo ſ khwilemi ſ deſcźom wuńdże. (Wobźedje dźenſa w nozy.) Cźeſti powětr pola Lubý Iſland je k połnoźnemu morſci wotcźahnył. Wjezera rano ſo ſ wjele méſtow kurjawa potrě, hewak bě pomročne. Stockholm powě rjane wjedro. (Paris kurjawu 11 ſtop., London 12 ſtop. pomročcźene.) Hewak bě 8 (Stockholm) hacʃ 14 ſtop. (Aachen) cźopło. Hora Zugſpitze mějeſche 3 ſtop. ſnyw. — Juttje, 18. nidźela po ſwj. Trojizy, ſłónčko rano 5,9 ſhodźa a ſo 5,40 thowa. Mějacʃ ſkhodźa wjeczor 8,37, a ſo dopołdnja w 10 hodź. khowa.

— **Sserbow najſpěrniſchi pſchecʃeſel,** knjes profesor Dr. Pata, podawa na cźeſtej univerſicźe w Prahy lekſije wo waſchej ſerbſkej rěcźi. Wjeſelimy ſo, ſo ma naſcha ſerbſka ſyrotka tola nětkóſe macʃerſki, kiž ſo ſa nju ſtara.

— **Statiſtiſke wotdźelenje** pſchi policajſkim hamcźe w Budyſchinje ſdźěli nam: Statna indegowa liczba ſa ſežinjenſke wudawki wucźinja ſa tydźeń wot 24. hacʃ do 30. ſeptembra t. l. 28 000 000 (1913/14 = 1).

— **Powyſchenje drohotnych pſchilohow** k rentam ſ invalidneho a pſchiſłužajerſkeho ſawěſcźenja. Drohotowa pſchilohowa wucźinja wot 1. oktobra ſa wotpocźinſki pjenjes, ſa invalidnu, ſtarobnu, khorobnu a wudowinſku rentu měſacźnje 250 000 hr. — ſa ſeptembra 40 000 hr., — ſa ſyrotnu rentu měſacźnje 125 000 hr. — ſa ſeptember 20 000 hr. Rentowe kwitowanje ſa oktober maja tehodła rěcʃacʃ na 250 100 abo 250 200 hr. ſa tódyn wotpocźinſki pjenjes abo ſa tódyn invalidnu, ſtarobnu, khorobnu a wudowinſku rentu (měſto na 40 100 abo 40 200 hr. w ſeptembru), na 125 100 hr. ſa tódyn ſyrotſku rentu (měſto na 20 100 hr. w ſeptembrje).

— **Pſchihoty ſa ſpadowu wuſtajeńzu,** kiž ſu wot 29. ſeptembra hacʃ do 1. oktobra we wojerſkej ſwuczowarni na Lubijſcźi bróły wotmeje, ſpěchnje dopředka du, ſo móże nam wuſtajeńza njedźiwajzy hubene

---

Hanka.

Powěſcʃ ſe Sserbow.

28] (Skónczenje.)

XIX.

Kruſchojiſki ſchołta ſa ſchmrěkowym blídom żedźo liſty wiſacźe a ſwoje ſchołtowſke należnoſcźe rjadowaſche. Wjeſele ſwěcźeſche ſo w cźiſtej lampje ſwěcźenje — niemo ſararjez a ſchularjez běſche ſchołtowa jenicźka lampa wo wſzy — a ſ wulkich ſaſtarſkich khachlow w rózku promjenjeſche ſo do ſſiwy miła cźopłota. Tam w durjach w molowanej thěźay tež ſtarożitny cźaſnik ſ kukawu ſtejeſche a proſtu rěcź rěcźeſche, kotrejž pak tola tódyn tak rad a tak derje rosumi: tik-tak, tik-tak. Se ſuſodneje kuchinje ſa praźenymi běrnami wonjeſche.

Kruſchojiſki ſchołta ſ wſchelakim dopiſam wotmołwjeſche, ale myſle a tež cźornidło w pjerje ſo jemu hacźeſche. Njepokoj bě jeho wopytał.

Schto pak jeho ſnjepokojowaſche? Sſnadź tola na Hanku njemyſlneſche, kotrejež wot pſchewodźenja ſem njebě widźał?

„Hanka je ſo ſ knjeſom lékarjom do Stſchadowa wjeſła. Nan je ſa nju poprożnył, ſo by ſkerje ſaſo domoj dóſchła.“ Tak bě dobra cźeta Rochej roſprawjała.

Wona bě nětko wjeſo dawno domoj — ale knjeſ ſchołta dyrbjeſche ſwoje piſma dopiſacʃ a cźakacʃ, ſo ju wohlada.

Rochej ſo cźeźay njepiſaſche. Wón běſche ſa ſwoje poměrny ſkoro wuczeny muż. Tež jeho piſmo bě rjane a cźiſte. Ale tónkrócź ſo jemu njepiſaſche.

Cźaſto by hłowu poſběhnył: Njeſawola to ſchto? Rě wſchak, to bě wichor, kotryż ſ muhenjom wujeſche. A tajkele ſněżowe mjeceſele! Bóh luby knjeſ buoż miloſcźiwy, bédźi-li ſo w tajkim wjedrje ſchtó po krajinje . . .

Tehdom ſaſchcźowkaſchtaj pſaj, ale hnydom wo mjeſtnyſchtaj, pſchetoż bě to ſnaty wopyt. Rocho ſo mjeſto njenapłóſchi, wuwidawſchi macʃ Luboſchoja, a to ſ tajkim wołoſtwom. Kita cźyſcźe, ſo je w tajkim ſtrjeſe, Hanka ſo dotal wrócźiła njeje, a nanej, ſamo ſo roſumi, niczo njeſmě prajicʃ . . .

„Hanka? Hanka hiſchcźe dóſchła njeje?“ Rocho wuſtróżany dźeſche. A ſłowa njeſyſnywſchi, ſam ſa ſobom a cźakku hrabny a wotthadźeſche. Niczo njeſwomó wotrada Luboſchoja macʃerje ani ſtareje cźety. Jato ſcźěna běſche běłe jeho wobliczo, kotreż bě ſadwělowane tak, ſo na to ſtarej wobožbje njeſaſnomnicʃ cźaſ żiwjenja.

Na niczo hewak Rocho njepomyſłi, hacʃ: kak by Hanku wumoſł. Tola to běchu wulke ſadźěwki. Załoſtna wěſenja bě ſaſtajiła. Tež hdyž bě Luboſchowa ſchła, ta ſcźěſka, ſo niczo njewidźeſche, khiba nowy ſněh. Tu a tam ſo wſchitko běłeſche a ſchěrjeſche. Ale Rocho pucźe ſnajeſche, wón bě pſchecźo tu był, a nichtó jeho njeby ſamylicʃ ſamóhł, po puczach dawno khodźenych a ſnajomych. . . . Hinak běſche ſ ſobohej Hanku, kotraž je wěſcźe domjazy kraj hižo bóle wotteſnała.

Duſchaty ſtrach jemu wutrobu ſalehnu. Jeli pak Hanka ſo ſabłudźiła, hdże ma ju kładacʃ? Hdże drje? A njeje to móżno? Bożo, hdy by takle tam do toho tonidła . . .?

Wětſiſ wótrje duſeſche. Ale młody hoſpodar njepomyſłi, ſo by ſebi kabat ſa ſchiju a kożmatu cźapku do cźoła ſcźahnył. Do prédża, dale . . .!

A tu bahna běchu. A Rocha to wěſo trjeba njebě wucźiła. Jeſo hłowiczka krajinu bo kuczíta ſnajeſche. Też dobrej wocźi hnydom nawidźeſchtej, ſo je tymjeſchcźo drje wo ſtopu niże ſłożene, dyžli ſuſodna cźola. Ale to bě tola ſnadny rozdźěł, wobeże cźłowjekej, hdyž ſo boji, khwata, a w tajkim wěrcźu! Kak bórſy móże tu mišnyncʃ! Wéda, wéda, hdy by takle Hanka . . . Ale tu myſłi miſchtr njedomyſłi. —

A tola ſo ſ nowa k njej wrócźeſche. Aſo je Hanka w Stſchadowje? Pſchcźo by ſo ſ najhórſchim ſcherił. Wjedro je ſłe, cźmito hižo ſo je, ſnadź ſu Stſchadowſkaj Hanku narěcźeli, ſo by ranja docźakała. Rěcźeſcź ſu wěſo měli; pſchetoż njerada by Hanka domjazym ſtaroſcź pſchichtotowała, pſches nóz woſtaweła. Ale hinak móżno njeje Haj, Hanka w Stſchadowje pola ſnatych dobrych ludźi ſedźi a drje ſo tež trochu ſtara, ſchto doma wo njej powédaju. A njemało ſo inſtróża a ſwjeſeli, hdyž poſoł ſ domu pſchińdże. Samožcźe, Rocho pónđże, a hyrnjeſ Stſchadowu dyrbjał do poſlednjeje khěži pichepytacʃ . . . Ale hdyž by tam dóſchedſchi, nikoho njenamakał — a mésto njeho naſajtra ju zuſy muzjoo w ſněhu ſmjerſu nadeſchli? —

Symna muża wobéża, wutroba bjeſche kaʃ ſwón, hdyž k wohnju ſwoni; hnydom zyle, jako by ſaſtała, a hnydom ſaſo, jako by jej cźéſno było we hrudźi a lu cźaſyła roſkocźicź. A wótſje, bjes hłoſa ſawola: Hanka! — a tak cźaſyche wolacʃ zyły wjecźor, zyłu nóz. Tež tódyn hórku ſněha, je ſiwojim ſukomzom dyrbjeſche ju poſtorcźicʃ; pſchetoż . . .

W tym wokomiku Rocho ſam hižo na Stſchadowſkim pucźu njebě, nimowólnje do bahna ſo wotchilwſchi, a ſaſta na lawzu. Tuta lawka tež lawka běłeje żony rěkaſche, a wopraſdże naſchemu młodźenzej bu, kaʃ by tajka wulka poſtawa dlóń jemu na ramjo położywſchi rjekła: Pój — a ſ njedałoka nětko ſałoſtnje ſaſkchiknył . . .

Kſchił bě wumuwrěł, a w Rochowej duſchi wſchitke wědomje a cźiſcźe. Jeho ſtawy hižo njeběchu jeho — a kleczo w pſchichodnej ſekundze w ſněhu, njewědźeſche, ſo je tam ſ wulkim ſkokom ſkoczywſchi ſo ſ Hanku ſkatnył.

Nětko budźeſche cźaſ tu był, ſo by ſebi młodźenz powědał: hlej, Bohu budź dźak ſa wukſchiknjenje; njebyć tohо — a Rocho, ty by był nimo ſchoł, a ja malu khwilku by nad twojej Hanku był żełoſtny

250. Wichu po miliionach hriwnow a po zentnarju.

Sésoma a ſyno. Pſchenična a rſana 26—28 hr., wowsina 25—26, rſane wokleny 22—24, jeczna 24 hacz 25, ſyrkanje 38—42, ſyno 20—25. Wichu po miliionach hriwnow a po zentnarju.

Bérny, cſerwjene a béle 50—55 miliionow hriwnow ſa zentnar.

Trjeſzczanſka burſa. Pſchenja 300—310 mil. hr., rozſa 235—245, naléini jeczmjeń 290—300, nasymſki jeczmjeń 260—270, wowſ 240—250, cſerwjeny dzierſel 2500—3300, rapſ 300—400, kukuriza 330 hacz 340, ſuche truhanicżli 145—160, zokorowe wor 180—200, bérnaze krupi 265—275, pſchenične a rſane wotrubky 150—160, pſchenična muka 625—775, rſana 475—575, woka 240—260, pſeluſchki 260 hacz 280, hroch 500—650. Wichu po miliionach hriwnow a po zentnarju.

Wiki wuſitkownoho ſkotu (Magerwichhof) wożera ſtat (rosprawa ſkótneje zentrale we Barlin-Friedrichsfeldze). Pſchihnatu ſo bé 604 howjadow, 40 wołow, 88 bykow, 35 prózinkow a 22 cſelatow. Wuznjeſ na witkach wjele ſkotu njebyło, wone tola ſchpatnje dżéchu. Sſuntiowne politiike położenje witkow ſchkodżesche. Skotu ſo jara malo rospſcheda a pleczinny béchu wo wjele niſzche. Witkowarjo ſtóſ ſe ſchkodu pſchedawachu. Jenoż ſo hnuſ jón wotbyli. Méſchto ſkotu wyſche wołta. Sſledowaze pleczinny ſo ſapiſachu: Dejne a wyſokoſuckene krowy

I. rjadowanje 12—16 miliardow hr.
II. rjadowanje 10—12 miliardow hr.
III. rjadowanje 8—10 miliardow hr.

Jałojzy I. rjadowanje 10—12 miliardow hr.
Jałojzy II. rjadowanje 8—12 miliardow hr.
Woły do cżahanja 1,2—1,6 miljardow hr.
Prójdniki ke kornjenjua k wyſanju 0,8—1,2.
Stóſ, tiż ſo ani k wyſanju ani ke kornjenju njehodżi 0,8—1,4 miljardy hriwnow.

Pleczinny ſo rokuja po zentnarju żiwe wahi.

Na **konjaze wiki** bé ſo jenoż néſchto koni pſchihnało. — Wo 1. okt. t. l. ſo witki rano w 8hodż. ſaczeczkuc.

Na **Barlinſkich witach** bijachu wożera zuſe pjenjeſy ſ nowe horje. Dollar pſchindże hacz na 200 mil. hriwnow. Jendżelſki punt hacz na 900 mil hr. Jako ſtatna banka ſapſchinnu, ſo dżé kurſy néſchto malo ſtóżkżichu. Też efekty méżachu ſ nowa ikruczene kurſy. Pola nékotrych wobſeże żadanych akżijow ſo kurſy nimale podwojichu, każ pola Laurahütte a Hohenlohe. Akżije Barmer Bankverein a Eſſener Creditanſtalt żu ſo pjecza ſe ſtrony franzowſko-elſaſſiſkje banki kupowane. Też Drjeżdżanſka burſa wożera naiche położenje ſ wulkimi nadżijemi wopiſudżowaſche. Pſchedewſchém: akżije maſchinowych a metalowych ſabrikow wulke dobytki ſapiſowachu. Tehorunja ſo też żiwje ſa bankowymi akżijemi praſchachu. Akżije keramiſleje indurſtrije ſapiſachu wulke dobytki. Mjenje żiwenja bé we witkowanju papjernikowych akżijow. Sa akżijemi piwarinjow ſo mjenje praſchachu. (Tule roſtrawu my pſchichodnje wo wjele powjeſtſchinu. Pſchichodne cżiſło „Sſerb. Nowin“ wunidże hižo we pokrow; nétko budżeſche ſo Rocho też Hanki dopraſchecz móhł, ſo dżé je runje ſ jeho poſtawu w tej puſczinje tón fichit ſo jej wudrél . . . Ale niczo ſ toho mózno njebé, dokelż béchu wuproſtnyte réczi a mjéle a ſmyſły ſ pſchiwalom tajkeho ſtutka. —

Tola naſch ſtrowy, cżerſtwy wjeſny narod je hrimanjam ſmukmyl, a byrnjeż blisko byrilo; wſchak tebje ſarafylo njeje . . . Bórzy Rocho cżinjeſche, ſchtoż ludżom cżinja, w ſnéży cżłowjeka namatawſchi: ſ zhlej horſchczu ſnéha nahrabywſchi, trésjeſche Hanzu cżolo, ſtróni, lizy — ruzy, kotrejż béſchtej ſo ſ widliſchczemi do korha ſapſchinnyłoj.

„Knjeże Boże — jenoż wumrécż jej njedaj . . .!“ — Rady by ju takle wſaf a njeſé — ale cżéſka domoj donjeſcé nocżze. — A — Bohu w njebjeſach budż dżak, wona ſo hraba, cżopłota ſnjenahla ſaho do ſtawow ſaſtupnje, hubje ſo powolerwjujetej. A tu Rocho, Hanku wuſdéhnywſchi, ſchtoż mózé ſ njej ke Kruſchojzam ſpécha. Stłódże mjena jej dawa, jeho horzy dych jeje wobliczko ſahréwa, wona ſama ſaſo dychacż pocżina.

Też ſo jej wocżi wotamkujetej. Pſchi prédku bojaſliwje bludżeſchtej — ale hiſcheże prjedy hacz Rocho rjekny: Hanka, njeboj ſo, to dżé ſym ja — jeho pósnaſchtej a wſchitko roſpominaſchtej. Każ ſ blyſkom ſo Hanzy wutaſnu, ſchto je ſo ſtało.

Ach, toho dobreho nabobneho miodżenza! Wón jej żiwjenje wumóżi! A koho by chżyła radſchi wumóżerja mécż, khiba jeho! Komu by ſo radſchi dżakowała, khiba jemu? — W jeho bliſkoczi bé jej tak rjenje a lohko. Pſchi nim je jej dobry ſłowo. Tak w mérje ſo pſchi nim cżuje, a rada na jeho ſpróżne ramjo ſwoju hlowu kładże.

* * *

Cżeſczeny cżitaſ a cżitarka derje weſtaj, ſchto je ſo ſtało. So ſtaj Rocho Niſchoj ſ Hanku Luboſchojz ſo bratroj a ſo ſtaj ſwobonnaj hacz do tuteje hodżinu.

wjetſchenym formacże. Potom budże mózno, na wſche lake pſchecża naſchich cżeſczenych cżitarjow nadrobniſcho dżiwacż!)

Produktowe wiki ſo ſawcżerawſchim ſ nowa ikruczichu. Wobrot bé ſaſo wjetſchi. Placżiżiny bijachu horje a żita ſo wjele rospſcheda. Wożera ſo wiki troſchku ſmérowachu. Na politiiſke położenje ſo bóle pſcherczeliniſcho ſhladowaſche. Sſo wé też ſaſo dżiwiſche wénjenja wuſtupichu, ja tym bacż powjeſcze wo politiiſkim położenju pſchihtowachu. Pſchenize bé na witkach derje ſaſtupjena. Jeje ſo pſchi horje bijachu pjecżijnach mnoho rospſcheda. Mynam njebé mózno, wicho pokupicż, dokelż pjenjezy njedoſahaju. Rużki ſo ſawcżerawſchim ſaſo wjele do dolhowjeczornych ſtron ſa ſtatnu żitarinju nakupi. Wożera wona po ſdaczju żita njekupowaſche. Jeczmjeń je żadny a jara drohi. Też wowſ je drójſchi, byrnjeż jeho wjele na witkach njebyło. Muki ſo wjele rospſcheda. Wona bé ſaſo drójſcha.

Dopis.

(Bjes ſamolwitoſcże redakcżije.)

Dodawk k dopiſej ſ Khrósczij.

W dopiſu ſo njeje na to pokaſało, ſo béchu ſherbſke towarſtwa nuſowani, taficzki ſ némſtſkimi napiſami nanjeſ bracż. Powſchitkownje wſchak taſke ſkorżenje ſo ſwjedżenju nadżaty wuſpéch nima. Sſyſchdnja méż je nimo, ale do taſich ſo ſwjedżenja dyrbi ſo ſherbſki ſjawaſcż kedżbliwa cżiniczi, ſo jeho ſdalowacż. Njech ſu ſherbſzy Némſzy ſe ſwojimi bratrſkami hromadże we némſkej ſabawje. Dha ſo ſ najmjenſcha dowri Sſerbjo njepokażo. Towarſtwa, kotrejż ſanecho widżimnecho ſamérza nimaja, ſo do nacżeho cżłeża njehodża. Do tutych ſtuſcheja też wojerſke towarſtwa.

Sſerbſki wojak.

Sſtawa Sſerb. Nowinam! Na moj namérſchet dóſtach ſhubjeny patczik ſaſo. Sſu hiſcheże ſpranni Sſerbja na ſwjerze! Ale jeſ mi je, ſo je ſo namakaczeſ (ſpwjatny młodżenz Sſcoko?) hnydom ſhubił. Pytam jeho a pro'chu, ſo by ſej tola po wotmyſlene myto — **20 miliionow hr.** pſchiſchoł.

M. Nowka, wuczéſ w Radworju.

Kedżbu! Kedżbu!

Njeßwaczidło a wokolnoſcz!

Kożdy ſchiwórk wot 10—5 hodż. rèczne hodżiny

w knjeżim hoiczenzu w Neßwaczidle.

Shotowojenje wumétliſch ſhubow, pſchedżélkanja, wuporjedżenje, plombowanje, torhanje ſubow.

Subna praxis Werner

w Budyſchinje na ſchulſej dażu 6.

Pſſipoki

* **Sſoón dopomha morderſtwo woikryć.** Jenemu duchownemu we Londonje ſo wondano dżiſejſche, ſo je na pſcherwobżenju ſwojeho ſyna. Tón bé ſo pſched polbra létom hjes źléda ſhubił. Duchowny wo ſyn zyle jaſnje méſtnoſcz ſpóſna. Bé to ſahroda jeneje wille. Wſchitko ſo jomu tak jaſnje wudża, ſo policiſta proſchesche, haczi njeſmél tam ſa ſwojim ſhubjenym ſyn ſam hlédżeſ. Villa bé ſo pſched néſchto cżaſom wotpalika. Jeho ſyn bé ſ wobdżélnikom na jenym wobkhodże, kiż bé ſo we teſe villi ſaſydlił. Duchownemu béchu hižo tehdom pſcherowe nadpadże, kiż ſo ſa wotwjedżenje wodu we ſahrodże ryſachu. Te ſaſo ſamjetane pſcherowy wón da ſ nowa wumjetacż. Tam też woprawdże cżeſto ſwojeho ſyna nadeńdże. Mordaŕ bé jemu nop wotbił. Duchowny tukaſche na méjeſcża wokhoda, méſtcho Dreyera. Tón pak też wjazo pſchi ſwjenju njebé. Policiſta bé jeho dla wſchelakich jebanſtwow pytała. Jako dżiwiſche jeho ſajeczi, ſo ſoſtéli. Sabity méjeſcże pſchepokaſanku na 25000 jenożeſtich puntow (tak wjele każ poł miliiona ſtotych hriwnow). So by tu dóſtał, bé mordarſtwo ſkucżił.

* **Berlin-Babel.** Tele dny policija w Berlinje ſaſo nékotre méſtnoſcże ſhubżera, w kotrychż ſo wyſoko hrajeſche a kotrejż wſche'kemu njefafanſtwu ſtużachu. Jedyn ſ twéch, kiż do tuchle dżérow ſudżi wodżi, na dróży ſtjoch muſiſtich ſadżerza, jich wobjo, ſ nim ſobu hicż. Cżi tijo do jeho ſwolichu. Odnyż béchu ſaſtupiłe, nadérdżechu tam wokoło 50 wozbowow. Jena bleſcha wina płacżeſche ſ 1 miliiardu hriwnow. Na jene dobo ſo cżi tijo muſiły jako pſchedwarjeſcni połizijoju wupokaſachu. Woni zyle paſmo tuchle njemwiſchnikow ſajachu a na połizajſku ſtrażu żadu wſachu, hdżeż méjachu ſo wupokaſacż, ſchtó ſu.

* **Zakoſtny njeſtuk jeneje maczerje.** W jenej wſy pola Kraſſela jena żónſka wobkludni. Wona ſwoju ſtiſlétmu holczku we hnojniſowej jantje tepi. Sſwojemu 8 létnemu ſynkej roſpaczi ſe ſekeru hłowu. Dale dóńdże do ſchule po ſwojeho 12 létneho ſyna. Teho dowjedżę na ſubju a ſtorczi jeho ſ wuhladża. Też tole dżéczo tak krudnu ſmjerczi namaka. Bóh ſwarnuj kżdżebo pſched cżeſkimi myſlenemi.

** **Mudry Pétrk.** „Jeli budżeſch poßłuſchny, pſchimjeße cżi bacżon k hodam hraſtka.“ — Hłupoſcz.

Wuſchéch Sserbow,

kiż żu ſmólnuli, a ſtaja wjeſ a wokolinu dopiſowarſtwo ſa „Sserbſke Nowiny“ pſchewſacż, proſzymy, ſo buchu nam ſwoju adrezu hnydom ſdżélili. Dalſche nadrobnoſcże ſo po ſamolwitoſcu ſdżéla.

Nakład „Sserbſkich Nowin“.

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

Méſchczańſka rada — wuhlowy hamt — wozjewja: Worréſtaj 9 a 10 wuhloweje ſakładneje khartu ſtaj wot 1. oktobra t. l. k podawanju ſwobodnej. Podawanje na dalſche wotrészi ſo khłoſta.

Spomnjeczriſi hamt hamiſkeho heſtmanſtwa wozjewja: Na 27. ſeptembra poſtajena hodżina, hdżeż ſo na tuberkuloſu khorym we Wulkej Dubrawje a wokoliniu rada podawa a kotraż dyrbjeſche dla wozſebitnych pſchiczinowych wupadnjeż, wotmjeże ſo nétk pſchichodny ſchtwórtk, 4. oktobra, dop. wot 9—11 hodż. w dżéczażym domje w Margarecżinej Hęcże.

Nowe khlebowe a mukowe płaczżiny. Wot 1. o'tobra płaczża ſa mu ku a khléb wożſchowoze nowe płaczżiny: **1. Mukowe płaczżiny we mukowikowarnju.** Zentnar rżaneje muki hacz do ſwun 352392000 hr., zentnar pſchenicżneje hacz do ſwun 386120500 hr. **2. Mukowe płaczżiny w drobnowikowarnju:** Rżana muka 9513000 hr ſa 1 95 gramowu (jenu 1900 gr. khlébowu ſmuku) 3980000 hr. ſa 500 gr., 2508000 hr. ſa 315 gr (puntowka khlébowa ſmuka) Pſchenična muka hacz ſi 1034 4000 hr. ſa 1195 gr. (jenu 1900 gr. khlébowu ſmuku), 432800 hr. ſa 500 gr., 2727000 hr. ſa 315 gr. (puntowka khlébowa ſmuka) **3. Khlébowe płaczżiny.** Pokruta (1900 gr.) rżaneho khleba 15000000 hr., 2 puntowka pokruta 7895000 hr. 400 gramowu pſchenicżnu khléb 4000000 hr., ſyta (80 gr.) 800000 hr. Mjenowane płaczżiny ſu na wuſchcze khcżiny. Krucże ſo na ta-puſtajuje, ja ma khléb pokruu wotu mécż, też hiſcheże. Wdyż je 24 hodżin ſ pi.zy.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Hamtſki ſud je we ſymſkim połcżaſu wot 1. okt. wſchédnju dżeń rano wot 8 hacz pſchipołdnju do 1 hodż. a popołdnju wot 3—½7 a połdenji wſchédny dżeń tydżenja rano wot 8 hacz popołdnju do ½2 hodż. wotewrjeny.

Hamtske wozjewjenja z Wojerec.

1. Naſtupa powyſchene jaruanje babow.
2. Krajny bank wuczinja ſa kożdu ſotu hriwnu hacz do wutory 31900000 hr.
3. Naſtupa wyßokoſcz deputatow.

Wiczne płaczżiny w Budyſchinje

wot 29. ſeptembra 1923.

Pſchedmjet.		najniſcho płaczżina po miliion.	najwyſcha płaczżina po miliion.
Pſchenicża, ſwonka wotedacża	50 filo	280	285
Rożka, ſwonka wotedacża	50 „	230	235
Jeczmjeń, ſw. woted.	50 „	260	270
„ naſymſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	230	235
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	60	65
Sſano njewjaſane	50 „	25	28
„	50 „	—	—
Sſésoma, ſ maſch. młócż. prażk.	50 „	22	25
„ ſ zapami młoczena	50 „	28	30
Pſchenicżna muka, pſchemléta na wotedacże	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	700	750
Rżana muka, na wotedacże	50 „	—	—
we ſwobodnym wikowanju	50 „	500	550
Pſchenicżne wotrubky, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	160
na wotedacże	50 „	—	—
Rżane wotrubky, we ſwobodnym wikowanju	50 „	—	160
na wotedacże	50 „	—	—
Rżane grs	50 „	—	—
Sroßata. 598 ſchtuk	1 ſch.	170	330

Najlepſchi tworu wſche ſapiſaneje płaczżiny.
Płaczżiny ſrojowja ſo ſa wſchémi wikowanſkimi a ſa najmenſche dżéły po 1000 ſg.

K wuſtajenżu ſadu a ſcleniny

wot 29. ſeptembra hacz do 1. oktobra w Budyſchinje cżiniu pódla wuſtajenſkich płodow na

wuſtajenżu ſadowych ſchtomow atd.

w ſahrodże „Kulajza“ na Paulowej dróſe

wożeże kezſibinowſki Skalanſki ſadownik ſchtomow ſo tam pſchihtowaja, ſ kotrym ſo wuhoſpene ſchtomy pſchedawaja. Porucżam ſo najlepje.

Emil Sperling, ſchtomowa a róſowa ſchula

w tupjelach „Hrił“ pola Sémjeczkez.

Pytamy nusnje **khójnowe kuluchowe drjewo** a deski kupicz. Dale potrjebamy běžnje wschě druhe drjewa, rěsane a njerěsane

Telefon Njeswačidło 24. **Firma P. Rocho w Sčernjanach pola Kamjenza.** Telefon Njeswačidło 24.

Nazymska hlowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budże **srjedu, 3. oktobra**, popołdnju w 2 hodź. **w Serbskim Domje w Budyšinje.**

Porjad: Přednošk, namjety a wustajeńca wobrazow k. prof. Kuby.

Wšitke sobustawy přeprošuje

předsydstwo.

Hänselez hosćenz w Hornjej Hórzy.

Jutsje njedźelu reje

Pšcherźelnje pšcheproschujetaj Jan Hänsel a mandźelska.

Hosćeńz w Delnim Wujesdźe.

Njedźelu, 30. septembra k žnjowemu zwjedźenjej su wot wjeczor 1/8 hodź. tsem **pyšne reje.**

Pšcherźelnje pšcheproschuje M. Harchka.

Dźensa kupujeće

šklenčcu, porclin kamjeninu

dla bohateho wubjerka najlěpje pola

Heinricha Bessera

w Kamjencu, Schulplatz 2

Wudźělki prěnjeje rjadownje přihódne płaćizny

Khojejowe servisy

taflowe servisy

kuchinske garnitury

myjne servisy

Wěcy do domjaceho hospodarstwa

Mnišnjanski porclin.

Wernerowa zubna praxis

w Budyšinje na šulkej hasy 6

poruča so we wěcywustojnym wuwjedźenju k zhotowjenju wumělskich zubow, předźělanju, wuporjedźenjam, plombowanjam, torhanju zubow. Najłahodniše wobkhadźenje — poměrne płaćizny.

Mlokowe centrifugi

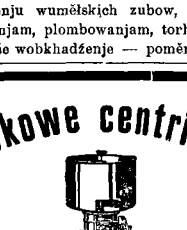

Čornoleśne dźěłarnje

(Schwarzwaldwerke)

LANZ

Verkaufsbüro: **Leipzig**, Ranstädter Steinweg 2.

Wudowa

šrěnich tet tij katolisowe rosumi pota duschnego towarischa sa žiwjenje. Postic enta pon „A. 77“ na wud. „Serb. Nowin“.

Wjetscha ziwnosć

wo 40—50 tórzow wotmajecz o tam, po wóžnowéji w Sčerb ch; jeli trjeba, dam swoju ziwnosć wo 12 tórzow na napischeno wotmajec e.

Posticzenja pod „A 76“ na wud. „Serb. Now.“

Rjane prokata

žu na pischedań w Sčowrjejach cto.

Zsrěnjoletny kon

d. bra cžabat, sczekonu, je hnydom płaczitny dobno na pischedań Bertert & Eifler w Budyschinje pschi mjasowych jatkach 7. Tel. 512.

Dźělanski kón.

D. brjeho žiwjenoho konja ma ja sorna, běrny abo skot wotedaj

August Wjenka

w Ruchwaldźe.

Telefon Kl.-no 1.

Vogtlandstegardinen

story, zanki, pitraże, knichte pronzejowe gutnje, łojowe pu czehnjenja a łojowe płuchy, twjelki rjenja, schórzacki blidowe a wolowe pschikrywy, wotkowe gutno a linoleum porucza wutrjebje płaczinu hódno.

H. Erler w Budyschinje

na žitnych wikach 11 naspschecza „Storeje Hwězdu“ Měrčl Serbin

---

J. P. Mencel

serbski časnikar

enata dobra wuporjedźenja

w Dobrošecach

pola Nieswačidła

Kupuju

nowiny, kalhi, zešiwki . . 260000 hr.

akty . . . 260000 hr.

papj. wotp. 160000 hr.

lumpy hacz 1200000 hr.

mjedź, (metale), kosce, tele o, winowe biese ...jowych bnjowych płaczijnach

Büttner

pschi žitnych wikach cz. 12

Telefon 1204 Měrčin Serbin

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo **Smolerjec knihtišćerńa**

Dawamy knjesam ratarjam k wjedźenju, jo

žito po wobstajnej hódnosći

kupujemy, a to, tak dołho hacz pschedawarjo hnydom pjenjesy nježdaju, jim

dobropišy (Gutscheine) sa žito

wudźělimy, kiž s wodprědka 3 měsozy běža a kiž maju jo w 5 dnjach wuwonjedźicz.

Tute dobropišy jo hnydom po wotběžanym cžasu saplacza. Wobliczenje stanje jo po wuliczenej srjedźnej płaczijnje hamtskeho postajenja płaczijnow pschi produktowej burzy w Barlinje a to po dźělenym hamtskim postajenju płaczi ny na dźělawym dnju, po dnju wuwonjedźenja.

Sa tute dobropišy rukuje nasche zyle samoženje a rukowanja naschich druzstwowych hobustawow.

Samolowjenja k **dostaczu dobropišow** móża jo w naschich wobkhodnych pisarnjach w **Kinsborku, Kamjenzu** a **Panczizach**, kaž tež we młynach, kiž su nam pschisamknjene, sapodacz.

S tutej naprawu je knjesam ratarjam składnosć data, swoje žitowe składy hnydom pschedacz a žebi s dobrop ćami **wobstajnu hódnosć** pjenjes swježicz.

Prošymy wo žiwe wužiwanje.

S počesćowonjom

Sjednoczene młyny, s. dr. s w. r. w **Kinsborku.**

K swinjerěsanju

poručam wschě korjenja, kaž

pópjer

nowe korjenja

hejduschku atd.

Arno Rauchfuß

w Budy chinje

na žitnych wikach **9**

Kupuju khimielzu a cžerwjeny dźeczel.

Kupuju

Nowiny kg po 260000 hr

knihi, seschiwki atu 260000 „

papjerowe wotp. 160000 „

lumpy kg hacz 1200000 „

kosce, blesche atd. po najwyschischich płaczijnach

Popp

na hornczerišcej hoży 18

Telefon 1352

Wikowarnja se staram żelesom a se staram metalemi.

Metale jenoj kupuju, hdyž jo wupokaś wot wyschnjecze žobu pschinjese. Wot tošich, kiž polnoćetni njejźu, njekupuju. 4

Cigary

zigarety a

kurjeński tobak

poruča we wulk. wubjerku

Hermann Gerlich

w Budyšinje

zigarowa a tobak. fabrika

Najlepša kupowarnja za zasopředawarjow.

Originalna

Svalössowa panzerowa pschenża.

Panzerowa pschenża mjes najšěpschimi pschenjami najlepje dawa. Wona pschinjese na hetaru (= 3 1/2 kórca abo 4 jutra) we pschesetku 54 dwójnych zentnarjow. We pschedpožednej krutej symje je panzerowa pschenża najmjenje wumjerliła. Wona je warjadnje kruta a bjes symjenja.

Wumjenjam zentnar originalneje Svalöfsoweje panzerowoje pschenża na 1 1/2 zentnarja druheje pschenży.

Gustav Bombach w Kamjenzu w Sa.

Telefon 91.

Kedźbu! Kože Kedźbu!

kupuje stajnje; wschě rowje, karniklaje, sajecze, kornjaze, knotaze, kocze, tósłaze kože atd.

kaž tež **wowču wolmu a włosanki**

po najwuschischich dnjownych płaczijnach

Berger we „Wettinskim dworje“

na kamjeńtnej haży. Telefon 1243.

Lěkowanska kupjela w Budyschinje

na nowych hrjebjach 3.

Posticzam **kwětkowe, horzopowětrowe a porne pocżesnje kupanje; wobkwětlenje s wumělskim žłonzom** a je spettrofollampu. **Hojenja s galv. žłaboprudom, 4 klětkatu a elektrisle wodowe kupanja s galv. berodistim a watmen. prudom; wuhlokisalinowe, żelowe, schwabłowe a schwrělowe jedninowe kupjele; maskaże a „Thure Brandt“ pschi zonjazych cżerpjenach. Wobhladanje akutnych a chronistich thoro cżow s naturistim a selowym hojenjom a s homöopathiju.**

Rěcżne a hojeń ke cżasu: dop 9—1 a pop. 2—7 hodź. (njedźelu a žwjate dny nje).

Pschihódu ke kupjelam w měrcże a na wołach wschudżom.

Reinhold Walter, wustojny hojeŕ.

Pschihódźeće! Pschesćwedcże jo!

Płaczu najwyschische płaczijny sa kože wscheje druzjiny.

Sšom srjedu a sobotu w Niskej na wikach; schtwórtk hacz do 12 hodź. pschihodnju w Lubiju we **Wenzlez kuchini** na Zanitej haży cżo. 9; **pjatk w Kulowje** w hosćenzu „K stotemu jehnjerju“ na torhoschczu.

Pawot Helbig w Nowej Wódrjeży

pola Niskeje.

Schipleńki (Hagebutten)

kupujetoj tóżbu dźěłbu

Schtichka a Rjeczka w Budyschinje.

Kóždu **srjedu** wot dopołdnja w 9 hodź. hač do wječora wotměwa

zubny lěkaŕ dr. Mossakowski

rěcne hodźiny

w domje k. Lehmanna w Kukowje čo. 4, hdež so skazanki do časa přijimuja.

Djak

Sšo wrócziwschi wot rowa mojeho lubeho mandźelskeho nadchego žiwjenskeho starschezniwego nana

Hermanna Scholty

wuprawamy w chěu, kiž nam w cżežkich hodźinach k bolej starosći, wosebje tež k Marc.-kinskej w Dobrošczach, kaž tež dźěłowskim towarischam njeboczižkeho dobrowólnej wohnjowej wobroze so mješenje k rowu sa bohatu wěnzowu pychu, tež k. farorjej Voigtej sa troschtopołne słowa pschi rowje a k. wucżerjej Kojeńkarjej sa spěwanje

nasch najwutrobnischi djak

Hłubokosrudźena mandźelska,

dźěći a druzy pschiwuzni.

W Dźiwscżižach 29. septembra 1923.

Příloha k čisłu 226 „Serb. Nowin“

Sobotu, 29. septembra 1923.

Na zbytkach zańdżenosće.

Spisał A. Bóbry-ć.

Njedźelu popołdnju je. Sławjata cźišina leži nad honami. Ani wětřik so njehibnje. Na tajkim krajnym dnju domach njewotrasa. Wše cźełnje won da nalěża. Wot Radworja žemi klinża ľubohłose zynki z wonow a wabja lichećerjazmow k nutrnosći. Moja njeměrna duscha žada žeby też nutrnosći žada žeby, tuton dźiwi zbóh na nješćitno hodźinow zabyć. Ale niz k zyrbłoi, i kotrejež wóše zwony tak nutrnje wołaja, so wobroczam. Ně, mój puć wjedźe do raja starej serbšteje basńi; tam na stare serbske hrodźišćo je nies Kamjenjej a Wulkej Dubrawu — do Hrodźowa. Na puću pschidźerći so mi hišće luba duscha. Jej powjedam wo serbšćim powjedańću njeso fararja Wengera, kiž wo Hrodźowje jedna. W dusnu hižo zmój w cźemnym lěsu, kajšiž běšće wokoło cźaša 30 lětneje wójny. Na puću, hdyž psched lěsitokami Hrodźowšeho wobhladerja do błišćeho Radworja k Božej služšbje khwatachu, błišmoj so k šwedźanu starodawnoješe. Hižo zmój na městaje. Ponnit, krónowany z Božej matrcu, tu pschi puću leši a pu-cźowarja prošy: „Měj cźešcźejwupłesć psched tutym měšćanom! Tu bydlachu nětždy dobri Serbja!“ Ponnikowe napišmo rěka: „Tu stojesche w 14. stołetcźe wješ Hrodźow, wobšćitejaca z młyna a wjsoh žiwnoscźow.“ Swinjetnoj so na lěsnjan. 30 krocźelow wot puća šokene leža tu pschi brjoh wonjazych khołmow, wobrubjene z młodymi dubami, słyšu Hrodźowa. Zyše jažnje wulšćehaja so tu wošešće nadobki, i fa-tuchłej krjedźanki a najwjetšeh je kaj brodźišćerja wobrubjeny je šćerokej hrjebu. Na wom tej jažo ponnik stoji. Wuhrck pušće, so je tam Hrodźowšti młyn stak. Hdyž ke khołmam zhladujemoj, widźimoj so kołowokoło cźahnjeć mały nazyp. Zdano žiwješe won k jakitanju pschećerjowo wschelakim nadpadam we tamnišćich njewěrnych cźasach.

Wulke kamjenje, do kotrych je dešcź w běhu lětstokow hłuboke dźery a łóšćeh wupłokał, šwedźa wo starej wjerdźišnje. Namokanu tam kamjeń, kajšeh-hoj tu w błišćej wotołinje widźeć njeje. Hrodźowcźenje žu žebi jón wot dalšćich stron pschinjesli, ja bychu swoje statoki na krajnym fakultu natwarili. Wobhladujemoj žebi murje. Džiwaju so, widźimoj tak wustojnje žu natwarjene, kaj sa wěrzne cźasy.... Kamjenje žu widźerjałe, žu pschetrale šle a dobre cźasy, sta lět dołho. Ale to, schtoš na nich stejesche, je zahimło. Ani dypk wjazy wo nětajkim twarjenju nještwědźi. Jenoš naju fantasija natwari žebi tam sa nješchto wokomikowe star Hrodźowšti młyn, wobrubjeny je šćerokej hrjebu, do kotrejež so klonjeja hobrśe halosy starych wóšš low a lipow. Widźimoj tam w duchu pšches cźarjaty mosćik wuczahnjeć Mlynkej Maćku w krašnej druješej pyšche. Je na dnju naroda šwjatoje Mo je, 8. septembra. Pršni króćej pówdše i prozesjonow do Rózanta. Widźimoj, kak ju na dompuczu nadpadny rubježerjo a ju do cźemneho lěsa wotwidu, widźimoj, kak teš potom Hrodźowšti młyn nadpadnu, tiš ja króći cźaš we plewjenjach stoji.

Srudne cźahu žu tamni ludźo pschećerjacy měli. Cźahu, kiž jich słuchenje wothnachu i herze łubowanje domišlny. — —

Nětko pospěhuje so powšt. Po Radworšćej dróhy cźeri wulka mrócźel próchu k namaj. Lěž sapoczina schmnicź. — Njeklinczi to kaj schcźerkot rubježerskich bronjow? Njechwadźaju so tam ja tej próchowej mróčelu žyzy dźiwich jěcharjow? Njeklinczu k namaj hižo ſ nadała zich hrube spěwy? — Sskusch: — „Auf auf zum Kampf, zum Kampf sind wir geboren.“ — Ně, to njeje spěw rubježnikow tamnišćeho cźaša. Njejobzy wotorhnje naju spěw ſ raja basńi — Prjecź žu stari rubježnizu, prjecź je so połazy młyn, prjecź schcźerkot bronjow a mjerzow. Symna wo-prawdopodobnjacźej je sašu wschitko. Sšedźimoj jenoš na starym kamjenju ſ napschećża krjedźanko nałboha, a na puću cźehnje cźrjodźa mładych pachołow, žebi spěw wo „Róže Luxemburgowej“ spěwaju. Sso wě. Nětnjy w Sserbach! C, kaf wobžarnjemoj tónle pschi-pod. Bychmoj radšeho spominałoj na starebo rubježnika Lupenšeho, kotryž tu w pinzach špody rozpadnatkom swoje žiwjenje wudycha. Teš tute pinzy njemadcźidźemoj. Cźaš je wšcho zniczit. Wulke mrowje a mnjche bydła w nich. Nunje staj dwě na šwětło pschikhtoj a hrajetej běli njes šobu. Naju njepryn-nypschi, klakatej wjeselej ſ kamjenja na kamjeń. Je wschо kaj hra posseničich łubožkow. Nětko staj so na naju dohladałoj a tuž so chětrje šaso do šwe-seho podseničeho raja minjetej, so w pożledniim mo-mintu hišćeze wohladnjzu, kaj dyžtoj naunaj rjec: Tam horjekach wschał knjeżiježe wy hordźi cźłowjekojo, tiš žebi jedyn druthemu ani kuska powětra njepopsche-jerje. Tu deleka pat mamy my naše kralestwo. — Bufkinczał běšche spěw pachołow. Cźicho žaše wschitko wokoło naju. Seedźimoj hišćeze khwilku tak hromadže. Jadyn žebi njeschěri žiwjatu cźišćinu ani ſ jednym słowczkom pschetorhnjeć. Dźeń bliži so k wječzoru. Sslónczko ſ waha japaduje. — Dopomnimoj so na dompucź. —

Pschekrótki be cźaš, tiš mójachmoj tu na prastarej serbšćej šeni, na słuthach srudnoje šandżenoješe pschebywacź. Dompucź wjedźe naju hišćeze ninno pomnika, wo kotrymž we ludowym ereze rěka, so žu tu nětdy cźełe Hrodźowšeho młynka namakali. Nuhsejnizu běchu jeho zajeli a konjej sa wopušći pschiwjazali a šady so žobu wekli, tak dołho hacź wbohi žiwoje žiwjenje njewumdychcźa. Bórzy leži teź tuto pożlednje mannje šandżenoješe jady naju. Khódna wjetka naju wita. Sšmój jaše kóždy we žiwojim domje. Dołho pat spominamoj hišćeze a Hrodźow.

Na běrniščach.

Juž šu nimo. Hižo sapoczina so dźeło na běrnišćezach. A to wošebje w błišćosći městow. Rano jutše cźahnu zyle karawanu ſ wojwcźikom a motyczku won do pola, so bychu došběrali abo rybi. Schcźe-drinci wobhladerjo šu jim dowolili, žamt so jastaracź ſ běrnami po łuńšćich płacźišnach. Kajše žiwjenje wonka! Niz jeno žony a dźěći, ale zyle cźrjódy małych a sozialnych rentnarow (to šu tajzy, kotiš nětonka statnu rentu dostawaju), dale dźełonjemjerzo a druhi prénjeho stawa wobhladleja so na jim hušo dojći njesnatym dźěle. Schtóž dże mišu nošchco cźaša pschi žórle šudowacź, toh pschidnuš so tutym koparjam, kotšiž druhdy po stach jene jenicźke zolo wošmjeja. Sšu njetprózni pschi swojim dźěle. Tu mózjesch słonicź, hdže najwjetšicha nusa knježi. Tu nadeidźeych starych kiprych ludźi, kotiš dyžchu we mérje swój wjecźor žiwjeništi dožiwicź, po dołhim niemanitowanym dźěle, kotiš běchu šesi łaštužene kro-šchiki sa štery dźeń nałutowali. A nětko steja psched matericznym hyšdnoum. Tuchi njedostanu žamu pod-pjecu dźełonjemjerjow. Sšu so šestarili a hlabi a njemóża šebi to šahnjacź, schtoš k žiwjenju trje-baja. Tu na běrnišćezach pokazuje so njetajom-nje, schtó ma najwóle cźerwicź, schtó swój chleb w poće swojeho wobliča a pod šylami je. Tu bychu teš nutrajnje najlepje shonili, tak po prawom i Němšej stej.

Koparjo wjeselé pschipówjaja, so wjesni wobšće-dźerjo jim rosumnje napschećerju du. Husto dojći Hwoni wačko łaczinjeja, so sa thudych měšćanow ně schto wjazy wotlećí. Pódla teho dostawaju teź nětchto hadu a warsenjow. Najwutrobnischi dźak praji so ja tajku njewschědnu schcźedrinwosći a darnitwosći. S cźełka dże sapowědźa so wobšćedźerjo thudym, so njesměli na šelběranych polach dokopacź abo sa bro-nami běrnicźki šbiracź. Hubjeństwo cźaša je sozialne junthlene troichu pschemėnilo. Hdyž so to nje-stawa, tam šu měšćenjo ſ jami wina. Měšćeja so dże do nich elementy, kotrez bjeschwědomicze kradnu, schtoš jim do pasorow pschidże. Sšu so tola tajzy njedočzinkojo do šrjedź tralcho žita thydnyli, tam njeczo łosjy wotrěsali, jo do méchow shtalí a połóm je šwojim padnschthwom cźekkuli. Nadobo pschijedźe kolešar ſ koschom a lovacźu, tyje mérnje na hišćeze njejmatym polu a winnje tak druhich padnschtwa, kotiš pódla na šelběranym polu hišćeze dokopuja. Ale tajšim njetkmankam dże dokopowanje pschepo-maiu, njeje dosć wnschešchne a žadaju šebi tchodła ſ nanaja wot wobhladerjow běrny, žito a druhu žamnicź. Tak cźetrja spramni ſ njeprawnymi. Tute elementy šu teź hrube a njecźinčine pschećiwe tym, tiš šebi na spravne waschnje nješchto pschinjesoja. Wustrokaja jich ſ połow, cźinja jim teź hewak k łubu — ipanalcleju mojwćí, wottorhaja kolešk, kradnu mo-tyki abo malża šarších ludźom, so šebi pšches to njetrjebawschi cźaš pschećinjeja — a hišćeze druhe njedušhnoješe. Wicho to wopišacź, dyrbjał cźłowjek dźeń wote dnja mjes nimi bycź a jich žałoješe šlyšecź. Powschitkownje cźinja šebi ludźo šami žiwjeje-nje cźeško. Wo wjele lepje by na šwěcźe było, hdyž bychu cźłowjekojo wjazy wérn a zwěrz, wjazy łubo-cźeje ſ bliščhenu a kchcźeźmišeho smyšlenja měli.

Njedźiwajo na tošće druhe naschonjenja budża wobhladerjo dale swoje běrnišćeza khudym le ko-panju pschewostajeć. Nuša je wulka. Khudši wje-ścła so nad žohnowenjom, kotreż jim wjeńnjenjo po-šlićezia. Schtóž ludi šmaje, njebudże w tych, kotiš najwótrischo wolaja, jako najthudšich wobhladowacź. Pšches to waschinje chodża šacźišcźi cźinicź, so žu jara potrebni. Kaž wschudże, tak teš tu njewuschne elementy dobra wež łaża a poczeżeja a husto hnėw a hidu wješenjenjow pschećiwo mėšćeczanam wuwabjeja. Kraj a město dyrbitaj so šnješcź a jedyn druhemu pomhacź. To je a budże je šbožow za wobeju.

Wumoženje z jastwa.

Sšmoleć 1, cźišle 74 a 75. Cźahopiš Macźiju Ss. 1883, str. 38 (Muka).

1. Wowcźeł tam paješche šelemy hajt.
   Wowzu ho bětachu jako tón šnéh.
   Wowcźeł tam khodźeśche jako tón łujes.
2. Pschidźe tam ninno njoh' wjele ludźi,
   Setkachu jeho tam šemjenjo:
   Wschitzy ſ nej klobukk šejmowachu.
3. „Pšche cźo ſ nej klobuki šejmujece?
   Wschako dże žadyn ja šemjan njejšnun;
   Wschako šym khudeho bura šym.“
4. „„Hdy by ty khudeho bura byl šym,
   W šomoceje, židże by njethodźił
   Sstrětleho njeceźa by njenožył!““
5. „Kajhade njemól ja rjany khodźicź,
   Hdyž moja lubka tak łubo nje ma,
   So je tak rjanoh' nje šwobłekała?“
6. „„Njedawaj, njedawaj horde słowa!““
   Pšćeże ſu hólczika popadnyli,
   Do jastwa Drježdźanšeh' cźišnyli.
7. Pšišał knjes hólczik ſ je nanej dom:
   „Pšchedaj, mój nanu, cźornej konjow,
   Wuplaczmoje ſ jastwa Drježdźanšeho!“
8. „„Hdy by, mój šymo, schto hodny byl,
   Njeby w jastwje Drježdźanšem byl,
   Njeby w jastwje Drježdźanšem byl.““
9. Pšišał knjes hólczik ſ je macźeri dom:
   „Pšchedaj, moja macźi, cźornej krawje,
   Wuplaczmoje ſ jastwa Drježdźanšeho!“
10. „„Hdy by, mój šymo, schto hodny byl,
    Njeby w jastwje Drježdźanšem byl,
    Njeby w jastwje Drježdźanšem byl.““
11. Pšišał knjes hólczik ſotšiczky dom:
    „Pšchedaj wschat, ſotšiczka, šindyr žuknju,
    Wuplaczmoje ſ jastwa Drježdźanšeho!“
12. „„Hdy by, mój bratše, schto hodny byl,
    Njeby w jastwje Drježdźanšem byl,
    Njeby w jastwje Drježdźanšem byl.““
13. Pšišał knjes hólczik łubzy dom:
    „Pšchedaj, moja łubka, pjerschćenki šwój,
    Wuplaczmoje ſ jastwa Drježdźanšeho!“
14. Běžała łubcźička do Drježdźan,
    Pšchedała pjerschćenk a kórarje,
    Wuplaczi hólczka ſ jastwa woh.
15. „„Wopaľaj šebi šwój šwótny njerej,
    Wobleč ſo šindyr žuknicźku,
    Staj so teź klobuk treźaty!““
16. Wo owcźerja ſ jastwa wjedźechu,
    Schtyrjo mu herzy pištachu
    Po tej mi dróhy Drježdźanšej.
17. Bóle cźi herzy tam pištachu,
    Bóle tón hólczik tam płakaše,
    Na ſotru, nana, macź ſtorżeše.
18. „Njejštaj ho šmitliej nan a macź,
    Njeje ho šmitlila hotlicźka,
    Luba je lubka ho šmitlila!“

NB. Sšmolerjowe Sserbske Pěsničźki 1, str. 297 maju (cźo. 297) žamtšny podawk ſ wobšćełom, so nan, macź a bratr njesamóženja šyna za štót wu-kwicź, jeno lubka je šlébornym pjerschćenjom to samóže.

M. N.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Samtite hejtmanjtwo wosſ wša najwobšichi płacźišny za mloko a mlokowe wudźełki. Po wošjewje-nju hošpodarišeho ministerstwa wot 26. septembra 1923 w cźišle 225 „Sächšišche Staatszeitung“ je ho ja pschedawanje mloka w drobnym pola wuhlodźerja hyndom na pschetrjebarja najwobšiche płacźišne na 3 800 000 hr. ſa liter dobreho mloka a 1 700 000 hr. ja liter šešbłaneho mloka abo butšanli wot 30. sep-tembra 1923 postajila. Burra płacźi w dworje wu-płodźerja hyndom na pschetrjebarja 39 600 000 hr. a w mlokarnjach 46 000 000 hr. ja punt. Tute naj-wyšchešche płacźišny njesmědźa je pschekroczicź.

Mješchcźanška rada (podruznički hamt) wošjewja: Wot 1. **oktobra** powyšchi so najniši pschirażk na šakošiti wotnajerjiši pjenjes (Mietzinszuschlag) cźinje: a) za šahjradništhwo doma na 8000, b) za běžne wotwo-rjedźenja na 30 000 šakładnych najeńšich pjenjesow. Wšiche pschirażki ſ šakošćenu najeńšenu pjenjesej njewuczinja wjazy 508 982, ale 522 582 šakładnych najeńšich pjenjesow cźinje. Tehodła so wukas ſ 20. t. m. po tym pschemėni.

Nowy postſki tarif

wot 1. oktobra 1923 ſem.

Dopißniza (Postkarte): Wſcho w tyßazach hriwnow

w postowym wokrjeßu	400 tyß.
dale postowego wokrjeßa	800 „

Listy:

do 20 grm. w postowym wokrjeßu	800 „
„ 100 grm. w postowym wokrjeßu	1200 „
„ 250 grm. w postowym wokrjeßu	2000 „
„ 500 grm. w postowym wokrjeßu	2400 „
„ 20 grm. dale postowego wokrjeßa	2000 „
„ 100 grm. dale postowego wokrjeßa	2800 „
„ 250 grm. dale postowego wokrjeßa	3200 „
„ 500 grm. dale postowego wokrjeßa	3600 „

Sa dopißnizy abo listy, kiž njeßu na doßahaze waſchnje frankowane, ma ſo poldra pobrachowazeje ſummy tykotſanja płacißcz, pſchi czimž ſo ſumma na jenu pſches 1000 dźełownu wurunka.

Cźiſchczerſke poßytki:

do 25 grm.	400 tyß
„ 50 „	800 „
„ 100 „	1200 „
„ 250 „	2000 „
„ 500 „	2400 „
„ 1000 „	3000 „
ſa 2= hacź 4 puntowſke cźiſchczerſke wězy	3600 „

Wobkhodne papjery:

do 250 grm.	2000 tyß.
„ 500 „	2400 „
„ 1000 „	3000 „

Tworowe pokaſki (Warenproben):

do 100 grm.	1200 tyß.
„ 250 „	2000 „
„ 500 „	2400 „

Cźiſchczerſke wězy, wobkhodne papjery atd. bjes ſnamkow ßu njepſchijimaju. Na njedoßahaze waſchnje frankowane ma ſo poldra pobrachowazeje ſummy ſ wurunanjom na jenu pſches 1000 dźełownu ſummu dopłacźicź.

Pakećiki:

do 1 kg (2 puntaj)	4000 tyß.

Poßytki (Pakete):

	1. zona do 75 km	2. zona do 375 km	3. zona dale 375 km
do 3 filogr.	4500 tyß.	9000 tyß.	9000 tyß.
„ 5 „	7000 „	14000 „	14000 „
„ 6 „	8000 „	16000 „	24000 „
„ 7 „	9000 „	18000 „	27000 „
„ 8 „	10000 „	20000 „	30000 „
„ 9 „	11000 „	22000 „	33000 „
„ 10 „	12000 „	24000 „	36000 „
„ 11 „	13000 „	26000 „	39000 „
„ 12 „	14000 „	28000 „	42000 „
„ 13 „	16000 „	32000 „	48000 „
„ 14 „	18000 „	36000 „	54000 „
„ 15 „	20000 „	40000 „	60000 „
„ 16 „	22000 „	44000 „	66000 „
„ 17 „	24000 „	48000 „	72000 „
„ 18 „	26000 „	52000 „	78000 „
„ 19 „	28000 „	56000 „	84000 „
„ 20 „	30000 „	60000 „	90000 „
nowiſte poßytki hacź 5 kg	3500 „	7000 „	7000 „

Sapißanje (Einschreiben) ſaſygłowane listy abo poßytki płacźa kóžde 1 000 000 hr. abo ſapoczany dźeł wot 1 000 000 20000 hr.; njeſaſygłowane listy (dowolene hacź do 500 miljonow hr.) 10000 hr.

Pſchipokaſanki pjenjes (Postanweiſung):

do 50 miljonow hr.	400 tyßaz
„ 100 „ „	1000 „
„ 250 „ „	2000 „
„ 500 „ „	3000 „
„ 1000 „ „	4000 „
„ 2000 „ „	5500 „
„ 3000 „ „	7000 „
„ 4000 „ „	8500 „
„ 5000 „ „	1000 „

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Sa płaczeńſke karty (Zahlkarte) ma ſo ſapaczicź:

hacź do	50 miljonow hr.	100	tyßaz
„	100 „ „	250	„
„	250 „ „	500	„
„	500 „ „	750	„
„	1000 „ „	1000	„
„	2000 „ „	1500	„
„	3000 „ „	2000	„
„	4000 „ „	2500	„
„	5000 „ „	3000	„

ja wjazy hacź 5000 miljonow (njewobm.) 4000 tyßoz hr.

Spěſchny poßoł (Eilbestellung) je dopředka ſapłacźicź.

we wokr. poſt. agentury liſt 4 mil. hr., dale 12 mil. hr.
paket do 20 puntow 6 „ „ „ 16 „ „

Telegramy:

w postowym wokrjeßu ſakładna ſadźba	3000 tyßaz
kóžde ſłowo	1500 „
dale postowego wokrjeßa ſakładna ſadźba	6000 „
kóžde ſłowo	3000 „

Do wukraja:

dopißnizy	3600 tyßoz
listy do 20 grm.	6000 „
kóždy 20 grm. cźeſchi 3 mil. hr. wjazy, hacź do 2 kg. do Wuhetſkeje a Cźeſkoſłowakſkeje:	
dopißnizy	2700 tyßaz
listy do 20 grm.	4500 „
kóždy 20 grm. cźeſchi 3 mil. hr. wjazy.	
cźiſchczerſke wězy ſa kóžde 50 gr	1200 „

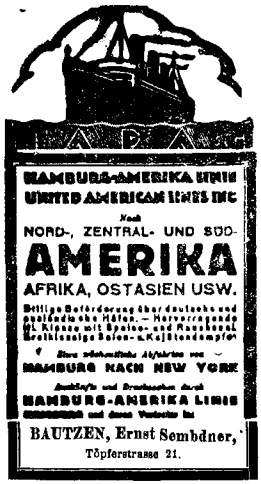

BAUTZEN, Ernst Sembdner,
Töpferstrasse 21.

Když chcesće woprawdźe dobry wobraz měcź,
dha dźicze do
fotografiskeho atelejea
Rich. Hutha
mějeźel Arno Lehnert
w **Budyſchinje** na ſerbſkej haßy 13
Kóždu njedźelu wot 1/4 11—3 hodźin wotewrjene.

G. Schmidt, fotogr. atelje **w Budyšinje**
jenoż na Sedanſkej dróhy 20
ſ napſchećza huſarſkeje kaſarny
poruča ſo ſa wſchě **fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetſchenja a. t. d.**

Jan Petſchka we Wojerowicach
ſchewſki miſchtr Mittelſtraße čo. 1
Bankowy konto: G. E. Heydemann w Budyſchinje, Lubiju, Zitawje a Scherachowje.

Nowocźaßna ſchewzowarnja po mérje a wuporjedźenja

Shotowjenje po mérje wot najjednoriſcheho hacź k najwobeźiſchemu wuwjedźenju.
Wſchě wuporjedźenja wobuwjow, pódpſchachowanje, pjeſki atd. ßo ſkoržnje a cźiſcze we najkróſchim cźaßu wuwjedu; najlepſcha koža ßo trjeba.
Pospyt wjedźe k trajnemu wotsběranju!
Na wſchě pſchecja po możnoſći dźiwam.
Na ſkładze mam ſchnórowanja, **kremu a wſchě potrjebne wězy** po najtuńſchich płacźiznach.

Cźaßniki a ſłote twory
kupowacź je wěz dowěrjenja!
Wobroczcze ßo na wězywuſtojneho ſnajerja
Poruczam w najlepſchej hódnoſći
dyßacźe: cźaßniki, cźaßniki na ſcźenu, ſudźaki, kaž tež **wſchitke dary.**
F. Marschner nasl.
M. Ewald, ſkamtkaf.
w Budyšinje, na bohatej haſy čiſło 9
— Wuporjedźernja —

Konje křežu
po najwyſch. płacźiznach w kóždym cźaßu kupuje
Kurt Kaiſer
pſchi mjaßowych jětkach a na Humboldtſkej dróhy 782 b
Płacźu ſa dobru tworu najwyſchſche dnjowe płacźiny.
Telefon 403.

Kupuju ſtajnje konje k rěſu
po najwyſchſchich dnjowych płacźiznach
konjaſ, rěſnik Khorla Strietzel
we Wur' ich Telefon 1343.
— Pſchi ſnjeſbożenjacy' ym hnydom na měſtnje. —

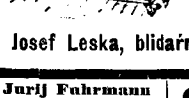

Kašće
jednore a lěpše, za najnižšu dnjowu płacźiznu ma ſtajnje na ſkładźe
Josef Leska, blidarnja w Kukowje.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčowſkej haſy čo. 10 poruča **jězdne koła, žiłace maſiny, mantle** a ſławchi. Samena wuporjedź

Słomu
tójdeje dźěłby kupuje
Aug. Hepper. Tel. 1258.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Telefon čo. 155 a 156 — Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach — Telefon čo. 155 a 156

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjedźuje wšě bankowske dźěła. Bjerje pjenjezy za najlěpšu dań. Požčuje pjenjezy nanajlěpje.

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.